వేమూరి దుర్గానాగేశ్వర రావు స్మృతి గ్రన్థావలి

పురాణ శృంఖలా

శ్రీగణేశ పురాణమ్

।। శ్రీగురుభ్యో నమః ।।

।। శ్రీగణేశాయ నమః ।।

।। శ్రీసరస్వత్యై నమః ।।

।। శ్రీ రేణుకాయై నమః ।।

।। ఓం నమో భగవతే కృష్ణచన్ద్రాయ ।।

।। అథ మహర్షిశ్రీవేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీగణేశ పురాణమ్ ।।

।। అథ ప్రథమోఽధ్యాయః ।।

ఓం నమస్తస్మైగణేశాయ బ్రహ్మవిద్యాప్రదాయినే ।

యస్యాగస్త్యాయతేనామ విఘ్నసాగరశోషణే ।।

ఋషయ ఊచుః ।।

సూతసూతమహాప్రాజ్ఞ వేదశాస్త్రవిశారద ।

సర్వవిద్యానిధేత్వత్తోవక్తాన్యోనోపలభ్యతే ।।౧।।

జన్మజన్మాంతరీయంనః స్థితంపుణ్యం మహత్తరమ్ ।

తేన సందర్శనం జాతం సర్వజ్ఞస్యసతస్తవ ।।౨।।

వయం ధన్యతమాలోకే జీవితం నః సుజీవితమ్ ।

పితరో వేదశాస్త్రాణి తపాంస్యాశ్రమ ఏవ చ ।।౩।।

అష్టాదశ పురాణాని విస్తరాచ్ఛ్రావితానినః ।

అన్యాన్యపిహినః శ్రోతుమిచ్ఛాస్తిద్విజసత్తమ ।।౪।।

శౌనకేయే మహాసత్రే సక్తా ద్వాదశవార్షికే ।

త్వత్కథామృతపానాత్తో నాన్యద్విశ్రామకారణమ్ ।।౫।।

సూత ఉవాచ ।।

సాధు పృష్టంం మహాభాగా భవద్భిః పుణ్యకర్మభిః ।

సాధూనాం సమచిత్తానాం మతిర్లోకోపకారిణీ ॥౬॥

మమాపి పరితోషోస్తి కథానాం కథనే ద్విజాః ।

అతోహం సాధువృత్తేభ్యః కథయిష్యే విశేషతః ॥౭॥

అన్యాన్యుపపురాణాని వర్తన్తేఽష్టాదశైవ చ ।

గాణేశం నారదీయం చ నృసింహాదీన్యథాపి చ ॥౮॥

గణేశస్య పురాణం యత్త్రాదౌ కథయామ్యహమ్ ।

దుర్లభం శ్రవణం యస్య మర్త్యలోకే విశేషతః ॥౯॥

యస్య స్మరణమాత్రేణ కృతకృత్యో భవేన్నరః ।

ప్రభావమస్య గదితుం నేశఃశేషశ్చతుర్ముఖః ॥౧.౧.౧౦॥

సంంక్షేపతోన్నబ్రవీమ్యేతత్తథాపి భవదాజ్ఞయా ।

బహుజన్మార్జితైః పుణ్యైరస్యతు శ్రవణం భవేత్ ॥౧౧॥

పాఖణ్డినాం నాస్తికానాం నభవేత్పాపకర్మిణామ్ ।

నిత్యత్వాన్నిర్గుణత్వాచ్చ అనాదిత్వాచ్చ తత్త్వతః ॥౧౨॥

గణేశస్య స్వరూపం తు వక్తుం కేనాపినేష్యతే ।

తథాప్యుపాసనాసక్తైః సగుణం తన్నిరూప్యతే ॥౧౩॥

ఓంకారరూపీ భగవాన్ యో వేదాదౌ ప్రతిష్ఠితః ।

యం సదా మునయోదేవాః స్మరన్తీన్ద్రాదయోహృది ॥౧౪॥

యం పూజయన్తి సతతం బ్రహ్మేశానేన్ద్రవిష్ణవః ।

యో హేతుః సర్వజగతాం సర్వకారణకారణమ్ ॥౧౫॥

యదాజ్ఞయా కః సృజతేథ విశ్వం యదాజ్ఞయా పాలయతే చ విష్ణుః ।

యదాజ్ఞయా సంహరతే హరోపి యదాజ్ఞయా సంభ్రమతే దినేశః ॥౧౬॥

యదాజ్ఞయా వాతిసమీరణోపి యదాజ్ఞయాపః ప్రవహన్తి దిక్షు ।

యదాజ్ఞయా భాని పతన్తి భూమౌ యదాజ్ఞయాగ్నిర్జ్వలతి త్రిలోకే ॥౧౭॥

తస్య యచ్చరితం గుప్తం కస్యాపి న నివేదితమ్ ।

తదహం వః ప్రవక్ష్యామి సాదరం శ్రూయతాం ద్విజాః ॥౧౮॥

బ్రహ్మణా కథితం పూర్వం వ్యాసాయామితతేజసే ।

భృగవే కథితం తేన సోమకాన్తాయ తేన చ ॥౧౯॥

వ్రతైర్యజ్ఞైస్తపోభిశ్చ దానైస్తీర్థైశ్చ కోటయః ।

భవన్తి యేషాం పుణ్యానాం తేషాం బుద్ధిః ప్రజాయతే ॥౧.౧.౨౦॥

గణేశాఖ్య పురాణస్య శ్రవణే ద్విజసత్తమాః ।

మాయా యేషాం న సంసారే న దారాపత్యభూమిషు ॥౨౧॥

మయూరేశ కథాయాం తే సాదరా మునిసత్తమాః ।

శ్రూయతామస్య మహిమా సోమకాన్త ప్రసఙ్గతః ॥౨౨॥

సౌరాష్ట్రే దేవనగరే సోమకాన్తో భవన్నృపః ।

వేదశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞో ధర్మశాస్త్రార్థతత్పరః ॥౨3॥

దశనాగసహస్రాణి హయానాం ద్విగుణాని చ ।

రథానాం షట్సహస్రాణి యంయాత మనుయాన్తి చ ॥౨౪॥

పదాతయోప్యసంఖ్యాతా అగ్నిశస్త్రధరాస్తథా ।

కోదణ్డధారిణశ్చాన్యే నిషఙ్గద్వయధారిణః ॥౨౫॥

బుద్ధ్యాబృహస్పతిం జిగ్యే సంపదా ధనదఞ్చయః ।

క్షమయా పృథివీం జిగ్యే గామ్భీర్యేణ మహోదధిమ్ ॥౨౬॥

సూర్యాచన్ద్రమసౌ జిగ్యే భాసాకాన్త్యాచయోనృపః ।

ప్రతాపేనానలం జిగ్యే సౌన్దర్యేణ మనోభవమ్ ।।౨౭।।

యస్యామాత్యాః ప్రబలినః పఞ్చాసన్దృఢవిక్రమాః ।

నీతిశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞాః పరరాష్ట్రవిమర్దినః ।।౨౮।।

రూపవాన్ప్రథమస్తత్ర విద్యాధీశస్తథాపరః ।

క్షేమంకరో జ్ఞానగమ్యః సుబలః పఞ్చమః స్మృతః ।।౨౯।।

ఏతైర్నానావిధాదేశా ఆక్రాన్తాః స్వపరాక్రమాత్ ।

ఏతేతి సున్దరా నానా భూషావస్త్రైరలంకృతాః ।।౧.౧.౩౦।।

రాజకార్య కరానిత్యం రాజ్ఞః ప్రియతమాభృశ ।

తస్య రాజ్ఞో భవద్భార్యా సుధర్మా గుణశాలినీ ।।౩౧।।

తద్రూపమవలోక్యైవ రతిరమ్భాతిలోత్తమాః ।

లజ్జితా న సుఖం క్వాపి లేభిరే నచమేనిరే ।।౩౨।।

అనేకరత్నరచితేతాటఙ్కే కాఞ్చనే శుభే ।

బిభ్రతీకర్ణయోః కణ్ఠే నిష్కంముక్తాఫలాని చ ।।౩౩।।

కటౌరత్నమయీంకాఞ్చీం తాదృశే నూపురేఙ్ఘ్రిగే ।

అఙ్గులీయాన్యుత్తమాని కరపాదాఙ్గులీషు చ ।।౩౪।।

వాసాంస్యనేకవర్ణాని మహార్హాణి సహస్రశః ।

భగవద్భజనేదానేసక్తాచాతిథిపూజనే ।।౩౫।।

సేవనేహర్నిశం భర్తుర్వచనే చరతా సదా ।

హేమకణ్ఠ ఇతిఖ్యాతః పుత్రో భూవనయోః శుభః ।।౩౬।।

నాగాయుతబలోధీమాన్ విక్రమీ శత్రుతాపనః ।

ఏవమాసీత్సోమకాన్తః పృథివ్యాం రాజసత్తమః ।।౩౭।।

సర్వాన్ రాజ్ఞో వశేకృత్వా చక్రే రాజ్యం ధరాతలే ।

నిత్యం ధర్మరతో యజ్వాదాతాత్యాగీద్విజోత్తమాః ।।౩౮।।

।। ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే సోమకాన్తవర్ణనం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః ।।౧।।

।। అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః ।।

సూత ఉవాచ ।।

శ్రూయతామృషయః సర్వే సోమకాన్తస్య దుష్కృతమ్ ।

అకస్మాదభవేత్తస్య గలత్కుష్ఠోతిదుఃఖదః ।।౧।।

ధర్మశీలస్యరాజ్ఞోథపూర్వకర్మవిపాకతః ।

శుభంవాప్యశుభం కర్మ నముఞ్చతి నరం క్వచిత్ ।।౨।।

యస్యాంయస్యామవస్థాయాం కృతం భవతి కర్మ యత్ ।

తస్యాంతస్యామవస్థాయాం భుజ్యతే ప్రాణిభిర్ధ్రువమ్ ।।౩।।

దుఃఖసాగరమగ్నో భూదప్లవోజలధౌ యథా ।

వేదనామలభద్బహ్వీం భుజఙ్గేనేవ దంశితః ।।౪।।

నానాక్షతసమాకీర్ణః స్రవద్రక్తస్తతస్తతః ।

పూయశోణితవాన్ రాజా కృమిభిర్విహ్వలీకృతః ।।

అస్థిశేషోభవద్రాజా యక్ష్మణే వసమావృతః ।।౫।।

చిన్తయా వ్యాకులీభూతః సర్వేన్ద్రియరుజాన్వితః ।

తతోమాత్యాన్సగౌరాజా మనః సంరుద్ధ్యయత్నతః ।।౬।।

రాజోవాచ ।।

ధిఙ్మే రాజ్యం చ రూపం చ ధిగ్బలం జీవితం ధనమ్ ।
కేనేదం కర్మబీజేన వ్యసనం సముపస్థితమ్ ॥౭॥
కాన్త్యాసోమోజితో యేన సోమకాన్తస్తతోభవమ్ ।
యేన మే సాధవో దీనాః సంత సన్యాసినోపి చ ॥౮॥
పాలితాః పుత్రవజ్జానపదాలోకాస్తథాపరే ।
యేన మే నిర్జితా బాణైః శత్రవోఘోరరూపిణః ॥౯॥
యేన మే సకలాపృథ్వీ కృతాస్వవశవర్తినీ ।
సమ్యగారాధితోదేవః పరమాత్మా సదాశివః ॥౧.౨.౧౦॥
దుష్టసఙ్గతిహీనేన చిత్తనిగ్రహకారిణా ।
యేన మే వపుషాపూర్వమిష్టగన్ధాని షేవితాః ॥౧౧॥
తదిదానీం పూతిగన్ధమతోమే జీవితం వృథా ।
అతోహం కాననం యాస్యే సర్వేషామభ్యనుజ్ఞయా ॥౧౨॥
హేమకణ్ఠ సుతం సర్వే బుద్ధివిక్రమ సంయుతమ్ ।
సిఞ్చన్తురాజ్యహేతోర్మే పాలయన్తు పరాక్రమైః ॥౧౩॥
ఇదానీం న ప్రదర్శిష్యే ముఖం లోకే కథఞ్చన ।
న మే రాజ్యైర్నదారైర్వా జీవితేన శ్రియాపివా ॥౧౪॥
ప్రయోజనం మహామాత్యాః కరిష్యే స్వహితం వనే ।
సూత ఉవాచ ॥
ఇత్యుక్త్వా నిపపాతోర్వ్యాం తరుర్వాతహతోయథా ॥౧౫॥
పూయశోణితధర్మాక్షైర్వ్యాప్తోసౌ ద్విజసత్తమాః ।
కోలాహలో మహానాసీదమాత్యానాం చ యోషితామ్ ॥౧౬॥

హాహాకారశ్చ లోకానాం క్షణమాసీత్సుదారుణః ।

వస్త్రప్రోంఛనవాతాద్యైరౌషధైః క్షిప్రకారిభిః ॥౧౭॥

మన్త్రి మన్త్ర ప్రయోగైస్తం సచేతనమకారయన్ ।

స్వస్థే జాతే నృపే తస్మిన్నమాత్యాః ప్రాబ్రువన్నిదమ్ ॥౧౮॥

అమాత్యాఊచుః ॥

తవ ప్రసాదాదమరేన్ద్రతుల్యం భుక్తం సుఖం సర్వజనేష్వసిద్ధమ్ ।

కథం త్విదానీం త్వదృతేవసామః కథం జీవేమ పశుఘ్నతుల్యాః ॥౧౯॥

కతోతు రాజ్యం తవ సూనురేకః ప్రభూత కోశో బలబాన్ రిపుఘ్నః ।

విహాయ సర్వం సుఖమద్యరాజన్సహైవయామస్తువనాయగన్తుమ్ ॥౧.౨.౨౦॥

సూత ఉవాచ ॥

తతః సుధర్మా వచనం జగాద వనే నృపం సేవితుమేకవీరా ।

వ్రజేసహానేన ప్రధానవర్యా ప్రశిష్టరాజ్యం సహమేసుతేన ॥౨౧॥

దుఃఖస్య భోక్తానపరోస్తి నైవ సుఖస్య వా పూర్వకృతస్య జన్తోః ।

యథా యథా కర్మఫలం ప్రసక్తం తదేవ భోగ్యం స్వయమేవ తాదృక్ ॥౨౨॥

మయాపి నానావిధ భోగవత్యా సుఖేన రాజ్యం పరిభుక్తమస్య ।

స్త్రీణాం హి భర్త్రా గమనం సహైవ పరత్రలోకే మునిభిః ప్రదిష్టమ్ ॥౨౩॥

తతః పుత్రో హేమకణ్ఠో వినీతః శోకసఙ్కులః ।

ఉవాచ తస్మిన్సమయే సోమకాన్తమిదంవచః ॥౨౪॥

హేమకణ్ఠ ఉవాచ ॥

ననురాజ్యేన దారైశ్చ ప్రాణైర్ధనచయైరపి ।

త్వాం వినా నృపశార్దూల కృత్యం నైవాస్తి యత్క్వచిత్ ॥౨౫॥

వినాస్నేహం యథా దీపో వినాప్రాణం యథా తనుః ।

వృథారాజ్యం తథా రాజం స్త్వాం వినా ధర్మపాలక ॥౨౬॥

సూత ఉవాచ ॥

అమాత్యానాం సుధర్మాయాః పుత్రస్య వచనామృతమ్ ।

శ్రుత్వా హృష్టమనా రాజా పుత్రం ప్రోవాచ ధర్మతః ॥౨౭॥

రాజోవాచ ॥

పితుర్వాక్యరతోనిత్యం శ్రద్ధయా శ్రాద్ధకృత్తథా ।

పిణ్డదోయో గయాయాన్తు స పుత్రః పుత్ర ఉచ్యతే ॥౨౮॥

ధర్మశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞో నీతిజ్ఞోఖిలదోషకృత్ ।

పితౄనుద్ధరతేయస్తు పుత్రవాన్పుత్ర ఉచ్యతే ॥౨౯॥

అతోనీత్యాసమాయుక్తః కురురాజ్యం మమాజ్ఞయా ।

అమాత్యయుక్తః శాధిత్వం పుత్రవద్ధాఖిలాః ప్రజాః ॥౧.౨.30॥

అహం వనం గమిష్యామి గలత్కుష్ఠోఽతిగర్హితః ।

పత్న్యాసుధర్మయాసార్ధమనుజానీహి సువ్రత ॥3౧॥

॥ ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥౨॥

॥ అథ తృతీయోఽధ్యాయః ॥

సూత ఉవాచ ॥

తత ఉత్థాయ రాజా స గృహిత్వా దక్షిణేకరే ।

పుత్రం వివేశ హర్మ్యాగ్రం యత్ర మన్త్రయతే సదా ॥౧॥

యత్ర సింహాసనం దివ్యం కాఞ్చనం బహురత్నయుక్ ।

ముక్తాప్రవాలరచితం భాతిశక్రపదం యథా ।।౨।।

తత్రాసతుః పితాపుత్రౌ భాతోద్వావప్యనేకధా ।

ప్రతిరత్నం గతౌ యస్మాత్సమదాయవృతావివ ।।౩।।

ఆచారం ప్రథమం ప్రాహ నీతిం నానావిధాం నృపః ।

పుత్రాయ కరుణాయుక్తో యశసే స్వకులస్య చ ।।౪।।

సోమకాన్త ఉవాచ ।।

యామమాత్రావసిష్టాయాం నిశాయాం జాగృతః పుమాన్ ।

త్యక్త్వా శయ్యాం శుచిస్థానే ఉపవిశ్య గురుం స్మరేత్ ।।౫।।

దేవతాం చిన్తయిత్వేష్టాం ప్రణమేత్స్తుతిపూర్వకమ్ ।

ప్రార్థ్య పృథ్వీం క్షమస్వేతి పాదస్పర్శం జగన్మయే ।।౬।।

ప్రాతర్నమామి గణనాథమశేషహేతుం బ్రహ్మాదిదేవవరదం సకలాగమాఢ్యమ్ ।

ధర్మార్థకామఫలదం జనమోక్షహేతుం వాచామగోచరమనాదిమనన్తరూపమ్ ।।౭।।

ప్రాతర్నమామి కమలాపతిముగ్రవీర్యం నానావతారనిరతం నిజరక్షణాయ ।

క్షీరాబ్ధివాసమమరాధిపబన్ధుమీశం పాపాపహం రిపుహరం భవ ముక్తిహేతుమ్ ।।౮।।

ప్రాతర్నమామి గిరిజాపతిమిన్దుమౌలిం వ్యాఘ్రాజినాంవృతముదస్తయంమనోజే ।

నారాయణేన్ద్రవరదం సురసిద్ధజుష్టం సర్పాంస్త్రిశూలడమరూదధతం పురారిమ్ ।।౯।।

ప్రాతర్నమామి దిననాథమఘోపహారం గాఢాన్ధకారహరముత్తమలోకవన్ద్యమ్ ।

వేదత్రయాత్మకముదస్తసురారిమాయం జ్ఞానైకహేతుమురుశక్తిముదారభావమ్ ।।౧.౩.౧౦।।

ప్రాతర్నమామి గిరిజాం భవభూతిహేతుం సంసారసిన్ధు పరపారకరీం త్రినేత్రామ్ ।

తత్త్వాదికారణముదస్తసురారిమాయాం మాయామయీం సురమునీంద్రనుతాం సురేశీమ్ ॥౧౧॥

ఏవమన్యాంశ్చ సంస్మృత్య దేవాన్మునిగణాంస్తథా ।

మానసైరుపచారైశ్చ పూజయిత్వా క్షమాపయేత్ ॥౧౨॥

తతో గచ్ఛేత్సోదపాత్రో గ్రామస్య నైర్ఋతీం దిశమ్ ।

మృదం గృహిత్వా సుశ్వేతాం బ్రాహ్మణః క్షత్రియోరుణామ్ ॥౧౩॥

వైశ్యశూద్రౌ తథా శ్యామాం ననదీతీరతః ఖనేత్ ।

నోర్వరాయా న వల్మీకాద్ బ్రాహ్మణాగారతః క్వచిత్ ॥౧౪॥

తృణాదినాచ్ఛాదయిత్వా ధరాం మూత్రపురీషయోః ।

కృత్వోత్సర్గం దివారాత్రావుదగ్దక్షిణదిఙ్ముఖః ॥౧౫॥

ఆదౌ గుదం ప్రమృజ్యైవ తృణకాష్ఠాదినా నరః ।

పఞ్చవారం మృదాద్భిశ్చ క్షాలయేత్తదనన్తరమ్ ॥౧౬॥

దశవారం వామహస్తం సప్తవారముభౌ కరౌ ।

లిఙ్గతథైకవారం తు వామహస్తం త్రివారతః ॥౧౭॥

మూత్రోత్సర్గే క్షాలయీత ద్వౌ కరౌ చ ద్వివారతః ।

పాదౌసద్రైకవారం తు గృహస్థస్యైవమీరితమ్ ॥౧౮॥

వ్రతవాన్ ద్విగుణం కుర్యాత్త్రిగుణం వనగోచరః ।

యతిశ్చతుర్గుణం కుర్యాద్గాత్రావర్ద్ధన్తుమౌనవాన్ ॥౧౯॥

అర్ద్ధంపాదం దివారాత్రౌ శౌచం స్త్రీశుద్ర ఏవ చ ।

తత ఆచమ్య కాష్ఠం తు క్షీరకణ్టకవృక్షయోః ॥౧.౩.౨౦॥

గృహీత్వా ప్రార్థనాపూర్వం దన్తాఞ్జిహ్వాన్విశోధయేత్ ।

బలమోజోయశస్తేజః పశుబుద్ధిధనాని చ ।।౨౧।।

మేధాం బ్రహ్మధియం చైవ త్వం మే దేహి వనస్పతే ।

తతః శీతజలైః స్నానం కృత్వా మలహరం పురా ।।౨౨।।

తతో మన్త్రైశ్చ గృహ్యోక్తైః సన్ధ్యోపాస్తిం తతశ్చరేత్ ।

జపం హోమం చ స్వాధ్యాయం తర్పణం దేవపూజనమ్ ।।౨౩।।

వైశ్వదేవం తథాతిథ్యం భోజనం ద్విజసాక్షికమ్ ।

పురాణశ్రవణం దానం పరనిన్దావివర్జనమ్ ।।౨౪।।

పరోపకారం కుర్యాచ్చ ద్రవ్యప్రాణవచోమృతైః ।

పరాపకారం నోకుర్యాదాత్మస్తవనమేవ చ ।।౨౫।।

గురుద్రోహం వేదనిన్దాం నాస్తిక్యం పాపసేవనమ్ ।

అభక్ష్యభక్షణం చైవ పరదారనిషేవణమ్ ।।౨౬।।

స్వదారవర్జనం చైవ కుర్యాదృతుగతిం చరేత్ ।

మాతాపితృగురుణాం చ గవాంశుశ్రూషణం సదా ।।౨౭।।

దీనాన్ధకృపణేభ్యశ్చ దద్యాదన్నం సవస్త్రకమ్ ।

ప్రాణాత్యయేపి సత్యస్య త్యాగం నైవ సమాచరేత్ ।।౨౮।।

ఈశ్వరానుగ్రహాయేషాం సాధూనాం చ ప్రపాలనమ్ ।

అపరాధానుసారేణ ధర్మశాస్త్రం విలోక్య చ ।।౨౯।।

పృష్ట్వా వా పణ్డితాన్దణ్డం కుర్యాన్నీతివిశారదః ।

విశ్వాసో యస్య నైవస్యాత్తత్ర నో విశ్వసేత్క్వచిత్ ।।౧.౩.౩౦।।

విశ్వస్తేత్యన్త విశ్వాసో నకర్తవ్యోబుభూషతా ।

కృతవైరేథ విశ్వస్తే కదాపి న చ విశ్వసేత్ ।।౩౧।।

షడ్గుణానాం ప్రయోగేణ వర్ధయేద్రాష్ట్రమాత్మనః ।

దానం స్వశక్త్యా కుర్వీత క్షీణతామన్యథా వ్రజేత్ ॥౩౨॥

పరే వ్యాకులితే యానమధమం పరిచక్షతే ।

చారదృష్టిర్ధృతవక్త్రఉద్యదణ్డో నృపో భవేత్ ॥౩౩॥

దణ్డస్యైవ భయాల్లోకాః స్వే స్వే ధర్మే వ్యవస్థితాః ।

అన్యథా నియమో నస్యాత్పారక్యం స్వీయమిత్యదః ॥౩౪॥

అధమో యది నిర్ణేతస్తువీత యది వా క్వచిత్ ।

నక్రుద్ధేన్న చతుష్యేచ్చ కిం తయా కిం తయాపి చ ॥౩౫॥

పూర్వాపకారీ యది చ పునర్వా శరణం వ్రజేత్ ।

పూర్వం చ ధనికో యః స్యాత్పరిపాల్యః సదైవ హి ॥౩౬॥

మన్త్రగుప్తిః సదాకార్యా తన్మూలం రాజ్యముచ్యతే ।

కామాది షడ్రిపూన్జిత్వా తతోన్యాన్విజయీత చ ॥౩౭॥

వృత్తిచ్ఛేదం ప్రజోచ్ఛేదం దేవతోచ్ఛేదమేవ చ ।

ఆరామచైత్యయోశ్ఛేదం న కుయాన్నృపసత్తమః ॥౩౮॥

పర్వకాలే దదేద్దానం యశసే త్యాగమేవ చ ।

న మిత్రవఞ్చనాం కుర్యాత్స్త్రీషు గోప్యం వదేన్న చ ॥౩౯॥

ఋణతో బ్రాహ్మణం చైవ పఙ్కతో గాం సముద్ధరేత్ ।

అనృతం న వదేత్క్వాపి సత్యం క్వాపి న హాపయేత్ ॥౧.౩.౪౦॥

అమాత్యానాం ప్రజానాఞ్చ భృత్యానాం చిత్తహృద్భవేత్ ।

బ్రాహ్మణేభ్యో నమస్కుర్యాద్దేవతాభ్యః సదైవ చ ॥౪౧॥

సూత ఉవాచ ॥

ఇత్యన్యదపి శిక్షాప్య హేమకణ్ఠ సుతం నృపః ।

ఆచారం సహధర్మేణ నీతిశాస్త్రం యథా శ్రుతమ్ ।।౪౨।।

క్షేమం కరం రూపవన్తం విద్యాధీశం తథైవ చ ।

ఆహ్వాయామాస చామాత్యాన్సుముహూర్తం విలోక్య చ ।।౪౩।।

సంభారానుపకల్ప్యైవ నానాస్థానగతాన్నృపః ।

బ్రాహ్మణన్వేదవిదుషో యజ్ఞకర్మ సునిష్ఠితాన్ ।।౪౪।।

రాజ్ఞోథమహతోరాజపత్నీశ్చ సుహృదః స్వకాన్ ।

ఆహ్వాయామాస నృపతిః శ్రేణీముఖ్యాంశ్చ నాగరాన్ ।।౪౫।।

అభిషేకావలోకాయ పుత్రస్య రిపుఘాతినః ।

గణేశం పూజయిత్వేష్టదేవతాం చ యథావిధి ।।౪౬।।

వాచయిత్వాస్వస్త్యయనం మాతృపూజనపూర్వకమ్ ।

కృత్వాభ్యుదయికం శ్రాద్ధం బ్రాహ్మణాంస్తర్ప్యచాన్ధసా ।।౪౭।।

కారయిత్వా మన్త్రఘోషైరభిషేకం సుతస్య సః ।

ఉవాచ సోమకాన్తస్త్రీన్మన్త్రిముఖ్యానిదం వచః ।।౪౮।।

రాజోవాచ ।।

మమాయం సుత ఇత్యేవ మమాత్యాబుద్ధిరస్తువః ।

భవతామేవహస్తేషు సుత ఏష నిరూపితః ।।౪౯।।

మమానుశాసనం యద్వత్కృతం నీతివిశారదైః ।

తథాస్య శాసనం కార్యం శ్రేణీముఖ్యసమన్వితైః ।।౧.౩.౫౦।।

।। ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే ఆచారాదినిరూపణం నామ తృతీయోఽధ్యాయః ।।౩।।

।। అథ చతుర్థోఽధ్యాయః ।।

జాతృభిషేకేరాజాసౌ చకార ద్విజపూజనమ్ ।

మణిముక్తాప్రవాలాని దదౌ సాజ్గం గవాయుతమ్ ।।౧।।

తోషయామాస సర్వాంస్తాన్ గజగోశ్వధనాంశుకైః ।

నానాదేశ్యానివాసాంసిసువర్ణాంతరితాని చ ।।౨।।

నానావర్ణాని కాశ్మీర దేశజాని మహాన్తి చ ।

రాజభ్యోరాజపత్నీభ్యో గ్రామముఖ్యేభ్య ఏవ చ ।।౩।।

తదృత్యేభ్యో గుణిభ్యశ్చ దదౌ రాజా యథార్థతః ।

అమాత్యేభ్యోదదగ్వన్యాన్ గ్రామాన్ బహుధనాన్యపి ।।౪।।

తతో వనం యయౌ రాజా దుఃఖశోకసమన్వితః ।

పూర్వజన్మార్జితైర్దోషైరత్యన్తమలినోఽశుచిః ।।౫।।

తస్మిన్ప్రయాతే లోకానాం హాహాకారోమహానభూత్ ।

స్వం స్వం కార్యం విహాయైవ ప్రతిజగ్ముర్జనాధిపమ్ ।।౬।।

అమాత్యారాజభార్యాశ్చ హేమకణ్ఠః సుహృద్వృతః ।

ఉత్తిష్ఠన్ప్రపతన్యాతఃస్ఖలన్ధావన్రుదన్నపి ।।౭।।

అమాత్యానాగరాస్తన్తు దుఃఖితాఅప్యవారయన్ ।

గవ్యూతిద్వితయంగత్వా తస్థౌ రాజా శ్రమాన్వితః ।।౮।।

దృష్ట్వా వాపీం శీతజలాం నానావృక్షసమన్వితమ్ ।

ఉవాచ నాగరాన్సర్వానమాత్యాన్స్వజనానపి ।।౯।।

అపరాద్ధం మయాయద్యచ్చిరం రాజ్యం ప్రకుర్వతా ।

తత్కస్తవ్యం నమామ్యేష బధ్వోంఞ్జలిపుటం జనాః ॥౧.౪.౧౦॥

కృపావిధేయా పుత్రే మే యది దైవాత్సమాగతే ।

విజ్ఞాపయామివః సర్వాన్మయిస్నే హోనహీయతామ్ ॥౧౧॥

గచ్ఛన్తు నగరం సర్వే సస్త్రీవృద్ధాః సమాగతాః ।

పుత్రేణ పాల్యమానా మే తిష్ఠన్తు విగతజ్వరాః ॥౧౨॥

అనుజానంతు మాం సర్వే సుచిత్తోయామ్యహం వనమ్ ।

యుష్మాసుతు ప్రయాతేషు మనో మే నిశ్చలం భవేత్ ॥౧౩॥

ఉపకారం మహాన్తం మే కుర్వన్తు కృపయాఖిలాః ।

దుఃఖితోనిష్ఠురం వక్తుంమర్తుకామోపినోత్సహే ॥౧౪॥

మహత్పాపం మయైవైతజ్జన్మజన్మాన్తరార్జితమ్ ।

యద్వియోగో హి రాజ్యస్య లోకానాం హితకారిణామ్ ॥౧౫॥

పరన్తు కిం కరోమ్యేష యద్గలత్కుష్ఠవానహమ్ ।

సర్వోపి స్వకృతం భుఙ్తే సుకృతం దుష్కృతం తథా ॥౧౬॥

సూత ఉవాచ ॥

ఇతి శ్రుత్వా వచో రాజ్ఞో మూర్చ్ఛితా: సుహృదస్తథా ।

ఘ్నన్తః కేచిత్పాణితలైః శిరాంసి భృశదుఃఖితాః ॥౧౭॥

కేచిత్పరస్పరంచక్రురభిజ్ఞాః పణ్డితాశ్చ యే ।

సాన్త్వనం పూర్వజాతానాం నృపాణాం చరితైర్నృపే ॥౧౮॥

అనిర్వాచ్యామవస్థాం తత్సమీక్ష్యేయురథాపరే ।

యథాస్వరూపేవిజ్ఞాతే యోగినో జ్ఞానరత్తయః ॥౧౯॥

దుఃఖితం సోమకాన్తం తం వనం గన్తుం సముత్సుకుమ్ ।

నియమ్య దుఃఖం ధైర్యేణ ధీరాః కేచిదథాబ్రువన్ ।।౧.౪.౨౦।।

జనా ఊచుః ।।

పోషయిత్వా పాలయిత్వా ననస్త్వం త్యక్తుమర్హసి ।

యథా న త్యజతే శైత్యం జలముష్ణంతనూనపాత్ ।।౨౧।।

మర్యాదాం జలధిర్వాపి సూర్యఃప్రకాశ్యమేవ చ ।

కథం వా నగరం యామస్త్వాం వినా జనవత్సల ।।౨౨।।

యథోడుపతినాహీనం వ్యోమతారాన్వితం నృప ।

పురం తద్వన్నశోభేత త్వాం వినా శత్రుకర్షణ ।।౨౩।।

సహైవ వయామస్తీర్థాని ద్విత్రాణి వయమప్యుత ।

రూపం తే కాన్తిమత్కాన్త భవితా తీర్థ సేవనాత్ ।।౨౪।।

తతః సహైవయాస్యామో నగరం ధ్వజసంకులమ్ ।

హర్షేణ మహతా యుక్తా వాద్యబన్దిపురఃసరాః ।।౨౫।।

సూత ఉవాచ ।।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా క్రోధదూఃఖసమన్వితః ।

ఉవాచ రాజా తాన్నత్వామైవంమైవం పునః పునః ।।౨౬।।

తతో బ్రవీద్ధేమకణ్ఠః సామాత్యోవత్సలం నృపమ్ ।

స్నేహకారుణ్యభావేన వినయేన సమన్వితః ।।౨౭।।

పుత్ర ఉవాచ ।।

వినా త్వాం నోత్సహే గన్తుం కర్తుం రాజ్యం చ జీవితుమ్ ।

నమయా దృష్ట పూర్వా స్తే విరహస్తం కథం సేహే ।।౨౮।।

రాజోవాచ ।।

ఏతదర్థం మయా పూర్వం ధర్మశాస్త్రం సునీతిమత్ ।

ఉపదిష్టం తవ శుభం న వృథాకర్తుమర్హసి ।।౨౯।।

శ్రూయతే జామదగ్న్యేన జననీ నిహతాపురా ।

పితృవాక్యానురోధేన నీతిజ్ఞేన సుధీమతా ।।౧.౪.30।।

రామస్తు రాజ్యం త్యక్త్వైవ వనం యాతః సహానుజః ।

అపృష్ట్వా కారణం సీతాం తత్త్యాజ లక్ష్మణో వనే ।।3౧।।

హేమకణ్ఠ పురం శీఘ్రమమాత్యైస్త్రిభిరన్వితః ।

అతో మమాజ్ఞయా గచ్ఛ కురు రాజ్యం మయార్పితమ్ ।।3౨।।

విజ్ఞేయథాకార్యసక్తే చిత్తం తస్య పరాత్మని ।

యథావస్థాపితే విత్తే చిత్తం లోకస్య వర్త్తతే ।।33।।

తథామయి వనం యాతే స్వాన్తం మే త్వయివర్త్తతే ।

దైవయోగేన సుభగో జాతోయాస్యే పునర్గృహమ్ ।।3౪।।

భవిష్యతి తథా ధర్మో మద్వాక్యం కారిణస్తవ ।

న తథా సహయా తేన తస్మాద్గచ్ఛ వ్రజామి చ ।।3౫।।

సూత ఉవాచ ।।

అమాత్యానాగరాపుత్రః ప్రయాతుం కృతమానసాః ।

కష్టేన మహతాయుక్తా నమశ్చక్రుర్నృపం తదా ।।3౬।।

అనజ్ఞాతాస్తతస్తేన ఆశీర్భిభినన్ద్య చ ।

ప్రదక్షిణీ కృత్య నృపం నివృత్తా నగరంప్రతి ।।3౭।।

అగ్రేకృత్వా మహాసేనాం గజాశ్వరథపత్తినామ్ ।

ఛత్రధ్వజయుతోమానీ హేమకణ్ఠో ఽగమత్పురీమ్ ।।3౮।।

।। ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే చతుర్థోఽధ్యాయః ।।౪।।

।। అథ పఞ్చమోఽధ్యాయః ।।

తతో మాతరమభ్యేత్య స్నేహకాతరయాధియా ।

తాం జగాద కథం మాతస్త్యజసేఽనపరాధినమ్ ।।౧।।

పుత్ర ఉవాచ ।।

సహైవయాతు పుత్రోయమితి వాచ్యస్త్వయా పితా ।

తవవాక్యానురోధేన యదిమాంసహనేష్యతి ।।౨।।

తదావాం సేవనం కుర్యాం న మే రాజ్యే మతిస్తథా ।

కిం తద్రాజ్యం సుఖం తద్యాద్భవద్భ్యాంరహితస్యమే ।।౩।।

సుధర్మోవాచ ।।

ఏతావద్దుఃఖశోకాభ్యాం యుక్తోరాజానమేవ చ ।

కరిష్యతి మహాబాహో తస్మాద్గచ్ఛ మమాజ్ఞయా ।।౪।।

పాతివ్రత్యేన ధర్మేణ పరవత్యస్మి బాలక ।

భర్తురన్యో న దేవోస్తి యోషితాం మాన్యఏవ చ ।।౫।।

సూత ఉవాచ ।।

ఇత్యాకర్ణ్య నమశ్చక్రే మాతరం ససుహృత్సుతః ।

ప్రదక్షిణీకృత్య తతోనుజ్ఞాంప్రాప్య పురం యయౌ ।।౬।।

అలఙ్కృతైర్నాగరికైః పతాకాధ్వజపల్లవైః ।

సిక్తమార్గం సుగన్ధాఢ్యం యథేన్ద్రనగరం తథా ।।౭।।

దత్త్వాతామ్బూలవాసాంసి విసృజ్య స్వజనాన్నృపః ।

ప్రవివేశ గృహం శ్రీమద్ధర్షశోకసమన్వితః ।।౮।।

చకారరాజ్యం ధర్మేణ సుతవత్పాలయన్ప్రజాః ।

ధర్మార్థకామమోక్షేషు యథా శిక్షం మనోదధే ।।౯।।

ఋషయ ఊచుః ।।

కథం రాజా సోమకాన్తః కిం వనం సముపాగతః ।

కిం సహాయశ్చ కిం చక్రే కర్మనో వదవిస్తరాత్ ।।౧.౫.౧౦।।

సూత ఉవాచ ।।

హంతవః కథయిష్యామి సోమకాన్తో యథా వనమ్ ।

గత్వా చకారయత్కార్యం సాదరం శ్రృణుతానఘాః ।।౧౧।।

సుబల జ్ఞానగమ్యామమాత్యాభ్యాం సుధర్మయా ।

ధర్మప ! యాయుతోరణ్యం ప్రవివేశదురాసదమ్ ।।౧౨।।

అగ్రతః ప్రకృతియాతో మధ్యేరాజాథపృష్ఠతః ।

ధర్మపత్నీ సుధర్మాగాత్సేతేవరామపృష్ఠతః ।।౧౩।।

ఏకాశనాశ్చ చత్వార ఏకచిత్తాసనాలయాః ।

సమదుఃఖసుఖాశ్చాపి వనాద్వనముపాయయుః ।।౧౪।।

క్షుధాతృషాశ్రమైర్వాపి నిమ్నోన్నతగతాధ్వభిః ।

అత్యన్తకర్షితశ్చాయామాశ్రితోపావిశన్క్వచిత్ ।।౧౫।।

పునర్వనాన్తరం గత్వా దదృశుస్తే సరోమహత్ ।

యత్ర మాతఙ్గసదృశా నక్రాభాన్తిసకచ్ఛపాః ।।౧౬।।

తాలాస్తమాలాః సరలాః ప్రియాలాబకులాః శుభాః ।

సరలాః పనసాజమ్బునిమ్బాశ్వత్థవటాదయః ।।౧౭।।

వృక్షానానాలతాజాలైర్వేష్టితాః పరితోబభుః ।

యత్రాస్తే తిమిరం గాఢం గిరిదర్యుదరే యథా ॥౧౮॥

యత్రవాయుః సుఖస్పర్శః కుముదోత్పల గన్ధవాన్ ।

యస్మాన్నయన్తి మునయో విసాసన చ ఫలాని చ ॥౧౯॥

యత్ర హంసా బకాః శ్యేనాః సుకాః కాకాశ్చకోకిలాః ।

సారికాశ్చక్రవాకాశ్చ నానారావాన్వికుర్వతే ॥౧.౫.౨౦॥

నయత్రశీతోష్ణకరాంశు సంధిర్నానాలతాపుష్పకుజాశ్రితానామ్ ।

క్షుత్తృడ్భయం యత్ర న చైవ మృత్యుః స్వర్గే యథా పుణ్యవతాం ద్విజేన్ద్రాః ॥౨౧॥

తత్రగత్వా జలం సర్వే పపుః శీతం శ్రమాపహమ్ ।

స్నాత్వా నిత్యక్రియాం కృత్వా ఫలాని బుభుజుశ్చ తే ॥౨౨॥

సుష్వాపచక్షణంరాజాకచ్ఛేకోమలవాలుకే ।

ధర్మపత్నీ సుధర్మా చ పాదసంవాహనేస్థితా ॥౨౩॥

తస్యానుమతమాజ్ఞాయ ద్వావమాత్యావగచ్ఛతామ్ ।

ఆద్రతుం కన్దమూలాని ఫలాని చ విసాని చ ॥౨౪॥

దదర్శ తత్రాద్భుతరూపముగ్రం బాలం సుధర్మా ప్రభయాజ్వలన్తమ్ ।

ఉత్కృష్టరూపస్యకృతేస్మరన్తం జాతం పురా బాలమితిస్మమేనే ॥౨౫॥

దృష్ట్వైవ సోతం జహృషే సుధర్మా మేనే చ తం సాహితకారిణం చ ।

క్షుబ్ధం ప్రసన్నం హృదయం సమీక్ష్యాపకారిణం చోపకరం హి వక్తి ॥౨౬॥

పప్రచ్ఛ తం కశ్చ కుతశ్చయాతః కస్యాసి పుత్రో జననీ చ కా తే ।

వదస్వ శబ్దామృతధారయామే సఖేవకర్ణౌ పరతోషయాశు ॥౨౭॥

సూత ఉవాచ ॥

ఇతిస్మపృష్టః స జగాద బాలస్తాం రాజపుత్రీం సుధయాగిరామే ।

పితా భృగుర్బామిని మే పులోమా మాతా జలార్ద్రీ స్వగృహాదిహాగామ్ ।।౨౮।।

చ్యవనః ఖలు నామ్నాహం పితురాజ్ఞాకరః శుభే ।

త్వం చ కా కతమోయంతే కథం వనమిదం గతః ।।౨౯।।

స్రవన్తి కథమంగాని వర్షాకాలేగిరేరివ ।

అతి దుర్గన్ధతా చాస్య కేన వా వద కర్మణా ।।౧.౫.30।।

కృమిభార సమాకీర్ణమముంవాసేవసే కథమ్ ।

స్వయంచారుతరాభూత్వా సుకుమారీ సులోచనా ।।3౧।।

చారు ప్రసన్నవదనా చారుసర్వాంగశోభినీ ।

కచ్చిత్పూర్వం న పిత్రా తే సుహృద్భిర్భ్రాతృభిర్ద్విజైః ।।3౨।।

విజ్ఞాతోయం వరః కుష్ఠీకృమిభారాకులోపి చ ।

కథమేనం వృతవతీ దుర్గమం చాగతా వనమ్ ।।33।।

సూత ఉవాచ ।।

ఇతి పృష్టా సుధర్మా సా మునిపుత్రేణ ధీమతా ।

వ్యాచష్టే సకలం తస్మై శోకహర్షసమన్వితా ।।3౪।।

సుధర్మోవాచ ।।

సౌరాష్ట్రదేశే విఖ్యాతం దేవతాఖ్యం పురం మహత్ ।

తత్రాయం సోమకాన్తో మే భర్తా రాజ్యం చకార హ ।।3౫।।

అతిమానీవదాన్యశ్చ శూరోదృఢపరాక్రమః ।

అసంఖ్యాతబలోపేతో రిపురాష్ట్రవిమర్ద్దనః ।।3౬।।

యజ్వాతి సున్దరః శ్రీమాన్సుహృదానందకారకః ।

వివేక్తాసర్వకార్యాణాం నీతిశాస్త్రవిశారదః ।।౩౭।।

రాజ్యం స్వం బుభుజే రాజా బహుకాలం ద్విజోత్తమ ।

ఇమామవస్థాం సంప్రాప్తః పూర్వకర్మ విపాకతః ।।౩౮।।

అమాత్యద్వయసంయుక్తో వనమేతత్సమాగతః ।

భ్రమన్తీపృష్ఠలగ్నాస్య పుత్రేరాజ్యం ప్రయచ్ఛతః ।।౩౯।।

సుబలజ్ఞానగమ్యాభ్యాం ప్రకృతిభ్యామిహాగతా ।

రాజ్ఞోనుజ్ఞాం సమాదాయ ఫలార్థం తౌ వనే గతౌ ।।౧.౫.౪౦।।

ఇహాస్మాన్ రాక్షసాః ప్రేతాభూతానిమృగపక్షిణః ।

నానావిధాభీషయన్తి కథం నోభక్షయన్తిన ।।౪౧।।

నజానే దుఃఖభోగాయ స్థాపయన్త్యగ్రతోపి చ ।

దుఃఖస్యాన్తం నపశ్యామి కర్మణో దుష్కృతస్య చ ।।౪౨।।

కటుతిక్తామ్లలవణమధురస్నిగ్ధభోజనే ।

న తథా రుచిరస్యాభూత్పరీతస్య ద్విజాతిభిః ।।౪౩।।

యథేదానీం కన్దమూల కషాయామ్లఫలాదిషు ।

దరిద్రాణాం మహాహారఃపాకోపి భక్షితస్య చ ।।౪౪।।

న తథా శ్రీమతాం శక్తి రశనే పాక ఏవ చ ।

యః శేతే కోమలే దివ్యే శయనేస్మ మనోరమే ।।౪౫।।

ఇదానీం యత్రకుత్రాపి పశ్యకాల విపర్యయమ్ ।

యస్యదిగ్వ్యాపినశ్చాసన్నానాపరిమలాః శుభాః ।।౪౬।।

య ఆనన్దమయే సిన్ధౌ మగ్నో భూత్పణ్డితైర్వృతః ।

పూయశోణితదిగ్ధస్య పూతిగన్ధోపిసాంప్రతమ్ ।౪౭।।

స ఇదానీం దుఃఖమయే కృమిభిః పరివారితః ।

కథన్తరేమ దుఃఖాబ్ధిం నజానే భృగునన్దన ।।౪౮।।

భవపోతఇవాగాధే మజ్జన్తం నౌరివార్ణవే ।।౪౯।।

।। ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే సుధర్మాచ్యవనసంవాదో నామ పఞ్చమోఽధ్యాయః ।।౫।।

।। అథ షష్ఠోఽధ్యాయః ।।

సూత ఉవాచ ।।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా చ్యవనో భృగునన్దనః ।

త్వరయాస్వముపాదాయ కలశం జలసంభృశమ్ ।।౧।।

దుఃఖిత పరదుఃఖేన తూష్ణీమేవా గమద్గృహమ్ ।

తం భృగుః పరిపప్రచ్ఛ విలంబకారిణం సుతమ్ ।।౨।।

భృగురువాచ ।।

కిమపూర్వం త్వయా దృష్టం లక్ష్యసే చ కితో యథా ।

విలమ్బశ్చ కథం జాతో వద పుత్ర మమాగ్రతః ।।3।।

పుత్ర ఉవాచ ।।

సౌరాష్ట్ర దేశే విఖ్యాతే దైవతే నగరే మునే ।

సోమకాన్త ఇతిఖ్యాతో రాజా రాజీవలోచనః ।।౪।।

చక్రే రాజ్యం బహుతిథం ధర్మేణ పాలయన్ప్రజాః ।

దుర్భగత్వం గతో దైవాత్ పుత్ర రాజ్యం నివేశ్యసః ।।౫।।

పత్న్యాసుధర్మయాయుక్తో భర్తురాజ్ఞా భృతాపితః ।

సుబల జ్ఞానగమ్యాభ్యాం ప్రకృతిభ్యామిహాగతః ॥౬॥

గలత్కుష్ఠీ కృమియుతో విభ్రమన్దుర్గమం సరః ।

సహస్రభగతాప్రాప్తో యథేన్ద్రో గౌతమాన్మునేః ॥౭॥

క్వాసా సుధర్మా చార్వఙ్గీ క్వ గలత్కుష్ఠవాన్పతిః ।

ఇతి మే పృచ్ఛతో వృత్తం తదీయం గతవాన్గణః ॥౮॥

తదీయైః కరుణావాక్యైర్మనో మే కలిలం త్వభూత్ ।

తతోహం కలశం పూర్ణం కృత్వా శీఘ్రముపాగతః ॥౯॥

సూత ఉవాచ ॥

సర్వం చా కథయత్తస్మై తయాయత్కథితం వచః ।

శ్రుత్వాతచ్చ పునః పుత్రం చ్యవనం భృగురబ్రవీత్ ॥౧.౬.౧౦॥

భృగురువాచ ॥

సర్వానానయతాన్ శీఘ్రం పుత్ర గచ్ఛ మమాజ్ఞయా ।

ద్రక్ష్యామి కౌతుకం తేషాం స్వీయం వా దర్శయామి తాన్ ॥౧౧॥

సూత ఉవాచ ॥

ఇత్థం స చోదితః పిత్రా చ్యవనః కరుణానిధిః ।

జగామ సరసో భూమిం సుధర్మాం ద్రష్టుముత్సుకః ॥౧౨॥

తస్మిన్నేవ క్షణేమాత్యౌ ఫలకన్దభరాన్వితౌ ।

సుబల జ్ఞానగమ్యౌ తావాగతౌ రాజసంనిధిమ్ ॥౧౩॥

తతఊచే స తు మునిః సుధర్మాం చారులోచనామ్ ।

పితా మే స్వాశ్రమం సర్వానాకారయతి సువ్రతే ॥౧౪॥

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా సుధర్మా శోకవిహ్వలా ।

తద్రైవ సావధానాత్తనుఃప్రాణఇవాగతే ॥౧౫॥

సుశీలా రాజపత్నీ సా పీత్వా తద్వచనామృతమ్ ।

అగమత్సాసుచార్వఙ్గీ ప్రకృతి ద్వయ సంయుతా ॥౧౬॥

సోమకాన్తేన పతినా ముని పుత్రసరఃసరా ।

గణేశస్కన్దసహితా శివేవశివసంయుతా ॥౧౭॥

శుశుభే మార్గమధ్యే సా వాచస్పతిపురఃసరా ।

మన్త్రఘోషయుతం ప్రాప భృగోరాశ్రమ మణ్డలమ్ ॥౧౮॥

నానాపుష్పలతాకీర్ణం నానాపక్షివినాదితమ్ ।

మార్జారానకులాః శ్యేనాగజాగావోమయూరకాః ॥౧౯॥

భుజంగా పక్షిణః సింహావ్యాఘ్రాః క్రీడన్తి యత్ర చ ।

న చ వాయుర్భృశం వాతి న సూర్యస్తపతే భృశమ్ ॥౧.౬.౨౦॥

న వర్షతి భృశం మేఘో వర్షతే చ తదిచ్ఛయా ।

వివిశుస్తే హర్షయుతా మునిపుత్ర పురఃసరాః ॥౨౧॥

తత్రాద్భుతం వ్యాఘ్రమృగాజినస్థం దదర్శ సూర్యప్రతిమం భృగుం తమ్ ।

రాజాథ పత్నీ ప్రకృతి ద్వయం చ ననామ బద్ధాఞ్జలిరబ్రవీచ్చ ॥౨౨॥

రాజోవాచ ॥

అద్యాశిషో మే సఫలా ద్విజేన్ద్ర ద్విజేరితా ధర్మచయస్తపోపి ।

ఆజన్మతోహం పరిపూత ఏష పితుర్జనన్యాశ్చ సుజీవితం మే ॥౨౩॥

భవదృశిః సంప్రతి హన్త్యయైనః పూర్వార్జితైః పుణ్యచయైః కృతాపి ।

ఆగామి కల్యాణకరీ మునీన్ద్ర కాలత్రయే జన్మ కరోతి పూతమ్ ॥౨౪॥

సౌరాష్ట్రదేశే ఖలు దేవతాఖ్యే పురే కృతం రాజ్యమమోఘదృష్టే ।

భీతేన పాపాద్విజదేవతాది పూజాకృతా నీతిమతా మునీన్ద్రః ।।౨౫।।

ఆకస్మికం మే దురితం కిమేతత్ ప్రాదుర్బభూవోగ్రతరం దురన్తమ్ ।

యేనాహమీదృక్ కుదశాం ప్రణీతో జానే న కించిత్ప్రతికారమత్ర ।।౨౬।।

అపాయతాం యాన్తి కృతా ఉపాయా యుష్మత్కృతోపాయముపాయమీహే ।

నిర్వైరతాం యాన్తి హి జాతివైరాస్త్వాశ్రమేవాం శరణం ప్రపన్నః ।।౨౭।।

సూత ఉవాచ ।।

శ్రుత్వేతి వచనం తస్య భృగుస్తు కరుణాయుతః ।

ఉవాచ సోమకాన్తం తం ధ్యానేనాలోక్య సువ్రతః ।।౨౮।।

భృగురువాచ ।।

ఉపాయం వచ్మి నృపతే నచిన్తాం కర్తుమర్హసి ।

మమాశ్రమగతాదుఃఖం నహిర్విన్దన్తి జన్మినః ।।౨౯।।

జన్మాన్తర కృతం చైవ దురితం తే నృపోత్తమ ।

యేనే మాం గమితోవస్థాం కథయిష్యే తదప్యహమ్ ।।౧.౬.30।।

కుర్వన్తు భోజనం సర్వే చిరకాలం బుభుక్షితాః ।

వనాద్వనాన్తరాం యాతాః శ్రాన్తాః క్లాన్తాననాభృశమ్ ।।3౧।।

సూత ఉవాచ ।।

ఇత్యుక్త్వా స్నాపయామాస సుతైలాభ్యఙ్గపూర్వకమ్ ।

భోజయామాస చాన్నాని షడ్రసాని త్వనేకశః ।।3౨।।

బుభుజుస్తేపి విశ్రాన్తా భృగోరమితతేజసః ।

ఆజ్ఞయా మునివర్యస్య సుస్నాతాః సుష్ఠ్వలంకృతాః ।।33।।

సుషుపుర్మృదుశయ్యాయాం హిత్వా చిన్తాం దురత్యయామ్ ।

మునినా కల్పితాయాంతే స్వరాజ్యం గమితాఇవ ।।౩౪।।

।। ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే భృగోరాశ్రమాగమనం నామ షష్ఠోఽధ్యాయః ।।౬।।

।। అథ సప్తమోఽధ్యాయః ।।

ఋషయ ఊచుః ।।

తత్రగత్వా కిమకరోత్సోమకాన్తో నృపస్తదా ।

ఉపాయః కథితః కో వా భృగుణా సర్వవేదినా ।।౧।।

కథయస్వ కథామేతాం శృణ్వతాం నో ద్విజోత్తమ ।

నతృప్తిమధిగచ్ఛామః పీత్వా త్వద్వచనామృతమ్ ।।౨।।

సూత ఉవాచ ।।

సమ్యక్పృష్టం మహాభాగా యూయం తు జ్ఞానసాగరాః ।

యః కథాం తం నప్రయాతి శ్రోతావక్తాథవాద్విజాః ।।౩।।

లిఖ్యమానం వాచయతి పుస్తకం హరతేపి వా ।

నృపృచ్ఛతి చయః శిష్యో గురుః పృష్టో న వక్తిచేత్ ।।౪।।

ఉభౌ తౌ మూకబధిరౌ లోకేదృష్టౌ ద్విజోత్తమాః ।

శృణ్వన్తు కథయిష్యామి సోమకాన్త కథామతః ।।౫।।

తస్యాం రాత్ర్యాం వ్యతీతాయాం దిననాథే తథోదితే ।

స్నానం సన్ధ్యాం జపం హోమం కృత్వా స భృగుసత్తమః ।।౬।।

స్నాతాయ కృతజప్యాయ పత్నీప్రకృతిసంయుజే ।

పూర్వజన్మకథాం తస్మై రాజ్ఞే కథితుమారభత్ ।।౭।।

భృగురువాచ ।।

కోల్హారనగరే రమ్యే విన్ధ్యాచలసమీపతః ।

చిద్రూప ఇతి విఖ్యాతో వైశ్యో బహుధనో భవత్ ॥౮॥

తస్య భార్యా తు సుభగా నామ్నా ఖ్యాతా సులోచనా ।

సుశీలా దానశీలా చ పతివాక్యపరాసతీ ॥౯॥

తస్యాస్త్వం పుత్రతాం యాతో భవే పూర్వే నృపోత్తమ ।

కామంద ఇతి తే నామ చక్రతుస్తౌ ద్విజేరితౌ ॥౧.౭.౧౦॥

అతిస్నేహం దివారాత్రావతిలాలనమేకకే ।

వార్ధక్యకాల జేతౌ తు పితరౌ త్వయి చక్రతుః ॥౧౧॥

వివాహం చక్రతుస్తౌతు ధనకౌతుకమఙ్గలైః ।

మృగాక్షీ సుకుమారాఙ్గీ నామ్నా ఖ్యాతా కుటుమ్బినీ ॥౧౨॥

అనురక్తా త్వయి సదా ద్విజదేవాతిథిప్రియా ।

బభూవ యోషిద్యోషిత్సు రత్నభూతాది సున్దరీ ॥౧౩॥

కుటుమ్బినీతి స్వం నామ విదధే సార్థకం తు సా ।

సప్తపుత్రా పఞ్చకన్యా పఞ్చబాణప్రియానుకిమ్ ॥౧౪॥

తతో బహుతిథే కాలే పఞ్చత్వమగమత్పితా ।

మాతా తవ సతీ తేన సహదగ్ధా దివఙ్గతా ॥౧౫॥

తతస్త్వంసఖివర్గైస్తద్ద్రవ్యం నాశితవాన్బహు ।

నీతం నష్టం భక్షితం చ వినాశమగవద్ధనమ్ ॥౧౬॥

చిన్తయా ధర్మపత్నీ త్వాం నిరాకృతవతీ భృశమ్ ।

న గృహీతం తు తద్వాక్యం తతో విక్రీతవాన్ గృహమ్ ॥౧౭॥

గతా సా బాలకైః సార్ధమనుజ్ఞాతా పితుర్గృహమ్ ।

అపత్యపోషణకృతే ఋతేత్వాం వంశకణ్టకమ్ ।।౧౮।।

తత ఉద్ధృత్తతాంయాత ఉన్మత్త ఇవ మద్యపః ।

అన్యాయకారీ నగరే జాతోమత్త ఇవ ద్విపః ।।౧౯।।

పరస్వహారో వనితాసుజారో గ్రామేషుచోరోజనతాపకారః ।

ద్యూతేషువీరో వృజినౌఘసారో హింసావిహారో బలహీన శూరః ।।౧.౭.౨౦।।

యే యే జనాస్తే సుఖసఙ్గతృప్తాస్తేభ్యో గృహీత్వా బహువిత్తమాదః ।

నిక్షేపతః పితృకతాతస్నహృద్భ్యోమిషాత్కుతశ్చినగరస్థితేభ్యః ।।౨౧।।

శపథాననృతాంశ్చకర్థనూనమనృతానాం ప్రమదా జనేషు సాక్ష్యమ్ ।

ఇతి సర్వజనాః సుభీతిమాపురురగాత్సద్మగతాదివోగ్రవీర్యాత్ ।।౨౨।।

అసహ్యతాం తేన జనస్యయాతో గోక్షురకః పాయసగోయయైవ ।

రాజ్ఞో గృహిత్వానుమతిం జనాస్తే నిర్వాపయామాసురతోపురాత్త్వామ్ ।।౨౩।।

వనేస్థితస్త్వం బహుజన్తుఘాతీ స్త్రీబాలవృద్ధాన్వినిహంసి నిత్యమ్ ।

మహాజనం వీక్ష్య పలాయసే చ సింహం నిరీక్ష్యేవవృకోమృగోవా ।।౨౪।।

మత్స్యాన్కాన్సరసకుక్కుటాంశ్చ వృకాన్మృగాన్వానరకోకిలాంశ్చ ।

హత్వాతిసఖడ్గాన్శశకాంశ్చగోత్రాముధాస్వదేశం వృజినాదపోషః ।।౨౫।।

సింహాన్వ్యాఘ్రాంశ్చ జమ్బూకాన్నిఃసార్య గిరిగహ్వరాత్ ।

నానాస్థానగతాశ్చేరాన్మేలయిత్వా సుదుర్ధరాన్ ।।౨౬।।

కాష్ఠైర్లోష్టైశ్చ పాషాణైశ్చకర్థ గృహముత్తమమ్ ।

విశాలం క్రోశవిస్తారం నానాకౌతుక మణ్డితమ్ ।।౨౭।।

పిత్రాభీతేనపత్నీ సా ప్రాపితా బాలకైః సహ ।

గుహాగతం తే సదనం రాజతోజనతోఽపి చ ।।౨౮।।

నానాలంకారవసనా బాలకా అపి తేజసా ।

దేవాఙ్గనేవ శుశుభే త్వం చచోరసమన్వితః ।।౨౯।।

త్వం చ మార్గే జనాన్దీనాన్ హత్వా హత్వా గుహాం గతః ।

చోరైః సబాలయోషిద్భిర్భాసిరాజేవతద్గతః ।।౧.౭.౩౦।।

కదాచిద్ బ్రాహ్మణో విద్వాన్ విఖ్యాతోగుణవర్ధనః ।

మధ్యాహ్నే మార్గమధ్యే తు త్వయాదృష్టః స ఏకకః ।।౩౧।।

గృహీత్వా దక్షిణం పాణిం తం విప్రం ధృతవానసి ।

స వేపమానస్త్వద్బుద్ధిం జానన్దర్షణయాతయా ।।౩౨।।

ఊచే త్వాం స్వాంతకం మత్వా మూర్చ్ఛితో జీవితేచ్ఛయా ।

అత్యన్తకరుణావాక్యైర్బోధయం స్వాంసహేతుకైః ।।౩౩।।

గుణవర్ధన ఉవాచ ।।

ధనవాన్సుభగోభూత్వా కథం మాం హన్తుమిచ్ఛసి ।

ద్విజం నబోఢా భర్తారం శాన్తం చానపరాధినమ్ ।।౩౪।।

దుర్వుద్ధివాసనాం త్యక్త్వా సద్ధర్మేషు మతిం కురు ।

ప్రథమామేగతా కాన్తా ప్రాప్తా కాన్తతరాపరా ।।౩౫।।

స్వాచారాపరమోదారా సాధ్వీ సర్వగుణాకరా ।

పితౄణామనృణార్థాయ ధర్మసన్తానవృద్ధయే ।।౩౬।।

కృతాసాతి ప్రయత్నేన గార్హస్థంధర్మమిచ్ఛతా ।

మద్వినాతద్వినావాంహి జన్మనీ భవతో వృథా ।।౩౭।।

పితామేహి భవత్వం చ మాతాపుత్రోప్యహం తవ ।

జీవదాతా భయత్రాతా పితాశాస్త్రే నిగద్యతే ।।౩౮।।

దస్యవోఽపిహి రక్షన్తి ద్విజం వా శరణాగతమ్ ।

ద్విజం యోగ్యం శరణ్యం మామతత్స్త్వం మోక్తుమర్హసి ॥౩౯॥

నోచేత్కల్పసహస్రం త్వం నిరయాన్ప్రతిపద్యసే ।

భోక్తారః సర్వ ఏవైతే స్త్రీపుత్రాః సుహృదోజనాః ॥౧.౭.౪౦॥

న పాపభాగినస్త్వే తే సుఖినస్త్వత్ప్రతారకాః ।

కియద్భిర్జన్మభిః పాపం భోక్ష్యసే నవితర్కయే ॥౪౧॥

॥ ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే సోమకాన్తపూర్వజన్మకథనం నామ సప్తమోఽధ్యాయః ॥౭॥

॥అథాష్టమోఽధ్యాయః ॥

భృగురువాచ ॥

ఇతి తేనోదితం వాక్యం ముహుర్గ్లానిం ప్రకుర్వతః ।

కరుణాయుతమాకర్ణ్య నోద్భిన్నం హృదయం తవ ॥౧॥

వ్రజాత్సారతరం కిం ను బ్రహ్మణా త్వయి నిర్మితమ్ ।

హింసనాద్ బహుజన్తూనాం మనుష్యాణాం సహస్రశః ॥౨॥

అతినిష్ఠురతాం ప్రాప్తం కృతఘ్నస్యేవ మానసమ్ ।

అవోచస్త్వం తతస్తన్తు కృతాన్త ఇవ నిష్ఠురః ॥౩॥

చోర ఉవాచ ॥

కిం తే వాక్యచయైర్విప్రః వృథామయి నియోజతైః ।

అశ్రోచరితపాణ్డిత్యం న్యుబ్జేకుమ్భే యథా జలమ్ ॥౪॥

క్వేయం మమ మతిర్మూఢ క్వోపదేశస్తవాప్యయమ్ ।

తత్త్వ చిన్తేవ మధుపే సామ్ప్రతం మే న రోచతే ।।౫।।
అర్థాసక్తయ న క్వాపి పితృబన్ధువిచారణా ।
యథాకామాతురస్యాపి న భీతిర్వ్రశ్చ విద్యతే ।।౬।।
శుద్ధిః కాకేద్యూతకారే సత్యంధైర్యం నపుంసకే ।
కామశాన్తి స్త్రియాం సర్పే క్షమా దృష్ట్వా త్వయానుకిమ్ ।।౭।।
అస్తికేత్వం నిసృష్టోసి వ్యాపారరహితస్య మే ।
విధాత్రా దైవయోగేన న త్వాం ముఞ్చామి కర్హిచిత్ ।।౮।।
భృగురువాచ ।।
ఇతుక్త్వా శితిం ఖడ్గం హస్తఆదాయ దక్షిణే ।
చకర్తాథ శిరస్తస్య బిడాల ఇవ మౌషకమ్ ।।౯।।
ఏవం తే బహ్మహత్యానాం సంఖ్యాం కర్తుం న శక్యతే ।
స్త్రీబాలవృద్ధజన్తూనాం హత్యానాం చ విశేషతః ।।౧.౮.౧౦।।
సంఖ్యాతాపరపాపానాం విభాగీ జాయతే యతః ।
తతో బహుతిథే కాలే గతే కామందతే జరా ।।౧౧।।
అగతా కఫోగ్లానిః స్వేదే హూహిక్కాథవేపథుః ।
అభూత్తస్త్రీచోపవిష్టే ప్రసుప్తేన చ సా భవత్ ।।౧౨।।
అనాదరం చ చక్రుస్తే పుత్రాదాస్యోథసేవకాః ।
సుహృదశ్చ సుతాశ్చాపినష్టారోథాపి మిత్రకాః ।।౧౩।।
ఏకఏవాభవత్తత్ర దృష్టఆప్తో రహస్యకృత్ ।
అనివార్య గతిర్విప్రః స చాపి ప్రేషితస్త్వయా ।।౧౪।।
ఆకారయితుం సర్వాంస్తాన్ మునీన్ కాననవాసినః ।

తే చాపి త్వదృయా దేవ ద్విజవాక్యాత్సమాగతాః ।।౧౫।।

అబ్రవీస్తాన్నమస్కృత్యమత్తోదానానిగృశ్యతామ్ ।

తే బ్రువన్న చ గృహ్ణీమో దానాని పతితస్య తే ।।౧౬।।

యజనాధ్యాపనాద్యైనాత్సమ్బన్ధాద్భాషణాదపి ।

పరం సఞ్చరతే పాపం సహయానాసనాశనాత్ ।।౧౭।।

ఇతి తే భాషణాస్త్వాం గత్వా చ నిజమాశ్రమమ్ ।

సస్నుఃసచైలసర్వేపి పావమానీస్తతో జపన్ ।।౧౮।।

తతోనుతాపో మనసి జాతః కామందతే భృశమ్ ।

ఆమయాత్స్వజనైస్త్యాగాద్బ్రాహ్మణైః పరివర్జనాత్ ।।౧౯।।

జీర్ణదేవాలయోద్ధారే భవత్తే మతిరూర్జితా ।

ధనం స్వం విపులం వీక్ష్య కుప్యరత్నాది సంయుతమ్ ।।౧.౮.౨౦।।

తతోనాదిః పరామూర్తిర్గణేశస్య వనే శుభా ।

జీర్ణ దేవాలయే క్షుద్రే స్థితా తే కథితా ద్విజైః ।।౨౧।।

తతోఽతి విస్తృతం దీర్ఘం చతుస్తోరణసంయుతమ్ ।

చతుర్ద్వారం సురుచిరం చతుఃశిఖర శోభితమ్ ।।౨౨।।

నానాస్తమ్భభితం నానా వేదిభిః పరివారితమ్ ।

ముక్తాప్రవాలరత్నాద్యైః రచితం రుచిరాఙ్గణమ్ ।।౨౩।।

నానాపుష్పద్రుమయుతాం నానాఫలద్రుమైశ్చితమ్ ।

చతుర్దిక్షుచారువారిమయవాపీ విరాజితమ్ ।।౨౪।।

ప్రాసాదం నిర్మితవతస్తద్ద్రవ్యం తే వ్యయం గతమ్ ।

కిఞ్చిత్రిస్త్రియా చ పుత్రైశ్చ సుహృద్భిర్బన్ధుభిర్వృతమ్ ।।౨౫।।

తతో నాతి చిరేకాలే పఞ్చత్వం చ గతో భవాన్ ।

యామ్యదూతైః కశాఘాతైర్బద్ధః సన్తాడితో భృశమ్ ॥౨౬॥

కణ్టకైర్విద్ధసర్వాఙ్గః శిలాయాం పోథితోపి చ ।

మజ్జితో నరకే ఘోరే పూయశోణితకర్దమే ॥౨౭॥

ఏవం నీతస్తుతైర్దూతైశ్చిత్రగుప్తయమాన్తికే ।

యమేన పృష్టః కిం పుణ్యముతభోక్ష్యసి పాతకమ్ ॥౨౮॥

త్వమవోచః పుణ్యమహం పూర్వం భోక్ష్యామి సూర్యజ ।

తతః సౌరాష్ట్రదేశే త్వం రాజత్వేన వినిర్మితః ॥౨౯॥

ఇతి తే కథితం పూర్వజన్మ పాపకరం మయా ।

శరణాగత కారుణ్యాత్తపోబల సమాశ్రయాత్ ॥౧.౮.౩౦॥

కాన్త ప్రాసాదకరణాత్సోమకాన్తోఽభవోనృపః ।

కాన్తయా కాన్తతరయా భాసికాన్త్యా శశీ యథా ॥౩౧॥

సూత ఉవాచ ॥

భృగుణాభిహితం శ్రుత్వా సోమకాన్తో నృపాధమః ।

తద్వాక్యే సంశయాపన్న ఆసీదశ్మేవ నిష్క్రియః ॥౩౨॥

వేదశాస్త్రార్థవిదుషో భూతభావిభవద్విదః ।

తపస్వినో భృగోర్వాక్యే యతః స సంశయం దధౌ ॥౩౩॥

నిరగన్క్షణమాత్రేణ తస్యాఙ్గాత్పక్షిణో భృశమ్ ।

నానావర్ణాకృతిధరా బభక్షుర్నృపతిం తదా ॥౩౪॥

ఉడీయోడ్డీయచఞ్చుగ్రైర్దదంశుర్నృపశుం దృఢైః ।

ఉత్కృత్యోత్కృత్య మాంసాని నిజక్షుస్తే మునిసన్నిధౌ ॥౩౫॥

తతోతిదుఃఖిత తనుః శరణం పునరాగతః ।

అవదద్దీనయా వాచా భృగుం జ్ఞానతపోనిధిమ్ ।।౩౬।।

రాజోవాచ ।।

త్వద్వనే జాతివైరాణాం పరస్పర భయం న హి ।

త్వత్సమక్షం కథమిమే మృతం మాం మారయన్తి చ ।।౩౭।।

త్వత్పాద ప్రవణం దీనం సకుష్ఠం శరణాగతమ్ ।

ఇదానీం మోచయ మునే సర్వసత్వా భయఙ్కర ।।౩౮।।

సూత ఉవాచ ।।

ఇతుక్తః పునరప్యాహ భృగుస్తం దీనవత్సలః ।

మద్వాక్యసంశయాదిత్థమనుభూతం నృపత్వయా ।।౩౯।।

ప్రతీకారం వదిష్యామి స్వస్థో భవ క్షణం నృప ।

మమ హుంకార మాత్రేణ గమిష్యన్తి ద్విజా ఇమే ।।౧.౮.౪౦।।

సూత ఉవాచ ।।

ద్విజస్య హుంకృతిం శ్రుత్వా ద్విజాశ్చాన్తర్హితాస్తదా ।

తుతోష నృపతిశ్చాపి పత్న్యమాత్యసన్వితా ।।౪౧।।

।। ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే నానాపక్షినివారణం నామాష్టమోఽధ్యాయః ।।౮।।

।। అథ నవమోఽధ్యాయః ।।

సూత ఉవాచ ।।

తతో భృగుః క్షణం ధ్యాత్వా పునస్తం ప్రాహ భూపతిమ్ ।

అత్యన్త విహ్వలో దుఃఖం వీక్ష్యతత్పూర్వకర్మజమ్ ।।౧।।

భృగురువాచ ।।

క్వ పాప నికరాస్తేతు క్వోపాయాః కథితా మయా ।

తథాప్యేవం బ్రవీమిత్వాముపాయమఘనాశనమ్ ।।౨।।

గణేశస్య పురాణం త్వం శ్రోష్యసే యదిసత్వరః ।

తద్రైవ మోక్ష్యసేదుఃఖసాగరాన్నాత్రసంశయః ।।౩।।

ఇత్యుక్త్వా తం గణేశస్య నామాష్టశతముత్తమమ్ ।

జప్త్వా జలం మన్త్రయిత్వా సిషేచ నృపతిం తదా ।।౪।।

సిక్తమాత్రే జలే తేన తన్నాసారం ధ్రతో లఘుః ।

కృష్ణాస్యః ప్రాపతద్భూమౌ వవృధే తత్క్షణాదసౌ ।।౫।।

సప్తతాలప్రమాణోభూద్వ్యాదితాస్యో భయఙ్కరః ।

కరాలజిహ్వోరక్తాక్షో దీర్ఘబాహుర్జటాధరః ।।౬।।

ముఖాదురువమన్నగ్నిం క్షణాచ్చ పూయశోణితే ।

నేత్రాణామన్ధతాం కుర్వన్నన్ధకార ఇవాపరః ।।౭।।

ఆలోక్య దుద్రువుః సర్వే తదాశ్రమ నివాసినః ।

దంష్ట్రారావైర్దశదిశః పూరయన్తం తమద్భుతమ్ ।।౮।।

అపృచ్ఛత్తం ద్విజవరస్తత్సమక్షం తు పూరుషమ్ ।

విద్వానపీతికోసిత్వం నామ తే కిం వదస్వమే ।।౯।।

ప్రత్యువాచ మునిం తం తు పరిపృష్టో ద్విజేనసః ।

ప్రాణిమాత్రశరీరస్థో నామ్నాహం పాపపూరుషః ।।౧.౯.౧౦।।

త్వన్మత్రజలపాతేన నిఃసృతో రాజదేహతః ।

క్షుధాతురో భక్ష్యమీహేదేహిమహ్యం న చేత్తదా ।।౧౧।।

భక్షయిష్యే మునేలోకాన్ సోమకాన్తం తవాగ్రతః ।

వద మే వసతిం రమ్యామితోనిఃసారితస్య చ ।।౧౨।।

తతస్తు బహిరభ్యేత్య తమువాచ మునిః పునః ।

అస్మిన్ రసాతలే సరలే విరసే వస కోటరే ।।౧౩।।

గలితాని చ పత్రాణి భక్షయస్వ మమాజ్ఞయా ।

నోచేత్త్వాం భస్మసాత్కుర్యాం నానృతం మే వచోధమ ।।౧౪।।

సూత ఉవాచ ।।

ఇతి తన్మ్రవాక్యాన్తే శుష్కం స వృక్షమస్పృశత్ ।

భస్మసాదభవద్వృక్షోద్విజాస్తత్స్పర్శమాత్రతః ।।౧౫।।

మునేః సందర్శనాద్భూత తస్మిన్ భస్మన్యలీయత ।

తస్మిన్ విలినే స మునిః సోమకాన్తం పునర్జగౌ ।।౧౬।।

భృగురువాచ ।।

పురాణశ్రవణాద్యత్తే జాతం పుణ్యం నృపోత్తమ ।

అయం యావచ్చ్యుతతరురత్రచోత్తిష్ఠతే పునః ।।౧౭।।

తాపత్సంపాదయస్మింస్తద్భస్మన్యేవ దినే దినే ।

వివృద్ధేస్మింస్తరౌరాజన్నిష్పాపస్త్వం భవిష్యసి ।।౧౮।।

రాజోవాచ ।।

గణేశస్య పురాణం యన్నదృష్టం న చ వై శ్రుతమ్ ।

కుత్ర తల్లభ్యతే బ్రహ్మన్వ్యాకర్తా తస్య వా మునే ।।౧౯।।

మునిరువాచ ।।

బ్రహ్మణా కథితం పూర్వం వేదవ్యాసాయ ధీమతే ।

వ్యాసాచ్చ విదితం మహ్యం పురాణం పాపనాశనమ్ ।।౧౯-౨౦।।

అహం చ తే ప్రవక్ష్యామి తీర్థేస్నానం సమాచర ।

శ్రోష్యే పురాణమితి చ సఙ్కల్పం కురు సువ్రత ।।౨౧।।

సూత ఉవాచ ।।

భృగుణానోదితః స్నాత్వా భృగుతీర్థేతి విశ్రుతే ।

సోమకాన్తోముదాయుక్తస్తతః సఙ్కల్పమాచరత్ ।।౨౨।।

గణేశస్య పురాణం యత్తచ్ఛ్రోష్యేద్యప్రభృత్యహమ్ ।

సఙ్కల్పమాత్రే తు కృతే బభౌ రాజా నిరామయః ।।౨౩।।

భృగుప్రసాదాన్నీరక్తః కృమిక్షతవిసర్జితః ।

గృహీత్వా తం భృగురగాద్విస్మితం హర్షితం నృపమ్ ।।౨౪।।

ఉపవిశ్యాసనేస్వీయే దాపయత్తస్యచాసనమ్ ।

ఉపవిష్టో బభాషే తం దివ్యకాన్తిర్నృపోత్తమః ।।౨౫।।

రాజోవాచ ।।

భవత్ప్రసాదాత్సకలా గరిష్ఠా సఙ్కల్ప మాత్రేణ గతా వ్యథా మే ।

ఆశ్చర్యభూతం సకలం వదస్వ పురాణమేతద్ ద్విరదాననస్య ।।౨౬।।

భృగురువాచ ।।

శ్రృణుష్వావహితో భూత్వా తత్పురాణం వదామ్యహమ్ ।

అనన్తపుణ్యనిచయైర్యస్య శ్రవణగోచరా ।।౨౭।।

మతిరుత్పద్యతే పుంసాం నాన్యథా పాపకారిణామ్ ।

యస్యాకర్ణనమాత్రేణ సప్తజన్మార్జితాన్యపి ।।౨౮।।

లఘుశుష్కార్ద్రస్థూలాని పాపాని చ మహాన్త్యపి ।

తత్క్షణాద్విలయం యాన్తి గణేశస్య ప్రసాదతః ।।౨౯।।

అవ్యయస్యా ప్రమేయస్య నిర్గుణస్య నిరాకృతేః ।
మనోవాగనిరూప్యస్య కేవలానన్దరూపిణః ॥౧.౯.౩౦॥
యస్య స్వరూపం నవిదుర్బ్రహ్మేశానాదయః సురాః ।
సహస్ర వదనో యస్య మహిమానం న చక్షమః ॥౩౧॥
యావద్విశేషవిదపి ప్రవక్తుం రాజసత్తమ ।
మయా యథా శ్రుతం పూర్వం తత్పురాణం సుపుణ్యదమ్ ॥౩౨॥
అతీన్ద్రియజ్ఞానవతో వ్యాసాచ్చామితతేజసః ।
యజ్ఞవిధ్వంసశోకార్తో దక్షః సుశ్రావముద్గలాత్ ॥౩౩॥
యస్య భక్తిర్దృఢా రాజన్ గణేశే సర్వసిద్ధిదే ।
స ఏతచ్ఛృణుయాన్నిత్యం న వాచ్యం తాందృశేతరే ॥౩౪॥
యది సర్వేపి కుర్వీరన్ విఘ్నరాజస్య సేవనమ్ ।
క్వ తదా విఘ్ననిచయా విచరేయుర్యథాసుఖమ్ ॥౩౫॥
దుఃఖాన్యనుభవేయుః కేనానావిరహజాన్యుత ।
చకారేదం పురా వ్యాసో భూతభవ్యభవిష్యవిత్ ॥౩౬॥
వేదార్థజ్ఞానరహితాన్ వేదాధ్యయనవర్జితాన్ ।
వర్ణాశ్రమాచారశూన్యాన్ జాతిసంకరకారిణః ॥౩౭॥
కలౌ విలోక్య తు జనాన్ కుటిలాన్ పాపకారిణః ।
అష్టాదశ పురాణాని కృతవాన్ ధర్మగుప్తయే ॥౩౮॥
తావన్త్యుపపురాణాని తతోర్థాన్ బుబుధుర్జనాః ।
తత ఏవ గణేశస్య రూపం జానన్త్యమీజనాః ॥౩౯॥
॥ ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే రాజోపదేశకథనం నామ నవమోఽధ్యాయః ॥౯॥

।। అథ దశమోఽధ్యాయః ।।

భృగురువాచ ।।

నారాయణాంశ సంభూతః పారాశర్యోమహామునిః ।

అతీతానాగత జ్ఞానీ వేదశాస్త్రార్థతత్వవిత్ ।।౧।।

కృత్వా వేదం చతుర్భాగం తదర్థ జ్ఞానసిద్ధయే ।

స్వవిద్యామదగర్వేణం పురాణం కర్తుమారభత్ ।।౨।।

సమాప్తి సాధనం నైవ కృతవాన్ మఙ్గలం పురా ।

గణేశస్య నతిం వాపి స్తుతిం వా తస్య వా క్వచిత్ ।।౩।।

తతోవిఘ్నాభిభూతః సన్నర్థం కంచననాస్మరత్ ।

భ్రాన్తిరేవా భవత్తస్య లౌకికేఽలౌకికేపథి ।।౪।।

నిత్యనైమిత్తికేకామ్యేశ్రౌతేస్మార్తే చ కర్మణి ।

వ్యాఖ్యాతుర్వేదశాస్త్రాణాం సర్వజ్ఞస్య స తేపి చ ।।౫।।

ఔషధీభిశ్చ మన్త్రైశ్చ భగ్నవీర్యఇవాహిరాట్ ।

తస్తం భేస్వాత్మనిభృశం తద్ధేతుం నాభ్యగచ్ఛత ।।౬।।

తతోగచ్ఛత్సత్యలోకం ధాతారం ప్రష్టుమాదరాత్ ।

విస్మయాక్రాన్తహృదయో హ్రీణః పారాశరో మునిః ।।౭।।

నమస్కృత్వా దేవగణాన్దేవర్షీన్ కమలాసనమ్ ।

పూజితో బ్రహ్మణాదత్తే నిషసాదాసనే శుభే ।।౮।।

పాణినాచాస్పృశత్పాదౌ పారాశర్యో మహామునిః ।

ప్రణయావనతో భూత్వా బ్రహ్మాణం ప్రష్టుమారభత్ ।।౯।।

వ్యాస ఉవాచ ।।

బ్రహ్మన్నద్భుత మే తద్ధి కిం మే దైవాదుపస్థితమ్ ।

వేదార్థాని పురాణాని కర్తుం మే బుద్ధిరాదృతా ।।౧.౧౦.౧౦।।

ఆవీక్షతోఖిలాంల్లోకాన్ జ్ఞానాచార వివర్జితాన్ ।

కలౌకర్మజడాంస్తబ్ధాన్ నాస్తికాన్ వేదనిన్దకాన్ ।।౧౧।।

విధిం చైవ నిషేధం చ జ్ఞాస్యన్తి మమ వాక్యతః ।

మమైవతుగతం జ్ఞానం భ్రాన్తః క్షీబఇవాభవమ్ ।।౧౨।।

నహేతుం తత్ర పశ్యామి స్ఫూర్తిః కాపి న జాయతే ।

తద్ధేతుం స్ఫూర్తిహేతుం చ ప్రష్టుం త్వామహమాగతః ।।౧౩।।

అన్యం కం శరణం యామి వినా త్వాం చతురానన ।

సర్వజ్ఞః సర్వకర్తా త్వం మమ భ్రాన్తిం నివారయ ।।౧౪।।

వదహేతుం మమ భ్రాన్తేర్నారాయణస్వరూపిణః ।

నిత్యాచారవతోబ్రహ్మన్ సర్వజ్ఞస్య సతోపి చ ।।౧౫।।

సూత ఉవాచ ।।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం విచార్య కమలాసనః ।

ప్రణతం మునిమభ్యాహ ప్రహసన్ విస్మయన్నివ ।।౧౬।।

బ్రహ్మోవాచ ।।

హంత తే కథయిష్యామి గతిం సూక్ష్మాం హి కర్మణామ్ ।

విచార్య మ్యక్కర్తవ్యం కర్మసాధ్వితరచ్చయత్ ।।౧౭।।

అన్యథా కుర్వతః పుంసః కృతం భవతి చాన్యథా ।

బుద్ధ్యాయుక్త్యార్జవేనాపి గురూణి చ లఘూని చ ।।౧౮।।

కార్యాణి సాధయేద్ధీమాన్ న గర్వాన్ న చ మత్సరాత్ ।

వాహన త్వం సమాపన్నో గర్వేణ తు ఖగేశ్వరః ।।౧౯।।

మత్సరాన్ నాశితం సర్వం ఆబికేయ సుతేన చ ।

మత్సరాదేవ రామేణ క్షత్రముత్పాదితం పురా ।।౧.౧౦.౨౦।।

యోనాది నిధనోదేవో జగత్కర్తా జగన్మయః ।

జగద్ధాతా జగద్ధర్తా సదసద్వ్యక్తమవ్యయమ్ ।।౨౧।।

యో కర్తుమన్యథాకర్తుం శక్తః కర్తుం చ సర్వదా ।

యస్యాజ్ఞా వశగా నిత్యం దేవా ఇన్ద్రపురోగమాః ।।౨౨।।

అహం విష్ణుశ్చ రుద్రశ్చ సూర్యాగ్నివరుణాదయః ।

యో విఘ్నహర్తా భక్తానాం విఘ్నకర్తేతరస్య చ ।।౨౩।।

తస్మింస్త్వం కృతవాన్ గర్వం స్వవిద్యాబలసంశ్రయాత్ ।

సర్వజ్ఞతాభిమానేన న కృతం పూజనం త్వయా ।।౨౪।।

స్మరణం వా గణేశస్య ప్రారమ్భేన్యస్య వా తథా ।

న కృతం చ త్వయా వ్యాస తేన భ్రాన్తిస్తవానఘ ।।౨౫।।

ఆరమ్భే సర్వకార్యాణాం ప్రవేశే వాపి నిర్గమే ।

శ్రౌతేస్మార్తే లౌకికేయోస్మృతోవిఘ్నం కరోతి చ ।।౨౬।।

యమాహుః పరమానన్దం యమాహుః పరమాం గతిమ్ ।

యమాహుః పరమం బ్రహ్మ వేదశాస్త్రార్థదర్శినః ।।

తం గచ్ఛ శరణం వత్స ద్విరదాననమాదరాత్ ।।౨౭।।

స చేత్ప్రసన్నో భగవాన్ వాఞ్ఛితం తే కరిష్యతి ।

నోచేద్వర్షసహస్రేణ న స్వవాఞ్ఛామవాప్స్యతి ॥౨౮॥

వ్యాస ఉవాచ ॥

కో సౌ గణేశః కిం చాస్య రూపం వేద్యం కథం చ తత్ ।

కస్య వాయం ప్రసన్నో భూత్పూర్వం హి చతురానన ॥౨౯॥

కతివాహ్యవతారాశ్చ కిం కిం కార్యం చ వై కృతమ్ ।

పూర్వం చ పూజితః కేన కస్మిన్ కాలే స్మృతోపి చ ॥౧.౧౦.౩౦॥

మమ విక్షిప్త చిత్తస్య పృచ్ఛతః ప్రపితామహ ।

ఏతత్సర్వం సువిస్తార్య బ్రూహి మే కరుణానిధే ॥౩౧॥

॥ ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే వ్యాసప్రశ్నవర్ణనం నామ దశమోఽధ్యాయః ॥౧౦॥

॥ అథైకాదశోఽధ్యాయః ॥

భృగురువాచ ॥

జగాదభూయశ్చతురాననస్తమేవం కృత ప్రశ్న వివక్షయాథ ।

క్రమేణ సర్వం కథయామితేహం గణేశ మన్త్రాన్బహుధా విచార్య ॥౧॥

బ్రహ్మోవాచ ॥

అనన్తా హి మునే మన్త్రా గణేశస్య మహాత్మనః ।

ఉపాసనం వదిష్యామి శీఘ్రం సిద్ధికరస్య తే ॥౨॥

సప్తకోటి మహామన్త్రా గణేశస్యాగమేస్థితాః ।

తత్రరహస్యం శివోవేదకిఞ్చికిఞ్చిదహం మునే ॥౩॥

షడక్షరైకాక్షరయోః శ్రేష్ఠత్వం తేషు విద్యతే ।

యయోః స్మరణమాత్రేణ సర్వసిద్ధిఃకరే భవేత్ ।।౪।।

జీవన్ముక్తాభవన్త్యేవ యదుపాసనయా మునే ।

త ఏవ ధన్యాస్తే పూజ్యాస్తేనమస్యాః సురైరపి ।।౫।।

యదుపాసనయాదాస్యం యేషాం కుర్వన్తి సిద్ధయః ।

ఇచ్ఛావిహారాః సర్వజ్ఞా నానారూపా భవన్తి తే ।।౬।।

యే కుర్వన్తి గణేశస్య భక్తిం భావసమన్వితాః ।

న యేషాం భక్తిలేశోపి తేషాం జన్మ నిరర్థకమ్ ।।౭।।

నాలోకయేన్ ముఖం తేషాం విముఖా యే గజాననే ।

తేషాం దర్శనమాత్రేణ విఘ్నానిస్యుః పదే పదే ।।౮।।

విఘ్నాన్యుపశమం యాన్తి తదుపాసక దర్శనాత్ ।

నమస్యన్తి చ భూతాని స్థావరాణి చరాణి చ ।।౯।।

అతస్తేహం ప్రవక్ష్యామి మన్త్రమేకాక్షరం శుభమ్ ।

తదనుష్ఠాన మాత్రేణ వాఞ్ఛితం సమవాప్స్యసి ।।౧.౧౧.౧౦।।

అనుష్ఠానం ప్రవక్ష్యామి యథోక్తం శమ్భునా మమ ।

స్నానం కృత్వా ధౌతవస్త్రే పరిధాయ శుచిర్నరః ।।౧౧।।

చైలాజినకుశైఃకృత్వా స్వాసనం సాధకః సుధీః ।

తస్మిన్ స్థిత్వా భూతసుద్ధిం ప్రాణానాం స్థాపనం తథా ।।౧౨।।

అన్తర్బహిర్మాతృకాణాం న్యాసం కృత్వాత్వతన్ద్రితః ।

ప్రాణాయామం తతః కృత్వా మూలమన్త్రం జపన్ హృది ।।౧౩।।

మన్త్రే సన్ధ్యాముపాసీత ఆగమోక్తాం యథావిధి ।

ఆపాదమస్తకం దేవం ధ్యాత్వానిశ్చలచేతసా ।।౧౪।।

మానసైరుపచారైస్తం పూజయేత్సుసమాహితః ।
తతో జపేద్యథాశక్తి పురశ్చరణమార్గతః ॥౧౫॥
అనుకూలోభవేద్యావద్వరం దాతుం గజాననః ।
స్వరూపం దర్శయేద్యావత్తావజ్జపపరో భవేత్ ॥౧౬॥
భృగురువాచ ॥
ఏవముక్త్వా మునిం బ్రహ్మా విలోక్య శుభవాసరమ్ ।
ఏకాక్షరం మన్త్రరాజమేకార్ణం గణపస్య చ ॥౧౭॥
అశిక్షయత్తదా సర్వం సమ్భ్రాన్తం మునిసత్తమమ్ ।
బ్రహ్మోవాచ ॥
సూర్యకోటిప్రతీకాశం వరం దాతుం సమాగమత్ ॥౧౮॥
యదాద్రక్ష్యసితం దేవం తదాచిత్తం స్థిరీ కురు ।
మమైవ హృదయే నిత్యం స్థిరో భవ గజానన ॥౧౯॥
యాచస్వేతి వరం తస్మాత్ స తే దాస్యత్య సంశయమ్ ।
హృదిస్థితే తత్ర దేవే దివ్యం జ్ఞానమవాప్స్యసి ॥౧.౧౧.౨౦॥
భూతం భావి భవచ్చైవ జ్ఞాస్యసి త్వమశేషతః ।
హిత్వా భ్రాన్తిం దృఢాం వత్స నానాగ్రన్థాన్ కరిష్యతి ॥౨౧॥
వ్యాస ఉవాచ ॥
గతా భ్రాన్తిర్మమపితరుపదేశే కృతే త్వయా ।
అనుష్ఠానం కరిష్యామి పితామహ తవాజ్ఞయా ॥౨౨॥
బ్రహ్మోవాచ ॥
ఏకాన్తే నిర్జనే దేశే వ్యగ్రతా హేతు వర్జితే ।

అనుష్ఠానం కురువిభో గజాననమనుస్మరన్ ।।౨౩।।

నాస్తికే నిన్దకే క్రూరే నాచారే చ ఖలే శఠే ।

న వక్తవ్యో మన్త్రరాజస్తాదృశే శరణాగతే ।।౨౪।।

దృఢభక్తౌ శ్రద్ధధానే వినీతే వేదవాదిని ।

సాకాంక్షేనిరనుక్రోశే శాస్త్రజ్ఞే చ ప్రకాశయ ।।౨౫।।

ప్రాపయత్యేవ నరకాన్ దశపూర్వాన్ దశాపరాన్ ।

మన్త్రరాజస్తు వక్తారమప్రకాశ్యేప్రకాశితః ।।౨౬।।

యోజయేద్భక్తిపూర్వం తు స లభేదీప్సితం ఫలమ్ ।

పుత్రపౌత్రసమాయుక్తో ధనధాన్యసమన్వితః ।।౨౭।।

ఏకదన్త ప్రభావేన లబ్ధ్వాజ్ఞానం సునిర్మలమ్ ।

ఇహ భుక్త్వాఖిలాన్ భోగానన్తే మోక్షమవాప్నుయాత్ ।।౨౮।।

।। ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే మన్త్రకథనం నామైకాదశోఽధ్యాయః ।।౧౧।।

।। అథ ద్వాదశోఽధ్యాయః ।।

సూత ఉవాచ ।।

ఇతి శ్రుత్వా తు వచనం నిర్గతం బ్రహ్మణోముఖాత్ ।

హర్షేణ మహతాయుక్తో మునిః పప్రచ్ఛ తం పునః ।।౧।।

వ్యాస ఉవాచ ।।

అవధానం మయా ప్రాప్తం పీత్వావాగమృతం తవ ।

ఇదానీం శ్రోతుమిచ్ఛామి మన్త్రరాజమిమంపితః ।।౨।।

కో జజాప కథం సిద్ధిమవాప చ గజాననాత్ ।

ఏతం మే సంశయం ఛిన్ధి త్వత్తోన్యోనాస్తి మే గురుః ।।౩।।

భృగురువాచ ॥

ఇత్యేవం మునినా పృష్టోసౌ జగాద వదతాం వరః ।

కృపయావనతం బ్రహ్మ తం వ్యాసం రాజసత్తమ ॥౪॥

బ్రహ్మోవాచ ॥

సాధుసాధు త్వయా పృష్టం పుణ్యవానసి సామ్ప్రతమ్ ।

నహ్యపుణ్యవతాం బ్రహ్మన్ కథాయాః శ్రవణేరతిః ॥౫॥

ఉపాసనామార్గమిమం సమ్యక్త్వాం బోధయామ్యహమ్ ।

స్నిగ్ధే ప్రజ్ఞాధికే శిష్యే యతో గోప్యం న కిఞ్చన ॥౬॥

ఓంకారరూపీభగవానుక్తస్తే గణనాయకః ।

యథా సర్వేషు కార్యేషు పూజ్యతే సౌ వినాయకః ॥౭॥

నిర్విఘ్నకామనావద్భిర్నోచేద్విఘ్నం కరోతి సః ।

తథోంకారబీజయుక్త ఓంకారపల్లవాన్వితాః ॥౮॥

మన్త్రాః సర్వాగమేప్రోక్తా అన్యే యే నిష్ఫలాశ్చ తే ।

సదసద్వ్యక్తమవ్యక్తం సర్వం హి గణనాయకః ॥౯॥

ఏవం సర్వే దేవసిద్ధమునిరాక్షసకిన్నరాః ।

గన్ధర్వాశ్చారణానాగాయక్షగుహ్యకమానవాః ॥౧.౧౨.౧౦॥

ఉపాసకా గణేశస్య సర్వేలోకాశ్చరాచరాః ।

అతఏవ గణేశాద్ధి పరం కిఞ్చిన్నవిద్యతే ॥

ఇదానీం కథయిష్యామి కథామేకాం పురాతనీమ్ ॥౧౧॥

మన్త్రరాజ జపేనాయం యథా తుష్టో గజాననః ।

కదాచిద్దైవయోగేన ప్రలయే సముపస్థితే ॥౧౨॥

వాయుభిః పర్వతాభిన్నాః పతితాః పరితోదిశమ్ ।

తపన్తి ద్వాదశాదిత్యాః శోషయిత్వా జలం మహత్ ।।౧౩।।

జ్వాలామాలీ మహావహ్నిరఖిలం జ్వలయత్యపి ।

సంవర్తకా మహామేఘా వర్షన్తి పరితోజలమ్ ।।౧౪।।

హస్తిహస్తోపమాభిస్తు ధారాభిర్ద్విజసత్తమ ।

ఉల్లఙ్ఘయన్తి మర్యాదాం సాగరాః సరితోపి చ ।।౧౫।।

ఏవం సర్వే వినశ్యన్తి ఆబ్రహ్మస్థావరాదయః ।

ఏవం మాయామయే నష్టే వికారేసౌ గజాననః ।।౧౬।।

అణుభ్యోణుతరం రూపం కృత్వా క్వాపి వ్యవస్థితః ।

తతః కాలే బహుతరేగతేన్ధ తమసావృతే ।।౧౭।।

ఏకాక్షరం పునర్బ్రహ్మ నాదయుక్తమజాయత ।

వైకారికం పునారూపం యదానన్దమయం స్థితమ్ ।।౧౮।।

మాయావికారమాసాద్యతదేవాభూద్గజాననః ।

తత ఏవ చ సంభూతా గుణాః సత్వంరజస్తమః ।।౧౯।।

తతస్త్రయః సముత్పన్నా విష్ణుర్బ్రహ్మ హరోపి చ ।

మాయయా రచితం సర్వం త్రైలోక్యం సచరాచరమ్ ।।౧.౧౨.౨౦।।

తతస్తన్మాయయా భ్రాన్తా బభ్రముస్తే సురాస్త్రయః ।

తమేవ జనకం స్వస్య ద్రష్టుం ప్రష్టుం సముత్సుకాః ।।౨౧।।

కిమస్మాభిః కర్మకార్యమితి జిజ్ఞాసయా మునే ।

ఏకవింశతి స్వర్గాణి పూర్వమూర్ధ్వం విలోక్యతే ।।౨౨।।

అన్తరీక్షం తథా తిర్యక్ పశ్చాత్ పాతాలమాయయుః ।

అదృష్ట్వా పరమాత్మానం తపశ్చేరుస్తతో భృశమ్ ॥౨౩॥

నిరాహారా జపపరా దివ్యవర్ష సహస్రకమ్ ।

శ్రాన్తాః ఖేదమనుప్రాప్తాస్తత స్తే పృథివీం పునః ॥౨౪॥

విచిన్వతో యయుర్ద్రష్టుం వనాన్యుపవనాని చ ।

సరితః సాగరాన్ శైలాన్ శిఖరాణి గుహాపి చ ॥౨౫॥

తతో జలాశయం తే తు మహాన్తం దదృశుః సురాః ।

నానాజలచరైర్వృక్షైః పక్షిభిర్వివిధైర్యుతమ్ ॥౨౬॥

బలాకాభిశ్చక్రవాకైర్హంసైః కారణ్డకైరపి ।

నాదితం నలినీజాలం బిసఖణ్డాశనేరతైః ॥౨౭॥

స్నాత్వా విశ్రమ్య తత్తీరే సముత్తీర్య పురో యయుః ।

నానావీచి సమాయుక్తం మహాన్తం తం జలాశయమ్ ॥౨౮॥

సుదుస్తరతరం పుంసాం ఝషనక్రసమాకులమ్ ।

ఈక్షాంచక్రు సుదుర్దర్శం ప్రలయానల సన్నిభమ్ ॥౨౯॥

కోటిసూర్యప్రతికాశం తేజారాశిం పురో మునే ।

చిన్తామాపుః పరాం తే తు తేజసా హృతదృష్టయః ॥౧.౧౨.30॥

తతో గగన మార్గేణ తేజో మధ్యాద్వినిర్గతాః ।

క్షుధాతృషాపరిశ్రాన్తా నిశ్వసంతో ముహుర్ముహుః ॥3౧॥

నిన్దన్తశ్చ శపన్తశ్చ స్వాత్మానం జాతసాధ్వసాః ।

తతోతి కరుణావిష్టో లోకాధ్యక్షో ఖిలార్థవిత్ ॥3౨॥

దర్శయామాస తాన్ రూపం మనోనయన నన్దనమ్ ।

పాదాఙ్గులీనఖశ్రీభిర్జితరక్తాబ్జకేసరమ్ ॥33॥

రక్తామ్బర ప్రభావాత్తు జితసన్ధ్యార్కమణ్డలమ్ ।

కటిసూత్రప్రభాజాలైర్జిత హేమాద్రిశేఖరమ్ ॥౩౪॥

ఖడ్గఖేటధనుఃశక్తిశోభిచారుచతుర్భుజమ్ ।

సువాసం పూర్ణిమాచన్ద్ర జితకాన్తి ముఖామ్బుజమ్ ॥౩౫॥

అహర్నిశం ప్రభాయుక్తం పద్మచారు సులోచనమ్ ।

అనేకసూర్యశోభాజిన్ముకుటభ్రాజిమస్తకమ్ ॥౩౬॥

నానాతారాఙ్కిత వ్యోమ కాన్తిజిదుత్తరీయకమ్ ।

వరాహదంష్ట్రాశోభాజిదేకదన్త విరాజితమ్ ॥౩౭॥

ఐరావతాది దిక్పాల భయకారిసు పుష్కరమ్ ।

దృష్ట్వైవ సహసా దేవం ప్రణేముస్తేముదామునే ।

పాదామ్బుజముపస్పృశ్య తతస్తోత్రం ప్రచక్రముః ॥౩౮॥

॥ ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే గజాననదర్శనం నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥౧౨॥

॥ అథ త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥

వ్యాస ఉవాచ ॥

పఞ్చాస్య చతురాస్యశ్చ సహస్రమస్తకోపి చ ।

గజాస్యం వరదం దేవం కథమేతే ప్రతుష్టువుః ॥౧॥

బ్రహ్మోవాచ ॥

ప్రసాదోన్ముఖ విఘ్నేశ కృపాపాఙ్గ నిరీక్షణాత్ ।

ప్రాప్తబుద్ధి ప్రసాదాస్తే కేశాస్తంనునువుస్తదా ॥౨॥

బ్రహ్మవిష్ణుమహేశా ఊచుః ।।

అజం నిర్వికల్పం నిరాకారమేకం నిరానన్దమద్వైతమానన్ద పూర్ణమ్ ।

పరం నిర్గుణం నిర్విశేషం నిరీహం పరబ్రహ్మరూపం గణేశం భజేమ ।।3।।

గుణాతీతమాద్యం చిదానన్దరూపం చిదాభాసకం సర్వగం జ్ఞానగమ్యమమ్ ।

మునిధ్యేయమాకాశరూపం పరేశం పరబ్రహ్మరూపం గణేశం భజేమ ।।౪।।

జగత్కారణం కారణజ్ఞానరూపం సురాదిం సుఖాదిం యుగాదిం గణేశమ్ ।

జగద్వ్యాపినం విశ్వవన్ద్యం సురేశం పరబ్రహ్మరూపం గణేశం భజేమ ।।౫।।

రజోయోగతో బ్రహ్మరూపం శ్రుతిజ్ఞం సదాకార్యసక్తం హృదాచిన్త్యరూపమ్ ।

జగత్కారకం సర్వవిద్యానిధానం పరబ్రహ్మరూపం గణేశం నతాస్మః ।।౬।।

సదాసత్త్వయోగం ముదాక్రీడమానం సురారీన్హరన్తం జగత్పాలయన్తమ్ ।

అనేకావతారం నిజాజ్ఞానహారం సదావిష్ణురూపం గణేశం నమామః ।।౭।।

తమోయోగినం రుద్రరూపం త్రినేత్రం జగద్ధారకం తారకం జ్ఞానహేతుమ్ ।

అనేకాగమైఃస్వం జనం బోధయన్తం సదాశర్వరూపం గణేశం నమామః ।।౮।।

తమస్తోమహారం జనాజ్ఞానహారం త్రయీవేదసారం పరబ్రహ్మపారమ్ ।

మునిజ్ఞానకారం విదూరేవికారం సదాబ్రహ్మరూపం గణేశం నమామః ।।౯।।

నిజైరోషధీస్తర్పయన్తం కరోఘైః సరౌఘాన్కలాభిః సుధాస్రావిణీభిః ।

దినేశాంశు సన్తాపహారం ద్విజేశం శశాఙ్కస్వరూపం గణేశం నమామః ।।౧.౧౩.౧౦।।

ప్రకాశస్వరూపం నభోవాయురూపం వికారాదిహేతుం కలాకాలభుతమ్ ।

అనేకక్రియానేకశక్తిస్వరూపం సదాశక్తిరూపం గణేశం నమామః ।।౧౧।।

ప్రధానస్వరూపం మహత్తత్వరూపం ధరావారిరూపం దిగీశాదిరూపమ్ ।

అసత్సత్స్వరూపం జగద్ధేతుభూతం సదావిశ్వరూపం గణేశం నతాస్మః ।।౧౨।।

త్వదీయే మనఃస్థాపయేదఙ్ఘ్రియుగ్మే జనోవిఘ్నసఙ్ఘాన్ నపీడాం లభేత ।

లసత్సూర్యబిమ్బే విశాలే స్థితోయం జనోధ్వాన్త పీడాం కథం వా లభేత ।।౧౩।।

వయం భ్రామితాః సర్వథా జ్ఞానయోగాదలబ్ధాతవాఙ్ఘ్రి బహూన్వర్షపూగాన్ ।

ఇదానీమవాప్తాస్తవైవ ప్రసాదాత్ ప్రపన్నాన్ సదా పాహి విశ్వంభరాద్య ।।౧౪।।

బ్రహ్మోవాచ ।।

ఏవం స్తుతో గణేశస్తు సంతుష్టోభూన్మహామునే ।

కృపయా పరయోపేతోభిధాతుం తాన్ ప్రచక్రమే ।।౧౫।।

గణేశ ఉవాచ ।।

యదర్థం క్లేశితా యూయం యదర్థమిహచాగతాః ।

ప్రీతోహమనయాస్తుత్యా వరంమత్తోవృణీతతమ్ ।।౧౬।।

కృతం చ మమ యత్ స్తోత్రం భవద్భిర్భావితాత్మభిః ।

స్తోత్రరాజమితిఖ్యాతం భవిష్యతి మమాజ్ఞయా ।।౧౭।।

ఇదం యః పఠేత్ ప్రాతరుత్థాయధీమాం స్త్రిసన్ధ్యం సదా భక్తియుక్తో విశుద్ధః ।

సపుత్రాన్ శ్రియం సర్వకామాన్ లభేత పరబ్రహ్మరూపో భవేదన్తకాలే ।।౧౮।।

బ్రహ్మోవాచ ।।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా సన్తుష్టాస్తే తమబ్రువన్ ।

తదీక్షయా రజఃసత్త్వతమోగుణసముద్భవాః ।।౧౯।।

త్రయఊచుః ।।

యది తుష్టోసి దేవేశ సృష్టిసంహారకారక ।

తవాఙ్ఘ్రి కమలేనోస్తు భక్తిరవ్యభిచారిణీ ।।౧.౧౩.౨౦।।

కిం చాస్మాంభిః ప్రకర్తవ్యమాజ్ఞాపయతు నో భవాన్ ।

అయమేవ వరోస్మాకం వాఞ్ఛితోద్విరదానన ।।౨౧।।

ఇతి శ్రుత్వా వచస్తేషాం పునః ప్రాహ గజాననః ।

భవిష్యతి మహాభాగా మయిభక్తిర్దృఢాహివః ।।౨౨।।

సంకష్టాని యథా యూయం తరిష్యథ మహాన్త్యపి ।

భవత్ ఖ్యాత్యై ప్రవక్ష్యామి కార్యాణి చ పృథక్ పృథక్ ।।౨౩।।

సృష్టికర్తా భవ బ్రహ్మన్ రజోగుణ సముద్భవః ।

పాలనం కురు విష్ణోత్వం వ్యాపకః సత్త్వసంశ్రయః ।।౨౪।।

హర సంహర సర్వం త్వం తమోగుణ సముద్భవః ।

బ్రహ్మోవాచ ।।

వేదశాస్త్రపురాణాని సృష్టిసామర్థ్యమేవ చ ।।౨౫।।

దదౌ గణేశోన్యాం విద్యాం బ్రహ్మణే పరమాత్మనే ।

విష్ణవే భగవాన్ ప్రాదాత్ యోగాత్స్వచ్ఛన్ద రూపతామ్ ।।౨౬।।

ఏకాక్షరం షడర్ణం చ మన్త్రం సర్వాగమాంస్తథా ।

హరాయ భగవాన్ప్రాదాచ్ఛక్తిం సంహరణేపి చ ।।౨౭।।

తతోబ్రహ్మాదీనమనాస్త్రైలోక్యేశం జగద్గురుమ్ ।

ఉవాచ ప్రాఞ్జలిర్భూత్వా వరదం తమిభాననమ్ ।।౨౮।।

బ్రహ్మోవాచ ।।

యథాగృహీతశక్తిస్తు వాచ్యావాచ్యం వివక్తిన ।

తథానేకవిధాం సృష్టిమదృష్ట్వా క్వాపి కిఞ్చన ।।౨౯।।

కర్తుం వాపి విభోరాజ్ఞా విభేదం కథముత్సహే ।

ఇతః కూప ఇతోవాపీత్యేవం ప్రాప్తం మయా కథమ్ ।।౧.౧౩.౩౦।।

తతో గజాననః ప్రాహ దివ్యం చక్షుః ప్రదాయతమ్ ।

బ్రహ్మాణం వేదశాస్త్రజ్ఞం తథా వ్యాకులితం ప్రభుః ।।౩౧।।

గజానన ఉవాచ ।।

బహిరన్తః శరీరేమే సంఖ్యాతీతాని పద్మజ ।

బ్రహ్మాణ్డాని త్వమద్యైవ విభ్రమన్తి విలోకయ ।।౩౨।।

బ్రహ్మోవాచ ।।

తతో గజాననేనా సౌ స్వోదరే శ్వాసవాయునా ।

నీతో దదర్శ ధాతాపి బ్రహ్మాణ్డాని త్వనేకశః ।।

ఔదుమ్బరాణీవతరౌ తేషు వా మశకానివ ।।౩౩।।

భేదయామాస తత్రైకం పరమేణ స్వతేజసా ।

తదన్తః సకలాం సృష్టిం దదర్శ కమలాసనః ।।౩౪।।

బ్రహ్మాణం చా పరం తత్ర విష్ణుమిన్ద్రం ప్రజాపతిమ్ ।

శంకరం భాష్కరం వాయుం వనాని సరితోమ్బుపమ్ ।।౩౫।।

సాగరాన్ యక్షగన్ధర్వానప్సరః కిన్నరోరగాన్ ।

ఋషీన్పుణ్యజనానాన్సాధ్యాన్మనుష్యాన్పర్వతాన్ద్రుమాన్ ।।౩౬।।

ఉద్భిజాన్జారజాన్జన్తూన్ స్వేదజానణ్డజానపి ।

పృథ్వీం చ సప్తపాతాలాన్యవ్యయాన్యేకవింశతిమ్ ।।౩౭।।

దదర్శ విశ్వం చాహం వై భావాభావం చరాచరమ్ ।।౩౮।।

యద్యద్బ్రహ్మ భేదయామాస చాణ్డం తస్మింస్తస్మిన్ సర్వమేవం దదర్శ ।

దృష్ట్వా భ్రాన్తిం పూర్వవత్సంప్రపేదే తేషామన్తం సర్వథా నాధ్యగచ్ఛత్ ।।౩౯।।

న స్థాతుం నైవ వా గన్తుం శశాక కమలాసనః ।

ఉపవిశ్య తతో బ్రహ్మా తుష్టావద్విరదాననమ్ ।।౧.౧౩.౪౦।।

బ్రహ్మోవాచ ।।

వన్దే దేవం దేవదేవం గణేశం బ్రహ్మాణ్డానాం నైవ సంఖ్యాయదంగే ।

అబ్బోడునాం సాగరే వా ఝషాణాం కః సంఖ్యాతా శర్కరాణాం చ తీరే ।।౪౧।।

లజ్జా నమేత్రాస్తి సురేన్ద్రవన్ద్య పాదారవిన్దం తవ యద్విలోక్య ।

భ్రాన్తో భవం జ్ఞాననిధౌ ప్రసన్నే మోక్షోపి తుచ్ఛః కిముతాన్యవార్తా ।।౪౨।।

దృష్టం చ నానార్థ యుతం సురేశ బ్రహ్మాణ్డకూటం జఠరే త్వదీయే ।

స్థాతుం బహిర్గన్తుమపీహనేశస్త్వదన్యదేవం శరణం నవేద్మి ।।౪౩।।

తతః ప్రసన్నో భగవాననన్తో వై గజాననః ।

బహిర్నిష్కాసయామాస బ్రహ్మాణం ఖిన్నమానసమ్ ।।౪౪।।

నాసికారన్ధ్ర మార్గేణ హరిం తదనుయాయినమ్ ।

తామసం చ హరం దేవో బ్రహ్మణాసహ సంగతమ్ ।।౪౫।।

నిఃసారయామాస విభుః శ్రుతిరన్ధ్రాద్గజాననః ।

శయాతేస్మతదంగేతా బుభౌహరిహరౌసుఖమ్ ।।౪౬।।

।। ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే బ్రహ్మస్తుతి వర్ణనం నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః ।।౧౩।।

।। అథ చతుర్దశోఽధ్యాయః ।।

రాజోవాచ ।।

తతః కిమకరోద్ బ్రహ్మా వీక్ష్యాండాని సహస్రశః ।

కథం చ సృష్టిమకరోదాజ్ఞాం ప్రాప్య గజాననాత్ ।।౧।।

భృగురువాచ ।।

అభవద్గర్వసంపన్నః స్వాత్మన్యేవం విచారయత్ ।

వేద్మిశాస్త్రాణివేదాంశ్చ పురాణాన్యాగమానపి ।।౨।।

జ్ఞానవిజ్ఞానసంపన్నః శాపానుగ్రహశక్తిమాన్ ।

బ్రహ్మాణ్డాని చ దృష్టాని సృష్టీనాం రచనాస్తథా ।।౩।।

ఇదానీం సృష్టికరణేఽశక్యం మే నైవ కిఞ్చన ।

ఇత్యేవం గర్వసమ్పన్నే సృష్ట్యర్థం కమలోద్భవే ।।౪।।

విఘ్నా నానావిధా భూప ప్రాదురాసన్సహస్రశః ।

తం వేష్టయిత్వా బ్రహ్మాణం స్థితాః పరమదారుణాః ।।౫।।

యథామత్తాః పుష్పరసైః సరధా మధుజాలకమ్ ।

త్రినేత్రాః పఞ్చహస్తాశ్చ కూపాస్యాః సప్తపాణయః ।।౬।।

త్ర్యస్త్రయః పఞ్చతుణ్డాశ్చ సప్తతుణ్డాః షడక్షయః ।

దశాస్యాః పఞ్చపాదాశ్చ తాలదన్తా వృకోదరాః ।।౭।।

నానారూపా మహాసత్వాః సంఖ్యాతుం న చ తే క్షమాః ।

చకమ్పే ద్రుహిణస్తేషాం నానారావాన్నిశమ్యతాన్ ।।౮।।

కేచిత్తం ముష్టిభిర్జఘ్నుర్నేముశ్చనునువుః పరే ।

చతుఃశిఖాసు సంగృహ్య దోలయామాసురాదరాత్ ।।౯।।

చత్వార్యపి ముఖాన్యస్య జహసుస్తం తథాపరే ।

నినిన్దుశ్చ ప్రశంసాం చ చక్రుః కేచిన్నిషేవిరే ।।౧.౧౪.౧౦।।

మోచయామాసురపరే బబన్ధురపరే పునః ।

మోచితుం పునరప్యన్యే విచకర్షురితస్తతః ।।౧౧।।

ఆలిలింగుశ్చ తం కేచిచ్చుచుమ్బుః శిశువత్పరే ।

అష్టశ్మశ్రుషుతం ధృత్వా ననర్తే కోష్టహస్తవాన్ ॥౧౨॥

ఏవం స పరవాన్ బ్రహ్మా చిన్తాశోక సమన్వితః ।

అఖర్వం సృష్టిగర్వం తం తత్యాజ హృదిసంగతమ్ ॥౧౩॥

జగామ మహతీం మూర్చాం నిరాశః స్వస్యజీవనే ।

ముహూర్తమాత్రే తు గతే సస్మార మనసా విభుమ్ ॥

ప్రార్థయామాస కారుణ్యాద్రుదన్నివ గజాననమ్ ॥౧౪॥

బ్రహ్మోవాచ ॥

న చాయుష్యం స్వల్పం వివిధ జననే సక్త మనసో,

న మే తత్త్వజ్ఞానం భవజలధితారం సువిమలమ్ ।

జనుర్భూమౌ లబ్ధ్వా తవ భజనతో యామి పరమాం,

కదా భుక్తిం ముక్తిం నిరుపమ సుఖాం వా ఖిలగురో ।౧౫॥

త్వత్కటాక్షామృతేనాక్తో భక్తః సీదతి తే విభో ।

ఇయం లజ్జాతవైవాస్తాం న మే మృత్యుశ్చిరాయుషః ॥౧౬॥

భృగురువాచ ॥

ఇత్యసౌ ప్రార్థయన్నేవ శుశ్రావ గగనేరితామ్ ।

గిరం తపస్వేతి తతః ప్రార్థయామాస తాం పునః ॥౧౭॥

అన్తర్హితాశ్చ తే విఘ్నాః శ్రుతాయాం నభసోగిరి ।

నానారూపా మహావీర్యా ముక్త్వా తం కమలాసనమ్ ॥౧౮॥

స ముక్తశ్చిన్తయామాస పద్మయోనిర్మహాయశాః ।

వినామన్త్రం వినాస్థానం కథం తప్స్యే తపో మహత్ ॥౧౯॥

ఇతి వ్యాకుల చిత్తోసౌ బభ్రామ జలమధ్యతః ।

అనన్య మనసా ధ్యాయన్ గజాననమనామయమ్ ।।౧.౧౪.౨౦।।

ముకుటేన విరాజన్తం ముక్తారత్నయుజా శుభమ్ ।

రక్తచన్దన లిప్తాఙ్గం సిన్దూరారుణమస్తకమ్ ।।౨౧।।

ముక్తాదామలసత్కణ్ఠం సర్పయజ్ఞోపవీతినమ్ ।

అనర్ఘ్య రత్నఘటిత బాహుభూషణభూషితమ్ ।।౨౨।।

స్ఫురన్మరకతభ్రాజదంగులీయక శోభితమ్ ।

మహా హి వేష్టిత బృహన్నాభిశోభిమహోదరమ్ ।।౨౩।।

విచిత్ర రత్నఖచిత కటిసూత్ర విరాజితమ్ ।

సువర్ణసూత్ర విలసద్రక్తవస్త్రసమారతమ్ ।।౨౪।।

భాలచన్ద్రం లసద్దన్తన్త శోభారాజత్కరం పరమ్ ।

ఏవం ధ్యాయతి తస్మింస్తు పునరేవ నభో వచః ।।౨౫।।

ఉదియాయ వటం పశ్య వటం పశ్యేతి సున్దరమ్ ।

శ్రుత్వేతి వచనం బ్రహ్మా పునశ్చిన్తామవాప సః ।।౨౬।।

।। ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖణ్డే బ్రహ్మచిన్తావర్ణనం నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః ।।౧౪।।

అధ్యాయ ౧౫ ప్రారంభః -

భృగురువాచ ॥

వ్యాసాయాకథయచ్చాగ్రే బ్రహ్మా లోకపితామహః ।

సోమకాంత ప్రవక్ష్యామి కథాం శృణుత సాదరమ్ ॥౧॥

బ్రహ్మోవాచ ॥

తతోఽహం సుమహత్స్వప్నం దదర్శ మునిసత్తమ।
భ్రమతా భ్రమతా వ్యోమ జలే దృష్టో వటో మహాన్ ॥౨॥
మహావాతాతపాద్భిస్తు నష్టే స్థావరజంగమే ।
అవశిష్టః కథమయమేక ఏవ వటో మహాన్ ॥౩॥
ఏవం సంశయమాపన్నస్తత్ పత్రే బాలకం లఘుమ్ ।
చతుర్బాహుం సముకుటం కుండలాభ్యాం విరాజితమ్ ॥౪॥
మణిముక్తామయం దామ బిభ్రత్కంఠే సుశోభితమ్ ।
అర్ధచన్ద్ర రక్తవస్త్రం కటిసూత్రం తథైవ చ ॥౫॥
ఏకదన్తం నఖపుర్గజాస్యం తేజసా జ్వలత్ ।
దృష్ట్వైవం తర్కయామాస బాలకం కథమత్ర వై॥౬॥
పుష్కరేణ చ తద్బాలం జలం మన్మస్తకేఽక్షిపత్ ।
తతోఽహమాజహాసోచ్చైశ్చింతానంద సమన్వితః ॥౭॥
మయ్యా హసతి బాలః స ఉత్తతార వటాత్తతః ।
స మమాంకం సమాగత్య మంజువాక్యం జగాద హ॥౮॥
బాల ఉవాచ ॥
లఘోర్లఘుతరోఽసి త్వం వృథా వృద్ధోఽపి మూఢధీః ।
విఘ్నైరభిహతోఽసి త్వం సృష్టిచింతా సమావృతః ॥౯॥
తపశ్చింతా పరో నిత్యం బిభ్రమం జలమధ్యగః ।
సర్వం చింతాహరం తేఽహముపాయం చతురానన ॥౧.౧౫.౧౦॥
ఉపాదిశామి తే మంత్రమేకాక్షరమిమం మమ ।
పురశ్చరణ మార్గేణ దశలక్షం జపస్వ తమ్ ॥౧౧॥

తతః ప్రత్యక్షతాం యాస్యే దాస్యే సామర్థ్యముత్తమమ్ ।
దృష్ట్వైవం స్వప్నమాశ్చర్యం ప్రతిబుద్ధోఽభవం హ్యహమ్ ॥౧౨॥
శుశోచ చ కదా మే స్యాద్దర్శనం పరమేశితుః ।
దృష్టస్వప్నోఽభవం మగ్న ఆనందమయ సాగరే ॥౧౩॥
తతః స్నాత్వా పరం మంత్రం జజాప బహువాసరమ్ ।
ఏకపాదేన కమలే తిష్ఠన్ ధ్యాయన్ గజాననమ్ ॥౧౪॥
జితేంద్రియో జితాహారః కాష్ఠపాషాణవత్ స్థిరః ।
దివ్యవర్షసహస్రం స తపస్తేపే పరం మహత్ ॥౧౫॥
తతో మే ముఖతో జ్వాలాః ప్రాదురాసన్ దురాసదాః ।
తాభిః సర్వాణి భూతాని పీడామాపుః సుదారుణామ్ ॥౧౬॥
తతో గజాననో దృష్ట్వా తాం నిష్ఠాం మమ సుదృఢామ్ ।
తుతోష పరయా భక్త్యా ప్రాదురాసీత్తతః పురః ॥౧౭॥
కోటి సూర్య సమాన శ్రీర్జ్వాలామాలీవ హవ్యభుక్ ।
దహన్నివ త్రిలోకీం స సంహరన్నివ రోదసీ ॥౧౮॥
పరశుకమలధారీ దివ్య మాయా విభూషః ।
సకల దురితహారీ సర్వ సౌన్దర్య కోశః ।
కరివర ముఖ శోభీ భక్తవాంఛా ప్రపోషః ।
సుర మనుజ మునీనాం సర్వ విఘ్నైక నాశః ॥౧౯॥
తేజోరాశిమహం దృష్ట్వా చకమ్పే వ్యాస సన్మునే ।
చింతామవాప పరమాం వ్యగ్రచిత్తో జపాచ్చ్యుతః ॥౧.౧౫.౨౦॥
ఆచ్ఛాదితానీక్షణాని స్మృతిశ్చ విలయం గతా ।

దృష్ట్వేదృశీమవస్థాం తాం శీఘ్రం ప్రాహాథ విఘ్నరాట్ ॥ ౨౧॥

గణేశ ఉవాచ ॥

న భయం కురు లోకేశ స ఏవాహం సమాగతః ।

యేన తే మన్త్ర ఆదేశి స్వప్న ఏకాక్షరః శుభః ॥ ౨౨॥

తేన సిద్ధిరనుప్రాప్తా వరం దాతుం సమాగతః ।

సౌమ్యభావప్రపన్నోఽస్మి వరం వరయ సువ్రత ॥ ౨౩॥

దాస్యామి తే ప్రసన్నోఽహం యద్యత్తే హృది వర్తతే ।

మయి ప్రసన్నే సర్వం తద్ భవితా నాత్ర సంశయః ॥ ౨౪॥

మునిరువాచ ॥

ఇత్థం నిశమ్య గణనాథ వచో విశుద్ధం బ్రహ్మా జహర్ష పరమప్రసమీక్షమాణః ।

నత్వా చరాచరగురూం సకలైః శిరోభిః ప్రాహ ప్రసన్నహృదయః సఫలం జనుర్మే ॥ ౨౫॥

బ్రహ్మోవాచ ॥

యో వేదానాం సశాస్త్రాణాం జ్ఞానినాం యోగినామపి ।

సర్వోపనిషదాం చైవ గోచరో న కదాచన ॥ ౨౬॥

స పుణ్యనిచయైర్మేఽద్య యాతః ప్రత్యక్షతాం విభుః ।

అనాది నిధనోఽనంతోఽప్రమేయో నిర్గుణోఽపి చ ॥ ౨౭॥

యది ప్రసన్నో దేవేశ విఘ్నేశ కరుణాకర ।

తవ భక్తిం దృఢాం దేహి యయా దుఃఖ న నః స్పృశేత్ ॥ ౨౮॥

ఇదానీం దేహి సామర్థ్యం నానా నిర్మాణనే మమ ।

విఘ్నాని చ శమం యాన్తు యది తుష్టోఽసి మే ప్రభో ॥ ౨౯॥

స్మృతమాత్రః సదా మే త్వం సర్వం కార్యం సమాపయ ।

అన్తే ముక్తిం స్థిరాం దేహి జ్ఞానం చ విమలం మమ ॥౧.౧౫.౩౦॥

గజానన ఉవాచ ॥

ఏవమస్తు కురుష్వ త్వం సృష్టిం నానావిధాం బహుమ ।

మాం స్మృత్వా సర్వ విఘ్నాని నాశం యాస్యన్తి సర్వతః ॥౩౧॥

దృఢా భక్తిః శుభం జ్ఞానం మత్ప్రసాదా ద్భవిష్యతి ।

నిఃశంకం కురు కార్యాణి సర్వాణి చతురానన ॥౩౨॥

మునిరూవాచ ॥

ఏవం లబ్ధవరో బ్రహ్మా పూజయామాస తం విభుమ్ ।

యద్యచ్చితే ఽచింతయత్ స తత్తదేవోపతిష్ఠతే ॥౩౩॥

పూజార్థం దేవదేవస్య గణేశస్య ప్రసాదతః ।

దక్షిణావసరే ద్వే తు కన్యకే సముపస్థితే ॥౩౪॥

చారుప్రసన్న నయన వదనైః సువిరాజతే।

అనేక రత్నఖచిత నానాలంకార శోభితే ॥౩౫॥

దివ్యగన్ధయుతే దివ్య వస్త్ర మాలా విభూషతే ।

తే తస్మై దక్షిణార్థం స కల్పయామాస పద్మభూః ॥౩౬॥

రంభాగర్భేణ నీరాజ్యం దివ్యపుష్పాంజలిం దదౌ ।

సహస్రనామభిః స్తుత్వా ప్రదక్షిణమథాకరోత ॥౩౭॥

నమస్య ప్రార్థయామాస దీనానాం శంకరో భవ ।

ఏవం సంపూజితస్తేన బ్రహ్మణా పరమేష్ఠినా ॥౩౮॥

తతః ప్రసన్నో భగవాన్ విఘ్నహర్తా గజాననః ।

సిద్ధిబుద్ధీ గృహీత్వా తే అన్తర్ధానమగాద్విభుః ॥౩౯॥

కస్తతః కారయామాస సృష్టిం పూర్వవదాయతామ్ ।

ఆజ్ఞయా పరమేశస్య ప్రసాదాచ్చ ప్రసన్నధీః ॥౧.౧౫.౪౦॥ (౫౫౦)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే గజాననపూజానిరూపణంనామ పంచదశోఽధ్యాయః ॥౧౫॥

అధ్యాయ ౧౬ ప్రారంభః -

రాజోవాచ ॥

శ్రుత్వా కథాం గణేశస్య హర్షశ్చేతసి జాయతే ।

పునశ్చ వద విప్రర్షే న తప్యామి కథామృతమ్ ॥౧॥

అన్తర్హితే భగవతి గణేశే పరమాత్మని ।

కథం వినిర్మమే సృష్టిం బ్రహ్మా తద్వర్ణయ ప్రభో ॥౨॥

యచ్చాగ్రే కథయామాస వ్యాసాయాఖ్యానకం విధిః ।

తదహం విస్తరేణైవ శ్రోతుమిచ్ఛామి సన్మునే ॥౩॥

భృగురువాచ ॥

సిద్ధక్షేత్రస్య మాహాత్మ్యం వ్యాసాయాకథయత్ప్రభుః ।

ఆనుపూర్వ్యేణ తత్తేఽహం కథయిష్యేఽసృజచ్చ యత్ ॥౪॥

స బ్రహ్మా నిర్మమే పూర్వం మనసా సప్త పుత్రకాన్ ।

ఆహ తాన్ సృష్టిసాహాయ్యం సృజధ్వం స్వస్వబుద్ధితః ॥౫॥

తే తు తద్వచనం శ్రుత్వా తపసే కృత నిశ్చయాః ।

తపస్తప్త్వా సువిపులం పరం బ్రహ్మ సమాగతాః ॥౬॥

తతోఽన్యాన్ కల్పయామాస సప్తపుత్రాన్ ప్రజాపతిః ।

తేఽత్యన్త జ్ఞానసంపన్నా న చక్రుః సృష్టిముత్తమామ్ ॥౭॥

మత్తః స్వయం సమారేభే సనకాదీన్ విలోక్య తాన్ ।

ముఖతో బ్రాహ్మణానగ్నిమసృజత్ కమలాసనః ॥౮॥

బాహురుపాదతోఽన్యాం స్త్రీన్ వర్ణాశ్చన్ద్రమసం హ్రదః ।

చక్షుభ్యాం చ రవిం శ్రోత్రాన్ మారుతం ప్రాణమేవ చ ॥౯॥

అన్తరిక్షం తథా నాభేః శిరసో దివమేవ చ ।

భూమిం పద్భ్యాం దిశ: శ్రోత్రాదన్యాఽల్లోకానకల్పయత్ ॥౧.౧౬.౧౦॥

అన్యదుచ్చావచం విశ్వం స్థావరం జంగమం చ యత్ ।

సముద్రాన్ సరితః శైలాం తృణ గుల్మ మహీరుహాన్ ॥౧౧॥

తతః కతిపయాహః సు గతేషు మునిసత్తమాః ।

నిద్రితస్య మహావిష్ణోః శ్రోత్రాజ్జాతౌ మహాసురౌ ॥౧౨॥

మధు కైటభ నామానౌ విఖ్యాతో భువనత్రయే।

దంష్ట్రాకరాలవదనౌ పింగాక్షౌ దీర్ఘనాసికౌ ॥౧౩॥

మహాకాయౌ మహాసారావత్యుచ్చౌ పర్వతావివ ।

వర్షా ముదిర శబ్దౌ తౌ గర్జన్తౌ భృశగర్వితౌ ॥౧౪॥

వచోభిర్బహుభిర్దుష్టో ధిక్కారం తస్య చక్రతుః।

విప్రాన్ దేవాన్ ఋషీన్ సాధూన్ శాస్త్రాణి చ నినిన్దతుః ॥౧౫॥

తయోః శబ్దేన ధరణీ చకమ్పే శేష ఏవ చ ।

ఉద్విగ్నభాసిత్ సకలం బ్రహ్మాండం స్వనస్తయోః ॥౧౬॥

తతస్తౌ క్రోధ రక్తాక్షౌ కం తం ఖాదితుముద్యతౌ।

తతోఽసౌ వరదాం దేవీం విష్ణు మోహనకారిణీమ్ ॥౧౭॥

విష్ణునేత్రగతాం నిద్రాం తుష్టావ కమలాసనః ।

మధుకైటభనాశాయ ప్రబోధాయ హరేరపి ॥౧౮॥

గజానన ప్రసాదేన విష్ణు హస్తాత్తయోర్వధమ్ ।

జ్ఞాత్వా సమ్యగ్ విచార్యైవ చింతా హర్ష సమన్వితః ॥౧౯॥

బ్రహ్మోవాచ ॥

స్వాహా స్వధా రూపధరా సుధా త్వం మాత్రార్ధం మాత్రా స్వరూపిణీ చ ।

కర్త్రీ చ హర్త్రీ జననీ జనస్య సతోఽసతః శక్తిరసి త్వమేవ ॥౧.౧౯.౨౦॥

శ్రుతిః స్వరా కాలరాత్రిరనాది నిధనా క్షపా।

జగన్మాతా జగద్ధాత్రీ సృష్టి స్థిత్యంతకారిణీ ॥౨౧॥

సావిత్రీ చ తథా సంధ్యా మహామాయా తృషా క్షుధా ।

సర్వేషాం వస్తుజాతానాం శక్తిస్త్వమసి పార్వతి ॥౨౨॥

త్రైలోక్యకర్తా త్వన్నాథో దైత్యదానవసూదనః ।

నిద్రయా వ్యాప్తలిత్తోఽసౌ జ్ఞానవిజ్ఞానవాన్హరిః ॥౨౩॥

జగదుత్పాద్యతే యేన పాల్యతే హియతేపి చ ।

సోఽపి త్వయాఽవతారాణాం సంకటే వినియోజ్యతే ॥౨౪॥

దుష్టాత్మానౌ మోహయైతౌ త్వం దైత్యౌ మధుకైటభౌ ।

హన్తుమేతౌ దురాధర్షౌ జ్ఞానమస్య ప్రదీయతామ్ ॥౨౫॥

అహమారాధితశ్చాభ్యాం పూర్వజన్మన్ యతద్రితమ్ ।

వరాన్ బహువిధాన్ ప్రాదామవధ్యౌ మమ తావుభౌ ॥౨౬॥

తయోరుచ్చావచాం శబ్దా తతోఽహమసహం బహు।

మామేవ హంతుకామౌ తౌ స్తుతౌ నానావిధైః స్తవైః ॥౨౭॥

తథాపి మద్వధాత్తౌ న నివృత్తౌ దుష్టభావతః ।

అతస్త్వాం ప్రార్థయే దేవి విష్ణు బోధన హేతవే ॥౨౮॥ (౫౯౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే దేవీప్రార్థనం నామ షోడశోఽధ్యాయః ॥౧౬॥

అధ్యాయ ౧౭ ప్రారంభః -

యావత్తిష్ఠతే విష్ణుస్తావత్తాభ్యాం త్రివిష్టపమ్ ।

ఆక్రాంతమిన్ద్రసదనమ్ యామ్యం కౌబేరమేవ చ ॥౧॥

తౌ దృష్ట్వా సర్వతో దేవాః పలాయనపరా బభుః ।

నిపేతుర్బభ్రముః కేచిన్ ముమూర్చ్ఛుశ్చ స్ఖలుః పరే ॥౨॥

తతో దేవ్యా వినిర్ముక్తో నిద్రయా హరిరీశ్వరః ।

ఆశ్వాస్య సర్వం దేవాంస్తాం స్తాంభ్యాం యుద్ధం చకార హ ॥3॥

ఆక్రమం సర్వదేవానాం కృతం తాభ్యాం నివారితుమ్ ।

శేషాది స వై నాగానాం మునీనాం యక్షరక్షసామ్ ॥౪॥

శుశుభే స హరిస్తత్ర శంఖచక్రగదాధరః।

కిరీట కుండలధరో నీలమేఘ ఘనచ్ఛవిః ॥౫॥

తతః స భగవాన్ శంఖం ప్రదధ్మౌ భృశ వేగవాన్ ।

తేన శబ్దేన మహతా క్షోభయామాస రోదసీ ॥౬॥

పాంచజన్యస్వనం శ్రుత్వా బిభిద్రై హృదయం తయోః ।

తతస్తౌ భయసంవిగ్నౌ పరస్పరమథోచతుః ॥౭॥

భూమండలం చ పాతాలం స్వర్గాణామేకవింశతిః ।

ఆక్రాన్తాః సమ్యగావాభ్యాం తదాఽయం న శ్రుతః స్వనః ॥౮॥

వజ్రసారమయం యేన చకంపే హృదయం ద్వయోః ।

తస్మాదనేన యోద్ధవ్యం పురుషేణ బలీయసా ॥౯॥

రణకండూతి శాంత్యర్థం విజయాయేతరాయ వా ।

రిపుమేనం హనిష్యావో గచ్ఛావో వా పునర్భవమ్ ॥౧.౧౭.౧౦॥

ఏవం తౌ నిశ్చయం కృత్వా యుయుత్సుం హరిమూచతుః ।

రణకండూతి శాంత్యర్థం దృష్టోఽసి పురుషోత్తమ ॥౧౧॥

కథముత్తమతాం యాసి ఆవయోర్దృష్టిగోచరః ।

మునిరువాచ ॥

ఇతి వాక్యం తయోః శ్రుత్వా జగాద విష్టరశ్రవాః ॥౧౨॥

హరిరువాచ ॥

సమ్యగుక్తం మహాదైత్యౌ యథేష్టం యుధ్యతం మయా।

న హి కామయతే కశ్చిన్మరణం స్వయమా మనః ॥౧౩॥

తావూచతుః ।

చతుర్భుజోఽసి దేవేశ బాహుయుద్ధం దదస్వ నౌ ।

మునిరువాచ ॥

ఏవముక్తో హరిస్తాభ్యాం తథేత్యాహ ముదాన్వితః ॥౧౪॥

త్యక్త్వాయుధాని యుయుధే ద్వాభ్యామేకశ్చతుర్భుజః ।

జఘ్నతుస్తౌ శిరో మూర్ధ్నా జంఘాభిరథ జంఘయోః ।

కూపరో కూపరైః స్వీయైర్బాహు బాహుభిరేవ చ ॥౧౫॥

గుల్ఫౌ గుల్ఫైః కటిం తాభ్యాం నాసికాభ్యాం చ నాసికామ్ ।

ముష్టిభ్యాం ముష్టిదేశం చ పృష్ఠాభ్యాం పృష్ఠమేవ చ ॥౧౬॥

ఆస్ఫోటనవికర్షాభ్యాం బాహుభిర్మండలైరపి ।

ఏవం పరస్పరం యుద్ధం ప్రాపర్త్త చిరం తదా ॥౧౭॥

సహస్రం పంచగుణితమతిక్రాన్తం మహామునే।

వర్షాణాం న తు తౌ జేతుం శశాక హరిరీశ్వరః।

తతో దధార రూపం స గాంధర్వం గీతకోవిదమ్ ॥౧౮॥

గత్వా వనాంతరం చారూ వీణాగానం చకారః సః ।

హరిణాః శ్వాపదా లోకా దేవ గన్ధర్వ రాక్షసాః ॥౧౯॥

స్వ స్వ వ్యాపారరహితా సర్వే తత్పరతాం యయుః ।

ఆలాపం తస్య గిరిశః కైలాసే శ్రుతవాన్ముహుః ॥౧.౧౭.౨౦॥

నికుంభం పుష్పదంతం చ జగాద భగనేత్రహా ।

ఏతమానయతం శీఘ్రం యోఽసౌ గాయతి కాననే ॥౨౧॥

తౌ గత్వా దర్శనం తస్య గృహీత్వా వై తమూచతుః ।

తవ గీతస్వనం శ్రుత్వా శంకరో హర్షనిర్భరః ॥౨౨॥

త్వాం సమాహ్వయతే దేవో గానం శ్రుంతుం తవానఘ ।

ఆవాభ్యాం సహ యాహి త్వం శీఘ్రు యామ తదంతికమ్ ॥౨౩॥

తయోర్వాక్యమితి శ్రుత్వా గంధర్వో హరిభక్తిమాన్ ।

తాభ్యాం సహ యయౌ తత్ర యత్ర దేవో మహేశ్వరః ॥౨౪॥

దదర్శ పార్వతీకాంతం చంద్రార్ధకృతశేఖరమ్ ।

గజచర్మ పరీధానం రుండమాలా విభూషితమ్ ॥౨౫॥

రాజత్ పింగటజటాభారం సర్పయజ్ఞోపవీతినమ్ ।

ననామ భువి విశ్వేశం ప్రణతార్తివినాశనమ్ ॥౨౬॥

ఉత్థాప్య గిరిశః స్వేన పాణినా తదధోక్షజమ్ ।

ఆసనం చ దదౌ తస్మై పూజయామాస శంకరః ॥౨౭॥

తతో జగాద స హరిరద్య మే సఫలం జనుః ।

యతోఽద్య దర్శనం తేఽభూద్ధర్మకామార్థమోక్షదమ్ ॥౨౮॥

తోషయామాస తం దేవం గంధర్వో గానతత్పరమ్ ।

వీణారవైః కలపదైరాలాపైర్వివిధైరపి ॥౨౯॥

స్కందం గణేశ్వరం దేవీం పార్వతీం చ సురానృషీన్ ।

తతో మహేశ్వరః ప్రీత్యా లిలింగ ప్రకటం హరిమ్ ॥౧.౧౭.30॥

శంఖ చక్ర గదా పద్మ పీతాంబరధరం శుభమ్ ।

ఉవాచ చ హరే మత్తో వృణు కామానశేషతః ॥3౧॥

దాస్యామి తవ గానేన పరా ముదముపాగతః ।

భృగురువాచ ॥

తత ఊచే స్వభూస్తం తు వృత్తాన్తం దైత్యయోః పరమ్ ॥3౨॥

హరిరువాచ ॥

మయి క్షీరాబ్ధిశయనే నిద్రితే మధుకైటభౌ ।

ఉత్పన్నౌ కర్ణమలతో బ్రహ్మాణం భక్షితుం గతౌ ॥33॥

తేన నిద్రా స్తుతా భర్గ తయాఽహం ప్రతిబోధితః ।

యుద్ధం చ కృతవాంస్తాభ్యాం మల్ల లీలాముపాగతః ॥3౪॥

నాస్మి శక్తావిలేతుం తౌ తత ఏతత్కృతం మయా ।

ఇదానీం తద్వధోపాయం వద మే కరుణానిధే ॥3౫॥

భర్గ ఉవాచ ।।

వినాయకమనర్చ్యైవ గతోఽసి రణభూమికామ్ ।

శక్తిహీనశ్చ తేనాసి సుభృశం క్లేశవానపి ॥౩౬॥

గణేశం పూజయిత్వైవ వ్రజ యుద్ధాయ మారిష ।

స చ తౌ మాయయా మోహ్య వశతాం ప్రాపయిష్యతి ॥౩౭॥

మత్ప్రసాదేన దుష్టౌ తౌ వధిష్యసి న సంశయః ।

హరిరువాచ ।।

కథం వినాయకం దేవముపాసే భర్గ తద్వద ॥౩౮॥

ఈశ్వర ఉవాచ ॥

ఉక్తా గణేశ్వరస్యైవ మంత్రణాం సప్తకోటయః ।

తత్రాపి చ మహామంత్రాస్తేష్వప్యేకాక్షరో మహాన్ ॥౩౯॥

షడక్షరశ్చ భగవం స్తయోరేకం వదామి తే ।

తత ఏకాక్షరం త్యక్త్వా సిద్ధారిచక్రయోగతః ॥౧.౧౭.౪౦॥

ఋణం ధనం శోధయిత్వా తం జగాద షడక్షరమ్ ।

మహామంత్రం గణేశస్య సర్వసిద్ధిప్రదం శుభమ్ ॥౪౧॥

అస్యానుష్ఠానమాత్రేణ కార్యం తే సిద్ధిమేష్యతి ।

తతో జగామ స హరిరనుష్ఠానాయ సత్వరః ॥౪౨॥ (౬౪౦)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే మంత్రోపదేశోనామ సప్తదశోఽధ్యాయః ।।౧౭॥

అధ్యాయ ౧౮ ప్రారంభః -

సోమకాంత ఉవాచ ॥

కథం జజాప హరిః కుత్ర వా మంత్రముత్తమమ్ ।

సిద్ధిం చావాప స కథం వద నే తత్ సవిస్తరమ్ ॥౧॥

భృగురువాచ ॥

సిద్ధిక్షేత్రమితి ఖ్యాతం భువి సిద్ధికరం పరమ్ ।

తత్ర గత్వా మహావిష్ణుస్తతాప పరమం తపః ॥౨॥

ధ్యాయన్ వినాయకం దేవం షడక్షరవిధానతః ।

ఆరాధయామాస తదా జిత్వా ఖాని ప్రయత్నతః ॥౩॥

బాణాస్త్రేణ తు కృత్వైవ పూర్వం దిగ్బంధమాదృతః ।

భూతశుద్ధిం విధాయైవ ప్రాణానాం స్థాపనం తథా ॥౪॥

కృత్వాంతర్మాతృకా న్యాసమాధారాది క్రమేణ తు ।

బహిశ్చ మాతృకా న్యాసం మస్తకాది క్రమేణ చ ॥౫॥

ప్రాణానాయమ్య మూలేన ధ్యాత్వా దేవం గజాననమ్ ।

ఆవాహనాది ముద్రాభిః పూజయిత్వా మనోమయైః ॥॥

ద్రవ్యైర్నానావిధైశ్చైవ షోడశైశ్చోపచారకైః ।

జజాప పరమం మంత్రం విష్ణుర్యోగేశ్వరేశ్వరః ॥౭॥

గతే వర్షశతే కాలే పరమాత్మా గణాధిపః ।

ప్రత్యక్షతాం యయౌ తస్య కోటిసూర్యాగ్నిసన్నిభః ॥౮॥

అతి ప్రసన్నహృదయో బభాషే గరుడధ్వజమ్ ।

యాచస్వ త్వం వరాన్మత్తో యాంస్త్వం కామయసే హరే ॥౯॥

దదామి తానహం సర్వాంస్తపసాఽనేన తోషితః ।

పూర్వమేవార్చితః స్యాం చేద్విజయస్తే ధ్రువం భవేత్ ।।౧.౧౮.౧౦॥

హరిరువాచ ॥

బ్రహ్మేశానావిన్ద్రముఖ్యాశ్చ దేవాం యం త్వాం ద్రష్టుం నైవ శక్తాస్తపోభిః ।

తం త్వాం నానారూపమేకస్వరూపం పశ్యే వ్యక్తావ్యక్త రూపం గణేశమ్ ।।౧౧॥

త్వం యోఽణుభ్యోఽణు స్వరూపో మహద్భ్యో వ్యోమా దిభ్యస్త్వం మహాన్సత్వరూపః ।

సృష్టిం చాన్తం పాలనం త్వం కరోషి వారంవారం ప్రాణినాం దైవయోగాత్ ॥౧౨॥

సర్వస్యాత్మా సర్వగం సర్వశక్తిః సర్వవ్యాపీ సర్వకర్తా పరేశః ।

సర్వ ద్రష్టా సంహారకర్తా పాతా ధాతా విశ్వనేతా పితాఽపి ॥౧౩॥

ఏతాదృశస్య తే దేవ దర్శనాన్మమ సిద్ధయః ।

సంభవిష్యన్తి సర్వత్ర తథాఽప్యేకం వదామి తే ॥౧౪॥

మమైవ యోగనిద్రాన్తే శ్రుతేర్మలసముద్భవౌ।

మధుకైటభౌ మహాసత్త్వౌ కం ఖాదితుముద్యతౌ ।।౧౫।।

తాభ్యామహం తతో యుద్ధం కృతవాన్ బహువత్సరమ్ ।

తతః క్షీణబలం స్వాఽహం శరణం సముపాగతః ।

అతో యథా తయోర్మత్తో వధః స్యాత్తద్విచార్యతామ్ ॥౧౬॥

అన్యేషామపి దైత్యానాం జయేన యశ ఉత్తమమ్ ।

దేహి మే పరమేశాన భక్తిం తే హ్యనపాయినీమ్ ॥౧౭॥

యయా మే కీర్తిరతులాం త్రైలోక్యం పావయిష్యతి ।

గణేశ ఉవాచ ॥

యద్యత్తే ప్రార్థితం విష్ణో తత్తత్తే భవితా ధ్రువమ్ ॥౧౮॥

యశో బలం పరా కీర్తిరవిఘ్నశ్చ భవిష్యతి ।

మునిరువాచ ॥

ఏవముక్త్వా మహావిష్ణుం తత్రైవాన్తర్దధే విభుః ॥౧౯॥

తత ఆనందపూర్ణోఽసౌ మేనే తావసురౌ జితౌ।

ప్రాసాదం నిర్మమే తత్ర స్ఫాటికం భూరి రత్నకమ్ ॥౧.౧౮.౨౦॥

లసత్కాంచన శిఖరం చతుఃద్వారం సుశోభనమ్ ।

ప్రతిమాం స్థాపయామాస గండకీయోపలైః కృతామ్ ॥౨౧॥

దేవాశ్చ మునయః సిద్ధిర్వినాయక ఇతి ప్రథామ్ ।

చక్రురత్ర యతః సిద్ధిః ప్రాప్తేయం హరిణా శుభా ॥౨౨॥

సిద్ధక్షేత్రం తతస్తత్తు పప్రథే భువి సర్వశః ।

తతో జగామ స హరిర్యత్ర తౌ మధుకైటభౌ ॥౨౩॥

దృష్ట్వా తౌ హరిమాయాంతం జహసతుర్నినిర్దతుః ।

మేఘశ్యామం ముఖం తేఽద్య దర్శితం నౌ కుతః పునః ॥౨౪॥

ఆవాం తు తే మహాముక్తిం దాస్యావోఽతః పునః కిల ।

లఘుతాం చ ప్రయాతోఽసి కిమర్థం రణమాగతః ॥౨౫॥

హరిరువాచ ॥

సహసా దహతే సర్వం లఘురేవ హుతాశనః ।

లఘుదీపో మహద్రాత్రౌ యథా సంహరతే తమః ॥౨౬॥

తథా వామహమద్యైవ శక్తో నాశాయ దుర్మదౌ ।

మునిరువాచ ।

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వాఽతి క్రుద్ధౌ మధుకైటభౌ ॥౨౭॥

సహసా జఘ్నతుర్విష్ణుం ముష్టిభ్యాం హృదయే భృశమ్ ।

తతః పునర్మల్లయుద్ధం తయోస్తస్య వ్యవర్ధత ॥౨౮॥

యుద్ధ్వా బహుదినం తాభ్యాం వరం దాతుం సముత్సుకః ।

ఉవాచ శ్లక్ష్ణయా వాచా హరిస్తౌ మధుకైటభౌ ॥౨౯॥

మమ ప్రహారాన్ప్రి యువాం సహార్ద బహులాః సమాః ।

యువయోః పురుషార్థేన ప్రీతోఽహం దైత్యపుంగవౌ ॥౧.౧౮.30॥

యువయోః సదృశౌ నైవ సంభూతౌ న భవిష్యతః।

తావూచతుః ।

అస్మత్తస్త్వం వరాన్ బ్రూహి దాస్యావస్త్వాన్హరే బహూన్ ॥3౧॥

ఆవాం హి తవ యుద్ధేన సంతుష్టౌ చ భృశం త్వయి ।

మునిరువాచ॥ తయోర్వచనమాకర్ణ్య మాయామోహితయోర్హరిః ॥3౨॥

శ్రుత్వా బభాణ సైత్యౌ మే వరాన్దాతుం సముద్యతౌ ।

తదా మే వధ్యతాం యాతం వర ఏష వృతో మయా ॥33॥

తదా సర్వం జలమయం దృష్ట్వా తౌ మధుకైటభౌ।

ఊచతుః పరమప్రీతౌ తవ హస్తాన్మృతిః శుభా ॥3౪॥

అన్తే త్వచింతనాత్సద్యో ముక్తిం యాన్తి సనాతనీమ్ ।

యత్ర నోర్వీ జలమయీ తత్ర నౌ జహి మాధవ ॥3౫॥

సర్వం త్యజావో నో సత్యం సత్యే సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ ।

మునిరువాచ ॥

తయోరిత్థం వచః శ్రుత్వా జఘనే తౌ దధార హ ॥3౬॥

చక్రేణ క్షురధారేణ చిచ్ఛేద శిరసీ తయోః ।

తతో దేవా ముముదిరే వవర్షుః కుసుమాని చ ॥3౭॥

గన్ధర్వా ననృతుః సర్వే జగురప్సరసాం గణాః ।

తతస్తు విష్ణురభ్యేత్య బ్రహ్మాణం పరమేష్ఠినమ్ ॥3౮॥

కథయామాస వృత్తాత్తం సర్వం హర్షవినిర్భరః ।

హరిరువాచ ॥

యదాఽశక్తో విజేతుం తౌ తదాహం గిరిశం గతః ॥౩౯॥

శంకరేణోపదిష్టోఽహం షడర్ణమన్త్రముత్తమమ్ ।

ఆరాధయమహం తేన దేవం విఘ్నేశ్వరం విభుమ్ ॥౧.౧౮.౪౦॥

తేన దత్తా వరా మహయం నానా కామఫలప్రదాః ।

తత్రప్రభావాన్ మయా దుష్టౌ నిహతౌ మధుకైటభౌ ॥౪౧॥

స్తుతః సంపూజితః సోఽథ తద్రైవాన్తర్దధే విభుః ।

విజ్ఞాతో మహిమా తస్య గణేశస్య మహాత్మనః ॥౪౨॥

శంకరస్య ప్రసాదేన హనిష్యే దైత్య దానవాన్ ।

దేవాశ్చ మునయః సర్వే స్తుత్వా దేవం గజాననమ్ ॥౪౩॥

బ్రహ్మాణం శకరం మాం చ యయుః స్వం స్వం నికేతనమ్ ।

య ఇదం శృణుయాన్నిత్యం మాహాత్మ్యం పాపనాశనమ్ ॥౪౪॥

కస్మాదపి భయం న స్యాల్లభతే సార్వకామికమ్ ॥౪౫॥ (౬౮౫)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖండే సిద్ధక్షేత్రోత్పత్తికథనంనామాష్టాదశోఽధ్యాయః ॥౧౮॥

అధ్యాయ ౧౯ ప్రారంభః –

భృగురువాచ ॥

శ్రుత్వాఖ్యానమిదం వ్యాసః షడర్ణవిధిమప్యథ ।

పునరూచే విధాతారం నాతి పూర్ణాశయో యథా ॥౧॥

వ్యాస ఉవాచ ॥

సిద్ధక్షేత్రస్య మాహాత్మ్యం గణనాథస్య చైవ హి।

శ్రుతం పాపహరం సర్వం కామదం పుణ్యవర్ద్ధనమ్ ॥౨॥

పునశ్చ వద మే బ్రహ్మన్ వినాయక కథానకమ్ ।

తృప్తిం న యాతి పరమాం పిబన్నపి కథామృతమ్ ॥౩॥

బ్రహ్మోవాచ ॥

పారాశర్య మహాఖ్యానం కథయామి తవాగ్రతః ।

సర్వదేవాధిదేవస్య గణేశస్య విభోః శుభమ్ ॥౪॥

విదర్భదేశే రాజాఽభూద్దానశూరో మహాబలీ ।

నామ్నా భీమ ఇతి ఖ్యాతో దాతా భీమ పరాక్రమీ ॥౫॥

కౌండిణ్యనగరే తస్య నివాసోఽభూన్మహామతే ।

సామన్తాః కరదా యస్య కరదా ఇతరే నృపాః ।

వాజినాం వారణానాం చ పత్తీనాం కోటయో దశ ॥౬॥

రథానామగ్రతో యాన్తం యాన్తి తత్పృష్ఠతోఽపి చ ।

బ్రాహ్మణానాం సహస్రాణి యమాశ్రిత్య ముదం యయుః ।

తస్య భార్యా మహాభాగా నామ్నాఽభూచ్చారుహాసినీ ॥౭॥

వికసత్ పద్మవదనా మృగశావాక్షిలోచనా ।

బ్రహ్మణ్యా దైవతపరా నిత్యం ధర్మపరాయణా ।

పతివ్రతా పతిప్రాణా పతివాక్యరతా సదా ॥౮॥

అపుత్రా దైవయోగేన జాతా సా వరవర్ణినీ।

తాం నిరీక్ష్య తదా భీమశ్చారుసర్వాంగశోభినీమ్ ॥౯॥

అవదద్దుఃఖితో వాక్యం పుత్రహీనో నృపోత్తమః ।
సర్వం రాజ్యం పరిత్యజ్య గన్తవ్యం వనముత్తమమ్ ॥౧.౧౯.౧౦॥
అపుత్రస్య గతిర్నైవ స్వర్గో వా సుఖమేవ చ ।
దేవా హవ్యం న గృహ్ణన్తి పితరః కవ్యమేవ చ ॥౧౧॥
వృథా మే జననీ జన్మ పితా గేహం ధనం కులమ్ ।
విఫలం సకలం కర్మ వినా పుత్రేణ నిశ్చితమ్ ॥౧౨॥
స ఏవ నిశ్చయం కృత్వా ద్వామాత్యౌ సమాహ్వయత్ ।
మనోరంజన నామైకః సుమన్తుర్నామకోఽపరః ॥౧౩॥
ఆన్వీక్షికీం త్రయీం వార్తాం జానతౌ షోడశీః కలాః।
ఆగత్య తత్క్షణాదేవ నృపం తం నేమతుర్మనే ॥౧౪॥
తావువాచ తతో భీమో రాజ్యం మే పరిపాల్యతామ్ ।
మమ వా మమ పత్న్యా వా దురితం పూర్వజన్మజమ్ ॥౧౫॥
తేన నౌ నాస్తి సన్తానముభయంత్ర సుఖావహమ్ ।
యద్యహం పునరాగన్తా తదా తన్మన దీయతామ్ ॥౧౬॥
నో చేదుభాభ్యాం మే రాజ్యం విభజ్య పరిగృహ్యతామ్ ।
ఏవం నిశ్చిత్య స నృపః స్వస్తివాచనపూర్వకమ్ ॥౧౭॥
కృత్వా దానాని బహుశో బ్రాహ్మణేభ్యో యయౌ పురాత్ ।
సపత్నీకో నృపవరోఽమాత్యాభ్యాం సహ నాగరైః ॥౧౮॥
గవ్యూతిమాత్రం గత్వా తు విససర్జాఖిలాంస్తదా ।
అమాత్యావూచతు రాజన్నావాం యావః సహైవ తే ॥౧౯॥
సుహృదో నాగరాశ్చైనం రురుదుర్భృశదుఃఖితాః ।

తానువాచ న భీః కార్యాఽమాత్యౌ వోఽధిపతీ కృతౌ ॥౧.౧౯.౨౦॥

యథాఽహం వస్తథైవైతౌ పాలనం స కరిష్యతః ।

ఇతి తాన్ సమనుశ్వాస్య తావువాచ పునర్నృపః ॥౨౧॥

దత్తం రాజ్యం భవద్భ్యాం మే రక్షతం సర్వథా పురమ్ ।

ఇతి సర్వాన్ విసృజ్యైవ సపత్నీకో యయౌ పురాత్ ॥౨౨॥

భ్రమమాణో దదర్శైకం కాసారం కమలైర్యుతమ్ ।

పుష్పితం ద్రుమసంశోభి నానా జలచరాన్వితమ్ ॥౨౩॥

తతోఽస్య నికటే రమ్యమాశ్రమం పశ్యతః శుభమ్ ।

రాజా చ రాజపత్నీ చ సర్వానన్దవివర్ధనమ్ ॥౨౪॥

యత్ర వైరం న చక్రుస్తే జాతివైరా గజాదయః ।

సింహాశ్చ నకులాః సర్పా విడాలా మూషకాదయః ॥౨౫॥

దదర్శతుస్తత్ర మునిం విశ్వామిత్రం కుశాసనే ।

శిష్యైః పరివృతం శాన్తం వేదాధ్యయనతత్పరైః ॥౨౬॥

ప్రణిపత్య మహాత్మానం కృతాంజలిపుటావుభౌ ।

పునఃపునర్నమస్కారాన్ పాదౌ ధృత్వా ప్రచక్రతుః ॥౨౭॥

ఉత్థాప్య మునిశార్దూలో విశ్వామిత్రస్తపోనిధిః ।

ఉవాచ శ్లక్ష్ణయా వాచా విజ్ఞాతార్థో నృపం తదా ॥౨౮॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ॥

భవితా తే సుతో రాజన్ గుణయుక్తో సహాయశాః ।

కుతస్త్వమాగతః కిం తే నగరం నామ తద్వద ॥౨౯॥

తతస్తే పాపనాశార్థం యతిష్యే నృపసత్తమ ।

భీమ ఉవాచ ।

విదర్భ విషయే స్వామిన్ కౌండిన్యం నగరం మమ ॥౧.౧౯.౩౦॥

భీమ ఇత్యేవ నామ పత్నీయం చారుహాసినీ ।

పుత్రార్థం చ కృతో యత్నస్తపో దానవ్రతాదిభిః ॥౩౧॥

నాగతా కరుణా దైవే పూర్వజన్మకృతాదఘాత్ ।

త్యక్త్వా రాజ్యం వనే యాతౌ దృష్ట్వా త్వచ్చరణౌ మునే ॥౩౨॥

భ్రమన్ వనాని బహుశో దైవేనేహోపసాదితః ।

సాధూనాం సంగతిః సద్యో పదాతి ఫలముత్తమమ్ ॥౩౩॥

అతో మే భవదాశీర్భిర్భాతః పుత్రో న సంశయః ।

విద్యా వ్రత తపోదాన యజ్ఞ స్వాధ్యాయకారిణః ॥౩౪॥

దయా దమవత స్తేఽద్య నాశీర్వ్యర్థా భవేన్మునే।

పరంతు కలుషం మే కిం పూర్వజన్మ కృతం మునే ॥౩౫॥

వద తత్ర ప్రతికారం సర్వజ్ఞోఽసి మతో మమ ।

బ్రహ్మోవాచ ॥

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా విశ్వామిత్రో మహామునిః ।

తస్మై రాజ్ఞే పూర్వకథాం కథయామాస సాదరమ్ ॥౩౬॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ॥

కులధర్మాస్త్వయా త్యక్తాః శ్రీమదాన్ధేన దుర్మతే ।

వేదే శాస్త్రే పురాణే చ లౌకికే చ ప్రతిష్ఠితాః ॥౩౭॥

తే సర్వే పూర్వజా నిత్యం పుపూజుర్గణనాయకమ్ ।

తస్య క్రోధవశాన్నైవ సన్తతిస్తవ జాయతే ॥౩౮॥

యేన తే కులదేవత్వం సంప్రాప్తోఽసౌ గజాననః ।

భణే తత్తే మహావీర శృణు సాదరమాదితః ॥౩౯॥

సప్తమః పురుష స్త్వత్తః పూర్వం భీమో నృపోఽభమత్ ।

రూపవాన్ ధనసంపన్నో వల్లభో నామ సత్తమః ।

తస్యాపి బహుకాలేన శిశురేకోఽభవన్నృప ॥౧.౧౯.౪౦॥

అథ తస్యాభవద్దేహౌ మూకో బధిర ఏవ చ ।

అతి దుర్గంధవత్ పూయ స్రావవాన్ కుబ్జ ఏవ చ ॥౪౧॥

తం దృష్ట్వా జననీ త్వస్య కమలా దుఃఖితా భృశమ్ ।

అచిన్తయత్ స్వాంతమధ్యే లోకే సమ్యగపుత్రతా ॥౪౨॥

నైతాదృశం పుత్రవత్వం శ్లాఘ్యం దుఃఖకరం భృశమ్ ।

మరణం మే విధాత్రా కిం నాస్య వా క్రియతేఽధునా ॥౪౩॥

కథం వా ముఖద్యాహం దర్శయిష్యే సుహృజ్జనాన్ ।

ఏవం విలపతీ దుఃఖాద్రురోద భృశదారుణమ్ ॥౪౪॥

శ్రుత్వా తద్రుదితం భర్తా సూతికాగారమాగమత్ ।

దృష్ట్వా తథావిధం గాలం భృశ పత్నీం చ దుఃఖితామ్ ॥౪౫॥

బభాణ మృదువాక్యేన సాంత్వయన్ కర్మ మార్గవిత్ ।

మా దుఃఖం కురు కల్యాణి కర్మణాం గతిరీదృశీ ॥౪౬॥

పూర్వజన్మకృతాత్ పాపాజ్జాయతే దుఃఖభాఙ్నరః ।

దుఃఖవాన్సుఖమాప్నోతి సుఖవానపి తత్పునః ॥౪౭॥

న హి శోచ్యో హి బాలోఽయం సమీచీనో భవిష్యతి ।

యథాఽస్య పూర్వవృత్తం స్యాత్తథైవాస్య భవిష్యతి ॥౪౮॥

వయం చ ప్రయతిష్యామో మణి మంత్ర మహౌషధైః ।

తపోభిశ్చ జపైర్దేవపూజా యాత్రా విధానతః ॥౪౯॥

సమ్యక్ కర్తుం శిశుం సుభ్రు ప్రస్తుతం యత్నమాచర ।

ఏవం ప్రబోధితా సాధ్వీ త్యక్త్వా శోకం శిశుం తతః ॥౧.౧౯.౫౦॥

క్షాలయిత్వా జలైస్తం తు జహర్ష సఖిభిః సహ ।

సర్వమాభ్యుదయం చక్రే పుత్రస్య జననోచితమ్ ॥౫౧॥

పూజయామాస విప్రాన్ స సా తత్ పత్నీరనేకశః ॥౫౨॥ (232)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖండే కమలాపుత్ర వర్ణనం నామైకోనవింశతితమోఽధ్యాయః ॥౧౯॥

అధ్యాయ ౨౦ ప్రారంభః -

బ్రహ్మోవాచ ॥

తతః స బ్రాహ్మణాన్ సాధూన్ దైవజ్ఞాన్ వేదనిష్ఠితాన్।

ఆకార్య ప్రతిపూజ్యాదౌ రత్నవాసోధనాదిభిః ॥౧॥

పృష్ట్వా తాన్దక్ష ఇత్యేవ నామ చక్రే సుతస్య సః ।

జప మంత్ర ప్రయోగాంశ్చ చకారౌషధ సంచయాన్ ॥౨॥

స్వయం చ ద్వాదశాబ్దాని చకార పరమం తపః ।

పుత్రరోగవిముక్త్యర్థం స్వసంతానస్య వృద్ధయే ॥3॥

నాపశ్యద్రోగనిర్ముక్తం పుత్రం తం స సదా నృపః ।

తదా నిర్వేదమాపన్నో జగాద క్రోధమూర్చ్ఛితః ॥౪॥

గచ్ఛ మే భవనాద్రాజ్ఞి కమలే పుత్రసంయుతా।

నేమం పుత్రం న చ త్వాహం ద్రష్టుం శక్త ఇతఃపరమ్ ॥౫॥

ఇతి నిర్భర్త్సితా తేన వల్లభేన తదా సుతమ్ ।

ఆదాయ కమలా తస్మాన్నగరాత్ ప్రస్థితా వనమ్ ॥౬॥

రుదతీ శోకసంవిగ్నా దుఃఖితాఽశ్రుప్రమార్జతీ।

వహన్తీ పృష్ఠభాగే తం క్షుత్తృట్శ్రమవికర్శితా ॥౭॥

గ్రామాద్గ్రామాన్తరం యాతా భిక్షాచారా భృశాతురా।

తస్కరైర్లుంఠితం తస్యా వసనం భూషణాదికమ్ ॥౮॥

తతో గ్రామాన్తరం గత్వా న్యస్య పుత్రం శివాలయే।

భిక్షాయై పురమధ్యే సా బభ్రామ నృపవల్లభా ॥౯॥

కదాచిత్ సహ పుత్రేణ భిక్షితుం సా పురం యయౌ ।

కస్యచిద్ ద్విజముఖ్యస్య వాయుస్పర్శేన సోఽర్భకః ॥౧.౨౦.౧౦॥

భక్తేరతిశయాత్ సాక్షాత్కృతో లంబోదరేణ సః ।

చక్షుష్మాన్ శ్రుతిసంపన్నో దివ్యదేహోఽభవత్తదా ॥౧౧॥

జహర్ష కమలా త్యక్త్వా సర్వం దుఃఖం నిరీక్ష్య తమ్ ।

మంజులాం సుఖదాం వాచముచ్చరన్తం ముహుర్ముహుః ॥౧౨॥

తర్కయామాస కమలా మణిమంత్రమహౌషధైః ।

అనుష్ఠానైర్మహాహోమైర్న సమ్యగ్యో బభూవ హ ॥౧౩॥

స కథం మారుతస్పర్శాత్ సమీచీనోఽభవత్సుతః ।

అథ తం పురుషం క్వాహం ద్రక్ష్యే దుష్కర్మనాశనమ్ ॥౧౪॥

ఇత్యుక్త్వా సుతమాలింగ్య సా తత్థౌ విగతజ్వరా।

తమాదాయ గతా భిక్షాం కర్తుం తన్నగరే పునః ॥౧౫॥

నాగరా భోజయామాసురుభావామన్త్ర్య సాదరమ్ ।

నానా పక్వాన్నశాకాద్యైః శర్కరాఘృతపాయసైః ॥౧౬॥

ఏవం ప్రతిదినం తౌ తు భుక్త్వాఽనుదివసం ముదా ।

ఆపతుర్ధనవస్త్రాణి నూతనాని వరాణి చ ॥౧౭॥

తమపృచ్ఛన్నాగరికః పితుస్తే నామ వై వద ।

కో దేశః కిం పురం జ్ఞాతిః కా చ తే వృత్తమేవ చ ॥౧౮॥

ఇతి తద్గిరమాకర్ణ్య దక్షో నామ తమబ్రవీత్ ।

తతో మాతరమాగమ్య పితరం నగరం కులమ్ ॥౧౯॥

వృత్తం చ పరిపప్రచ్ఛ తతస్తం పునరబ్రవీత్ ।

కర్నాటే భానునగరే వల్లభో మే పితా మహాన్ ॥౧.౨౦.౨౦॥

క్షత్రియో బలసంపన్నః ఖ్యాతో రిపుబలార్దనః ।

తస్యేయం కమలా జాయా సుతోఽహం దక్షసంజ్ఞకః ॥౨౧॥

ఉత్పన్నోఽహం యదా బ్రహ్మన్నన్ధో బధిర ఏవ చ ।

అనేకక్షతసంపన్నో మాతా త్యక్తుం తదోద్యతా ॥౨౨॥

పిత్రా నిషేధితా సా చ యత్నం బహు తథాఽకరోత్ ।

ద్వాదశాబ్దం తపస్తప్త్వా పితా పుణ్యం న్యవేదయత్ ॥౨౩॥

న చ మే పాటవం దేహే పశ్యతి స్మ పితా యదా।

తదా విసర్జయామాస మాతరం మాం చ నాగర ॥౨౪॥

ఇతి సర్వం జగౌ తస్మై దక్షో మాతృముఖోద్గతమ్ ।

అత్రాహం సుభగో జాతో వాయుస్పర్శేన కస్యచిత్ ॥౨౫॥

శ్రుత్వైవం తు గతే తస్మిన్ పురుషే పురవాసిని ।

దక్షో జగామ త్వరితో మాతరం ప్రతి నన్దయన్ ॥౨౬॥

తతస్తన్నగరే తౌ ద్వావుపదిష్టౌ ద్విజన్మనా ।

గణేశారాధనవిధౌ కరుణాయుత చేతసా ॥౨౭॥

తతః సా కమలా దక్షో నిర్వాణం పరమాస్థితౌ ।

ఏకాంగుష్ఠేన తపసా గణేశారాధనే రతౌ ॥౨౮॥

దేవనామ చతుర్థ్యన్తమోంకార పల్లవాన్వితమ్ ।

అష్టాక్షరం పరం మంత్రం జపన్తౌ భక్తితత్పరౌ ॥౨౯॥

వాయుభక్షౌ శుష్కతనూ నిరీక్ష్య భగవాంస్తదా।

ఆవిరాసీత్తయోరగ్రే కరుణాబ్ధిర్వినాయకః ॥౧.౨౦.30॥

చతుర్భుజో మహాకాయో వారణాస్యోఽతిసుందరః ।

అనేక సూర్యసంకాశో నిశి సూర్య ఇవోదితః ॥3౧॥

రత్నకాంచనముక్తావన్ ముకుటభ్రాజిమస్తకః ।

పీతకౌశేయవసనో హాటకాంగదభూషణః ॥3౨॥

ఏకజాను నిపాతేన సన్నివిష్టో మహాసనే ।

కటిసూత్ర కాంచనీయం ముద్రికాం రత్నసంయుతామ్ ॥33॥

మహోర్వి జఠరే బిభ్రదేకదంతం గజార్ధకమ్ ।

ఏవం రూపం దదృశతుః పునశ్చ ద్విజరూపిణమ్ ॥3౪॥

జగాద స ద్విజస్తౌ తు భవన్నిర్వాణతోషితః ।

ఆగతోఽహం వరం దాతుం వృణుతం మనసేప్సితమ్ ॥3౫॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ॥

ఏవం ప్రసన్నే విఘ్నేశే ప్రత్యక్షే ద్విజరూపతః ।

ననామ పరయా భక్త్యాఽభణద్ బద్ధాంజలిశ్చ తమ్ ॥౩౬॥

దక్ష ఉవాచ ॥

పూర్వజన్మకృతం పుణ్యం ఫలితం మే ద్విజోత్తమ ।

యన్మయాఽదర్శి రూపం తే ద్వివిధం పరమం మహత్ ॥౩౭॥

వైనాయకం చ వైప్రం చ జన్మ మేఽజని సార్థకమ్ ।

కారణానాం పరం త్వం చ కారణం ఛన్దసామపి ॥౩౮॥

పరం జ్ఞేయం పరం బ్రహ్మ శ్రుతిమృగ్యం సనాతనమ్ ।

త్వమేవ సాక్షీ సర్వస్య సర్వస్యాన్తర్బహిస్తథా ॥౩౯॥

త్వమేవ కర్తా కార్యాణాం లఘుస్థూల శరీరిణామ్ ।

నానా రూపేకరూపీ త్వం నిరూపశ్చ నిరాకృతిః ॥౧.౨౦.౪౦॥

త్వమేవ శంకరో విష్ణుస్త్వమేవేన్ద్రోఽనలోఽర్యమా।

భూవాయుఖస్వరూపోఽపి జల సోమర్క రూపవాన్ ॥౪౧॥

విశ్వకర్తా విశ్వపాతా విశ్వసంహారకారకః ।

చరాచర గురోర్గోప్తా జ్ఞానవిజ్ఞానవానపి ॥౪౨॥

భూతం భావి భవచ్చైవ త్వమేవేన్ద్రియదేవతాః ।

కలా కాష్ఠా ముహూర్తాశ్చ శ్రీర్ధృతిః కాన్తిరేవ చ ॥౪౩॥

త్వమేవ సాంఖ్య యోగశ్చ శాస్త్రాణి శ్రుతిరేవ చ ।

పురాణాని చతుఃషష్టి కలా ఉపనిషత్తథా ॥౪౪॥

త్వమేవ బ్రాహ్మణో వైశ్యః క్షత్రియః శూద్ర ఏవ చ ।

దేశో విదేశస్త్వం క్షేత్రం పుణ్యక్షేత్రాణి యాన్యత ॥౪౫॥

త్వం ప్రమేయోఽప్రమేయశ్చ యోగినాం జ్ఞానగోచరః ।

త్వమేవ స్వర్గః పాతాలం వనాన్యుపవనాని చ ॥౪౬॥

ఓషధ్యోఽథ లతావృక్షకన్దమూలఫలాని చ ।

అండజా జారజా జీవాః స్వేదజా ఉద్భిజా అపి ॥౪౭॥

కామః క్రోధః క్షుధా లోభో దమ్భో దర్పో దయా క్షమా ।

నిద్రా తన్ద్రీ విలాసశ్చ హర్షః శోకస్త్వమేవ చ ॥౪౮॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ॥

ఇతి దక్షవచః శ్రుత్వా సుప్రసన్నో వినాయకః ।

మేఘగంభీరయా వాచా స్మయన్నివ జగాద తమ్ ॥౪౯॥

గజానన ఉవాచ ॥

ప్రీతోఽహం తే మహాభాగ స్తుత్యా గంభీరయాఽనయా ।

వరం దాతుం సముత్కంఠస్తథాపి న దదామి తే ॥౧.౨౦.౫౦॥

యద్యహం వరదః స్యాం తే క్రుధ్యేద్ భక్తో మమోపరి।

స ఏవ దాస్యతి వరం యద్వైకస్య ప్రభంజనాత్ ॥౫౧॥

దివ్యం దేహమనుప్రాప్తశ్చక్షు శ్రోత్ర సమన్వితః ।

జాతస్త్వం తస్య నామాపి వదామి ముద్గలేతి చ ॥౫౨॥

స ధ్యాతమాత్రో విప్రేశః స్వరూపం దర్శయిష్యతి ।

యాన్యాన్ కామయసే కామాన్ స తే సర్వాన్ ప్రదాస్యతి ॥౫౩॥

ఇత్యుక్త్వా పరమాత్మాఽసౌ తత్రైవాన్తరధీయత ।

తస్మిన్నన్తర్హితే దక్షో రురోద భృశదుఃఖితః ॥౫౪॥

దరిద్రేణ నిధౌ లబ్ధే గతే తస్మిన్యథైవ సః ।

గతాయాం గవి వత్సో వా రోరవీతి యథా భృశమ్ ॥౫౫॥

ముంచన్నశ్రూణి నేత్రాభ్యాం పపాత ధరణీతలే।

క్వ గతః క్వ గత ఇతి ముహుర్జల్పన్వినాయకః ॥౫౬॥ (౭౯3)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖండే దక్షస్తుతిర్నామ వింశతితమోఽధ్యాయః ॥౨౦॥

అధ్యాయ ౨౧ ప్రారంభః-

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ॥

ఇతస్తతో భ్రమన్ ధావన్ వల్లభస్యాత్మజస్తదా ।

న విదేహ గతం వస్త్రం భూషణం చాతివిహ్వలః ॥౧॥

పప్రచ్ఛ బ్రాహ్మణాన్మార్గే వృక్షాంశ్చైవ వినాయకమ్ ।

వినాయకో గతః కుత్ర క్వచిద్ దృష్టో గదంతు మే ॥౨॥

స ఏవం భ్రాన్తహృదయో భ్రమచ్చక్షు నృపోత్తమ ।

నిపపాత ధరాపృష్ఠే క్షణం విగతచేతనః ॥3॥

ఏతస్మిన్నంతరే స్వప్నేఽపశ్యద్ బ్రాహ్మణమగ్రతః ।

దత్తం తవేప్సితం బాల ముద్గలేన మయా హి తత్ ॥౪॥

యత్త్వయా యాచితం పూర్వం విఘ్నేశాద్ దృష్టిగోచరాత్ ।

ఇత్యుక్త్వా ప్రస్థితే తస్మిన్ బ్రాహ్మణే నృపసత్తమ ॥౯॥

సుప్తోత్థిత ఇవ ప్రాయో దక్షో హృష్టమనాఽభవత్ ।

కస్మైచిత్ పరిపప్రచ్ఛ త్వరితాయ ద్విజాతయే ॥౬॥

అన్తికం దర్శితం తేన బహుశిష్యోపశోభితమ్ ।

ముద్గలస్యాతిభక్తస్య గజాననరతస్య చ ।

ఆశ్రమం పరమం దివ్యం సర్వసత్త్వాభయప్రదమ్ ॥౭॥

ముద్గలం మనసా ధ్యాయన్ భ్రమన్యాతస్తదాశ్రమమ్ ।

నానాశ్చర్యయుతం రమ్యమలకానన్దనాతిగమ్ ॥౮॥

దదర్శ ముద్గలం తత్ర పరార్ధ్యాసనగం ద్విజం ।

వేదవేదాంగతత్వజ్ఞం సర్వశాస్త్రవిశారదమ్ ॥౯॥

యోగాభ్యాసబలైర్నానా రూపిణం సూర్యతేజసమ్ ।

వైనాయకీం మహామూర్తిం రత్నకాంచననిర్మితామ్ ॥౧.౨౧.౧౦॥

చతుర్భుజాం త్రినయనాం నానాలంకార శోభినీమ్ ।

ఉపచారైః షోడశభిః పూజయంతం విధానతః ॥౧౧॥

ననామ దక్షస్తం దృష్ట్వా దండవత్ పృథివీతలే।

ముంచన్నశ్రూణి నేత్రాభ్యాం నిశ్వసంశ్చ ముహుర్ముహుః ॥౧౨॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ॥

పప్రచ్ఛ ముద్గలస్తం తు కస్త్వం కస్మాదిహాగతః ।

నుదామి దుఃఖం కిం తేఽస్తి వద సర్వమశేషతః ॥౧౩॥

ఏవం విప్రవచః శ్రుత్వా కమలానన్దనస్తదా।

సావధానమనా భూత్వా జగాద ద్విజపుంగవమ్ ॥౧౪॥

దక్ష ఉవాచ ॥

సత్యమేవ వదే బ్రహ్మన్నభిప్రాయం తవాన్తికే ।

కర్ణాటదేశే రాజాఽభూన్నగరే భానుసంజ్ఞికే ॥౧౫॥

వల్లభో నామ నీతిజ్ఞో జ్ఞానీ దాతా దయాన్వితః ।

తస్య పత్నీ తు కమలా జనయామాస మాం యదా ॥౧౬॥

తదా దుర్గన్ధిక్షతయుక్ శోణితస్రావినాసికః ।

అంధః కుబ్జః కర్ణహీనః శబ్దహీనః శ్వసన్బహు ॥౧౭॥

అభవన్నాగరా దృష్ట్వా త్యజైనమితి చాబ్రువన్ ।

పితా మే ద్వాదశాబ్దాని నానాయత్నమథాకరోత్ ॥౧౮॥

శరీరపాటవార్థం మే నాలభత్తన్మహేశ్వరాత్ ।

ఉపాయం స తతో మాం చ మాతరం కమలాం చ మే ॥౧౯॥

బహిర్నిష్కాసయామాస నిర్దయేనాన్తరాత్మనా ।

తతో మే జననీ ఖేదాదటమానా పురం పురమ్ ॥౧.౨౧.౨౦॥

ఆగత్య కౌండిన్యపురం మహా సహ క్షుధార్దితా ।

భిక్షాటనే క్రియమాణే పూర్వపుణ్యప్రభావతః ॥౨౧॥

అభవద్దర్శనం తేషామన్ధస్యేవ యథా దృశిః ।

తవ గాత్రభవాద్వాయోః స్పర్శాద్దోషా గతా మమ ॥౨౨॥

రఘునాథాంఘ్రిసంస్పర్శాదహల్యాయా యథా పురా।

దివ్యదేహం సమాపన్నః ప్రసాదాత్తవ సువ్రత ॥౨౩॥

న మయా విదితం కిచిజ్జనన్యా మే నివేదితమ్ ।

అహం చ విస్మితో భూత్వా నిశ్చయం కృతవాన్ హృది ॥౨౪॥

యదంగ వాయుస్పర్శేన దివ్యదేహమహం గతః ।

తద్దర్శనం యదా స్యాన్మే తదా దేహం ధరామ్యహమ్ ॥౨౫॥

ఏవం భ్రమన్బహుదినం తతోఽసౌ కరుణానిధిః ।

ఆవిరాసీన్ మత్పురతః కోటిసూర్యసమప్రభః ॥౨౬॥

ఉభయోస్తపసా తుష్టో దేవదేవో గజాననః ।

తం దృష్ట్వా కమలా కామాన్ సంప్రాప్తా మనసీప్సితాన్ ॥౨౭॥

తతో మామబ్రవీద్దేవః ప్రసన్నో మంజులాం గిరమ్ ।

యదర్థం నియమం కృత్వా భ్రమన్నేదముపాగతః ॥౨౮॥

సోఽహం తే దర్శనం యాతో ముద్గలో బ్రాహ్మణోత్తమ ।

శ్రుత్వా తద్వచనం హృష్టమభవన్మానసం మమ ॥౨౯॥

తతో గజాననమహం స్తుతవాన్ వివిధైః స్తవైః ।

ఉవాచ సుప్రసన్నాత్మా వరం వృణు మహామతే ॥౧.౨౧.30॥

అహం చాకథయం తస్మై యద్యన్మే మనసీప్సితమ్ ।

తతో బ్రాహ్మణరూపం తత్ త్యక్త్వాఽన్యద్రూపమాదధే ॥3౧॥

చతుర్భుజం మహాకాయం ముకుటాటోపమస్తకమ్ ।

పరశుం కమలం మాలాం మోదకానావహత్కరైః ॥3౨॥

దివ్యామ్బరధరం భ్రాజద్విషాణ కరపుష్కరమ్ ।

కుండలే ప్రావహచ్ఛ్రుత్యోః సూర్యబిమ్బే ఇవాపరే ॥33॥

దివ్యాలంకారసంయుక్తం భుజంగవలయోదరమ్ ।

దేవర్షి గంధర్వగణైః కిన్నరైరుపశోభితమ్ ॥3౪॥

తత ఆనన్దపూర్ణోఽహం దృష్ట్వా రూపం తథాఽభవమ్ ।

పూర్ణచంద్రం యథా దృష్ట్వా పూర్ణో భవతి వారిధిః ।

తేనోక్తం ముద్గల: సర్వాన్ కామాంస్తే పరిపూర్యతి ॥3౫॥

తదేవాంతర్హితం రూపం దృష్టం యావన్న సాదరమ్ ।

యథా స్వప్నగతం సర్వం జాగరే నైవ దృశ్యతే ॥3౬॥

తతోఽహం నితరాం ఖిన్నో న్యపతం భువి మూర్చ్ఛితః।

ప్రతిలభ్య తతః సంజ్ఞాం వరం వృణ్వితి సంస్మరన్ ॥3౭॥

యయాచే దేవదేవేశం సర్వవ్యాపినమీశ్వరమ్ ।

గృహే మే సుస్థిరా లక్ష్మీర్భక్తిర్మే తాదృశీ తవ ॥౩౮॥

దృష్టశ్చేత్ పూర్వపుణ్యేన ద్వయమేతత్ ప్రదీయతామ్ ।

తతోఽహం శ్రుతవాన్సత్తమితి వాచం నభోగతామ్ ॥౩౯॥

తతో హృష్టమనా విప్ర తవ సాన్నిధ్యమాగతః ।

ముద్గలస్త్వం ద్విపాస్యోఽసౌ ద్విపాస్యస్త్వం స ముద్గలః ॥౧.౨౧.౪౦॥

ఇతి మే మనసి స్పష్టం భాతి సర్వం గజాననః ।

భృగురువాచ॥

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా ముద్గలో వాక్యమబ్రవీత్ ॥౪౧॥

సభాగ్యః కృతకృత్యోఽసి భక్తిమాన్ కమలాసుత ।

మహిమా తవ భక్తేర్హి వక్తుం శక్యో న కేనచిత్ ॥౪౨॥

తపామి సుదృఢం చాహం దశవర్షశతం తపః ।

న మ ఏతాదృశో దేవో దృష్ట ఆసీత్ కదాచన ॥౪౩॥

యః సర్వజగతాం నాథశ్చరాచర గురోర్గురుః ।

యో రజః సత్వ తమసాం నేనా నిత్యం గుణాశ్రయః ॥౪౪॥

యో బ్రహ్మశివవిష్ణూనాం శరీరాణి కరోతి హి ।

భూతానాం చ విభూతీనాం మాత్రేన్ద్రియ ధియామపి ॥౪౫॥

యం న దేవా విదుః సమ్యక్ న వేదా నర్షయోఽపి చ ।

ఏవం గజాననం త్వం హి ప్రత్యక్షం దృష్టవాన్ స్ఫుటమ్ ॥౪౬॥

అహం త్వచ్చరణౌ వన్దే యతస్త్వం భక్తిమాన్పరః ।

తతః పరస్పరం తౌ తు నేమతుశ్చాలిలింగతుః ॥౪౭॥

గురుబంధూ చిరంకాలమేకచిత్తౌ సమాగతౌ।

తత ఏకాక్షరం మంత్రం సంజప ధ్యానపూర్వకమ్ ॥౪౮॥

ముద్గలో రాజపుత్రాయ నమ్రాయోపదిదేశ హ।

ఉవాచ చైనం భూయోఽపి మంత్రస్యాస్య దినేదినే ॥౪౯॥

అనుష్ఠానం కురుష్వ త్వం ప్రసన్నస్తే భవిష్యతి ।

గజాననో దదేత్ కామాన్ మనసా వాంఛితాంస్త్వయా ॥౧.౨౧.౫౦॥

ఏనం చేత్త్యజసే మన్త్రం సర్వశో నాశమేష్యసి ।

యద్యస్య భక్తి సుచిరం లోకేఽస్మిన్ విచరిష్యసి ॥౫౧॥

ఇన్ద్రాదిలోకపాలానాం గణో వశ్యత్వమేష్యతి ।

ఇహ భుక్త్వాఽఖిలాన్ భోగానన్తే మోక్షమవాప్స్యసి ॥౫౨॥ (౮౪౫)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖండే మన్త్రోపదేశవర్ణనం నామైకవింశతితమోఽధ్యాయః ॥౨౧॥

అధ్యాయ ౨౨ ప్రారంభః -

రాజోవాచ ॥

ఆశ్చర్యభూతం కథితం దక్షపుత్రస్య చేష్టితమ్ ।

విస్మయో మే మహాంస్తత్ర సంజాతో మునిసత్తమ ॥౧॥

అంధః కుబ్జః స్రవద్రక్తః పూతిగన్ధసమన్వితః ।

వాచా విహీనోఽమేధ్యశ్చ శ్వాసమాత్రావశేషితః ॥౨॥

కథం ముద్గల దేహోత్థ వాయునా దివ్యదేహభాక్ ।

సంజాతః కేన పుణ్యేన ముక్తో వా పాతకాత్ కుతః ॥3॥

దివ్యవర్షసహస్రం యస్తతాప పరమం తపః ।

కథం తస్యాభవన్నైవ దర్శనం దేవకాంక్షితమ్ ॥౪॥

కథం వల్లభపుత్రాయ దేవదేవ ఇభాననః ।

ప్రత్యక్షోఽభూద్వినా క్లేశః స చ కః పూర్వజన్మని ॥౫॥

ఏతత్సంశయ జాతం మే నుద సర్వజ్ఞ తే నమః ।

న తృప్యామి పిబన్నిత్యం గజానన కథామృతమ్ ॥౬॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ॥

సమ్యక్ పృష్టం త్వయా రాజన్ సంశయచ్ఛేదనాయ తే ।

వదామి నిఖిలం సమ్యక్ శృణుష్వైకమనా నృప ॥౭॥

సింధుదేశేఽతి విఖ్యాతా పల్లీ నామ్నా ఽభవత్పురీ।

తస్యామాసీద్ధనీ వైశ్యః శ్రేష్ఠః కల్యాణసంజ్ఞకః ॥౮॥

వదాన్యః కుశలో ధీమాన్ ద్విజదేవపరాయణః ।

ఇన్దుమతీతి విఖ్యాతా పత్నీ తస్య శుభాననా ॥౯॥

పతివ్రతా పతిప్రాణా పతివాక్యపరాయణా ।

తయోః కాలేన సంజాతో గుణవాన్ పుత్ర ఉత్తమః ॥౧.౨౨.౧౦॥

కల్యాణః ప్రదదౌ ధేనూర్వస్త్రాలంకరణాని చ ।

బ్రాహ్మణేభ్యోఽథ రత్నాని కాంచనం భూరిదక్షిణామ్ ॥౧౧॥

జ్యోతిర్విద్భిర్నిగదితం నామ చక్రే సుతస్య సః ।

బల్లాల ఇతి విఖ్యాతం బలదేవ్యాచ్ఛుభం (బలదయ్యాచ్ఛుభం) తదా ॥౧౨॥

స చ కాలేన మహతా వయస్యైశ్చ సమన్వితః ।

దేవపూజారతో నిత్యం గ్రామాద్ బహిరయాన్ముదా ॥౧౩॥

ఏకదా తే వనం యాతా బల్లాల ప్రముఖాః సుతా ।

నానా క్రీడారతాః స్నాతా ఉపలే స్థాప్య సున్దరమ్ ॥౧౪॥

గణేశబుద్ధ్యా సంపూజ్య దుర్వాంకురం సుపల్లవైః ।

కేచిద్ధ్యానరతాస్తస్య నామ జాప్యం ప్రచక్రిరే ॥౧౫॥

కేచిచ్చ ననృతుస్తత్ర యథేష్టం దేవభక్తితః ।

కేచిచ్చ గానకుశలా జగుర్దేవస్య తుష్టయే ॥౧౬॥

కేచిత్కాష్ఠైః పల్లవైశ్చ మండపం చక్రురోజసా।

కేచిద్వృత్తిపరీవేషం కేచిత్ప్రాసాదముత్తమమ్ ॥౧౭॥

కేచిన్మానసపూజాభిః కేచిత్పుష్పలతాదిభిః ।

ధూపం దీపం చ నైవేద్యం ఫలతాంబూలదక్షిణాః ॥౧౮॥

నివేద్య పుపుజుస్తస్మై ముదా పరమయా యుతాః ।

కేచిచ్చ పండితా భూత్వా పురాణాన్యబ్రువంస్తథా ॥౧౯॥

వ్యాచక్రుర్ధర్మశాస్త్రాణి గ్రంథానన్యాంశ్చ కేచన ।

ఏవం దేవరతాః సర్వే నిన్యుర్వై దివసాన్బహూన్ ॥౧.౨౨.౨౦॥

న క్షుధా న తృషాం కోఽపి జానన్దేవస్య భక్తితః।

ఏకదా జనకాస్తేషాం కల్యాణవైశ్యమన్వయుః ॥౨౧॥

అబ్రువన్ రోషితాః సర్వే స్వబల్లాలం నివారయ ।

శిశూన్ సర్వాన్ సమాహూయ వనం యాతి దినే దినే ॥౨౨॥

నాయాన్తి ప్రాతరాశాయ మధ్యాహ్నే నిశాముఖే ।

కృశా నో బాలకా జాతాః స్వసుతం శిక్షయాధునా ॥౨౩॥

నో చేద్వయం నిబద్ధ్వైనం తాడయామః ఇతః పరమ్ ।

పురాధిపమథాభ్యేత్య త్వాం బహిః కరవామహి ॥౨౪॥

ఇతి తేషాం వచః శ్రుత్వాఽశ్రుతపూర్వం కదాచన ।

రోషావేశాత్స కల్యాణో జపాకుసుమలోచనః ॥౨౫॥

మహాన్తం దండమాదాయ తాడనార్థం సుతం యయౌ।

దణ్డాఘాతేన గత్వైవ మండపం ప్రబభంజ హ ॥౨౬॥

బాలకాశ్చ తతః సర్వే జగ్ముర్దశ దిశో నృప ।

ఏక ఏవ స బల్లాలో దృఢభక్త్యా స్థిరోఽభవత్ ॥౨౭॥

దృఢముష్ట్యా స తం ధృత్వా దండేనాతాడ్యద్ భృశమ్ ।

యథా సర్వశరీరాత్తు ధారాః శోణితసంభవాః ॥౨౮॥

ప్రాదురాసన్ వారిధారా వర్షాకాలే యథా గిరే ।

చిక్షేప దూరతః పశ్చాద్దేవం సిందూరసుందరమ్ ॥౨౯॥

బబంధ తం సుతం వృక్షే వల్లీపాశశతైర్దృఢమ్ ।

పుత్రస్నేహం పరిత్యజ్య యమదూత ఇవాపరః ॥౧.౨౨.30॥

ముక్తో దన్తైర్న హస్తాభ్యాం పాదాభ్యాం న యథా భవేత్ ।

ఉవాచ పశ్చాత్తం పుత్రం దేవస్త్వాం మోచయిష్యతి ॥3౧॥

స దాతా భోజనం పానం గోపనం చ కరిష్యతి ।

యది చేద్ గృహమాయాసి తదా సత్యం మరిష్యసి ॥3౨॥

మునిరువాచ ॥

విభజ్య దేవాలయమాశు యాతః కల్యాణవైశ్యోఽతిరుషానివిష్టః ।

స్వమన్దిరం బధ్య వనే స్వపుత్రం దైవస్య యోగాదభవత్ సుదుష్టః ॥33॥

తస్మిన్ప్రయాతే స చ వైశ్యపుత్రః శుశోచ దేవం మనసా విచిన్త్య ।

విఘ్నైరిరిత్యేవ కథం ను దేవ నామాభవత్ సర్వజనేషు గీతమ్ ॥౩౪॥

దుష్టాంశ్చ విఘ్నాని న నాశయేస్త్వం దుష్టాన్తకత్వేన కథం ప్రసిద్ధః ।

శేషోఽవనిం వా సవితాఽథ దీప్తిం చన్ద్రోఽమృతం వహ్నిరథోష్ణతాం చ ॥౩౫॥
త్యజేత్స్వభక్తాన్న చ సంత్యజేథా వేదేషు శాస్త్రేషు కథం ప్రసిద్ధిః ।

ఏవం విలప్యాథ నిజం శశాప కల్యాణసంజ్ఞం పితరం సుదుష్టం ॥౩౬॥

యేనేదం మమ విధ్వస్తం దేవాలయమనుత్తమమ్ ।

గణేశమూర్తివిక్షేపం తాడనం చ మమాకరోత్ ॥౩౭॥

స చాన్ధో బధిరః కుబ్జో మూకో భవతి నిశ్చితమ్ ।

యది మే సుదృఢా భక్తిర్ద్విరదానన ఉత్తమా ॥౩౮॥

తదోక్తం మమ సత్యం స్యాత్తస్య సర్వం మయోదితమ్ ।

న బద్ధే భక్తిమనసీ శక్తోఽసౌ దేహబన్ధనే ॥౩౯॥

అనన్యబుద్ధ్యా పరిచిన్త్య దేవం, త్యజామి దేహం విజనే వనేఽస్మిన్ ।

పలాయనం నైవ కృతం యదైవ, తదైవ దేహోఽర్పిత ఏష దేవే ॥౧.౨౨.౪౦॥

తస్యైవం నిశ్చయం బుద్ధ్వా ప్రాదురాసీద్గజాననః ।

బ్రాహ్మణస్య స్వరూపేణ బల్లాలస్య ప్రభావతః ॥౪౧॥

యథా నిశాతమోపాయే చ్చిచ్ఛమూర్య ఉదయాచలే।

తథైవ బన్ధనాన్యస్య తేజసా శిథిలాని చ ॥౪౨॥

జాతాని తత ఏనం స నమశ్చక్రేథ దండవత్ ।

దేహస్య చారుతా జాతా న క్షతం న చ శోణితమ్ ॥౪౩॥

జ్ఞానం చ నిర్మలం జాతం దేవదేవస్య దర్శనాత్ ।

తుష్టావ వివిధైర్వాక్యైర్యథామతి గజాననమ్ ॥౪౪॥

బల్లాల ఉవాచ ॥

త్వమేవ మాతాఽసి పితాఽసి బన్ధుస్త్వమేవ కర్తాఽసి చరాచరస్య ।

నిర్మాసి దుష్టాంశ్చ ఖలాంశ్చ సాధూన్యోనౌ వియోనౌ వినియుంక్ష్వథాపి ॥౪౫॥

త్వమేవ దిక్ చక్ర నభోధరాబ్ధి, గిరీన్ద్ర కాలానల వాయురూపః ।

రవీన్దు తారాగ్రహ లోకపాల వర్ణేన్ద్రియార్థోషధి ధాతురూపః ॥౪౬॥

మునిరువాచ ॥ ఇతి స్తుతిం సమాకర్ణ్య సుప్రసన్నో గజాననః ।

ఆలింగ్య నిజభక్తం తమువాచ ఘననిస్వనః ॥౪౭॥

గజానన ఉవాచ ॥

ప్రాసాదో యేన భగ్నో మే నరకే స పతిష్యతి ।

తవ శాపోఽపి తస్యైవం భవిష్యతి మమాజ్ఞయా ॥౪౮॥

అన్ధోఽథ బధిరః కుబ్జో మూకోఽస్వక్రాన్తవసంయుతః ।

మమ శాపం సమాసాద్య భవిష్యతి న సంశయః ॥౪౯॥

పితా సమాతృకం చైనం కరిష్యతి గృహాద్ బహిః ।

అన్యత్తే వాంఛితం బ్రూహి దుష్ప్రాపమపి తే దదే ॥౧.౨౨.౫౦॥

మునిరువాచ ॥

బల్లాలోఽథాబ్రవీద్దేవం త్వయి భక్తిర్దృఢాఽస్తు మే ।

అస్మిన్క్షేత్రే స్థిరో భూత్వా లోకాన్ రక్షస్వ విఘ్నతః ॥౫౧॥

గణేశ ఉవాచ ॥

త్వన్నామపూర్వ మన్నామ భవిష్యతి జనే శుభమ్ ।

బల్లాల వినాయకేతి నగరే సుప్రతిష్ఠితమ్ ॥౫౨॥

మయి చిత్తం స్థిరం తే స్యాద్ భక్తిరవ్యభిచారిణీ।

యాత్రా మమ కరిష్యన్తి నగరే పల్లిసంజ్ఞికే ॥౫౩॥

భాద్రపదశుక్లచతుర్థ్యాం యే తేషాం కామాన్దదామ్యహమ్ ॥౫౪॥

భృగురువాచ ॥

ఇతి దత్వా వరం దేవస్త్రత్రైవాన్తరధీయత ।

తతో వినాయకం స్థాప్య బల్లాలో బ్రాహ్మణైః సహ ॥౫౫॥

ప్రాసాదం కారయామాస నానా శోభాసమన్వితమ్।

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ॥

బల్లాలవైనాయకేతి కథితం తే కథానకమ్ ॥౫౬॥

యచ్ఛ్రుత్వా సర్వపాపేభ్యో ముక్తః కామానవాప్నుయాత ॥౫౭॥ (౯౦౨)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖండే బల్లాలవినాయకకథనం నామ ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥౨౨॥

అధ్యాయ ౨౩ ప్రారంభః –

భృగురూవాచ ॥

విశ్వామిత్రవచః శ్రుత్వా భీమః పప్రచ్ఛ తం పునః ।

వైశ్యచరితవార్తాయాః శ్రవణే పరమోత్సుకః ॥౧॥

సోమకాన్త నృపశ్రేష్ఠ కథయామి శృణుష్వ తత్ ।

భీమ ఉవాచ ॥

శ్రుతం దక్షస్య చరితం విశ్రాన్తం మమ మానసమ్ ॥౨॥

కథం కల్యాణవైశ్యస్య గతిరాసీద్వదస్వ తామ్ ।

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ॥

శృణుష్వైకమనా భీమ కథామేతాం వదామి తే ॥౩॥

బల్లాలశాపాత్ కల్యాణదేహాత్ సుస్రావ శోణితమ్ ।

అసంఖ్య క్షతసంయుక్తః స్రావో వాధిర్యమంధతా ॥౪॥

మూకతా పూతిగన్ధిత్వం జాతం తస్య దురాత్మనః ।

దదర్శేన్దుమతీ తస్య దశామాకస్మికీం తతః ॥౫॥

కిమిదం కిమిదం కస్మాజ్జాతమేవం శుశోచ తమ్ ।

జ్ఞానినోఽస్య వదాన్యస్య దేవద్విజరతస్య చ ॥౬॥

ధర్మశాస్త్రార్థనిష్ఠస్య స్వదారపరితోషిణః ।

అవస్థేయం కథం జాతా మమ భర్తుర్నిరేనసః ॥౭॥

మునిరువాచ ॥

ఏవం విలప్య బహుధా నిశ్వసన్తీ పునః పునః ॥౮॥

తేన బద్ధం వనే పుత్రం నిశమ్య రుదతీ ముహుః।

పౌరేః సహ యయౌ తత్ర యత్ర బద్ధో వనే సుతః ॥౯॥

తత్ర దేవాలయం దేవం దదర్శ గణనాయకమ్ ॥౧.౨౩.౧౦॥

చతుర్భుజం త్రినయనం సిన్దూరారుణవిగ్రహమ్ ।

బల్లాలం చ సుతం తత్ర పూజయన్తం గజాననమ్ ॥౧౧॥

ముక్తం నిర్వ్రణమవ్యంగం నిరీక్ష్య పురవాసినః ।

ఉవాచేన్దుమతీ క్రుద్ధా భర్త్సయన్తీ పునఃపునః ॥౧౨॥

కథం ప్రతారితా తథ్యవాదిభిర్భర్తృసన్నిధౌ ।

తాదృశం తం పరిత్యజ్య పుత్రస్నేహాదిహాగతా ॥౧౩॥

పశ్యంతు దేవభక్తిం మే పుత్రం కుర్వన్తమీదృశీమ్ ।

మునిరువాచ ॥

విస్మితాః సర్వ ఏవైతే న కించిత్ ప్రోచురణ్వపి ॥౧౪॥

కేచిదూచుర్మహాభక్తేర్మహిమా కేన గమ్యతే ।

వీక్ష్య సిందూరరక్తాంగం రక్తచన్దనచర్చితమ్ ॥౧౫॥

రక్తామ్బరం రక్తపుష్పమాలాభిరుపశోభితమ్ ।

నిర్మమం నిరహంకారమశుండమివ విఘ్నపమ్ ॥౧౬॥

నిరీక్ష్య తాదృశం పుత్రం త్యక్త్వా శోకం ననన్ద సా ।

ఆలిలింగ తదా తం తు స్నేహనుతపయోధరా ॥౧౭॥

ఆహ తం స్వగృహం యావ పితుస్తే శ్యసనం మహత్ ।

ఉత్థితం తత్ర కిచిత్తం కురూపాయం మహామతే ॥౧౮॥

ఆవాం ధన్యతమౌ లోకే యయోః పుత్రస్త్వమీదృశః ।

సర్వాంగ క్షతవాన్ రక్తస్రావవాన్ పూతిగంధవాన్ ॥౧౯॥

శ్యామాస్యః కృశతాయుక్తో బధిరోఽథాన్ధ ఏవ చ ।

ఏవంవిధః పితా తేఽస్తి తం నివేదితుమాగతా ॥౧.౭౩.౨౦॥

పితృధర్మేణ తేన త్వం తావితోఽనర్థకృద్యపి ।

తత్రాపరాధో నైవాస్తి శ్రుతిస్మృతిపురాణతః ॥౨౧॥

పుత్రధర్మాన్నిరీక్షస్వ కుర్వారోగ్య విచారణమ్ ।

త్వయా శ్లాఘ్యతమో లోకే పితా తే పితృవత్సల ॥౨౨॥

మాతా పితృవచః కార్యం సత్పుత్రేణ యశస్వినా ।

పూజనం చ తయోః కార్యం పోషణం పాలనం తథా ॥౨౩॥

ఔషధాన్మన్త్రతశ్చాపి దేవతాప్రార్థనాదపి ।

ఉపాయం కురు పుత్ర త్వం మయి దృష్టిం నివేశయ ॥౨౪॥

యశస్తే భవితా లోకే సౌభాగ్యం మమ బాలక ।

ఇతి తస్యా వచః శ్రుత్వా బల్లాలో వాక్యమబ్రవీత్ ॥౨౫॥

బల్లాల ఉవాచ ॥

కస్య మాతా పితా కస్య కస్య పుత్రోఽథవా సుహృత్ ।

విఘ్నరాజ కృతం సర్వం మానుషస్యాఖిలం స్మృతమ్ ॥౨౬॥

తస్మాన్మమ పితా భద్రే మాతా దేవో వినాయకః ।

యో యథా కురుతే కర్మ స తథా ఫలమశ్నుతే ।

మయా సమర్పితో జీవో దేవదేవే గజాననే ॥౨౭॥

తేన జీవస్తథా జ్ఞానం మమ దత్తం సుభక్తితః ।

ప్రాసాదభంజనాద్దేవక్షేపణాత్తాడనాన్మమ ।

వినాయకాతిభక్తస్య తథా ప్రాప్తం ఫలం శుభే ॥౨౮॥

విచార్యమాణే న త్వం మే మాతా వా స పితాఽపి చ ।

సర్వస్య హి పితా దేవో మాతా దేవో గజాననః ॥౨౯॥

స ఏవ జ్ఞానస్త్రాతా సంహర్తా కాలరూపవాన్ ।

సర్వస్వరూపో దేవేన్ద్రో బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకః ॥౧.౨౩.30॥

వృథా మయేన దుష్టేన తాడనం నిర్ఘృణేన చ ।

కృతం దేవస్య విక్షేపః ప్రాసాదస్యాపి భంజనమ్ ॥3౧॥

తస్యాస్య దర్శనే దోషః పతితస్య మహాన్భవేత్ ।

స్నేహం త్యక్త్వా మదీయం త్వం పతిం స్వం పరిషేవయ ॥3౨॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ॥

ఇతి పుత్రవచః శ్రుత్వా సా తం పునరథాబ్రవీత్ ।

మాతోవాచ ॥

కృపయాఽనుగ్రహాత్ స్నేహాదుచ్చాపం వక్తుమర్హసి ॥౩౩॥

పుత్ర ఉవాచ ॥

భవాన్తరేఽస్య జననీ భవితాసి వరార్థినీ।

అయమేతాదృశః పుత్రో భవితా తవ సువ్రతే ॥౩౪॥

కల్యాణ నామా భవితా వల్లభః క్షత్రియర్షభః ।

కమలేతి చ విఖ్యాతా నామ్నా త్వం చ భవిష్యసి ॥౩౫॥

దక్ష ఇత్యేవ పుత్రస్య నామ ఖ్యాతం భవిష్యతి ।

తతో ద్వాదశ వర్షాణి వల్లభస్తప్స్యతే తపః ॥౩౬॥

అన్ధతాం బధిరత్వం చ క్షతాని మూకతాం తథా ।

వ్యపనేతుం తు దక్షస్య పరం నియమమాస్థితః ॥౩౭॥

అలబ్ధ్వా స ఫలం తస్మాత్సపుత్రాం త్వాం శుభాననే ।

నిరాకరిష్యతే గేహాద్విదేశస్థా భవిష్యసి ॥౩౮॥

కస్యచిద్ ద్విజవర్యస్య ద్విరదాననచేతసః ।

దైవాత్ స్పర్శేన భద్రే తే సమ్యక్పుత్రో భవిష్యతి ॥౩౯॥

తత్రైవ గణనాథస్య దర్శనం చ భవిష్యతి ।

తదా స దివ్యదేహత్వం ప్రాప్స్యతే ద్విరదాననాత్ ॥౧.౨౩.౪౦॥

ఇతి సర్వం సమాఖ్యాతముచ్చాపకారణం శుభే।

భవిష్యం కథితం తేఽద్య యథేష్టం గమ్యతాం త్వయా ॥౪౧॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ॥

ఏవం నిరాకృతా తేన జననీ నిరగాత్తదా ।

దుఃఖశోకసమాయుక్తా కించిద్ధర్షయుతాఽపి చ ॥౪౨॥

స చారురోహ తద్దివ్యం విమానం భక్తిభావితమ్ ।

గజాననేన విహితమ్ బల్లాలోఽథాగమద్దివమ్ ॥౪౩॥

ఇతి తే సర్వమాఖ్యాతం యత్ పృష్టోఽహమివ త్వయా।

యా గతిస్తేన వైశ్యేన సంప్రాప్తా జన్మనోర్ద్వయోః ॥౪౪॥

యథా జగాద బల్లాలః సర్వం తదభవత్తదా ।

సా జజ్ఞే కమలా భూత్వా సోఽభవత్ క్షత్రియర్షభః ॥౪౫॥ (౯౪౭)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖండే భవిష్యకథనం నామ త్రయోవింశోఽధ్యాయః ॥౨౩॥

అధ్యాయ ౨౪ ప్రారంభః -

భీమ ఉవాచ ॥

దక్షేణ మునిశార్దూల రాజపుత్రేణ ధీమతా ।

అనుష్ఠానం కృతం కుత్ర కథం వా కస్య వా మునే ॥౧॥

ఏతద్విస్తార్య బ్రూహి త్వం శృణ్వంస్తృప్యామ్యహం న చ ।

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ॥

అవిదూరే పురస్తస్యాః కౌండిన్యస్య మహావనమ్ ॥౨॥

రమ్యం నానావృక్షయుతం నానాశ్వాపదసంకులమ్ ।

నానాపక్షిగణైర్యుక్తం లతాజాలవిరాజితమ్ ॥౩॥

సన్మనో నిర్మలపయః సరోవాపీవిరాజితమ్ ।

జీర్ణప్రాసాదమధ్యస్థ గజానన విరాజితమ్ ॥౪॥

తత్ర స్థిత్వా తపశ్చక్రే గజాననసుతోషకమ్ ।

ముద్గలేనోపదిష్టేన మన్త్రేణైకాక్షరేణ సః ॥౫॥

తోషయామాస తం దేవం వర్షైర్ద్వాదశసంమితైః ।

స్నానైర్వస్త్రైః సుగన్ధైశ్చ మాల్యైర్ధూపైశ్చ దీపకైః ॥౬॥

నైవేద్యం కన్దమూలైశ్చ భక్షణీయైరకల్పయత్ ।

మనసా కల్పయామాస దక్షిణాం క్షత్రియర్షభః ॥౭॥

ఏవం తస్యాగమన్నృప దినాని త్వేకవింశతిః ।

తతః ప్రభాతసమయే స్వయమేవం దదర్శ సః ॥౮॥

ఏకం మహామతంగం చ సిందూరాక్తం సుశోభితమ్ ।

మదస్రావిసుగండాభ్యాం సుందరం గిరిసన్నిభమ్ ॥౯॥

చారుప్రసన్నవదనం దన్తశోభిమహత్కరమ ।

భ్రమరాలిసమాకీర్ణం గజాననమివాపరమ్ ।

తేన తత్కంఠదేశే తు రత్నమాలా సమర్పితా ॥౧.౨౪.౧౦॥

తత ఉత్థాప్య తం స్కన్ధే స్థాపయామాస దన్తిరాట్ ।

స దన్తీ నగరం యాతః పతాకా ధ్వజశోభితమ్ ॥౧౧॥

తతః స ప్రతిబుద్ధః సన్పప్రచ్ఛ జననీం నిజామ్ ।

కమలే వద మాతస్త్వమస్యాభిప్రాయమద్య మే ॥౧౨॥

ఆరోహణం గజస్కన్ధే శుభం వా యది వాఽశుభమ్ ।

కమలోవాచ ॥

ధన్యస్త్వమసి దృష్టోఽయం గజరూపీ వినాయకః ॥౧౩॥

ఆరోహణఫలం రాజ్యప్రాప్తిరేవ న సంశయః ।

దక్ష ఉవాచ ॥

యది రాజ్యస్య ప్రాప్తిః స్యాత్తదా తుభ్యం దదామ్యహమ్ ॥౧౪॥

నరయానం తథా గ్రామాన్ దీదికాం మౌక్తికం స్రజమ్ ।

ధర్మం చ కారయిష్యామి గవాష్టా పదదానతః ॥౧౫॥

వ్రతాని నియమాంశ్చైవ దానాన్యన్యాన్యనేకశః ।

మునిరువాచ ॥

శ్రుత్వేత్థం కమలా హృష్టా జగాద తనయం ప్రతి ॥౧౬॥

త్వయి రాజ్యస్థితే పుత్ర పరమానన్దతా మమ ।

సద్ధర్మే రమతాం చేతః సతః సారభృతస్తవ ।

ఆయుష్య విపులం తేఽస్తు ద్విజదేవార్చనే రతిః ॥౧౭॥ (౯౬౪)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే స్వప్నకథనం నామ చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥౨౪॥

అధ్యాయ ౨౫ ప్రారంభః-

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ॥

శృణు రాజన్ మహాశ్చర్యం దైవకాలకృతం శుభమ్ ।

కౌండిన్యే నగరే రాజా చంద్రసేనో మహామతిః ॥౧॥

స్వకర్మపరిపాకేన నిధనం కాలయోగతః।

అగమద్దివ్యయానేన ధర్మబాహుల్యతో దివమ్ ॥౨॥

తచ్చ నాగరికాః శ్రుత్వా హాహాకారం ప్రచక్రిరే।

ధావమానా యయుస్తత్ర త్యక్త్వా కార్యాణ్యనేకశః ॥౩॥

శిరాంసి చ వినిఘ్నంతః పాణిభిః శోకకర్శితాః ।

చస్ఖలుశ్చ పతన్తశ్చ దదృశుః ప్రేతభూపతిమ్ ॥౪॥

నేముః పాదౌ ప్రగృహ్యైవ దుఃఖమోహవశం గతాః ।

కేచిద్ధస్తం గృహీత్వైవ స్వస్వమూర్ధ్ని న్యవేశయన్ ॥౫॥

రురుదుః సుస్వరం కేచిత్పాణిపృష్ఠముఖస్వనాః ।

మృతా ఇవ నిపేతుశ్చ స్నేహాతిశయతోఽపరే ॥౬॥

తస్య పత్నీ తు సులభా రురోద కరుణస్వరా ।

పాణిభ్యాం నిఘ్నతీ స్వీయం హృదయం భృశదుఃఖితా ॥౭॥

వికీర్ణభూషణా మూర్చ్ఛామాగతా పతితః భువి ।

సమానవ్యసనాభిః సా పురస్త్రీభిర్ధృతా తదా ॥౮॥

విలలాప తదా కాన్తా చన్ద్రసేనస్య సుందరీ।

నిర్లజ్జా నిరనుక్రోశా నాథ నాథేతి జల్పతీ ॥౯॥

రే ధాతర్న దయా తేఽస్తి బాలవచ్చరితం తవ ।

యునక్షి స్నేహభావేన వినియుంక్ష్వ కృతార్థకమ్ ॥౧.౨౫.౧౦॥

రాజన్న పృష్ట్వా క్వ గతో వద మాం కరుణానిధే ।

దినే దినే వదస్యేవ యామి భద్రాసనం ప్రియే ॥౧౧॥

అద్య నిష్ఠురతాం కేన గమితోఽస్యాగసా మమ ।

తత్క్షమస్వ నమామ్యేషా జనమధ్యే గతత్రపా ॥౧౨॥

నయ మాం యత్ర యాతోఽసి ప్రియాం తే ప్రియకారిణీమ్ ।

త్రిలోకీం పశ్యతీం శూన్యామపుత్రాం పతితా వినా ॥౧౩॥

మునిరువాచ ॥

సుమన్తుః ప్రకృతిస్తస్య మనోరంజన ఏవ చ ।

ద్వావప్యవోదితాం తా కిం రాజస్య భవిష్యతి ॥౧౪॥

ఆవాభ్యావిచార్యైవ క్వ గతో నృపసత్తమ ।

కస్మాన్న వదసే రాజన్ కిమర్థం మౌనమాస్థితః ॥౧౫॥

న పశ్యసి ప్రియాం భార్యామనాథామివ విహ్వలామ్ ।

సహైవ యావో నృపతే త్యక్త్వా సర్వం గృహాశ్రమమ్ ॥౧౬॥

అనాథం నగరం తేఽద్య రాష్ట్రం వా కోఽథ పాస్యతి ॥౧౭॥

మునిరువాచ ॥

ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర బభాణ బ్రాహ్మణః సుధీః ॥౧౮॥

వేదశాస్త్రార్థతత్వజ్ఞః ప్రస్తుతం నిష్ఠురం వచః ।

సర్వే స్వార్థపరా యూయం నాప్తః కశ్చన విద్యతే ॥౧౯॥

సుహృదాం రోదనాశ్రూణి ముఖే ప్రేతస్య యాన్తి హి ।

పృథివ్యాం భారతాం యాతి ప్రాణహీనం కలేవరమ్ ॥౧.౨౫.౨౦॥

బ్రహ్మాండగోలకే కో ను మృతమన్యోఽనుగచ్ఛతి ।

ఇయం చ సులభా రాజ్ఞీ రోదతే జీవితాశయా ॥౨౧॥

యస్యా మనోఽనుగత్యర్థం న సా రోదితి కర్హిచిత్ ।

యూయం సర్వే నాగరికాః స్వకార్యగమనాకులాః ॥౨౨॥

సూర్యవంశ్యాః సోమవంశ్యా యే రాజానో మృతా న కిమ్ ।

తస్మాదుత్థాయ సర్వేఽపి రాజ్ఞః కుర్వన్తు సంస్కృతిమ్ ॥౨౩॥

మృతసంస్కారకారీ యః స ఏవాప్తో న చాపరః ।।

ఏతదర్థం హి లోకస్య జ్యాయసీ పుత్రగృధ్నుతా ॥౨౪॥

తస్మాదానీయతాం ధర్మపుత్రో వాఽప్యన్య ఏవ చ ।

స హి క్రియామారభతు సర్వైర్ధేయస్తిలాంజలి: ॥౨౫॥

మునిరువాచ ॥

తతస్తే నాగరాః సర్వే ద్వావమాత్యౌ స్త్రియశ్చ తాః ।

ప్రబోధితా బ్రాహ్మణేన చక్రుస్తస్యౌర్ధ్వదేహికమ్ ॥౨౬॥

సుమంతునా కృతం సర్వం సర్వైర్దత్తస్తిలాంజలిః ।

పునః స్నాత్వా తు తే సర్వే నగరం వివిశుశ్చిరాత్ ॥౨౭॥

అశ్నన్తి పిచుమన్దస్య పత్రం నత్వేశ్వరం జనాః ।

సాన్త్వయిత్వా తు సులభాం యయుః స్వం స్వం నికేతనమ్ ॥౨౮॥

త్రయోదశాహే నిర్వృత్తే రాజ్ఞ్యై దత్త్వాఽమ్బరాణి తే।

చక్రుస్తే భోజనం ప్రీత్యా ప్రత్యహం బహువాసరమ్ ॥౨౯॥

ఏకదా నాగరాః సర్వే ద్వావమాత్యౌ నృపప్రియా ।

సర్వే సంశయితా ఆసన్ ప్రజాపాలన కర్మణి ॥౧.౨౫.30॥

ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర ముద్గలో మునిరాయయౌ।

ఉవాచ సర్వాశయవిదస్య రాజ్ఞో మహాగజః ॥3౧॥

గహనో నామ గృహ్ణాతు మాలాం పుష్కరనిర్మితామ్ ।

సమాజే యస్య కంఠే తాం నిక్షిపేత్స నృపో భవేత్ ॥3౨॥

తథేతి చ తదా సర్వే సాధు సాధ్విత్యపూజయన్ ।

అతీన్ద్రియ జ్ఞానవతో వచో ముద్గలశర్మణః ॥33॥ (౯౯౭)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే పంచవిశోఽధ్యాయ:॥౨౫॥

అధ్యాయ ౨౬ ప్రారంభః -

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ॥

ఏకస్మిన్దివసే శుభగ్రహయుతే లగ్నే శుభే వాసరే।

యోగే చారుఫలే జనే చ నగరే నానావిధే మేలితే ।

మాలాం రత్నమయీం దదౌ నరపతే రాజ్ఞీ కరేణోః కరే ।

సంప్రార్థ్య ద్విరదం కురుష్వ నృపతిం లోకేషు యస్తే మతః ॥౧॥

తామాజ్ఞాం ప్రతిగృహ్య వారణపతిః సంరంజితో ధాతుభిర్బభ్రామ
ద్విజబన్దిచారణగణైరాశాసితః సర్వతః ।

నానావాద్యకరైర్వృతో నృపభటై రాజ్యార్థిభిః పూరూపైః।

జిఘ్రన్ సర్వజనం సభాపరిగతం యాతో బహిః పత్తనాత్ ॥౨॥

నార్యస్తన్నగరే శిశూనథ పతీన్ కృత్వా పురోఽవస్థితాన్ ।

సజ్యార్థం వివిధా నరాశ్చ బహుధా శ్రేణీముఖాశ్చ స్థితాః ।

తే సర్వే విమనస్కతాం పరిగతాః స్వం స్వం గృహం చాగతా ।

యాతేఽస్మిన్ గహనే కరిణ్యథ పురో యాతా బహిశ్చాపరే ॥3॥

గజస్తు యాతః కమలాసుతం తం సంపూజయన్తం ద్విరదాననం తమ్ ।

దృష్ట్వైవ తస్మిన్నిదధే స మాలాం పశ్యత్సు లోకేషు సురేషు నాకే ॥౪॥

వస్త్రాణి మాల్యాని చ భూషణాని దక్షాయ దత్తాని తదైవ లోకైః ।

జ్ఞాత్వా మతం పౌరజనస్య రాజా రాజ్ఞః ప్రకృత్యోరుభయోస్తదైవ ॥౫॥

వవందుర్వాద్యసంఘాశ్చ దివ్యా భౌమా అనేకశః।

ముముచుః పుష్పవర్షం తే దేవా హర్షయుతాః శుభమ్ ॥౬॥

ఉపవిష్టాస్తదా లోకా యథాస్థానం యథాక్రమమ్ ।
నేముశ్చ తం దక్షనృపమమాత్యద్వయ సంయుతమ్ ॥౭॥
తామ్బూలాని చ వస్త్రాణి జనేభ్యః ప్రదదౌ నృపః ।
బ్రాహ్మణాన్ పూజయిత్వైవ దత్త్వా దానాన్యనేకశః ॥౮॥
సంపూజ్య మాతరే తాం తు వస్త్రాలంకరణాదిభిః।
దాపయామాస దానాని బ్రాహ్మణేభ్యో యథావిధి ॥౯॥
నరయానే సమారోప్య స్వయమారురుహే గజమ్ ।
అలంకృతం సిక్తమార్గం పతాకాధ్వజసంయుతమ్ ॥౧.౨౬.౧౦॥
అశ్వారుఢావమాత్యౌ తౌ పురస్కృత్య యయౌ పురమ్ ।
స్తువన్తి బన్దినః పౌరా నృత్యన్త్యప్సరసః పురః ।
గంధర్వా గాననిష్ణాతా ధావిత్వా యాన్త్యముం పురః ॥౧౧॥
జయశబ్దైర్నమః శబ్దో వాద్యశబ్దోఽగమద్దివమ్ ।
నృపద్వారం సమాసాద్య నత్వా కేచిద్గృహం యయుః ॥౧౨॥
సభాయాం వివిశుః సర్వే సంఖ్యాతీతా నృపాస్తదా ।
నృయానం ప్రేషయామాస ముద్గలాయ మహామతిః ॥౧౩॥
ఛత్రం ధ్వజం చామరం చ సుమన్తుం ప్రకృతిం తథా ।
ఆయాన్తం ముద్గలం దృష్ట్వా స్వాసనాత్సురతో యయౌ ॥౧౪॥
సకిరీటేన శిరసా పాదయోః ప్రణనామ తమ్ ।
న్యవేశయత్ స్వాసనే తం తేనాజ్ఞప్తోఽన్య ఆసనే ॥౧౫॥
ఉపవిష్టో రాజసంఘైః పూజయామాస తం మునిమ్ ।
గాం చాపి ప్రదదౌ తత్ర బ్రాహ్మణాయ మహామతిః ॥౧౬॥

ఉవాచ తం నృపో దక్షో భో ముద్గల మహామునే ।
అద్య తే మహిమా జ్ఞాతో లోకైరేతైర్మహానయమ్ ॥౧౭॥
శరీరే చారుతా రాజ్యప్రాప్తిశ్చ త్వత్ప్రసాదతః ।
క్వ సాఽవస్థా పూర్వతనోః క్వేదృగరాజ్యం మహామునే ॥౧౮॥
వినాయకమహం జానే త్వామేవ మునిసత్తమ ।
పునర్మే మస్తకే బ్రహ్మన్నిధేహి కరపంకజమ్ ॥౧౯॥
యేనాహం సర్వకామానాం భాజనం స్యాచ్చిరం మునే ।
విశ్వామిత్ర ఉవాచ ॥
ఆకర్ణ్య వచనే తస్య ముద్గలోఽథాబ్రవీచ్చ తమ్ ॥౧.౨౬.౨౦॥
న తే భయం రిపుకృతం భవిష్యతి కదాచన ।
యం యం కామయసే కామం సర్వత స్తే భవిష్యతి ॥౨౧॥
తతస్తస్మై దదౌ గ్రామాన్ వాసో రత్న ధనాదికమ్ ।
అన్యేషాం బ్రాహ్మణానాం చ గోధనాన్యంశుకాని చ ॥౨౨॥
ఆశీర్భిరభినన్ద్యాథ యయుస్తే బ్రాహ్మణా గృహమ్ ।
అమాత్యాభ్యాం గృహేభ్యశ్చ దదౌ గ్రామాననేకశః ॥౨౩॥
ప్రాసాదం కారయామాస గణేశస్య బృహత్తరమ్ ।
కుండినే నగరే తస్మిన్ ప్రాక్తనం సంస్థితం లఘుమ్ ।
విసర్జయామాస సభాం ప్రవివేశ గృహం నృపః ॥౨౪॥
ఆయయౌ వల్లభస్తత్ర శ్రుత్వా వార్తాం జనేరితామ్ ।
వీరసేనో నరపతిః స్వాం సుతాం పతిమిచ్ఛతీమ్ ॥౨౫॥
దదౌ తస్మై స్వప్నగతం గణేశస్యాజ్ఞయా శుభమ్ ।

దక్షాయ రాజ్ఞే మహతే త్రిలోకశ్రుతకీర్తయే ॥౨౬॥

తస్మాత్తస్యాఽభవత్పుత్రో బృహద్భానురితి శ్రుతః ।

తతోఽభవత్ ఖడ్గధరః సులభస్తత్ సుతోఽభవత్ ॥౨౭॥

పద్మాకరస్తత్తనయో వపుర్దీప్తస్తు తత్సుతః ।

చిత్రసేనస్తత్సుతోఽఽభూచ్చిత్రసేనాత్త్వమేవ హి ॥౨౮॥

బ్రహ్మోవాచ ॥

విశ్వామిత్రముఖాత్సర్వం శ్రుత్వా వంశపరంపరామ్ ।

తతః స నరశార్దూలో భీమో నామ మహీపతిః ॥౨౯॥

సంతోష్య తం మునిం ప్రార్థ్య పప్రచ్ఛ ద్విజపుంగవమ్ ।

భీమ ఉవాచ ॥

వినాయకః కదా మే స్యాత్ సుప్రసన్నో మహామునే ॥౧.౨౬.30॥

తముపాయం వద విభో యేన మే తదనుగ్రహః ।

కదాఽహం కృతకృత్యః స్యాం దృష్ట్వా దేవం గజాననమ్ ॥3౧॥ (౧౦౨౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనా ఖండే పరంపరావర్ణనం నామ షడ్వింశోఽధ్యాయః ॥౨౬॥

అధ్యాయ ౨౭ ప్రారంభః-

వ్యాస ఉవాచ ॥

క ఉపాయస్తు మునినా విశ్వామిత్రేణ ధీమతా।

కృపావతా తు భీమాయ కథితస్తం వదస్వ మే।

మన్మనోమోహపటలం మృత్యోరివ వినిఃసృతమ్ ॥౧॥

తత్కథామృతపానేన పితామహ మృతా యథా। బ్రహ్మోవాచ ॥

భీమాయ కథిత స్తేన య ఉపాయః శృణుష్వ తమ్ ।

ఏకాక్షరం మహామంత్రం భీమాయాకథయన్మని ॥౨॥

పారాశర్య మునిశ్రేష్ఠ కథయామి శృణుష్వ తమ్ ।

ఉవాచ తం ప్రసన్నాత్మా విశ్వామిత్రః సుధర్మవిత్ ॥౩॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ॥

అనేనారాధయ విభుం దైవతం గణనాయకమ్ ।

అనుష్ఠానం కురుష్వ ప్రాసాదే దక్షనిర్మితే ।

వినాయకః ప్రసన్న స్తే సర్వాన్కామాన్ ప్రదాస్యతి ॥౪॥

ధర్మమర్థం తథా కామం మోక్షమన్యదపేక్షితమ్ ।

గచ్ఛ వా స్వపురం భీమ చిన్తాం కామపి మా కురు ॥౫॥

బ్రహ్మోవాచ ॥

ఇత్యుక్తః స తదా తేన తం ప్రణమ్య యయౌ నృపః ।

సపత్నీకో దదర్శాథ పత్తనం స్వం జహర్ష చ ॥౬॥

అమాత్యా సేనయా సార్ధం నాగరైరీయతుర్నృపమ్ ।

ఆలిలింగుర్నృపం కేచిన్నేముర్దూరాత్తథాన్తికే ॥౭॥

ప్రవివేశ పురం రాజా సర్వైః సాకం ధ్వజాలిమత్।

సిక్తమార్గం చారుగంధం నానావాదిత్రశబ్దితమ్ ॥౮॥

ఊచుః పరస్పరం లోకాః పురీయం శోభతేఽధునా।

యథా నారీ పతిం ప్రాప్య యథాఽబ్ధో వాపి సదృశమ్ ॥౯॥

ఇతి శృణ్వన్నృయానస్థస్తథా సా చారూహాసినీ ।

వస్త్రాలంకారశోభాఢ్యౌ స్తూయమానౌ ముదాన్వితౌ ॥౧.౨౭.౧౦॥

ఉభౌ వివిశతూ రమ్యం పురం నానర్ద్ధిసంకులమ్ ।

విసృజ్య సర్వలోకం తౌ వస్త్రాలంకార మౌక్తికైః ॥౧౧॥

తాంబూలైస్తేషు యాతేషు భవనం స్వమగచ్ఛతామ్ ।

తతః శుభే దినే రాజా దక్షప్రాసాదమాగతమ్ ॥౧౨॥

యత్కౌండిన్యపురేఽకారి పురా దక్షేణ ధీమతా।

తత్రార్చయామాస విభుం సర్వదా తం వినాయకమ్ ।

ఉపవాసపరో నిత్యం తన్మంత్రమవలోడయన్ ॥౧౩॥

భోజనే శయనే యానే వచనే శ్వసనేపి చ ।

తమేవ చింతయన్నిత్యమనన్యమనసా నృపః ॥౧౪॥

జలే స్థలే నభోమార్గే స్వర్గే దేవే నరే ద్రుమే ।

భక్ష్యే పేయే నృపోఽపశ్యద్వినాయకమనుత్తమమ్ ॥౧౫॥

యం యం పశ్యతి తం నౌతి దృఢాలింగనతత్పరః ।

నగరే తం జనాః సర్వే పిశాచ ఇతి మేనిరే ॥౧౬॥

తతో వినాయకోఽభ్యేత్య ధృత్వా పాణితలే నృపమ్ ।

ఆహ తం నృప ముక్తోఽసి కిం వాంఛసి వదస్వ తత్ ॥౧౭॥

తమువాచ నృపో నాన్యం జానే త్వచ్చరణామ్బుజాత్ ।

తతో వినాయకః ప్రాహ పుత్రస్తే చారుదర్శనః ॥౧౮॥

భవితా మత్ప్రసాదేన గుణీ స్వర్ణతనుర్నృప।

వ్రజ స్వం భవనం దేవద్విజపూజాపరో భవ ॥౧౯॥

స గత్వా భవనం రాజా తచ్చకార తథైవ చ ।

దేవానాం బ్రాహ్మణానాం చ పూజనం తర్పణం తథా ॥౧.౨౭.౨౦॥

అకరోత్సర్వభావేన గణేశః ప్రీయతామితి ।

అల్పేనైవ తు కాలేన పుత్రస్తస్యాభవచ్ఛుభః ॥౨౧॥

దదౌ దానాన్యనేకాని పుత్రజన్మనిమిత్తతః ।

రుక్మాంగదేతి నామాస్య చక్రే ద్విజవరోదితమ్ ॥౨౨॥

వవృధే బాలకో నిత్యం శుక్లపక్షే యథా శశీ ।

చకార గురుసాత్తం స శిక్షార్థం నృపతిః సుతమ్ ॥౨౩॥

స చ శ్రవణమాత్రేణ జగ్రాహ గురుణోదితమ్ ।

సర్వవిద్యానిధానేన దత్తం యత్కపిలేన చ ॥౨౪॥

సోఽపి విద్యానిధిరభూద్ గజకర్ణ ఇవాపరః ।

రూక్మాంగదోఽతి బలవాన్ సర్వశాస్త్రవిశారదః ॥౨౫॥

తస్మై పట్టాభిషేకం స చకార గుణరాశయే।

దదౌ చ ద్విజముఖ్యేభ్యో దాసోరత్న ధనాని చ ॥౨౬॥

తతోఽధికాం మహాభక్తిం సోఽపి చక్రే వినాయకే ।

జజాపైకాక్షరం మన్త్రం పితుః ప్రాప్తం దినే దినే ॥౨౭॥

ఏకస్మిన్దివసేఽరణ్యం యువరాజా వివేశ హ ।

మృగయాం వ్యచరద్భూస్తి జఘాన నవయాన్మృగాన్ ॥౨౮॥

అతిశ్రాన్తో దదర్శాథ మునేః కస్యచిదాశ్రమమ్ ।

నానావృక్షలతాజాలం త్యక్తవైరమృగాన్వితమ్ ॥౨౯॥ (౧౦౫౭)

ఇతి శ్రీ గణేశపురాణే ఉపాసనాఖండే రుక్మాంగదాభిషేకవర్ణనం నామ సప్తవింశోఽధ్యాయః ॥౨౭॥

బ్రహ్మోవాచ ||

తతో రుక్మాంగదోఽపశ్యదృషిం వాచక్నవిం శుభమ్ |

ముకున్దాం తస్య పత్నీం చ స్నిగ్ధ మంజుల భాషిణీమ్ || ౧ ||

అతిశ్రాన్తో నరపతిర్నమశ్చక్రే ఉభావపి |

తస్మిన్మునౌ గతే స్నాతుం యయాచే నృపసత్తమః ||౨||

మాతుర్ముకున్దే మే దేహి శీతలం జలముత్తమమ్ |

వినా జలం మమ ప్రాణా గమిష్యన్తి యమక్షయమ్ || ३ ||

ఆకర్ణ్య తస్య వాచం సా జగాద మదనాతురా |

త్వాదృశం పురుషం క్వాపి మారాదప్యతి సున్దరమ్ ||౪||

న దేవేషు న నాగేషు యక్షగంధర్వ పుంజయోః |

పశ్యామి చారు సర్వాగం మతే మే హృదయం త్వయి ||౫ ||

అత్యాసక్తం త్వదధరామృతపానే చ దేహి తత్ |

మునిరువాచ ||

వ్యలీకం స తు శ్రుత్వైవ శ్రాన్తత్వాద్ భృశదుఃఖిత ||౬ ||

తిలోత్తమోత్తమాం తాం స జితేన్ద్రియ తయా జగౌ |

త్యజ ప్రౌఢిం న మే చిత్తం పారదార్యం విగర్హితే ||౭||

వినాయక ప్రభావేణ సక్తం నైవాత్ర కర్హిచిత్ |

న జలం పాతుమిచ్ఛామి త్వయా దత్తం సుదుష్టయా||౮||

ఋషేరాశ్రమ ఇత్యేవం యాతో యాస్య ఇతోఽశుభే |

తం గన్తుముద్యతం పాణిం ధృత్వా ఽబ్రవీవద్దదాతురా ||౯||

ముకున్దో వాచ ।।

బలాత్కారేణ యోఽన్యస్య స్త్రియం ధర్షితుమిచ్ఛతి ।

స ఏవ నరకం యాతి న స్వయం యాతితామపి ।। ౧.౨౮.౧౦ ।।

కృతే త్రేతాయుగే బ్రహ్మ స్త్రీణాం స్వాతన్త్ర్యమభ్యధాత్ ।

న కరోషి యదా వాక్యం తదా భస్మ భవిష్యసి ।। ౧౧ ।।

అథవా రాజ్యవిభ్రష్టం కరిష్యే వనచారిణమ్ ।

మునిరువాచ ।।

ఇత్యుక్త్వా ధావమానా సా కామమార్గణపీడితా ।। ౧౨ ।।

రభసాఽఽలింగయామాస చుచుమ్బే వదనం హఠాత్ ।

తతో రూక్మాంగదస్తాం తు బలాచ్చిక్షేప దూరతః ।। ౧౩ ।।

మూర్చ్ఛితా పతితా భూమౌ రమ్భేవ మరుతా హతా ।

ఉత్థితాం తాం తదా ప్రాహ పరదార విరక్తధీః ।। ౧౪।।

రుక్మాంగదో మహాభాగే మునిపత్న్యవివేకిని ।

పరపుంసి మనో యస్యాః సా వై నిరయభాగ్భవేత్ ।। ౧౫ ।।

న మే మనశ్చలేత్ క్వాపి యది శుష్యేన్ మహోదధిః ।

ఏవం నిరాకృతా తేన తం శశాప రుషాన్వితా ।। ౧౬।।

యయాఽహం కష్టమగమం తథా త్వం కుష్ఠభాగ్భవ ।

యత స్తే వజ్రాత్ సారభూతం న చ ద్రుతమ్ ।। ౧౭।।

ఇత్థం వదతీం తాం రాజా నిర్భర్త్స్య బహుధా తతః ।

త్వరయా నిర్గతస్తస్మాదాశ్రమాద్ భృశదుఃఖితః ।। ౧౮।।

స్వం దదర్శ శరీరం స శ్వేతం బక శరీరవత్ ।

కుష్ఠరోగయుతం కాన్త్యా హీనం చ భృశ కుత్సితమ్ ॥ ౧౯॥

చిన్తార్ణవే తదా మగ్న ఇదమాహ గజాననమ్ ।

కిమపరాద్ధం మయా తేఽద్య కథమత్రాగతోఽ ప్యహమ్ ॥౧.౨౮.౨౦ ॥

ప్రాప్తః కథం ను దుష్టాయా మునిపత్న్యా సమాగమమ్ ।

త్వయా నూనం సిద్ధిపతే దుష్టాః సంవర్ధితా భృశమ్ ॥౨౧ ॥

అవతారాశ్చ సాధూనాం రక్షణాయ బిభర్షి హి ।

ఇయం న నాశితా దుష్టా స్వైరిణీ రుపగర్వితా ॥ ౨౨ ॥

కథం మమ శరీరం తత్ కాంచనస్పర్ద్ధి సుందరమ్ ।

ఇవామవస్థాం సంప్రాప్తః కేన వా దుష్టకర్మణా ॥౨౩ ॥

తవ భక్తి యథా పూర్వం సదా కుర్వే యథావిధి ।

త్వదన్యం నైవ శరణం యామి నాథ గజానన ॥౨౪॥

నేదం శరీరం వక్త్రం వా దర్శయిష్యే జనం ప్రతి ।

ప్రాయోపవేశనేనేదం శోషయిష్యే కలేవరమ్ ॥౨౫॥

నిశ్చిత్యైవం నరపతిరాస న్యగ్రోధసన్నిధౌ ।

భృత్యా ఇతస్తతో ధావన్నైక్షన్తే స్మ చ తం నృపమ్ ॥౨౬॥

ప్రవృత్తాయాం నిశాయాం చ జగ్ముః స్వం స్వం నికేతనమ్ ।

స్వామి సేవకయోర్జాతా గతిశ్చక్రాహ్వయోరివ ॥ ౨౭॥ (౧౦౮౪)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖండే ప్రాయోపవేశనం నామాష్టావింశతితమోఽధ్యాయః ॥౨౮॥

మునిరువాచ ॥

తస్మిన్వటే సమాసీనః కస్మిశ్చిద్దివసే నృపః ।

దూరాద్దదర్శ దేవర్షి నారదం మునిపుంగవమ్ ॥ ౧ ॥

ననామ ప్రార్థయామాస క్షణం విశ్రామ్యతామితి ।

ఉత్తతార నభోమార్గాన్నారదః కరుణానిధిః ॥౨॥

పూజయిత్వా యథాశక్తి ప్రపచ్ఛ మునిమాదరాత్ ।

అహం రుక్మాంగదో నామ భీమపుత్రో మహాబలః ॥3 ॥

మృగయాం వ్యచరన్వాచక్నవేరాశ్రమమాగతః ।

జలయాచ్ఞా కృతా తత్ర తృషితేన మయాఽనఘ ॥౪॥

తస్య పత్నీ భృశం నష్టా కామార్తా మామచుంబత ।

తస్మిన్మునౌ గతే స్నాతుం దుష్టభావేన చేతసా ॥౫॥

ఉవాచ మాం భజస్వేతి కామబాణ ప్రపీడితా ।

జితేన్ద్రియ తయా దేవ ప్రసాదాత్సా నిరాకృతా ॥౬॥

అశపద్ దుఃఖితాఽత్యన్తం సా మాం నిష్ఠుర చేతసా ।

కుష్ఠీ భవ మహాదుష్ట సకామాం త్యజసే యతః ॥౭॥

శ్రుత్వైవం నష్టవచనం నిర్గతోఽహం తదాశ్రమాత్ ।

శ్వేతకుష్ఠీ తదా జాతో వద మే నిష్కృతిం మునే ॥౮॥

వియోగాన్మమ భీమోఽపి మగ్నః స్యాద్ దుఃఖసాగరే ।

శ్రుత్వేత్థం వచనం తస్య నారదః ప్రాహ విశ్వవిత్ ॥౯॥

ఉపాయం తస్య కుష్ఠస్య నాశాయ కరుణాయుతః ।

నారద ఉవాచ ॥

ఆగచ్ఛతా మయా మార్గే దృష్టమాశ్చర్యముత్తమమ్ ॥ ౧.౨౯.౧౦॥

విదర్భే నగరం ఖ్యాతం కదమ్బమితి సంజ్ఞయా ।

తత్ర్పాసాదే మయా దృష్టా మూర్తి వైనాయకీ శుభా ॥ ౧౧ ॥

చింతామణిరితి ఖ్యాతా సర్వేషాం సర్వకామదా ।

తస్యాగ్రతో మహాకుండం గణేశ పదపూర్వకమ్ ॥ ౧౨ ॥

కశ్చిచ్ఛూద్రో మహాకుష్ఠీ జరాజర్జరితో నృప ।

తీర్థయాత్రా ప్రసంగేన కదమ్బపురమాగతః ॥ ౧౩ ॥

గణేశకుండే స్నాత్వైవ దివ్యదేహమవాప సః ।

వినాయకస్వరూపైస్తు గణైరానతితమ్బరాత్ ॥ ౧౪॥

విమానవరమారుహ్య స గతః స్థానముత్తమమ్ ।

యత్ర గత్వా న శోచన్తి న పతన్తి పునః క్వచిత్ ॥ ౧౫॥

దృష్టో మయైవ రాజేన్ద్ర తత్ర స్నానాయ సాంప్రతమ్ ।

స్నాత్వా దేవం సమభ్యర్చ్య చిన్తితార్థప్రదం విభుమ్ ॥ ౧౬॥

దేహి దానాని విప్రేభ్య సద్యః పూతో భవిష్యసి ।

జీర్ణాం త్వచం పరిత్యజ్య సురూపీ భుజగో యథా ॥ ౧౭॥

బ్రహ్మోవాచ ॥

ఇతి వాణీం నారదోక్తాం నిశమ్య నృపసత్తమ ।

న కించిదుక్తవాన్ వాక్యం మగ్న ఆనందసాగరే ॥ ౧౮॥

గంతుం సముద్యతే తస్మిన్నారదే మునిపుంగవే ।

ప్రణిపత్య తతోఽపృచ్ఛత్ ప్రపూజ్య చ మునిం పునః ॥ ౧౯॥

రుక్మాంగద ఉవాచ ॥

తస్మిన్క్షేత్రే పురా కేన సిద్ధిః ప్రాప్తా శుభానఘ ॥౧.౨౯.౨౦ ॥

మూర్తిశ్చ స్థాపితా కేన మణిరత్నమయీ శుభా ।

వైనాయకీతి మే శంస పరం కౌతూహలం మునే ।।౨౧ ।।

భవాదృశానాం సాధూనాం పరోపకరణే మతిః ।

అన్యథా భ్రమణే కృత్యం న లోకేషు ప్రదృశ్యతే ।।౨౨।।

లోకేషు వర్షతే మేఘః శేషేణ ధ్రియతే ధరా ।

ఉపకారాయ సూర్యోఽపి భ్రమతే హర్నిశం ద్విజ ।।౨౩ ।।

సమస్య సర్వభూతేషు సర్వజ్ఞస్య తవాగ్రతః ।

అనభిజ్ఞేన మూఢేన కిం వక్తవ్యం దయానిధే ।।౨౪।।

పృచ్ఛే తథాపి దేవర్షే సంశయచ్ఛేదనాయ వై ।

నారద ఉవాచ ।।

సాధు పృష్టం త్వయా భూప లోకానుగ్రహకారక ।। ౨౫ ।।

తృప్తోహం తవ వాక్యేన సర్వం చ కథయామి తే ।। ౨౬।। (౧౧౧౦)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే నారదాగమనం నామైకోనత్రింశోఽధ్యాయః ।।౨౯।।

అధ్యాయ ౩౦ ప్రారంభః -

నారద ఉవాచ ॥

కదాచిదమరావత్యాం శక్రం దృష్టుం గతోఽస్మ్యహమ్ ।

స మాం సంపూజ్య విధివదువాచావనతో భృశమ్ ॥౧॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ॥

కించిదాశ్చర్యభూతం మే సంతోషాయ మునే వద।
భ్రమసే సర్వలోకాంస్త్వం విదితం సర్వమస్తి తే ॥౨॥
నారద ఉవాచ ॥
మృత్యులోకే మయా దృష్టో గౌతమస్యాశ్రమో మహాన్ ।
నానా వృక్షలతాజాలైర్నానాక్షిగణైర్యుతః ॥3॥
అహిల్యాసహితం తత్ర గౌతమం దృష్టవానహమ్ ।
రూపం విలోక్య తస్యాస్తు జాతోఽహం కామవిహ్వలః ॥४॥
యస్యా రూపేణ సావిత్రీ శచీ లక్ష్మీ గిరీన్ద్రజా।
ఉర్వశీ మేనకా రమ్భా లోకే ఖ్యాతా తిలోత్తమా ॥౫॥
కేశాబాలా యయాఽకారి సాఽనసూయాఽప్యరున్ధతీ।
ఛాయా సంజ్ఞా రవేర్భార్యా కశ్యపస్య చ యాఽదితిః ॥౬॥
సదృశీ నైవ కాఽపిస్యాన్నాగపత్నీషు వా క్వచిత్ ।
న చ మే రోచతే గానం న పూజా న చ భోజనమ్ ॥౭॥
బ్రహ్మచర్య చ మే స్వీయం నిద్రాం చ న లభే క్వచిత్ ।
త్వరావానహమాయాతో దృష్టుం సాధ్వమరావతీమ్ ॥౮॥
తుచ్ఛాం పశ్య ఇమాం దేవీం వినా తామమరావతీమ్ ।
నారద ఉవాచ ॥
ఇతి శక్రం బ్రువన్నన్తర్హితోఽహం నృపతే వర ॥౯॥
అన్తర్హితే మయి తదా మద్వాక్యం మనసా స్మరన్ ।
జమ్భభేదీ మత్సకేతు విద్ధో మూర్ఛామవాప సః ॥౧.౩౦.౧౦॥
పశ్యే కదా మునేర్భార్యాం గౌతమస్యేత్య చిన్తయత్ ।

కదాఽధరామృతం ప్రాప్య ముచ్యేయం మదనానలాత్ ॥౧౧॥

జీవితుం నైవ పశ్యేఽన్యం తదాశ్లేషం వినా శుభమ్ ।

ఏవం నిశ్చిత్య సంకల్పం గౌతమోఽభూత్సజమ్భహా ॥౧౨॥

చితయన్నేవ తాం మార్గే మునేరాశ్రమమాయయౌ।

దదర్శ తామహల్యాం తు స్నాతుం యాతే స గౌతమే ॥౧౩॥

అభ్యంతరగతః ప్రోచే ప్రియే శయ్యాం శుభాం కురు ।

సా చోవాచ జపం త్యక్త్వా కథమద్యాగతో గృహమ్ ॥౧౪॥

దివైవ సురతేచ్చాం కిం కురుషేఽతివిగర్హితామ్ ।

గౌతమ ఉవాచ ॥

అహం స్నాతుం గతో యావత్తావద్దేవా వరాప్సరాః ॥౧౫॥

తత్రైవ స్నాతుమాయాతా జాతా నగ్నాఽక్షిగోచరా ।

బిమ్బాధరా సుచార్వంగీ చారుపీన పయోధరా ॥౧౬॥

న లగ్నం మే మనో దేవి జపే కామాస్త్ర పీడితమ్।

తతోఽహమాశ్రమం యాతో రతి దేహి ప్రియేఽధునా ॥౧౭॥

నోచేత్కామాగ్నినా దగ్ధం మృతం మాం క్వ ను పశ్యసి ।

శపే త్వాం ప్రవజిష్యే వా నిగ్రహిష్యే మనోభృశమ్ ॥౧౮॥

అహల్యోవాచ ।

స్వాధ్యాయం దేవపూజాం చ త్యక్త్వా కిం ప్రార్థ్యతే రతిః ।

నోచితం తవ బ్రహ్మర్షే తథాఽప్యాజ్ఞాం కరోమ్యహమ్ ॥౧౯॥

భర్తుః శుశ్రూషణాదన్యో ధర్మో నాస్తి స్త్రియాః క్వచిత్ ।

నారద ఉవాచ ।

స్వరాకృతి స్వభావైః సా జ్ఞాత్వా తం స్వామినం నిజమ్ ॥౧.౩౦.౨౦॥

వివేశ శయనే రన్తుమహల్యా సహ వజ్రిణా।

నిఃశంకం చుమ్బనాశ్లేష నీవీవిస్రంసనాదిభిః ॥౨౧॥

ఆకృత్యా గౌతమస్యైవం చిక్రీడే జమ్భహా తయా।

దివ్యాన్గన్ధానుపాఘ్రాయ చకితా శంకితా భృశమ్ ॥౨౨॥

తర్కయామాస మనసి కిమయం కూటరుపవాన్ ।

కలంకోఽయం మమ భృశం చన్ద్రస్యేవ భవేన్ను కిమ్ ॥౨౩॥

ఉభే కులే మే నష్టే కిం దుష్టస్యాస్య తు సంగమాత్ ।

దర్శయిష్యే కథం లోకేఽయశఃశ్యామం ముఖం త్విదమ్ ॥౨౪॥

నయిష్యతి గతిం కాం మే ప్రియో భర్తా తు మాం మునిః।

పప్రచ్ఛ తం శఠం కోపాత్ కోఽసి త్వం కూటరుపధృక్ ॥౨౫॥

విశ్వస్తా స్వామిరూపేణ వద నో చేచ్ఛపామి తే ।

ఇత్యుక్తః శాపభీతోఽసా ఆవిశ్చక్రే నిజం వపుః ॥౨౬॥

దివ్యాభరణ సంయుక్తం కిరీట కటకాన్వితమ్ ।

కుండలాద్భుత దీప్తాభిర్విలసన్ముఖపంకజమ్ ॥౨౭॥

ఉవాచ స తతస్తాం తు విద్ధి మాం త్వం శచీపతిమ్।

లావణ్యదర్శనాత్తేఽహం విహ్వలో మదనాగ్నినా ॥౨౮॥

న లేభే కుత్రచిచ్ఛర్మ తత ఇత్థం కృతం మయా।

ఇతోఽపి మాం భజస్వ త్వం త్రైలోక్యేశ్వరమాదరాత్ ॥౨౯॥

శ్రుత్వేత్థం వచనం తస్య మునిపత్నీ రుషాన్వితా।

వమన్తీవ ముఖాజ్జ్వాలాం జగాద త్రిదశాధిపమ్ ॥౧.౩౦.౩౦॥

అస్య తే వపుషో మూఢ మద్భర్తరి సమాగతే।

అవస్థా కా భవేన్మన్ద న జానేఽహం శతక్రతో ॥3౧॥

పాతివ్రత్యం త్వయా భగ్నం దుష్ట పాపీయసా మమ ।

కామవస్థాం గమిష్యామి శాపాద్ గౌతమవాగ్భవాత్ ॥3౨॥ (౧౧౪౨)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండేఽహల్యాధర్షణం నామ త్రింశతితమోఽధ్యాయః ॥3౦॥

అధ్యాయ 3౧ ప్రారంభ :-

రూక్మాంగద ఉవాచ ।

ఆగతే గౌతమే కో వా వృత్తాన్తోఽభూన్మహామునే ।

వద మే సకలం తం తు జిజ్ఞాసా మహతీ మమ ॥౧॥

నారద ఉవాచ ।

నిత్యకర్మ సమాప్యైవ స్వాశ్రమం గౌతమో యయౌ।

ఆకార్యం నిజపత్నీం తాం దేహి పాదోదకం మమ॥౨॥

కిమర్థం నాగతాఽద్య త్వం సంముఖం మమ పూర్వవత్ ।

నానీతమాసనం కస్మాత్కథం చాటు న భాషసే ॥3॥

శ్రుత్వేత్థం వచనం తస్య వేపమానా లతేవ సా ।

అధోముఖీ వినిర్గమ్య ముహూర్తాన్మునిమాయయౌ ॥౪॥

సాష్టాంగం పతితా భూమౌ తత్పాదౌ పరిమస్తకా ।

విహ్వలా శాపభీతా సా శనైరథ జగౌ మునిమ్ ॥౫॥

ఉషసి త్వం ప్రయాతోఽసి స్నానం కర్తుం నిజం విధిమ్ ।

తవరూపధరో దుష్టో దేవేన్ద్రో మాముభాచ హ ॥౬॥

దృష్ట్వా వరాఽప్సరోభ్యోఽపి సుందరీ కామినీ మయా ।

న మే మనో జపే ధ్యానే విధౌ నిత్యే స్థిరం భవేత్ ।

పరావృత్యాగతస్తస్మాద్రతిం మే దేహి శోభనే ॥౭॥

త్వమేవేతి మయా భ్రాన్త్యా కృతం వాక్యం తథైవ తత్ ।

దివ్యగన్ధానుపాఘ్రాయ వికల్పో మేఽభవత్పునః ॥౮॥

దురాత్మన్ కోఽసి నో బ్రూహి నోచేద్భస్మ భవిష్యసి ।

ఇతి శాపభయాజ్జాతః ప్రకటో బలసూదనః ॥౯॥

తావదేవ భవద్వాక్యం శ్రుతం తు మునిసత్తమ ।

లజ్జయాఽనాగతా శీఘ్రమపరాధం క్షమస్వ మే ॥౧.౩౧.౧౦॥

స్వయం నివేదనేఽదోషో దోషోఽపర నివేదనే ।

మన్త్రాయుర్గృహరుద్ధశ్రీ రతయశ్చౌషధాని చ ॥౧౧॥

మానాపమాన దానాని ప్రకటాని న కారయేత్ ।

ఇత్థం నిశమ్య స మునిః కోపవ్యాకులితేన్ద్రియః ॥౧౨॥

శశాప వనితాం స్వీయాం దుఃశీలాం త్వం శిలా భవ ।

నాజ్ఞాసీర్మే స్వరుపం తం స్వభావం చేష్టితాని చ ॥౧౩॥

పరే పుంసి నిమగ్నం తే యతశ్చేతోఽతికాముకే ।

యదా దాశరథీ రామో భ్రమన్రాజా వనే వనే ॥౧౪॥

తస్యాంఘ్రిస్పర్శనాదేవ స్వం రుపం ప్రతిపత్స్యసే ।

నారద ఉవాచ ।

తదైవ సా శిలా జాతా తపోనిధీ వచోబలాత్ ॥౧౫॥

తస్యా శాపం సమాకర్ణ్య చకమ్పే పాకశాసనః ।

ప్రకమ్పనస్య సంయోగాద్ధిమవత్ పర్వతో యథా ॥౧౬॥

తర్కయామాస మనసి కథం కార్యం మయాఽధునా।

సముద్రమధ్యే కూపే వా తడాగే కమలేఽథవా ॥౧౭॥

లీనో భూత్వా తదా స్థాస్యే తదా జ్ఞాస్యతి మాం మునిః ।

అతో బిడాలరూపేణ విచచార స వజ్రభృత ॥౧౮॥

గౌతమస్తమచక్షాణో గృహే ద్వారి తథాశ్రమే ।

క్వ గతో దానవరిపుర్యో మే భార్యావిదూషకః ॥౧౯॥

ధ్యానేన బుబుధే తం తు క్షణేన మునిసత్తమః ।

న తే భస్మ కరిష్యామి దేవేన్ద్రోఽసి యతః ఖలః ॥౧.౩౧.౨౦॥

శపామి త్వాం శచీభర్తః సహస్రభగవాన్భవ ।

శ్రుతవాన్వచనం యావద్రోషేణ మునినేరితమ్ ॥౨౧॥

తావద్దదర్శ స్వం దేహం సహస్రభగ చిహ్నితమ్ ।

తతో దుఃఖార్ణవే మగ్నః శుశోచ బలవృత్రహా ॥౨౨॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

అహం శిక్షాపితో వృద్ధైర్నానా ధర్మాననేకశః ।

వృద్ధానాం వచనం యన్మే న విచారితమాదరాత్ ॥౨౩॥

స్వ బుద్ధీర్హితకృత్సర్వా వినాశాయ పరేరితా ।

గురోర్గరీయసీ బుద్ధిః క్షయదా కామినీమతిః ॥౨౪॥

కుతో నారదవాక్యేన యాతోఽహం తామనిందితామ్ ।

దేవరాజో భవన్నాస్యం లోకానాం దర్శయే కథమ్ ॥౨౫॥

దివ్యదేహో గతః క్వాద్య నిజభార్యాం వదే ను కిమ్ ।

ధిఙ్మాం చ ధిక్స్మరం యేన ప్రాపితో గర్హితాం దశామ్ ॥౨౬॥

ప్రాణిభిర్భుజ్యతే కర్మ శుభం వా యది వాఽశుభమ్ ।

తిర్యగ్ యోనిం సమాసాద్య క్షపయిష్యేఽఘమాత్మనః ॥౨౭॥

నలినీ కుడ్మలే తిష్ఠే హీన్ద్ర గోపకరూపధృక । ॥౨౮॥ (౧౧౭౦)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే శక్రశాపవర్ణనం నామైకత్రింశతితమోఽధ్యాయః ॥౩౧

అధ్యాయ ౩౨ ప్రారంభ :-

నారద ఉవాచ ।

శక్రే తు నలినీం యాతే తత్పురం త్వహమాగతః ।

బృహస్పతిపురోగాంస్తాంస్తత్రాపశ్యం స్థితాన్ సురాన్ ॥౧॥

తేభ్యో హ్యకథయం సర్వముభయోః శాపకారణమ్ ।

అహల్యాయా మహేన్ద్రస్య సంయోగం చ విరూపతామ్ ॥౨॥

సహస్రభగతాం యాతః శక్రో గౌతమశాపతః ।

అహల్యాధర్షణాద్దేవాస్తత్సంగాత్సా శిలాఽభవత్ ॥౩॥

బ్రహ్మోవాచ ।

శ్రుత్వా తే నారదోక్తం తత్ సర్వే దేవాః శుచాన్వితాః।

అతిదుఃఖాద్రుదన్తస్తే నిశ్వాసోచ్ఛ్వాస విభ్రమైః ॥౪॥

దేవా ఊచుః ।

యేనాకారి శతం యజ్ఞా దానవా యేన నిర్జితాః ।

త్రైలోక్యం పాలితం యేన భుక్తమైన్ద్రం పదం శుభమ్ ॥౫॥

పూజితా బహవో దేవా బ్రాహ్మణా బ్రహ్మవిత్తమాః ।

భుక్తా నానావిధా భోగా అన్యేషామతిదుర్లభాః ॥౬॥

కుత్ర స్థాస్యత్యసౌ దేవో భోక్ష్యతే స్వప్స్యతే కథమ్ ।

కమద్య శరణం యామః స్వకృతే తత్కృతేఽపి వా ॥౭॥

పాలయిష్యతి కాంఽస్మాన్వై పదమైన్ద్రం శచీం తథా ।

కథం ప్రసన్నతాం యాయాద్ గౌతమో మునిసత్తమః ॥౮॥

స్వీయభార్యా వియుక్తఃసంస్తత్కృతాగః స్మరన్ రూషా ।

అన్యోపాయం న పశ్యామో గౌతమస్య ప్రసాదతః ॥౯॥

తస్మాన్నారద యాస్యామో గౌతమం సాన్త్వితుం మునిమ్ ।

ఏవం తే నిర్యయుర్దేవా నారదేన సమన్వితాః ॥౧.౩౨.౧౦॥

గౌతమం తే సమాసాద్య బద్ధాంజలిపుటా మునిమ్ ।

తుష్టువుర్వివిధైర్వాక్యై స్తమేవ శరణం గతాః ॥౧౧॥

దేవా ఊచుః ।

తవ ప్రభావం వక్తుం నో మునే శక్తిర్న విద్యతే ।

గరిమాణం వదేత్ కో ను మేరోర్హిమవతోఽపి చ ।

వృష్టిధారా రజో భూమేర్గంగాయాః సికతా అపి ॥౧౨॥

కమమ్బుధేర్గుణాన్విష్ణోర్ గణయేత్కో ను మూఢధీః ।

ప్రాతరేవోప్తబీజానాం మధ్యాహ్నే సస్యసంపదః ॥౧౩॥

సంపాదితాస్త్వయా పూర్వమవితా ఋషిసత్తమాః।

వాలఖిల్యైర్యజిం కృత్వా పర ఇన్ద్రో వినిర్మితః ॥౧౪॥

బ్రహ్మాదిభిః ప్రార్థితాస్తే పక్షిణాం తమకల్పయన్ ।

పయసాం నిధిరేకేన ప్రాశితశ్చులకేన యత్ ॥౧౫॥

అపరా సృష్టిరారబ్ధా గాధిపుత్రేణ ధీమతా ।

స్తమ్భితో భుజ ఇన్ద్రస్య చ్యవనేన మహాత్మనా ॥౧౬॥

తస్మాత్సర్వాత్మనా పుంసాం భవతాం సేవనం నతిః ।

దర్శనం భాషణం పూజా స్పర్శనం పాపనాశనమ్ ॥౧౭॥

ఉపకారేరతానాం చ దీనానుగ్రహకారిణామ్ ।

ఇన్ద్రార్థే శరణం యాతాన్కృపాం కర్తుం త్వమర్హసి ॥౧౮॥

గౌతమ ఉవాచ ।

భవతాం దర్శనం చర్మచక్షుషాం నైవ జాయతే ।

మమ పుణ్యేన జాతం తత్ కామసంపాదనం నృణామ్ ॥౧౯॥

జన్మాశ్రమ తపోదానం దేహ ఆత్మా వ్రతాని చ ।

సార్థకానీ క్షణేనైవ జాతాని భవతాం ఖలు ॥౧.౩౨.౨౦॥

ఇదానీం ప్రార్థితం కిం వస్తున్నిరుప్యం మమాగ్రతః ।

శక్యం చేత్తత్ కరిష్యేఽహం భవత్స్మృతిబలేన తత్ ॥౨౧॥

మునిరువాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా జహృషుస్తే దివౌకసః ।

చన్ద్రోదయే యథా హర్షం ప్రాప్నోతి జలధిః స్ఫుటమ్ ॥౨౨॥

యథా వా బాలభాషాభిః పితరౌ ముదమీయతుః ।

ప్రార్థనాం చక్రిరే సర్వే గౌతమం తం మహామునిమ్ ॥౨౩॥

దేవా ఊచుః ।

ఈశ్వరస్యాపరాధేన కామో భస్మత్వమాగతః ।

ఆగస్కారీ త్వయా శక్రో న చ ప్రాణైర్వియోజితః ॥౨౪॥

ఇదానీం స యథాస్థానం స్వకీయం ప్రాప్నుయాన్మునే ।

క్షమిత్వా తస్య చాగాంసి సర్వేషాం వచనాద్ధి నః ॥౨౫॥

కృతే తస్మిన్ప్రసాదే తు సర్వేషాం వాంఛితం భవేత్ ।

నారద ఉవాచ ।

శ్రుత్వా దేవసమూహస్య వచనాని స గౌతమః ॥౨౬॥

ప్రహస్య ప్రత్యువాచేదం సర్వాన్ దేవగణాన్ప్రతి ।

గౌతమ ఉవాచ ।

నామాపి తస్య న గ్రాహయం పతితస్య కృతాగసః ॥౨౭॥

కపటస్య శఠస్యాపి దుష్టస్యాప్యవివేకినః ।

అనుతాపవిహీనస్య నిష్కృతిర్నైవ విద్యతే ॥౨౮॥

తథాపి భవతాం వాక్యాత్కరిష్యే తత్ప్రియం సురాః ।

భవన్తోఽపి యదా రుష్టాస్తదా శాపః పతేన్మయి ॥౨౯॥

పూతో భవతి జన్తుర్హి బహుభిర్యోఽనుగృహ్యతే ।

అత ఏకం వదే మన్త్రం తస్మై తం ప్రదిశన్తు చ। ॥౧.3౨.30॥

సర్వకర్తా సర్వహర్తా సర్వపాతా కృపానిధిః ।

వినాయకో దేవదేవో బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకః ॥3౧॥

షడక్షరస్తస్య మన్త్రో మహాసిద్ధి ప్రదాయకః।

ఉపదేశే కృతే తస్య దివ్యదేహో భవేత్తు సః ॥3౨॥

భగాని తస్య యావన్తి తావన్నేత్రో భవిష్యతి ।

స్వరాజ్యం ప్రాప్స్యతే శక్ర ఇతి సత్యం వదామి వః ॥33॥

అభిధాయ సురానిత్థం తూష్ణీమాసీత్స గౌతమః।

తం చ తే పూజయిత్వా తు నమశ్చక్రుర్ముదాన్వితాః ॥౩౪॥

ప్రదక్షిణీకృత్య పునః ప్రాప్యానుజ్ఞాం యయుః సురాః ।

ప్రశంసన్తో మునిం తత్ర యత్రాస్తే బలవృత్రహా ॥౩౫॥

గౌతమా జ్ఞానసంపన్నాత్ సాత్వికోఽన్యో న వర్తతే ॥౩౬॥ (౧౨౦౬)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే మన్త్రకథనం నామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః ॥౩౨॥

అధ్యాయ 33 ప్రారంభః –

నారద ఉవాచ । ఊచుర్దేవా వృత్రహణం బహిర్యాహి శతక్రతో।

వయం హి సహితాస్తత్ర నారదేన సురర్షిణా ॥౧॥

తం గత్వా గౌతమమునిం ప్రసాద్య త్వామిహాగతాః ।

ఉపాయస్తేన కథితో వరో దత్తస్తవాపి చ ॥౨॥

దోషే జాతే స్వయం సన్తః ఖ్యాపయన్తి జనేషు తమ్ ।

తత్ర ప్రతివిధిం సమ్యక్కుర్వన్తి తన్నిరర్థకమ్ ॥౩॥

ఆచ్ఛాదనే దోషవృద్ధిః ఖ్యాపనే తు లయే భవేత్ ।

తస్మాత్త్వమపి దేవేన్ద్ర బహిరాగత్య తం వద ॥౪॥

దేవర్షిం ప్రతి తం బ్రూహి కురూపాయం మునీరితమ్ ।

వైనాయకం మహామన్త్రం గృహాణ త్వం షడక్షరమ్ ॥౫॥

బ్రహ్మా దదర్శ చాంగుష్ఠం వివాహే గిరిజేశయోః ।

చస్కన్ద స తదా రేతో లజ్జితోఽవాఙ్ముఖో గతః ॥౬॥

జ్ఞాత్వా మహేశః కృతవాన్నిర్దోషం తముపాయతః ।

ఇతి వాణీం స శ్రుత్వైవ దేవర్షిగణనిర్మితామ్ ॥౭॥

ఆజగామ బహిః శక్రో నలినీకోశతో నృప।

సర్వేషాం తత్ర దేవానాం శ్రుత్వా వాక్యాని సాదరమ్ ॥౮॥

పూయశోణితదిగ్ధాంగో మలినః పూతిగన్ధవాన్ ।

దృష్ట్వా తథావిధం దేవా నేముః సర్వే సురేశ్వరమ ॥౯॥

ఆచ్ఛాద్య ఘ్రాణరన్ధ్రాణి వస్త్రాగ్రైర్నృపసత్తమ ।

సుస్నాతం పునరాచాన్తం తమిన్ద్రం వాక్పతిస్తదా ॥౧.౩౩.౧౦॥

షడక్షరం మహామన్త్రం గణేశస్యోపదిష్టవాన్ ।

ఉపదేశే కృతే తేన దివ్యదేహోఽభవచ్చ సః ॥౧౧॥

సహస్రనయనః శ్రీమాన్ప్రభౌ సూర్యం ఇవాకరః ।

తతో వాద్యనినాదైశ్చ జయశబ్దైర్దివౌకసామ్ ॥౧౨॥

గన్ధర్వాణాం గానరవైర్నాదితా విదిశో దిశః ।

ముముచుః పుష్పవర్షాణి సర్వే దేవా ముదాన్వితాః ॥౨౩॥

ఆశిషోఽథ దదుః సర్వే మునయో నారదాదయః ।

ఆలిలింగుర్ముదా దేవాస్తుష్టువుశ్చాపరే చ తమ్ ॥౧౪॥

కేఽప్యూచుస్తం సుమనసః సనాథా హి వయం త్వయా ।

వినా త్వాం నైవ శోభామో వినా చంద్రం నభో యథా ॥౧౫॥

వినా స్వపితరౌ బాలా న సుఖం యాన్తి సర్వథా।

తథా వినా వయం త్వాం హి లభామః శర్మ న క్వచిత్ ॥౧౬॥

మునిరువాచ ।

శ్రుత్వేత్థం దేవవచనం జహర్ష చ శతక్రతుః ।

ఉవాచ చ ప్రసన్నాత్మా తథ్యం వాక్యం సురాన్ప్రతి ॥౧౮॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

మయా కృతం కర్మ సుదుష్కరం యద్ దేవర్షివాక్యేన విమోహితేన ।

లబ్ధం ఫలం దుఃసహమద్య సర్వైరుద్ధారితోఽహం దురితప్రకోపాత్ ॥౧౮॥

నమామి సర్వానమరప్రబర్హాన్నృషీంశ్చ సర్వాన్ సుగురు ప్రభావాన్ ।

ఉద్ధర్తుమాత్మానమతోఽఖిలా మాం, సంత్రాతుమర్హాః శరణం ప్రపన్నమ్ ॥౧౯॥

కథం ప్రయత్నో రచితో భవద్భిః, ప్రసాదనాయాస్య హి గౌతమస్య ।

కథం ను మన్త్రం పరమం మదర్థే, స ఉక్తవాంస్తత్ కథయన్తు సర్వే ॥౧.౩౩.౨౦॥

దేవా ఊచుః ।

మునిం పురస్కృత్య గురుం వయం చ, గతా మునిం తం ప్రణిపత్య సమ్యక్ ।

ప్రసాదితో వాగమృతైర్విచిత్రైః , స యాచ్యమానోఽప్యవదత్ స్వమన్త్రమ్ ॥౨౧॥

యస్యోపదేశేన సహస్రనేత్రో, జాతో భవాన్సర్వ సుఖాయ దేవ ।

ప్రయాహి దేవ త్వమరావతీం స్వాం, ప్రశాధి సర్వాన్ విబుధాంశ్చ లోకాన్ ॥౨౨॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

నాహం ప్రయాస్యే స్వపురీం ప్రసాదం, వినా గణేశస్య సురర్షివర్యాః ।

వ్రజన్తు యూయం కృతసాధుకృత్యా, ధామాని దివ్యాని ముదా రమన్తః ॥౨3॥

ఏతావతాఽలం ప్రకటీకృతోఽహం, లజ్జావిలీనో బహుదుర్గతిశ్చ ।

ప్రసాదితో యన్మునిరుగ్రతేజా, భవత్ ప్రసాదాద్ బహునేత్రతా మే ౨౪ (౧౨3౦)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే త్రయస్త్రింశతితమోఽధ్యాయః ॥33॥

అధ్యాయ 3౪ ప్రారంభ :-

నారద ఉవాచ ।

కదంబవృక్షస్య తలే నిధాయ, నాసాగ్రదృష్టిం పరమాసనే సః ।

మనో నిరుధ్యాథ జజాప మన్త్రం, షడక్షరం జమ్భరిపుర్నరేన్ద్ర ॥౧॥

సహస్రవర్షాణి గతాని తస్య, మరుత్పతే మారుత భక్షణస్య।

వల్మీక గుల్మాని శరీరదేశే, జాతాని వై భూధరవస్థిరస్య ॥౨॥

తతః ప్రసన్నో భగవాన్ గణేశో, యః సర్వగః సర్వవిదుర తేజాః ।

స్వతేజసా బహ్వి శశీనతేజాం, స్యాచ్ఛాదయన్సర్వ విలోచనాని ॥3॥

చతుర్భుజో రత్నకిరీట మాలీ, చావంగదః కుండలమండిగండ: ।

ముక్తామయం దామ చ నూపురే చ, బిభ్రన్ మహా కటిసూత్రముచ్చైః ॥౪॥

యః పుష్కరాక్షః పృథు పుష్కరోఽపి, బృహత్కరః పుష్కరశాలిమాలః ।

ఆవిర్బభూవాఖిల దేవమూర్తిః సిన్దూరశాలి పురతో మఘోనః ॥౫॥

తం దృష్ట్వా భయభీతోఽభూత్ కిమిదం కిమివాగతమ్ ।

కథం చ జీవితం మే స్యాదస్థిప్రాణమయస్య చ ॥౬॥

విఘ్నోఽయం కిం మహానద్య న జానే కేన నిర్మితః ।

స్వేదస్రావి శరీరం మే కమ్పతే బోధిపత్రవత్ ॥౭॥

ఇత్థం విక్లవితం తస్య బుబుధేఽఖిలదృగ్విభుః ।

వినాయకో మహేన్ద్రం తమువాచ మంజులం వచః ॥౮॥

వినాయక ఉవాచ ।

మా భయం కురు దేవేశ మాం న వేత్సి కథం సుర ।

యన్నిర్గుణం నిర్వికారం చిదానన్దం సనాతనమ్ ॥౯॥

కారణాతీతమవ్యక్తం జగత్కారణకారణమ్ ।

యం ధ్యాయసి సదా దేవం మన్త్రేణానేన నిశ్చలః ॥౧.౩౪.౧౦॥

శ్రాన్తోఽసి బహు కాలం త్వమ్ ఇతి ప్రత్యక్షతాం గతః ।

తపసాఽనేన తుష్టోఽహం వరం దాతుమిహాగతః ॥౧॥

బ్రహ్మాండానామనన్తానాముత్పత్తి ప్రలయావనమ్ ।

మత్త ఏవేతి విద్ధి త్వం వృణు యద్వాంఛసేఽనఘ ॥౧౨॥

నారద ఉవాచ ।

శ్రుత్వా తస్య వచో రమ్యం బుబుధే బలభేదనః ।

భగవన్తే మహాకాయం దేవదేవం వినాయకమ్ ॥౧౩॥

ననామ పరయా భక్త్యా తత ఉత్థాయ సత్వరః ।

అవీవదచ్ఛచీకాన్తః ప్రత్యక్షం బ్రహ్మరూపిణమ్ ॥౧౪॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

బ్రహ్మదయోఽపి నో దేవా విదుస్త్వాం సదిగీశ్వరాః।

గుణాంస్తవ మహాబాహో సష్టిస్థిత్యన్తకారిణః ॥౧౫॥

పదం తు కృత్రిమం మహ్యం శతయజ్ఞసముద్భవమ్ ।

దత్తం తత్రాప్యన్తరాయా భవన్తి బహుధా మమ ॥౧౬॥

మయా కథం తు విజ్ఞేయో మహిమా తే గజానన ।

యస్య తేఽనుగ్రహః పూర్ణో భవిష్యతి మహేశ్వర ॥౧౭॥

స ఏవ మహిమానం తే జానీయాద్విఘ్నకారణ ।

తస్య తే గుణరూపాణి వక్తుం శక్తిర్భవిష్యతి ॥౧౮॥

నిరాధారోఽఖిలాధారో నిత్యజ్ఞానోఽజరోఽమరః ।

నిత్యానన్దేన సంపూర్ణో మాయావీ క్షర ఏవ చ ॥౧౯॥

అక్షరః పరమాత్మా చ విశ్వరూపోఽఖిలేశ్వరః ।

ఉగ్రైస్తపోభిస్త్వాం జ్ఞాత్వా నిర్వృత్తా సనకాదయః ॥౧.౩౪.౨౦॥

షడక్షరప్రభావేణ దృష్టోసి పరమేశ్వర ।

పురాఽయం బ్రహ్మణాదిష్టో మన్త్రో మేఽనుగ్రహేణ వై ॥౨౧॥

ఉక్తవాంశ్చైవ మాం బ్రహ్మ యదాఽముం విస్మరిష్యసి ।

తదైవ భ్రశ్యసే స్థానాద్దుర్దశాం చైవ యాస్యసి ॥౨౨॥

నతో మయాఽతి లుబ్ధేన దుర్భాగ్యంవశగేన తే।

ధర్షితా మునిపత్నీ సా తతో దుర్గతిమాప్తవాన్ ॥౨౩॥

పునశ్చ ధిషణోక్తేన తేన మంత్రేణ దృష్టవాన్ ।

స్వరూపం తవ దేవేశ సహస్రనయనోఽధునా ॥౨౪॥

అన్యమేకం వరం యాచే యతస్త్వం చిన్తితార్థదః।

ఇదం కదమ్బనగరం చిన్తామణిపురం త్వితి ॥౨౫॥

అనుష్ఠానఫలం ప్రాప్తం యత్తే దృఢపదామ్బుజమ్ ।

ఇదానీం తు వరం యాచే యం తం మే దేహి విఘ్నప ॥౨౬॥

తవ విస్మరణం దేవ న భవేన్మే తథా కురు ।

మనో మే రమతాం తవ పాదామ్బుజే విభో ॥౨౭॥

అద్యప్రభృతి లోకేఽస్మిన్ ఖ్యాతిం యాతు గజానన ।

చిన్తామణీతి తీర్థం తు సరశ్చ ప్రథతామిదమ్ ॥౨౮॥

అస్మిన్నాన్నానేన దానేన ధర్మకామార్థముక్తయః ।

జనానాం సిద్ధయః సన్తు ప్రసాదాత్తే జగద్గురో ॥౨౯॥

మునిరువాచ ।

ఆకర్ణ్య వచనం శాక్రం మేఘగంభారనిస్వనః।

ఉవాచ శ్లక్ష్ణయా వాచా విఘ్నేశో జగతాం పతిః ॥౧.౩౪.౩౦॥

వినాయక ఉవాచ ।

ఇదం సంపత్స్యతే సర్వం యత్త్వయా ప్రార్థితం విభో ।

అన్య ఏకో వరస్తేఽస్తు స్వపదే త్వం స్థిరో భవ ॥౩౧॥

అవిస్మృతశ్చ సతతం మమ తేఽస్తు సురేశ్వర ।

యదా చ సంకటం తే స్యాత్తదా మాం స్మర వాసర ॥౩౨॥

ఆవిర్భావేన తే కార్యం సర్వం సంపాదయేఽనిశమ్।

ఇదం చిన్తామణిపురం ఖ్యాతం భువి భవిష్యతి ॥౩౩॥

కదమ్బపురమిత్యేతత్తీర్థం చిన్తామణీతి చ ।

అత్ర స్నానేన సర్వేషాం సిద్ధయోఽపి కరే స్థితాః ॥౩౪॥

చింతితం చ ప్రదాస్యామి చింతామణివినాయకః।

నారద ఉవాచ ।

ఏవం వరం తతో లబ్ధ్వా స్వతఃసింధుమానయద్ధరిః ॥౩౫॥

కృత్వాభిషేకం తద్ద్వారా పూజయామాస తం విభుమ్ ।

గజాననం మహాభాగం పరివారసమన్వితమ్ ॥౩౬॥

పూజితః సురనాథేన తత్రైవాన్తర్దధే విభుః ।

స్థాపయామాస శక్రోఽపి స్ఫాటికాం మూర్తిమాదరాత్ ॥౩౭॥

వైనాయకీం శుభాం దివ్యాం సర్వావయవసుందరామ్ ।

కారయామాస విపులమ్ ప్రాసాదం రత్నకాంచనైః ॥౩౮॥

నత్వా ప్రదక్షిణీకృత్య శక్రః స్వం పదమభ్యగాత్ ।

తదేతద్భువి విఖ్యాతం చింతామణిసరో మహత్ ॥౩౯॥

అద్యాపి సా శుభజలా గంగా శక్రస్య శాసనాత్ ।

కృత్వాఽభిషేకం తన్మూర్తౌ యాతి స్వం ధామ సర్వదా ॥౧.౩౪.౪౦॥

ఏవం తే క్షేత్ర మహిమా కథితోఽద్భుతదర్శనః ।

సర్వదోషహరః శ్రీమాన్ సర్వకామప్రదః శుభ ॥౪౧॥

తత్ర గత్వా మహీపాల స్నానం కురు యథావిధి ।

సర్వదోషవినిర్ముక్తో భవిష్యసి న సంశయః ॥౪౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తతో యయౌ మునిః శీఘ్రమనుపృచ్ఛ్య చ తం నృపమ్ ।

ఆశీర్భిరభినన్ద్యైవ స రుక్మాంగదమాదరాత్ । ॥౪౩॥ (౧౨౭౩)

ఇతి శ్రీ గణేశపురాణ ఉపాంసనాఖండే చింతామణితీర్థవర్ణనం నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః ।

వ్యాస ఉవాచ ।

దేవర్షౌ తు గతే తస్మిన్నృపః కిమకరోత్తదా ।

రుక్మాంగదో మే కథయ కథామేతాం మనోరమామ్ ।। ౧ ।।

బ్రహ్మోవాచ ।

కృతోపదేశం సుమహాన్తమేవ గతే మునౌ నారద నామ్ని పుత్ర ।

రుక్మాంగదో హర్షయుతో దదర్శ సేనాం స్వకీయాం చతురంగిణీతామ్ ।।౨ ।।

తయాఽపి దృష్టో నృపతిర్వ్విరూపో యః స్వర్ణకాన్తో రతిభర్తృరూపః ।

ఆసీత్ పురేత్థం కథమేష జాతః, సంశయ్య పప్రచ్ఛ నృపం నిమిత్తమ్ ।। ౩ ।।

సేనాన్య ఊచుః ।

గిరీన్వనాని సరితో భ్రాన్త్వా చ వయమాగతః ।

క్షుత్తృట్పరీతా రాజేన్ద్ర త్వద్దర్శన సముత్సుకాః ॥౪॥

పదే పదే ప్రపశ్యన్తః సంప్రాప్తాస్తే పదామ్బుజమ్ ।

ఇమామవస్థాం దృష్టవా తే దుఃఖాద్ దుఃఖతరం గతాః ॥౫ ॥

కిం నిమిత్తమభూత్తన్నః కథయస్వ నృపోత్తమ ।

నృప ఉవాచ ।

అహమగ్రే సమాయాతస్తృషితః క్షుధితశ్చ హ ॥ ౬॥

అపశ్యం పురతః శీఘ్రం వాచక్నవి గృహాశ్రమమ్ ।

తత్ర గత్వా మయా దృష్ట్వా తస్య పత్నీ శుభాననా ॥౭॥

నామ్నా ముకుందేతి శుభా యాచితా సా జలం మయా ।

సా తు దుష్టా స్వైరిణీ చ మామువాచాశుభం వచః ॥౮॥

రతిం కురు మయా సార్ధం నో చేచ్చాపం దదామి తే ।

నిరాకృతా మయా సా తు బలాచ్ఛుద్ధేన చేతసా ॥౯॥

తద్ భర్తరి గతే స్నాతుం సా మాం దుష్టాఽశపద్రుషా ।

తతస్తు వృక్షమూలేఽహముపవిష్టో హి దుఃఖితః ॥ ౧.౩౫.౧౦ ॥

ప్రభావాత్ పూర్వపుణ్యస్య దృష్టవాన్ నారదం మునిమ్ ।

తేన మే కథితోఽరిష్టనాశకో విధిరుత్తమః ॥ ౧౧ ॥

చిన్తామణి క్షేత్రగతో గణేశతీర్థ సంశ్రితః ।

మహిమా కథిత స్తేన తస్య తీర్థస్య విస్తరాత్ ॥ ౧౨ ॥

తత్ర స్నానం సమాఖ్యాతం మునినా దివ్యచక్షుషా ।

అతః స్నాతుం గమిష్యామి స్వదోషస్యాపనుత్తయే ।। ౧౩ ।।

యాన్తు సర్వే మయా సార్ధం తత్ర స్నాతుం యదీచ్ఛథ ।

స్నాత్వా దత్త్వా యథాశక్తి సంపూజ్య చ వినాయకమ్ ।। ౧౪।।

పూతాస్తయోః ప్రభావేణ యాస్యామః స్వపురం తతః ।

క ఉవాచ ।

ఇతి తే నిశ్చయం బుద్ధ్వా జగ్ముః రాజపురఃసరాః।

దృష్టవా తీర్థం గణేశాఖ్యం దివ్యదేహో బభౌ నృపః ।। ౧౫ ।।

తప్తకాంచనవర్ణాభో యథాపూర్వం మునీశ్వర ।

తతో రుక్మాంగదో మేనే నారదోక్తమృతం వచః ।। ౧౬ ।।

తత్ర స్నాత్వా దదౌ దానాన్యనేకాని నృపస్తదా ।

రుక్మాంగదో బ్రాహ్మణేభ్యో ముదా పరమయా యుతః ।। ౧౭।।

వినాయకం పూజయిత్వా తేజోరాశిం దదర్శ సః ।

విమానమర్కప్రతిమం బ్రాహ్మణాః సేవకాశ్చ తే ।। ౧ ౮।

వినాయకగణైర్జుంష్టమప్సరః కిన్నరైర్యుతమ్ ।

నత్వా నృపస్తాన్ పప్రచ్ఛ కే యూయం కుత ఆగతాః ।। ౧ ౯।।

దూతాః కస్య కిమత్రాస్తి కార్యం తద్బ్రూత సాదరమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ –

శ్రుత్వా నృపతివాక్యాని మంజులాని విమానగా ।।౧.౩౫.౨ ౦ ।।

దూతా వినాయకస్యోచుర్ధన్యోసి నృపసత్తమ ।

యేన తే సర్వభావేన ధ్యాతశ్చింతామణిః ప్రభు ।।౨ ౧ ।।

తీర్థయాత్రా కృతా సమ్యగ్దానం దత్వా యథావిధి ।

చిన్తామణిః పూజితశ్చ కృతకృత్యోఽసి సాంప్రతమ్ ।।౨ ౨।।

చిన్తితస్య ప్రదానాద్ధి చిన్తామణిరయం స్మృతః ।

వయం చ కృతకృత్యాః స్మో దర్శనాత్తవ సువ్రత ।।౨౩।।

మహిమానం న జానీమస్తవ భక్తేర్నృపోత్తమ ।

కః యేన వచసా బుద్ధ్యా జీవస్యాప్యర్పణేన చ ।।౨౪।।

ఆరాధితాస్త్వయా దేవ సర్వబ్రహ్మాండనాయక। ।

వినాయకస్తస్య దూతా స్తేన చ ప్రేషితా నృప ।।।౨౫।।

ఉత్సుకః స ఉవాచాస్మాన్ మద్భక్తం శీఘ్రయాయినః ।

రుక్మాంగదం విమానేన ఆనయన్తు మమాన్తికమ్ ।।౨౬।।

ఇతి శ్రుత్వా వయం యాతా ఆరోహస్వ నభోగమమ్ ।

యాహి శీఘ్రతరం దేవ సహాస్మాభిర్వినాయకమ్ ।।౨౭।।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా వచ స్తేషామాహ రూక్మాంగదో నృపః ।

క్వాహం మన్దమతిర్దూతా క్వ చాఖండిత విగ్రహః ।।౨౮।।

అప్రమేయేఽప్రతర్క్యశ్చ చిన్మాత్రో విభురవ్యయః ।

సర్గస్థిత్యప్యయానాం యః కారణం కారణాతిగః ।।౨౯।।

తస్యాదరో మయి కథం న జానే తీర్థజం ఫలమ్ ।

జన్మాన్తరగతం కి మే ఫలితం పుణ్యముత్తమమ్ ।। ౧.౩౫.౩౦ ।।

తేన వో దర్శనం జాతమగ్రేఽతి ఫలదం శుభమ్ ।

యూయం ధన్యతరా యేషాం ప్రత్యక్షోఽహర్నిశం విభుః ।।౩౧ ।।

ఇత్యుక్త్వా పూజయామాస నత్వా చరణపంకజమ్ ।

ప్రార్థయామాస సర్వాంస్తాన్పితా మమ నృపోత్తమ ।

బ్రహ్మణ్యః సత్యవాదీ చ భీమో భీమపరాక్రమః ॥3 ౨॥

వినా తం కథమాయామి మాతరం చారుహాసినీమ్ ।

తయాఽప్యారాధితో దేవో దేవదేవో వినాయకః ॥ 33 ॥

జన్మావధి న చాన్యం సా మనుతే దేవతాంతరమ్ ।

దూత ఉవాచ ।

ఏవం చేత్తర్హి తీర్థే ఽస్మిన్కురు స్నానం తయోరపి ।

శ్రేయస్తస్మై చ తస్య చ పిత్రే మాత్రే ప్రదీయతామ్ ॥ 3౫ ॥

తతస్తావపి నేష్యామో విమానవరమాస్థితౌ ॥3 ౬॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి తద్ వచనం శ్రుత్వా కృత్వా ప్రతికృతిం కుశైః ।

కుశోఽసి కుశపుత్రోఽసి బ్రహ్మణా నిర్మితః పురా । ॥3 ౭॥

త్వయి స్నాతే తు స స్నాతో యస్యేదం గ్రన్థిబంధనమ్ ।

ఏవం మన్త్రం సముచ్చార్య సర్వేషామానుపూర్వశః ॥3॥

గ్రామ్యాణాం సర్వలోకానాం చక్రే స్నానవిధిం నృప ।

చిన్తామణి క్షేత్రగతం తీర్థే గాణేశ సంజ్ఞకే ॥ 3౯ ॥

తతో రుక్మాంగదో రాజా సబలో దూతవాక్యతః ।

విమానవరమారుహ్య కౌండిన్యం పురమాయయౌ ॥౧.3౫.౪౦ ॥

వాద్యఘోషైర్బ్రహ్మఘోషైర్గన్ధర్వాప్సరసాం రవైః ।

నాదితం గగనం తేన విమానేన దిశో దశ ॥౪ ౧ ॥

మాతాపితృభ్యాం ప్రదదౌ శ్రేయో రుక్మాంగదో నృపః ।

సర్వేషామేవ లోకానాం స్నానశ్రేయో వినాయకే ॥౪౨॥

దత్తమాత్రే తు కౌశేయ స్నానజే శ్రేయసి ధ్రువమ్ ।

వినాయకాజ్ఞయాఽన్యాని విమానాని సమాయయుః ॥౪౩ ॥

ప్రత్యేకం తే సమారుఢా ఏకేకం గగనేచరమ్ ।

ఏవం రుక్మాంగదో భీమస్తన్మాతా చారుహాసినీ ॥౪౪॥

సర్వే లోకా యయుస్తత్ర యత్ర దేవో వినాయకః ।

ఏవం తన్నగరం సర్వమాబాలశ్వపచావధి ॥౪౫॥

పుణ్యాద్ గణేశతీర్థస్య స్నానజాత్ స్వర్గతిం గతమ్ ।

క ఉవాచ।

ఇతి తే కథితం సర్వం యద్యత్ పృష్టం త్వయా మునే ॥౪౬ ॥

చిన్తామణి క్షేత్రగతం మాహాత్మ్యం తీర్థసమ్భవమ్ ।

యః శృణోతి నరో భక్త్యా సోఽపి తద్ గతిమాప్నుయాత్ ॥౪౭॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనా ఖండే కాదమ్బపురగతవర్ణనం నామ పంచత్రింశత్తమోఽధ్యాయః (౧౩౨౦)

వ్యాస ఉవాచ ।

శ్రుతం గణేశతీర్థస్య మాహాత్మ్యం కమలాసన ।

రుక్మాంగదస్య చరితం కౌణ్డిన్య పురవాసినామ్ ॥ ౧ ॥

తథాపి బ్రూహి మే బ్రహ్మన్ ముకుందాచరితం శుభం ।

బ్రహ్మోవాచ ।

గతే రూక్మాంగదే సా తు జజ్వాల మదనాగ్నినా ॥౨॥

దావాగ్నినా యథా గ్రీష్మే మహావనస్థలా సుత ।
ముకుందా నాలభచ్చర్మ వనే శీతల మారుతే ॥౩॥
లతాపుష్పమయే స్థానే చంద్రచందనవోఽపి చ ।
తస్యా న రోచతే హాస్యం గీతం నృత్యం కథాన్తరమ్ ॥౪॥
అన్నం జలం విహ్వాలాపాస్సచిత్తాయా మునీశ్వర ।
క్షుత్తృట్ శ్రమేణ తస్యాస్తు క్షణం నిద్రా సమాయయౌ ॥౫ ॥
తామింద్రో బుబుధే కాంతా ప్రసుప్తా విజనే వనే ।
కామాతురా విహ్వాలా చ రూక్మాంగద కృతే సుత ॥ ౬ ॥
ధృత్వా రౌక్మాంగదం రూపం బుభుజే కాముకాం తు తామ్ ।
ఆలిలింగ ముదా శక్రో ముకుందా జహృషే భృశమ్ ॥౭॥
సాఽపి రుక్మాంగదం తం తు చుచుమ్బే సుభృశం సుత ।
సోఽపి తస్యాః కుచౌ పీనౌ మమర్ద దృఢముష్టినా ॥౮॥
వ్యంశుకాం వ్యంశుకో రేమే నిఃశంకం స తయా సహ ।
తతః సా లజ్జమానేవ స్వగృహం ప్రత్యపద్యత ॥౯॥
ఇంద్రో రూక్మాంగదో భూతస్తత్రైవాన్తర్దధే సుత ।
మేనే రుక్మాంగదో భుక్తస్తతో గర్భం దధౌ తు సా ॥ ౧.౩౬..౧౦ ॥
సుషువే నవమే మాసి సువేలాయాం సుతం శుభమ్ ।
చారుసర్వానవద్యాంగం రూపేణ మదనాతిగమ్ ॥ ౧౧ ॥
తస్య శబ్దేన మహతా ధరణ్యా పతితస్య తు ।
సనాదం దశదిగ్వృందమభూత్తం భూరసాతలమ్ ॥ ౧౨ ॥
పక్షిణో బభ్రముః సర్వే ఉడ్డీయోడ్డీయ సర్వతః ।

వాచక్నవిః సమాయాతస్త్యక్త్వా స్వనిత్యకర్మ చ ।। ౧౩ ।।

ముకుందాచరితం తేన నైవ బుద్ధం కదాచన।

జాతకర్మాదికం సర్వం చకార భృషహర్షితః ।। ౧౪।।

దదౌ దానం యథాశక్తి బ్రాహ్మణేభ్యో యథార్హతః ।

దశాహే తు వ్యతీతే స నామకర్మాకరోన్మునిః ।। ౧౫ ।।

గృత్సమేత్యనుజ్ఞాతో జ్యోతిఃశాస్త్రపరైర్ద్విజైః ।

తతస్తు పంచమేఽబ్దేఽస్య వ్రతబన్ధం చకార హ ।। ౧౬।।

వేదవ్రతాని చత్వారి చకార బటుకస్య సః ।

సకృన్నిగదమాత్రేణ గృహ్ణాతి బ్రహ్మతేజసా ।। ౧౭।।

వేదశాస్త్రనిధిర్జాతః స్వకర్మ కుశలోఽపి చ ।

కదాచిత్ సుమహూర్తే తు పితా వాచక్నవిః సుతమ్ ।। ౧౮।।

గణానాం త్వేతి ఋుజ్మన్త్రం మహాంతముపదిష్టవాన్ ।

ఉవాచ చ మహామన్త్రో వైదికోఽఖిల సిద్ధిదః ।। ౧౯।।

ఆగమోక్తేషు మన్త్రేషు సర్వేషు శ్రేష్ఠ ఏవ చ ।

ధ్యాత్వా గజాననం దేవం జపైనం స్థిరమానసః ।।౧.౩౬.౨౦ ।।

పరాం సిద్ధిం సమాప్యైవ ఖ్యాతిం లోకే గమిష్యసి ।

తతో గృత్సమదో విప్రో మన్త్రం ప్రాప్య పితుర్ముఖాత్ ।। ౨౧ ।।

అనుష్ఠానరతో భూత్వా జపధ్యాన పరోఽభవత్ ।

ఏవం బహుతిథే కాలే గతే తు మునిపుంగవే ।

తస్మిన్ మగధదేశే యో రాజా మగధసంజ్ఞితః ।।౨౨ ।।

చారురూపా మహామానీ దానశూరోఽరిమర్దనః ।

నానాలంకార శోభాఢ్యో మహార్హాసన సంశ్రితః ।।౨౩।।

సుధర్మాసనగో ధీరః పురుహూత ఇవాపరః ।

చతురంబలోపేతో జ్ఞానీ పండితమానదః ।।౨౪।।

అమాత్యౌ ద్వౌ జ్ఞాననిధీ వాచస్పత్యధికౌ గుణైః।

అమ్బికా నామ భార్యాఽస్య చారురూపా గుణాధికా ।।౨౫।।

పతివ్రతా మహాభాగా శాపానుగ్రహణే క్షమా ।

తస్య రాజ్ఞః పితుశ్రాద్ధే సమాజగ్ముర్మహర్షయః ।।౨౬।।

రాజ్ఞాహూతా వసిష్ఠాత్రి ప్రముఖాః శ్రుతిపారగాః ।

ఆకారితో గృత్సమదస్తపస్వీ శుచిమానసః ।।౨౭।।

తతః శాస్త్ర ప్రసంగేన ప్రౌఢి గృత్సమదోఽవదత్ ।

తమత్రి ధిగ్ధిగిత్యేవమబ్రవీన్ మునిసంన్నిధౌ ।। ౨౮।।

తపస్వీతి భవాన్మాన్యో న మునిస్త్వం యతస్తవ ।

జన్మ రూక్మాంగదాజ్జాతం రాజపుత్రాద్విచారయ ।।౨౯।।

నాస్మత్సమక్షో పూజార్హం ఇతో గచ్ఛ స్వమాశ్రమమ్ ।

ఇత్యత్రివచనం శ్రుత్వా క్రోధదీప్త ఇవ జ్వలన్ ।।౧.౩౬.౩౦।।

దహన్నివ త్రిలోకీం స భక్షయన్నివ తాన్మునీన్ ।

అపేర త్వపలాయన్త సింహం దృష్ట్వా యథా మృగాః ।। ౩౧ ।।

ఉవాచ తత్ర సదసి వసిష్ఠాదీన్ మునీన్ప్రతి ।

గృత్సమద ఉవాచ ।

యర్హి రుక్మాంగదస్యాహం న భవేయం మునీశ్వరాః ।

తదా శాపాగ్నినా యుష్మాన్కుర్యాం భస్మావశేషితాన్ ।।౩౨।।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా తాన్మునీన్ సర్వాన్ ప్రయయౌ మాతరం ప్రతి ।

పప్రచ్ఛ తాం గృత్సమదో వద దుష్టేఽతికాముకే ।।3 3 ।।

ముకుందే వద మే తాత నో చేద్ భస్మ భవిష్యసి ।

ఆకర్ణ్యైవం వచస్తస్య చకమ్పే భృశవిహ్వలా ।।3४।।

ముకుందా మారుతేనేవ కదలీ కుడ్మలాన్వితా।

ఉవాచ దీనయా వాచా బద్ధాంజలిపుటా సతీ ।। 3౫ ।।

ముకుందోవాచ ।

మృగయాసక్తచిత్తోఽభూద్ధృష్టసార్థో నృపోత్తమః ।

త్రైలోక్యసుభగో దృష్టో మయా రూక్మాంగదః శుభః ।। 3 ౬।।

అనుష్ఠానరతే వాచక్నవౌ మే భర్తరి ప్రియే ।

అనివార్యాః స్త్రియ ఇతి స్మృత్వా వాక్యం విధీరితమ్ ।। 3౭।।

తస్మిన్ నృపే సక్తమనా జాతాఽస్మి స పితా తవ ।

శ్రుత్వేత్థం వచనం తస్యా మౌనవాన్స యయౌ మునిః ।। 3౮।।

లజ్జయాఽధోముఖః శాపమభ్యధాజ్జననీం ప్రతి ।।

పుత్ర ఉవాచ ।

దుష్టే మూఢే పాపరతే కాననే కంటకీ భవ ।।3 ౯।।

అసంఖ్యేయ ఫలా సర్వే ప్రాణిభిః పరివర్జితా ।

సాఽపి శాపం దదౌ తస్మై క్రోధావిష్టా సుతాయ హి ।।౧.3౬.४౦।।

జననీ త్వమనాదృత్య యతః శప్తా ఖలు త్వయా ।

అతః శపామి త్వాం పుత్ర త్వత్తః పుత్రోఽతి దారుణః ।।४ ౧ ।।

త్రైలోక్యభయదో దైత్యో భవిష్యతి మహాబలః ।

ఏవం శశపతుస్తౌ తు మాతాపుత్రౌ పరస్పరమ్ ॥౪౨॥

క ఉవాచ ।

సా తదైవ శరీరం తత్ త్యక్త్వాఽభూద్ బదరీ వనే ।

వర్జితా పక్షిసంఘాతై జరిజైరండజైరపి ॥౪౩॥

తతోఽన్తరిక్షే వాగాసీదిన్ద్రాద్ గృత్సమదో హ్యభూత్।

స తు గృత్సమదో బ్రహ్మన్ననుష్ఠానాయ జగ్మివాన్ ॥౪౪॥

ఇదం గృత్సమదాఖ్యానం యః శృణోతి నరోత్తమః ।

న స సంకటమాప్నోతి వాంఛితం లభతేఽఖిలమ్ ॥౪౫॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖండే గృత్సమదోపాఖ్యానం నామ షట్త్రిశత్తమోఽధ్యాయః ॥౩౬॥

బ్రహ్మోవాచ।

భ్రమన్మని దదర్శాగ్రే వనం పుష్పకసంజ్ఞితమ్।

నానాద్రుమలతాకీర్ణం పుష్పప్రాకారశోభితమ్ ॥౧।

శోభితం నిర్ఝరజలైర్నిర్జరైర్మునిసత్తమై ।

ననామ తాన్ గృత్సమదో న్యవసచ్చ తదాజ్ఞయా ॥౨॥

తత్ర స్నాత్వా జపం చక్రే పాదాంగుష్ఠాగ్రధిష్ఠితః ।

స్థిరేణ మనసా ధ్యాయన్దేవం విఘ్నేశ్వరం విభుమ్ ॥౩॥

నాసాగ్ర న్యస్తదృష్టిః సన్నిరీక్షన్న దిశోదిశ ।

జితేన్ద్రియో జితశ్వాసో జితాత్మా మారుతాశనః ॥౪॥

దివ్యవర్షసహస్రం స తపస్తేపే సుదారుణమ్ ।
ఉన్మీల్య నయనం పశ్యద్యదా గృత్సమదో మునిః ॥౫ ॥
తదా నేత్రోద్భవో వహ్నిస్త్రిదశాన్పర్యతాపయత్ ।
శశంకిరే తదా దేవాః కస్యాయం పదభాగ్భవేత ॥౬॥
అపరం గలితం పత్రం భక్షయన్నేకమేవ చ ।
యత్నమాస్థాయ పరమం స్థాణుభూతోఽతి నిశ్చలః ॥౭॥
దశపంచసహస్రాణి తేపే నిశ్చలమానసః ।
తతో వినాయకో దృష్ట్వా తపనం తస్య దుర్ఘటమ్ ॥౮॥
అనుగ్రహాయ తస్యాథ ప్రాదురాసీత్ సుదీప్తిమాన్ ।
యథా ధేనుర్వత్సరవం శ్రుత్వా ధావతి సత్వరమ్ ॥౯॥
తథా వినాయకో దేవః శీఘ్రం గృత్సమదం యయౌ ।
భాసయంస్తేజసా విశ్వం సహస్రరవిసన్నిభః ॥ ౧.౩౭.౧౦॥
చలత్కర్ణతాలో బృహద్దన్తిలీలో ముదా చారూఖేలో లసచ్చన్ద్రభాలః ।
బృహత్పద్మమాలో జగత్కార్యమూలః కరకంజనాలో నమత్సవిమేలః ॥ ౧౧॥
సింహారూఢో దశభుజో వ్యాలయజ్ఞోపవీతవాన్ ।
కుంకుమాగరు కస్తూరీ చారూచందన చర్చితః ॥౧౨॥
సిద్ధిబుద్ధి యుతః శ్రీమాన్ కోటిసూర్యాధిక ద్యుతిః ।
అనిర్వాచ్య స్వరూపోఽపి లీలయాఽఽసీత్పురో మునే ॥ ౧౩॥
తత్తేజసా హ్రుతం తేజా మునేస్తస్య మహాత్మనః ।
బ్రధ్నస్య తేజసా యద్వన్ నాక్షత్రం చంద్రజం మహః ॥ ౧౪॥
నిమీల్య నయనే సోఽథ చకమ్పే భృశవిహ్వలః ।

పపాత మూర్ఛితో భూమౌ విస్మృత ధ్యానమంగలః ॥ ౧౫॥

పునశ్చ మనసా ధ్యాయన్ గజాననమనామయమ్ ।

మనసా తర్కయన్ విఘ్నం నిమిత్తం వ్యాకులో మునిః ॥ ౧౬॥

కిమేతత్ క్షోభజననం సహసా సముపస్థితమ్ ।

అద్యప్రభృతి యత్తప్తం తత్కథం మే వృథా గతమ్ ॥ ౧౭॥

పాహి దేవేశ సర్వాత్మన్ విఘ్నాదస్మాద్ భయానకాత్ ।

త్వామృతే శరణం యామి కమన్యం జగదీశ్వరమ్ ॥ ౧౮॥

మహద్దుఃఖం సదా దేవ ప్రాప్తం కేన చ హేతునా ।

నాస్మత్ పంక్తౌ పూజనీయ ఇతి యద్వహతే మనః ॥ ౧౯॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా జగాద స వినాయకః ।

గణేశ ఉవాచ ।

అనుగ్రహాయ సంప్రాప్తం విద్ధి మాం గణనాయకమ్ । ౧.౩౭.౨౦

సనకాదిభిరప్రాప్యం చిరం నియమమాస్థితైః ।

త్యక్త్వా భయం బ్రూహి యత్తే వాంఛితం మునిసత్తమ ॥౨౧॥

ఏకాంగుష్ఠేన తపసా తోషితోఽహం త్వయాఽనిశమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

నిశమ్యేత్థం వచస్తస్య దేవదేవస్య శోభనమ్ ॥౨౨॥

దండవత్ ప్రణనామైనం నిజానంద పరిప్లుతః ।

ఉవాచ పరమప్రీతో వరదం తం వినాయకమ్ ॥౨౩॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

అద్య మే సఫలం జన్మ తపసో నియమస్య చ ।
అఖండానందరూపో యో బ్రహ్మభూయో నిరాకృతిః ।।౨౪।।
ముంచన్నశ్రూణి నేత్రాభ్యాం మానదేన ననర్త చ।
చిదానందఘనో వేద శాస్త్రాణామప్యగోచరః ।।౨౫।।
సద్యో దృష్టో మయా సాక్షాదతః కిం ప్రార్థయే విభో ।
తవాజ్ఞయా తథాఽప్యేకం ప్రార్థయే ద్విరదానన ।।౨౬।।
చతురశీతి లక్షాసు యోనిషు శ్రేష్ఠతాసు చ ।
మనుష్యాణాం మహాభాగ వర్ణాస్తత్ర మహత్తరాః ।।౨౭।।
తత్రాపి బ్రాహ్మణాః శ్రేష్ఠాస్తత్రాపి జ్ఞానినః పరాః ।
జ్ఞానిష్వనుష్ఠానపరాస్తేషు చ బ్రహ్మవేదినః ।।౨౮।।
బ్రహ్మజ్ఞానం తథా జ్ఞానం దేహి మే జగదీశ్వర ।
త్వయి భక్తిం చ సుదృఢామవిస్మరణమేవ చ ।।౨౯।।
తవ భక్తేషు సర్వేషు శ్రేష్ఠతాం చ గజానన ।
అన్యం చైకం వరం యాచే తం చ మే దేహి శంకర ।। ౧.౩౭.30 । ।
తవ భక్త్యైకనిలయం త్రైలోక్యాకర్షణ క్షమమ్ ।
విఖ్యాతం త్రిషు లోకేషు నమస్యం సురమానుషైః ।।3 ౧ ।।
ఏవం మాం కురు విఘ్నేశ యది తుష్టోఽఖిలార్థకృత్।
వనం చ పుష్పకం నామ్నా ఖ్యాతిం యాతు సురేశ్వర ।।3 ౨ ।।*
అస్మిన్ స్థిత్వా చ భక్తానాం కామాన్పూరయ నిత్యదా ।
ఇదం చ పుష్పకపురం చతుర్దిక్షు విశేషతః । । 33 ।।
గణేశపురమిత్యేవం ప్రథాం యాతు గజానన ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి తద్వచన శ్రుత్వా జగాద ద్విరదాననః ।।౩౪।।

గణేశ ఉవాచ ।

సాధు సాధు మహాబాహో ప్రసన్నో మయి దుర్లభమ్ ।

భక్తానాం త్రిషు లోకేషు న కించిన్ మునిపుంగవ ।। ౩ ౬।।

త్వయా యత్ప్రార్థితం విప్ర తత్తే సర్వం భవిష్యతి ।

విప్రత్వం దుర్లభతరం ప్రసన్నేన మయార్పితమ్ ।। ౩౬ । ।

గణానాం త్వేతి మన్త్రస్య వైదికస్య యతస్త్వయా । * (ఋ. [[ఋగ్వేదః సూక్తం ౨.౨౩|౨.౨౩.౧]])

జపః కృతో మునేస్త్స్వమృషిరస్య భవిష్యసి ।౩౭।।

బ్రహ్మాదిషు చ దేవేషు వసిష్ఠాది మునిష్వపి ।

ఖ్యాతిం యాస్యసి సర్వత్ర పరం శ్రైష్ఠ్యముపాగతః ।। ౩౮।।

సర్వేష్వారబ్ధ కార్యేషు పూర్వం తే మమ చాపరమ్ ।

స్మరణం యే కరిష్యన్తి తేషాం సిద్ధిర్భవిష్యతి ।। ౩౯। ।

కృతే జ్ఞానాద్దైవతర్షి చ్ఛన్దసాం కర్మ నిష్ఫలమ్ ।

పుత్రశ్చ బలవాన్ సర్వం దేవానాం సుభయంకరః ।।౧.౩౭.౪౦ ।।

భవిష్యతి మహాఖ్యాతిం త్రిషు లోకేషు యాస్యతి ।

అజేయః సర్వదేవానాం వినా రుద్రం భవిష్యతి ।।౪ ౧ ।।

మద్భక్తో మద్గతప్రాణో మన్నిష్ఠో మత్పరాయణః ।

ఇదం చ నగరం దేవ యుగే పుష్పక సంజ్ఞితమ్ ।।౪౨ ।।

త్రేతాయాం మణిపూరం చ భానకం ద్వాపరేఽపి చ ।

కలౌ తు భద్రకం నామ ఖ్యాతం లోకే భవిష్యతి ।।౪౩।।

అత్ర స్నానేన దానేన సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం దత్త్వా వరాంస్తస్మై తత్రైవాన్తర్దధే విభుః । ।౪౪।।

తస్మిన్నంతర్హితే తత్ర స్థాపయామాస వై మునిః।

గణేశమూర్తి ప్రాసాదం కారయామాస సున్దరమ్ ।।౪౫ ।।

వరదేతి చ తన్నామ స్థాపయామాస శాశ్వతమ్ ।

సిద్ధిస్థానం చ తత్రాసీద్ గణేశస్య ప్రసాదతః ।।౪౬।।

కామానుప్ఠాణి సర్వేషాం పుష్పకం క్షేత్రమిత్యపి ।

పూజయామాస తాం మూర్తిం భక్తిభావసమన్వితః ।।౪౭।।

ఇమాం కథాం యః శృణుయాన్ మునీన్ద్ర శ్రీవిఘ్నరాజస్య వరప్రకాశామ్।

సభేత కామానరిపలాన్ గణేశ భక్తిం దృఢాం సంసృతిమోచనీం చ । ౪౮ (౧౪౧౩)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖండే వరదాఖ్యానం నామ సప్తత్రింశత్తమోధ్యాయః ।।౩౭।।

(౧.౩౭.౩౭ పుష్పకే ప్రాసాదే చతుఃషష్టిః స్తమ్భాః భవన్తి। కిమేతే ౬౪ స్తమ్భాః [[శ్రీమద్భాగవతపురాణమ్/స్కన్ధః ౧౦/పూర్వార్ధః/అధ్యాయః ౪౫|౬౪ కలానాం]] రూపాః సన్తి, అయం అన్వేషణీయః)

వ్యాస ఉవాచ ।

తతో గృత్సమదస్యాసీత్ కథం వృత్తిః సురేశ్వర ।

తన్మమాచక్ష్వ యత్నేన శ్రద్దధానస్య పద్మజ ।। ౧ ।।

బ్రహ్మోవాచ ।

తతః సర్వే మునిగణా మానయామాసురాదరాత్ ।

బ్రహ్మన్ మునివరశ్రేష్ఠం నేముర్గృత్సమదం చ తమ్ ।।౨ ।।

వరదానాద్ గణేశస్య వవ్రుస్తం యజ్ఞకర్మణి ।

సర్వారమ్భే గణేశస్య పూజనాదౌ చ సస్మరః ।। ౩ ।।

ఏవం విఖ్యాతిమగమత్ స మునిర్గణనాయకే ।

భక్తిం పరమికాం చక్రే జపన్మంత్రం సునిశ్చలః ।।౪।।

కదాచిత్ స మునిర్వ్యాస చుక్షువే బలముత్తరమ్ ।

దిశో నభశ్చ పృథివీం నాదయన్ గిరిగహ్వరాన్ ।।౫ ।।

అపశ్యత్ పురతో యావత్ తావద్బాలం భయంకరమ్ ।

రక్తవర్ణం మహానాదం జపాకుసుమసన్నిభమ్ ।।౬।।

తేజోరాశిం చ ముష్ణంతం నేత్రాలోకపథం ముహుః ।

దృష్ట్వా స తాదృశం బాలం చకమ్పే భయవిహ్వలః ।।౭।।

తర్కయామాస మనసా విఘ్నః కోఽయమిహాగతః ।।

న జానే గణనాథేన దత్త పుత్రో మమాద్భుతః ।।౮।।

పశ్యతి స్మ పునః సోఽముం చారువక్త్రం సులోచనమ్ ।

చారు రూక్మాంగదం చారు ముకుటం చారునూపురమ్ ।।౯।।

చారుణా కటిసూత్రేణ రాజత్కటితటం సుతమ్ ।

పప్రచ్ఛ తం మునిః కోఽసి కస్యాసి కిం చికీర్షసి ।। ౧.౩౮.౧౦ ।।

క్వ చ తే పితరౌ స్థానం వద తేజోనిధేఽర్భక ।

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వేత్థం వచనం తస్య జగాద బాలకో మునిమ్ ॥ ౧౧ ॥

బాలక ఉవాచ ।

భూతభావిభవజ్జ్ఞానీ కిం మాం త్వం పరిపృచ్ఛసి ।

తథాఽప్యాజ్ఞావశో వచ్మి క్షుతాత్తవ జనిర్మమ ॥ ౧౨ ॥

త్వమేవ జనకో మాతా కృపాం కురు మమోపరీ ।

పాలయస్వ పితర్మాం త్వం దినాని కతిచిన్మునే ॥ ౧౩ ॥

త్రైలోక్యాక్రమణే శక్తో దేవేన్ద్రం వశవర్తినమ్ ।

కరిష్యామి న సన్దేహో వీక్ష్యసే పౌరూషం మమ ॥ ౧౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య భయహర్షం సమన్వితః ।

ఉవాచ శ్లక్ష్ణయా వాచా మునిర్గృత్సమదో వచః ॥ ౧౫ ॥

యద్యయం జాతమాత్రోఽపి శక్తస్త్రైలోక్య కర్షణే ।

తస్మాదస్య ప్రదాస్యామి స్వం మన్త్రం స్వాత్మజస్య హి ॥ ౧౬ ॥

యేనాస్య వాంఛితం దేవః పరితుష్టో వినాయకః ।

ప్రదాస్యతి జగన్నాథో మమ కీర్తిర్భవిష్యతి ॥ ౧౭॥

ఏవం సంచింత్య మనసా తస్మై స్వం మన్త్రమాదిశత్ ।

గణానాం త్వేతి తం చాహ కుర్వనుష్ఠానమాదరాత్ ॥ ౧౮॥

జపస్వ వైదికం మంత్రం చిత్తం స్థాప్య గజాననే ।

సంతుష్టస్తే యదా పుత్ర సర్వాన్ కామాన్ ప్రదాస్యతి ॥ ౧౯॥

ఏవం ప్రాప్త మహామంత్రో జగామ తపసే వనమ్ ।

ఏకాంగుష్ఠేనావతస్థే నిరాహారో జితేన్ద్రియః ॥౧.౩౮.౨౦ ॥

ధ్యాయన్ గజాననం దేవం మనసా నిశ్చలన సః ।

జపతస్తస్య వర్షాణి సార్ధాయుతమితాని చ ।। ౨౧ ।।

గతాని తస్య ముఖతో బభూవాగ్నిర్దిశో జ్వలన ।

భయం బభూవ దేవానాం దైత్యానాం తలవాసినామ్ ।।౨౨ ।।

తతస్తత్ తపసా తుష్ట ఆవిరాసీద్ గజాననః ।

దిశో వితిమిరాః కుర్వంశ్చాదయన్ భానుమండలమ్ ।।౨౩ ।।

భ్రామయన్ పుష్కరం చారూ సువిషాణం ముదా యుతః ।

తద్బృంహిత రవం శ్రుత్వా బాలకో విహ్వలగ్నివ ।।౨౪।।

ఉన్మీల్య నేత్రే సోఽపశ్యద్దేవం తం పురతః స్థితమ్ ।

చతుర్భుజం మహాకాయం నానాభూషా విభూషితమ్ ।।౨౫।।

పరశుం కమలం మాలా మోదకాన్ బిభ్రతం కరైః ।

తేజసా ధర్షితస్తస్య ధైర్యం కృత్వా ననామ సః ।।౨౬ ।।

బద్ధాంజలిపుటో భూత్వా ప్రార్థయామాస తం విభుమ్ ।

బాలక ఉవాచ ।

కిం మాం ధర్షయసే దేవ భక్తం త్వాం శరణాగతమ్ । ।౨౭।।

భవ సౌమ్యతరో దేవ దేహి మేఽఖిలవాంఛితమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య సంజహార స్వకం మహః ।। ౨౮।।

ఉవాచ పరమప్రీతో సావధాన భవార్భక ।

యం ధ్యాయసి దివారాత్రౌ సోఽహం తే వరదోఽధునా ।।౨౯।।

మమేదం పరమం రూపం స్వప్రకాశం జగన్మయమ్ ।

న విదుర్బ్రహ్మ రుద్రాద్యాః కుతో వేత్స్యన్తి మానవాః ।।౧.౩౮.౩౦।।

దేవాశ్చ మునయః సర్వే న చ రాజర్షయోఽపరే ।

నాసురాః సిద్ధగన్ధర్వా న నాగా న చ దానవః ।। ౩౧ ।।

సోఽహం తవ తపోబద్ధో వరం దాతుమిహాగతః ।

వరయస్వ వరాన్మత్తో యాన్యాంస్త్వం మనసేచ్ఛసి ।। ౩౨ ।।

స ఉవాచ తతో బాలో ధన్యోఽహం తవ దర్శనాత్ ।

పితా ధన్యతరో మేఽద్య సార్థకం జన్మ మే తపః ।।౩౩ ।।

స్తుతిం కర్తుం న జానామి బాలభావాత్సురేశ్వర ।

యతస్త్వం సర్వజగతాం కర్తా పాతాఽపహారకః ।।౩౪।।

త్వద్ భాసా భాసయత్యేవ రవిరగ్నిశ్చ చన్ద్రమాః ।

చరాచరం చేతయసే స్వమాహాత్మ్యాన్ మహామతే ।। ౩౫।।

మహిమానం మహాన్తం తే కేశా అపి న యం విదుః ।

యది మే వరదోఽసి త్వం తన్మే దేహి గజానన ।। ౩౬।।

త్రైలోక్యాకర్షణే శక్తిం విశిష్టాం దేహి మే విభో ।

దేవదానవగన్ధర్వ మనుష్యోరగరాక్షసా ।।౩౭।।

వశ్యా మమ సదా సన్తు మునికిన్నర చారణాః।

మనసా చిన్తితం యన్మే తత్తత్ సిధ్యతు సర్వదా ।।౩౮।।

ఇంద్రాదయో లోకపాలాః సేవాం కుర్వన్తు మే సదా ।

ఇహ భోగాననేకాన్మే ముక్తిం చాన్తే ప్రయచ్ఛ చ ।। ౩౯।।

అన్యం చ తే వరం యాచే పురమేతత్ తవాజ్ఞయా ।

ప్రథాం యాతు యతశ్చాత్ర తపముగ్రం తపో మయా ।।౧.౩౮.౪౦ ।।

గణేశపురమితి చ ఖ్యాతిం యాతు జనేష్టదమ్ ॥

గణేశ ఉవాచ ।

త్రయాణామపి లోకానామాక్రమం త్వం కరిష్యసి ॥౪౧॥

సర్వేభ్యో న భయం తేఽస్తి సర్వే వశ్యాశ్చ తే సదా ।

ఆయసం కాంచనం రౌప్యం మయా దత్తం పురత్రయమ్ ॥౪౨॥

అభేద్యం సర్వదేవానాం కామగం శంకర వినా ।

త్రిపురేతి చ తే నామ ఖ్యాతిం లోకే గమిష్యతి ॥ ॥౪౩॥

యదైకేన చ బాణేన శివో భేత్స్యతి తే పురమ్ ।

తదైవ యాస్యసే ముక్తిం నాత్ర కార్యా విచారణా ॥౪౪॥

అన్యత్తే వాంఛితం సర్వం మత్ప్రసాదాద్ భవిష్యతి ।

బ్రహ్మోవాచ ।

దత్త్వేత్థం స వరాన్దేవస్తత్రైవాన్తర్దధే విభుః।

విషాదమగమద్దేవ వియోగాత్ త్రిపురాసురః ॥౪౫॥

హర్షం చ విపులం లేభే వరాన్ప్రాప్య యథేప్సితాన్।

త్రైలోక్యవిజయం కర్తుం యతతే స్మ తతో బలాత్ ॥౪౬॥ (౧౪౫౯)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే ఉపాసనాఖండే వరప్రదానం నామాష్టత్రింశత్తమోఽధ్యాయ ॥ ౩౮॥

వ్యాస ఉవాచ ।

తతః కిమకరోద్ బ్రహ్మంస్త్రిపురో వరదర్పితః ।

తత్సర్వం కౌతుకం మహ్యం వక్తుమర్హస్యశేషతః ॥ ౧ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తతః కాశ్మీర పాషాణభవాం మూర్తిం గజాననీమ ।

స్థాపయామాస విధివద్ బ్రహ్మణైర్మన్త్రకోవిదైః॥౨॥

మహాంతం కాంచనం దివ్యం మణిముక్తా విభూషితమ్ ।

గణేశపురమధ్యే స ప్రాసాదం కృతవాన్శుభమ్ ॥ ३ ॥

ఉపచారైః షోడశభిః పూజయామాస తం విభుమ్ ।

నమస్కారైరసంఖ్యాతైః స్తుతిభిః ప్రార్థనైరపి ॥౪॥

క్షమాప్య దేవదేవేశమనుజ్ఞోప్య యయౌ బహిః ।

దదౌ దానాన్యనేకాని బ్రాహ్మణేభ్యో యథార్హతః ॥౫ ॥

తతస్తదభవత్స్థానం బంగాలే త్రిపురస్య హ ।

గణేశపురమిత్యేవం సర్వేషాం సర్వసిద్ధిదమ్ ॥ ౬ ॥

తతః స త్రిపురో దైత్యో గజానన వరోద్ధతః ।

నృలోకాన్పాలయామాస దేవానామాక్రమే రతః ॥౭॥

పదాతయస్తురంగాశ్చ గజాశ్చ రథినస్తథా ।

దశదిగ్భ్యో యయుస్తం తు సేవార్థం బలవత్తరాః ॥౮॥

రాజానః సేవకా జాతా ఆనుకూల్యేన తస్య హ ।

ప్రతికూలా గతా మృత్యుం యుద్ధం కర్తుం మనీశ్వరాః ॥౯॥

ఏవమాక్రమ్య భూఖండ తతోఽగాదమరావతీమ్ ।

తత ఇంద్రో దేవగణై నౌంనాయుద్ధ కరే వృతః ॥౧.౩౯.౧౦॥

ఐరావత సమారూఢో యయౌ యుద్ధాయ దంశితః ।

సోఽపి సేనాం త్రిధా చక్రే చతురంగాం మహాబలః ॥౧౧॥

భీమకాయం మహాదైత్యం వజ్రదంష్ట్రం చ దానవమ్ ।
ధనుర్యుద్ధే గదాయుద్ధే శస్త్రయుద్ధే చ కోవిదమ్ ॥౧౨॥
అస్త్రయుద్ధే మల్లయుద్ధే నిష్ణాతం దైత్యపుంగవమ్ ।
భీమకాయమవోచత్స నృలోకస్యాధిపో భవ ॥౧౩॥
కాలకూటం వజ్రదంష్ట్రం జగాద త్రిపురో బలీ ।
త్రిభాగయాఽనయా యాహి సేనయా త్వం రసాతలమ్ ॥౧౪॥
శేషముఖ్యాన సర్వనాగాన్ వశాన్కురు మమాయజ్ఞా।
అహం త్రిభాగయా శక్రమాక్రమిష్యేఽఖిలాన్సురాన్ ॥౧౫॥
భౌమకాయో వజ్రదంష్ట్రో యథాజ్ఞప్తో ప్రతస్థతుః ।
చతురంగబలైర్యుక్తః స్వయం నన్దనమాయయౌ ॥౧౬॥
దివ్యాన్ వృక్షాన్ బభంజుస్తే వార్యమాణాస్తు సైనికాః ।।
తత్ర స్థిత్వా దైత్యరాజో దూతాన్ శక్రాయ ప్రాహిణోత్ ।
అత్రా నయన్తు తం శక్రం దర్శనాయ త్వరాన్వితాః
వదన్తు మమ వాక్యం వా మృత్యులోకం వ్రజాధునా ॥౧౮॥
తత్ర త్వాం పాలయిష్యామి సామ్నా దేహ్యమరావతీమ్
యది యుద్ధే చ తే బుద్ధిస్తదా శీఘ్రం ప్రయాహి మామ్ ॥౧౯॥
తే గత్వా శక్రమాచఖ్యుస్త్రిపురాసుర చేష్టితమ్ ।
శ్రుత్వేత్థం వచనం తేషాం వజ్రాహత ఇవాచల ।।౧.౩౯.౨౦।।
చకమ్పే చాచలరిపుర్వాయునేవ యథా తరుః ।
చిన్తయా వ్యాకులీభూతః కిమేతదితి చిన్తయన్ ॥౨౧॥
క్రోధానలేన జజ్వాల సంరక్తాఖిలలోచనః ।

కుర్వన్భస్మేవ లోకానాం శోషయన్నివ వారిధీన్ ॥౨౨॥

ఉవాచ దూతాన్ గచ్ఛన్తు యాన్తు యుద్ధాయ సత్వరాః ।

స్వయమైరావతారూఢో జగర్జ సురశత్రుహా ॥౨౩॥

తేన నాదేన మహతా క్షోభయన్భువనత్రయమ్ ।

శ్రుత్వా తద్వచనం తే తు గతా దూతః యథాగతమ్ ॥౨౪॥

విబుధాశ్చాపి సన్నద్ధా నానాశస్త్రాసిపాణయః ।

భిణ్డిపాలకరాః కేచిత్ కేచిచ్చక్త్యృష్టిపాణయః ॥౨౫॥

ముద్గరాసిధరాః కేచిద్ధనుర్బాణకరాః పరే ।

గదాఖేటకరాః కేచిత్ కేచిత్తు దండపాణయః ॥౨౬॥

ఏవం దేవగణైర్యుక్తో వజ్రభృన్నిర్యయౌ బహిః ।

కృతస్వస్త్యయనో విప్రైర్నానా వాదిత్ర నిస్వనైః ॥౨౭॥

త్రిపురో దూతవాక్యేన జ్ఞాత్వా యుద్ధోద్యమం తు తమ్ ।

సన్నద్ధామకరోత్సేనాం ప్రహృష్టాం చతురంగిణీమ్ ।।౨౮॥

అసంఖ్యాతాం సమాదాయ హ్యారూఢోఽభి నిర్యయౌ ।

పరస్పరం దదృశతుస్తే సేనే వీరభూషణే ॥౨౯॥

కోలాహలో మహానాసీద్ బృంహితైర్హేషితైరపి ।

క్ష్వేడితై రథఘోషైశ్చ వాద్యఘోషైరనేకధా ॥౧.౩౯.౩౦॥

తతో హుంకారమాత్రేణ నోదితాస్త్రిపురేణ తే ।

వీరా యుయుధిరే దేవైః స సంమర్దో మహానభూత్ ॥౩౧॥

నాభూత్ స్వపర బోధోఽపి జఘ్నురేవ పరస్పరమ్ ।

ఏవం సుతుములే జన్యే మృతాస్తే దానవా బహు ॥౩౨॥

సుమనసోఽపి పతితా దైత్యశస్త్ర ప్రపీడితాః।

బభుస్తే సైనికాస్తత్ర పుష్పితా ఇవ కింశుకాః ॥33॥

అశయ్యాః శయితాః కేచిదంఘ్రిహీనాస్తథాఽపరే।

క్రమేలకా గజాధ్యక్షా రథాశ్వాశ్చ పదాతినః ॥3౪॥

తతః పలాయనపరా దైత్యా యాతా దిశో దశ ।

సింహం దృష్ట్వైవ సహసా మృగా జీవనకాంక్షిణః ॥3౫॥

తతో నివార్య తత్సైన్యం వృన్దారకరిపుః స్వయమ్ ।

క్రోధానల మహాజ్వాలో గర్జన్మేఘ ఇవాపరః ॥3౬॥

శత్రుసాన్నిధ్యమగమద్ భక్షయన్నివ రోదసీ ।

స్వఖడ్గేనాహనతీవ్రం హస్తం వజ్రధరం హరేః ॥32॥

వజ్రం పపాత తద్ధస్తాత్ తదద్భుతమివాభవత్ ।

తదా దాయా హనద్దైత్యస్తేనైవైరావతం గజమ్ ॥3౮॥

ఐరావతః ప్రహారేణ పలాయనపరో యయౌ ।

తతో జఘాన స హరిర్ముష్టినా దైత్యపుంగవమ్ ॥3౯॥

సక్షణం పతితో భూమౌ తత ఉత్థాయ వేగవాన్ ।

జఘాన ముష్టినా శక్రం ధరణ్యాం తమపాతయత్ ॥౧.3౯.౪౦॥

తత ఉత్థాయ మఘవా దైత్యం ప్రాహ రుషాన్వితః ।

ఇదానీం మల్లయుద్ధాయ సజ్జీభవాసురేశ్వర ॥౪౧॥

తతః స విస్మయావిష్ట ఉవాచ బలగర్వితః ।

కిమర్థత్వం నిజప్రాణే నిర్దయోఽసి సురేశ్వర ॥౪౨॥

కృమికీటపతంగానాం ప్రాణోఽతీవ ప్రియో మతః ।

గచ్ఛ దేవ ధరణ్యాం తే స్థానం దత్తం మయా శుభమ్ ॥౪౩॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా జగాద బలవృత్రహా।

యద్యహం జీవితాచ్చ్వాంహి మోచయామి న చేద్రిపో ॥౪౪॥

తదాఽహం ధరణీం యామి త్వదాజ్ఞా వశగోఽధమ ।

త్వమేవ హతమూర్ధాఽద్య ధరణీం యాస్యసే ఖల ॥౪౫॥

వదత్యేవం తు దేవేన్ద్ర దైన్యేన్ద్రో నిజఘాన తమ్ ।

ముష్టినా హృదయే దుష్టస్తతో యుద్ధమభూత్తయోః ॥౪౬॥

చాణూరకృష్ణయోర్యద్వత్ పరస్పర జయైషిణోః ।

హృదయం హృదయేనైవ హస్తం హస్తేన జఘ్నతుః ।౪౭॥

జానుభ్యాం జానునీ చోరూ తాభ్యాం తౌ చ నిజఘ్నతుః ।

మస్తకం మస్తకేనైవ కూర్పరం కూర్పరేణ తు ॥౪౮॥

పృష్ఠం పృష్ఠేన పాదాభ్యాం పాదౌ తావభిజఘ్నతుః ।

పాదౌ గృహీత్వా దైత్యోఽస్య భ్రామయిత్వా ముహుర్ముహుః ॥౪౯॥

తత్యాజ దూరతః శక్రం యథా న జ్ఞాయతే క్వచిత్ ।

ఆరురోహ స్వయం తం తు చతుర్దన్తం గజేశ్వరమ్ ॥౧.౩౯.౫౦॥

తతో దేవగణాః సర్వే హిమవద్ గిరిగహ్వరమ్ ।

యయుః శక్రం విచిన్వన్తో దైత్యసంత్రాసతాపితాః ॥౫౧॥

కుత్ర వా పతితో దేవో ద్రక్ష్యామో వా కథం విభుమ్ ।

ఏవం సంచింతయన్తస్తే భ్రమంతో దదృశుశ్చ తమ్ ॥౫౨॥

అధోముఖం సమాయాన్తం దేవేన్ద్రం తం తదైవ హ ।

ప్రణేముర్దేవసంఘాస్తమాలిలింగస్తథాఽపరే ॥౫౩॥

పూజయామాసురపరే బీజయామాస కశ్చన ।

పాదసంవాహనం చాస్య చక్రుః కేచన భక్తితః ॥౫౪॥

తత్రైవ న్యవసన్ సర్వే గుప్తరూపాః సురాస్తదా ।

దైత్యస్త్వైరావతారూఢో యయౌ తామమరావతీమ్ ॥౫౫॥

దేవస్థానాని దైత్యానామింద్రాసన గతః స్వయమ్ ।

దదౌ విభజ్య ప్రత్యేకం మానపూర్వం సురద్విషామ్ । ॥౫౬॥

దివ్య వాదిత్రనిర్ఘోషైః శృణ్వన్ గాంధర్వనిస్వనాన్ ।

కిన్నరైః సేవ్యమానస్తు రేమే చాప్సరసాం గణైః ౫౭ (౧౫౧౬)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే ఇన్ద్రపరాజయో నామైకోన చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥౩౯॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఆక్రమ్య దేవధిష్ణ్యాని దైత్యోఽగాద్ బ్రహ్మణః పదమ్ ।

పరాక్రమం దైత్యకృతం శ్రుత్వా దేవముఖాత్వరా ॥౧॥

బ్రహ్మ యయౌ నాభిపద్మం విష్ణుః క్షీరనిధిం యయౌ ।

దైత్యస్య మానసౌ పుత్రౌ ప్రచండశ్చండ ఏవ చ ॥౨॥

ప్రచండం స్థాపయామాస బ్రహ్మలోకేఽధినాయకమ్ ।

తతశ్చండం చ వైకుంఠే చకార స్వామినం స్వయమ్ ॥౩॥

తతః కైలాసమగమత్ తం చ దౌర్భాగ్యమచాలయత్ ।

భయభీతా చ గిరిజా లిలింగే శంకరం భృశమ్ ॥౪॥

తతః కైలాసమగమద్యుద్ధాకాంక్షీ మహాసురః ।

తేన తుష్టో మహాదేవో దైత్యస్య పౌరుషేణ చ ॥౫॥

బహిర్యయౌ వరం దాతుం నిజభక్తం సుఖప్రదః ।

దదర్శ త్రిపురం దైత్యం వరం వృణ్వేత్యథాబ్రవీత్ ॥౬॥

స వవ్రే యది తుష్టోఽసి దేహి కైలాసమద్య మే ।

గచ్ఛ మన్దారశిఖరం యావన్మమ మనోరథః ॥౭॥

శంకరోఽపి దదౌ తస్మై కైలాసం స్వల్పకాలినే ।

స్వయం జగామ గిరిశో మన్దారాద్రిం గణైర్వృతః ॥౮॥

కైలాసశిఖరారూఢో జహర్ష త్రిపురాసురః।

ఏవం దేవాన్వశే కృత్వా పునరాయాద్రసాతలమ్ ॥౯॥

భీమకాయోఽపి బలవాన్ భూమండల గతో బలాత్ ।

వశే చకార నృపతీన్ ఋషీన్ సర్వాన్ బబన్ధ చ ।। ౧.౪౦.౧౦॥

అగ్నికుండాని సర్వాణి దేవతృప్తి కరాణి చ ।

ఆశ్రమాంశ్చ బభంజాశు తీర్థాని చ విశేషతః ॥౧౧॥

తాపసాంస్త్రాసయామాస కారాగార సమాశ్రయాత్ ।

స్వాహా స్వధా వషట్కారాన్ వేదస్యాభ్యసనాని చ ॥౧౨॥

సదాచారాన్ సదా ద్వేష్టి సర్వగర్వసమన్వితః ।

వజ్రదంష్ట్రోథ సప్తాపి పాతాలాని వశేఽనయత్ ॥౧౩॥

శేషం చ వాసుకిం చైవ తక్షకం సర్వభోగినః।

నిర్విషాన్ స విషాంశ్చైవ చకార వశవర్తినః ।

వజ్రదంష్ట్రో రత్నజాతం బుభుజే ప్రేషయచ్చ తమ్ ॥౧౪॥

నాగాంగనాభిశ్చ కుతూహలేన రేమే సదాఽసౌ సమదోఽతి హర్షాత్ ।

భోగాన్ విముంజన వివిధాని రత్నాన్యాదాయ యాతస్త్రిపురాన్తికే సః॥౧౫॥

పాతాలవశ్యతాం శంసన్ లేభే మానం తతోధికమ్ ॥౧౬॥

వస్త్రాణి చ మహార్ఘాణి గ్రామాన్ దాసాననేకశః ।

ఏవం త్రిలోకాన్వశగాన్ కృత్వా దైత్యో ననన్ద హ ॥౧౭॥

దేవాః సర్వే గుహావాసాశ్చిన్తయామాసురన్వహమ్ ।

కథమస్య వధః కస్మిన్కాలే వాపి భవిష్యతి ॥౧౮॥

కస్మాద్వేతి న జానీమో లబ్ధోఽనేన వరం కుతః ।

ఏవం వ్యాకులచిత్తేషు సురేషు మునిసత్తమ ॥౧౯॥

ఆయయౌ నారదస్తత్ర త్రైలోక్యచర ఇచ్ఛయా ।

దదర్శ దీనాన్దేవాంస్తా నుత్తతార నభః పథాత్ ॥౧.౪౦.౨౦॥

దృష్ట్వా సర్వే నారదం తముత్తస్థు సహసాఽఽదరాత్ ।

ఆలిలింగుశ్చ నేముశ్చ పుపూజుశ్చ యథాక్రమమ్ ॥౨౧॥

విశ్రాన్తం పరిపప్రచ్ఛుస్త్రిపురస్య వరాదికమ్ ।

దేవా ఊచుః ।

త్రిపురేణ సమాక్రాన్తం త్రైలోక్యం సచరాచరామ్ ॥౨౨॥

స్థాథాని నో గృహీతాని కేశా స్తేనాపి నిర్జితాః ।

శరణం కం వ్రజామోఽద్య కథం తస్య వధో భవేత్ ॥౨౩॥

వరాశ్చ కేన దత్తా నో వదాస్య త్రిపురస్య భోః ।

నారద ఉవాచ ।

కథయామి సమాసేన దైత్యస్య చేష్టితం మహత్ ॥౨౪॥

దివ్యవర్షసహస్రం స తతాప పరమం తపః ।

ప్రసాదయామాస విభుం గణేశం దేవనాయకమ్ ॥౨౪॥

తేనాస్మై దుర్ధరా దత్తా వరాః సర్వభయంకరాః ।

దేవర్షి పితృభూతేభ్యో యక్షరక్ష పిశాచతః ॥౨౬॥

న నాగేభ్యో భయం దత్తం వినైకం శంకరం విభుమ్ ।

ప్రసాదయన్తు దేవేశం ద్విరదాననమాదరాత్ ॥౨౭॥

ఆరాధయన్తు సర్వేఽపి విఘ్నేశం సర్వసిద్ధిదమ్ ।

దేవా ఊచుః।

కథమారాధనం తస్య దేవదేవస్య ధీమతః ॥౨౮॥

కర్తవ్యం మునిశార్దూల కృపయా తద్వదస్వ నః ।

నారద ఉవాచ ।

అహమేకాక్షరం మన్త్రం కథయామ్యఖిలాన్ ప్రతి ॥౨౯॥

తేన మన్త్రేణ తే సర్వే మయా దత్తేన భక్తితః ।

అనుష్ఠానం ప్రకుర్వన్తు సర్వేఽపి స్థిరమానసాః ॥౧.౪౦.30॥

యావత్ ప్రత్యక్షతామేతి దేవోఽసౌ గణనాయకః ।

స ఏవ తద్వధోపాయం వదిష్యత్యఖిలాన్ప్రతి ॥3౧॥

నాన్యోపాయం ప్రపశ్యామి తస్మాత్ కుర్వన్తు మే వచః ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా నారదః సర్వానుపదిశ్య మనుం చ తమ్ ॥3౨॥

జగామ తత్క్షణాదేవ వీణాగానరతో మునిః ।

తతః సర్వే సురవరా గణేశం ధ్యానతత్పరాః ॥33॥

ఏకపాదస్థితాః కేచిత్ కేచిత్పద్మాసనస్థితాః ।

కేచిదీర్వరాసనయుతాః కేచిన్మీలిత లోచనా।

నిరాహారా జితశ్వాసా జేపుర్మంత్రం మునీంరితమ్ ।।౩౪॥

తతో బహుగతే కాలే కరణాబ్దిర్గజాననః।

అనుష్ఠానం నిరీక్ష్యైషాం దేవానాం చిరకాలజమ ॥౩౫॥

ఆవిర్బభూవ గణపస్తేషామగ్రే వరప్రదః ।

ఉల్లసత్ స్వర్ణముకుటశ్చారు కుండలమండితః ॥౩౬॥

దన్తన్యస్తకరో రాజత్ కటిసూత్ర వరాంగద ।

పాశం సృణిం చ పరశుం కమలం చ భుజైర్దధత్ ॥౩౭॥

రక్తచన్దన కస్తూరీ సిన్దూర శశిభూషణః।।

విద్యుత్తేజో లసత్కాన్తిః కోటిసూర్యసమప్రభః ॥౩౮॥

దృష్ట్వైవం సహసా దేవం వినాయకమనామయమ్ ।

తేజసా ధర్షితః సర్వే భయమాపుశ్చ కేచన ॥౩౯॥

ప్రణేముః సహసా కేచిద్దేవాస్తం ద్విరదాననమ్ ।

పూజయామాసురపరే హర్షగదగద భాషిణః ॥౧.౪౦.౪౦॥

స్వసంకష్ట వినాశాయ తుష్టువు కోఽపి తం విభుమ।

ప్రసాదసుముఖం దేవం సుసుఖం సంకటాపహమ్ ॥౪౧॥

దేవా ఊచుః।

నమో నమస్తే పరమార్థరూప నమో నమస్తేఽఖిలకారణాయ ।

నమో నమస్తేఽఖిల కారణాయ సర్వేన్ద్రియాణామధివాసినేఽపి ॥౪౨॥

నమో నమో భూతమయాయ తేఽస్తు నమో నమో భూతకృతే సురేశ ।

నమో నమః సర్వధియాం ప్రబోధ నమో నమో విశ్వలయోద్భవాయ ॥౪౩॥

నమో నమో విశ్వభృతేఽఖిలేశ నమో నమః కారణ కారణాయ ।

నమో నమో వేదవిదామదృశ్య నమో నమః సర్వవరప్రదాయ ॥౪౪॥

నమో నమో వాగవిచారభూత నమో నమో విఘ్ననివారణాయ ।

నమో నమోఽభక్త మనోరథఘ్నే నమో నమో భక్త మనోరథజ్ఞ ॥౪౫॥

నమో నమోఽభక్తమనోరథేశ నమో నమో విశ్వవిధానదక్ష ।

నమో నమో దైత్యవినాశహేతో నమో నమః సంకటనాశకాయ ॥౪౬॥

నమో నమః కారుణికోత్తమాయ నమో నమో జ్ఞానమయాయ తేఽస్తు ।

నమో నమోఽజ్ఞానవినాశనాయ నమో నమో భక్త విభూతిదాయ ॥౪౭॥

నమో నమోఽభక్తవిభూతి హన్త్రే నయో నమో భక్త విమోచనాయ ।

నమో నమోఽభక్త విబన్ధనాయ నమో నమస్తే ప్రవిభక్త మూర్తే ॥౪౮॥

నమో నమస్తత్వ విబోధకాయ నమో నమస్తత్వ విదుత్తమాయ ।

నమో నమస్తేఽఖిల కర్మ సాక్షిణే నమో నమస్తే గుణనాయకాయ ॥౪౯

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం స్తుతః సురైర్దేవో ద్విరదానన ఈశ్వరః ।

ఉవాచ పరమప్రీతో హర్షయత్ సురసత్తమాన్ ॥౧.౪౦.౫౦॥

గణేశ ఉవాచ ।

స్తోత్రేణ తపసా చైవ సురాః సంతుష్టిమాగతః ।

దదామి సకలాభీష్టం తద్ వృణుధ్వం సురేశ్వరాః ॥౫౧॥

దేవా ఊచుః ।

యది తుష్టోఽసి దేవేశ త్రిపురం జహి దానవమ్ ।

సర్వేషామధికారాన్నో గృహీత్వా యస్తు తిష్ఠతి ॥౫౨॥

త్వయైవాస్యాభయం దత్తం సర్వామరసమూహతః ।

అతః స్మ సంకటం ప్రాప్తాః సంకటాన్మోచయాశు నః ॥౫౩॥

త్వామేవ శరణం ప్రాప్తా ఏష ఏవ వరో హి నః ।

గణేశ ఉవాచ ।

వారయిష్యే భయం సర్వం తస్మాద్ఘోరతరాద్ధి వః ॥౫౪॥

భవత్కృతమిదం స్తోత్రమతిప్రీతికరం మమ్ ।

సంకష్టనాశనమితి విఖ్యాతం చ భవిష్యతి ॥౫౫॥

పఠతాం శృణ్వతాం చైవ సర్వకామప్రదం నృణామ్ ।

త్రిసన్ధ్యం యః పఠేదేతత్ సంకష్టం నాప్నుయాత్ క్వచిత్ ॥౫౬॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి దత్త్వా వరం తేషాం సురాణాం జగదీశ్వరః ।

పశ్యతాం మునిదేవానాం తత్రైవాన్తర్దధే విభుః ౫౭ (౧౫౭౩)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే స్తోత్ర నిరూపణం నామ చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥౪౦॥

వ్యాస ఉవాచ ।

వరదేన గణేశేన ప్రభుణా సర్వకారిణాం ।

కిం కృతం తన్మమాచక్ష్వ పృచ్ఛతే చతురానన ॥౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తతో గజాననో విప్రరూపేణ త్రిపురం యయౌ ।

మహార్ఘాసన సంవిష్టం దదర్శ ద్విజసత్తమః ।।౨।।

స ఉత్థాయ నమస్కృత్య స్వాసనే చోపవేశయత్ ।

సంపూజ్య పరిపప్రచ్ఛ కుత ఆగమ్యతే ద్విజ ॥౩॥

కా విద్యా కిం చ తే నామ పృచ్ఛతే బ్రూహి మే ద్విజ ।

ప్రయోజనం చ కిం తేఽస్తి శక్తిశ్చేత్ కరవామహే ॥౪॥

ద్విజ ఉవాచ ।

సాయంగృహా వయం దైత్య సర్వజ్ఞాః సర్వవేదినః ।

ఇచ్ఛావిహారా లోకానాం భ్రమామో హితకామ్యయా ।।౫ ।।

కలాధరేత్యేవ నామ్నా విఖ్యాతా భువనత్రయే ।

దృష్టుకామా వైభవం తే సంప్రాప్తా భవనం తవ ।౬।।

అఖిలా : సంపదస్తే తు దృష్ట్వా తృప్తాః స్మ సాంప్రతమ్ ।

న కైలాసే న వైకుంఠే బ్రహ్మలోకేఽపి నేదృశీ ।।౭।।

పదే శాక్రే న వై సంపద్యాదృశీ దృశ్యతే తవ ।

దైత్య ఉవాచ ।

నామమాత్రాం కలాధారః కిం వా జానాసి తాం ద్విజ ॥౮।।

సంపదః సర్వలోకేషు యాభ్య ఏతా ప్రశంససి ।

జానాసి చేద్దర్శయ మే తాసాం మధ్యే మహోత్కటామ్ ॥౯॥

దృష్ట్వా దాస్యే వాంఛితం తే ప్రియం ప్రాణమపి ద్విజ ।

న స్మరే పరిహాసేఽపి వితథం భాషితం మునే ।౧.౪౧.౧౦।।

కలాధర ఉవాచ ।

పరేషాం సంపదం దృష్ట్వా కిం స్యాత్తవ సురద్విష ।

వినయాత్తే ప్రసన్నోఽహం కలయా తే దదామి వై ॥౧౧॥

కాంచనం రాజతం లౌహం త్రిపురం శరసంస్థితమ్ ।

రమ తత్ర స్థిరో దైత్య చిరకాలం యథాసుఖమ్ ।।౧౨॥

అభేద్యం దేవ గంధర్వైర్మానుషైరురగైరపి ।

కల్పితార్థప్రదం తత్తే కామగం కామదం శుభమ్ ।।౧౩।।

యద్వైవైకేన బాణేన కస్మింశ్చిత్ కాలపర్యయే ।

భేత్స్యతే తద్ధరో దైత్య తదా నాశముపైష్యతి ।। ౧౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా ధనురాదాయ సంస్తభ్య శరమన్తరా।

పురత్రయం నిర్మమేఽసౌ భువనత్రయ సన్నిభమ్ ॥౧౫॥

విచిత్రైర్భవనై రమ్యై దీర్ఘికారామ సంయుతః ।

నానానక్షిగణైర్జుష్టం సర్వకామప్రదం ఖగమ్ ।।౧౬।।

మాయయా మోహితో దైత్యస్తత్రస్థో చహృషే భృశమ్ ।

జగర్జ ఘనవద్దైత్యో లోకత్రయవికమ్పనః ।।౧౭।

న మత్తః శ్రేష్ఠ ఇత్యేవం గర్వదర్ప సమన్వితః ।

త్రైలోక్యం క్షోభయామాస బ్రాహ్మణం తమథాబ్రవీత్ ॥౧౮॥

యాచస్వ దుర్లభతరం తత్తే దాస్యే ద్విజోత్తమ ।

ఇత్యుక్త్వా స ద్విజః ప్రాహ తం దైత్యం నిస్పృహోఽపి సన్ ॥౧౯॥

ద్విజ ఉవాచ ।

అహం కైలాసమగమం దృష్టవాన్ మూర్తిముత్తమమ్ ।

శివేన పూజితాం సమ్యగ్ గాణేశీం చిన్తితార్థదామ్ ॥౧.౪౧.౨౦॥

తామానయ త్వం మే దేహి శక్తిర్యద్యసురేశ్వర ।

నేతాదృశీ మయా మూర్తిస్త్రైలోక్యం చరతేక్షితా ॥౨౧॥

అతో మమ మనస్తస్యామాసక్తం దైత్యసత్తమ ।

తాం ప్రాప్య కృతకృత్యోఽహం భవిష్యామ్యసురేశ్వర ॥౨౨॥

కీర్తిం తే ప్రథయిష్యామి త్రైలోక్యే సచరాచరే ।

న దాతా త్రిపురాచ్ఛ్రేష్ఠో వాంఛితం యః ప్రయచ్ఛతి ॥౨౩॥

దైత్య ఉవాచ ।

శంకర కికరం మన్యే గణయే న చ దేవతాః ।

ఆనయిత్వా ప్రదాస్యామి తాం మూర్తిం ద్విజపుంగవ ॥౨౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా పూజయామాస తం కలాధరమాదరాత్।

దదౌ తస్మై దశ గ్రామాన్ గోవస్త్ర భూషణాని చ ॥౨౫॥

ముక్తాఫలాని భూరీణి మహార్ఘాణీతరాణి చ ।

రత్నాని చ ప్రవాలాని రాంకవాస్తరణాని చ ॥౨౬॥

దాసీదాస శతం నానా భూషాయుక్తం దదేఽసురః ।

సదశ్వాన్ సవరూథాంశ్చ స్వర్ణాక్షాన్ రాజతాన్ రథాన్ ॥౨౭॥

ప్రగృహ్య తత్ బలాద్దత్తం ప్రయయౌ స కలాధర ।

స్వాశ్రమం హర్షయన్ పత్నీ సర్వానాశ్రమవాసినః ॥౨౮॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం చ సర్వం వృత్తాన్తం నారదోఽకథయత్సురాన్ ।

తేఽపి కాలం ప్రతీక్షన్తో దివసానతిచక్రముః ॥౨౯॥ (౧౬౦౨)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే కలాధరగమనం నామైకచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః ॥౪౧॥

వ్యాస ఉవాచ ।

కృతవాన్ కిము దైత్యః స గతే తాస్మిన్కలాధరే।

కథమానీయ దత్తాఽస్మై మూర్తిశ్చిన్తామణేః శుభా ॥౧॥

ఏతత్కథయ మే సర్వం విస్తార్య చతురానన ।

లీలా గజాననీః శృణ్వన్ న తృప్యామి సమాసతః ॥౨॥

బ్రహ్మోవాచ

తస్మిన్గతే యదకరోత్ స దైత్యో మునిసత్తమ ।

తత్సర్వం కథయిష్యామి శృణుష్వావహితో మునే ॥3॥

దూతౌ సంప్రేషయామాస మన్దరాద్రిస్థితం శివమ్ ।

అశిక్షయచ్ఛివం గత్వా బ్రూతం మద్వాక్యమాదరాత్ ॥౪॥

మూర్తిశ్చిన్తామణేస్తేఽస్తి గృహే సర్వార్థదా శుభా।

దేహి తాం దైత్యరాజాయ సామ్నైవ గిరిజాపతే ॥౫॥

పాతాలే స్వర్గలోకే వా మర్త్యే వా పునరద్భుతమ్ ।

తత్సర్వం తేన దైత్యేన హ్యానీతం స్వగృహే తలాత్ ॥౬॥

శీఘ్రమానీయతాం దేవ యావో దైత్యం మహాబలమ్ ।

న దాస్యసే యదా సామ్నా తదా దైత్యః పరాక్రమీ ॥౭॥

గ్రహీష్యతి బలాత్తాం తు తతో దుఃఖమవాప్స్యసి ।

ఇతి దైత్యవచః శ్రుత్వా జగ్మతుస్తౌ శివం ప్రతి ॥౮॥

ఆహతుస్తౌ మహాదేవం దైత్యరాజేన శిక్షితమ్ ।

ఇత్థం దూతవచః శ్రుత్వా త్రినేత్రః క్రోధమూర్ఛితః ॥౯॥

ఉవాచ దూతౌ దూతౌ వామితి కృత్వా క్షమే వచః ।

కామస్యేవ భవేద్భస్మ నో చేద్వాం నాత్ర సంశయః ॥౧.౪౨.౧౦॥

కిం కార్యం తేత దైత్యేన తృణీభూతేన మే విభోః ।

ఆయాతు యుద్ధమేవాస్తు మర్తుకామో మమాన్తికమ్ ॥౧౧॥

నేయం మూర్తిస్తేన శక్యా ప్రాప్తుం జన్మశతైరపి ।

ప్రలయాగ్నిః పతంగేన కిం శాన్తిమధిగచ్ఛతి ॥౧౨॥

మేరోః పాంతో మూషకేన శక్యః కర్తుం కిమోజసా ।

అసంఖ్య జల నిష్కాశాచ్ఛుష్కః స్యాత్కిం మహోదధిః ॥౧3॥

బ్రహ్మోవాచ :-

శ్రుత్వా తు శాంకరీం వాణీం దైత్యౌ యాతౌ యథాగతమ్ ।

అబ్రూతాం స్వామినం వాక్యం శంభునా యదుదీరితమ్ ॥౧౪॥

తదాకర్ణ్య ప్రజజ్వాల దైత్యో వాక్యార్థకోవిదః ।

క్రోధానలేన దీప్తోఽసౌ త్రైలోక్యం ప్రదహన్నివ ॥౧౫॥

ఆజ్ఞాపయచ్చ యుద్ధాయ స్వసేనాం చతురంగిణీమ్ ।

నిర్గతా సహసా సేనా మన్దరాచలసంముఖా। ౧౬ ।।

భూతలం ఛాదయామాస నిమంర్యాదో యథాఽమ్బుధిః ।

అనేంకసూర్య సంకాశా వికోశైః శస్త్రసంచయైః ॥౧౭॥

గర్జన్తీ ఘనవద్ఘోరం మృత్యోర్మానసకమ్పినీం ।

దైత్యస్త్రిపురమారుహ్య విమానసదృశం మహత్ ॥౧౮॥

మనోవేగం తతః పశ్చాజ్జిఘాంసుః శంభుమాయయౌం ।

బృహన్మణిమయం చారు కవచం కుండలేఽగదే ॥౧౯॥

ముక్తామాలాం ముద్రికాశ్చ కటిసూత్రం చ కాంచనమ్।

ముకుటం రత్నఖచితం మహార్ఘం బిభ్రదుల్లసత్ ॥౧.౪౨.౨౦॥

యస్య శబ్దేన మహతా చకమ్పే హరమానసమ్ ।

తద్ధనుః స నిషంగం చ కౌర్మం ఖేటమసిం దృఢమ్ ॥౨౧॥

శుశుభే శక్తికా దివ్యాఽవహద్యాం దైత్యపుంగవః ।

గాయమానా నర్తమానా గంధర్వాప్సరసాం గణాః ॥౨౨॥

బన్దినశ్చారణాశ్చాపి యయురస్యాగ్రతో ముదా ।

శంకరో దూతవాక్యేన శ్రుత్వా దైత్యం మమాగతమ్ ॥౨౩॥

అసంఖ్య వ్రతసంయుక్తం యుయుత్సుం కాలకర్షితమ్ ।

శూలపాణిరపి తదా సంపూజ్య ద్విరదాననమ్ ॥౨౪॥

ప్రణమ్య తం పరిక్రమ్య పురస్కృత్య బలం బలాత్ ।

ఆయయౌ క్రోధదీప్తాక్షః స్వస్థలాద్ గణమండలమ్ ॥౨౫॥

తే వీరా వీరశబ్దేన నాదయన్తో దిశో దశ ।

అభిజగ్ముః ప్రహరణైః పరస్పరవధేప్సవః ॥౨౬॥

అభూతాం మీలితే సేనే రజస్తిమిరసంకులే।

స్వపరజ్ఞానరహితే జఘ్నతూ రణమూర్ధని ॥౨౭॥

అభవత్తుములం యుద్ధం న ప్రాజ్ఞాయత కించన।

గజాశ్వరథవీరాణాం హతానాం శోణితోక్షితే ॥౨౮॥

శాన్తే రజస్య యుధ్యన్త వీరా వీరైః పృథక్ పృథక్।

కేచిత్ ప్రాసః కేఽపి ఖడ్గైః కేచిద్బాణైః శిలాశితైః ॥౨౯॥

ఋష్టిభిర్ముష్టిభిః కేచిత్ కేచిత్ పరశు తోమరైః ।

హతానాం తత్ర వీరాణాం హయానాం చ పదాతినామ్ ॥౧.౪౨.౩౦॥

అసృజనదీ సమభవత్ కేశశైవల వాహినీ ।

ఖేటకూర్మా ఖడ్గమత్స్యా శిరః కమలభూషణా ॥౩౧॥

ఛత్రావర్తా ఘోరతరా కబన్ధ వృక్షవాహినీ ।

వీర సంతోషజననీ గృధ్రగోమాయు హర్షకృత్ ॥౩౨॥

దృష్ట్వా నదీం తు గిరిశో యయౌ దైత్యాన్తికం బలీ ।

దైత్యోఽపి త్రిపురారూఢో యయౌ తస్య పురః పురః ॥౩౩॥

నాయకౌ సంగతౌ దృష్ట్వా ద్వన్ద్వశోఽన్యే పరస్పరమ్ ।

అవ్యాకులే యుయుధిరే దైతేయాః శామ్భవాస్తదా ॥౩౪॥

నానా ప్రహరణైర్దివ్యైః శస్త్రైరస్త్రైర్ద్రుమైరపి ।

తేషాం యుద్ధాని నామాని కథయిష్యే సమాసతః ॥౩౫॥ (౧౬౩౭)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే యుద్ధవర్ణనం నామ
ద్విచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః ।౪౨।।

బ్రహ్మోవాచ ।

అయుధ్యేతాం ద్వన్ద్వశోఽథ గిరిశాసురనాయకౌ ।

షణ్ముఖేన ప్రచండశ్చ నన్దినా చండ ఏవ చ ॥౧॥

యుయుధే పుష్పదన్తోఽపి భీమకాయేన వీర్యవాన్ ।

భృశుండీ కాలకూటేన విషవక్త్రాణహారిణా ॥౨॥

అయుధ్యేతాం వీరభద్ర వజ్రదంష్ట్రౌ మహాబలౌ ।

ఇన్ద్రోఽపి యుయుధే తత్ర దైత్యామాత్యేన వీర్యవాన్ ॥౩॥

దైత్యపుత్రేణ బలినా జయన్తో యుద్ధదుర్మదః ।

కావ్యేన యుయుధే తత్ర సురాచార్యోఽస్త్రవిత్తమః ।।౪॥

దేవానాం చైవ దైత్యానామేవం ద్వన్ద్వాన్యనేకశః ।

వర్ణితుం నైవ శక్యాని మయా వర్షశతైరపి ।।౫।।

రథినో రథిభిః సార్ధం గజినో గజిభిః సహ ।

అశ్వారోహాః స్వసదృశైః పదాతాశ్చ పదాతిభిః ।।౬॥

యుయుధుః సంయుగే ఘోరే నానావాద్య నినాదితే ।

హేషితైర్బృంహితైః క్ష్వేడైర్నేమినాదైశ్చ శబ్దితే॥౭॥

కేచిచ్చ మల్లయుద్ధేన యుయుధుర్వివిధేన తు ।

జఘ్నురంగాని చాంగేషు త్యక్త్వా శస్త్రాణి సంయుగే ॥౮॥

తతః ప్రచండో నవభిస్తాడయామాస షణ్ముఖమ్ ।

ఆకర్ణాకర్షనిసృతైర్దృఢైర్బాణైః శిలాశితైః ॥౯॥

అప్రాప్తానేవ తాంశ్ఛిత్త్వా శరైః సన్నతపర్వభిః ।

కాతికేయః పంచభిస్తం తాడయామాస సాయకైః ॥౧.౪౩.౧౦॥

సంమూర్చితోఽపతద్భూమౌ ప్రచండో భ్రాన్తమానసః ।

నన్దినాఽపి హతశ్చండః పంచభి నిశితైః శరైః ॥౧౧॥

మూర్చామవాప సహసా పతితో ధరణీతలే।

భీమకాయః పుష్పదన్తమవిధ్యద్దశభిః శరైః ॥౧౨॥

ఛేదయామాస సమరే స్వశరైర్నిశితైః స తాన్ ।

త్రిభిరేవాహనత్తం చ సోఽపి భూతలమాశ్రితః ॥౧౩॥

కాలకూటం భృశుండీస్తు పాతయామాస పంచభిః ।

శరైర్మహాబలస్తత్ర వీరభద్రో రుషాయుతః ॥౧౪॥

వజ్రదంష్ట్రస్తతో జఘ్నే చతుర్భిర్నిశితై శరైః ।

తాన్నివార్య స్వయం జఘ్నే వీరభద్రం త్రిభిః శరై ॥౧౫॥

తానాపతతత ఏవాశు వీరభద్రోఽచ్ఛినత్ త్రిభిః ।

పాతయామాస వేగేన వజ్రదంష్టం త్రిభిః శరైః ॥౧౬॥

ఇన్ద్రోఽపి వజ్రపాతేన దైత్యామాత్యం న్యపాతయత్ ।

ఉద్యమ్య నిశితం ఖడ్గం దైత్యపుత్రః సమాయయౌ ॥౧౭॥

హన్తుకామో జయన్తం తం వీరేషు పతితేషు చ ।

తం నిరీక్ష్య తథాఽఽయాన్తం ఖడ్గం చిచ్ఛేద పత్రిణా ॥౧౮॥

జయన్తోఽభ్యహనచ్ఛీఘ్రం దైత్యసూనుం త్రిభిః శరైః ।

తైరాహతో వమన్రక్తం న్యపతన్మోహసంయుతః ॥౧౯॥

ఏవం సర్వేషు సైన్యేషు ప్రభగ్నేషు సమన్తతః ।

దృష్ట్వా పలాయనపరాన్దైత్యాన్దేవగణార్దితాన్ ॥౧.౪౩.౨౦॥

అధావన్పృష్ఠతః కేచిత్త్వమయా జయశాలినః ।

ఏవం జయత్సు దేవేషు స్వసైన్యే విద్రుతేఽపి చ ॥౨౧॥

ఆయయౌ స్వయమేవేశం త్రిపురాధిష్ఠితోఽసురః ।

శస్త్రయుద్ధం పురా కృత్వా యుధ్యేతామస్త్రతో హ్యుభౌ ॥౨౨॥

వారుణాస్త్రం జహౌ దైత్యో వృష్టిర్ఘోరతరాఽభవత్ ।

నీహారబహులే యుద్ధే న ప్రాజ్ఞాయత కించన ॥౨౩॥

క్వచిద్ విద్యుత్ప్రకాశేన స్వపరజ్ఞానకారిణా ।
యుద్ధమాసీత్తు తుములం ఘోరరూపం దురాసదమ్ ॥౨౪॥
విలోక్య సైన్యం తత్సర్వం వృష్టివాతప్రపీడితమ్ ।
శిలాపాతభయాద్యాతే స్వసైన్యే తు దిశో దశ ॥౨౫॥
వాయవ్యమస్త్రం గిరిశో మోచయామాస సత్వరమ్ ।
మహావాతా మహామేఘా విశీర్ణాః ఖండశోఽమ్బరే ॥౨౬॥
వాతేన ఘూర్ణితా సేనా దైత్యానాం సర్వతో దిశమ్ ।
జగలుః పక్షిపిచ్ఛాని వీరోష్ణీషాణి దూరతః ॥౨౭॥
పతితాశ్చూర్ణితాః కేచిద్రథాశ్వ గజపత్తయః ।
ఉన్మూలితా లతా వృక్షాశ్ఛాదయన్తి స్మ సైనికాన్ ॥౨౮॥
పన్నగాస్త్రేణ తం వాయుం తథా దైత్యో న్యవారయత్ ।
ఆకర్ణ ధనురాకృష్య తూణాద్బాణం ప్రగృహ్య చ ॥౨౯॥
మన్త్రయన్ననలాస్త్రేణ శివసైన్యే న్యపాయత్ ।
అంగారవృష్టిః సహసా పతితా సర్వదాహినీ ॥౧.౪3.30॥
ప్రలయం మేనిరే సర్వే జ్వాలా మాలాభిరర్దితాః ।
జ్వాలాభ్యో దీప్యమానాభ్యో మహాభీతికరః పుమాన్ ॥3౧॥
ఆవిరాసీన్మహాకాయో లిఖన్మూర్ధ్నా నభస్తలమ్ ।
దంష్ట్రాకరాలవదనో మహారావః క్షుధాతురః ॥3౨॥
లాలయన్రసనాం ఘోరాం శతయోజన విస్తృతామ్ ।
నాసాపవన వేగేన భ్రామయన్కుంజరాన్రణే ॥33॥
భక్షయామాస తాం సేనామురగానివ పక్షిరాట్ ।

అపీపలదచ్ఛర్గసేనా తేన పుంసా ప్రపీడితా ॥౩౪॥

శివపృష్ఠం సమాసాద్య రక్ష రక్షేతి చాబ్రవీత్ ।

మా భైష్టేత్యభయం తస్యై దత్త్వా వహ్ని న్యవారయత్ ॥౩౫॥

పర్జన్యాస్త్ర ప్రపాతేన తత్క్షణాద్ గిరిజాపతిః।

బాణేనైకేన తం ఘోరం పురూషం స న్యపాతయత్ ॥౩౬॥

తత ఉత్థాయ పురుషో బభక్ష శివసైనికాన్ ।

యయుః పలాయనపరాః ప్రమథా భయవిహ్వలాః ॥౩౭॥

స్ఖలన్తో నిపతన్తశ్చ నిశ్వసన్తశ్చకంపిరే ।

శివోఽపి నిఃసహాయత్వాద్దరీమేవాన్వపద్యత ॥౩౮॥

షడాననాదయో వీరా అనుసస్రుస్తమేవ హి ।

జిఘృక్షుర్గిరిజాం దైత్యో విచిన్త్యైకాకినీం గిరౌ ॥౩౯॥

విహాయ రణభూమిం తు యయౌ కైలాసమేవ సః ।

దూరాద్దృష్ట్వా తమాయాన్తం చకమ్పే గిరిజా తదా ॥౧.౪౩.౪౦॥

ఉవాచ పితరం గత్వా దైత్యో మాం కిం ను నేష్యతి ।

తస్యాస్తద్వచనం శ్రుత్వా నీత్వా తాం దుర్గమాంగృహామ్ ॥౪౧॥

అవిజ్ఞాతాం స్వేతరేణ స్థాపయామాస నిర్భయామ్ ।

సోఽపి దైత్యస్తతో హైమం గిరిం తద్గ్రహణేచ్ఛయా ॥౪౨॥

ఆగతో న దదర్శాథ గిరిజాం క్వాపి సత్తమ ।

భ్రమన్దదర్శ తత్రైకాం మూర్తిం చింతామణేః శుభామ్ ॥౪౩॥

సహస్రసూర్యసంకాశాం నానాలంకారశోభినీమ్ ।

త్రైలోక్యసుందరాం సద్యో గృహీత్వా స్వస్థలం యయౌ ॥౪౪॥

నానావాదిత్ర నిర్ఘోషైః స్తువద్భిర్బన్దిభిర్వృతః ।

తతః పాతాలమగమత్ సర్వత్ర విజయీ బలీ ॥౪౫॥

గచ్ఛతస్తస్య దైత్యస్య హస్తేఽప్యన్తర్హితా తదా ।

మూర్తిశ్చితామణేః సా తు తదద్భుతమివాభవత్ ॥౪౬॥

తమేవాశకునం మత్వా తత్పురం పునరావిశత్ ।

అత్యన్తం విమనాశ్చిన్తాం దురుతాం సముపాగతః ॥౪౭॥ (౧౬౮౪)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే త్రిచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః ॥౪౩॥

అధ్యాయ ౪౪ ప్రారంభ :-

వ్యాస ఉవాచ ।

తతః కిమకరోచ్ఛమ్భుస్త్రిపురేణ పరాజితః ।

కథం తమజయద్దైత్యం త్రిపురం జయశాలినమ్ ॥౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తతః శమ్భుః పరాం చిన్తామాపేదే మనసాఽసకృత ।

స్వాహా స్వధా విహీనం తు భూతలం పరిచిన్తయన్ ॥౨॥

కదా స్వస్థానగా దేవా భవిష్యన్తి గతజ్వరాః ।

కేనోపాయేన వాసః స్యాద్ దుర్జయస్య పరాజయః ॥౩॥

ఏవం చిన్తాతురే తస్మిన్ నారదో మునిసత్తమః ।

ఆయయౌ శంకరం ద్రష్టుం దేవాన్ సర్వాన్ యదృచ్ఛయా ॥౪॥

తం దృష్ట్వా జహృషే దేవో మర్త్యః ప్రాప్య యథాఽమృతమ్ ।

పూజయామాస విధివత్ కృతాసన పరిగ్రహమ్ ॥౫॥

ఆలింగ్య తమువాచేత్థం శివశ్చింతాతురో భృశమ్ ।

దేవానాం హితమన్విచ్ఛన్ దైత్యస్య వధమేవ చ ॥౬॥

శివ ఉవాచ ।

దైత్యేన సర్వదేవానాం కదనం కృతమోజసా ।

తద్రణే భగ్నసంకల్పాః సర్వే దేవాః పలాయితాః ॥౭॥

యాతా దశ దిశో బ్రహ్మన్ కః కుత్రాస్తే న వేదమ్యహమ్ ।

మమాప్యస్త్రాణి తేనాస్త్రైః ప్రభగ్నాని సహస్రశః ॥౮॥

బ్రహ్మోవాచ ।

శ్రుత్వా శివవచః సోఽమమవాదీన్ మునిసత్తమ ।

మన్వానః పరమాశ్చర్యం త్రైలోక్యేశపరాభవమ్ ॥౯॥

నారద ఉవాచ ।

సర్వజ్ఞే సర్వవిద్యేశే సర్వేశే సర్వకర్తరి ।

సర్వానేనే సర్వహరే సర్వస్యాపి నియన్తరి ॥౧.౪౪.౧౦॥

శక్తే కర్తుమకర్తుం వాఽన్యథాకర్తుమపి ప్రభో ।

అణిమాది గుణోపేతే షడైశ్వర్యవిలాసిని ॥౧౧॥

కిం వక్తవ్యం మయా దేవ సర్వవక్తృవరే త్వయి ।

మునినా గానసక్తేన త్రిలోకీం భ్రమతాఽనిశమ్ ॥౧౨॥

తవ వాక్యానురోధేన విచార్య ప్రబ్రవీమ్యహమ్ ।

ఏవముక్త్వా క్షణం ధ్యాత్వా పునః ప్రాహ శివం మునిః ॥౧౩॥

మునిరువాచ ।

యుద్ధాయ గన్తుకామేన నార్చితో గణపస్త్వయా ।

అతః పరాభవం ప్రాప్తో వహ్నినేత్రః పినాకధృక్ ॥౧౪॥

ఇదానీమర్చయ పురా విఘ్నేశం విఘ్నవారణమ్ ।

ప్రసాద్య తద్వరం లబ్ధ్వా యాహి యుద్ధాయ సాదరమ్ ॥౧౫॥

పరాజేష్యసి తం దైత్యం నాత్ర కార్యా విచారణా ।

బ్రహ్మోవాచ।

తేనాపి తపసా దేవో మహతారాధితః పురా ॥౧౬॥

తేన తస్మై వరో దత్తోఽఖిల విఘ్నౌఘహారిణా ।

మహేశ్వరం వినా మృత్యుర్న కేనాపి భవేత్తవ ॥౧౭॥

తస్మాద్ గిరిశ తస్యేదం కామగం తు పురత్రయమ్ ।

ఏకేషుణా దారయస్వ జయోపాయోఽయమీరితః ॥౧౮॥

ప్రహర్షమతులం లేభే శ్రుత్వా గజాననగిరం।

పూర్వోక్తాం ప్రాహ తం మునిమ్ ॥౧౯॥

శివ ఉవాచ ।

సత్యముక్తం త్వయా బ్రహ్మంస్త్వద్వాక్యేన స్మృతం మయా।

ఉపదిష్టౌ పూర్వమేవ మన్త్రౌ తేన మునే మమ ॥౧.౪౪.౨౦॥

షడక్షరైకాక్షరౌ తౌ సర్వసంకటహారకౌ ।

యుద్ధే వ్యాసక్తచిత్తేన న జప్తౌ న చ సంస్మృతౌ ॥౨౧॥

సర్వవిఘ్నహరో దేవో న స్మృతో హి గజాననః ।

సర్వేషాం కారణం కర్తా పాతా హర్తా వినాయకః ॥౨౨॥

మునిరువాచ ।

తం తోషయ మహాదేవ మహాదేవం గజాననమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

విసర్జ్య నారదం దేవో జగామ తపసే శివః। ॥౨౩॥

దండకారణ్యదేశే తు పద్మాసనస్థితోఽజపత్ ।

ప్రణిధాయ బలాత్ఖాని నియమ్య ధ్యానతత్పరః ॥౨౪॥

సోఽతపత్తప ఉగ్రం తు శతవర్షాణి శంకరః ।

తతస్తస్య ముఖామ్భోజాన్ నిర్గతస్తు పుమాన్పరః ॥౨౫॥

పంచవక్త్రో దశభుజో లలాటేన్దుః శశిప్రభః ।

ముండమాలో సర్పభూషో ముకుటాంగదభూషణః ॥౨౬॥

అగ్న్యర్క శశినో భాభిస్తిరస్కుర్వన్దశాయుధః ।

తద్భాసా ధర్షితో దేవోఽపశ్యదుగ్రం పురఃస్థితమ్ ॥౨౭॥

వినాయకం పంచముఖం పంచాస్యమపరం శివమ్ ।

తం దృష్ట్వాఽతర్కయద్దేవః కిమహం ద్వివిధోఽభవమ్ ॥౨౮॥

కింవా మమైవ రూపేణ త్రిపురోఽయమిహాగతః ।

త్రయస్త్రింశత్కోటి దేవేష్వపరః పంచవక్త్రవాన్ ॥౨౯॥

అథవా స్వప్న ఏవాయం దృష్టో దీర్ఘతరో మయా।

అథవా మే వరం దాతుమాగతోఽయం గజాననః ॥౧.౪౪.30॥

సర్వవిఘ్నహరం దేవం యం ధ్యాయామి దివానిశమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యమువాచ ద్విరదాననః ॥3౧॥

అన్తర్యస్తర్కితో దేవః సోఽయం విఘ్నహరో విభుః ।

న మే స్వరూపం జానన్తి దేవర్షి చతురాననాః ॥3౨॥

న వేదాః సోపనిషదః కుతః షట్శాస్త్ర వేదినః ।

అశేష భువనస్యాహం కర్తా పాతాఽపహారకః ॥౩౩॥

బ్రహ్మాది స్థావరచర త్రిగుణామహం ప్రభుః ।

తపసాఽనేన తుష్టోఽహం వరం దాతుమిహాగతః ॥౩౪॥

వరాన్వృణు మహాదేవ యావతో మత్త ఇచ్ఛసి ॥౩౫॥ (౧౭౭౯)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే తపోవర్ణనం నామ చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥౪౪॥

అధ్యాయ ౪౫ ప్రారంభ :-

మునిరువాచ ।

తతః ప్రసన్నే విఘ్నేశే దేవేశే విఘ్నహారిణి ।

వరాన్ దిత్సతి శర్వాయ కిం కిం వవ్రే సదాశివః ॥౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

గణేశవచనం శ్రుత్వా శివో వాక్యమథాబ్రవీత్ ।

స్మృత్వా గజాననం తం తు స్వస్వరూపం వరప్రదమ్ ॥౨॥

శివ ఉవాచ ।

దశాపి నేత్రాణి మమాద్య ధన్యాన్యథో భుజాః పూజనతస్తవాద్య ।

తవానతే పంచ శిరాంసి ధన్యా న్యథః స్తుతే: పంచముఖాని దేవ ॥౩॥

పృథ్వీ జలం వాయురథో దిశశ్చ, తేజశ్చ కాలః కలనాత్మకోఽపి ।

నభో రసో రుపమథాని గంధః, స్పర్శశ్చ శబ్దో మన ఇంద్రియాణి ॥౪॥

గంధర్వయక్షాః పితరో మనుష్యా, దేవర్షయో దేవగణాశ్చ సర్వే ।

బ్రహ్మేన్ద్రరుద్రా వసవోఽథ సాధ్యాస్త్వత్తః ప్రసూతా సచరాచరశ్చ ॥౫॥

సృజస్యదో విశ్వమనన్యబుద్ధే, రజోగుణాత్పాసి సమస్తమేతత్ ।

తమోగుణాత్సంహరసే గుణేశ, నిత్యో నిరీహాఖిలకర్మసాక్షీ ॥౬॥

బ్రహ్మోవాచ । తతోఽహమబ్రువం దేవం గణేశం తం శివాజ్ఞయా।

నామ చాకరవం తస్య యత్తచ్ఛృణు మహామతే ॥౭॥

త్వన్నామ బీజం ప్రథమం మాతృకాణామోంకార రూపం శ్రుతిమూలభూతమ్ ।

యతో గణానాం త్వమసీహ ఈశో, గణేశ ఇత్యేవ తవాస్తు నామ ॥౮॥

ఓమిత్యథోక్తే గణనాథ కేన, తుతోష శర్వః ప్రదదౌ వరాంశ్చ ।

యః సర్వకార్యేషు తవేశ కుర్యాత్, స్మృతి తదన్తం స లభేదవిఘ్నమ్ ॥౯॥

వినాస్మృతిం తేన లభేచ్చ కోఽపి వాంఛార్య సిద్ధిం కృమికీట కోఽపి ।

శైవేస్త్వదీయైరథ వైష్ణవైశ్చ శాక్తైశ్చ సౌరేరథ సర్వకార్యే ॥౧.౪౫.౧౦॥

శుభాశుభే వైదిక లౌకికే వా త్వమర్చనీయః ప్రథమం ప్రయత్నాత ।

యన్మంగలం సర్వజనేషు దేవ సయక్ష విద్యాధరపన్నగేషు ॥౧౧॥

తస్యేశ్వరో మంగలమూర్తితాం త్వం తతో యతో మంగలకృత్ స్వభక్తే ।

అహం పురాఽనర్చయతస్తవేశ త్వయ్యస్మృతే దైత్యవరస్య యుద్ధే ॥౧౨॥

అవందనాచ్చాప పరాభవం తం తతస్తవాంఘ్రిం శరణం ప్రపన్నః ।

క్షమాపరాధం మమ సర్వశక్తే జయం ప్రయచ్ఛాఖిలజన్య కాలే ॥౧౩॥

యే సర్వథా త్వాం న భజన్తి దేవ, జడా దరిద్రాః ప్రభవన్తు తేఽపి।

భజంతి తే భక్తియుతా మనుష్యాః, ప్రాప్స్యన్తి సిద్ధిం నిఖిలార్థదాత్రీమ్ ॥౧౪॥

క ఉవాచ ।

ఇత్థం నిశమ్యాఖిలవాక్యసారం వేత్తాఽవదద్వాక్యమిదం గిరీశమ్ ।

యదా యదా మే స్మరణం విదధ్యాస్తదాఽన్తికం తేఽహమియామి మేఢ ॥౧౫॥

మన్త్రామబీజేన నిమంత్రయిత్వైకం బాణం తు తేనైవ పురత్రయం తత్ ।

నిపాతయాస్మన్ మహసా మహేశ, కృత్వా స దైత్యం ఖలు భస్మసాత్త్వమ్ ॥౧౬॥

తతః స్వనామ్నామవదత్ సహస్రం గణాధిపోఽస్మై ప్రణతాయ సమ్యక్ ।

శివాయ భక్త్యా పరితుష్టచిత్తో, జయప్రదం కామకరం జనానామ్ ॥౧౭॥

ఉవాచ చైనం రణకాల ఏతత్ పఠస్వ దైత్యాన్వినిహంసి శీఘ్రమ్ ।

త్రిసంధ్యమేతస్య జపాన్నరాణాం సిధ్యన్తి కామాః సకలా అభీష్టాః ॥౧౮॥

శ్రుత్వా తు వాక్యం ద్విరదాననస్య, తం పూజ్య సమ్యక్శివ ఉజ్జహర్ష ।

సంస్థాపయామాస మహాగణేశం ప్రాసాదముచ్చైర్దృఢమాశు చక్రే ॥౧౯॥

సంతర్ప్య దేవాన్ ముని సిద్ధసంఘాన్ దానాని దత్వా ద్విజపుంగవేభ్యః ।

పునశ్చ సంపూజ్య నమశ్చకార దేవం గిరీశో వరదం గణేశం ॥౧.౪౫.౨౦॥

ఉవాచ సర్వాన్ మణిపూరియం తు విఖ్యాతిమాగచ్ఛతు సర్వలోకే ।

దేవేన సర్వైశ్చ తథోదితైస్తైరన్తర్దధుస్తే గణనాథముఖ్యాః ॥౨౧॥

అన్తర్హితే మునిగణే ససురే గణేశే, శర్వోప్యగాత్ స్వనిలయం స్వగణైరుపేతః ।

గన్ధర్వ యక్షనివహైరమరాంగనాభిర్వృత్తం నిజం పరముదా గిరిజామువాచ ॥౨౨॥

శ్రుత్వా తదాఽమృతవచః సకలం గిరీశాద్దేవేశ్వరా ముముదిరే మునయః సదారాః ।

యోగీశ్వరాశ్చ నిహతం త్రిపురం స్వధిష్ణ్యమమంసతాధిగతం గిరిశ ప్రసాదాత్ ॥౨౩॥
(౧౭౪౨)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే శివస్య వరదానం నామ
పంచచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥౪౫॥

వ్యాస ఉవాచ ।

కథం నామ్నాం సహస్రం తద్ గణేశ ఉపదిష్టవాన్।

శివదం తన్మమాచక్ష్వ లోకానుగ్రహతత్పర ॥ ౧ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

దేవః పూర్వం పురారాతిః పురత్రయజయోద్యమే ।

అనర్చనాద్గణేశస్య జాతో విఘ్నాకులః కిల ॥౨॥

మనసా స వినిర్ధార్య తతస్తద్విఘ్నకారణం ।

మహాగణపతిం భక్త్యా సమభ్యర్చ్య యథావిధీ ॥౩॥

విఘ్నప్రశమనోపాయమపృచ్ఛత్తం పరాజితః ।

సంతుష్టః పూజయా శంభోర్మంహాగణపతిః స్వయమ్ ॥౪॥

సర్వవిఘ్నప్రశమనం సర్వకామఫలప్రదం ।

తతస్తస్మై స్వస్య నామ్నాం సహస్రమిదమబ్రవీత్ ॥౫॥

అస్య శ్రీమద్గణేశదివ్యసహస్రనామామృతస్తోత్రమాలామహామంత్రస్య శ్రీమహాగణపతిర్ఋషిః ।

శ్రీస్వానందేశో బ్రహ్మణస్పతిర్దేవతా ।

నానావిధాని చ్ఛందాంసి ।

హుమితి బీజం ।

తుంగమితీం శక్తిః ।

స్వాహాశక్తిరితి కీలకం ।

సకలవిఘ్నవినాశనద్వారా శ్రీబ్రహ్మణస్పతి- ప్రీత్యర్థం జపే వినియోగ౧ ।

అథ న్యాసాః ।

గణేశ్వరో గణక్రీడ ఇత్యంగుష్ఠాభ్యాం నమః ।

కుమారగురురీశానేతి తర్జనీభ్యాం నమః ।

బ్రహ్మాండకుంభశ్చిద్వ్యోమేతి మధ్యమాభ్యాం నమః ।

రక్తోరక్తాంబరధర ఇత్యనామికాభ్యాం నమః సర్వసద్గురుసంసేవ్య ఇతి కనిష్ఠికాభ్యాం నమః ।

లుప్తవిఘ్నః సుభవనామితి కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః ।

అథ హృదయాదిన్యాసాః ।

ఛందశ్ఛందోద్భవ ఇతి హృదయాయ నమః ।

నిష్కలో నిర్మల ఇతి శిరసే స్వాహా ।

సృష్టిస్థితిలయక్రీడ ఇతి శిఖాయై వషట్ ।

జ్ఞానం విజ్ఞానమానందం ఇతి కవచాయ హుమ్ ।

అష్టాంగయోగఫల భృదితి నేత్రత్రయాయ వౌషట్ ।

అనంతశక్తిసహితం ఇత్యస్త్రాయ ఫట్ ।

ఇతి దిగ్బంధః ।

అథ ధ్యానమ్ ।

రక్తాంభోధిస్థపోతోల్లసదరుణసరోజాధిరుఢం త్రినేత్రం ।

పాశం చైవాంకుశాఢ్యం పరశుమభయదం బాహుభిర్ధారయంతం ।

శక్త్యా యుక్తం గజాస్యం పృథుతరజఠరం సిద్ధిబుద్ధీసమేతం ।

రక్తం చంద్రార్ధమౌలిం సకలభయహరం విఘ్నరాజం నమామి ॥ ౧ ॥

శ్రీసిద్ధిబుద్ధిసహితాయ సలక్షలాభాయ శ్రోస్వానందేశాయ బ్రహ్మణస్పతయే సాంగాయ సపరివారాయ సశక్తికాయ సాయుధాయ సవాహనాయ సావరణాయ నమః ।

ఇతి నామమంత్రేణ మానసైః పఞ్చోపచారైః సంపూజ్య పఠేత్ ।

। శ్రీమహాగణపతిరువాచ ।

గణేశ్వరో గణక్రీడో గణనాథో గణాధిపః ।

ఏకదంష్ట్రో వక్రతుండో గజవక్త్రో మహోదరః ॥ ౧ ॥

లంబోదరో ధూమ్రవర్ణో వికటో విఘ్ననాయకః ।

సుముఖో దుర్ముఖో బుద్ధో విఘ్నరాజో గజాననః ॥౨॥

భీమః ప్రమోద ఆమోదః సురానందో మదోత్కటః ।

హేరంబః శంబరః శంభుర్లంబకర్ణో మహాబలః ॥౩॥

నందనో లంపటో భీమమేఘనాదో గణంజయః ।

వినాయకో విరూపాక్షో వీరశూరవరప్రదః ॥౪॥

మహాగతిరుర్భుద్ధిప్రియః క్షిప్రప్రసాదనః ।

రుద్రప్రియో గణాధ్యక్ష ఉమాపుత్రోఽఘనాశనః ॥౫॥

కుమారగురురీశానపుత్రో మూషకవాహనః ।

సిద్ధిప్రియః సిద్ధిపతిః సిద్ధిః సిద్ధివినాయకః ॥౬॥

అవిఘ్నస్తుంబరుః సింహవాహనో మోహినీప్రియః ।

కటంకటో రాజపుత్రః శాకలః సంమితోఽమితః ॥౭॥

కూష్మాండసామసంభూతిర్దుర్జయో ధుర్జయో జయ ।

భూపతిర్భువనపతిర్భూతానాం పతిరవ్యయః ॥౮॥

విశ్వకర్తా విశ్వముఖో విశ్వవంద్యో వినిర్గుణః ।

కవిః కవీనామృషభో బ్రహ్మణ్యో బ్రహ్మణస్పతిః ॥౯ ॥

జ్యేష్ఠరాజో నిధిపతిర్నిధిప్రియపతిప్రియః ।

హిరణ్మయపురాంతఃస్థః సూర్యమండలమధ్యగః ॥ ౧.౪౬.౧౦ ॥

కరాహతిధ్వస్తసింధుసలిలః పూషదంతభిత్ ।

ఉమాంకకేలికుతుకీ ముక్తిదః కులపాలనః ।। ౧౧ ।।

కిరీటికుండలిహారివనమాలిమనోమయః ।

వైముఖ్యహతదైత్యశ్రీః పాదాహత్యేజితక్షితిః ।। ౧౨ ।।

సద్యోజాతః స్వర్ణముంజమేఖలీ దుర్నిమిత్తహృత్ ।

దుఃస్వప్నదుష్టశమనో గుణీ నాదప్రతిష్ఠితః ।। ౧౩ ।।

సురూపః సర్వనేత్రాధివాసో విభ్రాజినూపురః।

పీతాంబరః ఖండరదః ఖండవైశాఖసంస్థితః ।। ౧౪।।

చిత్రాంగః శ్యామదశనో భాలచంద్రో హవిర్భుజః ।

యోగాధిపస్తారకస్థపురుషో గజకర్ణకః ।। ౧౫।।

గణాధిరాజో విజయః స్థిరో గజపతిర్ధ్వజీ ।

దేవదేవః స్మరప్రాణదీపకో వాయుకీలకః ।। ౧౬ ।।

విపశ్చిద్వరదోన్నాదో నాదభిన్నమహాచలః ।

వరాహవదనో మృత్యుంజయో వ్యాఘ్రాజినాంబరః ।। ౧౭।।

ఇచ్చాశక్తిభవో దేవత్రాతా దైత్యవిమర్దనః ।

శంభువక్త్రోద్భవః శంభుకోపజః శంభుహాస్యభూః ।। ౧౮।।

శంభుతేజాః శివాశోకహారీ గౌరీసుఖావహః ।

ఉమాంగమలజో గౌరీతేజోభూః స్వర్ధునీభవః ।। ౧౯।।

మత్తకాయో మహానాదో గిరివర్ష్మా శుభాననః ।

సర్వాత్మా సర్వదేవాత్మా బ్రహ్మమూర్ధా కకుప్శ్రుతిః ।।౧.౪౬.౨౦ ।।

బ్రహ్మాండకుంభశ్చిద్వ్యోమభాలః సత్యశిరోరుహః ।

జగజ్జన్మలయోన్మేషనిమేషోఽగ్న్యర్కసోమదృక్ ॥ ౨౧ ॥

గిరీంద్రకరదో ధర్మాధర్మోష్ఠః సామబృంహిత।

గ్రహర్క్షదశనో వాణీజిహ్వో వాసవనాసికః ॥౨౨ ॥

భ్రూమధ్యసంస్థితకరో బ్రహ్మవిద్యామదోదకః ।

కులాచలాంసః సోమార్కఘంటో రుద్రశిరోధరః ॥౨౩ ॥

నదీనదభుజః సర్పాంగులీకస్తారకానఖః ।

వ్యోమనాభిః శ్రీర్హృదయో మేరుపృష్ఠోఽర్ణవోదరః । ।౨౪॥

కుక్షిస్థయక్షగంధర్వరక్షఃకిన్నరమానుషః ।

పృథ్వీకటిః సృష్టిలింగః శైలోరుర్ధస్రజానుకః ॥౨౫ ॥

పాతాలజంఘో మునిపాత్కాలాంగుష్ఠస్రయీతనుః ।

జ్యోతిర్మండలలాంగూలో హృదయాలాననిశ్చలః ॥౨౬ ॥

హృత్పద్మకర్ణికాశాలీ వియత్కేలిసరోవరః ।

సద్భక్తధ్యాననిగడః పూజావారీనివారితః ॥౨౭॥

ప్రతాపీ కాశ్యపో యంతా గణకో విష్టపీ బలీ ।

యశస్వీ ధార్మికో జేతా ప్రథమః ప్రథమేశ్వరః ॥౨౮॥

చింతామణిద్వీపపతిః కల్పద్రుమవనాలయః ।

రత్నమండపమధ్యస్థో రత్నసింహాసనాశ్రయః ॥౨౯ ॥

తీవ్రాశిరోద్ధృతపదో జ్వాలినీమౌలిలాలితః ।

నందానందితపీఠశ్రీర్భోగదాభూషితాసనః ॥ ౧.౪౬.30 । ।

సకామదాయినీపీఠః స్ఫురదుగ్రాసనాశ్రయః ।

తేజోవతీశిరోరత్నం సత్యానిత్యావతంసితః ॥ 3౧ ॥

సవిఘ్నాశినీపీఠః సర్వశక్త్యంబుజాలయః ।

లిపిపద్మాసనాధారో వహ్నిధామత్రయాలయః ।। ౩౨ ।।

ఉన్నతప్రపదో గూఢగుల్ఫః సంవృతపార్ష్ణికః ।

పీనజంఘః శ్లిష్టజానుః స్థూలోరుః ప్రోన్నమత్కటిః ।। ౩౩ ।।

నిమ్ననాభిః స్థూలకుక్షి పీనవక్షా బృహద్భుజః ।

పీనస్కంధః కంబుకంఠో లంబోష్ఠో లంబనాసికః ।। ౩౪ ।।

భగ్నవామరదస్తుంగాసవ్యదంతో మహాహనుః ।

హ్రస్వనేత్రత్రయః శూర్పకర్ణో నిబిడమస్తకః ।।౩౫।।

స్తబకాకారకుంభాగ్రో రత్నమౌలిర్నిరంకుశః ।

సర్పహారకటీసూత్రః సర్పయజ్ఞోపవీతవాన్ ।। ౩౬ ।।

సర్పకోటీరకటకః సర్పగ్రైవేయకాంగదః ।

సర్పకక్షోదరాబంధః సర్పరాజోత్తరచ్ఛదః ।। ౩౭ ।।

రక్తో రక్తాంబరధరో రక్తమాల్యవిభూషణః ।

రక్తేక్షణో రక్తకరో రక్తతాల్వోష్ఠపల్లవః ।।౩౮।।

శ్వేతః శ్వేతాంబరధరః శ్వేతమాల్యవిభూషణః ।

శ్వేతాతపత్రరుచిరః శ్వేతచామరవీజితః ।। ౩౯ ।।

సర్వావయవసంపూర్ణః సర్వలక్షణలక్షితః ।

సర్వాభరణశోభాఢ్యః సర్వశోభాసమన్వితః ।।౧.౪౬.౪౦ ।।

సర్వమంగలమాంగల్యః సర్వకారణకారణం ।

సర్వదైకకరః శార్ఙ్గీ బీజపూరీ గదాధరః ।।౪౧ ।।

శుభ్రాంగో లోకసారంగః సుతంతుస్తంతువర్ద్ధనః ।

కిరీటీ కుండలీ హారీ వనమాలీ శుభాంగదః ।।౪౨।।

ఇక్షుచాపధరః శూలీ చక్రపాణిః సరోజభృత్ ।

పాశీ ధృతోత్పలః శాలీమంజరీభృత్స్వదంతభృత్ ।।౪౩ ।।

కల్పవల్లీధరో విశ్వాభయదైకకరో వశీ ।

అక్షమాలాధరో జ్ఞానముద్రావాన్ముద్గరాయుధః ।।౪౪।।

పూర్ణపాత్రో కంబుధరో విధృతాక్షః సుమోదకః ।।

కరస్థామ్రఫలశ్చూతకలికాభృత్కుఠారవాన్ ।।౪౫ ।।

పుష్కరథస్వర్ణఘటపూర్ణరత్నాంబువర్షకః ।

భారతీసుందరీనాథో బినాయకరతిప్రియః ।।౪౬।।

మహాలక్ష్మీప్రియతమః సిద్ధలక్ష్మీమనోరమ ।

రమారమేశపూర్వాంగో దక్షిణోమామహేశ్వర ।।౪౭।।

మహివరాహవామాంగో రతికందర్పపశ్చిమః ।

ఆమోదమోదజననః సప్రమోదప్ర మోదనః । ।।౪౮।।

సమేధితసమృద్ధశ్రీర్బుద్ధిసిద్ధిప్రవర్ధనః ।

దంతసౌముఖ్యసుముఖకాంతికందలితాశ్రయః ।।౪౯ ।।

మదనావత్యాశ్రితాంఘ్రి కృతసౌముఖ్యదుర్ముఖః ।

విఘ్నసంపల్లవోద్విగ్న సేవోన్నిద్రమదద్రవః ।।౧.౪౬.౫౦ ।।

విఘ్నకృన్నిమ్నచరణద్రావిణీశక్తిసంవృతః ।

తీవ్రాప్రసన్నవదనో జ్వాలినీపాలితైకదృక్ ।।౫౧ ।।

మోహినీం మోహనో భోగదాయినీకీర్తిమండితః ।

కామినీకాంతయుక్తశ్రీస్తేజిన్యధిష్ఠితైకదృక్ ।।౫౨।।

వసుధారామదోన్మాదో మహాశంఖనిధిప్రియః ।
నమద్వసుమతీమౌలిప్రహ్వః పద్మనిధిప్రభుః ॥౫౩॥
సర్వసద్గురుసంసేవ్యః శోచిష్కేశహృదాశ్రయః ।
ఈశానమూర్ధా దేవేంద్రశిఖః పవననందనః ॥౫౪॥
ప్రత్యగ్నినయనాదిత్యో దివ్యాస్త్రాణాం ప్రయోగవిత్ ।
ఐరావతాదిసర్వాశావారణో వారణాప్రియః ॥౫౫॥
వజ్రాద్యస్త్రపరీవారగణచండసమాశ్రయః ।
జయాజయపరికరో విజయావిజయావహః ॥౫౬॥
అజయార్చితపాదాబ్జో నిత్యానిత్యావలంబితః ।
విలాసినీకృతోల్లాసశౌండీసౌందర్యమండితః ॥౫౭॥
అనంతానంతసుఖదః సుమంగలసుమంగలః ।
జ్ఞానాశ్రయః క్రియాధారః ఇచ్ఛాశక్తినిషేవితః ॥౫౮॥
సుభగాసంశ్రీతపదో లలితాలలితాశ్రయః ।
కామినీపాలనః కామకామినీకేలిలాలితః ॥౫౯॥
సరస్వత్యాశ్రయో గౌరీనందనః శ్రీనికేతనః ।
గురుగుప్తపదో వాచాసిద్ధో వాగీశ్వరీపతిః ॥౧.౪౬.౬౦॥
నలినీకాముకో రామావామాజ్యేష్ఠామనోరమః ।
రౌద్రీముద్రితపాదాబ్జో హుంబీజస్తుంగశక్తికః ॥౬౧॥
విశ్వాదిజననత్రాణస్వాహాశక్తిసుకీలకః ।
అమృతాబ్ధికృతావాసో మదాఘూర్ణితలోచనః ॥౬౨॥
ఉచ్ఛిష్టోచ్ఛిష్టగణపగణేశో గణనాయకః ।

సార్వకాలికసంసిద్ధిర్నిత్యసేవ్యో దిగంబరః ॥౬౩ ॥

అనాపాయోఽనంతశక్తిరప్రమేయోఽజరోఽమరః ।

అనావిలోఽప్రతిహతిరచ్యుతోఽమృతమక్షరం ॥౬౪॥

అప్రతర్క్యోఽక్షయోఽ జయ్యోఽనాధారోఽనామయోఽమలః ।

అమేయసిద్ధిరద్వైతమఘోరోఽప్రమితాననః ॥౬౫ ॥

అనాకారోఽబ్ధిభూమ్యగ్నిబలఘ్నోఽవ్యక్తలక్షణః ।

ఆధారపీఠ ఆధార ఆధారాధేయవర్జితః ॥౬౬॥

ఆఖుకేతన ఆశాపూరక ఆఖుమహారథః ।

ఇక్షుసాగరమధ్యస్థ ఇక్షుభక్షణలాలసః ॥౬౭॥

ఇక్షుచాపాతిరేకశ్రీరిక్షుచాపనిషేవితః ।

ఇంద్రగోపసమానశ్రీరింద్రనీలసమద్యుతిః ॥౬౮॥

ఇందీవరదలశ్యామ ఇందుమండలమండితః ।

ఇధ్మప్రియ ఇడాభాగ ఇడాధర్మేందిరాప్రదః ॥౬౯॥

ఇక్ష్వాకువిఘ్నవిధ్వంసీ ఇతికర్తవ్యతేప్సితః ।

ఈశానమౌలిరీశాన ఈశానప్రియ ఈతిహా ॥౧.౪౬.౭౦॥

ఈషణాత్రయకల్పాంత ఇహాముత్రవివర్జితః ।

ఉపేంద్ర ఉడుభృన్మౌలిరుమదూరకపతిప్రియః ॥౭౧ ॥

ఉన్నతానన ఉత్తుంగ ఉదార ఉదారత్రిదశాగ్రణీః ।

ఊర్జస్వానూష్మలమద ఊహాపోహదురాసదః ॥౭౨॥

ఋగ్యజుఃసామనయన ఋద్ధిసిద్ధిసమర్పకః ।

ఋజుచిత్తైకసులభ ఋణత్రయవిమోచనః ॥౭౩ ॥

లుప్తవిఘ్నః సుభక్తానాం లుప్తశక్తిః సురద్విషామ్ ।

లుప్తశ్రీర్విముఖార్చానాం లూతావిస్ఫోటనాశనః ॥౭౪॥

ఏకారపీఠమధ్యస్థ ఏకపాదకృతాసనః ।

ఏజితాఖిలదైత్యశ్రీరేధితాఖిలసంశ్రయః ॥౭౫॥

ఐశ్వర్యనిధిరైశ్వర్యమైహికాముష్మికప్రదః ।

ఐరావతసమోన్మేష ఐరావతనిభాననః ॥౭౬॥

ఓంకారవాచ్య ఓంకార ఓజస్వానోషధీపతిః ।

ఔదార్యనిధిరౌద్ధత్యధుర్య ఔన్నత్యనిఃస్వనః ॥౭౭॥

అంకుశః సురనాగానామంకుశాకారసంస్థితః ।

అః సమస్తవిసర్గాణాం పదేషు పరికీర్తితః ॥౭౮॥

కమండలుధరః కల్పః కపర్దీ కలభాననః ।

కర్మసాక్షీ కర్మకర్తా కర్మాకర్మఫలప్రదః ॥౭౯॥

కదంబగోలకాకారకూష్మాండగణనాయకః ।

కారుణ్యదేహః కపిలః కథకః కటిసూత్రభృత్ ॥౧.౪౬.౮౦॥

ఖర్వః ఖర్వప్రియః ఖడ్గీ ఖాంతరస్థః ఖనిర్మలః ।

ఖల్వాటశృంగనిలయః ఖట్వాంగీ ఖదురాసదః ॥౮౧ ॥

గుణాఢ్యో గహనో గస్థో గద్యపద్యసుధార్ణవః ।

గద్యగానప్రియో గర్జగీతో గీర్వాణపూర్వజః ॥౮౨॥

గుహ్యాచారరతో గుహ్యో గుహ్యాగమనిరూపితః ।

గుహ్యాశయో గుడాబ్ధిస్థో గురుగమ్యో గురోర్గురుః ॥౮౩॥

ఘంటాఘర్ఘరికామాలీ ఘటకుంభో ఘటోదరః ।

జకారవాచ్యో జాకారో జకారాకారశుండభృత్ ।।౮౪।।

చండశ్చండేశ్వరశ్చండచండేశశ్చండవిక్రమః ।

చరాచరపితా చింతామణిశ్చర్వణలాలసః ।।౮౫।।

ఛందశ్ఛందోద్భవశ్ఛందో దుర్లక్ష్యశ్ఛందవిగ్రహః ।

జగద్యోనిర్జగత్సాక్షీ జగదీశో జగన్మయః ।।౮౬।।

జపో జపపరో జాప్యో జిహ్వాసింహాసనప్రభుః ।

ఝలర్ఝుల్లోల్లసద్దానో ఝంకారిభ్రమరాకులః ।।।౮౭।।

టంకారస్ఫారసంరావష్టంకారమణినూపురః ।

ఠద్వయపల్లవాంతఃస్థ సర్వమంత్రేషు సిద్ధిదః ।।౮౮।।

డిండిముండో డాకినీశో డామరో డిండిమాప్రియః ।

ఢక్కానినాదముదితో ఢౌకో ఢౌంఢవినాయకః ।।౮౯।।

తత్వానాం ప్రకృతిస్తత్వం తత్వంపదనిరూపితః ।

తారకాంతరసంస్థానస్తారకస్తారకాంతకః ।।౧.౪౬.౯౦।।

స్థాణుః స్థాణుప్రియః స్థాతా స్థావరంజంగమంజగత్। ।

దక్షయజ్ఞప్రమథనో దాతా దానం దమో దయా । ।౯౧ ।।

దయావాన్దివ్యవిభవో దండభృద్దండనాయకః ।

దంతప్రభిన్నభ్రమరో దైత్యవారణదారణః ।।౯౨ ।।

దంష్ట్రాలగ్నద్విపఘటో దేవార్థాత్తగజాకృతిః ।

ధనం ధనపతేర్బంధుర్ధనదో ధరణీధరః । ।౯౩ ।।

ధ్యానైకప్రకటో ధ్యేయో ధ్యానం ధ్యానపరాయణః ।

ధ్వనిప్రకృతిచీత్కారబ్రహ్మాండావలిమేఖలః ।।౯౪।।

నంద్యో నదఃప్రియో నాదో నాదమధ్యే ప్రతిష్ఠితః ।

నిష్కలో నిర్మలో నిత్యో నిత్యానిత్యో నిరామయః ॥౯౫ ॥

పరంవ్యోమ పరంధామ పరమాత్మా పరంపదం ।

పరాత్పరః పశుపతిః పశుపాశవిమోచనః ॥౯౬ ॥

పూర్ణానందః పరానందః పురాణపురుషోత్తమః ।

పద్మప్రసన్నయనః ప్రణతాజ్ఞాననాశనః ॥ ౯౭॥

ప్రమాణప్రత్యయాతీత ప్రణతార్తివినాశనః ।

ఫణిహస్తః ఫణిపతిఫూత్కారఫాణితప్రియః ॥౯౮॥

బాణార్చితాంఘ్రియుగలో బాలకేలీకుతూహలీ ।

బ్రహ్మ బ్రహ్మార్చితపదో బ్రహ్మచారీ బృహస్పతిః ॥ ౯౯॥

బృహత్తరో బ్రహ్మపరో బ్రహ్మణ్యబ్రహ్మవిత్ప్రియః ।

భ్రూక్షేపదత్తలక్ష్మీకో భర్గో భద్రో భయాపహః ॥ ౧.౪౬.౧౦౦ ॥

భగవాన్భ-- క్తిసులభో భూతిదో భూతిభూషణః ।

భవ్యో భూతాలయో భోగదాతా భ్రూమధ్యగోచరః ॥ ౧౦౧ ॥

మంత్రో మంత్రపతిర్మంత్రీ మదమత్తో మనోమయః ।

మేఖలాహీశ్వరో మందగతిర్మందనిభేక్షణః ॥ ౧౦౨ ॥

మహాబలో మహావీర్యో మహాప్రాణో మహామనాః ।

యజ్ఞో యజ్ఞపతిర్యజ్ఞగోప్తా యజ్ఞఫలప్రదః ॥ ౧౦3 ॥

యశస్కరో యోగగమ్యో యాజ్ఞికో యాచకప్రియ ।

రసో రసప్రియో రస్యో రంజకో రావణార్చితః ॥ ౧ ౦౪॥

రాజ్యరక్షాకరో రత్నగర్భో రాజ్యసుఖప్రదః ।

లక్ష్యో లక్ష్యపతిర్లక్ష్యలయస్థో లడ్డుకప్రియః ।। ౧౦౫ ।।

లానప్రియో లాస్యపరో లాభకృల్లోకవిశ్రుతః ।

వరేణ్యో వహ్నివదనో వంద్యో వేదాంతగోచరః ।। ౧౦ ౬।।

వికర్తా విశ్వతశ్చక్షుర్విధాతా విశ్వతోముఖః ।

వామదేవో వజ్రినేతా వజ్రివజ్రనివారణః ।। ౧౦ ౭।।

వివస్వద్బంధనో విశ్వాధారో విశ్వేశ్వరో విభుః ।

శబ్దబ్రహ్మమయప్రాప్యః శంభుశక్తిగణేశ్వరః ।। ౧౦౮ ।।

శాస్తా శిఖాగ్రనిలయః శరణ్యః శంబరేశ్వరః ।

షడ్ఋతుకుసుమస్రగ్వీ షడాధారః షడక్షరః ।। ౧ ౦౯।।

సంసారవైద్య సర్వజ్ఞ సర్వభేషజభేషజం ।

సృష్టిస్థితిలయక్రీడః సురకుంజరభేదకః ।। ౧.౪౬.౧౧౦ ।।

సిందూరితమహాకుంభః సదసద్వ్యక్తిదాయకః ।

సాక్షీ సముద్రమథనః స్వయంవేద్యః స్వదక్షిణః ।। ౧౧౧ ।।

స్వతంత్రః సత్యసంకల్పః సామగానరతః సుఖీ ।

హంసో హస్తిపిశాచీశో హవనం హవ్యకవ్యభుక్ ।। ౧౧ ౨।।

హవ్యం హతప్రియో హృష్టో హృల్లేఖామంత్రమధ్యగః ।

క్షేత్రాధిపః క్షమాభర్తా క్షమాపరపరరాయణః ।।౧౧ ౩।।

క్షిప్రక్షేమకరః క్షేమనందః క్షోణీసురద్రుమః ।

ధర్మప్రదోఽర్థదః కామదాతా సౌభాగ్యవర్ధనః ।। ౧ ౧౪।।

విద్యాప్రదో విభవదో భుక్తిముక్తిఫలప్రదః ।

అభిరూప్యకరో వీరశ్రీప్రదో విజయప్రదః ।। ౧౧౫ ।।

సర్వంవశ్యకరో గర్భదోషహా పుత్రపౌత్రదః ।

మేధాదః కీర్తిదః శోకహారీ దౌర్భాగ్యనాశనః ॥ ౧౧౬॥

ప్రతివాదిముఖస్తంభో రుష్టచిత్తప్రసాదనః ।

పరాభిచారశమనో దుఃఖహా బంధమోక్షదః ॥ ౧౧౭॥

లవస్త్రుటిః కలా కాష్ఠా నిమేషస్తత్పరక్షణః ।

ఘటీ ముహూర్తం ప్రహరో దివానక్తమహర్నిశం ॥ ౧౧౮॥

పక్షో మాసోఽయనం వర్షం యుగః కల్పో మహాలయః ।

రాశిస్తారా తిథిర్యోగో వారః కరణమంశకం ॥ ౧౧౯॥

లగ్నం హోరా కాలచక్రం మేరు సప్తర్షయో ధ్రువః ।

రాహుర్మదః కవిర్జీవో బుధో భౌమః శశీ రవిః ॥ ౧.౪౬.౧౨౦ ॥

కాలః సృష్టిః స్థితిర్విశ్వం స్థావరం జంగమం జగత్ ।

భూరాపోఽగ్నిర్మరుద్వ్యోమాహంకృతిః ప్రకృతిః పుమాన్ ॥ ౧౨౧ ॥

బ్రహ్మా విష్ణుః శివో రుద్ర ఇంద్రః శక్తిః సదాశివః ।

త్రిదశా పితరః సిద్ధా యక్షా రక్షాంసి కిన్నరా ॥ ౧౨౨॥

సాధ్యా విద్యాధర భూతా మనుష్యాః పశవః ఖగాః ।

సముద్రాః సరితః శైలా భూతం భవ్యం భవోద్భవం ॥ ౧౨౩ ॥

సాంఖ్యం పాతంజలం యోగః పురాణాని శ్రుతిః స్మృతిః ।

వేదాంగాని సదాచారో మీమాంసాన్యాయవిస్తరః ॥ ౧౨౪॥

ఆయుర్వేదో ధనుర్వేదో గాంధర్వ కావ్యనాటకం ।

వైఖానసం భాగవతం మానుషం పాంచరాత్రికం ॥ ౧౨౫॥

శైవం పాశుపతం కాలముఖం భైరవశాసనమ్ ।

శాక్తం వైనాయకం సౌరం జైనమార్హతసంహితా ॥ ౧౨౬ ॥

సదసద్వ్యక్తమవ్యక్తం సచేతనమచేతన ।

బంధో మోక్షః సుఖం భోగయోగః సత్యమణుర్మహాన్ ॥ ౧౨౭॥

స్వస్తిహుంఫట్స్వధాస్వాహాశ్రౌషడ్వౌషడ్వషణ్నమః ।

జ్ఞానం విజ్ఞానమానందో బోధః సంవిత్సమోఽసమ ॥ ౧౨౮ ॥

ఏక ఏకాక్షరాధార ఏకాక్షరపరాయణః ।

ఏకాగ్రధీరేకవీర ఏకానేకస్వరూపధృక్ ॥ ౧ ౨౯॥

ద్విరూపో ద్విభుజో ద్వ్యక్షో ద్విరదో ద్వీపరక్షకః ।

ద్వైమాతురో ద్వివదనో ద్వంద్వహీనో ద్వయాతిగః ॥ ౧.౪౬.౧౩ ౦॥

త్రిధామా త్రికరస్త్రేతా త్రివర్గఫలదాయకః ।

త్రిగుణాత్మా త్రిలోకాదిస్త్రిశక్తీశస్త్రిలోచనః ॥ ౧౩౧ ॥

చతుర్బాహుశ్చతుర్దంతశ్చతురాత్మా చతుర్ముఖః ।

చతుర్మఖమయోపాయశ్చతుర్వర్ణాశ్రమాశ్రయః ॥ ౧౩ ౨॥

చతుర్విధవచోవృత్తిపరివృత్తిప్రవర్తకః ।

చతుర్థీపూజనప్రీతిశ్చతుర్థీతిథిసంభవః ॥ ౧౩౩ ॥

పంచాక్షరాత్మా పంచాత్మా పంచాస్యపంచపంచకృత్ ।

పంచాధారః పంచవర్ణః పంచాక్షరపరాయణః ॥ ౧ ౩౪॥

పంచతాలపంచకరః పంచప్రణవమాతృకః।

పంచబ్రహ్మమయస్ఫూర్తిః పంచావరణవారితః ॥ ౧౩౫ ॥

పంచభక్షప్రియః పంచబాణః పంచశివాత్మకః ।

షట్కోణపీఠః షట్చక్రధామా షడ్గ్రంథిభేదకః ॥ ౧౩ ౬॥

షడంగధ్వాంగవిధ్వంసీ షడంగులమహాహ్రుదః ।

షణ్ముఖః షణ్ముఖభ్రాతా షట్శక్తిపరివారితః ।। ౧౩౭।।

షడ్వైరివర్గవిధ్వంసీ షడూర్మిభయభంజనః।

షట్తర్కదూరః షట్కర్మాః షడ్గుణః షడ్రసాశ్రయః ।। ౧౩౮।।

సప్తపాతాలచరణః సప్తద్వీపోరుమడలః ।

సప్తస్వర్లోకముకుటః సప్తసప్తివరప్రదః ।। ౧౩౯।।

సప్తాంగరాజ్యసుఖదః సప్తర్షిగణవందితః ।

సప్తచ్ఛదోనిధిః సప్తహోతా సప్తస్వరాశ్రయః ।। ౧.౪౬.౧౪౦ ।।

సప్తాబ్ధికేలికాసారః సప్తమాతృనిషేవితః ।

సప్తచ్ఛందోమోదమదః సప్తచ్ఛందోమఖప్రభుః ।। ౧౪౧ ।।

అష్టమూర్తిధ్యేయమూర్తిరష్టప్రకృతికారణం ।

అష్టాంగయోగఫలభృదష్టపత్రాంబుజాసనః ।। ౧౪౨।।

అష్టశక్తిసమానశ్రీరష్టైశ్వర్య ప్రదాయకః ।

అష్టపీఠోపపీఠశ్రీరష్టమాతృసమావృతః ।। ౧౪౩ ।।

అష్టభైరవవసేవ్యోఽష్టవసువంద్యోఽష్టమూర్తిభృత్ ।

అష్టచక్రస్ఫురన్మూర్తిరష్ట ద్రవ్యహవిఃప్రియః ।। ౧౪౪।।

నవనాగాసనాధ్యాసీ నవనిధ్యనుశాసితా ।

నవద్వారపురావృత్తో నవద్వారనికేతనః ।। ౧౪౫।।

నవనారాయణస్తుత్యో నవదుర్గానిషేవితః ।

నవనాథమహానాథో నవనాగవిభూషణః ।। ౧౪౬ ।।

నవరత్నవిచి గో నవశక్తిశిరోధృతః ।

దశాత్మకో దశభుజో దశదిక్పతివందితః ।। ౧౪౭।।

దశాధ్యాయో దశప్రాణో దశేంద్రియనియామకః ।

దశాక్షరమహామంత్రో దశాశావ్యాపివిగ్రహః ।। ౧౪౮।।

ఏకాదశాదిభీరుద్రైః స్తుతశ్చైకాదశాక్షరః ।

ద్వాదశోద్దండదోర్దండద్వాదశాస్రనికేతనః ।। ౧౪౯।।

త్రయోదశభిదాభిన్న విశ్వేదేవాధిదైవతం ।

చతుర్దశేంద్రవరదశ్చతుర్దశమనుప్రభుః ।। ౧.౪౬.౧౫౦।।

చతుర్దశాదివిద్యాఢ్యశ్చతుర్దశజగత్పతిః ।

సామపంచదశః పంచదశీ శీతాంశునిర్మలః ।। ౧౫౧ ।।

షోడశాధారనిలయః షోడశస్వరమాతృకః ।

షోడశాంతపదావాసః షోడశేందుకలాత్మకః ।। ౧౫౨।।

కలాసప్తదశీసప్తదశః సప్తదశాక్షరః ।

అష్టాదశద్వీపపతిరష్టాదశపురాణకృత్ ।। ౧౫౩ ।।

అష్టాదశౌషధిసృష్టిరష్టాదశవిధిస్మృతః ।

అష్టాదశలిపికృతిరష్టాదశవిజాతికృత్ ।। ౧౫౪।।

ఏకవింశత్యుమానేకవింశత్యంగులిపల్లవః ।

చతుర్వింశతితత్వాత్మా పంచవింశాఖ్య పూరుషః ।। ౧౫౫।।

సప్తవింశతితారేశః సప్తవింశతియోగకృత్ ।

ద్వాత్రింశద్భైరవాధీశశ్చతుస్త్రింశన్మహాహ్రదః ।। ౧౫౬।।

షట్త్రింశత్తత్వసంభూతిరష్టత్రింశత్కలాతనుః ।

నమదేకోనపంచాశన్మరుద్వర్గనిరర్గలః ।। ౧౫౭।।

పంచాశదక్షరశ్రేణీ పంచాశద్రుద్రవిగ్రహః ।

పంచాశద్విష్ణుశక్తీశః పంచాశన్మాతృకాలయః ॥ ౧౫౮॥

ద్విపంచాశద్వపుఃశ్రేణీ త్రిషష్ట్యక్షరసంశ్రయః ।

చతుఃషష్ట్యర్ణనిర్ణేతా చతుఃషష్టికలానిధిః ॥ ౧౫౯॥

చతుఃషష్టిమహాసిద్ధయోగినీవృందవందితః ।

అష్టషష్టిమహాతీర్థక్షేత్రభైరవభావనః ॥ ౧.౪౬.౧౬౦ ॥

చతుర్నవతిమంత్రాత్మా షణ్ణవత్యధికప్రభుః ।

శతానందః శతధృతిః శతపత్రాయతేక్షణః ॥ ౧౬౧ ॥

శతానీకః శతమఖః శతధారవరాయుధః ।

సహస్రపత్రనిలయః సహస్రఫణిభూషణః ॥ ౧౬౨ ॥

సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రపాత్ ।

సహస్రనామసంస్తుత్యః సహస్రాక్షబలాపహః ॥ ౧౬౩ ॥

దశసహస్రఫణిభృత్ఫణిరాజకృతాసనః ।

అష్టాశీతిసహస్రౌఘమహర్షిస్తోత్రపాఠితః ॥ ౧ ౬౪॥

లక్షాధారప్రియాధారో లక్షాధారమనోమయః ।

చతుర్లక్షజపప్రీతిశ్చతుర్లక్షప్రకాశకః ॥ ౧౬౫ ॥

చతురశీతిలక్షాణాం జీవానాం దేహసంస్థితిః ।

కోటిసూర్యప్రతీకాశః కోటిచంద్రాంశునిర్మలః ॥ ౧ ౬౬॥

సప్తకోటిమహామంత్రమంత్రితావయవద్యుతిః ।

శివోద్భవాద్యష్టకోటివినాయకధురంధరః ॥ ౧ ౬౭॥

త్రయస్త్రింశత్కోటిసురశ్రేణీప్రణతపాదుకః ।

అనంతదేవతాసేవ్యో హ్యనంతశుభదాయకః ॥ ౧౬౮॥

అనంతానామానంతశ్రీరనంతానంతసౌఖ్యదః ।

అనంతశక్తిసహితో హ్యనంతమునిసంస్తుతః ।

అనంతమునిసంస్తుత ఓం నమ ఇతి ॥ ౧౬౯॥

ఇతి వైనాయకం నామ్నాం సహస్రమిదమీరితం ।

ఇదం బ్రాహ్మే ముహూర్తే వై యః పఠేత్ప్రత్యహం నరః ॥ ౧.౪౬.౧౭౦॥

కరస్థం తస్య సకలమైహికాముష్మికం సుఖం ।

ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం ధైర్యం శౌర్యం బలం యశః ॥ ౧౭౧ ॥

మేధా ప్రజ్ఞా ధృతిః కాంతిః సౌభాగ్యమతిరూపతా ।

సత్యం దయా క్షమా శాంతిర్దాక్షిణ్యం ధర్మశీలతా ।. ౧ ౭౨॥

జగత్సంవననం విశ్వసంవాదో వేదపాటవం ।

సభాపాండిత్యమౌదార్యం గాంభీర్యం బ్రహ్మవర్చసం ॥ ౧౭౩ ॥

ఓజస్తేజఃకులం శీలం ప్రతాపో వీర్యమార్యతా ।

జ్ఞానం విజ్ఞానమాస్తిక్యం ధైర్యం విశ్వాసతా తథా ॥ ౧౭౪॥

ధనధాన్యాదివృద్ధిశ్చ సకృదస్య జపాద్భవేత్ ।

వశ్యం చతుర్విధం విశ్వం జపాదస్య ప్రజాయతే ॥ ౧౭౫॥

రాజ్ఞో రాజకలత్రస్య రాజపుత్రస్య మంత్రిణః ।

జపతే యస్య వశ్యార్థం స దాసస్తస్య జాయతే ॥ ౧ ౭౬॥

ధర్మార్థకామమోక్షాణామనాయాసేన సాధనం ।

శాకినీడాకినీరక్షోయక్షగ్రహభయాపహం ॥ ౧౭౭॥

సామ్రాజ్యసుఖదం సర్వసపత్నమదమర్దనం ।

సమస్తకలహృధ్వంసీ దగ్ధం బీజప్రరోహణమ్ ॥ ౧౭౮॥

దుఃస్వప్ననాశనం క్రుద్ధస్వామిచిత్త ప్రసాధనమ్ ।

షట్కర్మాష్టమహాసిద్ధిత్రికాలజ్ఞానకారణం ॥ ౧ ౭౯॥

పరకృత్యప్రశమనం పరచక్రవిమర్దనం ।

సంగ్రామో సర్వేషామేదమేకం జయావహం ॥ ౧.౪౬.౧౮౦ ॥

సర్వవంధ్యత్వదోషఘ్నం గర్భరక్షైకకారణం ।

పఠ్యతే ప్రత్యహం యత్ర స్తోత్రం గణపతేరిదం ॥ ౧౮౧ ॥

దేశే తత్ర న దుర్భిక్షర్మాతయో దురితాని చ ।

న తద్గేహం జహాతి శ్రీర్యత్రాయం జప్యతే స్తవః । । ౧౮౨। ।

క్షయః కుష్ఠః ప్రమేహాంశౌ భగందరవిషూచికే ।

గుల్మ ప్లీహా న వల్మీకమతిసారం మహౌదరం ॥ ౧౮౩ ॥

కాసం శ్వాస గుదావర్తం శూల శోఫం జలోదరం ।

శిరోరోగం వమిం హిక్కాం గండమాలామరోచకం ॥ ౧ ౮౪॥

వాతపిత్తకఫద్వంద్వత్రిదోషజనితజ్వరం ।

ఆగంతుం విషమం శీతముష్ణం చైకాహికాదికం ॥ ౧౮౫ ॥

ఇత్యాద్యుక్తమనుక్తం వా రోగ దోషాదిసంభవం ।

సర్వం ప్రశమయత్యాశు స్తోత్రస్యాస్య సకృజ్జపః ॥ ౧ ౮౬॥

ప్రాప్యతేఽస్య జపాత్సిద్ధిః స్త్రీశూద్రపతితైరపి ।

సహస్రనామమంత్రోఽయం జప్తవ్యస్తు శుభాప్తయే । । ౧ ౮౭॥

మహాగణపతే స్తోత్రం సకామః ప్రజపన్నిదం ।

ఇచ్ఛయా సకలాన్ భోగానుపభుజ్యేహ పార్థివాన్ ॥ ౧ ౮౮॥

మనోరథఫలైర్దివ్యైర్వ్యోమయానైర్మనోరమైః ।

చంద్రేంద్రభాస్కరోపేంద్రబ్రహ్మశర్వాదిసద్మసు ॥ ౧౮౯॥

కామరూపః కామగతిః కామదః కామదేశ్వరః ।

భుక్త్వా యథేప్సితాన్భోగానభీష్టైః సహ బంధుభిః ॥ ౧.౪౬.౧౯౦ ॥

గణేశానుచరో భూత్వా మహాగణపతే ప్రియః ।

నందీశ్వరాదిసానందైర్నందితః సకలైర్గణైః ॥ ॥ ౧౯౧ ॥

శివాభ్యాం కృపయా పుత్రనిర్విశేషేణ లాలితః ।

శివభక్తః పూర్ణకామో గణేశ్వరవరాత్పునః ॥ ౧౯౨ ॥

జాతిస్మరో ధర్మపరః సార్వభౌమోఽభిజాయతే ।

నిష్కామస్తు జపన్నిత్యం భక్త్యా విఘ్నేశతత్పరః ॥ ౧౯౩ ॥

యోగసిద్ధిం పరాం ప్రాప్య జ్ఞానవైరాగ్యసంస్థితి ।

నిరంతరోదితానందే పరమానందసంజ్ఞితే ॥ ౧౯౪॥

విశ్వోత్తీర్ణే పరే పూర్ణే పునరావృత్తివర్జితే ॥

లీనో వైనాయకే ధామ్ని రమతే నిత్యనిర్వృతే ॥ ౧౯౫ ॥

ఇదం ప్రజప్తం పఠితం పాఠితం శ్రావితం శ్రుతం ।

వ్యాహృతం చర్చితం ధ్యాతం విమృష్టమభినందితం ॥ ౧౯౬ ॥

ఇహాముత్ర అవిశ్లేషం సర్వైశ్వర్యప్రదాయకం ।

స్వచ్ఛదచారిణాఽప్యేష యేన సంధార్యతే స్తవః ।

స రక్ష్యతే శివోద్భూతైర్గణైరప్యష్టకోటిభిః॥ ౧౯౭॥

లిఖితం పుస్తకే స్తోత్రం మంత్రభూతం ప్రపూజయేత్ ।

తత్ర సర్వోత్తమా లక్ష్మీ సన్నిధత్తే నిరంతరం ॥ ౧౯౮॥

దానైరశేషైరఖిలైర్వ్రతైశ్చ।

తీర్థైరశేషైరఖిలైర్మఖైశ్చ।

న తత్ఫలం విందతి యద్గణేశసహస్రనామ్నా స్మరణేన సద్యః ౧౯౯

ఏతన్నామ్నాం సహస్రం పఠతి దినమణౌ ప్రత్యహం ప్రోజ్జిహానే ।

సాయం మధ్యందినే వా త్రిషవణమథవా సంతతం వా జనో యః ।

స స్యాదైశ్వర్యధుర్యః ప్రభవతి వచసాం కీతిముచ్చైస్తనోతి।

దారిద్ర్యం హంతి విశ్వం వశయతి సుచిరం వర్ధతే పుత్రపౌత్రైః ।।౧.౪౬.౨౦౦।।

అకించనోఽప్యేకచిత్తో నియతో నియతాశనః ।

ప్రజపంశ్చతురో మాసాన్ గణేశార్చనతత్పరః ।।౨౦౧ ।।

దరిద్రతాం సమున్మూల్య సప్తజన్మానుగామపి ।

లభతే మహతీం లక్ష్మీమిత్యాజ్ఞా పారమేశ్వరీ । ।౨౦౨।।

ఆయుష్యం వీతరోగం కులమతివిమలం సంపదః శ్రేణిదానాః ।

కీర్తిః పుణ్యావదాతా భణతిరభినవా కాంతిరవ్యాధిభవ్యా ।।

పుత్రాః సంతః కలత్రం గుణవదభిమతం యద్యదన్యచ్చ తత్తన్నిత్యం యః
స్తోత్రమేతత్ పఠతి గణపతేస్తస్య హస్తే సమస్తం ।।౨౦౩ । ।

గణంజయో గణపతిహేరంబో ధరణీధరః ।

మహాగణపతిర్బుద్ధిప్రియః క్షిప్రప్రసాదనః ।।౨౦౪।।

అమోఘసిద్ధిరమితమంత్రశ్చింతామణిర్నిధిః ।

సుమంగలో బీజమాశాపూరకో వరదః కవిః ।।౨౦౫ ।।

కాశ్యపో నందనో వాచాసిద్ధో ఢుంఢిర్వినాయకః ।

మోదకైరేభిరత్రైకవింశత్యా నామభిః పుమాన్ ।।౨౦౬।।

యః స్తౌతి మద్గతమనా మదారాధనతత్పరః ।

స్తుతో నామ్నాం సహస్రేణ తేనాహం నాత్ర సంశయః ।।౨౦౭।।

నమో నమః సుఖరపూజితాంఘ్రయే ।

నమో నమో నిరుపమమంగలాత్మనే ।।

నమో నమో విపులసాధకసిద్ధయే ।

నమో నమః కరికలభాననాయ తే ।।౨౦౮।।

కింకిణీగణరచితచరణః ।

ప్రకటితగురుమితచారుకరణః ।।

మదజలలహరీకలితకపోలః ।

శమయతు దురితం గణపతిర్నృప నామ్నా ।।౨౦౯ ।।

ఇతి శ్రీమదాది శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉపాసనాఖండే ఈశ్వరమహాగణపతిసంవాదే శ్రీమద్గణేశదివ్యసహస్రనామామృతస్తోత్ర కథనంనామ సంపూర్ణమ్ ।।

శ్రీమద్గణేశార్పణమస్తు ।।

ఇతి శ్రీమద్గణేశసహస్రనామమాలామంత్రాత్మకస్తోత్రం సమాప్తమ్ ।।

శ్రీస్వానందేశార్పణమస్తు ।।

షట్చత్వారింశోఽధ్యాయః । ౪౬

అధ్యాయ ౪౭ ప్రారంభ :-

వ్యాస ఉవాచ ।

నామ్నాం సహస్రే సంప్రాప్తే ప్రసన్నే చ గజాననే।

తతః కిమకరోద్ బ్రహ్మన హరస్తత్ కథయస్వ మే ॥౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

గణేశవరదానేన నామ్నాం చైవోపదేశతః ।

ప్రహృష్టః శంకరో నృత్యం జగర్జ చ మహాస్వనః ॥౨॥

ఆహూయ స్వగణాన్దేవాన్ యుద్ధావసరమాదిశత్ ।

తే చ హర్షేణ మహతా యయుర్దేవాః శివాన్తికమ ॥౩॥

బ్రహ్మా కుబేరోఽథ పురన్దరోఽగ్ని, ర్వాయుశ్చ సోమో వరుణోఽర్యమా చ ।

గంధర్వ యక్షా గ్రహకిన్నరాశ్చ, సర్వే నమస్కృత్య శివం స్తువన్తః ॥౪॥

దేవా ఊచుః।

మహాదేవ జగన్నాథ జగదానన్దదాయక ।

త్వయా హతం మహాదైత్యం కదా ద్రక్ష్యామహే వయమ్ ॥౫॥

స్థానభ్రష్టా వయం తేన కృతా విశ్వవిఘాతినా ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం దేవవచః శ్రుత్వా పినాకీ నిర్యయౌ ముదా ॥౬॥

గణేశం మనసా ధ్యాయన్యుద్ధాయ కృతనిశ్చయః ।

వేగేన భవనం ప్రాప్య దేవగంధర్వసంయుతః ॥౭॥

తావచ్చ దైత్యం చారైస్తు వృత్తాన్తః సన్నిరూపితః ।

ఆగతః సురసైన్యేన యుద్ధాయ గిరిజాపతిః ॥౮॥

తస్య సైన్యాన్యన హృయన్త శస్త్రైరస్త్రైశ్చ కంచుకైః ।

స చ దైత్యో మహానాదో యుద్ధభూషణ భూషితః ॥౯॥

వీరానానన్దయామాస వాసః స్రగ్భూషణైర్ధనైః ।

అనేకయానసంశ్లేషు యోద్ధృషు త్రిపురం స్వయమ్ ॥౧.౪౭.౧౦॥

ఆరురోహ మహాద్రైత్యో నాదయాన్విదిశో దిశః ।

తతో యుద్ధం సమభవత్సేనయోరుభయోర్మహత్ ॥౧౧॥

శస్త్రైర్నానావిధైర్బాణైర్మర్మభేదిభిరాయసైః ।

అసృజ్ నదీ ప్రవాహోఽభూన్ మార్గరోధనకారకః ॥౧౨॥

శస్త్రాహతా బభుర్యోధాః పుష్పితాః కింశుకా ఇవ ।

కేచిచ్చ దృఢవైరేణ జీవగ్రాహం మమారయన్ ॥౧౩॥

కేచిత్కచేషు ధృత్వైవ శిరాంసి చిచ్ఛిదుర్బలాత్ ।

ధావతాం రథివీరాణామశ్వానాం కరిణామపి ॥౧౪॥

అఙ్ఘ్రిపాతభవో రేణు వ్యనిశే రోదసీ క్షణాత్ ।

అంధకారే ఘోరతరే న ప్రాజ్ఞాయత కించన ॥౧౫॥

చక్రురేవం తదా యుద్ధం వీరా నానావిధా భృశమ్ ।

జీవితాశాం పరిత్యజ్య మర్తవ్యే కృతనిశ్చయాః ॥౧౬॥

అదృశ్యన్త మృతా దేవా గతే రజసి వాయునా ।

విద్రుతే సురసైన్యే చ హర్షితే ... ॥౧౭॥

ఆయయౌ సమరశ్లాఘీ వజ్రహస్తః పురన్దరః ।

శతకోటిం నిరీక్ష్యైవ దుద్రువుర్దైత్యదానవాః ॥౧౮॥

స వజ్రపాతైరసురాంశ్చూర్ణయామాస వజ్రభృత్ ।

తత్యజుర్జీవితం తే తు చణ్డవజ్రప్రహారతః ॥౧౯॥

కేచిచ్చ భగ్నచరణాః కేచిద్భగ్న శిరోధరాః ।

కేచిద్వ్విదీర్ణజఠరాశ్ఛిన్నస్కన్ధ భుజాః పరే॥౧.౪౭.౨౦॥

ఛిన్నాశ్వానాం చ వీరాణాం వాజినాం రథినాం తథా ।
కేషాంచిదుఖో భిన్నా జంఘాసు చ హతాః పరే ॥౨౧॥
ఛిన్నగుల్ఫాః పరే పేతుర్మిషాత్పేతురథాపరే ।
నిహతానామసృక్స్రైర్జజ్ఞిరే నిమ్నగా బహు ॥౨౨॥
ఉత్సాహవర్ధనాస్తేషాం వీరాణాం జయకాంక్షిణామ్ ।
తతః శనైర్గర్జమానో దదర్శ త్రిపురాసురః ॥౨౩॥
నిహతం బహుధా సైన్యం శక్రం యోద్ధుమథాయయౌ ।
బభ్రాణ శక్రం దృష్ట్వైవ కిమర్థం మర్తుమిచ్ఛసి ॥౨౪॥
అపైహి యుద్ధాజ్జీవంస్త్వం న పృష్టం హన్మి వాసవ ।
కా తే శక్తిర్మయా యుద్ధం కర్తుం తవ శచీపతే ॥౨౫॥
అజః సింహేన కిం యుద్ధం కరిష్యతి వదస్వ మే ।
ఏహి యుద్ధస్వ శక్తిశ్చేన్నో చేద్ గచ్ఛ యథాసుఖమ్ ॥౨౬॥
ఏవముక్తే స్థితే శక్రే వవృషే సాయకాన్బహూన్ ।
సజ్యం కృత్వా ధనుర్దైత్యో దేవసేనామతాడయత్ ॥౨౭॥
ఏకస్మాన్మంత్రితాద్ బాణాదసంఖ్యాతా యయుః శరాః ।
మృధ్నస్తో దేవగంధర్వాన్ రోదసీ సమపూరయన్ ॥౨౮॥
అన్ధకారం పునరభూద్ బాణజాలైర్నిరన్తరమ్ ।
తద్ బాణైరపి తే దేవా వ్యంగా: పేతుర్ధరాతలే ॥౨౯॥
బలహా న్యపతత్ భూమౌ ప్రహారేణావపీడితః ।
సర్వేషు దేవవర్యేషు మూర్ఛితేషు మహేశ్వరః ॥౧.౪౭.౩౦॥
శ్లాఘన్తం బహుగర్జన్తం యుధ్యన్తం నాభ్యరోచయత్ ।

మనసాఽపూజయచ్ఛమ్భుస్తస్య దైత్యస్య పౌరుషమ్ ॥౩౧॥

ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర నారదో దృష్టుమాయయౌ ।

పూజితః ప్రావదచ్ఛమ్భుం శృణుష్వ నీలలోహిత ॥౩౨॥

నారద ఉవాచ ।

త్వయా చిన్తా న కర్తవ్యా త్రిపురస్య వధం ప్రతి ।

వక్ష్యే తస్య వధోపాయం తం కురుశ్వ మహేశ్వర ॥౩౩॥

తేన పూర్వం తపోఽకారి దుష్కరం బ్రహ్మణోఽపి హి ।

ఆరాధితో గణపతిః స తస్మై సర్వవాంఛితమ్ ॥౩౪॥

యద్యత్తేన వృతం దేవో దత్తవానవిచారితమ్ ।

పురత్రయం కామగమమేకబాణాశ్రితం మహత్ ॥౩౫॥

మరుద్గతివిహీనం తదభేద్యం సర్వనిర్జరైః ।

స ఏవ ముక్తవాన్ గుహ్యం శరేణకేన యస్తవ ॥౩౬॥

పురత్రయం భేత్స్యతే తే తస్మాన్ మృత్యుమవాప్స్యసి ।

ఏవముక్త్వా గతే తస్మిన్నారదే మునిసత్తమే ॥౩౭॥

మూర్చ్ఛితాన్విబుధాన్ శర్వః సావధానమథా కరోత్ ।

సస్మారేభముఖం వాక్యం స్మారితో నారదేన తు ॥౩౮॥

మహాప్రయత్నమారేభే దైత్యరాజవధాయ సః ।

తేజసా సర్వనాశాయ శక్తో దేవో నిజేచ్ఛయా ॥౩౯॥

రథం కురూపం శశిసూర్యచక్రం, యన్తారమిన్దీవరజం చకార ।

ధనుర్గిరీన్ద్రం శరమచ్యుతం స ధుర్యాశ్వినే యావయుజద్గిరీశః ॥౧.౪౭.౪౦॥

ఆచమ్య దేవం మనసా విచిన్త్య, తేనోపదిష్టం చ జజాపనామ్నామ్ ।

సహస్రమేకాక్షరమన్త్రయుక్తమమంత్రయత్తేన పినాకభుగ్రమ్ ॥౪౧॥

అమన్త్రయన్మహాబాణం విష్ణురుపం యదా శివః ।

చకమ్పే ధారణీ శేషో వనాని గిరయోఽపి చ ॥౪౨॥

బభ్రముః ఖగణాః సర్వే చుకూజుశ్చ మహారవాన్ ।

శబ్దేనాజగవస్యాపి బిభ్రాన్తాః సురమానుషాః ॥౪౩॥

అముంచత్తం యదా బాణం తదా దగ్ధం నభస్తలమ్ ।

భూమండలం సపాతాలం జ్వాలామాలాభిరంజసా ॥౪౪॥

దృష్ట్వా పపాల దైత్యేన్ద్రః ససైన్యః పురసంశ్రయః ।

జవేనాగాచ్ఛరః సోఽప్య దహద్దైత్యం పురత్రయమ్ ॥౪౫॥

దైత్యదేహగతం తేజో భర్గం దేహే లయం యయౌ ।

పశ్యతాం సర్వసైన్యానాం దైత్యదానవరక్షసామ్ ॥౪౬॥

తతోఽన్తరిక్షే వాగాసీన్ ముక్తో దైత్యః శివాహతః।

తత స్తే తుష్టువుర్దేవా మునయోఽపి త్రిలోచనమ్ ॥౪౭॥

జగుర్గన్ధర్వనిచయాశ్చారణాః శ్రుతితత్పరాః ।

ననృతుశ్చాప్సరఃసంఘాః కిన్నరా వాద్యవాదకాః ॥౪౮॥

ముముచుః పుష్పవర్షాణి నారదాద్యాః సురర్షయః ।

యయుః శివాజ్ఞయా దేవాః స్వం స్వం స్థానం నిరాధయః ॥౪౯॥

నమస్కృత్య మహేశానం త్రిపురాసురఘాతినమ్ ।

మునయోఽపి నిరుద్వేగాః స్వస్వానుష్ఠానతత్పరా: ॥౧.౪౭.౫౦॥

ఆసంస్తస్మిన్హతే దైత్య వేదవేదాంగశాలినః ।

అగ్నిహోత్రాణి యజ్ఞాంశ్చ దానాని చ వ్రతాని చ ॥౫౧॥

చక్రుః సర్వజనా భూమౌ పునరుత్సాహసంయుతాః ।

శైలాది గణపస్కన్దైః సర్వైః పారిషదైరపి ॥౫౨॥

కృతావనామస్త్రయక్ష్యోఽపి విభజ్య తం మహారథమ్।

జయశబ్దైస్తూర్యశబ్దైర్దేవదుందుభినిఃస్వనైః ॥౫౩॥

అలంకృతం శైలరాజం కైలాసం ముదితో యయౌ।

త్రిపురారిరితి స్పష్ట తతో నామాస్య పప్రథే ॥౫౪॥

ఏవం మహాగణపతేర్మన్త్రసామర్థ్యమిదమీరితమ్ ।

సహస్రనామ్నామపి చ ప్రభావోఽయం నిరూపితః ॥౫౫॥

న విజ్ఞాతో మదన్యేన కస్యాపి న నివేదితః ।

పఠనాచ్ఛ్రవణాదస్య సర్వకామఫలం లభేత్ ॥౫౬॥ (౨౦౨౧)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే శివవిజయోనామ సప్తచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః ॥౪౭॥

అధ్యాయ ౪౮ ప్రారంభ :-

వ్యాస ఉవాచ ।

శ్రుతం మయా మహాఖ్యానం త్రిపురస్య వధాశ్రయమ్।

తథాపి శ్రోతుమిచ్ఛామి క్వ స్థితా జగదమ్బికా ॥౧॥

కథమావిర్బభూవైషా తిథౌ దగ్ధః క్వ దైత్యరాట్ ।

ఏతత్సర్వం సవిస్తారం కథయస్వ పితామహ ॥౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

బాహులే పౌర్ణమాస్యాం స సాయం దగ్ధో మహాసురః ।

దివాయుద్ధం మహాఘోరం ప్రాగేవ వర్ణితం హి తత్ ॥౩॥

యతోఽర్చితః సురైః సర్వైర్జయశాలీ సురారిహా ।

అతస్తస్యాం దీపదానం కుర్వన్తి భువి మానవాః ॥౪॥

తస్యాం స్నానం చ దానం చ జపహోమాదికం చ యత్ ।

బహులం జాయతే యస్మాత్తస్మాత్సా బాహులీ స్మృతా ॥౫॥

తస్యాం యే తు న కుర్వన్తి త్రిపురారిమహోత్సవమ్ ।

న లభంతే జయం క్వాపి దగ్ధపుణ్యా భవన్తి తే ॥౬॥

అతస్తస్యాం పౌర్ణమాస్యాం ప్రాతరర్చన్తి యే శివమ్ ।

నిశి యత్తైః కృతం పాపం విలయం ప్రతిపద్యతే ॥౭॥

ఆజన్మతః కృతం పాపం మధ్యాహ్నార్చనతస్తథా ।

సప్తజన్మార్జితం పాపం ప్రదోషార్చనతో మునే ॥౮॥

ఆవిర్భావం శివాయాస్త్వం కథ్యమానం మయా శృణు ।

తస్య మృత్యుం శివాజ్జ్ఞాత్వా భయాదన్తర్హితా శివా ॥౯॥

ఆవిరాసీజ్జగన్మాతా హిమాచలగుహాముఖాత్ ।

దదర్శ పర్వతం ఘోరం సింహవ్యాఘ్రమృగాకులమ్ ॥౧.౪౮.౧౦॥

అపశ్యన్తీ శివం సా తు విరహాకులమానసా ।

విలలాప భృశం భీతా హా తాత హా శివేతి చ ॥౧౧॥

కథం మామ్ న విజానీషే సర్వజ్ఞః సన్సదాశివ ।

వన ఏకాకినీం ఘోరే క్రందంతీం కురరీమివ ॥౧౨॥

కదా మే దర్శనం తే స్యాత్ కిం మాం విస్మృతవానసి ।

శక్తా న జీవితం ధర్తుం సోఢుం వా విరహం హర ॥౧౩॥

తావత్త్వమపి కుత్రాసి న మే శోకం శృణోషి కిమ్ ।

త్వాం వినా శరణం కం వా యామి కిం వా కరోమ్యహమ్ ॥౧౪॥

యోజయస్వ పునర్మాం త్వం శివేన చ శివేన చ ।

ఇదానీం పునరుత్పన్నాం జానీహ జఠరాత్తవ ॥౧౫॥

వరం తమేహ శీఘ్రం మే గవేషయ సదాశివమ్ ।

నో చేద్దేహపరిత్యాగం భృగోరస్మాత్ కరోమ్యహమ్ ॥౧౬॥

క ఉవాచ ।

ఏవం రుదన్త్యాస్తస్యాస్తు శ్రుత్వా తాం గిరముత్తమామ్ ।

న్యవేదయద్ధిమవతే కశ్చిదాగత్య ధీవరః ॥౧౭॥

ధీవర ఉవాచ ।

కాచిన్నితమ్బినీ బాలా సర్వాభరణభూషితా ।

తాటంకే బిభ్రతీ శ్రుత్యోర్మండలే ఇవ భాస్వతః ॥౧౮॥

నానారత్నలసద్దీప్తి ముకుటం మస్తకే భృశమ్ ।

లలాటే తు చతుష్కోణం ముక్తాషోడశ శోభితమ్ ॥౧౯॥

పుష్పం కాంచనరత్నాఢ్యం ముక్తాదామవిలమ్బితమ్ ।

సీమన్తాన్తర్గతం చారు నాసికే స్వర్ణమౌక్తికమ్ ॥౧.౪౮.౨౦॥

అంగదే చారుణీ బాహ్వోర్హస్తయోర్వలయాని చ ।

లసత్కాంచనరత్నాఢయం ప్రత్యేకమంగులీయకమ్ ॥౨౧॥

ముక్తాఫలమయీం మాలాం లసత్కంచుక సంశ్రితామ్ ।

హేమరత్నమయీం కాంచీం కటీ క్షౌమావృతే శుభామ్ ॥౨౨॥

గుల్ఫయోః శృంఖలే హైమే సించచ్చారు సునూపరే।

పాదాంగులీష్వపి పృథక్ త్తత్తద్భూషణముత్తమమ్ ॥౨౩॥

ఏవం సర్వానవద్యాంగీం రూదతీం విహ్వలా భృశమ్ ।

ద్రుష్టా పృష్టా న మాం వక్తి గృష్ణోతి సా తవాభిధామ్ ॥౨౪॥

బ్రహ్మోవాచ।

ఇత్థం నిశమ్య హిమవాంస్త్వరితస్తాం సుతాం యయౌ।

సాన్త్వయన్శ్లేతుగర్భాభిర్వాగ్భిస్తామవదత్సుధీః ॥౨౫॥

హిమవానువాచ। కిమర్థం శోచసే సుభ్రు సృష్టిస్థిత్యన్తహేతుకే ।

సర్వలక్షణ సంపూర్ణే సర్వశక్తియుతేఽనఘే॥౨౬॥

అకర్తుమన్యథాకర్తుం కర్తుమీశే మహేశ్వరి ।

అవాప్తసర్వకామే చ సర్వప్రాణ్యన్తరం గతే ॥౨౭॥

న వియుక్తా శివేన త్వం సర్వాన్తర్యామిణీ శుభే ।

అథాపి యోజయిష్యే త్వాం శివేన శివకారిణా ॥౨౮॥

ఉత్తిష్ఠేతి గృహీత్వా తామాయయౌ నిజమన్దిరమ్ ।

ననన్ద పార్వతీ తత్ర దృష్ట్వా మేనాం సుతాన్వితామ్ ॥౨౯॥

నిశ్వాసపరమాఽప్యాసీచ్చివం ద్రష్టుం సముత్సుకా।

ఉవాచ పితరం నత్వా సాధూపాయం వదస్వ మే ॥౧.౪౮.30॥

వ్రతం దానం తపో వాపి దుష్కరం శివలబ్ధయే ।

కరిష్యే తమహం తాత పూర్వవత్తప ఉత్తమమ్ ॥3౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

అవదజ్జనకస్తాం తు విచార్య మనసా సకృత్ ।

కార్యసిద్ధికరం శీఘ్రముపాయం శృణు తం మునే ॥3౨॥

హిమవానువాచ ।

శృణు పార్వతి వక్ష్యామి సాధూపాయం శివాప్తయే ।

ఉపాస్తిం విఘ్నరాజస్య ధర్మార్థకామమోక్షదామ్ ॥౩౩॥

అనుష్ఠితాం మహేంద్రాద్యైర్దేవైశ్చ నారదాదిభిః ।

ప్రాప్తాశ్చ సిద్ధయస్తాస్తాః శక్రాది పదలక్షణాః ॥౩౪॥

బ్రహ్మణః సృష్టిసామర్థ్యం దత్తం తేన మహాత్మనా ।

విష్ణోశ్చావనసామర్థ్యం దత్తం సర్వేశ్వేరణ హ ॥౩౫॥

శివస్యాపి చ తేనైవ సామర్థ్యం సంహృతౌ దృఢమ్ ।

శేషస్యాపి చ తేనైవ సర్వవిఘ్నహరేణ చ ॥౩౬॥

ధరాధరణసామర్థ్యం దత్తం సర్వేశ్వరేణ హ ।

యస్య స్వరూపం న విదుర్బ్రహ్మాద్యా మునయోఽపి చ ॥౩౭॥

వాచామగోచరో యోఽసౌ మనసోఽథాప్యగోచరః ।

గజానన స్వరూపేణ పరిదృష్యోఽయమీశ్వరః ॥౩౮॥

అత స్తేనైవ రుపేణ సర్వారంభేషు పూజ్యతే ।

తముపాసస్వ సర్వేశం మయా ప్రోక్తేన వర్త్మనా ॥౩౯॥ (౨౦౬౦)

ఇతి శ్రీ గణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే అమ్బావిర్భావో నామాష్టచత్వారింశత్తమోఽధ్యాయః ॥౪౮॥

అధ్యాయ ౪౯ ప్రారంభ :-

పార్వత్యువాచ ।

దయానిధే గిరీంద్ర త్వం పితర్మే వద సత్వరమ్ ।

ఉపాసనాం గణేశస్య సర్వేశస్య జగద్గురో ॥౧॥

యయా శివం సమభ్యేత్య శివం ప్రాప్స్యామి శాశ్వతమ్ ।

మర్త్యలోకేఽపి లోకానాముపకారో భవిష్యతి ॥౨॥

హిమవానువాచ ।

తవస్నేహవశాద్దేవీ రహస్యం పరమం శుభమ్ ।

లోకానాం చోపకారాయ వక్ష్యే శృణ్వేకచేతసా ॥3॥

ప్రత్యూషకాల ఉత్థాయ నైఋతీం దిశమావ్రజేత్ ।

ఆచ్ఛాద్య ధరణీం పూర్వం తృణకాష్ఠదలైరపి ॥౪॥

ఉర్వరాం వర్జయేత్తిష్ఠన్నుత్సర్వం చ బుద్ధిమాన్ ।

త్యక్త్వా మూత్రపురీషే తు యథోక్తం శౌచమాచరేత్ ॥౫॥

దన్తజిహ్వా విశుద్ధిం చ కృత్వా స్నాతుం తతో వ్రజేత్ ।

నదీం తడాగం వాపీం వా సరః కూపమథాపి వా ॥౬॥

కృత్వా పూర్వం మలస్నానం మన్త్రస్నానం తతశ్చరేత్ ।

మృదా వా చన్దనేనాపి తిలకం కుంకుమేన వా ॥౭॥

కుర్యాద్ధౌతే వాససీ వా పరిధాయ శుభాసనే ।

ఉపవిశ్యైకచిత్తస్తు సర్వం నిత్యం సమాప్య చ ॥౮॥

మృత్తికాం సున్దరాం స్నిగ్ధాం క్షుద్రపాషాణవర్జితామ్ ।

సువిశుద్ధామవల్మీకాం జలసిక్తాం విమర్దయేత్ ॥౯॥

కృత్వా చారుతరాం మూర్తిం గణేశస్య శుభాం స్వయమ్ ।

సర్వావయవసంపూర్ణాం చతుర్భుజవిరాజితామ్ ॥౧.౪౯.౧౦॥

పరశ్వాది స్వాయుధాని దధతీం సున్దరాం ఘనామ్ ।

స్థాప్య పీఠే తతః పాణీ ప్రక్షాల్య మేలయేత్సుధీః ॥౧౧॥

పూజాద్రవ్యాణి సర్వాణీ జలాదీని ప్రయత్నతః ।

అష్టగంధానక్షతాంశ్చ రక్తపుష్పాణి గుగ్గులుమ్ ॥౧౨॥

త్రిపంచసప్తభిః పత్రైర్యుతాన్ దూర్వాంకురాన్ శుభాన్ ।

అష్టోత్తరశతం నీలాఽన్ శ్వేతానానీయ సున్దరాన ॥౧౩॥

ఘృతదీపం తైలదీపం నైవేద్యం వివిధం శుభమ్ ।

మోదకాపూప లడ్డూకాన్ పాయసం శర్కరాయుతమ్ ॥౧౪॥

సూక్ష్మం చ తండులాన్న చ వ్యంజనాని బహూని చ ।

సచన్ద్రపూగచూర్ణాఢ్యం ఖాద్యఖాదిరసంయుతమ్ ॥౧౫॥

ఏలాలవంగసంమిశ్రం తామ్బూలం కేసరాన్వితమ్ ।

జమ్బ్వామ్రపనసాదీని ద్రాక్షారమ్భా బలాని చ ॥౧౬॥

తత్తదృతుభవ నీశే నారికేలాని చానయేత్ ।

బహుప్రకారమార్తిక్యం కాంచనీం దక్షిణాం తథా ॥౧౭॥

ఏవం సంభృతసంభార ఏకాన్తస్థలమాస్థితః ।

చైలాజినే కుశమయే ఆసనే చ కృతాసనః ॥౧౮॥

భూతశుద్ధిం ప్రకుర్వీత ప్రాణానాం స్థాపనం తథా ।

దిగ్బంధ పూర్వం దేవాంశ్చ గణేశాదీన్న మేత్సురా ॥౧౯॥

అన్తర్బహిర్మాతృకాశ్చ న్యసేదాగమ మార్గతః ।

సన్నిధామాదికా ముద్రా దర్శయేద్గురు మార్గతః ।

మన్త్రన్యాసం తతః కృత్వా షడంగన్యాసమేవ చ ॥౧.౪౯.౨౦॥

పూజాద్రవ్యాణి సంశోధ్య తతో ధ్యాయేద్ గజాననమ్ ।

ఏకదన్తం శూర్పకర్ణం గజవక్త్రం చతుర్భుజమ్ ॥౨౧॥

పాశాంకుశధరం దేవం మోదకాన్ బిభ్రతం కరైః ।

రక్తపుష్పమయీం మాలాం కంఠే హస్తే పరాం శుభామ్ ॥౨౨॥

భక్తానాం వరదం సిద్ధి బుద్ధి బుద్ధిభ్యాం సేవితం సదా ।

సిద్ధిబుద్ధిప్రదం నృణామ్ ధర్మార్థకామమోక్షదమ్ ।

బ్రహ్మరుద్రహరీన్ద్రాద్యైః సంస్తుతం పరమర్షభిః ॥౨౩॥

ఆగచ్ఛ జగదాధార సురాసురవరార్చిత ।

అనాథనాథ సర్వజ్ఞ గీర్వాణ పరిపూజిత ॥౨౪॥

స్వర్ణసింహాసనే దివ్యం నానారత్నసమన్వితమ్ ।

సమర్పితం మయా దేవ తత్ర త్వం సముపావిశ ॥౨౫॥

దేవదేవేశ సర్వేశ సర్వతీర్థాహృతం జలమ్।

పాద్యం గృహాణ గణప గన్ధపుష్పాక్షతైర్యుతమ్ ॥౨౬॥

ప్రవాలముక్తాఫల పుత్ర రత్న తాంబూల జాంబూనదమష్టగంధమ్ ।

పుష్పాక్షతాయుక్తమమోఘశక్తే, దత్తం మయాఽర్ఘ్యం సఫలీ కురుష్వ ॥౨౭॥

గంగాదిసర్వతీర్థేభ్యః ప్రార్థితం తోయముత్తమమ ।

కర్పూరైలా లవంగాది వాసితం స్వీకురు ప్రభో ॥౨౮॥

చమ్పకాశోక బకుల మాలతీ మోగరాదిభిః ।

వాసితం స్నిగ్ధతా హేతు తైలం చారు ప్రగృహ్యతామ్ ॥౨౯॥

కామధేను సముద్భూతం సర్వేషాం జీవనం పరమ్।

పావనం యజ్ఞహేతుస్తే పయః స్నానార్థమర్పితమ్ ॥౧.౪౯.30॥

ధేనుదుగ్ధసముద్భూతం శుద్ధం సర్వజన: ప్రియమ్ ।

మయాఽఽనీతం దధివరం స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామూ ॥౩౧॥

నవనీత సముత్పన్నం సర్వసంతోషకారణమ్ ।

యజ్ఞాంగం దేవతాహారో ఘృతం స్నాతుం సమర్పితమ్ ॥౩౨॥

పుష్పసారఘసంభూతం సర్వతేజోవివర్ధనమ్ ।

సర్వపుష్టికరం దేవ మధుస్నానార్థమర్పితమ్ ॥౩౩॥

ఇక్షుసారసముద్భూతాం శర్కరాం సుమనోహరామ్ ।

మలాపహారిణీం స్నాతుం గృహాణ త్వం మయాఽర్పితామ్ ॥౩౪॥

సర్వమాధుర్యతాహేతుః స్వాదుః సర్వప్రియంకరః ।

పుష్టికృత్ స్నాతుమానీత్ ఇక్షుసారభవో గుడః ॥౩౫॥

కాంస్యే కాంస్యేన పిహితో దధిమధ్వాజ్యపూరిత; ।

మధుపర్కో మయాఽఽనీతః పూజార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥౩౬॥

సర్వతీర్థాహృతం తోయం మయా ప్రార్థనయా విభో ।

సువాసితం గృహాణేదం సమ్యక్స్నాతుం సురేశ్వర ॥౩౭॥

రక్తవస్త్రయుగం దేవ లోకలజ్జానివారణమ్ ।

అనర్ఘ్యమతిసూక్ష్మం చ గృహాణేదం మయార్పితమ్ ॥౩౮॥

రాజతం బ్రహ్మసూత్రం చ కాంచనం రత్నసంయుక్తమ్।

భక్త్యోపపాదితం దేవ గృహాణ పరమేశ్వర ॥౩౯॥

అనేక రత్నయుక్తాని భూషణాని బహూని చ ।

తత్తదంగే కాంచనాని యోజయామి తవాజ్ఞయా ॥౧.౪౯.౪౦॥

అష్టగన్ధా సమాయుక్తం రక్తచన్దనముత్తమమ్ ।

ద్వాదశాంగేషు తే దేవ లేపయామి కృపాం కురు ॥౪౧॥

రక్తచన్దనసంమిశ్రాస్తందులాంస్తిలకోపరి ।

శోభాయ సంప్రదాస్యామి గృహాణ జగదీశ్వర ॥౪౨॥

పాటలం కర్ణికారం చ బంధూకం రక్తపంకజమ్ ।

మోగరం మాలతీపుష్పం గృహ్యతాం పరమేశ్వర ॥౪౩॥

నానా పంకజ పుష్పైశ్చ గ్రథితాం పల్లవైరపి ।

బిల్వపత్రయుతాం మాలాం గృహాణ సుమనోహరామ్ ॥౪౪॥

దశాంగం గుగ్గులం ధూపం సర్వం సౌంగంధ్య కారకమ్ ।

సర్వపాపక్షయకరం త్వం గృహాణ మయాఽర్పితమ్ ॥౪౫॥

సర్వజ్ఞ సర్వలోకేష తమోనాశనముత్తమమ్ ।

గృహాణ మంగలం దీప దేవదేవ నమోఽస్తు తే ॥౪౬॥

నానా పక్వాన్నసంయుక్తం పాయసం శర్కరాన్వితమ్ ।

నానా వ్యంజనశోభాఢయం శాల్యోదనమనుత్తమమ్ ॥౪౭॥

దధిదుగ్ధఘృతైర్యుక్తం లవంగైలా సమన్వితమ్ ।

మరీచిచూర్ణసహితం క్వథికా వటకాన్వితమ్ ॥౪౮॥

రాజికాధాన్యసంయుక్తం మేథీపిష్టం సతక్రకమ్ ।

హింగుజీరకకూష్మాండ మరీచి మాష పిష్టకైః ॥౪౯॥

సంపాదితైః సుపక్వైశ్చ భర్జితైర్వటకైర్యుతమ్ ।

మోదకాపూప లడ్డూక శష్కులీ మండకాదిభిః ॥౧.౪౯.౫౦॥

పర్పకైరపి సంయుక్తం నైవేద్యమమృతాన్వితమ్।

హరిద్రా హింగులవణసహితం సూపముత్తమమ్ ॥౫౧॥

ససాముద్రం గృహాణేదం భోజనం కురు సాదరమ్ ।

సుతృప్తికారకం తోయం సుగన్ధం చ పిబేచ్ఛయా ॥౫౨॥
త్వయి తృప్తే జగత్తృప్తం నిత్యతృప్తే మహాత్మని ।
ఉత్తరాపోశనార్థం తే దద్మి తోయం సువాసితమ్ ॥౫3॥
ముఖపాణివిశుద్ధ్యర్థం పునస్తోయం దదామి తే ।
దాడిమం మధురం నిమ్బు జమ్బ్వామ్రపనసాదికమ్ ॥౫౪॥
ద్రాక్షారంభా ఫలం పక్వం కర్కన్దూః ఖార్జురం ఫలమ్ ।
నారికేలం చ నారింగమాంజిరం జమ్బిరం తథా ॥౫౫॥
ఉర్వారుకం చ దేవేశ ఫలాన్యేతాని గృహ్యతామ్ ।
ముఖపాణివిశుద్ధ్యర్థం పునస్తోయం దదామి తే ॥౫౬॥
గృహాణ చన్దనం చారు కరాంగోద్వర్తనం శుభమ్ ।
నానా పరిమల ద్రవ్యైర్నిర్మితం చూర్ణముత్తమమ్ ॥౫౭॥
సుగన్ధి నామకం పుణ్య గన్ధి చారు ప్రగృహ్యతామ్ ।
చారు శాలురసంభూతం వంశసారసముద్భవమ్ ।।౫౮॥
సీమన్తభూషణం చూర్ణం లాక్షారంజితమస్తు తే ।
సచన్ద్రపూగ చూర్ణాఢ్యం ఖాద్యఖాదిరసంయుతమ్ ॥౫౯॥
ఏలాలవంగసంమిశ్రం తామ్బూలం కేసరాన్వితమ్ ।
న్యూనాతిరిక్త పూజాయాః సంపూర్ణఫలహేతవే ॥౧.౪౯.౬౦॥
దక్షిణాం కాంచనీం దేవ స్థాపయామి తవాగ్రతః ।
సితపీతైస్తథా రక్తైర్జలజైః కుసుమైః శుభైః ॥౬౧॥
గ్రథితాం సున్దరాం మాలాం గృహాణ పరమేశ్వర ।
హరితాః శ్వేతవర్ణా వా పంచత్రిపత్రసంయుతాః ॥౬౨॥

దూర్వాంకురా మయా దత్తా ఏకవింశతిసంమితాః ।

ఏకవింశతిసంఖ్యాకాః కుర్యాద్దేవ ప్రదక్షిణాః ॥౬౩॥

పదే పదే తే దేవేశ నశ్యన్తు పాతకాని మే ।

ఔదుంబరే రాజతే వా కాంస్యే కాంచనసంభవే ॥౬౪॥

పాగే ప్రకల్పితాన్ దీపాన్గృహాణ చక్షురర్పకాన్ ।

పంచారార్తి పంచదీపైర్దీపితాం పరమేశ్వర ॥౬౫॥

చారుచన్ద్రనిభం దీప గృహాణ వీచివారణమ్ ।

యథాఽస్య నేక్ష్యతే భస్మ తథా పాపం వినాశయ ॥౬౬॥

స్తోత్రైర్నానావిధైః సూక్తైః సహస్రనామభిస్తతః ।

ఉపవిశ్య స్తువీతైనం కృత్వా స్థిరతరం మనః ॥౬౭॥

దీనాధీశ దయానిధే సురగణైః సంసేవ్యమాన ద్విజ।

బ్రహ్మేశాన మహేన్ద్ర శేష గిరిజా గంధర్వ సిద్ధైః స్తుత ।

సర్వారిష్ట నివారణైకనిపుణః త్రైలోక్యానాథం ప్రభో।

భక్తిం మే సఫలాం కురుష్వ సకలాం క్షాన్త్వాఽపరాధాన్మమ ॥౬౮॥

ఇతి మూర్తిం సమభ్యర్చ్య దండవత్ప్రణిపత్య చ ।

జపేన్మన్త్రం తతో దేవి సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ।।౬౯॥(౨౧౨౯)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే గణేశ పార్థివపూజా నిరూపణం నామైకోనపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥౪౯॥

అధ్యాయ ౫౦ ప్రారంభ :-

పార్వత్యువాచ ।

అహం మన్త్రే న జానామి గిరీన్ద్ర మే వద స్వయమ్ ।

అనుగ్రహం గణేశస్య యామి యామి శివం శివమ్ ॥౧॥

హిమావానువాచ ।

మన్త్రా నానావిధా దేవి నానాసిద్ధిప్రదాయకాః ।

అసంఖ్యాతా గణేశస్య కాంశ్చిత్తేషు వదామి తే ॥౨॥

కృత్వా పద్మాసనం సమ్యజ్నియమ్య ఖాని సర్వశః ।

కృతన్యాసవిధిః పశ్చాజ్జపం కుర్యాన్నిజేచ్ఛయా ॥౩॥

ఏకాక్షరస్యమన్త్రస్య లక్షం లక్షార్ధమేవ చ ।

షడక్షరస్య మన్త్రస్య నియతం చాయుతం తథా ॥౪॥

తథా పంచాక్షరస్యాపి దశాష్టాక్షరయోరపి ।

అష్టావింశద్వర్ణమన్త్రో జప్తవ్యోఽయుత సంఖ్యయా ॥౫॥

ఏవం నానావిధాన్మంత్రాంజ్జపన్తి స్వేష్టసిద్ధయే ।

త్వం తు పార్వతి మే వాక్యం శృణుష్వైకాగ్రమానసా ॥౬॥

ఏకాక్షరం షడర్ణం చ గృహాణ మన్త్రముత్తమమ ।

నభః శుక్లచతుర్థ్యాం త్వమారమ్భం కురు సువ్రతే ॥౭॥

అనుష్ఠానం మాసమాత్రం కురు కార్యం భవిష్యతి ।

శివం ప్రాప్స్యసి సువ్యక్తమన్యద్యచ్చాపి వాంఛితమ్ ॥౮॥

పార్థివీ పూజితా మూర్తిః స్త్రియా వా పురుషేణ వా ।

ఏకా దదాతి సా కామ్యం ధనపుత్రపశూనపి ॥౯॥

అసాధ్యం సాధయేన్మర్త్యో మూర్తిద్వయప్రపూజనాత్ ।

త్రిమూర్తి పూజనాద్రాజ్యం రత్నాని సర్వసమ్పదః ॥౧.౫౦.౧౦॥

చతుర్మూర్తిః పూజయేద్యో ధర్మార్థం కామ మోక్షభాక్ ।

సార్వభౌమో భవేద్రాజా పంచమూర్తి ప్రపూజనాత్ ॥౧౧॥

షణ్మూర్తిపూజయా సృష్టి స్థితి ప్రలయకృద్ భవేత్ ।

సప్తాష్ట నవ మూర్తీనాం పూజయా సర్వవిద్భవేత్ ॥౧౨॥

భూతం భవ్యం భవిష్యం చ వేత్తి దేవప్రసాదతః ।

త్రయస్త్రింశత్కోటి దేవా వహ్న్యర్క శివవిష్ణవః ॥౧౩॥

సనకాద్యా మునిగణాః సేవన్తే దశపూజనాత్ ।

ఏకాదశార్చనాదేవ దశరుద్రాధిపో భవేత్ ॥౧౪॥

ద్వాదశాదిత్య రాజ్యం చ లభేచ్చ ద్వాదశార్చనాత్ ।

అతిసంకటవేలాసు కుర్యాద్ వృద్ధ్యా ప్రపూజనమ్ ॥౧౫॥

అష్టోత్తరశతం యావత్తావత్తత్తదవాప్నుయాత్ ।

మహాముక్తిమవాప్నోతి లక్షపూజనతోఽన్వహమ్ ॥౧౬॥

కారాగృహాన్ముక్తికామః కారయేన్మూర్తిపంచకమ్ ।

త్రిఃసప్త రాత్రాన్ముచ్యేత గణేశానుగ్రహాన్మనే ॥౧౭॥

సప్తమూర్తీ: ప్రకుర్వీత ప్రత్యహం పంచవత్సరమ్ ।

మహాపాపాత్ప్రముచ్యేత గణేశే భక్తిమాన్నరః ॥౧౮॥

ఆజన్మ మరణాదేకాం పూజయేత్సార్థివీ నరః ।

గణేశ: స తు విజ్ఞేయో దర్శనాద్విఘ్ననాశనః ॥౧౯॥

తమేవ సర్వకామేష పూజయేన్న గణాధిపమ ।

తస్యైవ పూజయా ప్రీతో న దేవఃస్యాత్తథా స్వయమ ॥౧.౫౦.౨౦॥

సర్వరోగప్రపీడాసు మూర్తీనాం త్రయముత్తమమ్ ।

నవాహం పూజయేద్యస్తు సర్వపీడాం వ్యపోహతి ॥౨౧॥

సౌవర్ణీ రాజతీ తామ్రీ రీతికాంస్యసముద్భవా ।

మౌక్తికీ చ ప్రవాలీ చ సర్వమేతత్ప్రయచ్ఛతి ॥౨౨॥

ఏవం కృతే వ్రతే దేవి సర్వాన్కామానవాప్స్యసి ।

యావద్భాద్రపదే మాసి చతుర్థీ పరిలభ్యతే ॥౨౩॥

తస్యాం మహోత్సవః కార్యో యథావిభవమాదరాత్ ।

రాత్రౌ జాగరణం కార్యం తత్కథావాద్యగాయనైః ॥౨౪॥

ప్రభాతే విమలే స్నాత్వా పూర్వవత్పూజయేద్విభుమ్ ।

గణేశం వరదం దేవం తతో హోమం సమారభేత్ ॥౨౫॥

కుండే సాంగం స్థండిలే వా హుయాజ్జప దశాంశతః ।

పూర్ణాహుతిం తతః కుర్యాద్ బలిదానపురఃసరమ్ ॥౨౬॥

ఆచార్యం పూజయేత్ పశ్చాద్ గోభ్వాసోధనాదిభిః ।

బ్రాహ్మణాం స్తోషయేత్ పశ్చాద్ధోమశేషం సమాపయేత్ ॥౨౭॥

తర్పయేత్తద్దశాంశేన తద్దశాంశేన భోజయేత్ ।

బ్రాహ్మణాన్వేదవిదుషః సపత్నీకాంశ్చ కాంశ్చన ॥౨౮॥

తేభ్యో భూషణవాసాంసి దద్యాచ్ఛక్త్యా చ దక్షిణామ్ ।

దద్యాత్ స్త్రీణామలంకారాన్ యోషిద్భ్యశ్చ సకుంచుకాన్ ॥౨౯॥

తుష్టయే గణనాథస్య సిద్ధిబుద్ధియుతస్య హ ।

విత్తశాఠ్యం న కుర్వీత యథావిభవమాచరేత్ ॥౧.౫౦.30॥

తతః సుహృజ్జనయుతః స్వయం భుంజీత సాదరమ్ ।

అపరస్మిన్దినే మూర్తిం నృయానే స్థాపయేన్ముదా ॥3౧॥

ఛత్రధ్వజపతాకాభిశ్చామరైరుపశోభితామ్ ।

కిశోరైర్దణ్డయుద్ధేన యుధ్యద్భిశ్చ పురఃసరమ్ ॥౩౨॥

మహాజలాశయం గత్వా విసృజ్య నినయేజ్జలే।

వాద్యగీతధ్వనియుతో నిజమన్దిరమావ్రజేత్ ॥౩౩॥ (౨౧౬౨)

ఇతి శ్రీ గణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే హిమవద్గిరిజా సంవాదే చతుర్థీవ్రతకథనం నామ పంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥౫౦॥

అధ్యాయ ౫౧ ప్రారంభ :-

పార్వత్యువాచ ।

తవ వాక్యామృతేనాహం పితః ప్రీతాఽస్మి సాంప్రతమ్।

పరన్తు సంశయో మేఽస్తి తం నుదస్వ హిమాలయ । ॥౧॥

కేన కేన కృతం పూర్వం వ్రతమేతన్మహీధర ।

ఆఖ్యానం కేన వా కస్మై కాం కాం సిద్ధిమితోఽగమత్ ।

ఏతత్సవిస్తరం బ్రూహి సంశయచ్ఛేదనాయ మే ।

యశ్చ పృచ్ఛతి యో వక్తి గజానన కథా శుభాః ॥౩॥

శృణోత్యన్యోఽపి యో మర్త్యాస్తయస్తే పుణ్యభాగినః ।

జీవితం సఫలం తేషాం జన్మ జ్ఞానం చ కర్మ చ ॥౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం తయా కృతప్రశ్నో హిమవానభ్యభాషత ।

వరదస్య గణేశస్య నానాజనకృతం వ్రతమ్ ॥౫॥

హిమవానువాచ ।

శృణు పార్వతి వక్ష్యామి సంవాదం తే పురాతనమ్ ।

సేతిహాసం వ్రతస్యాస్య సర్వసిద్ధికరస్య హ ॥౬॥

కైలాసే గిరివర్యే తు సుఖాసీనం జగద్గురుమ ।

క్రీడమానం ముదా దేవైర్గన్ధర్వైః పరమర్షిభిః ॥౭॥

నత్వా స్తుత్వా మహాతేజాః పరిపప్రచ్ఛ షణ్ముఖః ॥౮॥

స్కన్ద ఉవాచ ।

దేవదేవ జగన్నాథ భక్తానామభయంకర ।

నానాఖ్యానాని దివ్యాని శ్రుతాని త్వత్ప్రసాదతః ॥౯॥

తృప్తిం నాత న గచ్ఛామి పాయం పాయం సుధామివ ।

అధునా బ్రూహి మే దేవ వ్రతం సర్వార్థసిద్ధిదమ్ ॥౧.౫౧.౧౦॥

అనుష్ఠానేన యస్యాథ కరస్థా సిద్ధయో నృణామ్ ।

జాయన్తే సాధకానాం తు వరదస్య ప్రసాదతః ॥౧౧॥

శివ ఉవాచ ।

సాధు పృష్టం త్వయా స్కన్ద సర్వేషాం హితకారకమ్ ।

కథయామి తవ ప్రీత్యా మహాసిద్ధిప్రదం భువి ॥౧౨॥

వినాయకప్రియం తాత వ్రతానాముత్తమం వ్రతమ్ ।

సర్వేషాం పురుషార్థానాం సాధకం కృత్తికాత్మజ ॥౧౩॥

వినా యజ్ఞైస్తథా దానైర్జపహోమాదిభిర్వినా ।

సర్వసిద్ధికరం స్కన్ద పుత్రపౌత్రప్రవర్ధనమ్ ॥౧౪॥

రాజానం రాజపుత్రం వా తన్మన్త్రిణమథాపి వా।

వశమానయతి క్షిప్రం వ్రతమేతన్మహోత్తమమ్ ॥౧౫॥

మహాపాపోపపాపైశ్చ బహుజన్మసుసంచితైః ।

వ్రతస్యాస్య ప్రభావేణ త్రైః పుమాన్ముచ్యతే క్షణాత్ ॥౧౬॥

భాజనం సర్వసిద్ధీనాం జాయతే మానవో భువి ।

ప్రీతిదం తు గణేశస్య నానేన సదృశం క్షితౌ ॥౧౭॥

స్కన్ద ఉవాచ ।

తాత కస్మిన్భవేన్మాసి వ్రతమేతన్మహోత్తమమ్।

నిధానం కీదృశం చాస్య కేన వాఽఽచరితం పురా ॥౧౮॥

సర్వమేతన్మమాచక్ష్వ యద్యస్తి కరుణా మయి ।

శివ ఉవాచ ।

నభః శుక్లచతుర్థ్యాం తు స్నాత్వా గురుగృహం వ్రజేత్ ।

ప్రణమ్య తం గురుం పశ్చాత్పూజయిత్వా యథావిధి ॥౧౯॥

పాద్యాచమనవస్త్రాద్యైర్భూషణైశ్చ మహత్తరైః ।

తోషయిత్వా తు తం సమ్యగాజ్ఞయా ప్రారభేద్ వ్రతమ్ ॥౧.౫౧.౨౦॥

సర్వసిద్ధికరం తాత వ్రతం గాణేశ్వరం గురో ।

త్వమేవ శ్రీగణేశోఽసి దిశ కామప్రదం ప్రభో ॥౨౧॥

ఉపదిష్టే వ్రతే తేన సార్ధం గంగాతటం వ్రజేత్ ।

తడాగం వా దేవఖాతం తత్ర స్నాయాద్యథావిధి ॥౨౨॥

శ్వేతసర్షపయుక్తేన తిలకల్కేన షణ్ముఖ ।

స్నాత్వా ధాత్రీయుతేనేహ కృత్వా నిత్యం గృహం వ్రజేత్ ॥౨౩॥

ఉపవిశ్యాసనే శుద్ధే పూజయిత్వా గణాధిపమ్ ।

గురూపదిష్టమార్గేణ వ్రతం పశ్చాత్సమారభేత్ ॥౨౪॥

మృదామూర్తిం గణేశస్య చతుర్థ్యాం శ్రావణస్య తు ।

ప్రత్యహం పూజయేత్కృత్వా యావద్ భాద్రచతుర్థికా ॥౨౭॥

బ్రహ్మచర్యవ్రతే స్థిత్వా కర్తవ్యం వ్రతముత్తమమ్ ।

ఉపవాసైకభక్తాభ్యాం నక్తేనాయాచితేన వా ॥౨౬॥

చతుర్థకాలే భుంజీత హవిష్యాన్నం సమాహితః ।

అక్షరం మధురం భుంజన్ భక్తిమానాచరేద్ వ్రతమ్ ॥౨౭॥

జపన్ గాణేశ్వరీం విద్యాం షడానన షడక్షరీమ్ ।

ద్విచతురక్షరాం వాపి తత్థైవైకాక్షరామపి ॥౨౮॥

దశాక్షరామథ స్కన్ద ద్వాదశార్ణామథాపి వా।

నియుతం వాఽయుతం వాపి ప్రత్యహం జప ఇష్యతే ॥౨౯॥

తదర్ధం వా తదర్ధం వా దశాంశం హోమమాచరేత్ ।

ధ్యాయన్ గజాననం దేవమహోరాత్రమతన్ద్రితః ॥౧.౫౧.30॥

ప్రాప్తే ప్రోష్ఠపదే మాసి చతుర్థ్యాం తు గజాననమ్।

సౌవర్ణ పలమానేన తదర్ధార్ధేన వా పునః ॥3౧॥

మయూరవాహనం కుర్యాదథవాఽఽఖుగతం శుభమ్ ।

కృత్వా మండపికాం తత్ర ధాన్యరాశిం ప్రకల్పయేత్ ॥3౨॥

సౌవర్ణం రాజతం తామ్రం కలశం స్థాపయేత్తతః ।

తస్యోపరి న్యసేత్పాత్రం రుక్మరాజతతామ్రకమ్ ॥33॥

వస్త్రయుగ్మేన సంవేష్ట్య సపాత్రం కలశం తతః ।

పంచపల్లవసంయుక్తం పంచరత్నసమన్వితమ్ ॥3౪॥

పీఠపూజాం పురా కృత్వా స్థాపయేత్తమ తం విభుమ్।

మూలమంత్రైశ్చ వేదోక్తైః పూర్వోక్తైరపి షణ్ముఖ ॥౩౫॥

ధ్యాత్వా గజాననం దేవమావాహ్య పరయా ముదా ।

ఆసనం చ తథా పాద్యం దద్యాదాచమనీయకమ్ ॥౩౬॥

అర్ఘ్యం రత్నయుతం స్కన్ద స్నానం పంచామృతైః శుభమ్ ।

సువాసితాభిరద్భిశ్చ స్నాపయేత్ పరమేశ్వరమ్ ।

రక్తవస్త్రయుగం దద్యాదుపవీతం తథోత్తమమ్ ॥౩౭॥

నానావిధైరాభరణైర్భూషయేత్ పరమేశ్వరమ్ ।

గంధాక్షతైర్ధూపదీపైర్నైవేద్యైర్వివిధైరపి ॥౩౮॥

వటకాపూపలడ్డూకశాల్యన్నపాయసాదిభిః।

పంచామృతైర్వ్యంజనైశ్చ భోజయేత్ పరమేశ్వరమ్ ॥౩౯॥

ఉద్వర్తన కరే దద్యాత్ఫలం తామ్బూలమేవ చ ।

కాంచనీ దక్షిణాం దద్యాచ్ఛత్రం వ్యంజనచామరే ॥౧.౫౧.౪౦॥

నీరాజనం మంత్రపుష్పం దత్వా స్తోత్రాణ్యుదీరయేత్ ।

సహస్రనామభిః స్తుత్వా బ్రాహ్మణాన్పూజయేత్తతః ॥౪౧॥

రాత్రౌ జాగరణం కృత్వా గీతనృత్యాది మంగలైః ।

ప్రభాతే విమలే స్నాత్వా నిత్యం కృత్వా యథావిధి ॥౪౨॥

పూజయేత్పూర్వవద్దేవం తతో హోమం సమాచరేత్ ।

ద్రవ్యైర్నానావిధైర్హుత్వా కుర్యాదాచార్యపూజనమ్ ॥౪౩॥

గోభూతిలహిరణ్యాద్యం గురవే తన్నివేదయేత్ ।

అన్యేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యశ్చ ప్రదద్యాద్భూరిదక్షిణామ్ ॥౪౪॥

బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ పశ్చాచ్ఛతమష్టోత్తరం తథా ।

అధికాన్యది శక్తిశ్చేదథవాఽప్యేకవింశతిమ్ ॥౪౫॥

దీనాంధకృపణేభ్యశ్చ దద్యాదన్నం సపాయసమ్ ।

పునశ్చ దక్షిణాం దద్యాత్ ప్రగృహయాశిషముత్తమామ్ ॥౪౬॥

సుహృద్బన్ధుయుతో మౌనీ స్వయం భుంజీత సాదరమ్ ॥౪౭॥

శివ ఉవాచ ।

ఏవం తే కథితం స్కన్ద వరదస్య వ్రతం శుభమ్ ।

భుక్తిముక్తిప్రదం నృణాం సర్వకామఫలప్రదమ్ ॥౪౮॥

పురాతనమితిహాసమస్మిన్నర్థే వదామి తే।

మహాధర్మపరో రాజా పురాఽభూత్కర్దమాభిధః ॥౪౯॥

పాలయామాస వసుధాం సాగరాన్తాం స్వతేజసా।

గుణైర్యస్య హృతా దేవా నిత్యం యత్సదసి స్థితాః ॥౧.౫౧.౫౦॥

కదాచిద్దైవయోగేన భృగుస్తస్య గృహం యయౌ ।

తత ఉత్థాయ రాజా స బహుమానపురఃసరమ్ ॥౫౧॥

ఉపవిశ్యాసనే శ్రేష్ఠే పూజితో గురువత్తతః ।

భుక్త్వా స్థితం మునివరం రాజా వచనమబ్రవీత్ ॥౫౨॥

రాజోవాచ ।

భగవన్ సర్వతత్వజ్ఞ కించిత్ పృచ్ఛామి తద్వద ।

పూర్వజన్మని కశ్చాహం కిం మయా సుకృతం కృతమ్ ॥౫౩॥

యేనేదృశం మయా రాజ్యం ప్రాప్తం నిహతకణ్టకమ్ ।

ప్రాప్తం నైవ నృపైరన్యైర్న చ ప్రాపస్స్యన్తి చాపరే ॥౫౪॥

దేవానామపి పూజ్యోఽహం గంధర్వోరగరక్షసామ్ ।

కుబేరసంపదాతుల్యా సమ్పదం పశ్య మే మునే ॥౫౫॥

త్రిలోక్యాం రత్నభూతం యత్తదానీతం స్వతేజసా ।

యం యం పదార్థమిచ్ఛామి తం తం పశ్యామి వేశ్మని ॥౫౬॥

కేనేత్థం కర్మణా ప్రాప్తం తద్వదస్వ మమ ప్రభో ।

కామయే తత్పునః కర్తుం పుణ్యం పుణ్యవతాం వర ॥౫౭॥

భృగురువాచ ।

కథయామి నృపశ్రేష్ఠ ప్రణిధాన బలాదహమ్ ।

త్వమాసీః పూర్వజనుషి క్షత్రియో దుర్బలః శుచిః ॥౫౮॥

కుటుంబభరణార్థం త్వం నానా కర్మాణ్యథా కరోః ।

క్రియమాణం చ తత్కర్మ న చాసీత్ ఫలదం తవ ॥౫౯॥

అత్యంత నిష్ఠురైర్వాక్యైర్దారాపత్యైశ్చ పీడితః ।

అప్రష్ట్వా పుత్రదారాంస్త్వం గతవాన్ గహనం వనమ్ ॥౧.౫౧.౬౦॥

బిభ్రమన్దిక్షు సర్వాసు దృష్టవానసి సౌభరిమ్ ।

సిద్ధాసనే సమాసీనం సేవితం మునిపుంగవైః ॥౬౧॥

కథయన్తం మహావిద్యాం శిష్యేభ్యో దుఃఖనాశినీమ్ ।

దృష్ట్వా తం సౌభరిం దివ్యమన్యాంశ్చర్షిగణాన్నృప ॥౬౨॥

దణ్డవత్ పతితోఽసి త్వం భువి తైశ్చాభినన్దితః ।

ఉపవిష్టః స్వాసనే చ మునినా తేన దర్శితే ॥౬౩॥

పృష్టవానసి తం దివ్యం లబ్ధ్వాఽవసరమాదృతః ।

క్షత్రియ ఉవాచ ।

స్వామిన్ సంసారదుఃఖేన బహుధా క్లేశితో మునే ॥౬౪॥

దారాపత్య సుహృద్భిశ్చ వాగ్బాణైర్భృశతాడితః ।

న వైరాగ్యం మనో యాతి నిష్ఠురేషు సుహృత్సు చ ॥౬౫॥

శీతోష్ణక్షుత్పిపాసాభిః పీడితోఽపి భృశం మునే ।

ఉపాయం వద మే కించిద్ దుఃఖసాగరతారకమ్ ॥౬౬॥

శివ ఉవాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్య సౌభరిః కృపయా యుతః।

ఉపాయం చిన్తయామాస నృపదుఃఖవినాశనమ్ ॥౬౭॥

తతస్తం క్షత్రియం ప్రాహ సర్వపాపవిమోచనమ్ ।

ఋషిరువాచ ।

వ్రతం యత్కథయిష్యామి కురు నిశ్చితమానసః ॥౬౮॥

యస్యానుష్ఠానమాత్రేణ సర్వ దుఃఖ లయో భవేత్ ।

బ్రాహ్మణైః క్షత్రియర్వైశ్యైస్తథా బ్రహ్మర్షిభిః కృతమ్ ॥౬౯॥

ముక్తాస్తే సర్వదుఃఖేభ్యః ప్రాప్తాః సిద్ధిమనుత్తమామ్ ।

వరదస్య గణేశస్య ధర్మార్థకామమోక్షకృత్ ॥౧.౫౧.౭౦॥

క్షత్రియ ఉవాచ ।

కోఽసౌ గణేశః కింశీలః కిం రుపః కిం స్వభావవాన్ ।

కిం కర్మా కథముత్పన్నస్తత్సర్వం కథయస్వ మే।

యది మే శ్రవణాయాలం యద్యనుగ్రాహ్యతా మయి ॥౭౧॥

ఋషిరువాచ ।

యద్ బ్రహ్మ నిత్యం విరజం విశోకం జ్ఞానస్వరుపం పరమార్థభూతమ్।

అనాది మధ్యాన్తమనన్తపారం, గణాధిపం తం ప్రవదన్తి సన్తః ॥౭౨॥

యస్మాదోంకారసంభూతిర్యతో వేదా యతో జగత్ ।

యేన సర్వమిదం వ్యాప్తం తం విద్ధి గణనాయకమ్ ॥౭౩॥

జగత్సర్జనకామేన బ్రహ్మణా యస్య తుష్టయే ।

అబ్దానాం తు శతం పూర్ణం తపస్తప్తం సుదుష్కరమ్ ॥౭౪॥

తతో హృష్టమనా వేధాః ప్రసన్నం తమపూజయత్ ।

నానావిధోపచారైశ్చ దివ్యరత్నైః ఫలైస్తథా ॥౭౫॥

సిద్ధిబుద్ధీ ఉభే కన్యే మనసా కల్పితే దదౌ।

తుష్టో దేవో దదౌ తస్మై విద్యామేకాక్షరీం విభుః ॥౭౬॥

తతో లబ్ధవరో బ్రహ్మా చకార సకలం జగత్ ।

షడక్షరేణ మన్త్రేణ విష్ణునా తోషితః పురా ॥౭౭॥

కృత్వా మూర్తిం గణేశస్య పూర్వోక్తవిధినా వ్రతమ్ ।

అబ్దమేకం వర్షమేకం తు నియమాన్ కృతవాన్ హరిః ॥౭౮॥

వరం లబ్ధ్వా గణేశాత్తు పాలయామాస వై జగత్ ।

ఏవంవిధాం విజానీహి గణేశం భువి సంస్తుతమ్ ॥౭౯॥

విశ్వరూపమనాదిం చ సర్వకారణకారణమ్ ।

తమారాధయ యత్నేన సర్వదుఃఖాద్వియుంక్ష్యసే ॥౧.౫౧.౮౦॥

క్షత్రియ ఉవాచ ।

కస్మిన్కాలే ప్రకర్తవ్యమేతద్ వ్రతమనుత్తమమ్ ।

విధినా కేన మే బ్రూహి సాంప్రతం మునిసత్తమ ।

కరిష్యే వచనాత్తేఽహం సర్వదుఃఖప్రశాన్తయే ॥౮౧॥

మునిరువాచ ।

శ్రావణే బహులే పక్షే చతుర్థ్యామారభేద్ వ్రతమ్ ।

కుర్వీత పరయా భక్త్యా యావద్భాద్రచతుర్థికా ।

ఉపచారైః షోడశభిః పార్థివం గణనాయకమ్ ।

ప్రత్యహం పూజయేద్భక్త్యా బ్రాహ్మణాన్భోజయేత్తతః ॥౮౨॥

త్వమేతత్కురు భూపాల సర్వాన్కామానవాప్స్యసి ।

ఇతి శ్రుత్వా వ్రతం తస్మాత్కృతవానసి సువ్రత ॥౮౩॥

సమాప్తే వ్రతే తత్ర సౌభర్యాశ్రమమండలే ।

తావత్తస్య గృహం దివ్యం గణేశస్య ప్రసాదతః ॥౮౪॥

దివ్యనారీనరయుతం దాసీదాససమన్వితమ్ ।

వేదఘోషసమాయుక్తం జాతం గోధనసంకులమ్ ॥౮౫॥

దివ్యవస్త్రసమాయుక్తా నానాలంకారసంయుతా ।

అపత్యైస్తాదృశైర్యుక్తా విస్మితాఽఽసీత్ ప్రతీక్షతీ ॥౮౬॥

ఆయాస్యతి కదా భర్తేత్యేవం చిన్తాపరాఽభవత్ ।

తావత్త్వం మునిమామన్త్ర్య గతోఽసి నిజమాలయమ్ ॥౮౭॥

దివ్యం తచ్ఛరణం హిత్వా స్వగృహం పరిమార్గయన్ ।

తావద్దార్యా ప్రేషితాస్త్వాం నిన్యుస్తద్భవనం నరాః ॥౮౮॥

తతస్త్వయాఽపి విజ్ఞాతః ప్రభావో వరదస్య సః।

తద్వ్రతస్య ప్రభావేణ రాజ్యభాగిహ జన్మని ॥౮౯॥

శివ ఉవాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా భృగోర్వాక్యం కర్దమో హర్షనిర్భరః ।

చకార సకలం రాజా భృగుణా యత్సమీరితమ్ ॥౧.౫౧.౯౦॥

వ్రతస్యాస్య ప్రభావేణ జ్ఞానవైరాగ్యవాన్నృప।

భుక్త్వా భోగాన్యథాకామం స్థాప్య పుత్రాన్నిజే పదే ॥౯౧॥

గతో గాణేశ్వరం ధామ యతో నావర్తతే పునః ।

సర్వార్థసాధకం స్కన్ద వ్రతానాం వ్రతముత్తమమ్ ॥౯౨॥

నైతాదృశం వ్రతం దానం శ్రుతమన్యత్కదాచన ।

సర్వార్థసాధకం స్కన్ద వ్రతం కురు యదీచ్ఛసి ॥౯౩॥

దేవదానవ గన్ధర్వైర్ఋషిభిర్మనుజైః కృతమ్ ।

నలేన ఇన్దుమత్యా చ రాజ్ఞా చన్ద్రాంగదేన చ ॥౯౪॥

సంప్రాప్తాః సర్వకామాంస్తే గతా గాణేశ్వరం పదమ్ ।

గిరిరువాచ ।

ఇతి తే కథితం సర్వం సేతిహాసం వ్రతం మహత్ ।

కురు త్వం మనసా ధ్యాత్వా వరదం గణనాయకమ్ ॥౯౫॥

వ్రతమేతన్మహాభాగే శంకరం ప్రాప్స్యసే తతః ।

స్నేహేన కథితం తేఽద్య ప్రకాశం కురు మా వ్రతమ్ ॥౯౬॥ (౨౨౫౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే హిమవత్పార్వతీసంవాదో నామైకపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥౫౧॥

అధ్యాయ ౫౨ ప్రారంభ :-

పార్వత్యువాచ ।

నలేనేదం కృతం కస్మాత్ కో నలో త్వద మే పితః ।

మనో విశ్రాన్తిమాయాతి శృణ్వన్త్యా మే కథానకమ్ ॥౧॥

హిమవానువాచ ।

నిషధేషు మహారాజో నలో నామాభవత్పురా ।

బ్రహ్మణ్యో వేదవిచ్ఛూరో దానీ మానీ ధనీ మునిః ॥౨॥

రథీ ఖడ్గీ శరీ చాపి నిషంగీ కవచీ బలీ ।

కృతాస్త్రో దేవపూజ్యశ్చ త్రిలోకీ గమనః శుచిః ॥3॥

శేషోఽపి మూకతాం యాతి వర్ణితుం యద్గుణానపి ।

న సంఖ్యా విద్యతేఽశ్వానాం గజానాం రథినాం తథా ॥౪॥

ధానుష్కాణాం శస్త్రభృతాం అగ్నిశస్త్రభృతామపి ।

చకమ్పుర్యద్ భయాద్దేవా ఇన్ద్రాద్యాః సదిగీశ్వరాః ॥౫॥

దమయన్తీతి భార్యాఽఽసీద్యస్య సౌందర్యమన్దిరమ్ ।

దమయిత్వాఽఖిలాన్బ్రహ్మ సారం ప్రగృహ్య చ ॥౬॥

దమయన్తీతి విఖ్యాతా యతస్తేనేతి నిర్మితా ।

దమయన్త్యై త్రిలోకస్థా నారీణాం చారుతామదాత్ ॥౭॥

నానాలంకారసంయుక్తా నానామణివిభూషితా ।

ముక్తాహారలసత్కంఠా సద్గుణాఢ్యా సుశోభనా ॥౮॥

యస్యామాత్యో మహానాసీత్ పద్మహస్తః పరాక్రమీ ।

బుద్ధ్యా బృహస్పతిసమో నయే చాంగిరసా సమః ॥౯॥

తుంగత్వే మేరుసదృశో గాంభీర్యే చోదధేః సమః ।

కదాచిదుపవిష్టోఽసౌ నలో రాజా మహామనాః ॥౧.౫౨.౧౦॥

నిషసాద సభాగేహే నృపమండలమధ్యగః ।

నృత్యన్త్యప్సరసస్తస్య పురతశ్చారుదర్శనాః ॥౧౧॥

స్తువన్తి బన్దినస్తం చ బ్రహ్మర్షిగణసంయుతమ్ ।

ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు గౌతమౌ నృపతిం యయౌ ॥౧౨॥

ఉత్థాయ సాదరం రాజ్ఞా స్వాసనే వినివేశితః ।

పూజితః పరయా భక్త్యా తతః పప్రచ్ఛ తం నలః ॥౧౩॥

నల ఉవాచ ।

స్వామిన్ననుగృహీతస్తే దర్శనేన మహామునే ।

జన్మ రాజ్యం పితా మాతా కులం జీవితమద్య మే ॥౧౪॥

సఫలం స్వాగమే హేతుం వద తూర్ణం మహామునే ।

గౌతమ ఉవాచ ।

మమాసీన్మహతీ వాంఛా దృష్టుం తే వైభవం నృప ॥౧౫॥

స్తువంతి దేవాః స్వర్గస్థా బ్రహ్మేన్ద్ర హరి శూలినః ।

ధన్యోఽసి మర్త్యలోకస్థో మర్త్యైర్దేవైశ్చ శస్యసే ॥౧౬॥

నిత్యతృప్తోఽప్యహం తృప్తః పూజాం దృష్ట్వా చ వైభవమ్ ।

ఇదానీమనుజానీహి గమిష్యే స్వాశ్రమం ప్రతి ॥౧౭॥

నల ఉవాచ ।

వేదవేదాంగవిద్ బ్రహ్మన్ సర్వశాస్త్రప్రవర్తక ।

దయానిధే క్షణం స్థిత్వా ఛిన్ధి మే సంశయం మునే ॥౧౮॥

మునిరువాచ ।

సాధు పృష్టం మహారాజ స్థితోఽహం స్నేహభావతః ।

నాగా నృపాశ్చ దేవాశ్చ యత్తే నాజ్ఞా విలంఘినః ॥౧౯॥

నృప ఉవాచ ।

మమైవ విస్మయో బ్రహ్మన్ నిరీక్ష్య వైభవం స్వకమ్ ।

ఇత్థం మమాభవత్కేన పుణ్యేన తపసాఽపి వా ॥౧.౫౨.౨౦॥

వద తత్త్వేన కశ్చాహమభవం పూర్వజన్మని ।

మునిరువాచ ।

గౌండదేశాత్పరే దేశే పురే పిప్పలసంజ్ఞికే ॥౨౧॥

త్వమాసీః క్షత్రియః పూర్వం దరిద్రో జ్ఞానవాన్ శుచిః।

జాయాపత్యైః సుహృద్భిశ్చ వాక్శరైస్తాడితో భృశమ్ ॥౨౨॥

రాత్రావపృష్ట్వా సర్వాంస్త్వం నిర్వేదాద్ గహనం వనమ్ ।

గతవాన్వృక్షవల్లీభిః సింహవ్యాఘ్రగజైర్మృగైః ॥౨౩॥

సేవితం శీతలజలైః సరోభిర్జలజాదిభిః ।

ఆశ్రమోఽథ త్వయాఽదర్శి భ్రమతా భ్రమతా వనే ॥౨౪॥

తపోనిధేః కౌశికస్య వేదఘోషనినాదితః ।

తత్ర గత్వా మునిం తం త్వం ప్రణతో భక్తిభావతః ॥౨౫॥

ఉత్థాపితః కౌశికేన దీనానాథ దయావతా ।

దుఃఖితం త్వాం విదిత్వా స ఆశీర్వాదమవీవదత్ ॥౨౬॥

గజాననో మే దేవేశో భవితా తే శుభంకరః ।

శ్రుత్వా తదాశిషం సౌమ్యాం ప్రాప్తోఽసి పరమాం ముదమ్ ॥౨౭॥

పృష్టవానసి తం విప్రముపాయం సర్వకామదం ।

దారిద్ర్యనాశకం రాజన్ భుక్తిముక్తిప్రదం శివమ్ ॥౨౮॥

గణేశారాధనం తుభ్యం కథయామాస కౌశికః ।

కౌశిక ఉవాచ ।

వ్రతం కురు గణేశస్య మాసమాత్రం నరాధిప ॥౨౯॥

కురు మూర్తిం గణేశస్య మృన్మయీం చారుదర్శనామ్ ।

పూర్వోక్తవిధినా పూజాం కురు శృణు కథానకమ్ ॥౧.౫౨.30॥

దినే దినే మాసమాత్రం తతః సిద్ధిమవాప్స్యసి ।

మునిరువాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా కౌశికం తం పప్రచ్ఛ భూమిపః పు:న ॥3౧॥

గజాననం న జానామి తత్స్వరుపం వదస్వ మే।

జ్ఞాత్వా తం దేవదేవేశం కరిష్యే వ్రతముత్తమమ్ ॥3౨॥

ఇతి తేన కృతే ప్రశ్నే జగాద మునిసత్తమః।

అనిర్వాచ్యస్వరూపస్య పరబ్రహ్మస్వరుపిణః ॥33॥

వైకారికస్వరూపాణి గజాననకృతాని తమ్ ॥3౪॥

కౌశిక ఉవాచ ।

యః కర్తా సర్వలోకానాం పితా మాతా జగద్గురుః ।

బ్రహ్మేన్ద్ర శివ విష్ణూనాం ధ్యేయో యః స గజాననః ॥3౫॥

మునిరువాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా తు తద్వాక్యం ప్రణిపత్య మునీశ్వరమ్ ।

అనుజ్ఞాతస్తత స్తేన గతోఽసి నిజమందిరమ్ ॥3౬॥

ఆరభ్య శ్రావణే శుద్ధే చతుర్థ్యాం వ్రతముత్తమమ్ ।

అకరోన్మృన్మయీం మూర్తిం గణేశస్య యథోదితామ్ ॥3౭॥

స్థానే చ వచనే మౌంనే గమనే శయనే భుజి ।

ధ్యాయన్గజాననం దేవం ప్రాయాః సిద్ధిమనుత్తమామ్ ॥3౮॥

నానా గజరథాశ్వాద్యైర్గోధనైర్ధనసంచితైః ।

దాసీదాసయుతః శ్రీమాన్జాతో వ్రతప్రభావతః ॥౩౯॥

దత్తమానసి దానాని సర్వాణి దేవతుష్టయే ।

గణేశస్య మహామౌల్యం ప్రాసాదం కృతవాన్ముదా ॥౧.౫౨.౪౦॥

భుక్త్వా భోగాన్యథాకామం కాలేన నిధనం గతః ।

జాతోఽసి నిషధే దేశే నృపస్త్వం నలనామకః ॥౪౧॥

అతస్త్వయ్యచలా లక్ష్మీ త్రిలోకీ జనవన్దితే ।

ఇదానీమనుజానీహి యత్పృష్టం తన్నిరూపితమ్ ।।౪౨॥

హిమవానువాచ ।

ఏవం గతే గౌతమే తు వ్రతం చక్రే నలో నృపః ।

తద్వాక్యాజ్జాతవిశ్వాసో మూర్తిం కృత్వా సుశోభనామ్ ॥౪౩॥

శ్రుత్వా కథాం గణేశస్య ప్రత్యహం పూజ్య భక్తితః ।

అలభత్సర్వకామాన్స వ్రతస్యాస్య ప్రభావతః ॥౪౪॥

ఇతి తే కథితం కన్యే నలేనేత్థం కృతం వ్రతమ్ ।

ఉపదిష్టం గౌతమేన పూర్వజన్మకృతం వ్రతమ్ ॥౪౫॥

యస్య ప్రభావః సంపూర్ణో వక్తుం కేనాపి నేష్యతే ॥౪౬॥ (౨౩౦౪)

ఇతి శ్రీ గణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే నలవ్రతనిరూపణం నామ ద్విపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥౫౨॥

అధ్యాయ ౫౩ ప్రారంభ :-

హిమవానువాచ ।

ఇదానీం కథయిష్యామి రాజ్ఞా చన్ద్రాంగదేన చ।

సపత్న్యా చ కృతం హ్యేతదిన్దుమత్యా శుభాననే ॥౧॥

మాలవే విషయే ఖ్యాతం నగరం కర్ధనామకమ్ ।

తత్ర చన్ద్రాంగదో రాజా బభూవాతిపరాక్రమీ ॥౨॥

అణిమాది గుణోపేతః సర్వశాస్త్రార్థతత్వవిత్ ।

యజ్వా దానీ మహాజ్ఞానీ వేదవేదాంగపారగః ॥3॥

అతిక్రాన్తా సభా యస్య సుధర్మామతిమానుషీమ్ ।

ముష్ణాతి చక్షుషస్తేజో రవికాన్త మరీచిభిః ॥౪॥

అతిస్వచ్ఛాని వాసాంసి రత్నస్తంభాశ్రయాత్సుతే ।

నీలలోహితపీతత్వాచ్చిత్రతాం యాన్తి కానిచిత్ ॥౫॥

అతిసాధ్వీ మహాభాగా పతిశుశ్రూషణే రతా।

ధర్మశీలా వ్రతపరా శ్వశ్రూశ్వశురసేవినీ ॥౬॥

గృహకృత్యేషు చావ్యగ్రా దేవతాతిథిపూజికా ।

నామ్నా చేన్దుమతి ఖ్యాతా సర్వావయవసున్దరా ।

ధర్మశీలోఽపి నృపతిరమాత్యైః ప్రార్థితో భృశమ్ ।

జీవహింసాం మహాఘోరాం పాపార్ద్ధిం పరివర్జయ ॥౭॥

కదాచిద్దైవయోగేన మృగయాం క్రీడితుం యయౌ ।

తరక్షురురువారాహ మృగపక్షియుతం వనమ్ ॥౮॥

నీలకంచుక సంవీతో నీలోష్ణీషోత్తరచ్ఛదః ।

బద్ధగోధాంగులిత్రాణః శస్త్రికాఖడ్గఖేటవాన్ ॥౯॥

జవేనాశ్వసమారుఢో శరచాపకరో బలీ।

తాదృశైర్వీరనికరైరమాత్యైః సేవకైర్వృతః ॥౧.౫౩.౧౦॥

నిఘ్నన్ మృగాన్ వరాహాంశ్చ ప్రేషయన్నగరం ప్రతి ।

భ్రమమాణో వనే రాజా దృష్టో రాక్షసపుంగవైః ॥౧౧॥

చకమ్పే రాక్షసాన్ దృష్ట్వా శీతజ్వరయుతో యథా ।

దరీముఖాన్ గర్తనేత్రాన్ వ్యాదితాస్యాన్నభస్స్పృశః ॥౧౨॥

దృష్ట్వా తాన్ విద్రుతాః సర్వే వీరాః సేవిజనా అపి ।

కేచిద్యమక్షయం యాతా మూర్ఛితాః కేఽపి భూగతాః ॥౧౩॥

తత్రైకా రాక్షసీ క్రూరా దృష్ట్వా కామాతిసుందరమ్ ।

తం నృపం పరిరభ్యైవ చుచుంబే కామమోహితా ॥౧౪॥

తస్యామాత్యాన్పురే కృత్వా భక్షయామాస సేవకాన్ ।

ఏతస్మిన్నంతరే రాజా పలాయనపరో యయౌ ॥౧౫॥

కాసారమధ్యే మగ్నోఽభూన్నాద్రాక్షీద్రాక్షసీ చ తమ్ ।

స ధృతో నాగకన్యాభిర్నీతః పాతాలమన్దిరమ్ ॥౧౬॥

భూషితో నాగకన్యాభిర్వస్త్రాలంకారభూషణైః ।

పప్రచ్ఛుర్నాగకన్యాస్తం కుత ఆగమనం తవ ॥౧౭॥

కోసి కస్యాసి కిం తాత వద సత్యం నరోత్తమ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా తా జగాద నరాధిపః॥౧౮॥

అహం చన్ద్రాంగదో నామ హేమాంగదసుతో బలీ।

మాలవే విషయే కర్ణనగరే వసతిర్మమ ॥౧౯॥

రాక్షసీభయవిత్రస్తః ప్రవిష్టః సలిలం మహత్ ।

భవతీభిరిహానీతో యత్పృష్టం తన్నివేదితమ్ ॥౧.౫౩.౨౦॥

భక్షితాః సర్వలోకా మే మృగయాభిరతస్య హ।

సరోజలప్రసాదేన జీవంస్తిష్ఠామి సాంప్రతమ్ ॥౨౧॥

ఇతి తా వచనం శ్రుత్వా పునరుచుర్నృపం తదా ॥౨౨॥

తా ఊచుః ।

భవాస్మాకం పతిరిహ సర్వం సేత్స్యతి తే ప్రియమ్।

అస్మాకం నాగకన్యానాం భోగశ్చాతీవ దుర్లభః ॥౨౩॥

తాసామితి వచః శ్రుత్వా ప్రోవాచ నృపసత్తమః ।

ఏకపత్నీవ్రతం మేఽస్తి మాతరస్తత్కథం త్యజే ॥౨౪॥

సోమవంశప్రసూతానాం రాజ్ఞాం ధర్మాన్బ్రవీమి వః ।

పరద్రవ్యం పరద్రోహం పరదారాంస్తథైవ చ ॥౨౫॥

పరనిన్దాం చ నేచ్ఛన్తి నృపాః సౌమ్యాశ్చ సాధవః ।

అధీతిర్యజనం దానం శరణాగతపాలనమ్ ॥౨౬॥

నిషిద్ధాచరణం నైవ విధ్యర్థం ప్రతిపాలనమ్ ।

ఏతే ధర్మా త్రివర్ణానాం యాజనాదిత్రయం ద్విజే ॥౨౭॥

అధికం సర్వవర్ణానామాతిథ్యం పరమం మతమ్ ।

ఇతి శ్రుత్వా నృపవచోఽఖిలా నాగకుమారికాః ॥౨౮॥

ప్రశేపుస్తం వియుక్తస్త్వం బహుధా స్వస్త్రియా భవ ।

బబన్ధుర్నిగడైస్తం తా దుఃఖితాః కామవిహ్వలాః ॥౨౯॥

రాక్షసీ తు జలం ప్రాశ్య తదర్ధే తత్సరోగతమ్ ।

భక్షయిత్వా జలచరాన్నా తృప్యత్పరమం తదా ॥౧.౫౩.౩౦॥

ఇమం వృత్తాన్తమశృణోద్రాజ్ఞీ రాజీవలోచనా ।

పర్యంకస్థా స్వదూతాత్సా రాక్షసీతోఽవశేషితాత్ ॥౩౧॥

భగ్నం నిశమ్య నృపతిం దుఃఖితా పతితా భువి ।

మూర్ఛామవాప మహతీం సఖీభిః పరివీజితా ॥౩౨॥

సిక్తా శీతలతోయేన రుదన్తీభిర్ముహుర్ముహుః।

ఉపవిష్టా ప్రరుదతి ఘ్నంతి వక్షః శిరో ముఖమ్ ॥౩౩॥

శుశోచ పరమాలాపైర్భర్తః కాన్తేతి జల్పతీ ।

క్వగతః ప్రాణనాథో మే హిత్వా మాం ప్రియవాదినీమ్ ॥౩౪॥

సర్వావయవసంపూర్ణా ప్రణతాం ప్రియకారిణీమ్ ।

భర్తృకార్యరతాం నిత్యం నిత్యం చాతిథిపూజికామ్ ॥౩౫॥

కుత్ర భోక్ష్యతి మే నాథో నిద్రాం వా కుత్ర యాస్యతి ।

కాంచనం శయనం హిత్వా పరార్ధ్యాస్తరణైర్వృతమ్ ॥౩౬॥

కథం స్నాస్యతి కాన్తో మే హిత్వా తైలం సుగంధికమ ।

లోకానాం పాలనం కోఽద్య వినా తేన కరిష్యతి ॥౩౭॥

ప్రజానాం సర్వలోకానాం బాలానాం రంజనం చ కః ।

అస్తం యాతో గుణనిధిః ప్రతాప నిధిరద్య కిమ్ ॥౩౮॥

దిశః శూన్యాః ప్రపశ్యామి వినా తేన మహాత్మనా ।

క్వాహం సుఖం ప్రపశ్యామి క్వ సుఖం సోఽపి యాస్యతి ॥౩౯॥

ఇహలోకే పరే వాపి న సుఖం కులయోషితామ్ ।

హీనానాం స్వామినాం దేవ యదేతత్స్వామినా సహ ॥౧.౫౩.౪౦॥

శరణాగత గుప్తిం చ దీనానాం కః కరిష్యతి ।

ఏవం బహువిధం దీనా రుదతీ భృశవిహ్వలా ॥౪౧॥

తత్యాజ త్రోటయిత్వా సా భూషణాని చ దూరతః ।

కంకణాని చ సర్వాణి బభంజ చ ముమూర్చ్ఛ చ ॥౪౨॥ (౨౩౪౬)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే చన్ద్రాంగదోపాఖ్యానే త్రిపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥౫౩॥

అధ్యాయ ౫౪ ప్రారంభ :-

పార్వత్యువాచ ।

తస్యాం తు మూర్చ్ఛితాయాం తు కిమకుర్వన్ జనాస్తదా ।

తన్మే విస్తరతో బ్రూహి హృదయామన్దనం పితః ॥౧॥

హిమవానువాచ ।

తదా సర్వే నాగరికా నానావాక్యవిశారదాః।

ప్రమృజ్య స్వాని చాశ్రూణి సమాదధ్యుర్నృపస్త్రియమ్ ॥౨॥

జనా ఊచుః- ।

మాతరుత్తిష్ఠ మా శోకం కురు పుత్రే ననః కృథాః ।

ప్రేతం దహతి శోకాశ్రు తస్మాద్భర్తృహితం కురు ॥౩॥

మర్త్యేషు న హి దృష్టోఽస్తి చిరజీవీ శుభాననే ।

యథా జీర్ణం పరిత్యజ్య వాసోఽన్యద్ గృహ్యతే జనైః ॥౪॥

వర్ష్మాపి దేహినా తద్వత్ త్యక్త్వాఽన్యద్గృహ్యతే శుభమ్ ।

అత్యాశ్చర్యమిదం భద్రే స్వయం మృత్యుముఖే స్థితః ॥౫॥

శోచతే మృతమపరం స్వయం మరణధర్మవాన్ ।

స్వదేహేన వియోగం చ న వేత్తి భావినం జనః ॥౬॥

మదీయం మన్యతే సర్వద్దైవకాలవశే స్థితమ్ ।
బ్రహ్మాదిస్థావరాన్తం యద్విశ్వం సాబ్ధి చరాచరమ్ ॥౭॥
జ్ఞాత్వా తం నశ్వరం శోకం త్యక్త్వోత్తిష్ఠ సుపుత్రిణి ।
ధర్మవాన్ పుణ్యశీలస్తే భర్తా ముక్తింగతో భవేత్ ॥౮॥
జీవన్యది భవేత్స్వర్గే తదా యాస్యతి కర్హిచిత్ ।
అతిపుణ్యాన్ మానవోఽపి యాతి స్వర్గగతః పునః ।
అథవా పరిపృచ్ఛామో మునిం కంచిదిహాగతమ్ ॥౯॥
అతీతానాగతవిదం కథయిష్యతి సోఽఖిలమ్ ।
అనన్తరం హి యత్కార్యం తత్సర్వం విదధామహే ॥౧.౫౪.౧౦॥
హిమవానువాచ ।
ఏవం ప్రబోధితా లోకైః క్షణమిన్దుమతీత్మదా ।
ఆశ్వస్తా సర్వవాక్యేన ప్రమృజ్యాశ్రూణి వాససా ॥౧౧॥
విసర్జయామాస తదా లోకాన్సర్వాన్ సమాగతాన్ ।
త్యక్త్వా సౌభాగ్యచిహ్నాని ప్రపేదే కృశతాం భృశమ్ ॥౧౨॥
రుదతీ శోచతీ తస్థౌ శ్వసతీ మూర్చ్ఛితా ముహుః ।
తతో ద్వాదశవర్షాన్తే నారదో దివ్యదర్శనః ॥౧౩॥
ఆజగామ గృహం తస్యా యదృచ్ఛా విచరన్మునిః ।
దృష్ట్వా తం విలలాపాశు వదన్తీ భర్తృచేష్టితమ్ ॥౧౪॥
దుఃఖం చాకథయత్తస్మై జాతం ద్వాదశవార్షికమ్ ।
నిశమ్య రుదితం తస్యా హర్షయన్మునిరబ్రవీత్ ॥౧౫॥
నారద ఉవాచ ।

క్వాపి తిష్ఠతి తే భర్తా న తం శోచితుమర్హసి ।

శిరచ్ఛాదయ నీలేన వాససా కర్ణభూషణే ॥౧౬॥

కర్ణయోః కురు భాలే త్వం బిభ్రతీ కుంకుమం శుభమ్ ।

వలయాని చ కరయోః కంఠే మంగలసూత్రకమ్ ॥౧౭॥

హిమవానువాచ ।

సర్వజ్ఞస్య మునేర్వాక్యాద్విశ్వస్తా సత్యవాదినః ।

తత్కాలం సర్వమానాయ్య హర్షితా సా తథాఽకరోత్ ॥౧౮॥

ఆకార్యం బ్రాహ్మణాన్ సర్వాన్ సంపూజ్య నారదం పురా।

సంపూజ్య సకలాంస్తాంస్తు దదౌ దానాన్యనేకశః ॥౧౯॥

వాదయామాస వాద్యాని శర్కరాం చ గృహేగృహే ।

ప్రేషయామాస చ తదా హర్షాదిన్దుమతీ శుభా। ॥౧.౫౪.౨౦॥

వస్త్రతామ్బూల దానేన దదావాజ్ఞాం జనస్య సా ।

ప్రణిపత్య పునర్దేవం మునిం నారదమాదరాత్ ॥౨౧॥

స్వభర్తృప్రాప్తయేఽపృచ్ఛదుపాయం రాజకన్యకా ।

ఇన్దుమత్యువాచ ।

కుత్ర తిష్ఠతి మే భర్తా కథం తిష్ఠతి వా మునే ॥౨౨॥

కేనోపాయేన వేదజ్ఞ దర్శనం తస్య మే భవేత్ ।

అనుగ్రహం కురు మునే తముపాయం వదస్వ మే ।

వ్రతం దానం తపో వాపి దుఃసాధ్యమపి యద్భవేత్ ॥ ౨౩॥

నారద ఉవాచ ।

వ్రతం తు పరమం తేఽహం కథయామి సమాసతః ।

నభఃశుక్లచతుర్థ్యాం తదారభేత్త్వరయా ముదా ॥౨౪॥

నద్యాం తడాగే వాప్యాం వా దన్తధావనపూర్వకమ్।

స్నానం ప్రభాతసమయే కురు సంకల్పపూర్వకమ్ ॥౨౫॥

శుక్లవాసా గృహం గత్వా మృన్మయీం మూర్తిముత్తమామ్ ।

కుర్యాచ్చతుర్భుజాం సమ్యగ్ గణేశస్య మనోరమామ్ ॥౨౬॥

ఉపచారైః షోడశభిః పూజయేత్ స్థిరచేతసా ।

ఏకాన్న మేకభుక్తం వా స్వయం కుర్యాత్ప్రయత్నతః ।

ఉపోషణం వా కుర్వీత యావద్భాద్రచతుర్థికా ॥౨౭॥

గీతవాదిత్రనృత్యాద్యైర్బ్రాహ్మణానాం చ భోజనైః ।

మహోత్సవం ప్రకుర్వీత విభవే సతి శోభనే ॥౨౮॥

ఏవం వ్రతం కురు శుభే భర్త్రాసహ సమేష్యసి ।

పాతాలే నాగకన్యా భో రుద్ధేన జీవితా శుభే ॥౨౯॥

సత్యం బ్రవీమి తే సత్యే నాన్యథా మమ భాషితమ్ ।

హిమవానువాచ ।

ఇత్యుక్తా తేన మునినా వ్రతం ప్రారభదాదరాత్ ॥౧.౫౪.30॥

గతే మునౌ నభోమాసి దినైః కతిభిరాగతే ।

ద్విరదాననమూర్తిం సా చకార పార్థివీం శుభామ్ ॥3౧॥

పూర్వోక్తవిధినా పూజాం చకార సుమనోహరామ్ ।

దివ్యగన్ధైర్దివ్యవస్త్రైర్దివ్యైశ్చ కుసుమైరపి ॥3౨॥

దివ్యైర్నానావిధైశ్చైవ నైవేద్యైః ఫలకాంచనైః ।

దీపైః పుష్పాంజలీభిశ్చ ప్రక్రమైర్నతిభిః స్తవైః ॥33॥

తన్నామస్మరణైర్ధ్యానైస్తోషయామాస తం విభుమ్ ।

గీతవాదిత్రనృత్యాద్యైర్బ్రాహ్మణానాం చ భోజనైః ॥౩౪॥

పలమాత్రం పయో భుక్త్వా చకార వ్రతముత్తమమ్ ।

నభఃశుక్లచతుర్థ్యాది చిరనష్టం ప్రియాప్తయే ॥౩౬॥

నారదస్య మునేర్వాక్యాద్యావద్భాద్రచతుర్థికా ॥౩౬॥ (౨౩౮౨)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే ఇన్దుమతీనారదసంవాదే చతుఃపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥౫౪॥

అధ్యాయ ౫౫ ప్రారంభ :-

హిమవానువాచ ।

సమాప్తే తు వ్రతే తస్యా గణేశస్య ప్రసాదతః ।

పాతాలే నాగకన్యానామన్యథాఽభూన్మతిస్తదా ॥౧॥

మోచయామాస రాజానం పుపూజుశ్చ యథావిధి ।

వస్త్రైరాభరణైశ్చైవ నానారత్నమహాధనైః ॥౨॥

అశ్వం మనోజవం దత్త్వా విససర్జుర్నృపం తదా ।

కాసారాద్ బహిరాగత్య బద్ధ్వా చాశ్వం మహాద్రుమే ॥౩॥

స్నాతి యావన్నాగరికైర్దృష్టః కతిపయైర్నృపః ।

అపరైః ప్రతిపత్త్యైనం పప్రచ్ఛుః కో భవానితి ॥౪॥

కుత్రత్యః కుత ఆయాతః కిం నామా వద నః ప్రభో ।

ఇతి తేషాం వచః శ్రుత్వా పప్రచ్ఛ నృపసత్తమః ॥౫॥

ఇన్దుమత్యాః కుమారస్య కుశలం ఖేదసంయుతః ।

తతో బుబుధిరే తే తమాలిలింగుర్ముదా జనాః ॥౬॥
ఊచుశ్చ నృప తే భార్యా స్నాత్వేదానీం గతా గృహమ్ ।
ఉపవాసవ్రతవతీ కృశా ధమనిసంయుతా ॥౭॥
కుమారే జీవమాస్థాయ జీవమాత్రావశేషితా ।
కేచిచ్చ నగరం గత్వా శుభాం వార్త్తామఘోషయన్ ॥౮॥
అత్యాప్తజనవాక్యేన శ్రుత్వా సా నృపమాగతమ్ ।
ఆనన్దాబ్ధౌ నిమగ్నాఽభూద్ బ్రహ్మజ్ఞానీవ యోగవిత్ ॥౯॥
తతోఽమాత్యాన్పురస్కృత్య సైన్యాన్య ప్రేషయచ్చ తమ్ ।
చిత్రధ్వజపతాకాభిరశోభయత సా పురమ్ ॥౧.౫౫.౧౦॥
వీథీరాసించయామాస సభాః సంపాద్య యత్నతః ।
స్వాత్మానం భూషయామాస వాసోఽలంకారభూషణైః ॥౧౧॥
గోభూహిరణ్యదానాద్యైస్తోషయిత్వా ద్విజాన బహూన్ ।
ఆరార్త్తిక్యం కరే దత్త్వా పతివత్ స్త్రీజనస్య సా ॥౧౨॥
గీతవాదిత్ర ఘోషేణ పురాత్పర ఉపాగమత్ ।
అమాత్యాస్తు పురో గత్వా ప్రణమ్య నృపపుంగవమ్ ॥౧౩॥
ఆలిలింగుర్ముదా సర్వే ప్రణేముశ్చ యథాక్రమమ్ ।
ఉపవిష్టే తు నృపతావుపవిష్టాస్తదాజ్ఞయా ॥౧౪॥
సర్వాన్కుశలప్రశ్నాద్యైస్తోషయిత్వా యథాక్రమమ్ ।
మానయిత్వా తథా లోకాన్దత్వా తామ్బూలవాససీ ॥౧౫॥
స్వయం జగామ శిబిరమిన్దుమత్యా నృపోత్తమః ।
కారయామాస స విధిం ద్వాదశాబ్దదృశైర్ద్విజైః ॥౧౬॥

పుణ్యాహవాచనం కృత్వా గణేశార్చనపూర్వకమ్ ।

సంపూజ్య శంకరం సమ్యగ్ ద్విజాంశ్చ దక్షిణాదిభిః ॥౧౭॥

బభంజ శ్రీఫలం త్యక్త్వా తతస్తత్పురతో యయౌ।

దదర్శ తత్రేన్దుమతీమిన్దోః శేషాం కలామివ ॥౧౮॥

నీరాజయిత్వా రాజానం యువతీభిః సభర్తృభిః ।

లాజపుష్పమయీం వృష్టిం తాభిఃసాఽకార యత్తదా ॥౧౯॥

ప్రమృజ్య నయనే సమ్యగానన్దాశ్రు పరిప్లుతే ।

హర్షశోకాన్వితౌ తౌ తు పరస్పరమథోచతుః ॥౧.౫౫.౨౦॥

పరస్పరవియోగాధిం కథయామాసతుః శుచా ।

అనివార్యప్రకృతిభిః సాన్త్వితౌ బహులోక్తిభిః ॥౨౧॥

ఆనయిత్వా తు రాజానం సమారోహ్య మహాగజే ।

నానాలంకారసంయుక్తే పతాకా ఛత్ర సంయుతే ॥౨౨॥

పాదచారైః పరివృతే చతుర్ఘంటావిరాజితే ।

శతం యష్టిధరాస్తస్య వారయన్తో యయుః పురః ॥౨3॥

అగ్ని శస్త్ర ధరాశ్చాశ్వ రథారోహా అనేకశః ।

సవ్య దక్షిణతో రాజ్ఞో గజలక్షం యయుర్లఘు ॥౨౪॥

నటా నృత్యాంగనా వాద్యవాదకా బన్దినః పురః ।

తతః పశ్చాద్ గజానీకాః పురం వివిశురాదరాత్ ॥౨౫॥

సైన్యేన రజసా వ్యాప్తే దిననాథే హతప్రభే ।

అలంకృతే పురే తస్మిన్న ప్రాజ్ఞాయత కించన ॥౨౬॥

తతః పరస్పరం నత్వా జగ్ముః స్వం స్వం నివేశనమ్ ।

ముఖ్యా రాజగృహం నీతాః పునా రాజ్ఞా ప్రపూజితాః ॥౨౭॥

వస్త్ర తామ్బూల దానేన తేనాజ్ఞాతా గృహం యయుః ।

రాజాఽథ బ్రాహ్మణాన్భోజ్య బుభుజే జ్ఞాతిభిః సహ ॥౨౮॥

తతో రాత్రౌ సుషుపతుః పర్యంకే చారునిర్మితే ।

పరార్ధ్యాస్తరణోపేతే పరిచ్ఛదుపధాన్వితే ॥౨౯॥

ఊచతుః స్వ స్వ దుఃఖం తౌ శోచన్తౌ చ పునః పునః ।

పురోధసా సాన్వితౌ తౌ శయాతే స్మ సుఖం తతః ॥౧.౫౫.30॥

శ్రుత్వా వినాయకవ్రత మహిమానం నృపోత్తమః ।

పత్న్యాఽభూతం సకలం స్వయం కర్తుం మనో దధే ॥3౧॥

ఆగతే శ్రావణే మాసి రాజా చన్ద్రాంగదస్తదా ।

మహోత్సవేన కృతవాన్ వ్రతమేతచ్ఛుభాననే ॥3౨॥

ఋషిరువాచ ।

ఏవం పితృవచః శ్రుత్వా పార్వతీ భృశహర్షితః ।

నభోమాసం సమాసాద్య చకార వ్రతమాదరాత్ ॥33॥

యథోక్తవిధినా మూర్తిం కృత్వా పూజాం చ యత్నతః ।

భక్షయన్తీ పయోమాత్రం ధ్యాయన్తీ ద్విరదాననమ్ ॥3౪॥

తతశ్చంచలతా యాతం శంకరస్యాపి మానసమ్ ।

ఆససాదాశ్రమం తస్యాః పార్వత్యాః శూలభృత్ స్వయమ్ ॥3౫॥

గణేశస్య చతుర్థ్యాం తు సంపూర్ణే తద్వ్రతే శుభే।

పశ్యతి స్మ హరం దేవీ వృషారూఢం నిజాశ్రమే ॥3౬॥

ఉత్థాయ ప్రణనామాస్య పాదామ్బుజయుగం ముదా ।

పూజయామాస విధివచ్ఛంకరం లోకశంకరమ్ ॥౩౭॥

ఉవాచ చ మహాదేవం పార్వతీ ప్రేమవిహ్వలా । దేవ్యువాచ ।

కథం మాం త్యజ్య గతవాన్కిం మాం విస్మృతవానసి ॥౩౮॥

త్వద్వియోగాన్నిమేషోఽపి కల్పకల్పోఽభవద్విభో ।

గణేశస్య వ్రతమిదం పిత్రాదిష్టం కృతం మయా ॥౩౯॥

వరదస్య ప్రసాదేన సంప్రాప్తం దర్శనం తవ ॥౧.౫౫.౪౦॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు హిమవానుపజగ్మివాన్ ।

సత్యాః కరం కరే తస్య న్యవేదయత సాదరమ్ ॥౪౧॥

తతో దేవాః సగంధర్వా ద్విరదాననమాదరాత్ ।

పూజయామాసురథ తౌ శివౌ శివ కరౌ సతామ్ ॥౪౨॥

దేవదుందుభయో నేదుః పుష్పవృష్టిః పపాత హ।

సర్వే గజాననం నత్వా స్తుత్వా చ వివిధైః స్తవైః ॥౪౩॥

జయశబ్దైః శంకరోఽపి తుష్టావ ద్విరదాననమ్ ।

అర్ధాంగే పార్వతీం కృత్వా వృషమారుహ్య సత్వరః ॥౪౪॥

యయౌ కైలాసశిఖరం సర్వే స్వం స్వం పదం యయుః ॥౪౫॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి తే కథితం సర్వం వ్యాస పృష్టం త్వయా తు యత్ ।

మాహాత్మ్యం గణనాథస్య వ్రతస్య చ మహామునే ॥౪౬॥

ఇదానీం పునరన్యచ్చ కథయామి కథానకమ్ ।

యచ్ఛ్రుత్వా సర్వపాపేభ్యో ముక్తః కామాఀల్లభేన్నర ॥౪౭॥ (౨౪౨౯)

ఇతి శ్రీ గణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే శివపార్వతీసంయోగోనామ పంచపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥౫౫॥

భృగురువాచ ।

ఏవం తే కథితం రాజన్ మాహాత్మ్యం సకలం మయా ।

పునశ్చ శృణు వ్యాసేన యచ్ఛ్రుతం బ్రహ్మణో ముఖాత్ ।। ౧ ।।

సోమకాన్త ఉవాచ ।

కథం శ్రుతం బ్రహ్మముఖాద్ వ్యాసేనామితబుద్ధినా ।

న తృప్తిమధిగచ్ఛామి తన్మే వద మహామునే ।।౨।।

భృగురువాచ ।

ఏవం శ్రుత్వా కథాం వ్యాసోఽపృచ్ఛద్ బ్రహ్మణమాదరాత్ ।

స చాపి కథయామాస సాదరం పృచ్ఛతేఽనఘ ।। 3 ।।

వ్యాస ఉవాచ ।

పునః కథయ మే బ్రహ్మన గణనాథ కథాం పరామ్ ।

తృష్ణా మే వర్ధతే భూయః శ్రోతుం విఘ్నేశ సత్కథామ్ ।।౪।।

బ్రహ్మోవాచ ।

అపరాం శృణు మే వ్యాస కథాం కౌతుకసంయుతామ్ ।

శూరసేన ప్రభృతిభిరనుభూతాం గజాననీమ్ ।।౫ ।।

మధ్యదేశేభవద్రాజా శూరసేనో మహాబలీ ।

సహస్రాఖ్య పురే రమ్యే వేదవేదాంగ పారగః ।।౬।।

ధనవాన్ రుపవాన్ దాతా హోతా పాతా జనస్య హ ।

శక్తిత్రయయుతో మానీ షాడ్గుణ్య పరినిష్ఠితః ॥౭॥

ఉపాయానాం చతుర్ణాం చ చాలనే చతురోఽరిహా ।

చతుర్విధ బలోపేతో ద్విజదేవేషు భక్తిమాన్ ॥౮॥

పృథివీమండలం యస్య వశవర్త్యభవత్సదా ।

నగరం శక్రనగరాద్విశిష్టం భాతి భూతలే ॥౯॥

యస్య పత్నీ పుణ్యశీలా నామ్నాఽభూత్ పుణ్యశాలినీ ।

యస్యా రుపేణ సదృశీ నాసీత్ త్రైలోక్యమండలే ॥ ౧.౫౬.౧౦॥

పాతివ్రత్య గుణైర్యస్యా లజ్జాం ప్రాప్తాఽప్యరుంధతీ ।

అసూయా త్యాగయోగేనాప్యనసూయాఽభవల్లఘుః ॥ ౧౧ ॥

స కదాచిన్నృపోఽమాత్యైః సంవృతో వీరసత్తమైః ।

ఉపవిష్టో నృపసభాం దదృశే గగనేచరమ్ ॥ ౧౨॥

విమానం వహ్నిసదృశం నేత్రతేజోహరం పరమ్ ।

గాన శ్రవణ సక్తాస్తే రాజ్ఞా సహ సభాసదః ॥ ౧౩ ॥

విహ్వలాస్తే కిం కిమితి జ్ఞాతుం దూతానచోదయన్ ।

తే దూతా ప్రాగమన్ద్రష్టుం విమానం సూర్యసన్నిభమ్ ॥ ౧౪॥

కస్యచిద్వైశ్యపుత్రస్య రాజదూతస్య కుణ్ఠిన. ।

పతితం దృష్టిపాతేన తద్విమానం మహీతలే ॥ ౧౫॥

తతో దూతాః సమాగమ్య శశంసుః నృపతిం తదా ।

తద్విమానం మహారాజ పుణ్యకృద్దేవ సంయుతమ్ ॥ ౧౬॥

ద్యైదీప్యమానం పతితం దుష్టదృష్ట్యా మహీతలే ।

తతోఽతి హర్షితో రాజా ప్రకృతిద్వయసంయుతః ॥ ౧౭॥

అశ్వారుఢో యయౌ తత్ర విమానం ద్రష్టుమత్సుకః ।

మన్యమానో మహాభాగ్యం స్వజనైః పరివారితః ।। ౧౮।।

అనేకవాద్య నిర్ఘోషైః విమానస్యాన్తికం యయౌ ।

దదృశుస్తత్ర శక్రం వై నమురుత్తీర్య యానతః ।। ౧౯।।

నానాలంకార సంయుక్తం సర్వదేవగణైర్యుతమ్ ।

బద్ధాంజలిపుటో రాజా ప్రోవాచ బలసూదనమ్ ।।౧.౫౬.౨౦ ।।

ధన్యేయమద్య ధరణీ ధన్యం జన్మ చ సంపదః ।

పూర్వజాః సర్వచక్షూంషి ధన్యాన్యద్య శచీపతే ।। ౨౧ ।।

యద్దర్శనం మృత్యులోకే భవతాం సానుగస్య మే ।

యస్య తే వశగా లోకా బ్రహ్మేశానాదయః సురాః ।।౨ ౨ ।।

శతాశ్వమేధతో దృశ్యో నాన్యథా జాయతే క్వచిత్ ।

న జానే కేన పుణ్యేన సోఽద్య దృష్టోఽఖిలైర్జనై ।।౨ 3।।

ఇదం చ తే విమానం యత్ కథం నిపతితం భువి ।

ఏతన్మే సంశయం దేవ ఛేత్తుమర్హసి సాంప్రతమ్ ।।౨౪।।

యతవాన్కుత్ర చ భవాన్గన్తా వా శంస మే ప్రభో ।

శక్ర ఉవాచ ।

రాజన్ శృణు మహాశ్చర్యం కథితం నారదేన మే ।।౨౫ ।।

తదహం కథయిష్యే త్వాం శృణుష్వైకమనా నృప ।

నారద ఉవాచ ।

మృత్యులోకం గతః శక్ర భ్రుశుండేరాశ్రమం ప్రతి ।

గణేశస్య స్వరూపేణ తిష్ఠతో జపతోఽనిశమ్ ।। ౨౬।।

తద్ ధ్యానాత్తత్స్వరూపస్య దృష్టం కౌతుకమద్భుతమ్ ।

పూజితస్తేన మునినా గజానన స్వరుపిణా ।। ౨౭।।

న వా తం మునిమాపృచ్ఛ్య దర్శనార్థే తవాగత ।

భూమౌ సారూప్యతా నైవ దృష్టాఽన్యత్ర శతక్రతో ।।౨౮।।

శక్ర ఉవాచ ।

అహం చ నారదం పూజ్య విసృజ్య చ క్షణేన తమ్ ।

అత్యుత్సుకతయా యాతో మునిం దృష్టుం తథావిధమ్ । ।౨౯ । ।

విమానవరమాస్థాయ మనోమరుత వేగవత్ ।

మునిం దృష్టవా చ సంపూజ్య ద్విరదాననరూపిణమ్ ।। ౧.౫౬.30 ।।

భ్రుశుండిం ప్రణిపత్యాథ తస్య పూజాం ప్రగృహ్య చ ।

చలితః సపరీవారో గన్తుకామోఽమరావతీమ్ ।। 3౧ ।।

యావత్తే నగరాభ్యాశే విమానమిదమాగతమ్ ।

తావద్ దూతస్య తే దృష్ట్యా కుష్ఠినః పాపకారిణః ।। 3౨ ।।

పతితం భూమిభాగేఽస్మిన్సర్వం తే కథితం నృప ।

శూరసేన ఉవాచ ।

తపసా కేన వా శక్ర గజానన స్వరుపతా ।। 33 ।।

ప్రాప్తా భ్రుశుండినా తేన తద్వదస్వ మమ ప్రభో ।

న హి మే తృప్తిరస్తీహ శృణ్వతస్తత్కథామృతమ్ ।।3౪।।

ఇతి శ్రీ గణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే షట్పచాశత్తమోఽధ్యాయః ౫౬ (౨౪౬3)

శక్ర ఉవాచ ।

హన్త తే కథయిష్యామి కథామేతాం పురాతనీమ్ ।

యథా తేనాపి సాదృశ్యం గణనాథస్య భక్తితః ।। ౧ ।।

దండకారణ్య దేశేషు నగరే నందురాభిధే ।

ఏకః కైవర్తకో దుష్టో నామ్నా నామైవ విశ్రుతః ।।౨ ।।

ఆబాల్యాచ్చౌర్య నిరతో యౌవనే జారకర్మకృత్।

ప్రత్యక్షం దృష్టివిగమాద్పరతే చ శపత్యపి ।। ౩ ।।

శపథాన్కురుతే మిథ్యా పరష్ఠద్వేద కారకాన్ ।

తతో నిఃసారితో గ్రామాద్ ద్యూతమద్యరతో యతః ।।౪।।

లోకైర్బహిర్దూరతర గిరి కన్దర కాననే ।

స్థితః కాన్తాయుతో మార్గే జఘాన పథికాన్బహూన్ ।।౫।।

ఏవం బహుధనో జాతో నానాలంకరణై స్త్రియమ్ ।

భూషయామాస ససుతాం తోషయామాస మాయయా ।।౬ ।।

శస్త్ర ఖడ్గం చ ఖేటం చ పాశాన్ధనురనుత్తమమ్ ।

దండం చోభయతో లోహం వహన్పూర్ణే మహేషుధీ।

వృక్షాగ్రే కోటరే వాపి స్థితో మారయతే బహూన్ ।।౭।।

నానావిధాని వస్తూని వాసాంస్యాభరణాని చ ।

గృహే సంచయతే నీత్వా విక్రీణాతి పురాన్తరే ।।౮ ।।

యథేష్టం భజతే నిత్యం విషయాన్మన్దిరే నిజే ।

ఏవం పాపసమాచారో హన్త్యరణ్యే పశూనపి ।।౯।।

ఏకదా కస్యచిత్ పృష్ఠే ధావితో యోజనావధి ।

స తు తస్మాద్గతో దూరం స్ఖలిత్వా పతితో భువి ।। ౧.౫౭.౧౦ ।।

తత ఉత్థాయ కష్టేన శనై శనైర్యయౌ ఖలః ।

అపశ్యత్పథి గచ్ఛన్స తీర్థం గాణేశ్వరం శుభం ।। ౧౧ ।।

అకరోన్మజ్జనం తత్ర శ్రమమేవ వ్యపోహితుమ్ ।

తతోఽగచ్ఛన్స్వవిషయం దదర్శ పథి ముద్గలమ్ ।। ౧ ౨।।

జపన్తం గణనాథస్య మన్త్రం నామసమన్వితమ్ ।

ఖడ్గముద్యమ్య నిష్కోశం ముద్గలస్యాన్తికం యయౌ ।। ౧౩ ।।

కైవర్తకో నామ నామా హన్తుం కృతమతిస్తదా ।

జగలుస్తస్య శస్త్రాణి ఖడ్గోఽపి దృఢముష్టితః ।। ౧౪।।

అన్యథా చాభవద్ బుద్ధిస్తస్య దుష్టస్య తత్క్షణాత్ ।

ద్విరదానన భక్తస్య ముద్గలస్య ప్రభావతః ।। ౧౫।।

జహాస మునిముఖ్యోఽసౌ దృష్ట్వా తం తు తథావిధమ్ ।

పప్రచ్ఛ సంయతః కస్మాచ్ఛస్త్రాణి గలితాని తే ।। ౧ ౬।।

బద్ధాన్యపి చ సర్వాణి పతితాని కుతో వద ।

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

గణేశతీర్థస్నానేన మునేరాలోకనేన చ ।

జ్ఞానవైరాగ్య యుక్తోఽసావబ్రవీన్ ముద్గరుం వచః ।। ౧ ౭।।

కైవర్తక ఉవాచ ।

ఆశ్చర్యం పరమం మన్యే కుండస్నానేన మే మతిః ।

విపరీతాభవద్ బ్రహ్మన్ విశేషాద్దర్శనేన తే ।। ౧ ౮।।

బాల్యాత్ ప్రభృతి మే దుష్టా బుద్ధిః పాపరతాఽభవత్ ।

అసంఖ్యాతాని పాపాని కృతాన్యద్యావధి ప్రభో ।। ౧ ౯।।

ఇదానీమేవ నిర్విణ్ణా మతిర్మే త్వత్ప్రసాదతః ।

నాదాస్యే పునరేతాని శస్త్రాణి పతితాని మే ।।౧.౫౭.౨౦।।

కురూ మేఽనుగ్రహం పూర్ణముద్ధరస్వ భవార్ణవాత్ ।

సాధవో హ్యనుగృహ్ణన్తి దీనాన్ దుష్కృతినోఽపి చ ।। ౨౧ ।।

న సాధు సంగమః క్వాపి వృథా దృష్టో మహామునే ।

యథా శేవధి సమ్ప్రర్కో న ధాతుషు వృథా భవేత్ ।।౨ ౨ ।

। శక్ర ఉవాచ ।

ఏవముక్తో ముద్గలోఽసౌ తం జగాద కృపాన్వితః ।

శరణాగత సంత్యాగే రమరన్దోషం విశేషతః ।।౨ ౩ ।

। ముద్గల ఉవాచ ।

విధిప్రయుక్తే దానాదౌ నాధికారోఽస్తి కుత్రచిత్ ।

తథాపి నామజపం కథయామి ప్రసాదత ।।౨౪।।

గజాననస్య పరమం సర్వసిద్ధికరం నృణామ్ ।

తతః ప్రణామమకరోత్ కైవర్తో ముద్గలం మునిమ ।।౨౫ ।।

గణేశాయ నమ ఇతి నామమంత్రముపాదిశత్ ।।౨ ౬ ।।

స్వ యష్టిం రోపయామాస పురస్తస్య ధరాతలే ।

ఉవాచ చైనం సంప్రీత్యా యావదాగమనం మమ ।।౨౭।।

తావజ్జపస్వ నామేదం యావద్యష్టిశ్చ సాంకురా ।

ఏకాసన గతో వాయుభక్ష ఏకాగ్రమానసః ।।౨౮।।

సాయం ప్రాతర్జలం దేహి యష్టిమూలే నిరన్తరమ్ ।।౨౯।।

శక్ర ఉవాచ ।

ఉపదిష్టో ముద్గలేన నామా కైవర్తకస్తదా ।

నిరాశో జీవితే తస్థౌ తస్మిన్నన్తర్హితే మునౌ ।। ౧.౫౭.౩౦ ।।

ఏకాసన గతోఽరణ్యే జజాప నామమంత్రకమ్ ।

పురోధాయ మునేర్యష్టి వృక్షచ్ఛాయా సమాశ్రితః ।। ౩౧ ।।

నిరాహారో నిరీహశ్చ జితేన్ద్రియ గణో వశీ ।

ఏవం సహస్రవర్షాన్తే సా యష్టిః సాంకురాఽభవత్ ।। ౩ ౨।।

తతః ప్రతీక్షామకరోన్మునేరాగమనస్య యః ।

వల్మీకవేష్టిత తనుర్లతాజాల సమన్వితః ।।౩ ౩ ।।

తతో ముని ముద్గలోఽపి దైవాచ్చ దేశమాయయౌ ।

సస్మార చ తదా యష్టిం తం చ కైవర్తకం యదా ।।౩౪।।

దదర్శ భ్రమమాణః స సాంకశం యష్టిముత్తమామ్ ।

వల్మీకాక్రాన్త దేహం చ తం చ కైవర్తకం మునిః ।। ౩౫।।

దుశ్చరం మునిభిః సర్వైరాస్థితం తప ఉత్తమమ్ ।

లక్షితం నేత్రమాత్రేణ యతతా మునినా తదా ।।౩ ౬।।

ఉత్పాద్య తస్య దేహస్థం వల్మీకం మునిసత్తమః ।

మంత్రితేన జలేనాస్య సిషేచాంగం చ సర్వశః ।।౩౭।।

సద్యైవ దివ్యదేహం తం జగాద మునిసత్తమః ।

ప్రాప్తవన్తం గణేశస్య సారూప్యం కరయో గతః ।।౩ ౮।।

ద్వికరం ప్రజపంతం చ నామ వైనాయకం శుభమ్ ।

ఉన్మీలితే తదా నేత్రే మునినా బోధితస్తు సః ।।౩ ౯ ।।

తస్య నేత్రోద్భవే వహ్నిర్విద్యుద్వద్ గగనం గతః ।

త్రిలోకీముద్యతో దగ్ధుం మునినా వారితో యతః ||౧.౫౭.౪౦ ||

సోఽపి తం మునిమానమ్య స్వగురుం కరుణాయుతమ్ ।

ఆలిలింగ ముదా యుక్తస్తనయః పితరం యథా ||౪ ౧ ||

ఉపదిష్యే ముద్గలేన నామ కైవర్తకస్తదా ।

వల్మీకాత్ పునరుత్పన్నం మానయామాస తం సుతమ్ ||౪౨ ||

చకార నామ కర్మాస్య ముద్గలో మునిరాదరాత్ ।

భ్రుశుండీతి తతో నృప ||౪౩||

ఏకాక్షరం చ మన్త్రం చ తస్మై ప్రాహాథ ముద్గల ||౪౪||

వరానస్మై దదౌ పశ్చాద్భవ త్వం మునిసత్తమః ।

ఇన్ద్రాది దేవగంధర్వైః సిద్ధైరర్చ్యతమో భవ ||౪౫||

యథా గజాననో దేవో ధ్యాతో దృష్టోఽఘనాశనః ।

తథాహి త్వమపి మునే భ్రూశుండిః ప్రథితో భవ || ౪౬ ||

యస్య తే దర్శనం స్యాత్స కృతకృత్యం భవేన్నర ।

ఆయుశ్చ కల్పలక్షం తే భవితా మమ్ వాక్యతః ||౪౭||

ఏవం బహువిధా తస్మై వరాన్యచ్ఛతి ముద్గలే ।

యయురిన్ద్రాదయో ద్రష్టుం మునయో నారదాదయః ||౪౮||

ఊచుస్తం ప్రణిపత్యైవ భ్రూశుండే తవ దర్శనాత ।

సార్థకం జన్మ నో విద్యా పితరౌ చ తపో యశః ||౪౯||

త్వమేవ గణనాథోఽసి పూజనీయోఽసి నో మునే ।

స తు సంపూజ్యవాన్సర్వాన్ ప్రణమ్య చ విసృజ్య చ ||౧.౫౭.౫ ౦ ||

పునః పద్మాసన గతో జజాపైకాక్షరం మనుమ్ ।

పురో మూర్తిం ప్రతిష్ఠాప్య గణేశస్య మనోహరామ్ ।।౫ ౧ ।।

ఉపచారైః షోడశభిరపూపుజద్దినేదినే ।

ఆశ్రమశ్చ బభౌ వాపీ సరోవృక్షలతాదిభి । ।౫ ౨ ।।

త్యక్తవైరే సింహమృగై నకులైర్భుజగోత్తమైః ।

తతో వర్షశతస్యాన్తే ప్రసన్నోఽభూద్ గజాననః ।।౫౩ ।।

ఉవాచ మత్స్వరూపస్త్వం కిమర్థం తపసే తపః ।

కృతకృత్యోఽసి సాయుజ్యమాయుషోఽన్తే చ లప్స్యసే ।।౫౪।।

ఇదం క్షేత్ర సువిఖ్యాతం నామలేతి భవిష్యతి ।

అనుష్ఠాన కృతామత్ర నానాసిద్ధిప్రదం నృణామ్ ।।౫౫ ।।

మన్మూర్తి దర్శనాదత్ర న పునర్జన్మభాగ్భవేత్ ।

అపుత్రశ్చ లభేత్ పుత్రాన్ విద్యార్థీ జ్ఞానమాప్నుయాత్ ।।౫ ౬।

శక్ర ఉవాచ ।

ఇతి తే కథితం సర్వం శూరసేన నృపోత్తమ ।

యత్త్వయా పరిపృష్టం మే కిమన్యచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛసి ।।౫౭।। ।।౫౭।। (౨౫౨౦)

ఇతి శ్రీ గణేశ పురాణే ఉపాసనాఖండే భ్రూశుండ్యుపాఖ్యానం నామ సప్తపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ।।౫౭।।

అధ్యాయ ౫౮ ప్రారంభ :-

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం శ్రుత్వా శూరసేనో మరుత్వద్ వాక్యముత్తమమ్ ।

పునః పప్రచ్ఛ తం వ్యాస ప్రతిశ్రుత్వా కథామృతమ్ ॥౧॥

శూరసేన ఉవాచ ।

కేనోపాయేన దేవేశం యానం తే గగనం వ్రజేత్ ।

తముపాయం కురు విభో వద వా కిం కరోమి తే ॥౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం పునః కృతప్రశ్నం నృపం ప్రాహ సురారిహా ।

శృణ్వతాం సర్వలోకానాం స్మయమాన ఇదం వచః ॥౩॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

కశ్చిత్సాన్యదిహ సంకష్టచతుర్థీ వ్రతకారకః ।

విప్రో వా క్షత్రియో వాపి నగరే తే నృపోత్తమ ॥౪॥

తస్యాబ్దకృతపుణ్యేన సమ్యగ్ దత్తేన భూభుజ ।

ఇదానీం ప్రచలే దేసన్నాన్యథాఽఘుతపూరూపైః ॥౫॥

నృప ఉవాచ ।

కథం వ్రతం తు సంకష్టచతుర్థ్యా వద మే మునే ।

కిం పుణ్యం కిం ఫలం తస్య కో విధిః కస్య పూజనమ్ ॥౬॥

పురా కేన కృతం చాత్ర సిద్ధిర్యస్మిఇన్ కృతేఽభవత్ ।

ఏతత్సర్వం శునాశీర కృపయా వద విస్తరాత్ ॥౭॥

శక్ర ఉవాచ ।

అత్రాప్యుదాహరన్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।

కృతవీర్యస్య సంవాదం నారదేన మహాత్మనా ॥౮॥

బభూవ బలవాన్రాజా కృతవీర్యో మహీనలే ।

సత్యశీలో వదాన్యశ్చ యజ్వా మానీ మహారథః ॥౯॥

జితేన్ద్రియో మితాహారో దేవద్విజనిషేవకః ।
యస్యాశ్వగజయోధానాం రథినాం సర్వధన్వినామ్ ॥౧.౫౮.౧౦॥
న సంఖ్యా విద్యతే రాజన్ సహ్యాద్రివిషయాసినామ్ ।
మన్దిరే యస్య సౌవర్ణాః పర్యంకా భాజనాని చ ॥౧౧॥
నాసీదౌదుంబరం పాత్రం పాకార్థమపి సర్వదా ।
యస్య ద్వాదశ సాహస్రా బ్రాహ్మణాః పంక్తిభోజినః ॥౧౨॥
సుగన్ధా నామ యస్యాసీత్పత్నీ ధర్మపరాయణా ।
పతివ్రతా పతిప్రాణా త్రైలోక్యేఽతిమనోరమా॥౧౩॥
నానాలంకార సుభగా ద్విజదేవాతిథిప్రియా ।
ఏవం తౌ దంపతీ రాజన్నపుత్రౌ సంబభూవతుః ॥౧౪॥
పుత్రార్థం సర్వదానాని వ్రతాని చ తపాంసి చ ।
చక్రతుర్నియమానన్యాన్ యజ్ఞాంశ్చ బహుదక్షిణాన్ ॥౧౫॥
నానాతీర్థాని క్షేత్రాణి జగ్మతుః పుత్రలిప్సయా ।
తథాపి నాభవత్ పుత్రో జన్మాన్తర కృతేనసోః ॥౧౬॥
ఏకదా దుఃఖితో రాజా సమాహూయ స మన్త్రిణః ।
రాజ్యం ముద్రాం చ కోశం చ జనాంజనపదాస్తథా ॥౧౭॥
తేభ్యో నివేద్య సర్వం తౌ జగ్మతుర్వనముత్తమమ ।
వల్కలాజినసంవీతౌ దమ్పతీ తపఆస్థితౌ ॥౧౮॥
జితేన్ద్రియౌ జితాహారౌ జీర్ణపర్ణానిలాశినౌ ।
చక్షుర్మాత్రేణ లక్ష్యౌ తౌ దృష్ట్వాఽయం నారదో మునిః ॥౧౯॥
జనకం కృతవీర్యస్య పితృలోకస్థమబ్రవీత్ ।

అపుత్రత్వాత్ ప్రాయగతో విద్యతే తనయస్తవ ॥౧.౫౮.౨౦॥

కృతవీర్యో మృత్యులోకే శ్వఃపరశ్వో మరిష్యతి ।

యది తస్య భవేత్పుత్రో నాకలోకప్రదర్శకః ॥౨౧॥

కృతవీర్యస్తదా జీవేన్మృతో వా స్వర్గమాప్నుయాత్ ।

ఇత్యుక్త్వా నారదో యాతః పశ్యతి స్మాద్భుతం భువి ॥౨౨॥

భ్రూశుండే: పితరౌ పుత్రౌ తస్య పత్నీం సకన్యకామ్ ।

అగ్నిజ్వాలాకులే ఘోరే కుమ్భీపాకే హ్యధోముఖాన్ ॥౨౩॥

యామ్యదూతైస్తాడ్యమానాన్ క్రన్దన్తో వివిధాన్ రవాన్ ।

తేషామాక్రన్దితం శ్రుత్వా నారదః కరుణానిధిః ॥౨౪॥

ఆగత్య కథయామాస తేషాం దుఃఖం భ్రుశుండయే ।

నారద ఉవాచ ।

శక్రాదయో దేవగణా మునయః కపిలాదయః ॥౨౫॥

యస్య తే దర్శనం కర్తుం యాన్తి హేరమ్బరూపిణః ।

తత్కథం పితరౌపత్నీ పుత్రాఃపుత్ర్యశ్చ కింకరాః ॥౨౬॥

యమలోకే కుమ్భిపాకే పచ్యన్తే తవ దోషతః ।

త్వం చాపి జ్ఞానసంపన్నః కథం తన్నావబుధ్యసే ॥౨౭॥

పూర్వజానాం త్వముద్ధారే యత్నం కురు మహామునే ।

శక్ర ఉవాచ ।

భ్రూశుండిరతి సంతప్తో వాక్యం శ్రుత్వా మునీరితమ్ ।

దుఃఖితః పితృదుఃఖేన భృశం జజ్వాల వహ్నివత్ ।

ఉపాయం చిన్తయామాస తేషాముద్ధారకారకమ్ ।

దదౌ శ్రేయం స సంకష్టచతుర్థీం వ్రతజం తదా ॥౨౯॥

విలోక్య ప్రణిధానేన భ్రుశుండీ స పరోక్షవిత్ ।

ధ్యాత్వా గజాననం దేవం కరే ధృత్వా శుభం పయః ॥౧.౫౮.30॥

ఉవాచ పితౄనుద్దిశ్య యాచన్దేవం గజాననమ్ ।

భ్రుశుండిరువాచ।

యది భక్త్యా కృతం మేఽస్తి గణనాథ వ్రతం తవ ॥3౧॥

తదా తస్య ప్రభావేన శీఘ్రముద్ధర పూర్వజాన్ ।

ఏవముక్త్వా తు తత్తోయం గజాననకరేఽక్షిపత్ ॥3౨॥

క్షిప్తమాత్రే తదా తోయే గజాననప్రసాదతః ।

విమానాని సమారుహ్య సర్వే తే దేవరూపిణః ॥33॥

సేవ్యమానా అప్సరోభిః స్తూయమానాశ్చ చారణైః ।

గంధర్వైర్గీయమానాస్తే గణేశస్థానమాప్నువన్ ॥3౪॥

అన్యేఽపి కుంభిపాకే చ నరా దుష్కృతినోఽభవన్ ।

తేఽపి సర్వే విమానస్థాః పదం గాణేశ్వరం యయుః । ॥3౫॥

ఏవం వ్రతస్య మహిమా మయా తే పరికీర్తితః ।

యదేకదినపుణ్యేన సర్వే సద్గతిం గతః। ॥3౬॥

జన్మావధి కృతం యేన సంకష్టం వ్రతమాదరాత్ ।

శేషోఽపి తస్య పుణ్యస్య సంఖ్యా కర్తుం న వై క్షమ: ॥3౭॥

అతస్తస్య ప్రభావేన విమానం ప్రచలేన్మమ ॥3౮॥ (౨౫౫౮)

ఇతి శ్రీ గణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే సంకష్టచతుర్థీవ్రతకథనం నామాష్టపంచాశత్తమోఽధ్యాయః॥

అధ్యాయ ౫౯ ప్రారంభ :-

రాజోవాచ ।

కుంభీపాకాద్వినిఃసృత్య తేషు యాతేషు వై దివమ్।

కముపాయం స కృతవాన్ కృతవీర్యపితా తదా ॥౧॥

శక్ర ఉవాచ ।

బ్రహ్మలోకం జగామాశు దదర్శ కమలాసనమ్।

దుఃఖితో నారదాచ్ఛ్రుత్వా వంశవిచ్ఛేదమాత్మనః ॥౨॥

ప్రణమ్య తమపృచ్ఛత్స వంశవిచ్ఛేద కారణమ్ ।

మమ పుత్రోఽతిధర్మాత్మా వదాన్యో యజ్ఞకారకః ॥౩॥

దేవతాతిథిభక్తశ్చ మాన్య మానయితా భృశమ్ ।

నానావిధప్రయత్నం స పుత్రార్థం కృతవాన్ విధే ॥౪॥

తథాపి నాభవత్కస్మాత్తస్య పుత్రః సురేశ్వర ।

రాజ్యం ప్రకృతిసాత్కృత్వా వాయుభక్షః స్థితో వనే ॥౫॥

అస్థిమాత్రావశేషోఽసావద్య శ్వో వా మరిష్యతి ।

జన్మాంతరీయం తస్యైనో యేన గచ్ఛేల్లయం ప్రభో ॥౬॥

తముపాయం దయాం కృత్వా వద మే కమలాసన ।

తం ప్రాపయిష్యే తత్రాహం స్వవంశస్య వివృద్ధయే ॥౭॥

ఏవం సులలితాం వాణీం శ్రుత్వోవాచ తథా విధిః ।

శ్రూయతాం తవ పుత్రస్య పూర్వజన్మ మయేరితమ్ ॥౮॥

సామనామ్నా భవేత్పూర్వం తత్రైవ నగరేఽన్త్యజః ।

దుష్కర్మాఽతితరాం యస్య దర్శనం పుణ్యనాశకృత్ ॥౯॥

ఏకదా తేన విచశ్య లోభేన పథి ఘాతితాః ।

ద్వాదశ బ్రాహ్మణాః శాన్తాస్త్యక్తాస్తేన గుహాంతరే ॥౧.౫౯.౧౦॥

సర్వం తదీయమాదాయ నిశి స్వగృహమాగతః ।

మాఘకృష్ణచతుర్థ్యాం స ఉదయే శశినో నృప ॥౧౧॥

గణేశేతి గణేశేతి పుత్రమాహూయ సత్వరమ్ ।

అలబ్ధాన్నజలస్తేన సహైవ బుభుజే ముదా ॥౧౨॥

కాలేన తవ పుత్రోఽసౌ పంచత్వమగమన్నిశి ।

చన్ద్రోదయే చతుర్థ్యాం తు కృష్ణాయామేవ భూభుజ ॥౧౩॥

అజ్ఞానకృత సంకష్టచతుర్థీవ్రత సంభవాత్ ।

పుణ్యాద్వినాయకం ధామ జగామ సుఖదం తు సః ॥౧౪॥

విమానవరమారూఢో వీక్ష్యమాణోప్సరో గణైః ।

వైమానికైః స్తూయమానో దివ్యపుష్పైరథార్చితః ॥౧౫॥

తేనైవ పుణ్యశేషేణ కృతవీర్యాభిధో నృపః ।

తవపుత్ర సమాపేదే పుత్రత్వమధునా భువి ॥౧౬॥

తదఘౌఘక్షయాత్తస్య పుత్ర ఉత్పత్స్యతేఽనఘ ।

ఇతి బ్రహ్మవచః శ్రుత్వా చకమ్పే స నృపోత్తమ ॥౧౭॥

పప్రచ్ఛ పునరేవాసావుపాయం పాపనాశనమ్ ।

కృతవీర్య పితోవాచ ।

బ్రహ్మహత్యా కృతం తస్య పాపం నశ్యేత్కథం విధే ॥౧౮॥

తద్వదస్వ దయాసింధో యద్యపి స్యాత్సుదుష్కరమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

స చేద్వ్రతం తు సంకష్టచతుర్థీసంజ్ఞకం తవ ॥౧౯॥

సుతః కరిష్యతే సమ్యక్తదా పాపాత్ప్రమోక్ష్యతే ।

రాజోవాచ ।

కథం తత్క్రియతే బ్రహ్మన్కస్మిన్మాసే వ్రతం శుభే ॥౧.౫౯.౨౦॥

తత్సర్వం వద మే స్వామిన్యేన పాపం లయం వ్రజేత్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

చతుర్థీ భౌమవారే తు మాఘే కృష్ణే భవేద్యది ॥౨౧॥

శుభే ముహూర్తే చన్ద్రే చ కుర్యాత్తత్ప్రారంభమస్య హ ।

దన్తధావనపూర్వాణి స్నానాని చైకవింశతిమ్ । ॥౨౨॥

కుర్వీత నిత్యకర్మాణి జపేన్మన్త్రం తతః పరమ్ ।

నిరాహారో భవేన్మౌని పరనిన్దావివర్జితః ।

దుష్టకర్మ చ తాంబూలం వర్జయేన్నియమేన చ ।

వర్జయేజ్జలపాణం చ పరద్రోహం చ పైశునమ్ ॥౨౪॥

తిలామలకకల్కేన దినాన్తే స్నానమాచరేత్ ।

ఏకాక్షరం శడర్ణం వా జపేద్వా వైదికం మమమ్ ॥౨౫॥

గణేశప్రీతయే తస్య నామమన్త్రం యథావిధి ।

ధ్యాయేత్ స్థిరేణ మనసా దేవదేవం గజాననమ్ ॥౨౬॥

ముహూర్తమాత్రేణ తతః పూజయేద్గణనాయకమ్ ।

ఉపచారైః షోడశభిః నైవేద్యైర్వివిధైరపి ॥౨౭॥

మోదకాపూప శష్కులీ లడ్డుకైర్వటకైరపి ।

పాయసైర్వివిధైరన్నైర్వ్యంజనైర్లేహ్యచోష్యకైః ॥౨౮॥

ఫలైర్నానావిధైః పూగ తాంబూలైర్దక్షిణాదిభిః ।

ఏకవింశతిదూర్వాభిర్దీపైశ్చ కుసుమైరపి ॥౨౯॥

చన్ద్రోదయేఽర్ఘ్యదానేన తిథయే మన్త్రపూర్వకమ్ ।

గజాననాయ పశ్చాత్తు చన్ద్రాయ చ తతః పరమ్ ॥౧.౫౯.౩౦॥

నివేద్య పూజనం నత్వా క్షమాప్య చ తతః పునః ।

బ్రాహ్మణాన్భోజయేద్భక్త్యా శక్త్యా వా చైకవింశతిమ్ ॥౩౧॥

దశ ద్వాదశ వాఽశక్తో దక్షిణాభిః సుతోషయేత్ ।

కథాం శ్రుత్వా తతః సమ్యక్ స్వయం భుంజీత వాగ్యతః ॥౩౨॥

గీతవాదిత్ర ఘోషేణ శేషాం రాత్రిం తతో నయేత్ ।

ఏవం వ్రతం చైకవర్షం కృతం చేద్యత్నతో నృప ॥౩౩॥

సర్వపాప క్షయాత్తస్య భవితా పుత్ర ఉత్తమః ।

అన్యం వా చిన్తయేత్కామం యం యం తం ప్రాప్నుయాన్నరః ॥౩౪॥

సర్వసంకటనాశః స్యాత్ పరచక్రాద్ భయం న హి ।

శమీమూలే జపంస్తిష్ఠన్నుపవాస పరాయణః ॥౩౫॥

ఆచన్ద్రోదయపర్యన్తం వ్రతమేతత్సమాచరేత్ ।

అన్ధో మూకో జడః పంగుస్తదీప్సితమవాప్నుయాత్ ॥౩౬॥

దారాన్ పుత్రాన్ ధనం రాజ్యం లభతే నాత్ర సంశయః ।

శ్రవణాదిషు మాసేషు ఘృతలడ్డవాదికం పృథక్ ॥౩౭॥

భక్షేయద్వర్షపర్యన్తం తస్య సిద్ధిరనుత్తమా ।

శ్రావణే సప్త లడ్డూకా నభస్యే దధిభక్షణమ్ ॥౩౮

ఆశ్వినే చోపవాసం చ కార్తికే దుగ్ధపానకమ్ ।

మార్గశీర్షే నిరాహారం పౌషే గోమూత్రపానకమ్ ॥౩౯॥

తిలాం చ భక్షయేన్మాఘే ఫాల్గునే ఘృతశర్కరామ్ ।

చైత్రమాసే పంచగవ్యం వైశాఖే శతపత్రికామ్ ॥౧.౫౯.౪౦॥

ఘృతస్య భోజనం జ్యేష్ఠే ఆషాఢే మధుభక్షణమ్ ।

కృతవీర్యపితోవాచ ।

అంగారకచతుర్థ్యాం తు విశేషోఽభిహితః కుతః ॥౪౧॥

వద త్వం కృపయా బ్రహ్మన్ ప్రశ్రయావనతాయ మే ।

శృణ్వతో న చ మే తృప్తిర్గజానన కథాం శుభామ్ ॥౪౨॥ (౨౬౦౦)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే చతుర్థీవ్రతకథనం నామైకోనషష్టితమోఽధ్యాయః ॥౫౯॥

అధ్యాయ ౬౦ ప్రారంభ :-

బ్రహ్మోవాచ ।

అంగారకచతుర్థ్యాస్తు మహిమానం మహీపతే ।

శృణుష్వావహితో భూత్వా కథయామి సమాసతః ॥౧॥

అవన్తీ నగరే రాజన్ భారద్వాజో మహామునిః ।

వేదవేదాంగవిత్త్రాజ్ఞః సర్వశాస్త్రవిశారదః ॥౨॥

అగ్నిహోత్రరతో నిత్యం శిష్యాధ్యయనతత్పరః ।

నదీతీరగతస్తిష్ఠన్ననుష్ఠానరతో మునిః ॥౩॥

ఏకస్మిన్నేవ సమయే దృష్టా తేనాప్సరోవరా ।

తాం దృష్ట్వా చకమే భోక్తుం భారద్వాజో మహామునిః ॥౪॥

అకస్మాత్ కామినీం దృష్ట్వా కామాసక్తోఽభవన్మునిః ।

కామబాణాభిభూతః స నిపపాత మహీతలే ॥౫॥

అతివిహ్వలగాత్రస్య తస్య రేత ప్రచస్థలే ।

ప్రవిష్టం తస్య తద్రేతః పృథివీం బిలమధ్యతః ॥౬॥

తత ఏకః కుమారోఽభూజ్జపాకుసుమ సన్నిభః ।

తం ధరిత్రీ స్నేహవశాత్ పాలయామాస సాదరమ్ ॥౭॥

జనుః స్వం తేన ధన్యం సా మనుతే పితరౌ కులమ్ ।

తతః స సప్తవర్షస్తాం పప్రచ్ఛ జననీం నిజామ్ ॥౮॥

మయి లోహితిమా కస్మాన్మానుషం దేహమాస్థితే ।

కశ్చ మే జనకో మాతస్తన్మమాచక్ష్వ సాంప్రతమ్ ॥౯॥

ధరణ్యువాచ ।

భారద్వాజమునేర్రేతః స్ఖలితం మయి సంగతమ్ ।

తతో జాతోఽసి రే పుత్ర వర్ధితోఽసి మయా శుభమ్ ॥౧.౬౦.౧౦॥

స ఉవాచ ।

తర్హి తం మే మునిం మాతదర్శయస్వ తపోనిధిమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

తమాదాయ తదా దేవీ భారద్వాజం జగామ కుః। ॥౧౧॥

ఉవాచ ప్రణిపత్యైనం త్వద్వీర్యప్రసవం సుతమ్ ।

వర్ధితం తం పురోధార్య స్వీకురుష్వ మునేఽధునా ॥౧౨॥

తదాజ్ఞయా యయౌ ధాత్రీ స్వధామ రుచిరం తదా ।

భారద్వాజః సుతం లబ్ధ్వా ముముదే చాలిలింగ తమ్ ॥౧౩॥

ఆఘ్రాయ శిర ఉత్సంగే స్థాపయామాస తం ముదా ।

సుముహూర్తే శుభే లగ్నే చకారోపనయం మునిః ॥౧౪॥

వేదశాస్త్రాణ్యుపాదిశ్య గణేశస్య మనుం శుభమ్ ।

ఉవాచ కుర్వనుష్ఠానం గణేశప్రీతయే చిరమ్ ॥౧౫॥

సంతుష్టో దాస్యతే కామాన్సర్వాంస్తవ మనోగతాన్ ।

తతః స నర్మదాతీరే పద్మాసనగతో మునిః ॥౧౬॥

సంనియమ్యేన్ద్రియాణ్యాశు ధ్యాయన్హేరంబమన్తరా ।

జజాప పరమం మన్త్రం వాయుభక్షో భృశం కృశః ॥౧౭॥

ఏవం వర్షసహస్రం స తపస్తేపే సుదారుణమ్ ।

మాఘకృష్ణచతుర్థ్యాంతముదయే శశినోఽమలే ॥౧౮॥

దర్శయామాస రూపం స్వం గణనాథోఽథ దిగ్భుజమ్ ।

దివ్యాంబరం భాలచన్ద్రం నానాయుధలసత్కరమ్ ॥౧౯॥

చారుశుండం లసద్దన్తం శూపకర్ణం సకుండలమ్ ।

సూర్యకోటిప్రతీకాశం నానాలంకారమండితమ్ ॥౧.౬౦.౨౦॥

దదర్శ రూపం దేవస్య స బాలః పురతః స్థితమ్ ।

ఉత్థాయ ప్రణిపత్యైనం తుష్టావ జగదీశ్వరమ్ ॥౨౧॥

భౌమ ఉవాచ ।

నమస్తే విఘ్ననాశాయ నమస్తే విఘ్నకారిణే ।

సురాసురాణామీశాయ సర్వశక్త్యుపబర్హిణే ॥౨౨॥

నిరామయాయ నిత్యాయ నిర్గుణాయ గుణచ్ఛిదే ।

నమో బ్రహ్మవిదాం శ్రేష్ఠ స్థితిసంహారకారిణే ॥౨౩॥

నమస్తే జగదాధార నమస్త్రైలోక్య పాలక ।

బ్రహ్మదయే బ్రహ్మవిదే బ్రహ్మణే బ్రహ్మరూపిణే ॥౨౪॥

లక్ష్యాలక్ష్య స్వరూపాయ దుర్లక్షణభిదే నమః ।

నమః శ్రీగణనాథాయ పరేశాయ నమో నమః ।

ఇతి స్తుతః ప్రసన్నాత్మా పరమాత్మా గజాననః ॥౨౫॥

ఉవాచ శ్లక్ష్ణయా వాచా బాలకం సంప్రహర్షయన్ ।

గజానన ఉవాచ ।

తవోగ్రతపసా తుష్టో భక్త్యా స్తుత్యాఽనయాఽపి చ ॥౨౬॥

బాలభావేఽపి ధైర్యాచ్చ దదామి వాంఛితాన్ వరాన్ ।

ఏవముక్తో భూమిపుత్రో వచ ఊచే గజాననమ్ ॥౨౭॥

భౌమ ఉవాచ ।

ధన్యా దృష్టిర్జననమపి మే దర్శనాచ్చ సురేశ,

ధన్యం జ్ఞానం కులమపి విభో భూః సశైలాఽద్య ధన్యా ।

ధన్యం చైతత్సకలమపి తపో యేన దృష్టోఽఖిలేశో,

ధన్యా వాణీ వసతిరపి యయా సంస్తుతో మూఢభావాత్ ॥౨౮॥

యది తుష్టోఽసి దేవేశ స్వర్గే భవతు మే స్థితి: ।

అమృతం పాతుమిచ్ఛామి దేవైః సహ గజానన ॥౨౯॥

కల్యాణకారి మే నామ ఖ్యాతిమేతు జగత్త్రయే ।

దర్శనం మే చతుర్థ్యాం తే జాతం పుణ్యప్రదం విభో ॥౧.౬౦.౩౦॥

అతః సా పుణ్యదా నిత్యం సర్వసంకష్టహారిణీ ।

కామదా వ్రతకర్తౄణాం త్వత్ప్రసాదాత్ సదాఽస్తు చ ॥౩౧॥

గణేశ ఉవాచ ।

అమృతం పాస్యసే సమ్యగ్ దేవైః సహ ధరాసుత ।

మంగలేతి చ నామ్నా త్వం లోకే ఖ్యాతిం గమిష్యసి ॥౩౨॥

అంగారకేతి రక్తత్వాద్వసుమత్యా యతః సుతః ।

అంగారకచతుర్థీం యే కరిష్యన్తి నరా భువి ॥౩౩॥

తేషామబ్దసమం పుణ్యం సంకష్టీవ్రతసంభవమ్ ।

నిర్విఘ్నతా సర్వకార్యే భవిష్యతి న సంశయః ॥౩౪॥

అవన్తీనగరే రాజా భవిష్యసి పరన్తప ।

వ్రతానాముత్తమం యస్మాత్కృతం తే వ్రతముత్తమమ్ ॥౩౫॥

యస్య సంకీర్తనాన్మర్త్యః సర్వాన్ కామానవాప్నుయాత్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి దత్త్వా వరో దేవః పిదధే ద్విరదాననః । ॥౩౬॥

తతస్తు మంగలే దేవం స్థాపయామాస భక్తితః ।

శుండాముఖం దశభుజం సర్వావయవసుందరమ్ ॥౩౭॥

ప్రాసాదం కారయామాస గజాననముదావహమ్ ।

సంజ్ఞా మంగలమూర్తీతి దేవదేవస్య సోఽకరోత్ ।। ౩౮॥

తతోఽభవత్ కామదాతౄ క్షేత్రం సర్వజనస్య తత్ ।

అనుష్ఠానాత్ పూజనాచ్చ దర్శనాత్ సర్వమోక్షదమ్ ॥ ౩౯ ॥

తతో వినాయకో దేవో విమానవరముత్తమమ్ ।

ప్రేషయామాస స్వగణైరౌమమానేతుమన్తికమ్ ॥ ౧.౬౦.౪౦ ॥

తే గత్వా తేన దేహేన తం భౌమమానయన్ బలాత్ ।

గణేశస్యాన్తికం రాజంస్తద్భుతమివాభవత్ ॥౪౧॥

తతో భౌమోఽభవత్ ఖ్యాతః త్రైలోక్యే సచరాచరే ।

యతో భౌమేన సంకష్టచతుర్థీ భౌమసంయుతా ॥౪౨॥

కృతా ప్రాప్తం చ స్వర్గం చామృతపానం సురైః సహ ।

అతశ్చాంగారకయుతా చతుర్థీ ప్రథితా భువి ॥౪3॥

చిన్తితార్థప్రదానేన చిన్తామణిరితి ప్రథామ్ ।

ప్రయాతో మంగలమూర్తిః సర్వానుగ్రహకారకః ॥౪౪॥

పారినేంరాత్తు నగరాత్ పశ్చిమే ప్రథితోఽభవత్ ।

చిన్తామణిరితి ఖ్యాతః సర్వవిఘ్న నివారణః ॥౪౫॥

అధునా సిద్ధగంధర్వై పూజ్యతే స విధూదయే ।

దదాతి వాంఛితానర్థాన్ పుత్రపౌత్రాది సంపద ॥౪౬॥ (౨౬౪౬)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండేఽ అంగారక చతుర్థీ వ్రతోపాఖ్యానే షష్ఠితమోఽధ్యాయః ॥౬౦॥

అధ్యాయ ౬౧ ప్రారంభ :-

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏకదాఽహం గతో రాజన్కైలాసం గిరిశాలయమ్ ।

ఉపవిష్టః సభామధ్యేఽపశ్యన్నారదమాగతమ్ ॥౧॥

తేనాపూర్వం ఫలం చైకం శంకరాయ నివేదితమ్ ।

యయాచే గణపదస్తు కుమారోఽపి చ శమ్భవే ॥౨॥
కస్మై దేయం ఫలమిదమపృచ్ఛచ్ఛంకరోపి మామ్।
అహం ప్రోవాచ బలాయ కుమారాయేతి తం తదా ॥3॥
దత్తం శివేన తస్మై తచ్చుక్రోధ చ గజాననః ।
తతో బ్రహ్మా స్వభవనం గత్వా స్రష్టుమియేష సః ॥౪॥
తతో విఘ్నకరో విఘ్నం చకార పరమాద్భుతం ।
ఉగ్ర రూపం సమాస్థాయ భీషయామాస మాం తదా ॥౫॥
మయి భ్రాన్తేఽథ స విధుర్దృష్ట్వా క్రూరతరం తు తమ్ ।
అహసత్వరం చన్ద్ర స్వగణై ర్ద్విరదాననమ్ ॥౬॥
తతః పరమక్రుద్ధోఽసావశపత్తం విభుం తదా ।
అదర్శనీయ త్రైలోక్యే మద్వాన్యాత్వం భవిష్యసి ॥౭॥
కదాచిత్కేన దృష్టః స మహాపాతకవాన్భవేత్ ।
ఏవం శప్త్వా గతో దేవో నిజధామ గణైర్వృతః ॥౮॥
చన్ద్రస్తు మలినో దీనో లీనశ్చిన్తామయే హృదే ।
అణిమాది గుణోపేతే జగత్కారణకారణే ॥౯॥
కథమాచరితం దౌష్ట్యమజ్ఞానాద్ బాలవన్మయా ।
అదర్శనీయః సర్వేషాం వివర్ణో మలినోఽభవమ్ ॥౧.౬౧.౧౦॥
కథం సురూపో వన్ద్యశ్చ కలాభిః సురతోషకః ।
ఏతస్మిన్నంతరే దేవైః శ్రుతః శాపో మహాన్విధోః ॥౧౧॥
తత్రేయుర్వహ్ని శక్రాద్యా యత్రాస్తేఽసౌ గజాననః ।
విజిజ్ఞపుః సురోఘాస్తే విఘ్నకారణకారిణే ॥౧౨॥

దేవా ఊచుః ।

త్వం దేవదేవ జగతామసి వన్దనీయ, స్త్వం పాసి హంసి విదధాసి యథేష్టమీశ ।

త్వం నిర్గుణోఽపి గుణకృద్ గుణినాం త్ర్యధీశ, త్వామేవ దేవ శరణం వయమద్య యాతాః ॥౧౩॥

పాహీశ నోఽఖిలజగత్తవ శాపభీతం, చన్ద్రేఽపరాధిని కథం పతితం సుకష్టమ్ ।

తస్మాద్ వయం చ జగదీశ చగచ్చచన్ద్రః, శర్మాప్నుయామ భువనేశ తథావిధేహి ॥౧౪॥

కష్టే నిపతితం విశ్వమదృశ్యే శశిని ప్రభో ।

అనుగ్రహం చ చన్ద్రేఽస్మింస్త్రైలోక్యే కర్తుమర్హసి ॥౧౫॥

నాజ్ఞాసీద్యస్య తే రూపం మహిమానం శ్రుతిత్రయమ్ ।

స కస్య స్తవనీయః స్యాత్తథాపి స్తూయవేఽఖిలైః ॥౧౬॥

కృతకృత్యా వయం తేఽద్య దర్శనాద్భాషణాదపి ।

శరణం తే ప్రపన్నాః స్మ ప్రపన్నార్తి హరావ్య:య ॥౧౭॥

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా జగాద ద్విరదాననః ।

సుప్రసన్నః స్తవైస్తేషాం ధర్మకామార్థమోక్షదః ॥౧౮॥

వికట ఉవాచ ।

ప్రసన్నోఽహం సురా: స్తుత్యా వృణుధ్వం వాంఛితం మహత్ ।

అసాధ్యమపి వో దద్యాం త్రిషు లోకేషు యద్భవేత్ ॥౧౯॥

దేవా ఊచుః ।

సుధాకరేఽనుగ్రహం తే సర్వం ఈహామహే వయమ్ ।

అనుగృహీతే తస్మింస్తు సర్వేషాం నో గ్రహో భవేతం ॥౧.౬౧.౨౦॥

గణేశ ఉవాచ ।

ఏకాబ్దం వా తదర్ధం వా తదర్ధార్ధమథాపి వా।

అదర్శనీయోఽస్తు శశీ బ్రూతాన్యం వా వరం సురాః ॥౨౧॥

తతస్తే దండవత్సర్వే ప్రణేముర్ద్విరదాననమ్ ।

ఉవాచ ప్రణతాంస్తాంస్తు వికటో భావపూర్వకమ్ ॥౨౨॥

అప్రమాణం కథమహో వచనం కర్తుముద్యతః ।

శరణం చ ప్రపన్నానాం న త్యాగం కర్తుముత్సహే ॥౨౩॥

మేరుశ్చలేత్ పతేత్ సూర్యో వహ్నిః శీతో భవేద్యది ।

మర్యాదాముత్సృజేత్ సింధుర్వచో మే నానృతం భవేత్ ॥౨౪॥

అథాపి గూఢతో వాక్యం శృణుధ్వం సురసత్తమః ।

భాద్రశుక్లచతుర్థ్యాం యో జ్ఞానతోఽజ్ఞానతోఽపి వా ॥౨౫॥

అభిశాపీ భవేచ్చంద్రదర్శనాద్ భృశదుఃఖభాక్ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా దేవా ముముదిరేఽఖిలాః ॥౨౬॥

ఓమితి ప్రణిపత్యోచుః పుష్పవృష్టిం చ చిక్షిపుః ।

తదనుజ్ఞాం గృహీత్వేయుర్దేవాశ్చంద్రమసం ప్రతి ॥౨౭॥

తమూచుస్త్వం మూఢతరో యోఽహసద్ ద్విరదాననమ్ ।

త్రైలోక్యం సంకటే క్షిప్తం త్వయా శ్రేష్ఠాపరాధినా ॥౨౮॥

త్రైలోక్యనాయకే దేవే జగత్ త్రయ విధాయిని ।

అవ్యయే నిర్గుణే నిత్యే పరబ్రహ్మ స్వరూపిణి ॥౨౯॥

గజాననేఽఖిలగురావపరాధం యతోఽచరః ।

ఏవం నియమితం తేన సర్వలోకహితేప్సునా ॥౧.౬౧.౩౦॥

అస్మాభిః పరమక్లేశాత్ ప్రసన్నోఽసౌ కృతో విభుః ।

భాద్రపదచతుర్థ్యాం త్వం న ద్రష్టవ్యః కదాచన ॥౩౧॥

త్వం చాపి శరణం యాహి దేవదేవం గజాననమ్।

తత్ప్రసాదాచ్ఛుద్ధతనుః పరాం ఖ్యాతిమవాప్స్యసి ॥౩౨॥

ఇతి చన్ద్రో వచః శ్రుత్వా దేవానాం హితమాత్మనః ।

జగామ శరణం దేవం శరణాగతవత్సలమ్ ॥౩౩॥

గజాననం సురేశానం మహేశానాదివన్దితమ్ ।

జజాప పరమం మన్త్రమేకాక్షరమఘాపహమ్ ॥౩౪॥

విధురిన్ద్రోపదిష్టం స పరమేణ సమాధినా।

దశ ద్వాదశ వర్షాణి తపస్తేపే సుదారుణమ్ ॥౩౫॥

గంగాయా దక్షిణే తీరే సర్వసిద్ధిప్రదాయిని ।

తతః ప్రసన్నో భగవాన్ పురో యాతో గజాననః ॥౩౬॥

రక్తమాల్యాంబరధరో రక్తచందనచర్చితః ।

చతుర్భుజో మహాకాయః సిన్దూరారుణవిగ్రహః ॥౩౭॥

ప్రభయా భాసయంల్లోకాన్ కోటిసూర్యాధిక ప్రభాః ।

తేజః సమూహం దృష్ట్వా తం ప్రచకంపే భృశం శశీ ॥౩౮॥

పరమం ధైర్యమాస్థాయ కృతాంజలిపుటః పురః ।

తర్కయామాస మనసా ప్రాయోఽయం ద్విరదాననః ।।౩౯॥

వరం దాతుమిహాయాత ఇతి మత్వా ననామ తమ్ ।

తుష్టావ పరయా భక్త్యా దేవదేవం గజాననమ్ ॥౧.౬౧.౪౦॥

చన్ద్ర ఉవాచ ।

నమామి దేవం ద్విరదాననం తం, యః సర్వవిఘ్నం హరతే జనానామ్ ।

ధర్మార్థకామాంస్తనుతేఽఖిలామాం, తస్మై నమో విఘ్నవినాశనాయ ॥౪౧॥

కృపానిధే బ్రహ్మమయాయ దేవ, విశ్వాత్మనే విశ్వవిధాన దక్ష।

విశ్వస్య బీజాయ జగన్మయాయ, త్రైలోక్యసంహారకృతే నమస్తే ॥౪౨॥

త్రయీమయాయాఖిలబుద్ధిదాత్రే, బుద్ధిప్రదీపాయ సురాధిపాయ ।

నిత్యాయ సత్యాయ చ నిత్యబుద్ధే, నిత్యం నిరీహాయ నమోఽస్తు నిత్యమ్ ॥౪౩॥

అజ్ఞానదోషేణ కృతోఽపరాధస్తం క్షన్తుమర్హోఽసి దయాకరస్త్వమ్ ।

తవాపి దోషః శరణాగతస్య, త్యాగే మహాత్మన్ కురు మేఽనుకంపామ్ ॥౪౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా సుప్రసన్నో గజాననః ।

తస్మై వరాన్దదౌ దేవః స్తుత్యా నత్యా సుతోషితః ॥౪౫॥

యథాపూర్వం స్థితం రూపం తథా తత్తే భవిష్యతి ।

భాద్రశుక్లచతుర్థ్యాం త్వాం యో నరః సంప్రపశ్యతి ॥౪౬॥

తస్యాభిశాపో నూనం స్యాత్పాపం హానిశ్చ మూర్ఖతా ।

తస్యామదర్శనీయోఽసి యదుక్తం మే సురైః సహ ॥౪౭॥

కృష్ణపక్షేచతుర్థ్యాం తు వ్రతం యత్క్రియతే నరైః ।

తవోదయేహం పూజ్యస్త్వం పూజనీయః ప్రయత్నతః ॥౪౮॥

దర్శనీయః ప్రయత్నేన విపరీతే వ్రతం వృథా।

లలాటే కలయా తిష్ఠ మమ ప్రీతికరః శశిన్ ॥౪౯॥

ప్రతిమాసం ద్వితీయాయాం నమస్యశ్చ భవిష్యసి ।

ఏవం లబ్ధవరశ్చన్ద్రో యథాపూర్వోఽభవత్తదా ॥౧.౬౧.౫౦॥

స్థాపయామాస వరద మూర్తి దేవర్షిభిః సహ ।

భాలచన్ద్రేతి నామాస్య చక్రుస్తే మునయః సురాః ॥౫౧॥

ప్రాసాదం కారయామాస కాంచనం రత్నసంయుతమ్ ।

ఉపచారైః షోడశభిః పూజయామాస సాదరమ్ ॥౫౨॥

పూజయిత్వా సురాః సర్వే మునయశ్చ వరాన్దదుః ।

సిద్ధిక్షేత్రమిదం లోకే విఖ్యాతం తు భవిష్యతి ॥౫౩॥

అనుష్ఠానవతామత్ర సర్వసిద్ధికరం భవేత్ ।

తతస్తే దేవ మునయో నత్వా తం ద్విరదాననమ్ ॥౫౪॥

యయుః ప్రసన్నమనసః స్వం స్వం స్థానం ముదా యుతాః ।

యాతేషు దేవమునిషు దేవోఽపి పిధదే వపుః ॥౫౫॥

అన్తర్హితే భాలచన్ద్రే చన్ద్రౌ హృష్టమనా ఇవ ।

స్వం ధామ ప్రతిపేదే వై స్వం ధామ ప్రయయౌ తదా ॥౫౬॥ (౨౭౦౨)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే చన్ద్రశాపానుగ్రహవర్ణనం నామైకషష్టితమోఽధ్యాయః ॥౬౧॥

అధ్యాయ ౬౨ ప్రారంభ :-

కృతవీర్య పితోవాచ ।

చతుర్థ్యాం కృష్ణపక్షే తు భక్తిచన్ద్రోదయే యతః ।

క్రియతే తన్నిమిత్తం యత్పృష్టం తన్మే నిరూపితమ్ ॥౧॥

దుర్వాంకురార్పణస్యాపి శ్రోతుమిచ్ఛామి కారణమ్ ।

కిమర్థం గణనాథస్య ప్రియా దుర్వాంకురా వద ॥౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

హన్త తే కథయిష్యామి దుర్వాంకురసమర్పణే ।

యత్ఫలం గణానాథస్య శ్రూయన్తాం తం నృపోత్తమ ॥3॥

జామ్బేతి నగరీ ఖ్యాతా దేశే దక్షిణతోఽభవత్।।

క్షత్రియః సులభోఽస్యాం తు గుణీ దానీ ధనీ బలీ ॥4॥

వివేక్యాసిన్ మాన్యమానీ శమీ దమపరాయణః ।

సర్వ శాస్త్రార్థతత్వజ్ఞః సర్వ వేదార్థ తత్వవిత్ ॥౫॥

వికటే భక్తిమాన్నిత్యం స్తుతిస్తోత్ర పరాయణః ।

తస్య భార్యా సుముద్రాఽసిన్నామ్నా పరమ విశ్రుతా ॥౬॥

అత్యన్త సున్దరీ సాధ్వీ స్వరూపాద్ధిక్ కృతాప్సరాః ।

దేవ విప్రాతిథిపరా పత్యుశ్చిత్తానువతినీ ॥౭॥

పతివ్రతానాం సర్వాసాం మాన్యా శ్రేష్ఠతమా నృప ।

ఏకస్మిన్ దివసే తౌ తు దమ్పతీ స్నాననిర్మలౌ ॥౮॥

ఉపవిష్టౌ పురాణార్థం పరస్పరమనోనుగౌ ।

యావత్తావత్ సమాయాతో బ్రాహ్మణో మధుసూదనః ।

భిక్షాభిలాషీ సతతం పరమేశ్వరచిన్తకః ॥౯॥

కుచైలశ్చ దరిద్రత్వాత్ సామ్బరోఽపి దిగంబర: ।

సులభస్తం తు దృష్ట్వైవ ప్రణనామ ముదాయుతః ॥౧.౬౨.౧౦॥

జహాస చైనం సహసా మోహావిష్టో ద్విజోత్తమమ్ ।

స ఉవాచ తతః శాపం ప్రతిక్షుబ్ధో మహాముని: ॥౧౧॥

క్రోధసంరక్తనయనస్త్రైలోక్యం ప్రదహన్నివ ।

హలకర్షణ కో నిత్యం నిత్యం దుఃఖసమన్వితః ॥౧౨॥

వృషో భవ కుబుద్ధే త్వం యోఽహసద్ద్విజవృత్తై ర్ద్విజైః ।
భర్తుః శాపం పరిశ్రుత్య సుముద్రా క్రోధమూర్ఛితా ॥౧౩॥
అశపత్తం ద్విజం రుష్టా సర్పిణీవ పదాహతా ।
యతస్త్వయాఽవివేకేన శాపో దత్తః పతేర్మమ ॥౧౪॥
అతస్త్వం చక్రివాన్భూత్వా విష్టాశీ భవ కుద్ధిన ।
సోఽపి తామశపత్ప్రత్యూకరం శ్రుత్వా శాపం తదీరితమ్ ॥౧౫॥
స్త్రీత్వాత్త్వమశపో యస్మాత్త్వం చాండాలీ భవిష్యసి ।
దరిద్రా దోషబహులా విణ్మూత్రాదాఽశుభంకరీ ॥౧౬॥
ఏవం పరస్పరం శప్త్వా త్యక్త్వా దేహాన్ సుదుర్లభాన్ ।
సులభో వృషభో జాతో హలకర్షణవాన్భవత్ ॥౧౭॥
న విశ్రాంతిః క్షణం తస్య విప్రశాపాత్తదాఽభవత్ ।
ద్విజోఽపి రాసభేర్యోనౌ జాతోఽసౌ మధుసూదనః ॥౧౮॥
జాతా సుముద్రా చాణ్డాలీ దుష్టా ప్రాణివిహింసికా ।
దరిద్రా పైశాచవతీ విణ్మూత్రాశనతత్పరా ॥౧౯॥
అతి శుష్కశరీరా సా దన్తురా వికటాననా ।
కదాచిదటమానా సా దక్షిణే నగరస్య తు ॥౧.౬౨.౨౦॥
ప్రాసాదం గణనాథస్య దదర్శ పరమాద్భుతమ్ ।
నానావృక్షలతా జాలైర్నానా పక్షిగణైర్యుతమ్ ॥౨౧॥
యత్ర యోగీశ్వరా కేచిదనుష్ఠానరతాః సదా ।
ఉపాసకా గణేశస్య నియమస్థా వసన్తి హి ॥౨౨॥
కేచిత్కామార్థిన: కేచిత్ పుత్ర మోక్షధనార్థినః ।

కదాచిద్భాద్రమాసస్య చతుర్థ్యాం తు గృహే గృహే ॥౨౩॥

తస్మిన్పురే సంప్రవృత్తో గణనాథ మహోత్సవః ।

అతివృష్టిః ప్రవృత్తా చ మహాప్రలయ సూచికా ॥౨౪॥

చాండాలీ వృష్టిభీతా సా యాతి యద్యన్నిశనమ్ ।

తతస్తతోఽఖిలజనం నిరస్తా తాడనాదిభిః ॥౨౫॥

తతో దేవాలయం యాతా పాణావగ్నిం ప్రగృహ్య సా।

తత్రాప్యతాడయన్ కేచిద్యోగిభిస్తే నిరాకృతాః ॥౨౬॥

ప్రజ్వాల్య సా తృణైరగ్నిముష్ణాన్యంగాణి కుర్వతీ ।

అకస్మాద్ వాయునా ప్రాగాదేకో దూర్వాంకురస్తదా ॥౨౭॥

పతితో గణనాథస్య మస్తకే దైవయోగతః ।

స రాసభః శీత మీతో యాతో దేవాలయం తదా ॥౨౮॥

తదా వృషో లాంగలాత్తు ముక్తో దైవాత్సమాయయౌ ।

ప్రాసాదం గణనాథస్య భావినోఽర్థస్య గౌరవాత్ ॥౨౯॥

ఉభావపి తృణం తస్యాశ్చాండాల్యాస్తౌ బభక్షతుః ।

పరిసుప్తే జనే తత్ర తయోర్యుద్ధమవర్తత ॥౧.౬౨.౩౦॥

లత్తాభ్యాం చైవ శృంగాభ్యాం గజాననసమీపతః ।

తయోరాస్యాన్నిపతితౌ శుండాయాం చ పదే తదా ॥౩౧॥

దూర్వాంకురో గణేశస్య తుతోష చ గజానన ।

తతః సా యష్టిమాదాయ దేవాన్తికముపాగమత్ ॥౩౨॥

అహన్నతీం ఖర వృషౌ స్వయం పూజాం బభక్ష చ ।

ఖురశబ్దం తయోః శ్రుత్వా బుబుధే నిద్రితో జనః ॥౩౩॥

బహిశ్చకార దండేన ముష్టికూర్పరఘాతతః ।

పలాయనపరా సాఽపి తాడితా శర్కరాదిభిః॥౩౪॥

చాండాల్యా రాసభస్యాపి స్పర్శశంకాకులైర్జనైః।

స్నాపితస్తీర్థతోయేన మన్త్రితేన గజాననః।

పూజితః పరయా భక్త్యా నానాద్రవ్యైరనేకశః॥౩౫॥

వృష రాసభ చాండాలీరతిదుష్టా జనాః పునః।

తాడయామాసురవ్యగ్రా లగుడైర్జానుభిస్తలైః ।

దేవద్వారే చ పిహితే గతిస్తేషాం న విద్యతే ॥౩౬॥

భ్రమతాం క్రందతాం తేషాం త్రయాణాం దారుణైః స్వరైః।

మనస్తు దేవదేవస్య వికటస్య తదా హ్రతమ్ ॥౩౭॥

ఏతేషాం తు ప్రసంగేన పునః పూజా మమాభవత్ ।

ఏతైశ్చ పూజితశ్చాహమేకదూర్వాంకురాదిభిః ॥౩౮॥

ప్రదక్షిణా బహుతరా కృతా దుష్టేషు సత్స్వపి ।

భాద్రశుక్లచతుర్థ్యాం మే దూర్వామేకాం సమర్పయేత్ ॥౩౯॥

స మే మాన్యశ్చ పూజ్యశ్చ యశ్చ కుర్యాత్ప్రదక్షిణామ్ ।

తస్మాదేతాం విమానేన స్వధామ ప్రాపయామ్యహమ్ ॥౧.౬౨.౪౦॥

ఏవం విమానమప్రైషీత్ స్వగణైరుపలక్షితమ్ ।

స్వరూపధారిభిర్దేవో గన్ధర్వాప్సరసాం గణైః ॥౪౧॥

యుతం వాదిత్రనిచయైః పుష్పైః పరిమలైరపి ।

దివ్యభోగసమాయుక్తం పతాకాధ్వజమండితమ్ ౪౨॥

తానాదాయ గణాస్తే తు గజాననస్వరూపిణః ।

తస్మిన్ విమానే నిక్షిప్య దివ్యదేహాన్ముదాయుతాన్ ॥౪౩॥

గజాననాజ్ఞయా తస్య ధామ సంప్రాపయం జవాత్ ।

పశ్యతాం సర్వలోకానామాశ్చర్యమభవద్ధృదిః ॥౪౪॥

ఏతేషాం పూర్వపుణ్యేన గతిరేషేతి చాబ్రువన్ ।

తతో యోగీశ్వరాః కేచిత్త్యక్త్వా ధ్యానం గతా గణాన్ ॥౪౫॥

పప్రచ్ఛు కథమేతేషాం బ్రూత పుణ్యా గతిరూర్ధ్వగా ।

అతి పాతకినామేషాం పుణ్యలేశో న విద్యతే ॥౪౬॥

గతిః సుదుర్లభా కస్మాత్ ప్రాప్తా నో గదతానఘాః ।

తదేవాశు చరిష్యామ స్త్యక్త్వాఽనుష్ఠానమాత్మనః ॥౪౭॥

అసంఖ్యాతో గతః కాలో న దేవో దృక్పథం గతః ।

విరక్తానాం వాయుభుజామనుష్ఠానవతాం సదా ॥౪౮॥

ధామప్రాప్తిః కదా నః స్యాద్ గణేశస్య వదన్తు నః ॥౪౯॥ (౨౭౫౧)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే దూర్వోపాఖ్యానం నామ ద్విషష్టితమోఽధ్యాయః ॥౬౨॥

అధ్యాయ ౬౩ ప్రారంభ :-

గణా ఉవాచ ।

శృణుధ్వం యోగినః సర్వే స్థిరీకృత్య మనశ్చలమ్।

యన్న శేషో భవేద్ వక్తుం సమర్థశ్చతురాననః ॥౧॥

తద్ వక్తుం కః సమర్థః స్యాద్యథాశక్తి వదామ చ।

కుర్వన్తి స్తవనం యస్య సర్వదాఽజశివాదయః ॥౨॥

తస్య కో గణనాథస్య మహిమానం వదేత్ స్ఫుటమ్ ।

ఇత్థం తదీయాం లీలాం వా తథాపి శృణుతానఘాః ॥3॥

దుర్వాంకురాణాం మహిమా న జ్ఞాతో మునిభిః సురైః ।

యజ్ఞైర్దానైస్తపోభిశ్చ వ్రతైర్లోమై ర్న వాప్యతే ॥౪॥

అత్రాప్యుదాహరన్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।

వాసవస్య చ సంవాదం నారదస్య మహాత్మనః ॥౫॥

ఏకదా నారదోఽగచ్ఛద్వాసవం ద్రష్టుముత్సుకః ।

పూజితా పరయా భక్త్యా కృతాసన పరిగ్రహమ్ ॥౬॥

మునిం పప్రచ్ఛ బలహా దూర్వామాహాత్మ్యమాదరాత్ ।

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

కిమర్థం దేవదేవస్య గణేశస్య మహాత్మనః ।

విశేషతః ప్రియా బ్రహ్మన్ మహాదూర్వాంకురా మునే ॥౭॥

మునిరువాచ ।

కథయామి యథా జ్ఞాతం దూర్వామాహాత్మ్యముత్తమమ్।

స్థావరే నగరే పూర్వం కౌండిన్యోఽభూన్మహామునిః ॥౮॥

ఉపాసకో గణేశస్య తపోబలసమన్వితః ।

రమణీయతరస్తస్య గ్రామ దక్షిణ భాగతః ॥౯॥

ఆశ్రమః సుమహానాసీల్లతావృక్షసమన్వితః ।

సరాంసి ఫుల్లపద్మాని యత్రాసన్ సుమహాంతి చ ॥౧.౬౩.౧౦॥

భ్రమరైరుపజుష్టాని హంసకారండకైరపి ।

చక్రవాకైర్బకైశ్చైవ కచ్ఛపైర్జల కుక్కుటైః ॥౧౧॥

స తు ధ్యానరతస్తత్ర ప్రారభత్తప ఉత్కటమ్ ।

పురః స్థాప్య మహామూర్తి గణేశస్య చతుర్భుజామ్ ॥౧౨॥

సుప్రసన్నాం సువరదాం దుర్వాయుక్తాం సుపూజితామ్ ।

జజాప పరమం మన్త్రం షడర్ణం దేవతోషకమ్ ॥౧౩॥

పప్రచ్ఛ సంశయావిష్టా పత్నీ నామ్నాఽఽశ్రయాఽస్య తమ్ ।

ఆశ్రయోవాచ ।

స్వామిన్ గజాననే దేవే దూర్వాంభారం దినేదినే ॥౧౪॥

సమర్పయసి కస్మాత్త్వం తృణైః కోఽపి న తుష్యతి ।

అస్తి చేత్ పుణ్యమేతేన తన్మే త్వం కృపయా వద ॥౧౫॥

కౌండిన్య ఉవాచ ।

శృణు ప్రియే ప్రవక్ష్యామి దూర్వామాహాత్మ్యముత్తమమ ।

ధర్మస్య నగరే పూర్వమాసీదుత్సవ ఉత్తమ: ॥౧౬॥

సర్వే దేవా సగన్ధర్వా ఆహూతాశ్చాప్సరో గణాః ।

సిద్ధచారణ నాగాశ్చ మునయో యక్ష రాక్షసాః ॥౧౭॥

తిలోత్తమాయా నృత్యన్త్యాః ప్రావారో న్యపతత్ భువి ।

దదర్శ తస్యాః స యమః కుచౌ చారూ బృహత్తమౌ ॥౧౮॥

అభవత్కామసంతప్తోఽవిశ్రాన్తో నిరపత్రపః ।

ఇయేషాలింగితుం తస్యాశ్చుమ్బితుం చ తదాననమ్ ॥౧౯॥

సదసో నిర్గతస్తస్మాల్లజ్జయాఽధోముఖో యమః ।

గచ్ఛతస్తస్య రేతశ్చ స్ఖలితం పతితం భువి ॥౧.౬౩.౨౦॥

జ్వాలామాల్యభవత్తస్మాత్స పురుషో వికృతాననః ।
కుర్వన్దంష్ట్రాఖం క్రూరం త్రాసయన్ భువనత్రయమ్ ॥౨౧॥
దదాహ పృథివీం సర్వాం జటాభిర్గగనం స్పృశత్ ।
చకమ్పే తస్య శబ్దేన త్రిలోకీ మానసం భృశమ్ ॥౨౨॥
తదైవ విఘ్నామగమస్తే తు సర్వే సభాసదః ।
స్తుతిం నానావిధాం కృత్వా నానాస్తోత్రైర్యథామతి ॥౨3॥
ప్రార్థయామాసురవ్యగ్రాః సర్వలోకహితాయ తమ్ ।
స తైః సర్వైః సమగమద్ గజాననమనామయమ్ ॥౨౪॥
తస్య నాశం తతో జ్ఞాత్వా తుష్టువుః సర్వ ఏవ తమ్ ।
దేవామునయశ్చోచుః।
నమో విఘ్నస్వరుపాయ నమస్తే విఘ్నహారిణే ॥౨౫॥
నమస్తే సర్వరూపాయ సర్వసాక్షిన్నమోఽస్తు తే ।
నమో దేవాయ మహతే నమస్తే జగదాదయే ॥౨౬॥
నమః కృపానిధే తుభ్యం జగత్పాలన హేతవే ।
నమస్తే పూర్ణతమసే సర్వసంహారకారిణే ॥౨౭॥
నమస్తే భక్తవరద సర్వదాత్రే నమోనమః ।
నమస్తేఽనన్యశరణ సర్వకామప్రపూరక ॥౨౮॥
నమస్తే వేదవిదుషే నమస్తే వేదకారిణే ।
కమన్యం శరణం యామః కో ను నః స్యాద్ భయాపహ ॥౨౯॥
అకాల ఏవ ప్రలయః కథం లబ్ధో జనైరయమ్ ।
హే గజానన దేవేశ హే హే విఘ్నహరావ్యయ ॥౧.౬3.30॥

సర్వేషాం మరణే ప్రాప్తే కథమస్మానుపేక్షసే ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా కరుణాబ్ధిర్గజాననః ॥౩౧॥

ఆవిరాసీత్పురస్తేషాం శిశురూపోఽరిభీతిహా ।

బిభ్రత్ కమలనయనే శతచన్ద్రనిభాననమ్ ॥౩౨॥

కోటిసూర్యప్రభాజాలః కోటికన్దర్పజిద్వపుః ।

కుందకుడ్మలశోభాంజి ద్దశనోఽధరబింబజిత్ ॥౩౩॥

ఉన్నసో భృకుటీ చారునయనః కంబుకంఠయుక్ ।

విశాలవక్షా జానుస్పృగ్ భుజద్వయయుతో బలీ ॥౩౪॥

గంభీర నాభి విలసదుదరోతిలసత్కటిః ।

రంభాశోభా పరిస్పర్ధి గురూ రుశ్చాసజానుయుక్ ॥౩౫॥

సుచారూ జంఘా గుల్ఫశ్రీ విలసత్ పాదపద్మకః ।

నానాలంకార శోభాఢ్యో మహార్ఘవసనావృతః ॥౩౬॥

ఏవం దేవం నిరీక్ష్యైవ నగరస్య పురో భువి ।

ఉత్తస్థుర్దేవమునయో జయశబ్దపురఃసరమ్ ॥౩౭॥

ప్రణేముర్దండవద్ భూమౌ శక్రం దేవగణా యథా ।

దేవా ఋషయ ఊచుః ।

కో భవాన్ కుత ఆయాతః కిం కార్యం వద నో విభో ॥౩౮॥

వయమేవం విజానీమో బ్రహ్మైవ బాలరూపధృక ।

అనలాసుర సంత్రాసాత్ త్యక్త్వా కర్మాణి సంస్థితాన్ ॥౩౯॥

ఆవిర్భూతం తు నస్త్రాతుం దుష్టసంహారకారకమ్ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా శిశురూపీ గజాననః ॥౧.౬౩.౪౦॥

బభాషే హాస్యవదనః సర్వాన్ దేవమునీన్ ప్రతి ।

బాల ఉవాచ ।

భవన్తో జ్ఞానసంపన్నా యదుక్తం సత్యమేవ తత్ ॥౪౧॥

అహం తస్య వధాయైవ దుష్టస్య పరపీడినః ।

నిజేచ్ఛయా బాలరూపీ వేగేనాగాం సురర్షయః ॥౪౨॥

ఉపాయం వచ్మి వస్తస్య వధే తం కురుతానఘాః ।

సర్వైర్భవద్భిస్తం దృష్ట్వా నోదనీయో బలాదహమ్ ॥౪౩॥

ద్రష్టవ్యం కౌతుకం తస్య మమ చైవ మహత్తరమ్ ।

ఏవం శ్రుత్వా కృపావాక్యం సర్వే తే హర్షనిర్భరా ॥౪౪॥

ఊచుః పరస్పరం సర్వే న జానీమోఽస్య పౌరుషమ్ ।

ఈశ్వరో బాలరూపేణ కర్తుమస్య వధం ను కిమ్ ॥౪౫॥

అవతీర్ణో భవేత్ త్రాతుం పీడితం భువనత్రయమ్ ।

ఇత్థముక్త్వా తు తే సర్వే ప్రణేముః సాదరం చ తమ్ ॥౪౬॥

ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు కాలానలస్వరూపధృక్।

దహన్ దశ దిశో భక్షన్నరలోకం సమాయయౌ ॥౪౭॥

కోలాహలో మహానాసీల్లోకానాం క్రన్దతాం తదా ।

దృష్ట్వైవ సర్వే మునయః పలాయనపరా యయుః ॥౪౮॥

తం చ తే మునయః ప్రోచుః శీఘ్రం కురు పలాయనమ్ ।

నో చేద్ధింసిష్యతే త్వాద్య సుమహానలో ధ్రువమ్ ॥౪౯॥

తిమింగిలో యథా మీనానురగాన్ గరూడో యథా।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా పరమాత్మా గజాననః ॥౧.౬౩.౫౦॥

బాలరూపధరోఽతిష్ఠత్ పర్వతో హిమవానివ।

సురర్షయో యయుర్దూరాత త్యక్త్వా తత్రైవ బాలకమ్ ॥౫౧॥ (౨౮౦౨)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే దుర్వామాహాత్మ్యే త్రిషష్టితమోఽధ్యాయః ॥౬౩॥

అధ్యాయ ౬౪ ప్రారంభ :-

ఆశ్రయోవాచ ।

దేవర్షిషు ప్రయాతేషు బాలే చాచలవత్స్థితే ।

కిమాసీత్ కౌతుకం తత్ర బాల కాలానలోద్భవమ్ ॥౧॥

తత్సర్వం విస్తరాన్మహ్యం కథయాశు మహామునే ।

నారద ఉవాచ ।

ఏవం తయా కృతః ప్రశ్నః కౌణ్డిన్యో మునిసత్తమః ॥౨॥

యదబ్రవీచ్ఛచీభర్తస్తత్త్వం శృణు మయోదితమ్ ।

కౌండిన్య ఉవాచ ।

అచలే చలవద్వాలే స్థితే తస్మిన్గజాననే ॥౩॥

కాలానల ఇవాక్షోభ్య ఆయయౌ సోఽనలాసురః ।

తస్మిన్క్షణేఽచలా వాఽపి చచాలాచలసంయుతా ॥౪॥

నమోదధ్వాన సదృశ ఘనగర్జితనిఃస్వనైః ।

నిపేతుర్వృక్షశాఖాభ్యః పక్షివృన్దాని భూతలే ॥౫॥

నిర్వారిర్వారిధిర్ఘాతో వృక్షా ఉన్మూలితాస్తదా ।

ప్రకమ్పనేన మహతా న ప్రాజ్ఞాయత కించన ॥౬॥

తస్మిన్నేవ క్షణే దేవో బాలరూపీ గజాననః ।

వధారా నలరూపం తం దైత్యం మాయాబలేన హి ॥౭॥

ప్రాశత్సర్వేషు పశ్యత్సు జలధిం కుమ్భజో యథా।

తతః సోఽచిన్తయద్దేవో యద్యయం జఠరే గతః ॥౮॥

దహేత్ త్రిభువనం కుక్షౌ దృష్టమాశ్చర్యముత్కటమ్ ।

తతః శక్రో దదౌ చన్ద్రం తస్య వహ్నేః ప్రశాన్తయే ॥౯॥

భాలచన్ద్రేతి తం దేవాస్తుష్టువుర్ మునయోఽపి చ ।

తథాపి న చ శాన్తోఽభూదనల: కంఠమూర్ధ్వగః ॥౧.౬౪.౧౦॥

తతో బ్రహ్మా దదౌ సిద్ధి బుద్ధీ మానస కన్యకే ।

రమ్భోరు పద్మనయనే కేశశం వైలసంయుతే ॥౧౧॥

చన్ద్రవక్త్రేఽమృతగిరౌ కూపనాభీ సరిద్ బలీ।

మృణాలమధ్యే ప్రవాల హస్తే శంత్యస్య కారణే ॥౧౨॥

ఉవాచే మే సమాలింగ్య తవ శాన్తోఽనలో భవేత ।

తయోరాలింగనే శాన్తః కించిదేవ హుతాశనః ॥౧౩॥

దదౌ సుకోమలం తస్మై కమలం కమలాపతిః ।

పద్మపాణిరితి ప్రోచుస్తం సర్వే సురమానుషాః ॥౧౪॥

అశాన్తేఽగ్నౌ తు వరుణః సిషేచ శీతలైర్జలైః ।

సహస్రఫణినం నాగం గిరిశోఽస్మై దదావథ ॥౧౫॥

తేన బద్ధోదరో యస్మాద్ వ్యాలబద్ధోదరోఽభవత్ ।

తథాపి శైత్యం నాపేదే కంఠోఽస్యానలసంయుతః ॥౧౬॥

అష్టాశీతి సహస్రాణి మునయస్తం ప్రపేదిరే ।

అమృతా ఇవ దూర్వాస్తే ప్రత్యేకం సేకవింశతిమ్ ॥౧౭॥

ఆరోపయన్ మస్తకేఽస్య తతః శాన్తోఽనలోఽభవత్।

తుతోష పరమాత్మాఽసౌ దుర్వాంకురభరాచితః ॥౧౮॥

ఏవం జ్ఞాత్వా తు తే సర్వే పుపూజుస్తం గజాననమ్ ।

దుర్వాంకురైరనేకైస్తై ర్చహర్షాంసౌ గజాననః ॥౧౯॥

ఉవాచ చ మునీన్ దేవాన్ మత్పూజా భక్తినిర్మితా।

మహతీ స్వల్పికా వాపి వృథా దుర్వాంకురైవినా ॥౧.౬౪.౨౦॥

వినా దూర్వాంకురైః పూజా ఫలం కేనాపి నాప్యతే ।

తస్మాదుషసి మద్ భక్తైరేకావాఽప్యేకవింశతిః ॥౨౧॥

భక్త్యా సమర్పితా దూర్వా దదాతి యత్ఫలం మహత్ ।

న తత్క్రతుశతైర్దానైర్వ్రతానుష్ఠాన సంచయైః ॥౨౨॥

తపోభిరుగ్రైర్నియమైః కోటిజన్మార్జితైరపి ।

ప్రాప్యతే మునయో దేవా యద్ దూర్వాభిరవాప్యతే ॥౨౩॥

కౌండిన్య ఉవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా దేవా దూర్వాంకురైః పునః ।

ఆనర్చుః పరమాత్మానం దేవదేవం గజాననమ్ ॥౨౪॥

జగర్జానన్దయుక్తోఽసౌ నాదయన్రోదసీ భృశమ్ ।

హృష్టానాం సర్వదేవానాం మునీనాం చ నృణామపి ॥౨౫॥

అనేకశో వరాన్ దత్వా పిదధే బాలరూపధృక్ ।

కాలానలప్రశమన ఇతి తం తే సమూచిరే ॥౨౬॥

ప్రాసాదే నిర్మితే సర్వే స్థాప్య మూర్తిం గజాననీమ్ ।

విఘ్నహరోఽయమిత్యస్యాభిధాం చక్రుర్ముదా సురాః ॥౨౭॥

అత్ర స్నానం తథా దానం తపోఽనుష్ఠానమేవ చ ।

అనన్తం జాయతే విఘ్నం హరస్యాస్య ప్రసాదతః ॥౨౮॥

జయః ప్రాప్తో యత స్తేన పురం చ విజయాంభిధమ్ ।

సర్వేషాం చ హతా విఘ్నా విఘ్నహర్తేతి సోఽభవత్ ॥౨౯॥

కౌండిన్య ఉవాచ ।

ఇతి తే కథితం సర్వం దూర్వామాహాత్మ్యముత్తమమ ।

శ్రవణాత్ పఠనాచ్చాస్య సర్వపాపక్షయో భవేత ॥౧.౬౪.30॥

పురాతనమితిహాసం శృణు మే గదతః ప్రియే ॥3౧॥ (౨౮33)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే దూర్వామాహాత్మ్యవర్ణనం నామ చతుఃషష్టితమోఽధ్యాయః ॥౬౪॥

అధ్యాయ ప్రారంభ ౬౫ :-

కౌణ్డిన్య ఉవాచ ।

కస్మింశ్చిత్సమయే దేవి సుఖాసీనం గజాననమ్ ।

నారదో మునిరభ్యాగాద్ దృష్టుం తం బహువాసరైః ॥౧॥

సాష్టాంగప్రణిపత్యైనం ప్రాహ నః సార్థకం జనుః ।

యత్పుణ్యం నిచయైర్జాతం దర్శనం తే గజానన ॥౨॥

ఇత్యుక్త్వా స్వాంజలిం బద్ధ్వా తస్థౌ తత్పురతో మునిః ।

ధృత్వా కరేణ తత్పాణిముపవేశ యదాసనే ॥3॥

గజాననో మహాభాగో మహాభాగం మహామునిమ్ ।

నారదో భగవాంస్తేన సంతుష్టో మునిపుంగవః ౪

ఉవాచ తం గణాధీశమాశ్చర్యం హృది మేఽస్తి యత్ ।

తన్నివేదితుమాయాతో నత్వా త్వాం పునరావ్రజే ॥౫॥

గజానన ఉవాచ ।

కిమాశ్చర్యం త్వయా దృష్టం హృది కిం తేఽభివర్తతే ।

వద సర్వం విశేషేణ తతో వ్రజ నిజాశ్రమమ్ ॥౬॥

నారద ఉవాచ ।

మైథిలే విషయే దేవ జనకో రాజసత్తమః ।

అతిమానీ వదాన్యశ్చ వేదవేదాంగపారగః ॥౭॥

అన్నదానరతో నిత్యం బ్రాహ్మణాన్ పూజయత్యసౌ ।

నానాలంకారవాసోభిర్దక్షిణాభిరనేకశః ॥౮॥

దీనాన్ధకృపణేభ్యశ్చ బహు ద్రవ్యం దదాత్యసౌ।

యాచకైర్యాచ్యతే యద్యత్తత్తత్తేన ప్రదీయతే ॥౯॥

తథాపి న వ్యయం యాతి ద్రవ్యం తస్య మహాత్మనః ।

గజాననస్య సంతుష్ట్యా ద్రవ్యం తద్ వర్ధతే ను కిమ్ ॥౧.౬౫.౧౦॥

ఇత్యాశ్చర్యం మహద్దృష్టం ప్రయాతస్తద్ గృహానహమ్ ।

బ్రహ్మజ్ఞానాభిమానేన ఉపహాసం మమాకరోత్ ॥౧౧॥

అహం చ తమువాచేత్థం ధన్యోఽసి నృపసత్తమ ।

చిన్తితం తేఽపి భక్త్యాఽయం ప్రయచ్ఛతి గజాననః ॥౧౨॥

స తు గర్వాదువాచేత్థమహమీశో జగత్ త్రయే।

అహం దాతా చ భోక్తా చ పాతా దాపయితా తథా ॥౧౩॥

మత్స్వరూపం వినా నాన్యద్ విద్యతే భువనత్రయే ।

కర్తా చ కారణం చాహం కరణం మునిసత్తమ ॥౧౪॥

నారద ఉవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా క్రోధేనాహం జగాద తమ్ ।

ఈశ్వరాజ్జగతః కర్తా నాన్యః కశ్చన విద్యతే ॥౧౫॥

త్వం తు ధర్మమిమం రాజన్ దమ్భేనైవ కరోషి కిమ్ ।

దర్శయిష్యే సాక్ష్యమస్య స్వల్పకాలేన తేఽనఘ ॥౧౬॥

ఇత్యుక్త్వా తమహం యాతస్త్వదన్తికమిభానన ।

కౌండిన్య ఉవాచ ।

ఆకర్ణ్యేత్థం మునేర్వాక్యం పూజయామాస తం విభుః ॥౧౭॥

అర్ఘ్యాదిభిరలంకారైర్దివ్యైః పుష్పైః సచందనైః ।

మునిరాజ్ఞాం ప్రగృహ్యైవ వైకుంఠే విష్ణుమభ్యగాత్ ॥౧౮॥

గజాననోఽపి మిథిలాం రాజభక్తిం పరీక్షితుమ్ ।

కుత్సితం వేషమాదాయ సర్వజ్ఞోఽపి సమాయయౌ ॥౧౯॥

అనేకక్షతసంయుక్తం స్రవద్రక్తమమంగలమ్ ।

మక్షికానిచయాక్రాంతం రదహీనమివాతురమ్ ॥౧.౬౫.౨౦॥

గచ్ఛంతం తాదృశం దృష్ట్వా నరా నాసానిరోధనమ్ ।

కుర్వన్తి వాససా కేచిత్ ష్ఠీవనం చ యథాతథా ॥౨౧॥

స్ఖలన్ మూర్ఛన్ పతన్ గచ్ఛన్ అర్భకావలి సంయుత।।

నృపద్వారం సమాగమ్య ద్వారపాలానువాచ సః ॥౨౨॥

రాజ్ఞే నివేద్యతాం దూతా అతిథిం మాం సమాపతమ్ ।

బ్రాహ్మణం క్షుధితం వృద్ధమిచ్ఛాభోజనకాంక్షిణమ్ ॥౨౩॥

తే తద్వాక్యం తథాచరణ్యుర్గత్వా తం జనకం నృపమ్ ।
ఆనీయతామితి ప్రాహ దూతా ద్రష్టుం తు కౌతుకమ్ ॥౨౪॥
తే దూతా ప్రాపయామాసుః కుచైలమలినం నృపమ్ ।
దదర్శ దూరాజ్జనకో కమ్పన్తం మక్షికావృతమ్ ॥౨౫॥
అసృక్ స్రవన్తం వృద్ధం తం బ్రాహ్మణం శ్రమవారిణమ్ ।
తర్కయామాస జనక ఈశ్వరో రూపధృఙ్ను కిమ్ ॥౨౬॥
ఛలితుం మాం సమాయాతో యది పుణ్యం భవేన్మమ ।
సమాధాస్యే మనో హ్యస్య భవిష్యం నాన్యథా భవేత్ ॥౨౭॥
ఇత్యేవం చింతయత్యేవ జనకే నృపసత్తమే ।
ప్రవేశితో ద్వారపాలైర్బ్రాహ్మణః పర్యదృశ్యత ॥౨౮॥
బ్రాహ్మణ ఉవాచ ।
చన్ద్రాంశుధవలాం కీర్తిం శ్రుత్వా తేఽహం సమాగత: ।
దేహి మే భోజనం రాజన్ క్షుధితస్య చిరాద్ భృశమ్ ॥౨౯॥
మమ తృప్తిర్భవేద్యాయ తావదన్నం ప్రదీయతామ్ ।
తవక్రతుశతం పుణ్యం భవిష్యతి నరేశ్వర ॥౧.౬౫.30॥
కౌండిన్య ఉవాచ ।
ఇతి వాచం నిశమ్యాసౌ గృహమధ్యే నినాయ తమ్।
సంపూజ్య విధివచ్చైనం స్వాద్వన్నముపవేశయత్ ॥33॥
తద్దత్తం పురతస్తస్య బభక్ష తత్క్షణేన సః ।
అసంఖ్యాతేషు పాత్రేషు పంక్తుం క్షిప్తః సుతందులాః ॥3౪॥
దీయతే పురతస్తస్య యః సిద్ధశ్చోదనోఽభవత్ ।

స భక్షయతి సర్వం తం తత ఊచే జనో నృపమ్ ॥౩౫॥

రాక్షసోఽయం భవేన్త్రాయః కిమర్థం దీయతే బహు ।

రాక్షసేభ్యః ప్రదానేన న కించిత్ పుణ్యమాప్యతే ॥౩౬॥

కేచిదూచుస్త్రిభువనే భక్షితేఽప్యస్య నో భవేత్ ।

తృప్తిః పరమికా రాజన్ ధాన్యమస్మై ప్రదీయతామ్ ॥౩౭॥

తతో ధాన్యాని సర్వాణి గృహే భూమౌ స్థితాని చ ।

ఆనీయ చిక్షిపుస్తస్య పురగ్రామగతాని చ ॥౩౮॥

పుంసోఽస్య ద్విజరూపస్య సర్వభక్షస్య చాతిథేః ।

న తృప్తిమగమత్సోఽథ భక్షితేషు చ తేషు చ ॥౩౯॥

తతో దూతా నృపం ప్రోచుర్ధాన్యం క్వాపి న లభ్యతే।

ఇతి దూతవచః శ్రుత్వా జనకేఽధోముఖే స్థితే ॥౧.౬౫.౪౦॥

స్వస్తీత్యుక్త్వాగమద్విప్రో న తృప్తోఽసౌ గృహం గృహం।

దీయతామన్న మిత్యాహ తే జనాస్తం జగుస్తదా ॥౪౧॥

సర్వేషాం గృహగం ధాన్యం సర్వం రాజ్ఞా సమాహృతమ్ ।

జగ్ధం త్వయాఽఖిలం బ్రహ్మన్ గమ్యతాం యత్ర తే రుచిః ॥౪౨॥

ద్విజ ఉవాచ ।

కీర్తిరస్య శ్రుతా లోకాన్ న దాతా జనకాత్పరః ।

తృప్తికామః సమాయాతో హ్యతృప్తోఽహం కథం వ్రజే ॥౪౩॥

తూష్ణీం భూతేషు లోకేషు బభ్రమన్ స దదర్శ హ ।

విరోచనా త్రిశిరసోర్మన్దిరం ద్విజయోర్వరమ్ ॥౪౪॥

తన్మధ్యం ప్రావిశత్సో హి గృహస్వామీవ సత్తయా ।

సర్వోపస్కారరహితం ధాతుపాత్రవివర్జితమ్ ॥౪౫॥ (౨౮౭౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే పంచషష్టితమోఽధ్యాయః ॥౬౫॥

అధ్యాయ ౬౬ ప్రారంభ :-

కౌండిన్య ఉవాచ ।

ధరామాత్రాసనో తౌ తు నభఃప్రావారసంయుతైః।

దిగమ్బరో సర్వధాతు సంస్పర్శవర్జితావుభౌ ॥౧॥

అయాచితభుజౌ నిత్యం జలేనైవాఖిలాః క్రియాః ।

ద్విజరూపధరోఽపశ్యత్ కుర్వాణౌ సత్వశుద్ధయే।।౨॥

గృహం చ మాక్షికాపుంజైర్మశకైరభితో వృతమ్ ।

మూర్తిం చ గణనాథస్య పూజితాం పుష్పపల్లవైః ॥3॥

అనన్యభక్త్యా తాభ్యాం చ తత్పరాభ్యాం దదర్శ సః ।

తావూచే శ్రూయతాం వాక్యం యన్మయా ప్రోచ్యతేఽనయోః ॥౪॥

మిథిలధిపతేః కీర్తీ శ్రుత్వాహం క్షుధితో భృశమ్ ।

తృప్తికామః సమాయాతో న స తృప్తిం సమాకరోత్ ॥౫॥

కర్మణా దాంభికేనైవ సత్వం న పరిరక్ష్యతే ।

మమ తృప్తికరం కించిద్ గృహే చేదస్తి దీయతామ్ ॥౬॥

దమ్పతీ ఊచతుః ।

చక్రవర్తీ నృపో యోఽసౌ తేన తృప్తిర్న తే కృతా ।

ఆవాభ్యాం తు దరిద్రాభ్యాం కి దేయం తృప్తికారకమ్ ॥౭॥

నదీ నద జలైరబ్ధిరసంఖ్యైర్యో న పూర్యతే ।

బిన్దుమాత్రేణ పయసా స కథం పూర్యతే వద ॥౮॥

ద్విజ ఉవాచ ।

భక్త్యా దత్తం స్వల్పమపి బహుతృప్తికరం మమ ।

అభక్త్యా వాఽథ దమ్భేన బహు దత్తం వృథా భవేత్ ॥౯॥

తావూచతుః ।

ఆవయోర్న గృహే కిచిచ్చపథస్తే ద్విజోత్తమ ।

పూజాయై గణనాథస్య ప్రాతర్దూర్వాంకురా హృతః ॥౧.౬౬.౧౦॥

పూజితో గణనాథస్తైస్తత ఏకోఽవశిష్యతే ।

ద్విజ ఉవాచ ।

భక్త్యా దత్తః స ఏకోఽపి తృప్తయే స్యాత్ ప్రదీయతామ్ ॥౧౧॥

కౌండిన్య ఉవాచ ।

విరోచనా దదౌ తస్మై శ్రుత్వా వాక్యం తదీరితమ్ ।

ఏకం దూర్వాంకురం భక్త్యా తేన తృప్తోఽభవద్ద్విజః ॥౧౨॥

శాల్యన్నం పాయసాన్నం చ నానా పక్వాన్నమేవ చ ।

వ్యంజనాని చ సర్వాణి లేహ్యచోష్యాన్యనేకధా ॥౧౩॥

విరోచనా దదౌ కల్ప్య తస్మిన్ దూర్వాంకురే చ తమ్ ।

గృహీత్వా బ్రాహ్మణస్తం తు బభక్ష పరయా ముదా ॥౧౪॥

తస్మిన్ దూర్వాంకురే భక్త్యా దత్తే తే నాథ భక్తితః ।

ప్రశశామ ద్విజస్యాస్య తత్క్షణాజ్జఠరానలః ॥౧౫॥

తృప్తిశ్చ పరమా తేన ప్రాప్తా తత్ క్షణమాత్రతః ।

ఆలిలింగ త్రిశిరసం తృప్తో హర్షాద్ ద్విజస్తదా ॥౧౬॥

తత్యాజ కుత్సితం రూపం ప్రకటోఽభూద్ గజాననః ।

చతుర్భుజోఽరవిన్దాక్షః శుండాదండ విరాజితః ॥౧౭॥

కమలం పరశుం మాలాం దన్తం కరతలైర్దధత్ ।

మహార్ఘ ముకుటో రాజత్యర్ణకుండల మండితః ॥౧౮॥

దివ్యవస్త్ర పరీధానో దివ్యగన్ధానులేపనః ।

ఉవాచ తౌ ప్రసన్నాత్మా దమ్పతీ స గజాననః ॥౧౯॥

వృణీతం తం వరం శీఘ్రం మనసా యం యమిచ్ఛథః ।

తావూచతుః ।

జన్మనీ యత్ర నౌ స్యాతాం తత్ర తే దృఢభక్తితా ॥౧.౬౬.౨౦॥

ముక్తిర్వా దీయతాం దేవ దుస్తరాద్ భవసాగరాత్ ।

న చావాం చిత్తయోరన్యరపేక్షితమిభానన ॥౨౧॥

కౌండిణ్య ఉవాచ ।

ఇతి తద్వాక్యమాకర్ణ్య తథేత్యుక్త్వా గజాననః ।

పునరాలింగ్య పిదధే భక్తం త్రిశిరసం ముదా ॥౨౨॥

ఏతస్మాత్కారణాద్ దూర్వాభారోఽస్మై దీయతే మయా ।

అసంఖ్య భక్షణాద్యై న తృప్తిం దేవః సమాయయౌ ॥౨౩॥

దూర్వాంకురేణ చైకేన స తృప్తిం పరమాం యయౌ।

ఇతి తే కథితః సమ్యగాశ్రయే మహిమా శుభః।

దూర్వాసమర్పణభవః శ్రవణాత్ సర్వకామదః ॥౨౪॥

ఇతిహాసమిమం భక్త్యా శృణుతే శ్రావయేచ్చ యః।

స పుత్ర ధనకామాఢ్యః పరత్రేహ చ మోదతే ॥౨౫॥

గజాననే లభేద్ భక్తిం నిష్కామో ముక్తిమాప్నుయాత్ ।

గణా ఊచుః ।

శ్రుత్వాపీత్థమితీహాసమాశ్రయా సంశయం పునః ॥౨౬॥

ప్రపేదే హృది తం జ్ఞాత్వా కౌండిన్యః పునరబ్రవీత్ ।

ఆశ్రయే శృణు మే వాక్యం సంశయస్యాపనుత్తయే ॥౨౭॥

యద్బ్రవీమి హృదిస్థస్య మయా జ్ఞాతస్య తేఽనఘే।

ఏకం దూర్వాంకురం గృహయ గచ్ఛ శీఘ్రం బిడౌజసమ్ ॥౨౮॥

వదాశీర్వచనం పూర్వం పశ్చాద్యాచస్వ కాంచనమ్ ।

దూర్వాంకురేణ తులితం గృహీత్వా సదిహానయ ॥౨౯॥

న న్యూనం నాధికం గ్రాహయం తస్య భారాచ్ఛుభాననే ॥౧.౬౬.౩౦॥

గణా ఊచుః ।

ఇతి వాణీం తస్య శ్రుత్వా గృహీత్వైకం తదాశ్రయా ।

దూర్వాంకురం యయౌ శక్రం భర్తుర్వాక్యపరాయణా ॥౩౧॥ (౨౯౦౯)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే షట్షష్టితమోఽధ్యాయః ॥౬౬॥

అధ్యాయ ౬౭ ప్రారంభ :-

గణా ఊచుః ।

ఆజ్ఞప్తా తేన మునినా స్వాభిప్రేతార్థసిద్ధయే ।

ఏక దూర్వాంకురం గృహ్య శక్రసన్నిధిమాయయౌ ॥౧॥

తమువాచాశ్రయా శక్ర దేహి మే కాంచనం శుభమ్ ।

యాచితుం త్వాం సమాయాతా భర్తృవాక్యాత్ సురేశ్వర ॥౨॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

కిమర్థం త్వమిహాయాతా యద్వాజ్ఞా ప్రేషితా భవేత్ ।

మయా సంప్రేషితం స్యాచ్చే జాతరూపం స్వశక్తితః ॥౩॥

ఆశ్రయోవాచ ।

దూర్వాంకురస్య తులయా యద్ భవేత్ కాంచనం సుర।

తద్ గృహీష్యే శచీభర్త న్యూనం న చ వాధికమ్ ॥౪ ॥

శక్ర ఉవాచ ।

దూతైనాం నయ శీఘ్రం త్వం కుబేరభవనం ప్రతి ।

స దాస్యతి సువర్ణం చ దూర్వాంకురమితం శుభమ్ ॥౫॥

గణా ఊచుః ।

ఆజ్ఞయా దేవరాజ్యస్య దేవదూతస్తయా సహ ।

ప్రాయాత్ కుబేరభవనం శక్రస్య వచనాత్తదా ॥౬॥

అస్యై దూర్వాంకురమితం జాతరూపం ప్రదీయతామ్ ।

ఇన్ద్రేణ ప్రేషితా సాధ్వీ మునిపత్నీ మయా సహ ।

ప్రాపితా భవనం తేఽద్య యామి దేవ నమోఽస్తు తే ॥౭॥

కుబేర ఉవాచ ।

అత్యాశ్చర్యమహం మన్యే మునిః శక్రస్తథాఽఽశ్రయా।

మోహావిష్టా న జానన్తి దూర్వాంకురమితం కియత్ ॥౮॥

కాంచనం తేన కిం వా స్యాద్ బహులం కిం న యాచితమ్ ।

గణా ఊచుః ।

ఏవమేవ దదౌ తస్యై బహులం కాంచన సహ ॥౯॥

న జగ్రాహ భయాద్ భర్తుర్న్యూనాధిక విశంకయా ।
స్వర్ణకార తులాయాం తం దూర్వాంకురమధారయత్ ॥౧.౬౭.౧౦॥
నాభవత్తులయా తస్య పర్యాప్తం తత్తు హాటకమ్ ।
వణిక్ తులా సమానీతా తత్రాపి నాభవత్ సమమ్ ॥౧౧॥
తైలకారతులాయాం తు దూర్వాంకుర సమం న చ ।
ధటోబద్ధస్తతస్తత్ర హాటకం దత్తమేకతః ॥౧౨॥
దూర్వాంకురోఽపరత్రాపి యాతిపత్రమధస్తదా ।
అన్యదన్యద్దధౌ తత్ర కుబేరః కాంచనం బహు ॥౧౩॥
తచ్చాపి నాభవత్తేన సమం దూర్వాంకురేణ చ ।
సర్వ కోశగతం ద్రవ్యం దత్తం తేన గిరీన్ద్రవత్ ॥౧౪॥
తథాపి నాభవత్సామ్యం తేన దుర్వాంకురేణ తత్ ।
పత్నీమాహూయ తాం ప్రాహ కుబేరః కౌతుకాన్వితః ॥౧౫॥
కురు మద్వాక్యతః సుభ్రు ధటారోహణమగ్రతః ।
న సమం చేత్ సమారోక్ష్యే నిజసత్త్వరిరక్షయా ॥౧౬॥
పతివ్రతాఽఽజ్ఞయా తస్య ధటమారురుహే తదా।
న సమా సాఽపి తేనాసీత్తతః సర్వాం పురీ దదౌ ॥౧౭॥
ధటమధ్యే కుబేరోఽసౌ న చోర్ధ్వం జాయతేంఽకురః ।
శ్రుత్వా దూతముఖాదిన్ద్రో గజారూఢః సమాయయౌ ॥౧౮॥
స్వకీయద్రవ్యసహితో ధటమారురుహే స్వయమ్ ।
దూర్వాంకురో న చోర్ధ్వం స తథాపి సమజాయత ॥౧౯॥
అధోముఖో గతశ్చింతాం కిమేతదితి చిన్తయన్ ।

విష్ణుం హరం చ సస్మార తత్రారోహణకామ్యయా ॥౧.౬౭.౨౦॥

తత్రాగతౌ సనగరౌ ధటమారుహతాం తదా ।

తథాపి నోర్ధ్వమగమత్తదా దూర్వాంకురం స్ఫుటమ్ ॥౨౧॥

తతస్తే తత ఉత్తేరుః శివవిష్ణుధనేశ్వరాః ।

వరుణేంద్రాగ్ని మరుతః కౌండిన్యమభితో యయుః ॥౨౨॥

దేవా దేవర్షయశ్చైవ సిద్ధవిద్యాధరోరగాః ।

దినాన్తే సమనుప్రాప్తే స్వం నీడమివ పక్షిణః ॥౨౩॥

నమస్కృత్య మునిం సర్వే ప్రోచురుద్విగ్నచేతసః ।

సర్వ ఊచుః ।

వృజినం విలయం యాతం దర్శనాత్తవ భో మునే ॥౨౪॥

పూర్వపుణ్యభవాదగ్రే కల్యాణం నో భవిష్యతి ।

తవ పత్న్యాహృతం సత్త్వం సర్వేషామద్య నః స్ఫుటమ్ ॥౨౫॥

మహిమానం న జానీమో దూర్వాంకురసముద్భవమ్ ।

ఏక దూర్వాంకుర తులాం త్రైలోక్యమపి నాలభత్ ॥౨౬॥

గజానన శిరస్థస్య త్వయా భక్త్యాఽర్పితస్య చ ।

జనీయాన్ మహిమానం కః సమ్యగ్ దూర్వాంకురస్య హ।

యజ్ఞదాన వ్రత తపః స్వాధ్యాయోఽపి న తత్సమః ॥౨౭॥

గజాననైకభక్తస్య జపతస్తపతోఽనిశమ్ ।

తవాపి మహిమానం కో జానీయాత్సర్వదేహినః ॥౨౮॥

ఏవముక్త్వా మునిం సర్వే పూర్వం పూజ్య గజాననమ్ ।

సర్వే సభార్య పుపూజుస్తుష్టువుర్ననృతుర్జగుః ॥౨౯॥

న బ్రహ్మ న హరిః శివేన్ద్ర మరుతో, నాగ్నిర్వివస్వాన్ యమః ।

శేషో శేష కలానిధిశ్చ వరుణో, నో చన్ద్రమా నాశ్వినో ।

నో వాచామధిపో న చైవ గరుడో, నో యక్షరాణ్ నాంగిరా ।

మాహాత్మ్యం పరివేద దేవ నిగమైః రజ్ఞాతరూపస్య తే ॥౧.౬౭.౩౦॥

ఏవం సంతోష్య సర్వే తే దేవదేవం గజాననమ్ ।

మునిం చ సమనుజ్ఞాప్య యయుః స్వం స్వం నికేతనమ్ ॥౩౧॥

ఆశ్రయాఽపి తతో జ్ఞాత్వా దూర్వామహాత్మ్యముత్తమమ్ ।

విశ్వస్త భర్తృవాక్యే సా దూర్వాభిః ప్రత్యపూజయత్ ॥౩౨॥

విఘ్నేశ్వరం సర్వదేవం సర్వైర్దూర్వాభిరర్చితమ్ ।

ప్రణనామ చ కౌండిన్యం భర్తారం సత్యవాదినమ్ ॥౩౩॥

ఉవాచ సుప్రసన్నా సా స్వాత్మానం నిన్దతీ భృశమ్ ।

ఆశ్రయోవాచ ।

మాదృశీ నైవ దృష్టాఽస్తి యాతే వాక్యే సంశయా ॥౩౪॥

విశేషవిదుషాం స్వామిని విశేషవిదుషా త్వయా ।

సమ్యక్ కృతం మమ విభో సర్వభూత దయావతా ॥౩౫॥

తత్క్షమస్వాపరాధం మే త్వామహం శరణాగతా ।

తతః ప్రాతః సముత్థాయ దూర్వా ఆదాయ సత్వరౌ।।౩౬॥

స్నాత్వా దేవం సమభ్యర్చ్య దూర్వార్పణమకుర్వతామ్ ।

అనన్యభక్త్యా జ్ఞాత్వా తౌ దూర్వామాహాత్మ్యముత్తమమ్ ॥౩౭॥

సాయంప్రాతర్దేవదేవం పూజయన్తౌ నిరన్తరమ్ ।

త్యక్త్వా యజ్ఞవ్రతం దానం జ్ఞాత్వా దేవో గజాననః ॥౩౮॥

కృపయా పరయావిష్టః స్వధామ ప్రత్యపాదయత్ ।

గణా ఊచుః ।

అగాధం వర్ణితం దూర్వామాహాత్మ్యమిదముత్తమమ్ ॥౩౯॥

అశేష వర్ణనే శేషో నేశో నేశో హరీశ్వరౌ।

త్రైలోక్యం తులయా యస్యాః పత్రేణైవాఽభవత్సమమ్ ॥౧.౬౭.౪౦॥

దూర్వేతి స్మరణాత్ పాపం త్రివిధం విలయం వ్రజేత్ ।

తత్ స్మృతో స్మర్యతే దేవో యతః సోఽపి గజాననః ॥౪౧॥

ఇతి చింతామణి క్షేత్రమహిమా వర్ణితః స్ఫుటమ్ ।

శ్రవణాత్ కీర్తనాత్ ధ్యానాద్ భుక్తిముక్తిఫలప్రదః ॥౪౨॥

ఏతస్మాత్ కారణాద్యానం త్రయాణాం ప్రేషితం శుభమ్ ।

రాసభస్య ముఖాద్ దూర్వా గతా దేవే వృషస్య చ ॥౪౩॥

చాండాల్యా శీతనాశాయ త్వానీతా తృణభారతః ।

వాయునా ప్రబలేనాపి గతా దూర్వాం గజాననే ॥౪౪॥

యతస్తస్య ప్రియా దూర్వా సంతుష్టోఽసౌ వినాయకః ।

నిష్పాపత్వాత్ త్రయాణాం స సాన్నిధ్యం దత్తవాన్నిజమ్ ॥౪౫॥

గన్ధమాత్రేణ దూర్వాయాః సంతుష్టో జాయతే విభుః ।

ప్రసంగేన తు భక్త్యా వా కిం పునర్మస్తకార్పణాత్ ॥౪౬॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి దూతముఖాద్రాజ్ఞా స శ్రుతో మహిమా తదా ।

దూర్వాయా మునిభిః సర్వైర్న దృష్టో న చ సంశ్రుతః ॥౪౭॥

స్నాత్వా దూర్వాంకురాన్ గృహ్య పుపూజుస్తే వినాయకమ్ ।

సేవకాశ్చాపి దూర్వాభిరానర్చుః శ్రీగజాననమ్ ।।౪౮॥

ఆసన్సర్వే దివ్యదేహాస్తేజసా సూర్యవర్చసః ।

శృణ్వన్తో దేవవాద్యానాం నానారావాన్ సమన్తతః ॥౪౯॥

విమానవరమారూఢా దివ్యవస్త్రానులేపినః ।

యాతా వైనాయకం ధామ కేచిత్తద్రూపధారిణః ॥౧.౬౭.౫౦॥

నరా నాగరికాః కేచిదాగతాస్తం మహోత్సవమ్ ।

ద్రష్టుం దూర్వాభిరానర్చురేకవింశతిభిః పృథక ॥౫౧॥

భుక్త్వా భోగాంశ్చ తే సర్వే గాణేశస్థానమాగమన్ ।

విమానం చాపి చలితమూర్ధ్వం తత్ పుణ్యపుంజతః ॥౫౨॥

తస్మాద్ గణేశ భక్తేన కార్యం దూర్వాభిరర్చనమ్ ।

న కరోతి నరో యస్తు ప్రమాదాత్తాభిరర్జనమ్ ॥౫౩॥

స చాండాలస్తు విజ్ఞేయో నరకాన్ ప్రాప్నుయాద బహూన్ ।

న తన్ముఖం నిరీక్షేత కదాచిదపి మానవ ॥౫౪॥

యస్తు దూర్వాభిరర్చేత్తం దేవదేవం గజాననమ్ ।

తస్య దర్శనతోఽన్యోఽపి పాపీ శుద్ధిమవాప్నుయాత్ ॥౫౫॥

అలాభే బహు దూర్వాణామేకయైవాభి పూజయేత్ ।

తేనాపి కోటిగుణితా కృతా పూజా న సంశయః ॥౫౬॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి నానావిధో రాజన్ మహిమా కథితస్తవ।

సేతిహాసస్తు దూర్వాణాం శ్రవణాత్పాపనాశనః ॥౫౭॥

నాఖ్యేయో దుష్టబుద్ధేస్తు ప్రియే పుత్రే నివేదయేత్ ।

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

ఇతి బ్రహ్మముఖాచ్ఛ్రుత్వా పరమాఖ్యానముత్తమమ ॥౫౮॥

ననన్ద పరమప్రీతో ననామ కమలాసనమ ।

తదాజ్ఞయా యయౌ స్థానం స్వకీయం విస్మయాన్వితః ॥౫౯॥ (౨౯౬౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే దూర్వామాహాత్మ్యే సప్తషష్టితమోఽధ్యాయః ॥౬౭॥

అధ్యాయ ప్రారంభ ౬౮ :-

శూరసేన ఉవాచ ।

అన్యాం కథయ శక్ర త్వం గణనాథ కథాం పునః ।

కృతవీర్యస్య జనకః కిం చకార తతః పరమ్ ॥౧॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

శ్రుత్వాఽఖ్యానం తు సంకష్టచతుర్థ్యాం రాజసత్తమః ।

దూర్వాఖ్యానం తు సంశ్రుత్వా చిన్తావిష్టో నృపోఽభవత్ ॥౨॥

అపుత్రస్య గతిర్నాస్తి పుత్రో మే భవితా కథమ్ ।

స్వప్నే దదర్శ పితరం కార్తవీర్యస్తథా విధిః ॥3॥

సగద్గదాభ్యాం కంఠాభ్యాం నోచతుస్తౌ పరస్పరమ్ ।

ఆలిలింగతురన్యోన్యం ప్రేమవిహ్వల చేతసా ॥౪॥

తతః పుత్రం కరే ధృత్వా పర్యంకేఽస్థాపయత్ పితా ।

ఉవాచ చ త్వయా పుత్ర పుత్రార్థం బహుధా శ్రమః ॥౫॥

క్రియతే చాహమప్యేకముపాయం వచ్మి తేఽనఘ ।

మృత్యులోకాదాగతేన కథితం నారదేన మే ॥౬॥

తద్రైవాహం గతః పుత్ర బ్రహ్మణః సదనం ప్రతి ॥౭॥

పప్రచ్ఛాహం నమస్కృత్య బ్రహ్మాణం సర్వవేదినమ్।

కథం మే భవితా పుత్రః సన్తతిః కమలాసన ॥౮॥

కథితం తేన షంకష్టచతుర్థీ వ్రతముత్తమమ్ ।

క ఉవాచ ।

అస్మిన్ వ్రతే కృతే పాప క్షయే జాతే నృపోత్తమ ॥౯॥

సంతతిస్తవ పుత్రస్య భవిష్యతి న సంశయః ।

పితోవాచ ।

తదా తత్రైవ లిఖితం బ్రహ్మణా కథితం యథా ॥౧.౬౮.౧౦॥

గృహాణ పుస్తకం చైతదద్యథావత్ కురు చ వ్రతమ్ ।

యావదబ్దం సమాప్యేత తావత్ సిద్ధి వినాయకః ॥౧౧॥

ప్రసన్నో భవితా దేవః సర్వసంకష్టహారకః ।

తస్మిన్ ప్రసన్నే పుత్ర స్తే భవితా నాత్ర సంశయః ॥౧౨॥

ఇత్యుక్త్వాఽన్తర్హితస్తస్య పుత్రస్య జనకో నృప ।

జజాగార తతో రాజా కృతవీర్యస్తు వై బలీ ॥౧౩॥

దదర్శ పుస్తకం హస్తే స్వప్నార్థాన్ పరిసస్మరే ॥౧౪॥

ముమోచాశ్రూణి నేత్రాభ్యాం శోకానన్దపరిప్లుతః ।

పితుర్వియోగాచ్ఛోకార్తః పుస్తకాప్తేశ్చ హర్షితః ॥౧౫॥

తావత్తస్యా గతామాత్యాః పరివార్యాబ్రువన్నృపమ్ ।

అమాత్యా ఊచుః ।

జహి ప్రమాదం రాజంస్త్వం సావధానమనా భవ ॥౧౬॥

త్యజ శోకం వదాస్మాన్కిం కారణం శోకకారకమ్ ।

అస్మానపి సమావిష్టస్త్వచ్ఛోకాచ్ఛోక ఉత్కటః ॥౧౭॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

శ్రుత్వా వాక్యమమాత్యానాం కార్తవీర్యో జగాద తాన్ ।

మయా స్వప్నే పితా దృష్టస్తేన మే విహ్వలం మనః ॥౧౮॥

పుస్తకం చైవ సంకష్ట చతుర్థీవ్రతబోధకమ్ ।

దత్తం మమ కరే తేన పిదధే తత్క్షణాచ్చ సః ॥౧౯॥

తద్వియోగేన శోచామి గతార్థం నిర్ధనో యథా ।

ఉక్తం చ తేన మే వాక్యం పుత్రార్థం కుర్విదం వ్రతమ్ ॥౧.౯౮.౨౦॥

ప్రబుద్ధోహం యదామాత్యా హస్తే దృష్టం చ పుస్తకమ్ ।

ఆశ్చర్యం హర్షశోకైశ్చాప్యశ్రు ముంచామి నాన్యథా ॥౨౧॥

అమాత్యా ఊచుః ।

యః పితా సర్వలోకానాం మనుష్యోరగరక్షసామ్ ।

స ఏవ పితృరూపేణ పరితుష్టో గజానన ॥౨౨॥

ఉపాయమవదత్తే స సన్తత్యై రాజసత్తమ ।

అన్యథా పుస్తకం క్వ త్యం స్వప్నార్థః క్వ ప్రమాభవేత ॥౨౩॥

వినా ప్రసాదం స్వప్నోఽపి విపర్యయముదాహృతః ।

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

ఇత్యమాత్యవచః శ్రుత్వా సావధానమనా నృపః ॥౨౪॥

ఆహూయ పరిపప్రచ్ఛ పండితాన్ సుహృదోఽపి చ ।

వదన్తు పుస్తకస్యార్థం ప్రసాదాత్తస్య భో ద్విజాః ॥౨౫॥

త ఊచుః పుస్తకం దృష్ట్వా తస్యార్థం సర్వసంసది ।

ద్విజా ఊచుః ।

బ్రహ్మణః కృతవీర్యస్య సంవాదోఽత్ర మహాన్నృప ॥౨౬॥

చతుర్థీ సర్వ సంకష్ట నాశిన్యత్ర నిరూపితా।

చన్ద్రోదయే గణేశస్య పూజా ప్రోక్తా సవిస్తరా ॥౨౭॥

అంగారకచతుర్థ్యాస్తు మహిమా బహుశోఽపి చ ।

తిథిదేవ విధూనాం చ అర్ఘ్యదానం సమంత్రకమ్ ॥౨౮॥

ఏకవింశతి విప్రాణాం భోజనం చైవ పూజనమ్ ।

నానా దానాని తేభ్యశ్చ దేయానీతి నిరూపితమ్ ॥౨౯॥

దూర్వాసమర్పణఫలం శ్వేతదూర్వా ఫలం పృథక్ ।

ఏతద్వ్రతం మహాభాగ భాగ్యాత్ ప్రాప్తం త్వయాఽనఘ ॥౧.౬౮.30॥

న దృష్టం న శ్రుతం లోకే

భవిష్యత్యుపకారకమ్ ।

శ్రవణాత్ స్మరణాచ్చాపి సంకష్టహరణం నృణామ్ ॥3౧॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

శ్రుత్వా తత్పండితముఖాద్రాజా సర్వజనశ్చ హ ।

ఆశ్చర్యానన్దసంయుక్తః పుపూజే స ద్విజోత్తమాన్ ॥3౨॥

వస్త్రాలంకారరత్నాని ధనం ధాన్యం దదౌ బహు ।

అత్రిమాహూయ రాజాఽపి గురుం నిజకులస్య చ ॥33॥

సుముహూర్తే తతోఽగృహ్ణాత్ పరిపూజ్య యథావిధి ।

దేవం వినాయకం తం చ విద్యాతేకాక్షరాం శుభామ్ ॥౩౪॥

జజాప మన్త్రం తమనన్యభక్త్యా, ధ్యాయన్ గణేశం విజితేన్ద్రియః స।

వ్రతం చ చక్రే గణనాథతుష్ట్యై, సుతాప్తయే సంకటనాశనం తత్ ॥౩౫॥ (3003)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే వ్రతనిరూపణం నామాష్టషష్టితమోఽధ్యాయః ॥౬౮॥

అధ్యాయ ౬౯ ప్రారంభ :-

శూరసేన ఉవాచ ।

బ్రహ్మణా కథమాదిష్టం కృతవీర్యాంస సిద్ధిదమ్ ।

తన్మమాచక్ష్వ సంకష్ట చతుర్థీ వ్రతముత్తమమ్ ॥౧॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

సత్యలోకే సుఖాసీనం సర్వజ్ఞం చతురాననమ్ ।

కృతవీర్యపితా గత్వా పప్రచ్ఛ ప్రణతో నృపః ॥౨॥

కృతవీర్య ఉవాచ ।

దేవదేవ జగద్ధాతః ప్రణతార్తినివారణ ।

వర్తతే హదయే యన్మే పృచ్ఛామి త్వాం వదస్వ తత్ ॥౩॥

ఆపత్సు వర్తమానానాం నృణాం వ్యాకులచేతసామ్ ।

చిన్తయా వ్యగ్రమనసాం వియోగే సుహృదాం తథా ॥౪॥

దుర్లభం ప్రాప్తయే నృణాం కార్యసిద్ధిః కథం భవేత్ ।

అర్థసిద్ధిః కథం నిత్యం పుత్రసౌభాగ్యసమ్పదా ॥౫॥

సర్వసంకష్టనాశార్థం కార్యం కి మానవైః ప్రభో।

బ్రహ్మోవాచ ।

శృణు రాజన్ ప్రవక్ష్యామి సర్వసిద్ధిప్రదం వ్రతమ్ ॥౬॥

యస్యానుష్ఠానమాత్రేణ చిన్తితం ప్రాప్నుయాన్నరః ।

ఓషధీభిః శుక్లతిలైర్ద్వివా స్నాయాత్ ప్రసన్నధీః ॥౭॥

సంకల్పం కారయేత్ సమ్యగ్ ధ్యాత్వా దేవం గజాననమ్ ।

గణేశం పూజయేద్ భక్త్యా మన్త్రైరాగమసంభవైః ॥౮॥

కృష్ణపక్షే చతుర్థ్యాం చ నిశి చన్ద్రోదయేఽపి చ ।

నృప ఉవాచ ।

కథం సంపూజయేద్ బ్రహ్మన్ దేవదేవం గజాననమ్ ॥౯॥

విస్తరేణ మమ బ్రూహి ప్రణయాత్ పరిపృచ్ఛతే ।

బ్రహ్మోవాచ ।

నిత్యకర్మ సమాప్యాథ నిశాయాముదయే విధోః ॥౧.౯.౧౦॥

శుచౌ దేశే గోమయేన లిప్తే మండపికాన్వితే ।

తత్ర పీఠం గణేశస్య పూజయేత్ కుంకుమాక్షతైః ॥౧౧॥

స్థాపయేత్ కలశం తత్ర పంచరత్నసమన్వితమ్ ।

తస్యోపరి న్యసేత్పాత్రం సౌవర్ణకలశాన్వితమ్ ॥౧౨॥

తదభావే తు రౌప్యం వా తామ్రం వైణవమేవ చ ।

తస్యోపరి న్యసేద్వస్త్రం క్షౌమం వా శక్తిసంయుతః ॥౧౩॥

తస్యోపరి లిఖేద్యన్త్రమాగమోక్తవిధానతః ।

తత్ర మూర్తిం గణేశస్య సౌవర్ణీం లక్షణాన్వితామ్ ॥౧౪॥

ఏకదంతం మహాకాయం తప్తకాంచనసన్నిభమ్ ।

లంబోదర విశాలాక్షం జ్వలత్ పావకలోచనమ్ ॥౧౫॥

ఆఖుపృష్ఠసమారూఢం చామరైర్వీజితం గణైః ।

శేషయజ్ఞోపవీతం చ చిన్తయేత్తం గజాననమ్ ॥౧౬॥

ధ్యానమ్ ।

ఆగచ్ఛ దేవదేవేశ సంకటాన్మాం నివారయ ।

యావద్వ్రతం సమాప్యేత తావత్త్వం సన్నిధౌ భవ ॥౧౭॥

సహస్రశీర్షేత్యావాహనమ్ ।

గణాధీశ నమస్తేఽస్తు సర్వసిద్ధిప్రదాయక ।

ఆసనం గృహయతాం దేవ సంకటాన్మాం నివారయ ॥౧౮॥

పురుష ఏవే ం ఆసనమ్ ।

ఉమాపుత్ర నమస్తేస్తు నమస్తే మోదకప్రియ ।

పాద్యం గృహాణ దేవేశ సంకటం మే నివారయ ॥౧౯॥

ఏతావానస్య ం పాద్యమ్ ।

లంబోదర నమస్తేఽస్తు రత్నయుక్తం ఫలాన్వితమ్ ।

అయం గృహాణ దేవేశ సంకటం మే నివారయ ।

త్రిపాదూర్ధ్వేత్యర్ఘ్యమ్ ॥౧.౬౯.౨౦॥

గంగాది సర్వతీర్థేభ్యః ఆహృతం తోయముత్తమమ్ ।

గృహాణాచమనీయార్థం సంకటం మే నివారయ ।

తస్మాద్విరాళం ఆచమనీయమ్ ॥౨౧॥

పయో దధి ఘృతం చైవ శర్కరామధుసంయుతమ్ ।

పంచామృతం గృహాణేదం సంకటం మే నివారయ ॥౨౨॥

మన్త్రైః పంచామృతమ్ ।

నర్మదా చంద్రభాగా చ గంగాసంగమజైర్జలైః ।

స్నాపితోఽసి మయా భక్త్యా సంకటం మే నివారయ ।

యత్పురుషేణేతి స్నానమ్ ॥౨౩॥

ఇభవక్త్ర నమస్తుభ్యం గృహాణ పరమేశ్వర ।

వస్త్రయుగ్యం గణాధ్యక్ష సంకటం మే నివారయ ।

తం యజ్ఞమితి వస్త్రమ్ ॥౨౪॥

వినాయక నమస్తుభ్యం నమః పరశుధారిణే ।

ఉపవీత గృహాణేదం సంకటాన్మే నివారయ ।

తస్మాం యజ్ఞోపవీతమ్ ॥౨౫॥

ఈశపుత్ర నమస్తుభ్యం నమో మూషకవాహన ।

చన్దనం గృహయతాం దేవ సంకటం మే నివారయ ।

తస్మాద్యజ్ఞాదితి చందనమ్ ॥౨౬॥

ఘృతకుంకుమ సంయుక్తాస్తన్డులాః సుమనోహరాః ।

అక్షతాస్తే నమస్తుభ్యం సంకటం మే నివారయ ।

అక్షతః ॥౨౭॥

చంపకం మల్లికాదూర్వాం పుష్పజాతిరనేకశః ।

గృహాణ త్వం గణాధ్యక్ష సంకటం మే నివారయ ।

తస్మాదశ్వేతి పుష్పమ్ ॥౨౮॥

లమ్బోదర మహాకాయ ధూమ్రకేతో సువాసితమ్ ।

ధూపం గృహాణ దేవేశ సంకటం మే నివారయ ।

యత్పురుషమితి ధూపః ॥౨౯॥

విఘ్నాంధకారసంహారకారక త్రిదశాధిపః ।

దీపం గృహాణ దేవేశ సంకటం మే నివారయ ।

బ్రాహ్మణోఽస్యేతి దీప: ॥౧.౬౯.30॥

మోదకాపూపలడ్డూక పాయసం శర్కరాన్వితమ్ ।

పక్వాన్నం సఘృతం దేవ నైవేద్యం ప్రతిగృహయతామ్ ।

చన్ద్రమా మనస ఇతి నైవేద్యమ్ ॥3౧॥

నారికేల ఫలం ద్రాక్షాం రసాలం దాడిమం శుభమ్ ।

ఫలం గృహాణ దేవేశ సంకటాన్మే నివారయ ।

నాభ్యా ఆసీదితి ఫలమ్ ॥3౨॥

క్రముకైలా లవంగాది నాగవల్లీదలాని చ ।

తాంబూలం గృహ్యతాం దేవ సంకటం మే వినాశయ ।

ఇతి తాంబూలమ్ ॥33॥

సర్వప్రీతికరం దేవ హిరణ్యం సర్వసిద్ధయే ।

దక్షిణార్థం గృహాణేదం సంకటం మే వినాశయ ।

సప్తాస్యాసన్నితి దక్షిణామ్ ॥3౪॥

తతో దుర్వాంకురాన్ గృహ్య వింశత్యేకం చ భక్తితః ।

ఏభిర్నామపదేర్దేవమర్చయేత్సుసమాహితః ॥3౫॥

(గణాధిపత్య నమః ।౧। ఉమాపుత్రాయ నమః ।౨। అఘనాశనాయ నమః ।3।
ఏకదన్తాయ నమః ।౪। ఇభవక్త్రాయ నమః ।౫। మూషకవాహనాయ నమ ।౬।
వినాయకాయ నమః ।౭। ఈశపుత్రాయ నమః ।౮। సర్వసిద్ధిప్రదాయ నమః ।౯।

లంబోదరాయ నమః ।౧౦। వక్రతుండాయ నమః ।౧౧। మోదకప్రియాయ నమః ।౧౨। విఘ్నవిధ్వంసకర్త్రే నమః ।౧౩। విశ్వవంద్యాయ నమః ।౧౪। అమరేశాయ నమః ।౧౫। గజకర్ణాయ నమః ।౧౬। నాగయజ్ఞోపవీతినే నమః ।౧౭। భాలచన్ద్రాయ నమః ।౧౮। పరశుధారిణే నమః ।౧౯। విఘ్నాధిపాయ నమః ।౨౦। విద్యాప్రదాయ నమః ।౨౧। కర్పూరానలసంయుక్తం శేషాఘౌఘవినాశనమ్ ।

నీరాజనం గృహాణేశ సంకటాన్మాం విమోచయ ।

నీరాజనమ్ ॥౩౬॥

చమ్పకాశోక బకులైః పారిజాతభవైః శుభైః ।

పుష్పాంజలిం గృహాణేమాం సంకటాన్మాం విమోచయ ।

యజ్ఞేనేతి పుష్పాంజలిః ॥౩౭॥

త్వమేవ విశ్వం సృజసీభవక్త్ర త్వమేవ విశ్వం పరిపాసి దేవ ।

త్వమేవ విశ్వం హరసేఽఖిలేశ త్వమేవ విశ్వాత్మక ఆవిభాసి ॥౩౮॥

ఇతి స్తుతిః ।

నమామి దేవం గణనాథమీశం విఘ్నేశ్వరం విఘ్నవినాశదక్షమ్।

భక్తార్తిహం భక్తివిమోక్షదక్షం, విద్యాప్రదం వేదనిధానమాద్యమ్ ॥౩౯॥

నమస్కారాః ।

ఏవం స్తువీత విధివత ప్రణమేత పునః పునః ।

ప్రదక్షిణాం ప్రకుర్వీత యథా శక్త్యైకవింశతిమ్ ॥౧.౬౯.౪౦॥

యే త్వామసంపూజ్య గణేశ నూనం వాంఛంతి మూఢా విహితార్థసిద్ధిమ్ ।

త ఏవ నష్టా నియతం హి లోకే జ్ఞాతో మయా తే సకల ప్రభావః ॥౪౧॥

ప్రార్థనా ।

ఆచార్యస్త్వం ద్విజాధ్యక్ష సర్వసిద్ధిప్రదాయక ।

వాయన్ గృహ్యతాం బ్రహ్మన్ సంకటాన్మాం నివారయ ॥౪౨॥

ఫలపుష్పాక్షతైర్యుక్తం జలం తే దక్షిణాన్వితమ్ ।

విశేషార్ఘ్యం మయా దత్తం సంకటాన్మాం నివారయ ॥౪౩॥

ఇతి షోడశోపచారైర్మన్త్రేణానేన పూజయేత్ ।

ఓం నమో హేరంబ మదమోదిత మమ సంకటం నివారయ స్వాహా ।

ఇన్ద్రాదిలోకపాలాంశ్చ సమన్తాత్ పూజయేత్ సుధీః ॥౪౪॥

పక్వముద్గతిలైర్యుక్తాన్ మోదకాన్ ఘృతపాచితాన్ ।

భక్ష్యాన్యన్యాని తామ్బూలం యథాశక్తి ప్రకల్పయేత్ ॥౪౫॥

తతో దూర్వాంకురాన్గృహ్య వింశత్యేకం చ భక్తితః ।

ఏభిర్నామపదైర్దేవమర్చయేత్ సుసమాహితః ॥౪౬॥

గణాధిప నమస్తుభ్యముమాపుత్రాభయప్రద ।

ఏకదన్తేభవక్త్రేతి తథా మూషకవాహన ॥౪౭॥

వినాయకేశ పుత్రేతి సర్వసిద్ధిప్రదాయక ।

లమ్బోదర నమస్తుభ్యం వక్రతుండాఘనాశన ॥౪౮॥

విఘ్నవిధ్వంసకర్త్రేతి విశ్వవన్ద్యామరేశ్వర ।

గజవక్త్ర నమస్తుభ్యం నాగయజ్ఞోపవీతినే ॥౪౯॥

భాలచన్ద్ర నమస్తుభ్యం నమః పరశుధారిణే ।

విఘ్నాధిప నమస్తుభ్యం సర్వవిద్యాప్రదాయక ॥౧.౬౯.౫౦॥

ఏవం సంపూజయేద్దేవం దూర్వాభిశ్చ పృథక్ పృథక్ ।

యదుద్దిశ్య కృతం సమ్యగ్ యథాశక్తిప్రపూజనమ్ ॥౫౧॥

తేన తుష్టో భవాశు త్వం హృత్స్థాన్కామాన్ప్రపూరయ ।

విఘ్నాన్నాశయ మే సర్వాన్ దుష్టాంశ్చ సముపస్థితాన్ ॥౫౨॥

త్వత్ప్రసాదేన సర్వాణి కార్యాణీహ కరోమ్యహమ్ ।

శత్రూణాం బుద్ధినాశం చ మిత్రాణాముదయం కురు ॥౫౩॥

ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం ప్రణిపత్య పునః పునః ।

తతో హోమం ప్రకుర్వీత శతమష్టోత్తరం వ్రతీ ॥౫౪॥

మోదకైర్వాణకం కార్యం వ్రతసంపూర్ణహేతవే ।

లడ్డూకైర్వటకాద్యైర్వా త్రిసప్తఫలసంయుతమ్ ॥౫౫॥

రక్తవస్త్రేణ సంఛాద్య స్వాచార్యాయ నివేదయేత ।

గణాధిప నమస్తుభ్యం సర్వసంకల్పసిద్ధిద ॥౫౬॥

వాయనస్య ప్రదానేన సంకటాన్మాం నివారయ ।

ఇతి వాయనమంత్రః ।

కథాం శ్రుత్వా తతః పుణ్యాం దద్యాదర్ఘ్యం సమాహితః ॥౫౭॥

తిథీనాముత్తమే దేవి గణేశప్రియ వల్లభే ।

సంకటం హర మే దేవి గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే ॥౫౮॥

ఇతి తిథ్యర్ఘః ।

లంబోదర నమస్తుభ్యం సతతం మోదకప్రియ ।

సంకటం హర మే దేవ గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే ॥౫౯॥

ఇతి దేవార్ఘః చన్ద్రాయ సప్తవారం తు మంత్రేణానేన పార్థివ ।

క్షీరోదార్ణవ సంభూత అత్రిగోత్ర సముద్భవ ।

గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం రోహిణ్యా సహితః శశిన్ ।

చంద్రార్ఘమంత్ర ॥౧.౬౯.౬౦॥

తతః క్షమాపయేద్దేవం తతో విప్రాంశ్చ భోజయేత్ ।

స్వయం భుంజీత తచ్ఛేషం బ్రాహ్మణభ్యో యదర్పితమ్ ॥౬౧॥

సప్తగ్రాసాన్ మౌనయుక్తో యథాశక్త్యా యథాసుఖమ్ ।

ఇత్థం కుర్యాత్తు మాసేషు చతుర్ష్వపి విధానతః ॥౬౨॥ (౩౦౬౫)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే ఏకోనసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥౬౯॥

అధ్యాయ ౭౦ ప్రారంభ :-

రాజోవాచ ।

వ్రతం పురా కృతం కేన భువి కేన ప్రకాశితమ్ ।

కిం పుణ్యం కి ఫలం చాస్య కరుణాద్వద మే ప్రభో ॥౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

పురా స్కన్దే గతే చైవ పార్వత్యైవ కృతం వ్రతమ్ ।

చతుర్ష్వపి చ మాసేషు శివవాక్యేన పార్థివ ॥౨॥

పంచమే మాసి దృష్టస్తు కార్తికేయో హ్యపర్ణయా ।

అగస్త్యేన కృతం పూర్వం సముద్రం పాతుమిచ్ఛతా ॥3॥

త్రిషు మాసేషు విఘ్నేశ ప్రసాదాత్ పీతవానముమ్ ।

షణ్మాసావధి రాజేన్ద్ర దమయన్త్యా పురా కృతమ్ ॥౪॥

నలమన్వేషయన్త్యా తు తతో దృష్టో నలస్తయా ।

ప్రద్యుమ్నస్య సుతం రాజంశ్చిత్రలేఖాఽనయత్పురా ॥౫॥

క్వ గతః కేన నీతో వా ఇతి శోచన్తమాకులమ ।

ప్రద్యుమ్నం పుత్రశోకార్తం రుక్మిణీ ప్రత్యభాషత ॥౬॥

శృణు పుత్ర ప్రవక్ష్యామి యద్వ్రతం స్వస్య మన్దిరే ।
శమ్బరేణ పురాఽఽనీతే బాలకే త్వయి షడ్దినే ॥౭॥
త్వద్వియోగజదుఃఖేన హృదయం మేం వ్యదూయత ।
కదా ద్రక్ష్యామ్యహం పుత్రమపూర్వమతిసుందరమ్ ॥౮॥
అన్యస్త్రీణాం సుతం దృష్ట్వా మమ చేతసి జాయతే ।
మమాపి పుత్రో భవితా సావనేన ప్రమాణతః ॥౯॥
ఇతి చిన్తాకులాయా మే గతాన్యబ్దాని భూరిశః ।
తతో మే దైవయోగాత్తు లోమశో మునిరాగతః ॥౧.౭౦.౧౦॥
తేనోపదిష్టం సంకష్టచతుర్థీవ్రతముత్తమమ్ ।
సర్వచిన్తాహరం పుత్ర చతుర్వారం కృతం మయా ॥౧౧॥
తత్ప్రసాదాత్ త్వమాయాతో హత్వా శమ్బరమాహవే ।
త్వమప్యేతత్ కురు వ్రతం తతో జ్ఞాస్యసి తం సుతమ ॥౧౨॥
బ్రహ్మోవాచ ।
ప్రద్యుమ్నేన కృతం పూర్వం గణనాథ సుతోషకమ్ ।
శ్రుతో బాణాసురపురే నిరుద్ధో నారదాత్ పురా ॥౧౩॥
ఉద్ధవస్యాజ్ఞయా కృష్ణః కృతవాన్ వ్రతముత్తమమ్ ।
భీతః ఈశ్వరసంగ్రామాదేకవారం యథావిధి ॥౧౪॥
గత్వా స శోణితపురం జిత్వా బాణాసురం మృధే ।
ఆనీతః ఉషయా సార్ద్ధమనిరుద్ధః క్షణాన్నృపః ॥౧౫॥
మయాఽపి సృష్టికామేన కృతమేతత్ నృపోత్తమ ।
కృతా నానావిధా సృష్టిర్వ్రతస్యాస్య ప్రభావతః ॥౧౬॥

అన్యైర్దేవాసురనరైః కృతం విఘ్నోపశాంతయే ।

ఋషిభిర్ధానవైర్యక్షైః కిన్నరోరగరాక్షసైః ॥౧౭॥

ఆపద్యపి చ కష్టాయాం కుర్యాత్తచ్ఛాంతయే వ్రతమ్ ।

నానేన సదృశం లోకే సర్వసిద్ధికరం వ్రతమ్ ॥౧౮॥

తపోదానం జపస్తీర్థం మన్త్రో విద్యా న చ క్వచిత్ ।

ఇమాం శ్రుత్వా కథాం రాజన్ స్వయం భుంజీత వాగ్యతః ॥౧౯॥

జానుమధ్యే కరం కృత్వా గణేశం హృది చిన్తయేత్ ।

ద్విజాతీనాం చ యచ్ఛేషం భోక్తవ్యం సహ బాంధవైః ॥౧.౭౦.౨౦॥

కార్యం బహ్వల్పమాసైస్తు సిద్ధ్యతే నాత్ర సంశయః ।

బహునాత్ర కిముక్తేన నాన్యతస్యాచ్ఛీఘ్రసిద్ధిదమ్ ॥౨౧॥

నోపదేశ్యమభక్తాయ నాస్తికాయ శఠాయ చ।

దేయం పుత్రాయ శిష్యాయ భక్తియుక్తాయ సాధవే ॥౨౨॥

మమ ప్రియోఽసి రాజేన్ద్ర ధర్మిష్ఠః క్షత్రియర్షభః ।

కార్య కర్తాఽసి లోకానాముపదిష్టమథో వ్రతమ్ ॥౨౩॥

తస్మాత్ సర్వవ్రతేష్వేతత్ కర్తవ్యం ప్రథమం త్వయా ।

సిద్ధిం యాస్యంతి కార్యాణి నాన్యథా భాషితం మయా ॥౨౪॥

యదా యదా పశ్యతి కార్యముద్యతం, నారీ నరో వా విదధాతు సద్వ్రతమ్ ।

సిద్ధ్యన్తి కార్యాణి మనీషితాని, కిం దుర్లభం విఘ్నహరే ప్రసన్నే ॥౨౫॥

సూత ఉవాచ ।

ఇత్థం స శ్రుత్వా విధివన్నృపోత్తమో, వ్రతం చకారాఖిల దుఃఖశాన్తయే।

వ్రతప్రభావాజ్జితవాన్స వైరిణో బుభోజ రాజ్యం స సుతైరకంటకమ ॥౨౬॥ (౩౦౯౧)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే చతుర్థీవ్రతోపాఖ్యానం కృతవీర్యం నామ సప్తతితమోఽధ్యాయః ॥౭౦॥

అధ్యాయ ౭౧ ప్రారంభ :-

రాజోవాచ ।

ఉద్యాపనం కథం కార్యం వ్రతస్యాస్య మహామతే ।

తన్మే విస్తరతో బ్రూహి లోకానాం హితకామ్యయా ॥౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ప్రథమే మాసి కర్తవ్యం పంచమే సప్తమేఽథవా ।

ఉద్యాపనం మనుష్యైస్తు వ్రతసంపూర్ణ హేతవే ॥౨॥

పూర్వోక్తేన విధానేన పూజయేద్ భక్తిమాన్నరః ।

పుష్పమండపికా కృత్వా నానావస్త్రవిచిత్రతామ్ ॥3॥

కృత్వా తు సర్వతోభద్రం నానారంగవిచిత్రతమ్ ।

పూజయేత్తమ దేవేశం కలశోపరి పూర్వవత్ ॥౪॥

చన్దనేన సుగన్ధేన పుష్పైర్నానావిధైరపి ।

నారికేల ఫలేనైవ దద్యాదర్ఘ్యం సమాహితః ॥౫॥

తిథీనాముత్తమే దేవి గణేశప్రియ వల్లభే।

సంకటం హర మే దేవి గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే ॥౬॥

లంబోదర నమస్తుభ్యం సతతమోదకప్రియ ।

సంకష్టం హర మే దేవ గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తు తే ॥౭॥

క్షీరోదార్ణవసంభూత అత్రిగోత్ర సముద్భవ ।

గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం రోహిణ్యా సహితః శశిన్ ॥౮॥

భోజ్యం భక్ష్యం చ లేహ్యం చ పేయం చోష్యం నివేదయేత్ ।

ఫలైరన్యైశ్చ బహుభిస్తోషయేద్ గణనాయకమ్ ॥౯॥

ఆచార్యం వరయేత్తత్ర ఋత్విజశ్చైకవింశతిమ్ ।

గణానాంత్వేతి మన్త్రేణ అయుతం హోమమాచరేత్ ॥౧.౭౧.౧౦॥

అథవా మూలమన్త్రేణ సహస్రం వా తదర్ధకమ్ ।

అష్టోత్తరశతం చాపి బలిదానం తతశ్చరేత్ ॥౧౧॥

పూర్ణాహుతిం హునేత్పశ్చాద్ వసోర్ధారా చ పాతయేత్ ।

హోమశేషం సమాప్యైవం బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్తతః ॥౧౨॥

వస్త్రయుగ్మం చ కలశాన్ దక్షిణాసనసంయుతాన్।

తేభ్యో దద్యాద్యథాశక్తి విత్తశాఠ్యం న కారయేత్ ॥౧౩॥

ఆచార్యం పూజయేత్ పశ్చాద్ వస్త్రాలంకరణాదిభిః ।

తస్మై భుక్తవతే దద్యాద్ వాయనం ఫలసంయుతమ్ ॥౧౪॥

శూర్పే పాయస సంపూర్ణ రక్తవస్త్రేణ వేష్టితమ్ ।

సౌవర్ణం తం గణాధీశం తస్మై దద్యాత సదక్షిణమ్ ॥౧౫॥

తిలానామాఢకం దద్యాద్ వ్రతసంపూర్ణ హేతవే ।

తతో గాం కపిలాం దద్యాత్ సవత్సాం సవిభూషణామ్ ॥౧౬॥

తతః క్షమాపయేద్ విప్రాన్ విఘ్నేశః ప్రీయతామితి ।

వ్రతస్యోద్యాపనం కృత్వా హయమేధఫలం లభేత్ ॥౧౭॥

పితోవాచ ।

ఏవం మే బ్రహ్మణాదిష్టం వ్రతం లోకోపకారతః ।

తదేతత్ కథితం తేఽద్య కురు పుత్రార్థమాదరాత్ ॥౧౮॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

యథాయథా సమాదిష్టం పిత్రా తేన మహావ్రతమ్ ।

తథా తథా కృతం తేన కార్తవీర్యేణ ధీమతా ॥౧౯॥

వ్యాఖ్యాయ కథితం సమ్యక్ పండితైర్వ్రతముత్తమమ్ ।

సిద్ధిబుద్ధియుతాం మూర్తిం స్థాప్య కాంచననిర్మితామ్ ॥౧.౫౧.౨౦॥

మహామండపికామధ్యే బ్రాహ్మణైః పఠ్యతే క్వచిత్ ।

క్వచిత్ పురాణం పాండిత్యం క్వచిత్ గాయన నర్తనే ॥౨౧॥

నానావిధానాం వాద్యానాం ధ్వనయో నిర్గతా దివమ్ ।

వివదంతే జనాః క్వాపి మధ్యస్థాః కేచనాభవన్ ॥౨౨॥

స తు రాజా మహాధీమాన్ జజాప పరమం మనుమ్ ।

జప్త్వా హుత్వా పూజయిత్వా భోజయిత్వా ద్విజాన్ బహూన్ ॥౨౩॥

గా దదావయుతం తేభ్యోఽలంకృతేభ్యో హ్యలంకృతః ।

దీనాన్ధకృపణేభ్యోఽన్నం దదౌ దానాన్యనేకశః ॥౨౪॥

సంతుష్టానాం స సర్వేషాం పుత్రాశీర్గృహే నృపః ।

తేషాం ద్విజానాం తపతాం సర్వదా సత్యవాదినామ్ ॥౨౫॥

ఆశిర్భిః స్వల్పకాలేన ససత్వాఽభూన్నృపాంగనా।

సుషువే శుభవేలాయాం పుత్రం లక్షణసంయుతమ్ ॥౨౬॥

దదౌ దానాన్యనేకాని పుత్రజన్మప్రహర్షితః ।

వ్రతబంధ వివాహం చ కాలే తస్యాకరోన్నృపః ॥౨౭॥

జ్ఞానవిజ్ఞానసంపన్నం పుత్రం రాజ్యేఽభిషిచ్య చ ।

సత్పుత్రో భోగసంపన్నో జగామాన్తే పదం విభోః ॥౨౮॥

ఋత్విగ్భ్యః పండితైః సార్ధం ప్రేక్షకైః సకలైరపి ।

తస్య పుణ్యేన తే సర్వే గాణేశం ధామ చాగమన్ ॥౨౯॥ (౩౧౨౦)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే ఏకసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥౭౧॥

అధ్యాయ ౭౨ ప్రారంభ :-

శూరసేన ఉవాచ ।

వ్రతే జాతే కథమభూత్తయోః పుత్రః శతక్రతో ।

తత్సర్వం మే వద విభో విస్తరాత్ పరిపృచ్ఛతః ॥౧॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

కిం కిం న జాయతే రాజన్ పరితుష్టే గజాననే।

ప్రసాదాత్తస్య సా రాజ్ఞీ గర్భ దధ్రే నృపస్య యత్ ॥౨॥

ప్రసూతా నవమే మాసి మంగలం పుత్రమైక్షత ।

ద్విస్కన్ధం చారువదనం బాహుహస్త వివర్జితమ్ ॥౩॥

సునాసం పద్మనయనమూరూ జాను వివర్జితమ్ ।

జంఘా పాదవిహీనం తం దృష్ట్వా మాతా రుదోద హ ॥౪॥

సోవాచ ।

దుర్భగాయాః కథమభూదీదృశో బాలకో మమ।

కరపాదవిహీనోఽయం కథం దత్తో గజానన ॥౫॥

ఆసం శుభాఽహం వన్ద్యైవ కిమీదృక్ పుత్రవత్యహమ్ ।

కథం న జాతో నాశో మే పూర్వజన్మకృతైనసః ॥౬॥

కథం ప్రసాదః ఫలితస్తవాపి ద్విరదానన ।

కథం బ్రాహ్మణవాక్యాని నిష్ఫలానీదృశాని మే ॥౭॥

పాణిభ్యాం నిఘ్నతీ వక్షో లలాటం చ ముహుర్ముహుః ।

తస్యాం రుదత్యాం సర్వాంస్తా రురుదుస్తత్ర యా స్థితాః ॥౮॥

తాసాం కోలాహలం శ్రుత్వా నృపోఽపి తత్ర చాగమత్ ।

తస్యాపి రుదితం శ్రుత్వా ప్రధానా అపి చాగమన్ ॥౯॥

తేషాం చ రుదితం శ్రుత్వా నాగరా రురుదుస్తదా ॥౧.౭౨.౧౦॥

రాజోవాచ ।

కేయం దీనానుకంపిత్వం తవ దేవ గజానన ।

కథం దయా కృతా తేఽద్య మహ్యామేవం ప్రదర్శితా ॥౧౧॥

కథం స్మరణమాత్రేణ పాపాని హరసేఽనఘ ।

జపః స్తపః స్మృతిర్ధానపూజనం ద్విజతర్పణమ్ ॥౧౨॥

అనుష్ఠానం తథా హోమః సర్వం వ్యర్థం గతం మమ ।

తస్మాద్దైవం హి బలవత్ ప్రయత్నస్తు నిరర్థకః ॥౧౩॥

న జ్ఞాయతే కర్మగతిః కదా కిం వా భవిష్యతి ।

మూషక ప్రాప్యతే యద్వత్ పర్వతస్య విదారణాత్ ॥౧౪॥

తథా మేఽజాని పుత్రేయమాజన్మ కృతయత్నతః ।

తత ఊచుః ప్రకృతయో నృపం శోకాకులం తదా ॥౧౫॥

ప్రధానా ఊచుః ।

అలం శోకే న భూపాల కథం భావ్యన్యథా భవేత్ ।

రామః కిం న మృగం వేద తత్పృష్టం గత ఏవ సః ॥౧౬॥

ధర్మరాజో న కిం వేద నిషిధ్యం ద్యూతకర్మ తత్ ।

తథాపి స గతో రన్తుం సర్వం హిత్వా వనం గతః ॥౧౭॥

చారుతా న భవేదస్య భ్రశమాక్రన్దితే సతి ।

అదృష్టం చేద్ భవేత్ సమ్యగగ్రే చారురయం భవేత్ ॥౧౮॥

పుష్పం ఫలం వా కాలేన యథా యాతి మహీరుహోమ ।

తథా కాలేన భవితా సమ్యక్చ పృథివీపతిః ॥౧౯॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

ఇత్యమాత్యవచః శ్రుత్వా సావధానోఽభవన్నృపః ।

ఉవాచ నృపపత్నీం తాముత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ మా శుచః ॥౧.౭౨.౨౦॥

స్వయం చ సుమనా రాజా సమాహూయ ద్విజోత్తమాన్ ।

గణేశ పూజనం చక్రే స్వస్తివాచనమేవ చ ॥౨౧॥

కృత్వాఽభ్యుదయిక శ్రాద్ధం దదౌ దానాన్యనేకశః ।

మాల్యాలంకార వాసాంసి గావో రత్నాన్యనేకశః ॥౨౨॥

సుహృత్సంబన్ధి భృత్యేభ్యో వస్త్రాణి వివిధాని సః ।

నానా వాదిత్ర జీవేభ్యో దదౌ రాజా యథార్హతః ॥౨౩॥

బన్దిచారణ దీనాన్ధకృపణేభ్యశ్చ సర్వశః ।

గృహే గృహే చ తాంబూల శర్కరా దాపయచ్చ సః ॥౨౪॥

కార్తవీర్యేతి నామాస్య చకారైకాదశేఽహని ।

భోజయామాస నగరం మహోత్సాహ పురఃసరమ్ ॥౨౫॥

తతో ద్వాదశ వర్షాణి వ్యతీతాని సుతస్య హ ।

ఆయయౌ స్వేచ్ఛయా తస్య దత్తాత్రేయస్తదా గృహమ్ ॥౨౬॥

పాదయోః స్వశిరః స్థాప్య కృతవీర్యో ననామ తమ్ ।

ఆలిలింగ మునిస్తం స ఉత్థాయ నృపసత్తమమ్ ॥౨౭॥

ఉపవిశ్యాసనే రమ్యే పూజయామాస సాదరమ్ ।

విష్టరం పాద్యమర్ఘ్యం చ గాం చ వస్త్రోపవీతకమ్ ॥౨౮॥

దదౌ ధూపం చ దీపం చ నైవేద్యం వివిధం ఫలమ్ ।

ఉద్వర్తనం చ తాంబూలం రత్నకాంచన దక్షిణామ్ ॥౨౯॥

సుప్రసన్నం సుఖాసీనం పాదసంవాహనాదిభిః ।

ఉవాచ రాజా సమ్యక్తం దత్తాత్రేయం మహామునిమ్ ॥౧.౭౨.30॥

జన్మజన్మాన్తరీయం మే పుణ్యం ఫలితమద్య వై ।

యచ్చర్మచక్షుషాం జాతం సాక్షాత్తే దర్శనం మునే ॥3౧॥

అగ్రే శుభతరం భావి ప్రసాదాత్తవ సువ్రత ।

యతో భవాదృశాం నైవ దర్శనం పాపకర్మణామ్ ॥3౨॥

కృతవీర్యవచః శ్రుత్వా దత్తాత్రేయస్తమబ్రవీత్ ।

అపూర్వం తనయం తేఽద్య ద్రష్టుకామోఽహమాగతః ॥33॥

తత ఆనన్దయుక్తోఽసౌ నృపః ప్రాహ మునిం పునః ।

నృప ఉవాచ ।

అనుష్ఠానం తపో దానం వృథా మమ గతం వ్రతమ్ ॥3౪॥

జగదీశేన దత్తోఽయం పుత్రో హృచ్ఛల్య ఏవ సః।

అనేనా దర్శనీయేన గతశ్చాదర్శనీయతామ్ ॥3౫॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

ఆనీయ బాలకం తస్మై మునయేఽదర్శయన్నృపః ।

ఆచ్ఛాదయన్నేత్రకంజే తత్సుతం వీక్ష్య సన్మునిః ॥౩౬॥

జ్ఞాత్వా ధ్యానేన తత్కర్మం మునిస్తం పునరబ్రవీత్ ।

అయమేవ సుతో రాజన్ కర్తా సర్వాన్ విజిత్య హ ॥౩౭॥

నాచాస్తోఽసి విజృమ్భ్య త్వం సంకష్టీ వ్రత జాగరే ।

నిన్దితో వ్రతరాజస్తు సర్వసంకష్టనాశనః ॥౩౮॥

అంగహీనః సుతో జాత ఉపాయాత్ సాంగతామియాత్ ।

రాజోవాచ ।

ఋతముక్తం త్వయా స్వామిన్ కృపాం కృత్వా వదస్వ మే ॥౩౯॥

యేనోపాయేన సాంగో మే త్వత్ప్రసాదాత్ సుతో భవేత్ ।

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

మునిః స కృపయావిష్టస్తత్సుతాయ తదాఽబ్రవీత్ ॥౧.౭౨.౪౦॥

మన్త్రమేకాక్షరం సాంగం తత ఊచే పునశ్చ తమ్ ।

ఆరాధనం గణేశస్య మన్త్రేణానేన భక్తితః ॥౪౧॥

ఉపవాసైకభక్తానాం నియమాన్ కురూ సువ్రత ।

ద్వాదశాబ్దం తతస్తుభ్యం దర్శనం స చ దాస్యతి । ౪౨।।

తద్దృష్టిపాతమాత్రేణ దివ్యదేహో భవిష్యసి ।

ఇత్యుక్త్వా నృపమామన్త్ర్య పిదధే మునిపుంగవః ॥౪౩॥

గతే మునౌ తత: పుత్రః పాదహీనో మహామనః ।

జగాద కృతవీర్యం స గహనం ప్రాపయస్వ మామ్ ॥౪౪॥

గజానన ప్రసాదార్థమనుష్ఠానం కరోమ్యహమ్ ।

రుదిత్వాః పితరౌ తస్య శ్రుత్వా వాణీం తదీరితామ్ ॥౪౫॥

అ[ప్రేషయద్వనం చారు నరయానేన తం పితా ।
భృత్యాః పర్ణకుటీమధ్యే సంస్థాప్య నగరం యయుః ॥౪౬॥
తస్థౌ త[త్ర స్వయం సమ్యక్ తపసే కృతనిశ్చయః ॥౪౭॥ (౩౧౬౭)
ఇతి [శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే ద్విసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥౭౨॥

అధ్యాయ ౭౩ [ప్రారంభ :-
ఇ[న్ద్ర ఉవాచ ।
గురూపదిష్టం మ[న్త్రం జజాప నియమేన సః ।
ధ్యాయన్ గజాననం దేవం నిష్ఠామాస్థాయ నైష్ఠికీమ్ ॥౧॥
వాయుభక్షో నిరాహారో లోష్ట పాషాణ సన్నిభః ।
ఏవం ద్వాదశ వర్షాణి వ్యతీతాని తపస్యతః ॥౨॥
హస్తపాదవిహీనస్య బాలకస్య మహాత్మనః ।
నిర్వాణం తస్య తద్దృష్ట్వా ద్వాదశాబ్దం గజాననః ॥౩॥
తడాగమధ్యాదుత్తస్థౌ [ప్రవాలమయమూర్తిగః ।
ఉవాచ సంముఖో భూత్వా నిష్ఠా భక్తి సుతోషిత: ॥౪॥
గణేశ ఉవాచ ।
నిర్జనేఽస్మిన్ వనే యస్మాత్సింహవ్యా[ఘ్రనిషేవితే ।
నికుంజ బహులే తిష్ఠద్యతో ద్వాదశవార్షికమ్ ॥౫॥
అత స్తేఽహం వరం దాస్యే శృణు యత్తే మనోగతమ్ ।
[శుత్వా వాణీం తదుదితా మాస్థితో దేహభావనామ్ ॥౬॥
కృతవీర్యసుతో నత్వా [ప్రోవాచ ద్విరదాననమ్ ।

శృణ్వత్సు సర్వమునిషు విమానస్థేషు భూరిశః ॥౭॥

పుత్ర ఉవాచ ।

త్వత్పాదయుగలే దేవ భక్తిరవ్యభిచారిణీ ।

అస్తు మే సతతం నాన్యదుత్సాహో మే ప్రయాచి మ ॥౮॥

తథాపి యాచే దేవేశ పిత్రోః సంతోషహేతవే ।

శరీరే చారుతాం దేహి సర్వసంతోషకారిణీమ్ ॥౯॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

శ్రుత్వా వాక్యం తదీయం తు మాయావీ స గజాననః ।

అణిమానం సమాస్థాయ వివేశోదరమాదరాత్ ॥౧.౭౩.౧౦॥

తస్మిన్ ప్రవిష్టే పుత్రోఽసౌ దివ్యదేహోఽభవన్నృప ।

సహస్రభుజవాన్జాతః కృతవీర్యాత్మజస్తదా ॥౧౧॥

ఋజుపాద ద్వయయుతః స్థితః పర్వతసన్నిభః ।

వవర్షుః పుష్పవర్షాణి దేవా దేవర్షయోఽపి చ ॥౧౨॥

తుష్టువుస్తం చ దేవం చ గీతవాదిత్రనిస్వనైః ।

జగర్జ కార్తవీర్యోఽసౌ సహస్రభుజమండితః ॥౧౩॥

తస్య శబ్దం సమాకర్ణ్య ఘనగర్జితసన్నిభమ్ ।

సమవర్తీ భృశ త్రస్తః పరేషాం గణనా కుతః ॥౧౪॥

పృథివ్యాం సర్వరాజానః సమకపంత తద్భయాత్ ।

అయం పంచశతం బాణాన్ సంగ్రామే మోచయేదితి ॥౧౫॥

బ్రహ్మాదయస్తతో యానాదుత్తీర్యాథ తమబ్రువన్ ।

స్మరణాత్తవ దేవానాం ప్రాప్తిః స్యాద్ గతవస్తునః ॥౧౬॥

హృదిస్థం సర్వలోకానామామయం త్వం వినేష్యసి ।

యతః సాక్షాద్విష్ణురూపః సహస్రార్జున సంజ్ఞయా ॥౧౭॥

త్రిషు లోకేషు విఖ్యాతో యావత్ కల్పం భవిష్యసి ।

సాధుత్రాణే చ నిరతః శరణాగత పాలకః ॥౧౮॥

విజేతా సర్వ శత్రూణాం పృథివీ మండలాధిపః ।

ఇతి నానా వరాన్ దత్వా పిదధుర్దేవతా గణః ॥౧౯॥

హస్త్యశ్వ నరయానాని ఛత్రచామర దీపికాః ।

రథానుపాయనాన్యన్యాన్యాజహ్రూరఖిలా నృపాః ॥౧.౭౩.౨౦॥

తతః సంస్థాపయామాస మహాప్రాసాదమధ్యగామ్ ।

ప్రావాలీం గణనాథస్య మూర్తిం ద్విజపురఃసరః ॥౨౧॥

ప్రవాలగణపశ్చేతి తస్య నామ దధుర్ద్విజాః ।

దదౌ గ్రామాన్ బ్రాహ్మణేభ్యః పూజాయై స్థాపితాశ్చ యే ॥౨౨॥

ప్రవాలక్షేత్రమితి తత్ పప్రథే భువి సిద్ధిదమ్ ।

తత్ర శేషో ధరాం ధర్తుమనుష్ఠానపరోఽభవత్ ॥౨౩॥

ప్రాప తస్మాద్ గణేశాత్తు వరాన్ బహుతరానపి ।

ధరాధరణసామర్థ్యం సర్వజ్ఞాత్వం తథైవ చ ॥౨౪॥

మూర్ధ్నా సహస్రం శ్రైష్ఠ్యం చ నవనాగకులేష్వపి ।

అతి సంతుష్ట మనసా తేన యత్ స్థాపితం పురా ॥౨౫॥

ధరణీధర ఇత్యేవం ద్వితీయం నామ పప్రథే ।

స్మరతాం శృణ్వతాం చాపి సర్వకామఫలప్రదమ్ ॥౨౬॥

సంపూజ్య సర్వాన్ ద్విజపుంగవాంస్తాన్, రాజ్ఞశ్చ సర్వాంననుపృచ్ఛ్య చైతాన్ ।

సహస్రబాహుర్నగరం స్వకీయం, ద్రష్టుం స్వమాతాపితరావథాగాత్ ॥౨౭॥

జహర్షతుస్తౌ తం దృష్ట్వా నగరం చ తథావిధమ్ ।

దదతుర్ద్విజముఖ్యేభ్యో నానాదానాని సర్వశః ॥౨౮॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

అభ్యధాపి తు సంకష్ట చతుర్థీ మహిమాఽదభుతః ।

కృతవీర్య సుతాచ్చాయం మృత్యులోకం గతః శుభః ॥౨౯॥

అనుభూతః సురగణైశ్చన్ద్రసేనాదిభిర్నృపైః ।

అతిపుణ్యతమశ్చాయం స్మరణాదపి సిద్ధిదః ॥౧.౭౩.30॥

ఏతత్ప్రసాదాత్ సంప్రాప్తా రావణేనాఖిలాజ్ఞతా ।

ఏతత్ ప్రసాదాత్ సంప్రాప్తం పురా రాజ్యం చ పాండవై ॥3౧॥

ఏతద్వ్రతస్య యత్పుణ్యం హస్తే మే దీయతే యది ।

తదైవ తద్విమానం తు ప్రచలేదమరావతీమ్ ॥3౨।।

క ఉవాచ ।

ఇతి శక్రముఖాత్తస్య వ్రతస్య మహిమా శ్రుతః ।

శూరసేనేన భూపేన స్వానన్దాబ్ధౌ నిమజ్యతామ్ ॥33॥

వన్దితే పాదకమలే శక్రస్య ప్రతిగర్జితా ।

తమువాచ తతః ప్రీతః శూరసేనో నృపోత్తమః ॥3౪॥

శ్రుత్వా కథాం దివ్యరూపాం చతుర్థీవ్రతసంభవామ్ ।

స ఉవాచ ।

ఫలితం పూర్వపుణ్యం మే యేనాశ్రావీదృశం వ్రతమ్ ॥3౫॥

న హయేతస్మాత్ పుణ్యతరం త్రిషు లోకేషు కించన ।

ఇత్యుక్త్వా శక్రమారేభే వ్రతం కర్తుం స్వయం తతః ॥౩౬॥ (౩౨౦౩)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే చతుర్థీ వ్రతమాహాత్మ్యం నామత్రిసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥౭౩॥

అధ్యాయ ౭౪ ప్రారంభ :-

వ్యాస ఉవాచ ।

బ్రహ్మన్ కథం కృతం తేన శూరసేనేన భూభుజా।

సేతిహాసం శక్రముఖాచ్ఛ్రుత్వా సాదరముత్తమమ్ ॥౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తతః స్వదూతాన్ ప్రాహేదం గచ్ఛన్తు నగరం ప్రతి ।

స ఆనేయస్తు సంకష్టచతుర్థీ వ్రతకారకః ॥౨॥

తే దూతాస్త్వరయా యాతా: పప్రచ్ఛుస్తే గృహం గృహం ।

దదృశుర్భ్రమమాణాస్తే విమానం సుందరం శుభమ్ ॥౩॥

యాఽభవద్ దుష్ట చాండాలీ గలత్ కుష్ఠాస్రవన్ముఖా ।

మక్షికాకృమిభారేణ దుర్గన్ధేన సమావృతా ॥౪॥

శుష్కోదరీ దీర్ఘకేశా శుష్కదన్తాక్షినాసికా ।

అత్యన్తమలినా దీర్ఘశ్రోత్రరన్ధ్రా ఘనస్వనా ॥౫॥

నేతుం తామీదృశీం దూతైరానీతాం గణపస్య హి ।

అత్యాశ్చర్యమిదమితి రాజదూతా: ప్రణమ్య తామ్ ॥౬॥

ఊచుస్తే దేవదూతాస్తాన్ గణనాథస్య కింకరాన్ ।

అత్యంతం కుత్సితా జాత్యా హీనేయం స్వర్గగా కథమ్ ॥౭॥

కేయమాసీత్పురా దూతాః కథమీదృగ్ బభూవ చ ।

కేన పుణ్యేన యుష్మాభిః స్వర్గం తు నీయతే కథమ్ ॥౮॥

ఏతద్వదన్తు సర్వం నో యది వక్తుం క్షమం భవేత్ ।

దేవదూతా ఊచుః ।

ఆసీద్ బంగాల విషయే సారంగధర నామతః ॥౯॥

క్షత్రియస్తస్య కన్యేయం సున్దరా నామ సున్దరీ ।

పికకంఠా శశిముఖీ రతిలావణ్యజిత్వరా ॥౧.౭౪.౧౦॥

యద్దాస్యకరణే నార్హాః ప్రసిద్ధా అష్టనాయికాః ।

యోగినామపి యా చేతః కటాక్షేన విమోహయేత్ ॥౧౧॥

యువానో ముముచుః శుక్రం కేచిత్తద్రూపవీక్షణాత్ ।

జారమార్గేషు నిరతా సాఽభవద్విశ్వమోహినీ ॥౧౨॥

మహార్ఘవస్త్రాలంకారా నానావిషయభోగినీ ।

బంగాల నగరే ఖ్యాతా వేశ్యేవాసీద్ గతత్రయా ॥౧౩॥

భర్తారం చిత్రనామానం వంచయత్యేవ సర్వదా ।

న్యాయాదసంఖ్య ద్రవ్యస్య పిత్రా సంపాదితం పురా ॥౧౪॥

కదాచిచ్ఛయనే తం సా హిత్వా సుందరవేషభృత్ ।

నిశీథే చలితా తేన హస్తేఽధారి రుషావశాత్ ॥౫॥

ఉవాచ భర్త్సయంస్తాం చ చిత్రనామా పతిస్తదా ।

ధిక్ త్వాం పాపసమాచారే యా జారే నిరతాఽనిశమ్ ॥౧౬॥

తద్వాక్యమిథ్యమాకర్ణ్య శాన్తకోపాఽభవత్తదా ।

అభక్ష్యభక్షణేనాసౌ మత్తా బలవతీ భృశమ్ ॥౧౭॥

అన్ధే తమసి సంగృహ్య శస్త్రికాం దక్షహస్తతః ।

తయా తదుదరం భిత్వా చిత్రనామపతేస్తదా ॥౧౮॥

గతా తం పురుషం రన్తుం యో జారో మనసి స్థితః ।

యావత్సా రమతే తత్ర తావత్పర్యన్తవాసినా ॥౧౯॥

జాగ్రతా చరితం తస్యా జ్ఞాత్వా రాజ్ఞే నివేదితమ్ ।

తద్దూతాస్తమసి స్థిత్వా తావత్సా గృహమాగతా ॥౧.౭౪.౨౦॥

దధుస్తాం రాజదూతాస్తే నిన్యూ రాజసమీపతః ।

నిజఘ్నుస్తాం బహిర్నీత్వా దూతా రాజాజ్ఞయా తదా ॥౨౧॥

సా నీతా నరకే ఘోరే యమదూతైస్తదాయజ్ఞా ।

అధోముఖీ స్థితా తత్ర సందష్టా కృమిభిర్భృశమ్ ॥౨౨॥

అత్యంతం బుభుజే దుఃఖం స్మరన్తీ పూర్వచేష్టికమ్ ।

కల్పాన్తే మృత్యులోకేఽభూచ్చాండాలీ దుర్భగా భృశమ్ ॥౨౩॥

ఏకదా మదిరాం పీత్వా మత్తా సుప్తా దివైవ సా ।

నిశాయాం ప్రథమే యామే ప్రబుద్ధా క్షుధితా భృశమ్ ॥౨౪॥

తదైవ భిక్షితుం యాతా గృహం సా వ్రతకారిణః ।

తేనాన్నమస్యై దత్తం యత్తయా భుక్తం విధూదయే ॥ ౨౫॥

గణేశేతి చ జల్పన్త్యా స్వేచ్ఛయా దైవయోగతః ।

తదైవ గణనాథేన విమానం ప్రేషితం శుభమ్ ॥౨౬॥

బ్రహ్మోవాచ ।

దేవదూతవచః శ్రుత్వా పునరూచుర్నమస్య తే ।

రాజదూతా ఊచుః ।

ఇదమత్యద్భుతం దృష్టమస్మాభిః కార్యకారిభిః ॥౨౭॥

రాజ్ఞా యదుపదిష్టం నో వాక్యమేతన్నిబోధత ।

శక్రో గృత్సమదం దృష్టుం విమానవరమాస్థితః ॥౨౮॥

భ్రుశుండిమాయయౌ దేవైర్దృష్ట్వా నత్వా ప్రపూజ్య తమ్ ।

తదనుజ్ఞాం చ పూజాం చ గృహీత్వా స్వాం పురీం యయౌ ॥౨౯॥

గచ్ఛతస్తస్య యానం తచ్ఛూరసేనపురేఽపతత్ ।

కుష్ఠినో వైశ్యపుత్రస్య దృష్టిపాతేన తత్క్షణాత్ ॥౧.౭౪.30॥

శూరసేనో గతస్తత్ర నమస్కృత్య ప్రపూజ్య తమ్ ।

విమాన పతనేఽపృచ్ఛదుపాయం గమనేఽపి చ ॥3౧॥

ఇన్ద్రేణోక్తం తు సంకష్టచతుర్థీ వ్రత సంభవాత్ ।

పుణ్యాత్ ప్రస్థాస్యతే యానం తదర్థే యత్నమాచర ॥3౨॥

వయం తదాజ్ఞయా దూతాస్తం గవేషితుమాగతః ।

అనయా చేద్వ్రతమిదం దేవదూతాః కృతం యది ॥33॥

తర్హీయం నీయతాం శూరసేనం భూమిపతిం ప్రతి ।

శ్రేయో దాస్యతి చాండాలీ సంకష్టీవ్రతసంభవమ్ ॥3౪॥

పునర్ద్విగుణ పుణ్యేయం విమానం ప్రతి యాస్యతి ।

విమానమపి శక్రస్య స్వపురీమాగమిష్యతి ॥3౫॥

యుష్మాకమస్యా అస్మాకం కార్యం రాజ్ఞః శచీపతేః ।

ఏవం కృతే తు భవితా క్రియతాం యది రోచతే ॥3౬॥

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వాఽభిదధు ర్దేవసేవకాః ।

ఆజ్ఞానో నో గణేశస్యాస్తీమాం దాతుం పరస్య హి ॥3౭॥

ఇత్యుక్త్వా తాం సముత్థాయ విమానే నిదధుర్యదా ।

తదైవ సా దివ్యకాన్తిర్దివ్యవస్త్రాంగభూషణా ॥౩౮॥

దేవదూతైస్తు సా నీతా దివ్యవాదిత్రనిఃస్వనైః ।

గజాననసమీపే సా రాజదూతా యథాగతమ్ ॥౩౯॥

యయుస్తే శూరసేనం తం వృత్తాన్తం సమనుబ్రువన్ ।

బ్రువత్సు తేషు తద్యానం చాండాల్యా సహ సంవ్రజేత్ ॥౧.౭౪.౪౦॥

దదృశుస్తే దీప్యమానం భాసయత్ ప్రదిశో దిశః ।

తస్యా దృష్టిర్నిపతితా తస్మిన్ యానే శచీపతేః ॥౪౧॥

విమానం వాయుసంస్పర్శాద్విమానమూర్ధ్వమాయయౌ ।

పశ్యత్సు సర్వలోకేషు విస్మితేషు సురర్షిషు ॥౪౨॥

స్వం స్వం స్థానం యయుః సర్వే శక్రే యాతేఽమరావతీమ్ ।

సాఽపి వైనాయకం ధామ సంప్రాప్తా దివ్యదేహభాక్ ॥౪౩॥

పాపం హిత్వా తు సంకష్టచతుర్థీవ్రత పుణ్యతః ।

ఇదం యః శృణుయాత్ సమ్యక్ శ్రావయేద్వా ప్రయత్నతః ॥౪౪॥

ప్రాప్నుయాత్ సకలాన్ కామాన్ సంకష్టనాశనం నరః ॥౪౫॥ (౩౨౪౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే చతుఃసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥౭౪॥

అధ్యాయ ౭౫ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వా దృష్ట్వా శూరసేనో మహిమానం వ్రతోద్భవమ్ ।

స్వయం కర్తుంమనాః ప్రాహ వసిష్ఠం మునిపుంగవం ॥౧॥

రాజోవాచ ।

ముహూర్తం వద సంకష్టచతుర్థీవ్రతహేతవే ।

వ్రతం కర్తుమిహేచ్ఛామి సద్యః ప్రత్యయకారకమ్ ॥౨॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

మాఘే కృష్ణే భౌమవారే కురుష్వ వ్రతముత్తమమ్ ।

సర్వసిద్ధికరం సర్వకామదం రాజసత్తమ ॥౩॥

బ్రహ్మోవాచ ।

రాజా సంభృతసంభారః సపత్నీకోఽతి భక్తిమాన్ ।

అచిరేణైవ సంప్రాప్తే వసిష్ఠోక్తదినే శుభే ॥౪॥

ప్రారీప్సమానః సంకష్టచతుర్థీవ్రతముత్తమమ్ ।

ప్రాప్తఃస్నానం విధాయాథ నిత్యకర్మ సమాప్య చ ॥౫॥

గణేశం పూజయిత్వైవ స్వస్తివాచ్య ద్విజర్షభాన్ ।

పూజయిత్వా వశిష్ఠం స తతోఽనుజ్ఞాం సమాప్య చ ॥౬॥

గణేశే మన ఆధాయ తన్నామజపతత్పరః ।

ఏకాంగుష్ఠస్థితస్తావద్యావదస్తమియాద్రవిః ॥౭॥

పునః స్నానం చకారాశు సాయంసంధ్యాముపాస్య చ ।

ప్రారభత్పూజనం సమ్యగ్వసిష్ఠేన సమన్వితః ॥౮॥

మహామండపికాం కృత్వా కదలీస్తంభమండితామ్ ।

నానాలంకారవస్త్రాఢ్యాం ఛత్రచామరశోభితామ్ ॥౯॥

ఆదర్శపక్తిరుచిరాం పుష్పమాలావిభూషితామ్ ।

నానామణిప్రభాయుక్తాం దీపమాలా విరాజితామ్ ॥౧.౭౫.౧౦॥

తన్మధ్యే స్వర్ణకలశే స్థాపయిత్వా గజాననీమ్ ।

సౌవర్ణీం ప్రతిమాం చారు సర్వావయవసుందరామ్ ॥౧౧॥

నానాలంకారరుచిరాం నానారత్నవిభూషితామ్ ।

పఠత్సు ద్విజముఖ్యేషు గాయత్సు గాయకేషు చ ॥౧౨॥

నదత్సు సర్వతూర్యేషు నృత్యత్సు నర్తకేషు చ ।

వైదికైశ్చైవ పౌరాణైస్తాం మూర్తిం సమపూజయత్ ॥౧౩॥

ఉపచారైః షోడశభిః పంచామృత పురఃసరమ్ ।

మోదకాపూపలడ్డూక పాయసాన్నం సశర్కరమ్ ॥౧౪॥

నానావ్యంజనశోభాఢ్యం పంచామృత సమన్వితమ్ ।

నైవేద్యం పురతః స్థాప్య జలం చ చారుగంధయుక్ ॥౧౫॥

సమర్పయామాస నృపో గజాననసుతుష్టయే ।

ఫలాని పూగ తాంబూలం దక్షిణాం రత్నకాంచనీమ్ ॥౧౬॥

దూర్వాం నిరాజనం మన్త్రపుష్పాంజలీననేకధా ।

తిథయే గణనాథాయ చన్ద్రాయార్ఘ్యం దదావథ ॥౧౭॥

బ్రాహ్మణాన్పూజయామాస సాదరం చాప్యబూభుజత్ ।

అయుతం గా దదౌ తేభ్యో వస్త్రాలంకారదక్షిణాః ॥౧౮॥

తతః సుహృద్బంధుయుతః స్వయం చ బుభుజే నృపః ।

రాత్రౌ జాగరణం చక్రే గీతవాద్యకథాదిభిః ॥౧౯॥

ప్రభాతే విమలే స్నాత్వా పునః సంపూజ్య పూర్వవత్ ।

మూతిం తాం గణనాథస్య వసిష్ఠాయ సదక్షిణామ్ ॥౧.౭౫.౨౦॥

సోపస్కరాం దదౌ రాజా తతస్తుష్టో గజాననః ।

విమానం ప్రేషయామాస సర్వసంపద్ విరాజితమ్ ।।౨౧।।

తద్దూతైః స్థాపితస్తత్ర గజానన స్వరూపవాన్ ।

పశ్యతాం సర్వలోకానాం మన ఆనన్దయన్ ముహుః ॥౨౨॥

చలితో దేవలోకాయ రాజా పుణ్యప్రభావతః ।

తమూచుర్దేవదూతాస్తే గజాననస్వరూపిణః ॥౨3॥

నానాలంకారశోభాఢ్యా ముకుటాక్రాంతమస్తకాః ।

వినాయకేన తుష్టేన విమానం ప్రేషితం తవ ।।౨౪॥

త్వద్దర్శనౌత్సుక్యధృతా తతో వయముపాగతాః ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా ముమోచాశ్రూణి భూమిపః॥౨౫॥

జగాద గద్గద్గిరా రోమాంచాంచితవిగ్రహః ।

తానువాచ తతో రాజా శూరసేనః స్మయన్నివ ॥౨౬॥

అవ్యక్తస్యాప్రమేయస్య నితస్య జగదీశితుః ।

వాఙ్మనో గోచరస్యాపి న హేతుర్మమ దర్శనే ॥౨౭॥

న సమర్థాశ్చ యం వేదాః శాస్త్రాణి చ నిరూపితమ ।

యం చ స్మరన్తి సతతం కేశాద్యా దేవతాగణాః ॥౨౮॥

తేనాహం చేత్ స్మృతో దూతాస్తర్హి భాగ్యం మహన్మమ ।

ఇత్యాకర్ణ్య తు తద్వాక్యం దూతా ఊచుః పునర్నృపమ్ ॥౨౯॥

న జానీమో వయం రాజన్ భక్తానాం మహిమా కథమ్ ।

నిర్గుణం యన్నిరాకారం యేన సాకారతామియాత్॥౧.౭౫.30॥

రాజోవాచ ।

ఏకా మే మహతీ వాంఛా తుష్టే దేవే భవతుస్స చ ।

తుష్టేషు నగరీం హిత్వా కథం యాయాం గజాననమ్ ॥౩౧॥

న భక్షితం వినాఽప్యత్రైర్మయా హాలాహలం క్వచిత్ ।

స కథం పరమానన్దం భోక్ష్యం ఏత్రైర్వినాఽనఘాః ॥౩౨॥

పునరూచుశ్చ తం దూతాస్త్వదిచ్ఛాం పరిపూర్యతామ్ ।

న చేద్ గజాననః క్రోధాత్తాడయిష్యతి నోఽఖిలాన్ ॥౩౩॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తతః సర్వజనం నేతుం విమానే నిదధుః క్షణాత్ ।

చతురా కరజా బ్రహ్మన్నిక్షిప్తాః సర్వజన్తవః ॥౩౪॥

సర్వే దివ్యామ్బరా దివ్యవస్త్రాలంకారశోభినః ।

ఊచుః పరస్పరం సర్వే కిమేతదద్భుతం మహత్ ॥౩౫॥

అస్మాభిర్న కృతం పుణ్యం విమానం కథమీదృశమ్ ।

అపరే చాబ్రువంస్తత్ర రాజపుణ్యబలాదిదమ్ ॥౩౬॥

యథా నిధిబలాద్ధాతుమాత్రస్య హాటకం భవేత్ ।

అతిపాపే యథా సాధువచసా సిద్ధిమాప్నుయాత్ ॥౩౭॥

తథైవ రాజపుణ్యేన వయం సర్వే సముద్ధృతాః ।

తతో వైనాయకా దూతా గతిమూర్ధ్వామకల్పయన్ ॥౩౮॥

జడీభూతం విమానం తన్నోదతిష్ఠన్ మహీతలాత్।

తతః సంశయితం సర్వం కథమేతద్దివం వ్రజేత్ ॥౩౯॥

ఊచుః పరస్పరం లోకా నిర్దైవస్య నిధిః కుతః ।

ఆరురుక్షేత కథం భిక్షాపాత్రం శిక్యం మహత్తరమ్ ॥౧.౭౫.౪౦॥

దదృశుః సర్వతః కేచిత్ కుష్ఠీ దృష్టిపథం గతః ।

ఉవాచ కశ్చిద్రాజానం కుష్ఠినం త్వమిమం త్యజ ॥౪౧॥

అస్మిన్నధో గతే యానమూర్ధ్వమేతద్ భవిష్యతి ।

శూరసేన ఉవాచైతాన్ దూతాంస్తం త్యక్తుమిచ్ఛతః । ౪౨॥

అహం పాపసమాచారస్త్యాజ్యో నేయః ఇమేఽఖిలాః ।

అథవా కథ్యతామస్య పూర్వపాపం చ జన్మ చ ॥౪౩॥

మత్ స్నేహాత్ సర్వవేతృత్వాదుపాయం కృపయాఽపి చ ।

దూతా ఊచుః ।

న కార్యా నృపతే చిన్తా వదిష్యామో వయం తవ ॥౪౪॥

జన్మపాపముపాయం చ కుష్ఠినో దుష్ట కర్మ చ ॥౪౫॥ (౩౨౯౩)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే పంచసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥౭౫॥

అధ్యాయ ౭౬ ప్రారంభ :-

దూతా ఊచుః ।

గౌండే తు విషయే గౌడనగరేఽభూత్పురా ద్విజః ।

తపస్వీ జ్ఞానవాన్ ప్రాజ్ఞో దేవబ్రాహ్మణ పూజకః ।

తస్య పుత్రోఽయమజని జననీ చాస్య శాకినీ ॥౧॥

తస్య పత్నీ తు సావిత్రీ సావిత్రీవ పతివ్రతా ।

ఏకపుత్రస్నేహవశాదలంకారైరలంకృతః ॥౨॥

అత్యంతసుందరతరో రతిభర్తేవ శోభతే ।

తన్మాతా పితరౌ తస్య వియోగం నేచ్ఛతః క్షణమ్ ॥౩॥

స తు యౌవనమాపన్నో నిజభార్యాం విహాయ తామ్ ।

పరదారరతో నిత్యం పరనిందాపరాయణః ॥౪॥

అభవత్పాపనిష్ఠశ్చ పితృవాక్యావమర్దనః ।

ఏకదా నగరే తస్మిన్ వేశ్యా నర విమోహినీ ॥౫॥

ఆగతా తద్గతమనా యచ్చక్రేఽసౌ శృణుష్వ తత్ ।

స్వాలంకారాన్ పేటికాయాం నిష్కాస్యా స్థాపయద్బలాత్ ॥౬॥

మాతాపిత్రోః సమక్షం చ పశ్చాచ్చౌర్యం పునశ్చ తాన్ ।

వేశ్యాయై ప్రతిపాద్యైతాంశ్చిక్రీడ సుభృశం తయా ॥౭॥

హిత్వేన్ద్రియార్థాన్ సకలాన్ సుగంధద్రవ్యసంయుతః ।

తదేకనిష్ఠః సంజాతో యోగీ బ్రహ్మపరో యథా ॥౮॥

కామాగ్నివిహ్వలశ్చాసీత్ క్లీబో మద్యబలాద్యథా ।

పితా తు ఖేదసంపన్నః క్షుత్తృజభ్యాం పరివర్జితః ॥౯॥

విలోకయామాస సుతం నగరే ప్రతిమన్దిరమ్ ।

అలబ్ధదర్శనస్తస్య శ్వాసోచ్ఛ్వాసపరాయణః ॥౧.౭౬.౧౦॥

నిశీథే స్వప్రియాం ప్రాహ బుధః పుత్రో గతః క్వ ను।

వినా తేన వృథా గేహం వినా దీపం యథా నిశి ॥౧౧॥

వినా జలం వృథా వాపీ వినాపత్యం యథాఽబలా ।

కదా ను దర్శనం తస్య భవితా ప్రాణరక్షకమ్ ॥౧౨॥

శాకిన్యువాచ ।

క్షుధాతృషా పరిశ్రాన్తా చిన్తాశోక సమన్వితా ।

తిష్ఠామి నాథ నో జానే క్వ గతః ప్రియబాలకః ॥౧౩॥

యది మే దర్శనం తస్య స్యాజ్జీవామి న చాన్యథా ।

పునశ్చచాల దూర్వః స యష్టిమాదాయ ముష్టినా ॥౧౪॥

యం యం పశ్యతి మార్గేఽస్మింస్తం తం పృచ్ఛతి చాత్మజమ్ ।

యదా శ్రాన్తః క్షుధాక్రాన్తస్తదా భ్రాన్తశ్చ సోఽభవత్ ॥౧౫॥

అనివృద్ధో మహాభీమో నామ్నా భీమోఽన్త్యవర్ణజః ।

స తేన పృష్టస్తనయం తేనాప్యుక్తం పరం స్ఫుటమ్ ॥౧౬॥

భీమ ఉవాచ ।

వేశ్యాగృహే తే తనయో బుధోఽసౌ, బుధః సుఖం క్రీడతి కామసక్తః ।

కస్యాత్మజో కా జననీ పితా వా, వృథైవ ఖేదం కురుషే ద్విజేంద్ర ॥౧౭॥

దూర్వ ఉవాచ ।

కథం మమ సుతో జాతో వేశ్యాయాం నిరతో బుధః ।

తస్యా గృహం జగామాశు దృష్టవాంస్తత్ర తం సుతమ్ ॥౧౮॥

ఉన్మత్తం మదిరాసక్తం నయనం మదవిహ్వలమ్ ।

పితా దధార తం హస్తే రుషాశిక్షాపయత్సుతమ్ ॥౧౯॥

త్వత్తః కంటకవృక్షోఽయం పాషాణో వా మతోఽధికః ।

కథం న త్యజసే ప్రాణాన్ కి స్యాత్తైర్జీవితం ఖల ॥౧.౭౬.౨౦॥

బ్రహ్మోవాచ । పితృవాక్యం సమాకర్ణ్య రోషావిష్టో బుధః సుతః ।

తలప్రహారం తండేఽస్య దత్తవాన్ పితురేవ సః ॥౨౧॥

ఉక్తవాన్ కృమికీటాదీ సాధారణముఖే కథమ్ ।

కృతవానసి మే విఘ్నం క్రీడాకాలే నరాధమ ॥౨౨॥

అకస్మాత్కాకస్య శకృత పతితం మయి వా కథమ్ ।

పునర్లత్తాప్రహారేణ ప్రాణాంస్తస్య గృహీతవాన్ ॥౨౩॥

పిత్రా ప్రాణేశు త్యక్తేషు హరేశ్వరేతి సోఽవదత్ ।

ననర్ద స సుతః పాదే బద్ధ్వా తం దూరతోఽక్షిపత్ ॥౨౪॥

మధు పీత్వా పునా రేమే వేశ్యయా స యథేచ్ఛకమ్ ।

ప్రాతర్జగామ స్వగృహం దదర్శ జననీ చ తమ్ ॥౨౫॥

ఆలిలింగ సుతం హర్షాత్ స్నేహస్నుత పయోధరా ।

బభాణ క్వ గతాశ్చాసి క్వ స్థితః కిం కృతం త్వయా ॥౨౬॥

వద మే విస్తరాద్వత్స పితా తే దుఃఖితో భృశమ్ ।

అహం చాపి నిరాహారా నిర్జలా నిశి జాగ్రతీ ॥౨౭॥

ప్రతీక్షమాణా వత్స త్వాం పితాఽన్వేష్టుం గతశ్చిరాత్ ।

గచ్ఛ త్వం పితరం ద్రష్టుమిత్యువాచ పునఃపునః ॥౨౮॥

తయాజ్ఞప్తమితి క్రోధాచ్ఛుష్కకాష్ఠేన తాం సుతః ।

తాడయామాస శిరసి పతితా సా ధరాతలే ॥౨౯॥

నిశ్చేతనాం పరిజ్ఞాయ బద్ధ్వా పాశేఽక్షిపద్ బహిః ।

స్వయం వేశ్యాగృహం గత్వా చిక్రీడ భృశహర్షితః ॥౧.౭౬.౩౦॥

దదహుస్తే జనాః సన్తో దంపతీ స్వస్వకాష్ఠతః ।

న శాస్తి రాజా దండ్యం తం బ్రాహ్మణత్వాద్ ద్విజాధమమ్ ॥౩౧॥

పునర్గృహాగతం తం తు పత్నీవాక్యం శనైర్జగౌ ।

సావిత్ర్యువాచ ।

ప్రాణనాథ వదామ్యేకం తచ్ఛృణుష్వ మహామతే ॥౩౨॥

అతిఖ్యాతేఽతివిమలే వర్ణే జన్మ భవాదృశామ్ ।

ఆచారశ్చాన్యథా దుష్టస్త్యక్తవ్యః స వివేకతః ॥౩౩॥

ఇహలోకే తు తత్కార్యం యేన సౌఖ్యం పరే భవేత।

పూర్వే వయసి తత్కార్యం యేన శం వార్ధకే భవేత్ ॥౩౪॥

అష్టమాసేషు తత్కుర్యాద్యేన వర్షాసు శం భవేత్ ।

దివసే కర్మ తత్కార్యం యేన రాత్రౌ సుఖం భవేత్ ॥౩౫॥

పితుః ప్రితత్వాద్రాజాఽపి బ్రాహ్మణత్వాత్ క్షమత్యసౌ ।

సర్వావయవసంపూర్ణాం సున్దరామనుసారిణీమ్ ॥౩౬॥

త్యక్త్వా మామ్ ధర్మపత్నీం త్వం వేశ్యాయాం నిరతః కథమ్ ।

లోకో నిన్దతి సర్వత్ర భయాత్త్వాం న వదత్యసౌ ॥౩౭॥

స మాం జనః ప్రతిబ్రూతే పతి స్తే కీదృశః శుభే ।

లజ్జయాఽధోముఖీ ప్రాణాంస్త్యక్తుమీహే తదైవ చ ॥౩౮॥

యథేష్టం చేన్మయా సార్ధం రమతేఽహర్నిశం పతే ।

న కోఽపి కించిద్ బ్రూయాత్త్వాం దోషో వా న భవేన్మహాన్ ॥౩౯॥

హితం చేత్కురు మద్వాక్యం త్యక్త్వా తాం స్వవివేకతః ।

అజ్ఞానాద్వా ప్రమాదాద్వా కృతం కర్మ త్యజేద్బుధః ॥౧.౭౬.౪౦॥

ఇదం కృతం మమైవ స్యాదిష్టం నైవ కృతం యది ।

అనిష్టం సర్వథా మే స్యాత్తన్న కార్యం వినిశ్చయాత్ ॥౪౧॥

అన్యథా కుర్వతః పుంస ఇహలోకో న వా పరః ।

ఇతి స్త్రియా వాక్యబాణైర్బుధో విద్ధో హి మర్మసు ॥౪౨॥

రోషావిష్టో మహాక్రూరో జగాద ప్రజ్వలన్నివ ।

బుధ ఉవాచ ।

నిర్లజ్జే నిష్ఠురే ప్రౌఢే దుష్టే రుష్టే మయి స్ఫుటమ్ ॥౪౩॥

గమిష్యాసి గతిం తాం త్వం యథా తౌ పితరౌ గతౌ ।

సావిత్ర్యువాచ ।

యేన పిత్రోర్న మర్యాదా శిక్షితోశ్చ స్వతంత్రయోః ॥౪౪॥

రక్షితా తద్ విపరీతాం స మాం త్రాతా కథం భవేత్ ।

భర్తృహస్తాన్మృతిః శ్రేయః పరత్రేహ చ సాతూస్త్రియాః ॥౪౫॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం బ్రువన్త్యాం పత్న్యాం స ధమ్మిల్లం సహసాఽగ్రహీత్ ।

కాష్ఠైర్లోష్టైర్ముష్టిభిశ్చ పాషాణైస్తామతాడయత్ ॥౪౬॥

సా రామం భర్తృరూపేణ సస్మార పూర్వపుణ్యతః ।

ప్రాణాంస్తత్యాజ సహసా భిన్నా మర్మసు తేన హ ॥౪౭॥

స్వర్గం గత్వా దివ్యదేహా బుభుజే పరమం సుఖమ్ ।

ఆకృష్య చరణే తాం స చిక్షేప దూరతో నిశి ॥౪౮॥

నిరంకుశో హర్షయుతో రేమే వేశ్యా సమన్వితః ।

త్వదర్థం నాశితా సర్వే బుధస్తామితి సోఽబ్రవీత్ ॥౪౯॥

తతో బహుగతే కాలే బుధోఽగాత్కాలభేర్గృహమ్ ।

తస్మిన్ స్నాతుం గతే దుష్టో భార్యాం తస్యాగ్రహీత్కచే ॥౧.౭౬.౫౦॥

అత్యంతం సుందరతరామాలిలింగ చుచుమ్బ చ ।

నిఃశంకం శయనే నీత్వా మమర్ద కుచమండలీమ్ ॥౫౧॥

రేమే తయా యథేష్టం స తతః సా తం శశాప హ।

సులభోవాచ ।

కథం నామ కృతం దుష్టం పితృభ్యాం సులభేతి మే ॥౫౨॥

అహం తే సులభా జాతా దుష్టబుద్ధే నరాధమ ।
స్నాతుం గతే భర్తరి మే కాలభౌ మునిపుంగవే ॥౫౩॥
బలాత్కారో మయి కృతో దుష్టః కుష్ఠీ భవిష్యసి ।
జన్మాన్తరే తే నామాపి న గృహ్ణీయాజ్జనః క్వచిత్ ॥౫౪॥
బ్రహ్మోవాచ ।
తతో భీతో యయౌ వేశ్యాగృహమేవ బుధః పునః ।
రేమే తయా సురాం పీత్వా న కించిదపి చిన్తయన్ ॥౫౫॥
ఏవం దుష్టాని కర్మాణి వక్తవ్యాని కథం మయా।
పుణ్యక్షయో భవేత్తస్య పరదోషం య ఈరయేత్ ॥౫౬॥
స కాలాన్నిధనం ప్రాప్తో దూతైర్నీతో యమాలయమ్ ।
యమేనోక్తం కిమానీతో నీయతాం నరకేష్వయమ్ ॥౫౭॥
యమవాక్యం సమాకర్ణ్య దూతా నిన్యుస్తదైవ తమ్।
చిక్షిపుర్నరకే తావద్యావదాభూతసంప్లవమ్ ॥౫౮॥
భుక్తభోగః స వైశ్యస్య గృహే జన్మ సమాప్తవాన్ ।
ఋషిపత్న్యాః స శాపేన కుష్ఠీ జాతో భృశం తదా ॥౫౯॥
పితృహా మాతృహా స్త్రీహా మద్యపీ గురుతల్పగః ।
తస్య సంస్పర్శనాదేవ సచైలం స్నానమాచరేత్ ॥౧.౭౬.౬౦॥
నామాప్యేతస్య న గ్రాహ్యం మహాదోషకరం యతః ।
ఏతాదృశోఽయం దుష్టాత్మా యదా త్యక్తం ఇతస్తదా ॥౬౧॥
విమానం యాస్యతే చోర్ధ్వం నూనం నాస్త్యత్ర సంశయః ॥౬౨॥
బ్రహ్మోవాచ ।

శ్రుత్వేత్థం వచనం తేషాం దూతానాం భృశకంపితః ॥౬౩॥

శూరసేన ఉవాచైతాన్న మయాఽజ్ఞాయి దుష్కృతమ్ ।

పునరుత్థాయ రాజాఽసౌ ప్రణనామ భృశాతురః ॥౬౪॥

ప్రాహ తాన్దేవదూతాన్స కృపాం కృత్వా వదన్తు మే।

ఉపాయమస్య దుష్టస్య సర్వదోషాపనుత్తయే ॥౬౫॥

దూతా ఊచుః ।

ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ నృపతే బ్రూమో దోషాపనుత్తయే ।

ఉపాయం రాజశార్దూల శృణుశ్చైకమనా భవ ॥౬౬॥

గణేశస్య భవేన్నామ యత్ ఖ్యాతం చతురక్షరమ్ ।

జప తత్ కర్ణరన్ధ్రేఽస్య సర్వదోషక్షయో భవేత్ ॥౬౭॥

ఉదయే దిననాథస్య యథా సర్వతమః క్షయః ।

నాన్యోపాయేఽధికారోఽస్య యతో నామైవ జప్యతామ్ ॥౬౮॥

బ్రహ్మోవాచ ।

శూరసేనో దూతవాక్యాజ్జయపూర్వం జజాప హ ।

త్రివారం వైశ్యకర్ణే తు నామ యచ్చతురక్షరమ్ ॥౬౯॥

గజాననేతి శ్రుత్వైవ దివ్యదేహోఽభవచ్చ సః ।

భాసయంస్తేజసా సర్వమరుణో భువనం యథా ॥౧.౭౬.౭౦॥

సర్వపాపక్షయే జాతే నామశ్రవణమాత్రతః ।

దీపయన్ సర్వదిగ్దేశాన్ విమానం చాధ్యరోహత ॥౭౧॥

తద్విమానం క్షణాద్ దూతైః సర్వలోకసమన్వితమ్ ।

నీతం వైనాయకం ధామ విఘ్నరాజ్యస్య శాసనాత్ ॥౭౨॥

ఇతి సర్వం సమాఖ్యాతం యద్యత్పృష్టం త్వయాఽనఘ ॥౭౩॥

మహాపుణ్యం చ సంకష్టచతుర్థీవ్రతముత్తమమ్ ।

ధర్మ్యం యశస్యమాయుష్యం శ్రవణాత్ సర్వసిద్ధిదమ్ ॥౭౪॥

సర్వపీడాప్రశమనం సర్వం విఘ్న వినాశనమ్ ।

దూర్వానామ ప్రభావశ్చ కిమన్యచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛసి॥౭౫|| (౩౩౬౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే షట్సప్తతితమోఽధ్యాయః ॥౭౬॥

అధ్యాయ ౭౭ ప్రారంభ :-

వ్యాస ఉవాచ ।

అన్యేనాకారి కేనేదం వద తత్కౌతుకం మహత్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

జామదగ్న్యేన రామేణ వ్రతమేతత్ పురా కృతమ్ ॥౧॥

సోఽపి కీర్తి జయం జ్ఞానమాయుర్దీర్ఘం చ లబ్ధవాన్ ।

వ్యాస ఉవాచ ।

రామః కథం సముత్పన్నః కస్మాత్ కస్యాం పితామహ ॥౨॥

ఏతత్సర్వం సువిస్తార్యం బ్రూహి త్వం మమ పృచ్ఛతః ।

బ్రహ్మోవాచ ।

శ్వేతద్వీపేఽతి విఖ్యాతో జమదగ్నిర్మహామునిః ॥౩॥

మనసా సృష్టిసంహారాన్నిగ్రహానుగ్రహానపి ।

యః కరోతి త్రికాలజ్ఞస్తతో దేవాశ్చకమ్పిరే ॥౪॥

యస్యాసీత్ పత్న్యపి తథా రేణుకా నామ నామతః ।

యస్యా లావణ్యగుంజాపి పత్న్యాః కామస్య నాభవత్ ॥౫॥

రతిరిత్యేవ లోకేషు విఖ్యాతాఽభూత్తతస్తు సా ।

యయా సంమోహ్యతే సర్వం క్షమస్తద్వర్ణనే తు కః ॥౬॥

యన్నేత్రశోభా సంప్రాప్త్యై చకోరా జలవాసినః ।

హరిణాశ్చ తపశ్చేస ర్వనే ఛన్దతృణాశినః ॥౭॥

యదాస్య శోభా సంప్రాప్త్యై సేవతే చన్ద్ర ఈశ్వరమ్।

అనాదినిధనా దేవీ మూలప్రకృతిరీశ్వరీ ॥౮॥

స్యామజని రామోఽసౌ విష్ణుర్యోగేశ్వరో యథా ।

జమదగ్నేర్మహాభాగాత్ సాక్షాదీశ్వరరూపిణః ॥౯॥

అతిసున్దర గాత్రోఽసౌ సాక్షాన్మన్మథ మన్మథః।

మాతాపితృవచః కర్తా విఖ్యాతబలపౌరుషః ॥౧.౭౭.౧౦॥

దేవద్విజగురుప్రాజ్ఞ గోబోధిపూజనే రతః ।

వేదవేదాంగశాస్త్రాణాం స్మృతీనామపి పాఠకః ॥౧౧॥

వాక్యే బృహస్పతిసమః క్షమయా పృథివిసమః ।

గాంభీర్యేఽబ్ధిసమో యస్తు పిత్రోర్వాక్యపరాయణః ॥౧౨॥

పిత్రోరాజ్ఞాం గృహీత్వా స నిమేషారణ్యమాయయౌ ।

అనేకవిద్యాభ్యసనే మతిం కృత్వా పరాం స్థిరామ్ ॥౧౩॥

తస్మిన్గతే తదా రాజా కార్తవీర్యో మహాబలః ।

యస్య ప్రతాపాదభవద్వశ్యం భూమండలం సదా ॥౧౪॥

యస్మింల్లక్ష్మీ స్థిరా విష్ణోరంశభూతేఽఖిలార్థదే ।

ఆజౌ పంచశతం బాణాన్ సృజతే రిపుఘాతకాన్ ॥౧౫॥

ఇన్ద్రాదివృన్దసేవ్యోఽసౌ విఖ్యాతబలపౌరుషః ।

అసంఖ్యాతా గజా యస్య రథవాజిపదాతిగః ॥౧౬॥

యస్య నిర్గమనే సైన్యాశ్ఛాదయన్తి మహీతలమ్ ।

వర్షాకాలే యథా మేఘా ధారాభిర్వ్యోమమండలమ్ ॥౧౭॥

యస్య కంబుస్వనం శ్రుత్వా ద్విషో యాంతి దిశో దశ ।

యథా సింహస్వం శ్రుత్వా మత్తమాతంగకోటయః ॥౧౮॥

యదా తాలీ పంచశతం స్వేచ్ఛయా కురుతే నృపః ।

తదా సనాదం బ్రహ్మాణ్డం కమ్పతే మునిసత్తమ ॥౧౯॥

అసౌ యదృచ్ఛయా యత్తశ్చతురంగబలాన్వితః ।

నీలవస్త్రధరో నీల ఛత్రస్తాదృశసైనికః ॥౧.౭౭.౨౦॥

వనాని సరితో దుర్గాన్ పర్వతాంశ్చ విలోడయన్ ।

నానామృగగణాన్వీక్ష్య వినిఘ్నన్నాపి కాంశ్చన ॥౨౧॥

తతః సహయాద్రిశిఖరేఽపశ్యదాశ్రమముత్తమమ్ ।

యథా కైలాసశిఖరే గిరిశాలయముత్తమమ్।।౨౨॥

అపృచ్ఛత్ సేవకాన్ రాజా కస్యేదముత్తమం స్థలమ్ ॥౨౩॥

భృత్య ఉవాచ ।

జమదగ్నిరితి ఖ్యాతః సాక్షాత్సూర్య ఇవాపరః ।

మునిరాస్తే మహాభాగ శాపానుగ్రహకారకః ।।౨౪॥

యస్య దర్శనతః పాపకోటయో యాన్తి సంక్షయమ్ ।

ఇచ్ఛా చేత్తమ గన్తవ్యం దర్శనం తే భవిష్యతి ॥౨౫॥

తవప్రసాదాత్ సర్వేషాముపకారో భవిష్యతి ।

బ్రహ్మోవాచ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా గమనాయోద్యతో నృపః ॥౨౬॥

న్యషేధయత్ సర్వబలం శ్రేష్ఠానాదాయ తత్ క్షణాత్।

యయౌ తం మునిశార్దూలం జమదగ్నిం తపోనిధిమ్ ॥౨౭॥

దదర్శ తం కుశాసీనం జ్వలన్తమివ పావకమ్।

ప్రణనామ స సాష్టాంగం తే సర్వే సహయాయినః ॥౨౮॥

నానావిశాలశాలాసు కుంజవృక్షావలీషు చ।

నిషేదుః సైనికాస్తే తు రాజా తస్థౌ మునేః పరః ॥౨౯॥

ఆసనే మునినాదిష్టే చతుర్భిః పరివారితః।

నిషసాద తదా రాజా కృతవీర్యసుతో బలీ ॥౧.౭౭.౩౦॥

అపూజయత్ తాన్సర్వాన్ పాద్యార్ఘ్యవిష్టరాదిభిః।

స మునిః ప్రదదౌ గాశ్చ శిష్యైః సర్వానపూజయత్ ॥౩౧॥

నానాసరోవరజలే నిర్మలే చారుశీతలే।

అమజ్జన్త తదా సర్వే సైనికా మృగయార్దితాః ॥౩౨॥

శృణ్వన్వేదనినాదాంశ్చ శాస్త్రశబ్దాంశ్చ పుష్కలాన్।

అభితో వాదశబ్దాంశ్చ తచ్ఛిష్యైః సముదీరితాన్ ॥౩౩॥

అబ్రవీన్మునిముఖ్యం తం రాజా రాజీవలోచనః।

అద్య మే పితరౌ ధన్యౌ జన్మ జ్ఞానం తథా తపః ॥౩౪॥

పుణ్యవృక్షోఽద్య ఫలితో యజ్జాతం తవ దర్శనమ్।

అద్య మే సంపదో ధన్యాః కుల ధన్యం యశోఽపి మే ॥౩౫॥

పరబ్రహ్మేతి యత్ ప్రోక్తం తదేవ త్వం న సంశయః।

ఆతిథ్యం తవ దృష్ట్వైవం పరితుష్టం మనో మమ ॥౩౬॥

ఇతి శ్రుత్వా తు తద్బ్రాహ్మీం స్మయన్నివ ప్రసన్నధీః ।

కోఽసి కస్యాసి కిం నామ కిం కార్యం తవ వర్తతే ॥౩౭॥

ఇతి తం పరిపప్రచ్ఛ జానన్నపి మునిస్తదా ।

రాజోవాచ ।

రాజ్ఞాం స్వకార్యం కర్తౄణాం భవాదృశ నిరీక్షణాత్ ॥౩౮॥

నాన్యత్ ప్రయోజనమురూ శ్రేయసాఽజని తత్స్ఫుటమ్ ।

కృతవీర్యసుతోఽహం చ కార్తవీర్య ఇతి శ్రుతః ॥౩౯॥

అనుజ్ఞాతో గమిష్యామి తతోఽహం నగరం ప్రతి ।

మునిరువాచ ।

మయాఽశ్రావి మహాకీర్తిస్తత రాజన్యసత్తమ ॥౧.౭౭.౪౦॥

ఆసీత్త్వద్దర్శనాకాంక్షా జాతా పుణ్యైర్న సత్ఫలా ।

దేహ ఆత్మా తపో జ్ఞానమాశ్రమో మమ సాంప్రతమ్ ॥౪౧॥

అభూత్త్వదాగమాద్రాజన్ సార్థకాః సర్వసమ్పదః ।

అకృత్వా భోజనం కించిత్కథం త్వం గంతుమర్హసి । ౪౨॥

మమ శ్లాఘా భవేల్లోకే న్యూనం కి తవ విద్యతే ।

కించిద్ భుక్త్వా వ్రజ విభో సనాథం కురు మాం ప్రభో ॥౪౩॥

రాజోవాచ ।

సత్యం భోజనకాలోఽస్తి భోక్తవ్యం చ తవాజ్ఞయా।

అన్నాభావే శ్రోత్రియాణాం జలం యాచ్య పిబేదపి ॥౪౪॥

తథాఽప్యేతాన్ విహాయాహం సైనికాన్ గణనాతిగాన్ ।

జలం పాతుం న శక్నోమి కథం భోక్తుం సముత్సహే ॥౪౫॥
జానేఽహం మనసా బ్రహ్మన్న శక్తిః సర్వభోజనే।
భవద్దర్శనమాత్రేణ కృతకృత్యో వ్రజేఽధునా ॥౪౬॥
మునిరువాచ ।
చిన్తాం మా కురు రాజర్షే భోజయిష్యే ససైనికమ్ ।
చతుర్విధేన చాన్నేన కిమసాధ్యం తపస్వినామ్ ॥౪౭॥
గృహే తే వాహినీ యా స్యాత్తామప్యాకారయ ప్రభో।
క్షణం విశ్రామ్యతాం తీరే నద్యాశ్చారుతరే శుభే ॥౪౮॥
యావత్సిద్ధం భవేదన్నం పశ్చాద్ద్రక్ష్యసి కౌతుకమ్ ।
క ఉవాచ ।
అన్తః స విస్మయావిష్టో జగామ కృతవీర్యజః ॥౪౯॥
వాక్యమాకర్ణ్య తు మునేర్నదీతీరం సుశోభనమ్ ।
మునిః పత్నీం సమాహూయ వృత్తాంతం తం జగాద తామ్ ॥౧.౭౭.౫౦॥
ఆహూయ కామధేనుం తౌ పుపూజతుః క్షణేన తామ్ ।
ప్రార్థయామాసతురుభౌ లజ్జాం నౌ రక్ష ధేనుకే ॥౫౧॥
అసంఖ్యాతబలో రాజా భోజనాయ నిమంత్రితః ।
యథారుచి భవేత్తస్య స సైన్యస్య భుజిః శుభే ॥౫౨॥
తథా కురు క్షణేన త్వం నో చేత్ సత్యం లయం వ్రజేత ।
అకీర్తిశ్చ భవేల్లోకే యథేచ్ఛసి తథా కురు ॥౫౩॥
ఏవం సంప్రార్థితా తాభ్యాం కామధేనుర్మహాపురమ్ ।
నిర్మాయ స్వప్రభావేన నానామందిరసుందరమ్ ॥౫౪॥

నానారత్నమయం స్తమ్భం శోభినానా సభాగృహమ్ ।

నానాపుష్పలతాచారూ వాటికారామమండితమ్ ॥౫౫॥

నానాధ్వజపతాకాఢ్యం నానావాదిత్రనిఃస్వనమ్ ।

అష్టాపదానాం భాండానాం నానా పంక్తివిరాజితమ్ ॥౫౬॥

చతుర్విధాన్నసంపన్నం నానాభోజనపంక్తిమత్ ।

మహాతోరణశోభాఢ్యం పరిఖావలయాంకితమ్ ॥౫౭॥

అనేకదాసదాసీభిర్విలసచ్చారు వేదికమ్ ।

నివారయన్తి లోకాశ్చ యత్ర తత్ర స్థితా నరాః ॥౫౮॥

పురో గంతుం న చాజ్ఞాఽస్తి జమదగ్నిమునేరితి ।

పరివిష్టేషు పాత్రేషు సంఖ్యాతీతేషు సర్వతః ॥౫౯॥

దీపప్రభా భాసురేషు నానావ్యంజనశాలిషు ।

సూప పాయస పక్వాన్న పంచామృతయుతేషు చ ॥౧.౭౭.౬౦॥

సఖాద్య లేహ్యచోష్యాది పేయ పంక్తివిరాజిషు ।

సాముద్రపక్వ నిమ్బాబ్రామ్రమృత బిల్వాదిశాలిషు ॥౬౧॥

సిద్ధేషు పాత్రేషు మునిస్తదాఽసావాకారయచ్ఛిష్యగణం తదానీమ్ ।

శ్రీకామధేనోః పరిపూర్ణ తోషాద , భోక్తుం ససైన్యం కృతవీర్యపుత్రమ్ ॥౬౨॥ (3౪30)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే సప్తసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥౭౭॥

అధ్యాయ ౭౮ ప్రారంభ : -

క ఉవాచ ।

తతో మునిః శిష్యగణమువాచ త్వరయా వ్రజ ।

ఆకారయితుం నృపతిం నదీతీర నివాసినమ్ ॥౧॥

తే శిష్యాస్తం నృపం గత్వా గృహ్య తత్ ప్రణతిం పురా।

దత్వాఽఽశీర్వచనం తస్మై మునేరాజ్ఞాం తథాబ్రువన్ ॥౨॥

చల రాజన్నవహితో భోజనాయ ససైనికః ।

పాత్రాణి పరివిష్టాని సంఖ్యాతీతానీ షడ్రసైః ॥3॥

క ఉవాచ ।

తత ఉత్థాయ రాజాఽసౌ సమాహూయ ససైనికాన్ ।

సుస్నాతః సర్వసైన్యేన కార్తవీర్యో నృపో యయౌ ॥౪॥

మునివేశ్మ తతోఽపశ్యన్న దృష్టం న చ వై శ్రుతమ్ ।

ఏతాదృశం త్రిలోకేషు గృహతోరణ మాపసా ॥౫॥

స నిషిద్ధో వేత్రధరైర్మునిసంకేత కాముకైః ।

తే నిషిద్ధాః శిష్యగణైస్తతోఽగాద్ భోజనాలయమ్ ॥౬॥

స్థిత్వా మధ్యే పశ్యతి స్మ రాజాఽసౌ సంపదం మునేః ।

అమన్యత్ తదా స్వాన్తే నేదృశీ శ్రీర్హరౌ హరే ॥౭॥

పాలకేఽపాలకే స్రష్టర్యపి బ్రహ్మణి నేదృశీ।

తతో మునిః పురో భూత్వా ప్రతిపాత్రే న్యవేశయత్ ॥౮॥

రాజానుమతిమాజ్ఞాయ పంక్తౌ పంక్తౌ ససైనికాన్ ।

దాపయామాస పాత్రాణి యే బహిర్భోజినశ్చ తాన్ ॥౯॥

ఉపవిష్టేషు సర్వేషు రాజానముపవేశయత్ ।

బుభుజుస్తే తదా వాద్యే వాదితే సర్వ ఏవ హి ॥౧.౭౮.౧౦॥

అదృష్టపూర్వాణ్యన్నాని స్వాదుమూలఫలాని చ ।

పరస్పరం చ పప్రచ్చుః కిమిదం కిమిదం త్వితి ॥౧౧॥

ఆశ్చర్యం మేనిరే సర్వే యామేనేత్థం కథం కృతమ్ ।

యథేష్టం భుంజతే సర్వే తృప్తాశ్చాన్నాని తత్యజుః ॥౧౨॥

తే ప్రక్షాలనపాత్రాణి ప్రతిపాత్రే న్యవేదయన్ ।

మునిశిష్యాంజలం చాపి శలాకా అపి చారవః ॥౧౩॥

గజాశ్వవృషవృన్దేభ్యః శిష్యాః శేషాన్నమర్పయన ।

తతోఽన్యస్మిన్ గృహే సర్వే విస్తీర్ణే కృతసంస్తరే ॥౧౪॥

ఇక్షుద్రాక్షామ్రపనస దాడిమాని బభక్షిరే ।

ఏలాలవంగ కర్పూర చూర్ణఖాదిర పూగకాన్ ॥౧౫॥

జగృహుర్మునిదత్తాంస్తే నాగవల్లీదలైర్యుతాన్ ।

తతో దదావలంకారాన్ వాసాంసి చ ముదా మునిః ॥౧౬॥

తేభ్యో యథార్హ సర్వేభ్యో రాజ్ఞేఽనర్ఘ్యేతరాణి చ ।

మునిరువాచ ।

కిం మయా భోజనం దేయం మునినా వన్యవృత్తినా॥౧౭॥

అవాప్తసర్వకామాయ రాజ్ఞే తే విష్ణురూపిణే ।

యశోఽకారి త్రిలోకే మే త్వయా మద్వాక్యకారిణా ॥౧౮॥

జమదగ్నేర్గృహే రాజ్ఞా ససైన్యేన భుజిః కృతా ।

అతిపుణ్యవతో లోకే సాధుశబ్దః ప్రయుజ్యతే ॥౧౯॥

మహాన్ క్షుద్రస్య వాక్యం చేత్ కురుతే సోపి సాధుతామ్ ।

ప్రాప్నోతి సర్వలోకేషు కీర్తిం స్ఫీతాం సముత్కటామ్ ॥౧.౭౮.౨౦॥

మద్వాక్యకరణే తేఽపి దూరేఽరిష్టం గతం మహత్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి వాణీం సమాకర్ణ్య జమదగ్నిసమీరితామ్ ॥౨౧॥

పప్రచ్ఛ రాజా తం తత్ర విస్మయావిష్టమానసః ।

రాజోవాచ ।

నాదర్శి ప్రథమం కించిదిదం కిం మాయయా కృతమ్ ॥౨౨॥

తపః ప్రభావాద్వాఽకారి సత్యం మే వద సువ్రత ।

మునిరువాచ ।

అనృతం నోక్తపూర్వం మే పరిహాసేఽపి వా నృప ॥౨౩॥

అతః సత్యం బ్రవీమి త్వాం కామధేన్వాఽఖిలం కృతమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

కుమతిస్తస్య భవతి యస్య దైవమదక్షిణమ్ ॥౨౪॥

అనిష్టం బలవద్భావి దుష్టగ్రహకృతం మునే।

భుక్త్వా తృప్తోఽపి రాజాఽసౌ సమ్యక్ సబలవాహనః ॥౨౫॥

ఆదానే కామధేనోః స మతిం చక్రేఽబ్రవీదిదమ్ ।

రాజోవాచ ।

మునీనాం శాంతచిత్తానాం కందమూలఫలాశినామ్ ॥౨౬॥

మనసా సృష్టిసంహార కర్తృణామస్పృహావతామ ।

జితేన్ద్రియాణాం విజ్ఞానాం నేక్షే ధేన్వా ప్రయోజనమ్ ॥౨౭॥

వన్యమారుత భక్ష్యాణాం మోక్షసాధనకారిణామ్ ।

వేదాభ్యసనశీలానాం సమ్పదా కిం ప్రయోజనమ్ ॥౨౮॥

శాస్త్రపాఠనశీలాంనా ధర్మశాస్త్రార్థ వేదినామ్ ।

యోగాభ్యాసరతానాం చ కామధేనోః ప్రయోజనమ్ ॥౨౯॥

కార్యా స మహతే స్యాత్తు మహద్వస్తు మహద్గతమ్ ।

అరణ్యవాసినే తుభ్యం మహద్రత్నం చ నోచితమ్ ॥౧.౭౮.౩౦॥

తస్మాద్దేయా కామధేనుం మమ బ్రహ్మన్ ముదా త్వయా ।

మయి స్థితా తవైవాస్తి చేతసి త్వితి ధార్యతామ్ ॥౩౧॥

మర్యాదా రక్షతాం బ్రహ్మన్నుక్తమేవం పురస్తవ ।

నో చేద్రాజ్ఞాం కిమగ్రాహయం లోకేషు బలశాలినామ్ ॥౩౨॥

స్వరాష్ట్రే పరరాష్ట్రం వా చతురంగబలైః సహ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

శ్రుత్వైవం వచనం తస్య కార్తవీర్యస్య దుర్మతేః ॥౩౩॥

ప్రతిజజ్వాల రోషేణ జమదగ్నిర్మహామునిః।

సర్పిషా బహులేనైవ జాతవేదా యథా ద్విజః ॥౩౪॥

ఉవాచారక్తనయనః శిక్షయన్నివ భూమిపమ్ ।

మునిరువాచ ।

సాధుః శుద్ధీ మహాన్ రాజా ప్రార్థితాం భోజనాయ హి ॥౩౫॥

కౌటిల్యం తవ న జ్ఞాతం బకస్యేవ హృది స్థితమ్ ।

యథా వా కోకిలా కాక బాలం పుష్ణాతి మాయయా ॥౩౬॥

అన్తే తత్ కాకభావేన భక్ష్యాభక్ష్యరతిం వ్రజేత్ ।

అహమేవాభవం భ్రాన్తో య ఇమాం రాజమిత్రతామ్ ॥౩౭॥

న దృష్టాం న శ్రుతాం లోకే నానుభూతాం చ కేనచిత్ ॥౩౮॥ (౩౪౬౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే కార్తవీర్యోపాఖ్యానం నామాష్టసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥౭౮॥

అధ్యాయ ౭౯ ప్రారంభ :-

మునిరువాచ ।

ఉపకారస్త్వయాఽరమ్భి సాధువృత్తానుసారిణా ।

ఆత్మఘాతం పురస్కృత్వా కామధేనుం త్వమిచ్ఛసి ॥౧॥

భ్రాన్తోఽసి నృప సత్యం త్వమప్రాప్యం యోఽభివాంఛసి ।

త్రైలోక్యనాశజం పాపం తవ మూర్ధ్ని పతిష్యతి ॥౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి వాక్శరవిద్ధోఽసౌ ప్రలయానలసన్నిభః ।

రాజా బభూవ రోషేణ ముఖాదనలముద్వమన్ ॥3॥

ఉవాచ పరమక్రుద్ధో జమదగ్నిం మునిం తదా।

రాజోవాచ ।

న మయా దుష్టవచనం కస్యాపి శ్రూయతే శఠ ॥౪॥

కిం కరోమి ద్విజోఽసి త్వమితి క్షాన్తం వచః కటు ।

క ఉవాచ ।

తత ఉత్థాయ రాజాఽసౌ దూతానాజ్ఞాప్య సత్వరమ్ ॥౫॥

ముక్త్వా కీలాత్ కామధేనుం శీఘ్రం యాన్తు మమాన్తికమ్ ।

ఆవేష్టయంస్తదా దూతాః కామధేనుం తదాజ్ఞయా ॥౬॥

ఫూత్కారేణైవ తస్యాస్తే త్యక్త్వా ప్రాణాన్దివం యయుః ।

అన్యాన్ క్రోధానలేనాసౌ రాజదూతాన్ దదాహ చ ॥౭॥

శ్వాసమారుతవేగేన వ్యోమ్ని వీరాః పరేఽభ్రమన్ ।

ఆచ్ఛాద్య మండలభానోర్న ప్రాజ్ఞాయత కించన ॥౮॥

దిశః సతిమిరా జాతా వ్యోమాపి న చ భాసతే ।

ధరాకమ్పః సమభవద్ వృక్షాః పేతుః ప్రకమ్పితాః ॥౯॥

సైనికాశ్చ తతో భీతా యాన్తి సర్వే దిశో దశ ।

కేనచిత్తాడితా సా గౌః కశాఘాతేన దూరతః ॥౧.౭౯.౧౦॥

ఉడ్డీయోడ్డీయ సా ధేనురధావత్ సైన్యమేవ తత్ ।

గజవృన్దం యథా సింహో గరుత్మానురగానివ ॥౧౧॥

హాహాకారో మహానాసీద్వీరాణాం తత్ర ధావతామ్ ।

తానువాచ న భీః కార్యా కార్తవీర్యో మహాబలీ ॥౧౨॥

మయా ధ్మాతే ముదా శంఖే భీతా యాస్యతి మన్దిరమ్ ।

కామధేనుః కియచ్చాస్తి పశ్యన్తు కౌతుకం మమ ॥౧౩॥

తతో దధ్మౌ మహాశంఖం త్రైలోక్యం పూరయన్ రవైః ।

న బిభ్యత్ కామధేనుస్తాం తాడయామాసురోజసా॥౧౪॥

యష్టిభిర్లోహనిచయైః సర్వే తే రాజసేవకాః ।

యత్ర యత్ర ప్రహారోఽస్యాః శరీరే జాయతే తతః ॥౧౫॥

సన్నద్ధాః సర్వ శస్త్రాఢ్యా నానావీరాః వినిఃసృతాః ।

శకాశ్చ బర్బరా ఆసంస్తస్యా కేశసముద్భవాః ॥౧౬॥

పటచ్చరాః పాదదేశా దేవం సర్వే ప్రజజ్ఞిరే ।

నానాయవన జాతీయా నానావీరాస్తథాఽపరే ॥౧౭॥

వాజివారణసంఘాశ్చ రథినో బలవత్తరాః ।

తే చైవ యుయుధుస్తత్ర కార్తవీర్యస్య సైనికైః ॥౧౮॥

న్యపతన్ కార్తవీర్యస్య సైనికాస్తైః ప్రహారితాః ।

అపరే మిలితాస్తత్ర నిశి వృక్షే పతంగవత్ ॥౧౯॥

పరస్పరఘాతహతా నిపేతుః శతశో నరాః ।

భఙ్క్త్వా శస్త్రైశ్చ శస్త్రాణి మల్లయుద్ధం ప్రచక్రిరే ॥౧.౨౯.౨౦॥

ఏవం సుతుములే జన్యే శస్త్రేషు నిపతత్సు చ ।

స్వీయో వా పరకీయో వా న ప్రాజ్ఞాయత కించన ॥౨౧॥

రజసాచ్ఛాదితే సూర్యే జఘ్నురేవం పరస్పరమ్ ।

కోలాహలో మహానాసీద్ హన్యతాం హన్యతామితి ॥౨౨॥

హేషితైర్బృంహితైః క్ష్వేడైర్నిబిడో రథనేమిభిః ।

మృదంగ తాల వేణూనాం భేరీణాం నినదైరపి ॥౨౩॥

ఏవం గర్వ్యైః కార్తవీర్యైరథ్యశ్వగజపత్తిభిః ।

అభవత్ సుమహద్ యుద్ధం భూతరాక్షసభీతిదమ్ ॥౨౪॥

పక్షిజమ్బూకసుఖదం వీరపత్నీ భయప్రదమ్ ।

కేషాఞ్చిజ్జానునీ భగ్నే కేషాంచిచ్ఛిరాంసి చ ॥౨౫॥

ఖడ్గఖేటకభల్లాంనాం శరాణాం ధనుషామపి ।

భగ్నానాం న చ సంఖ్యాఽస్తి వీరాణాం రథినాపి ॥౨౬॥

ప్రపేతుః కార్తవీర్యస్య శేషా యే సైనికాస్తదా।

పృష్ఠలగ్నా యయుర్గర్వ్యా హసన్తో న చ జఘ్నిరే ॥౨౭॥

నినిన్దుర్మునినా కిం వోఽనిష్టం కృతమితీహ తే ।

పూర్వదోషప్రసంగేన రాజ్ఞో జాతా సుదుర్మతిః ॥౨౮॥

ఏవం ప్రభగ్నే సైన్యే స ఉత్తస్థౌ కృతవీర్యజః ।

హస్తయోర్జగృహే పంచ శతం బాణాన్ ధనూంషి చ ॥౨౯॥

దత్త్వా భూమౌ వామజానుం ధనూంష్యాకృష్య వేగవాన్ ।

చిక్షేప శరజాలం స గవ్యే సైన్యే మహాభుజ ॥౧.౨౯.౩౦॥

ఫలహీనమభూత్తస్య శరజాలం నృపస్య తత్ ।

అనీతేశ్చరితం తద్వద్ వన్ధ్యాయాః సురతం యథా ॥౩౧॥

పునఃపునర్జహౌ బాణాంస్తావతో రాజసత్తమ ।

కామధేనోర్న చైకోఽపి వీరో భగ్నోఽభవత్తదా ॥౩౨॥

శరజాలే వృథా యాతే సంతప్తోఽభూన్నృపస్తదా ।

క్వ గతం మమ సామర్థ్యమితి చిన్తాతురోఽభవత్ ॥౩౩॥

వ్యాకులే న ప్రహర్తవ్యమితి సర్వం యయుర్దివమ్ ।

కామధేనుర్ముదా యుక్తా కిం యుద్ధం లఘునా సహ ॥౩౪॥

గతాయాం కామధేనౌ స కార్తవీర్యో మునిం యయౌ।

రోషేణోవాచ తే బ్రహ్మన్ కాపట్యం విదితం మయా ॥౩౫॥

న స విప్రోఽభి మన్తవ్యో యస్య స్యాత్కపటం హృది ।

ఇత్యేకం బాణమాదాయ వివ్యాధ ద్విజపుంగవమ్ ॥౩౬॥

లగ్నే హృది మహాబాణే ప్రాణత్యాగం చకార సః।

రేణుకా తం నృపం ప్రాహ బ్రహ్మహత్యా వృథా కృతా।॥౩౭॥

స ఊచే రక్తనయనః క్రోధావిష్టో నృపస్తు తామ్ ।

తూష్ణీం తిష్ఠ న చేద్ హన్మి త్వామపీహ మునిప్రియే ॥౩౮॥

ఏకవింశతి బాణైస్తాం దుష్టో రాజాఽహనద్రుషా ।

సస్మార మనసా సాఽపి జమదగ్ని మునిం తదా ॥౩౯॥

పశ్చాదువాచ నృపతిం దుష్ట చాండాల కిం కృతమ్ ।

అపరాధం వినా కస్మాదావాం నిహతవానసి ॥౧.౭౯.౪౦॥

తవాపి భవితా నాశో మూజానాం నాత్ర సంశయః ।

శ్రుత్వేత్థం వచనం తస్యాస్తతో యాతో నృపస్తదా ॥౪౧॥

అల్పావశిష్ట సైన్యేన చిన్తాక్రాన్తో యయౌ పురీమ్ ।

వినిన్దన్ హృది చాత్మానం శోచంశ్చ మృతసైనికాన్ ॥౪౨॥

నిరుత్సాహో నిరుద్యోగో వివేశ నిజమన్దిరమ్ ॥౪౩॥ (౩౫౧౧)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే కార్తవీర్యోపాఖ్యాన ఏకోనాశీతితమోఽధ్యాయః ॥౭౯॥

అధ్యాయ ౮౦ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

రేణుకా తు గతే తస్మిన్ శుశోచ భృశవిహ్వలా ।

క్వ గతా మమ పుత్రాస్తే సంహారేఽస్మిన్నుపస్థితే ॥౧॥

మృతే భర్తరి కిం కుర్యాం బాణజాలసమావృతా ।

క్వ గతోఽసౌ మహాక్రోధీ రామో మే ప్రియబాలకః ॥౨॥

తస్మిన్ దృష్టే మమ ప్రాణా గమిష్యన్తి సురాలయమ్ ।

స్మృతమాత్రస్తయా రామో యయౌ మాతుస్తదాఽన్తికమ్ ॥౩॥

బాణజాలచితాం తాం చ పితరం మృతమైక్షత ।

కార్తవీర్యేణ దుష్టేన దృఢబాణహతం హృది ॥౪॥

పపాత మూర్చయా భూమౌ వాతభగ్న ఇవ ద్రుమః ।

పితరం మాతరం చైవ రురోద భృశదుఃఖితః ॥౫॥

రామ ఉవాచ ।

అద్యాన్ధకారః సర్వత్ర అద్య శూన్యా దిశో దశ ।

మేరుర్వినా యథా పృథ్వీ శక్రహీనాఽమరావతీ ॥౬॥

నాశ్రమః శోభతే తద్వత్ పిత్రా హీనోఽయమద్య మే ।

త్రిలోకీ గంగయా హీనా తద్వదాశ్రమ మండలీ ॥౭॥

న శోభతే రేణుకయా హీనాఽప్యాశ్రమ మండలీ।

గతం భయం తు దేవానాం మునయోఽద్య నిరీశ్వరాః ।

యదాసీత్తపసా చాస్య కిమయం వా గృహీష్యతి ॥౮॥

ఏవం బహువిధాకారం చక్ర ఆక్రందనం తు సః ।

అచేష్టత భృశం రామో మత్స్య నీరం వినా యథాం ॥౯॥

తతః పునర్మ్నంతరం స రుదన్నేవ సమాయయౌ ।

నిష్కాశయామాస శరానంకే కృత్వా శిరోధరామ్ ॥౧.౮౦.౧౦॥

చక్రన్ద చ పునా రామో మాతృదుఃఖేన దుఃఖితః ।

త్రైలోక్యం భస్మసాత్ కర్తుం యా క్షమా జననీ మమ ॥౧౧॥

సా కథం పతితా భూమౌ దుష్టబాణ ప్రపీడతా ।

న విస్మరసి మాం నిత్యం క్షణం క్రీడాగతం పురా ॥౧౨॥

త్యక్త్వా మాం కథమద్య త్వం కుత్ర వా గన్తుముద్యతా।

దదాసి మే పయో భూరి వస్త్రాణ్యన్నాని శోభనే ॥౧౩॥

ఫలమూలాని చారూణి యాసి త్యక్త్వా కథం ను సా ।

మాతాపితృభ్యాం హీనస్య ధిఙ్మే జీవితమద్య మే ॥౧౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి పుత్రవచః శ్రుత్వా రేణుకా భృశదుఃఖితా।

ప్రమృజ్యాశ్రూణి పుత్రస్య జగాద భృశవిహ్వలా ॥౧౫॥

అహం తే నికటే స్థాస్యే న శోకం కర్తుమర్హసి ।

శృణు వార్తాం పురా వృత్తాం రాజాఽసౌ కృతవీర్యజః ॥౧౬॥

మధ్యాహ్నే సహ సైన్యేన ప్రాప్తః ఆశ్రమమండలమ్।

పిత్రా తే మానితః సమ్యగ్ భోజితో బలసంయుతః ॥౧౭॥

కామధేనోః ప్రసాదేన భుక్త్వాఽయాచత ధేనుకామ్ ।

తూష్ణీంభూతే మునౌ కోపాత్ కామధేనుం ముమోచ సః ॥౧౮॥

స్పృష్టమాత్రా చ సా ధేనుః ససర్జ బలముత్కటమ్ ।

చతురంగ తతో యుద్ధమభవద్రాజసైనికైః ॥౧౯॥

భగ్నాస్తేఽప్యపలన్సర్వే రాజా యుద్ధమథాకరోత్ ।

స చ పంచశతం బాణాన్ వారంవారమథాసృజత్ ॥౧.౮౦.౨౦॥

సోఽపి భగ్నో గృహం యాతః కామధేనుర్దివం గతా ।

పునరాగత్య దుష్టోఽసౌ బాణేనైకేన వక్షసి ॥౨౧॥

జఘాన పితరం కోపాదేక వింశతి సాయకైః ।

అపరాధం వినా మాం చ తాడయిత్వా గతః ఖలః ॥౨౨॥

తస్మాత్త్వయాఽద్య దుష్టస్య నాశః శీఘ్రం విధీయతామ్ ।

ఏకవింశతి వారం చ కురు నిఃక్షత్రియాం ధరామ్ ॥౨౩॥

ఏకవింశతి బాణా మే దేహే తేన యతోఽర్పితాః ।

అన్యదేకం వదే పుత్ర తత్కురుష్వ వచో మమ ॥౨౪॥

సంస్కారం కురు నౌ తత్ర యత్ర కోఽపి న దాహితాః ।

దత్తాత్రేయం మునివరమాకార్య సర్వ వేదినమ్ ॥౨౫॥

కురు కర్మాన్తరం నౌ త్వం త్రయోదశదినావధి ।

తద్రైవ గతిమాప్స్యావో నాన్యోవక్తాఽస్తి తాదృశః ॥౨౬॥

ఇత్యుక్త్వా రేణుకా దేహం త్యక్త్వా ధామాప దుర్గమమ్।

రామస్తత్సర్వమకరోత్తయాదిష్టం మహామనాః ॥౨౭॥ (౩౫౩౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే రామోపాఖ్యానేఽశీతితమోఽధ్యాయః ॥౮౦॥

అధ్యాయ ౮౧ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

రామస్తు వపనం కృత్వా స్నాత్వా సమ్యవిధానతః ।

ఉత్థాన శ్రాద్ధమకరోద్ బ్రాహ్మణైః కథితం యథా ॥౧॥

విశ్రాన్తిస్థానమారభ్య మన్త్రాగ్నిముభయోరదాత్ ।

తద్రైవ ప్రయయౌ తం తు దత్తాత్రేయం మునిం ప్రతి ॥౨॥

కువేషం శిష్య సహితం శ్వహస్తం మలినం కృశమ్ ।

ధ్యానేనాలోక్య తం రామో ననామ మునిపుంగవమ్ ॥౩॥

బద్ధాంజలిపుటోఽతిష్ఠద్యామార్ధం తత్పురో ద్విజః ।

దత్తాత్రేయోఽపి సర్వజ్ఞో బుద్ధ్వా తస్యాశయం మునిః ॥౪॥

ఉవాచ రామమామన్త్ర్య జ్ఞాతం తవ ప్రయోజనమ్ ।

అథాపి పృచ్ఛే విజ్ఞాతుం కిమర్థం త్వమిహాగతః ॥౫॥

క ఉవాచ ।

స ఉవాచ తతో రామో వృత్తాన్తమాదితః స్ఫుటమ్ ।

రామ ఉవాచ ।

కృతవీర్యాత్మజో రాజా పితురాశ్రమమాగతః ॥౬

భోజితః పరమాన్నేన నానాపక్వాన్నశాలినా ।

భుక్తః స సేనయా సార్ధం కామధేనుమయాచత ॥౭॥

యదా న దత్తా పిత్రా మే బలాన్నేతుం మనో దధే ।

సా తాడితాఽథ సుషువే సైనికానాం గణాన్ బహూన్ ॥ ౮॥

తైర్భగ్నో బలిభీ రాజా ససైన్యోఽగాన్నిజాలయమ్ ।

కామధేనుర్గతా స్వర్గం తతో రాజా రుషాన్వితః ॥౯॥

జమదగ్నేర్హృది శరమహనద్ దృఢమోజసా ।

ఏకవింశతికాన్ బాణాన్ మాతురంగేఽహనద్రుషా ॥౧.౮౧.౧౦॥

నాహం తత్ర స్థితో బ్రహ్మన్ పశ్చాదాగత్య దృష్టవాన్ ।

మన్త్రాగ్నినా తు దగ్ధౌ తౌ మాతుర్వాంక్యాదిహాగతః ॥౧౧॥

దత్తాత్రేయం వినా నాన్యో వక్తా కార్యేఽత్ర కర్మణి ।

కృతే కర్మణి సర్వస్మింస్త్రయోదశదినావధి ॥౧౨॥

పశ్చాద్రాజా నిహంతవ్యః కృతవీర్యాత్మజో బలి ।

ఏకవింశతివారం చ కార్యా నిఃక్షత్రియా మహీ ॥౧౩॥

ఇత్థమాజ్ఞాపయన్మహ్యం జననీ రేణుకా మమ ।

ఇత్యర్థమిహ సంప్రాప్తస్తస్మాత్కురు కృపాం మయి ॥౧౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి రామవచః శ్రుత్వా రేణుకాయాః సఖా మునిః ।

శోకసంవిగ్నహృదయో రామమూచ ఇదం వచః ॥౧౫॥

దత్తాత్రేయ ఉవాచ ।

యద్గృహే భుక్తమత్యంతం తేన నేష్టా విరోధితా।

యది దుష్టేన సాఽకారి ద్రష్టా తత్ఫలమన్తికాత్ ॥౧౬॥

ఇదానీం తు తయోః సమ్యగౌర్ధ్వదేహికమాచర ।

బ్రహ్మోవాచ ।

తత ఆశ్రమమాగత్య దత్తాత్రేయయుతస్తు సః ॥౧౭

రామశ్చకార భక్త్యైవ పిత్రోరుత్తరకర్మ తత్ ।

దత్తాత్రేయోక్తమన్త్రైః స ద్వితీయదివసావధి ॥౧౮॥

సమాప్తే కర్మణి మునిర్గన్తుం కోల్హాపురం మనః ।

చక్రే తదాఽబ్రవీద్రామ: కదాయాతి భవాన్పునః ॥౧౯॥

మునిః ప్రోచే యదా త్వం మే స్మరణం వై కరిష్యసి ।

ఏహి దత్తాత్రేయ ఇతి తదా మాం ద్రక్ష్యసేఽనఘ ॥౧.౮౧.౨౦॥

కృత్వా కర్మ వ్రజత్యేవ భిక్షితుం స దినే దినే ।

అశౌచినో న భోక్తవ్యమన్నమిత్యభిచిన్తయన్ ॥౨౧॥

పంచమే దివసే కర్మసమాప్త మునిపుంగవః ।

గృహీత్వాఽఽజ్ఞాం గతో యావత్తావద్ వ్యాఘ్రః సమాయయౌ ॥౨౨॥

మాతర్మాతః క్వ యామ్యద్యేత్యేవం చుక్రోశ తద్ భయాత్ ।

ఆవిరాభూత్తదా మాతా రేణుకా మమ వాక్యతః ॥౨౩॥

అసంపూర్ణశిరోమాత్రా పుత్రస్నేహవశేన హి ।

యది ద్వాదశ రాత్రాత్సాఽఽహూతా స్యాద్ భార్గవేణ తు ॥౨౪॥

ఆగతా స్యాత్సా సంపూర్ణా సర్వావయవశోభినీ ।

ఉవాచ తం కిమాహూతా వద బాల ప్రయోజనమ్ ॥౨౫॥

ఆలిలింగ తదా స్నేహార్ద్రామం స్నుతపయోధరా ।

దత్తాత్రేయః పునరగాత్ షష్ఠే చ దివసే మునిః ॥౨౬॥

అపశ్యద్రేణుకాం తత్ర తాదృశీం రామమబ్రవీత్ ।

మధ్యఏవ కిమాహూతా న్యూనదేహా సమాగతా । ౨౭॥

సపిండీకరణాదూర్ధ్వం యద్యాహూతా తదాఽఖిలా।

ఆగతా స్యాద్రేణుకేయం తవ స్నేహాద్ద్విజర్షభ ॥౨౮॥

రామ ఉవాచ ।

బాలభావాద్ భయాద్ బ్రహ్మన్ స్వభావాన్మాతరిత్యహమ్ ।

ఉక్తవాన్ మునిశార్దూల దృష్టవానీదృశీమిమామ్ ॥౨౯॥

వృషోత్సర్గం చ కృత్వానేకాదశదినే ద్విజః ।

సపిండీకరణం చైవ ద్వాదశే కృతవాన్ ద్వయోః ॥౧.౮౧.౩౦॥

తతః పరేహ్ని పాథేయం శ్రాద్ధం పుణ్యాహవాచనమ్ ।

దదౌ దానాన్యనేకాని బ్రాహ్మణేభ్యో యథార్హతః ॥౩౧॥

జమదగ్నిర్దివ్యదేహో బ్రహ్మలోకమథాగమత్ ।

తస్థౌ సా రేణుకా భూమౌ స్థానే స్థానే చ తాదృశీ ॥౩౨॥

పూరయత్యఖిలాన్ కామాన్ జనానాం భక్తికారిణామ్ ।

మాహాత్మ్యం విస్తృతం తస్యాః స్కాన్దే ప్రోక్తం విశేషతః ॥౩౩॥

అతివిస్తారభీత్యాఽత్ర న ప్రోక్తం మునిసత్తమ ॥౩౪॥ (౩౫౭౨)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే రామోపాఖ్యానం ఏకాశీతితమోఽధ్యాయః ॥౮౧॥

అధ్యాయ ౮౨ ప్రారంభ :-

వ్యాస ఉవాచ ।

కథం రామో బాల ఏవ కృతవీర్యసుతేన హ।

ఏకాకీ బహుసైన్యేన సహస్రభుజశాలినా ॥౧॥

అజయత్తం మహావీరం తన్మే కథయ విస్తరాత్ ।

క ఉవాచ ।

ఏకస్మిన్ దివసే రామో మాతరం పరిపృష్టవాన్ ॥౨॥

రామ ఉవాచ ।

యస్మాదిన్ద్రాదయో దేవా బిభ్యతి త్రాసకమ్పితాః ।

అనన్తం యస్య సైన్యం తచ్చతురంగసమన్వితమ్ ॥౩॥

కథం విజేష్యే తం మాతరుపాయం మేఽఖిలం వద ।

ఏకవింశతివారం చ కథం నిఃక్షత్రియాం ధరామ్ ॥౪॥

కరిష్యే వద తత్సర్వం త్వత్ప్రసాదాజ్జయో భవేత్।

అతులా మమ కీర్తిశ్చ సర్వలోకేషు విశ్రుతా ॥౫॥

మాతోవాచ ।

విజయస్తే భవేత్పుత్ర శంకరారాధనం కురు ।

తుష్టే తస్మిన్మహాదేవే సర్వం సేత్స్యతి వాంఛితమ్ ॥౬॥

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా రామః కైలాసమాయయౌ ।

ప్రణమ్య మాతృచరణావాశిషం ప్రతిగృహ్య చ ॥౭॥

తత్రాపశ్యన్మహాదేవం రత్నసింహాసనేస్థితమ్ ।

బద్ధాంజలిపుటో రామో నత్వా తుష్టావ తం తదా ॥౮॥

రామ ఉవాచ ।

నమో దేవ దేవేశ గౌరీశ శమ్భో ।

నమో విశ్వకర్త్రే నమో విశ్వభర్త్రే ।

నమో విశ్వహర్త్రే నమో విశ్వభర్త్రే ।

నమో విశ్వధామ్నే నమఃశ్చన్ద్రధామ్నే ॥౯॥

నమో నిర్గుణాయామలజ్ఞానహేతోర్నిరాకార సాకార నిత్యాయ తేఽస్తు ।

నమో దేవవేదాన్తశాస్త్రాతిగాయ।

నమోఽవ్యక్తవ్యక్తాత్మనే సత్స్వరూప ॥౧.౮౨.౧౦॥

గుణత్రయప్రబోధాయ గుణాతీతాయ తే నమః ।

నమః ప్రపంచవిదుషే ప్రపంచరహితాయ తే ॥౧౧॥

క ఉవాచ ।

ఇతి స్తోత్రం సమాకర్ణ్య పరితుష్టో మహేశ్వరః ।

ఉవాచ రామమామన్త్ర్య తృప్తో వాక్యామృతేన తే ॥౧౨॥

వరం వృణీష్వ మత్తస్త్వం యం యం కామయసే హృది ।

జానామి జామదగ్న్యం త్వాం రేణుకాతనయం ద్విజ ॥౧౩॥

రామ ఉవాచ ।

కార్తవీర్యేణ దుష్టేన కామధేనుమపేక్షతాం ।

జమదగ్నిర్హతో రోషాద్ అపరాధం వినా ప్రభో ॥౧౪॥

రేణుకా తాడితా బాణైః సమన్తాజ్జననీ మమ।

ఏకవింశతిసంఖ్యాకైర్భుక్త్వాఽపి సేనయా సహ ॥౧౫॥

జహి తం దుష్టనృపతిమితి మాత్రా నియోజితః ।

త్వామహం శరణం యాత ఉపాయం వద తద్వధే ॥౧౬॥

త్రిఃసప్తవారం తేనైవ కుర్యాం నిఃక్షత్రియాం మహీమ్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవం విదితతత్త్వార్థో మహాదేవో జగాద్ తమ్ ॥౧౭॥

ఆలోక్య ప్రణిధానేన జయోపాయం సుఖావహమ్ ।

షడక్షరం మహామన్త్రం ద్విరదాననతోషకమ్ ॥౧౮॥

కథయామాస రామాయ జపం కురు ప్రయత్నతః ।

లక్షమాత్రం చ హోమం చ దశాంశేన సమాచార ॥౧౯॥

తర్పణం తద్దశాంశేన తద్దశాంశేన భోజనమ్ ।

బ్రాహ్మణానాం మహాభక్త్యా ప్రసన్నో భవితా భువి ॥౧.౮౨.౨౦॥

గజాననో దేవదేవః సర్వకార్యం కరిష్యతి ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రణమ్య భవమాదరాత్ ॥౨౧॥

ఆజ్ఞాం గృహీత్వా రామోఽసావచలాయాం భ్రమన్భ్రమన్ ।

కృష్ణాయా ఉత్తరే దేశేఽపశ్యత్స్థానమనుత్తమమ్ ॥౨౨॥

నానావృక్షలతాజాలైరభిరామం సుసిద్ధిదమ్ ।

తత్రాకరోదనుష్ఠానం యథోక్తం తేన శమ్భునా ॥౨౩॥

ఇన్ద్రియాణాం చ మనసో వృత్తిం స్థాప్య గజాననే ।

ఆవర్తయన్ మహామన్త్రమేకాంగుష్ఠస్థితో ద్విజః ॥౨౪॥

జుహావ తర్పయామాస భోజయామాస వై ద్విజాన్ ।

దశాంశేన దశాంశేన దశాంశేన యథాక్రమమ్ ॥౨౫॥

తతః ప్రసన్నో భగవానావిరాసీద్ గజాననః ।

చతుర్భుజో మహాకాయో మహామాయోఽతి సున్దరః ॥౨౬॥

నాగయజ్ఞోపవీతీ చ నానాలంకార శోభితః।

ముకుటీ కుండలీ భ్రాజచ్చారుగండో లసన్ముఖః ॥౨౭॥

ముక్తాప్రవాలమాలాభిర్భ్రాజద్వక్షా మహాభుజః ।

పరశుం కమలం దన్తం మోదకాంశ్చ దధద్భుజైః ॥౨౮॥

పుష్కరం పుష్కరే ధృత్వా భ్రామయన్ స్వేచ్ఛయా విభుః ।

ప్రభయా భాసయన్ సర్వా దిశో విదిశ ఏవ చ ॥౨౯॥

దదర్శ రామోఽకస్మాత్తం న్యమీలయత చాక్షిణీ।

తత్తేజసా ప్రతిహతే తత్తస్తుష్టావ తం ద్విజః ॥౧.౮౨.30॥

రామ ఉవాచ।

సహస్రాదిత్య సంకాశ నమస్తే జగదీశ్వర ।

నమస్తే సర్వవిద్యేశ సర్వసిద్ధిప్రదాయక ॥3౧॥

విఘ్నానాం పతయే తుభ్యం విఘ్ననివారణ ।

సర్వాన్తర్యామిణే తుభ్యం నమః సర్వప్రియంకర ॥3౨॥

భక్తప్రియాయ దేవాయ నమో జ్ఞానస్వరూపిణే ।

నమో విశ్వస్యకర్త్రే తే నమస్తత్పాలకాయ చ ॥33॥

నివారయ మహావిఘ్నం తపోనాశకరం మమ। క ఉవాచ ।

ఇతి స్తుతిం సమాకర్ణ్య సౌమ్యతేజా గజాననః ॥౩౪॥

ఉవాచ రామం సంభ్రాన్తం స్వస్యైవ తిగ్మతేజసా ।

గణేశ ఉవాచ ।

యం ధ్యాయసి దివారాత్రౌ మన్త్రం జప్త్వా షడక్షరమ్ ॥౩౫॥

వరం దాతుం సమాయాతః సోఽహం రామ తవాధునా ।

వరం వృణీష్వ మత్తస్త్వం యద్యద్ వాంఛసి చేతసా ॥౩౬॥

బ్రహ్మాండానామనేకానాం స్రష్టా పాతాఽపహారకః ।

నైవ జానన్తి మే రూపం బ్రహ్మాద్యా మునయోఽపి చ ॥౩౭॥

రాజర్షయశ్చ సర్వేఽపి సోఽహం తే దర్శనం గతాః ।

రామ ఉవాచ ।

యోఽప్రమేయోఽఖిలాధార: సృష్టిసంహారకారకః ॥౩౮॥

యో న వేదైర్న తపసా న యజ్ఞైర్వ్రతసంచయైః।

న దానైర్నైవ యోగైశ్చ జనానాం దృష్టిగోచరః ॥౩౯॥

సోఽహం త్వం హి మయా దృష్టోఽనుగ్రాహాత్తవ విఘ్నప ।

కిమన్యద్వరయే దేవ భక్తిం దేహి నిజాం దృఢామ్ ॥౧.౮౨.౪౦॥

గణేశ ఉవాచ ।

భవితా మమ భక్తిస్తే దృఢా రామ ద్విజోత్తమ్ ।

ప్రలోభితస్యాపి వరైర్న తే బుద్ధిః సువిహ్వలా ॥౪౧॥

పరశుం మే గృహాణ త్వం సర్వశత్రునిబర్హణమ్ ।

నామ తే పరశురామేతి త్ర్యలోక్యే ఖ్యాతిమేష్యతి ॥౪౨॥

క ఉవాచ ।

ఏవం తస్మై వరం దత్త్వా పరశుం చ గజాననః ।

పశ్యతాం సర్వలోకానామన్తర్ధానం యయౌ తదా ॥౪౩॥

రామో స్థాపయామాస మహాగణపతిం తదా ।

బ్రాహ్మణైర్వేదవేదాంగశాస్త్రవిద్భిః సమం ముదా ।

బ్రాహ్మణాన్పూజయామాస దత్త్వా దానాన్యనేకశః ॥౪౪॥

ప్రాసాదం కారయామాస రత్నస్తంభయుతం దృఢమ్ ।

సంపూజ్య తం పరిక్రమ్య ప్రణిపత్య గజాననమ్ ॥౪౫॥

రామః ప్రసన్నమనసా ప్రయయౌ నిజమన్దిరమ్ ।

తతో రామో జుహావోచ్చైః కార్తవీర్యం ధరాపతిమ్ ॥౪౬॥

యుద్ధే తు శాతయామాస రాజ్ఞో బాహుసహస్రకమ్ ।

నిఃక్షత్రియాం చ పృథివీం చక్రే త్రిసప్తవారతః ॥౪౭॥

బ్రాహ్మణేభ్యో దదౌ పృథ్వీం యజ్ఞం కృత్వా సదక్షిణమ్ ।

పుపూజుస్తం తదా లోకా జ్ఞాత్వా విష్ణుం తమీశ్వరమ ॥౪౮॥

దృష్ట్వా పరాక్రమం తస్య సర్వదేవాతిగం దృఢమ ।

ఏవం నానావిధో బ్రహ్మన్ మహిమా తే నిరూపితః ॥౪౯॥

గజాననస్య దేవస్య సంక్షేపేణ మయా సుత ।

నిఖిలేన న శేషోఽపి క్షమో వక్తుం మునీశ్వర ॥౧.౮౨.౫౦॥

ఉపాసనాఖండమిదం శృణుయాన్మానవో భువి ।

సర్వాంన్కామానవాప్నోతి గణేశం ధామ చాప్నుయాత్ ॥౫౧॥

యథేష్టం రమతే తత్ర యావదాభూత సంప్లవమ్ ॥౫౨॥ (౩౬౨౪)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే రామవరదానం నామ ద్వయశీతితమోఽధ్యాయః ॥౮౨॥

అధ్యాయ ౮౩ ప్రారంభ :-

మునిరువాచ ।

కస్మిన్ స్థానే తపోఽకారి రామేణ పరమాద్భుతమ్ ।

తన్మే కథయ లోకేశ తృప్తిం మే నాస్తి శణ్వతః ॥౧॥

క ఉవాచ ।

మయూరేశ్వరనామ్నా యత్క్షేత్రం ఖ్యాతం చతుర్యుగే ।

యత్రావతీర్ణో దేవేశో మయూరారూఢ ఏవ సః ॥౨॥

కమలాసుర నామానమహనద్ దైత్యపుంగవమ్ ।

యస్మాన్ మయూరమారూఢో మయూరేశ ఇతి స్ఫుటమ్ ॥౩॥

సంస్తుతో దేవమునిభిర్లోకే తాం ఖ్యాతిమాగమత్ ।

తత్రానుష్ఠానమకరోదవాప పరశుం తతః ॥౪॥

స్వయం పరశురామోఽభూన్నామ్నా ఖ్యాతస్త్రివిష్టపే ।

ఇతిహాసం ప్రవక్ష్యామి శృణు తం మునిసత్తమ ॥౫॥

తారకోనామ దైత్యోఽభూన్మహాబల పరాక్రమః ।

దివ్యవర్షసహస్రం స తపస్తేపే సుదారుణమ్ ॥౬॥

తతః ప్రసన్నో బ్రహ్మాఽస్మై దదౌ సర్వాంభయం ద్విజ ।

దేవర్షియక్షగన్ధర్వోరగరాక్షసహస్తతః ॥౭॥

తచ్ఛస్త్రాస్త్రగణాన్ మృత్యుర్న తే క్వాపి భవేదితి ।

ఉత్పత్స్యతే యదా స్కన్దస్తతస్తే మరణం భవేత ॥౮॥

ఇతి తద్వాక్యమాకర్ణ్య బలగర్వసమాయుతః ।

తారకోఽపీడయల్లోకాంస్త్రైలోక్యే వసతో మునే ॥౯॥

వేదాధ్యయననిష్ఠాంశ్చ తపోఽనుష్ఠానకారిణః ।

అగ్నిహోత్రరతానన్యాన్ కారాగారేఽక్షిపద్ ద్విజాన్ ॥౧.౮౩.౧౦॥

సర్వాన్ రాజ్ఞోఽథ నాగాంశ్చ వశే కృత్వా దివం యయౌ ।

ఇన్ద్రాదయస్తదా దేవా హిమాచల గుహాం గతాః ॥౧౧॥

తద్ భయాన్నాభవత్ క్వాపి యజనం పూజనం తథా।

అహమేవేశ్వరో దేవో బ్రాహ్మణః కులదేవతా ॥౧౨॥

అహం నమస్య పూజ్యశ్చ నాన్యో జగతి వర్తతే ।

యశ్చాన్యాన్ ప్రణమేత్ క్వాపి పూజయేద్వా కదాచన ॥౧౩॥

స దణ్డ్యస్తాడనీయః స్యాద్ గచ్ఛేద్వా యమసాదనమ్ ।

ఏవం సర్వేషు లోకేషు ఖ్యాపయామాస దూతతః ॥౧౪॥

తతః సర్వే జనా రిక్తా జాతా: సజ్జనవర్జితాః ।

నిఃస్వాధ్యాయవషట్కారా యజ్ఞదానవివర్జితాః ॥౧౫॥

ఉచ్ఛిన్నకులధర్మాంశ్చ స్వాచారరహితాః ఖలాః ।

మునయః సాధవః సర్వే గిరిగహ్వరమాశ్రితాః ॥౧౬॥

దేవం తే ప్రార్థయామాసుః కథం దైత్యో వివర్ధ్వితః ।

వినా త్వాం శరణం శమ్భో యామః కం జగదీశ్వరమ్ ॥౧౭॥

నిర్మాతా రక్షితా ధాతా సంహర్తా జగతాం విభో ।

దావానలో వనమివ దహతేఽస్మాన్స దర్పతః ॥౧౮॥

యది తే సంజిహీర్షా స్యాత్ సంహరస్వ స్వయం జగత్ ।

నో చేత్ సంహర దైత్యం త్వం తారకం సర్వపీడకమ్ ॥౧౯॥

ఏవం సంప్రార్థ్య తేపుస్తే దుష్కరం తప ఉత్తమమ్ ।

పత్రభక్ష్యా వాయుభక్ష్యా నిరాహారా జలాశినః ॥౧.౮౩.౨౦॥

ఏవం స్థితేషు మునిషు తేనాజ్ఞాతేషు దైత్యరాట్ ।

ఐన్ద్రం పదం సమాస్థాయ బ్రహ్మాణం సమతాడయత్ ॥౨౧॥

విష్ణుస్తతోఽగమత్ క్షీరసాగరం నిద్రితుం మునే ।

త్యక్త్వా కైలాసమగమచ్ఛంకరోపి గుహాన్తరమ్ ॥౨౨॥

దిక్పాలా దిగ్గజాశ్చాపి నానాగహ్వరమాశ్రితాః ।

తేషాం స్థానేఽస్థాపయత్స దైత్యానన్యాంశ్చ దైత్యరాట్ ॥౨౩॥

అచలామచలస్తిష్ఠన్ పాలయామాస వై ప్రజాః।

గర్జతే స్వస్వభావేన కమ్పతేఽథ త్రివిష్టపమ్ ॥౨౪॥

తత ఇన్ద్రాదయో దేవాస్తుష్టువుర్గిరిగహ్వరే ।

గిరిశం గిరిజానాథం గిరా గంభీరయా ముదా ॥౨౫॥

దేవా ఊచుః ।

దేవాధిభూమిగగనేన శశిస్వరూప।

వాయ్వగ్నిరూప యజమాన జలస్వరూప ।

త్వం స్థావరానథ చరాన్ సృజసేఽవసీశ ।

త్వం సర్వమేవ హరసే నిజయేచ్ఛయేశ ॥౨౬॥

తన్నోచితం త్వయి పరే పరదుఃఖహారిన్।

స్వీయం యశఃపరగతం బహుధాఽద్య కర్తుమ్ ।

తన్నాశయైనమథవా సకలాన్ మునీంశ్చ ।

దేవాన్ ద్వయోశ్చ భజనం పరివిష్టచిత్తాన్ ॥౨౭॥

కం వా వ్రజేమ శరణం త్వదృతే గిరీశ ।

కం బా భజేమ భగవంస్త్వదృతే మహేశ ।

కం వా వదేమ వృజినార్దన పార్వతీశ ।

కో వాఽవితుం ప్రభవతి త్వదృతేఽఖిలేశ ॥౨౮॥

క ఉవాచ ।

ఏవం తే తుష్టువుర్యావచ్ఛుశ్రువుస్తావదేవ హి ।

నభోవాణీం సర్వదేవా హరపుత్రో యదా భవేత్ ॥౨౯॥

తదాఽస్య నాశో భవితా యత్నం కురూత తత్ర వై ।

నభోవాణీ సమాకర్ణ్య సర్వే హర్షసమన్వితాః ॥౧.౮3.30॥

కైలాసం దేవనిలయమాపురిన్ద్రాదయః సురాః ।

నాపశ్యచ్ఛంకరం తత్ర దదృశుః పురతోఽమరః ॥3౧॥

మూలప్రకృతిరూపాం తాముమాం సర్వే విజిజ్ఞపుః ।

తారకే తారకజ్ఞానప్రదే తారయ తారకాత్ ॥3౨॥

త్రైలోక్యపీడకాద్ దుష్టాత్ పదభ్రష్టాన్ మునీన సురాన్ ।

తథా విచిన్త్యతాం మాతస్తస్య నాశో భవేద్యథా ॥33॥

మాతస్త్వాం ప్రణమామ దేవజననీం త్రైలోక్యరక్షాకరే ।

శర్వాణి త్రిపురే పరాత్పరకలే బ్రహ్మాదిభిః సంస్తుతే ।

త్వం వేదైరనిరూపితే కురు జగత్ కల్యాణమీశ ప్రియే ।

స్వేచ్ఛోపాత్తసువిగ్రహే సురహరే వైశ్వాది భూతేఽనఘే॥3౪॥

క ఉవాచ ।

ఏవం సంప్రార్థితా దేవీ విశ్వమాతా జగాద తాన్।

నభోవాణీ మయా జ్ఞాతా శంకరః శం కరిష్యతి ॥౩౫॥

సహైవ యాన్తు సర్వేఽపి మయా యత్ర స శంకరః ।

పరం నియమమాస్థాయ కురుతే పరమం తపః ॥౩౬॥

ఇత్యుక్త్వా సర్వదేవాన్సా భిల్లీవేశమధారయత్ ।

యాం దృష్ట్వా పరమో యోగీ కామబాణార్దితో భవేత్ ॥౩౭॥

దేవా అపి తదా కేఽపి జ్ఞాతా మదనవిహ్వలాః ।

ఉర్వశీ మేనకా రమ్భా పూర్వచిత్తీ రతిస్తథా ॥౩౮॥

లజ్జితా తాం నిరీక్ష్యైవ సర్వావయవసున్దరామ్ ।

తే దేవా సా చ గిరిజా ప్రాప్తా బ్రహ్మన్ శివాన్తికమ్ ॥౩౯॥

స్థాణుం తం స్థాణుభూతం చ ధ్యాననిశ్చలలోచనమ్ ।

ధ్యాయన్తం మనసా బ్రహ్మ జపన్తం నిష్పరిగ్రహమ్ ॥౧.౮౩.౪౦॥

దదృశుః సర్వదేవాస్తే భిల్లీ చాపి త్రిలోచనమ్ ।

తత ఊచేఽఖిలాన్దేవానుమోపాయం సుఖావహమ్ ॥౪౧॥

దేహాతీత ఇవాస్తేఽసౌ తపోనిష్ఠః సదాశివః ।

ఏతస్య దేహభావార్థం కామం విజ్ఞాపయన్తు చ ॥౪౨॥

తేనేషుణా యదా విద్ధః ఏకనిష్ఠః సదాశివః ।

యాస్యతే దేహభావం స తదా కార్యం భవిష్యతి ॥౪౩॥

తతో దేవాః సర్వ ఏవ కామం సస్మరురుత్కటమ్ ।

సమాగతం తమూచుస్తే స్వకార్య కృతనిశ్చయాః ॥౪౪॥

ప్రార్థయామాసురపరే స్వకార్యాయ మనోభవమ్ ।

విభుస్త్వమసి లోకానాం చరేషు స్థావరేషు చ ॥౪౫॥

త్వయ్యైవ జాయతే సృష్టిస్త్వయా వ్యాప్తమిదం జగత్ ।

అబలా కామినః సర్వే త్వయ్యైవ బలవత్తరాః ॥౪౬॥

త్వయా వినా వృథా సర్వం జగత్ స్థావరజంగమమ్ ।

అతస్త్వయ్యైవ కర్తవ్యం సర్వేషాం కార్యముత్కటమ్ ॥౪౭॥

కామ ఉవాచ ।

యద్యప్యహం విసామగ్రిస్యథా యుష్మత్ ప్రసాదతః ।

కరిష్యామి వచః కార్యమాదేహ పతనావధి ॥౪౮॥

సుమం ధనుర్మరాలాజ్యేషుః కటాక్షోఽథ యోషితః ।

విజేష్యేఽథాపి సకలానమరాన్ ఛంకరావధి ॥౪౯॥

వసన్తం ప్రతిలభ్యైవ సహాయం సకలం సురాః ।

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా గతః కామో యత్రాస్తేఽసౌ సదాశివః ॥౧.౮౩.౫౦॥

మోహితుం శంకరం దేవం దేవానాం కార్యసిద్ధయే ॥౫౧॥ (౩౬౭౫)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే త్ర్యశీతితమోఽధ్యాయః ॥౮౩॥

అధ్యాయ ౮౪ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా గతః కామః సురకార్యార్థసిద్ధయే ।

అపశ్యచ్ఛంకరం స్థానం వృక్షవల్లీసమాకులమ్ ॥౧॥

సింహ శార్దూలజుష్టం చ పక్షిశ్వాపదసంయుతమ్ ।

స్వయం చ నిర్మమే మాయావాటికాం తత్క్షణేన సః ॥౨॥

సరోవరాణి భూరీణి సుధారూపజలాని చ ।

అనేక కుసుమాన్ వృక్షా నాగవ్యూతిసుగన్ధిభిః ॥3॥

జమ్బ్వామ్రబదరీ వృక్షాన్ సుపక్వఫలశాలినః ।

తథైవ రమ్భా పనసా నారికేలీః సఖర్జురీ: ॥౪॥

ఏలాలవంగ మారీచ వృక్షానన్యాననేకశః ।

అగృహయమాణో గన్ధోఽసౌ హరనాసాపురం యయౌ ॥౫॥

ఉషఃకాలే హరోఽపశ్యజ్జ్యోత్స్నా జలయం మనోహరమ్ ।

అనేక ఫలపుష్పాఢ్యం కామకాననమద్భుతం ॥౬॥

తద్రైవ భేదయామాస మానసం శూలినస్తు సః ।

స్వీయామశోకవనికాం ధికచ్ఛ కే మనసా శివః ॥౭॥

దేహభావం గతో దేవశ్చిన్తయామాస కారణమ ।

కృతం కేన తపోవిఘ్నం కృతమేతద్వనం శుభమ్ ॥౮॥

అకస్మాద్రచితం కేన దుష్టేనేదం గతాయుషా ।

ఆబధ్య భ్రుకుటీం రోషాదారక్త నయనోదరః ॥౯॥

కామస్తు భయసంత్రస్తో లీనః క్వాపి న గృహయతే ।

ఇన్ద్రాదీనాం స సస్మార స్మృతాస్తే నాత్ర తే యయుః ॥౧.౮౪.౧౦॥

విమానాని సమారూఢాః కార్యసిద్ధీచ్ఛయా సురాః ।

శివేన దదృశే తావన్ మదనోఽతి లఘుః కృశః ॥౧౧॥

ఉద్ఘాటయంస్తృతీయం స నేత్రం దగ్ధం మనోభవమ్ ।

చకమ్పే పృథివీ సర్వా స్వర్గః పాతాలమేవ చ ।।౧౨।।

మా జహీతి బ్రువన్దేవా యావత్తావత్స నేత్రజః ।

చకార భస్మసాత్ కామం భస్మమాత్రావశేషితమ్ ॥౧3॥

తతో భిల్లీ మహేశానం ప్రార్థయామాస సాదరమ్ ।

నమస్కృత్వాంజలిం బద్ధ్వా త్రైలోక్యహితకామ్యయా ॥౧౪॥

త్రైలోక్యదాహకం వహ్నిముపసంహర శంకర ।

బ్రహ్మలబ్ధవరో దైత్యస్తారకోఽతి మహాబలీ॥౧౫॥

ఆక్రాన్తం తేన త్రైలోక్యం నిఃస్వాధ్యాయం నిరాహుతి ।

స్థానచ్యుతాః సురా సర్వే త్వాం దృష్ట్వా తపసి స్థితమ్ ॥౧౬॥

త్వరయా కామమామన్త్ర్య దేహభావాయ తేఽనఘ ।

అప్రేషయన్స వై భస్మ జాతః శ్రేష్ఠాపరాధతః ॥౧౭॥

ఇదానీం దేవ రక్షాస్మాంస్త్వామేవ శరణం గతాన్ ।

విఖ్యాతస్త్రిషు లోకేషు శరణాగత పాలకః ॥౧౮॥

క్షమస్వ కృపణానాం త్వం దేవానాం శరణైషిణామ్ ।

అపరాధం మహాదేవ కరుణాకర శంకర ॥౧౯॥

క ఉవాజ ।

ఇతి తస్యా వచః శ్రుత్వా స్వాజ్జేష్ఠశిరసో మునే ।

జగాద హాస్యవదనో వహ్నిం సంహృత్య శంకరః ॥౧.౮౪.౨౦॥

ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ దేవానాం రక్షణం కృతమద్య మే।

పాదయోః పతితాయాస్తే వచసా ప్రణయేన చ ॥౨౧॥

తత ఆలింగ్య సహసా భిల్లీమంకమథానయత్ ।

వృషభారుహ్య చ తయా సార్ధ్వం కైలాసమాగమత్ ॥౨౨॥ (౩౬౯౭)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే కామదహనం నామ చతురశీతితమోఽధ్యాయః ॥౮౪॥

అధ్యాయ ౮౫ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

శివస్యాలింగనాద్ భిల్లీ మదనానలదీపితా ।

నాప క్వాపి సుఖం దేవీ నిర్జలే శఫరీ యథా ॥౧॥

పతితా జలమధ్యే సా శీతలోశీరశాలినీ।

న శర్మ లేభే తత్రాపి స్థలే నిద్రాం న చాలభత్ ॥౨॥

కర్పూరచన్దనం తస్యా అధికం తాపమాదధే ।

న శీతలపదార్థోఽస్యాః కోఽపి సంతోషమాదధే ॥౩॥

ఏవం బహుతిథే కాలే సాస్థిచర్మావశోషితా।

తతో గిరిశమాగమ్య గిరిజా గిరమబ్రవీత్ ॥౪॥

న త్వం మృశసి మాం దేవ కామవస్థాం గతాఽస్మి హ ।

దగ్ధోఽపి మదనో మహ్యమత్యన్తం పీడయత్యహో ॥౫॥

నానోపాయాః కృతాస్తస్య శాన్తయే న చ సాఽభవత్ ।

యేనోపాయేన శాన్తిః స్యాత్స తం కురు మమ ప్రభో ॥౬॥

ఇతి వాక్యం సమాకర్ణ్య ప్రియాయాః ప్రియకృద్ధరః ।

రహస్యేతాం కరే కృత్వా పర్యంకే పర్యవేశయత్ ॥౭॥

రేమే తయా యథేష్టం స మదనేన వశీకృతః।

మృతేనాపి కృతం తేన మహత్కార్యం సురేరితమ్ ।।౮॥

అనంగేన సమో నైవ ధన్వీతి యశ ఆప్తవాన్ ।

తయోస్తు క్రీడతో యాతాః షష్టిసాహస్రవత్సరాః ॥౯॥

భ్రష్టస్థానా మునిసురాః శ్రుత్వా మదనచేష్టితమ్ ।

కైలాసం పునరాయాతాస్తత్ర క్రీడారతం హరమ్॥౧.౮౫.౧౦॥

జ్ఞాత్వా తూష్ణీం స్థితాస్తత్ర చిన్తావ్యాకులచేతసః ।

తారకాసురభీతా స్తే పునర్గహ్వరమాగతా ॥౧౧॥

కదా వధో భవేదస్య కదా స్థానాని యామ చ ।

కరిష్యతి కదా శమ్భురస్మాకం దుఃఖనాశనమ్ ॥౧౨॥

ఇతి చిన్తార్ణవే మగ్నా యావద్ బ్రహ్మాదయః సురాః ।

తావదూచే సురాచార్యో వాక్యం మే శృణుతానఘాః ॥౧౩॥

ప్రేషయన్త్వఖిలా వహ్నిం రూపాన్తరధరం హరమ్ ।

స హరం బోధయిత్వాశు భవత్కార్యం భవిష్యతి ॥౧౪॥

తత స్తే వహ్నిమాకార్య తుష్టువుర్వివిధైః స్తవైః ।

దేవా ఊచుః ।

త్వత్తో యజ్ఞక్రియా బ్రహ్మన్ సంస్కారాః సర్వ ఏవ హి ॥౧౫॥

అపాం త్వమసి హేతుశ్చ దేవానాం ముఖమేవ చ ।

అగ్నిహోత్రప్రణేతా త్వం గార్హపత్యాదినామభిః॥౧౬॥

త్వమేవ పిబసీశాబ్ధి వారి నిత్యం మహత్తరమ్ ।

త్వమేవ పచసే నృణామ్ జఠరే షడ్రసానపి ॥౧౭॥

త్వమేవ సర్వజన్తూనాం సన్ధౌ సన్ధౌ విచేష్టసే ।

త్వయా త్యక్తం ప్రేతసంజ్ఞాం లభతే దహ్యతే త్వయా ॥౧౮॥

హేతుస్త్వమసి దేవేశ జన్తూనాం ప్రాణధారణే।

త్వయాద్భిశ్చ వినా నాన్నం పక్తుం శక్యం న చ క్వచిత్ ।

త్వమేవ బ్రహ్మా రుద్రశ్చ సూర్యశ్చానేక రూపధృక్ ॥౧౯॥

త్వమేవ జాయసే మూలం క్రోధస్య జగదీశ్వర ।

యత్ర తత్ర భవేత్తేజస్తత్ద్రూపం తవైవ చ ॥౧.౮౫.౨౦॥

అతస్త్వాం ప్రార్థయామోఽద్య త్రిలోక్యా ఉపకారక ।

త్రైలోక్యాక్రమణం తేన తారకేణ కృతం విభో ॥౨౧॥

జానాసి తన్నభోవాణీం కామస్యాపి చ తాం గతిమ్ ।

పార్వతీహరయోర్బోధం చిరంక్రీడానిమగ్నయోః ॥౨౨॥

కురు గత్వాఽన్యరూపేణ భిక్షాం యాచస్వ తత్ర వై।

ఏవం కృతే జగత్కార్యమస్మాకం చ భవిష్యతి ॥౨౩॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి దేవవచః శ్రుత్వా కాషాయవసనో ద్విజః ।

భూత్వా శుష్మాయయౌ తత్ర యత్రాస్తాం పార్వతీశ్వరౌ ॥౨౪॥

క్రీడాసక్తౌ బహిః స్థిత్వా భిక్షాం దేహీత్యువాచ సః ।

త్రివారం ప్లుతశబ్దేన ద్వాభ్యామపి శ్రుతః స్వనః ॥౨౫॥

ఊచతుర్విస్మితౌ తౌ తు పరస్పరముభౌ వచః ।

పరిధత్తాం శుకే స్వే స్వే కుతోఽత్రాయం సమాగతః ॥౨౬॥

కిమస్మై చ ప్రదాతవ్యమితి చిన్తాం చ చక్రతుః ।

ఉమాంజలావధాద్వీర్యమశక్తా తస్య ధారణే ॥౨౭॥

జానతీ భావినం చార్ధం దదౌ సా భిక్షుకాయ తత్ ।

భూమౌ త్యక్తం దహేదేతత్ త్రైలోక్యం సచరాచరమ్ ॥౨౮॥

హరవీర్యమిత్యపి యద్వహ్నేః శాపభయాత్తయోః ।

గర్భవాననలో జాతో లజ్జావానపి తాపవాన్॥౨౯॥

తత్ర యత్ర యయౌ వహ్నిః శర్మ లేభే న తత్ర వై।

ఉషస్యుత్థాయ గంగాయాం తులాసంస్థే దివాకరే ॥౧.౮౫.30॥

స్నాతుం యావత్స శౌచాది కురుతే తావదేవ హ।

ఆగతాః షట్ స్త్రియస్తత్ర స్నాతుమూర్జే సమాహితాః ॥3౧॥

అగ్నినా యత్సముత్సృష్టం గంగేయం చ హరప్రియా ।

ధారయిష్యతి శక్తా చేజ్జలరూపా సుశీతలా ॥3౨॥

శివవీర్యం చ తత్తాభిః ప్రాశితం షడ్విభాగతః ।

తస్మిన్నేవ క్షణే సోఽగ్నిరన్తర్ద్ధి సమపద్యత ॥33॥

అంకుశాని చ యాతాని దూరదేశం గతేఽనలే ।

పరిధాయ స్వవస్త్రాంస్తాస్తతో యాతా నిజం గృహమ్ ॥3౪॥

దదృశుః పతయస్తాసాం ముఖాన్యత్యుజ్జ్వలాని చ ।

గర్భిణ్య ఇతి తే జ్ఞాత్వా జ్ఞానదృష్ట్యా మునీశ్వరాః ॥3౫॥

బహిశ్చక్రుర్గృహాత్ సర్వా న ప్రదర్శ్యం ముఖం త్విదమ్ ।

తాః సమేత్య పునర్గగాం తీరే శర సుశోభితే ॥3౬॥

ముముచుః స్వ స్వ గర్భం తాః శుద్ధాః స్నాతా గృహాన్యయుః ।

షట్సు తాసు ప్రయాతాసు స్వం స్వం గర్భం విముచ్య వై ॥3౭॥

షణ్ముఖో ద్వాదశభుజో బాలస్తత్ర వ్యజాయత ।

తస్య హుంకారమాత్రేణ నిపేతుర్బాని రవాద్భువి ॥౩౮॥

చకమ్పే ధరణీ సర్వా శేషః పాతాలమేవ చ ।

ద్రుమా ఉన్మీలితాః సూర్యే నీహారాచ్ఛాదితోఽభవత్ ॥౩౯॥

ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర నారదో దివ్యదర్శనః ।

కైలాసం గిరిశం దృష్టుం గచ్ఛన్మార్గే దదర్శ తమ్ ॥౧.౮౫.౪౦॥

అతిదీప్తతరం బాలం దుర్దశం బలవత్తరమ్ ।

ప్రణిధానేన తం జ్ఞాత్వా తూష్ణీం కైలాసమాయయౌ ॥౪౧॥

ఉవాచ పార్వతీం శమ్భుం వృత్తాంతం సర్వమేవ చ ।

జహర్ష పృథివీ సర్వాం జ్ఞాత్వా తం గిరిశాత్మజమ్ ॥౪౨॥

దేవదున్దుభయో నేదుర్గన్ధర్వాం జగురద్భుతమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

ఆగచ్ఛతా మయా దృష్టో గౌరి మార్గే తవాత్మజః ॥౪౩॥

షణ్ముఖో ద్వాదశభుజో సూర్యకోటిసమప్రభః ।

గంగాతీరే నిపతితస్త్యక్తస్తే షణ్ముఖో ను కిమ్ ॥౪౪॥

కోటికన్దర్పశోభాఢ్యో గర్జితక్షోభితాఖిలః ।

కథం నిష్ఠురతాఽకారి గౌరి సున్దరబాలకే ॥౪౫॥

క ఉవాచ ।

ఇత్యుక్త్వాఽన్తర్హితే తస్మిన్గౌరీ బాలకమభ్యగాత్ ॥౪౬॥ (౩౭౪౩)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే స్కన్దోపాఖ్యానం నామ
పంచాశీతితమోఽధ్యాయః ॥౮౫॥

అధ్యాయ ౮౬ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

దృష్ట్వా సా తాదృశం బాలం స్నేహస్నుతపయోధరా ।

ఆలిలింగ ముదా బాలం తద్ధస్తహృదయా సతీ ॥౧॥

తామూచే మమ బాలోఽయం గంగాగంభీరనిస్వనా ।

మమాయమితి తాం ప్రాహ వహ్నిర్బాలో గిరేః సుతామ్ ॥౨॥

కృత్తికాద్యాశ్చ తాం ప్రాహురస్మజ్జాతోఽయమర్భకః ।

అస్మాకమేవ బాలోఽయమితి చుక్రుశురాతురాః ॥3॥

ఏవం వివదమానాస్తా యాతా వహ్నిపురోగమాః।

కైలాసే దేవనిలయే గిరిశం చన్ద్రశేఖరమ్ ॥౪॥

గౌరీ వివేశ ప్రథమం కటిన్యస్త స్వబాలకాః ।

శివో గృహీత్వా తం స్వాంకే శిరస్యాఘ్రాయ మన్త్రతః ॥౫॥

రమయామాస పరయా ముదా దేవస్త్రిలోచనః ।

గంగా వహ్నిః షట్స్త్రియస్తా గృహం జగ్ముర్యథా గతమ్ ॥౬॥

తన్నామకరణార్థాయ బ్రహ్మాణం చ బృహస్పతిమ్ ।

ఆహూయ శివ ఊచే తౌ నామాస్య క్రియతామితి ॥౭॥

బ్రహ్మబృహస్పతీ ఊచతుః ।

కార్తికే మాసి జాతోఽయం కార్తికేయ ఇతి స్ఫుటమ్ ।

నామాస్య ప్రథమం దేవ పార్వతీనన్దనోఽపి చ ॥౮॥

శరద్వీపేఽయముత్పన్నః శరజన్మా తతోఽపి చ ।

కృత్తికాభ్యోఽపి జాతత్వాత్ కార్తికేయ ఇతి స్మృతః ॥౯॥

యతోఽస్య మాతరం షట్ తాః స షాణ్మాతుర ఇత్యపి ।
అయం పుత్రస్తారకజిత్తారకం చ విజేష్యతి ॥౧.౮౬.౧౦॥
దేవసేనాపతిర్భావీ సేనానీరితి శబ్దితః ।
తత ఏవ మహాసేనః షణ్ముఖత్వాత్ షడాననః ॥౧౧॥
స్కన్నం త్రివారం రేతో యత్ తేన స్కన్దోఽయముచ్యతే ।
తయోస్తు వదతోరేవం శక్రాద్యా ఆయయుః సురాః॥౧౨॥
ఆననన్దుశ్చ నేముస్తం పుపూజుస్తుష్టువుర్జగుః ।
వ్యానశే రోదసీ దివ్యం వాద్యశబ్దో రసాతలమ్ ॥౧౩॥
తతస్తే ప్రార్థయామాసుః సేనాన్యం ప్రణిపత్య చ ।
త్రైలోక్యకంటకం దేవ జహి త్వం తారకాసురమ్ ॥౧౪॥
నానాభిషేకసమ్భారైః సేనాపత్యేఽభిషిచ్య తమ్ । వైదికై
స్తాన్త్రికైర్మన్త్రైర్నానామునిసమీరితైః ॥౧౫॥
తతోఽనుజ్ఞాం గృహీత్వా తే దేవాః స్వస్థానమాగమన్ ।
ఋషయోఽపి నిరుద్వేగా స్వతస్తేషు యథాం పురా ॥౧౬॥
సేనాన్యాం విద్యమానే నో న భయం విద్యతే క్వచిత్ ।
స బాలో వవృధేఽత్యన్తం శుక్లపక్షే యథా శశీ ॥౧౭॥
ఏకదా బాలభావాత్స ఉడ్డీయ శశినం యయౌ।
గృహీతుం బ్రహ్మణాఽవారి నేదృశం సాహసం కురు ॥౧౮॥
బుద్ధ్వా బృహస్పతి శక్త్యా జిగాయేన్ద్రం చ సోఽర్భకః ।
ఏకదా సుఖమాసీనం పార్వత్యా సహితం శివమ్ ॥౧౯॥
ప్రణమ్య పరిపప్రచ్ఛ సర్వకామార్థసిద్ధయే।

స్కన్ద ఉవాచ ।

పితర్మయాఽశ్రావి మహా కథా నానావిధాః శుభాః ॥౧.౮౬.౨౦॥

సర్వసిద్ధికరం దేవ పుత్రసంపత్ ప్రవర్ధనమ్ ।

సర్వపాపహరం చైవ ధర్మార్థకామమోక్షదమ్ ॥౨౧॥

త్రైలోక్యస్య గురోస్త్వత్తస్తృప్తిర్నాస్తి తథాపి మే ।

వద మే సర్వశత్రూణాం జయకారి వ్రతం శుభమి ॥౨౨॥

ఈశ్వర ఉవాచ ।

సమ్యక్పృష్టం త్వయా స్కన్ద సర్వలోకోపకారకమ్ ।

వ్రతం తేఽహం ప్రవక్ష్యామి సర్వసిద్ధికరం నృణామ్ ॥౨3॥

సర్వపాపక్షయకరం ధర్మార్థకామమోక్షదమ్ ।

సర్వశత్రుక్షయకరం పుత్రసంపత్ ప్రవర్ధనమ్ ॥౨౪॥

అలక్ష్మీసంకటహరం గణనాథస్య తోషకృత ।

యః కరోతి నరో భక్త్యా సపూజ్యస్త్రిదశైరపి ॥౨౫॥

ఇచ్ఛావిహారీ భవతి సృష్టిస్థిత్యన్తకృచ్చ సః ।

దర్శనాత్తస్య చాన్యేషాం మహాపాపం లయం వ్రజేత్ ॥౨౬॥

నాత్యేషాం స్కన్ద వరద చతుర్థీ వ్రతసామ్యతా ।

ఏవమాకర్ణ్య వచనం సేనానీః శంకరేరితమ్ ॥౨౭॥

పునః పప్రచ్ఛ పితరం మహిమానం వ్రతస్య సః ।

స్కన్ద ఉవాచ ।

విస్తరేణ మమ బ్రూహి మాహాత్మ్యం వ్రతసమ్భవమ్ ॥౨౮॥

కస్మిన్మాసి దినే చాస్య ప్రారమ్భః క్రియతే హర ।

కో విధిః కిం ఫలం చాస్య కస్యాఽభూత్ ప్రత్యయోఽస్య చ ॥౨౯॥

ఏతన్మే సకలం బ్రూహి యది తుష్టోఽసి శంకర ।

సర్వలోకోపకారాయ వ్రతస్యాస్య ప్రసిద్ధయే ॥౧.౮౬.30॥ (3223)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే స్కన్దోపాఖ్యానే షడశీతితమోఽధ్యాయః ॥౮౬॥

అధ్యాయ ౮౭ ప్రారంభ :-

శంకర ఉవాచ ।

అహం తే కథయిష్యామి వ్రతస్యాస్య విధిం పరమ్ ।

శ్రావణే తు సితే పక్షే చతుర్థ్యామారభేద్ వ్రతమ్ ॥౧॥

తిలామలకకల్కేన ప్రాతఃస్నానం విధాయ చ ।

నిత్యనైమిత్తికం సర్వం సమాప్య క్రోధవర్జితః ॥౨॥

శుచౌ మణ్డపికాం కృత్వా కదలీస్తమ్భమండితామ్ ।

ఇక్షుచామరపుష్పాఢ్యయామాదర్శాం వలిశోభితామ్ ॥3॥

తన్మధ్యే కలశమ్ స్థాప్య వస్త్రయుగ్మేన వేష్టితమ్ ।

తత్ర చాష్టదలం పద్మం కారయేచ్చన్దనేన తు॥౪॥

గురోరాజ్ఞాం గృహీత్వా చ పూజాద్రవ్యాణి ప్రోక్షయేత్ ।

ఉపచారైః షోడశభిః పూజయేద్ గణనాయకమ్ ॥౫॥

కాంచనం రాజతం వాపి స్వస్వశక్త్యా వినిర్మితమ్ ।

ఏకవింశతి పక్వాన్నైరేకవింశతి సంఖ్యకైః ॥౬॥

గజాననాయ దేవాయ నైవేద్యం పరికల్పయేత్ ।

ఏకవింశతి ముద్రాస్తు దక్షిణార్థం నివేదయేత్ ॥౭॥

సౌవర్ణీ రాజతీర్వాపి విత్తశాఠ్యం వివర్జితః ।

ఏకవింశతి దూర్వాశ్చ శ్వేతా వా హరితా అపి ॥౮॥

అర్పయేద్దేవదేవాయ మన్త్రపుష్పాంజలిం తథా ।

బ్రాహ్మణాన్వేదవిదుషః పూజయేదేకవింశతిమ్ ॥౯॥

భోజయేత్తాదృశాన్నేన తావద్దానాని దాపయేత్ ।

నమేత్ క్షమాపయేత్ పశ్చాదచ్ఛిద్రమితి వాచయేత్॥౧.౮౭.౧౦॥

పార్థివస్య గణేశస్య విధానం కథితం పురా ।

పూజాప్రకారః సోఽప్యత్ర సర్వ ఏవ ఉదాహృతః ॥౧౧॥

కథాం తామేవ శృణుయాత్ పశ్చాద్ బన్ధుయుతః స్వయమ్ ।

ధ్యాయన్ గణేశం భుంజీత మౌనేర్నోపవసేత వా ॥౧౨॥

ఏవం మాసవ్రతం కుర్యాంద్యావద్ భాద్రచతుర్థికా।

తస్యాం మహోత్సవః కార్యో యథావిభవమాదరాత్ ౧౩॥

పూర్వోక్తేన విధానేన పూజయేద్ గణనాయకమ్ ।

రాత్రౌ జాగరణం కార్యం గీతవాదిత్రనిఃస్వనైః ॥౧౪॥

పురాణశ్రవణైరన్యైర్నానాఖ్యానవరైరపి ।

సహస్రనామమన్త్రేణ స్తువీత ద్విరదాననమ్ ।

ప్రభాతే విమలం స్నాత్వా పూజయేద్ ద్విరదాననమ్ ॥౧౫

బ్రాహ్మణాన్ భోజయేద్ భక్త్యా శతం చైవైకవింశతిమ్ ।

గోభూకాంచన వస్త్రాణి భూషణాని ధనాని చ ।।౧౬।।

తేభ్యో దద్యాద్యథాశక్తి దీనాన్ధకృపణేషు చ ।

అశక్తౌ భోజయేదేకం వింశత్యేకం తు వాడవాన్ ॥౧౭॥

బ్రాహ్మణాయ ప్రదాతవ్యా మూర్తిశ్చేద్ధాతునిర్మితాః ।

అన్యథా పరమోత్సాహైర్జలమధ్యే విసర్జయేత్ ॥౧౮॥

దివ్యవాదిత్రనిర్ఘోషైర్నరయానస్థితాం చ తామ్ ।

ఛత్రధ్వజపతాకాభిర్వేదగీతాదినిఃస్వనైః ॥౧౯॥

బాలానాం దణ్డయుద్ధైశ్చ తాం విసృజ్య గృహం వ్రజేత్ ।

వ్రతమేవం తు యః కుర్యాదేకవారం షడానన ॥౧.౮౭.౨౦॥

సర్వాన్ కామానవాప్యైవ గాణేశం పదమాప్నుయాత్ ।

బ్రహ్మణాఽకారి సృష్టయర్థం ఏకార్ణం జపతా మనుమ్ ।

ప్రత్యక్షో వికటస్తస్య సామర్థ్యం వివిధం దదౌ ॥౨౧॥

విష్ణునాఽప్రాపి శక్తిశ్చ పాలనే కుర్వతా వ్రతమ్ ।

షడక్షరం మహామన్త్రం జపతా పరమాద్భుతమ ॥౨౨॥

స్వేచ్ఛావతారసామర్థ్యం తతః ప్రాప్తం షడానన ।

మయాఽప్యకారి పుత్రైతజ్జపతాఽష్టాక్షరం మనుమ్ ॥౨౩॥

వృత్రం చ శమ్బరం దైత్యం శక్రేణ మదనేన చ ।

జిఘాంసతాఽకారి వ్రతం తౌ తౌ జేతుం చ శేకతుః ॥౨౪॥

నానాసామర్థ్యవానస్మి సంహరామి జగత్ త్రయమ్ ।

యక్షగన్ధర్వమునిభిః కిన్నరోరగరాక్షసైః ।

అకారి స్వేష్టసిద్ధ్యర్థం సిద్ధచారణమానవైః ॥౨౫॥

ఏతత్త్వం స్కన్ద వరదచతుర్థీవ్రతమాచర ।

భవిష్యసి రణేఽజేయో విఖ్యాతో భువనత్రయే ॥౨౬॥

షడక్షరం చ మన్త్రం తే దదామి వరదస్య హ।

బ్రహ్మోవాచ ।

సుముహూర్తే దదౌ తస్మై శివో దీక్షాం షడక్షరీమ్ ॥౨౭॥

తదైవ స యయౌ స్కన్దస్తపస్తప్తుం ద్విజోత్తమ ।

సునిర్మలతరే దేశే వృక్షవల్లీసమాకులే ॥౨౮॥

బహుమూలఫలే రమ్యే సరోవాపీసుశోభితే ।

ఏకపాదస్థితః స్కన్దస్తపస్తేపే సుదారుణమ్ ॥౨౯॥

వ్రతం చకార విధివద్యథోక్తం శమ్భునా పురా।

అనుష్ఠానాచ్చ మన్త్రస్య వ్రతస్యాస్య ప్రభావతః ॥౧.౮౭.౩౦॥

ప్రసన్నోఽభూత్తదైవాస్య పరమాత్మా గజాననః ।

దర్శయామాస సేనాన్యే యోగిధ్యేయమనుత్తమమ్ ॥౩౧॥

నిజం రూపం మహాతేజాశ్చతుర్భుజవిరాజితమ్ ।

మహాముకుట సంశోభి కుండలాంగదశోభితమ్ ॥౩౨॥

ఏకదన్తం భాలచన్ద్రం శుణ్డాదణ్డవిరాజితమ్ ।

పాశాంకుశకరం మాలా దన్తహస్తం సుశోభనమ్ ॥౩౩॥

ముక్తామణిగణోపేతం సర్పరాజయుతోదరమ్ ।

దివ్యవస్త్ర పరీధానం దివ్యగన్ధానులేపనమ్ ॥౩౪॥

అనేకసూర్యసంకాశం తేజోజ్వాలా సుదీపితమ్ ।

దదర్శ షణ్ముఖస్తత్ర విస్మయోత్ఫుల్లలోచనః ॥౩౫॥

వ్యాకులీభూతచిత్తోఽసౌ కిమేతదిత్యచిన్తయత్ ।

మయా యచ్చిన్త్యతేఽన్యద్వా తద్వా విన్ద్యాం న చాప్యహమ్ ॥౩౬॥

తతః పప్రచ్ఛ తూష్ణీం స కో భవాన్కిం చ నామ తే ।

గజానన ఉవాచ ।

చిన్త్యతే యో దివారాత్రౌ త్వయైకాగ్రేణ చేతసా ॥౩౭।

సోఽహం ప్రాప్తో వరం దాతుం వద తే హృది వాంఛితమ్ ।

దదామి తుష్టస్తపసా షడానన గజాననః ॥౩౮॥

స్కన్ద ఉవాచ ।

విదుర్న దేవా న చ శాస్త్రకారా బ్రహ్మాదయః శేషముఖాశ్చ నాగాః ।

తవ స్వరూపం జగదీశ సమ్యక్ దదర్శ తన్మే ద్విరదాననాద్య ॥౩౯॥

తేనైవ జాతః పరిపూర్ణకామః తథాపి యాచే తవ దేవవాక్యాత్ ।

పరాజయో మే న కదాపి భూయాత్ ప్రత్యక్షతామేహి విచిన్త్యమానః ॥౧.౮౭.౪౦॥

అవిస్మృతిః స్యాత్ తవ పాదపద్మే సర్వేషు దేవేషు వరిష్ఠతా చ ॥౪౧॥

అలక్ష్యే లక్ష్యతాం యాతః తతో లక్షవినాయకః ।

నామ్నా ఖ్యాతో భవాత్ర త్వం భక్తకామ సురద్రుమః ।

లక్ష ఉవాచ ।

సర్వం తద్భవితా స్కన్ద యద్యత్ ప్రార్థితమద్య మే ॥౪౨॥

అవిస్మృతిశ్చ సాన్నిధ్యం చిన్త్యమానస్య మే భవేత్ ।

పరాజయో రిపూణాం తే దేవశ్రైష్ఠ్యం భవిష్యతి ॥౪౩॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం వరాన్ దదౌ దేవో మయూరం నిజవాహనమ్।

దదౌ స్కన్దాయ సుప్రీతో వినయాచ్చ తపోబలాత్ ॥౪౪॥

మయూరధ్వజ ఇత్యేవం నామ ఖ్యాతం తతోఽభవత్ ।

గజానన ఉవాచ ।

మృతిం యాస్యన్తి హస్తాత్తే తారకాద్యా మహాసురాః ॥౪౫॥

లక్షవినాయక ఇతి నామ్నాఽహం భక్తవత్సలః ।

భవిష్యామి చిరాదత్ర క్షేత్రే త్వద్వాక్యతోఽనఘ ॥౪౬॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవముక్త్వా తు వికటస్తత్రైవాన్తర్హితోఽభవత్ ।

తతః స్కన్దో మహామూర్తిం కృత్వా స్థాప్య ద్విజైః సహ ॥౪౭॥

లక్షవినాయక ఇతి నామ చక్రే శుభం తదా ।

మోదకైర్లక్షసంఖ్యాకైః పుష్పైర్దూర్వాంకురైరపి ॥౪౮॥

పూజయామాస తాం మూర్తిమన్యైర్ద్రవ్యైస్తథావిధైః ।

బ్రాహ్మణాన్ భోజయామాస తావత్ సంఖ్యాఽయుతాన్ ద్విజాన్ ॥౪౯॥

స్తుత్వా నత్వా యయౌ స్కన్దః శంకరం లోకశంకరమ్ ।

మయూరమారుహ్య తతః సర్వం చాకథయచ్చ తమ్ ॥౧.౮౭.౫౦॥

మయూరధ్వజ ఇతి చ నామ దేవకృతం జగౌ ।

తారకాసురనాశాయ యయౌ స్కన్దః శివాజ్ఞయా॥౫౧॥

స్మృత్వా గజాననం దేవం పరిగృహ్య శివాశిషః ।

దేవసేనాపతిత్వేఽసావభిషిక్తః సురర్షిభిః ॥౫౨॥

సేనానీస్తారకం దృష్ట్వా యుద్ధం చక్రే మహాబలః ।

లక్షవర్షాన్తరే తం స మారయామాస శక్తితః ॥౫౩॥

యుద్ధం తద్ వర్ణితుం శక్తిః శేషస్యాపి న వై భవేత్।

తారకే నిహతే దైత్యే ననన్దుః సర్వదేవతాః ॥౫౪॥

మునయో లోకపాలాశ్చ నాగాశ్చ మానవాస్తథా ।

ముముచుః పుష్పవర్షాణి స్కన్దస్యోపరి నిర్వృతాః ॥౫౫॥

సర్వదేవాశ్చ లోకాశ్చ స్వం స్వం స్థానం యయుస్తదా ।

స్వాహాస్వధా వషట్కారాన్ యథాపూర్వం చ చక్రిరే ॥౫౬॥

బ్రహ్మోవాచ । ఏవం ప్రభావో దేవోఽసౌ కథితస్తే గజాననః ।

వ్రతప్రభావోఽపి మయా యథావత్తే నిరూపితః ॥౫౭॥

త్రయస్త్రింశత్ కోటిసురైరవధ్యోఽసౌ మహాసురః ।

స్కన్దేన నిహతః సంఖ్యే దేవవ్రత ప్రభావతః ॥౫౮॥

ఇన్ద్రాదిదేవతావృన్దైః పూజనీయోఽభవచ్చ సః ।

వ్యాస ఉవాచ ।

అనుష్ఠానం కృతం తేన కస్మిన్ స్థానే సమాధినా ॥౫౯॥

పరమేణ విశాఖేన తన్మే బ్రూహి ప్రజాపతే ।

బ్రహ్మోవాచ ।

అనుష్ఠానం కృతం తేన యత్రాస్తే ఘృషణేశ్వరః ॥౧.౮౭.౬౦॥

ప్రసిద్ధో వర్తతే నామ్నా ఆసీల్లక్షవినాయకః ।

ఏలోఽభూత్తత్ర నగరే పశ్చాద్ రాజాఽభివిశ్రుతః ।

తన్నామ్నా నగరం ఖ్యాతం తతస్తదభవన్ మునే ॥౬౧॥ (౩౮౩౪)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే తారకవధో నామ సప్తాశీతితమోఽధ్యాయః ॥౮౭॥

అధ్యాయ ౮౮ ప్రారంభ :-

మునిరువాచ ।

శ్రుతమాఖ్యానకం బ్రహ్మన్ గజాననవ్రతాశ్రయమ్ ।

దగ్ధశ్చేన్మదనస్తేన శంకరేణ రుషాగ్నినా। ॥౧॥
దృశ్యతే సర్వలోకేషు మదనోఽద్యాపి తత్కథమ్ ।
ఏతత్కథయ మే సర్వం విస్తరాచ్చతురానన ॥౨॥
బ్రహ్మోవాచ ।
తృతీయం తు తదా నేత్రం రుషోద్ఘాటితవాన్హరః ।
అపరాధం తు విజ్ఞాయ మదనస్య రతిస్తదా ॥౩॥
ఆక్రన్దతీ మృతం కామం హరాన్తికముపాగమత్ ।
సాష్టాంగప్రణిపత్యైనం తుష్టావ చ యథామతి ॥౪॥
రతిరువాచ ।
నమామి దేవం గిరిజాసహాయం వృషధ్వజం భాలవిలోచనం చ ।
య: పాతి లోకాన్ ఖలు సత్వయుక్తో నిర్మాతి లోకాన్ రజసా గుణేన ॥౫॥
యః స్వేచ్ఛయా సంహరతేఽఖిలేశో జగత్తమోవిష్టతనుర్మహేశః ।
యో నుః కపాలం వహతే జనానాం భిక్షాశనః పూరయతేఽఖిలార్థాన్ ॥౬॥
దీనానుకమ్పీ భగవాన్ మహేశో గతప్రియాయాః శరణం మమాస్తామ్ ।
కర్తుం తథాఽకర్తుమదీనసత్త్వః శక్తోఽన్యథా కర్తుమపీహ దేవః ॥౭॥
స మే విధత్తాం శరణం గతాయా సౌభాగ్యముచ్చైర్మృతజీవనేన ।
నో చేదహం ప్రాణవిసర్జనేన యశః కరిష్యే విపరీతమీశ ॥౮॥
బ్రహ్మోవాచ ।
ఏవం తయా స్తుతా శమ్భుః ప్రసన్నస్తామథాబ్రవీత్ ।
శమ్భురువాచ ।
వరం వృణు మహాభాగే కామపత్ని శుభాననే ॥౯॥

దదామి తుష్టః స్తోత్రేణ సర్వాంన్కామాన్ హృది స్థితాన్ ।

ఇత్థం శివవచః శ్రుత్వా రతిర్హృష్టా ప్రణమ్య తమ్ ॥౧.౮౮.౧౦॥

సౌభాగ్యకామా తం దేవం నిజగాద భృశాతురా ।

రతిరువాచ ।

స్వామిన్ యది ప్రసన్నశ్చేచ్ఛృణు మే పరమం వచః ॥౧౧॥

రసాయాం దివి భూమౌ వా కాన్తాః స్యుః కామినీగుణాః ।

మమ లావణ్యలేశో న తేషు కాపి త్రిలోచన ॥౧౨॥

మాం దృష్ట్వా ముముచుః శక్రముఖ్యా వీర్యమపత్రపాః ।

తతో మే మహతీ లజ్జా జాతామేతామపాకురు ॥౧౩॥

లావణ్యం చ వృథా జాతం వినా కామేన శంకర ।

అయశో దహతే మహ్యం రతిః సా విధేవతి చ ॥౧౪॥

భర్తృదానేన దేవేశ మాం జీవయ దయానిధే।

ఏవం తయా ప్రార్థితోఽసౌ శంకరో లోకశంకరః ॥౧౫॥

ఉవాచ శ్లక్ష్ణయా వాచా హర్షయన్ కామయోషితమ్ ।

శివ ఉవాచ ।

చిన్తా మాం కురు కల్యాణి న లజ్జాం కర్తుమర్హసి ॥౧౬॥

స్మృతమాత్రస్త్వయా బాలే కామః స్యాద్ దృష్టిగోచరః।

మనసా చిన్తితో వాపి మనోభూరితి సంజ్ఞితః ॥౧౭॥

పూరయిష్యతి తే కామాన్ మాన్యా త్వం చ భవిష్యసి ।

విష్ణోః సకాశాదుత్పత్తిం రమాయాం ప్రాప్స్యతే యదా ॥౧౮॥

భర్తా తవ జనే ఖ్యాతో నామ్నా ప్రద్యుమ్నసంజ్ఞితః ।

భవిష్యతి మహాభాగే గచ్ఛేదానీం నిజాలయమ్ ॥౧౯॥

సాఽగతా శివవాక్యేన మన్దిరం భృశసుందరమ్ ।

సస్మార తం పతిం సా తు పురోఽనంగః సమాయయౌ ॥౧.౮౮.౨౦॥

ఈశ్వరేచ్ఛా వశాత్తస్యాః ప్రత్యక్షం సమజాయత ।

ఇతిశ్చాశ్చర్యయుక్తా సా జహృషే పతినా సహ ॥౨౧॥

తతోఽనంగో యయౌ శంభుం ప్రణమ్యాభిదధే వచః ।

అనంగ ఉవాచ ।

వినాఽపరాధం దేవేశ గమితోఽనంగతాం కథమ్ ॥౨౨॥

ఇన్ద్రాదిదేవతావృన్దైస్తారకాసుర పీడితః।

మునిభిశ్చ విశాఖస్య త్వత్త ఉత్పత్తివేదిభిః ॥౨౩॥

ప్రార్థితస్తవ నిష్ఠాయా భంగం కర్తుమహం విభో ।

ఉపకారాయ సర్వేషామకార్షం కర్మ తాదృశమ్ ॥౨౪॥

ఉపకారసమం పుణ్యం న చాస్తి భువనత్రయే ।

విపరీతం తు తజ్జాతం మమ దైవాద్ సురేశ్వర ॥౨౫॥

త్రయస్త్రింశత్కోటిదేవేష్వహం చారుతరః పురా।

ఉపమా చారుపురుషే మమైవ దీయతేఽఖిలైః ॥౨౬॥

కథం తిష్ఠామి దేవేశ స్వాంగహీనః పరేతవత్ ।

అతో మయి మహాదేవ కృపయాఽనుగ్రహం కురు ॥౨౭॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తత ఏకాక్షరం మన్త్రం గణేశస్య దదౌ శివః ।

అనంగాయ ప్రణమతేఽనుష్ఠానం చాదిశచ్చ తమ్। ॥౨౮॥

తతోఽనంగో యయౌ రమ్యం జనస్థానం సుసిద్ధిదమ్।

తత్రానుష్ఠానమకరోదనంగః శంకరాజ్ఞయా ॥౨౯॥

సంవత్సరశతం పూర్ణం తతాప స తపో మహత్ ।

ఏకాక్షరం జపన్మన్త్రం గణేశధ్యాన తత్పరః ॥౧.౮౮.౩౦॥

వాయుమాత్రాశనో నిత్యం సదా రతి సహాయవాన్ ।

తతః ప్రసన్నో భగవాన్ దేవదేవో గజాననః ॥౩౧॥

ఆవిరాసీద్దశభుజో మహాముకుటశోభితః ।

జ్వలద్రత్నప్రభాచారు కుండలాంగద మండితాః ॥౩౨॥

కోటిసూర్యప్రతీకాశో ముక్తామాలా విభూషితః ।

దివ్యమాల్యాంబరధరో దివ్యగన్ధానులేపనః ॥౩౩॥

సిన్దూరారుణశుండాస్యో దశాయుధలసత్కరః ।

శేషాలంకృతనాభిశ్చ నానాలంకారరాజితః ॥౩౪॥

సింహస్కన్ధో మహాశ్రీమాంశ్చీత్కారత్రాసితాఖిలః ।

ఇన్ద్రాదయోపి మునయ ఆవిర్భూతే గజాననే ॥౩౫॥

ఆయయురప్సరోభిశ్చ యక్షగన్ధర్వకిన్నరైః ।

దివ్యవాదిత్రనిర్ఘోషైః పుపూజుస్తే గజాననమ్ ॥౩౬॥

ఉపచారైః షోడశభిర్భక్త్యా దేవం పృథక్పృథక్ ।

కామోఽపి తత ఉత్థాయ ప్రణిపత్యాఖిలాన్ సురాన్ ॥౩౭॥

వవన్దే దేవచరణౌ పూర్వం నత్వా మునీనపి ।

ప్రశశంస తదా దేవం వికటం కరుణాకరమ్ ॥౩౮॥

కామ ఉవాచ ।

ధన్యస్త్వమసి దేవేషు పరబ్రహ్మస్వరూపవాన్ ।

నిరాకారోఽపి సాకారో జాతోఽసి భక్తవత్సల ॥౩౯॥

అద్య ధన్యం మమ జనుస్తపో ధన్యతరం చ మే ।

యత్తవాఙ్ఘ్రియుగం దృష్టం సర్వదుఃఖవిమోచనమ్ ॥౧.౮౮.౪౦॥

కారణం సర్వసిద్ధీనాం ధర్మార్థకామ మోక్షదమ ।

ధన్యే నేత్రయుగే మేఽద్య యాభ్యాం దృష్టః పరః పుమాన్ ॥౪౧॥

యం న జానన్తి వేదారతాః సాంఖ్యాః పాతంజలాదయః ।

నేతి నేత్యభవంస్తూష్ణీం వేదోఽపి యత్ర కుంఠితః ॥౪౨॥

అనన్తకోటిబ్రహ్మాండ రోమకూపోఽఖిలేశ్వరః ।

యేన మన్త్రేణ సోఽదర్శి మన్త్రో ధన్యతరోఽపి సః ॥౪౩॥

గణేశ ఉవాచ ।

సమ్యగుక్తం రతిపతే న మాం బ్రహ్మాదయో విదుః ।

యదా సాకారతాం యామి తేఽపి జానన్తి మాం తదా ॥౪౪॥

మమైవానుగ్రహాత్కామ దృష్టవానసి మాం తదా।

యతోఽహం పరితుష్టస్తే తపసా మనునా తథా ॥౪౫॥

వృణు మత్తోఽఖిలాన్ కామాన్ కామే కామం దదామి తే ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి దేవవచః శ్రుత్వా పునరూచే మనోభవః ॥౪౬॥

ఆనుపూర్వ్యేణ సకలం వృతాన్తం శివకారితమ్ ।

తస్మై చాకథయత్కామః ప్రసన్నార్థప్రదాయినే ॥౪౭॥

అనంగతాం స్వస్య రతేరాక్రన్దం మనుమేవ చ । అ

నుష్ఠానం చిరకృతం శివదత్తం వరం తథా ॥౪౮॥

వృణోతి స్మ వరం తస్మాత్ సుప్రసన్నాద్ గజాననాత్ ।

కామ ఉవాచ ।

యది ప్రసన్నో భగవాంస్తన్మే దేహి సదేహతామ్ ॥౪౯॥

మాన్యతాం సర్వ దేవేషు ప్రాగ్వల్లావణ్యమేవ చ ।

భక్తిం దృఢాం త్వచ్చరణే త్రైలోక్యవిజయం తథా ॥౧.౮౮.౫౦॥ (౩౮౮౪)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే అష్టాశీతితమోఽధ్యాయః ॥౮౮॥

అధ్యాయ ౮౯ ప్రారంభ :-

గణేశ ఉవాచ ।

యద్యత్తే ప్రార్థితం కామ తత్తత్తే భవితాఽఖిలమ్ ।

రమోదరాజ్జనిం ప్రాప్య సాంగస్త్వం సర్వసున్దరః ॥౧॥

భవితా సర్వమాన్యశ్చ త్రైలోక్యవిజయీ తథా।

పుష్పం ఫలం కిసలయం కామిన్యవయవా మరుత్ ॥౨॥

ఉద్బోధకాని తే సన్తు జ్యోత్స్నా చన్దన నీరజే ।

మరాలాణ్డజ శబ్దశ్చ జేతాస్యేతైర్నరాదికాన్ ॥౩॥

దర్శనాత్ స్మరణాదేషాం మనస్యపి భవిష్యసి ।

మనోభూః స్మృతిభూరేవం నామాపి స్యాజ్జనేషు తే ॥౪॥

అవిస్మృతిర్మచ్చరణే దృఢా భక్తిశ్చ తే భవేత్ ।

స్మృతాఽహం పురతః స్యాం తే మహత్కార్యఉపస్థితే ॥౫॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం తస్మై వరాన్ దత్త్వా కామాయాథ గజాననః ।

అన్తర్దధే మహాభాగ పశ్యత్సు చ సురర్షిషు ॥౬॥

తత్ర కామో మహామూర్తిం గణేశస్య తథావిధామ్ ।

సంపాద్య స్థాపయామాస పూజయామాస తాం తదా ॥౭॥

రతినిర్మిత పక్వాన్నైర్మోదకైర్లడ్డుకాదిభిః ।

మహోత్కటేతి నామాస్య తేజస్విత్వాత్తథాఽకరోత్ ॥౮॥

ప్రాసాదం నిర్మమే కాన్తం రత్నస్తమ్భవిరాజితమ్ ।

రుక్మిణ్యా ఉదరాజ్జాతస్త్యక్తో దైత్యేన వారిధౌ ॥౯॥

మత్స్యేన గిలితస్తత్ర స మత్స్యో ధీవరైస్తతః ।

శమ్బరాయార్పితేనాపి మాయావత్యై నివేదితః ॥౧.౮౯.౧౦॥

విభిన్నేఽస్మింస్తదుదరాన్నిర్గతో వర్ద్ధితస్తయా।

నారదోఽకథయత్తస్యై కామోఽయం వర్ద్ధితస్త్వయా ॥౧౧॥

ఉపదిష్టోఽనేకమాయాః శమ్బరం స తతోఽవధీత్ ।

గణేశస్య ప్రసాదేన బహునేకో వ్యజిగ్యత ॥౧౨॥

మాయావత్యా శిక్షితాభిర్మాయాభిర్బహుభిశ్చ సః ।

ప్రద్యుమ్న ఇతి విఖ్యాతః సరస్వత్యాః పురం యయౌ ॥౧౩॥

సర్వదేవేషు మాన్యశ్చ త్రైలోక్యజయకారకః ।

గజాననప్రసాదేన బభూవానన్దనిర్వృతః ॥౧౪॥

రుక్మిణిప్రభృతిస్త్రీభిర్దృష్టః కృష్ణ ఇవాపరః ।

తత ఉత్థాయ యాతాభిర్లజ్జితాభిః సమన్తతః ॥౧౫॥

బుద్ధ్వా పుత్రం నారదస్య వాక్యేన ముముదుశ్చ తాః।

ఆలిలింగుస్తమభ్యేత్య ప్రణనామ రతిశ్చ తాః ॥౧౬॥

సర్వా పురీ హర్షయుతా తస్మింజ్జాతే బభూవ సా ।

క ఉవాచ ।

ఏవం జనస్థానగత గణేశస్య మహామునే ॥౧౭॥

మహిమా కథితో యత్ర రామేణాచ్ఛేది నాసికా ।

శూపణఖ్యా స్నతస్తత్తు నామ్నా ఖ్యాతం తు నాసికమ్ ॥౧౮॥

తత్రాద్యాపి హి దృశ్యన్త ఉపలా మోదకా ఇవ ।

ఏవం నారాధిత స్తేన కామేనాసౌ గజాననః ॥౧౯॥

షడక్షరేణ మన్త్రేణ శేషేణారాధితో యథా ।

రతిశ్చ మదనశ్చాపి ననన్దతురుభౌ యథా ॥౧.౮౯.౨౦॥

వ్యాస ఉవాచ ।

కథమారాధితో బ్రహ్మన్ శేషేణాసౌ గజాననః ।

కిమర్థం కిం చ తేనాప్తం సుప్రసన్నాద్ గజాననాత్ ॥౨౧॥

ఏతత్ సవిస్తరం బ్రూహి పృచ్ఛతశ్చతురానన ।

ప్రష్టుః శ్రోతుశ్చ వక్తుశ్చ యతః పుణ్యం వివర్ధతే ॥౨౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

సమ్యక్పృష్టం త్వయా బ్రహ్మన్ కథయామి కథామృతమ్ ।

శృణుష్వావహితో భూత్వా సర్వం సత్యవతీ సుత ॥౨౩॥

కస్మింశ్చిత్సమయే శమ్భుః పార్వత్యా సహితో మునే ।

సుఖాసీనో గిరివరే రమ్యసానుశిలోచ్చయే ॥౨౪॥

నానాద్రుమలతాకీర్ణే నిర్ఝరారావశబ్దితే ।

గుఞ్జన్తి భ్రమరా యత్ర రుక్మపంకజవాసినః ॥౨౫॥

చమ్పకాశోక బకుల మాలతీ కుసుమానిలః ।

ఆనన్దయతి చిత్తాని వసతాం యస్య శేఖరే ॥౨౬॥

ఆయయుస్తత్ర గన్ధర్వా అప్సరో యక్షకిన్నరాః ।

దేవాశ్చ మునయో నాగాస్తం దృష్టుం గిరిజాపతిమ్ ॥౨౭॥

కేచిత్తం ప్రణిపాతేన సాష్టాంగేనాభ్యవాదయన్ ।

ఉచ్చైర్జగుశ్చ గన్ధర్వా ననృతుశ్చాప్సరోగణాః ॥౨౮॥

పుపూజుస్తం దశభుజం వ్యాఘ్రాజినధరం హరమి ।

నన్దిర్భృంగిగణాకీర్ణం భాలచన్ద్రత్రిశూలినమ్ ॥౨౯॥

భస్మాంగం శేషశిరసం శంకరం వృషభధ్వజమ్ ।

అపరైరర్చితం దేవముపచారైర్మనోమయైః ॥౧.౮౯.30॥

నిమీల్య నయనే తస్థుః కేచిద్ ధ్యానపరాయణాః ।

వసిష్ఠో వామదేవశ్చ జమదగ్నిస్త్రితో ద్విజః॥3౧॥

అత్రిః కణ్వో భరద్వాజో గౌతమాద్యా మునీశ్వరాః ।

తుష్టువుర్వివిధైః స్తోత్రైస్తత్ర తం పార్వతీపతిమ్ ॥3౨॥

స్తువస్తు తేషు మునిషు శేషో గర్వపరం యయౌ ।

అహమేవ శ్రేష్ఠతరో లోకేషు త్రిషు నాపరః ॥33॥

యతః శ్రేష్ఠతరః శమ్భు స్తస్యాహం శిరసి స్థితః ।

ధరాధరణసామర్థ్యం మయి నాన్యత్ర కుత్రచిత్ ॥3౪॥

వాసుకే రజ్జుభూతాన్మత్ కులీనాదమృతం సురైః ।

ప్రాప్తం తతోఽమరత్వం చ తస్మాన్నాన్యోఽస్తి మత్పరః ॥3౫॥

తద్ధృదిస్థం తదా గర్వం జ్ఞాత్వా శమ్భూ త్రిలోకకృత్ ।

విజ్ఞాయాఖిలదృక్తూష్ణీముత్తస్థౌ సహసా శివః ॥౩౬॥

ఆస్ఫాలయద్ధరాపృష్ఠే శేషం తాదృశగర్వితమ్ ।

ఏకైకో మస్తకస్తస్య దశధా దశధాఽభవత్ ॥౩౭॥

మూర్చ్ఛితః ప్రహరార్ద్ధం స గతప్రాణ ఇవాభవత్ ।

తతః ప్రభృత్యసౌ జాతః సహస్రఫణిమండితః ॥౩౮॥

జీవశేషః శుశోచాథ శేషోఽశేషాహి భూషణః ।

అలంకరణ భూతోఽహం త్రైలోక్యేశ హరస్య హ ॥౩౯॥

ఇమామవస్థాం సంప్రాప్తో న జానే కేన కర్మణా ।

చలితుం నైవ శక్నోమి పక్షహీన ఇవాణ్డజః ॥౧.౮౯.౪౦॥

కిం కరోమి క్వ గచ్ఛామి కో మే త్రాతాఽధునా భవేత్ ।

కో మే నిజపదం ప్రాప్తావుపాయం కథయేచ్ఛుభమ్ ॥౪౧॥

కౌ వా మేఽపనయేద్దుఃఖమితి చిన్తాపరస్తు సః ।

దదర్శ తేన మార్గేణ గచ్ఛన్తం నారదం మునిమ్ ॥౪౨॥

జహర్ష కించిన్నాగేన్ద్రః స్వప్నం ప్రాప్యేవ భిక్షుకః ।

అతికష్టామవస్థాం తాం నారదోఽలోకయత్పురః ॥౪౩॥

నిశ్చేష్టం నిరనుశ్వాసం ధ్యాననిష్ఠం యథా మునిమ్।

అశేష విషయజ్ఞోఽపి శేషం పప్రచ్ఛ నారద : ॥౪౪॥ (౩౯౭౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే ఏకోననవతితమోఽధ్యాయః ॥౮౯॥

అధ్యాయ ౯౦ ప్రారంభ :-

నారద ఉవాచ।

కిమర్థమేవం జాతోఽసి నిస్తేజా దుఃఖితో భృశమ్।

కథం భగ్నశిరా కస్యాచరోఽప్రియతరం మునే ॥౧॥

కిం వా క్షుబ్ధో గిరీశస్తేఽకారి గర్వ స్త్వయాఽథ కిమ్।

వద యత్కారణం శేష ప్రతీకారం పురా వదే ॥౨॥

త్వాం వినా కారయేత్కో ను చరాచరయుతాం ధరామ్।

అనుక్తవతి తస్మింస్తు స్వయమేవాబ్రవీన్మునిః ॥3॥

ఉపాయం నాగరాజస్య స్వస్థానప్రాపకం శుభమ్।

నారద ఉవాచ।

అవధారయ మే వాక్యం శేషాశేషకలా నిధే ॥౪॥

సుపర్వాణశ్చ కేశాద్యా యేన స్యుః కిఙ్కరా ఇవ।

ధరిష్యసే ధరాం మూర్ధ్ని పుష్పమాలామివార్భకః ॥౫॥

శేష ఉవాచ।

కించిత్ పురాతనం పుణ్యమాసీచ్చేద్దర్శనం తవ।

అజన్య కస్మాదగ్రేఽపి సమ్యగ్జ్మే స్యాన్న సంశయః ॥౬॥

అన్యథా కృతపుణ్యానాం దర్శనం తు కథం భవేత్।

అతి విహ్వలగాత్రత్వాదశక్తో భూమిధారణే ॥౭॥

తం ప్రయత్నం వద మునే యేనాహం స్యాం యథా పురా।

నారద ఉవాచ।

భణే మహామనుం తేఽద్య తస్య దేవస్య నాగరాట్।॥౮॥

యస్య ప్రసాదాదిన్ద్రాద్యాస్తత్తత్ పదమవాప్నువన్।

కేశా యదాజ్ఞయాఽశేష సృష్టిస్థిత్యన్తకారిణః ॥౯॥

యస్మిన్ ప్రసన్నే సర్వేశే పూర్వావస్థామవాప్స్యసి ।

కారుణ్యం తవ దృష్ట్వైవ క్లిన్నం మే సర్వమానసమ్ ॥౧.౯౦.౧౦॥

అతః షడక్షరం మన్త్రం గణేశస్య దదామి తే ।

అస్యానుష్ఠానమాత్రేణ ప్రత్యక్షస్తే గజాననః ॥౧౧॥

సర్వాన్ విధాస్యతే కామాన్యాన్యాంస్త్వం వృణుషే తతః ॥౧౨॥

క ఉవాచ ।

కృత్వోపదేశం శేషాయ నారదోన్తర్హితోఽభవత్ ।

శేషోఽపి తపసే కృత్వా నిశ్చయం పరమం శుభమ్ ।

నిరుద్ధాశేషకరణో ధ్యాత్వా దేవం గజాననమ్ ॥౧౩॥

జజాప పరమం మన్త్రం సహస్రపరివత్సరమ్ ।

తదన్తే పురతోఽపశ్యద్ దేవదేవం గజాననమ్ ॥౧౪॥

సింహారూఢం త్రినేత్రం దశభుజమురగం కుండలే చాంగదే చ ।

ముక్తామాలాం వహంతం సులలితముకుటం రత్నముద్రాక్షసూత్రమ్ ।

నానాదేవర్షివృన్దైరనుగతమనిశం వక్రతుణ్డం గజాస్యం ।

భక్తేచ్ఛోపాత్తదేహం సురనరపరదం చిన్తయేదేకదన్తమ్ ॥౧౫॥

ఏవం గజాననస్తస్య దర్శనార్థం సమాయయౌ ।

సిద్ధిబుద్ధియుతస్తాదృగ యాదృగ్ ధ్యాతోఽహినాపురా ॥౧౬॥

సహస్రసూర్య సదృశో దీప్త్యాక్రాన్త దిగన్తరః ।

తేజసా తస్య శేషోఽపి ధర్షితోఽన్ధ ఇవాభవత్ ॥౧౭॥

చకమ్పే భయసంవిగ్నో వ్యగ్రచిత్తోఽతివిహ్వలః ।

స్వస్థో ముహూర్తమాత్రేణ చిన్తయామాస చేతసి ॥౧౮॥

కిమిదం తేజ ఆయాతం ప్రలయానలసన్నిభమ్ ।

తచ్చేద్ధహేత సర్వలోకానిదం మామేవ ధక్ష్యతి ॥౧౯॥

కల్యాణే కర్మణి కథం క్రియమాణే శుభం భవేత్ ।

అథవా నారదేనోక్తం ద్రక్ష్యామి గణనాయకమ్ ॥౧.౯౦.౨౦॥

ఏవం చిన్తాతురే తస్మిన్నువాచ ద్విరదానన ।

మా భైః కుతర్కకుశల వరదోఽహం సమాగతః ॥౨౧॥

యం ధ్యాయసి దివారాత్రౌ వృణు యత్తే హృది స్థితమ్ ।

అహమేవ జగత్కర్తా పాతా హర్తాఽఖిలేశ్వర ॥౨౨॥

మత్తేజసా భాతి చన్ద్రో వహ్నిః సూర్యశ్చ భాని చ ।

పరబ్రహ్మస్వరూపోఽపి తపసా తవ తోషితః ॥౨౩॥

అవిర్భూతో వరం దాతుం లోకోపకృతయేఽపి చ ।

త్వం తు మత్తో వరాన్బ్రూహి యాన్యాన్ కామయసేఽఖిలాన్ ॥౨౪॥

శేష ఉవాచ ।

తేజసా ధర్షితో దేవ ద్రష్టుం వక్తుం చ నోత్సహే ।

అనుగ్రహశ్చ పూర్ణస్తే మయి సౌమ్యో భవానఘ ॥౨౫॥

క ఉవాచ ।

ఏవం సంప్రార్థితస్తేన కరుణాబ్ధిర్గజాననః ।

అభవత్ కోటిచన్ద్రాభః సౌమ్యతేజాః సురేశ్వర ॥౨౬॥

తతో వవ్రే వరాన్ శేషో నత్వా స్తుత్వాఽఖిలేశ్వరః ।

అనాదినిధనం దేవ వన్దేఽహం గణనాయకమ్ ॥౨౭॥

సర్వవ్యాపినమీశానం జగత్కారణకారణమ్।
సర్వస్వరుపం విశ్వేశం విశ్వవన్ద్యం నమామ్యహమ్ ॥౨౮॥
గజాననం గణాధ్యక్షం గరుడేశస్తుతం విభుమ్ ।
గుణాధీశం గుణాతీతం గణాధీశం నమామ్యహమ్ ॥౨౯॥
విద్యానామధిపం దేవం దేవదేవం సురప్రియమ్ ।
సిద్ధిబుద్ధిప్రియం సర్వం సిద్ధిదం భుక్తిముక్తిదమ్ ॥౧.౯౦.౩౦॥
సర్వవిఘ్నహరం దేవం నమామి గణనాయకమ్ ।
క ఉవాచ ।
ఏవం స్తుత్వా తు దేవేశం వరదం ద్విరదాననమ్ ॥౩౧॥
వరయామాస యాన్ కామాంస్తాం శృణుష్వ మహామునే ।
శేష ఉవాచ ।
అద్య ధన్యం తపో జ్ఞానం పితా మాతా జనుర్మమ ॥౩౨॥
దేహో నేత్రాణి భూరీణి మస్తకాని బహూని చ ।
త్వాం స్తోతుం సంప్రవృత్తా యా ధన్యాస్యా రసనా మమ।
కులం శీలం చ ధన్యం మే త్వచ్ఙ్ఘ్రియుగదర్శనాత్ ।
అఖండితం తే భజనం దేహి మేఽఖణ్డవిక్రమ ॥౩౪॥
దుఃఖం కిం కిం ను వక్తవ్యం సర్వజ్ఞే త్వయి విఘ్నరాట్ ।
అఖర్వగర్వకరణాత్ స్ఫుటితా మస్తకా మమ ॥౩౫॥
మహారుషా మహేశేనా స్ఫాలితస్య మహీతలే।
నారదస్య ప్రసాదేన దృష్టం తే చరణామ్బుజమ్ ।
ఇదానీం దేవ మే దేహి శ్రేష్ఠతాం భువనత్రయే ॥౩౬॥

పాటవం సర్వశిరసి సామర్థ్యం ధారణే భువః।

అచలం దేహి మే స్థానం దర్శనం తే నిరన్తరమ్॥౩౭॥

సాన్నిధ్యం శంకరస్యాపి కులశ్రేశ్యం శివే రతిమ ।

గణపతిరువాచ।

యది తే దశధా జాతో మస్తకో భుజగాధిప ॥౩౮॥

తదా సహస్రవదనః సహస్రఫణిమణ్డితః ।

భవిష్యసి జనే ఖ్యాతో యావచ్చన్ద్రార్కతారకాః ॥౩౯॥

ధరాధరణసామర్థ్యం దృఢం తవ భవిష్యతి ।

పంచాస్యపంచశిరసి మత్ప్రసాదాత్ స్థితిం స్థిరామ్॥౧.౯౦.౪౦॥

లప్స్యసే భుజగశ్రేష్ఠ మత్సాన్నిధ్యం నిరన్తరమ్ ।

అన్యత్తే వాంఛితం శేష తదశేషం భవిష్యతి ॥౪౧॥

క ఉవాచ ।

ఏవం వరాన్ దదౌ తస్మై స్వోదరే తం బబన్ధ హ ।

వ్యాలబద్ధోదర ఇతి నామ ప్రాప గజాననః ॥౪౨॥

శేషస్య మస్తకే హస్తమభయార్థం దదౌ విభుః ।

స్వయం విరాట్స్వరూపం స్వం శేషాయాదర్శయన్ భువా ॥౪౩॥

శబ్దేనాపూరయద్ వ్యోమ భూతలం విదిశం దిశః ।

యస్య పాదతలే భూమిర్దిశః శ్రోత్రేఽక్షిణీ రవిః ॥౪౪॥

ఓషధ్యో యస్య రోమాణి నఖా యస్య ధరాధరాః ।

మేఘాః స్వేదోదకం యస్య ప్రజనశ్చతురాననః ॥౪౫॥

కుక్షౌ యస్య జగత్సర్వం చత్వారశ్చైవ సాగరాః ।

అనన్తానన ఏకో యోఽప్యనన్తనయన: స్వరాట్ ॥౪౬॥

అనన్తరూపీ చానన్త శక్తిరత్యన్త దీప్తిమాన్ ।

యద్రోమకూపే భాన్తి స్మ బ్రహ్మాణ్డాని సహస్రశః ॥౪౭॥

దృష్ట్వా తం తాదృశం శేషో భీత్యా భ్రాన్త ఇవాభవత్ ।

ప్రార్థయామాస విఘ్నేశం పునః సౌమ్యో భవేతి చ ॥౪౮॥

తతో దశభుజో దేవః సింహారూఢోఽభవచ్చ సః ।

ఉవాచ వరదో దేవో నేదృగ్ దృష్టః సురైరపి॥౪౯॥

మదనుగ్రహతోఽదర్శి త్వయా శేషాద్య భాగ్యతః ।

అచలం మయి తే స్థానం పాతాలేఽపి శివేఽపి చ ।

మయా దత్తం ప్రసన్నేన ధర పుష్పమివాద్య గామ్ ॥౧.౯౦.౫౦॥

శేష ఉవాచ ।

ధరే ధరాం స్వశిరసి ధరణీధర ఇత్యపి ।

మమాపి తేఽపి విఖ్యాతం నామ లోకేఽతి విశ్రుతమ్ ॥౫౧॥

అస్మిన్క్షేత్రే స్థిరో భూత్వా భక్తకామాన్ ప్రపూరయ ।

బ్రహ్మోవాచ ।

ఓమితి తమథోక్త్వాఽసౌ విఘ్నేశోఽన్తర్దధే స్వయమ్ ॥౫౨॥

శేషోఽపి తాదృశీం మూర్తిం కృత్వాఽస్థాపయదాదరాత్ ।

అకరోద్ బహురత్నాఢ్యం ప్రాసాదం కాంచనం శుభమ్ ॥౫౩॥

ధరణీధర ఇత్యేతన్నామాస్య పరికల్పయత్ ।

హరేః శయనతాం ప్రాయాదవహత్ పుష్పవద్ధరామ్ ।।౫౪॥

స్థిరోఽభూన్నాభిపద్మేఽపి విఘ్నరాజస్య భూషణమ్ ।

ఏవం తే కథితో వ్యాస విఘ్నేశమహిమాఽద్భుతః ॥౫౫॥

ప్రవాలనగరే ఖ్యాతో గణేశో ధరణీధరః।

ఏతదర్థం హి శేషేణ కృతమారాధనం విభోః ॥౫౬॥ (౩౯౮౪)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే శేషోపాఖ్యానే నవతితమోఽధ్యాయః ॥౯౦॥

అధ్యాయ ౯౧ ప్రారంభ :-

వ్యాస ఉవాచ ।

అన్యత్ కథయ మే దేవ గణేశస్య కథాన్తరమ ।

శృణ్వతో మే మనోఽత్యన్తముత్సుకం భవతి ప్రభో ॥౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏకదా ప్రలయే వృత్తేఽజ్ఞాపయన్మాం గజాననః ।

సృష్టిం నానావిధాం బ్రహ్మన్ కురు త్వం హి మమాజ్ఞయా ॥౨॥

అహం ప్రకల్పయామాస పుత్రాన్ సప్త హృదా తదా ।

తేషాం నామాని తే వచ్మి కశ్యపో గోతమోఽపి చ ॥౩॥

జమదగ్నిర్వసిష్ఠశ్చ భరద్వాజోఽత్రిరేవ చ।

విశ్వామిత్రశ్చ సప్తైతే సర్వవిద్యావిశారదాః ॥౪॥

సర్వే మామబ్రువన్ బ్రహ్మన్నాజ్ఞాపయ సురేశ్వర ।

మయా తు కశ్యపోఽజ్ఞాయి బుద్ధిమాంస్తేషు చాధికః ॥౫॥

మత్కార్యం వివిధాం సృష్టిం కుర్విత్యాజ్ఞాపితస్తదా ।

అసావోమితి మాముక్త్వా జగామ తపసే వనమ్ ॥౬॥

జజాపైకాక్షరం మన్త్రం దివ్యవర్షసహస్రకమ్ ।

తతః ప్రసన్నో భగవాన్ ద్విరదానన ఈశ్వరః ॥౭॥

చతుర్భుజోఽరవిన్దాక్షో మహాముకుటమణ్డితః ।

పాశాంకుశధరో మాలాదన్త హస్తః శుభాంగదః ।

సువర్ణమణిరత్నాఢ్యః ముక్తామాలాలసద్గల: ॥౮॥

సర్పోదరః కోటిసూర్య విలసద్దీప్తిమణ్డలః ।

వికసన్నేత్ర విభ్రాజచ్చారుశుణ్డాలసన్ముఖః ॥౯॥

ఆవిరాసీత్ కశ్యపస్య పుర ఏవం గజాననః ।

క్షుద్రఘణ్టా నూపురాణాం రవాన్ ముఖరితాఙ్ఘ్రియుక్ ॥౧.౯౧.౧౦॥

దృష్ట్వా ననర్త తం దేవం కశ్యపో హర్షనిర్భరః।

నత్వా సమ్పూజయామాస నానామంగలవస్తుభిః ॥౧౧॥

బద్ధాంజలిరువాచేదం సుప్రసన్నో గజాననమ్ ।

ధన్యో మే జనకో మాతా తపో జ్ఞానం వపుశ్చ దృక్ ॥౧౨॥

ధన్యేయం ధరణీ తాత వీరుద్ వృక్షఫలాని చ ।

ధన్య ఏకాక్షరో మన్త్రో యేన దృష్టోఽఖిలేశ్వరః ॥౧౩॥

గజాననః ప్రసన్నాత్మా పరమాత్మా పరాత్పరః ।

యత్ర కుణ్ఠాశ్చతుర్వేదా వేదాన్తా మూకతాం గతః ॥౧౪॥

అగోచరో మనస్తర్కై సోఽయం దేవో మయేక్షితః ।

యస్మాదావిర్భవన్తీమే హరేశాగ్ని ముఖాః సురాః ॥౧౫॥

పాతాలాని చ సప్తైవ భువనాని చతుర్దశ ।

యత్ర తన్నిలయం యాన్తి సోయం దేవో మయేక్షితః ॥౧౬॥

యో నిర్గుణో నిరాధీశో గురుగమ్యో నిరాకృతిః ।

బ్రహ్మేతి యం విదుః కేచిత్ సోఽయం దేవో మయేక్షితః ॥౧౭॥

క ఉవాచ ।

ఏవం వాక్యామృతరసైః పరితుష్టో గజాననః ।

ఉవాచ కశ్యపం మన్త్రం స్తువన్తం వివిధైః స్తవైః ॥౧౮॥

గణేశ ఉవాచ ।

భక్త్యైః స్తవాదనుష్ఠానాత్ ప్రీత స్తేఽహం మునేఽధునా।

వరం వరయ మత్తస్త్వం యం యం స్వవనసేచ్ఛసి ॥౧౯॥

కశ్యప ఉవాచ ।

సృష్టిం నానావిధాం కర్తుం సామర్థ్యం దేహి మే ప్రభో ।

త్వదఙ్ఘ్రికమలే భక్తిమవిస్మరణమేవ చ ॥౧.౯౧.౨౦॥

యాయాః ప్రత్యక్షతా తత్ర స్మరేత్త్వాం యత్ర చాప్యహమ్ ।

తాదృశం దేహి మే పుత్రం నామ్నా కశ్యపనన్దనమ్ ॥౨౧॥

గణేశ ఉవాచ ।

సర్వం తే వాంఛితం మత్తో భవితాఽఽశు మహామునే ।

భక్తిర్మేఽవిస్మృతి స్యాత్తే సంకటే చాన్తికం వ్రజే ॥౨౨॥

కరిష్యసి విచిత్రాం త్వం సృష్టిం మమ ప్రసాదతః ।

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా మునిం దేవస్తత్రైవాన్తరధీయత ।

కశ్యపోఽపి ముదా యుక్తో నిజస్థానం తదా యయౌ ॥౨౩॥

కదాచిత్ కశ్యపోఽకస్మాదశరీర ప్రపీడితః ।

న చాలభత్ క్వాపి శర్మ గృహమధ్యం తతోఽగమత్ ॥౨౪॥

నిత్యం నైమిత్తికం కామ్యం కర్మ ధ్యానం చ నాస్మరత్ ।

తం తథా విహ్వలం దృష్ట్వా యోషితోఽస్య చతుర్దశ ॥౨౫॥

దిత్యదితిర్దనుః కద్రుర్వినతాద్యాః పురః స్థితాః ।

బుభుజే క్రమశస్తాస్తు నానాగారేషు కశ్యపః ॥౨౬॥

కాలే యథోక్తే సుషువే దితాద్దైత్యాననేకశః।

అదితిర్దేవగన్ధర్వాన్ దనుశ్చ దానవానథ ॥౨౭॥

క్రమేణ కిన్నరా యక్షాః సిద్ధచారణగుహయకః ।

పశవశ్చ తథారణ్యా గ్రామ్యాశ్చాసన్ననేకశః॥౨౮॥

పృథివీ పర్వతా వృక్షాః సముద్రాః సరితో లతా।

ధాన్యాని ధాతవో రత్నా ముక్తాః కృమి పిపీలికాః॥౨౯॥

సర్పాః పక్షిగణాస్తాభ్యః సర్వమాసీచ్చరాచరమ్ ।

ఏవం దృష్ట్వా స సన్తానం జాతం నానావిధాం తదా ॥౧.౯౧.30॥

జహర్ష కశ్యపో ధీమాన్నానామన్త్రాన్ సమాదిశత్ ।

శోధాయిత్వా ఋణధనం సిద్ధారిచక్రమీక్ష్య చ ॥3౧॥

షోడశార్ణం చ కస్మైచిత్తథాఽష్టాదశవర్ణకమ్ ।

ఏకాక్షరం చ కస్మైచిదన్యస్మై చ షడక్షరమ్ ॥3౨॥

పంచార్ణమష్టాక్షరం చ ద్వాదశాక్షరమేవ చ ।

కస్మైచిచ్చ మహామన్త్రం దదౌ స మునిపుంగవః ॥33॥

కుర్వన్ త్వనుష్ఠితం తావద్యావద్దేవో నిరీక్ష్యతే ।

గజాననోఽఖిలాధారః సర్వసిద్ధిప్రదాయకః । ॥3౪॥

ఏవమాజ్ఞాపయత్తాంశ్చ తే చ జగ్ముస్తదైవ హి ।

తపసే బహుశో దేశాన్ జేపుః స్వం స్వం మనుం తదా ॥౩౫॥

ఆసనే భోజనే దేవం నిద్రాయాం జాగరేఽపి చ ।

అనన్యభక్త్యా దేవేశం సస్మరుస్తే గజాననమ్ ॥౩౬॥

దివ్యవర్షసహస్రాన్తే పరితుష్టో గజాననః ।

ఆవిరాసిదనేకాత్మా తత్పురః కరుణానిధిః ॥౩౭॥

యో యథా ధ్యాతవాన్దేవం తాదృశస్తత్పురోఽభవత్ ।

కస్యచిత్ పురతశ్చాసీన్ మేఘాభోఽష్టమహాభుజః ॥౩౮॥
కస్యచిత్పురతస్త్వాసీచ్ఛశివర్ణశ్చతుర్భుజః ।

అగ్రే కస్యచిదారక్తః షడ్భుజోఽసౌ గణేశ్వరః ॥౩౯॥

సహస్రనయనస్తావద్ భుజోఽసావపి కస్యచిత్ ।

భాతి బాలస్వరూపోఽపి యువా వృద్ధోఽపి భాసతే ॥౧.౯౧.౪౦॥

దశద్వాదశదోర్దణ్డో ధూమ్రవర్ణో మహన్మహః ।

అష్టాదశభుజోఽప్యాసీత్ కోటిసూర్యసమప్రభః ॥౪౧॥

తేజోరూపో మహాకాయ ఆఖువాహనపృష్ఠగః ।

సింహగో బర్హిగో వాపి గజాస్యో నైకవక్త్రవాన్ ॥౪౨॥

దృష్ట్వా దేవం తు తే సర్వే నైకధా తుష్టువుర్ముదా ॥

బద్ధాంజలిపుటా నమ్రా భక్త్యా దేవం గజాననమ ॥౪౩॥

సర్వే ఊచుః ।

యతోఽనన్తశక్తేరనన్తాశ్చ జీవా।

యతో నిర్గుణాదప్రమేయాద్ గుణాస్తే।

యతో భాతి సర్వం త్రిధా భేదభిన్నం।

సదా తం గణేశం నమామో భజామః।।౪౪।।

యతశ్చావిరాసీజ్జగత్ సర్వం వేత్తు

స్తథాఽబ్జాసనో విశ్వగో విశ్వ గోప్తా।

తథేన్ద్రాదయో దైత్యసంఘా మనుష్యాః।

సదా తం గణేశం నమామో భజామః ॥౪౫॥

యతో వహ్ని భానూ భవో భూర్జలం చ।

యతః సాగరాశ్చన్ద్రమా వ్యోమ వాయుః।

యతః స్థావరా జంగమా వృక్షసంఘాః।

సదా తం గణేశం నమామో భజామః ॥౪౬॥

యతో దానవాః కిన్నరా యక్షసంఘా।

యతశ్చారణా వారణాః శ్వాపదాశ్చ।

యతః పక్షికీటా యతో వీరుధశ్చ।

సదా తం గణేశం నమామో భజామః ॥౪౭॥

యతో బుద్ధిరజ్ఞాననాశో ముముక్షో।

యతః సమ్పదో భక్తసంతోషకః స్యుః।

యతో విఘ్ననాశో యతః కార్యసిద్ధిః।

సదా తం గణేశం నమామో భజామః ॥౪౮॥

యతః యతః పుత్రసమ్పద్యతో వాంఛితార్థో।

యతో భక్తివిద్యాస్తథాఽనేకరూపాః।

యతః శోకమోహౌ యతః కామ ఏవ।

సదా తం గణేశం నమామో భజామః ॥౪౯॥

యతోఽనన్తశక్తిః స శేషో బభూవ ।
ధరాధారణేఽనేకరూపే చ శక్తః ।
యతోఽనేకధా స్వర్గలోకా హి నానా।
సదా తం గణేశం నమామో భజామః ॥౧.౯౧.౫౦॥
యతో వేదవాచో వికుణ్ఠా మనోభిః।
సదా నేతి నేతీతి తా యం గృణన్తి ।
పరబ్రహ్మరూపం చిదానన్దభూతం ।
సదా తం గణేశం నమామో భజామః ॥౫౧॥ (౪౦3౫)

అధ్యాయ ౯౨ ప్రారంభ :-
క ఉవాచ ।
ఏవం నత్వా చ స్తుత్వా చ సర్వే తే తు గజాననమ్ ।
పునరూచుర్గణాధ్యక్షమధ ధన్యతమా వయమ్ ॥౧॥
ధన్యం తపో నో దానం చ జ్ఞానం యజ్ఞశ్చ పూర్వజాః ।
అద్య నో దృష్టయో ధన్యా యాభిర్దృష్టో గజాననః ॥౨॥
ఏవం వాక్యామృతైస్తేషాం స్తుతిభిః పరితోషితః ।
ఉవాచ శృణ్వన్తాం తేషాం గామ్భీర్యాద్ ద్విరదాననః ॥3॥
నైతాదృశం మయాఽదర్శి బ్రహ్మవిష్ణుశివాదిషు ।
యత్ సాక్షాద్ దృశ్యతే సర్వం రూపం మే నిర్గుణస్య యత్ ॥౪॥
అతితుష్టోఽనయా స్తుత్యా వరాన్ దాతుమిహాగతః ।
యద్యద్వో వాంఛితం తత్తద్ వృణుధ్వమఖిలం తు యత్ ॥౫॥

ఏవముక్తాస్తదా తేన వికటేన మునీశ్వర ।

యస్య యద్వాంఛితం తత్తద్వవ్రుస్తస్మాద్ గజాననాత్ ॥౬॥

అసంఖ్యత్వాత్తద్వరాణాం నాస్తి శక్తిశ్చతుర్ముఖైః ।

గదితుం సర్వథా తస్మాదుక్తం సంక్షేపతో మయా ॥౭॥

తాంస్తాన్ దదౌ వరాన్యాన్యాన్ సర్వే వవ్రుర్గజాననమ్ ।

పునరప్యవదత్ సర్వానిదం స్తోత్రం మమ ప్రియమ్ ।

త్రిసన్ధ్యం యః పఠేదేతద్ విద్యావాన్ పుత్రవాన్ భవేత్ ।

ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం యశోవృద్ధి జయోదయమ్ ।

ప్రాప్నుయాద్వాంఛితానర్థానన్తే చ పరమం పదమ్ ।

పునరూచే గణాధీశః స్తోత్ర మేతజ్జపేన్నరః ।

త్రిసన్ధ్యం త్రిదినం తస్య సర్వ కార్యం భవిష్యతి ॥౮॥

యో జపేదష్టదివసం శ్లోకాష్టకమిదం శుభమ్ ।

అష్టవారం చతుర్థ్యాం తు సోఽష్టసిద్ధిమవాప్నుయాత్ ॥౯॥

యః పఠేన్మాసమాత్రం తు దశవారం దినే దినే ।

స మోచయేద్ బన్ధనాత్తం రాజబద్ధం న సంశయః ॥౧.౯౨.౧౦॥

విద్యాకామో లభేత్ విద్యాం పుత్రార్థీ పుత్రమాప్నుయాత్ ।

వాంఛితం లభతే సర్వమేకవింశతి వారతః ॥౧౧॥

యో జపేత్ పరయా భక్త్యా గజాననపరో నరః ।

ఏవముక్త్వా తతో దేవః సర్వేషామేవ పశ్యతామ్ ॥౧౨॥

అన్తర్దధేఽఖిలాధారః సుముఖోఽసౌ గజాననః ।

తే చ చక్రుస్తదా మూర్తిం గణేశస్య శుభాననామ్ ॥౧౩॥

ప్రతిష్ఠాప్య చ తాం స్థూలే ప్రాసాదే రత్ననిర్మితే ।

సుముఖేతి చ తస్యాస్తే నామ చక్రుః సువిశ్రుతమ్ ॥౧౪॥

సంపూజ్య చ నమస్కృత్వా స్వం స్వం స్థానం యయుః సురాః ।

సర్వే తే మునయో లోకా సర్వకార్యరతాస్తదా ॥౧౫

కేచిత్తస్యా నామ చక్రురేకదన్త ఇతి స్ఫుటమ్ ।

గన్ధర్వై కిన్నరై రమ్యా స్థాపితా మూర్తిరుత్తమా ॥౧౬॥

ప్రాసాదే కాంచనే శ్రేష్ఠేఽనేకధా పరిపూజ్య చ ।

కపిలేతి చ నామాస్యాః స్థాపయామాసురుత్తమమ్ ॥౧౭॥

గుహయకాశ్చారణాః సిద్ధా మూర్తిమన్యా ప్రచక్రిరే ।

మహాలయే ప్రతిష్ఠాప్య నేముశ్చ పుపుజుశ్చ తామ్ ॥౧౮॥

గజకర్ణేతి నామాస్యాశ్చక్రుస్తే తు స్ఫుటార్థకమ్ ।

తత్ ప్రభావాద్విమానస్థాః సర్వే తే దివమాక్రమత్ ॥౧౯॥

లమ్బోదరేతి నామ్నా చ స్థాపితా సర్వ మానవైః ।

శ్వాపదైరఖిలైరన్యా స్థాపితా మూర్తిరుత్తమా ॥౧.౯౨.౨౦॥

వికటేతి చ నామ్నా తాం పుపూజుస్తే యయుర్వనమ్।

గిరయశ్చ ద్రుమాశ్చాఽన్యాం మూర్తిం స్థాప్య ప్రపూజ్య చ॥౨౧॥

విఘ్ననాశన ఇత్యేవం నామ కృత్వా స్థితాస్తు కౌం।

తత్రప్రసాదశ్చ తే ఖ్యాతాః పర్వతాశ్చ ద్రుమాస్తథా॥౨౨॥

సర్వైః పక్షిగణైర్మూర్తిః స్థాపితా రత్నకాంచనీ।

గణాధిపేతి నామ్నా తైః పూజితా చ నమస్కృతా ॥౨౩॥

సర్వైర్విషధరైరేకా స్థాపితా గణనాయకీ ।

యస్యా హూతిః కృతా త్రైస్తు ధూమకేతురితి స్ఫుటా ॥౨౪॥
సర్వైర్వర్ణలాశయైరేకా ప్రతిమా స్థాపితా శుభా।
గణాధ్యక్షేతి నామ్నా సా పూజితా పరమోత్సవైః ॥౨౫॥
కృమికీటాదినిచయైర్వనస్పత్యోషధీగణైః ।
స్థాపితా పరమా మూర్తిర్భాలచన్ద్రేతి విశ్రుతా ॥౨౬॥
అన్యైః సచేతనైరన్యా రత్నప్రాసాదమధ్యగా।
వైనాయకీ మహామూర్తిః పూజితా భక్తిభావతః ॥౨౭॥
గజాననాఖ్యయా ఖ్యాతా సర్వేషాం సర్వకామదా ।
తే తే జగత్త్రయే ఖ్యాతాస్తత్తజ్జాత్యా బభూవిరే ॥౨౮॥
సుఖినః స్వస్వకార్యేషు దక్షా దేవ ప్రసాదతః ।
ప్రత్యేకనామకథనే న శక్తిర్మమ వర్తతే ॥౨౯॥
సారం సారం ప్రగృహ్యైవ కృతం నామ్నా సహస్రకమ్ ।
తతోఽపి సారభూతాని ప్రోక్తాని ద్వాదశైవ తు॥౧.౯౨.30॥
సముద్రమథనాద్యద్వద్ రత్నానీవ చతుర్దశ ।
ఏవం సంక్షేపతో బ్రహ్మన్ మహిమా తేఽభివర్ణితః ॥3౧॥
విస్తరాద్ గదితుం శేషా నేశో నేశోప్యహం హరిః।
ఇన్ద్రాదిమశకానాం చ జీవానాం యక్షరక్షసామ్ ॥3౨॥
తత్ర కా గణనా కార్యా మయా సత్యవతీసుత ।
తస్మాత్ సర్వేషు కార్యేషు పూజనీయో గజాననః ॥33॥
యో న పూజయతే దేవం దేవవిఘ్నవినాశనమ్ ।
స దురాత్మా పరిత్యాజ్యశ్చాండాల ఇవ దూరతః ॥3౪॥

మునిరువాచ ।

అనుక్రమేణ కథయ నామాని ద్వాదశైవ మే ।

శ్రవణాత్ పఠనాదేషాం సర్వం నిర్విఘ్నతామియాత్ ॥౩౫॥

బ్రహ్మోవాచ ।

సుముఖశ్చైకదన్తశ్చ కపిలో గజకర్ణకః।

లమ్బోదరశ్చ వికటో విఘ్ననాశో గణాధిపః ॥౩౬॥

ధూమ్రకేతుర్గణాధ్యక్షో భాలచన్ద్రో గజాననః ।

ద్వాదశైతాని నామాని యః పఠేచ్ఛృణుయాదపి ॥౩౭॥

విద్యారమ్భే వివాహే చ ప్రవేశే నిర్గమే తథా।

సఙ్గ్రామే సంకటే చైవ విఘ్నస్తస్య న జాయతే ॥౩౮॥

శుక్లామ్బరధరం దేవం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్ ।

ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్ సర్వవిఘ్నోపశాన్తయే ॥౩౯॥

కోటికన్యాప్రదానాని కోటియజ్ఞం వ్రతాని చ ।

తపాంసి యాని సర్వాణి తీర్థాన్యాయతనాని చ ॥౧.౯౨.౪౦॥

స్వర్ణభారసహస్రాణి కోటిదానాని యాన్యపి ।

కృచ్ఛ్రాణి తప్తకృచ్ఛ్రాణి పరాకేన్దువ్రతాని చ ॥౪౧॥

శతాంశమేషాం పుణ్యస్య తాని నామ్నాం న యాన్తి చ ।

ఇమాని ప్రాతరుత్థాయ శుచిర్భూత్వా సమాహితః ॥౪౨॥

యః పఠేన్మానవో భక్త్యా విఘ్నా నో యాంతి తం నరమ్ ।

సిద్ధ్యన్తి సర్వకార్యాణి మోక్షమన్తే వ్రజత్యసౌ ॥౪౩॥

తస్య దర్శనతో లోకా దేవాః పూతా భవన్తి చ ।

అతఏవ మునే సర్వాః శాక్తాః శైవాశ్చ వైష్ణవాః ॥౪౪॥

ఉక్త్వా ద్వాదశ నామాని సర్వకార్యాణి కుర్వతే ।

గాణేశా అపి కుర్వన్తి కిమత్రాపి చ కౌతుకమ్ ॥౪౫॥

న సిద్ధ్యన్తి హి కార్యాణి ద్వాదశాన్యతమస్య హ ।

ఉచ్చారణం వినా బ్రహ్మంస్తస్మాదేకం సముచ్చరేత్ ॥౪౬॥

దుష్టానాం నాస్తికానాం చ కార్యం యద్యద్ధి సిద్ధ్యతి ।

తేఽపి బీజం సముచ్చార్య మద్ధ్యానాదపి కుర్వతే ॥౪౭॥

ఏవం తే మహిమా సర్వః కథితో లేశతో మునే ।

ఉపాసనాఫలం నానా యథామతి నిరూపితమ్ ॥౪౮॥

విష్ణునాం కథితం యావత్ తావత్తవ నిరూపితమ్ ।

సోఽపి నాన్తం జగామాస్య గణేశోపాసనస్య హ ॥౪౯॥

గణేశనామమహిమా పూర్ణో జ్ఞాతో న తేన చ ।

భృగురువాచ ।

ఏవం తే కథితా రాజన్నద్భుతో మహిమా మయా ॥౧.౯౨.౫౦॥

బ్రహ్మణా సుప్రసన్నేన యో వ్యాసాయ నిరూపితః ।

ఉపాసనాఖండమిదం వర్ణితం నృపతే మయా ॥౫౧॥

యది తే శ్రవణే శ్రద్ధా తదాన్యదపి వర్ణనే ।

చరితం గణనాథస్య సోమకాంతాఘనాశనమ్ ॥౫౨॥

సూత ఉవాచ ।

ఇతి వః కథితం నానాకథాన్తరసమన్వితమ్ ।

ఉపాసనం గణేశస్య శౌనకాద్యా మహర్షయః ॥౫3॥

వేదవ్యాసాయ మునయే బ్రహ్మణా యత్సమీరితమ్ ।

భృగుణా సోమకాన్తాయ వర్ణితం పాపనాశనమ్ ॥౫౪॥

శృణుయాద్యో గణేశస్య పురాణమిదముత్తమమ్ ।

స సర్వామాపదం హిత్వా భుక్త్వా భోగాననేకశః ॥౫౫॥

పుత్రపౌత్రసమాయుక్తో జ్ఞానవిజ్ఞానసంయుతః ।

లభతే పరమాం ముక్తిం గణేశస్య ప్రసాదతః ॥౫౬॥

న తస్య పునరావృత్తిః కల్పకోటిశతైరపి ।

యః శ్రావయేద్ మహాభక్త్యా యథోక్తఫలభాగ్ భవేత్ ॥౫౭॥

యథాప్తం సోమకాన్తేన శృణ్వతా పరమాదరాత్।

ఇతి శ్రీగణేశపురాణ ఉపాసనాఖండే బ్రహ్మవ్యాస భృగుసోమకాన్త సంవాదే గజాననానామనిరూపణం నామ ద్వినవతితమోఽధ్యాయః ॥౯౨॥ (౪౦౯౩)

॥శ్రీమద్గజాననార్పణమస్తు ।

॥ ఇతి శ్రీగణేశమహాపురాణే ఉపాసనా ఖణ్డం సమాప్తమ్ ॥

శ్రీగణేశపురాణమ్- ఉత్తరార్ధ (క్రీడాఖండ భాగ ౧)

అధ్యాయ ౧

శ్రీగణేశాయ నమః।

శ్రీమహాసిద్ధి మహాబుద్ధి లక్షలాభ నగ్నభైరవ రాజ చరణాభ్యాం నమః ।

సకల గాణేశగురూభ్యో నమః ।

మునయ ఊచుః ।

సమ్యగాఖ్యానమాఖ్యాతం త్వయా సూత మహామతే ।

సాదరం శ్రుతమస్మాభిర్న చ తృప్తిం గతా వయమ్ ॥౧॥

యథా న తృప్యతే జన్తురన్నమశ్నన్దినే దినే ।

అన్యత్కథాన్తరం బ్రూహి యేన తృప్యామహే వయమ్ ॥౨॥

సూత ఉవాచ ।

ఉక్తం చోపాసనాఖండం క్రీడాఖండం వదామి వః ।

యథా కృతం గణేశేన నానాదైత్య విహింసనమ్ ॥౩॥

సాధుద్విజగవాం చైవ పాలనం పరమాదరాత్ ।

తదహం సంప్రవక్ష్యామి శ్రూయతాం స్థిరచేతసా ॥౪॥

మునయ ఊచుః ।

యావద్యావత్ కథ్యతే తత్ పురాణం, తావత్తావద వర్ధతే శ్రోతుమిచ్ఛా ।

తస్మాత్ సమ్యక్ కథ్యతాం సర్వలోకః సంసారాబ్ధేర్యేన సద్యః ప్రముచ్యేత్ ॥౫॥

సూత ఉవాచ ।

యదుక్తం బహ్మణా పూర్వం వ్యాసాయామితతేజసే ।

భృగుణా సోమకాన్తాయ తదేతద్వో బ్రవీమ్యహమ్ ॥౬॥

వ్యాస ఉవాచ ।

పద్మయోనే వద విభో గణేశచరితం శుభం ।

యద్యద్రూపం సమాస్థాయ యద్యచ్చ కృతవాన్ విభుః ॥౭॥

కృపావతా త్వయా బ్రహ్మన్ మమవాక్యాదుదీర్యతామ్ ।

ఉపాసనాఖండమిదం శ్రుత్వా తృప్తిం న యామి చ ॥౮॥

యేన యేనావతారేణ యం యం దైత్యం మహాబలమ్ ।

అహనద్ వికటస్తత్తత్ కర్మాస్య వక్తుమర్హసి ॥౯॥

తదీయం బాలచరితం లీలా నానావిధా అపి ।

శ్రుత్వా త్వద్ వదనాంభోజాన్ మనో నిర్వృతిమేష్యతి ॥౧౦॥

సూత ఉవాచ ।

శ్రుత్వా నానావిధాన్ ప్రశ్నానువాచ కమలాసనః।

కథాం నానావిధాం దివ్యాం వ్యాసాయ పరిపృచ్ఛతే ॥౧౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

సాధు పృష్టం త్వయా వ్యాస హృదయానన్దకారిణా ।

వక్తుర్వివర్ధతే ప్రీతిః సాదరే శ్రోతరి ప్రభో। ॥౧౨॥

అవాచ్యమపి వక్తుం మే పుణ్యశ్లోకే భవేత్ త్వయి ।

శక్తిర్గరీయసీ యద్వద్ వక్తుః శ్రోతరి కథ్యతామ్ ॥౧౩॥

ఇదానీం సర్వమాఖ్యాసే గణేశచరితం తవ ।

నానావతారాన్ కృత్వా స భూభారం హృతవాన్ విభు: ॥౧౪॥

హత్వా నానావిధాన్ దైత్యాన్ స్వస్థానేఽస్థాపయన్ సురాన్ ।

సాధూనాం పాలనరతో దుష్ట నిర్మూలనం క్షమః ॥౧౫॥

ఇతిహాసం శృణు మునే గణేశాఖ్యానసంశ్రయమ్ ।

విష్టరశ్రవసా ప్రోక్తం శ్రవణాత్ సర్వకామదమ్ ॥౧౬॥

విష్ణురువాచ ।

యుగే యుగే భిన్ననామా గణేశో భిన్నవాహనః।

భిన్నకర్మా భిన్నగుణో భిన్నదైత్యాపహారకః ॥౧౭॥

సింహారూఢో దశభుజః కృతే నామ్నా వినాయకః ।

తేజోరూపీ మహాకాయః సర్వేషాం వరదో వశీ ॥౧౮॥

త్రేతాయుగే బర్హిరూఢః షడ్భూజోప్యర్జునచ్ఛవిః ।

మయూరేశ్వర నామ్నా చ విఖ్యాతో భువనత్రయే ॥౧౯॥

ద్వాపరే రక్తవర్ణోఽసా చాఖురూఢశ్చతుర్భుజః।

గజానన ఇతిఖ్యాతః పూజితః సూరమానవేః ॥౨౦॥

కలౌ తు ధూమ్రవర్ణోఽసావశ్వారూఢో ద్విహస్తవాన్ ।

ధూమ్రకేతురితి ఖ్యాతో మ్లేచ్ఛానీకవినాశకృత్ ॥౨౧॥

యం యం స దైత్యం హన్తి స్మ తదిదానీం బ్రువే మునే ।

అంగదేశీయనగరే రౌద్రకేతురభూద్ద్విజః ॥౨౨॥

సర్వశాస్త్రార్థతత్వజ్ఞో వేదవేదాంగపారగః ।

సమోజీవేనాగ్ని హోత్రీ సురగోద్విజపూజకః ॥౨౩॥

ఈశ్వరోపాసకో నిత్యం సర్వాగమవిశారదః ।

యస్య పత్నీ శారదాఖ్యా రూపలావణ్యశోభితా ॥౨౪॥

ఈదృశీ నాప్సరేఃమధ్యే నాష్టాసునాయికాస్వపి ।

యద్వస్త్రనిర్జితశ్చన్ద్రశ్చిన్తయా క్షయమీయివాన్ ॥౨౫॥

అనేకదివ్యాభరణైర్భాసయన్తీ ధరాతలమ్ ।

యథా నక్షత్రమాలాభిర్భాసతే వ్యోమమండలమ్ ॥౨౬॥

కదాచిత్సా గర్భవతీ శారదోత్పలలోచనా ।

శారదా శారదే మాసి శరచ్చన్ద్రసుశోభితే ॥౨౭॥

శరీరతేజసా యస్యా న ప్రాజ్ఞాయత కించన ।

దోహదాన్పూరయత్యేష యం యం సా కామయత్సతీ ॥౨౮॥

ఏవం సా నవమే మాసి యమలౌ సుషువే సుతౌ ।
అతికాన్తతరౌస్వాన్తనన్దననావుభయోరుభౌ ॥౨౯॥
ఆజానుబాహూ దీర్ఘాక్షౌ దృష్ట్వా ప్రోవాచ తత్పితా ।
అద్యాహమనృణో జాతో ధన్యమద్య తపో మమ ॥౩౦॥
వంశో ధన్యో జనుర్ధన్యం యత్పుత్రౌ వీక్షితౌ మయా ।
అర్ఘ్యాద్యైర్ద్విజవర్యాన్స సంపూజ్య చ గణాధిపమ్ ॥౩౧॥
స్వస్తివాచ్యం చకరాశు మాతృపూజనపూర్వకమ్ ।
భక్త్యాఽభ్యుదయికం శ్రాద్ధం జాతకర్మ కరోద్ద్విజైః ॥౩౨॥
సంపూజ్య బ్రాహ్మణాన్భక్త్యా దదౌ దానాన్యనేకశః ।
సుహ్రదో మానయామాస వాసోరత్నధనాదిభిః ॥౩౩॥
నానావాదిత్రనిర్ఘోషైః శర్కరాం చ గృహే గృహే ।
దాపయామాస తాంబూలం పుత్రజన్మసునిర్వృతః ॥౩౪॥
యథా ధాన్యపరో యోగీ ప్రాప్య సద్వస్త్వనుత్తమమ్ ।
తతో దశాహేఽతీతేఽసావాకార్య ద్విజపుంగవాన్ ॥౩౫॥
సమర్చ్య పరయా భక్త్యా జ్యోతిఃశాస్త్రవిశారాదాన్ ।
పప్రచ్ఛ చైతయోర్నామ కిం కార్యం ద్విజసత్తమాః ॥౩౬॥
అతీతానాగతజ్ఞానాద్విచార్య కథయన్తు మే।
తే చోచుః ప్రణిధానేన దేవాన్తకనరాన్తకౌ ॥౩౭॥
నామనీ అనయోర్బ్రహ్మన్నన్వర్థే కురూ నోమతే ।
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా ద్విజభక్తిరతో ద్విజః॥౩౮॥
స్వశాఖోక్తేన విధినా నామనీ విదధే తథా।

బ్రాహ్మణాన్భోజయామాస సర్వాంశ్చ నాగరాంస్తథా ॥౩౯॥

వవృధాతే తతస్తౌ తు మేరుమన్దారసన్నిభౌ ।

యథా కచ్చాశ్రితౌ తాలౌ యథా వంశాంకురౌ బలాత్ ॥౪౦॥

యత్ర యత్ర పదన్యాసం కుర్వాతే తౌ యదృచ్ఛయా ।

రసాతలగతస్యాత్ర శేషస్య నమతే శిరః ॥౪౧॥

దృశ్యతే మండలం భానోస్తిష్ఠతోః శిరసి స్థితమ్ ।

పిత్రోః ప్రదర్శయన్తౌ తౌ కౌతుకాని భృశం తయోః ॥౪౨॥

కదాచిన్నారదోఽకస్మాద్రౌద్రకేతుగృహం యయౌ ।

శ్రుత్వా కీర్తిం బాలకయోః కౌతుకాదగ్రహీత్తు తౌ ॥౪౩॥

మూర్ధ్న్యాఘ్రాయాంకమారోప్య పితరావవదత్తయోః ।

నారద ఉవాచ ।

శ్రుత్వా కీర్తిం సమాయాతః పుత్రయోరద్భుతాం శుభామ్ ॥౪౪॥

అగ్రేఽద్భుతతరా చాపి భవిష్యత్యనయోర్మునే ।

మహద్భాగ్యం తవ మునే యల్లబ్ధావీదృశౌ సుతౌ ॥౪౫॥

దృష్ట్వాఽన్యో హర్షమాయాతి కా వార్తా స్వజనస్య హ ।

ఇత్యాకర్ణ్య శుభం వాక్యం నారదేన సమీరితమ్ ॥౪౬॥

తావాహతుర్మునిం నత్వా పితరౌ నారదం తదా ।

తవ ప్రసాదాద్ బహ్వాయుః పుత్రయోరస్తు సాంప్రతమ్ ॥౪౭॥

అనుగ్రహం కురు తథా యథైతౌ వీర్యవత్తరౌ ।

భవేతాం లోకవిఖ్యాతౌ సర్వజ్ఞౌ రిపుదండినౌ ॥౪౮॥

క ఉవాచ ।

రుద్రకేతోః శారదాయాః పుత్రయోర్భక్తిమీక్ష్య సః ।

పంచాక్షరీం మహావిద్యాముభయోరుపదిష్టవాన్ ॥౪౯॥

ఉవాచ పుత్రౌ కామారిరనయా సంప్రసాద్యతామ్ ।

మస్తకేఽభయ హస్తం చ స్థాప్యానుష్ఠానమాదిశత్ ॥౫౦॥

ఏవముక్త్వా తమామన్త్ర్య రౌద్రకేతుం మహామునిః।

తతస్త్వన్తర్దధే బ్రహ్మన్నారదో దివ్యదర్శనః ॥౫౧॥

అంతర్హితే మునౌ తౌ చావదతాం పితరౌ ముదా।

అనుష్ఠానాయ నావజ్ఞాం భవద్భ్యాం సంప్రదీయతామ్ ॥౫౨॥

ఇతి శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే క్రీడాఖండే నారదోపదేశో నామ ప్రథమోఽధ్యాయః ॥౧॥

అధ్యాయ ౨ ప్రారంభ :-

వ్యాస ఉవాచ ।

అనుష్ఠానం కథం బ్రహ్మన కుత్ర వా తౌ ప్రచక్రతుః।

తత్సర్వం విస్తరాద్బ్రూహి సాదరం మమ పృచ్ఛతః ॥౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

సాధు పృష్టం త్వయా వ్యాస సర్వం తే కథయేఽధునా ।

చాక్రతుస్తావనుష్ఠానం దేవాన్తకనరాన్తకౌ ॥౨॥

పిత్రౌరాజ్ఞాం గృహీత్వైవ జగ్మతుర్గహనం వనమ్ ।

గత్వారో యత్ర వాయోర్నానాద్రుమలతాకులమ్ ॥3॥

వాపీకాసారసహితం పుష్పపల్లవ శోభితమ్।

విశాలగహ్వరగిరి నానాప్రస్తరశాలి చ ॥౪॥

తత్ర స్థితావుభావేతౌ ప్రారభేతాం మహత్తపః ।

ఏకాంగుష్ఠే స్థితౌ చౌభౌ తత్ర తౌ స్థిరచేతసా ॥౫॥

జపన్తౌ నారదప్రోక్తాం విద్యాం పంచాక్షరీం శుభామ్ ।

ధ్యాయన్తౌ శంకరం దేవం సహస్రపరివత్సరాన్ ॥౬॥

నిరాహారౌ వాయుభక్షౌ శరదాం ద్విసహస్రకమ్ ।

సహస్రవర్షం పత్రాణి పక్వాని జక్షతుశ్చ తౌ ॥౭॥

ఏవం దశసహస్రాణి వర్షాణి జపతోర్య్యయుః ।

వివృద్ధే భూరితపసి తతశ్చ తేజసా తయోః ॥౮॥

సూర్య్యోఽభూన్మన్దకిరణో భస్మోద్ధూలిత దేహయోః ।

వ్యాఘ్రాజినే చాక్షమాలే బిభ్రతో గజచర్మణీ ॥౯॥

పుపూజతురుషఃకాలే శమ్భుం కుసుమపల్లవైః ।

తస్మింస్తపోవనే తాత తయోరద్భుత తేజసా ॥౧౦॥

జాతివైరాః సునిర్వైరా ఆసన్సింహ గజాదయః ।

ఏవం తత్తపసా తుష్టః పంచవక్త్రస్త్రిలోచనః ॥౧౧॥

దశబాహూరపర్ణాంగో వ్యాఘ్రేభచర్మ శూలవాన్ ।

బిభ్రచ్ఛిరసి గంగాం చ డమరుం దక్షిణే కరే ॥౧౨॥

ఫణిహారసమాయుక్తో రుండమాలాలసద్గలః ।

వృషారుఢో నీలకంఠః ప్రభయా భాసితాంబరః ॥౧౩॥

నానాలంకారసంయుక్తః శ్వేతాంగశ్చంద్రశేఖరః ।

దృష్ట్వా తౌ తాదృశం దేవం హర్షమాపతురుత్తమమ్ ॥౧౪॥

ననర్తతురుభౌ పశ్చాత్సాష్టాంగం ప్రణిపేతతుః ।
బద్ధాంజలిపుటౌ తౌ తం దేవదేవం సమూచతుః ॥౧౫॥
ధన్యౌ నౌ పితరౌ దేవజనుషీ నయనే తపః ।
ధన్యం కులం చ దేహౌ చ యతో దృష్టో మహేశ్వరః ॥౧౬॥
వేదాంతాగోచరోఽగమ్యో వాచో యస్మాదుపావృత్తాః।
ఆగమః కుంఠితో యత్ర షట్శాస్త్రాణ్యథ మానసమ్ ॥౧౭॥
సహస్రవదనః స్తోతుం న క్షమః సనకాదయః ।
న శక్తాః సర్వజగతః కర్తా పాతాఽపహారకః ॥౧౮॥
రంకం కరోతి రాజానం రాజానం రంకమేవ చ ।
సర్వం కరోతి వలయం వలయం సర్వమేవ చ ॥౧౯॥
అధనం యో ధనాఢ్యం చ ధనాఢ్యమధనం తథా ।
శ్రుత్వైవం స తయోర్వాణీం ప్రోవాచ చ ఉమాపతిః ॥౨౦॥
సాధు సాధు శ్రుతం వాక్యామృతం వాం సముదా మయా।
తపసా పరితుష్టో వాం వృషారూఢా సహోమయా ॥౨౧॥
ఆగతో ధ్యాననిష్ఠాభ్యాం యాచేతాం వాంఛితాన్ వరాన్ ।
క ఉవాచ ।
అంధకారేరిదం వాక్యం శ్రుత్వా తౌ ప్రోచతుస్తదా ॥౨౨॥
హర్షగద్గదయా వాచా దేవాన్తకనరాన్తకౌ ।
యది తుష్టోఽసి దేవేశ సర్వేశ జగదీశ్వరః ॥౨౩॥
యది త్వయా వరా దేయా యద్యనుగ్రాహయతా చ నౌ ।
తదా దేవమనుష్యేభ్యశ్చ యక్షరక్షః పిశాచతః ॥౨౪॥

మానవోరగగన్ధర్వాప్సరః కిన్నరతోఽపి చ ।
సర్వ శస్త్రాస్త్రతో వన్యగ్రామ్యపశ్వాదితోఽపి చ ॥౨౫॥
గ్రహనక్షత్ర భూతేభ్యో దానవా సురతోఽపి చ ।
న దివా న చ రాత్రౌ వా కృమికీటాదితోఽపి వా ॥౨౬॥
మృత్యుః కదాపి నౌ స్యాచ్చ ప్రసాదాజ్జగదీశ్వర ।
త్రైలోక్యరాజ్యం నౌ యచ్ఛ భక్తిం తే చరణేఽపి చ ॥౨౭॥
క ఉవాచ ।
తౌ జగాద తతః శూలీ ప్రసన్నస్తపసా తయోః ।
సమాకర్ణ్య వరాన్ సర్వాన్ భక్తయోర్వృషభధ్వజః ॥౨౮॥
శివ ఉవాచ ।
యదిష్టం వాంఛితం సర్వం తత్తథా న తదన్యథా।
అభయం సర్వతోఽమృత్యు త్రైలోక్యే రాజ్యమేవ చ ॥౨౯॥
లప్స్యథో లప్స్యతే చాపి భవద్భ్యామన్తకో భయమ్ ।
తయోః శీర్ష్ణోరధాచ్ఛమ్భురభయం కరపంకజమ్ ॥30॥
ఏవం ప్రాప్యేప్సితాన్ కామానన్తర్ధానం యయౌ శివః ।
తావనుజ్ఞా తతో గృహ్య తస్మిన్నన్తర్హితే గృహమ్ ॥3౧॥
ఈయతుస్తం పరిక్రమ్య ప్రణమ్య చ ప్రపూజ్య చ ।
హర్షేణ పితరౌ దృష్ట్వా నేమతుర్భృశ హర్షితౌ ॥3౨॥
ఆలింగ్య పితరౌ తౌ తు నిజవృత్తాన్తమూచతుః।
ఆఘ్రాయ మస్తకం ప్రాహ పితా తౌ తనయౌ ముదా॥33॥
యువయోః సువరప్రాప్త్యా దర్శనాచ్ఛంకరస్య చ ।

పావితం జన్మ చ కులమర్జితం సుమహద్యశః॥౩౪॥

శ్రుత్వోదన్తం శీతలాని జాతాన్యంగాని మే సుతౌ ।

జాతా చామృతపానస్య పరా తృప్తిర్న సంశయః ॥౩౫॥

మాత్రాభ్యక్తౌ బుభుజతుస్తతోఽన్నం వివిధం శుభమ్ ।

పిత్రాసమం బ్రాహ్మణైశ్చ వేదశాస్త్రవిశారదైః ॥౩౬॥

తతః సా పూజయామాస నానాలంకారభూషణైః ।

తౌ పుత్రౌ బ్రాహ్మణాంశ్చైవ తేభ్యో గృహయాశిషో బహు ।

విససర్జ ప్రణమ్యైతాన్వ్యతీయతురుభౌ నిశామ్ ॥౩౭॥ (౮౯)

ఇతి శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే క్రీడాఖండే ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥౨॥

అధ్యాయ 3 ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

తతః ప్రాతః సముత్థాయ గురూం ధ్యాత్వా సభాజ్య చ ।

స్మృత్వా నత్వాఽఖిలాన్దేవాన్ జగ్మతుర్నైఋతీం దిశమ్ ॥౧॥

కృత్వా మూత్రపురీషే తు దన్తజిహ్వే విశోధ్య చ ।

స్నాత్వా సన్ధ్యాముపాస్యైతా విష్టన్దేవాన్సుపూజతుః ॥౨॥

సంపూజ్య బాహ్మణానభక్త్యా దదతుర్ధనవాససీ।

ఆజ్యమాలోక్య కాంస్యస్థం దదతుర్బ్రాహ్మణాయ తత్ ॥౩॥

సదక్షిణం సమాలోక్య దర్పణం నిర్మలం తథా।

పరిధాయ చ వాసాంసి విచారం చక్రతుస్తు తౌ॥౪॥

జ్యేష్ఠ ఉవాచ ।

అహం విజేష్యే స్వర్లోకాన్ వరదానాన్మహేశితుః।

మృత్యులోకం చ పాతాలం జయ త్వం తత్ప్రసాదతః ॥౫॥

క ఉవాచ ।

ఏవం తౌ నిశ్చయం కృత్వా విలోక్య శుభవాసరం ।

ఏకో యయౌ స్వర్గలోకం వాయువేగసమో జవే ॥౬॥

యాతోఽమరావతీం తత్ర బభంజారామమండలమ్ ।

బద్ధ్వా పరికరం తస్థౌ శక్రస్య పురతో బలీ ॥౭॥

కోలాహలో మహానాసీద్దేవానాం ధావతాం భృశమ్ ।

కోఽయం కోఽయం కథం యాతోఽకస్మాదిన్ద్రసమీపతః ॥౮॥

ఘ్నన్తు బధ్నన్తు సుదృఢం దూరీకుర్వన్త్వముం నరమ్ ।

ఇతి తే ధావమానాస్తే సర్వే తేన నిరాకృతాః॥౯॥

ఉడ్డీయోడ్డీయ సహసా నిపత్య చ పునఃపునః।

తదుడ్డానాన్ నిపతితాః స్త్రీగర్భాశ్చ మహాద్రుమాః॥౧౦॥

కమ్పితా పృథివీ సర్వా సపర్వత వనాకరా ।

తదంగదీప్త్యా శ్యామాస్తే జాతా విబుధసత్తమాః॥౧౧॥

యథాఽఽమయజితో మర్త్యో యాతి సద్యో వివర్ణతామ్ ।

తద్వత్తద్దర్శనాత్సర్వే వివర్ణత్వం గతాః సురాః ॥౧౨॥

ఇన్ద్రోఽపి విహ్వలో జాతో వివర్ణశ్చ తదా మునే ।

కేచిద్దశ దిశో యాతాః సన్నద్ధా కేఽపి చాభవన్ ॥౧౩॥

కేచిత్తం శరణం యాతా అత్యధీరాః సురాధమః ।

తత ఇన్ద్రశ్చతుర్దన్తం వజ్రహస్తః సమారుహత్॥౧౪॥

జగర్జ సుమహాభీమం చకమ్పే భువనత్రయమ్ ।

కిం పశ్యతేత్యువాచైనాన్ సన్నద్ధాన్ సురసత్తమాన్ ॥౧౫॥

పౌరుషం క్వ గతం తావద్యావదత్రా గతోఽసురః ।

తతస్తే పురతో జగ్ముః సంగ్రామాయ కృతోద్యమాః ॥౧౬॥

సద్యోత్సుకాన్ సురాన్ప్రేక్ష్య ప్రోచే దేవాన్తకో హరిమ్ ।

కిమర్థం శ్రమసే శక్ర విచారయ వరాన్మమ ॥౧౭॥

అన్తకో భయసంత్రస్తః పలాయనపరో గతః।

తృణప్రాయం తు తే వజ్రం మన్యేఽహం శంకరాజ్ఞయా ॥౧౮॥

మచ్ఛ్వాసాత్సర్వతో యాన్తి దేవాస్త్వద్ దృష్టివర్తినః ।

శ్రూయతాం మద్వచః శక్ర సామ్నైవ దీయతాం మమ ॥౧౯॥

పదాని స్వాని సర్వాణి స్థీయతాం యత్ర కుత్రచిత్ ।

అన్యథా సకలం హిత్వా వృథా మృత్యుం ప్రయాస్యసి ॥౨౦॥

దేవాన్తకేతి మన్నామ న జానాసి కథం సుర ।

క ఉవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా బిభిదే హృదయం హరేః ॥౨౧॥

శక్రస్య చ ముఖాదగ్నిః ప్రబలో నిర్గతో బహిః ।

అతితప్తే యథా తైలే జలపాతాద్యథా భవేత్ ॥౨౨॥

తత ఊచే మహేన్ద్రస్తం క్రోధావేశసమన్వితః ।

త్వాదృశాః కతి కతి న నిహతా దానవా మయా ॥౨౩॥

త్వమిదానీం వరాద్ గర్వాదాగతోఽస్యసురాధమ ।

వజ్రపాతాద్ధతో నూనం ధరణ్యాం నిపతిష్యసి ॥౨౪॥

అన్యపదప్రధానో హి సమాసోన్నామ్ని తే బలీ ।

తతః శక్రోఽహనత్తం తు వజ్రేణ దృఢముష్టినా ॥౨౫॥

వజ్రం తచ్చతధా భిన్నమామభాండం చ్యుతం యథా ।

దేవాన్తకోఽచ్ఛిన్నరో-- మాఽతిష్ఠదాజౌ నిరాకులః ॥౨౬॥

తతోఽసౌ ముష్టినా పృష్ఠే జఘాన సురసత్తమమ్ ।

తేనాసౌ పతితో భూమౌ వాతాహత ఇవ ద్రుమః ॥౨౭॥

పౌరుషం తస్య బుద్ధ్వైవ పపాల బలసూదనః ।

అధావద్వేగతః పృష్ఠే సింహో మృగగణానివ ॥౨౮॥

వ్యాదాయ భీషణం వక్త్రం పలన్తం తమువాచ సః ।

పలాయసే కిమధునా వల్గనా క్వ గతా తవ ॥౨౯॥

సంముఖో భవ శక్ర త్వం సర్వదేవగణైః సహ ।

అసంముఖ పలాయన్తం న హన్తి వీరసత్తమః ॥౩౦॥

స్వయం తత్పురతో భూత్వా మారయామాస తాన్సురాన్ ।

ముఖే చపేటికాం దత్త్వా గతాసూంస్తానపాతయత్ ॥౩౧॥

భ్రామయిత్వా తతశ్చైకం పోథయామాస భూతలే ।

లత్తయా ముష్టినా కాంశ్చిత్కూర్పరాఘాతతోఽపరాన్ ॥౩౨॥

కంఠేఽగృహీత్త్రాణఘాతం చకర్ష చాపరాన్సురాన్ ।

కేషాంచిజ్జానునీ భిత్త్వా కేషాంచిచ్చ భుజావపి ।

ఉరుయుగ్మం చ కేషాంచిచ్చిక్షేప దూరతోఽపి తాన్ ॥౩౩॥

ఉత్తానాః పతితాః కేచిత్కేచిన్ న్యుబ్జాస్తథా సురాః ।

కేచిన్ముఖప్రహారం చ చక్రుర్గన్తుం మనీశ్వరాః ॥౩౪॥

కేచిత్తు తర్కయామాసుర్మనసా దుఃఖితేన చ ।

అకస్మాత్ప్రలయం కిం ను ప్రారభజ్జగదీశ్వరః ॥౩౫॥

సువిశీర్ణాః సురాః సర్వే గజా సింహార్దితా యథా ।

తతః స్వయం జగర్జాశు జయశాలీ సురాన్తకః ॥౩౬॥

యథా మేఘేషు గర్జత్సు గర్జతే బర్హిమండలీ।

భాస్కరీం భాస్కరస్త్యక్త్వా యాతో దూరతరం తతః ॥౩౭॥

సర్వేఽపి పపలుర్దేవాస్త్యక్త్వా స్వస్వపదాని చ ।

తతః స్వయం శక్రపదే తస్థౌ నిర్భయచేతసా ॥౩౮॥

సర్వే సురా గతా హైమగిరిగహ్వరముత్తమమ్ ।

కన్దమూలఫలాన్యాదన్నిన్యుర్దుఃఖేన వాసరాన్ ॥౩౯॥

తతోఽగురూభ్తలాద్దిగ్భ్యోఽసంఖ్యయా దైత్యదానవాః ।

చక్రుర్నానావిధైర్ద్రవ్యైర్నానాతీర్థాహృతైర్జలైః ॥౪౦॥

నానర్షి మన్త్రనిచయైరభిషేకం సురాన్తకే ।

శంఖ భేరి మృదంగాది దున్దుభీనాం చ నిస్వనైః ॥౪౧॥

ఊచుస్తం స్వామినం దైత్యా స్త్వాదృగ్దైత్యకులే న చ ।

జాతో వా భవితా వాపి భవానాజ్ఞాం కరోతు నః ॥౪౨॥

క ఉవాచ ।

ఏవమేకాకినా తేన జితాః శక్ర పురోగమాః ।

రాజ్యం చకార దేవానామరక్షచ్చామరావతీమ్ ॥౪౩॥

తతోఽయాత్సత్యలోకం స దైత్యకోటిసమన్వితః ।

బ్రహ్మాఽపి ప్రయయౌ తత్ర యత్ర దేవాః పురాగతాః ॥౪౪॥

తత్రైకం నాయకం స్థాప్య వైకుంఠమగమచ్ఛ సః ।

బ్రహ్మణో యానమారుహ్య కదాచిచ్చాక్రమేవ చ ॥౪౫॥

లక్ష్మ్యా సహ తతః పూర్వం క్షీరాబ్ధిమగమద్ధరిః ।

అత్యాప్తం పరమం దైత్యం తత్ర స్థాప్య వ్యచారయత్ ॥౪౬॥

కిం మయా న జితం దైత్యా బ్రువన్తు యామి తత్ర వై ।

తేఽబ్రువన్నైవ శేషోఽస్తి దేవానాం విషయః క్వచిత్ ॥౪౭॥

లోకపాలపదే స్థాప్య నానాదైత్యాన్జనస్య చ ।

నిరాతంకో నిరుద్యోగః సంరక్షస్వామరావతీమ్ ॥౪౮॥

ఇత్యమాత్యవచః శ్రుత్వా ముదా పరమయా యుతః ।

దేవాన్తకశ్చకారాసౌ తద్వాక్యం సమ్యగీరితమ్ ॥౪౯॥ (౧౩౮)

ఇతి శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే క్రీడాఖండే తృతీయోఽధ్యాయః ॥3॥

అధ్యాయ ౪ ప్రారంభ -

వ్యాస ఉవాచ ।

దేవాంతకస్య చరితం శ్రుతం భక్త్యా తవాననాత్ ।

ఇదానీం వద మే బ్రహ్మన్ నరాంతక విచేష్టితమ్ । ॥౧॥

క ఉవాచ ।

శృణుష్వావహితో బ్రహ్మన్ సమ్యక్ సత్యవతీ సుత ।

కథయిష్యేఽధునా తత్తు దృష్ట్వా తే పరమాదరమ్ ॥౨॥

నరాంతకో మహీం గత్వా నానాదైత్యగణాన్వితః ।

చకార కదనం రాజ్ఞాం మారయామాస కాన్శ్చన ॥3॥

సర్వే తం శరణం యాతా దృష్ట్వా రాజ్ఞో హతాన్నృపాన్ ।
యద్యత్రైన్యం పశ్యతి స్మ తత్తద్యాతి దిశో దశ ॥౪॥
యథా జ్ఞానేన చాజ్ఞానం యథా సూర్యోదయే తమః ।
ఏవం భూమండలం సర్వం వశే చక్రే నరాన్తకః ॥౫॥
యే తు తం శరణం యాతాస్తదీయత్వాత్పదే స్థితాః ।
యే హతాస్తత్సుతాస్తేన స్థాపితాః కరదాః కృతాః ॥౬॥
యే తు యుద్ధోద్యతా భూపాస్తేఽపి సేవాకృతోఽభవన్ ।
తేషాం పదేషు దైత్యాన్సోఽస్థాపయత్స్వస్య సంమతాన్ ॥౭॥
పాలయామాస పృథివీం సముద్రవలయాంకితామ్ ।
ఆతంకభారసంతప్తా దేవదానవ కిన్నరాః ॥౮॥
మునయోఽయుర్గిరిగుహాం యజ్ఞస్వాధ్యాయవర్జితాః ।
వేదత్యాగస్య దోషేణ మనసా చాభ్యసం శ్రుతీః ॥౯॥
ఆతంకాక్రాన్తమనసో న తపస్యాం చ చక్రిరే ।
తతో నరాన్తకో దైత్యాన్నాగలోక జిగీషయా ॥౧౦॥
ప్రాస్థాపయత్ సుబలినో నానామాయావిశారదాన్ ।
తే తార్క్ష్యరూపాః సంయాతా బభక్షురురగోత్తమాన్ ॥౧౧॥
అసంఖ్యాతా భక్షితాస్తైస్తతః శేషో యయౌ పురః ।
ముక్తాఫలాని రత్నాని సహనాగాంగనాయుతః ॥౧౨॥
అనేక దివ్యవస్త్రాణి ప్రగృహయ రుచిరాణి సః ।
తాని సర్వాణి దత్త్వైవ సామ చక్రేఽసురైః సహ ॥౧౩॥
శాసనం పరిజగ్రాహ నరాన్తక సమీరితమ్ ।

కరభారం వార్షికం స స్వీచక్రేఽనన్త శీర్షకా ॥౧౪॥

తథాపి దైత్యస్తత్రాప్య స్థాపయద్దైత్యపుంగవమ్ ।

అనేక దైత్యసహితం సర్వాధ్యక్షం రసాతలే ॥౧౫॥

ఆజ్ఞాపయామాస చ తం తత్రస్థం స నరాన్తకః ।

యదైవ వికృతిం పశ్యే రురగాణాం తదైవ నః ॥౧౬॥

దూతముఖాత్ సూచయస్వ హనిష్యామోఽఖిలానహీన్ ।

ఇత్థం శిక్షాప్య తం తే తు దైత్యాః సర్వే నరాన్తకమ్ ॥౧౭॥

మృత్యులోకే స్థితం యాతా వృత్తాంతం సర్వమబ్రువన్ ।

నరాన్తకః సదాఽప్రేషీన్ మృత్యుపాతాల లోకజమ్ ॥౧౮॥

దేవాన్తకాయ వృత్తాన్తం సర్వస్య యమనుష్ఠితమ్ ।

ఉపాయనాని సర్వాణి స్వర్లోకే దుర్లభాని చ ॥౧౯॥

దేవాన్తకోఽథాప్రైషీత్తం దుర్లభం యచ్చ భూతలే ।

ఏవం త్రైలోక్యరాజ్యం తౌ చక్రాతే పరయా ముదా ॥౨౦॥

సోమకాన్త ఉవాచ ।

కథమేతౌ హతౌ కేన రూపేణ తద్వదస్వ మే ।

కేనాస్త్రేణ చ శస్త్రేణ అవతారేణ కేన చ ॥౨౧॥

భృగురువాచ ।

ఏవమేవ కృతప్రశ్నో వ్యాసమూచే చతుర్ముఖః ।

యాం కథాం పరయా ప్రీత్యా తామేవ త్వాం బ్రవీమ్యహమ్ ॥౨౨॥

క ఉవాచ ।

దుర్జయౌ వరగర్వౌ తౌ యేన రూపేణ ఘాతితౌ ।

యేనావతారేణ మునే యేన శస్త్రేణ చాస్త్రతః ॥౨౩॥

సంప్రాప్తా బ్రహ్మణా లోకా దేవాశ్చ స్వపదే స్థితాః ।

తత్సర్వం కథయిష్యామి సాదరం శ్రూయతాం మునే ॥౨౪॥ (౧౬౨)

ఇతి శ్రీమదాది శ్రీమన్మహాగాణేశపురాణే క్రీడాఖండే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥౪॥

అధ్యాయ ౫ ప్రారంభ -

బ్రహ్మోవాచ ।

మమైవ మానసః పుత్రః కశ్యపో బుద్ధిమత్తరః ।

పుణ్యవాన్ ధర్మశీలశ్చ తపస్వీ విజితేన్ద్రియః॥౧॥

అతికారుణికో లోకే దుఃఖశోకావమర్దనః ।

వర్తమానం భూతభావి జానాతి మీలితేక్షణః॥౨॥

మనసా సృష్టిసంహార కర్తా వేదాన్త పారగః।

సర్వశాస్త్రార్థతత్వజ్ఞ సమలోష్టాశ్మకాంచనః ॥౩॥

అదితిర్యస్య జ్యేష్ఠాఽఽసీత్పత్నీ నామ్నాఽతివల్లభా।

సర్వలక్షణసంపూర్ణాఽనుపమా సా త్రివిష్టపే ॥౪॥

త్రిలోకీం భస్మసాత్ కర్తుం పాతివ్రత్యేన తేజసా ।

శేషో యస్యా గుణాన్వక్తుం నేశో వక్త్రసహస్రకైః॥౫॥

సేవన్తే యాం సదా చాష్టనాయికా గుణలబ్ధయే ।

శక్రాది సురవృన్దాని జనయామాస యాఽనఘా॥౬॥

మూలప్రకృతిరూపా సాతాదృగ్రూపం సమాశ్రితా।

సా కదాచిత్ స్వకం కాన్తం ముదితం ముదితాఽబ్రవీత్ ॥౭॥

స్వామిన్ విజ్ఞప్తుమిచ్ఛామి కృపాం కృత్వా వదస్వ తత్ ॥౮॥

పతిం వినా న చాన్యాఽస్తి గతిం సద్యోషితాం ప్రభో ।

కశ్యప ఉవాచ ।

సమ్యగుక్తం త్వయా భద్రే మమ ప్రీతికరేఽనఘే ॥౯॥

తద్బ్రవీమీ సమాపృచ్ఛ యత్తే మనసి వర్తతే ।

అదితిరువాచ ।

ఇన్ద్రాదయో దేవగణాః స్వస్య పుత్రత్వమాగతాః ॥౧౦॥

పరమాత్మా చిదానన్ద ఈశ్వరో యః పరాత్పరః ।

యదా స్వపుత్రతామేష్యే తదా మే స్యాత్స్థిరం మనః ॥౧౧॥

తస్య సేవాం కర్తుమీహే ఉపాయం తత్ర మే వద ।

యేన స పుత్రతామేష్యేత్ కృతకృత్యం మనో భవేత్ ॥౧౨॥

మునిరువాచ ।

సాధు ప్రోక్తం మహాభాగే వచనం పరితోషకమ్ ।

యథా జలం తృషార్తస్య క్షుధితస్య చ భోజనమ్ ॥౧౩॥

తథా మే వచనం జాతం తవ దేవి సుతోషకృత్ ।

వినా పుణ్యం కథం యాయాత్పరమాత్మా స్వపుత్రతామ్ ॥౧౪॥

తత్రోపాయం వదే తం చ హ్రది కురు స్థిరం ప్రియే ।

యోఽగోచరః శ్రుతీనాం చ బ్రహ్మాదీనామగోచరః ॥౧౫॥

నిర్గుణో నిరహంకారో నిరీహో నిర్వికల్పకః ।

యో మాయావిషయో మాయానర్తకో మాయిమోహనః ॥౧౬॥

మాయాతీతోఽపి మాయాయా ఆధారః కారణాతిగః ।

మాయావిస్తారకారీ చ కార్యకారణకారణమ్ ॥౧౭॥

కథం సాకారతాం గచ్ఛేదనుష్ఠానం వినా ప్రియే ।

అదితిరువాచ ।

కస్య ధ్యానం కథం కార్యమనుష్ఠానం మయాఽధునా ॥౧౮॥

కేన మన్త్రేణ వా కుర్వే తద్ వదస్వ మహామునే ।

క ఉవాచ ।

ఏవం పృష్టో మునిస్తస్యై నామమన్త్రంసమాదిశత్ ॥౧౯॥

పంచాక్షరం చతుర్థ్యన్తమోంకారపల్లవాన్వితమ్ ।

నమోన్తం ధ్యానసహితం న్యాసదైవతసంయుతమ్ ॥౨౦॥

పురశ్చరణమార్గం చ సర్వం తస్యై న్యవేదయత్ ।

తతః సా ముదితా బ్రహ్మన్ ప్రణిపాతపురఃసరమ్ ॥౨౧॥

కశ్యపం నిజభర్తారం పూజయామాస సాదరమ్ ।

తదనుజ్ఞాం సమాదాయ జగామ తపసే వనమ్ ॥౨౨॥

స్నాతా పవిత్రవసనా ధ్యాయన్తి స్థిరచేతసా ।

వినాయకం దేవదేవం న్యాసం కృత్వా యథావిధి ॥౨3॥

స్థానే ద్రుమలతాకీర్ణే నిర్వాతే నిరుపద్రవే ।

అదితీ రుద్ధకరణా శుభాసనపరిగ్రహా ॥౨౪॥

జజాప పరమం మన్త్రం స్మరన్తీ సా వినాయకమ్ ।

అనన్యవృత్తి మనసా సాక్షాత్కారమభీప్సతీ ॥౨౫॥

నిరాహారా వాయుభక్ష్యా జపధ్యానపరాయణా ।

తస్యాస్తపః ప్రభావేన నిర్వైరా ప్రాణినోఽభవన్ ॥౨౬॥

ధర్షితా దేవతాః సర్వా కిమియం సాధయిష్యతి ।

ఏవం వర్షశతం తేపేఽదితిః సా పరమం తపః ॥౨౭॥

క్లేశాన్ బహువిధాంస్తస్యా దృష్ట్వా దేవో వినాయకః ।

స్త్రీభావే చ తథా ధైర్యమావిరాసీద్వినాయకః ॥౨౮॥

తేజోరాశిః పురస్తస్యాః సూర్యకోటిసమప్రభః ।

గజాననో దశభుజో కుండలాభ్యాం విరాజితః ॥౨౯॥

కామాతిసుందరతనుః సిద్ధిబుద్ధి సమాయుతః ।

ముక్తామాలాం చ పరశుం బిభ్రద్యో మేఘపుష్పజమ్ ॥౩౦॥

కాంచనం కటిసూత్రం చ తిలకం మృగనాభిజమ్ ।

ఉరగం నాభిదేశే తు దివ్యాంబర విరాజితమ్ ॥౩౧॥

మహెూరాశిం పురో దృష్ట్వా చకమ్పే త్వదితిర్భృశమ్ ।

నిమీల్య నయనే మూర్చామియాయ న్యపతద్భువి ॥౩౨॥

జపం ధ్యానం విసస్మార చిన్తయామాస చేతసా ।

కిమాగతం మమ పురో భావ్యం కిమిదమద్భుతమ్ ॥౩౩॥

విస్మృతాహం జపం ధ్యానం కిం వాఽయం పరమేశ్వరః ।

వరం దాతుం సమాయాతో మహసా భాసయన్దిశః ॥౩౪॥

ఏవం సా విహ్వలా యావత్ తావద్దేవో జగాద తామ్ ।

వినాయక ఉవాచ ।

సోఽహం దేవి దివారాత్రౌ యం ధ్యాయసి చ చేతసా ॥౩౫॥

దృష్టవా నిష్ఠాం తపో ఘోరం వరం దాతుముపస్థితః।

వరయస్వ వరాన్మత్తో యాన్యాన్కామయసే హృదా ॥౩౬॥

తాంస్తాన్దాస్యామి సంతుష్టస్తపసాఽనేన సువతే ।

క ఉవాచ ।

తదీయవాక్యమాకర్ణ్య స్వస్థా జాతాఽదితిస్తదా ॥౩౭॥

బద్ధాంజలిపుటా దీనా ప్రణనామ వినాయకమ్ ।

అవదచ్చ తదా దేవమతర్క్యం మనసా సదా ॥౩౮॥

అదితిరువాచ ।

త్వమేవ సృజసే విశ్వం ప్రాసి హంస్యఖిలేశ్వరః ।

నిత్యో నిరంజనో దేవో నిర్గుణో నిరహంకృతిః ॥౩౯॥

నానారూపధరో నిత్యో యోగగమ్యోఽఖిలార్థకృత్ ।

ఇదానీం సౌమ్యరూపేణ వరం దేహి వినాయక ॥౪౦॥

యది తుష్టోఽసి దేవేశ యది దేయో వరో మమ ।

తదా మే పుత్రతాం యాహి తతో మే కృతకృత్యతా ॥౪౧॥

తతస్తే సేవనం యాస్యే సాధూనాం పాలనం భవేత్ ।

దుష్టానాం నిధనం దేవ లోకానాం కృతకృత్యతా ॥౪౨॥

వినాయక ఉవాచ ।

అహం తే పుత్రతాం యాస్య పాస్యే సాధూంశ్చ కంటకాన్ ।

హనిష్యే సకలాం వాంఛాం పూరయిష్యే తవాపి చ ॥౪౩॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వాఽన్తర్దధేఽసో దేవదేవో వినాయకః ।

సాదితిః కశ్యపం గత్వా సర్వ వృతాన్తమబ్రవీత్ ॥౪౪॥

అదితిరువాచ ।

తవాజ్ఞయా గతాఽరణ్యం తపస్తప్తం మహత్తరమ్ ।

వరం దాతుం మహోరూప ఆగతోఽసౌ గజాననః ॥౪౫॥

దృష్ట్వా స్వరూపం భీతాఽస్మి తతో ప్రార్థి వినాయకః ।

తేన నానావిధా దత్తా వరా మే మునిసత్తమ ॥౪౬॥

యాస్యే పుత్రతత్వమిత్యుక్త్వాఽన్తర్ధధేఽసౌ వినాయకః ।

సిద్ధకార్యా తవ బలాదాగతా స్వాశ్రమం మునే ॥౪౭॥

క ఉవాచ ।

ఇతి తస్యా వచః శ్రుత్వా వరదానం సుధోపమమ్ ।

జహర్ష మునిముఖ్యోఽసౌ తయా సహ మునీశ్వర ॥౪౮॥

రేమాతే పరయప్రీత్యా అమృతాదివ నివృతౌ ॥౪౯॥ (౨౧౧)

ఇతి శ్రీమదాది శ్రీమన్మహాగాణేశపురాణే క్రీడాఖండే పంచమోఽధ్యాయః ॥౫॥

అధ్యాయ ౬ ప్రారంభ :-

భృగురువాచ ।

అథ సా మేదినీ దుష్టదైత్యభార ప్రపీడితా ।

వేషాన్తరం సమాస్థాయ జగామ కమలాసనమ్ ॥౧॥

దీనా హస్తాంజలీం బద్ధ్వా జగాద పద్మసంభవమ్ ।

భూమిరువాచ :-

జాతాఽహం మలినా దీనా హీనా యజ్ఞవ్రతాదిభిః ॥౨॥

స్థానభ్రష్టాస్తథా దేవాః సేన్ద్రాః సర్షిగణా విధే।

అతిభారాఽతిసంతప్తా కం త్వాఽహం శరణం గతా ॥3॥

యేనోపాయేన దుష్టానాం నాశః స్యాత్తద్విధీయతామ్ ।
నో చేద్రసాతలమ్ యాస్యం సపర్వత జనాకులా ॥౪॥
భృగురువాచ ।
ఇతి వాక్యం ధరిత్ర్యాః స శ్రుత్వా కస్తామథాబ్రవీత్ ।
అహం సర్వే లోకపాలా ఇన్ద్రాద్యా దేవతాగణాః ॥౫॥
ఋషయోఽపి స్వధాస్వాహారహితా దుఃఖితా భృశమ్ ।
భ్రష్టస్థానా భ్రష్టమన్త్రా భ్రష్టాచారా యథాలయే ॥౬॥
సర్వే వయం ప్రార్థయామో దేవదేవం వినాయకమ్ ।
బ్రహ్మరూపం నిరాకారం జగతః కారణకారణమ. ॥౭॥
యదా సాకారతాం యాయా లోకానాం దైవయోగతః ।
తదా శం సర్వలోకానాం స్యాత్తవాపి వసున్ధరే ॥౮॥
భృగురువాచ ।
ఇత్యుక్త్వా తుష్టువుర్దేవం బ్రహ్మాద్యర్షిగణా ముదా ।
నిరాకారం చ సాకారం బద్ధాంజలిపుటాస్తదా ।।౯॥
నమో నమస్తేఽఖిల లోకనాథం ।
నమో నమస్తేఽఖిల లోకధామన్ ।
నమో నమస్తేఽఖిలలోకకారిన్ ।
నమో నమస్తేఽఖిలలోకహారిన్ ॥౨.౬.౧౦॥
నమో నమస్తే సురశత్రునాశ ।
నమో నమస్తే హృతభక్తపాశ ।
నమో నమస్తే నిజభక్తపోష।

నమో నమస్తే లఘుభక్తితోష ॥౧౧॥

నిరాకృతే నిత్యనిరస్తమాయ ।

పరాత్పర బ్రహ్మమయ స్వరూప ।

క్షరాక్షరాతీత గుణైర్విహీన ।

దీనానుకమ్పిన్ భగవన్నమస్తే ॥౧౨॥

నిరామయాయాఖిల కామపూర ।

నిరంజనాయాఖిల దైత్యదారిన్ ।

నిత్యాయ సత్యాయ పరోపకారిన్।

సమాయ సర్వత్ర నమో నమస్తే ॥౧౩॥

ఏవం స్తుత్వా పునః ప్రోచుర్దేవదేవం వినాయకమ్ ।

తే సర్వే మునయో దేవా విహ్వలా భృశదుఃఖితాః ॥౧౪॥

హాహాభూతం జగత్సర్వం స్వధాస్వాహావివర్జితమ్ ।

వయం మేరుగుహాం యాతా ఆరణ్యాః పశవో యథా ॥౧౫॥

అతోఽముం త్వం మహాదైత్యం జహి విశ్వమ్భరాధునా ।

ఏవం స్తువత్సు తు సర్వేషు ప్రాహ వాణీ నభోగతా ॥౧౬॥

కశ్యపస్య గృహే దేవోఽవతిరిష్యతి సాంప్రతమ ।

కరిష్యత్యద్భుతం కర్మ పదాని వః ప్రదాస్యతి ॥౧౭॥

దుష్టానాం నిధనం చైవ సాధూనాం పాలనం తథా ।

భృగురువాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తాం వాచం బ్రహ్మ ప్రోవాచ మేదినీమ్ ॥౧౮॥

క ఉవాచ ।

స్వస్థా భవ ధరే దేవి నభోవాణీ వినిశ్చయాత్ ।

దేవాః సర్వే మృత్యులోకేఽవతరిష్యన్తి త్వత్కృతే ।

హరిష్యతి మహాభారమవతీర్ణో వినాయకః ॥౧౯॥

భృగురువాచ ।

ఇత్యుక్త్వా సా తదా తేన బ్రహ్మణా హ్రష్టమానసా ।

స్వస్థానమగమత్సాఽథ స్వస్థచిత్తా ధరా తదా ॥౨.౬.౨౦॥

తతో బహుతిథే కాలేఽదితిః సా గర్భమాదధే ।

తేజోఽతివవృధే తస్యా దినే దినే యథా శశీ ॥౨౧॥

సంపూర్ణే నవమే మాసే సుషువే పుత్రముత్తమమ్ ।

బ్రహ్మవాక్యాదభూత్ఖ్యాతో నామ్నా కశ్యపనన్దనః ॥౨౨॥

దశభుజో బహుబలః కర్ణకుండలమణ్డితః ।

కస్తూరీ విలసద్భాలో ముకుటభ్రాజిమస్తకః ॥౨౩॥

సిద్ధిబుద్ధియుతః కంఠే రత్నమాలావిభూషితః ।

చిన్తామణిలసద్ వక్షా జపాపుష్పారుణాధరః ॥౨౪॥

ఉన్నసో భ్రుకుటీచారూలలాటో దన్తదీప్తిమాన్ ।

దేహకాన్త్యా హతతమా దివ్యామ్బర యుతః శుభః ॥౨౫॥

ఏతాదృశం నిరీక్ష్యైనం బాలం తత్పితరౌ తదా ।

తత్తేజసా హతదృశౌ కించిద్ద్రష్టుం న శేకతుః ॥౨౬॥

బలాదున్మీల్య నయనే దృష్ట్వా తద్రూపముత్తమమ్ ।

ననన్దతురుభౌ పశ్చాద్ బాలస్తావిదమబ్రవీత్ ॥౨౭॥

బాల ఉవాచ ।

మాతస్త్వయా యతః పూర్వం సహస్రపరివత్సరమ్ ।

యేన రూపేణ సన్ధ్యాతస్తనయత్వేన యాచితః ॥౨౮॥

తదా నానావరాన్దత్త్వా పుత్రత్వం తే గతోఽధునా ।

సోఽహం భూభారహరణం విధాస్యే సేవనం ద్వయోః ॥౨౯॥

బ్రహ్మాదీనాం పదప్రాప్తిర్దుష్టదైత్యవినాశనమ్ ।

భృగురువాచ ।

ఇత్థమాకర్ణ్య తద్వాక్యం సానన్దాశ్రూ బభూవతుః ॥౨.౬.30॥

చక్రవాకౌ యథా వీక్ష్య నభసీవ దివాకరమ్ ।

ఊచతుస్తం తదా పుణ్యమద్భుతం నౌ సముద్యతమ్ ॥3౧॥

యేన నౌ పుత్రతాం యాతః పరమాత్మా వినాయకః ।

ధన్యం కులం నౌ పితరౌ జనుషీ జ్ఞానమేవ చ ॥3౨॥

యతశ్చరాచరగురు సర్వసాక్షీ నిరాకృతిః ।

నిత్యానన్దమయః సత్యః పుత్రత్వమగమచ్ఛుభమ్ ॥33॥

యస్మింశ్చరాచరం ప్రోతం సూత్రే మణిగణా ఇవ ।

యః సర్వగః సర్వవేత్తా స ఏవ త్వం న సంశయః ॥3౪॥

ఇదం రూపం పరం దివ్యముపసంహర సామ్ప్రతమ్ ।

ప్రాకృతం రూపమాస్థాయ క్రీడస్వ కుహకో యథా ॥3౫॥

యదా యద్రూపకృత్యం తే తదా తత్త్వం విధాస్యసి ।

ఇత్థమాకర్ణ్య తద్వాక్యం పిదధే రూపమాత్మనః ॥3౬॥

ద్విభుజః ప్రాకృతో బాలో రురోద ధరణీతలే।

రసాతలం చ గగనం నాదయన్విదిశోదిశః ॥3౭॥

తచ్ఛబ్దశ్రవణాద్ వన్ధ్యా జాతా గర్భవతీ ద్రుమాః।

నీరసా సరసాః శక్రో జహ్రషే దేవతాగణైః ॥౩౮॥

భయం బభూవ దైత్యానాం వవృధే ధరణీ తదా ।

చకార జాతకర్మాస్య కశ్యపో బ్రాహ్మణైః సహ ॥౩౯॥

ప్రాశయిత్వా మధుఘృతం పస్పర్శ మన్త్రతశ్చ తమ్ ।

అపాయయత్ స్తనౌ బాలం మన్త్రపాఠపురఃస్సరమ్।।౨.౬.౪౦॥

ఛిత్వా నాలం తు సంక్షాల్య బాలం ప్రాస్వాపయచ్చ సా ।

దదౌ దానాన్యనేకాని బ్రాహ్మణేభ్యో మునిస్తదా ॥౪౧॥

అదాపయత్ ప్రతిగృహం సప్తమే దివసేఽదితిః ।

ఇక్షుసారం పంచమే తు వాయనాని మహాముదా ॥౪౨॥

మహోత్కటేతి నామాస్య చక్ర ఏకాదశే పితా ।

బాలోఽపి వవృధే శీఘ్రం శుక్లపక్షే యథా శశీ ॥౪౩॥

సర్వేభ్య ఉత్కటో యస్మాన్ మహోత్కట ఇతి స్మృతః ॥౪౪॥ (౨౨౫)

ఇతి మదాది శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే క్రీడాఖండే షష్ఠోఽధ్యాయః ॥౬॥

అధ్యాయ ౭ ప్రారంభ :-

బ్రహ్మోవాచ ।

వసిష్ఠ వామదేవాద్యా మునయ స్తనయం తదా ।

జాతం మహోత్కంట శ్రుత్వా దర్శనాయ ప్రతస్థిరే ॥౧॥

యాతా గృహం కశ్యపస్య తేనాథ పరిపూజితాః ।

విష్టరం పాద్యమర్ఘ్యం చ దత్త్వా గాం చాపి దక్షిణామ్ ॥౨॥

బద్ధాంజలిపుటోఽవోచద్ ధన్యోఽహం పితరౌ తపః ।

యదిన్ద్ర హరిపూజ్యం వః పాదపద్మం మయేక్షితమ్ ॥౩॥

కంచిదాగమనే హేతుం జ్ఞాతుమీహే తపోధనాః ।

తేషాం మధ్యే శ్రేష్ఠతమో వసిష్ఠః ప్రాహ తం మునిమ్ ॥౪॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

శ్రుతస్తే తనయో బ్రహ్మన్ నారదాత్ సుమహోత్కటః ।

తం దృష్టుం త్వాం చ సంప్రాప్తా నాన్యత్కించిత్ ప్రయోజనమ్ ॥౫॥

క ఉవాచ ।

తత్కాలం సాదితిర్బాలం దృష్టుం తేషామథానయత్ ।

ఉత్కటాన్యేష కర్మాణి కరిష్యతి మహోత్కటః ॥౬॥

ద్వాత్రింశల్లక్షణయుతో వసిష్ఠః ప్రాహ తం మునిమ్ ।

అవతీర్ణో మహాతేజాః పరమాత్మా వినాయకః ॥౭॥

అనేకాన్యస్య విఘ్నాని భవిష్యన్తి మహామునే ।

తాని సర్వాణి నశ్యన్తి రక్షణీయః క్షణక్షణే ॥౮॥

యతోఽస్య రక్తౌ చరణౌ ధ్వజాంకుశ విరాజితౌ ।

తతః సంపూజయామాస మునిః కశ్యపనన్దనమ్ ॥౯॥

ప్రార్థయామాస సర్వైస్తం భూభారహరణం కురూ ।

సాధూనాం పాలనం దేవ దుష్టదానవఘాతనమ్ ॥౨.౭.౧౦॥

తే సర్వే మునయో జగ్ముస్తం ప్రణమ్య యథాగతమ్ ।

తతః స ఖ్యాతిమగమన్నామ్నా కశ్యపనన్దనః ॥౧౧॥

ఏకస్మిన్దివసే ప్రాతః స్నాతుం యాతే మునౌ బహిః ।

అస్వాపయత్ స్వతనయమదితిర్గృహమాయయౌ ॥౧౨॥

చకార యజ్ఞసంభారాంస్తావదేకా నిశాచరీ।

విరజేత్యభివిఖ్యాతా వికరాలేక్షణాననా ॥౧౩॥

హలదన్తీ దరీనాసా పాదచూర్ణితభూధరా ।

దీర్ఘస్తనీ లలజ్జిహ్వా గోపురస్పర్ద్ధి సద్భగా ॥౧౪॥

జగ్రాహ బాలకం సా తు సర్వభక్ష్యా నిశాచరీ।

క్షుధితాఽభక్షయచ్ఛీఘ్రం పక్వం రంభాఫలం యథా ॥౧౫॥

శనైర్జగామ గగనం జలం పాతుం భువం యయౌ।

పపౌ జలం బహుతరం పపాత పృథులోదరా ॥౧౬॥

మూర్చ్ఛామవాప మహతీం సర్పదృష్టో నరో యథా।

లులోల ధరణీపృష్ఠే మహాశూలవతీ యథా ॥౧౭॥

ముంచ ముంచేతి జల్పన్తీ పదం గంతుమథాక్షమా ।

హాహాకారం ప్రకుర్వంతీ ఘ్నంతి వక్షః శిరో ముఖమ్ ॥౧౮॥

తావద్దేహాన్తరే తస్యా వవృధే మునినన్దనః ।

విదార్య జఠరం తస్యా వక్షస్యేవ స్థితోఽభవత ॥౧౯॥

యథా జాలం విదార్యేవ బహిర్యాతి మహాఝుషః ।

సా తత్రైవ మహారావం కృత్వా ప్రాణాన్జహౌ ఖలా ॥౨.౭.౨౦॥

చూర్ణయామాస దేహేన పంచయోజనగాన్ద్రుమాన్ ।

విరజా విరజాస్తేన ప్రాపితా నిజధామ సా ॥౨౧॥

దృష్టే స్పృష్టే కృపాసింధౌ జగదీశే కథం భవేత్ ।

జ్ఞానదే మోక్షదే నృణామావృత్తిర్భవసాగరే ॥౨౨॥

అదితిర్గృహకార్యాణి సంపాద్య బహిరాగతా ।

న దదర్శ తదా బాలం రురోద భృశదుఃఖితా ॥౨౩॥

గృహే గృహే నిరీక్ష్యైవ నాలభత్ క్వాపి బాలకమ్ ।

తతోఽపతద్ధరాపృష్ఠే హాహాకారం ప్రకుర్వతీ ॥౨౪॥

అన్యాశ్చ రురుదుస్తస్యాః శ్రుత్వా రోదనముచ్చకైః ।

ఆశ్చర్యం పరమం చక్రుః సర్వలోకా భయాతురాః ॥౨౫॥

సా శుష్కవదనా దీనా విలలాప ముహుర్ముహుః ।

ముఖం చ సాంజనే నేత్రే మృజన్త్యశ్రు జలాకులే ॥౨౬॥

కల్పద్రుమ ఇవ ప్రాప్తః కేన నీతో మమార్భకః ।

వరదానం కథం తస్య వృథా స్యాజ్జగదీశితుః ॥౨౭॥

దత్తం నిధానం దేవేన కేన నీతం దురాత్మనా ।

కథం మూఢతరా జాతా లబ్ధవిజ్ఞానసాగరా ॥౨౮॥

కథం దరిద్రా జాతాఽహం లబ్ధ్వా కాంచనపర్వతమ్ ।

ఏవం విలపతీ వక్షో ఘ్నన్తి సాఽప్యాననం శిరః ॥౨౯॥

ఆశ్రమాద్ బహిరాగచ్ఛత్ క్రోశమాత్రం నిశాచరీమ్।

దదర్శ పతితాం తస్య వక్ష్యస్యేవ చ తాం శిశుమ్ ॥౨.౭.౩౦॥

క్రీడన్తం హాస్యవదనం ప్రబుద్ధమివ కామినమ్ ।

ధావమానా తమాదాయా లిలంగ చ చుచుమ్బ చ ॥౩౧॥

ఉవాచానన్దపూర్ణా సా మహద్భాగ్యం మమాధునా ।

యద్రాక్షసీ శయాన్ముక్తో బాలకో దైవయోగతః ॥౩౨॥

యయౌ స బాలా స్నాత్వా సా నిజమాశ్రమమండలమ్ ।

వృత్తాన్తం సర్వమాచష్టే శ్రుత్వా సోఽప్యాహ కశ్యపః ॥౩౩॥

భూతభావి విశేషజ్ఞైరుక్తం యన్మునిభిః ప్రియే ।

తదేతత్ సత్యమభవత్ తదాశీర్వచనాదయమ్ ॥౩౪॥

జీవితోఽఖిల భక్త్యాయా బాలకః పుణ్యయోగతః ।

తతో రక్షాం చకారాసౌ దదౌ దానాన్యనేకశః ॥౩౫॥

శాన్తికం కారయామాస స్వస్తివాచనపూర్వకమ్ ।

క్షణమాత్రం న హాతవ్యోఽదితిమేవ సమాదిశత్ ॥౩౬॥ (౨౬౧)

ఇతి శ్రీమదాది శ్రీమన్మహాగాణేశపురాణే క్రీడాఖండే విరజారాక్షసీమోక్షణం నామ సప్తమోఽధ్యాయః ॥౭॥

అధ్యాయ ౮ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

విరజాం నిహతాం శ్రుత్వా రాక్షసీం బలవత్తరామ్ ।

ఉద్ధతో ధున్ధురశ్చాపి రాక్షసౌ బలవత్తరౌ ॥౧॥

ఆగతావాశ్రమపదం కశ్యపస్య మహాత్మనః ।

శుకరూపధరౌ బాలో దృష్ట్వా ప్రోచేఽదితిం తదా ॥౨॥

త్యక్త్వా స్తనం దీయతాం మే ఉభౌ రన్తుం శుకావిమౌ ।

సోచే తం ఖగమౌ శక్యౌ భూగయా న స్త్రియా క్వచిత్ ॥౩॥

అథాపి ధర్తుం యాతా చేదుడ్డీయైతౌ గమిష్యతః ।

కటేరుత్తీర్య జగ్రాహ బాలస్తౌ శ్యేనవత్తదా ॥౪॥

పక్షాఘాతేన చంచ్వా చ జఘ్నతుస్తౌ భృశం చ తమ్ ।

తావదాస్ఫాలయత సోఽపి తౌ బలేర్న ధరాతలే ॥౫॥

జహతుస్తౌ తదా ప్రాణాన్ నిజరూపధరావుభౌ ।

తద్దేహభారభీత్యా భూర్భృశం విహ్వలితాఽభవత ॥౬॥

భగ్నవృక్షౌ సనినదౌ దేహౌ నిపతితౌ తయోః ।

గవ్యూతిమాత్రం తౌ దృష్ట్వాఽదితిస్తం పునరగ్రహీత్ ॥౭॥

శరీరే దదృశే తేన మునినా విస్తృతే తయోః ।

ఛిత్వా దదాహ తౌ లోకః కాష్ఠసంచయయోగతః ॥౮॥

చకారాద్భుతశాన్తిం చ బాలకాభ్యుదయేచ్ఛయా ।

ఆశ్చర్యం పరమం చక్రే శిశోర్దృష్ట్వా పరాక్రమమ్ ॥౯॥

ఉవాచ పరమప్రీతోఽదితిం పుత్రయుతాం తదా।

యౌ న దేవేన శక్రేణ న హతౌ రాక్షసేశ్వరౌ ॥౨.౮.౧౦॥

శుకరూపధరావేతౌ లీలయా శిశునా హతౌ।

అదితిం చ చుకోపాసౌ కిమర్థం మోచితస్త్వయా ॥౧౧॥

రక్షితో జగదీశేన క్వాయుష్యం నాస్య విద్మహే ।

అవిస్మరో రక్షణీయో బాలోఽయం యత్నతఃసతి ॥౧౨॥

కథం చ నిహతావేతౌ గిరిసారౌ నిశాచరౌ ।

నిశాచర స్థలమిదం కథం జీవేచ్ఛిశుర్మమ ॥౧౩॥

క ఉవాచ ।

ఉక్త్వా పరస్పరం తౌ తు స్నాప్య బాలం తథావిధమ్ ।

స్నాత్వా సుషుపతుస్తత్ర దమ్పతీ విస్మయాన్వితౌ ॥౧౪॥

తతశ్చతుర్థే వర్షే స స్వాశ్రమాత్ పరతో యయౌ ।

కాసారం జలజైర్యుక్తం నక్రమత్స్యగణైర్యుతమ్ ॥౧౫॥

తమాలవృక్షసరల జమ్బ్వామ్ర పనసాన్వితమ్ ।

నానా వృక్షలతాకీర్ణం ఫలపుష్ప సుశోభితమ్ ॥౧౬॥

నానాపక్షిగణాకీర్ణం నానామునిగణాన్వితమ్ ।

అతి స్వచ్ఛజలం రమ్యం సుజనస్యేవ మానసమ్ ॥౧౭॥

వ్యతీపాతే సోమవత్యాం స్నాతుం తత్రాగమద్దితిః ।

ఉపవేశ్య స్వకం బాలమాకంఠం జలగాఽభవత్ ॥౧౮॥

బాల ఉడ్డీయ తాం గన్తుం జలమధ్యే పపాత హ ।

చిక్రీడ స జలే యావత్ తావన్నక్రో దధార తమ్ ॥౧౯॥

ధావధావేతి జననీ చుక్రోశ జలమధ్యగా।

ఆగత్య జననీ బాలం గృహీతుం నైవ చాశకత్ ॥౨.౮.౨౦॥

ఆకృష్యతే జలే తేన జనన్యా బహిరేవ సః ।

స నక్రో బాలసహితాం దూరే దూరే చకర్ష హ ॥౨౧॥

బాలోవదత్ తతస్తాం స న మోచ్యోఽహం సుతస్త్వయా ।

సహ త్వయా సహైవాహం మరిష్యే న బలం మమ ॥౨౨॥

దృష్ట్వా స బాలామాకంఠ మగ్నాం తాం విహ్వలాం భృశమ్ ।

నిష్కాసితుం బలాచ్ఛిష్యా ఉడ్డీయ పతితా వనే ॥౨౩॥

తస్మాద్ బలవతో నక్రాత్తేఽపి శక్తా న చాభవన్ ।

తతోఽత్యన్తం బలం తస్య దర్శయామాస బాలకః ॥౨౪॥

లీలయైవ తదా నక్రం పృథివ్యాం జలతోఽక్షిపత్ ।

వాయుర్యథా ఫలం పక్వం గ్రావాణం బాలకో యథా ॥౨౫॥

శరీరం దృశ్యతే తస్య విశీర్ణం పతితం భువి ।

గతచేష్టం గతప్రాణం యోజనాయతమద్భుతమ్ ॥౨౬॥

సబాలా సహశిష్యైః సా ముదం ప్రాప్తాఽదితిస్తదా ।

తతో దివ్యవపుశ్చిత్రగన్ధర్వస్తమువాచ హ ॥౨౭॥

అహమాసం పురా రాజా గన్ధర్వాణాం గజానన ।

వివాహే సర్వ గన్ధర్వా మమ గేహముపాగతాః ॥౨౮॥

పూజితాః పరయా భక్త్యా న భృగుః పూజితో మయా ।

వైవాహికాని కార్యాణి కుర్వతా కుపితో మునిః ॥౨౯॥

శశాప మాం నక్రవరో భవిష్యసి సరోగతః ।

సమాకర్ణ్య మునేః శాపముపశాపం తమర్థయమ్ ॥౨.౮.30॥

తతో భృగురువాచేత్థం యదా కశ్యపనన్దనః ।

గజాననః స్పృశేత్ త్వాం తు తదా స్వం వపురాప్స్యసి ॥3౧॥

ఇదానీమసి విఘ్నోతో బాలరూపీ గజాననః ।

త్వమేవ జగతాం నాథః కర్తా పాతాఽపహారకః ॥3౨॥

నిర్గుణో నిరహంకారః సదసత్కారణం పరమ్ ।

నానావతారైర్భక్తానాం పాలకో దుష్టనాశనః ॥33॥

సర్వవ్యాపీ పూర్ణకామోఽనేకబ్రహ్మాండనాయకః ।

మునీనామప్యగమ్యస్త్వం మనోవాగనిరూపితః ॥3౪॥

ఇతి స్తుత్వా చ నత్వా చ సంపూజ్య బాలరూపిణమ్ ।

గజాననం ప్రయాతోఽసౌ కృత్వా ప్రదక్షిణాం ముహుః ॥3౫॥

అదితిర్బాలకం గృహయ లాలయిత్వా స్తనం దదౌ ।

ఆశ్చర్యం మానసా యాతా ప్రసన్నా నిజమన్దిరమ్ ॥3౬॥

ప్రణమ్య కశ్యపం సర్వం వృత్తాన్తం సమభాషత ।

స విస్మితోఽబ్రవీచ్చేనా మయం తు పరమేశ్వరః ॥౩౭॥

లీలావిగ్రహవాన్మన్యే మానుషం దేహమాశ్రితః ।

అత్యద్భుతాని చాన్యాని కర్మాణ్యేష కరిష్యతి ॥౩౮॥

దేవాసురైరశక్యాని ద్రష్టవ్యాని ప్రసాదతః ।

అస్మిన్ భక్తిర్దృఢా కార్యా జనైరాత్మహితేప్సుభిః ॥౩౯॥ (౩౦౦) ।

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే నక్రమోక్షణం నామ అష్టమోఽధ్యాయః ॥౮॥

అధ్యాయ ౯ ప్రారంభ –

క ఉవాచ ।

అన్యత్తే కథయిష్యామి చరితం బాలరూపిణః ।

గజాననస్యాఘహరం శృణుష్వైకమనా మునే ॥౧॥

ఏకస్మిన్సమయే హాహా హూహూస్తుమ్బురురేవ చ ।

వీణాగానరతా వీణాస్తా హరిపరాయణాః ॥౨॥

శంఖచక్రగదాపద్మ తులసీ దామభూషణాః ।

గోపీచన్దన లిప్తాంగాః పీతామ్బరధరాః శుభాః ॥౩॥

కైలాసం గన్తుకామాస్తే కశ్యపస్యాశ్రమం యయుః ।

అతి సంమానితాస్తేన పూజితాశ్చ యథావిధి ॥౪॥

ఉవాచ ప్రణతస్తాన్సోఽనాయాసేన సతాం దృశిః ।

కేన పుణ్యేన సంజాతా ధర్మార్థకామమోక్షదా ॥౫॥

ధన్యం తపో జనిర్మాతా పితరౌ జ్ఞానమాశ్రమః ।

ప్రయోజనం న జానేఽహం చలనే తద్వదన్తు మే ॥౬॥

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా సంప్రృష్టాస్తే తమబ్రువన్ ।
కైలాసం గన్తుకామానాం జాతం త్వద్దర్శనం హి నః ॥౭॥
దురితం విలయం యాతం జాతం చ సఫలం జనుః ।
అదూరే పరమా సిద్ధిర్విశ్రాన్తిః పరమా చ నః ॥౮॥
అనుజానీహి గచ్ఛామో గిరీశం ద్రష్టుముత్సుకాః ।
శ్రుత్వా వాక్యాని తేషాం తు పునరూచే తపోనిధిః ॥౯॥
భుక్త్వా వ్రజన్తు విశ్రామ్యాప్యభుక్త్వేతో న కో గతః ।
మజ్జనాయ జలం తేభ్యో దత్త్వా పాకమకారయత్॥౨.౯.౧౦॥
దేవార్చనరతాః స్నాత్వా బభూవుర్మునిసత్తమాః ।
తేఽపి సంపూజ్య శర్వాణీం శర్వం విష్ణుం వినాయకమ్ ॥౧౧॥
రవిం విష్ణుమయం ధ్యాననిష్ఠా ఆసన్ ముహూర్తతః ।
తదా వినాయకో బాలో రమిత్వా బాలకైర్బహిః ॥౧౨॥
ఆగతోఽన్తర్గృహం తావత్ పంచమూర్తిం దదర్శ సః ।
గృహీత్వా బహిరేవాశు చిక్షేపాగ్నిగృహం యయౌ ॥౧౩॥
భస్మాంగరాంగ సర్వత్ర కృత్వా లీనోఽభవచ్చ సః ।
విసృజ్య ధ్యానం నాపశ్యన్ మూర్తీస్తే పురతః స్థితాః ॥౧౪॥
తతస్తే విస్మితాః సర్వే పరస్పరమథాబ్రువన్ ।
కేన దైత్యేన నీతా నో మూర్తయః కర్మహేతవః ॥౧౫॥
గన్ధర్వా రాక్షసా యక్షా నేతుం మూర్తీః కిమాగతాః ।
కిం వా సత్త్వపరీక్షార్థ అంతర్ధానం గతా ఇమాః ॥౧౬॥
తతః క్రోధేన మహతా కశ్యపం ప్రష్టుమాగతాః ।

భవద్గృహే కథం ధ్యాననిష్ఠానాం మూర్తయో గతాః ॥౧౭॥
క్రీడన్తి జాతివైరాస్త ఆశ్రమే ఇతరేతరమ్ ।
దేవా బిభ్యతి తత్ కస్మాదాశ్రమే దస్యవః స్థితాః ॥౧౮॥
ఇతి శ్రుత్వా వచస్తేషాం కశ్యపోఽతిరుషాన్వితః ।
అభోజినో వినిశ్చిత్య మూర్తిప్రాప్తిం వినా చ తాన్ ॥౧౯॥
తతః శిష్యాన్ సమాకార్య కశ్యపో మునిసత్తమః ।
తానువాచ న మే జన్మావధ్యత్ర తస్కరోఽభవత్ ॥౨.౯.౨౦॥
ద్రైవాదిదానీం కో జాతో దస్యుస్త్వత్ర వదన్తు మే ।
క్రోధవాక్యం నిశమ్యేత్థమూచుః శిష్యా గురుం ప్రతి ॥౨౧॥
న వయం తస్కరాః స్వామిన్పుత్రస్తే విదితస్తవ ।
దోషానువర్ణనే దోషా అస్మాకం తన్న చక్ష్మహే ॥౨౨॥
తేషాం బ్రాహ్మీం సమాకర్ణ్య యష్టిహస్తో మునిస్తదా ।
పుత్రమన్వేషయన్యాతో వహ్న్యగారే దదర్శ తమ్ ॥౨౩॥
తేషాం పురః సమానీతో దృష్టస్తైః శివసన్నిభః।
ఉవాచ తత్సమక్షం తం కశ్యపః క్రోధసన్నిభః ॥౨౪॥
మూర్తీరానయ శీఘ్రం త్వం నో చేత్పుత్ర మరిష్యసి ।
మయా న నీతాస్తాస్తాత ప్రత్యువాచ స నిర్భయః ॥౨౫॥
బ్రవీషి శపథం యం యం తం తమేవ కరోమ్యహమ్ ।
ఏవం వదన్పితుర్భీత్యా రురోద భృశమర్భకః ॥౨౬॥
ప్రసార్య వదనం భూమౌ పతితో భృశవిహ్వలః ।
జననీ చ తదా యాతా తామువాచ తతోఽర్భకః ॥౨౭॥

యది మే భక్షితా దేవా స్త్వర్హ్యాస్యే దృశ్యతాం మమ ।
ప్రసారితే తదాస్యే సా దదర్శ విశ్వమన్తరా ॥౨౮॥
విస్మితా మూర్చితా భూమౌ పతితా భయవిహ్వలా ।
తత స్తే దదృశుస్తత్ర గంధర్వాః కశ్యపోఽపి చ ॥౨౯॥
కైలాసం శంకరం సాంగం వైకుంఠం విష్ణుమేవ చ ।
బ్రహ్మాణం సత్యలోకం చ శక్రం చైవామరావతీమ్ ॥౨.౯.30॥
సపర్వత వనాకీర్ణాం ధరణీం లోకసంయుతామ్ ।
సరితః సాగరాన్యక్షాన్ రక్షాంసి పన్నగానపి ॥3౧॥
వృక్షాన్పక్షిగణాంశ్చైవ భువనాని చతుర్దశ ।
ఇన్ద్రాది సర్వలోకాంశ్చ పాతాలాని దిశో దశ ॥3౨॥
తతో మాతా ప్రబుద్ధా సా స్తనపానం దదౌ ముదా ।
ననామ కశ్యపస్తం తు దృష్ట్వేత్థం విశ్వరూపిణమ్ ॥33॥
తర్కయామాస మనసి సాక్షాదీశ్వర ఏవ యః।
అవతీర్ణో మమ గృహే తమహం తాడితుం గతః ॥3౪॥
తతః స కశ్యపః ప్రాహ భుజ్యతామితి తాన్ప్రతి ।
నాయం బాలస్తాడయితుం మయా శక్యో మహాబలః ॥3౫॥
భీషయన్తూగ్రరూపేణ సమష్టివ్యష్టిరూపవాన్ ।
భవతాం యది శక్తిశ్చేత్తాడ్యతాం మూర్తిహేతవే ॥3౬॥
త ఊచుర్న వయం కించిద్ భక్షయామస్తవాలయే ।
అన్నం వా కన్దమూలాది పంచాయతనమన్తరా ॥3౭॥
ఇత్యుక్తవన్తో దదృశుర్బాలకం పంచధాఽపి తే ।

శివాశివేరవిశేభాననరూపం తమేవ హి ॥౩౮॥

ప్రణేముః స్థిరచిత్తాస్తే పుపూజుస్తుష్టువుర్ద్విగుః ।

క్షణం దదృశుర్బాలం క్షణం పంచస్వరూపిణమ్ ॥౩౯॥

క్షణం మహాభీతికరం క్షణం తం విశ్వరూపిణమ్ ।

తతస్తస్మై నివేద్యాన్నం షడ్రసం బుభుజుశ్చ తే ॥౨.౯.౪౦॥

తత స్తే నునువుర్భక్త్యా బాలం తం విశ్వరూపిణమ్ । ॥౪౧॥

త్రయ ఊచుః ।

అజ్ఞానేన విమోహితం జగదిదం సంసారచక్రే భ్రమన్ ।

నానాభేదధియా స్వరూపవిముఖం నానావిధి భ్రామితమ్ ।

నానాపాశనియంత్రితం నిజకృతైః కర్మాంకురైర్భ్రంశితం ।

నానారూపమరూపమేకసగుణం హిత్వా భవన్తం విభో ॥౪౨॥

అన్యే తే చరణారవిన్దనిరతా హిత్వా ఫలం యాజకా।

ఆత్మానం స్వపరేషు వర్త్మసు సదా సంచిన్తయన్తోఽమలాః ।

తే జ్ఞానేన విధూయ సర్వకలుషం దగ్ధ్వాంఽకురాన్కర్మజాం ।

స్త్వామేవాశు విశన్తి సర్వ సరితో వార్ధిం యథా మేఘజాః ॥౪౩॥

యే కేచిద్భజనానురక్తమనసః సిద్ధిం గతా భూయసీం ।

తే తత్రైవం నిమగ్నమానసతయా విస్మృత్య పాదామ్బుజమ్ ।

తే కృచ్ఛ్రాదుపరుహ్య చోత్తమపదం తస్మాత్పతన్తో నిజాద్ ।

అజ్ఞానాన్నవిదుర్విషం హి పిబతో హిత్వాఽమృతం దుర్లభమ్ ॥౪౪॥

తస్మాన్నో జననం భవేద్యది శుభం యద్వాఽశుభం త్వన్మృతి ।

రాస్తాం తత్ర నిరన్తరం శుభకరీ భక్తిశ్చ దుఃఖనాశినీ।

ఏవం చేద్భ్రమతాం కదాపి హి భవేత్ సంసారపాథోనిధో ।

ర్నస్తారో భవతః కృపేక్షణవశాత్సర్వాత్మనే తే నమః ॥౪౫॥

తవావతారాన్న హి కోఽపి శక్తో వేత్తుం కథం వా కతిచిత్కదేతి ।

యోగీశ మాయేశ గుణేశ భూమన్నమో నమస్తే భగవన్నమస్తే ॥౪౬॥

క ఉవాచ ।

ఏవం స్తుత్వా గతాస్తే తు కైలాసం గిరిశాలయమ్ ।

పంచాయతనమర్చన్తో విస్మితా బాలచేష్టితమ్ ॥౪౭॥ (౩౪౭)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే హాహాహూహూది స్తుతిర్నామ
నవమోఽధ్యాయః ॥౯॥

అధ్యాయ ౧౦ ప్రారంభ –

క ఉవాచ ।

తతస్తు పంచమే వర్షే సచౌలం వ్రతబంధనమ్ ।

చకార కశ్యపో ధీమాన్ సూత్రోక్తవిధినా శుభమ్ ।। ౧ ।।

శుభే మూహూర్తే లగ్నే చ బ్రాహ్మణైర్వేదపారగైః ।

ఆకారితాః శిష్యగణైర్దేవ దానవ రాక్షసాః ।।౨।।

మునయో యక్షనాగాశ్చ తథా రాజర్షయోఽపి చ ।

వైశ్యాః శూద్రాస్తథా యాతా నానోపాయనపాణయః ।। ౩ ।।

వవదుర్బహు వాద్యాని నృదేవైరాహతాని చ ।

గణేశపూజనం చక్రే స్వస్తివాచనమేవ చ ।। ౪।।

మండపస్థాపనం చక్రే మాతృకాపూజన తథా ।

చకారాభ్యుదయశ్రాద్ధం బ్రాహ్మణానాం తథార్చనమ్ ।।౫।।

సుహృదాం వస్త్రదానం చ చకార స యథార్థతః ।

అన్యేషాం చ తథా తేఽపి వస్త్రాణి నిదధుః పునః ।।౬।।

హోమాన్తే పునరానర్చ బ్రాహ్మణా- న్కశ్యపస్తతః ।

అన్తఃపటం వేదికాయాం ధారయిత్వా స సత్వరమ్ ।।౭।।

కృత్వాఽగ్నిస్థాపనం పూర్వముపనిన్యుశ్చ బాలకమ్ ।

సువాసిన్యో బ్రాహ్మణాస్తమక్షతాభిరవాకిరన్ ।।౮।।

తన్మధ్యే రాక్షసాః పంచ సుదుష్టా బ్రహ్మలింగినః ।

అస్త్రైస్తమాకిరన్దుష్టా స్తత్ప్రాణహరణేచ్ఛయా ।।౯।।

విఘాతశ్చైవ పింగాక్షో విశాలః పింగలస్తథా ।

చపలశ్చ మహాపుండ్రా అక్షమాలావిభూషితాః ।। ౨.౧౦.౧౦।।

జలపాత్రభృతోఽనర్ఘ్య వస్త్రామ్బరధరాః శుభాః ।

విశీర్ణోఽజాయతా దేహః కుమారస్య తదస్రతః ।। ౧౧।।

జ్ఞాత్వా కుమారస్తాన్దుష్టాన్మంత్రయామాస తండులాన్ ।

మహోత్కటః ప్రచిక్షేప తండులాన్పంచ పంచసు ।। ౧౨।।

తద్రైవ నిర్గతః ప్రాణా నిజరూపం సమాశ్రితాః ।

కరాలాః పతితా భూమౌ విశీర్ణా దశయోజనమ్ ।। ౧౩।।

వజ్రాఘాతాద్యథా పేతుర్గిరయస్తు బిడౌజసః ।

కోలాహలో మహానాసీద్రజసాచ్ఛాదితా దిశః ।। ౧౪।।

కథం వ్యాపాదితాః పంచ రాక్షసాః కూటరూపిణః ।

క్షణేనానేన బాలేన న జానీమోఽఖిలా అముమ్ ।। ౧౫।।

అవతీర్ణో భువో భారం హర్తుం కిం పరమేశ్వరః ।

ఏవం తతో గరిష్ఠే తే బ్రహ్మాద్యా దేవతాగణాః ॥ ౧౬॥

వవర్షుః పుష్పవర్షాణి విమానవరమాశ్రితాః ।

నీతేషు తేషు ప్రేతేషు బ్రాహ్మణాః కశ్యపోఽపి చ ॥ ౧౭॥

ఉపనీతే తత్ర శిశౌ వాసశ్చ మేఖలామపి ।

ఉపవీతాజినే దండం దదుస్తస్మై స్వమన్త్రతః ॥ ౧౮॥

తతోంఽజలిం పూరయిత్వా ప్రోదీక్ష్య మండలం రవేః ।

హోమం సర్వం సమాప్యైనం సావిత్రీం కశ్యపోఽబ్రవీత్ ॥౧౯॥

పాదమర్ఘం తతః సర్వాం భిక్షాం మాతా పురా దదౌ ।

అసంఖ్యాతాస్తతో భిక్షా దుదుస్తే సర్వ ఆగతాః ॥ ౨.౧౦.౨౦॥

ఉపదిశ్య తతశ్చైనం శౌచాచారాననేకశః ।

పునశ్చ బ్రాహ్మణాన్పూజ్య వాసాంసి కాంచనం చ గాః ॥౨౧॥

మహత్యరిష్టేఽతీతేఽస్మింస్తేభ్యో భక్త్యా దదౌ మునిః ।

వసిష్ఠంస్తం సభామధ్యే నినాయ బ్రహ్మణోఽన్తికమ్ ॥౨౨॥

సోఽపి కమండలుజలైరస్య తీర్థం గృహీతవాన్ ।

సర్వదా వికసత్పద్మం దదావస్మై కరస్థితమ్ ॥౨౩॥

బ్రహ్మణస్పతిరిత్యేవం నామ చక్రే తదాఽస్య సః ।

సంపూజ్య నామ చక్రేఽస్య భారభూతిర్బృహస్పతిః ॥౨౪॥

రత్నమాలాం దదౌ చాస్మై కుబేరోఽపి గలస్థితామ్ ।

సురానన్దేతి నామాస్య సంపూజ్య చ చకార హ ॥౨౫॥

సర్వప్రియేతి నామాస్య దత్త్వా పాశమపాం పతిః ।

శృణ్వత్సు సురసంఘేషు చకార శంకరోఽపి చ ।।౨౬।।

త్రిశూలం డమరుం దత్త్వా విరూపాక్షేతి చాభ్యధాత్ ।

దత్త్వా చన్ద్రకలాం నామ భాలచన్ద్రేతి చాకరోత్ ।।౨౭।।

రామస్య జననీ చాస్మై సఖీ బాలాయ చార్పయత్ ।

పరశుం పరశుహస్తేతి నామ చక్రే స్ఫుటం ముదా ।।౨౮।।

పునః సంపూజ్య సింహం సా దదౌ వాహనముత్తమమ్ ।

సింహవాహన ఇత్యేవం చక్రే నామాతిసున్దరమ్ ।।౨౯।।

ఉపాదిశద్దుష్టనాశం కురు శీఘ్రం వినాయక ।

సాగరో ద్విజరూపేణ ముక్తమాలాం దదావథ ।। ౨.౧౦.౩౦।।

మాలాధరేతి నామాస్య కృతవాన్పరిపూజ్య చ ।

ఆసనార్థం తతస్తస్మై శేషః స్వాత్మానమర్పయత్ ।।౩౧।।

ఫణిరాజాసనేత్యేవం నామ చక్రే స్వయం ముదా ।

దాహశక్తిం దదౌ వహ్నిర్ధనంజయేతి నామ చ ।।౩౨।।

ప్రభంజనేతి నామాస్మై వాయుశ్చ బలముచ్చకైః ।

ఏవం సర్వే యథాశక్త్యా దత్త్వా నామాని చక్రిరే ।।౩౩।।

తేషాం నిర్వచనే శక్తిర్న కస్యాపి భవేన్మునే ।

అపుపూజన్న చైనం స శక్రో మదవిమోహితః ।।౩౪।।

న వా కించిద్దదౌ చైనముపాయనవరం శుభమ్ ।।౩౫।।

అహం త్రిలోకీనమితః సురేశో, వృద్ధోఽమృతాశీ లఘుమర్భకం తమ్ ।

గజేన్ద్రగామీ హరిశూలపాణి, ప్రపూజితః కశ్యపజం నమస్యే ।।౩౬।।

సింహో యథా నాత్తితృణం సముద్రః పల్వలోదకమ్ ।

న యాచతి తథాఽన్యం వా కల్పవృక్షోఽఖిలం దదత్ ।।౩౭।।

ఏవం తస్యాశయం బుద్ధ్వా కశ్యపః ప్రణిధానవాన్ ।

ఉవాచ ధర్మసంయుక్తం వచస్తద్ధితకామ్యయా ।।౩౮।।

యత్రాద్భుతాని కర్మాణి యత్ర స్యుశ్చ గుణాకరాః ।

స నమస్యశ్చ పూజ్యశ్చ బ్రాహ్మణోఽపి చ నిర్గుణః ।।౩౯।। (౩౮౬)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే నానానామనిరూపణం నామ దశమోఽధ్యాయః ।। ౧
౦।।

అధ్యాయ ౧౧ ప్రారంభ :-

కశ్యప ఉవాచ ।

అయం తు మద్గృహే కోఽపి హయవతీర్ణః పరః పుమాన్ ।

అనిర్వాచ్య గుణో హీనో గుణైస్త్రిభిరనావృతః ॥౧॥

ఏతద్విరోధం యః కుర్యాత్ స పదభ్రంశతామియాత్।

ఏతస్యాద్భుత కర్మాణి శృణు మే గదతః సుర ॥౨॥

విరజా రాక్షసీ ఘోరా హన్తుమేనం సమాగతా ।

సా హతా తేన బాలేన పతితా హి ద్వియోజనా ॥౩॥

ఉద్ధతశ్చైవ ధున్దుశ్చ దైత్యౌ పరమ దుర్మదౌ ।

శుకరూపధరావేనం నిహన్తుం సముపాగతౌ ॥౪॥

పక్షే ధృత్వా పోథితౌ తౌ శిలాయాం గతజీవితౌ ।

నిపేతతుర్ధరాపృష్ఠే విశాలౌ సర్వదృగ్గతౌ ॥౫॥

తత్రైవ చిత్రగన్ధర్వో జలే నక్రత్వమాగతః ।

ఏతస్య స్పర్శమాత్రేణ గతో దివ్యశరీరతామ్ ॥౬॥

హాహాహూహూతుమ్బురూణాం సత్త్వసంశోధనాయ సః ।

జహార పంచాయతనం పంచధా స్వయమప్యభూత్ ॥౭॥

సర్వేషాం చ సమక్షం వో నిహతా పంచ రాక్షసాః ।

ఏవం మునివచః శ్రుత్వా బభాణ బలవృత్రహా ॥౮॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

న దృష్టోఽస్య గుణోత్కర్షస్తావన్మాన్యో భవేత్కథమ్ ।

క ఉవాచ ।

తతో దిదేశ వాయుం స నయైనం వ్యోమమండలమ్ ॥౯॥

తస్యానుజ్ఞాపదం వాయుర్యుగాన్త సదృశో వవౌ ।

ఆన్దోలయన్సర్వలోకం భ్రామయన్ కుధరాన్భృశమ్ ॥౨.౧౧.౧౦॥

అకాలః ప్రలయః కిం ను ప్రారబ్ధో లోకనాశనః ।

ఇత్యేవం భృశసంవిగ్నా ఋషయశ్చ చకమ్పిరే ॥౧౧॥

బటుం నేతు సమాయాతో మహాశక్త్యా ప్రభంజనః ।

న చాసనం త్వస్య చలం రోమ వా సమపద్యత ॥ ॥౧౨॥

భగ్నే వాయౌ తు సంప్రాహ శుష్మాణం పాకశాసనః ।

దహైనం త్వం బటుం శీఘ్రం ద్రష్టవ్యా శక్తిరద్య తే ॥౧౩॥

తదాజ్ఞాం శిరసా గృహ్య జగామ తముషర్బుధః ।

నిర్దహన్నివ త్రీంల్లోకాన్ప్రలయానలసన్నిభః॥౧౪॥

భస్మీకర్తుం ద్రుమాన్సర్వాన్శోషయన్సర్వసాగరాన్ ।

తం దహన్తం జనాన్సర్వాన్దృష్ట్వా కశ్యపనన్దనః ॥౧౫॥

తత్క్షణాదగిలద్రోగీ భేషజం గుటికామివ ।
మిలితే తాదృశే వహ్నౌ క్రోధసంరక్తలోచనః ॥౧౬॥
సహస్రలోచనో లోకాంల్లోచనైః సర్వలోచనైః ।
తావద్దదర్శ తం తత్ర సహస్రాధికలోచనమ్ ॥౧౭॥
అసంఖ్యశీర్షముకుటమనన్తశ్రోత్రసంయుతమ్ ।
అనన్త హస్తచరణమనన్తోదారవిక్రమమ్ ॥౧౮॥
శశిసూర్యాగ్నినయనం శిఖావ్యాప్తనభస్తలమ్ ।
సప్తపాతాలచరణం సప్తలోకైకమస్తకమ్ ॥౧౯॥
అసంఖ్యసూర్యసంకాశమసంఖ్యేన్ద్ర సుసేవితమ్ ।
అసంఖ్యకేశసంయుక్తం నానాబ్రహ్మాండరోమకమ్ ॥౨.౧౧.౨౦॥
ఆమూలాగ్రాద్యథా వృక్షే భవన్త్యౌదుమ్బరాణి వై ।
ఔదుమ్బరే వా మశకః సంఖ్యాతీతా భవన్తి హి।।౨౧॥
తథైవైకైకరోమాంచం సంఖ్యాతీతాండసంయుతమ్ ।
పశ్యంస్తత్రైవైకతరం భ్రాన్తః శక్రో వివేశ హ॥౨౨॥
పశ్యతి స్మ స తన్మధ్యే త్రైలోక్యం సచరాచరమ్ ।
అరణ్యకదలీకోశ పత్రే పత్రే యథా ఫలమ్ ॥౨౩॥
అసంఖ్యాతం జగత్తత్ర పశ్యతి స్మ శచీపతిః।
బభ్రామ భ్రాన్తచిత్తోఽసౌ నాలభన్నిర్గమం తతః॥౨౪॥
తతో ననామ మూర్ధ్నాఽసావేదం భగ్నమనోరథః।
ప్రార్థయామాస దేవేశం తదా శక్రో గజాననమ్ ॥౨౫॥
శక్ర ఉవాచ।

భూభారహరణార్థం యో జాతః కశ్యపనన్దనః ।

అచిన్త్యో మహిమా యస్య కిము వర్ణ్యో భవేన్మమ ॥౨౬॥

నిర్గమం దేహి దేవేశ కుక్షేరత్యన్తవిస్తరాత్ ।

అదృష్టపారాద్వర్షాణి ద్వాదశ భ్రమతా మయా ॥౨౭॥

తవ కుక్షౌ మయాఽదర్శి భువనాని చతుర్దశ ।

స్థానే స్థానే విభక్తాని ప్రతిరోమాంచమేకరాట ॥౨౮॥

సమష్టివ్యష్టిరూపాణి మహావిస్తారవన్తి చ ।

దృష్టాని తవ రూపాణి సుసౌమ్యానీతరాణి చ ॥౨౯॥

అద్భుతాన్యప్యసంఖ్యాని వక్త్రాణి నయనాని చ ।

దృష్ట్వా దుర్దర్శరూపాణి జగత్క్షోభకరాణి తే ॥౨.౧౧.30॥

దైత్యదానవపూర్ణాని సురమానవవన్తి చ ।

యక్షరక్షఃపిశాచాది చతురాకరవన్తి చ ॥3౧॥

వికరాల మహోరూపముపసంహర విశ్వకృత్ ।

గతో మోహం స్మృతిర్లబ్ధా ప్రసాదాన్నిఖిలేశ్వర ॥3౨॥

కాయేన మనసా బుద్ధ్యా వాచా త్వాం శరణం గతః ।

ప్రాకృతం దర్శయ విభో రూపం తే భక్తవత్సల ॥33॥

క ఉవాచ।

ఏవం యావత్ప్రార్థయతే స్వాత్మానం తావదేవ సః ।

సభామధ్యగతం తం చ దదర్శ బ్రహ్మచారిణమ్ ॥3౪॥

పశ్యతాం సర్వలోకానాం సాష్టాంగం ప్రణనామ తమ్।

అతివిస్మితచిత్తోఽసౌ లజ్జాహర్షసమన్వితః ॥3౫॥

శృణ్వన్తు సర్వదేవేషు నునావ బ్రహ్మచారిణమ్ ।

జాతం మునిగృహే శాన్తం క్రీడామానుషరూపిణమ్ ॥౩౬॥

శక్ర ఉవాచ ।

జానే న త్వాఽనన్తశక్తిం పరేశం, విశ్వాత్మానం విశ్వబీజం గుణేశమ్ ।

విశ్వాభాసం విశ్వవన్ద్యం త్రిసత్యం, త్రేధాభూతం జన్మరక్షార్తిహేతుమ్ ॥౩౭॥

ఏకం నిత్యం సచ్చిదానన్దనరూపం, సర్వాధ్యక్షం కారణాతీతమీశమ్ ।

చేష్టాహేతుం స్థావరే జంగమే చ । వాంఛాపూరం సర్వగం త్వాఽభివన్దే ॥౩౮॥

సర్వేశానం సర్వవిద్యానిధానం, సర్వాత్మానం సర్వబోధావభాసమ్ ।

సర్వాతీతం వాఙ్మనోగోచరం త్వాం, సర్వావాసం సర్వవిజ్ఞానమీడే ॥౩౯॥

క ఉవాచ ।

ఏవం స్తుత్వా చ నత్వా చ సంపూజ్య స్వాంకుశం దదౌ ।

కల్పవృక్షం చ దాస్యౌ ద్వే వినాయక ఇతి స్ఫుటమ్ ॥౨.౧౧.౪౦॥

చకార నామ శక్రోఽథ స్మరణాత్సర్వ సిద్ధిదమ్ ।

జయశబ్దైర్నమఃశబ్దైర్వాద్యశబ్దైరనేకధా ॥౪౧॥

గన్ధర్వగీతనినదైరప్సరోనృత్యనిఃస్వనైః ।

వ్యాప్తమాసీత్పుష్పవర్షైస్తదా వ్యోమ ధరాతలమ్ ॥౪౨॥

ప్రతికూలవహా నద్య ఆసన్పూర్వవహాః శుభాః ।

ప్రసన్నమాసీద్దిక్చక్రం వవుర్వాతాః సుఖావహాః ॥౪౩॥

ప్రదక్షిణార్చిషః శాన్తా ఆసన్సర్వత్ర వహ్నయః ।

తతః ప్రసన్నః శక్రాయ దదావభయమేకరాట్ ॥౪౪॥

భవితా న భయం క్వాపి తవ శక్ర రణాజిరే ।

పఠస్వ స్తోత్రమేతత్త్వం త్రిసన్ధ్యం భక్తితత్పరః ॥౪౫॥

అన్యోఽపి యః పఠేద్భక్త్యా శ్లోకత్రయమిదం నరః ।

స సర్వానాప్నుయాత్ కామాన్ సర్వత్ర విజయీ భవేత్ ॥౪౬॥

తతః శక్రో నమస్కృత్య వరం ప్రాప్య శుభావహమ్ ।

తతః సర్వే నమస్కృత్య స్వం స్వం స్థానం యయుర్ముదా ॥౪౭॥ (౪33)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే ఏకాదశోఽధ్యాయః ॥౧౧॥

అధ్యాయ ౧౨ ప్రారంభ –

క ఉవాచ ।

తతస్తు సప్తమే వర్షే ప్రవృత్తేఽసౌ వినాయకః ।

స్నాత్వా నిత్యవిధిం కృత్వా ముకుటభ్రాజిమస్తకః ॥౧॥

ఆయుధాని చ చత్వారి సింహారూఢో దధార సః ।

అంకుశం పరశుం పద్మం పాశం సర్వభయాపహమ్ ॥౨॥

దండాజినే కుండలే చ కాంచనే రత్నసంయుతే ।

బిభ్రత్కమండలుం దర్భాన్కౌశేయం పీతముత్తమమ్ ॥3॥

కస్తూరీతిలకం చన్ద్రం లలాటే క్షీణతేజసమ్ ।

ముక్తాఫలమయీం మాలాం కంఠే నాభౌ ఫణీశ్వరమ్ ॥౪॥

రోదసీ కమ్పయన్నుచ్చైర్జగర్జాసౌ స్వలీలయా ।

మేఘస్వన ఇతి భ్రాన్త్యా చాతకా వ్యాదదుర్ముఖమ్ ॥౫॥

ఉత్ప్లవన్త్యో మహానద్యః సిషిచుర్వ్యోమమండలమ్ ।

తదాననన్దతురుభావదితిః కశ్యపోఽపి చ ॥౬॥

ధన్యా వయం పూర్వజా న ఇత్యాత్మానం ప్రశంసతుః।
ఏతస్మిన్సమయే కాశీరాజోఽప్యాశ్రమమభ్యగాత్ ॥౭॥
పరస్పరాలింగనేన ముముదుస్తేఽఖిలాస్తదా ।
న్యవిశన్తాసనే సర్వే నమస్కృత్య పరస్పరమ్ ॥౮॥
స్వాద్వన్నం భోజయామాస మునిస్తం షడ్రసైర్నృపమ్ ।
విశ్రాన్తం పరిపప్రచ్ఛ కిమాగమనకారణమ్ ॥౯॥
శ్రీమతాం దర్శనం నోఽద్య జాతం పుణ్యవశాన్నృప ।
పురోహితస్య మే న త్వం వృత్తాన్తం కిం గృహీతవాన్ ॥౨.౧౨.౧౦॥
క ఉవాచ ।
ఏవం మునివచః శ్రుత్వా జగాద నృపసత్తమః ।
క్షమాపరాధం మే బ్రహ్మన్రాజ్యాకులిత చేతసః ॥౧౧॥
పుత్రస్య మే వివాహోఽస్తి త్వామాకారయితుం ప్రభో ।
ఆగతోఽహం మునే జాతః కృతార్థస్తవ దర్శనాత్ ॥౧౨॥
చల శీఘ్రం వివాహం త్వం సంపాద్య పునరేవ హి ।
న శ్లాఘ్యో లోకవర్యేషు వినా చైవాగమం తవ ॥౧౩॥
అహమేవ సమాయాతోఽతస్త్వాం నేతుం మహామునే ।
మునిరువాచ ।
నాహమేష్యే నృపశ్రేష్ఠ చాతుర్మాస్యరతోఽధునా ॥౧౪॥
పుత్రం నయ సమర్థం మే యదీచ్ఛసి జనాధిప ।
రాజోవాచ ।
పుత్రమాజ్ఞాపయ మునే గమిష్యావో జవాన్వితౌ ॥౧౫॥

ఏవం నృపవచః శ్రుత్వా మునిః పుత్రమథాబ్రవీత్ ।
వచోనురోధాద్రాజ్ఞోఽస్య ప్రేషయే త్వామ్ వినాయక ॥౧౬॥
విద్యమానే తు మహతి దుఃఖే విరహజే తవ ।
తామాజ్ఞాం శిరసా వన్ద్య చరణావుభయోరపి ॥౧౭॥
మాతాపిత్రోర్బహిరగాద్రాజ్ఞా చారోపితో రథే।
సోఽపి నత్వా తయోః పాదౌ స్వయమారురుహే రథమ్ ॥౧౮॥
ఆజగామాదితిస్తం చ ప్రావదన్నృపసత్తమమ్ ।
అయం మే బాలకో రాజన్ రక్షణీయో నిరన్తరమ్ ॥౧౯॥
ఉత్పాతో జాయతే తత్ర యత్ర మే బాలకో భవేత్ ।
అతోఽయం యత్నతో రక్ష్యః పక్ష్మణీవ కనీనికామ్ ॥౨.౧౨.౨౦॥
యథా నయసి పుత్రం మే తథాఽత్ర త్వం సమానయ ।
ఓమిత్యుక్త్వాఽదితిం రాజా ప్రణిపత్య విసృజ్య తామ్ ॥౨౧॥
సహ తేన యయౌ శీఘ్రం రథేనానిలరంహసా ।
గచ్ఛతా రథమార్గేణ రాజ్ఞా ప్రాప్తా మహాటవీ ॥౨౨॥
నరాన్తక పితృవ్యస్య స్థానం తచ్చాతిసున్దరమ్ ।
రౌద్రకేతోర్బలీ భ్రాతా ధూమ్రాక్షో నామ నామతః ॥౨౩॥
దశవర్షసహస్రం స తపస్తేపే సుదారుణమ్ ।
సహస్రకిరణం నిత్యం నిత్యమారాధయన్ముదా ॥౨౪॥
ప్రార్థయన్సర్వసంహారకరమాయుధముత్తమమ్ ।
త్రయాణాం భువనానాం స ఇచ్ఛన్వశ్యత్వమాత్మనః ॥౨౫॥
వృక్షస్కన్ధాలమ్బిపాదోఽధోముఖో ధూమమాపిబన్ ।

ఏవం బహుగతే కాలేఽమోఘం శస్త్రముపస్థితమ్ ॥౨౬॥
ప్రేషితం భానునా తస్మై రాక్షసాయ తపస్యతే ।
వ్యోమవ్యాపీ యస్య తేజో దదర్శ స వినాయకః ॥౨౭॥
శీఘ్రముడ్డీయ జగ్రాహ గరుత్మానివ పన్నగమ్ ।
తదా విస్మయమాపేదే కాశిరాజో మహామనాః ॥౨౮॥
తర్కయామాస మనసి లాభే హానౌ చ జీవనే ।
నాస్తి దైవాతిరేకేణ నిమిత్తం భువనత్రయే ॥౨౯॥
మమ నైవాభవత్ప్రాప్తిః సహసా తస్య తస్య యా ।
జ్ఞాతుం తదస్త్రసామర్థ్యం తోలయిత్వాఽక్షిపచ్చ సః ॥౨.౧౨.30॥
ఊర్ధ్వం గతం తద్దైవాశు రవం కృత్వా భయానకమ్ ।
ధూమ్రాక్షే పతితం తత్తు స తద్దైవ ద్విధాఽభవత్ ॥3౧॥
గండశైలా ద్రుమాస్తాభ్యాం ఖండాభ్యాం చూర్ణితా భృశమ్ ।
ధనుః పంచశతం పృథ్వీ పదద్భ్యాం వ్యాపితా తదా ॥3౨॥
తతస్తస్య సుతౌ ఖ్యాతౌ జఘనో మనురేవ చ ।
శుశ్రూషాయాం రతౌ తస్య పితరం వీక్ష్య తాదృశమ్ ॥33॥
క్రోధావిష్టౌ దదృశతుస్తం వినాయకమన్తికే ।
దుద్రువతుః ప్రసార్యైవం వక్త్రం కాలాన్తకోపమమ్ ॥3౪॥
బటుమానీయ పితరం కథం ఘాతితవానసి ।
ఇత్యూచతుః కాశిరాజం రోషావిష్టౌ నిశాచరౌ ॥3౫॥
రక్షితోఽసి పురా పిత్రా మమ పూర్వం నరాన్తకాత్ ।
తం మారయిత్వా యత్నేన కథం జీవసి రే నృప ॥3౬॥

క ఉవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య నృపో వాక్యం చకమ్పే భృశవిహ్వలః ।

తర్కయామాస మనసి కథమానీతవానహమ్ ॥౩౭॥

నన్దనం కశ్యపస్యైనమపస్మారమివ స్థితమ్ ।

క్రుద్ధో నరాన్తకశ్చేన్మే బలాద్రాజ్యం గ్రహీష్యతి ॥౩౮॥

తదా మే రక్షితా కః స్యాత్తతః శపథమారభత్ ।

నృప ఉవాచ ।

ఏతదర్థం మయాఽనీతో నైవాయమర్భకః క్వచిత్ ॥౩౯॥

బ్రాహ్మణేశ్వరయోరత్ర శపథో మే నిశాచరౌ ।

పురోహితస్య పుత్రోఽయం వివాహార్థం సమాహృతః ॥౨.౧౨.౪౦॥

న విఘ్నం కురుతం తత్ర నీయతాం బాలకో హయయమ్ ।

ఇత్యస్య వచనాతే స మునిపుత్రో జగాద తమ్ ॥౪౧॥

కథం బద్ధ్వా శత్రుహస్తే శిశుం మాం త్వం ప్రయచ్ఛసి ।

అదితిం కశ్యపం వాపి వదిష్యసి కిముత్తరమ్ ॥౪౨॥

క్రుద్ధశ్చేత్కశ్యపస్త్వాం హి కుర్యాద్ భస్మ న సంశయః ।

ఏవం వదతి తస్మింస్తు బాలకే మునినన్దనే ॥౪౩॥

భక్షితుం తం సమాయాతౌ బిడాలో మూషకం యథా ।

ప్రసార్య వదనం బాలో ఘోరం శబ్దమథాకరోత్ ॥౪౪॥

చకమ్పే చ త్రిభువనం తౌ చ నిశ్వాసయోగతః ।

సంప్రాప్తౌ మేఘపటలం వాత్యయైవ యథా తృణమ ॥౪౫॥

ముహూర్తద్వితయే జాతే వ్యస్తౌ ద్వౌ తౌ నిపేతతుః।

నరాన్తకస్య నగరే జఘనో మనురేవ చ ॥౪౬॥
గిరిశీర్షే గండశైలో మహావాతేరితౌ యథా।
పతద్భ్యాం తచ్ఛరీరాభ్యాం చూర్ణితాని గృహాణి చ ॥౪౭॥
ముఖహస్త రవా ఆసన్ హాహాకారో మహానభూత్ ।
కిమిదం కిమిదం దూతా ధావమానా యయుస్తదా ॥౪౮॥
మృతౌ ధూమ్రాక్షతనయౌ శ్రుత్వా సమ్యగ్ వ్యలోకయన్ ।
సచేతనౌ చ తౌ దృష్ట్వా సావధానావకుర్వత ॥౪౯॥
దూతాంస్తాం వూచతుః సర్వం వృత్తాన్తమనుపూర్వశః ।
వధం పితుః కాశ్యపేయాత్తస్య శ్వాసాన్నిపాతనమ్ ॥౨.౧౨.౫౦॥
స గచ్ఛతి స్యన్దనేన కాశీరాజేన సంయుతః ।
ఏవం దూతా నిశమ్యైనం నరాన్తకమథాబ్రువన్ ॥౫౧॥
పితృవ్యం నిహతం శ్రుత్వా సాపరాధం నరాన్తకః ।
ఋషిపుత్రం తథా యాన్తం కాశీరాజేన సంయుతమ్ ॥౫౨॥
క్రోధేనారక్తనయనః పురః పశ్యన్నిశాచరాన్ ।
అజ్ఞాపయాత్తమానేతుం సహస్రప్రమితాంస్తదా ॥౫౩॥
ధృత్వాఽనేయో మునేః పుత్రో యుద్ధకృచ్చేత్స హన్యతామ్ ।
కాశీరాజరథో వాపి శీఘ్రం గచ్ఛన్తు రాక్షసాః ॥౫౪॥
ఆజ్ఞామాత్రేణ తే జగ్ముస్త్వరయా వాతరంహసః।
కాశ్యపేయం చ నృపతిం దదృశుస్తే చ తౌ చ తాన్ ॥౫౫॥
తతో వినాయకశ్చక్రే భీమశబ్దం భయావహమ్ ।
తతో నిశాచరాః పేతుస్త్యక్త్వా ప్రాణాంస్తు కేచన ॥౫౬॥

కేచిత్పలాయితాః కేచిద్ భగ్నపాదాః ప్రపేదిరే ।

కేషాంచ్ఛిన్నమస్తకా భిన్నాః కేచిచ్ఛీర్ణోదరాః శరైః ॥౫౭॥

భగ్నాస్యా భగ్ననేత్రాశ్చ భగ్నోరుబాహవః పరే ।

ప్రపలాయ్య గతా యే తు ఆగతాస్తే నరాన్తకమ్ ॥౫౮॥

ఉదన్త సర్వమాచఖ్యుర్వినాయకకృతం తదా ॥౫౯॥ (౪౯౨)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే నిశాచరవధో నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥౧౨॥

అధ్యాయ ౧౩ ప్రారంభ –

దూతా ఊచుః ।

వినాయకం రథస్థంతమాజ్ఞాం ప్రాప్య గతా వయమ్ ।

సర్వే రవే తదా దృష్టః కృతాన్తసదృశస్తు సః ॥౧॥

సర్వే నిశాచరాః స్వామిన్ మృతాస్తద్వీతితోఽనఘ ।

వయం తవ ప్రసాదేన జీవన్తస్త్వాం సమాగతాః ॥౨॥

ఈశ్వరీయ కృపాయోగాత్ సింహవృన్దాద్ గజా ఇవ ।

త్రైలోక్యే తు పుమాన్నాస్తి యో యుధ్యేత్సహ తేన వై ॥3॥

క ఉవాచ ।

ఇత్థం నిశమ్య తద్వాక్యం జగదే స నరాన్తకః ।

కిం వా వదథ బాలిశ్యాత్ క్వ బాలః క్వ నరాన్తకః ॥౪॥

కిం కర్తవ్యం పతంగేన ప్రలయానల సన్నిధౌ ।

మేరుగిరిః పతేత్కిం వా ఖనతా మూషకేన చ ॥౫॥

తతఃశ్చాజ్ఞాపయద్దైత్యాన్ కాశిరాజపురీం ప్రతి ।

లుంఠనం యత్ర కర్తవ్యం యేన వ్యగ్రో భవేన్నృపః ॥౬॥

తస్మిన్ వ్యగ్రే సోఽపి భవేత్ కశ్యపస్య సుతోఽపి చ ।

నో చేదుభౌ నిహన్తవ్యౌ సర్వైః సర్వప్రయత్నతః ॥౭॥

తతో దదౌ మహార్హాణి తేభ్యో రత్నాన్యనేకశః ।

వస్త్రాణి చ విశిష్టాని శస్త్రాణి వివిధాని చ ॥౮॥

తే తం తదా నమస్కృత్య యయుః కాశీశపత్తనమ్ ।

పరస్పరం సమూచుస్తే దిక్చక్రం వ్యాప్య సేనయా ॥౯॥

తత్రయోఽభూన్మహాసేనా నీరేవం సోఽదిశత్తదా ।

యస్య దృష్టిగతో దైత్యాః స తు తేన నిహన్యతామ్ ॥౨.౧౩.౧౦॥

అన్యథా మమ దండ్యస్య తస్యాహం ప్రాణనాశకృత్ ।

ఏవం తేన సమాదిష్టః దైత్యా జగ్ముర్దిశో దశ ॥౧౧॥

వినాయకస్తేన రాజ్ఞా రథస్థేన గతః పురీమ్ ।

నానాధ్వజ పతాకాభిశ్చిత్రితాం రంగమాలయా ॥౧౨॥

వాద్యైర్దుందుభినిర్ఘోషైః పూజాద్రవ్యైరనేకధా ।

అమాత్యా నాగరాశ్చైవ ప్రతిజగ్ముర్వినాయకమ్ ॥౧౩॥

ఉపచారైః షోడశభిర్భక్త్యా సర్వేప్యపూజయన్ ।

రాజానం చ తతో జగ్ముర్నగరీమన్తరాఽఖిలః ॥౧౪॥

తస్మిన్ప్రవిష్టే ప్రాసాదాన్రురుహుర్యోషితోఽఖిలాః ।

కాశ్చిద్ద్రష్టుం బహిర్యాతా వ్యస్తాలంకరణామ్బరాః ॥౧౫॥

అనాదృతపితృభ్రాతు భర్తృమాతృ సుహృజ్జనాః ।

త్యక్త్వా భోజనపాత్రం చ భుక్తవన్త పతిం చ కాః॥౧౬॥

ఏకా నిరుద్ధా సర్వైః సా ధ్యాత్వా దేవం వినాయకమ్ ।

భక్త్యా నిమీల్య నయనే జహౌ ప్రాణాంస్తదద్భుతమ్ ॥౧౭॥

లాజవర్షైః పుష్పవర్షైర్వవర్షుస్తం కుమారికాః ।

విమానస్థా దేవగణా దదృశుస్తం మహోత్సవమ్ ॥౧౮॥

బ్రాహ్మణాః పరమాత్మానం పశ్యన్తి స్మ వినాయకమ్ ।

క్షత్రియాస్తం మహావీరం పశ్యన్తి స్మ రణోత్సుకమ్ ॥౧౯॥

వైశ్యాస్తం దదృశుః సర్వే రుద్రం సంహారకారకమ్ ।

శూద్రాస్తం హరిరూపేణ నృపరూపేణ చాలుకన ॥౨.౧౩.౨౦॥

యస్య యస్య యథా భావస్తాదృశంసోఽభ్యవీక్షత ।

యథా రక్తే సితేపీతే స్ఫటికస్తాదృశాకృతిః ॥౨౧॥

ఏక ఏవ పుమాన్యద్వత్ పితా భ్రాతా చ శాలకః ।

తతో వినాయకోఽపశ్యత్ పురమధ్యే మహాసురౌ ॥౨౨॥

విఘటం దన్తురం రన్తుం సమాహ్వాయత సాదరమ్ ।

తౌ తౌ దుష్టమనసౌ బాలకైః సముపాగతౌ ॥౨౩॥

ఆలింగితుం కృతోద్యోగౌ తేన జ్ఞాతౌ దురాశయౌ ।

ఆలింగ్య చూర్ణయామాస పుష్పం హస్తగతం యథా ॥౨౪॥

త్యక్తౌ భూమిగతౌ తౌ తు రేజతుర్దశయోజనౌ।

కాశిరాజశ్చ లోకాశ్చ దృష్ట్వాఽశ్చర్యం తు మేనిరే ॥౨౫॥

ముముచుః పుష్పవర్షాణి దేవాస్తస్మిన్నభోగతాః ।

సాధు సాధ్వితి శబ్దైశ్చ జయశబ్దైశ్చ కేచన ॥౨౬॥

మునయశ్చైవ దేవాశ్చ తుష్టువుస్తం వినాయకమ్ ।

మాయామానుషరూపేణ చరన్తం బాలలీలయా ॥౨౭॥

శక్రాదీనామజేయౌ యౌ తావనేన హి చూర్ణితౌ ।

తథో వీథీరతిక్రమ్య రథో యాతోఽగ్రతోఽగ్రతః ॥౨౮॥

తతోఽన్యావసురౌ దృష్ట్వా హన్తుమేనం సమీయతుః ।

పతంగ విధులౌ నామ్నా వాత్యారుపౌ మహాబలౌ ॥౨౯॥

తతో వ్యాకులితో లోకో రజసాచ్చాదితోఽఖిలః ।

ప్రాసాదా వృక్షసంఖ్యాశ్చ పతితా వసుధాతలే ॥౨.౧౩.30॥

ప్రావారనిచయా భాన్తి గగనే పక్షిసన్నిభాః ।

కేషాంచ్ఛిన్నమస్తకాత్ పేతురుష్ణివాణి దిశోదశ ॥3౧॥

కోలాహలో మహానాసీన్న ప్రాజ్ఞాయత కించన ।

రథోఽపి గగనం గన్తుముద్యతస్తమ్భితోఽమునా ॥3౨॥

నిఃసార మనుజాః పేతు సద్యో జాతా ఇవాత్రనీమ్ ।

తతోఽతిబలినౌ జ్ఞాత్వా దధార శిఖయోరుభౌ ॥33॥

ఏకేన ముష్టినా దేవో భ్రామయిత్వా బలాచ్చిరమ్ ।

తత్యాజ స ధరాపృష్ఠే వ్యసూతౌ దదృశే జనః ॥3౪॥

తర్కయామాస దేవోఽయం కశ్యపస్య సుతో బలీ।

యతోఽనేన హతావేతావసురౌ యోజనాయతౌ ॥3౫॥

అస్మిన్వయసి కస్యాపి నేదృశం వీక్ష్యతే బలమ్ ।

ఏతావద్ దుష్టసామర్థ్యం కాశిరాజోఽప్యనన్దత ॥3౬॥

అవప్లుత్య రథాత్తస్మాత్తం ననామ వినాయకమ్।

ఉవాచ చ మహాయోగిన్బాలస్యాపి న తే కృతిః ॥3౭॥

బ్రహ్మాదిజ్ఞానవిషయా కుతః స్యాచ్చర్మచక్షుషః ।

జగదుత్పాదకోఽనేకరూపోఽస్య వన హేతవే ॥౩౮॥

న సంఖ్యా వర్తతే స్వామిన్నవతారాణాం చ తే విభో ॥౩౯॥

తతోఽగ్రతో రథో యాతస్త్వరయా నృపతేర్గృహమ్ ॥౨.౧౩.౪౦॥

తతో దదర్శ బాలోఽసౌ దైత్యం పాషాణరూపిణమ్ ।

తతోఽహనత్ పరశునా శతధా సోఽభవత్తదా ॥౪౧॥

తస్మాద్వినిఃసృతో భీమో దంష్ట్రాదశనభాసురః ।

శ్మశ్రులో దీర్ఘకాయశ్చ పురుషః పింగలో మహాన్ ॥౪౨॥

తతస్తే బాలకాః సర్వే లోకాశ్చాన్యేఽపి దుద్రువుః ।

తం చాపి న్యహనన్ముష్ట్యా స చాపి న్యపతద్భువి ॥౪౩॥

అసంమత జనా బాలం భగవన్తం ధృతాకృతిమ్ ।

తతో రాజా హృష్టమనా రథాదుత్తీర్య బాలకమ్ ॥౪౪॥

అన్తఃప్రవేశయామాస స్వయమాదాయ సత్వరమ్ ।

రత్నవర్ణమయే స్వీయ ఆసనే చోపవేశ్య తమ్ ॥౪౫॥

ఉపచారైః షోడశభిః ప్రపూజ్య చ యథావిధి ।

మహార్ఘవస్త్రాభరణైర్దివ్యైశ్చైవ సుగన్ధిభిః ॥౪౬॥

పరమాహ్లాదసంయుక్త స్తుష్టావ చ ననామ చ ।

అన్నం చ షడ్రసం నానా పక్వాన్నం వ్యంజనాన్వితమ్ ॥౪౭॥

సుహృద్భిర్భోజయామాస పరమాన్నమనేకధా ।

తతో నానాఫలాన్యాశు దదౌ తేభ్యో నరాధిపః ॥౪౮॥

తతోఽష్టాంగం చ తామ్బూలం రత్నకాంచనసంయుతమ్।

తతః స్వయం బుభోజాశు శిశుభిః పరివారితః ॥౪౯॥

తతః ప్రస్వాపయామాస కృతసన్ధ్యావిధిం చ తమ్ ।

పర్యంకే రుచిరే దీపవితానపరిశోభితే ॥౨.౧౩.౫౦॥

స్వయం తదాజ్ఞయా రాజా సుష్వాప ప్రియయా సహ ।

అత్యాప్తాంశ్చతురః స్థాప్య జాగరాయ తదన్తికే ॥౫౧॥ (౫౪౩)

ఇతి శ్రీమదాది శ్రీమన్మహాగాణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితం నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥౧౩॥

అధ్యాయ ౧౪ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

తతః ప్రభాత ఉత్థాయ శౌచం కృత్వా యథావిధి ।

చకార మజ్జనం సోఽథ సన్ధ్యాం చక్రే యథావిధి ॥౧॥

హోమం చకార సమిధం స్థాప్య కృష్ణాజినం శుభమ్ ।

నిధాయ దండమ్ చిక్రీడ బాలకః స వినాయకః ॥౨॥

నిశమ్య కీర్తిం తత్రత్యో బ్రాహ్మణో వేదశాస్త్రవిత్ ।

ధర్మదత్త ఇతి ఖ్యాతో మునిపుత్రదిదృక్షయా ॥౩॥

ఆగతో నృపవర్యస్య కాశిరాజస్య వేశ్మ సః ।

రాజ్ఞా సంమానితః సోఽథ ప్రపచ్ఛ నృపసత్తమమ్ ॥౪॥

క్వాసౌ మహాబలః పుత్ర కశ్యపస్య వదస్వ మే ।

తతో లోకా జగురయం క్రీడతే బాలకైః సహ ॥౫॥

తత ఉత్థాయ విప్రోఽసౌ పాణౌ ధృత్వాఽవదచ్ఛ తమ్ ।

మమ మిత్ర సుతస్త్వం హి శ్రుతా కీర్తిర్మయా తవ ॥౬॥

అతస్త్వాం స్వగృహే నేతుమాగతోఽహం న సంశయః ।

పునీహి పాదరజసా సర్వం నః సఫలీకురు ॥౭॥

పరబ్రహ్మస్వరూపోఽసి పరమాత్మా పరాత్పరః ।

భూభారహరణార్థాయ జాతోఽసి కశ్యపాలయే ॥౮॥

క్రీడామానుషరూపోఽసి జానే త్వాం తత్వతోఽర్భక ।

తతో వినాయకః ప్రాహ కిమర్థం త్వమిహాగతః ॥౯॥

ఆజ్ఞామాత్రేణ తే తాత కథం నాయామి తేఽన్తికమ్ ।

ఇత్యుక్త్వా త్వరయా యాయాద్ధర్మదత్తపురఃసరః ॥౨.౧౪.౧౦॥

ధూలిముద్ధూల యద్భిస్తైర్బాలకైరనుగైర్వలీ।

మార్గే తు గచ్ఛతస్తస్య నరాన్తక సమీరితౌ ॥౧౧॥

కామసంజ్ఞశ్చ క్రోధశ్చ ద్వావేతౌ రాక్షసాధమౌ ।

పరస్పరం యుధ్యమానౌ హన్తుమన్తికమాగతౌ ॥౧౨॥

యుధ్యమానౌ నిపతితౌ బాలకే దుష్టమానసౌ ।

ఖరరూపౌ యథా వహ్నిం పతంగావివ దుర్మదౌ ॥౧౩॥

తతస్తే బాలకాః సర్వే దుద్రువుస్తే దిశోదశ ।

తతో వినాయకో ధృత్వా తయోః పాదౌ బలేన సః ॥౧౪॥

భ్రామయామాస బహుధా పోథయామాస భూతలే ।

తతస్తౌ పతితౌ భూమౌ వ్యసూ లోకా వ్యలోకయన్ ॥౧౫॥

సమకమ్పత్ త్రిభువనం పతద్దేహరవాత్తదా ।

లోకవార్తాసు విశ్వాసం ధర్మదత్తోఽన్వపద్యత ॥౧౬॥

దృష్ట్వా తస్య మహత్కర్మ ప్రత్యక్షేణ మహామునిః ।

తతో యయౌ ధర్మదత్తస్తేన సాకం పురఃసరః ॥౧౭॥

దదర్శ కుంజరం మత్తం గూఢరూపం మహాబలమ్ ।

ఇతస్తతో విద్రవన్తం జనం హన్తుం సముద్యతమ్ ॥౧౮॥

ఇతస్తతో మహావీరాః పలాయనపరా యయుః ।

కోలాహలో మహానాసీజ్జనానాం తత్ర ధావతామ్ ॥౧౯॥

రజసాఽవ్యాపి సకలం నీహారేణేవ పర్వతాః ।

గజో యాతో రాజగజాన్మత్తాన్ హన్తుం మహాబలః ॥౨.౧౪.౨౦॥

గజయుద్ధం మహాఘోరం ప్రాసాదస్థా వ్యలోకయన్ ।

బభఞ్జురశ్వశాలాం తే దృష్ట్వా బద్ధాన్ హయానపి ॥౨౧॥

ఉద్బంధనా హయా యాతా గజాశ్చ కకుభో దశ ।

ధర్మదత్తో గృహీత్వా తం గృహాన్తర్గన్తుముద్యతః ॥౨౨॥

ఆస్ఫాల్య తత్కరం బాలో రురోహ కరిణం బలాత్ ।

బిభేద గండం సృణినా వారంవారం వినాయకః ॥౨౩॥

అసృక్ప్రవాహ పరితో నిపపాత మహీతలే ।

స గజో బృంహితం కృత్వా సర్వలోకభయావహమ్ ॥౨౪॥

పతతా తేన భగ్నాని విస్తీర్ణేనాయతేన చ ।

సంఖ్యాతీతాన్యగారాణి సర్వోపస్కరవన్తి చ ॥౨౫॥

చకమ్పే పృథివీ సర్వా సపర్వత వనాకరా ।

తతోఽన్ధకారే విగతే తత్రేయుర్నాగరాజనాః ॥౨౬॥

భీతభీతా మహారౌద్రే మృతే తస్మిన్ నిరీక్ష్య తమ్ ।

బాలం తు బలినో గత్వా తస్మాదుత్తారయన్బలాత్ ॥౨౭॥

ధర్మదత్తః పునశ్చైనం కటావేవాభ్యధారయత్ ।

గృహమధ్యే నినాయాశు పునరుత్పాత శంకయా ॥౨౮॥

నివృత్తేస్వనిమిత్తే స ద్విజాతిభ్యో దదౌ ధనమ్ ।

పూజయామాస చైవైనముపచారైః పృథక్పృథక్ ॥౨౯॥

వస్త్రాలంకారకుసుమైర్నానా నైవేద్య సంచయైః ।

భోజయామాస విధివత్ సిద్ధిబుద్ధీ ఉభే దదౌ ॥౨.౧౪.30॥

దక్షిణార్థం ధర్మదత్తో ననామ దండవత్క్షితౌ ।

ఉవాచ చ ప్రసన్నాత్మా హర్షగద్గదయా గిరా ॥3౧॥

మమ భాగ్యం తు ఫలితం యద్దృష్టం చరణామ్బుజమ్ ।

జగదీశో జగత్కర్తా జగత్సాక్షీజగద్గురుః ॥3౨॥

మమ వాక్యాదిహాయాత ఉద్ధర్తుం మమ పూర్వజాన్ ।

ఏవం బ్రువన్నేవ మునిః స్వాసనే సన్నివేశితః ॥33॥

వినాయకేన దేవేన పూజితో బహుభక్తితః ।

తతోఽతిశుశుభే బాలః సిద్ధిబుద్ధియుతో భృశమ్ ॥3౪॥

గంగాగౌరియుతో యద్వచ్ఛూలపాణిస్త్రిలోచనః ।

ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర జృమ్భా నామ్న్యాగతా శుభా ॥3౫॥

పీతామ్బరధరా చారూకంకణా చారుభూషణా।

అతిదుష్టమనాః సా తు పత్నీ ధూమ్రాక్షరక్షసః ॥3౬॥

సోవాచ మధురాం వాచం నిధానమిదముత్తమమ్ ।

ఇత్యరిష్టాని జాయన్తే తాని నశ్యన్త యత్నతః॥3౭॥

కథంచారూ భవేద్భోగో మాతాపిత్రోరముష్య వై ।

ఏవముక్త్వా స్త్రియః సర్వా ఉవాచ చ వినాయకమ్ ॥౩౮॥

మహద్భాగ్యం మమ విభో యజ్ఞాతం తవ దర్శనమ్ ।

పరిశ్రాన్తోఽసి దేవేశ నానాదుష్టవినాశనాత్ ॥౩౯॥

అభ్యంగం కురు తైలేన సుగంధేన మహామతే ।

అంగం తే మర్దయిష్యామి తైలముద్వర్తనం తథా ॥౨.౧౪.౪౦॥

ఓమిత్యుక్తే తతస్తేన విషహస్తా సమాదధే ।

తైలేన చరణౌ తస్య విషోత్కర్షం విధాయినా ॥౪౧॥

మమర్ద జృమ్భతీ జృమ్భా లోకాస్తాం సాధు మేనిరే ।

సా సిషేవే భావదుష్టా శుభభావా పతిం యథా ॥౪౨॥

తతస్తస్య శరీరస్య దాహ ఏవాభవన్మహాన్ ।

తతో జ్ఞానేన బుద్ధ్వా తాం దుష్టభావాం నిశాచరీమ్ ॥౪౩॥

నారికేల ఫలేనాశు మస్తకే తాం జఘాన సః ।

తతః సా పతితా భూమౌ నిజరూపం సమాస్థితా ॥౪౪॥

అసృక్ ప్రవాహ మధ్యే సా విస్తీర్ణా యోజనద్వయమ్ ।

ధర్మదత్తశ్చ లోకాశ్చ తదాశ్చర్యయుతా బభుః । ॥౪౫॥

పూజయామాస విధివద్భోజయామాస తం పునః ।

పక్వాన్నం వివిధం స్వాదురసైః షడ్భిః సమన్వితమ్ ॥౪౬॥

అస్మిన్నవసరే దేవాః పుష్పవర్షం ప్రచక్రిరే ।

నీరాజనం లాజవర్షమంగనాః పూజనాని చ ॥౪౭॥

తతః స కాశిరాజస్తమాకారయితుమాగమత్ ।

రథోపరి నివేశ్యైనం వాద్యఘోషసమన్వితః ॥౪౮॥

గన్ధర్వా గానసహితా నత్యన్త్యప్సరసః పురః ।

నినాయ స్వగృహం రాజా వినాయకమనామయమ్ ॥౪౯॥

గచ్ఛన్స దదృశే బాల: సింహారూఢో ధృతాయుధః ।

అనేకవీరసంయుక్తో దేవైరివ శతక్రతుః ॥౨.౧౪.౫౦॥

సిద్ధిబుద్ధియుతో భాతి గంగోమాభ్యాం యథా శివః ।

నానాబన్ది స్తూయమానః ప్రవివేశ నృపాలయమ్ ॥౫౧॥

ఏవంబాలచరిత్రం యః శృణుయాజ్జగదీశితుః ।

సర్వాన్ కామానవాప్నోతి నారిభిర్బాధ్యతే క్వచిత్ ॥౫౨॥ (౫౯౫)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరిత్రే నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥౧౪॥

అధ్యాయ ౧౫ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

అపరస్మిన్దినే రాజా లోకైః సహ సభాం యయౌ ।

వినాయకేన సహితో మిత్రామత్య సమన్వితః ॥౧॥

తానువాచ తతః సర్వాన్బాలకస్య గుణాన్బహూన్ ।

గుణవన్తం ప్రధానం తం పురస్కృత్య మహాశయమ్ ॥౨॥

అహం హి కశ్యపం యాత ఆకారయితుమన్తికమ్ ।

వివాహస్య చ సిద్ధ్యర్థం పుత్ర స్తేనేహ యోజితః ॥3॥

ప్రస్థితోఽనేన యావచ్ఛ తావద్రాక్షసమద్భుతమ్ ।

అరిష్టానాం సమూహం చ న దృష్టం న చ వై శ్రుతమ్ ॥౪॥

ఆదావనేన నిహతో ధూమ్రాక్షో రాక్షసాధిపః ।
జఘనశ్చ మనుశ్చాపి సహస్రార్ద్ధయుతో హతః ॥౫॥
యో వ్యోమ నీతవానేనం నగరే దన్తురో హతః ।
విఘంటో బాలరూపశ్చ విధూలశ్చ మహాబలః ॥౬॥
పతంగశ్చైవ నగరే వాతరూపధరో హతః ।
కూటో నామ హతోఽనేన ద్వారి పాషాణరూపధృక ॥౭॥
కామక్రోధావపి హతౌ ఖరవేషధరావుభౌ ।
గజరూపధరః కుండో హతోఽనేన నిశాచరః ॥౮॥
యాని చాన్యాన్యరిష్టాని నాశయిష్యతి బాలకః ।
ఇదానీం నిశ్చయః కార్యో వివాహస్య ద్విజైః సహ ॥౯॥
దేవతాస్థాపనస్యాపి హరిద్రామండపస్య చ ।
వివాహోపస్కరార్థం చ జ్యోతిఃశాస్త్ర విశారదైః ॥౨.౧౫.౧౦॥
క ఉవాచ ।
ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యమమాత్యావూచతుర్నృపమ్ ।
అయం బాలః పురే యావద్వర్తతే నృపసత్తమ్ ॥౧౧॥
తావద్వివాహో న భవేదితి నో భాతి నిశ్చితమ్ ।
అస్మిన్స్థితే మహోత్పాతా భవిష్యన్తి దినేదినే ॥౧౨॥
పక్షే మాసే గతే రాజన్వివాహం కర్తుమర్హసి ।
ఓమిత్యుక్తే నృపేణాథ జగ్ముః సర్వే నిజాలయే ॥౧౩॥
రాజా వినాయకశ్చాపి భుక్త్వా సుషుపతుః సుఖమ్ ।
తతో నిశీథే సంప్రాప్తే సుప్తే సర్వజనే మునే ॥౧౪॥

జ్వాలాముఖో వ్యాఘ్రముఖో దారుణోఽథ త్రయోఽసురాః ।

ఇచ్ఛన్తోఽపచితిం పూర్వం హతానాం దైత్యరక్షసామ్ ॥౧౫॥

సంపూర్ణాం నగరీం దగ్ధుమాద్య ఐచ్ఛత్తదాఽసురః ।

దారుణో వాయురూపేణ తత్సహాయార్థముద్యతః ॥౧౬॥

వ్యాఘ్రాస్యో భక్షితుం తత్ర పలాయనపరానభూత్ ।

ఏవం తే నిశ్చయం కృత్వా ప్రాక్రోశన్ సుమహాస్వనైః ॥౧౭॥

త్రైలోక్యం కమ్పితం సర్వం తదా సంశయితం భృశమ్ ।

ప్రలయః పరచక్రం వా కిమాగతమితి బ్రువన్ ॥౧౮॥

వ్యాఘ్రాస్యః సుమహాకాయ స్థాప్యోష్ఠం ధరణీతలే ।

పూర్వం పరం చ గగనే మధ్యే జిహ్వా నదీ ఇవ ॥౧౯॥

ఉత్సృజన్ముఖతో జ్వాలాః సామ్బరం పత్తనం దహన్ ।

యథా హనుమతా దగ్ధా నగరీం పుచ్ఛవహ్నితః ॥౨.౧౫.౨౦॥

తథా దదాహ నగరీం దుష్టోఽసౌ ముఖవహ్నితః ।

దగ్ధా వృక్షా లతారామాః ప్రాసాదనిచయాస్తదా ॥౨౧॥

కోలాహలో మహానాసీన్ముఖ హస్తరవస్తథా ।

హిత్వా సర్వాణి కార్యాణి విద్రవన్తి జనా దిశః ॥౨౨॥

నగరాద్బహిరాయాన్తం వ్యాఘ్రాస్యో గ్రసతే నరమ్ ।

తదేవ భోజనం తస్య బాలకాశ్చోపదంశకాః ॥౨3॥

కేచిద్విస్రస్తవసనా వివస్త్రా చాపరే యయుః ।

స్త్రియః కూర్పాసకాః కాశ్చిత్కాశ్చిత్పత్యంశుకా యయుః ॥౨౪॥

వ్యాఘ్రాస్య వివరం మత్వా వివిశుర్జీవితేచ్ఛయా।

అన్యానాకారయన్ త్యస్తానభక్షయతసోఽసురః ॥౨౫॥

అకాలే ప్రలయే ప్రాప్తే కాశిరాజో వినాయకమ్ ।

సర్వం విహాయ రాజ్యం స్వం స్త్రీపుత్రాదిస్వవస్తు సః ॥౨౬॥

స్కన్ధే గృహీత్వా భ్రమతే నానాస్థానే గృహే గృహే ।

అతిదుఃఖేన సంతప్తస్తేజసా చైవ శుష్మిణః ॥౨౭॥

కథం మయా బాల ఏష సర్వారిష్టప్రవర్తకః ।

సర్వస్వహారకో మౌఢ్యాద్ దుర్నిమిత్తస్య కారణమ్ ॥౨౮॥

విన్రైనం కిమహం బ్రూమామదిత్యై కశ్యపాయ చ ।

నిరస్తాని చ పూర్వాణి మహారిష్టాన్యనేన హి ॥౨౯॥

ఆస్తే తూష్ణీమిదానీం కిం న జానేఽవాపి కారణమ్ ।

ఏవం శోచన్దుర్గముచ్చై రురోహ సహ తేన సః ॥౨.౧౫.30॥

తయోపి దహనో వాయు సహాయః సముపాగమత్ ।

కుమ్భైశ్చ మృన్మయైః పాత్రైః సిషిచుః సేవకాస్తదా ॥3౧॥

తత్పతోప్య నిర్యయుర్హిత్వా ప్రీడాం బాలయుతా బహిః।

అవతీర్య తతో రాజా విహ్వలోఽధః సమాయయౌ ॥3౨॥

అశ్వాశ్వతర వీరాశ్చ రథనాగ పదాతయః ।

నిర్యయుర్నగరాత్సర్వే పౌరాశ్చ సహగోధనా ॥33॥

వినాయకః కాశిరాజం కాశిరాజో వినాయకమ్ ।

గవేషయామాస తదా వర్తమానజనక్షయే ॥3౪॥

సర్వేషు లోకేషు గతేషు మధ్యే స వ్యాఘ్రతుండోననిమీల తుండమ్ ।

యావన్న తుండే విశతి స్మ దేవో వినాయకోఽనన్త గుణో మహాత్మా ॥3౫॥

ఉదయేతు రవేర్జాతే దదర్శాథ వినాయకః ।

వ్యాఘ్రాస్యం దగ్ధనగరం జనపూర్ణం చ తన్ముఖమ్ ॥౩౬॥

వహ్నిం చ నికటే వీక్ష్య వివేశ తన్ముఖం బలాత్ ।

తస్మిన్గతే నిజాస్యే తు న్యమీలయత్ సోఽసురః ॥౩౭॥

ఆస్యం గహ్వరసంకాశం సర్వసంహరణేచ్ఛయా।

దారితుం బాలకస్తత్ర వవృధేఽతీవ తత్క్షణాత్ ॥౩౮॥

పాటయామాస తద్దేహం వ్యాఘ్రదేహేన రోదసీ ।

అభూచ్చటచటా శబ్దో వంశానాం పాట్యతామివ ॥౩౯॥

తతో ద్వేధాఽభవద్దైత్యో గతాసురభవత్క్షణాత ।

తదేకం శకలం తస్య గగనే స తు చిక్షిపే ॥౨.౧౫.౪౦॥

వాయునా భ్రమతి స్మైతద్దూరే దేశే పపాత చ ।

అర్ధేన పతతా తేన చూర్ణితం గహనం వనమ్ ॥౪౧॥

అపరం చాభవత్ క్రీడాగృహం బాలముదావహమ్ ।

ఉదతిష్ఠంస్తతో లోకా అపరానప్యబోధయన్ ॥౪౨॥

తతోఽగ్నిమపిబత్సర్వం పాదాఘాతాదచూర్ణయత్ ।

విదారణమహాకాయం జ్వాలాసురయుతం తదా ॥౪౩॥

ఏవం నిహత్య తాన్దుష్టాన్ యోగమాయాబలేన సః।

అజీవయన్మృతాన్ సర్వాన్నగరం చ యథా పురా ॥౪౪॥

అకార్షీచ్చ జగర్జాశు కేసరీవ వినాయకః ।

సర్వలోకాశ్చ రాజా చ తతస్తం తుష్టువుర్ముదా ॥౪౫॥

నమోఽనన్తశక్తే గుణానామధీశ ।

నమోఽరిష్టహర్త్రే నమః సృష్టికర్త్రే ।

నమో విశ్వపాత్రే నమో విఘ్నహర్త్రే ।

నమో జ్ఞానదాత్రే । నమోఽజ్ఞానహర్త్రే ॥౪౬॥

అకాలప్రలయాద్దేవ వీతి హోత్రాజ్జగత్పతే ।

లీలవతారదైత్యేభ్యో రక్షితా లీలయా త్వయా ॥౪౭॥

కస్య సామర్థ్యమేతావద్వహ్నిం పాతుం మహాబలమ్ ।

భూగోలసదృశాస్యం కో హన్యాదన్యో మహాసురమ్ ॥౪౮॥

మృతానాం జీవనం కో ను త్వదన్యః కర్తుముత్సహేత్ ।

త్వమేవ జననీ దేవ త్వమేవ జనకోఽవితా ॥౪౯॥

మహాభాగ్యే జనానాం మే యేన తే సన్నిధిః కృతః ।

ఏవముక్త్వాఽఽరురోహాశ్వం సింహయానం వినాయకః॥౨.౧౫.౫౦॥

స్వం స్వం వాహనమారూఢాః సర్వే వీరాః సహస్రశః ।

సుఖేన మన్దిరం గత్వా నిత్యకర్మా కరోన్ముదా ॥౫౧॥

స్వం స్వం చ మన్దిరం యాతా సర్వే పౌరా నిరామయాః ।

వాద్యత్సు సర్వవాద్యేషు తుష్టువుర్బన్దినో నృపమ్ ॥౫౨॥

కాశిరాజోఽథ విప్రేభ్యో దదౌ దానాన్యనేకశః ।

స్వస్తి వాచ్య పుపూజాశు దేవాంస్తం చ వినాయకమ్ ॥౫౩॥

ఉపాయనాని దేవాయ నానాలోకా దదుస్తదా ।

వినాయకోఽపి విప్రేభ్యో దదౌ తాని యదృచ్ఛయా ॥౫౪॥

అమాత్యానాం చ వీరాణామంశకాని దదౌ నృపః ।

విసృజ్య సర్వాన్ భుక్త్వా తౌ సుఖేన స్వాపనీయతుః ॥౫౫॥

య ఇదం శృణుయాద్ భక్త్యా నగరీమోక్షణం నరః ।

సర్వాన్కామానవాప్నోతి నారిష్టైర్బాధ్యతే క్వచిత్ ॥౫౬॥ (౬౫౧)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే నగరీమోక్షణం నామ పంచదశోఽధ్యాయః ॥౧౫॥

అధ్యాయ ౧౬ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

శృణు వ్యాస ప్రవక్ష్యామి కథామాశ్చర్యకారిణీమ్ ।

యాం శ్రుత్వా మానవో భక్త్యా సుఖమత్యన్తమశ్నుతే ॥౧॥

ఉత్థాయ కల్యే రాజాఽసౌ నిత్యం కృత్వా యయౌ బహిః ।

వినాయకాలయం గత్వా నత్వా తం పరిపూజ్య చ ॥౨॥

సంప్రార్థయద్భోజనార్థం తతో బాలం వినాయకమ్ ।

తతో దదౌ స ఉద్గారం నానాపక్వాన్నతృప్తిజమ్ ॥3॥

శేషం దదర్శ తత్రాసౌ లడ్డుకాన్పాయసాదికమ్ ।

అపూపాన్వటకాన్పుణ్యమోదనమ్ సూప సంయుతమ్ ॥౪॥

దధి దుగ్ధం మధు ఘృతం కథికాపాత్రసంచయమ్ ।

మణిముక్తామయీం మాలాం నానాలంకరణాని చ ॥౫॥

అపశ్యత్తస్య దేహేఽసావనర్ఘ్యాణి నవాని చ ।

పునర్నత్వా చ పప్రచ్ఛ నృపతిస్తం వినాయకమ్ ॥౬॥

కేన భక్తేన పూజేయం కృతా తే జగదీశ్వర ।

తమహం జ్ఞాతుమిచ్ఛామి ద్రష్టుం చ త్వత్ప్రసాదతః ॥౭॥

ఏవముక్తో నృపేణాథ వదతి స్మ వినాయకః ।

భక్తాయ కాశీరాజాయ నిజభక్తకృతార్థణామ్ ॥౮॥

దేవ ఉవాచ ।

శృణు రాజన్ ప్రవక్ష్యామి యత్పృష్టోఽహమిహ త్వయా ।

తదహం తే ప్రవక్ష్యామి సంక్షేపేణ నృపాత్మజ ॥౯॥

దండకారణ్యదేశీయే పురే నామలసంజ్ఞకే ।

భ్రూశుండనామ్నా భక్తోఽభూద్భూతభవ్య భవిష్యవిత్ ॥౨.౧౬.౧౦॥

సృష్టుం పాతుం చ సంహర్తుం శక్తస్త్రైలోక్యమాశు యః ।

బ్రహ్మ భవశ్చ విష్ణుశ్చ నిత్యం యద్దర్శనార్థినః ॥౧౧॥

సర్వకాలం మమధ్యానధ్వస్తపాపో జితేన్ద్రియః ।

పురా తపస్యతస్తస్య భ్రూమధ్యాన్నిసృతః కరః ॥౨౧॥

భ్రూశుండీతి తతః ఖ్యాతస్త్రిషులోకేషు సర్వదా ।

అతిభక్త్యా మృత్యులోకే సాదృశం ప్రాపితో మమ ॥౧3॥

అద్య శుక్లచతుర్థ్యాం తు పూజయామాస మాం ముదా ।

ఘృతం దుగ్ధం దధి మధు పశ్య మేంగాత్ స్రవన్నృప ॥౧౪॥

భుక్తశేషమిదం చాన్నం దృష్టం తే నృపసత్తమ ।

క ఉవాచ ।

తత ఊచే కాశిరాజో దేవదేవ జగత్పతే ॥౧౫॥

తమహం ద్రష్టుమిచ్ఛామి కథం సోఽత్రాగమిష్యతి ।

వినాయక ఉవాచ ।

గచ్ఛ రాజంస్త్వమద్యైవ తస్య చాశ్రమమండలమ్ ॥౧౬॥

సంపూజ్య ప్రణిపత్యాపి వివాహాయ తమాహ్వాయ ।
ప్రార్థనీయః ప్రయత్నేన వాచ్యం చ మద్వచోఽపి చ ॥౧౭॥
వినాయకో మమ గృహమాగతోఽస్తి యతో మునే ।
స చాతితృప్తస్త్వత్ కృతాత్ పూజనాద్ భక్తితో మునే ।
సోఽపి త్వద్దర్శనాకాంక్షీ తేనేహ ప్రేషితా వయమ్ ॥౧౮॥
మమాపి దర్శనే కాంక్షా మహతీ పూజనే తవ ।
గృహం చ సమ్పదో మే త్వమాగత్య సఫలీకురు ॥౧౯॥
ఏవముక్తే త్వయా రాజన శ్రుతే చ మమనామని ।
భ్రూశుండీ మమ భక్తః స తత్క్షణాదాగమిష్యతి ॥౨.౧౬.౨౦॥
క ఉవాచ ।
ఏవముక్తః స తేనాథ ప్రస్థితః పరిపూజ్య తమ్ ।
తూణీర కార్ముకధరో హయమారుహ్య శీఘ్రగమ్ ॥౨౧॥
నదీవనాని చ గిరీనతిక్రమ్య శనైర్యయౌ ।
ప్రాప తస్యాశ్రమం రాజాఽవరురోహ హయాత్తతః ॥౨౨॥
దృష్ట్వా మునిం భ్రూశుండిం స ప్రణిపాతం చకార హ ।
తేనాపి మానితః సోఽథ పుపూజే తమృషిం ముదా ॥౨3॥
పశ్యతి స్మ మహారణ్యముపవిష్టస్తదాజ్ఞయా ।
సరోవృక్షలతా పుష్పైః ఫలై రమ్యం తదాశ్రమమ్ ॥౨౪॥
కైలాసో విష్ణులోకోఽథ సత్యలోకో న తాదృశః ।
వేదఘోషైః శాస్త్రఘోషైర్గీతనృత్యైర్విరాజితమ్ ॥౨౫॥
అగ్నిహోత్రైశ్చ కాసారైః పక్షిభిర్జలజైరపి ।

దృష్ట్వా తమాశ్రమం రాజా ముముదే హృష్టమానసః ॥౨౬॥

దండవత్ ప్రణిపత్యాసౌ తం మునిం సర్వమబ్రవీత్ ।

వివాహకృత్యం తత్పూజామాజ్ఞాం వైనాయకీమపి ॥౨౭॥

తస్మాద్దేహి మమ గృహమితి చ ప్రార్థయన్నృపః ।

ఋషి ఉవాచ ।

కస్త్వం వద మహారాజ కోఽసౌ తేఽపి వినాయకః ॥౨౮॥

నృప ఉవాచ ।

కాశిరాజ ఇతి ఖ్యాతం మాం విద్ధి రవివంశజమ్ ।

కశ్యపస్య యః సుతః సోఽపి దైవతం తే వినాయకః ॥౨౯॥

తం భోక్తుకామేన మయా శ్రుతా కీర్తిస్తవాపి చ ।

చతుర్థ్యాం పూజితః సమ్యఙ్నానోపహారసంచయైః ॥౨.౧౬.30॥

తే తత్ర దర్శితాస్తేన తృప్తేన నగరే మమ ।

తేనోక్తం మమ నామ్నైవాయాస్యతి స మునిర్నృప ॥3౧॥

అతోఽహమేవ సంయాతః ప్రార్థితుం త్వాం మహామునే ।

తవాపి దర్శనం మత్వా దుర్లభం చర్మచక్షుషామ్ ॥3౨॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్తో నృపతినా భ్రూశుండిర్విస్మయాన్వితః ।

ఉవాచ కిమిదం సత్యముత వాఽసత్యమేవ చ ॥33॥

యోఽగోచరో వేదవిదాం వేదాన్తానాం చ చేతసః ।

స కథం త్వద్గృహే తిష్ఠేదితి సందిహ్యతే మనః ॥3౪॥

త్రయస్త్రింశత్కోటి దేవా దర్శనార్థం సమాగతాః ।

స కథం తవ వాక్యేన యామీత్యుక్త్వా స్వమాశ్రమమ్ ॥౩౫॥

యది తిష్ఠతి దేవోఽసౌ తవ గేహే నరాధిప ।

స్వరూపం వద తస్యాహం తతో యాస్యామి తే గృహమ్ ॥౩౬॥

నృప ఉవాచ ।

అనన్తాని స్వరూపాణి గణితుం న క్షమో విధిః ।

శేషో వా తస్య కోఽన్యో హి వక్తుమీశో భవేద్ద్విజ ॥౩౭॥

అవతీర్ణః సామ్ప్రతం స కశ్యపస్య గృహే మునే ।

వినాయకేతి నామ్నాఽపి విఖ్యాతో భువనత్రయే ॥౩౮॥

అత్యద్భుతేన రూపేణ సప్తవర్ణాత్మకేన చ ।

అద్భుతాని చ కర్మాణి మహాన్తి జగదీశ్వరః ॥౩౯॥

అశక్తో యాని కర్తుం వై తాని తేన కృతాని చ ।

స్వరూపం తేఽభివక్ష్యామి యేన రూపేణ మే గృహే ॥౨.౧౬.౪౦॥

వసతే దేవదేవోఽసౌ బ్రహ్మచారిస్వరూపతః ।

అవతీర్ణో యదా సోఽభూద్దివ్యకాన్తిశ్చతుర్భుజః ॥౪౧॥

దివ్యమాల్యాంబరధరో దివ్యాలంకారసంయుతః ।

దివ్యాయుధధరో ధీమాన్ దివ్యగన్ధానులేపన: ॥౪౨॥

ప్రార్థితః కశ్యపేనాసౌ ప్రాకృతోఽభూత్తదైవ సః ।

మునిరువాచ ।

నాయం దేవో మమ ధ్యానగోచరో రాజసత్తమ ॥౪౩॥

యస్య ప్రభావాన్మే శుండా జాతా దేవర్షిదుర్లభా ।

యత్ర కుత్రాపి యాస్యేఽహం స చేదాకారయిష్యతి ॥౪౪॥

క ఉవాచ ।

ఏవం శ్రుత్వా మునివచశ్చిన్తావిష్టోఽబ్రవీన్నృపః ।

మమ భాగ్యమభాగ్యం చ మహదేతదుపస్థితమ్ ॥౪౫॥

త్వదాశయా మహాఘోరాన్పర్వతాన్ గహనాని చ ।

అతిక్రమ్యేహం సంప్రాప్తః ప్రాప్తం త్వద్దర్శనం మహత్ ॥౪౬॥

బలాత్కరో న మేఽత్రాస్తి గన్తుం చైవాలయం విభో ।

తతో మునిః కరుణయా నృపమూర్ధ్నిం కరం దదౌ ॥౪౭॥

నిమీల్యాక్షిణీ రాజన్నిత్యుక్తః స తథాఽకరోత్ ।

ఉన్మీల్య నయనేఽపశ్యత్ క్షణమాత్రాదసౌ నృపః ॥౪౮॥

గృహాన్తర్గతమాత్మానం పూర్వవత్తదనుగ్రహాత్ ।

వినాయకాయ తం సర్వం వృత్తాన్తం సమభాషత ॥౪౯॥

దర్శనాద్ధర్షసంపన్నో నాగతో దుఃఖసంయుతః ।

నాగతస్తవ వాక్యేన మస యత్నాన్ మునిస్తు సః ॥౨.౧౬.౫౦॥

బ్రాహ్మణేషు బలాత్కారో భస్మ సర్వం కరిష్యతి ॥౫౧॥ (౭౦౨)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే నృపప్రత్యాగమో నామ షోడశోఽధ్యాయః ॥౧౬॥

అధ్యాయ ౧౭ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

ఆగతం రాజశార్దూలం పునః పప్రచ్ఛ సాదరమ్ ।

మేఘగమ్భీరయా వాచా సర్వజ్ఞోఽపి వినాయకః ॥౧॥

త్వయా కిముక్తం తత్రాథ తేన వా భాషితం ను కిమ్ ।

వద మే నృప తత్సర్వం శ్రుత్వా వక్ష్యామి తే మతిమ్ ॥౨॥

నృప ఉవాచ ।

తస్మై తే కథితం వాక్యం మయాఽపి ప్రార్థితం బహు ।

స ఉవాచ మునిః కస్త్వం కోఽసావపి వినాయకః ॥౩॥

ఉపాస్యరూపం బిభృయాత్తదా యాస్యే తమీక్షితుమ్ ।

ఏవం నిరాకృతస్తేన మార్గచిన్తాపరం స మామ్ ॥౪॥

ప్రేషయామాస స్వగృహం దత్త్వా మూర్ధ్ని కరం మమ ।

నిమీలితదృశం చక్రే క్షణాదున్మీల్య లోచనే ॥౫॥

తావద్దదర్శ పురతః స్థితం త్వాం స్వగృహే సుర ।

స్మృత్వాఽఽశ్రమపదం తస్య హర్షశ్చేతసి జాయతే ॥౬॥

అహసీదితి శ్రుత్వైవ వాక్యం తస్య వినాయకః ।

వినాయక ఉవాచ ।

శ్రాన్తోసి నృపశార్దూల పునర్గచ్ఛ తమాశ్రమమ్ ॥౭॥

గజాననేతి మన్నామ శ్రుత్వా యాస్యత్యసౌ మునిః ।

ఏవం వదతి తస్మింస్తు సర్వరూపే వినాయకే ॥౮॥

తావద్దదర్శ భ్రూశుండేరాత్మానమాశ్రమే స్థితమ్ ।

పునర్ద్రష్ట్వా స నృపతిం హ్రది తర్కానథాకరోత్ ॥౯॥

కిమర్థం పునరాయాతో రాజా కిం వా వదిష్యతి ।

తత ఊచే నమస్కృత్య రాజా తం మునిపుంగవమ్ ॥౨.౧౭.౧౦॥

ఆకారయతి త్వాం విప్ర స్వామీ తవ గజాననః ।

నామమాత్రే శ్రుతే తస్య జహర్ష చ ముమూర్ఛ చ ॥౧౧॥

రోమాంచితశరీరోఽసౌ ఆనన్దాశ్రు ముమోచ హ ।

యది పక్షౌ భవేతాం మే తదోడ్డీయ గతోఽభవమ్ ॥౧౨॥

ఇత్యుత్కంఠతయా విప్రః ప్రతస్థే భూభుజా సహ ।

భ్రూశండౌ చలితే పృథ్వీ కదాఽప్యచలితే మునౌ ॥౧౩॥

చచాల సంముఖీ భూత్వా కమ్పన్తీ తమథాబ్రవీత్ ।

రక్ష మాం మునిశార్దూల న భీర్మత్తో ధరే తవ ॥౧౪॥

గజాననం నిజం నాథం దృష్టుం యామి త్వరాన్వితః ।

ఇత్యుక్త్వా తాం పురో యాతుం చలితోఽసౌ ద్విజోత్తమః ॥౧౫॥

పదే దత్తే తృతీయే తు దర్శయామాస తాం పురీమ్ ।

దృష్ట్వా పురీం నృపో హర్షాదువాచ మునిపుంగవమ్ ॥౧౬॥

త్వత్ప్రసాదాదిదం ప్రాప్తం పత్తనం వేగవత్తయా ।

తపతాం జపతాం దుర్జ్ఞో మహిమా భవతాం మునే ॥౧౭॥

ఇత్యుక్త్వా శీఘ్రమనయత్ స్వగృహం తం నృపోత్తమః ।

ఉపవేశ్య భ్రూశుండిం తమ్ ఆసనే కాంచనోత్తరే ॥౧౮॥

అపూజయన్ మహాభక్త్యా పాద్యార్ఘ్యం విష్టరాదిభిః ।

ఋషిరువాచ ।

ప్రతారితోఽహం నృపతే నేక్షే తావద్గజాననమ్ ॥౧౯॥

తం ప్రదర్శయ నో చేత్త్వాం శప్త్వా యాస్యే నిజాశ్రమమ్ ।

నృప ఉవాచ । క్రీడతే బాలభావేన బాలమధ్యే గజాననః ॥౨.౧౭.౨౦॥

వీరో యథా ధూలిలిప్తస్తథైవాయం విరాజతే ।

దదర్శ చ మునిస్తం తు శుండాదండవిరాజితమ్

కోటిసూర్యప్రతీకాశం ద్విభుజం ద్విరదాననమ్ ॥౨౧॥

ఉవాచ నృపతిం క్రోధాత్ కథమేనం నమామ్యహమ్ ।

ధిక్త్వం మహాన్తం యో రాజన్ నమతేఽసౌలఘీయసే ॥౨౨॥

తృణమత్తి కథం సింహో గజగండవిదారణః ।

క ఉవాచ ।

శ్రుతం తేన మునేర్వాక్యం తమువాచ తతోఽర్భకః ॥౨౩॥

కౌతుకావిష్టచిత్తోఽసౌ లీలావిగ్రహవాన్ విభుః ।

వినాయక ఉవాచ ।

కీదృక్తే స భవేత్స్వామీ బ్రూహి శుండే వద సామ్ప్రతమ్ ॥౨౪॥

మునిరువాచ ।

దివ్యామ్బరో దశభుజో ముక్తామాలావిభూషితః ।

సిద్ధిబుద్ధియుతః కర్ణకుండలాభ్యాం విరాజితః ॥౨౫॥

శుండాదండముఖో లమ్బకర్ణః సిన్దూరమండితః ।

అహిశోభి మహానాభిః క్వణచ్చరణనూపురః ॥౨౬॥

మహాముకుట శోభాఢ్యో దశాయుధ లసత్కరః ।

ఏకదన్తో భాలచన్ద్రః క్షుద్రఘంటా విరాజితః ॥౨౭॥

మయూరవాహనో దేవవృన్ద వన్దిత పాదుకః ।

క ఉవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా పద్మాసనగతఃస్వయమ్ ॥౨౮॥

తాదృగ్రూపోఽభవద్ బాలః సృష్టిరక్షాపహారకృత్ ।

భ్రూశుండీ తం నిరీక్ష్యైవ స్వయోపాస్యం గజాననమ్ ॥౨౯॥

లులుంఠ భూమౌ ప్రేష్ణా స ప్రతిపత్తి పరాఙ్ముఖః ।

ననర్త పరమానన్దో రోమాంచిత శరీరవాన్ ॥౨.౧౭.30॥

దేహభావం ప్రపద్యాథ ప్రణనామ యథావిధి ।

పూజయామాస విధివదుపచారైః పృథక్పృథక్ ॥3౧॥

ఊచే రాజా మహాపుణ్యం ఫలితం పూర్వజన్మజమ్ ।

దేవభక్తభవం సౌఖ్యం దృష్టమద్య మయాఽద్భుతమ్ ॥3౨॥

ఉభాభ్యాం ప్రణిపత్యాథ పుపూజ చ యథావిధి ।

మహాసనగతౌ తౌ తు పరస్పరమథోచతుః ॥33॥

ఆలింగ్య దశదోర్దండైః పరమాత్మా జహర్ష చ ।

సగద్గదౌ నిరీక్ష్యైతౌ సాశ్రు రాజా తతోఽధ్యభూత్ ॥3౪॥

గజానన ఉవాచ ।

తవ నిష్ఠా మయాఽజ్ఞాయి రాజ్ఞా చాపి నివేదితా ।

అత ఏష ధృతో వేషో దశదోర్దండమండితః ॥3౫॥

యథా యథా జనోఽన్యోఽపి ధ్యాత్వా మామ్ భజతే మునే ।

తథా తథాఽహం రూపాణి కరోమి చ దదామి చ ॥3౬॥

వాంఛితం తస్య లోకస్య విశ్వాసేన భజత్యసౌ ।

దుష్టభారభయాక్రాన్తా ధరిత్రీ సత్యలోకగా ॥3౭॥

బ్రహ్మాణం శరణం యాతా తేనాహం ప్రతిబోధితః ।

ఆదిత్యాశ్చ వరేణాహం జాతః కశ్యపనన్దనః ॥3౮॥

భువో భారం హరిష్యామి శక్రాదీంశ్చ నిజే పదే ।

స్థాపయిష్యామి దైత్యానాం నాశం కృత్వాఽప్యనేకధా ॥౩౯॥

తవోత్కటమనుష్ఠానం దృష్ట్వాఽహమీదృశోఽభవమ్ ।

దేవాన్తకం సహ భ్రాత్రా హత్వా యామి నిజం పదమ్ ॥౨.౧౭.౪౦॥

ఋషిరువాచ ।

దృష్ట్వా తవాఙ్ఘ్రియుగలం సర్వలోకసుఖావహమ్ ।

సర్వక్లేశహరం దేవ వన్ద్యం కాంక్షితదం ప్రభో ॥౪౧॥

కృతకృత్యః పవిత్రశ్చ జాతోఽహం తవ దర్శనాత్ ।

వరం మే దేహి విశ్వాత్మన్ తేన తృప్తో భవామ్యహమ్ ॥౪౨॥

యదా యదాఽహం ధ్యాయామి రూపేణానేన విఘ్నప ।

తదా తదా మే ప్రత్యక్షో భవేథాః కరుణానిధే ॥౪౩॥

ఆశాపూరక ఇత్యేవం నామ తే ఖ్యాతిమేతు చ ।

గజానన ఉవాచ ।

యదా యదా వాంఛసే త్వమ్ తదా యాస్యామి తేఽన్తికమ్ ॥౪౪॥

భక్తిభావాదిదం నామ త్వయోక్తం ఖ్యాతిమేష్యతి ।

క ఉవాచ । ఏవం వరౌ సమాకర్ణ్య ప్రణనామ ముదా మునిః ॥౪౫॥

ప్రణతే తు మునౌ తస్మిన్ పునః ప్రోచే గజాననః ।

నిధాయ మస్తకే హస్తమ్ శనైస్తస్య ద్విజస్య సః ॥౪౬॥

యద్యత్తే వాంఛితం బ్రహ్మంస్తత్సర్వం సిద్ధిమేష్యతి ।

అవిస్మృతిశ్చ భవితా మమ నిత్యం మునే తవ ॥౪౭॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా బాలరూపశ్చిక్రీడ స వినాయకః ।

సోఽపి పద్మాసనగతో ధ్యానమేవాన్వపద్యత ॥౪౮॥

ఆశ్చర్యం పరమం చక్రుః సర్వలోకాస్తదాద్భుతమ్ ।

నిరీక్ష్య బాలరూపస్య చరితం పరమాత్మనః ॥౪౯॥

కాశిరాజోఽవదత్తత్ర ధన్యోఽహం జగతీతలే ।

దర్శనం ప్రాప్తవానస్య బ్రహ్మాదీనాం సుదుర్లభమ్ ॥౨.౧౭.౫౦॥

తం చ బాలం కరే ధృత్వా నినాయాన్తర్గృహం ముదా ।

భోజయామాస స్వాద్వన్నం శాయయామాస పూర్వవత్ ।

ఆజ్ఞాం గృహీత్వా సుష్వాప స్వయం చ పూర్వవన్మునే ॥౫౧॥ (౭౫౩)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే సప్తదశోఽధ్యాయః ॥౧౭॥

అధ్యాయ ౧౮ ప్రారంభ :-

వ్యాస ఉవాచ ।

అపరేఽహని సంప్రాప్తే కా కథా సమపద్యత ।

తాం మే కథయ లోకేశ శృణ్వస్తృప్యామి న క్వచిత్ ॥౧॥

క ఉవాచ ।

శృణుష్వావహితో బ్రహ్మన్ కథయామి సమాసతః ।

వినాయకకృతాం దివ్యాం కథాం పాపాపనోదినీమ్ ॥౨॥

ఉదితే తు దివానాథే నిత్యకర్మ సమాప్య తౌ।

క్రీడార్థమగమద్బాలో రాజా భద్రాసనం తయా ॥౩॥

దైత్యోఽథ బ్రాహ్మణో భూత్వా జ్యోతిఃశాస్త్రవిశారదః ।

తాలీయం పుస్తకం వామే మాలాం దక్షేకరే దధత్ ॥౪॥

పాటలం పరిధానం చ శిరోవస్త్రం మహత్తరమ్ ।

గోపీచన్దన సమ్భూతాంస్తిలకాన్ ద్వాదశాపి చ ॥౫॥

అతిదీర్ఘతమశ్మశ్రురాజగామ నృపాన్తికమ్ ।

సమీపమాగతం యావత్తావద్రాజా ననామ తమ్ ॥౬॥

ఉత్థాయ తం సమీపే స స్వాసనే సంన్యవేశయత్ ।

ప్రపచ్ఛ కుశలం తస్మై కార్యం చాగమనం కుతః ॥౭॥

కిం చ తే నామ విప్రేన్ద్ర కిం జ్ఞానమ కిం చ తే తపః ।

వద సత్యం మునే కృత్వా కృపాం మయి కృపానిధే ॥౮॥

క ఉవాచ ।

ఏవం పృష్టః స తేనాశు దత్త్వాశీర్వచనం పురా ।

అనుక్రమేణ సకలం నిజగాద మహామునే ॥౯॥

హేమజ్యోతిర్ద్విదిత్యేవం నామ మే నృపనన్దన ।

గన్ధర్వలోకాదాయాతో వస్తం తవ సమాశ్రయే ॥౨.౧౮.౧౦॥

భూతం భవద్భవిష్యం చ శాన్తికాని చ వేద్మ్యహమ్ ।

ప్రశ్నాంశ్చ కథయిష్యామి యాన్యాంస్త్వం పృచ్ఛసేఽనఘ ॥౧౨॥

అరిష్టాన్యత్ర జాతాని జ్ఞాతాని తాని మే నృప ।

భావి తే దుష్టచిహ్నం చ విజ్ఞాయాహం సమాగతః ॥౧౨॥

త్వదాశ్రయేణ వస్తుం మే వాంచ్ఛాఽస్తి నృపసత్తమ ।

నృప ఉవాచ ।

కింనిమిత్తమరిష్టాని జాయన్తేఽత్ర మహామునే ॥౧౩॥

అగ్రేఽపి కాని భావీని సత్యమేవ వదస్వ మే।

తవ ప్రతీతౌ జాతాయాం స్థాపయిష్యే నిజే గృహే ॥౧౪॥

వృత్తిం చ కల్పయిష్యామి యోగక్షేమకరీం తవ ।

గణక ఉవాచ ।

యావద్వినాయకస్తేఽస్తి గృహే కశ్యపనన్దనః ॥౧౫॥

తావద్విఘ్నాని జాయన్తే యతో విఘ్నాధిపస్తు సః ।

అసంచారే వనం చైనం త్యక్త్వా యాహి నృపాత్మజ ॥౧౬॥

న భవిష్యతి విఘ్నం తే నగరే వా గృహేఽపి చ ।

అస్మిన్ స్థితే జలం సర్వం నగరం ప్లావయిష్యతి ॥౧౭॥

తస్మిన్కథంచిన్నష్టే తు పర్వతా వాయునోదితాః।

చూర్ణయిష్యన్తి నగరం నృప నాస్త్యత్ర సంశయః ॥౧౮॥

ఏతత్కథం న జానీషే పూర్వం నాసన్నుపద్రవాః ।

రాజ్ఞా విశ్వసితవ్యం నో కపటే లుబ్ధకేఽశుచౌ ॥౧౯॥

అతిశూరే స్వోకటే చ స్వాత్మపాతం ప్రపశ్యతా ।

ఏతే ఘ్నన్తి చ రాజానం రాజ్యకామా మహాశయాః ॥౨.౧౮.౨౦॥

ఏతత్ కథయితుం యాతో జ్ఞాత్వా రాజ్యచ్యుతిం తవ ।

హితాహితమవశ్యం హి వక్తవ్యం జానతా నృపే ॥౨౧॥

వివిచ్య నృప మే వాక్యం యథేచ్ఛసి తథా కురు ।

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం రాజా తం పర్యభాషత ॥౨౨॥

రాజోవాచ ।

అతీతానాగతజ్ఞానాదుక్తం సర్వం త్వయా మునే ।

మిథ్యైవ భాసతే మహ్యం తత్వజ్ఞానే ప్రపంచవత్ ॥౨౩॥

త్వదుక్తప్రత్యయే జాతే దాస్యామి వేతనం తవ ।

న జ్ఞాతో బాలకశ్చాయం త్వయా గణకసత్తమ్ ॥౨౪॥

బ్రహ్మాణం కమలాకాన్తమపరం శూలినం హరమ్ ।

జనయిష్యతి వాంఛా చేద్ బ్రహ్మాండాని బహూని సః ॥౨౫॥

యది తే నిశ్చయో వాక్యే స్వకీయే బ్రాహ్మణోత్తమ ।

నయైనం గహనం ఘోరం త్యక్త్వైనం పునరేహి చ ॥౨౬॥

లోకద్వేషకృతోఽనేన నిహతా బలవత్తరాః।

స్వద్వేష్టారం కథమయం న జానే స్థాపయిష్యతి ॥౨౭॥

అనిష్టమస్య మనసి న వయం చిన్తితుం క్షమాః ।

అనేన నగరీ రాజ్యం త్రాతముత్పాతతో బహుః ॥౨౮॥

కరోతీన్ద్రమనిన్ద్రం వాఽశక్తం శక్తం లఘుమ్ గురుమ్ ।

ఉచ్చం నీచం తథా నీచముచ్చమీశమనీశ్వరమ్ ॥౨౯॥

సంశ్రుత్య వాణీం నృపతేర్గణకోఽభూద్రుషారుణః ।

రాజానం పునరారేభే వక్తుం కించిదవాఙ్.ముఖ ॥౨.౧౮.౩౦॥

మయా తవ హితం ప్రోక్తమనిష్టం తవ భాసతే ।

న జాతు లంఘయేత్కోఽపి భావిసృష్టం తథేతరత్ ॥౩౧॥

నృపతే దర్శయైనం మే బాలకం లక్షణాని తే ।

కథయిష్యే తతో బాలాన్ సర్వానాకారయన్నృపః ॥౩౨॥

అగ్రే వినాయకః ప్రాప్తో ధావమానాస్తతోఽఖిలాః ।

గణకం స నమస్కృత్య పప్రచ్ఛ కుత ఆగతః ॥౩౩॥

సాముద్రలక్షణజ్ఞోఽసి జ్యోతిఃశాస్త్రవిశారదః ।

భూతభావిభవిష్యజ్ఞ వద మే భాగ్యజం ఫలమ్ ॥౩౪॥

క ఉవాచ।

సద్ధైర్యం బాలవాక్యం తదాకర్ణ్య కపటీ ద్విజః ।

తర్కయామాస మనసి కథం స్వస్తి గతిర్భవేత్ ॥౩౫॥

అనేన నిహతా దుష్టా బలినోఽనేకరూపిణః ।

శిశోర్హస్తం గృహీత్వా స వదతి స్మ శుభాశుభమ్ ॥౩౬॥

చతుర్షు దివసేషు త్వం కూపమధ్యే పతిష్యసి ।

చేన్నిర్గతః కథంచిత్త్వం సిన్ధౌ మజ్జనమేష్యసి ॥౩౭॥

తతోఽపి జీవితశ్చేత్తు ధ్వాన్తమగ్నో భవిష్యసి ।

తతోఽపిజీవితే శైలస్త్వయి కోఽపి పతిష్యతి ॥౩౮॥

మహాన్తౌ కాలపురుషౌ జీవన్తం భక్షయిష్యతః ।

ఏతాన్యరిష్టాని తవ భవిష్యన్తి న సంశయః ॥౩౯॥

ప్రతీకారం బ్రవీమ్యత్ర నిర్భయార్థం కురుష్వ తమ్ ।

తతోఽన్యత్ర మయాసార్ధం యాహి దినచతుష్టయమ్ ॥౨.౧౮.౪౦॥

పునరత్రానయిష్యామి శపథో మే తచాజ్ఞిజః ।

నిశమ్య వాచం బాలోఽసౌ జగామాన్తగృహం శనైః ॥౪౧॥

రాజ్ఞో హస్తాత్ ప్రగృహయాశు ముద్రికాం రత్ననిర్మితామ్ ।

కృత్వా తాం స్వకరే బాలో వదతి స్మ ద్విజం ప్రతి ॥౪౨॥

గణకాశు వద త్వం నో గతం వస్తు మహత్తరమ్ ।

కేన నీతం తదా ప్రాప్తం భూయాత్తే ప్రత్యయో భవేత్ ॥౪౩॥

ఇత్యుక్తః స తు బాలేన విచార్య జనసంసది ।

బభాణ హాస్యవదనో ముద్రికా యది లభ్యతే ॥౪౪॥

మహ్యైవ యది దేయా సా తదేదానీం బ్రవీమ్యహమ్ ।

తథేతి బాలకేనోక్తే తవైవ కరగేతి సా ॥౪౫॥

ఇత్థముక్తో జిహ్మవేషధారిణా వాడవేన సా।

తయా మన్త్రితయా బాలో న్యవధీత్తం హ్రది క్షణాత్ ॥౪౬॥

స తయా భిన్నహృదయో వజ్రాహత ఇవాచలః ।

నిపపాత ధరాపృష్ఠే చాలయన్ వసుధాం భృశమ్ ॥౪౭॥

పతతా తస్య దేహేన చూర్ణితం నగరం కియత్ ।

కాశిరాజో జనాః సర్వే ఆశ్చర్యం మేనిరే తదా ॥౪౮॥

జహర్షుర్దేవతా సర్వాః పుష్పవృష్టిం సుచక్రిరే ।

స్వర్గభూవాద్యఘోషైర్ద్యౌర్వ్యాప్తాఽభూద్ భూతలం తదా ॥౪౯॥

జనా ఊచుః ।

కథం జ్ఞాతోఽనేన దుష్టో బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవేషభృత్ ।

రాజ్ఞాఽపి న కృతం దైవాద్ వాక్యం తస్య దురాత్మనః ॥౨.౧౮.౫౦॥

అయం బాలో న మన్తవ్యో భూభారహరణేఽమరః।

అవతీర్ణః కశ్యపస్య గృహే ఽసౌ కరుణానిధిః ॥౫౧॥

ముద్రికాఘాతమాత్రేణ కథం ప్రాణాన్ జహౌ బలి।

ఇత్యుక్త్వా పుపూజుః సర్వే నేముస్తం తుష్టువుర్జగుః ॥౫౨॥

దదౌ దానాని విప్రేభ్యో రాజా రాజీవలోచనః ।

ద్విజచారణ బన్దిభ్యో దీనేభ్యశ్చాప్యనేకశః ॥౫౩॥

నాగరాన్ మానయిత్వా తాన్ విససర్జ తతః సభామ్ ।

బాలోఽపి బాలకం రన్తుం యయౌ పూర్వవదజ్ఞవత్ ॥౫౪॥ (౮౦౭)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే కపటి దైత్యవధో నామాష్టాదశోఽధ్యాయః ॥౧౮॥

అధ్యాయ ౧౯ ప్రారంభ –

క ఉవాచ ।

బాలకేన హతం శ్రుత్వా బ్రాహ్మణం వేషధారిణమ్ ।

నరాన్తకో మహాదైత్యో కూపకం కన్దరాసురమ్ ।। ౧।।

ప్రేషయామాస బలినం బ్రహ్మలబ్ధవరం తదా ।

దత్వా బహూని వస్త్రాణి రత్నాని వివిధాని చ ।।౨।।

దైత్య ఉవాచ ।

గచ్ఛ తం సుముహూర్తేన హన్తుం బాలం తమాశుచ ।

నానోపాయైర్మారితానాం కురు తన్నిష్కృతిం బలాత్ ।।౩।।

క ఉవాచ ।

ఏవం తేన సమాజ్ఞప్తావసురౌ కూపకన్దరౌ ।

సేనయా చ సురంగిణ్యా గవ్యూతిం సమ్ప్రాప్తతస్థతుః ।।౪।।

నివృత్య సేనాం చ తత ఈయతుర్భృశ హర్షితౌ ।

విచారం చక్రతుర్మార్గే కూపోఽహం కూపతామియామ్ ।।౫।।

బాలో భవం క్రీడమానం మయి తం క్షిప యత్నతః ।

మండూకరూపః కూపస్థో భక్షయిష్యామి తత్క్షణాత్ ॥౬॥

అన్తర్ధానం కరిష్యావః కృత్వా కార్యం మహత్తరమ్ ।

ఏవం తౌ నిశ్చితమతీ కాశిరాజపురమ్ మహత్ ॥౭॥

ప్రాపంతురభవత్ కోపో మహాన్నృప నృపాజిరే ।

కన్దరో బాలరూపోఽభూద్రన్తుం తేషు మనో దధే ॥౮॥

రాజాఽథ దదృశే కూపం సుజలమ్ తం జహర్ష చ ।

యావత్ పశ్యతి మధ్యేఽసౌ మండూకం తం దదర్శ హ ॥౯॥

నదన్తం మంజులామ్ వాణీం పీతవర్ణం భయానకమ్ ।

కన్దరో బాలమధ్యస్థో జగాద తం వినాయకమ్ ॥ 2.19.౧౦॥

బహిర్యాహి మహాబాహో పశ్య కూపం మనోహరమ్ ।

దదర్శ కూపం బాలైః స బహిరాగత్య తత్క్షణాత్ ॥ ౧౧॥

అత్యన్తం సున్దరం దృష్ట్వా తం కూపం బాలకైః సహ ।

చిక్రీడే వివిధైర్భావైర్నానా నిలయనైరపి ॥ ౧౨॥

మధ్యాహ్నే జలమధ్యస్థాః సిషించుస్తే పరస్పరమ్ ।

మజ్జనోన్మజ్జనం చక్రు కారయన్తః పరస్పరమ్ ॥ ౧3॥

ఉడ్డానమ్ జలమధ్యే తే దూరాదాగత్య చక్రిరే ।

ఏవం రమిత్వా తే తత్ర గృహాన్ గన్తుమ్ సముద్యతాః ॥ ౧౪॥

తావద్వినాయకోఽపశ్యజ్జలమధ్యే నిజం వపుః ।

జానంస్తర్తుం జలే సర్వాన్ పశ్యన్నాసీద్బహిః పురా ॥ ౧౫॥

తావన్ను నోద తమ్ దుష్టో జలమధ్యే స కన్దరః ।

అగాధం తజ్జలం జ్ఞాత్వా లోడయామాస లీలయా ॥ ౧౬॥

స్వేచ్ఛయా రమణో లక్ష్మ్యా క్షీరాబ్ధిమివ వాడవః ।
అధో యాతి ముహూర్తమ్ స ఉపరిష్టాత్తథైవ చ ।। ౧౭।।
మాయామాస్థాయ స గణో మజ్జితుం సమజాయత ।
చరణౌ హస్తకమలే చిక్షేప బహుధా శిశుః ।। ౧౮।।
లులుపుః సర్వశో బాలాస్తావత్తేన ధృతో బలాత్ ।
చరణే కన్దరో నీతస్తత్యాజ తలమాదరాత్ ।। ౧౯।।
అమజ్జయద్బలాత్ తం చ ముంచ ముమచేతి సోఽబ్రవీత్ ।
వినాయకోఽపి తమ్ ప్రోచే ముచముంచేతి మామపి ।।2.19.౨౦।।
ఉభౌ సమబలౌ తౌ తు మజ్జనోన్మజ్జనే రతౌ ।
హిరణ్యకశిపుర్లక్ష్మీ నృసింహావివ దుర్ధరౌ ।।౨౧।।
అధస్థాద్బహుకాలం తౌ గతౌ జ్ఞాత్వాఽఖిలార్భకాః ।
చక్రురార్తస్వరం దుష్టం మృతో బాల ఇతి స్ఫుటమ్ ।।౨౨।।
అపశబ్దం తథా శ్రుత్వా యయుః స్త్రీవృద్ధబాలకాః ।
కాశిరాజోఽపి చుక్రోశ కిం కార్యమితి చాబ్రవీత్ ।।౨3।।
అగాధనీరే కూపేఽస్మిన్ కథం జీవేత్స బాలకః ।
కోఽప్యూచే చాపరః ప్రాహ శీఘ్రం నిఃసారితో యది ।।౨౪।।
ఉపాయో భవితా కశ్చిజ్జీవమాయాస్య నిశ్చితమ్ ।
యేన యత్రాప్యర్థ్యతే దాస్యే తదస్మై జీవితం స్వకమ్ ।।౨౫।।
నిష్కాశ్యతాం బహిర్బాలో వేగేన చ బలేన చ ।
ఇతి రాజవచః శ్రుత్వా కూపమధ్యే గతాస్త్రయః ।।౨౬।।
మగ్నాస్తే దైత్యకృతయా మాయయా నాపరో జనః ।

అవర్తంతు మనశ్చక్రే తతో రాజా శుశోచ తమ్ ।।౨౭।।

రాజోవాచ ।

కిం మయాఽకారి దురితం యేన మే దుఃఖమీదృశమ్ ।

కథం బాలో మయాఽఽనీతః సుఖార్థం దుఃఖదోఽభవత్ ।।౨౮।।

దర్శయిష్యే కథం తస్య పితృభ్యాం ముఖమేవ చ ।

జనాయ వా కథమిదం కథమస్య మృతిర్భవేత్ ।।౨౯।।

నిరస్తాన్యత్ అరిష్టాని మహాన్తి బాలకేన హ ।

కథమస్మ వశం యాతో న జానే దేవచేష్టితమ్ ।।2.19.3౦।।

ఏవం సర్వేషు శోచత్సు స్త్రీవృద్ధబాలకేషు చ ।

మండూకరూపీ కూపస్థో వ్యాదాయ ముఖమాస్థితః ।।3౧।।

తావదేవాగతో బాలో నోదితః కన్దరేణ సః ।

తేనాపి నోదితో దైత్యో దైత్యాస్యే న్యపతత్థలః ।।3౨।।

భక్షయామాస కూపస్తం మత్స్యో మత్స్యాభివాలఘుః ।

గిలితో బాల ఇతి స నిజరూపం సమాస్థితః ।।33।।

కూపోఽపి గగనస్పర్ధాం చక్రే శ్లాఘ్యాం యశోర్జితామ్ ।

సర్వేషామేవ దైత్యానామానృణ్యం గతవానహమ్ ।।3౪।।

ఇత్యుజ్జహర్ష మనసా మత్వా దేవమవిక్రమమ్ ।

కన్దరస్తు రుషావిష్టో విదార్యాస్య మహోదరమ్ ।।3౫।।

నిర్గమ్య వేగమాస్థాయ స బాలోఽన్తర్హితః క్షణాత్ ।

విదారితం మే జఠరమితి కూపోఽపి కన్దరమ్ ।।3౬।।

అదశత్ కంఠదేశే స జీవగ్రాహం రుషా తదా ।

ఏవం పరస్పర వధాత్ పతితౌ విహ్వాలో భృశమ్ ।।౩౭।।
పాదహస్తావమర్దేన చూర్ణితం నగరమ్ కియత్ ।
యథా సున్దోపసున్దౌ తు పరస్పర వధాన్ మృతౌ ।।౩౮।।
పరస్పరవధాత్తద్వన్ మృతౌ తౌ కూపకన్దరౌ ।
రాజభృత్యైరపాకృష్య త్యక్తౌ తౌ నగరాద్బహిః ।।౩౯।।
తత్క్షణాదజిరే కూపౌ పిదధే స వినాయకః ।
దదృశే పూర్వవత్ క్రీడన్ సర్వబాలయుతో జనైః ।।2.19.౪౦।।
ఆశ్చర్యం మేనిరే తత్ర బాలా రాజా జనా అపి ।
ఊచుః పరస్పరం కేచిత్ కాపట్యం యేన యుజ్యతే ।।౪౧।।
ఆమూలాన్ నశ్యతే సోఽథ స్వయమేవ న సంశయః ।
పతంగో దీపనాశార్థమాయాతి నశ్యతే యథా ।।౪౨।।
అస్య చాలయితుం శక్తో న స్యాత్కాలోఽపి రోమ చ ।
దృష్టం బహువిధం చాస్య సామర్థ్యమవతారిణః ।।౪౩।।
జేతుమీశం గతః కామః స్వయం భస్మత్వమాగతః ।
కాశిరాజస్తు తచ్ఛ్రుత్వా సత్యంసత్యమితి బ్రువన్ ।।౪౪।।
దదౌ దానాని విప్రేభ్యో విససర్జ ప్రపూజ్య తాన్ ।
వినాయకం నమస్కృత్య గతా లోకా నిజాన్ గృహాన్ ।।౪౫।।
కేచిదాలింగ్య తం బాలం యయూరాజ్ఞా ప్రపూజితమ్ ।
దేవాశ్చ పుష్పవర్షాణి ముముచుస్తుష్టువుర్జనాః ।।౪౬।।
క ఉవాచ ।
ఏవం న జ్ఞాయతే బ్రహ్మన్ కార్యాకార్యం మరుద్బలమ్ ।

మాయారస్వరూపం పుంభాగ్యం రాక్షసాచరణం మునే।।౪౭।।

అవతారగుణా వాపి న జ్ఞేయా పరమాత్మనః।।౪౮।। (౮౫౫)

ఇతి గణేశ పురాణే క్రీడాఖండే కూపకన్దరవధోనామైకోనవింశతితమోఽధ్యాయః।।౧౯।।

అధ్యాయ ౨౦ ప్రారంభ :-

వ్యాస ఉవాచ ।

కాశిరాజగృహే బ్రహ్మన్ వివాహః స కదాఽభవత్ ।

తన్మమాచక్ష్వ భగవన్ విస్తరాచ్చతురానన ॥౧॥

క ఉవాచ ।

ఏకైకం నశ్యతేఽరిష్టమపరం యాతి వై పునః ।

అస్మిన్నష్టే కరిష్యామీత్యేవం యావద్విచార్యతే ॥౨॥

కూపే చ కన్దరే నష్టే త్రయోఽప్యన్యే ఉదీరితాః ।

అన్ధకోఽమ్భాసురస్తుంగో రాక్షసాః క్రూరదర్శనాః ॥3॥

జిఘాంసయా గతా బాలం తతో యుద్ధమవర్తత ।

శ్రుత్వా యేషాం తు సంగ్రామమ్ బ్రహ్మాద్యాః ప్రాపలన్ భయాత్ ॥౪॥

దిగ్గజా మర్దితా యైస్తు విబుధానాం తు కా కథా।

కదాయం కశ్యపసుతో భవితా దృష్టిగోచరః ॥౫॥

నాశయామోఽనేకధా తమితి వ్యవసితా భృశమ్ ।

యావన్తః ప్రేషితా వీరాస్తావన్తో నిధనం గతాః ॥౬॥

వయమేనం హనిష్యామోఽజిత్వా యామో న వై గృహాన్ ।

వహ్నిరూపం సమాస్థాయ దాహయామో మునేః సుతమ్ ॥౭॥

అన్ధకస్త్వబ్రవీత్తత్ర తమసా వ్యాప్య ఖం దిశః ।
అన్ధకారం కరిష్యామి ధరాయామథ సర్వతః ॥౮॥
తతః పరస్పరదృశిర్న స్యాత్తేషాం కదాచన ।
అమ్బాసురోఽబ్రవీత్తత్ర మహీం సర్వాం జలేన హ ॥౯॥
ఆపురం ప్లావయిష్యామి సమన్తాన్న గతిర్భవేత్ ।
తుంగోఽబ్రవీదహం తుంగో గిరిర్భూత్వా పురీం తు తామ్ ॥౨.౨౦.౧౦॥
ఆలోడ్య చూర్ణయిష్యామి సపక్ష ఇవ పర్వతః ।
అన్ధకారే జలే వహ్నౌ పర్వతే సర్వతః స్థితే ॥౧౧॥
కోఽపి గన్తుం న శక్నోతి కథం బాలో గమిష్యతి ।
ఏవం నిశ్చితసంకల్పా జగర్జుస్తే త్రయో భృశమ్ ॥౧౨॥
తేషాం గర్జితశబ్దేన కమ్పితం భువనత్రయమ్ ।
తత్యజుర్నిజవేలాన్తం సాగరాః క్షుభితోదకాః ॥౧౩॥
తతో రవిం సమాచ్ఛాద్య తస్థౌ తత్రాన్ధకాసురః ।
అన్ధకారే మహాఘోరే న ప్రాజ్ఞాయత కించన ॥౧౪॥
అకస్మాద్రజనీ ప్రాప్తా వ్యవసాయపరైర్జనైః ।
స్నానాసక్తైర్జపాసక్తైర్హోమాసక్తైర్నృభిస్తదా ॥౧౫॥
తపఃసు వేదఘోషేషు వివాహోపనయాదిషు ।
కీర్తనేషు పురాణేషు ద్విజదేవార్చనాదిషు ॥౧౬॥
సక్తైర్నానావిధైర్లోకైర్నిశా ప్రాప్తా వ్రతాదిషు ।
జజల్పుః కిము విన్ధ్యోఽయం రుణద్ధి సూర్యమండలమ్ ॥౧౭॥
అథవా ప్రలయో భావీ వోపరాగః సమాగతః ।

సభాయామూచురాసీనం రాజానమితి పండితాః ॥౧౮॥

తర్కయన్తి యావదేవ గావోఽగుః స్వగృహాన్తరమ్ ।

అసంభావితవేలాసు చక్రుర్దీపాన్ గృహే గృహే ॥౧౯॥

కథమస్తమితిర్జ్ఞాతా న పాకో న చ భోజనమ్ ।

వ్యస్మయన్త తదా నార్యో దుదుహుర్గాశ్చ కాశ్చన ॥౨.౨౦.౨౦॥

దీపికాభిః కాష్ఠదీపైర్వ్యవహారం జనాస్తదా ।

చక్రుర్దుఃఖేన కార్యాణి వాణిజో బ్రాహ్మణాదయః ॥౨౧॥

సేవకానాం మహానన్దః కామినాం చాభవత్తదా।

సాలసానాం ప్రసుప్తానాం నిద్రాలూనాం తథైవ చ ॥౨౨॥

ఏవం కృతే చాన్ధకేన నామ్నా చామ్బాసురస్తదా ।

మేఘరూపేణ వవృషే ధారా హస్తికరోపమాః ॥౨౩॥

శమ్పాప్రకాశతో లోకాః క్షణమీక్షాం ప్రచక్రిరే ।

జలధారా భయాత్సర్వే గృహమధ్యే స్థిరాస్తదా ॥౨౪॥

ప్రాసాదా న్యపతన్కేచిద్ గృహాణాం భిత్తికా అపి ।

అన్తః కేచిద్బహిః కేచిన్మృతా జనచయాస్తదా ॥౨౫॥

ఝంఝావాత హతా వక్షా పతితా ధరణీతలే ।

సౌదామినీభిర్నిర్దగ్ధా ద్రుమా గృహచయా బహూ ॥౨౬॥

ఉత్తీరాభిర్నదీభిః సా సముద్రైరివ సంప్లుతా ।

నగరీ సర్వలోకాఢ్యా సర్వసత్వసమాకులా ॥౨౭॥

క ఉవాచ ।

ప్రలయం దైత్యమాయాం చ జ్ఞాత్వా స కరుణాకరః ।

వినాయకోఽకరోన్మాయా బలేన వటముచ్చకైః । ॥౨౮॥
నిర్మమే తత్క్షణాదేక లతాగుల్మైః సుశోభితమ్ ।
శతయోజన విస్తీర్ణం జటాశాఖా సమన్వితమ్ ॥౨౯॥
పక్షిరూపేణ తత్రాసౌ స్థితో గగనలేహినీ ।
పక్షౌ భూమౌ ప్రతిష్ఠాప్య స్పృశం చ శిరసా నమః ॥౨.౨౦.30॥
ప్రకాశయామాస పురీం పీత్వా చంచ్వా జలం మహత్ ।
కరేణాశోషయద్వన్య కరీవ పల్వలోదకమ్ ॥3౧॥
జనా హర్షాద్ధి జగదుర్గతో విఘ్నో గతం జలమ్ ।
గతేఽన్ధకారే దదృశుర్వటం సాన్ద్రతరం చ తమ్ ॥3౨॥
పక్షిణం చాద్భుతాకారం న దృష్టం న చ వై శ్రుతమ్ ।
సర్వే జనా యయుస్తత్ర న్యగ్రోధే స్థాతుముత్సుకాః ॥33॥
అశ్వైర్గజైరథైరుష్ట్రైః శిబికాభిర్నృభిస్తు తైః ।
స్త్రీభిర్దాసైః కాశిరాజో వటస్యాధః సమాయయౌ ॥3౪॥
పశవః సారమేయాశ్చ బిడాలా వన గోచరాః।
వినాయకప్రభావేణ న వృష్టిస్తత్ర నో తమః ॥3౫॥
చక్రుః సర్వే పూర్వవత్తే వర్ణాః కర్మ యథావిధి ।
పౌరాః సద్వ్యవసాయేషు సమసజ్జన్త పూర్వవత్ ॥3౬॥
సర్వేషాం రక్షణం కర్తుం పక్షిరూపమధారయత్ ।
జగదీశో గణేశో ను న జానీమోఽత్ర కించన ॥3౭॥
విస్తార్య పక్షాన్ వృష్టిం యో న్యషేధీద్దైత్య కారితామ్ ।
వృష్టిం సోల్కాం సకరకాం స్వయం సేహే సుఖేన సః ॥3౮॥

ఇతి లోకాస్తర్కయిత్వా స్థితా నిర్వ్యాకులాస్తదా ।

ఏకాదశగతా ఘస్రా ఏవం తత్ర స్థితస్య చ ॥౩౯॥

నాజ్ఞాసీత్ కోఽపి చరితం వినాయక కృతం ద్విజ ।

దృష్ట్వా వినాయకం బాలం క్రీడన్తం బాలయూథగమ్ ॥౨.౨౦.౪౦॥

తతో ద్రైత్యో క్షీణశక్తీ నిశ్చేష్టౌ సమపద్యతామ్ ।

తుంగో జగర్జ బహుధా నాదయన్ ప్రదిశో దిశః ॥౪౧॥

గిరిరూపం సమాస్థాయ హనిష్యే పక్షిణం క్షణాత్ ।

బ్రువన్నేవం బభూవాశు పర్వతో భూత్తద్రైవ సః ॥౪౨॥

సరోనదీ సమాయుక్తః పంచయోజన విస్తృతః ।

దివ్యౌషధీభిర్దీప్తాభిర్భాసయన్ గగనం దిశః ॥౪౩॥

నానాపక్షిసమాయుక్తో వాడవాశ్రమమండితః ।

సపక్షం పర్వతం దృష్ట్వా పతమానం స పక్షిరాట్ ॥౪౪॥

ఉడ్డీయ పరిబభ్రామ వారయామాస తజ్జలమ్ ।

ఘూర్ణయన్ పక్షవాతేన జంగమాజంగమమ్ జగత్ ॥౪౫॥

ప్రస్థానిపతితా భూమౌ పర్వతానామితస్తతః ।

చంచ్వా దధ్రే స తుంగాద్రిం కాశ్యపిః ఫణినం యథా ॥౪౬॥

సహ తేనాభ్రమన్ ఖేఽసౌ లక్షయన్ దానవావుభౌ ।

అన్ధకం చరణైకేన పరేణామ్భాసురం చ సః ॥౪౭॥

అతిక్రమ్య భువర్లోకమియాయ స మహాఖగః ।

అతిభ్రమణఖిన్నాస్తే తప్తాశ్చ సూర్యరశ్మిభిః ॥౪౮॥

నిపేతుర్వ్యసవో భూమౌ త్రయః పర్వతసన్నిభాః।

పతన్తశ్చూర్ణయామాసుర్వనాన్యుపవనాని చ ॥౪౯॥

ద్రష్టుం దైత్యశరీరాణి స్త్రీబాలసహితా జనాః ।

యయుస్తే నగరాభ్యాశే వీక్ష్యాశ్చర్యం పరం యయుః ॥౨.౨౦.౫౦॥

ఖండాని తచ్ఛరీరాణాం గండశైలా ఇవాబభుః ।

నిరస్య మాయాం దైత్యానాం తతో లోకా విసిష్మిరే ॥౫౧॥

వటం తమ్ దేవరూపేణ దదృశుర్న చ వై పునః ।

అన్తర్హితే వటే పక్షిరూపం తత్యాజ సోఽర్భకః ॥౫౨॥

తతో వినాయకం బాలం కాశిరాజో లిలింగ హ ।

పృష్ట్వా కుశలసంప్రశ్నం నాగరాశ్చ నృపాశ్చ తమ్ ॥౫౩॥

పుపూజః పరమప్రీత్యా విఘ్ననాశం వినాయకమ్ ।

ప్రశశంసుర్ముదా దేవమ్ కశ్యపస్య సుతం జనా ॥౫౪॥

న జానీమో వయం దేవం మాయాం దైత్యకృతాం పరామ్ ।

సామర్థ్యం తే గుణాంశ్చాపి యత్ర వేదా వికుంఠితా ॥౫౫॥

లీలయా రక్షితః సర్వే మోచితా బహుసంకటాత్ ।

వాతాగతా వినాశం చ ఉత్పాతాశ్చైవ వృష్టయః ॥౫౬॥

భాతి బిమ్బం రవేః సమ్యగన్ధకారే గతే లయమ్ ।

మనాంసి సర్వలోకాంనా ప్రసన్నాని ముదా తదా ॥౫౭॥

నద్యః ప్రసన్నసలిలాః సర్వమాసీద్యథా పురా ।

వవర్షుః పుష్పవర్షాణి దేవదేవే వినాయకే ॥౫౮॥

నానావాద్యనినాదైస్తేఽలంకృతం పురమావిశన్ ।

దదుర్దానాని విప్రేభ్యో దేవో నః ప్రీయతామితీ ॥౫౯॥

శాన్తిహోమం విధాయాసౌ నృపోఽదాద్ గోధనం బహు ।

విసృజ్య సర్వాన్ బుభుజే వినాయకయుతో నృపః ॥౨.౨౦.౬౦॥ (౯౧౫)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే దైత్యత్రయవధోనామ
వింశతితమోఽధ్యాయః ॥౨౦॥

అధ్యాయ ౨౧ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

శృణు ద్విజ మహాశ్చర్యం కథ్యమానం మయా తవ ।

వినాయకస్య చరితం సర్వపాపహరం నృణామ్ ॥౧॥

అమ్భాసురస్య యో మూర్ధా స గతో నిజమన్దిరమ్ ।

భ్రమరాయా నిరైక్షిష్ట సఖీ సా తాం న్యబోధయత్ ॥౨॥

ప్రసుప్తాం కాంచనే తప్తే సోత్థాయాంగణమాయయౌ ।

పౌత్రం శిరో నిరీక్ష్యైవ మూర్చ్ఛితా పతితా భువి ॥3॥

నిఘ్నతీ నిజవక్షః సా కరాభ్యాం శోకనిర్భరా ।

నిపతత్ భూషణా ఖిన్నా నాగామృష్టేవ పద్మినీ ॥౪॥

విభిన్నవలయా ఛిన్న కూర్పాసా తనుమధ్యమా ।

దృశ్యాదృశ్య మహద్గాత్రా లుంఠతీ భువి విహ్వలా ॥౫॥

నిషిధ్యమానా సఖిభిర్భ్రాతృభిః స్వజనైరపి।

త్రిముహూర్తైః ప్రబుద్ధా సా కించిద్ వక్తుం ప్రచక్రమే ॥౬॥

ఉత్థాయ చ కరాభ్యాం తు నిజఘాన పునః శిరః ।

భ్రమర్యువాచ ।

యేనేయం పృథివీ సర్వా త్రాసితా సామరావతీ ॥౭॥

మూర్ధ్నా సహస్రం శేషస్య భ్రూకటాక్షేన కమ్పితమ్ ।

యేన రాజ్యేఽభిషిక్తౌ తౌ దేవాన్తక నరాన్తకౌ ॥౮॥

యస్య క్ష్వేడితమాత్రేణ రోదసీ కమ్పితా భృశమ్।

స కథం పతితః కుత్ర నిహతః కేన వా సుతః ॥౯॥

యం దృష్ట్వా కమ్పితః కాలః స కథం నిధనం గతః।

ఏవమాక్రన్దతీ దీనా వివత్సేవ పయస్వినీ ॥౨.౨౧.౧౦॥

ఏవం విలపతీం తాం తు న్యషేధయత్ సఖీజనః ।

న దృష్ట్వా సఖి కేనాపి మృతేన సహ వై మృతిః ॥౧౧॥

అతిశోకేన శోకోఽగ్న్యః ప్రాప్యతే మూఢజన్తుభిః ।

యది స్నేహేన పుత్ర త్వమ్ శోచసేఽస్య హితం కురు ॥౧౨॥

చారాన్నేషయ వృత్తాన్తగ్రహణాయాస్య సర్వతః ।

దహ్యతాం మస్తకో మన్త్రైరేవమస్య హితం కురూ ॥౧౩॥

సుహ్రదామశ్రు పతితం ప్రేతస్య తన్ముఖే పతేత్ ।

దహత్యేనం న నతత్త్యాజ్యమిత్యాహుః పరమర్షయః ॥౧౪॥

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం సోవాచ తాం సఖీం రుషా ।

అయం మూర్ధ్నా మహాభాగే స్థాప్యతాం యత్నతః సఖి ॥౧౫॥

ఆనయిష్యేఽదితేః పుత్రమస్తకం సహ తేన చ ।

దాహయిష్యామ్యముం తస్మాత్ స్థాప్యతాం తైలమధ్యతః ॥౧౬॥

సా రాక్షసీ రాక్షసవర్యయుక్తా సమాయయౌ రాజపురీం నిహన్తుమ్ ।

వినాయకం తం నిజరూపగోపినీ పతంగపత్రీవ ధనంజయాన్తికమ్ ॥౧౭॥

ఆగతాఽదితిరూపేణ భాసయన్తీ దిశో దశ ।

అతి లావణ్యనిలయా సర్వాలంకార శోభినీ ॥౧౮॥

దాడిమీ బీజదశనా బిమ్బోష్ఠీ తనుమధ్యమా ।

విలసత్ పద్మనయనా ముక్తాదామలసత్ కుచా ॥౧౯॥

వీరా ముముహిరే దృష్ట్వా తాదృశీం నృపసద్మగామ్ ।

మనసా కామయన్తి స్మ యదాలింగన చుమ్బనే ॥౨.౨౧.౨౦॥

తర్కయామాసురపరే రమ్భా కిం ను తిలోత్తమా ।

మేనకా వా ఘృతాచీ వా నాగీ యక్షీ శివా ను కిమ్ ॥౨౧॥

ఉర్వశీ వా రతీ రాజ్ఞీ కశ్యపస్యాదితిర్ను కిమ్ ।

జ్ఞాత్వా తు రాజపత్నీం తామ్ ప్రణనామాదితిం ముదా ॥౨౨॥

పూజయామాస సౌభాగ్యద్రవ్యైర్భూషాం శుకాదిభిః ।

ఉవాచ చ సుచార్వంగీ ప్రేమగద్గదయా గిరా ॥౨౩॥

మహాభాగ్యేన దృష్టాసి త్వం దేవజననీ మయా ।

వినాయకప్రసాదేన క్వాన్యథా దర్శనం తవ ॥౨౪॥

రాజ్ఞీమేవం బ్రువన్తీం తు సాశ్రుకంఠాఽవదద్వచః ।

అదితిరువాచ ।

మమ బాలో బహుదినం స్థాపితః కుత్ర వర్తతే ॥౨౫॥

అత్యుత్కంఠతయా సుభ్రు దర్శనార్థమిహాగతా ।

స్త్రీణాం స్వభావం జానాసి మాయా వ్యాకుల చేతసామ్ ॥౨౬॥

శోకసంతప్తగాత్రాఽహం తమాలింగామి చార్భకమ్ ।

తత్సంసర్గసుశీతాంగీ ప్రాప్స్యే సంతోషముత్తమమ్ ॥౨౭॥

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా సాదరా సా ససమ్భ్రమా।

గవేషితుం తు తం బాలం రాజ్ఞీ దూతానచోదయత్ ॥౨౮॥

అన్యే చఖ్యుః కాశిరాజం కశ్యపస్త్రియమాగతామ్।

స స్నాత్వా గృహమాగత్య తాం దృష్ట్వా హర్షమాప హ ॥౨౯॥

తామ్ ప్రణమ్య మహాభక్త్యా ప్రోచే బద్ధాంజలిర్నృపః ।

మే రాజ్యం జన్మ పితరౌ ధనం దృష్టిః శ్రుతం తపః ॥౨.౨౧.30॥

దృష్ట్వా శక్తిర్దేవమాతా జగజ్జననకారిణీ ।

న శక్తిర్వర్తతే సమ్యగ్ వర్ణితుం తే గుణాన్మమ ॥3౧॥

బాలో వినాయకస్తేఽయం శక్రాదధిక విక్రమః ।

అవదానాన్యనేకాని కృతాని బహుధా సురైః ॥3౨॥

అశక్యాని మయా వక్తుం రక్షసాం నిధనాని చ ।

తస్యాపి వర్ణితుం నాస్తి గుణానాం శక్తిరల్పికా ॥33॥

విశ్రామ్యతాం క్షణం మాతర్మమ భాగ్యం మహత్తరమ్ ।

పదనేన హతా మాయాబలమాశ్రిత్య దానవాః ॥3౪॥

అపరిక్షితేన వపుషా బాలస్తే వసతే సుఖమ్ ।

త్వం కిమర్థమిహాయాతా యాతా చేత్ స్థీయతాం క్షణమ్ ॥3౫॥

నివృత్తేఽస్మిన్వివాహే తు ప్రాపయిష్యే ఉభావపి।

సోవాచ ।

కిమిదం భాషసే రాజన్వియోగాదస్య మేఽభవత్ ॥3౬॥

మహాన్ఖేదో న చ సుఖం లేభే క్వాపీహ కించన ।

క ఉవాచ ।

ఏవం వదత్యాం తస్యాం స ఆగతోఽసౌ వినాయకః ॥౩౮॥

ప్రేషితో బాలకైః సర్వైరాగతా జననీ తవ ।

సా లిలింగ తతో బాలమశ్రుపూర్ణా ముదా జగౌ ॥౩౮॥

చిరకాలం స్థితోఽన్యత్ర మాం విహాయాతి నిష్ఠుర ।

త్వద్వియోగేన సంతప్తాఽఽగతా సర్వం విహాయ చ ॥౩౯॥

జీవితాశాం పరిత్యజ్య త్వదర్థే తప ఆచరమ్ ।

అతిక్లేశేన లబ్ధోఽసి తాన క్లేశాన్వేత్తి చేశ్వరః ॥౨.౨౧.౪౦॥

వినా త్వయా క్షణో మేఽతో యుగకల్పసమోఽభవత్ ।

ఏవం లాఘవ వాక్యాఽసౌ దుష్టభావేన భామినీ ॥౪౧॥

అతిప్రేమబలాత్సా తం కటిదేశే దధార హ ।

సోఽపి తచ్చేష్టితం జ్ఞాత్వాఽఽగస్తస్యాఃపరిచిన్తయన్ ॥౪౨॥

గూఢాభిసన్ధిస్తాం ప్రోచే పూర్వం కిం మే త్వయాహృతమ్ ।

ఏవం తస్మిన్బ్రువత్యేవ లడ్డుకం సా తతో దదౌ ॥౪౩॥

అత్తేఽస్మిన్పునరన్యం సా మహావిషయుతమ్ దదౌ ।

అత్తేఽస్మిన్పునరన్యం స యయాచే లడ్డుకం బలాత్ ॥౪౪॥

కాశిరాజశ్చ పత్నీ చ ప్రార్థయామాసతుస్తదా ।

ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ మాతస్త్వం సబాలా భోజనం కురు ॥౪౫॥

యావదుత్తిష్ఠతే సా తు తావద్రుద్ధాఽర్భకేణ సా।

గిరీన్ద్రసారవపుషా సా తతో విహ్వలాభవత్ ॥౪౬॥

ముంచ ముంచేతి తం ప్రాహ మాతాఽహం తవ బాలక ।

బహుకాలేన దృష్టుం త్వామాగతా స్నేహపాశతః ॥౪౭॥

కథం చూర్ణయితుం మామ్ త్వముద్యతోఽసి గిరిర్యథా ।

కరాభ్యాం నునుదే సా తం తావన్నిద్రాం యయౌ చ సః ॥౪౮॥

ప్రసార్య చరణౌ హస్తౌ శ్వాసోచ్ఛ్వాసపరాయణః ।

ఇతి రాజా న్యషేధత్తాం విహ్వలాం భారపీడితామ్ ॥౪౯॥

మా నిద్రాభంగమస్యాశు కురు త్వం జననీ సతీ।

ఉద్ధర్తుం బాలకం కేచిచ్చక్రుఃకరుణయా మనః ॥౨.౨౧.౫౦॥

ఉత్థాపితుం చాలితుం వా సర్వే నాశక్నువంస్తదా ।

ప్రార్థయామాసురపరే బాలం రాజీవలోచనమ్ ॥౫౧॥

అనుక్రోశం కురు శిశో జననీ తే మరిష్యతి ।

చాలయామాస చరణౌ హస్తే సాఽథశిరోధరామ్।।౫౨॥

కిమిదం క్రియతే బాల పితరం కిం వదిష్యసి ।

ఏవం వదత్సు లోకేషు సా మృతాఽథ నిశాచరీ ॥౫౩॥

దశయోజన దేహేన వ్యాపితం భూతలం తయా ।

పలాయనపరాః కేచిత్తాం దృష్ట్వాఽతిభయానకామ్ ॥౫౪॥

యయుః కేచిచ్చ తాం దృష్టుం విచిత్రజనవృత్తయః ।

రాజా చ విస్మితస్తత్ర జనః సర్వే విలోక్యతామ్ ॥౫౫॥

కథం కపటరూపేయమాగతా బాలఘాతినీ।

ఋషిపత్నీస్వరూపేణ జ్ఞాతా న రాక్షసీతి చ ॥౫౬॥

అత్యద్భుతమం జ్ఞానమస్య సామర్థ్యం చ విలోకితమ్ ।

ఇతి బ్రువాణాస్తు నరాస్తత్సమీపం ముదా యయుః ॥౫౭॥

బాలముత్థాప్య తస్యాస్తు పుష్పభారసమం జగుః ।
అపనేయేతి తేఽప్యాహుర్దుష్టా దుష్టస్వరూపిణీ ॥౫౮॥
పరస్యానిష్టమిచ్ఛేద్యః స ఏవ నిధనం వ్రజేత్ ।
తుష్టువః పరిపూజ్యైనం కాశిరాజో జనా అపి ॥౫౯॥
ఋషయో లోకపాలాశ్చ భక్త్యా దేవం వినాయకమ్ ।
నాథస్త్వమసి దేవానాం మనుష్యోరగరక్షసామ్ ॥౨.౨౧.౬౦॥
యక్షగన్ధర్వవిప్రాణాం గజాశ్వరథ పక్షిణామ్ ।
భూతభవ్యభవిష్యస్య బుద్ధీన్ద్రియగణస్య చ ॥౬౧॥
హర్షస్య శోకదుఃఖస్య సుఖస్య జ్ఞానమోహయోః ।
అర్థస్య కార్యజాతస్య లాభహాన్యోస్తథైవ చ ॥౬౨॥
స్వర్గపాతాలలోకానాం పృథివ్యా జలధేరపి।
నక్షత్రాణాం గ్రహాణాం చ పిశాచానాం చ వీరుధామ్ ॥౬3॥
వృక్షాణాం సరితాం పుంసాం స్త్రీణాం బాలజనస్య చ ।
ఉత్పత్తిస్థితి సంహారకారిణే తే నమో నమః ॥౬౪॥
పశూనాం పతయే తుభ్యం తత్వజ్ఞానప్రదాయినే ।
నమో విష్ణుస్వరూపాయ నమస్తే రుద్రరూపిణే ॥౬౫॥
నమస్తే బ్రహ్మరూపాయ నమోఽనన్తస్వరూపిణే ।
మోక్షహేతో నమస్తుభ్యం నమో విఘ్నహరాయ తే ॥౬౬॥
నమోఽభక్తవినాశాయ నమో భక్తప్రియాయ చ ।
అధిదైవాధిభూతాత్మంస్తాపత్రయ హరాయ తే ॥౬౭॥
సర్వోత్పాతవిఘాతాయ నమో లీలాస్వరూపిణే ।

సర్వాంన్తర్యామిణే తుభ్యం సర్వాధ్యక్షాయ తే నమః ॥౬౮॥

అదిత్యా జఠరోత్పన్న వినాయక నమోఽస్తు తే।

పరబ్రహ్మస్వరూపాయ నమః కశ్యపసూనవే ॥౬౯॥

అమేయమాయాన్వీత విక్రమాయ, మాయావినే మాయిక మోహనాయ ।

అమేయమాయాహరణాయ మాయామహాశ్రయాయాస్తు నమో నమస్తే ॥౨.౨౧.౭౦॥

ఏవం స్తుత్వా తు తే సర్వే యయుః స్వం స్వం గృహం ముదా।

త్యక్త్వా తామ్ రాక్షసీం ఛిత్త్వా ఖండశో దూరతః పురాత్ ॥౭౧॥

య ఇదం పఠతే స్తోత్రం త్రిసన్ధ్యోత్పాతనాశనమ్।

న భవన్తి మహోత్పాతా విఘ్నా భూతభయాని చ ॥౭౨॥

త్రిసన్ధ్యం యః పఠేత్స్తోత్రం సర్వాన్ కామానవాప్నుయాత్ ।

వినాయకః సదా తస్య రక్షణం కురతేఽనఘ ॥౭3॥ (౯౮౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే రాక్షసీవధో నామైకవింశతితమోఽధ్యాయః ॥౨౧॥

అధ్యాయ ౨౨ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

అపరస్మిన్ దినే రాజా ప్రాతఃస్నానకృతోద్యమః ।

పౌరాః సర్వే వితర్క్యైవం నాయం దేవో న మానుషః ॥౧॥

న దేవశ్చేత్ కథం పంచ మహాస్తో దేవదుర్ధరాః ।

అజేయాః శక్రహరిభిర్హతా దైత్యా మహాబలాః॥౨॥

దేవఏవ భవేద్ బాలమధ్యేఽయం క్రీడతే లఘు ।

ఇతి తర్క్య తతస్తావదాగతా రాజదర్శనమ్ ॥3॥

రాజాఽపి భద్రమగమదువాచ సకలాన్ ప్రతి।

నిరూపయన్తు యత్కార్యం తద్వః సిద్ధిం ప్రయాస్యతి ॥౪॥

కిమర్థం ప్రాతరేవేహ పౌరా యూయం సమాగతాః।

త ఊచుర్న రహస్యం యత్ స్వాభిప్రేతమృతే వచః ॥౫॥

త్వయాఽయం హి సమానీతో మునిపుత్రో వినాయకః।

నాస్య దాస్యమభూన్నో హి కించిత్ క్వాపి కదాచన ॥౬॥

త్వయా తు పూజితోఽనేకవారం స్వశరణే స్థితః।

యద్యత్రైవ గృహే యాతి తత్తన్నః ప్రేషయస్యహో ॥౭॥

అయం తు న కథం రాజన ప్రేషితో ను వినాయకః।

రాజోవాచ।

సమ్యగుక్తం యత్ర జనా విభజ్య భుజ్యతే తు యత్ ॥౮॥

అమృతం యాతి చ విషం విషమన్యద్ భవేత్తు తత్।

అస్మిన్యస్య భవేద్ భక్తిర్దేవే వా మానుషేఽపి వా ॥౯॥

స ఏనం స్వగృహే నీత్వా పూజయేద్భోజయేదపి।

జనాస్తు త్రివిధాః పౌరా రజఃసత్వతమో గుణైః ॥౨.౨౨.౧౦॥

పరీక్షన్త్యేన్మరా దుష్టాః పుణ్యవన్తో భజన్త్యపి।

కేచిదేనం వినిన్దన్తి ప్రశంసన్తి చ కేచన ॥౧౧॥

యస్య స్వభావో యాదృకాన్యత్స తథా వర్తతే నరః।

న జహాతి ఘృష్యమాణశ్చన్దనః స్వసుగన్ధితామ్ ॥౧౨॥

కస్తురీ కర్దమయుతః పలాండువా నిజం గుణమ్।

భవతాం యది భక్తిశ్చేదనన్యాఽస్మిన్సుతే మునేః ॥౧౩॥

నీయతాం పూజయన్నాస్వేశు భోజనాయ ప్రియాయ చ ।

పరీక్షార్థం న నేయోఽసౌ జనకో జననీ మమ ॥౧౪॥

మయా కథం నరా వాచ్యా నీత్వైనం పూజయన్ త్వితి ।

అస్య శక్తిం దృఢాం దృష్ట్వా మమ భక్తిర్విశిష్యతే ॥౧౫॥

నాయం చేన్మత్పురీ క్వత్యా కృతో యూయం క్వ చాప్యహమ్ ।

ఇతి రాజవచః శ్రుత్వా పునరూచుశ్చ నాగరాః ॥౧౬॥

యథా వదసి కల్యాణ తత్తథా న తదన్యథా ।

అస్మాకం కార్యసిద్ధిర్యా తాం కురుష్వ జనాధిప ॥౧౭॥

నీత్వేమం స్వగృహే బాలం పూజయామో యథార్హతః ।

ఏతస్మిన్నన్తరే బాలోఽవదత్తాన్ సదసిస్థితాన్ ॥౧౮॥

జానన్నన్తర్గతం తేషాం సర్వసాక్షీ జగద్గురుః ।

వినాయక ఉవాచ ।

కిమర్థం మామ్ ప్రార్థయన్తో భవన్తోఽతి మహత్తరాః ॥౧౯॥

అహం బాలో మునిసుతో మత్పూజనఫలం ను కిమ్ ।

భవిష్యతి న జానేఽహం భవతాం వ్యయకారిణామ్ ॥౨.౨౨.౨౦॥

వివాహో వ్రతబన్ధో వా యజ్ఞో వాఽన్యో మహోత్సవః ।

తదా భవద్గృహం యాస్యే హవ్యం కవ్యం యదా భవేత్ ॥౨౧॥

అసంఖ్యాతా భవన్తో హి కథమేకో గృహం వ్రజే ।

వకేశినీం కిమర్థం వా గాం ధోక్ష్యథ భవద్విధాః ॥౨౨॥

వాంఛితార్థీ కథం యాచేత్త్యక్త్వా కల్పద్రుమం ద్రుమమ్ ।

అన్యత్ క్షుద్రం వాంఛితం వా తద్వద్ధ్యాయం సముత్సుకాః ॥౨౩॥

క ఉవాచ ।

వినాయకవచః శ్రుత్వా శ్రేణీముఖ్యా జగుః పునః ।

అస్మిన్వివాహే సమ్పన్నే న స్థాస్యతి క్షణం భవాన్ ॥౨౪॥

రాజ్ఞః ప్రసాదాద్దృష్టోఽసి భక్తిం న సఫలీకురూ ।

అవాప్తకామస్య చ తే సృష్టి స్థిత్యన్తకారిణః ॥౨౫॥

సర్వాన్తర్యామిణః సర్వం చిత్తవృత్తీ విజానతః ।

కర్తుం వాప్యన్యథా కర్తుమకర్తుం వా క్షమస్య హ ॥౨౬॥

చిదానన్దస్య నైవాస్తి పూజాభిర్నః ప్రయోజనమ్ ।

భక్తిప్రియో దేవ ఇతి నిగమం న వృథా కురూ ॥౨౭॥

నిశమ్యేతి వచస్తేషాం తానూచేఽథ వినాయకః ।

ఏవం చేద్భవతాం భక్తిస్తదా యాస్యే నృపాజ్ఞయా ॥౨౮॥

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం సర్వేఽపి స్వగృహాన్ యయుః ।

మండపాన్ విదధుః కేచిత్ కేచిద్వ్యస్తగృహాణి చ ॥౨౯॥

తోరణాన్ విదధుర్భక్త్యాదర్శశోభాద్భుతాని చ ।

భాజనాని మహార్ఘాణి సుగన్ధ చన్దనాని చ ॥౨.౨౨.30॥

ద్రవ్యాణి చ సుగన్ధీని మృగనాభిభవాని చ ।

ఫలాని చ విచిత్రాణి వాసాంస్యాభరణాని చ ॥3౧॥

పక్వాన్నాని విచిత్రాణి పంచామృతయుతాని చ ।

స్థాపితా మూర్తయో నానాముక్తామాలా విభూషితాః ॥3౨॥

ఏవం గృహే గృహే సర్వే సామగ్రీం చక్రురుత్సుకాః ।

ఏకోఽభూన్నగరప్రాన్తే బ్రాహ్మణో వేదశాస్త్రవిత్ ॥౩౩॥

శుక్ల నామ్నా శుక్లవృత్తిః శాన్తో దాన్తః క్షమాన్వితః ।

శ్రౌతస్మార్త కర్మనిధిర్బ్రహ్మనిష్ఠోతిథిప్రియః ॥౩౪॥

యస్య పత్నీ మహాభాగా విద్రుమా నామ నామతః ।

నిస్పృహా జ్ఞానసమ్పన్నా సర్వావయవసున్దరా ॥౩౫॥

దరిద్రా జ్ఞాననిష్ఠా సా పతిప్రాణా పతివ్రతా ।

తస్యా గృహగతం దృశ్యం నభస్తారాంకితం స్ఫుటమ్ ॥౩౬॥

న స్వర్ణం రాజతం తామ్రం భాజనం రీతిజం న చ ।

గౌరా వల్కలసంవీతా తేజోజ్వాలా సుశోభనా ॥౩౭॥

యదంగతేజసా వ్యాప్తం దృశ్యమానం న దృశ్యతే ।

తేన వృత్తేన తుష్టా సా గహశోభావిధాయినీ॥౩౮॥

తస్యాస్తోషేణ తుష్టోఽభూద్వినయేన చ సేవయా।

స్వస్థఃస్థితో జ్ఞాననిష్ఠస్తిష్ఠత్యకృతభోజనః॥౩౯॥

కదాచిద్భిక్షితుం యాతో వారితస్తు గృహేగృహే ।

మహోత్సవం ప్రకుర్వద్భిర్వినాయకకృతే జనైః ॥౨.౨౨.౪౦॥

యల్లబ్ధం తేన తుష్టోఽసౌ భార్యామేత్యాఽబ్రవీదిదమ్ ।

శ్రూయతాం పత్ని నగరే వారితోఽహం గృహేగృహే ॥౪౧॥

ఆయాస్యతి ప్రతిగ్రహం పూజార్థం స వినాయకః ।

యోఽవతీర్ణో మునిగృహం భూభార హరణోద్యతః ॥౪౨॥

ఆయాస్యతి గృహం చేత్స పూజార్థే యత్నమాచర ।

సాఽబ్రవీన్మహతీం పూజాం త్యక్త్వాఽన్నం త్వద్గృహే కథమ్ ॥౪౩॥

భవతాం సోఽకించనానాం కథం వా గృహమేష్యతి ।
గన్ధపుష్పం పర్యుషితం పక్వం కన్దఫలం మునే ॥౪౪॥
భవిష్యతి కృతం సమ్యగసమ్యక్ స్వల్పమప్యహో।
కిం వా ప్రయోజనం తస్య గృహేణ భవతాం ప్రభో ॥౪౫॥
ఇతి ప్రియావచః శ్రుత్వా పునరూచే మునిః ప్రియామ్ ।
స మామ్ భక్తం విజానాతి దీనానాథ ప్రభుః ప్రభుః॥౪౬॥
భక్తిప్రియోఽస్తి దేవోఽయం న లోభవశగో విభుః।
అర్ఘసా చ పలాశేన పుష్పేణ ప్రీయతే హి సః ॥౪౭॥
సువర్ణానిచయార్వాపి న హి దమ్భాతి సమర్పితైః ।
ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య విద్రుమా పునరబ్రవీత్ ॥౪౮॥
ఏవం చేత్తర్హి యత్ సిద్ధం తదేతస్మై నివేద్యతామ్ ।
తతోఽష్టాదశ ధాన్యానామ్ కృత్వా పిష్టం పపాచ సా । ॥౪౯॥
ఓదనశ్చ కృతో జీర్ణం తన్దులానాం జలాధికః ।
ముష్టిపిష్టం పర్ణపుటే పక్త్వా భుంక్తే దినేదినే ॥౨.౨౨.౫౦॥
తత్తేన దినమానేన ద్రవ్యేణ చైలమానయత్ ।
గన్ధాక్షతం చ పుష్పాణి ధూపం దీపం మహార్తికే ॥౫౧॥
వన్యం ఫలం వల్కలం చ స్థాపయామాస చైకతః ।
శుష్కామలక ఖండాని ముఖవాసార్థమేవ చ ॥౫౨॥
ప్రసార్య దర్భనిచయం సుసిక్తే స్వాంగణే ధ్వజమ్ ।
చకార కశిపూ నాసౌ ధ్యాననిష్ఠోభవన్ మునిః ॥౫౩॥
నైవేద్యం వైశ్వదేవం చ కృత్వా పూర్వం ప్రయత్నతః ॥౫౪॥ (౧౦౪౨)

ఇతి శ్రీమదాది శ్రీమన్మహాగాణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే నామ ద్వావింశతితమోఽధ్యాయః ॥౨౨॥

అధ్యాయ ౨౩ ప్రారంభ -

క ఉవాచ ।

స బాలో బాలమధ్యే తు చిక్రీడే కౌతుకాన్వితః ।

రాజా భద్రాసనగతో నృత్యం సర్వజనైః సహ ॥౧॥

యావత్పశ్యతి వేశ్యానాం తావదేవాగతావుభౌ ।

దేవలోకాత్సదో రమ్యం సనకశ్చ సనన్దనః ॥౨॥

ఉద్భాసితం తయోర్దీప్త్యా సూర్యాగ్న్యోరివ తత్సదః ।

ఆసనాదుదతిష్ఠత్స నృపతిః సహసేక్ష్య తౌ ॥౩॥

స్థిరః స్థాప్య పాదపద్మే సాష్టాంగం ప్రణనామ తౌ ।

బద్ధాంజలిరువాచాథ అద్య ధన్యం కులం మమ ॥౪॥

రాజ్యం జ్ఞానం చ దేహశ్చ పత్నీపుత్రాదికం చ యత్ ।

ఇత్యుక్త్వా పాణినా ధృత్వా స్వాసనే చోపవేశ్య తౌ ॥౫॥

ఉపచారైః షోడశభిరపూజయత భక్తితః ।

తౌ చ విశ్రామయామాస పాదసంవాహనాదిభిః ॥౬॥

పునః పునః ప్రణమ్యాసౌ వక్తుం సముపచక్రమే ।

రాజోవాచ ।

మునీనాం న్యస్తదండానాం నిస్పృహాణాం చ సర్వదా ॥౭॥

కార్యలిప్సా న కాచిత్స్యాదాజ్ఞామీహే తథాప్యహమ్ ।

తపో రాజ్యం కులం శీలం సార్థకం కర్తుముద్యతః ॥౮॥

తావూచతుః ।

అవాప్తసర్వకామోఽసౌ పరబ్రహ్మస్వరూపవాన్ ।

లీలావతారీ భగవాన్ కశ్యపస్య సుతస్తవ ॥౯॥

గృహే నానాకౌతుకాని కురుతేఽద్భుతవిక్రమః ।

శ్రుత్వాఽవదానం తస్యాత్ర ద్రష్టుమావాం సమాగతౌ ॥౨.౨౩.౧౦॥

అన్యథా శక్రభవనత్యాగే కిం నః ప్రయోజనమ్ ।

గృహే యస్య కల్పతరుః సోఽన్యం కి యాచయిష్యతి ॥౧౧॥

తస్యోఙ్ఘ్రికమలం నత్వా గచ్ఛావః స్వస్థలం నృప ।

ఏవం తయోరాగతయోః శ్రుత్వా వాక్యం వినాయకః ॥౧౨॥

వదతోరాగతః క్రీడాం త్యక్త్వా మోదక హస్తకః ।

పంచఖాద్యమయం భక్ష్య మోదకం లీలయాదధత్ ॥౧౩॥

తయోస్తం దర్శయామాస నృపో హాస్యపరో మృదు ।

సోఽయం సమాగతో దేవో యద్దర్శనసముత్సుకౌ ॥౧౪॥

ఆగతో యచ్చ కర్తవ్యం కురుతం తద్యథేష్టతః ।

తం నిరీక్ష్య మునీ తౌ తు పరస్పరమథోచతుః ॥౧౫॥

అనేన దూషితో నూనం కశ్యపో మునిసత్తమః ।

తత్పుత్రతాం సమాసాద్య స్వాచారం త్యజతా భృశమ్ ॥౧౬॥

స్పృష్టాస్పృష్టవిచారోఽస్య భక్ష్యాభక్ష్యవిధిర్న చ ।

దర్శనే స్పర్శనే చాస్య మహాన్దోషో భవేత్థలు ॥౧౭॥

కథం స్వనియమాంస్త్యక్త్వా స్థితః క్షత్రియవేశ్మని ।

స్వధర్మే నః స్థితానాం తు దర్శనేనాస్య కిం భవేత్ ॥౧౮॥

శుశ్రావ తాం గిరం దేవో నృపసన్నిహితస్తదా ।

ఉవాచ వాక్యం వాక్యజ్ఞో వాచస్పతిరివాపరః ॥౧౯॥

క్వ గతం భవతో జ్ఞానం వృథా శ్రమవతోర్మునీ।

స్వర్గం త్యక్త్వా కథమిహ సంప్రాప్తౌ ప్రాకృతావివ ॥౨.౨౩.౨౦॥

శ్రుత్వేత్థం వచనం తస్య నృపతిం తావథోచతుః ।

మాయామయస్య దేవస్య మాయయా మోహితో భృశమ్ ॥౨౧॥

దేహ్యనుజ్ఞాం గమిష్యావో నిజమాశ్రమ మండలమ్ ।

తతో నృపతిశార్దూలో దృఢభక్తి ప్రణోదితః ॥౨౨॥

స్థీయతాం శ్రూయతాం వాక్యం మదీయమిత్యువాచ

తౌ। భక్త్యా చ ప్రార్థయామాస స్నాత్వా భుక్త్వాఽనుగమ్యతామ్ ॥౨౩॥

నిశమ్య ప్రార్థనాం తస్య మోచతుర్మునిపుంగవౌ ।

న భుజ్యేతే రాజకీయమన్నమ్ తస్మాద్ వ్రజావహే ॥౨౪॥

తదనుజ్ఞాం సమాసాద్య మణికర్ణీ తతో గతౌ ।

వినాయకః సర్వబాలైరనుయాతో ముదా రమన్ ॥౨౫॥

స్నాత్వా గతః శుక్లగృహం జ్ఞాత్వా తద్భక్తిమాదృతః ।

యథా ధావతి గౌర్వత్సం యథా మాతా రుదచ్ఛిశుమ్ ॥౨౬॥

యథా కృష్ణః సభానీతాం ద్రౌపదీం శరణాగతామ్ ।

దృష్ట్వా తౌ దమ్పతీ దేవం పాదయోర్వ్యనిపేతతు ॥౨౭॥

ఆనన్దాశ్రూణి ముంచన్తౌ వాచా గద్గదయా గిరా।

లిలింగతుర్ముదా దేవం ననృతుర్హర్షనిర్భరౌ ॥౨౮॥

న విన్దతుః ప్రకర్తవ్యం దేహాతీతా వివాసతుః ।

రోమాంచాంచిత్రితగాత్రౌ తౌ బాష్పధారామముంచతామ్ ॥౨౯॥

ముహూర్తాల్లబ్ధసంజ్ఞౌ తౌ నేమతుర్జగదీశ్వరమ్ ।

తత ఊచే మునిర్దేవం దీననాథేతి యత్తవ ॥౭.౨3.30॥

విఖ్యాతం త్రిషు లోకేషు నామ పాపహరం శుభమ్ ।

సార్థకం కృతమద్యైవ జన్మ నః పాదదర్శనాత్ ॥3౧॥

ప్రాసాదనిచయాంస్త్యక్త్వా గతః పర్ణకుటీమిమామ్ ।

ధన్యో వంశో మదీయోఽద్య జన్మ జ్ఞానం తపో వయః ॥3౨॥

అపూజయత్తతస్తం స కుశాసనగతం మునిః ।

ప్రక్షాల్య చరణద్వన్ద్వం జలం తచ్ఛిరసాఽదధత్ ॥33॥

గన్ధాక్షతం పుష్పమాలాం ధూపం దీపం దదావథ ।

దూర్వాంకురాన్ శమీపత్రం సుతైలం కేతకం శుభమ్ ॥3౪॥

ఖాద్యం స్వల్పం పురః స్థాప్య ఫలమారణ్యకం తథా।

పుష్పాంజలిం మన్త్రపూతాం దత్త్వా నత్త్వా స లజ్జితః ॥3౫॥

కదన్నం కథమస్మై తద్దేయమిత్యేవ చిన్తయన్ ।

అభిప్రాయం విదిత్వా తం దేవదేవో వినాయకః ॥3౬॥

యాచే మాతః కిమన్నం తే గృహే తద్దీయతాం మమ ।

భక్త్యా దత్తం కదన్నం మేఽధికం స్యాదమృతాదపి ॥3౭॥

విషం భవతి యదత్తం దమ్భేనాశ్రద్ధయాన్వితమ్ ।

విస్తీర్ణమోదనం శుష్కం భాస్కరీం బహుధాన్యజామ్ ॥3౮॥

ఆస్థాపయత్ పురస్తస్య మునిపత్నీ హ్రియాన్వితా ।

తైలం చ సకలం దృష్ట్వా ప్రాహసంస్తం చ బాలకాః ॥౩౯॥

అభక్షయత్స పక్వాన్నసదృశం పరమాదరాత్ ।

ప్రతిగ్రాసం జలం పీత్వా జఘాస బలవత్తరమ్ ॥౨.౭౩.౪౦॥

తత స్తేనోదనః పాత్రం నిక్షిప్తో మునినాఽఖిలః ।

తజ్జలం చలితం దిక్షు బాలో రోద్ధుం న చాశకత్ ॥౪౧॥

తతోఽభవద్దశభుజో బుభుజే చౌదనం చ తైః ।

ఆశ్చర్యం దదృశుర్లోకా హసన్తో హస్తతాలతః ॥౪౨॥

అపూర్వః పాచితోఽయం ను జానుదఘ్నజలేన యః ।

ఇత్యూచుర్దభుజుర్బాలా రుచ్యా పాయసకల్పయా ॥౪౩॥

సాకం తేన చ వైర్భుక్తం గతా స్తే దేవతుల్యతామ్ ।

అశోచన్నితరే పశ్చాద్యేఽహసన్వివృతై రదైః ॥౪౪॥

కోలాహలో మహానాసీన్నగరే క్వ వినాయకః ।

కేచిదూచుః శుక్లగృహే భునక్తి శీర్ణమోదనమ్ ॥౪౫॥

రోద్ధుం కృతా దశభుజో ఓదనం చ భునక్తి తైః ।

భుక్తే తస్మిన్విశుద్ధే స శుష్కమామలకం దదౌ ॥౪౬॥

ముఖశుద్ధిం తేన చక్రే జగదాత్మా వినాయకః ।

ప్రసన్నః శుక్లమవదత్ ప్రీతో భావేన తేఽనఘ ॥౪౭॥

వరాన్వృణు మహాభాగ మత్తో యానభికాంక్షసే ।

శుక్ల ఉవాచ ।

సర్వాన్నాగరికాంస్త్యక్త్వా భోక్తుం రూక్షాన్నమాగతః ॥౪౮॥

అయమేవ వరో మహయం యజ్ఞాతం తవ దర్శనమ్ ।

ప్రభువాక్యానురోధేన యాచే భక్తిం త్వయి స్థిరామ్॥౪౯॥

అన్తే మోక్షం చ మే దేహి యేన నావర్తతే పునః ।

న సంసారసుఖే చిత్తం రమతే తే వినాయక ॥౨.౨౩.౫౦॥

క ఉవాచ ।

ఏవమస్త్వితి తం ప్రోచ్య పూర్వవద్ ద్విభుజః శిశుః ।

గృహం తస్మై శక్రగృహాద్వరం సద్రత్నకాంచనమ్ ॥౫౧॥

అత్యుత్తమం స్వరూపం చ జ్ఞానం సమ్పదమర్పయత్ ।

అనుజ్ఞాతో యయౌ తాభ్యామన్యత్ర బాలకైర్వృతః ॥౫౨॥ (౧౦౯౪)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరిత్రే శుక్లవరప్రదానం నామ త్రయోవింశతితమోఽధ్యాయః ॥౨౩॥

అధ్యాయ ౨౪ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

వ్యలోకయంస్తం నగరే తస్మిన్ సర్వే మహాజనాః ।

విధాయ పూజాసామగ్రీం భోజనస్యాప్యనేకధా ॥౧॥

గృహే గృహే రాజగృహే సర్వామాత్యగృహేఽపి చ ।

గవేషయన్తి స్మ జనాస్తదా కశ్యపనన్దనమ్ ॥౨॥

అపృచ్ఛన్త జనాః సర్వే క్వచిదృష్టో వినాయకః ।

నేతి నేతి శ్రుతిర్వక్తి యం స కస్యాక్షిగోచరః ॥౩॥

భవేన్నాలోకితోఽస్మాభిరితి తత్రావదజ్జనాః ।

పురప్రాన్తే తు యే తత్ర తేఽశృణ్వజ్జనవాక్యతః ॥౪॥

స చాగతః శుక్లగృహం తతస్తే తద్గృహం యయుః ।

నాపశ్యంస్తమథాపృచ్ఛంస్తేనోక్తం స ఇతో గతః ॥౫॥

స తు మాయామయో బాలో జనాన్వంచితుముత్సుకః ।

విసృజ్య బాలకాన్ పశ్చాద్ ద్వారేణాగత్య సుప్తవాన్ ॥౬॥

కేచిత్తం దదృశుః సుప్తం హర్యక్షమివ గహ్వర ।

కేచిత్తం క్రోధావశగా నినిన్దుర్బాలకో లఘుః ॥౭॥

పిశాచ ఇవ కిం యాతో దరిద్రస్య గృహం ప్రతి ।

ఈశశ్చేత్ సర్వభావజ్ఞః సర్వేషాం ప్రియమాచరేత్ ॥౮॥

ఉత్థాప్య తం కరే ధృత్వా యాహీతి శరణం శుభమ్ ।

సఫలం కురు నః సర్వం త్వదర్థముపకల్పితమ్ ॥౯॥

గతః ఖేదో భ్రమణజో దృష్ట్వా త్వచ్చరణామ్బుజమ్ ।

యాహి యాహి గృహాన్నస్త్వం భోక్తుం బాలగణైః సహ ॥౨.౭౪.౧౦॥

స ఊచే సామ్ప్రతం భుక్తం పునరూచుర్జనాస్తు తమ్ ।

దరిద్రస్య గృహే కిం తే భుక్తంస్యాద్భైక్ష్యవర్తితః ॥౧౧॥

నాపోఽపి పిబతే క్వాన్నం కథం భుక్తం త్వయా విభో।

గణేశ ఉవాచ ।

ఉదరం పరిపూర్ణం మే యాతుం శక్తిశ్చనాస్తి మే ॥౧౨॥

క ఉవాచ ।

తతః సర్వే విదిత్వా తం భుక్తం శుక్లగృహే జనాః।

నిరాశా భగ్నసంకల్పా రుష్టా దీనా విచేతసః ॥౧౩॥

సమ్భారా వ్యర్థతాం యాతా నానావకేశార్థ సంచితాః ।

బుభుజుస్తాన్ స్వయం దుష్టా దామ్భికా భక్తివర్జితాః ॥౧౪॥

యే భక్తాస్తే నిరాహారాస్తస్థుర్ధ్యానపరాయణాః ।

ఏవం సర్వేషు లోకేషు జ్ఞాత్వా ధ్యానస్థితేషు సః ॥౧౫॥

ఏకో నానాస్వరూపోఽభూద్ ఘటాకాశ ఇవ స్ఫుటమ్ ।

జలపూర్ణేషు కుమ్భేషు రవిర్నానా యథేక్ష్యతే ॥౧౬॥

క్వచిత్ పర్యంకశయనః క్వచిత్ జపపరాయణః ।

క్వచిద్ధానరతః క్వాపి భోజనాయ సముత్సుకః ॥౧౭॥

క్వచిత్ పాఠ్యతే శిష్యాన్ సాంగవేదంసహార్థకమ్ ।

క్వచిత్ వ్యాకురుతే శాస్త్రం క్వచిచ్చ పఠతి స్వయమ్ ॥౧౮॥

ఏవం నానాస్వరూపైః స నానాగృహగతో బభౌ ।

అయమస్మద్ గృహం యాతః పూర్వమిత్యభిమేనిరే ॥౧౯॥

తైలముద్వర్తనం స్నానం పూజనం భోజనం దదుః ।

ఏవం సర్వే జహ్రషిరే కాశిరాజసమన్వితమ్ ॥౨.౨౪.౨౦॥

దృష్ట్వా దేవం పరమయా ముదా సాధువినాయకమ్ ।

పుపూజుర్భోజయామాసుర్ద్విజాన్ సుహృద్గణానపి ॥౨౧॥

పంచామృతం చ పక్వాన్నం వ్యంజనం పాయసౌదనౌ ।

అన్యద్రుచికరం సర్వం బుభజుస్తే యథారుచి ॥౨౨॥

ఏవం ద్విజేషు దేవేషు కాశిరాజే సుహృత్స్వపి ।

ఆశీర్వత్సు సభావిష్టః కాశిరాజో న్వపృచ్ఛత ॥౨౩॥

మాయయా మునిపుత్రస్య మోహితోఽనేకధాకృతేః ।

రాజోవాచ ।

వినాయకో గతో భోక్తుం నానాగృహ ఇతిస్ఫుటమ్ ॥౨౪॥

అయం మే నికటేఽప్యస్తి కో ను భుంక్తే గృహే గృహే ।
క్వచిచ్చ శిబికారూఢో యాతి భోక్తుం వినాయకః। ॥౨౫॥
గజారూఢః క్వచిద్యాతి హయారుఢశ్చ కుత్రచిత్ ।
ఏవం సర్వేషు లోకేషు పూజావ్యగ్రేషు బాలకే ॥౨౬॥
తతస్తౌ నగరీం యాతౌ తత్ర తత్ర వినాయకమ్।
అపశ్యతాం భుక్తవన్తం పరావృత్య సమీయతుః ॥౨౭॥
యత్ర యత్ర గృహే యత్తౌ తత్ర తత్ర వినాయకమ్ ।
నిర్వృత్య సకలం నిత్యం భిక్షార్థం పర్యగచ్ఛతామ్ ॥౨౮॥
శయానం శయనే దివ్యే భక్షయన్తం ఫలాని చ ।
చర్వయన్తం చ తామ్బూలం క్వచిద్గన్ధాదిచర్చితమ్ ॥౨౯॥
క్వచిన్నృత్యం ప్రపశ్యన్తం గణికానాం గణాన్వితత్ ।
క్రీడన్తమక్షైః కుత్రాపి క్వచిద్ బుద్ధిబలేన చ ॥౨.౨౪.30॥
నానాలంకారసంయుక్తం దివ్యవస్త్రాన్వితం క్వచిత్ ।
పఠన్తం చ జపన్తం చ ధ్యానేన తమపశ్యతామ్ ॥3౧॥
స్తూయమానం క్వచిద్ భక్తై స్తువన్తం జగదీశ్వరమ్ ।
దర్శయన్తం విభూతిం స్వాం భక్త్యానేకశః క్వచిత్ ॥3౨॥
యువానం రమయన్తం స్వాఃస్త్రియోఽత్యన్త మనోరమాః ।
చికిత్సయన్తం వృద్ధం చ సేవన్తం రసముత్తమమ్ ॥33॥
రింగంతం భక్షయన్తం చ మృదం కుత్రచిదంగణే ।
పరిశ్రాన్తం పిబన్తం కం క్రీడాభిః కన్దుకాదిభిః ॥3౪॥
ఏవం తౌ క్షుధితౌ శ్రాన్తౌ పర్యటన్తౌ గృహే గృహే ।

సర్వత్ర దృష్ట్వా తం దేవం పరస్పరమథోచతుః ॥౩౫॥

అత్రాస్తి నిర్మలః శుక్లో బ్రాహ్మణో నగరే శుచిః ।

యావో భోక్తుం తస్య గృహే ఇత్యుక్త్వా తత్ర జగ్మతుః ॥౩౬॥

తత్రాపి సోఽగణగతో దృష్టస్తాభ్యాం వినాయకః ।

నగరే నాత్ర భోక్తవ్యం న తు శేషం వినాయకాత్ ॥౩౭॥

ఇత్యుక్త్వా బహిరాయాతౌ పురో దృష్ట్వా వినాయకమ్ ।

తిర్యగ్ గతిధరౌ భూత్వా తతోఽపి సమపశ్యతామ్ ॥౩౮॥

ప్రాచ్యాం ప్రతీచ్యాం చ దిశి తమేవేతౌ సమన్వతః ।

అధశ్చోర్ధ్వం సర్వగతం వినాయకమపశ్యతామ్ ॥౩౯॥

వినాయకస్వరూపం చ తౌ పునర్విశ్వరూపిణమ్ ।

సర్వం వినాయకమయం వస్తుమాత్రమపశ్యతామ్ ॥౨.౨౪.౪౦॥

అథాభావయతాం శమ్భుం విష్ణుం తౌ భృశవిస్మితౌ ।

అపశ్యతాం హ్రది తదా తం చ తం చ వినాయకమ్ ॥౪౧॥

నిమీల్య నయనే చాన్తస్తమేవ మునిసత్తమౌ ।

ఉద్ఘాటయ నయనే చాపి స్వాన్త ఏనమపశ్యతామ్ ॥౪౨॥

కిరీటినం కుండలినం ముక్తామాలామ్బరాంగదమ్ ।

కటిసూత్రేణ హైమేన ముద్రికాభిశ్చ భూషితమ్ ॥౪౩॥

సింహారూఢం దశభుజం సిద్ధిబుద్ధియుతం శుభమ్ ।

భాలచన్ద్రం మృగమదతిలకం నాగభూషణమ్ ॥౪౪॥

సూర్యకోటిప్రభం సృష్టిస్థితిసంహారకారిణమ్।

త్యక్త్వా భేదం తత్త్వవిదౌ నేమతుశ్చరణామ్బుజమ్ ॥౪౫॥

నుతఃస్మ పరయా భక్త్యా దేవదేవం వినాయకమ్ ।

తస్యైవ కరుణాప్రాప్త ప్రబోధౌ తౌ మునీశ్వరౌ ॥౪౬॥ (౧౧౪౦)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే వినాయకభోజనకథనం నామ చతుర్వింశతితమోఽధ్యాయః ॥౨౪॥

అధ్యాయ ౨౫ ప్రారంభ :-

తావూచతుః ।

సర్వేషాం కారణానాం త్వం కారణం కారణాతిగః।

బ్రహ్మస్వరూపో బ్రహ్మాండకారణం వ్యాపకః పరః ॥౧॥

పాసీదం సృజసే విశ్వం త్వమేవ హరసేఽనఘ ।

నానారూపైరరూపస్త్వం నానామాయా బలాన్వితః॥౨॥

త్వమేవ పంచభూతాని యక్షగన్ధర్వ రాక్షసాః।

కస్త్వాం స్తోతుం సమర్థః స్యాచ్చరాచరస్వరూపకమ్ ॥3॥

నేతి నేతి బ్రవీతి స్మ త్వద్రూపాజ్ఞానతః శ్రుతిః ।

ఆవామ్ విమోహితౌ జ్ఞాతుం నేశాథే రూపముత్తమమ్ ॥౪॥

మహిమానం న జానీవోఽనేకరూపస్య తే విభో ।

కృతకృత్యో భవత్పాదదర్శనాత్స్వః ప్రభోఽధునా ॥౫॥

నానావతారైర్భూభారం హరసేఽనన్తశక్తితః ।

క ఉవాచ ।

ఏవం తయోః స్తుతిం శ్రుత్వా ప్రీత్యా ప్రోవాచ తావుభౌ ॥౬॥

వినాయకో బాలరూపీ కౌతుకీ మాయికోఽపి చ ।

తత్వజ్ఞౌ మత్ప్రసాదాచ్చ సర్వజ్ఞౌ చ భవిష్యథః ॥౭॥

ఏవం దత్త్వా వరం దేవస్తత్రైవాన్తరధీయత ।

తతస్తౌ మూర్తిమతులాం కృత్వా సమ్యగ్వినాయకీమ్ ॥౮॥

కృత్వా ప్రాసాదామతులం రత్నకాంచన సంయుతమ్ ।

స్థాపయామాసతురుభౌ సనకశ్చ సనన్దనః ॥౯॥

ఆఖ్యాం చ చక్రతుస్తస్యా వరదోఽయం వినాయకః ।

గణేశకుండమితి చ కృతం తాభ్యాం సరోవరమ్ ॥౨.౨౫.౧౦॥

అత్ర స్నాత్వా పూజయేద్యో వరదం తం వినాయకమ్ ।

స కామానఖిలాన్ ప్రాప్య భుక్త్వా భోగాననేకశః ॥౧౧॥

అవాప్య పుత్రాన్ పౌత్రాంశ్చ విద్యామాయుర్యశో మహత్ ।

ధనం ధాన్యం యశశ్చాపి తత్త్వజ్ఞానం చ శాశ్వతమ్ ॥౧౨॥

అన్తే వైనాయకం ధామ యాతి నాస్త్యత్ర సంశయః ।

క ఉవాచ ।

యత్ర దేవాః సగన్ధర్వా యక్షాశ్చాప్సరసాం గణాః ॥౧౩॥

దృష్ట్వా సమ్పూజ్య దేవేశం తత్రైవాన్తర్హితాః క్షణాత్ ।

సంప్రాప్తవిస్మయౌ తౌ చ జగ్మతుర్దివముత్తమమ్ ॥౧౪॥

కాశిరాజోఽపి తత్రత్య సామాత్యః సప్రజస్తు తమ్ ।

నానాద్రవ్యైరలంకారైర్వస్త్రైరుచ్చావచైరపి ॥౧౫॥

పక్వాన్నైశ్చాప్యనేకైశ్చ ఫలైర్నానావిధైరపి ।

రత్నైర్ముక్తాఫలైః పుష్పైర్దక్షిణాభిరనేకశః ॥౧౬॥

పుపూజ పరయా భక్త్యా బ్రాహ్మణైః సహ మన్త్రతః ।

బ్రాహ్మణాన్ పూజయామాస వస్త్రాలంకార కాంచనైః ॥౧౭॥

ఆశిషః పరిగృహ్యైవ నగరం పునరాగమత్ ।

తత్రైవ తాః ప్రకృతయః పుపూజుస్తం వినాయకమ్ ॥౧౮॥

తత్రైవ బ్రాహ్మణాన్ పూజ్య జగృహురాశిషః పరాః ।

తతః ప్రజాస్తం పుపూజుర్యథాశక్తి వినాయకమ్ ॥౧౯॥

సర్వే తే హృష్టమనసా పురం ప్రవివిశుస్తదా ।

ఇతి తే సర్వమాఖ్యాతం వినాయకవిచేష్టితమ్ ॥౨.౧౫.౨౦॥

సర్వపాపహరం పుణ్యం కిమన్యచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛసి ।

మునిరువాచ ।

శ్రుతం చరిత్రం శుక్లస్య శుక్లభిక్షారతస్య చ ॥౨౧॥

ధాతుస్పర్శవిహీనస్య గృహం యాతౌ వినాయకః ।

భుజైర్దశభిరాదాయ హ్యోదనం శిథిలం జలైః ॥౨౨॥

జగ్ధ్వా త్యక్త్వా శ్రమం తృప్తో దారిద్ర్యం చ వ్యనాశయత్।

దత్తం గృహం తు శుక్లస్య శక్రస్య నగరాద్వరమ్ ॥౨౩॥

సమ్పదోఽపి తథా దత్తా యాః సన్తి హ్యలకాధిపే ।

స్వరూపం చ తథా దత్తం యన్నాస్తి మకరధ్వజే ॥౨౪॥

జ్ఞానం తస్మై తథా దత్తం యన్నాస్తి చతురాననే ।

అత్ర కిం కారణం బ్రహ్మంస్తన్మే వ్యాఖ్యాతుమర్హసి ॥౨౫॥

క ఉవాచ ।

సమ్యక్పృష్టం త్వయా వ్యాస పరమేశకథా యతః ।

పునాతి ప్రాశ్నికం శ్రోతౄన్వక్తారం భక్తితః శ్రుతా ॥౨౬॥

మనో మే హి స్థితం వక్తుం తత్పృష్టం హి త్వయా విభో ।

సమ్యక్తేఽహం వదిష్యామి భక్తిగమ్యస్య చేష్టితమ్ ॥౨౭॥

సర్వజ్ఞః సర్వదర్శీ చ సర్వగః సర్వచిత్తవిత్ ।

భక్త్యైవ తుష్యతే దేవో భావాహి తోషకారణమ్ ॥౨౮॥

భక్త్యాహృతం పలాశం చ జలం పుష్పం మనోహరమ్ ।

తేనైవ పరితుష్టోఽసావాత్మానం చ ప్రయచ్ఛతి ॥౨౯॥

దమ్భేన హేలయా వాపి లజ్జయాఽపి పరస్య వా ।

మహాధనం మహావిత్తం రత్నాని వివిధాని చ ॥౨.౨౫.30॥

కాంచనం రాజతం ముక్తా దత్తం సర్వం వృథా భవేత్ ।

శమీపత్రేణ తుష్టోఽసౌ వ్యాధాయాదాత్ సలోకతామ్ ॥3౧॥

ప్రసంగతోఽపి దత్తేన భావం కృత్వా దృఢం హృది।

అనాయాసేన లబ్ధేన తస్మాద్భక్తిర్గరీయసీ ॥3౨॥ (౧౧౭౨)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే భక్తిప్రశంసా కథనం నామ పంచవింశతితమోఽధ్యాయః ॥౨౫॥

అధ్యాయ ౨౬ ప్రారంభ -

మునిరువాచ ।

కిం కర్మ కృతవాన్ వ్యాధః కథం పత్రం సమర్పితమ్ ।

కిం నామాస కథం ప్రాప్తః సాలోక్యం తద్వదస్వ మే ॥౧॥

క ఉవాచ ।

విదర్భదేశే నగర మహిషాఖ్యం బభూవ హ ।

విఖ్యాతం త్రిషు లోకేషు కుబేర నగరోపమమ్ ॥౨॥

భీమో నామాభవద్ వ్యాధో నగరే మాంసవిక్రయీ।

పరేషాం దోషకథనే దోషో యద్యపి వర్తతే ॥౩॥

ప్రశ్నే కృతే తు వక్తవ్యో యాథాతథ్యాన్న మత్సరాత్ ।

స భీమో దోషబహులో బాణకోదండవాన్వనే ॥౪॥

శరపూర్ణేషుధీ ఖడ్గీ చాపం బిభ్రచ్చ శస్త్రికామ్ ।

అవధీత్ ప్రాణినో నిత్యం కుటుమ్బభరణే రతః ॥౫॥

పథికాన్బ్రాహ్మణాంశ్చాపి నిర్దయో నిర్జనే వనే।

కదాచిన్నగరే తస్మిన్ సమారబ్ధో మహోత్సవః ॥౬॥

ప్రాతరేవ వనం యాతో బహుమాంసజిఘృక్షయా ।

విక్రయేచ్ఛుర్ద్రవ్యలుబ్ధో కుటుమ్బస్యాపి పోషకః ॥౭॥

జఘాన మృగయూథాస్తాన్మాంసభారయుతః పురమ్ ।

యావత్ప్రవిశతే తావదాగతో రాక్షసో మహాన్ ॥౮॥

మనుష్యగన్ధహృష్టోఽసౌ యయౌ తస్యాన్తికం క్షణాత్ ।

పింగాక్షో నామతః పింగనేత్రః సర్వభయంకరః ॥౯॥

మనుష్యశ్వాపదాశీ స దుష్పూర ఇవ హవ్యభుక్ ।

చకమ్పే స చ తం దృష్ట్వా వ్యాధో భూమావథాపతత్ ॥౨.౨౬.౧౦॥

పతితాని చ శస్త్రాణి నేత్రేఽప్యాచ్ఛాదితే బలాత్ ।

ఉన్మీల్య నయనేఽపశ్యచ్ఛమీవృక్షం సమీపతః॥౧౧॥

ఆరురోహ చ భీమస్తం రాక్షసోఽపి సమారుహత్ ।

తావచ్చిక్షేప శాఖాం స తత్పత్రం వాయునేరితమ్॥౧౨॥

పపాత గణనాథస్య వామనాస్థాపితస్య హ।

మస్తకే తేన తుష్టోఽసావుభాభ్యాం పూజితః స్ఫుటమ్॥౧౩॥

వామనాయ వరాన్దాతుం స్ఫుటో యోభూద్ గజాననః ।

బలిం విజేతుకామాయ కశ్యపస్యాత్మజాయ సః ॥౧౪॥

అత్యన్తం తుష్యతే దేవో దూర్వయా చ శమీదలైః।

రత్నకాంచనసంయుక్తా దివ్యవస్త్రసమన్వితా॥౧౫॥

దూర్వాంకురవినా పూజా నిష్ఫలా జాయతే నృణామ్ ।

శమీపత్రేణ వా సా స్యాత్సఫలా నాన్యథా క్వచిత్ ॥౧౬॥
యజ్ఞదానవ్రతైరన్యైస్తపోభిర్నియమైరపి ।

తథా న ప్రీయతే దేవః కాంచనై రత్నసంచయైః ॥౧౭॥

దూర్వాభిశ్చ శమీపత్రైర్యథా సుప్రీయతే విభుః ।

తయోస్తుష్టో దేవదేవః ప్రేషయద్యానముత్తమమ్ ॥౧౮॥

స్వరూపధారిభిర్యుక్తం కింకరైర్నిజలోకతః।

తేషాం నిరీక్షణాన్నష్టాః పాపపర్వతరాశయః ॥౧౯॥

కృపయా చ గణేశస్య తయో రాక్షసభీమయోః ।

యథాగ్నికణసమ్పర్కాన్నశ్యన్తే తృణపర్వతాః ॥౨.౨౬.౨౦॥

వ్యక్త్వా దేహౌ దివ్యదేహౌ గృహీత్వా యానమాస్థితౌ ।

దూతైః సమ్పూజితౌ నానావస్త్రభూషావిలేపనైః ॥౨౧॥

నానావాదిత్ర నిర్ఘోషైః స్త్రీగన్ధర్వైర్యుతం మహత్।

నీతౌ తౌ దేవనికటే నేమతుస్తౌ వినాయకమ్ ॥౨౨॥

అశేష పాప నిర్ముక్తౌ ప్రాపతుస్తౌ సరూపతామ్ ।

ఆకల్పం స్థాపితౌ తేన గణేశేన నిజస్థలే ॥౨3॥

ఏవం భావప్రియో దేవః ప్రీయతే భక్తిభావతః ।

తథైవ ముష్టిమాత్రాన్నాత్సన్తుష్టోఽయం ద్విజస్య సః।

శుక్లస్య ప్రదదౌ దివ్యమలకాసదృశం గృహమ్ ॥౨౪॥

తస్మాద్దూర్వా శమీపత్రైర్వినా పూజా వృథా భవేత్ ।

న మహత్యా దామ్భికయా పూజయా ప్రీయతే తథా ॥౨౫॥

భక్తిభావేన కృతయా స్వల్పయాఽసౌ గజాననః ॥౨౬॥ (౧౧౯౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే భీమరాక్షసమోక్షణం నామ షడ్వింశతితమోఽధ్యాయః ॥౨౬॥

అధ్యాయ ౨౭

వ్యాస ఉవాచ ।

పూర్వజన్మని వ్యాధోఽసౌ క ఆసీద్రాక్షసోఽపి సః ।

కిం శీలం కింసమాచార స్తన్మ- మాచక్ష్వ నాభిజ ।। ౧ ।।

అనుష్ఠానం కృతం తేన వామనేన కథం ప్రభో।

కథం తస్మై వరో దత్తో గజాననస్వరుపిణా ।।౨।।

లోకో గణేశస్య కథం పృథగన్యత్ర తిష్ఠతి ।

కథం శమీ ప్రియా తస్య సర్వమేతద్వదాశు మే ।। 3 ।।

క ఉవాచ ।

శృణు వక్ష్యామి తే సర్వం యద్యత్పృష్టం త్వయా మునే ।

రాజాఽసీత్పూర్వజనుషి స వ్యాధో వేదపారగః ।।౪।।

సర్వ శాస్త్రప్రవక్తా చ సర్వలక్షణలక్షితః ।

యజ్వా వినీతో హ్రీమాంశ్చ దేవతాతిథిపూజకః ।।౫।।

గజాశ్వరథపత్తీనాం సంఖ్యా యస్య న విద్యతే ।

దాతా శురశ్చ మేధావీ సమృద్ధో మఘవానివ ॥౬॥

ధ్వజశ్చ శత్రుజిద్యస్య ప్రధానౌ బుద్ధిమత్తరౌ ।

యతోఽధరీకృతః కావ్యో గిరాం పతిరపి స్ఫుటమ్ ॥౭॥

యౌ తౌ క్షితితలే జేతుం సమర్థౌ శస్త్రతేజసా ।

పత్నీ సులక్షణాస్యాసీన్నామ్నా చ మదనావతీ ॥౮॥

పతివ్రతా ధర్మశీలా సుముఖీ సర్వవేదినీ ।

న తయా సదృశీ కాచిత్త్రిషు లోకేషు కామినీ ॥౯॥

దీనానాథవృద్ధజనే కృపాలురతిథిష్వపి ।

యజతోర్దదతోరేవ రతయోః పూజనే సతామ్ ॥ 2.27.౧౦॥

తయోర్వృత్తేన తుతుషుః పౌరా జానపదా జనాః ।

అమిత్రా అపి గృహ్ణన్తి షడ్గుణాన్ సాధుసంమతాన్ ॥ ౧౧ ॥

ఏవం స పుష్యకీర్తిః సంశశాస పృథివీమిమామ్ ।

బహుసంవత్సరం దైవాత్కాలధర్మముపేయివాన్ ॥ ౧౨॥

మరిష్యమాణశ్చక్రేఽసౌ గోసహస్రం యథావిధి ।

మహాదానాన్యపి దదౌ దశాష్టౌ చేత- రాణి చ ॥ ౧3॥

మృతేఽస్మిన్నగరీ సర్వా శుశోచ నృపతిం తదా ।

అపుత్రత్వాత్సహైవాస్య పత్నీ సహగతిం యయౌ ॥ ౧౪॥

మన్త్రిణౌ సర్వ సంస్కారాన్కారయామాసతుర్ద్విజైః ।

ఏకాదశాహే దదదుర్నానా దానాని భక్తితః ॥ ౧౫॥

గతే మాసే మన్త్రియతో రాజ్యాహం కులజం నరమ్ ।

ధీమన్తం సత్వసమ్పన్నం శూరం సత్యపరాక్రమమ్ ॥ ౧౬॥

దుర్ధర్షస్య సుతం తస్య దాయాదస్య మహాబలమ్ ।

క్షేత్రజం సామ్యనామానం రాజ్ఞాశిష్టం చ తావుభౌ ।। ౧౭।।

అమాత్యౌ నిశ్చయం కృత్వా రాజ్యం దాతుం తు తస్య హ ।

పౌరజానపదాన్ సర్వాన్ బ్రాహ్మణాన్ పరిపృచ్ఛ చ ।। ౧౮।।

శుభే ముహూర్తే లగ్నే చ నానా సమ్భార సంచయైః ।

కారయామాసతురుభావభిషేకం ద్విజైః సహ ।। ౧౯।।

మునిరువాచ ।

కథం క్షేత్రాత్ సముత్పన్నః కింజాతీయః పితామహ ।

స సామ్యస్తన్మమాచక్ష్వ సవంజ్ఞోఽసి కృపానిధే ।।2.27.౨౦।।

క ఉవాచ ।

దుర్ధర్షేణ కృతా యత్నాః పుత్రార్థం బహుధా మునే ।

న చ జాతః సుపుత్రోఽస్య దుష్టదైవయుతస్య హ ।।౨౧ ।।

తస్య పత్న్యా ప్రమదయా కైవర్తాసక్త చిత్తయా ।

జనితః సుముహూర్తే స న జ్ఞాతో జారజస్త్వితి ।।౨౨।।

యావన్తి రాజచిహ్నాని తావన్తి దదతుశ్చ తౌ ।

నివేద్య కోశసహితం సర్వం రాజ్యం సరాష్ట్రకమ్ ।।౨3।।

అమాత్య పదనిష్ఠౌ తౌ జాతావాస్తాం యథా పురా ।

స రాజ్యం ప్రాప్య దుర్ద్ధర్షసుతో మత్తః శ్రియాఽభవత్ ।।౨౪।।

స్త్రీమాంసమదిరాసక్తో మత్తో గజ ఇవాలసః ।

దురాచారరతో నిత్యం నయమార్గ పరాఙ్ముఖః ।।౨౫ ।।

ఆదాయ ధనినాం సర్వ ధనం తాన్నిరవాసయత్ ।

అపమానం చకారాశు బ్రాహ్మణానాం సతామపి ।।౨౬।।

బహిశ్చకార తాన్ సర్వాన్ వృత్తిమాచ్ఛిద్య సాన్త్వతిమ్ ।

శిష్టః స్మ ప్రకృతీ నీతిం న తద్వాక్యం సమాదదే ।।౨౭।।

వారంవారం యదా తౌ తం శిష్టఽ స్మ కరుణాయుతౌ ।

అమాత్యౌ స బబన్ధాశు నిగడాభ్యాం రుషాన్వితః ।।౨౮।।

శిక్షాపయన్తౌ పితరౌ తస్య తం దుర్హృదం సుతమ్ ।

యత్ ప్రసాదాత్ త్వయా ప్రాప్తం రాజ్యం నిహతకంటకమ్ ।।౨౯।।

వినిగ్రహం కథం సాధ్వ్యోస్తయోస్త్వం కురుషే ఖల ।

అనాదృత్య తు తద్వాక్యం పీయూషమివ పామర ।।2.27.30।।

శృంఖలాభ్యాం నిబద్ధౌ తౌ కారాగారేఽధ్యవాసయత్ ।

అతిదుష్టో దుష్టబుద్ధినామాఽభూత్తత్ సఖాఽనిశమ్ ।।3౧।।

తమేవ సచివం చక్రే దత్త్వాఽశ్వం కాంచనం గజమ్ ।

రత్నాని దివ్యవాసాంసి రాంక్వాస్తరణాని చ ।।3౨।।

దాసీ దాసాన్ అసంఖ్యాతాన్ పానాన్యన్నం చ నారికమ ।

న కరోత్యస్య వాక్యం యస్తస్య ఛేత్స్యే శిరో బలాత్ ।।33।।

ఇత్యుక్త్వా సర్వలోకేషు సామ్యోఽన్తఃపురమాయయౌ ।।3౪।। (౧౨3౨)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే సప్తవింశతితమోఽధ్యాయః ।।౨౭।।

అధ్యాయ ౨౮ ప్రారంభ -

క ఉవాచ ।

స రాజకార్యం కురుతే స్వయం భుంక్తే వర(స్త్రియః ।
రా(ష్ట్రే శృణోతి రామాంసోఽపతి వా సపతిం తథా ॥ ౧॥
బలాదానయతే భోక్తుం క్రన్దతాం రుదనామపి ।
న వా గణయతే జ్ఞాతిభేదం విషయలమ్పటః ॥౨॥
యా చోన్నతకుచా నారీ తస్య దృష్టిపథం గతా ।
తామాలింగ్యత్యసౌ కామీ చుమ్బతీమాంయమత్యపి ॥3॥
పరద్రవ్యాణి గృహ్ణాతి (స్త్రియోఽపి స బలాత్ పునః ।
సోఽపి తాదృగ్గుణో మ(న్త్రీ దుష్టబుద్ధిపథే రత ॥౪॥
ఏవం దురాచారరతౌ న కన్యాం న చ మాతరమ్ ।
న వర్జయన్తః సమ్భోగే భగినీమపి నిర్ఘృణో ॥౫॥
న బ్రహ్మహత్యాం మనుతో న (స్త్రీబాలవధం తథా ।
ఏవం పాపసమాచారౌ పామస్య పర్వతావివ ॥౬॥
ఆస్తాముభో దుష్టబుద్ధీ రాజామాత్యౌ సుదుఃసహౌ ।
న బ్రాహ్మణో యతిర్వాపి తద్గృహే యాతి భిక్షితుమ్ ॥౭॥
న రా(ష్ట్రే నామ తస్యాపి గృహ్ణాతి ప్రకృతేరపి ।
ఏకదా మృగయార్థం తౌ యాతః స్మ గహనం వనమ్ ॥౮॥
ఘ్నతః స్మ మృగయూథాని పక్షియూథాన్యనేకశః ।
తాని ప్రాపయ్య నగరమశ్వారూఢో స్వయం పునః ॥౯॥
వైనాయకం మహాస్థానం పథి తౌ పశ్యతః స్మ హ ।
యస్మిన్ విరాజితే మూర్తిర్జీణా వైనాయకీ శుభా ॥ 2.28.౧౦॥
స్థాపితా రామపిత్రా సా పుత్రార్థం కుర్వతా తపః ।

భక్త్యా సాక్షాత్కరో యత్ర దేవదేవో వినాయకః ॥౧౧॥

దశాక్షరేణ మన్త్రేణ ధ్యాయతా బహు వాసరమ్ ।

దత్త్వా తస్మై వరాన్ దేవో విధతే వాంఛితానపి ।౧౨॥

తతో వసిష్ఠహస్తేన తేనేయం స్థాపితా దృఢా ।

వరదేతి చ నామాస్యా వసిష్ఠేన కృతం తతః।

అస్య దర్శనతో నృణాం పురుషార్థాశ్చతుర్విధః ।

స్మరణాత్ పూజనాద్వాపి సేత్స్యతే నాత్ర సంశయః ॥ ౧౩॥

ఏవం వసిష్ఠవాక్యేన స్థానం తద్భువి పప్రథే ।

గణేశభజనేనాస్య స్మరణేనార్చనేన చ ॥ ౧౪॥

రామలక్ష్మణభరతః శత్రుఘ్నసహితాః సుతాః ।

జాతా లోకేషు విఖ్యాతాః సర్వజ్ఞాః శూరసంమతః ॥ ౧౫॥

ఏవం దృష్ట్వా మహారమ్యం ప్రాసాదం రాజనిర్మితమ్ ।

ఉత్తరే తురశ్వపృష్ఠాద్రాజామాత్యౌ పుపూజతుః ॥ ౧౬॥

పత్రైః పుష్పైర్నేమతుస్తం సర్వపాపాహరం విభుమ్ ।

ప్రదక్షిణీ కృత్య విభుమీయతుః క్షణమాత్రతతః ॥౧౭॥

ఏతదేవ పరం పుణ్యం దైవాజ్జాతం తయోస్తదా ।

ఏవం పాపసమాచారౌ రాజ్యం కృత్వాఽథ మమృతుః ॥ ౧౮॥

బధ్వా పాశైర్యామ్యదూతైర్నీతౌ తౌ శమనాన్తికమ్ ।

చిత్రగుప్తం సమాహూయ పప్రచ్ఛ స శుభాశుభమ్ ॥ ౧౯॥

తేనోక్తం న తయోరస్తి పుణ్యలేశో రవేః సుత ।

పాపానాం గణనా నాస్తి దూతాంశ్చైవేదమబ్రవీత్ ॥2.28.౨౦॥

బధ్యతాం బధ్యతామేతౌ లోహదండేన పాత్యతామ్ ।

కుండే వీచిమయే పంక్తి సహస్రపరివత్సరాన్ ।।౨౧।।

ఏకం- కస్మిన్ క్రమేణైతౌ కుండే భుక్త్వాఽఘసంచయాన్ ।

క్షిప్యతాం మృత్యులోకే చ నీచయోని గతావుభౌ ।।౨౨।।

అనయోః పుణ్యలేశోఽస్తి దూతాః శృణుత తత్కృతిమ్ ।

ప్రసంగాదరిచ్ఛతో దృష్టో దేవ ఆభ్యాం గజాననః ।।౨౩।।

తేన పుణ్యేన సోఽప్యేతా వుద్ధరిష్యతీ తత్ర వై ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం దూతైర్బద్ధౌ హతౌ దృఢమ్ ।।౨౪।।

కుమ్భీపాకే శోణితోదే నిరయే రౌరవేఽపి తౌ ।

నిక్షిప్తౌ కాలకూటే చ క్రమశః శతవత్సరాన్ ।।౨౫।।

తామిస్రే చాన్ధతామిస్రే పూయశోణిత కర్దమే ।

కంటకే తు క్షతాంగౌ తౌ సంతప్తౌ తప్తవాలుకే ।।౨౬।।

విక్షతౌ కృమిభిస్తత్ర భృశం సూచీముఖైరుభౌ ।

అసిపత్రవనే ఘోరే తతో నీతావుభావపి ।।౨౭।।

యత్ర శస్త్రాభి ఘాతేన వర్ష్మ భిద్యతి తాపినామ్ ।

తతస్తప్తశిలాయాం తౌ నిష్పిష్టౌ ఘనఘాతతః ।।౨౮।।

భుంజంతౌ నరకానేకవింశతిం బహువాసరమ్ ।

న దుఃఖం శక్యతే వక్తుం శేషేణాశేషతస్తయోః ।।౨౯।।

ఏవం కృతి సహస్రాణి భుక్త్వా భోగాననేకశః ।

నిస్తీర్ణభోగౌ తౌ పాపశేషేణ భువమాగతౌ ।।2.28.3 ౦।।

ఏకో జాతః కాకయోనౌ కౌశికోఽభూత్పరోఽపి చ ।

తత ఏకో దర్దురోఽభూదపరః సరటోఽభవత్ ।।౩౧।।

తత ఏకో విషధరోఽపరోఽభూద్ వృశ్చికోఽపి చ ।

తత్రాపి కుర్వతః పాపం నానాలోకాన్విదంశతః ।।౩౨।।

శ్వమార్జారయోర్యోనౌ జాతౌ నకుల సూకరౌ ।

వృకజమ్బూకయోర్యోనౌ జాతౌ ఘోటకగర్దభౌ ।।౩౩।।

తత ఉష్ట్ర గజౌ జాతౌ తతో నక్ర మహార్ఝషౌ ।

తతో వ్యాఘ్రమృగౌ జాతౌ తతో వృషభ మాహిషౌ ।।౩౪।।

ఏవం నానాయోనిగతౌ జాతౌ చాండాలకీటకౌ ।

రాక్షసీభిల్లయోర్యోనౌ తతశ్చాన్తే సమీయతుః ।।౩౫।।

పింగాక్షో దుర్బుద్ధిరితి నామ్నా ఖ్యాతౌ చ భూతలే ।

ఆజన్మకృతపాపస్య కథ్యతే బహుదోషతా ।।౩౬।।

యదా తౌ రాజప్రకృతీ ఆస్తాం పాపరతో పురా ।

ఏకం పుణ్యం తయోరాసీన్ మృగయాయాం ప్రసర్పతోః ।।౩౭।।

వినాయకస్య నమనం దర్శనం చ ప్రదక్షిణా ।

అర్చనం ఫలపుష్పాద్యైస్తుష్ట ఆసీద్ గజాననః ।।౩౮।।

అగాధం తత్తయోః పుణ్యమాసీత్తజ్జన్మ సంచితమ్ ।

యదా పురా రాక్షసోఽసౌ భీమం భక్షితుమాగతః ।।౩౯।।

స ఆరూఢః శమీవృక్షం తత్పత్రాణి చ మస్తకే ।

పతితాని గణేశస్య తుష్టోఽభూత్స ద్వయోరపి ।।2.28.౪౦।।

దివ్యదేహం తయోర్దత్త్వా స్వర్లోకం ప్రాప్రయద్విభుః ।

ఏతత్తే కథితం పూర్వ జన్మకర్మ మయా తయోః ।।౪౧।।

శమీపత్రార్చనాదేవ తుష్టోఽభూత్స గజాననః ।

యథాఽయం స్థాపిత స్తేన వామనేన తదప్యహమ్॥౪౨॥

కథయామి మునే సర్వం తదనుష్ఠానమేవ చ ।

యథా చ గణనాథోఽస్య ప్రసన్నో వరదో భవత్ ॥౪౩॥ (౧౨౭౫

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే భీమరాక్షసయోర్జన్మవర్ణనం నామాష్టావింశతితమోఽధ్యాయః ॥౨౮॥

అధ్యాయ ౨౯ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ॥

మయాజ్ఞప్తః కశ్యపోఽసౌ సృష్టిం నానావిధాం కురు ।

సవినీతో మహాజ్ఞానీ భూతభవిష్యవిత్ ॥౧॥

అతివైశ్వానరరవితేజాః సుతపసాం నిధిః ।

సృష్టిసామర్థ్యసంప్రాప్తౌ తతాప సుమహత్తపః ॥౨॥

షడక్షరేణ మన్త్రేణ ధ్యాత్వా దేవం గజాననమ్ ।

దివ్యవర్షసహస్రాన్తే స దేవో వరదోఽభవత్ ॥3॥

ఈప్సితానస్య సర్వాన్స దదౌ నానావరాఞ్ఛుభాన్ ।

తతోఽసౌ మనసా యద్యదకల్పయత లాఘవాత్ ॥౪॥

తత్తదగ్రే పశ్యతి స్మ వరదానప్రభావతః ।

చతుర్దశసు పత్నీషు ఋతుదానాదనేకధా ॥౫॥

చకార తేజసా సర్వం జగత్స్థావరజఙ్గమమ్ ।

తాసు శ్రేష్ఠే చ ద్వే పత్న్యౌ దిత్యదితీతి నామతః ॥౬॥

అదిత్యాఽపి తపస్తప్తం విష్ణుప్రీణనహేతవే ।

సంవత్సరాణామయుతం తతస్తుష్టో జనార్దనః ॥౭॥

జగత్యాః పాలనాయాసౌ ధర్మసంస్థాపనాయ చ ।

శక్రాదితత్సుతానాం చ దుష్టానాం నిగ్రహాయ చ ॥౮॥

పుత్రతామగమత్తస్యాస్తయా పూర్వం ప్రసాదితః ।

అథ సా స్వామినం ప్రాహ దితిర్ధీమాయ సాదరమ్॥౯॥

ఋతుం మే దేహి భగవన్బాధతే మదనానలః ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్యా మునిస్తాం ప్రాహ సాదరమ్ ॥౨.౨౯.౧౦॥

అయం కాలో ఘోరరూపో హోమకాల ఉపస్థితః।

క్షణమాచర ధైర్యం త్వం పశ్చాద్రంస్యే త్వయా సహ ॥౧౧॥

అస్మిన్కాలే భవేద్దుష్టమపత్యం దేవధర్మధ్రుక్ ।

ఇతి స్వామివచః శ్రుత్వా హస్తే ధృత్వా ననామ తమ్ ॥౧౨॥

ఉవాచ రక్తనయనా దగ్ధుకామా జగత్త్రయమ్ ।

ఇదానీమేవ మే వాఞ్ఛా న కృతా చేత్త్వయా మునే ॥౧౩॥

దేహత్యాగం కరిష్యామి విహ్వలా మదనాగ్నినా ।।

యథా తథాస్తాం భవితా మే అపత్యం దేవధర్మధ్రుక్॥౧౪॥

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా శరణాగతవత్సలః।

దదావృతుం తదా తస్య హోమం స్నాత్వా చకార హ ॥౧౫॥

తతశ్చాస్యాః సుతౌ జజ్ఞే హిరణ్యాక్షో మహాబలః ।

హిరణ్యకశిపుశ్చోభౌ చేరతుస్తప ఉత్కటమ్ ॥౧౬॥

పఞ్చాక్షరం మహామంత్రం పితుస్తౌ బహువత్సరమ్ ।

ఏకాఙ్గుష్ఠస్థితౌ వాయుమాత్రభక్షౌ సవల్మికౌ ॥౧౭॥

అథాయయౌ మహాదేవో వరం దాతుం కృపానిధి।

తుష్టువతుస్తతస్తం తౌ భక్త్యా దేవం త్రిలోచనమ్ ॥౧౮॥

కృతాఞ్జలిపుటౌ చోభౌ ప్రణిపాతపురఃసరమ్ ।

యథాశక్తి యథాజ్ఞానం తద్దర్శనస్ఫురన్మతీ ॥౧౯॥

యో దేవో వృషవాహనో దశభుజశ్చన్ద్రార్ధనాగాన్వితో

నానారూపగణైర్గిరీన్ద్రతనయాయుక్తో జగత్కారణమ్ ।

యో వ్యాఘ్రాజినకృత్తిమాంస్త్రినయనో

యః శూలధృక్స్వామహా భక్తేచ్ఛాపరిపూరణైకనిలయో ధర్మార్థమోక్షప్రదః ॥౨.౧౯.౨౦॥

ఇతి స్తుత్వా మహాదేవం సర్వవ్యాపినమీశ్వరమ్ ।

నమశ్చచక్రతుర్దేవం భక్తవాఞ్ఛాసురద్రుమమ్ ॥౨౧॥

తావువాచ తతస్తుష్టో వృణుతం వరమిత్యసౌ ।

వృణుతస్తౌ వరాన్దేవాదమృతిం యక్షరక్షసః ॥౨౨॥

కిన్నరైర్మానుషశ్రేష్ఠః పిశాచైశ్చారణాదిభిః ।

న శస్త్రైరాస్త్రైర్ధశుష్కైశ్చ జన్తుభిర్జలజైరపి ॥౨౩॥

స్థావరైర్జఙ్గమైరన్యైర్న దివా న నిశాసు చ ।

న పృథివ్యాం న చాకాశే నాన్తరాలే తథోషసి ॥౨౪॥

తథేతి తావువాచేశస్తథా చాన్తర్దధే హరః ।

తదైవ తావజయతాం రోదసీ చ రసాతలమ్ ॥౨౫॥

దేవస్థానాని సర్వాణి బలాదాక్రమ్య తౌ స్థితౌ ।

హిరణ్యకశిపోర్జాతః ప్రహ్లాదో నామ నామతః ॥౨౬॥

తనయో విష్ణుభక్తేషు గరీయాన్వంశకణ్టకః।

జపన్నారాయణం దేవం పిత్రా సంతాడితో భృశమ్ ॥౨౭॥

అనేకయాతనాయాం స రక్షితోఽనేకధాఽమునా ।

జలే స్థలే విషాదగ్నేర్విష్ణునా కరుణావతా ॥౨౮॥

హిరణ్యకశిపుః సాయం సర్వలోకభయంకరః ।

నారసింహేన వపుషా నఖరైః స విదారితః ॥౨౯॥

వారాహేణ హతః పూర్వో దంష్ట్రయా వసుధాహృతా ।

విరోచనః సుతస్తస్య బలిస్తస్యాభవత్సుతః ॥౨.౨౯.30॥

విరోచనః సూర్యభక్తో ముకుటం ప్రాప్తవాంస్తతః ।

ఊచివాంస్తం చ సప్తాశ్వః పరహస్తో యదా స్పృశ్యేత్ ॥3౧॥

ముకుటస్య తదా ధ్వంసో భవితా నాత్ర సంశయః ।

స సూర్యవరదానేన చక్రే త్రిభువనం వశే ॥3౨॥

చ్యుతస్థానాస్తతో దేవా అచ్యుతం శరణం యయుః ।

స చిన్తాం మహతీం కృత్వా నిశ్చయం నాధ్యగచ్ఛత ॥33॥

తతస్తేన ధృతం రూపం సర్వయోషిద్వరం స్త్రియః ।

తేన తం రమయామాస బహుకాలం విరోచనమ్ ॥3౪॥

తతః స సురతం కర్తుముద్యతోఽభూత్కుబుద్ధిమాన్ ।

తతస్తం సుదతీ ప్రాహ మమైకా వాసనాఽస్తి భోః ॥3౫॥

అభ్యంగం కురు పూర్వం త్వం తతో హి రంస్యసే మయా ।

ఇతి శ్రుత్వా స తద్వాక్యం కామాసక్తోఽన్వమోదత ॥3౬॥

ఉత్తార్య ముకుటం సాథ మూర్ధ్ని తైలం వ్యమర్దయత్ ।

స తదా శతచూర్ణోఽభూత్తత్సారూప్యం స ఆప్తవాన్ ॥౩౭॥ (౧౩౧౭)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే విరోచనవధో నామైకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥౨౯॥

అధ్యాయ ౩౦ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

బలిస్తు హరిభక్తత్వాన్న కిఞ్చిదన్వతప్యత ।

వేదవేదాఙ్గవిత్ప్రాజ్ఞః సర్వశాస్త్రవిశారదః ॥౧॥

పరనిన్దాపరద్రవ్యపరద్రోహపరాఙ్ముఖః।

దాతా యజ్వా మానయితా మాన్యానాం పరమాదరాత్ ॥౨॥

గచ్ఛన్వదన్స్వపన్భుఞ్జంస్తిష్ఠన్నపి జపన్పిబన్ ।

ధ్యాయతి స్మ హరిం నిత్యం భక్త్యా సంస్థిరచేతసా ॥౩॥

ఏకదా శుక్రమాహూయ పరిపూజ్య యథావిధి ।

పప్రచ్ఛ తం బలిరీన్ద్రతిం శక్రో భుఙ్క్తేఽమరావతీమ్ ॥౪॥

కథం చ భాగో నాస్మాకం భ్రాతృత్వే సతతం స్థితే ।

ఇతి మే సంశయం ప్రాజ్ఞ ఛేత్తుమర్హస్యశేషతః ॥౫॥

శుక్ర ఉవాచ ।

తవ పూర్వైరేతదర్థం కృతం వైరం నిరన్తరమ్ ।

సురైః సార్ధం మహాభాగ తే సర్వే నాశమాపితాః ॥౬॥

దేవైర్విష్ణుసహాయైస్తు నానామాయాబలాశ్రయాత్ ।

త్యక్త్వా వైరం భవాన్సాధు యజతాం శతసంఖ్యయా ॥౭॥

తత్పుణ్యస్య బలాదైన్ద్రం పదం పూర్ణమవాప్స్యసి।

బలిరువాచ ।

సమ్యగుక్త్తం త్వయా బ్రహ్మన్నీతిశాస్త్రవిశారద ॥౮॥

సామ్నా దానవిధేర్భేదాజ్జఘన్యో నిగ్రహో మతః ।

సోఽపి పుణ్యబలాత్సిధ్యేత్తస్మాత్పుణ్యం దృఢం మతమ్ ॥౯॥

క ఉవాచ ।

ఏవం స నిశ్చయం కృత్వా వసిష్ఠాదీన్సమాహ్వయత్ ।

భృగ్వార్దీశ్చ మునీన్పూజ్య సుముహూర్తే సమారభత్ ॥౨.౩౦.౧౦॥

యజ్ఞం మహాసమారమ్భం సర్వానన్దకరం పరమ్ ।

సర్వే తే యజ్ఞకుణ్డాని ప్రాచీసాధనపూర్వకమ్ ॥౧౧॥

చక్రుశ్చ కారయామాసుర్యజ్ఞసమ్భారసంచయాన్ ।

వేదికామణ్డపాదీంశ్చ భూమిశోధనపూర్వకమ్ ॥౧౨॥

కృత్వాఽభ్యుదయికం శ్రాద్ధం స్వస్తివాచనపూర్వకమ్ ।

మాతౄణాం పూజనం కృత్వా స్థాపయామాసురాదరాత్ ।

మన్త్రైర్నానావిధైర్విప్రాః సర్వా మణ్డపదేవతాః ॥౧౩॥

రేజాతే దమ్పతీ తత్ర శ్వేతవస్త్రావలఙ్కృతౌ ।

అమాత్యరాజసుహృదాం పౌరాణాం చ గణైర్వృతౌ ॥౧౪॥

సమ్మానితాః స్త్రియోఽపశ్యన్గవాక్షస్తం మహోత్సవమ్ ।

అన్వారబ్ధా బ్రాహ్మణాస్తే పూర్వాఙ్గాని న్యవర్తయన్ ॥౧౫॥

ఆలభన్త పశుం వేదకల్పవాక్యానుసారతః ।

తత్తద్దేవాయ తన్మన్త్రైర్జుహృతి స్మ విధానతః ౧౬

యజ్ఞవాటే చతుర్ద్వారం సర్వేషామనివారితే।

ఆయాన్తి యాన్తి సర్వేఽపి పూజితాస్త్రివిధా జనాః ॥౧౭॥

వివదన్తే మహావాద్రైరేకతో విదుషాం జనాః ।

నృత్యన్త్యప్సరసోఽన్యత్ర పఠన్తే వైదికాః కృతః ॥౧౮॥

గాయన్తి వైష్ణవాః శైవా మృదజగతాలవాదనైః ।

భుంజతే బ్రాహ్మణాః స్వేచ్ఛా భోజనం షడ్రసైః క్వచిత్ ॥౧౯॥

కథయన్తి కథా నానాకథాః శృణ్వన్తి మోదకాః।

ఏవం సువితతే యజ్ఞే వసిష్ఠాద్యా మహర్షయః ॥౨.౩౦.౨౦॥

వసోర్ధారాం సుమహతీం పాతయామాసురగ్నిషు ।

ఉత్తరాంఙ్గాని సంపాద్య రథే తౌ స్థాప్య దమ్పతీ ॥౨౧॥

కర్తుం చావభృథస్నానం సర్వే లోకా వినిర్యయుః ।

నానావాదిత్ర నిర్ఘోషైర్వరబన్దీరవైరపి ॥౨౨॥

వేదఘోషైర్బహువిధైః సామగానైర్హరిప్రియైః ।

స్నాత్వాఽఽగత్య హరిం సోఽథ తోషయామాస తాన్ద్విజాన ॥౨౩॥
అనేకరత్ననిచయైర్ధనైర్వస్త్రైరనేకశః ।

గోభిరశ్వైర్గజైర్గన్త్రైరిచ్ఛావిషయపూరణైః ॥౨౪॥

ఏకోనశతమేవం తే తస్య యజ్ఞానపారయన్ ।

శతే యజ్ఞే సమారబ్ధే శక్రశ్చిన్తాం పరాం యయౌ ॥౨౫॥

కనీయాంసం స శరణం స్వపదభ్రంశశజకయా।

క్షీరసాగరమధ్యస్థం శేషశాయినమీశ్వరమ ॥౨౬॥

మయా సంవాహితపదం సేవ్యమానం సురైరపి।

గీయమానం నారదేన వీణాహస్తేన సాదరమ ॥౨౭॥

తుమ్బురుప్రముఖైరన్యైరప్సరోగణకిన్నరైః

అస్తౌదసౌ హరిర్దృష్ట్వా తం హరిం స్వేష్టసిద్ధయే।

ప్రణమ్య సమ్పుటం కృత్వా పాణ్యోర్భావేన సాదరమ్ ॥౨౮॥

శక్ర ఉవాచ ।

నమోఽనన్తశక్తే నమో విశ్వయోనే నమో విశ్వభర్త్రే నమో విశ్వకర్త్రే ।

నమో దైత్యహన్త్రే నమోఽనేకరూప నమః సక్తచిత్తార్థదాయాస్తు నిత్యమ్ ॥౨౯॥

క ఉవాచ ।

ఏవం స్తుత్వాఽబ్రవీదేనం వాసవో బలిచేష్టితమ్ ।

బలిర్విరోచనసుతో విఖ్యాతో భువనత్రయే ॥౨.30.30॥

గ్రహీష్యతి మమ పదం మఖాచ్చ్యుతగుణాదయమ్ ।

యావతస్య భవేద్వాణీ సర్వం జ్ఞాతం తు విష్ణునా ॥3౧॥

తత ఊచే స భగవానిన్ద్రం సంకటచిన్తయా ।

మమ భక్తో బలిః శక్ర తపస్వీ విజితేన్ద్రియః ॥3౧॥

తపసః ఫలమేతేన భోక్తవ్యం శ్రుతివాక్యతః।

న జాయతే వృథా కర్మ శుభం వా యది వాఽశుభమ్ ॥33॥

సాధయిష్యే భవత్కార్యం స్థిరీ కురు మనో హరే ।

తతః స గర్భతాం పేదే అదిత్యా జఠరే విభుః ॥3౪॥

సుషువే నవమే మాసి సాఽదితిస్తనయం శుభమ్।

ప్రభయా తస్య తే దీపా నిష్ప్రభత్వముపాగతన్ ॥3౫॥

స్నాత్వా శీతజలేనాశు జాతకర్మం యథావిధి ।

చకార కశ్యపో ధీమాన్స్వస్తివాచనపూర్వకమ్ ॥౩౬॥

కృత్వా పిత్రమహాయజ్ఞం మాతృపూజనపూర్వకమ్ ।

దదర్శ బాలకం పశ్చాత్ప్రాశయిత్వా ఘృతం మధు ॥౩౭॥

హ్రస్వం పృథులమూర్ధానం లఘుపాదం బృహత్తనుమ్ ।

దివ్యజ్ఞానసమాయుక్తం దివ్యం దేహం చతుర్భుజమ్ ॥౩౮॥

నానాలంకారసంయుక్తం జ్ఞాత్వా విష్ణుమథానమత్ ।

ఉవాచ చ ప్రసన్నాత్మా తపో వంశోఽద్య చక్షుషీ ॥౩౯॥

జ్ఞానం తథాఽఽశ్రమో ధన్యో ధరా స్వర్గో రసాతలమ్ ।

ధన్యస్తద్దర్శనాదేతే సచ్చిదానన్దరూపిణః ॥౨.౩౦.౪౦॥

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యమువాచ జగదీశ్వరః।

అదిత్యాస్తపసా తుష్టః పుత్రత్వమహమాగతః॥౪౧॥

హర్తుం భూభారమతులం జ్యేష్ఠకార్యం చ సాధితుమ్।

ఇత్యుక్త్వా ప్రాకృతో భూత్వాఽరుదత్స్తన్యం పపావథ ॥౪౨॥

నామనిష్క్రమణం కర్మ చక్రేఽన్నప్రాశనం మునిః ।

తృతీయే చౌలమబ్దే స పంచమే వ్రతబన్ధనమ్ ॥౪౩॥ (౧౩౫౫)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే వామనావతారకథనం నామ త్రింశోఽధ్యాయః ॥౩౦॥

అధ్యాయ ౩౧ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

వేదాంశ్చ చతురః సాఙ్గానధ్యాపయత తం మునిః ।
ఏకస్మిన్దివసే తాతం వామనః పర్యపృచ్ఛత ॥౧॥
కేనోపాయేన దేవానాం పదప్రాప్తిర్భవిష్యతి ।
భూభారహరణం తన్మే యథావద్వక్తుమర్హసి ॥౨॥
కశ్యప ఉవాచ ।
ఉపదేశం కరిష్యామి మన్త్రస్య సిద్ధిదస్య తే ।
షడక్షరస్య విఘ్నేశతోషకస్య మమాత్మజ ॥౩॥
తస్మిన్ప్రసన్నే విఘ్నేశే జగత్స్థిత్యన్తకారిణి ।
అనేకబ్రహ్మాండవిధౌ సర్వకారణకారణే ॥౪॥
సర్వే కామాః ప్రసిధ్యన్తి తదర్థే యత్నమాచర ।
క ఉవాచ ।
ఏవముక్త్వా దదౌ తస్మై సుముహూర్తే మహామనుమ్ ॥౫॥
తదైవ చలితస్తస్మాదాశ్రమాద్ధర్షసంయుతః ।
ప్రణమ్య తమనుజ్ఞాప్య జగామ తపసే శిశుః ॥౬॥
భ్రమతా దదృశే తేన విదర్భే స్థానముత్తమమ్ ।
లతావృక్షసమాకీర్ణం కాసారపరిశోభితమ్ ॥౭॥
తత్ర పద్మాసనం కృత్వా జజాప తం మనుం శుభమ్ ।
షడక్షరం వర్షమాత్రం నిరాహారో జితేన్ద్రియః ॥౮॥
నిర్వాణం తస్య తజ్జ్ఞాత్వాఽఽవిరాసీత్సిద్ధిబుద్ధియుక్ ॥౯॥
మయూరవాహనో దేవః శుణ్డాదణ్డవిరాజితః ।
విలసద్దశదోర్దణ్డో రత్నమాలా విభూషితః ॥౨.౩౧.౧౦॥

ఆశీవిషలసన్నాభిర్నానాలంకారశోభితః।

ఆగతో దృఢభక్తం తం ధేనుర్వత్సమివాదరాత్ ॥౧౧॥

వామనస్తం పురో దృష్ట్వా సర్వతేజోభిభావినమ్ ।

సర్వసిద్ధికరం దేవం సర్వవిఘ్ననివారణమ్ ॥౧౨॥

నునావ పరయా భక్త్యా దేవదేవం గజాననమ్ ॥౧౩॥

వామన ఉవాచ ।

అవ్యక్తం వ్యక్తహేతుం నిగమనుతనుం సర్వదేవాధిదేవం

బ్రహ్మణ్డానామధీశం జగదుదయకరం సర్వవేదాన్తవేద్యమ్ ।

మాయాతీతం స్వవేద్యం స్థితివిలయకరం సర్వవిద్యానిధానం

సర్వేశం సర్వరూపం సకలభయహరం కామదం కాంన్తరూపమ్ ॥౧౪॥

తం వన్దే విఘ్నరాజం విధిహరమునిభిః సేవ్యమానం

సనాగ్రై స్తేజోరాశిం త్రిసత్యం త్రిగుణవిరహితం తత్త్వమస్యాదిబోధ్యమ్ ।

భక్తేచ్ఛోపాత్తదేహం నిజజనసుఖదం తత్త్వబుద్ధిప్రకాశం

సామ్నాద్యైః స్తూయమానం సకలతనుగతం భుక్తిముక్తిప్రదం తమ్ ॥౧౫॥

క ఉవాచ ।

ఇతి స్తుతో దేవదేవః ప్రసన్నః ప్రాహ వామనమ్ ।

వరం వరయ తుష్టోఽయం యత్తే మనసి వర్తతే ॥౧౬॥

స్తోత్రేణ తపసా చైవ పరితుష్టో దదామి తత్ ।

వామన ఉవాచ ।

న తే స్వరూపం విదురబ్జజాద్యా బ్రహ్మర్షయో యే సనకాదికాద్యాః ।

దృష్టోఽసి స త్వం జగతామధీశ త్వత్తః కమన్యం వరమద్య యాచే ॥౧౭॥

అథాపి తే వాక్యభిదా భయాత్త్వాం యాచే వరం తం మమ నాథ దేహి ।

పరాజయో మే న భవేత్కదాపి కార్యేఽఖిలే విఘ్నభయం న చ స్యాత్ ॥౧౮॥

ఉద్యతోఽస్తి బలిః శక్రపదమత్తుం క్రతోర్బలాత్ ।

స చ మాం శరణం యాతస్తస్య సిద్ధిర్యథా భవేత్ ॥౧౯॥

తథా కురు జగత్కర్తర్యది తుష్టోఽసి మేఽనఘ ।

గజానన ఉవాచ ।

ఏతత్తే భవితా సర్వం స్మరణాన్మమ సువ్రత ॥౨.౩౧.౨౦॥

సేత్స్యన్తి సర్వకార్యాణి మహాన్తి చ లఘూని చ ।

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా గతే దేవే వామనోఽకారయచ్ఛుభామ్ ।

కాశ్మీరోపలజాం సోఽథ స్థాపయన్మూర్తిముత్తమామ్ ॥౨౧॥

చతుర్భుజాం త్రినయనాం శుణ్డాదణ్డవిరాజితామ్ ।

ప్రసన్నంకరిహస్తాభ్యాం భక్తానామభయప్రదామ్ ॥౨౨॥
స్మరణాద్దర్శనాద్ధయానాత్పూజనాత్సర్వకామదామ్ ।

ప్రాసాదం కారయామాస రత్నకాంచననిర్మితమ్ ॥౨౩॥

తత్రైకం బ్రాహ్మణం స్థాప్య గ్రామం దత్త్వా ధనాని చ ।

త్రికాలం పూజనే తస్య కారయామాస తేన సః ॥౨౪॥

ఆగతః స్వగృహం నత్వా పితరం సర్వమబ్రవీత్ ।

తపశ్చ తత్ఫలం చాథ యజ్ఞం గన్తుమపృచ్ఛత ॥౨౫॥

కశ్యపేనాభ్యనుజ్ఞాతో వామనో దర్భదణ్డభృత్ ।

సూత్రకృష్ణాజినధరో మేఖలీ యజ్ఞమాయయౌ ॥౨౬॥

హ్రస్వాకృతిం మునిం దృష్ట్వా మునయో విస్మితాస్తదా।

నాయం మునిర్యత స్తేజో దృశ్యతే పరమాద్భుతమ్ ॥౨౭॥

తం దృష్ట్వా పరమాయాన్తం బలిరుత్థాయ సత్వరమ్ ।

కోఽసి త్వమితి పప్రచ్ఛ నత్వా తం కుత ఆగతః ॥౨౮॥

కిం వాంఛసి వద విభో పితా మాతా చ కస్తవ ।

వసతిస్తవ కుత్రాస్తి తత ఊచే స వామనః ॥౨౯॥

న స్మరే పితరౌ రాజన్ననాథం విద్ధి మాం కృశమ్ ।

త్రైలోక్యే వసతిర్మేఽస్తి యాచే భూమిం త్రిభిః పదైః ॥౨.3౧.30॥

మితాం కర్తుం పర్ణకుటీం శక్తిశ్చేదస్తి దీయతామ్ ।

క ఉవాచ ।

ఇతి వాక్యం మునేః శ్రుత్వా హ్రది జ్ఞాత్వా కృపాయుతమ్ ॥3౧॥

తం దాతుముద్యతం భూమిమూచే కావ్యో బలిం తదా ।

శుక్ర ఉవాచ ।

న బ్రాహ్మణో హరిరయం కపటం రూపమాస్థితః ॥3౨॥

హరిష్యతి త్రిభువనం పదత్రయమిషేణ తు ।

మా దీయతామస్య కిఞ్చిదితి సత్యం బ్రవీమి తే ॥33॥

తమువాచ మహాదైత్యో మూఢ కిం వదసే వచః ।

హరిశ్చేద్విముఖో గచ్ఛేత్సర్వం మే సుకృతం నయేత్ ॥3౪॥

అస్మాత్పాత్రం కిమన్యత్స్యాద్యదస్మై దత్తమనన్తకమ్ ।

ఇత్యుక్త్వా తం పునః ప్రాహ వామనం దైత్యపుంగవ ॥3౫॥

బ్రహ్మన్దత్తా మయా భూమిః సంకల్పః క్రియతామితి ।

వామనః ప్రాహ రాజానం సంకల్పయితుముద్యతః ॥౩౬॥

తావద్ధారాం నిరుధ్యైవ స్థితః శక్రోఽన్యదేహతః ।

దదౌ శలాకాం తత్పాత్రే భగ్ననేత్రో బహిర్గతః ॥౩౭॥

తతః పాణితలే తస్య వామనస్య జలం దదౌ ।

స్మృత్వా గణేశం వవృధే వామనో హర్షనిర్భరః ॥౩౮॥

మూర్ధ్న్యాక్రమ్య స్వర్గలోకమేకపాదేన రోదసీ ।

పాతాలాన్యపరేణాపి దత్తం తన్మస్తకేఽపరమ్ ॥౩౯॥

తత ఊచే బలిం దేవో గచ్ఛ త్వం ధరణీతలమ్ ।

త్వాం వినాఽహం కథం యామీత్యేవమాహ బలిస్తు తమ్ ॥౨.౩౧.౪౦॥

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య పునస్తం ప్రాహ వామనః ।

సాన్నిధ్యం మమ తత్రాపి భవితా త్వదనుగ్రహాత్ ॥౪౧॥

ఇన్ద్రో మాం శరణం యాతః ప్రియం కార్యం హి తస్య మే ।

తవాపి మమ భక్తస్య ప్రియం పశ్చాద్భవిష్యతి ॥౪౨॥

ఐన్ద్రే పదే నివృత్తేఽస్య పదం యాస్యే తవైవ తత్ ।

తతో బ్రహ్మాదయో దేవాస్తుష్టువుర్వామనం విభుమ్ ॥౪౩॥

ముముచుః పుష్పవర్షాణి వాద్యాని వవదుః సురాః ।

పుపూజుస్తేఽపి సర్వే చ జగుశ్చ ననృతుః పరే ॥౪౪॥

తతశ్చాన్తర్దధే దేవో వామనోఽనన్తవిక్రమః ।

స్వం స్వం స్థానం గతా దేవా యథాపూర్వం ముదాన్వితాః ॥౪౫॥

క ఉవాచ ।

ఏవం తేన కృతా మూర్తిర్విఖ్యాతాఽభూజ్జగత్త్రయే ।

గజాననస్య దేవస్య సర్వేషాం కామదా నృణామ్ ॥౪౬॥

ఇత్యేతత్కథితం సర్వం ప్రసజగాద్బలిచేష్టితమ్ ।

లాఘవం వామనస్యాపి మహిమా సుముఖస్య హ ॥౪౭॥

అదోషాఖ్యే పురే తేన స్థాపితస్య మహాత్మనా ।

దశబాహోః ప్రసిద్ధస్య దేవదక్షిణభాగతః ॥౪౮॥

ప్రియత్వం తస్య శమ్యాస్తే కథయిష్యేఽధునా స్ఫుటమ్ ॥౪౯॥ (౧౪౦౪)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే ఏకత్రింశోఽధ్యాయః ॥౩౧॥

అధ్యాయ ౩౨ ప్రారంభ -

క ఉవాచ ।

శృణుశ్వావహితో బ్రహ్మన్నితిహాసం పురాతనమ్।

ప్రియవ్రతాయాకథయత్స్వయమేవ గజాననః ॥౧॥

గజానన ఉవాచ ।

శమీపత్రస్య మహిమా శణుష్వార్య మహాబలమ్ ।

న యజ్ఞైర్న చ దానైశ్చ వ్రతః కోటిశతైరపి ॥౨॥

న జప్యైః పూజనైర్వాపి మమ తోషస్తథా భవేత్ ।

న పద్మైర్నాన్యకుసుమైః శమీపత్రైర్యథా భవేత్ ॥౩॥

శమీతి కీర్తనాదేవ పాపం నశ్యతి వాచికమ్ ।

స్మరణాన్మానసం పాపం స్పర్శనాత్కాయజం తథా ॥౪॥

నిత్యం తత్పూజనాద్ధ్యానాద్వన్దనాచ్చైవ భక్తితః ।

నిర్విఘ్నకరమాయుష్యం జ్ఞానం పాపక్షయోఽపి చ ॥౫॥

వాఞ్ఛాసిద్ధిరచాపల్యం జాయతే నాత్ర సంశయః ।

మునిరువాచ ।

కోఽసౌ ప్రియవ్రతో రాజా కింశీలః కుత్ర వాఽభవత్ ॥౬॥

కథం వై తస్య కథితా గుణాః శమ్యా మహాత్మనా ।

ఏనం మే సంశయం బ్రహ్మన్కృపయా నుద సువ్రత ॥౭॥

క ఉవాచ ।

అత్రాప్యుదాహరన్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।

శంకరస్య చ సంవాదం పార్వత్యా సహ పుత్రక ॥౮॥

పార్వత్యువాచ ।

కథం శమీ ప్రియా దేవ సర్వజ్ఞ జగదీశ్వర ।

గజాననస్య మే శంస యది తే మయ్యనుగ్రహః ॥౯॥

శంకర ఉవాచ ।

శృణు ప్రియే ప్రవక్ష్యామి కథామేకాం శుచిస్మితే ।

యథా ప్రియా గణేశస్య శమీతి జ్ఞాస్యతే తథా ॥౨.౩౨.౧౦॥

ప్రియవ్రతో నామ రాజా పూర్వమాసీన్మహామతిః ।

సత్యవాన్ధర్మసంపన్నో ధర్మాత్మా శంసితవ్రతః ॥౧౧॥

తేజస్వీ చ వదాన్యశ్చ వేదశాస్త్రార్థతత్త్వవిత్ ।

సర్వలక్షణసంపన్నశ్చతురఙ్గబలాధికః ॥౧౨॥

పాలయామాస పృథివీం ప్రజాః పుత్రానివౌరసాన్ ।

కీర్తిశ్చ ప్రథమం భార్యా ప్రభా తస్యాపరాఽభవత్ ॥౧౩॥

ధూర్తశ్చ కుశలస్తస్య ప్రకృతీ సంబభూవతుః ।

కుశలౌ నీతిశాస్త్రేషు షడాననపరాక్రమౌ ॥౧౪॥

బుద్ధ్యా పరాక్రమేణాపి రసా సర్వా వశీకృతా ।

స తు రాజా వశం నీతః ప్రభయా తస్య భార్యయా ॥౧౫॥

క్రీడతేఽహర్నిశం సోఽథ నానాలంకారశోభయా ।

యౌవనాక్రాన్తవపుషా రమ్భాదిభ్యోఽతిరమ్యయా ॥౧౬॥

క్షణమాత్రం న సహతే వియోగం స తయా సహ ।

ధిక్కరోతి సదా జ్యేష్ఠాం తద్వచో న శృణోత్యపి ॥౧౭॥

రుషా నిరీక్షేత తాం స తన్మృతిం చిన్తయత్యపి।

స్వయం న భాషతే కిఞ్చిన్న గృహ్ణాతి తయాఽర్పితమ్ ॥౧౮॥

తతస్తస్యాభవత్పుత్రః ప్రభయాం పతిసన్నిభః ।

జాతకర్మ చ రాజాఽస్య కృత్వా ధర్మసనేకధా ॥౧౯॥

నామ చాస్యాకరోత్పద్మనాభిరిత్థం ద్విజేరితమ్ ।

శుక్లపక్షే యథా చన్ద్రో వవృధే సోఽపి బాలకః ॥౨.౩౨.౨౦॥

బుద్ధిమాన్కుశలో యుద్ధే పితృతోఽప్యధికోఽభవత్ ।

పంచమే వ్రతబన్ధం చ చకారాస్య నృపస్తదా ॥౨౧॥

ప్రియవ్రతో మహాబుద్ధిర్మద్రాణామధిపో బలీ ।

పాంచాలరాజకన్యాం స భార్యాం తస్యాప్యమేలయత్ ॥౨౨॥

అతివైభవయుక్తౌ తౌ వివాహం చక్రతుస్తయోః ।

కదాచిదస్య సా పత్నీ జ్యేష్ఠా దాసీత్వమాపితా ॥౨౩॥

పాదసంవాహనం కర్తుమాగతా భర్తృసన్నిధిమ్ ।

నిపపాత మహీపృష్ఠే సపత్న్యా చరణాహతా ॥౨౪॥

దుఃఖితా రుదతీ హ్రీణా జగామ నిజమన్దిరమ్ ।

కమహం శరణం యాయాం కో మే దుఃఖం వ్యపోహయేత్॥౨౫॥

సపత్న్యాఽవమానితాయా మే త్రాతా స్యాద్ధరిరవ్యయః ।

స్మృతమాత్రస్తు యస్త్రాతా ద్రౌపద్యాః కరుణానిధిః ॥౨౬॥

యాం నైవ మనుతే భర్తా న కోఽపి మనుతేఽపి తామ్ ।

అతో న జీవితేనార్థః శోషయిష్యే కలేవరమ్ ॥౨౭॥

పిబే హాలాహలం వాపి పతే వాపీం జలాన్వితామ్।

న మనో నిశ్చయం యాతి తస్యా విహ్వలచేతసా ॥౨౮॥

ఏతస్మిన్నన్తరే దైవాద్దేవలో బ్రాహ్మణోత్తమః ।

పురోహితః సమాయాతః స జగాద గజాననీమ్ ॥౨౯॥

ఉపాసనాం క్లేశహన్త్రీం సర్వకామఫలప్రదామ్ ।

సా తదైవ ప్రపద్యాశు మూర్తిం మన్దారనిర్మితామ్ ॥౨.౩౨.౩౦॥

గజాననస్య సంపూజ్య స్నాత్వా శుద్ధదినే తు సా।

ఉపవిష్టా పూజయితుం పరమేణ సమాధినా ॥౩౧॥

త్యక్త్వా హరం హరిం చామ్బాం తేజోయుక్తం పరం రవిమ్ ।

సర్వైః సంపూజ్యతే దేవదేవ ఆదౌ గజాననః ॥౩౨॥

విచార్యమాణే పంచానాం భేదో నైవోపలభ్యతే ।

యో భేదేనేక్షతే చైతాన్స యాతి నరకాన్నరః ॥౩౩॥

ఏక ఏవ పరానన్దపూర్ణోఽసౌ పరమేశ్వరః ।

స్వేచ్ఛయా పంచధా జాతో లోకానుగ్రహకారణాత్ ।

ఏక ఏవ పుమాన్యద్వత్పుత్రమాతులనామభిః ॥౩౪॥

సా సమ్యక్ షోడశభిస్తముపచారైః పుపూజ హ।

దూర్వాపుష్పైర్దక్షిణాభిర్నమస్కారైరనేకధా॥౩౫॥

కృత్వా కరపుటం సా తు తుష్టావ జగదీశ్వరమ్।

కీర్తిరువాచ ।

త్వమేవ జగదాధారస్త్వమేవ సర్వకారణమ్ ॥౩౬॥

త్వమేవ బ్రహ్మా విష్ణుశ్చ బృహద్భానుస్త్వమేవ హి।

చన్ద్రో యమో వైశ్రవణో వరుణో వాయురేవ చ ॥౩౭॥

త్వమేవ సాగరా నద్యో లతాకుసుమసంహతిః ।

సుఖం దుఖం తయోర్హేతుస్త్వం నాశస్త్వం విమోచకః ॥౩౮॥

ఇష్టవిఘ్నకరో నిత్యం మహావిఘ్నకరో విరాట్ ।

త్వమేవ పుత్రలక్ష్మీదస్త్వమేవ సర్వకామధుక్ ॥౩౯॥

త్వమేవ విశ్వయోనిశ్చ త్వమేవ విశ్వహారకః ।

త్వమేవ ప్రకృతిస్త్వం వై పురుషో నిర్గుణో మహాన్ ॥౨.౩౨.౪౦॥

త్వమేవ శశిరూపేణ సర్వమాప్యాయసే జగత్ ।

త్వమేవ భూతభవ్యం చ భావిభావాత్మకః స్వరాట్ ॥౪౧॥

శరణ్యః సర్వభూతానాం శత్రూణాం తాపనః పరః ।

కర్మకాణ్డపరో యజ్వా జ్ఞానకాణ్డపరః శుచిః ॥౪౨॥

సర్వవేత్తా సర్వవిధిః సర్వసాక్షీ చ సర్వగః ।

సర్వవ్యాపీ సర్వవిష్ణుః సర్వసత్యమయః ప్రభుః ॥౪౩॥

సర్వమాయామయః సర్వమన్త్రతన్త్రవిధానవిత్ ॥౪౪॥ (౧౪౪౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే నామ ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥౩౨॥

క ఉవాచ ।

ఏవం సాఽనుదినం పూజ్య తుష్టావ తం వినాయకమ్ ।

ఏకస్మిన్దివసే తస్యాః సఖ్యో దూర్వార్థమాయయుః ॥ ౧ ॥

శుక్రమాసవశాన్నాపుః క్వాపి దూర్వాంకురాన్శుభాన్ ।

శమీపత్రాణి భూయాంసి గృహీత్వా తు తదన్తికమ్ ॥౨॥

ఆయయుః పరమశ్రాన్తా దూర్వాభావం న్యవేదయన్ ।

శమీపత్రైః పుపూజైనం సర్వోపచారపూర్వకమ్ ॥౩॥

దూర్వాం వినా నిరాహారాఽతిష్ఠత్సా నియమే రతా ।

తస్య తుష్టిః పరా జాతా శమీపత్రైః సమర్పితైః ॥౪॥

అశేత తత్పరః స్వప్నమపశ్యత్సా మహాద్భుతమ్ ।

అబ్దాన్తే సైవ మూర్తిస్తామిమాం వాచమువాచ హ । ॥౫॥

వరం దదామి తే సుభ్రు శమీపత్రైః సుతోషితః ।

సా నోవాచ యదా కించిత్కీర్తిః సా తాం పునర్జగౌ ॥౬॥

మూర్తిరువాచ ।

వశ్యస్తే భవితా కాన్తో భోగాశ్చానేకశః శుభాః ।

త్వద్భక్తినిరతః పుత్రో భవిష్యతి మహాబలః ॥౭॥

క్షిప్రప్రసాదనేత్యేవం కురు నామాస్య సున్దరమ్ ।

తుర్యేఽబ్దేఽస్య విషాన్మృత్యుర్భవిష్యతి పునః క్షణాత్ ॥౮॥

గృత్సమదో ద్విజోభేఽత్యం పునస్తం జీవయిష్యతి ।

రాజ్యకర్తా చిరాయుశ్చ ధర్మశీలో భవిష్యతి ॥౯॥

ఇదం స్తోత్రం పఠేద్యస్తు మమ సంతోషకారణమ్ ।

తస్య వశ్యో భవేద్రాజా కిమన్యః ప్రాకృతో జనః । ౨.౩౩.౧౦॥

పుత్రవాన్ధనసంపన్నో వేదవేదాఙ్గపారగః ।

బుద్ధిశ్చ వర్ధతే తస్య మేధావృద్ధిర్భవేద్దృఢా ॥ ౧౧ ॥

వాఞ్ఛితాంల్లభతే సోఽర్థాంస్త్రిసన్ధ్యం యః పఠేదిదమ్ ।

మమ భక్తిర్దృఢా తస్య మోక్షశ్చాన్తే భవిష్యతి ॥ ౧౨॥

ఏవం దత్త్వా వరాన్స్వప్నే స దేవోఽపిదధే క్షణాత్ ।

జాగృతా సాశ్రునయనా విస్మితా మానసేఽవదత్ ॥ ౧౩॥

దీనానాథేన మహతీ కృపా మయి నియోజితా ।

అనుగ్రహో మహాన్మహ్యం యద్దత్తం దర్శనం స్వయమ్ ।। ౧౪॥

వినాయకేన దేవేన పావితా పరమాదరాత్ ।

అద్యాహం తేన దేవేన సర్వభూతానుకమ్పినా ॥ ౧౫॥

ఇయమేవ పరా సిద్ధిరిదమేవ తపఃఫలమ్ ।

అయమేవ పరో లాభో యదవోచన్మయా సహ ॥ ౧౬॥

క ఉవాచ ।

తతః ప్రభాతే స్నాతా సా పరమానన్దనిర్భరా ।

పుపూజ పరయా భక్త్యా గణేశం వరదం శుభమ్ ॥ ౧౭॥

సమాప్య నియమం మూర్తిం పూర్వస్థానే న్యవేశయత్ ॥ ౧౮॥

పురోహితం సమానీయ పూజయామాస భక్తితః ।

గణేశం మనసా ధ్యాత్వా వదన్తీ నామమాలికామ్ ॥ ౧౯॥

స్మరన్తీ తద్వరాన్కీర్తిః సమయం చ ప్రతీక్షతీ ।
తతః కాలేన మహతా ప్రభా సా నిష్ప్రభాఽభవత్ ।।౨.33..౨ ౦।।
రక్తపిత్తవతీ జాతా ప్రారబ్ధాదీశ్వరేచ్ఛయా ।
కరౌ పాదౌ చ నాసా చ తస్యాః క్షరతి నిత్యశః ।।౨ ౧ ।।
అతిబీభత్సరూపాం తాం తత్యాజ మనసా పతిః।
న వక్తి నేక్షతే జ్ఞాత్వా ప్రయత్నాన్నిష్ఫలాన్బహూన్ ।।౨౨।।
తతః కీర్తేర్గృహం యాతస్తపసా సున్దరాకృతేః ।
కృపయా గణరాజస్య స్వయం వశ్యోఽభవచ్చ సః ।।౨ 3।।
స గృహీత్వా కరే తాం తు మంచ్చకం సముపానయత్ ।
చిక్రీడ స్వేచ్ఛయా కీర్త్యా తన్నిష్ఠస్తత్పరాయణః ।।౨౪।।।
న వియోగం క్షణం తస్యాః సహతే నృపసత్తమః ।
సాఽపి భోగానలఙ్కారాననన్తాన్బుభుజే సతీ ।।౨౫।।
సాఽపి గర్భవతీ జాతా కాలేన సుషువే సుతమ్ ।
శుభే ముహూర్తే రాజాఽసౌ దదౌ దానాన్యనేకశః ।।౨౬।।
పుత్రజన్మప్రహృష్టః సన్బ్రాహ్మణేభ్యో యథార్థతః ।
దిక్షు స్థాప్య ద్విజాన్పచ్చ జాతకర్మ చకార సః ।।౨౭।।
క్షిప్రప్రసాదనేత్యేవం నామ చక్రే తతోఽస్య హ ।
తుతోష పుత్రం దృష్ట్వైవ నానాలఙ్కారసంయుతమ్ ।।౨౮।।
అతిప్రీతిమతీ కీర్తిరభవత్పుత్రదర్శనాత్।
ప్రభా చ దుఃఖితా పుత్రం సపత్న్యా వీక్ష్య సున్దరమ్ ।।౨౯।।
ఏష ఏవ భవేద్రాజా జ్యేష్ఠపుత్రోఽయమిత్యుత ।

దధ్యోదనం తు సవిషం కీర్తిపుత్రాయ సా దదౌ ।। ౨.౩౩.౩ ౦।।

స తు విహ్వలతాం యాతో వివృత్తనయనః క్షణాత్ ।

ప్రబైవ చ మహాశబ్దం కృత్వాఽరోదీద్భృశాతురా ।।౩ ౧ ।।

తస్యా శబ్దం సమాకర్ణ్య కీర్తిస్తమగమత్తదా ।

తముదన్తం సా పతయే న్యవేదయత సాదరమ్ ।।౩ ౨।।

భిషజోఽపి దదుస్తస్మై ఔషధాని నృపాజ్ఞయా ।

పరీక్ష్య విషబాధాం తే తస్మై రాజ్ఞే న్యవేదయన్ ।। ౩౩ ।।

న గుణాయ భవన్తి స్మ నానామన్త్రౌషధాని చ ।

ప్రభా తు ధిక్కృతా భర్త్రా నిరస్తా దూరతో గృహాత్ ।। ౩౪।।

కీర్తిస్తం బాలకం గృహ్య సఖీభిః కాననం యయౌ ।

నగరాద్యోజనం యాతి తావద్బాలో మమార సః ।। ౩౫।।

అంకే కృత్వా తు తం బాలం రురోద శోకవిహ్వలా ।

మూర్ఛితా పతితా భూమౌ లతేవ వాయునేరితా ।।౩ ౬।।

చ్యుతాలంకరణాధ్వస్త కంకణా మస్తకాంచలా ।

క్షణేన కించిదాశ్వస్తా సస్మార ద్విరదాననమ్ ।।౩౭।।

ఉత్పతేః స్మరతీ బాలచేష్టితం నిఘ్నతీ స్వహృత్ ।

దైవాత్తేనైవ మార్గేణ ప్రయయౌ మునిసత్తమః ।। ౩౮।।

నామ్నా గృత్సమదః సాధుః సాక్షాత్సూర్య ఇవాపరః ।

గణేశభక్తప్రవరస్తపసాం పరమో నిధిః ।। ౩ ౯।।

స తస్థౌ కరుణావిష్టః సా కీర్తిః ప్రణనామ తమ్ ।

ఉవాచ శ్వసతీ సా తం గణనాథప్రసాదజః ।।౨.౩౩.౪౦ ।।

అయం బాలో మమ మృతో జీవయైనం తపోబలాత్ ।
క్షిప్రప్రసాదన ఇతి నామ దేవాజ్ఞయా కృతమ్ ।।౪౧।।
సపత్న్యా దుష్టభావేన విషమస్మై సమర్పితమ్ ।
తతోఽనేన సమప్రాపి మునే మరణమీదృశమ్ ।।౪౨।।
న సతాం దర్శనం వ్యర్థమితి యాచే తపోధన ।
శరణం సంత్యాగం గేహన్తే సాధవో జనాః ।। 33 ।।
ఇతి తస్యా వచః శ్రుత్వా ముహూర్తం ధ్యానతత్పరః ।
అభవన్మునిశార్దూలస్తతో గృత్సమదోఽబ్రబీత్ ।।౪౪।।
శృణు దేవి ప్రవక్ష్యేఽహముపాయం పుత్రజీవనే ।
అజ్ఞానతః శమీపత్రైస్త్వయాఽపూజి వినాయకః ।।౪౫।।
తత్పుణ్యమస్య హస్తే త్వమర్పయస్వ మమాజ్ఞయా ।
తత్ప్రసాదాదాశు సుత ఉత్థాస్యతి తవాధునా ।।౪౬।।
సా తు తద్వచనస్యాన్తే కీతిర్హర్షసమన్వితా ।
దదౌ తస్మై శమీపూజాసంభవై పుణ్యముత్కటమ్ ।।౪౭।।
ఉత్తస్థౌ సుకుమారోఽస్యా అమృతేనోక్షితో యథా ।
సా తు హర్షాన్మునేః పాదౌ వవన్దే శిరసా పునః ।।౪౮।।
ఉవాచ తం మునిం జ్ఞాతం కథం శమ్యాప్రపూజనమ్ ।
మహిమానం వద మునే శమీపూజనసంభవమ్ ।।౪౯।।
యేన సంజీవితో బాలో ముక్తశ్చ యమకిఙ్కరైః ।
జ్ఞాత్వా తం చ కరిష్యామి నిత్యం శమ్యాః ప్రపూజనమ్ ।।౨.౩౩.౫౦।।
యేన వై బహుధా క్రూరా యమదూతా దురాసదాః ।

నిరస్తా గణనాథస్య దూతైర్బహు రణాజిరే ।।౫౧।।

జీవయిత్వా శిశుం మే తే గతా ధామ గజాననమ్ ।

యేన పుణ్యేన బాలో మే విషం త్యక్త్వా సుఖీ పునః ।।౫౨।।

సజీవన్నుత్థితః శీఘ్రం సుప్తోత్థిత ఇవాపరః ।

అతోఽహం పరిపృచ్ఛామి మహిమానం శమీభవమ్ ।।౫౩।।

క ఉవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రోచే గృత్సమదస్తు తామ్ ।

గృత్సమద ఉవాచ ।

ఉచ్చారితే నామ్ని యస్యాః కోటిపాతకనాశనమ్ ।।౫౪।।

మహిమానం హి కస్తస్యాః సాకల్యేన వదేద్భువి ।

సంక్షేపేణ తు వక్ష్యామి మహిమానం యథామతి ।।౫౫।।

వ్రతదానతపోభిశ్చ నానాతీర్థఽనిషేవణైః ।

పంచాగ్నిసాధనేరప్సు నివాసైర్హేమకాలికైః ।।౫౬।।

న తత్ఫలమవాప్నోతి యత్శామ్యచ్ఛమ్యాప్రపూజనే ।

ప్రాతఃకాలే త్రిసన్ధ్యం వా శమీం నిత్యం స్మరేత్తు యః ।।౫౭।।

వన్దయేదర్చయేద్వాపి భక్తిభావసమన్వితః ।

ధ్యాత్వా గజాననం దేవం తస్య తుష్టో వినాయకః ।।౫౮।।

దదాతి వాంచ్ఛితానర్థానన్తే మోక్షం న సంశయః ।

అత్రాప్యుదాహరన్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।।౫౯।।

నారదస్య చ సంవాదం శక్రస్య చ మహాత్మనః ।।౨.౩౩.౬౦।। (౧౫౦౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలసంజీవనం నామ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః ।।౩౩।।

కీర్తిరువాచ ।

బ్రూహి బ్రహ్మన్నశేషేణ సంవాదం నారదేంద్రజమ్ ।

శ్రుత్వా తం సంశయం త్యక్త్వా తృప్తాః స్యామమృతాదివ ॥ ౧ ॥

క ఉవాచ ।

ఇతి తస్యా వచః శ్రుత్వా వక్తుం సముపచక్రమే ।

స మునిరితిహాసం తం సంవాదం నారదేంద్రజమ్ ॥౨॥

మునిరువాచ ।

కదాచిత్పర్యటన్భూమౌ నారదో దివ్యదర్శనః ।

యదృచ్ఛయా గతః శక్రం త్రిలోకీభ్రమణే రతః ॥౩॥

శక్రస్తం పరిపూజ్యైవ పప్రచ్ఛారవచేష్టితమ్ ।

యదాహ నారదో ధీమాంస్తచ్ఛృణుష్వ మహామునే ॥౪॥

నారద ఉవాచ ।

దేశే మాలవసంజ్ఞాత ఔరవో నామ వై ద్విజః ।

వేదవేదాంగవిత్సాక్షాద్భానురస్తం వినా యథా ॥౫॥

శక్తో యో మనసా స్రష్టుం పాతుం హర్తుం చరాచరమ్ ।

ధర్మపత్నీరతో నిత్యం సమలోష్టాశ్మకాంచనః ॥ ౬॥

మేధావీ తపసా శ్రేష్ఠో జాతవేదా ఇవాపరః ।

సుమేధా నామ తస్యాసీత్పత్నీ పరమధార్మికా ॥౭॥

లావణ్యలహరీ కాన్తా నానాలంకారశోభనా ।

రూపేణ నిర్జితరతిర్దిక్కృతాప్సరసోగణా ।।౮।।

పతిశుశ్రూషణరతా లాలితా పరమాదరాత్ ।

తయోః సమభవత్కన్యా సాఽపి తాభ్యాం సులాలితా ।।౯।।

నామాస్యాశ్చక్రతురుభౌ శమీకేతి నిజేచ్ఛయా ।

యద్యత్ప్రార్థయతే సా తం తద్దదాతి పితా విభుః ।।౨.౩౪.౧౦ ।।

సా తు కన్యా రూపవతీ సంజాతా సప్తవార్షికీ ।

తదర్థం చిన్తయామాస వరార్థమౌరవో గతః ।। ౧౧ ।।

ధౌమ్యపుత్రం స శుశ్రావ వేదశాస్త్రాంగపారగమ్ ।

శౌనకస్య మునేః శిష్యం తేజోరాశిం పరం మునిమ్ ।। ౧ ౨।।

గురువాక్యరతం దాంతం గురుశుశ్రూషకం పరమ్ ।

మన్దారనామకం శాన్తం సమాహూయ శుభే దినే ।। ౧౩ ।।

తాం దదౌ గృహ్య విధినా పారిబర్హం దదౌ బహు ।

జాతే వివాహే మన్దారో యయౌ స్వస్యాశ్రమం ప్రతి ।। ౧౪।।

యౌవనస్థాం తు తాం జ్ఞాత్వా శమీకాం పునరాయయౌ ।

మన్దారో మానితః సమ్యగ్గౌరవేణ సుపూజితః ।। ౧౫।।

సంభోజ్య సుముహూర్తేన దత్త్వా వస్త్రాది కాంచనమ్ ।

ప్రాస్థాపయదుభౌ విప్రో జామాతరమథాబ్రవీత్ ।। ౧ ౬।।

ఇయం సుతా మమ బ్రహ్మన్దత్తా తుభ్యం విధానతః ।

పాలయస్వ బహుస్నేహాదద్యయావన్మయా యథా। ।౧౭।।

ప్రణిపత్యాథ శ్వశురం ఓమిత్యుక్త్వా జగామ సః ।

స్వమాశ్రమపదం ప్రాప్య చిక్రీడ నిజభార్యయా ।। ౧ ౮।।

కదాచిద్ ఋషిముఖ్యోఽసౌ భ్రుశుణ్డీ తస్య చాశ్రమమ్ ।

మన్దారస్య సమాయాతో ద్విరదాననభక్తిమాన్ ॥ ౧౯॥

రుష్టోఽసావనలః సాక్షాత్తుష్టశ్చేదీశ్వరోపమః ।

తపసా నిర్గతా శుణ్డా భ్రుశుణ్డీతి చ సోఽభవత్ ॥౨.౩౪.౨౦॥

స్థూలోదరో బృహత్కాయో నానాలంకారమణ్డితః ।

దదర్శతురుభౌ తం తౌ మన్దారః శమికా తదా ॥౨౧॥

విరూపమివ తం దృష్ట్వా జహసతుర్ముదా తదా ।

సోఽపమానభయాత్త్రస్తశ్చుకోపారుణలోచనః ॥౨౨॥

ఉవాచ తం మన్దమతే న జానాసి మదోద్ధతః ।

అహసీద్వివృతైర్దన్తైః పత్న్యా సహ యతస్తు మామ్ ॥౨౩॥

అతో యాతం వృక్షయోనౌ సర్వప్రాణివివర్జితౌ ।

క ఉవాచ ।

శాపం శ్రుత్వాఽతికఠినం సంతప్తౌ తౌ బభూవతుః ॥౨౪॥

ప్రణమ్య ప్రోచతుర్విప్రముచ్ఛాపం వక్తుమర్హసి ।

తత ఊచే భ్రుశుణ్డీ స జానన్కరుణయా యుతః ॥౨౫॥

శుణ్డాం దృష్ట్వా కృతం హాస్యం యువాభ్యాం మూఢభావతః ।

శుణ్డావాన్దేవదేవోఽసౌ సుప్రసన్నో భవేద్యదా ॥౨౬॥

తదా యువాం నిజం రూపం ప్రాప్స్యేథే నాత్ర సంశయః ।

ఏవముక్త్వా గతో యావన్మునిరాశ్రమమణ్డలమ్ ॥౨౭॥

తావత్తౌ వృక్షతాం యాతౌ త్యక్త్వా దేహౌ తు మానుషౌ ।

మన్దారతాం చ మన్దారో బ్రాహ్మణః ప్రాప తత్క్షణాత్ ॥౨౮॥

శమికా శమితాం ప్రాప్తా సర్వతః కణ్టకైర్వృతా ।

ఉభౌ వృక్షౌ ప్రాణిమాత్రైర్వర్జితౌ మునివాక్యతః ॥౨౯॥

అనాగతౌ తు తౌ జ్ఞాత్వా శౌనకశ్చిన్తయాన్వితః ।

మాసమాత్రే గతే నైవ యాతి కస్మాన్మహాబలః ॥౨.3౪.3 ౦॥

మన్దారో యామి తం దృష్టుం శిష్యా యాన్తు మయా సహ ।

శీఘ్రమౌరవమాగమ్య పప్రచ్ఛ శనకైరిదమ్ ॥3 ౧ ॥

అనితుం శమికాం ప్రాప్తో మన్దారః క్వాస్తి తద్వద ।

ఔరవ ఉవాచ ।

మయాఽప్రేషి తద్దైవాశు దత్త్వా కన్యాం తు తత్సమమ్ ॥ 3౨ ॥

నాగతశ్చేత్స్వాశ్రమం స న జానే క్వ గతో హ్యసౌ ।

చిన్తయామాసురథ తే ఔరవః శౌనకాదయః ।। 33 ॥

కిముభౌ భక్షితౌ మార్గే వృకవ్యాఘ్రతరక్షుభిః ।

అథవా నిహతౌ చోరైర్దష్టావాశీవిషేణ వా ॥3౪॥

తత స్తే త్వరితా జగ్ముస్తదుదన్తబుభుత్సయా ।

క్వచిత్క్వచిజ్జనా ఊచుర్మాసమాత్రమితో గతౌ ॥ 3౫॥

తతోఽరణ్యే పదే దృష్ట్వే స్త్రీపుంసోశ్చారుత్రపిణీ ।

అనూపేతే తయోర్జ్ఞాత్వా స్నాత్వా ధ్యాత్వా విలోకయన్ ॥ 3౬ ।।

జ్ఞాత్వా భ్రుశుణ్డినా శప్తావుపహాసరుషావశాత్ ।

వృక్షతాం గమితౌ సర్వపక్షికీటవివర్జితౌ ।।3౭।।

మన్దారతాం తు మన్దారః శమికా శమితామపి ।

శోచాతే తావుభౌ విప్రౌ ఔరవః శౌనకోఽపి చ ।। 3౮॥

ధౌమ్యపుత్రః సాధురయమధ్యే తు సముపాగతః ।

అధీతవిద్యః స కథం గమితో ద్రుమతాం బలాత్ ।। ౩౯।।

పితా శ్రుత్వా త్యజేత్ప్రాణాన్పృష్టః కిం వా వదామి తమ్ ।

ఔరవోఽపి శుశోచైనాం శమికాం నిజకన్యకామ్ ।।౨.౩౪.౪౦ ।।

క ఉవాచ ।

తావుభౌ పరిచిన్త్యైవం న భేదో భక్తదేవయోః ।

గణేశం పరిరాధ్యైవ మోచయావ ఇమావఘాత్ । ।।౪౧ ।।

జితేన్ద్రియావూర్ధ్వదృష్టీ నిరాహారౌ దృఢవ్రతౌ ।

ఏకాంగుష్ఠస్థితావుర్వ్యాం తోషయామాసతుర్ముదా ।।౪౨।।

తతస్తౌ కృపయావిష్టౌ తేపాతే పరమం తపః ।

షడక్షరేణ మన్త్రేణ దేవదేవం వినాయకమ్ ।।౪౩ ।।

ఏవం ద్వాదశవర్షాణి చేరతుస్తప ఉత్తమమ్ ।

ఔరవః కన్యకార్థం చ శిష్యార్థం శౌనకోఽపి చ ।।౪౪।। (౧౫౫౨)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః ।। ౩౪।।

అధ్యాయ ౩౫ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

తతస్తుష్టః పాశపాణిర్దృష్ట్వా క్లేశం తథా తయోః ।

ఆవిరాసీన్మహాతేజా దశబాహువినాయకః ॥౧॥

కిరీటం కుణ్డలే మాలామంగదే కటిసూత్రకమ్ ।

బిభ్రత్సర్పోపవీతం చ సింహారూఢోఽగ్నిసన్నిభః ॥౨॥

పశ్యతః స్మ పరామూర్తిం కోటిసూర్యసమప్రభామ్ ।

తుష్టువతురుభౌ దేవం నత్వా బద్ధాఞ్జలీ ఉభౌ ॥౩॥

తావూచతుః ।

విశ్వస్య బీజం పరమస్య పాతా నానావిధానన్దకరః స్వకానామ్ ।

నిజార్చనేనాదృతచేతసాం త్వం విఘ్నప్రహర్తా గురుకార్యకర్తా ॥౪॥

పరాత్పరస్త్వం పరమార్థభూతో వేదాన్తవేద్యో హృదయాతిగోపీ ।

సర్వశ్రుతీనాం చ న గోచరోఽసి నమావ ఇత్థం నిజదైవతం త్వామ్ ॥౫॥

న పాద్మయోనిర్న హరో హరిశ్చ హరిః షడాస్యో న సహస్రమూర్ధా ।

మాయావినస్తే న విదుః స్వరూపం కథం న శక్యం పరినిశ్చితుం తత్ ॥౬॥

తవానుకమ్పా మహతీ యదా స్యాద్విభుంజతః కర్మ శుభాశుభం స్వమ్ ।

కాయేన వాచా మనసా నమే త్వాం జీవంశ్చ ముక్తో నర ఉచ్యతే సః ॥౭॥

త్వం భావతుష్టో విదధాసి కామాన్నానావిధాకారతయాఽఖిలానామ్ ।
సంసృత్యకూపారవిముక్తిహేతురతో విభుం త్వాం శరణం ప్రపద్యే ॥౮॥

గణేశ ఉవాచ ।

తుష్టోఽహం పరయా భక్త్యా తపసా పరమేణ చ ।

అనయా పరయా స్తుత్యా బ్రాహ్మణౌ వృణుతం వరాన్ ॥౯॥

కుజన్మనాశకమిదం మమ స్తోత్రం పఠేత్తు యః ।

త్రిసన్ధ్యం చ త్రివారం చ సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ ॥౨.౩౫.౧౦॥

షణ్మాసాజ్జాయతే విద్యా లక్ష్మీర్నిత్యజపాదపి।

పంచవారజపాన్మర్త్యం ఆయురారోగ్యమాప్నుయాత్ ॥౧౧॥

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వా గణేశవాక్యం తావూచతుః పరమాదృతౌ ।
ఔరవస్య సుతో దేవ శమికా నామతః శుభా ॥౧౨॥
మన్దారాయ సుతా దత్తా వేదశాస్త్రార్థదర్శినే ।
శౌనకస్య చ శిష్యాయ ధౌమ్యపుత్రాయ ధర్మితే ॥౧౩॥
ఉభౌ ప్రహసితౌ మోహాదదృష్ట్వా మార్గే భ్రుశుణ్డినమ్ ।
స చ మత్వా నిజావజ్ఞాం శశాప పరయా రుషా ॥౧౪॥
తచ్ఛాపాద్వృక్షతాం యాతౌ మన్దారః శమికాఽపి సా ।
తయోశ్చ మాతాపితరౌ శోచన్తౌ భృశదుఃఖితౌ ॥౧౫॥
ఆవాం చ క్లేశితౌ దేవ సర్వేషాం నః ప్రియం కురు ।
ఏతయోః కుజతాం దూరీకురు శీఘ్రం గజానన ॥౧౬॥
గజానన ఉవాచ ।
అసంభావి వరం దాస్యే కథం విప్రౌ కథం వృథా।
కరిష్యే భక్తవచనం తస్మాత్తుష్టో బ్రువే వరమ్ ॥౧౭॥
అద్యప్రభృతి మన్దారమూలం స్థాస్యామి నిశ్చలః ।
మృత్యులోకే స్వర్గలోకే మాన్యోఽయం చ భవిష్యతి ॥౧౮॥
మన్దారమూలైర్మే మూర్తిం కృత్వా యః పూజయేన్నరః ।
శమీపత్రైశ్చ దూర్వాభిస్త్రితయం దుర్లభం భువి ॥౧౯॥
యతః శమీమధిష్ఠాయ సర్వదాఽహం స్థిరో మునీ ।
అయమేవ వరో దత్తో వృక్షయోరతిదుర్లభః ॥౨.౩౫.౨౦॥
భవద్వాక్యానురోధేన న భ్రుశుణ్డీవచోఽన్యథా ।
దూర్వాభావేఽథ మన్దారో ద్వయాభావే శమీ మతా ॥౨౧॥

ఉభయో సా ఫలం దద్యాన్నాత్ర కార్యా విచారణా ।

నానాయజ్ఞైర్న తత్పుణ్యం నానాతీర్థవ్రతైరపి ॥౨౨॥

దానైశ్చ నియమైశ్చైవ పుణ్యం తత్రాప్నుయాన్నరః ।

యత్ప్రాప్యన్మమ శమీపత్రైః పూజనేన ద్విజోత్తమౌ ॥౨౩॥

నాహం ప్రీయే ధనకనకచయైర్నాన్నదానైర్న వస్త్రైర్నానాపుష్పైర్న చ మణిగణైర్నైవ ముక్తాఫలైశ్చ । యద్వచ్ఛమ్యా దలనిచయకృతైః పూజనైర్బ్రాహ్మణానాం మన్దారాణాం కుసుమనిచయైః సర్వకాలం మునీన్ద్రౌ ॥౨౪॥

యః శమీం ప్రాతరుత్థాయ పశ్యేద్వన్దేచ్చ పూజయేత ।

స సంకష్టం చ రోగం చ న విఘ్నం న చ బన్ధనమ ॥౨౫॥

ప్రాప్నోతి మత్ప్రసాదేన దారాన్పుత్రధనాని చ ।

పశూనన్యాంశ్చ కామాంశ్చ ముక్తిమన్తే మదాశ్రయామ్ ॥౨౬॥

ఇదమేవ ఫలం ప్రోక్తం మన్దారైరపి పూజనే ।

మన్దారమూర్తిపూజాభిరహం గృహగతోఽభవమ్ ॥౨౭॥

నాలక్ష్మీర్న చ విఘ్నాని నాపమృత్యుర్న చ జ్వరః ।

నాగ్నిచోరభయం తత్ర కదాచిదపి జాయతే ॥౨౮॥

వేదవేదాంగవిద్విప్రః క్షత్రియో విజయీ భవేత్ ।

వైశ్యస్తు వృద్ధిమాప్నోతి శూద్రః సద్గతిమాప్నుయాత్ ॥౨౯॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా స్థితో దేవో మూలే మన్దారకే తదా ।

శమీమూలేఽపి తస్థౌ స దేవదేవో వినాయకః ॥౨.౩౫.౩౦॥

ఔరవోఽపి సపత్నీకస్తపస్తప్త్వం స్థిరోఽభవత్ ।

తస్య మూలే తపస్తప్త్వా త్యక్త్వా దేహం దివం గతః ॥౩౧॥

శమీగర్భగతో దుఃఖాదౌరవో దృఢయోగతః ।

శమీగర్భ ఇతి ఖ్యాతో జాతోఽసౌ హవ్యభుక్తతః ॥౩౨॥

అత ఏవ శమీకాష్ఠం మథ్నన్తీహాగ్ని హోత్రిణః ।

శౌనకోఽపి వచః శ్రుత్వా గజాననసమీరితమ్ ॥౩౩॥

కృత్వా మన్దారమూలస్య మూర్తిం చారుగజాననీమ్ ।

మన్దారైశ్చ శమీపత్రైర్దూర్వాభిశ్చార్చయన్ముదా ॥౩౪॥

దదౌ వరాన్శౌనకాయ పరితుష్టో గజాననః ।

తతః స్వమాశ్రమం యాతః సర్వదాఽపూపుజచ్చ తమ్ ॥౩౫॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

తదారభ్య శమీ తస్య గణేశస్య ప్రియాఽభవత్ ।

ఇతి తే సర్వమాఖ్యాతం పునశ్చ కథయామి తే ॥౩౬॥ (౧౫౮౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే శమీమన్దారప్రశంసానామ పచ్చత్రింశోఽఽధ్యాయః ॥౩౫॥

అధ్యాయ ౩౬ ప్రారంభ :-

గృత్సమద్ ఉవాచ ।

సహయాద్రిపర్వతే దేవో న్యవసద్గిరిజాయుతః ।

స్వగణైర్మునిభిర్యుక్తః పుణ్యక్షేత్రే మహాబలే ॥౧॥

దిదృక్షుః ప్రయయౌ తత్ర బ్రహ్మా లోకపితామహః ।

పత్నీద్వయసమాయుక్తో దేవగన్ధర్వకిన్నరైః ॥౨॥

దృష్ట్వా తు శంకరం పూజ్య స్వాభిప్రాయం న్యవేదయత్ ।
ఆకారయామాస తదా పరమర్షీంస్తదాశివః ॥౩॥
జమదగ్నిం వసిష్ఠం చ మార్కణ్డేయం చ నారదమ్ ।

కపిలం పులహం కణ్వం విశ్వామిత్రం త్రితం ద్వితమ్ ॥౪॥
త ఆయయుః శివాహూతా అన్యే సర్వే దిదృక్షవః ।
ఉషఃకాలే ముహూర్తం తే నిష్కాశ్య ప్రారభన్మఖమ్ ॥౫॥
త్వరావన్తోఽథ విస్మృత్య పూజాం వైనాయకీం శుభామ్ ।
సావిత్రీం గృహకార్యేషు సక్తాం త్యక్త్వా మునీశ్వరాః ॥౬॥
గాయత్రీముపవేశ్యైవ పుణ్యాహవాచనం చ తే ।
కారయిత్వాఽభ్యుదయికం మాతృపూజనపూర్వకమ్ ॥౭॥
అస్థాపయన్నగ్నికుణ్డే యావద్వైశ్వానరం చ తే ।
సావిత్రీ తావదాయాతారమ్భం దృష్ట్వా రుషాన్వితా ॥౮॥
ఉవాచ క్రోధరక్తాక్షీ వీక్ష్య సర్వాన్సభాసదః ।
సావిత్ర్యువాచ ।
మామనాదృత్య యాగోఽయం సమారబ్ధో న సేత్స్యతి ॥౯॥
ఋషిరువాచ ।
ముఞ్చన్తీ ముఖతో జ్వాలా దగ్ధుకామా చరాచరమ్ ।
శశాప సా దేవమునీన్జడా యూయం భవిష్యథ ॥౨.౩౬.౧౦॥
నియుక్త్వాఽనధికారాం తాం గాయత్రీం సర్వ ఏవ యత్ ।
తతో దేవాః ప్రణమ్యోచ్చైః ప్రార్థయామాసురుత్సుకాః ॥౧౧॥

సావిత్రీం సర్వజననీ డలయోరైక్యతః శుభే ।
జలరూపా భవిష్యామో నదీనదస్వరూపిణః ॥౧౨॥
తథేత్యుక్తే తయా దేవ్యా నదీరూపత్వమాగతాః ।
వేణ్యా నామ్నా మహేశోఽభూత్కృష్ణః కృష్ణాఽభవన్నదీ ॥౧౩॥
తత్తన్నామ్నా బభూవుస్తే సరితః సర్వదేవతాః ।
యత్ర పూర్వం విఘ్నరాజో నార్చ్యతే జ్ఞానదుర్బలైః ॥౧౪॥
తత్ర విఘ్నా భవన్త్యేవం శంకరస్య యథా పురా ।
పురత్రయవధే జాతా విఘ్నాస్తస్యాప్రపూజనాత్ ॥౧౫॥
బ్రహ్మ చిన్తాం పరాం ప్రాప మఖవిఘ్న ఉపస్థితే ।
మన్నిమిత్తం సురాః సర్వే ధునీరూపముపాగతాః ॥౧౬॥
విమానం సర్వలోకేషు గమితః కేన కర్మణా ।
సంకల్పబాధశ్చ కథమద్య ప్రాప్తో దురత్యయః ॥౧౭॥
విఘ్నహర్తా జగన్నాథో న స్మృతో న చ వార్చితః ।
సర్వేషాం చైవ దేవానాం యతో మోహః సమావిశత్ ॥౧౮॥
తం ప్రసన్నం కరిష్యామి తతో యజ్ఞో భవిష్యతి ।
ఏవం యావచ్చిన్తయతే బ్రహ్మ తావత్సురాంగనాః ॥౧౯॥
దేవాన్వై తాదృశాఞ్జ్ఞాత్వా సమీయుర్బ్రహ్మణోఽన్తికమ్ ।
పులోమజా చ గిరిజా ఛాయాఽపి కమలాఽపి చ ॥౨.౩౬.౨౦॥
అన్యా అపి సమూచుస్తం సర్వాస్తాః కమలాననమ్ ।
కథం యజ్ఞః సమారమ్భి మాన్యా నో మానితా కథమ్ ॥౨౧॥
నాపూజి చ కథం విఘ్నహర్తా పూర్వం గజాననః ।

త్వయి విస్మరణం చైవ న వాఽస్మారి సురైః కథమ్ ॥౨౨॥

కిమస్మాభిరనుష్ఠేయం దేవైర్వా జలరూపిభిః ।

కం యామ శరణం దేవ త్వదృతే కమలోద్భవ ॥౨౩॥

ఇతి తాసాం వచః శ్రుత్వా మా భయం కురుతేతి కః ।

తా ఉవాచ యజిష్యేఽహం యథా సర్వం భవేచ్ఛుభమ్ ॥౨౪॥

కిమసాధ్యం హి భక్తానాం సుప్రసన్నే గజాననే ।

సర్వాః కురుధ్వం తద్భక్తిం స వః సర్వప్రియం చరేత్ ॥౨౫॥

ప్రసాదయిష్యేఽహమపి జగదీశం వినాయకమ్ ।

అనాదినిధనం దేవం సర్వకారణకారణమ్ ॥౨౬॥

ఇత్యుక్తాస్తా గతా దూరం దేశం కర్ణాటకం శుభమ్ ।

మన్దారమూలం విఘ్నేశం స్థిత్వా ధ్యాతుం తదీరితాః ॥౨౭॥

రామేణ స్థాపితం పూర్వం వక్రతుణ్డేతి నామతః ।

యదృవరైర్విజయీ రామో హత్వా రాక్షసపుంగవాన్ ॥౨౮॥

దశాననం చ విఖ్యాతం యయౌ పత్న్యా నిజం పదమ్ ।

తేపుస్తత్ర తపో ఘోరం సర్వాస్తాః సురయోషితః ॥౨౯॥

కాచిన్నామజపం చక్రే కాచిన్మన్త్రజపం తథా ।

కాచిత్పద్మాసనం తస్థౌ ధ్యాయన్తీ పరమేశ్వరమ్ ॥౨.౩౬.౩౦॥

కాచిద్వీరాసనగతా నిరాహారా తథాఽపరా ।

సమ్మార్జయన్తీ ద్వారాణి చత్వరాణి గృహాణి చ ॥౩౧॥

ప్రదక్షిణానమస్కారైః కుర్వన్తీ భక్తిముత్తమామ్ ।

కాచిదేకాంగుష్ఠగతా తస్థౌ ధ్యాత్వా వినాయకమ్ ॥౩౨॥

కాచిన్నిమీల్య నయనే స్తోత్రాణ్యేవాపఠత్తదా ।

బహుకాలే వ్యతిక్రాన్తే న తుతోష వినాయకః ॥౩౩॥

తదా చిన్తాం పరాం జగ్ముః కిం కుర్మ ఇతి విహ్వలాః ।

తతః సుమనసాం భారాన్దూర్వాభారాంస్తథాఽపరా ॥౩౪॥

సమర్ప్య పుపుజుర్దేవం ధూపదీపాన్నకాంచనైః ।

మన్దారపుష్పైరన్యాశ్చ శమీపత్రైరథాపరాః ॥౩౫॥

నభోవాణీం తతః శ్రుత్వా శమీపత్రం వినా విభుః ।

న సంతుష్యేదితి తదా సర్వా ఏవ శమీదలైః ॥౩౬॥

పుపూజుః పరయా భక్త్యా దేవదేవం గజాననమ్ ।

తతః పరమకారుణ్యాత్సుప్రసన్నః శమీదలైః ॥౩౭॥

ఆవిరాసీత్పురస్తాసాం లసచ్చారుచతుర్భుజః ।

కిరీటకేయూరధరో హారకుణ్డలమణ్డితః॥౩౮॥

లమ్బకర్ణో లసద్గండో విషాణద్వయమణ్డితః ।

సిద్ధిబుద్ధియుతశ్చాఖువాహనః పీతవస్త్రవాన్ ॥౩౯॥

సర్వాస్తా దదృశుర్దేవం కోటిసూర్యసమప్రభమ్ ।

నిమీల్య నయనే నేముర్దణ్డవత్పృథివీతలే ॥౨.౩౬.౪౦॥

తుష్టువుస్తాః కరపుటం కృత్వా సౌమ్య మహావ్రతమ్ ।

అతిప్రసన్నవదనాః పరమానన్దనిర్భరాః ॥౪౧॥ (౧౬౨౯)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే షట్త్రింశత్తమోఽధ్యాయః ॥౩౬॥

అధ్యాయ ౩౭ ప్రారంభ -

కీర్తిరువాచ ।

కథం స్తుతిః కృతా తాభిస్తాం మే వద మహామునే ।

మునిరువాచ ।

శ్రూయతాం సా స్తుతిః కీర్తే శృణుష్వావహితా చ తామ్ ॥౧॥

తా ఊచుః ।

నమస్తే సర్వరూపాయ సర్వాన్తర్యామిణే నమః ।

నమః సర్వకృతే తుభ్యం సర్వదాత్రే కృపాలవే ॥౨॥

నమః సర్వ వినాశాయ నమస్తేఽనన్తశక్తయే ।

నమః సర్వప్రబోధాయ సర్వపాత్రేఽఖిలాదయే ॥3॥

పరబ్రహ్మస్వరూపాయ నిర్గుణాయ నమో నమః ।

చిదానన్దస్వరూపాయ వేదానామప్యగోచర ॥౪॥

మాయాశ్రయాయామేయాయ గుణాతీతాయ తే నమః ।

సత్యాయాసత్యరూపాయ గుణావిక్షోభకారిణే ॥౫॥

శరణాగతపాలాయ దైత్యదానవభేదినే ।

నమో నానావతారాయ విశ్వరక్షణతత్పర ॥౬॥

అనేకాయుధహస్తాయ సర్వశత్రునిబర్హణ ।

అనేకవరదాత్రే తే భక్తానాం హితకారక ॥౭॥

క ఉవాచ ।

ఏవం స్తుత్వా పునర్నత్వా యాచన్తి స్మ వరాన్బహూన ।

దేవానాం జలరూపాణాం స్వరూపాణి ప్రయచ్ఛ భోః ॥౮॥

నాస్మృతిః సర్వదా తే స్యాత్తథా కర్తుమిహార్హసి ।

గణేశ ఉవాచ ।

దదామి వాంఛితం వోఽహమనుష్ఠానవశీకృతః ॥౯॥

స్తుత్యాఽనయాశు సంతుష్టస్తథాఽస్తు వచనం తు వః ।

సావిత్ర్యా వచనాజ్జాతా జలభూతాః సురాః శుభాః ॥౨.౩౭.౧౦॥

తద్వాక్యమన్యథా కర్తుం న హి శక్తః పితామహః।

నిజం స్వరూపం యాస్యన్తి స్థిత్వాంశేన తథావిధాన్ ॥౧౧॥

స్వాధికారాన్ప్రపత్స్యన్తే నాన్యథా భాషితం మమ ।

శమీపత్రైః పూజయన్తూ యూయం దేవాస్తు మామిహ ॥౧౨॥

యేనర్పితం శమీపత్రం భువనం తేన చార్పితమ్ ।

సువర్ణశతభారాణాం ఫలం ప్రాప్తం న సంశయః ॥౧౩॥

క ఉవాచ ।

ఏవం బ్రువతి విఘ్నేశే స్వరూపధారిణః సురాః ।

స్థితా అంశాన్నదీరూపా దదృశుస్తే వినాయకమ్ ॥౧౪॥

తేఽపి సంప్రార్థయామాసుర్నత్వా స్తుత్వా గజాననమ్ ।

క్షమాపరాధం నో దేవ బుద్ధిమోహవ్యపాశ్రయాత్ ॥౧౫॥

త్యక్త్వా జ్యేష్ఠాం భవన్తం చ ప్రారభామో యజిం చ తామ్ ।

దృష్టం తు తత్ఫలం సద్యః ప్రసాదాత్తే పునర్నవాః ॥౧౬॥

జాతాః స్మ పరమానన్దం ప్రాప్తాః స్మ కృపయా తవ ।

ఏవముక్త్వా పుపూజూస్తే శమీపత్రైర్వినాయకమ్ ॥౧౭॥

సోఽపి తాన్ప్రతినన్ద్యాథ పిదధే విఘ్ననాశనః ।

తత స్తే సున్దరాం మూర్తిం కృత్వా పాషాణతః శుభామ్ ॥౧౮॥

చతుర్భుజాం కరికరాననాం హేరమ్బనామతః ।
ప్రాసాదం పరమం కృత్వా స్థాపయామాసురాదరాత్ ॥౧౯॥
ఊచుశ్చ సర్వలోకానాముపకారాయ తే సురాః ।
ఇమం యః పూజయేద్భక్త్యా విద్యాధీశం సుపత్తనే ॥౨.౩౭.౨౦॥
తస్య ప్రసన్నో భగవాన్సర్వాన్కామాన్ప్రదాస్యతి ।
వన్దనాత్స్మరణాద్వాపి నమనాన్నాత్ర సంశయః ॥౨౧॥
యా తత్రాసీన్మహామూర్తిర్మన్దారతరునిర్మితా।
తాం గృహీత్వా యయావిన్ద్రః స్వపురం పరమర్ద్ధిమత్ ॥౨౨॥
సపత్నీకః పూజయతే భక్త్యేదానీమపి ప్రభుః ।
సర్వే దేవాః స్వస్వపదే తతో మన్దారవృక్షజామ్ ॥౨౩॥
కృత్వా మూర్తిం గణేశస్య శమీపత్రైరపూజయన్ ।
ముదం ప్రాపుః స్వయోషిద్భిరాపుః కామాననుత్తమాన్ ॥౨౪॥
బ్రహ్మా ద్వాదశవర్షాణి తపః కృత్వా మహత్తరమ్ ।
కృత్వా ప్రసన్నం విఘ్నేశం పునర్యాగమకారయత్ ॥౨౫॥
సోఽపి మన్దారజాం మూర్తిం పుపూజే పరమాదరాత్ ।
విఘ్నరాజస్య వరదాం శమీపత్రైరనేకధా ॥౨౬॥
స్వర్ణపత్రైశ్చ దూర్వాభిర్మన్దారైః కేతకైరపి ।
శ్వేతదూర్వాంకురైశ్చాపి సర్వకామఫలప్రదామ్ ॥౨౭॥
గృత్సమద ఉవాచ ।
ఏవం తే వర్ణితో మాతర్మహిమా లేశతః శుభే ।
మన్దారస్య చ శమ్యాశ్చ శ్రవణాత్పాపనాశనః ॥౨౮॥

తతఃప్రభృతి దేవస్య ప్రియాఽత్యన్తం శమీ శుభా ।

అపూజి స త్వయాఽజ్ఞానాత్తేనాసౌ పుత్ర ఉత్థితః ॥౨౯॥

మన్దారస్యాపి మహిమా మయా సమ్యఙ్నిరూపితః ।

ఇదానీమనుజానీహి గమిష్యే నిజమన్దిరమ్ ॥౨.౩౭.౩౦॥

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వా చ మహిమానం సా శమీమన్దారసంభవమ్ ।

ప్రణిపత్య మునిం పుత్రజీవనం విససర్జ హ ॥౩౧॥

శ్రుత్వేదమాఖ్యానవరం గణేశప్రీతివర్ద్ధనమ్ ।

న స సంకష్టమాప్నోతి సర్వాంకామాఁల్లభేన్నరః ॥౩౨॥

యః స్మరేత్ప్రాతరుత్థాయ శమీం మన్దారమేవ చ ।

గణేశం చ సదా భక్త్యా నిష్పాపః స సుఖీ భవేత్ ॥౩౩॥ (౧౬౬౨)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే శమీమన్దారమాహాత్మ్యం నామ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః ॥౩౭॥

అధ్యాయ ౩౮ ప్రారంభ :-

కీర్తిరువాచ ।

సమ్యగుక్తం త్వయా బ్రహ్మంశమీమాహాత్మ్యమాదరాత్ ।

మన్దారస్యాపి కథితం తేన మే తుష్యతే మనః ॥౧॥

జీవితశ్చ కుమారోఽయముపదిష్టః షడక్షరమ్ ।

న చోచ్చారయితుం శక్యం బాలభావాన్మునీశ్వర ॥౨॥

సుగమం సుప్రసాదం చ స్వరాజ్యప్రాపకం మునే ।

జప్తుం శక్యం బాలకేన మన్త్రమస్మై దిశాధునా ॥౩॥

మునిరువాచ ।

సమ్యగ్దృష్టా తవ మతిర్గజాననపదామ్బుజే ।

అతోఽహమస్య దాస్యామి నిజం మన్త్రం సుఖప్రదమ్ ॥౪॥

సర్వస్య జగతో హేతుర్నామ యచ్చతురక్షరమ్ ।

శుభాశుభస్య చ ద్రష్టుర్దుష్టదైత్యహరస్య

చ ॥౫॥ సర్వధర్మపరిత్రాతుర్దివోదాసోపకారిణః ।

ద్విజరూపధరస్యాపి వారాణస్యాం స్థితస్య హ ॥౬॥

విశ్వేశ్వరస్యావిముక్తప్రాప్త్యై యత్నం ప్రకుర్వతః ।

సర్వాన్తర్యామిణశ్చాపి విశ్వేశ్వరనుతస్య హ ॥౭॥

జగతః పాలనార్థాయ జనార్దననుతస్య చ ।

ధ్యాతస్య పూజితస్యాపి బ్రహ్మణా సృష్టిహేతవే ॥౮॥

అర్చితస్య శివేనాపి సర్వసంహారహేతవే ।

పులోమజాధవేనాపి పూజితస్య సుభక్తితః ॥౯॥

దైత్యానాం నిధనార్థాయ దేవరాజ్యసుఖాప్తయే ।

సూర్యేణ వరుణేనాపి శశినా చ యమేన చ ॥౨.౩౮.౧౦॥

అగ్నినా వాయునా స్వస్వగుణోత్కర్షాయ పూజితాః।

బృహస్పత్యుశనోభ్యాం చ స్వస్వోత్కర్షాయ పూజితః ॥౧౧॥

శేషేణారాధితో ఢుణ్ఢిర్ధరాధరణహేతవే ।

గన్ధర్వకిన్నరా యక్షాః సిద్ధచారణరాక్షసాః ।

ఋషయః పశవః సర్వే స్థావరా జంగమాః శుభాః ॥౧౨॥

ఆరాధయన్తి విశ్వేశం స్వస్వకార్యార్థసిద్ధయే ।

అపారగుణపారోఽయం ఢుణ్ఢిరాజోఽఖిలేశ్వరః ॥౧౩॥

గుణాన్తం న యయుర్యస్య బ్రహ్మవిష్ణుశివాదయః ।

తస్మింస్తు పూజితే భక్త్యా శమీపత్రేణ భావతః ॥౧౪॥

పుత్రస్తే భవితా రాజ్యభాగీ శత్రునిబర్హణః ।

కీర్తిరువాచ ।

శ్రుతో మే మహిమా బ్రహ్మన్ఢుణ్ఢిరాజాశ్రయోఽఖిలః ॥౧౫॥

కింకర్మా కథముత్పన్నః కస్యాంశః కింపరాక్రమః ।

కేనాస్య చ కృతం నామ కేనాసౌ పూజితః పురా ॥౧౬॥

ఇమం మే సంశయం బ్రహ్మంశ్ఛేత్తుమర్హస్యశేషతః ।

మునిరువాచ ।

సమ్యక్పృష్టం త్వయా భద్రే జ్ఞానాధికతయా శుభే ॥౧౭॥

భక్త్యా నివేదితశ్చాయం సంశయస్తం నుదామి తే ।

యథా దురాసదో దైత్యో హతోఽనేన తు రాక్షసాః ॥౧౮॥

మాయావతారో మోహాయ యాతో దివోదాసం నృపమ్ ।

అవిముక్తం సమానీతో యథా విశ్వేశ్వరో హరః ॥౧౯॥

ఢుణ్ఢిరాజేతి నామాస్య యేన జాతం నృపాంగనే ।

తత్సర్వం కథయిష్యామి యథా స్కన్దాచ్ఛ్రుతం మయా ॥౨.౩౮.౨౦॥

అగస్త్యాయ కథయతా శృణుష్వైకమనాః శుభే ।

స్కన్ద ఉవాచ ।

శృణుష్వావహితో బ్రహ్మన్నవిముక్తాశ్రయాం కథామ్ ॥౨౧॥

యస్యాః శ్రవణమాత్రేణ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ।

కశ్యపాయ హరిః ప్రాహ సృజ నానావిధాః ప్రజాః ॥౨౨॥

ప్రరూఢతపసా సోఽథ ససృజే జారజా ప్రజాః ।

ఏకవింశతిసాహస్రమణ్డజాః స్వేదజాస్తదా ॥౨౩॥

ఉద్భిజ్జాశ్చైవ తావన్త్యో మానుష్యం తాసు దుర్లభమ్ ।

పుణ్యేన లభతే తచ్చ బ్రాహ్మణ్యం బహుపుణ్యతః ॥౨౪॥

తచ్చేత్సంరక్షితం సమ్యగ్ధర్మాధర్మవ్యవస్థయా।

దదాతి పరమం స్థానం యద్గత్వా న నివర్తతే ॥౨౫॥

చతురాశీతిలక్షేషు నో చేత్పతితజన్మసు ।

దురాచారా నరా యామ్యయాతనాసు పతన్తి వై ॥౨౬॥

కర్మక్షయే తతో జాతే బహుకాలేన తే పునః ।

మృత్యులోకం సమాయాన్తి కాణాః కుబ్జా దరిద్రిణః ॥౨౭॥

తదేషామనుకమ్పార్థం బ్రహ్మేశానాదయః సురాః ।

ఋషయశ్చ మహాభాగా నానాతీర్థాని చక్రిరే ॥౨౮॥

క్షేత్రాణి చ మహార్హాణి ప్రాణిపాపహరాణి చ ।

విలయన్తః స్థితాస్తత్ర పాపం దేవర్షయస్తదా ॥౨౯॥

యత్ర స్థితానాం జన్తూనాం పాపస్య విలయో భవేత్ ।

జన్తూన్పాపాత్పరిత్రాతుం స్థితా దేవర్షయః సదా ॥౨.౩౮.౩౦॥

సర్వశ్రేష్ఠాం సర్వగుణాం భుక్తిముక్తిప్రదాం శుభామ్।

విశ్వేశ్వరో నిర్మమేఽథ ధ్యాతృజ్ఞాతృవిముక్తిదామ్ ॥౩౧॥

సర్వతీర్థమయీం రమ్యాం నామ్నా వారాణసీం పురీమ్ ।

యత్ర చక్రే సరః ఖ్యాతం విష్ణునా ప్రభవిష్ణునా ॥౩౨॥

తపస్యతా కృతం చారు స్నానమాత్రేణ ముక్తిదమ్ ।
యద్దృష్ట్వా కన్దరాకమ్పాచ్ఛివస్య కుణ్డలాన్మణిః ॥33॥
పతితస్తత్ర సంజాతా నామ్నా సా మణికర్ణికా ।
తతో భగీరథాహూతా జాతా భాగీరథీ నదీ ॥3౪॥
అత్ర కీటపతంగానాం ముక్తిర్మరణతో భవేత్ ।
త్రివారనామస్మరణాత్కాశీవాసఫలప్రదా ॥3౫॥
ధన్యాస్తా వీరుధో వల్ల్యస్తృణవృక్షా న చాన్యతః।
గచ్ఛన్తి కమతా మత్స్యా భూకైలాసం విహాయ తత్ ॥3౬॥
నిత్యం యత్ర స్థితో శమ్భుర్నానారూపోఽథ రూపవాన్ ।
రవిః శశీ హరిర్బ్రహ్మా స ఏవ గిరిజాపతిః ॥3౭॥
వినాయకః శక్తిరూపః కారణం జగతోఽపి సః ।
ప్రలయేఽపి త్రిశూలాగ్రే ధ్రియతే యేన కాశికా ॥3౮॥
ఏకోఽయం పంచధా జాతో లోకానుగ్రహకామ్యయా ।
భక్తో యాం యాం ధ్యాతి మూర్తిం సా తేన ధ్రియతే క్షణాత్ ॥3౯॥
అత్ర యో మనుతే భేదం సోఽవీచీర్లభతే నరః ।
స్తుతిమేకత్ర నిన్దాం వా పరత్ర యః సమాచరేత్ ॥౨.3౮.౪౦॥
స యాతి నరకానేకవింశతిం బహువత్సరమ్ ।
అతో భస్మాసురసుతః ఖ్యాతో నామ్నా దురాసదః ॥౪౧॥
స శుక్రముపసంగమ్య విద్యాం పంచాక్షరీమగాత్ ।
దివ్యవర్షసహస్రం స ఏకాంగుష్ఠస్థితోఽభవత్ ॥౪౨॥
నిరాహారః కాష్ఠభూతః సవల్మీకోఽస్థిశేషవాన్ ।

నేత్రమాత్రావశిష్టోఽసౌ జజాప పరమం మనుమ్ ॥౪౩॥

ఆయయౌ తం వరం దాతుం తత్క్లేశపరితోషితః ।

దశబాహుః పంచవక్త్రో రుణ్డమాలావిభూషితః ॥౪౪॥

త్రిశూలం డమరుం బిభ్రజ్జటాజూటవిభూషితః ।

గంగాధరస్త్రినయనశ్చితాభస్మాంగలేపనః ॥౪౫॥

వృషధ్వజో వృషారూఢః శశిరేఖావిభూషితః ।

అపర్ణాంక కృపావిష్టో జగాద దైత్యపుంగవమ్ ॥౪౬॥

శివ ఉవాచ ।

ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ భద్రం తే తపసా క్లేశితో భృశమ్ ।

ఈప్సితం తే ప్రదాస్యామి వరయస్వ హృది స్థితమ్ ॥౪౭॥

క ఉవాచ ।

తత ఉన్మీల్య నయనే బద్ధ్వాంజలిపుటోఽసురః।

ప్రణమ్య పరితుష్టావ వరదం తం మహేశ్వరమ్ ॥౪౮॥

త్వం జగత్కారణం దేవ పరమానన్దవిగ్రహః ।

క్షరాక్షరాతీతతనుర్గుణత్రయవికారకృత్ ॥౪౯॥

గుణాతీతో జ్ఞానమయో వ్యక్తావ్యక్తవిధానవిత్ ।

మునిధ్యేయతనుః సర్వభక్తానుగ్రహకారకః ॥౨.౩౮.౫౦॥

బ్రహ్మాణ్డానామనన్తానాం హేతుః శ్రేయస్కరః సతామ్ ।

అఖణ్డానన్దపూర్ణస్త్వమమోఘఫలదాయకః ॥౫౧॥

సర్వాధారః సర్వసహః సర్వశక్త్యుపబృంహితః।

పృథివీవాయుసలిలవహ్నితేజః స్వరూపవాన్ ॥౫౨॥

అద్య ధన్యం తపో నేత్రే పితరౌ జన్మ తే యతః ।

దృష్టం స్వరూపం సాక్షాన్మే గతం పాపం లయం పరమ్ ॥౫౩॥

యోగిహృచ్ఛ్రుతివాచో యో గోచరో న కదాచన ।

ఇదానీం వరయే దేవ తన్మే త్వం దాతుమర్హసి ।

శివ ఉవాచ।

నిఃశంక వరయాశు త్వం సర్వం దాస్యేఽతిదుర్లభమ్ ॥౫౪॥

స్తోత్రేణ తపసా చైవ ప్రణయేన సుతోషితః ।

మునిరువాచ ।

తతో వవ్రేఽభయం దేవాత్సుప్రసన్నాత్సదాశివాత్ ॥౫౫॥

చతురాకరజేభ్యో మే మా మృత్యుః సంభవేదితి ।

యక్షరక్షఃపిశాచేభ్యో దేవదానవకిన్నరాత్ ॥౫౬॥

మునిమానవగన్ధర్వసర్పేభ్యో హి వనేచరాత్ ।

దృష్ట్వా రూపం మదీయం తు త్రసేయూ రణమూర్ధ్ని ॥౫౭॥

సర్వే దేవా మహాభాగ సురరాజ్యం చ యచ్ఛ మే ।

సంస్మృతిశ్చరణే నిత్యం భక్తిస్తేఽవ్యభిచారిణీ ॥౫౮॥

శివ ఉవాచ ।

ఏకాం శక్తిం వినా సర్వం దేవేభ్యోఽదాయి తేఽభయమ్ ।

శక్తితేజోద్భవః కశ్చిజ్జిత్వా సంజీవయిష్యతి ॥౫౯॥

శిరసి స్థాప్య చరణం ధరిష్యతి నిరన్తరమ్ ।

నిష్కాశితో యదా తేన చరణస్తే శిరో గతః ॥౨.౩౮.౬౦॥

తదా పునస్త్రిలోకీం త్వం బలాజ్జేష్యసి తేజసా ।

భక్తిశ్వ మే దృఢతరా స్మృతిస్తే వై భవిష్యతి ॥౬॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

ఏవం దత్త్వా వరాంస్తస్మై శివోఽన్తర్ధానమన్వగాన్ ।

దురాసదోఽపి స్వగృహమాయయౌ హర్షనిర్భరః ॥౬౨॥

ఇదం స్తోత్రం పఠేద్యస్తు సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ ॥౬౩॥

(౧౭౨౫) ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితేఽష్టత్రింశోఽధ్యాయః ॥౩౮॥

అధ్యాయ ౩౯ ప్రారంభ :-

మునిరువాచ ।

తతస్తు వరగర్వేణ శివలబ్ధేన దైత్యరాట్ ।

న మమర్ష నిజాత్మానం మోహితః కేవలం తు సః ॥౧॥

ఇయేష పృథివీం జేతుం హయారూఢోఽభవత్పురా ।

నిబద్ధకేశహస్తస్తు విలసత్కర్ణకుణ్డలః ॥౨॥

అసిహస్తో ధనుష్పాణిర్నిషంగద్వే శోభితః ।

రత్నముక్తామణిమయీం బిభ్రన్మాలాం మహాధనామ్ ॥౩॥

కస్తూరీతిలకో దివ్యవస్త్రచ్ఛన్నః సుకఞ్చుకః ।

తామ్బూలవిలసద్వక్త్రః ప్రకృతిద్వయసంయుతః ॥౪॥

యాభ్యాం స్వభుజవీర్యేణ జితా వీరా అనేకశః ।

ఉభయోః పార్శ్వయోస్తస్య యౌ గచ్ఛేతాం బలాన్వితౌ ॥౫॥

చతురంగం తు తత్సైన్యం పృథివీవిజయోద్యతమ్ ।

రజసాచ్ఛాదయద్వ్యోమ విస్తీర్ణం జలధేరివ ॥౬॥

యో యో వీరో భవేత్తీవ్రతస్తం తమేవాజయచ్చ సః।

తత ఆదాయ రత్నాని ద్రవ్యాణి చ సహస్రశః॥౭॥

ఆస్థాపయత్స తత్స్థానే స్వీయానాప్తాన్మహాబలాన్ ।

నానాధికారే బలవాన్వశే కృత్వాఽఖిలాన్నృపః ॥౮॥

యే చాశక్తాః కరాన్దాప్తుం తమేవ శరణం యయుః ।

అత్యన్తం భీరవో యే తు త్యక్త్వా రాజ్యమపీపలన్ ॥౯॥

దూతైరేవ వశే చక్రే తానపీత్థం దురాసద ।

ఏవం భూమణ్డలం జిత్వా శక్రం జేతుమియేష సః॥౨.౩౯.౧౦॥

ససైన్యః సహసా ప్రాయాన్నగరీం శక్రపాలితామ్ ।

జ్ఞాత్వా వరస్య సామర్థ్యం తస్య దుష్టస్య దేవరాట్॥౧౧॥

పలాయ్య చ గుహాం యాతః సామరః సకుటుమ్బకః ।

తస్మిన్నేవ క్షణే విష్ణుః స్థానాత్క్షీరాబ్ధిమాయయౌ॥౧౨॥

అంకే లక్ష్మ్యాః శిరః స్థాప్య శేతే స్మ మధుసూదనః ।

త్యక్త్వా కైలాసశిఖరం కాశీం యాతస్తు శూలభృత్ ॥౧౩॥

తేనైవ సాకమగమశ్చతురశ్చతురాననః ।

యో యో యాతి పదం త్యక్త్వా తత్ర తత్ర స దైత్యరాట్।॥౧౪॥

స్థాపయత్యేవ బలినం నిజం దూతం సుహృత్తమమ్ ।

ఏవం నిర్జిత్య విబుధాన్సర్వేష్వైవ మహాబలః ॥౧౫॥

కైవర్తకానాం విషయే న్యవసద్భస్మకే పురే।

ముకున్దపురమిత్యేవ ఖ్యాతం లోకేషు సర్వతః ॥౧౬॥

యస్మిన్భస్మాసురో రాజా పూర్వమాసీద్బలాన్వితః ।

శంకరేణ వరో యస్మై దత్తం ఆశ్చర్యకారకః ॥౧౭॥

స మరిష్యతి మూర్ధ్ని త్వం యస్య హస్తం ప్రదాస్యసి ।

ఏవం దత్తవరో దైత్యో దుష్టభావప్రచోదితః ॥౧౮॥

పరీక్షార్థం వరస్యాథ వరదాతుస్తు మస్తకే ।

కరం దాతుం యయౌ దుష్టః పపాల గిరిజాపతిః ॥౧౯॥

స దృష్టశ్చక్రహస్తేన విష్ణునా ప్రభవిష్ణునా ।

సున్దరం మోహినీరూపం ధృత్వా యాతస్తదన్తికమ్ ॥౨.౩౯.౨౦॥

ఉవాచ మమ వాక్యే చేత్స్థాస్యసి త్వం నరోత్తమ ।

అంగనాఽహం తదా తే స్యాం హర్షాదోమితి సోఽబ్రవీత్ ॥౨౧॥

నృత్యతి స్మ తదా సా తు తద్వాక్యాత్స ననర్త హ ।

సా యథాఽదర్శయద్భావం సోఽపి దర్శయతే తథా ॥౨౨॥

తయాఽస్థాపి స్వశిరసి హస్తస్తేనాపి తత్క్షణాత్ ।

భస్మసాదభవద్దైత్యో దుష్టచేష్టితమన్తకృత్ ॥౨౩॥

ముకున్దోఽపి స్థితస్తత్ర తన్నామ్నా పప్రథే పురమ్ ।

అనుష్ఠానవతాం నృణాం సద్యః పరమసిద్ధిదమ్ ॥౨౪॥

సా మోహినీ సర్వకామాన్దదాతి భక్తితో నృణామ్ ।

తత్ర స్థిత్వా త్రిభువనం శాస్తి గర్వాద్దురాసదః ॥౨౫॥

ఉవాచ మన్త్రిణో గర్వాత్కథం త్రిభువనం మయా।

ఆక్రాన్తం స్వప్రతాపేన జయతాఽసురవైరిణః ॥౨౬॥

తతోఽమాత్యాః సమూచుస్తే విముక్తం న జితం త్వయా ।

దశమం ఖణ్డమితి తత్తుల్యం నాస్తి హి కుత్రచిత్ ॥౨౭॥

యత్రాత్తే శంకరః సర్వసురైరపి చ సేవ్యతే ।

న జితం యత్పురం యావత్తావత్తే పౌరుషం వృథా ॥౨౮॥

ఇతి తద్వాక్యమాకర్ణ్య ముదం లేభే రణప్రియః ।

ఉవాచ తాన్నద్య ఏవ యామి తాం వై ససైనికః ॥౨౯॥

విమానవరమాస్థాయ క్షణాద్యాతః స కాశికామ్ ।

ప్రవిష్టమాత్రే దైత్యేన్ద్రే హాహాకారః పురేఽభవత్ ॥౨.౩౯.౩౦॥

తత్ర యే విబుధా ఆసన్సర్వే చాన్తర్దధుస్తదా ।

శివస్తు నిజభక్తత్వాన్న చుకోపాథ కిఞ్చన ॥౩౧॥

దత్తం రాజ్యం కియంత్కాలమిత్యుక్త్వా పరివారవాన్ ।

కేదారక్షేత్రమగమన్మునయోఽపి పలాయితాః ॥౩౨॥

జైగీషవ్యం వినా సర్వే క్షేత్రసంన్యాసినం శుభే ।

తతో బభంజ మూర్తిం స మోహావిష్టో దురాసదః ॥౩౩॥

ప్రాసాదాన్మహతో భంక్త్వా ముముదే జ్ఞానదుర్బలః ।

కోఽపి చేత్స్మరతే దేవం తం తాడ్య కురుతే బహిః ॥౩౪॥

న స్వాహా న వషట్కారః స్వధాకారో న చ క్వచిత్ ।

న వేదాధ్యయనం క్వాపి న శాస్త్రాధ్యయనం క్వచిత్ ॥౩౫॥

న పురాణం దేవపూజా న వ్రతం న ప్రదక్షిణాః ।

దురాసదే దుష్టమతౌ తత్ర రాజ్యం ప్రశాసతి ॥౩౬॥

కర్మమార్గే విలుప్తే తు ధర్మోఽపి లయమాయయౌ ।

నష్టే ధర్మే సురాః కీర్తే ఆసన్సర్వే బుభుక్షితాః ॥౩౭॥ (౧౭౬౨)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే దురాసదోపాఖ్యానం నామ ఏకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥౩౯॥

అధ్యాయ ౪౦ ప్రారంభ :-

గృత్సమద ఉవాచ ।

తతః కేదారమగమన్సర్వే దేవర్షయస్తదా ।

వ్యజిజ్ఞపుః పద్మభవం సశివం సర్వవిత్తమమ్ ॥౧॥

ప్రణమ్య శిరసా సర్వే వాగీన్ద్రాగ్నిపురఃసరాః ।

దేవర్షయ ఊచుః ।

పదభ్రష్టా వయం దేవాః స్వాచారన్మునయోఽపి చ ॥౨॥

దురాసదభియా దేవ స్నానం కర్తుం న చ క్షమాః।

కేనాస్మై హి వరో దత్తో యేనాసౌ భువనేశ్వరః ॥౩॥

జాతో దుష్టో వధశ్చాస్య కస్మాదేతద్విచిన్త్యతామ్ ।

యేనైవ సౌఖ్యం లోకానాం తత్కర్తవ్యం దయాలుభిః ॥౪॥

క ఉవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రోవాచ చతురాననః ।

ఉపాయం కథయిష్యామి తద్వధాయ సురర్షయః ॥౫॥

యదా తేన తపస్తప్తం దారుణం బహువాసరమ్ ।

దదావస్మై వరాన్దేవో హ్యనన్తానమ్బికాపతిః ॥౬॥

ఏనం యో ఘాతయేద్దేవః స నాస్తి భువనత్రయే ।

కదాచిద్దేవదేవోఽసౌ గుణత్రయవిభాగకృత్ ॥౭॥

అహం శివశ్చ విష్ణుశ్చ త్రేధా జాతా యదాజ్ఞయా ।

గుణత్రయవిభాగాత్స గుణేశ ఇతి పప్రథే ॥౮॥

విశ్వవ్యాపీ చ మాయావీ విశ్వకర్తాఽపహారకః ।

గుణాతీతో గణేశశ్చ పరాత్పరతరః శివః ॥౯॥

బిభృయాత్సోఽవతారం చేత్పార్వత్యా జఠరే విభుః ।

తదైవ తస్య నాశః స్యాన్నాన్యథా సురసత్తమః ।

స్తువన్తు సర్వే తస్మాత్తం విశ్వచిన్తాకరం ప్రభుమ్ ।

ఆదౌ కురుత తాం దేవీం ప్రసన్నాం భవవల్లభామ్ ॥౨.౪౦.౧౦॥

తత్తేజఃసంభవో బాలో దురాసదవధే భవేత్ ।

ఏవమేవ వరస్తేన శంకరేణ కృతోఽస్య హ ॥౧౧॥

మునిరువాచ।

ఏవం వాక్యం బ్రహ్మముఖాచ్ఛ్రుత్వా దేవా జహర్షిరే।

తుష్టువుర్భవకాన్తాం తాం భవానీం భక్తవత్సలామ్ ॥౧౨॥

దేవర్షయ ఊచుః ।

నతాః స్మ హే త్వాం జగదేకహేతుం పరాత్పరాం విశ్వవిచిత్రశక్తిమ్ ।

అచిన్త్యరూపాం త్రిదశైరశేషైరశేషవన్ద్యాం త్రిగుణాం గుణేశామ్ ॥౧౩॥

ధరాధరాం త్వాం ధరణీస్వరూపామాధారభూతాం స్థిరజంగమానామ్ ।

త్రైలోక్యసారాం త్రిగుణాదిభూతాం త్రయీతనుం తాం త్రిదశస్వరూపామ్ ॥౧౪॥

నతాః స్మ హే దేవి వరప్రదాంత్వాం విష్ణోర్విమోహం పదదాం సురాణామ్ ।

భక్తార్తిహర్త్రీం సకలార్థదాత్రీం త్రైలోక్యకర్త్రీం నిఖిలార్థగోప్త్రీమ్ ॥౧౫॥

ఏవం స్తుతా తదా దేవీ జగాద సురసత్తమాన్ ।

వృణుధ్వం వాంఛితం దేవాః స్తోత్రేణానేన తోషితా ॥౧౬॥

దదామి సకలాన్కామాన్భవతాం యే మనోగతాన్ ।

తత ఊచుః సురాః సర్వే వృత్తాంతం బ్రహ్మణేరితమ్ ॥౧౭॥

తత ఊచే చ తాన్దేవీ స్తువన్తు గణనాయకమ్ ।

శుభాశుభస్య యః కర్తా సర్వాసిద్ధికరో విభుః ॥౧౮॥

అవాప్తసర్వకామార్థః సర్వస్య జగతః పితా ।

తతస్తే తుష్టువుర్దేవం భక్త్యా సర్వే వినాయకమ్ ॥౧౯॥

దేవర్షయ ఊచుః ।

నతాః స్మో విఘ్నకర్తారం దయాలుం సర్వపాలకమ్ ।

సర్వస్య జగతో హేతుం సర్వవ్యాపినమీశ్వరమ్ ॥౨.౪౦.౨౦॥

అనేకశక్తిసంయుక్తం సర్వకామప్రపూరకమ్ ।

దీనానుకమ్పినం దేవం సర్వజ్ఞం కరుణానిధిమ్ ॥౨౧॥

స్వేచ్ఛోపాత్తాకృతిం నానా హ్యవతారరతం సదా ।

గుణాతీతం గుణక్షోభం చరాచరగురుం విభుమ్ ॥౨౨॥

ఏకదన్తం ద్విదన్తం చ త్రినేత్రం దశహస్తకమ్ ।

శుండాదండముఖం విఘ్ననాశనం పాపహారకమ్ ॥౨౩॥

భక్తానాం వరదం నిత్యం సృష్టిస్థిత్యన్తకారకమ్ ।

అనాదిమధ్యనిధనం భూతాది భూతవర్ధనమ్ ॥౨౪॥

త్రిలోకేశం సురాధీశం దుష్టదానవమర్దనమ్ ।

లమ్బకర్ణం బృహద్భానుం వ్యాలభూషాధరం శుభమ్ ॥౨౫॥

ఏవం స్తుత్వా తు తం దేవం గణేశం సర్వసిద్ధిదమ్ ।

శుశ్రువుస్తే నభోవాణీం మాభూద్వో మానసో జ్వరః ॥౨౬॥
దురాసదం మహావీర్యం హనిష్యామి భయంకరమ్ ।
ఇతి శ్రుత్వా నభోవాణీం పునః శంకరమాయయుః ।
ధ్యాననిష్ఠం చ తే దృష్ట్వా ప్రణమ్యోచుశ్చ పార్వతీమ్ ॥౨౭॥
దేవా ఊచుః ।
న జానీమో నభోవాణీం కేనేమామీరితాం శుభే ।
హరస్య ధ్యాననిష్ఠాత్వాత్కథం కుర్మోఽఖిలేశ్వరి ॥౨౮॥
దేవ్యువాచ ।
దైత్యో దేవా ఇదానీం యో నిశ్చరం స మరిష్యతి ।
తస్యాః క్రోధేన తప్తాయా నిశ్వసన్త్యాః పునఃపునః ॥౨౯॥
ఆస్యాన్నాసాపుటాన్నేత్రాన్నిఃసృతం తేజ ఉత్తమమ్ ।
జ్వాలామాలాకులం దగ్ధుం బ్రహ్మాణ్డమివ చోద్యతమ్ ॥౨.౪౦.30॥
ప్రత్యాహతదృశః సర్వే దదృశుర్జ్ఞానచక్షుషా।
వైనాయకీం మహామూర్తిం దశహస్తాం తమోనుదామ్ ॥3౧॥
బిభ్రతీం ముకుటం రత్నకోటిసూర్యసమప్రభామ్ ।
విద్యుత్ప్రభామహారత్నకుణ్డలే రదనం శుభమ్ ॥3౨॥
దివ్యామ్బరే చ సిన్దూరమాయుధాని దశైవ చ ।
కస్తూరీతిలకం భాలే మాలాం హృది ఫలాన్వితామ్ ॥33॥
యత్తేజో వ్యానశే విశ్వం ప్రలయానలసన్నిభమ్ ।
వ్యాలయజ్ఞోపవీతం చ జ్ఞాత్వా నేముః సురాస్తదా ॥3౪॥
ప్రార్థయామాసురథ తే ఆనన్దఘనమీశ్వరమ్ ।

దృష్టోఽతి యోగగమ్యస్త్వమప్రతర్క్యోఽవ్యయః స్వరాట్ ॥౩౫॥

నిరామయో నిరాభాసో నిర్వికల్పోఽజరోఽమరః ।

సర్వస్వరూపః సర్వేశఃస్వప్రకాశో జగన్మయః ॥౩౬॥

అవ్యక్తో జగదాధారో బ్రహ్మరూపోఽఖిలార్థదృక్।

పురాణపురుషో జ్ఞానమూర్తిర్వాచామగోచరః ॥౩౭॥

వయం ధన్యా వయం ధన్యా దృష్ట్వా తం ననృతుః సురాః ।

మునిరువాచ ।

యథా దేవైర్వణితోఽసౌ తేజోరూపీ వినాయకః ॥౩౮॥

ఏవమేవ జగన్మాతా ప్రశశంస గజాననమ్ ।

నిర్గుణం యన్నిరాకారమవ్యక్తం సర్వగం పరమ్ ॥౩౯॥

ధ్యానగమ్యం చిదాభాసం సచ్చిదానన్దవిగ్రహమ్ ।

సర్వవ్యాపీ జగద్ధేతురద్వయావద్వివచిన్తితమ్ ॥౭.౪౦.౪౦॥

వినాయకస్వరూపేణ సాకారం దృష్టమద్య యత్ ।

అవతీర్ణం మమ గృహే హన్తు దైత్యాననేకశః ॥౪౧॥

జగతాముపకారాయ పాతుం విశ్వం చరాచరమ్ ।

పుపూజ పార్వతీభక్త్యా దదౌ సింహం స్వవాహనమ్ ॥౪౨॥

వక్రతుణ్డేతి నామాస్య దధ్రే సర్వార్థదం నృణామ్ ।

దురాసదస్య చ వధం ప్రార్థయామాస తం తదా ॥౪౩॥

దేవానాం చ పదప్రాప్తిం నిఃసపత్నామయాచయత్ ॥౪౪॥ (౧౮౦౬)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥౪౦॥

అధ్యాయ ४౧ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ॥

ఏవం ప్రశంసితో దేవ్యా దేవశ్చ స వినాయకః ।

ఉవాచ పార్వతీం ప్రీత్యా ప్రణిపత్య ముదా యుతః ॥౧॥

గణేశ ఉవాచ ॥

దేవానాం సర్వలోకానాం కర్తుం పాలనముత్తమమ్ ।

దురాసదం నిహన్తుం చ హర్తుం భూభారమేవ చ ॥౨॥

మాతస్త్వాం సేవితుం ధర్మం కర్తుం కర్మ చ వైదికమ్ ।

అవతీర్ణోఽస్మి సర్వజ్ఞే యద్బ్రవీమి కరోమి తత్ ॥౩॥

ఏవం బ్రువతి విఘ్నేశే సురాః సర్వే తమూచిరే ।

పునః స్తుత్వా చ నత్వా చ జగత్కారణకారణమ్ ॥४॥

రజాంసి విమమేద్భూమేరుడూని మిహికా అపి ।

జానీయాత్స గుణాంస్తే యో విమమేత్సాగరే జలమ్ ॥౫॥

ధన్యం చక్షుర్హి దేవానాం యద్దృష్టౌ చరణౌ విభో ।

ఇదానీం నో గతం దుఃఖం ప్రాప్తం చ స్వస్వకం పదమ్।॥౬॥

దురాసదం హరస్త్వేనం భూభారం చాఖిలేశ్వర ।

క ఉవాచ ॥

ఇతి దేవవచః శ్రుత్వా జహాస స వినాయకః ॥౭॥

ఊచే సర్వం కరిష్యామి దశాయుధధరః ప్రభుః ।

ఏవముక్త్వా సురాన్దేవో హర్షగద్గదయా గిరా ॥౮॥

సింహారూఢో యయౌ శీఘ్రం పురీం వారాణసీం తదా ।

తమన్వయుర్దేవగణా గిరిజా గిరిశోఽపి చ ॥౯॥

జ్ఞాత్వా దురాసదో దైత్యో వినాయకముపాగతమ్ ।

దేవసేనాయుతం వీరో నిర్యయౌ నగరాద్బహిః ॥౨.౪౧.౧౦॥

దృష్ట్వా సేనాం తు దైత్యస్య సామాత్యాం సాయుధాం దృఢామ్ ।

నానావిధాయుధవతీం గర్జన్తీం ఘనవన్ముహుః ॥౧౧॥

గుహా విదారయన్సర్వాః స జగర్జ వినాయకః ।

ఉవాచ తం మహాదైత్యం భ్రాన్తోఽస్యద్యాపి రే కథమ్ ॥౧౨॥

త్వయా బలాద్దేవగణా నిర్జితాశ్చ మహీభుజః ।

మునయో ధిక్కృతాః సర్వే తదాఽహం నాభవం ఖల ॥౧౩॥

నిర్భయేన త్వయా దోషా బహవః సంచితాః పురా ।

తేషాం ఫలమిదానీం త్వం గణేశాత్ప్రాప్తుమర్హసి ॥౧౪॥

ఉపద్రుతాస్త్వయా లోకాస్త్రైలోక్యవాసినోఽఖిలాః ।

తదర్థమవతీర్ణోఽహముద్ధర్తుం త్వాం భువో భరమ్ ॥౧౫॥

శరణం యాహి రే త్యక్త్వా మానం లజ్జాం సుదుస్త్యజామ్ ।

యాసీ సఙ్గ్రామశిరసి చేదిదానీం మరిష్యసి ॥౧౬॥

శివప్రాప్తవరాత్సర్వం త్రైలోక్యం పీడితం త్వయా ।

ఏవముక్త్వా దుష్టబుద్ధిం గణేశో రణసంభ్రమః ॥౧౭॥

పరశుం తోలయామాస జ్వాలామాలాసుశోభితమ్ ।

ఆచ్ఛాద్య భాస్కరం క్షోభాత్ప్రలయానలసన్నిభః ॥౧౮॥

జవేన హృదయే తస్య త్యక్త్వా శస్త్రం కృతాన్తవత్ ।

పరశునా హతస్తస్య రోమాపి న చచాల హ ॥౧౯॥

క్రోధసంరక్తనయన ఉదతిష్ఠద్ఘసన్నివ ।

త్రైలోక్యం తమువాచాథ దేవదేవం దురాసదః ॥౨.౪౧.౨౦॥

న దేవా దేవరాజో వా దిక్పాలా వా న మే పరః।

యాతాస్త్వం తు కథం యాతో బాలభావాద్ద్వజాధునా ॥౨౧॥

న బిభేమ్యన్తకాన్మూఢ కిమర్థం మర్తుమిచ్ఛసి ।

ఏవముక్త్వా తతః కోశాన్నిష్కాశ్యాసిం మహోజ్జ్వలమ్ ॥౨౨॥

క్షురధారం యదాఘాతాదద్రయశ్చూర్ణతాం యయుః ।

దైత్యస్తేనాహనద్దేవమజకుశేన న్యవారయత్।।౨౩॥

సోఽసిః పరశుఘాతేన శతధా ఖణ్డితోఽపతత్ ।

భగ్నాసిర్మల్లయుద్ధాయ యయౌ దైత్యో మహాబలః ॥౨౪॥

త్యక్త్వాయుధాని దేవోఽపి వవృధే తాదృశో బలాత్ ।

తతో యుద్ధం తయోరాసీత్తుములం రోమహర్షణమ్ ॥౨౫॥

బాహుభ్యాం కూర్పరాభ్యాం చ ముష్టిభ్యాం తౌ ప్రజఘ్నతుః ।

పాదాభ్యాం జానుజఙఘాభ్యాం పృష్ఠాభ్యాం చ నిజఘ్నతుః ॥౨౬॥

ఉడ్డీయ పేతతుర్దేహే పర్యాయేణ మహాస్వనౌ।

పార్ష్ణిఘాతాన్ప్రకుర్వన్తౌ ఘాతాన్కూర్పరయోరపి ॥౨౭॥

సక్థ్నోశ్చ జానుఘాతాంస్తౌ స్కన్ధాఘాతాన్పరస్పరమ్ ।

లులుణ్ఠతుర్ధరణ్యాం తౌ ధూలిధూసరితౌ భృశమ్ ॥౨౮॥

పరస్పరం జయన్తౌ చ లపన్తౌ సాధు సాధ్వితి ।

ఏవం బహుదినం యుద్ధం దృష్ట్వా దేవా విసిస్మిరే ॥౨౯॥

చేతసా బహు లజ్జన్తౌ జ్ఞాత్వా సామర్థ్యమస్య హ।

తతో వినాయకో ముష్టిం లలాటే దృఢమాహనత్ ॥౨.౪౧.౩౦॥

స్ఫుటితం ముఖమస్యాశు ధరణ్యాం పతితస్య హ ।

ద్విముహూర్తం నిపతితో వజ్రాహత ఇవాచలః ॥౩౧॥

స కథంచిత్ప్రబుద్ధోఽభూత్త్యక్త్వా మూర్చ్ఛాం చిరాగతామ్ ।

తదాత్మానమశక్తం స మనుతే స్మ భృశాతురః ॥౩౨॥

ఆయయౌ సైన్యమధ్యే స దినాన్తే స వినాయకః ॥౩౩॥

య ఇదం శృణుయాద్యుద్ధం యుద్ధకాల ఉపస్థితే ।

స జయం ప్రాప్నుయాన్మర్త్యో యథా దేవో వినాయకః ॥౩౪॥ (౧౮౪౦)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే బాలచరితే ఏకచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥౪౧॥

అధ్యాయ ౪౨ ప్రారంభ –

గృత్సమద ఉవాచ ।

జ్ఞాత్వా పరాక్రమం తస్య వక్రతుణ్డస్య దైత్యరాట్ ।

ఆయయౌ ధైర్యమాలమ్బ్య యోద్ధుమస్త్రైర్గజాననమ్ ॥౧॥

శివం స్మృత్వా చ మన్త్రం చ వహ్నిదేవతమాదరాత్ ।

అభిమన్త్ర్య శరం తేన తత్యాజ స వినాయకే ॥౨॥

అగ్నిజ్వాలాభయాద్దేవా దేవపృష్ఠమథాగమన్ ।

తతో వినాయకోఽముంచత్పర్జన్యాస్త్రం హి సర్వవిత్ ॥౩॥

కరిశుణ్డామితా ధారాః ప్రాదురాసంస్తతః క్షణాత్ ।

శాన్తోఽభూత్తత్క్షణాద్వహ్నిస్తతో దైత్యో రుషాన్వితః ॥౪॥

మారుతాస్త్రం శీఘ్రజవం వృష్టిమారణమాసృజత్ ।

చకమ్పే ధరణీ వృక్షా గిరయః పతితా భువి ॥౫॥

తదస్త్రేణ మహామేఘాః క్షయం నీతాః క్షణార్ద్ధతః ।

పర్వతాస్త్రం తతో దేవ ఆవిశ్చక్రే మనోబలాత్ ॥౬॥

సర్వత్ర పర్వతా జాతాః కుణ్ఠతామగమచ్చ తత్ ।

విలీనే మారుతాస్త్రే తు రౌద్రమస్త్రం తతోఽసృజత్ ॥౭॥

తస్మిన్విముచ్యమానే తు వక్రతుణ్డోఽప్యవాసృజత్ ।

బ్రహ్మాస్త్రం తన్నివృత్త్యర్థమగాత్సైన్యం హి భస్మసాత్ ॥౮॥

పరస్పరమయుద్ధేతామస్త్రే తే బహువాసరమ్ ।

తయోః సంఘట్టనాద్వహ్నిర్న్యపతద్ధరణీతలే ॥౯॥

తేన దగ్ధాంస్తనాంజ్ఞాత్వా కేశాభ్యాం వారితే శుభే ।

అమాత్యానబ్రవీద్దైత్యో జ్ఞాత్వోత్కృష్టం వినాయకమ్ ॥౨.౪౨.౧౦॥

తేనాభియుధ్యతాం సర్వైర్భుక్త్వా యామి పునా రణమ్ ।

తతోఽమాత్యాః సర్వసైన్యైర్వినాయకమయోధయన్ ॥౧౧॥

వినాయకో గతశ్చిన్తామేకాకిత్వాత్తతః క్షణాత్ ।

షట్పంచాశన్మితా మూర్తీశ్చకారాసౌ స్వతేజసా ॥౧౨॥

నానాలంకారసంయుక్తా నానామాలావిభూషితాః ।

సర్వే దివ్యాంగదాంగాస్తే సర్వే శశివిభూషణాః ॥౧౩॥

కేచిచ్చతుర్భుజాః కేచిత్షడ్భుజా దశహస్తకాః ।

సింహారూఢా బర్హిగతాః కేచిన్మూషకవాహనాః ॥౧౪॥

సర్వే చ యుయుధుస్తత్ర దారయన్తోఽరిసైనికాన్।

కేషాంచిత్త్రోటితాః పాదాః కేషాంచిన్మస్తకా అపి॥౧౫॥

కేషాంచిద్బాహవో భిన్నా జానుజంఘోదరాణి చ ।

హుంకారేణైవ గర్జన్తః కేచిచ్చ శరణం యయుః ॥౧౬॥

కేచిత్పలాయనపరా యయుర్జీవనహేతవే ।

కేచిత్ప్రహారం కుర్వన్తో మమ్రుః సంముఖమేవ చ ॥౧౭॥

తే తు స్వర్గం గతా భేజుర్భోగానప్సరసోఽపి చ ।

వాజినశ్చ రథా నాగా వామ్య ఉష్ట్రాన్యనేకశః ॥౧౮॥

నానాశస్త్రాహతాః పేతు ఖణ్డదేహా గతాసవః ।

అసృగ్నద్యః ప్రాదురాసన్కేశశైవలశోభితాః ॥౧౯॥

ఆచ్ఛూరికాసిమత్స్యైర్భనక్రైః ఖేటకకచ్ఛపైః ।

రుణ్డాబ్జైశ్చ వసాఫేనైర్మేదకర్దమసంచయై ॥౨.౪౨.౨౦॥

చాపశస్త్రైరస్థిబకైశ్చర్మపేశీసుదర్దురైః।

భల్లకాద్యైః శుశుభిరే మనస్విహృదయప్రియాః ॥౨౧॥

భుక్త్వాగత్య దదర్శాథ సర్వం తద్రణమణ్డలమ్ ।

సర్వస్మిన్నిహతే సైన్యే తతో దైత్యోఽతిదుఃఖితః ॥౨౨॥

సస్మార మనసా వాక్యం యదుక్తం శూలపాణినా।

వరదానస్య సమయే జయస్తే శక్తిసంభవాత్ ॥౨౩॥

అయమేవ భవేత్కిం ను బాలకః శక్తిసంభవః ।

యదుత్కటం బలం దృష్టమస్మింస్త్రైలోక్యసారభృత్ ॥౨౪॥

కాలోఽపి నైనం విజయేత్తత్ర చాన్యస్య కా కథా ।

ఏవం మనసి కృత్వా స ఏకాకిత్వాపపాల చ ॥౨౫॥

వక్రతుణ్డో గతశ్చిన్తాం న హన్తవ్యో రిపుః పలన్ ।
దేవేభ్యో న మృతిశ్చాస్య యథాఽయం శంకరోఽబ్రవీత్ ॥౨౬॥
తస్మాద్యోగాత్సమాస్థాస్యే వైరాటం రూపముత్తమమ్ ।
తతో వైరాటరూపేణ స దధార కరేణ తమ్ ॥౨౭॥
ఏకపాదేన తస్థౌ స కాశీం తాం రక్షితుం బలాత్ ।
ఏకం పాదం తు దైత్యస్య దధార మస్తకే తతః॥౨౮॥
ఉవాచ దైత్య రే దైత్య వరాద్వైవాన్న తే మృతిః।
అతోఽస్మిన్నగరే తిష్ఠ పర్వతేవ సునిశ్చలః ॥౨౯॥
ద్వారభూతః పురస్యాస్య యతః పూర్వం దృశిస్తవ ।
దుష్టానాం పీడకో నిత్యం నిత్యం మే సాన్నిధిస్తవ ॥౨.౪౨.౩౦॥
దైత్యోఽపి పరయా భక్త్యా తమేవ వరమర్థయత్ ।
దైత్య ఉవాచ ।
ఏవమేవ సదా తిష్ఠ స్థాప్య పాదం మయి స్థిరమ్॥౩౧॥
మునిరువాచ ।
తథేతి తమువాచాథ స్థితః కాశ్యాం వినాయకః ।
ఏవం దురాసదం జిత్వా చకార పృథివీం శివామ్ ॥౩౨॥
తస్మిన్కృత్వా పుష్పవృష్టిం ప్రణమ్య సంప్రపూజ్య చ ।
స్వస్వస్థానం గతా దేవా మునయః స్వాశ్రమానపి ॥౩౩॥
అన్యే యే యే తమర్చన్తి పూర్ణకామా భవన్తి తే ।
ఏవం వినాయకస్యాథ కాశ్యాం షట్పంచమూర్తయః ॥౩౪॥
తుణ్డనాఖ్యే పురే చాపి ఏకపాదవినాయకః ।

సంహృత్య చ విరాట్రూపం సర్వకామప్రదః స్థితః ॥౩౫॥

య ఇదం వరమాఖ్యానం శృణయాద్భక్తిమాన్నరః ।

సర్వాంన్కామానవాప్నోతి గాణేశం పదమేతి చ।

సర్వత్ర జయమాప్నోతి పుష్టిమారోగ్యమేవ చ ॥౩౬॥ (౧౮౭౬)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే దురాసదజయో నామ ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥౪౨॥

అధ్యాయ ౪౩ ప్రారంభ –

గృత్సమద ఉవాచ ।

విజితే తు గణేశేన దైత్యే తస్మిన్దురాసదే ।

దిక్పాలా మునయశ్చైవ శశీ సూర్యో గురుః కవిః ॥౧॥

ప్రశశంతుర్దేవదేవం దురాసదరిపుం విభుమ్ ।

శ్రుతిస్మృతికృతో మార్గః స్థాపితో నిహితోఽసురః ॥౨॥

స్థాపనా చ కృతాఽస్మాకమశక్తా_నాం దురాసదే ।

త్వమేవ సృజసే విశ్వం త్వమేవ ఫలదాయకః ॥౩॥

సమః సర్వేషు భూతేషు కర్మభిర్న చ లిప్యసే ।

త్వదాశ్రయా చతుర్వర్ణా జన్తవశ్చ త్వదాశ్రయాః ॥౪॥

గవేషయంశ్చ నానార్థాస్తత్తత్కర్మణి యోజయన ।

గవేషణే ఢుణ్ఢిరయం ధాతురుక్తో మనీషిభిః॥౫॥

స ఆస్తే ఢుణ్ఢిరిత్యేవ సంజ్ఞా రాజోత్తరాఽస్తు చ।

తవ యద్దర్శనం పూజా ధ్యానం స్మరణమేవ చ ।।౬।।

ధర్మార్థకామమోక్షాణాం సాధనం పుత్రపౌత్రదమ్ ।

ఇత్యుక్త్వా పుపుజుస్తేఽముం మన్దారైశ్చ శమీదలైః ॥౭॥

దూర్వాంకురైర్హరిద్భిశ్చ శ్వేతైశ్చ కుసుమైరపి ।

నానాపక్వాన్ననైవేద్యైః ఫలైర్బహువిధైరపి ॥౮॥

రత్నానా నిచయైవప్రభోజనస్తమతోషయన్ ।

ఏవం తే పూజితాః సర్వే సప్తావరణరూపిణః ॥౯॥

స్థితా వారాణసీం త్రాతుం షట్పంచాశద్వినాయకాః ।

ఏకః పంచముఖస్తత్ర విశ్వేశద్వారి తిష్ఠతి ॥౨.౪౩.౧౦॥

అన్యే చ భిన్ననామానో వ్యాప్య వారాణసీం స్థితాః ।

స్థితే విశ్వేశ్వరే తత్ర సర్వే తత్రైవ సంస్థితాః ॥౧౧॥

ఆచన్ద్రం స్వాధికారేషు బ్రహ్మాద్యా మునయోఽఖిలాః।

అకుర్వన్సర్వకర్మాణి సర్వే లోకా యథా పురా ॥౧౨॥

ఇతి తే సర్వమాఖ్యాతం కీర్తే పృష్టం హి యత్త్వయా ।

ఢుణ్ఢిరాజస్యావతారో ధర్మకామసుఖప్రదః ॥౧౩॥

దివోదాసబహిర్భావం కథయిష్యేఽధునా తవ ॥౧౪॥ (౧౮౯౦)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే ఢుణ్ఢిరాజాఖ్యానం నామ త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥౪౩॥

అధ్యాయ ౪౪ ప్రారంభ :-

కీర్తిరువాచ ।

ఢుణ్ఢిరాజావతారోఽయం ఖ్యాత స్తే శక్తిసంభవః ।

దురాసదవధార్థాయ త్రిలోకీపాలనాయ చ ॥౧॥

ఏకపాదః స్థితస్తుణ్ఢనగరే చైకపాదతః ।

స్థితో దైత్యం సమాక్రాన్త్య వారాణస్యామితి శ్రుతమ్ ॥౨॥

ఉభాభ్యామపి పాదాభ్యాముభయత్ర స్థితిః కథమ్ ।

ఏవం మే సంశయం బ్రహ్మన్నుద త్వం సర్వవిద్యతః॥3॥

మునిరువాచ ।

కిమసాధ్యం విశ్వరూపే విశ్వకర్తరి విశ్వపే।

విశ్వవ్యాపిని విశ్వేశే ఢుణ్ఢిరాజే చ శాసతి ॥౪॥

విశ్వాన్తర్యామిణి పరే విశ్వసంహారకారిణి ।

సప్తపాతాలచరణే స్వర్గవ్యా పిశిరోరుహే ॥౫॥

సర్వతః పాణిచరణే సర్వతః శ్రోత్రచక్షుషి ।

మనసశ్చ శ్రుతీనాం చ బ్రహ్మాదీనాం చ యోగినామ్ ॥౬॥

అగమ్యే తత్త్వతో వాయుపృథివీజలరూపిణి ।

యస్య రోమాంచరన్ధ్రేషు బ్రహ్మాణ్డానాం హి కోటయః ॥౭॥

భ్రమన్తి పవనోద్ధూతాః పతంగా ఇవ వ్యోమని ।

సంశయో వా వితర్కో వా తస్మిన్మాతర్న విద్యతే ॥౮॥

అనేకరూపిణి విభౌ ప్రభుః కర్తుం చరాచరమ్ ।

యదిచ్ఛయా భవేద్రాజ్ఞి సుధా విషస్వరూపిణీ ॥౯॥

అమృతం విషరూపం చ తత్ర కిం కిం న సంభవేత్ ।

అవతారస్య దేవస్య విచిత్రా గతిరుచ్యతే ॥౨.౪౪.౧౦॥

కియన్తో హ్యవతారా వై కదా కుత్రేతి నిశ్చితుమ్ ।

న శక్యతే సురైః సర్వైః సశేషైరపి సర్వదా ॥౧౧॥

అతస్త్యక్త్వా తు సందేహం కథాం శృణు మయేరితామ్ ।

యాం శ్రుత్వా సర్వధర్మజ్ఞే ముచ్యతే పాపసంచయాత్ ॥౧౨॥

సూర్యవంశోద్భవో రాజా దివోదాసోఽభవత్పురా ।

వదాన్యశ్చ మహామానీ మాన్యో భూమణ్డలేఽఖిలే ॥౧౩॥

వక్తా బృహస్పతిసమః సర్వజ్ఞః సర్వదా శివః ।

వేదశాస్త్రపురాణానాం జ్ఞానీ విజ్ఞజనప్రియః ॥౧౪॥

కామినీమోహనతనుర్జితేన్ద్రియతయా స్థితః ।

ఉపకారపరో నిత్యం పరద్రోహపరాంగ్ముఖః ॥౧౫॥

నిస్పృహః పరవిత్తేషు స్థూలలక్ష్యః పరాక్రమీ ।

తపసా తస్య తుష్టేన బ్రహ్మణా రాజ్యముత్తమమ్ ॥౧౬॥

కాశ్యాం వృష్టివిహీనాయాం దత్తం లోకోపకారిణా ।

సర్వదేవబహిష్కారాత్సోఽపి జగ్రాహ బుద్ధిమాన్ ॥౧౭॥

స్వయమేవాభవత్సోఽథ రవిరిన్ద్రో హుతాశనః ।

మరుచ్చన్ద్రశ్చ ధర్మేణ పాలయామాస తాం పురీమ్ ॥౧౮॥

తపసా తస్య సంజాతా వృష్టిర్లోకా ఇతస్తతః ।

అవిముక్తం సమాయాతాః ప్రశశంసుర్నృపం చ తమ్ ॥౧౯॥

తస్య పత్నీ సుశీలా సా నామ్నా నామ పతివ్రతా ।

ధర్మశీలా దానపరా పతివాక్యపరాయణా ॥౨.౪౪.౨౦॥

ఆచారం వ్యవహారం వా ప్రాయశ్చిత్తమసౌ నృపః ।

పణ్డితైః కారయామాస రాజదణ్డం న చాదదే ॥౨౧॥

శివేన మరుతః సర్వే మన్దారగిరిమన్వయుః।

నాపమృత్యుర్న శోకో వా నైవ దుఃఖం హి కస్యచిత్ ॥౨౨॥

ఉత్పాతాస్త్రివిధా నాసంస్తస్మిన్రాజ్య ప్రశాసతి ।

హాహాకారః శమం యాతో నావృష్టివిహితో మహాన ॥౨౩॥

పశుపక్షిమనుష్యాణాం సస్యాని చ బహూన్యపి ।

యదా యత్తం ప్రాణిమాత్రం జాతాని వృష్టియోగతః ॥౨౪॥

స్వాహాస్వధావషట్కారాః సర్వ ఆసన్యథా పురా ।

తే చ దేవాః సుఖం ప్రాప్తా యే ప్రార్థయన్నృపం పురా ॥౨౫॥

యం తుష్టువుః సురాః సర్వే బ్రహ్మవాక్యప్రణోదితాః ।

సోఽపి నానాస్తుతిం చక్రే దేవానాం దర్శనాద్భృశమ్ ॥౨౬॥ (౧౯౧౬)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥౪౪॥

అధ్యాయ ౪౫ ప్రారంభ –

కీర్తిరువాచ ।

కథం మునే సర్వదేవాః ప్రయాతా మన్దరం గిరిమ ।

శివేన చ కథం త్యక్త్వా రమ్యా వారాణసీ పురీ ॥౧॥

ఏతన్మే శంస దేవర్షే సంశయోఽత్ర మహాన్మనే ।

మునిరువాచ ।

ద్వాదశాబ్దమనావష్టౌ నష్టే స్థావరజంగమే ॥౨॥

స్వాహాస్వధావషట్కారవిహీనే చ ధరాతలే ।

బ్రహ్మవాక్యప్రణున్నైస్తు దేవైః సంప్రాథిర్తో హరః ॥3॥

మహాదేవ జగన్నాథ కరుణాలయ శంకర।

ఆధాస్య మన్దరగిరిం మరీచిస్తు తపస్యతి ॥౪॥

అబ్దానామయుతం దేవ వరం దాతుం ప్రయాహి తమ్ ।

మునిరువాచ ।

ఏవం సంప్రార్థితో దేవైర్మహేశః కరుణాలయః ॥౫॥

సర్వైః సురగణైః సార్ద్ధమగ్నిచన్ద్రార్యమాదిభిః।

వరం దాతుం స సంప్రాప్త మరీచిం తం మహామునిమ్ ॥౬॥

అస్థిమాత్రావశిష్టం చ దదర్శ స సదాశివః ।

తస్మిన్క్షణే నాగతశ్చేత్స తు ప్రాణాన్సముత్సృజేత్ ॥౭॥

తదుత్కటేన తపసా ప్రీతోఽసౌ గిరిజాపతిః ।

నిజం స్వరూపం దత్త్వా చ విమానేన నిజం పదమ్ ॥౮॥

ప్రాపయామాస సహసా గణైర్వాదిత్రనిస్వనైః ।

సర్వైర్దేవగణైః శమ్భుస్తస్థౌ గిరివరే శుభే ॥౯॥

దివోదాసస్య నాపశ్యత్కించిద్రన్ధ్రం సదాశివః ।

దేవాన్సంప్రేషయామాస ద్రష్టుం తద్రన్ధ్రమాదృతః ॥౨.౪౫.౧౦॥

యో యో దేవో యాతి కాశీం తస్య రన్ధ్రం న పశ్యతి ।

స్వనామ్నా పరిసంస్థాప్య లింగం తత్రైవ తస్థివాన్ ॥౧౧॥

దివోదాసస్య రాజ్యే తు సర్వే వర్ణాః స్వధర్మిణః ।

ఆశ్రమస్థా ద్విజాః సర్వే యథోక్తాచారసంయుతాః ॥౧౨॥

గురుశుశ్రుషవః శిష్యాః స్త్రియ ఆసన్పతివ్రతాః ।

ధర్మశీలా దానపరా వ్రతోపవాసతత్పరాః ॥౧౩॥

యతయశ్చ త్రిషవణా వ్రతినో హోమమౌనినః ।
స్నానం సన్ధ్యాం జపం హోమం స్వాధ్యాయం దేవతార్చనమ్ ॥౧౪॥
ఆతిథ్యం వైశ్వదేవం చ స్వయమేవ ప్రకుర్వతే ।
గృహస్థాః సర్వ ఏవాష్టౌ కర్మాణి భక్తితోఽనఘాః ॥౧౫॥
అతో వివర్ధతే ధర్మో వృష్టిశ్చానుత్తమాఽభవత్ ।
స్వర్గే దేవా ముముదిరే పితరశ్చ స్వధాభుజః ॥౧౬॥
న వన్ధ్యా న చ వాఽపుష్పా విధవా వా మృతప్రజా ।
నావృష్టిర్నాతివృష్టిశ్చ స్వచక్రం న పరం తయా ॥౧౭॥
శుకాశ్చ శలభా నాసన్మూషకా వా కదాచన ।
ఏవం చ సర్వసస్యానాం నిష్పత్తిః సమపద్యత ॥౧౮॥
విశ్వేశ్వరం మాధవం చ ఢుణ్ఢిం భైరవమేవ చ।
దణ్డపాణిం గుహం గంగామదృష్ట్వా వా నిమజ్య వా ॥౧౯॥
మణికర్ణీం భవానీం వా యో భుంక్తే దణ్డ్య ఏవ సః ।
ఇతి డిణ్డీరవం నిత్యమకరోన్నృపసత్తమః ॥౨.౪౫.౨౦॥
న పాపలేశస్తత్రాసీదేవం నృపవరే స్థితే ।
వినా రన్ధ్రం న తద్రాజ్యం జిఘ్రుక్షతి సదాశివః ॥౨౧॥
వారాణసీవియోగేన పరితప్తస్తతోఽభవత్ ।
ప్రేషయామాస విఘ్నాయ తతోఽష్టావపి భైరవాన్ ॥౨౨॥
ఉవాచ తాన్కారయన్తు రాజ్యేఽస్యాణీతు కిల్బిషమ్ ।
ఆదాస్యే తత ఏతస్మాత్కాశీరాజ్యం న సంశయః ॥౨౩॥
జగ్ముస్తే త్వరయా భద్రే ఆజ్ఞాం ప్రాప్య సదాశివాత్ ।

దృష్ట్వా వారాణసీం తే తు విశ్రాన్తాః స్నానకర్మణా ॥౨౪॥

అదృష్ట్వా తస్య దురితం కాశీవాసం ప్రచక్రిరే।

శివశ్చిన్తాపరశ్చాసీదనాగచ్ఛత్సు తేషు తత్ ॥౨౫॥

తతోఽప్రేషయదాదిత్యాన్రన్ధ్రం ద్రష్టుం నృపస్య హ ।

తేఽపి తత్పుణ్యమాలోక్య స్థితాః కాశ్యాం ముదాన్వితా ॥౨౬॥

న కార్యం చ హరస్యాపి న త్యాజ్యేయం పురీతి చ।

తతశ్చతుఃషష్టిమితా అప్రేషయత యోగినీః ॥౨౭॥

అణుమాత్రమదృష్ట్వైనో దివోదాసస్య తా అపి।

స్థితా వారాణసీం ప్రాప్యం యజన్త్యః శివమవ్యయమ్ ॥౨౮॥

తతః సంప్రేషయామాస దుర్గాం దుఃఖవినాశినీమ్ ।

అదృష్ట్వా తదఘం సాఽపి తస్థౌ గ్రామాద్బహిః కిల ॥౨౯॥

ధ్యానేనాతోషయద్దేవం సర్వకామైశ్చ మానవాన్ ।

దిక్పాలానథ శమ్భుశ్చ ప్రేషయామాస సత్వరమ్ ॥౨.౪౫.30॥

గతా వారాణసీం తే తు నేక్షేరంస్తదఘం లఘు ।

స్వస్వనామ్నా ప్రతిష్ఠాప్య లింగాని న్యవసన్ముదా ॥3౧॥

ఋషయః ప్రేషితః పశ్చాదుత్సుకేన శివేన హ ।

గతాస్తే త్వరయా హృష్టాః శివేనాపి ప్రణోదితాః ॥3౨॥

గత్వా తీర్థవిధిం కృత్వా స్థిత్వా వారాణసీమను ।

ఆశీర్వాదాయ గచ్ఛన్తః పశ్యన్తస్తస్య చేష్టితమ్ ॥33॥

భక్త్యా తాన్పూజయామాస సర్వాన్స ధనవస్త్రకైః ।

నాన్వగృహ్ణంస్తద్ధనం తే నైనోఽపి దదృశుర్లఘు ॥3౪॥

స్వస్వనామ్నా పరిస్థాప్య తేపుస్తే పరమం తపః ।

తతః సర్వేఽమరాస్తేన ప్రేషితాః కార్యసిద్ధయే ॥౩౫॥

తేఽపి నో దదృశుస్తస్య దుష్కర్మం ధర్మచారిణః ।

నాయాతి కోఽపి కాశ్యాస్తు యో యః సంప్రేష్యతే మయా ॥౩౬॥

తతశ్చిన్తాపరో రుద్రో నిశ్చయం నాధ్యగచ్ఛత ।

మనసా చిన్తయామాస కదా ద్రక్ష్యే చ తాం పురీమ్ ॥౩౭॥

దివోదాసస్య రాజ్యే చ యదా పాపం భవిష్యతి ।

తదైవ ప్రాప్యా కాశీ చ నాన్యథా చ మయా క్వచిత్ ॥౩౮॥

వినా ఢుణ్ఢిం మాధవం చ సర్వే దేవా నిరర్థకాః।

నాయాన్తి చ స్థితాస్తత్ర కాశ్యాం ధ్యానపరాయణాః ॥౩౯॥ (౧౯౫౫)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే దివోదాసోపాఖ్యానే పంచచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥౪౫॥

అధ్యాయ ౪౬ ప్రారంభ :-

మునిరువాచ ।

అవిముక్తవియోగేన పరితప్తః శివస్తదా ।

సర్వార్థవశగం ఢుణ్ఢిం నత్వా ప్రార్థయదాతురః ॥౧॥

శివ ఉవాచ ।

పంచానామపి భూతానాం కారణానాం చ కారణమ్ ।

చిదానన్దఘనో విశ్వధ్యేయో వేదాన్తగోచరః ॥౨॥

ప్రధానం పురుషశ్చాసి గుణత్రయవిభాగకృత్ ।

విశ్వవ్యాపీ విశ్వనిధిర్విశ్వరక్షణతత్పరః ॥3॥

నానావతారకృచ్చాసి భూభారహరణోద్యతః ।

దేవానాం పాలనే శక్తో దైత్యానాం నిధనే తథా ॥౪॥

ద్విజానాం చైవ ధర్మాణామార్తానాం శరణైషిణామ్ ।

స్వేచ్ఛయా పత్యతాం యాతే త్వయి బ్రహ్మస్వరూపిణి ॥౫॥

కమన్యం షం శరణం యామి కాశీవిరహదుఃఖితః ।

ఢుణ్ఢిరువాచ ।

అన్యానేవ ప్రేషయసి సర్వవిద్యావిశారదాన్ ॥౬॥

సర్వదర్శీ కియర్థం త్వం మోహమేషి సదాశివ ।

శివ ఉవాచ ।

ఇదానీమేవ గచ్ఛ త్వమవిముక్తం గజానన ॥౭॥

దివోదాసస్య విఘ్నార్థం మమ కార్యార్థసిద్ధయే ।

మాయయా మోహయ జనం పుణ్యం యేనాస్య హీయతే ॥౮॥

ఢుణ్ఢిరువాచ ।

యామి శీఘ్రం మహాదేవ న చిన్తాం కర్తుమర్హసి ।

సాధయిష్యే తవ హితం దర్శయిష్యే నిజాం పురీమ్ ॥౯॥

బహిష్కృత్య దివోదాసం జనపాపవిభాగినమ్ ।

మునిరువాచ ।

ఇత్యుక్త్వా శివమానమ్య పార్వతీం చ షడాననమ్ ॥౨.౪౬.౧౦॥

ప్రదక్షిణీకృత్య తథా నారదే గురుమేవ చ ।

ప్రస్థితోఽఖిలవిద్యానాం కలానాం చ నిధిర్విభుః ॥౧౧॥

ప్రాప వారాణసీం పుణ్యాం పుణ్యమవాస్య దృష్టవాన్ ।
జ్యోతిర్విదభవత్సద్యస్తస్య పాపమలక్ష్య సః ॥౧౨॥
రుక్మకాన్తిర్దివ్యదేహో ముక్తామాలావిభూషితః ।
కటిసూత్రం చ నాభౌ తు మహారత్నవిభూషితమ్ ॥౧౪॥
పీతవస్త్రపరీధానో దివ్యగన్ధానులేపనః ।
కామాతిసున్దరతనుః కామినీజనమోహనః ॥౧౫॥
పతివ్రతాశ్చ యా నార్యశ్చకముస్తా అపి ద్విజమ్ ।
మనసా చిన్తితం ప్రశ్నం వదతి స్మాఖిలం తు సః ॥౧౬॥
అతః పతివ్రతా నార్యః ప్రశ్నం ప్రష్టుం తమన్వయుః ।
విహాయ బాలకాన్భర్తృభ్రాతృనన్యాన్సుహృజ్జనాన్ ।
స్వప్నాన్వదతి లోకానాం స్వమాయాదర్శితానసౌ ॥౧౭॥
సేవతాం సర్వలోకానాం దదాతి సుబహూన్వరాన్ ।
తద్వరస్య ప్రభావేణ దుష్టః కుష్ఠో వినశ్యతి ॥౧౮॥
పుత్రిణ్యః సర్వవన్ధ్యాశ్చ జాతాస్తద్వరదానతః ।
హస్తం దృష్ట్వా మహాభాగ్యం కర్మాణి కథయత్యసౌ ॥౧౯॥
యద్యద్యేన చ సంభుక్త భోక్ష్యమాణం చ తత్క్షణాత్ ॥౨.౪౬.౨౦॥
విస్మితో నగరే లోకః సర్వ ఆసీన్ముదాన్వితః ।
నేదృశో బ్రాహ్మణోఽదర్శి సర్వవేత్తా గుణాకరః ॥౨౧॥
న భూతో న భవిష్యో వా ఇతి లోకా వదన్త్యముమ్ ।
పూజయన్తి ధనై రత్నైర్జ్ఞాత్వా ప్రత్యయమస్య తే ॥౨౨॥
హస్తే ధృతాని వస్తూని కథయత్యేవ తత్క్షణాత్ ।

దరిద్రస్యాప్రయత్నస్య ప్రష్టుం యాతస్య వేత్త్యసౌ ॥౨౩॥

అభిప్రాయం స్వయం తస్య బ్రూతే త్రిదినమన్తరా ।

భవిష్యసి ధనాఢ్యస్త్వం తథైవాసౌ భవత్యపి ॥౨౪॥

గతం నష్టం కథయతి యథా యత్తత్తథా భవేత్ ।

ఏవమాచక్షతస్తస్య ఢుణ్ఢేర్విప్రస్వరూపిణః ॥౨౫॥

ద్విత్రిమాసైర్గతా వార్తా రాజకర్ణే జనేరితా।

జనా ఊచుః ॥

రాజపత్న్యోఽపి యాశ్చాన్యాః పాతివ్రత్యపరాయణాః ॥౨౬॥

ఏతావత్కాలపర్యన్తం నో భజన్నన్యదేవతాః ।

వినా పతిం గతాస్తాస్తు వినాజ్ఞాం తం నిరీక్షితుమ్ ॥౨౭॥

నో భవిష్యతి పుత్రో వా కన్యా వేతి విచారితుమ్ ।

సఖీభిస్తు నిషిద్ధాస్తా ఢుణ్ఢిరత్రాగమిష్యతి ॥౨౮॥

ఆకార్యం తు తతస్తాస్తు రహస్యేతముపానయన్ ।

ఉపవేశ్యాసనే రమ్యే రాజపత్న్యః ప్రపూజిరే ॥౨౯॥

ప్రక్షాల్య చరణద్వన్ద్వం తద్దర్శనసువిహ్వలాః ।

కస్తురీచన్దనం తస్య శరీరే పర్యమర్దయన్ ॥౨.౪౬.30॥

నికటే తస్య కాచిత్తు భూత్వాఽదాద్వీటికాః స్వయమ్ ।

పప్రచ్ఛుర్బహుప్రశ్నాస్తం సర్వాం ఏవాబ్రవీచ్చ సః ॥3౧॥

ప్రత్యయే తు సముత్పన్నే సర్వాస్తాస్తు విసిస్మిరే ।

ఏవం తాః ప్రత్యహం తస్య దర్శనం పూజనం స్వయమ్ ॥3౨॥

త్యక్త్వా తా గృహకార్యాణి చక్రుస్తత్సర్వాస్తు తత్పరాః ।

నైతాదృశో దృష్టపూర్వో భూతభవ్యభవిష్యవిత్ ॥౩౩॥

ఇత్యబ్రువన్సు వస్త్యస్తం సర్వజ్యోతిర్విదుత్తమమ్ ।

ఉత్థితే రాజ్ఞి తాః శీఘ్రం విససర్జుః క్షణాదముమ్ ॥౩౪॥

పతిభావం పరిత్యజ్య తమేవాచిన్తయన్సదా ।

దివోదాసోఽపి తం జ్ఞాత్వా సమాకార్య ననామ చ ॥౩౫॥

స్వాసనే తం పరిస్థాప్య పుపూజే విష్టరాదిభిః ।

గామర్ఘ్యం చ ధనం వస్త్రమర్పయామాస సాదరమ్ ॥౩౬॥

యద్వృత్తం పరిపప్రచ్ఛ తత్సర్వం స ముదాఽబ్రవీత్ ।

విస్మృత్య నిజదేవం స తమేవాచిన్తయన్నృపః ॥౩౭॥

రహస్యే పరిపప్రచ్ఛ ప్రశ్నాన్నానావిధాన్బహూన్ ।

ప్రత్యయే తు సముత్పన్నే ప్రార్థయామాస సాదరమ్ ॥౩౮॥

గ్రామాన్ధాన్యం ధనం దాస్యే తిష్ఠాత్ర నికటే మమ ।

చమత్కారా బహువిధా దృష్టా యస్మాన్మయా త్వయి॥౩౯॥

తతో జగాద ఢుణ్ఢిస్తం ప్రపఞ్చరహితో నృపమ్।

స్త్రీపుత్రకన్యాగారాది త్యక్త్వా వారాణసీమగామ్ ॥౨.౪౬.౪౦॥

న గ్రామా న ధనం ధాన్యం రోచతే మేఽస్పృహస్య తే ।

ఏకం వదామి తే వాక్యం హృది తత్కర్తుమర్హసి ॥౪౧॥

ఇతః సప్తదశే రాజన్దినే కోఽపి పరః పుమాన్ ।

ఆగత్య స వదేద్యత్తత్కర్తవ్యమవిచారతః ॥౪౨॥

హితం తే పరమం రాజన్భవిష్యతి న సంశయః ।

ఏతావతా మయా లబ్ధా గ్రామా ధాన్యం ధనాని చ ॥౪౩॥ (౧౯౯౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే బాలచరితే షట్చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥౪౬॥

అధ్యాయ ౪౭ ప్రారంభ :-

రాజోవాచ ।

అవశ్యం మునిశార్దూల కరిష్యే వచనం తవ ।

కరవాణ్యన్యథా చేన్మే శపథోఽస్తి హరస్య హ ॥౧॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

ఏవం తేన సర్వ జనాః కాశిస్థాః స్వవశీకృతాః ।

త్యక్త్వా సర్వాణి కర్మాణి తమేవ పరిసేవిరే ॥౨॥

భూతం భవ్యం విప్రకృష్టం భవిష్యం చ వివృణ్వతా ।

తతో విష్ణుర్బౌద్ధరూపీ పంచక్రోశాద్బహిః స్థితః ॥౩॥

ఆగత్య మాయయా మోహం జనయన్సర్వదేహినామ్ ।

శ్రుతిస్మృతివిరుద్ధం సోఽపాఠీద్ధర్మవృషం ద్విషన్ ॥౪॥

సోఽపి స్వవచనాత్సర్వాన్వశం చక్రే మహాజనాన్ ।

సాకారభజనం సర్వం దూషయామాస సాదరమ్ ॥౫॥

కిమర్థం పార్థివీం మూర్తిరర్చ్యతే తైజసీరపి ।

సర్వో జనో మూఢమనాః పరాత్మని హృది స్థితే॥౬॥

వృక్షాణాం జీవతాం ఛేదః పశూనామపి హింసనమ్ ।

కురుతే స్వస్య విత్తాని పరస్మై యః ప్రయచ్ఛతి ॥౭॥

నష్టే దేహే తు భూతాని లీయన్తే పంచపంచసు ।

స్వయమేవ హి భోక్తవ్యం పక్వాన్నం సఘృతం ముదా ॥౮॥

దేహాత్మా పరిపూజ్యోఽసౌ నానాభోగైర్యథాసుఖమ్ ।

తతః సర్వే జనాః స్వం స్వం మార్గం ముక్త్వా తథాఽభవన్ ॥౯॥

బ్రాహ్మణానపి సంత్యజ్య బ్రుభుజుర్భోగముత్తమమ్ ।

తత్పత్నీ కమలా నామ పూరయన్తీ మనోరథాన్ ॥౨.౪౭.౧౦॥

స్థితా వారాణసీవాసిస్త్రియః సర్వా వ్యమోహయత్ ।

బోధయామాస యత్నేన దుష్టమార్గం దినేదినే ॥౧౧॥

భిద్యన్తే బుద్ధయస్తేషాం పురగ్రామనివాసినామ్।

స్వదేహే భర్తృదేహే యోఽన్యస్య దేహే స ఏవ తు ॥౧౨॥

న భిద్యతే పుమాన్యద్వన్ముఖనాసాకరాదిభిః ।

తథాత్మా నైవ భిద్యేత దేహైరేతైశ్చతుర్విధైః ।

ఏవం ప్రలోభితాః కాన్తాః పుంసోఽన్యానపి భేజిరే ॥౧౩॥

బ్రాహ్మణా అగ్నిహోత్రేషు యజ్ఞేషు శిథిలాదరాః ।

వ్రతే దానే చ హోమే చ దేవబ్రాహ్మణపూజనే ॥౧౪॥

పశూనాం యజ్ఞియానాం చ ఛేదనే సంశయం దధుః ।

పరస్పరం గృహే జన్తోర్బుభుజుర్భోగముత్తమమ్ ॥౧౫॥

స్వయమేవ బుభుజిరే శ్రాద్ధాని చ వ్రతాని చ ।

ఏవం చ ధర్మలోపోఽభూదేనసో వృద్ధిరేవ చ ॥౧౬॥

తతో బౌద్ధో జగామాశు దివోదాసస్య మన్దిరమ్।

పూజితః పరయా భక్త్యా స తేన స్వాసనే శుభే॥౧౭॥

తత ఊచే దివోదాసం వాక్యం వాక్యవిశారదః ।

బౌద్ధ ఉవాచ ।

శృణు రాజన్నితం వచ్మి శ్రుత్వా తత్కురు సాదరమ్ ॥౧౮॥

ఇయం వారాణసీ శూలభృతా నిర్మాయి తేజసా ।

ప్రలయేఽపి త్రిశూలాగ్నే ధ్రియతే సర్వజన్తుభిః ॥౧౯॥

పుణ్యవద్భిరిహ స్థేయం మృతౌ మోక్షమభీప్సుభిః ।

పాపాత్మానో భైరవేణ క్రియన్తే బహిరేవ చ ॥౨.౪౭.౨౦॥

రక్షణం పుణ్యకర్తౄణాం క్రియతే తేన తేన చ ।

తవ పుణ్యం స్థితం యావత్తావదత్ర స్థితో భవాన్ ॥౨౧॥

కాశ్యాం రాజ్యం ప్రకుర్వాణ ఇదానీం న తథా భవాన్ ।

పాపం చ సంప్రవృత్తం తే రాజ్యే నరకకృన్నృప ॥౨౨॥

నృప ఉవాచ ।

సమ్యగుక్తే త్వయా మహ్యం కరిష్యే వచనం తవ ।

జ్యోతిర్విదా ఢుణ్ఢినా చ ప్రోక్తం తత్సత్యమేవ తత్ ॥౨౩॥

వద మే త్వం చ కశ్చాసి మద్ధితార్థమిహాగతః ।

యది వేత్తుం మయా శక్యం తత్త్వం తే పురుషోత్తమ ॥౨౪॥

క ఉవాచ ।

తతః స కరుణావిష్టో దర్శయామాస తం నృపమ్ ।

నిజం చతుర్భుజం రూపం శంఖచక్రగదాధరమ్ ॥౨౫॥

సమష్టివ్యష్టిరూపేణ చిద్రూపం చ ప్రదర్శితమ్।

తతో నృపో నమస్కృత్య పుపూజ పరయా ముదా।।౨౬।।

ననర్త పరయా భక్త్యా తద్దర్శనమహోత్సవః।

ధన్యోఽహమితి త ప్రాహ పితృభ్యాం సహితోఽనఘ ॥౨౭॥

పూర్వం రాజ్యం పరిత్యజ్య తపస్తప్తం మయా బహు ।

బ్రహ్మణేదం బలాన్మహ్యం దత్తం రాజ్యమనుత్తమమ్ ॥౨౮॥

త్వద్దర్శనాజ్జన్మమృతీ గతే మే నాత్ర సంశయః ।

ఇదమేవ పరం యాచే త్వమహం శరణం గతః ॥౨౯॥

మునిరువాచ ।

ఇత్యుక్తః పరమాత్మాఽసౌ ప్రోక్తవాన్నృపసత్తమమ్।

విశ్వేశ్వర ప్రసాదాచ్చ తవాపి రాజసత్తమ ॥౨.౪౭.౩౦॥

భవితా పరమా ముక్తిస్త్యక్త్వా రాజ్యం సుఖీ భవ।

భైరవో దణ్డపాణిశ్చ బహిః కుర్యాదతోఽన్యథా ॥౩౧॥

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం చిన్తాం పరమికాం యయౌ ।

ధ్యాత్వా విచార్య తద్ధేతుం బుబోధ సర్వమేవ సః ॥౩౨॥

జ్యోతిర్విదం గణేశం చ బౌద్ధం మాయావినం హరిమ్ ।

ప్రణమ్య శిరసా భక్త్యా కోఽసీతి నిజగాద తమ్ ॥౩౩॥

సోఽపి బుద్ధ్వా మహావిష్ణుర్నిజం రూపం సమాస్థితః ।

చతుర్భుజం శంకచక్రగదాపద్మధరం విభుమ్ ॥౩౪॥

పీతామ్బరసమాయుక్తం సర్వలోకాశ్రయం పరమ్ ।

ఉవాచ తం నృపః పూజ్య ధన్యోఽహం మమ పూర్వజాః ॥౩౫॥

యన్మేక్షదం పదయుగం దృష్టం పుణ్యప్రభావతః ।

దేహి మే పరమాం ముక్తిం ముద్రామేతాం గృహాణ చ ॥౩౬॥

బలాద్దత్తం బ్రహ్మణా మే శాస్తు రాజ్యం శివో నిజమ్ ।

తతో జగాద తం విష్ణుః శివో ముక్తిం ప్రదాస్యతి ॥౩౭॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా దివోదాసం మహాయోగేశ్వరో హరిః ।

అన్తర్హితః పునర్యాయాద్బౌద్ధరూపీ నిజాశ్రమమ్ ॥౩౮॥

ప్రేషయామాస దూతం స శివాగమనహేతవే ।

దివోదాసస్య రాజ్యే మే ధర్మవృద్ధిః కృతా బహు ॥౩౯॥

జ్యోతిర్విదా గణేశేన త్యక్తం రాజ్యం నృపేణ తే ।

శీఘ్రమాయాహి విశ్వేశ నిజాం వారాణసీం పురీమ్ ॥౨.౪౭.౪౦॥

తతో రాజా రాజచిహ్నం త్యక్త్వా తేపే పరన్తపః ।

ప్రాసాదే పరమే స్థాప్య శివలిగం సువిశ్రుతమ్ ॥౪౧॥

స్వనామ్నా మోక్షదం పుంసాం సకామానాం తు కామదమ్ ।

ప్రతీక్షన్దర్శనం తస్య శంకరస్యార్థదాయినః ॥౪౨॥ (౨౦౪౦)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే సప్తచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥౪౭॥

అధ్యాయ ౪౮ ప్రారంభ :-

మునిరువాచ ।

త్యక్తం రాజ్యమితి జ్ఞాత్వా నిజం రూపం సమాశ్రితః।

అవసత్సర్వలోకానాం ఢుణ్ఢిస్తత్రార్థదాయకః ॥౧॥

దూతం చ ప్రేషయామాస శీఘ్రమాగమ్యతామితి ।

శంకరాయ మహాబుద్ధిస్తతః స హర్షనిర్భరః ॥౨॥

ఆరుహ్య వృషభం దేవో యయౌ వారాణసీం పురీమ్ ।

దివ్యవాదిత్రనిర్ఘోషైః స్వగణైః పరివారితః ॥౩॥

జైగీషవ్యం నిరాహారం వల్మీకమివ సంస్థితమ్ ।

అనుగృహయ యయౌ దుణ్ఢిం ప్రణమ్య చ ఉవాచ తమ్ ॥౪॥

శివ ఉవాచ ।

త్వమేవ విశ్వేశ్వర విశ్వరూప విశ్వం సృజస్యత్సి హి పాసి దేవ ।

శుభాశుభం కర్మ నిరిక్ష్య తస్య దదాసి భోగం వివిధం గణేశ ॥౫॥

బ్రహ్మాపి సృష్టిం కురుతేంగితాత్తే తద్రక్షణం చైవ హరిస్థతాఽహమ్ ।

సంహారకారీహ చరాచరస్య విభాగకృత్యం హి గుణత్రయస్య ॥౬॥

తవ ప్రసాదాద్ధరిరబ్జజోఽపి శివశ్చ శక్తో నిజకర్మసిద్ధ్యై ।

త్వయా వినా వేదవిధిర్వ్యథా స్యాత్త్వదీయశక్త్యా సురశత్రునాశః ॥౭॥

అనన్తశక్తిః ప్రకృతిః పురా త్వాం సమర్చ్య దుష్టం మహిషం జఘాన ।

యచ్ఛ్వాసనిర్ధూతనగప్రపాతభీతం జగత్కృత్స్నమిదం రరక్ష ॥౮॥

త్వమప్రమేయోఽఖిలలోకసాక్షీ త్వమవ్యయః కారణకారణం చ ।

వేదా వికుణ్ఠాస్త్వయి సర్వ ఏవ శేషో ధరాభృత్తవ భక్తితో హి ॥౯॥

త్వామేవ నత్వా పరిపూజయన్తః సన్తో యజన్తే మనసా స్మరన్తః ।

త్వయ్యేవ భక్తిం పరికల్పయన్తో ముక్తిం భజన్తే పరివృత్తిహీనా॥౨.౪౮.౧౦॥

అపేకరూపాంఘ్రివిలోచన త్వమనేకశీర్షశ్రుతిబాహుజిహ్వః।

అనన్తవిజ్ఞానఘనో హ్యనేకబ్రహ్మాణ్డహేతుః పరమప్రకాశః॥౧౧॥

తవ ప్రసాదాదవిముక్తమేతద్దృష్టం చిరాద్యత్నవతాఽఖిలేశ ।

మునిరువాచ ।

ఏవం స్తుత్వా పూజ్య ప్రార్థయామాస శంకరః ॥౧౨॥

గతం విరహదుఃఖ మే ప్రాప్య వారాణసీం పురీమ్ ।

ఇదానీం సర్వదా రక్ష మద్భక్తాంశ్చ పురీమిమామ్ పునః॥౧౩॥

వినా ప్రసాదం తే న స్యాత్కాశీవాసః కదాచన ।

దణ్డపాణేర్భైరవస్య తేఽపి యస్య కృపా భవేత్॥౧౪॥

తారకం బ్రహ్మ తస్యాన్తే దిశామి చ న చాన్యథా ।

మాఘే మాసి చతుర్థ్యాం యో భౌమవారే విధూదయే ॥౧౫॥

అపూపైర్మోదకైరన్యైరుపచారైః ప్రపూజయేత్ ।

సంహృత్య తస్య సంకష్టం స్తోత్రపాఠేన యో నుయాత్ ॥౧౬॥

తస్యాపి సకలాన్కామాన్యచ్ఛ లక్ష్మీమనేకధా ।

య ఇదం ప్రాతరుత్థాయ త్రిసన్ధ్యం వాపి భక్తితః ॥౧౭॥

పఠేత్స్తోత్రం సకృద్వాపి భక్తిర్ముక్తిశ్చ తస్య చ ।

అన్వేషయిత్వా సర్వార్థాన్విదధాసి నృణామిహ ॥౧౮॥

అతో ఢుణ్ఢిరితి ఖ్యాతస్త్రిలోక్యాం త్వం భవిష్యసి ।

ఢుణ్ఢిరిత్యేవ తం నామ ముక్తిదం పాపనాశనమ్ । ॥౧౯॥

స్మరణాత్సర్వకార్యాణాం సిద్ధిదం చ భవిష్యతి ।

మునిరువాచ ।

ఏవముక్త్వాఽస్థాపయాత్స గణ్డకీయశిలాకృతామ్ ॥౨.౪౮.౨౦॥

మూర్తిం ఢుణ్ఢేర్మహాదేవః ప్రాసాదే చారునిర్మితే ।

తతో వివేశ భవనం సర్వే దేవాః స్వమన్దిరమ్ ॥౨౧॥

దివోదాసస్య ముక్తిం స దదౌ భక్తస్య శంకరః ।

గృత్సమద ఉవాచ ।

ఏవం విమోహితస్తేన దివోదాసః స్వమాయయా ॥౨౨॥

విష్ణునా బౌద్ధరూపేణ తస్యాస్య హితం కృతమ్ ।

సర్వం తే కథితం దేవ సామర్థ్యం ఢుణ్ఢినా కృతమ్ ॥౨౩॥

ఏవం ప్రభావో దేవోఽసౌ యద్వరాదుత్థితః సుతః ।

క ఉవాచ ।

ఏవం గృత్సమదః ప్రోక్త్వా తస్యై దుణ్ఢివిచేష్టితమ్ ॥౨౪॥

గృహీత్వాజ్ఞాం యయౌ శీఘ్రం నిజమాశ్రమమణ్డలమ్ ।

తదానీమేవ సా పత్రమాదాయ ప్రస్థితా తతః ॥౨౫॥

ఢుణ్ఢేరాయతనం యాతా నానానారీనరైర్యుతమ్ ।

మహోత్సవం ప్రకుర్వద్భిర్దృష్ట్వా కీర్తిర్నానామ తమ్ ॥౨౬॥

యయౌ వారాణసీం పుణ్యాం మరణా-న్ముక్తిదాయినీమ్ ।

మాఘమాసే చతుర్థ్యాం సా భౌమవారే ముదాన్వితా ॥౨౭॥

అనేకస్వర్ణపాత్రస్థైః పక్వాన్నైః పాయసాదిభిః ।

పూజితం భక్తనివహైర్నృత్యగీతవిశారదైః ॥౨౮॥

నానాలంకారసంయుక్తం దివ్యమాల్యామ్బరావృతమ్ ।

నానామణిగణోపేతం నానాముక్తావిభూషితమ్ ॥౨౯॥

సువర్ణరత్ననిచయైర్దక్షిణార్థ నివేదితైః ।

న దృశ్యతే దేవముఖమితి చిన్తాపరాఽభవత్ ॥౨.౪౮.౩౦॥

మయాఽకించ్చమయాఽస్మై కిం నివేద్యమితి సాఽనఘ ।

సా దూర్వాశమిమన్దారకుసుమైర్మార్గసంచితైః ॥౩౧॥

పుపూజ పరయా భక్త్యా పుత్రోదయమయాచత ।

శమీమన్దారదూర్వాభిర్యథా తుష్టోఽభవత్తయోః ॥౩౨॥

న తథా ద్రవ్యనిచయైర్ఢుణ్ఢిరాజస్తుతోష హ ।
తతో భక్తా గతాః సర్వే స్వస్వమన్దిరమాదృతాః ॥33॥
ఉభౌ తౌ జననీపుత్రౌ సన్నిధౌ తత్ర తస్థతుః ।
తయోర్నిరాహారతయా భక్తిభావేన తోషితః ॥3౪॥
ఆవిరాసీన్మూర్తిమధ్యాద్ ఢుణ్ఢిరాజో మహోత్కటః ।
ఊచతుర్మునినా ప్రోక్తం యత్స్వరూపం మహేశితుః ॥3౫॥
తదేతత్పుణ్యనిచయైర్దృష్టం సాక్షాత్సుభాస్వరమ్ ।
సర్వాలంకారసంయుక్తం ముకుటేన విరాజితమ్ ॥3౬॥
దశబాహుధరం చారు నేత్రపంకజశోభితమ్ ।
అనర్ఘ్యరత్నముక్తానాం బిభ్రద్ధామ మహత్తరమ్ ॥3౭॥
పీతామ్బరయుతం దన్తావిరాజితమనుత్తమమ్ ।
దృష్ట్వైవం పరమం రూపం మగ్నావానన్దసాగరే ॥3౮॥
విస్మృతౌ పూజనం కర్తుం నమస్కారం చ తావుభౌ ।
ఉవాచ భగవాన్దేవో వరం వరయ సువ్రతే ॥3౯॥
సుప్రసన్నః ప్రదాస్యామి యత్తే మనసి వర్తతే ।
ముక్తాఫలైర్న రత్నైశ్చ ద్రవ్యైర్నానావిధైరహమ్ ॥౨.౪౮.౪౦॥
ప్రీతో యథా శమీపత్రైర్మన్దారైరపి శోభనే ।
క ఉవాచ ।
ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం కీర్తిస్తోషమియాత్పరమ్ ॥౪౧॥
దేహభావం సమాసాద్య జగాద ద్విరదాననమ్ ।
కిం స్త్రియా వచనం కార్యం సర్వజ్ఞే సర్వరూపిణి ॥౪౨॥

ఆజ్ఞయాఽథ తథాఽపృచ్ఛే సాన్నిధ్యాల్లబ్ధబోధయా ।

కీర్తిరువాచ ।

నిష్కలో నిరహంకారో నిర్గుణోఽసి జగత్ప్రభుః ॥౪౩॥

పూర్ణానన్దః పరానన్దః పురాణశ్చ పరాత్పరః ।

దిక్పాలరూపీ సోమార్కసరిత్సాగరరూపవాన్ ॥౪౪॥

త్వమేవ పృథివీ వాయురాకాశస్తేజ ఏవ చ ।

జలం తథాఽన్తరిక్షం చ గన్ధర్వోరగరాక్షసాః ॥౪౫॥

చరాచరస్వరూపస్త్వం దీననాథకృపానిధిః ।

వినాయకాదిరూపేణ వ్యక్తిం ప్రాప్తోఽసి సాంప్రతమ్ ॥౪౬॥

అద్య మే నయనే ధన్యే జన్మ భర్తా సుతోఽప్యయమ్ ।

పితరౌ చ కులం శీలం రూపం జ్ఞానం తపోఽపి చ ॥౪౭॥

జన్మాన్తరీయపుణ్యేన దృష్టః క్షిప్రప్రసాదనః ।

తవైవ చాజ్ఞయా దేవ స్థాపితాఽస్య తవాభిధా ॥౪౮॥

సపత్న్యాఽస్య విషం దత్తం మృత ఉత్థాపితః పునః ।

గృత్సమదేన మునినా తవ భక్త్యైవ విశ్వరాట్ ॥౪౯॥

శమీపత్రైశ్చ పూజా తే కథితా తవ లబ్ధయే ।

మునిప్రభావాద్దృష్టోఽసి తాపత్రయనివారణ ॥౨.౪౮.౫౦॥

ప్రసన్నశ్చేద్దేహి నాథ భక్తిం మమ సుతస్య తే ।

త్రైలోక్యేఽపి యశశ్చాగ్ర్యం రాజ్యే నిఃసంగవృత్తితామ్ ॥౫౧॥

దీర్ఘాయుః సద్గుణగ్రామం బలం కీర్తిం సుఖం క్షమామ్ ।

విజయం సర్వసంగ్రామే ద్విజే దేవే రతిం పరామ్ ॥౫౨॥

ఢుణ్ఢిరువాచ ।

యే యే వరాస్త్వయా ప్రోక్తాస్తే తే దత్తా మయాఽనఘే ।

సహస్రయజ్ఞకర్తాఽసౌ జీవన్వర్షసహస్రకమ్ ॥౫౩॥

శాన్తో దాన్తో హి మద్భక్తో రాజ్యం కర్తా

సుతస్తవ । చతుర్భిరప్యుపాయైః స వశే సర్వం కరిష్యతి ॥౫౪॥

మమ ధ్యానం నామజపః సర్వదాఽస్య భవిష్యతి ।

అన్తే మమ స్మృతిం కృత్వా మత్స్వరూపం ప్రపత్స్యతే ॥౫౫॥

క ఉవాచ ।

ఏవం తస్యై వరాన్దత్త్వా పరితుష్టో వినాయకః ।

దదౌ స్వపరశుం తస్య పర్శుబాహురితి స్ఫుటమ్ ॥౫౬॥

చక్రే నామ స్వయం దేవస్తతశ్చాన్తర్హితోఽభవత్ ॥౫౭॥ (౨౦౯౭)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే కీర్తేర్వరప్రదానం నామాష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥౪౮॥

అధ్యాయ ౪౯ ప్రారంభ -

క ఉవాచ ।

ఏవం లబ్ధవరా కీర్తిః శేషాం రాత్రిం నినాయ చ ।

ఉషః స్నాత్వా ప్రపూజ్యాశు మూర్తిం పుత్రయుతా యయౌ ॥౧॥

హర్షితా దుఃఖితా దేవ విరహాన్నగరం స్వకమ్ ।

నానాధ్వజపతాకాభిః సేకైర్ధూపైరలఙ్కృతమ్ ॥౨॥

ఢుణ్ఢినామ జపన్తౌ తౌ నృపపత్నీసుతావుభౌ ।

జ్ఞాత్వా గతౌ నృయానేన సేనయా వాద్యనిస్వనైః ॥౩॥

ఆనిన్యే నగరం కర్ణపురం నామ్నా సువిశ్రుతమ్ ।

మూర్ధ్న్యాఘ్రాయాశు తనయం సస్వజే పరమాదరాత్ ॥౪॥

ఉవాచ పరమప్రీతో హర్షగద్గదయా గిరా ।

క్షిప్రప్రసాదన సుత శ్రాన్తోఽసి బహువాసరమ్ ॥౫॥

దృష్ట్వా త్వాం పరమాహ్లాదం ప్రాప్తో లబ్ధ్వా సుధామివ ।

విససర్జాఖిలాఁల్లోకాన్దత్త్వా వస్త్రాణి దక్షిణాః ॥౬॥

కీర్తిశ్చ స నృపః పశ్చాత్పరస్పరమథోచతుః ।

సాఽపి సర్వం నృపాయాస్మై వృత్తాన్తం సంన్యవేదయత్ ॥౭॥

పరస్పరాలింగనచుమ్బనాని హాస్యం వినోదం పరిచక్రతుస్తౌ ।

తామ్బూలవిచ్ఛేదమపి ప్రహర్షాత్కామస్య యుద్ధం నిరపత్రపౌ చ ॥౮॥

తతః కతిపయాహస్సు జ్ఞాత్వా పుత్రం గుణాకరమ్ ।

వినీతం సర్వధర్మజ్ఞం నీతిశాస్త్రవిశారదమ్ ॥౯॥

అభిషేచనీయసంభారాన్కృత్వాహూయ వరాన్ద్విజాన్ ।

సుహృదః సర్వైః రాజన్యానభిషేకం సుతే దదౌ ॥౨.౪౯.౧౦॥

శుభే ముహూర్తే సంలగ్నే సప్తేష్టగ్రహసంయుతే ।

కృత్వాఽభ్యుదయికం శ్రాద్ధం స్వస్తివాచనపూర్వకమ్ ॥౧౧॥

నానాద్రవ్యయుతస్తోయైరభిషేకమకారయత్ ।

నదత్సు సర్వతుర్యేషు ఋగ్యజుస్సామమన్త్రతః ॥౧౨॥

సంతోష్య బ్రాహ్మణానన్యాన్దక్షిణారత్నదానతః ।

స్వయం చ వనవాసీయదీక్షాం గృహ్య చ పృచ్ఛ్య చ ॥౧౩॥

విససర్జాఖిలాన్రాజా నిజసాధనసంస్థితః ।

తతః పరశుబాహుః స ప్రశశాస మహీమిమామ్ ॥౧౪॥

ధర్మశాస్త్రీయనీత్యా చ త్యాగేన యశ ఆర్జయత్ ।

విఖ్యాతస్త్రిషు లోకేషు పరాక్రమబలాదభూత్ ॥౧౫॥

మన్దారమూర్తిం ఢుణ్ఢేః స కృత్వా కంఠే దధార హ ।

శమీం దూర్వాం వినా పూజాం న కరోతి కదాచన ॥౧౬॥

నానాభోగాననేకాః స్త్రీర్బుభుజే ధర్మతస్తు సః ।

ఉత్పాద్య పుత్రాన్దానాని దత్త్వా వర్షసహస్రకమ్ ॥౧౭॥

చకార రాజ్యం పశ్చాత్తత్పుత్రే న్యస్య దివం యయౌ ।

కల్పాననేకాన్స్వర్గే స స్థితో ఢుణ్ఢిస్వరూపవాన్ ॥౧౮॥

మునిరువాచ ।

ఏవం శమ్యాః ప్రభావస్తే సంక్షేపేణ నిరూపితః।

తత్పూజనస్య పుణ్యం చ మన్దారస్య ప్రసంగతః ॥౧౯॥

తస్మాత్త్వయాఽపి పూజ్యోఽహం శమీమన్దారతో మునే।

భక్త్యా సమర్పితం పుష్పం పత్రమిష్టం సుధాయతే ॥౨.౪౯.౨౦॥

నిషిద్ధపత్రపుష్పాది సమర్ప్య నరకం వ్రజేత్ ।

యస్య యద్దైవతం ముఖ్యం తదిష్టమితరేషు వా ॥౨౧॥

సమర్పయన్నభేదేన భక్తో దోషం న చాప్నుయాత్ ।

ఏవం పఞ్చాపి సంపూజ్య దేవాంస్తత్పరతామియాత్ ॥౨౨॥

సాత్త్వికో లీయతే దేవే రాజసస్తు సరూపతామ్ ।

ఉభాభ్యాం చైవ సాన్నిధ్యం తామసస్తు సలోకతామ్ ॥౨౩॥

ప్రాప్నుయాద్భజమానస్తు త్రేధా భక్తిర్న వై వృథా।

వ్యాస ఉవాచ ।

వినాయకస్య లోకో వై కస్మింల్లోకే చ తిష్ఠతి ॥౨౪॥

ఏతం మే సంశయం బ్రహ్మంశ్ఛేత్తుమర్హసి సాంప్రతమ్ ।

కమన్యం పరిపృచ్ఛామి సర్వజ్ఞం త్వాం విహాయ భోః ॥౨౫॥

బ్రహ్మోవాచ ।

మయాఽపి నారదాయోక్తో ముద్గలాయ చ తేన చ ।

కాశీరాజాయ చాఖ్యాతో లోకో వైనాయకః శుభః ॥౨౬॥

స కామదాయినీశక్త్యా తేనైవ నిర్మితః పురా।

నిజలోకేతినామాస్య స్వయం చక్రే వినాయకః ॥౨౭॥

కాశీరాజో విమానస్థో దృష్టవాంశ్చర్మచక్షుషా ।

యం ప్రాప్య దుఃఖం న ద్వన్ద్వం ప్రాప్నుతే స్త్రీ పుమానపి ॥౨౮॥

బ్రాహ్మం కల్పం చ వసతి జ్యోతిరూపం సమాప్య చ ।

ఇక్షుసాగరసంభోగం లభతే తత్ర యః స్థితః ॥౨౯॥

మహాప్రలయవేలాయాం తిష్ఠత్యేవావినాశి యత్ ।

తత్పీఠం తస్య దేవస్య నిద్రాస్థానం సనాతనమ్ ॥౨.౪౯.30॥

సేవేతే సిద్ధిబుద్ధీ తం సామవేదస్తు గాయతి ।

కల్పవృక్షో యచ్ఛతి తత్కల్పితం మనుజేన యత్ ॥3౧॥

అకల్పితాః సంపదోఽత్ర జాయన్తే తత్ప్రభావతః ।

మయైవ వర్ణితాః సర్వే దేవలోకా అనేకశః ॥3౨॥

గణేశనిజలోకస్య శక్తిర్నో మమ వర్ణనే।

సంక్షేపేణ తతోఽఖ్యాయి కిమన్యచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛసి ॥౩౩॥ (౨౧౩౦)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే శమీమన్దారఫలవర్ణనం నామైకోనపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః ॥౪౯॥

అధ్యాయ ౫౦ ప్రారంభ :-

మునిరువాచ ।

కథం చ కాశీరాజేన ప్రాప్తం తత్స్థానముత్తమమ్ ।

ముద్గలస్యోపదేశేన తన్మే శంసితుమర్హసి ॥౧॥

క ఉవాచ ।

తీర్థయాత్రాప్రసంగేన ముద్గలస్తం నృపం యయౌ ।

స పూజయిత్వా పప్రచ్ఛ సర్వజ్ఞం తం మునిం నృపః ॥౨॥

నృప ఉవాచ ।

వినాయకస్య లోకః కః ప్రాప్యతే స కథం మయా।

మునిరువాచ । స్వానన్దభువనేత్యేవం నిజలోకేతి చ ద్వయమ్ ॥౩॥

వైనాయకస్య లోకస్య విఖ్యాతమ్ నామ వర్తతే ।

ఉత్పత్స్యేతే యదా దైత్యౌ దేవాన్తకనరాన్తకౌ ॥౪॥

వినాయకోఽపి తౌ హన్తుం మానుషేఽవతరిష్యతి ।

స తు బాలకరూపేణ లీలా అద్భుతవిక్రమాః ॥౫॥

కరిష్యతి నృలోకేఽస్మిన్స్వేచ్ఛాచారీ మహాబలః।

శుక్లస్య భక్తియుక్తస్య దరిద్రస్య గృహే యదా ॥౬॥

భుక్త్వా దత్త్వామోఘలక్ష్మీం శుక్లాయేన్ద్రస్య దుర్లభామ్ ।

వివాహార్థం సమానీతో దర్శయిష్యతి పౌరుషమ్ ॥౭॥

యదా తే గృహమాగచ్ఛేత్తదా తద్భక్తితో నృప ।

కాశీరాజ మహాబాహో నిజలోకమవాప్స్యసి ॥౮॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా గతే తస్మిన్కాశీరాజో మహామతిః ।

గణేశభక్తిం కుర్వాణః కాలాకాఙ్క్షీ బభూవ హ ॥౯॥

తతో బహుతిథే కాలేఽవతీర్ణోఽసౌ వినాయకః।

కశ్యపస్య గృహే యో వై లీలావిగ్రహవాన్విభుః ॥౨.౫౦.౧౦॥

హతా నానావిధా దైత్యాః క్రీడా నానావిధాః కృతాః ।

దారిద్ర్యం హృతవాన్సద్యః శుక్లస్యాదద్గృహే తదా ॥౧౧॥

కాశిరాజస్య భవనం పునరాగాన్మహాబలః ।

హతౌ మహాబలౌ దైత్యౌ దేవాన్తకనరాన్తకౌ ॥౧౨॥

స్వానన్దభవనం యాతః క్షీరసాగరమధ్యగమ్ ।

కాశీరాజస్తు విరహాచ్చిన్తయన్సర్వదా తు తమ్ ॥౧౩॥

ఆలింగతి నరం కంచిచ్చిదయమేవ వినాయకః ।

ఇతి మత్వా సభామధ్యే సర్వం తాదాత్మకం జగత్ ॥౧౪॥

పశ్యతి స్మ దివారాత్రౌ సోఽపి తన్మయతామియాత్ ।

నిరాహారః కదాచిత్స తిష్ఠతి స్మ నృపస్తదా ॥౧౫॥

గ్రాసమాత్రం కదాచిత్స భునక్తి చ యథామతి ।

కదాచిద్ధసతే క్వాపి నృత్యతి స్మ నృపస్తదా ॥౧౬॥

నిద్రాతి బహుకాలం తం పశ్యన్స్వప్నే వినాయకమ్ ।

ఏవం నృపే స్థితేఽమాత్యాశ్చిన్తామాపుః సుదారుణామ్ ॥౧౭॥

యది లోకా విజానీయుః పరచక్రం పతేత్తదా ।

ఏవం చిన్తయతాం తేషామమాత్యానాం నృపాలయే ॥౧౮॥

తద్రైవ ముద్గలో ధ్యానం విసృజ్య నృపతిం యయౌ।

తద్దర్శనప్రాప్తబోధః ప్రణనామ నృపో మునిమ్ ॥౧౯॥

ఉపవేశ్యాసన పశ్చాత్సంపూజ్య చ యథావిధి ।

బద్ధాంజలిరువాచాథ ధన్యో వంశోజనుర్మమ ॥౨.౫౦.౨౦॥

పితరౌ మన్దిరం నేత్రే ధన్యం త్వద్దర్శనాన్మనే ।

యత్రత్వప్రసాదాత్పరం స్థానం సంసారతారణం నృణామ్ ॥౨౧॥

అవమానాన్మహద్దుఃఖం తం త్వా పుణ్యేన దృష్టవాన్ ।

తమువాచ తతో విప్రో వాచా తస్య సుతోషితః ॥౨౩॥

మునిరువాచ ।

త్వాదృశస్తు వినీతాత్మా నైవ దృష్టో న చ శ్రుతః।

పూజనాత్పరితుష్టోఽహం వాంఛితం తే దదామ్యహమ్ ॥౨౩॥

క ఉవాచ ।

తద్వాక్యపరితుష్టోఽసౌ కాశీరాజో జగాద తమ్ ।

అనేనైవ చ దేహేన స్వానన్దభువనం మునే ॥౨౪॥

ఇచ్ఛేయం చ చిరం తత్ర స్థాతుం నైవ చ సంపదః ।

తత ఊచే ముద్గలోఽసౌ పరితుష్టస్తయా గిరా ॥౨౫॥

అనేన జడదేహేన స్వానన్దభువనం నృప ।

ప్రాప్స్యసే త్వం గణేశస్య పునరావృత్తివర్జితః ॥౨౬॥

భుక్త్వాఽన్నసంపదః పంచసహస్రపరివత్సరాన్ ।

బ్రహ్మకల్పమయం కాలం తతః స్వానన్దమాప్స్యసి ॥౨౭॥

నృప ఉవాచ ।

కీదృక్స లోకః కిన్నామా వద సత్యం మునే మమ ।

కేన పుణ్యేన గమ్యోఽసౌ శ్రుతా లోకా మయాఽఖిలాః ॥౨౮॥

ముద్గల ఉవాచ ।

శృణు రాజన్మయాఽశ్రావి మహిమా కపిలాన్మునేః ।

సామాన్యతః సర్వలోకాః ప్రసిద్ధా యే శ్రుతాస్త్వయా ॥౨౯॥

గహనా గతిరత్యన్తమస్య లోకస్య భూపతే ।

దివ్యలోకేతి నామాస్య నిజలోకేతి చాపరమ్ ॥౨.౫౦.౩౦॥

స కామదాయినీపీఠే సంతిష్ఠతి వినాయకః ।

విస్తీర్ణం పంచసాహస్రయోజనాని మహామతే ॥౩౧॥

రత్నకాంచనభూమౌ స రాజతే భాసయన్దిశః ।

స్వానన్దనామా దివ్యోఽయమిక్షుసాగరమధ్యగః ॥౩౨॥

న వేదైర్న చ దానైశ్చ వ్రతయజ్ఞైర్జపేరపి ।

తపోభిర్వివిధైశ్చా ప్రాప్యతే నైవ కర్హిచిత ॥౩౩॥

వినాయకస్య కృపయా ప్రాప్యతే నిత్యభక్తితః।

సమష్టివ్యష్టిరూపోఽత్ర సదా తిష్ఠతి విఘ్నరాట్ ॥౩౪॥

పాదైః స సప్తపాతాలం వ్యాప్య శేషశిరాంసి చ ।

కూర్మం చ కమఠం చైవ శ్రోత్రాభ్యాం చ దిశోఽఖిలాః ॥౩౫॥

కేశైర్వ్యోమాపి సంరోధ్య స్థిత ఆధారపంకజే ।

భ్రూమధ్యేఽప్యగ్నిచక్రే తం ద్విపత్రే ధ్యాతి పుణ్యకృత్ ॥౩౬॥

ఖేచరీముద్రయా యుక్తో నాన్యో ధ్యాతుం న చ క్షమః ।

సహస్రపత్రం బ్రహ్మాండసరోజం విలసత్ప్రభమ్ ॥౩౭॥

తత్ర తేజఃస్వరూపోఽస్తి హృది ద్వాదశపత్రకమ్ ।

దశపత్రం నాభిచక్రం లింగే షట్పత్రకం శుభమ్ ॥౮౩॥

షోడశారం కణ్ఠదేశే తత్ర సర్వత్ర విష్ణురాట్ ।

తేజోరూపీ దీప్యమానః సత్యలోకే యథా విధిః ॥౩౯॥

ద్వాదశారం తు వైకుణ్ఠం తత్ర విష్ణుః సదా స్థితః ।

కణ్ఠాబ్జే పంచవక్త్రోఽసౌ కైలాసే సగణో యథా ॥౨.౫౦.౪౦॥

సోమసూర్యాగ్నినేత్రోఽసౌ భూమణ్డలమహోదరః ।

ఏకవింశతిస్వర్గాత్స వ్యాప్య చౌషధిరోమవాన్ ॥౪౧॥

సరితః సాగరా యస్య ఘనేబిన్దుర్విభాత్యసౌ ।

బ్రహ్మాండే భాన్తి యస్యైవ బ్రహ్మాణ్డాని తు రేణువత్ ॥౪౨॥

త్రయస్త్రింశత్కోటిదేవా జీవా యే చ సహస్రశః।

ఔదుమ్బరగతా భాన్తి మశకా ఇవ తద్గతా ॥౪౩॥

రచనాం తస్య లోకస్య సంక్షేపేణ బ్రువే నృప ।

తుంగం యన్మేరుశిఖరం తత్కైలాసశిరస్పృహమ్ ॥౪౪॥

సహస్రయోజనం శూన్యమగమ్యం మునిపుఙ్గవైః।

తత్ర ఏకా శక్తిరుచ్చైర్భ్రామికా నామ నామతః ॥౪౫॥

యత్సంమతాద్ద్రువన్త్యేవ భ్రమరాః శుభ్ర ఏవ చ ।

పద్మాసనగతాధారశక్తిస్తన్మస్తకే స్థితా ॥౪౬॥

చామీకరనిభా యాస్తన్మస్తకే కామదాయినీ ।

కోటిసూర్యనిభా తస్యా మూర్ధ్ని పీఠం మహత్తరమ్ ॥౪౭॥

వికరాలం జటాభారం బిభ్రతీ వదనం తథా ।

సహస్రసూర్యసఙ్కాశా భాసయన్తీ దిశో దశ ॥౪౮॥

విస్తీర్ణం దశసాహస్రయోజనం తావదాయతమ్ ।

అసంఖ్యసూర్యసఙ్కాశం తన్మధ్యే యోజనాయతమ్ ॥౪౯॥

స్వానన్దభవనం భాతి యత్ర కాఞ్చనరత్నజాః ।

అసంఖ్యాతా గృహా భాన్తి భాస్వరా గజమౌక్తికాః ॥౨.౫౦.౫౦॥

తస్యైవ కృపయా ప్రాప్యో దుఃఖమోహవివర్జితః ।

తదుత్తరే భాతి పరం ఇక్షుసాగర ఏవ తు ॥౫౧॥

సహస్రపత్రసంయుక్తా తన్మధ్యే పద్మినీ శుభా ।

సహస్రపత్రం కమలం తస్యాం భాతి యథా శశీ ॥౫౨॥

తత్కర్ణికాగతస్తల్పే రత్నకాంచననిర్మితాః।

దివ్యామ్బరయుతః శేతే నృప తత్ర వినాయకః ॥౫౩॥

సిద్ధిబుద్ధీ సదా తస్య పాదసంవాహనం ముదా ।

కుర్వాతే పరయా భక్త్యా సామవేదస్త్రిమూర్తిమాన్ ॥౫౪॥

గానం కరోతి శాస్త్రాణి మూర్తిమన్తి స్తువన్తి తమ్ ।

పురాణాని చ సర్వాణి వర్ణయన్త్యస్య సద్గుణాన్ ॥౫౫॥

బాలరూపధరస్తత్ర శుణ్డాదణ్డవిరాజితః ।

కోమలాంగోఽరుణనిభో విశాలాక్షో విషాణవాన్ ॥౫౬॥

ముకుటీ కుణ్డలీ రాజత్కస్తూరీతిలకః స్వరాట్ ।

దివ్యమాల్యామ్బరధరో దివ్యగన్ధానులేపనః ॥౫౭॥

ముక్తామణిగణోపేతం సరత్నం దామ సందధత్ ॥౫౮॥

అనన్తకోటిసూర్యోజాశ్చన్ద్రార్ధకృతశేఖరః ।

స్మరణాత్పాపహా సద్యః స్మృతా గఙ్గా యధా నృణామ్ ॥౫౯॥

తేజోవతీ జ్వాలినీ చ శక్తీ పర్యజకపార్శ్వయోః ।

సహస్రాదిత్యసజకాశే తిష్ఠతో నృప సర్వదా ॥౨.౫౦.౬౦॥

న శీతం న జరా తత్ర క్లమః స్వేదోఽథ తన్ద్ర్యపి ।

క్షుధా తృషా వా దుఃఖం వా న కదాచన జాయతే ॥౬౧॥

ఆనన్దహృదమగ్నా స్తే తత్రాసన్యే సుపుణ్యతః ।

విశ్వవ్యాపీ బాలరూపీ యత్ర తిష్ఠతి విశ్వవిత్ ॥౬౨॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఏవం తే కథితో లోకో గణేశస్య యథామతి ।

తస్మాదనన్యభక్త్యా త్వం తమేవారాధయ ప్రభో ॥౬3॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా గతః స్థానం స్వకీయం ముద్గలో మునిః ।

కాశీరాజో గణేశస్య భజనే తత్పరోఽభవత్ ॥౬౪॥

సహస్రపఞ్చవర్షాణి కృత్వా రాజ్యమనేన హ ।

దేహేన యానమారుహ్య గతః స్వానన్దధామ తత్ ॥౬౫॥ (౨౧౯౫)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే గణేశలోకవర్ణనం నామ పచ్చాశత్తమోఽధ్యాయః ॥౫౦॥

అధ్యాయ ౫౧ ప్రారంభ :-

వ్యాస ఉవాచ ।

కథమారాధితస్తేన కాశీరాజేన విఘ్నరాట్ ।

కథం చ చర్మదేహేన గతః స్థానమనుత్తమమ్ ॥౧॥

ఏతన్మే శంస భగవఞ్ఛృణ్వంస్తృప్యామి న క్వచిత్ ।

క ఉవాచ ।

సమ్యక్శృణు మహాబుద్ధే కథాం పాపప్రణాశినీమ్ ॥౨॥

కథయామి మహాబుద్ధే ఇతిహాసం పురాతనమ్ ।

యథా నిర్వాసనో భూపః స్వానన్దభవనం గతః ॥౩॥

మహిమానం పరిజ్ఞాయ ముద్గలాజ్జ్ఞానసాగరాత్ ।

కాయేన మనసా వాచా గణేశే భక్తిమానభూత్ ॥౪॥

గోదానాని మహాభక్త్యా గజాదానాన్యనేకశః ।

రథాశ్వగృహధాన్యాని దశ దానాన్యజానపి ॥౫॥

వినాయకప్రీతయే స దదాత్యేవ దినే దినే ।

మిష్టాన్నభోజనైర్విప్రాంస్తోషయిత్వా ధనాదిభిః ॥౬॥

గణేశదృఢభక్తిం స యాచతే స్మ దినే దినే ।

మాఘశుక్లచతుర్థ్యాం స భౌమవారే శుభే దినే ॥౭॥

స్నానం చక్రే ఉషఃకాలే సన్ధ్యాం నిత్యవిధిం తథా ।

భూషయిత్వా తథాత్మానం నానాలంకరణాంశుకైః ॥౮॥

ఆకాయం సకలాంల్లోకాన్బ్రాహ్మణాన్సుహృదోఽపరాన్ ।

పూజయామాస వివిధై రత్నైరంశుకసంచయైః ॥౯॥

వారంవారం పశ్యతి స్మ విమానాగమనం నృపః ।

సభాతో గన్తుకామాంస్తాన్ని షేధతి ముహుర్ముహః ॥౨.౫౧.౧౦॥

తతో వినాయకో జ్ఞాత్వా కాలం తస్య మహాత్మనః ।

ప్రేషయామాస దూతాభ్యాం విమానం ద్యుతిమత్తరమ్ ॥౧౧॥

గణేశ ఉవాచ ।

ప్రమోదామోద గత్వా తు కాశీరాజం ధరాతలే ।

మద్భక్తమత్రానయ తే విమానవరమాస్థితమ్ ॥౧౨॥

క ఉవాచ ।

తదాజ్ఞాం ప్రాప్య తం నత్వా దివో లోకాదుభౌ తదా ।

దివ్యం విమానమాదాయ కాశీరాజం సమీయతుః ॥౧౩॥

తత్తేజోధర్షితా లోకా మేనిరే ప్రలయానలమ్ ।

కేచిచ్చ మేనిరే వ్యభ్రే విద్యుత్పాతమివాగతమ్ ॥౧౪॥

తర్కయామాసురపరే పతన్తం రవిమణ్డలమ్ ।

ఘణ్టానాం చైవ తూర్యాణాం గన్ధర్వాప్సరసాం స్వనమ్ ॥౧౫॥

శ్రుత్వాఽన్యే జజ్ఞిరే యానం గణేశకృపయాగతమ్ ।

అఙ్గణే కాశిరాజస్య సముత్తీర్ణం శ్రియా లసత్ ॥౧౬॥

ఆగతౌ రాజనికటే ప్రమోదామోదసంజ్ఞకౌ ।

గణౌ దివ్యామ్బరధరౌ దివ్యభూషావిరాజితౌ ॥౧౭॥

దివ్యమాల్యానులేపాద్యైర్దివ్యదీప్త్యా స్మరావివ ।

వినాయకస్వరూపౌ తౌ నత్వా రాజా నిజాసనే ॥౧౮॥

ఉపవిశ్య ప్రపూజ్యాశు యావత్పృచ్ఛతి తౌ నృపః ।

తావత్తావూచతుర్దూతౌ సర్వలోకేఽథ ... ॥౧౯॥

శృణు రాజన్ప్రవక్ష్యామి వాక్యం వైనాయకం శుభమ్ ।

న భక్తస్త్రిషు లోకేషు త్వత్తః ప్రతీకరో నృపః।

త్వాం ధ్యాయంతి దివారాత్రం శృణ్వతి శృణ్వతి
త్వద్గుణాన్వదతేఽనిశమ్॥౨.౫౧.౨౦॥

ధన్యోఽసి జన్మసాఫల్యం కృతం పుణ్యవతా త్వయా ।

త్వద్దర్శనాత్ప్రతరం నష్టం పాపం తమో మహత్ ॥౨౧॥

న జానీవస్తపః కిం తే కృతం జన్మాన్తరేషు చ।

పరబ్రహ్మస్వరూపోఽయం బాలరూపీ వినాయకః ॥౨౨॥

భవతాం గృహమాగత్య నానాలీలా అదర్శయత్ ।

దేవస్య దేవభక్తస్య మహిమా నైవ గోచరః ॥౨౩॥

యతో వినాయకో దేవస్త్వాం చిన్తయతి సర్వదా ।

త్వదర్థం ప్రేషితం యానం దివ్యం వైభవసంయుతమ్ ॥౨౪॥

న యావో దివ్యలోకం త్వాం తదాజ్ఞావశవర్తినౌ ।

శీఘ్రమానయతాం కాశీరాజమిత్యాహ నౌ విభుః ॥౨౫॥

శృణ్వత్సు సర్వలోకేషు శుశ్రావ స వచస్తయోః ।

అమృతాబ్ధౌ నిమగ్నోఽభూదానన్దాశ్రు సృజన్ముహుః ॥౨౬॥

దేహావస్థాం పునర్లబ్ధ్వా ప్రణమ్య తౌ ఉవాచ సః ।

ధన్యం జన్మ చ పితరౌ నిష్ఠా భక్తిశ్చ సమ్పదా ॥౨౭॥

యద్దుర్లభో మయా దృష్టౌ చరణౌ వాం శుభావహౌ ।

వినాయకస్వరూపేణ ప్రాప్తౌ నేతుం పరం స్థలమ్ ॥౨౮॥

ఇక్షుసాగరమధ్యస్థం దుర్దర్శం చర్మచక్షుషామ్ ।

యన్నిర్గుణం చిదానన్దం పరం బ్రహ్మ సనాతనమ్ ॥౨౯॥
విశ్వోత్పత్తిస్థితిలయహేతుభూతమగోచరమ్ ।

యదణుభ్యోఽప్యణుతరం స్థూలాత్స్థూలతరం చ యత్॥౨.౫౧.30॥

సర్వత్రగమసక్తం చ సాకారం గుణభోక్తృ చ ।

నానారూపమరూపం చ భూభారహరణోద్యతమ్ ॥3౧॥

తేన మే రజకభూతస్య కృపేయం మహతీ కృతా।

ఇత్యుక్త్వా స నమస్కృత్య సర్వానాలింగ్య ప్రేక్ష్య చ ॥3౨॥

దూతావూచే త్వారుహతం ప్రణిపాతపురః సరమ్ ।

పశ్చాదహం సమారోక్ష్యే విమానం మర్త్యదుర్లభమ్ ॥33॥

అమాత్యాభ్యాం నమస్కృత్య పుత్రం దత్వా తయోః కరే।

ప్రజానాం పాలనం కార్యం ధర్మేణ చ బలేన చ ॥3౪॥

ముద్గలేన చ తత్రోక్తమనుభూతమిదం మయా ।

ఇత్యుక్త్వా చర్మదేహేన రురోహ యానముత్తమమ్ ॥3౫॥

అధిష్ఠితం తు దూతాభ్యాం పూజితాభ్యామనేకధా ।

ఆరుఢస్య చ తత్రాస్య దేహోఽభూద్రవిసన్నిభః ॥3౬॥

దివ్యైర్గన్ధైరలంకారైస్తాభ్యాం సంపూజితోంఽశుకైః ।

గతౌ తౌ వాయువేగేన దర్శయన్తౌ చ తౌ నృపమ్ ॥3౭॥

భూతప్రేతపిశాచానాం లోకం దుష్కృతకర్మణామ్ ।

యత్ర తే వికృతాకారా ఊర్ధ్వపాదా అధోముఖాః ॥3౮॥

పృష్ఠభాగముఖాః కేచిన్మస్తకాక్షాస్తథాఽపరే ।

హృది నేత్రాః పృష్ఠనేత్రాః సూక్ష్మకణ్ఠా మహోదరాః ॥3౯॥

యథా రశ్మౌ జాలగతే భ్రమన్తి పరమాణవః ।

తథా భ్రమన్తి గగనేఽనేకరూపాః సుదుఃఖినః॥౨.౫౧.౪౦॥

కోఽయం లోకో దూతవరౌ బ్రూతం మ ఇతి సోఽబ్రవీత్ ॥౪౧॥ (౨౨౩౬)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే ఏకపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥౫౧॥

అధ్యాయ ౫౨ ప్రారంభ :-

దూతావూచతుః ।

ప్రేతభూతపిశాచానాం లోకోఽయం రాజసత్తమ ।

నిన్దాపైశూన్యతాస్తేయకృతో యాన్త్యత్ర భూపతే ॥౧॥

తతోఽగ్రే పశ్యతి స్మాసౌ లోకావసురరక్షసామ్ ।

యత్ర తే వివిధాకారా ఊర్ధ్వకేశా భయానకాః॥౨॥

ఘోరాస్యాశ్చ లలజ్జిహ్వా మేఘనాదాద్ధరోపమాః।

అగ్నికుణ్డనిభాంస్తాన్స దృష్ట్వా పప్రచ్ఛ తౌ పునః ॥౩॥

కేషామిదం పురం దూతౌ గదతం మేఽనుపచ్ఛతః ।

తావూచతురయం లోకో దుష్టదానవరక్షసామ్ ॥౪॥

శ్రౌతస్మార్తక్రియాహీనా అత్ర తిష్ఠన్తి పాపినః ।

తదగ్రే స దదర్శాథ లోకం గన్ధర్వసేవితమ్ ॥౫॥

రౌప్యస్వర్ణగృహా యత్ర రత్నకాంచనభూమయః ।

నరనార్యః కామరతో్య నృత్యగానవిశారదాః ॥౬॥

అతిసౌఖ్యకరం తం స దృష్ట్వా పప్రచ్ఛ తౌ పునః।

కేషామిదం పురం దూతౌ గదతం మేఽనుపృచ్ఛతః ॥౭॥

తావూచతుః ।

గన్ధర్వనగరం చేదం దేవస్థానేషు గాయకాః।

ప్రాప్నువన్తి మహాపుణ్యాదిదం పురమనుత్తమమ్ ॥౮॥

సిద్ధచారణయక్షాణాం గుహ్యకానాం పురం మహత్ ।

నానావ్రతైస్తథా దానైర్గమ్యం పుణ్యసముచ్చయైః ॥౯॥

దూతౌ చ తౌ నృపం పశ్చాద్దర్శయేతాం గరీయసీమ్।

ఇన్ద్రస్య నగరీం రమ్యామశ్వమేధశతార్జితామ్ ॥౨.౫౨.౧౦॥

సువర్ణరత్నగోదానరథాశ్వగజదానతః।

గమ్యాం తీర్థాభిషేకాద్యైః పుణ్యైర్నానావిధైరపి॥౧౧॥

యత్రేన్ద్రభవనం రమ్యం దర్శయేతాముభౌ నృపమ్ ।

నృపో నిరీక్ష్య తౌ ప్రోచే యచ్ఛ్రుతం దృష్టమేవ తత్ ॥౧౨॥

అగ్నిలోకం తతోఽగ్రే తౌ దర్శయేతాం నృపం శుభమ్ ।

యత్రాగ్నిహోత్రిణో వహ్నితేజసో భాన్త్యనేకశః ॥౧౩॥

తతోఽగ్రే దర్శయేతాం తౌ యమలోకం శుభాశుభమ్ ।

యత్ర పుణ్యకృతో యాన్తి తథా పాపకృతోఽపి చ ॥౧౪॥

స ధర్మః సుకృతాం భాతి క్రూరో దుష్కృతకర్మణామ్ ।

సుకృతః సర్వభోగాంస్తు దుష్కృతో నరకానపి ॥౧౫॥

భుంజతే ప్రాణినః స్వస్వకర్మభోగాననేకశః ।

కుమ్భీపాకే చ పచ్యన్తే ఛిద్యన్తే చాసిపత్రకైః ॥౧౬॥

అయోఘనేన తాడ్యన్తే కృత్యన్తే కణ్టకైరపి ।

తామిస్రం చాన్ధతామిస్రే కృమికుణ్డే సపూయకే ॥౧౭॥

పాత్యన్తే నరకే ఘోరే దుష్కృతః ప్రాణినః స తాన్ ।

నిరీక్ష్యామీలయన్నేత్రే యాతం యాతమితి బ్రువన్ ॥౧౮॥

తతోఽగ్రే దర్శయేతాం తౌ కౌబేరం లోకముత్తమమ్ ।

అత్యాశ్చర్యకరం శక్రలోకాదతివరం పరమ్ ॥౧౯॥

రత్నకాంచనయుక్తాని గృహాణి దీప్తిమన్తి చ ।

రత్నకాంచనదానేన తులాదానైశ్చ కోటిశః ॥౨.౫౨.౨౦॥

ప్రాప్నువన్తి మహాభాగాః కౌబేరం లోకముత్తమమ్ ।

తతోఽగ్రే దర్శయేతాం తౌ వారుణం లోకముత్తమమ్ ॥౨౧॥

తీర్థాన్న దానతో లభ్యం కుబేరభవనాతిగమ్ ।

అప్సు సర్వే శుష్కదేహా వసన్తి సుఖభోగినః ॥౨౨॥

వాపీకూపతడాగానాం దృశ్యన్తే జలదాయినః ।

తతోఽగ్రే దర్శయేతాం తౌ వాయులోకం సుఖావహమ్ ॥౨౩॥

దదతే వ్యజనం గ్రీష్మే సౌశీరం కర్పూరం జలమ్ ।

వసన్తి వాయులోకే తే స్వేచ్ఛానాతివిహారిణః ॥౨౪॥

తతోఽగ్రే దర్శయేతాం తౌ సూర్యలోకం దురాసదమ్ ।

పంచాగ్నిసాధనరతాః సూర్యభక్తిపరాయణాః ॥౨౫॥

అవాప్తకామా మునయః సర్వే తే సూర్యవర్చసః ।

నివసన్తి నిరాబాధా బ్రహ్మకల్పశతం నరాః ॥౨౬॥

నాక్షత్రం చన్ద్రలోకం చ దర్శయేతాం నృపం తతః ।

ముక్తాఫలసువర్ణానాం దానేన సోమయాగతః॥౨౭॥

ప్రాప్నువన్తి మహాత్మానో లోకమేనం సుపుణ్యతః ।

గోలోకం చ తతోఽగ్రే తౌ దర్శయేతాం నృపం తదా ॥౨౮॥

గోసహస్రాణి యే దద్యుర్బ్రాహ్మణేభ్యో యథావిధి ।

రోమసంఖ్యైస్తు కల్పైస్తే గోలోకే నివసన్తి హి ॥౨౯॥

సత్యలోకం తతోఽగ్రే తౌ దర్శయేతాం చిరన్తనమ్ ।

సత్యవ్రతా వేదవిదో వేదాధ్యయనతత్పరాః ॥౨.౫౨.౩౦॥

సదాచారాః శాస్త్రవిదః పురాణపాఠకాశ్చ యే।

అన్నదానరతా యజ్ఞకర్తారస్తీర్థసేవినః ॥౩౧॥

అప్రతిగ్రాహకా విప్రాః పరోపకృతికారిణః ।

తపస్వినో దానపరాః సత్యలోకం వ్రజన్తి తే ॥౩౨॥

గవ్యూత్యష్టసహస్రేణ విస్తీర్ణం తావదాయతమ్ ।

యత్ర బ్రహ్మ మునిగణైర్గణై రాజర్షిణాం పరైః ॥౩౩॥

దేవర్షీణాం దానవానాం గన్ధర్వాప్సరసాం తథా ।

స్తూయమానో దివారాత్రం సేవ్యతే భక్తితత్పరైః ॥౩౪॥

యత్రేన్ద్ర భవనామాని గృహ్యాణి పరితా లసన్ ।

తం దృష్ట్వా నృపతిర్లోకం విస్మితః ప్రాహ తౌ తదా ॥౩౫॥

నృప ఉవాచ ।

ధన్యోఽస్మ్యనుగృహీతోఽస్మి గణేశేన కృపావతా ।

భవద్భ్యాం చ యతో దృష్టాః స్వర్గలోకాః సుదుర్లభాః॥౩౬॥

క ఉవాచ।

తం పునర్దర్శయేతాం తౌ వైకుణ్ఠం విశ్రుతం త్రిషు ।

లోకేషు తత్ర గచ్ఛన్తి వైష్ణవా భక్తితత్పరాః॥౩౭॥

సర్వలోకేషు శ్రేష్ఠం తం నోపమా యస్య విద్యతే ।
శేషో న వర్ణనే శక్తోఽనేకవక్త్రో న చాత్మభూః ॥౩౮॥
ఊర్ధ్వంస్నాయీ ఝషస్నాయీ మేషస్నాయీ తిలాన్నదః ।
గోదో గీతాధ్యయనవాన్ప్రాణినాం చోపకృచ్చ యః ॥౩౯॥
విష్ణులోకం వ్రజత్యాశు సహస్ర పంచయోజనమ్ ।
సూర్యచన్ద్రప్రకాశాని విశ్వకర్మకృతాని చ ॥౨.౫౨.౪౦॥
మన్దిరాణి ప్రభాసన్తి రత్నకాంచన రాజతైః ।
యేషు నా ప్రవిశత్యేవ తమోరత్నమరీచిభిః ॥౪౧॥
పరివారయుతో లక్ష్మ్యా యత్ర తిష్ఠతి దైత్యహా ।
జహర్ష నృపవర్యోఽసౌ దృష్ట్వా తత్పుణ్యసంచయాత్ ॥౪౨॥
తతోఽగ్రే దర్శయేతాం తౌ కైలాసం గిరిశాలయమ్ ।
మేరోస్తు శిఖరే రమ్యేఽయుతయోజనవిస్తృతే ॥౪౩॥
రవిచన్ద్రప్రకాశాని హర్మ్యాణి యత్ర భాన్తి చ ।
యత్ర పంచాక్షరజపా రుద్రాధ్యాయజపాశ్చ యే ॥౪౪॥
అనేకసాధనరతాః పుణ్యవన్తో వ్రజన్తి హ ।
తం దృష్టవా ప్రాహ నృపతిర్వినాయకప్రసాదతః ॥౪౫॥
దృష్ట్వా సర్వే దేవలోకాః పుణ్యదా దర్శనాన్నృణామ్ ।
తతోఽగ్రేణ రవిశ్చన్ద్రః సహస్రయోజనావధి ॥౪౬॥
విమానప్రభయా యాతి న చ పశ్యన్తి కించన ।
మేఘనాదనిభం శబ్దం శుశ్రావ దుఃసహం నృపః ॥౪౭॥
గిరివర్యప్రకాశానాం భ్రమరాణాం సమన్తతః ।

కస్య శబ్దః శ్రూయతేఽయమితి పప్రచ్ఛ తౌ నృపః ॥౪౮॥

కదా ద్రక్ష్యామి దేవస్య పాదపద్మమితి స్ఫుటమ్ ।

దదర్శ పురతో రాజా శక్తిం భ్రామరికాం దృఢామ్ ॥౪౯॥

అనేకాదిత్యసఙ్కాశాం బ్రహ్మాణ్డగ్రాససాహసామ్ ।

ప్రసారితముఖాం భీమాం దృష్ట్వా మూర్చ్ఛామియాన్నృపః ॥౨.౫౨.౫౦॥

ఆశ్వాస్య నిన్యతుస్తం తు దూతావగ్రే నృపం తదా ।

తత ఆధారశక్తిం స తతోఽప్యతిభయఙ్కరామ్ ॥౫౧॥

దృష్టవా చకమ్పే నృపతిర్భ్రామరీమస్తకే స్థితామ్ ।

కరాలకేశాం లమ్బోష్ఠీం దీర్ఘజిహ్వాం ప్రభాయుతామ్ ॥౫౨॥

ఆశ్వాసితో వ్రజన్నగ్రే సోఽపశ్యత్కామదాయినీమ్ ।

ఆధారశక్తిం సంవిష్టాం యోజనాయుతవిస్తృతామ్ ॥౫౩॥

భ్రమన్తి పర్వతా యస్యాః శ్వాసవాయువివర్తనాత్ ।

వజ్రాతినిష్ఠురైర్దైహైర్యస్యాస్తిష్ఠతి సా పురీ॥౫౪॥

వదతః స్మ నృపం దూతౌ పశ్య స్వానన్దపత్తనమ్ ।

యద్ధ్యానపరితృప్తోఽసి కోటిసూర్యనిభం శుభమ్ ॥౫౫॥

రత్నకాంచనసంభిన్నా భాతి యత్ర గృహాః పరే ।

ముక్తారజతసూర్యాశ్మనిమితాశ్చ సహస్రశః ॥౫౬॥

నీలాశ్మకుట్టిమా యత్ర పుమాంసో యత్ర వహ్నిభాః ।

యత్ర వాపీకూపతడాగా భాన్తి చ సరాంసి చ ॥౫౭॥

స్వచ్ఛశీతామ్బునీలాని పీతరత్నతటాని చ ।

యదమ్బుపానాన్న జరా న క్షుద్రోగో నృణాం భవేత్ ॥౫౮॥

ఆక్రీడా విమలా నానావృక్షవల్లీవిరాజితాః।

దివ్యౌషధ్యో దివా సూర్యకోటిభా భాన్తి యత్ర చ॥౫౯॥

చన్ద్రపృష్ఠే ప్రపశ్యన్తి కలంకరదితే ముఖమ్ ।

విలాసినీజనా యత్ర సర్వదాఽధోగతే నిశి॥౨.౫౨.౬౦॥

యత్రపుష్పవనామోదః శ్రమం హన్తి విహారిణామ్ ।

ఇక్షుసాగరతీరం తత్రాప్యోత్తేరురుర్ముదా యుతాః ॥౬౧॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే ద్విపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః ॥౫౨॥

అధ్యాయ ౫3 ప్రారంభ -

బ్రహ్మోవాచ ।

పపురిక్షురసం పుణ్యనిచయైర్లభ్యమంజసా ।

తన్మధ్యే పద్మినీ శ్వేతా సహస్రదలపద్మయుక్ ॥౧॥

సహస్రకిరణప్రఖ్యం తస్యాం యత్పద్మముత్తమమ్ ।

తన్మధ్యే తస్య దేవస్య పర్యంకోతిమనోహరః ॥౨॥

దివ్యాస్తరణసంపన్నో దివ్యధూపైః సుధూపితః।

దివ్యనానాకుసుమవాన్స్వప్రభై రత్నసంచయైః ॥3॥

భాసయన్స్వప్రభయా సర్వా దిశో విదిశ ఏవ చ ।

వ్యజనైర్వీజ్యమానః స తత్ర శేతే వినాయకః

॥౪॥ కోటిచన్ద్రనిభో నానాలంకారో నాగభూషణః ।

రమ్భాస్తమ్భనిభం శుణ్డాదణ్డం రదనసున్దరమ్ ॥౫॥

దధద్దివ్యామ్బరచ్ఛన్నో భాలనేత్రః కిరీటవాన్ ।

కుణ్డలే చాంగదే ముద్రా కటిసూత్రం మహాధనమ్ ॥౬॥

సిద్ధిబుద్ధీ సిద్ధిహేతూ పాదౌ సర్వహతోఽస్య హ।

అణిమాగరిమాశ్వేతచామరైర్వీజితః స్మ హ ॥౭॥

జ్వాలినీ తేజినీ దీప్యమానే చోభయతః స్థితే ।

దివ్యగన్ధేన లిప్తాంగో దివ్యమాలావిభూషితః ॥౮॥

మహిమా ప్రథిమాదాయ స్థితే దృష్టిసమీపతః ।

జవం గణ్డూషపాత్రం చ ఛత్రం కాంచనరత్నయుక్ ॥౯॥

తతో దూతౌ కరే ధృత్వా తం నృపం పురతోఽస్న తు ।

ఈక్షేతే వాగవసరం తతో దేవోఽన్వబుధ్యత ॥౨.౫౩.౧౦॥

తౌ దూతావూచతుర్దేవమానీతోఽయం తవాజ్ఞయా।

ప్రణమ్య చ స్థితౌ దూరం తదాజ్ఞాపేక్షకావుభౌ ॥౧౧॥

తస్మిన్నవబుద్ధే రాజా స ప్రణనామ కృతాంజలిః ।

ఉవాచ పరమప్రీత్యా ధన్యో వంశో మమాద్య హ ॥౧౨॥

పితరౌ జన్మ విద్యా చ తపో దృష్టిః సుతాదయః ।

యేన మే దర్శితం బ్రహ్మ ధ్యేయం పదయుగం తవ ॥౧౩॥

న బ్రహ్మలోకే కైలాసే శక్రలోకేఽపి వైభవః ।

ఏతాదృశోఽదర్శి మయా నాన్యలోకేఽపి కశ్చన ॥౧౪॥

దూతావూచ ఆస్యతాం స తతస్తౌ చ నిషేదతుః ।

తతోఽపశ్యద్బాలరూపం ద్విభుజం స వినాయకమ్ ॥౧౫॥

యేన తౌ నిహతౌ దైత్యౌ దేవాన్తకనరాన్తకౌ ।

అతిగౌరం కోమలాంగే హిమకర్పూరసన్నిభమ్ ॥౧౬॥

న శశాక తదా వక్తుం బాష్పరుద్ధమహాగలః ।

ఆనన్దాశ్రునదీ పూరైరాసించస్తత్పదద్వయమ్ ॥౧౭॥

విజ్ఞాయ తన్మహాభక్తిముత్థాప్యాలింగ్య విఘ్నరాట్ ।

మూర్ధ్న్యాఘ్రాతశ్చ పితృవద్బహుకాలగతః సుతః ॥౧౮॥

దేవోఽపి బాష్పకణ్ఠోఽభూదుభౌ రోమాంచసంయుతౌ ।

ఉభౌ సుఖాబ్ధి సంమగ్నౌ దేహాతీతౌ యథా మునీ ॥౧౯॥

ఉవాచ వచనం పశ్చాద్బాలరూపీ వినాయకః ।

త్వద్గృహేఽనేకధా తాత క్రీడతా యత్కృతం మయా ॥౨.౫౩.౨౦॥

తత్జ్ఞాన్తం హి త్వయా సర్వం శుభం వా యది వాఽశుభమ్ ।

నిహతా బహవో దైత్యా ధరాభారశ్చ సంహృతః ॥౨౧॥

పాలితాః సాధులోకాశ్చ స్థాపితా ధర్మసేతవః ।

తవాజ్ఞయా పునర్యాతః కశ్యపం సృష్టికారకమ్ ॥౨౨॥

ప్రణమ్య తం నిజం లోకం ప్రాప్తోఽముం సర్వవైభవమ్ ।

త్వామేవ పరిచిన్త్యాహం విశ్రాన్తిం న లభే క్వచిత ॥౨౩॥

తవాదిభావం జ్ఞాత్వాఽహం ముద్గలం మునిపుంగవమ్ ।

అప్రేషయం తవ గృహే తదనుగ్రహతస్త్వయా ॥౨౪॥

ప్రాప్తం స్థానం ముద్గలేన భక్తేనేదం త్వయాఽపి చ ।

యదగమ్యం సదా దేవైర్బ్రహ్మాద్యైర్మునిపుంగవైః ॥౨౫॥

క ఉవాచ ।

పీత్వా వాగమృతం తస్య నృపో నత్వా పునఃపునః ।

ఉవాచ ధైర్యమాలమ్బ్య తుష్టావ చ యథామతి ॥౨౬॥

నృప ఉవాచ ।

నమామి తే నాథ పదారవిన్దం బ్రహ్మాదిభిర్ధ్యేయతమం శివాయ ।

యత్పద్మపాశాసిపరశ్వధాదిచిహ్నితం విఘ్నహరం నిజానామ్ ॥౨౭॥

యదర్చ్యతే విష్ణుశివాదిభిః సురైరనేకకార్యార్థకరైర్నరైశ్చ ।

అనేకశో విఘ్నవినాశదక్షం సంసారతప్తామృతవృష్టికారి ॥౨౮॥

నమామి తే నాథ ముఖారవిన్దం త్రిలోచనం వహ్నిరవీన్దుతారమ్ ।

కృపాకటాక్షామృతసేచనేన తాపత్రయోన్మూలనదృష్టశక్తి ॥౨౯॥

నమామి తే నాథ కరారవిన్దమనేకహేతిక్షతదైత్యసంఘమ్ ।

అనేకభక్తాభయదం సురేశ సంసారకూపోత్తరణావలమ్బమ్ ॥౨.౫౩.౩౦॥

త్వమేవ సత్త్వాత్మతయా బిభర్షి సృజస్యజో రాజసతామవాప్య ।

తమోగుణాధారతయా చ హంసి చరాచరం తే వశగం గణేశ ॥౩౧॥

యః శుద్ధచేతా భజతేఽనిశం త్వామాక్రమ్య విఘ్నాన్ పరిధావసి త్వమ్ ।

స త్వాం వశే కృత్య సుఖం హి శేతే వత్సం యథా గౌరివ ధావసి త్వమ్ ॥౩౨॥

యేఽన్యే భజన్తః సమవాప్య తాపాన్సంసారచక్రే బహుధా భ్రమన్తః ।

కదాపి తేఽనుగ్రహమాప్య తేఽపి భజన్తి మానుష్యమవాప్య తేఽపి ॥౩౩॥

ధరారజః కోఽపి మిమీత నాకే తారా గణం వారిముచాం చ ధారాః ।

నాలం గుణానాం గణనాం హి కర్తుం శేషో విధాతా తవ వర్షపూగైః ॥౩౪॥

నిరాకృతేస్తే యది నాకృతిః స్యాదుపాసనాకర్మవిధిర్వృథా స్యాత్ ।

గుణప్రపంచః ప్రకృతేర్విలాసా జనస్య భోగశ్చ తథా కథమ్ స్యాత్ ॥౩౫॥

సత్సంగతిశ్చేత్సదనుగ్రహః స్యాత్సకర్మనిష్ఠా సదనుస్మృతిశ్చ ।

చిత్తస్య శుద్ధిర్మహతీ కృపా తే జ్ఞానం విముక్తిశ్చ న దుర్లభా స్యాత్ ॥౩౬॥

క ఉవాచ ।

ఇతి స్తోత్రం సమాకర్ణ్య పరితుష్టో వినాయకః ।

ఉవాచ కాశీరాజం స వరం వృణు హృది స్థితమ్ ॥౩౭॥

నృప ఉవాచ ।

జాతం వరస్య కృత్యం మే యత్రాహం హి సమాగతః ।

ఇతః పునర్జన్మమృతీ న స్యాతాం తద్విధీయతామ్ ॥౩౮॥

క ఉవాచ ।

స్తోత్రేణ ప్రీతస్తం ప్రాహ తథేతి దివ్యదేహినమ్ ।

స్థాపయామాస నికటే కల్పకోటియుగావధి ॥౩౯॥

మునే స్తోత్రం మయా తస్మాత్ప్రాప్తం తస్య ప్రసాదతః ।

నారదాయ మయా ప్రోక్తం నారదో గౌతమాయ చ ॥౨.౫౩.౪౦॥

ప్రాహ సోఽపి మునీన్సర్వాన్సర్వకామఫలప్రదమ్ ।

జ్ఞానేన్ద్రే మోక్షదం విఘ్ననాశనం పావనం పరమ్॥౪౧॥

యః పఠేత్స లభేద్భక్తిం గణేశసన్నిధౌ నరః ।

విద్యాకామో లభేద్విద్యాం త్రిసన్ధ్యం యః పఠేన్నరః ॥౪౨॥

పుత్రకామో లభేత్పుత్రాంజయకామో లభేజ్జయమ్ ।

ఏవం సర్వం సమాఖ్యాతం యద్యత్పృష్టం త్వయా మునే ॥౪౩॥

ఆఖ్యానం కాశిరాజస్య కిమన్యచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛసి ।

భృగురువాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా బ్రహ్మవాక్యం వ్యాసో నిఃసంశయో గిరః ॥౪౪॥

పునః పప్రచ్ఛ సుమతిర్విస్తరేణ కథాన్తరమ్ ।

వ్యాస ఉవాచ ।

శుక్లస్యాతిదరిద్రస్య హృతం దారిద్ర్యమాదరాత్ ॥౪౫॥

భుక్త్వా కదన్నం తద్గేహే కాశిరాజం సమేత్య చ ।

కిం చకార స దేవోఽపి కాశిరాజశ్చ తద్వద ॥౪౬॥

కథం తౌ నిహతౌ దైత్యౌ భూభారశ్చ కథం హృతః ।

స్థాపితశ్చ కథం ధర్మస్తన్మే శంస యథావిధి ॥౪౭॥

క ఉవాచ ।

కథయామి సమాసేన చరితం బాలరూపిణః ।

హృత్వా శుక్లస్య దారిద్ర్యం యద్యత్తేన కృతం మునే ॥౪౮॥ (౨౩౪౫)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే రాజ్ఞస్యానన్దప్రాప్తివర్ణనం నామ త్రిపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥౫౩॥

అధ్యాయ ౫౪ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

భుక్త్వా శుక్లగృహే దేవో యావత్క్రీడతి చత్వరే ।

క్షణం సుష్వాప మధ్యే స తతో నాగరికా జనాః ॥౧॥

భోజనాయ సమారమ్భం కృత్వా మునిసుతస్య హ ।

కాశిరాజగృహం తావదాకారయితుమాగతాః ॥౨॥

తానూచే కాశిరాజస్తు క్రీడన్క్రీడన్నితో గతః ।

పశ్యన్తి స్మ తతో లోకా గృహేగృహే వినాయకమ్ ॥౩॥

శుక్లస్య స గృహం యాత ఇతి కేచిత్సమూచిరే ।

తతో జనా నినిన్దుస్తం దేవం శుక్లమకించనమ్ ॥౪॥

జనా ఊచుః ।

ఉగ్రష్టస్తు కణ్ఠకాన్భుంక్తే హిత్వా కోమలపల్లవాన్ ।

అస్మానాఢయాన్విహాయాసౌ దరిద్రస్య గృహం గతః ॥౫॥

వృద్ధైవేశ్వరతాం నీతో రాజ్ఞా బాలో యదీశ్వరః ।

స్యాదయం చేత్తదా కుర్యాత్సంతుష్టిం సర్వచేతసామ్ ॥౬॥

కదన్నం తదపి స్వల్పం కథం భోక్ష్యతి బాలకః ।

కేచిత్సతుష్పరుషాస్తేషు తమానయితుముత్సుకాః ॥౭॥

ఇతస్తతః ప్రధావన్తి విజ్ఞాతుం వినాయకమ్ ।

పప్రచ్ఛుర్మార్గగాంల్లోకాన్క్వచిద్దృష్టో వినాయకః ॥౮॥

పృష్ట్వా పృష్ట్వా వ్రజన్తి స్మ జనాస్తద్భక్తి

తత్పరాః । కేచిదుచుః శుక్లగృహం గతః స్యాదితి తాన్ప్రతి ॥౯॥

తే శీఘ్రం తద్గృహం యాతా జ్ఞాత్వా సుప్తం వినాయకమ్ ।

అతిష్ఠన్సత్త్వికాస్తూష్ణీం ప్రబుద్ధః స్యాద్యదా విభుః ॥౨.౫౪.౧౦॥

తదైనం ప్రార్థయామేతి రాజసాస్తు తమబ్రువన్ ।

ఉత్తిష్ఠ యాహి రే భౌక్తుమన్నం పర్యుషితం భవేత్ ॥౧౧॥

త్వదర్థం నగరే లోకాః కోలాహలం ప్రకుర్వతే ।

దరిద్రస్యాస్య శుక్లస్య శుక్లభిక్షారతస్య హ ॥౧౨॥

పర్యాప్తిశ్చాస్య భిక్షాయా జాయతే న కదాచన ।

న జలం కోఽపి పిబతి తస్య గేహే కథం భవాన్ ।

భుక్తవాన్కుత్సితం చాన్నం కశ్యపస్యాత్మజోఽపి సన్ ॥౧౩॥

కేచిత్తం వివిధైర్వాక్యైర్వినిన్దుస్తుష్టువుః పరే ।

మునిరువాచ ।

ఏవం శ్రుత్వా సర్వవాక్యమువాచ కశ్యపాత్మజః ॥౧౪॥

దేవ ఉవాచ ।

భక్త్యోపపాదితం చాన్నం భుక్తమద్య యథేచ్ఛతః ।

పదమాత్రం హి గన్తుం మే శక్తిస్తృప్తస్య నాస్తి చ ॥౧౫।

గ్రాసమాత్రం హి భోక్తుం మే వాంఛా నాస్త్యధునా జనాః ।

క ఉవాచ ।

ఏవం నిష్ఠురతాం జ్ఞాత్వా జనాస్తే విరసాస్తదా ॥౧౬॥

ఊచుః పరస్పరం కేచిత్కర్తవ్యం కిం హి బాలకే ।

సోఽపి విహ్వలతాం జ్ఞాత్వా పురవాసిజనస్య హ ॥౧౭॥

ఏకోఽనన్తత్వమాపేదే ఘటాకాశ ఇవ క్షణాత్ ।

జలకుమ్భగతో యద్వత్సవితాఽనేకరూపవాన్ ॥౧౮॥

ప్రతిగృహం గతో నానాక్రీడాసక్తోఽభవద్విభుః ।

క్వచిత్సోపాన మార్గేషు క్వచిద్దోలాగతోఽపి చ ॥౧౯॥

క్వచిచ్ఛ పర్యంకగతః క్వచిత్సౌధగతోఽపి చ।

క్రీడతే హసతే క్వాపి గృహబాలైర్భునక్తి చ ॥౨.౫౪.౨౦॥

అధ్యేతి క్వాపి శాస్త్రాణి పాఠయత్యపి కుత్రచిత్ ।

తం దృష్ట్వా స్వగృహం యాతం కాశిరాజేన సంయుతమ్ ॥౨౧॥

జహృషే స గృహస్వామీ ధన్యోఽహమితి చాబ్రవీత్ ।

ఏవం సర్వగృహే రాజసహితోఽసౌ వినాయకః ॥౨౨॥

క్వచిదభ్యజ్యతే తైలైః స్నాతి క్వాపి శుభైర్జలైః ।

పాదప్రక్షాలనం క్వాపి క్రియతే పరమాదరాత్ ॥౨౩॥

ఉపచారైః షోడశభిః పూజ్యతే క్వాపి భక్తితః ।

భుజ్యతే పరమాన్నేన బాలభావాద్యథా తథా ॥౨౪॥

క్వచిన్నానాపరిమలైః కస్తూరీచన్దనాదిభిః ।

అర్చ్యతే సుమనోభిశ్చ నైవేద్యైర్వివిధైరపి ।

సేవ్యతే గృహపత్నీభిః శిశుభిః సేవకైరపి ॥౨౫॥

భుక్త్వా యథేష్టం సుష్వాప పాదసంవాహనాదిభిః ।

వేదాపరాయణరతః క్వాపి గానరతస్తు సః ॥౨౬॥

శృణోతి సత్కథాం క్వాపి హరేరపి కథాం క్వచిత్ ।

క్వచిచ్చ ప్రమదానృత్యం పశ్యతి స్మ నృపేణ సః ॥౨౭॥

ఆరార్తిక్యైశ్చ వివిధైః క్వాపి నీరాజ్యతే విభుః ।

క్వచిచ్చ పాశహస్తోఽసౌ క్రీడతే క్షుద్రబాలకైః ॥౨౮॥

పురాణం వాచ్యతే క్వాపి ధర్మశాస్త్రం స్మృతిస్తథా।

ఏవం సర్వగృహే భుక్త్వా సర్వేషాం కామపూరకః॥౨౯॥

యస్య యస్య యథా వాంచ్ఛా తథా తాం వ్యదధాద్విభుః।

సుప్రసన్నో మహాదేవో యథాకల్పద్రుమోఽపి చ॥౨.౫౪.౩౦॥

యథా చిన్తామణిః కామధేనుర్వాఽఖిలకామదా।

దీననాథేతి యన్నామ కృతం తత్సార్థకం తదా॥౩౧॥

దేవదున్దుభయో నేదుః పుష్పవృష్టిర్గృహే గృహే ।

దృష్ట్వేత్థం కాశిరాజాఽసౌ భ్రాన్త ఊచే నిజాన్నృతి॥౩౨॥

అయం వినాయకో బాలః సన్నిధౌ మమ తిష్ఠతి।

స కథం సర్వగృహగః పూజ్యతే సర్వమానవైః।।౩౩॥

గృహే గృహే తు స కథం తిష్ఠత్యత్రాపి సామ్ప్రతమ్ ।

యో మామాకారయతి తం వదామి చ పునః పునః॥౩౪॥

వినా వినాయకం యామి కథం భోక్తుం భవద్గృహే ।

గృహమధ్యస్థితం చాన్నం భుంజే కాశ్యపసంయుతః ॥౩౫॥

తం భుక్తవన్తం త్యక్త్వైవ బహిస్థమత దృష్టవాన్ ।

ఇతస్తతోఽబ్రువంల్లోకా దృఢవిస్మితమానసాః ॥౩౬॥

నానాగృహగతో భుంక్తే కాశిరాజయుతో విభుః ।

ఆకర్ణ్య వచనం తేషాం హసన్నూచే నృపః స తాన్ ॥౩౭॥

వినా మాం స కథం యాతో భోక్తుం నానాగృహానితి ।

తతో గృహాణి ద్విత్రీణి గత్వా రాజా హి దృష్టవాన్ ॥౩౮॥

స్వం చ కశ్యపపుత్రం చ భుక్తవన్తం గృహే గృహే ।

ఏతస్మిన్నన్తరే ప్రాప్తౌ స్నాత్వా తౌ మునిసత్తమౌ ॥౩౯॥

భుక్త్యర్థం భ్రమమాణౌ తౌ సనకశ్చ సనన్దనః ।

పురీం మహోత్సవయుతాం వినాయకమయీం శుభామ్ ॥౨.౫౪.౪౦॥

యద్యద్గృహం ప్రవిశతస్తత్ర తత్ర వినాయకమ్ ।

పశ్యతః స్మరతస్తౌ తు యాతః స్మ బహిరేవ చ ॥౪౧॥

భుక్తం చ భుక్తవన్తం చ సుప్తం క్రీడన్తమేవ చ ।

జపన్తం చ పఠన్తం చ పాఠయన్తం చ పశ్యతః ॥౪౨॥

ఏవం సర్వత్ర తం దృష్ట్వా పరస్పరమథోచతుః ।

న స్థలం భోజనార్థాయ దృశ్యతేఽథాత్ర నిర్మలమ్ ॥౪౩॥

యావః శుక్లగృహం కర్తా స నానాతిథ్యమాదరాత్ ।

ఇత్యుక్త్వా తద్గృహం యాతో దృష్టస్తత్రాపి కాశ్యపః ॥౪౪॥

అధోముఖౌ క్షుధార్తౌ తౌ యాతః స్మ నగరాద్బహిః।

పశ్యతః స్మ పరాం మూర్తిం స్ఫుటాం వైనాయకీం శుభామ్ ॥౪౫॥

అన్తర్హృది చ నేత్రే స్వే నిమీల్యోన్మీల్య వా పునః।

అధశ్చోర్ధ్వం చాన్తరాలే దిక్షు చైవ విదిక్షు చ ॥౪౬॥

తస్థతుస్తౌ తతః పశ్చాద్ధ్యానస్తిమితవీక్షణౌ ।

క్షణముద్ఘాట్య నయనే వినాయకస్వరూపిణమ్ ॥౪౭॥

పరస్పరం పశ్యతి స్మ సనకస్తం పరోఽపి తమ్ ।

యం దేవం తౌ ధ్యాయతః స్మ పశ్యతస్తం వినాయకమ్ ॥౪౮॥

సర్వవ్యాపీ సర్వరూప ఆవిరాసీత్తయోః పురః।

దశబాహుః సింహగతః సిద్ధిబుద్ధివిరాజితః ॥౪౯॥

సుప్రకాశం కిరీటం చ కుణ్డలే చాంగదే దధత్ ।

దివ్యగన్ధం చ మాల్యం చ నాగం చన్ద్రార్ధమేవ చ ॥౨.౫౪.౫౦॥

కస్తూరీతిలకం దివ్యే వసనే దశనప్రభే।

సౌమ్యతేజాః సుమనసాం దుష్టానాం దుర్నిరీక్షణః ॥౫౧॥

త్యక్త్వా భ్రమన్తు తత్త్వజ్ఞౌ ప్రణమేతాం వినాయకమ్ ।

బద్ధ్వా కరపుటం తౌ తం తుష్టువాతే మహామతీ ॥౫౨॥

తౌ ఊచతుః ।

నిత్యమద్వైతమపరం పరం బ్రహ్మ సనాతనమ్ ।

తమేవ పరయా భక్త్యా పంచభూతాత్మకం విభుమ్ ॥౫౩॥

చరాచరగతం సర్వరూపిణం పరమేశ్వరమ్ ।

భ్రమన్తి యస్య రోమాఞ్చగతా బ్రహ్మాణ్డకోటయః ౫౪

స కథం స్తవనీయోఽసౌ వేదాన్తానామగోచరః ।

ఆవయోర్వాఞ్ఛితం దేవ త్వయా జ్ఞాత్వా ప్రపూరితమ్ ॥౫౫॥

న విద్మో మహిమానం తే బాలరూపధరస్య హ ।

భూభారహరణార్థాయ కాశ్యపం రూపముత్తమమ్ ॥౫౬॥

క ఉవాచ ।

అన్తర్దధే తు తద్రూపముభయోః స్తువతోః పురః ।

న పశ్యతో యదా రూపం తదా తౌ శ్రమవర్జితౌ ॥౫౭॥

ప్రాసాదం పరమం కృత్వా మూర్తిం వైనాయకీం శుభామ్ ।

బ్రహ్మవాదిత్రఘోషైశ్చ యథా దృష్టం శుభే దినే ॥౫౮॥

స్థాపయామాసతుర్నామ వరదోఽయం వినాయకః ।

గణేశతీర్థమితి చ తత్ర యత్సర ఉత్తమమ్ ॥౫౯॥

స్థాపితం నామ తస్యాపి తత్ర తత్ఖ్యాతిమాగమత్ ।

అత్ర స్నానేన దానేన గణేశ పూజనేన చ॥౨.౫౪.౬౦॥

సర్వాంన్కామానవాప్నోతి హిత్వా పాపం పురాతనమ్ ।

తత్రేయుర్మునయః సర్వే దేవాశ్చ సదిగీశ్వరాః ॥౬౧॥

దృష్ట్వా సంపూజితం దేవం స్తుత్వా నత్వా యయుః పునః ।

మునిరువాచ ।

ఏవం తౌ బాలరూపస్య ప్రభావం ద్రష్టుమాగతౌ ॥౬౨॥

దృష్టప్రభావౌ సంతుష్టౌ స్వస్థానమాపతుః పరమ్ ।

య ఇదం శృణుయాద్భక్త్యా బాలస్య చరితం శుభమ్ ॥౬౩॥

సర్వాన్కామానవాప్నోతి ప్రేత్యం బ్రహ్మమయో భవేత్ ।

న బాలగ్రహపీడా స్యాత్సర్వత్ర విజయీ భవేత్ ॥౬౪॥ (౨౪౦౯)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే బాలచరితే చతుఃపంచాశత్తమో ఽధ్యాయః ॥౫౪॥

అధ్యాయ ౫౫ ప్రారంభ :

మునిరువాచ ।

తయోస్తు గతయోః పశ్చాన్మోహాపన్నో మహానృపః ।

కాశిరాజో హయారూఢో భ్రమతి స్మ గృహే గృహే ॥౧॥

వినాయకమచక్షాణః క్వ గతో భోక్తుమిత్యుత ।

విహాయ మాం కథం యాతో మిష్టాన్నం భోక్తుమేకశః ॥౨॥

గృహే గృహే పర్యపృచ్ఛత్క్వ గతోఽసౌ వినాయకః ।

ఇదానీం బహిరాయాతో భుక్త్వా క్రీడితుముత్సుకః ॥౩॥

కాశిరాజేన సహితో వృథా త్వం పృచ్ఛసే కథమ్ ।

ఏవం నిరాకృతః సర్వైః పురవాసిజనైరసౌ ॥౪॥

పరమం శ్రమమాపన్నో కుటుమ్బ్యేకించనో యథా ।

కేచిదూచుః శుక్లగృహే క్రీడతేఽసౌ వినాయకః ॥౫॥

తతో హర్షయుతః శుక్లగృహం యాతో నృపస్తదా ।

దదర్శ చాంగణే తస్య బాలం వృషగతం విభుమ్ ॥౬॥

దృష్ట్వా తం వృషభారూఢం త్రినేత్రమివ చాపరమ్ ।

ప్రణమ్య పరయా భక్త్యా బద్ధాంజలిపుటోఽబ్రవీత్ ॥౭॥

నృప ఉవాచ ।

న బాలే సాధుచరితం న జ్ఞానం స్నేహ ఏవ చ ।

విహాయ మాం కథం భుక్తం మిష్టాన్నం వివిధం త్వయా ॥౮॥

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యమువాచ స వినాయకః ।

యత్ర యత్ర మయా భుంక్తే తత్ర భుక్తం త్వయాఽపి చ ॥౯॥

మిథ్యా త్వం భాషసే మన్ద బాలస్త్వమసి బుద్ధితః ।

వదిష్యన్తి జనాః సర్వే పచ్ఛేతి చ ససాక్షికమ్ ॥౨.౫౫.౧౦॥

శ్రుత్వా వైనాయకం వాక్యం జనా ఊచుర్నృపం తదా ।

ఇదానీం హి త్వయా భుక్తం వినాయకసమీపతః ॥౧౧।

కథం మిథ్యా భాషసే త్వం వృద్ధః సన్నృపసత్తమ ।

తతః ప్రకృతిమాపన్నో జ్ఞాతవాన్స నృపోఽబ్రవీత్ ॥౧౨॥

అజ్ఞేయా తే పరా మాయా యోగినామపి మోహినీ।

ధన్యోఽసి సర్వరూపేణ సర్వత్ర మానితో యతః ॥౧౩॥

క ఉవాచ ।

రోమాంచాంచితగాత్రః స ధ్యానమేవాన్వపద్యత ।

తతో వైనాయకం రూపం స్వయమేవాన్వపద్యత ॥౧౪॥

యథా జలం జలం క్షిప్తం జలత్వం ప్రతిపద్యతే ।

పునర్మాయాబలేనాసౌ భిన్నమూర్తిర్నృపోత్తమః ॥౧౫॥

స తు తం శిబికారూఢం నినాయ నిజమన్దిరమ్ ।

నానావాదిత్రనిర్ఘోషైర్నృత్యైర్గీతైరనేకశః ॥౧౬॥
శుశుభే బాలకోఽతీవ దేవేషు మదనో యథా ।
అనుయాతి సపత్నీకో భక్త్యా శుక్లః శనైః శనైః ॥౧౭॥
పరావర్త్య ముఖం దృష్ట్వో బాలేన వ్రీడతా భృశమ్ ।
కథం ప్రయాతో దత్త్వాఽస్మై వరం కం చ న తోషకమ్ ॥౧౮॥
ఇత్యేవం మనసా తస్మై దదౌ సమ్పత్తిముత్తమామ్ ।
కుబేరసమ్పదః శ్రేష్ఠాం సర్వాశ్చర్యకరీం విభుః ॥౧౯॥
శుక్లః పరావృత్తో దీనః సపత్నీకో మహామనాః ।
కదన్నభక్షణాద్దేవో రుష్టః కిం త్వితి చిన్తయన్ ॥౨.౫౫.౨౦॥
నాపశ్యతాం పర్ణకుటీం చిన్తాం పరమికాం యయౌ ।
తతస్తు సేవకాః శుక్లం సుగన్ధతైలమర్దనైః ॥౨౧॥
స్నాపయిత్వాఽప్యలంచక్రుర్భూషణైః కాంచనాంశుకైః ।
తథైవ తస్య పత్నీం చ బలాదివ నియోజితాః ॥౨౨॥
అత్యాశ్చర్యయుతౌ చోభౌ పశ్యతః సర్వసమ్పదః ।
రత్నకాంచనభిత్తీశ్చ మంచాన్నానాసనాని చ ॥౨౩॥
ముక్తామణిగణైశ్చిత్రాణ్యనేకాని స్థలే స్థలే ।
కాంచనాని చ భాణ్డాని వస్త్రాణ్యాచ్ఛాదనాని చ ॥౨౪॥
భక్ష్యాణ్యనేకరూపాణి ఖాద్యాని వివిధాని చ ।
దృష్ట్వేత్థం సకలం చౌభౌ పరస్పరమభాషతామ్ ॥౨౫॥
కిమిదం భవనం క్షుద్రం జాతమిన్ద్రగృహోపమమ్ ।
తతః శుక్లోఽబ్రవీత్పత్నీం వినాయకప్రసాదతః ॥౨౬॥

సర్వం జానీహి సుభగే న సమక్షం మహావిభుః ।
దదాతి తు పరాక్షేఽసౌ అల్పమాత్రేణ తోషయన్ ॥౨౭॥
స్వయం దత్తం బహుతరమల్పమేవ హి మన్యతే ।
భక్త్యోపపాదితం స్వల్పం మన్యతే బహులం విభుః ॥౨౮॥
తస్మాద్భయేన కామేన స్నేహేన రిపుభావతః ।
స్మర్తవ్యో నమనీయశ్చ స్తవ్యః పూజ్యో హితాయ చ ॥౨౯॥
మునిరువాచ । తతస్తు నగరే గుప్తౌ నరాన్తకసమీరితౌ ।
ఆస్తాం దూతౌ చిరం కాలం శూరశ్చ చపలస్తథా ॥౨.౫౫.30॥
యచ్చణ్డశబ్దాత్త్రైలోక్యం కమ్పతేఽశ్వత్థపత్రవత్ ।
యచ్ఛిరఃకమ్పతః కమ్పం యాన్తి దేవాః సవాసవాః ॥3౧॥
పరాక్రమే బలే శబ్దే త్రైలోక్యే న సమస్తయోః ।
అయం తు శిబికామధ్యే హన్తవ్యో మునిదేహజః ॥3౨॥
యతోఽనేన హతా దైత్యా బలినః పూర్వమాగతాః ।
తేషాం ప్రతికృతిః కార్యేత్యేవమూచుః పరస్పరమ్ ॥33॥
విద్యుద్రూపం సమాస్థాయ గర్జతః స్మ మహారవౌ ।
తత్తేజసా ప్రతిహతచక్షుషా వీరసంచయాః ।
కిమిదం కిమిదమితి చుక్రుశుర్భృశవిహ్వలాః ॥3౪॥
ఏతస్మిన్నన్తరే ప్రాప్తౌ శిబికానికటం తు తౌ ।
వాహాః పలాయితాః సర్వే త్యక్త్వా తం చ వినాయకమ్ ॥3౫॥
ధృతౌ వినాయకేనోభౌ హస్తాభ్యాం బలినౌ బలాత్ ।
ఉత్పాటితుం ధరణ్యా స భ్రామయామాస తావుభౌ ॥3౬॥

కరుర్ణాద్రమనాః పశ్చాత్తాన్దాపయామాస భూతలే।

హన్తవ్యః పురుషేణాసౌ యః పరాక్రమతోఽధికః ॥౩౭॥

మశకే నిహతే కః స్యాత్పుమర్థః పురుషస్య హ ।

తతః పప్రచ్ఛ తౌ కస్య దూతౌ వా కథ్యతామితి ॥౩౮॥

స్వశక్త్యా తు కృతే యత్నే న దోషః పురుషస్య హ ।

ఏవం తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రోచతుః పురతః స్థితౌ ॥౩౯॥

కరుణాబ్ధిర్భవాన్ఖ్యాతో దీననాథః పితాఽసి నః ।

సేకకృచ్చోపనేతా చ విద్యాదోఽభయదోఽపరః ॥౭.౫౫.౪౦॥

అన్నదః పంచపితరో విఖ్యాతా భువనత్రయే ।

ఆవాం దూతౌ గుప్తరూపౌ నరాన్తకసమీరితౌ ॥౪౧॥

తవ విఘ్నకరౌ దేవ రక్షితౌ కృపయా త్వయా ।

భూతం భవ్యం భవచ్చైవ సర్వం జానాసి సర్వవిత్ ॥౪౨॥

యే యే వైరేణ త్వాం యాతా హతాస్తే క్షణమాత్రతః ।

ఏతస్మిన్నన్తరే పౌరా వినాయకమథాబ్రువన్ ॥౪౩॥

కిమేతౌ రక్షితౌ దేవదుష్టౌ లోకభయంకరౌ ।

అనయోరుపకారస్తు కృతోఽపకృతయే భవేత్ ॥౪౪॥

పన్నగాయ పయో దత్తం విషమేవ హి జాయతే ।

మునిరువాచ ।

తానువాచ తతో దేవః పూర్వమేవానయోర్మయా ॥౪౫॥

అభయం దత్తమధునా విపరీతం కథం భవేత్ ।

ఇత్యుక్త్వాఽమోచయత్తౌ స తతో రాజాఽబ్రవీత్పునః ॥౪౬॥

అపరాధానసంఖ్యాతాన్నాన్త్వా తౌ మోచితౌ రిపూ ।

మరణే జీవనే జన్తోరిచ్ఛా తే కారణం మతా ॥౪౭॥

ఇత్యుక్త్వా మన్దిరం ప్రాప్తౌ కాశిరాజవినాయకౌ ।

నత్వా తౌ సర్వలోకాశ్చ స్వం స్వం భవనమాగమన్ ॥౪౮॥

ప్రశంసన్తో నృపం నానారూపిణం చ వినాయకమ్ ॥౪౯॥(౨౪౫౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే దూతమోచనం నామ పంచపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥౫౫॥

అధ్యాయ ౫౬ ప్రారంభ :-

మునిరువాజ ।

తౌ తు రౌద్రపురే రమ్యాం నరాన్తకసభాం గతౌ ।

సహస్రస్తమ్భరుచిరాం మణిముక్తావిభూషితామ్ ॥౧॥

అనేకవీరసంబాధాం నానాశ్చర్యవతీం శుభామ్ ।

శతయోజనవిస్తీర్ణాం తావదాయామసంయుతామ్ ॥౨॥

నానామణిమయే రమ్యే ఆసనే స నరాన్తకః ।

ఉపవిష్టస్తత్సమయే తస్యామాత్యౌ వరాసనే ॥౩॥

ఉభౌ గగనసంలేహిమూర్ధానౌ బలినాం వరౌ।

నత్వా తౌ వదతః శూరశ్వపలశ్చ గుణాన్బహూన్ ॥౪॥

వక్తవ్యం దూతవర్యేణ యత్స్వాత్స్వాధ్వితరచ్చ యత్ ।

అన్యథా దూతదోషః స్యాత్స్వామికోపశ్చ దారుణః ॥౫॥

శ్రుత్వా తత్స్వామినా కార్యం విచార్య స్వహితం శుభమ్ ।

ఆవాం వినాయకే విఘ్నాన్కర్తుం యాతః పురీం తు తామ్ ॥౬॥

అతిగుప్తతరౌ తత్ర స్థితౌ బాలప్రతీక్షకౌ।

విఘుణ్టో దన్తురశ్చాథ ప్రథమం బాలరూపిణౌ ॥౭॥

తాభ్యామాలింగతస్తౌ స భస్మ చక్రే వినాయకః।

పతంగశ్చ విధూలశ్చ వాయురూపధరౌ తతః ॥౮॥

యాతౌ బాలకముత్క్షిప్తుం శిర ఆక్రమ్య నాశితౌ।

పాషాణరూపీ ప్రబలః శతధా ఖణ్డితోఽసురః ॥౯॥

కామక్రోధౌ ద్వావసురౌ రాసభం రూపమాస్థితౌ।

హన్తుం బాలం తు మార్గే తౌ చూర్ణితౌ ధరణీతలే ॥౨.౫౬.౧౦॥

తతః కుణ్ఠియాస్తు వరః కౌఞ్చరం రుపమాస్థితః।

మార్గమావృత్య సంతస్థౌ తత్కుమ్భస్య విదారణాత్ ॥౧౧॥

నిహతః క్షణమాత్రేణ కుమారేణ బలేన సః।

ధర్మదత్తగృహం పశ్చాత్జృమ్భిణీ హన్తుమాగతా ॥౧౨॥

నారికేలేన శిరసి హతా మృత్యుమవాప సా।

జ్వాలాసురో వ్యాఘ్రతుణ్డస్తృతీయస్తు విదారణః ॥౧౩॥

ఆగతా నాశితుం బాలమాద్యే జజ్వాలతాం పురీమ్।

అన్త్యః సాహాయ్యమకరోద్వాయురూపతయాఽస్య హ ॥౧౪॥

విదార్యాస్యం వ్యాఘ్రతుణ్డోఽభక్షయచ్చాఖిలాఞ్జనాన్।

త్రయోఽపి నిహతాస్తేన బాలేనానన్తమాయయా ॥౧౫॥

మేఘనామా మహాదైత్యో గాణకం రూపమాస్థితః।

నిహతో ముద్రికాఘాతాత్తదద్భుతమివాభవత్ ॥౧౬॥

కూపశ్చ కన్దరశ్చోభౌ నిహతౌ మాయినౌ బలాత్ ।
అమ్బాసురోఽన్ధకస్తుఙ్గో నాశితుం బాలమాగతాః ॥౧౭॥
ఏకేనాకారితుం తమో ధారాభిర్వవృషే పరః ।
అపరస్తుఙ్గశిఖరో న్యపతద్బాలకోపరి ॥౧౮॥
మహావిహఙ్గరూపేణ దూరే క్షిప్తాస్త్రయోఽపి చ ।
తేషాం ప్రతికృతిం కర్తుం భ్రమరా నామ రాక్షసీ ॥౧౯॥
ఆగతా భక్షితుం బాలం దుష్టాశయవతీ శుభా ।
తదురఃస్థలమాక్రమ్య ప్రాణాం జగ్రాహ విఘ్నరాట్ ॥౨.౫౬.౨౦॥
తత ఆవాం తడిద్రూపమాస్థాయ బాలకం గతౌ ।
విహస్తు తేన విధృతౌ కరయోర్బలశాలినా ॥౨౧॥
కృపావతా విముక్తౌ చ పృష్ట్వా సర్వం చికీర్షితమ్ ।
కథయిత్వేదన్తమఖిలమాగతౌ స్వామినం ప్రతి ॥౨౨॥
ఏకదా నగరే తత్ర సర్వైరేకః సమాహూతః ।
భోజనాయ చ శుక్లేన దరిద్రేణ వినాయకః ॥౨౩॥
విశీర్ణమోదనం భుక్త్వా సహ తైలేన ప్రాగ్విభుః ।
పశ్చాద్గతోఽనన్తకాయో భోక్తుం సర్వగృహేషు సః ॥౨౪॥
సర్వత్ర కాశిరాజేన సహితో బుభుజే హి సః ।
కాశిరాజేన మూఢేన న జ్ఞాతం తద్విచేష్టితమ ॥౨౫॥
స్వామిన్నేతాదృశీ శక్తిః క్వాపి దృష్టా న చ శ్రుతా।
ఇదానీం యద్ధితం తే స్యాత్తద్ధి సమ్యగ్విధీయతామ్ ॥౨౬॥
జానీవహే న జేతాఽస్య త్రైలోక్యే విద్యతే పుమాన్ ।

మునిరువాచ ॥

ఇత్థం శ్రుత్వా తయోర్వాక్యం ప్రజజ్వాల సురాన్తకః ।

వమతి స్మ ముఖాగ్నిం విశ్వమత్తుం ప్రసారితాత్ ॥౨౭॥

కపిరుడ్డానశీలో౽పి న సింహం బాధతే క్వచిత్ ।

బద్ధ్వా తు భ్రుకుటీముగ్రాముువాచ స నరాన్తకః ॥౨౮॥

గ్రాసశీలశ్చాజగరో న మహీం గ్రసతే క్వచిత్ ।

ఆశ్చర్యం మమచిత్తే తు భవద్వాక్యాదుపాగతమ్ ॥౨౯॥

ఖద్యోతో రాజతే తావద్యావచ్చన్ద్రో న దృశ్యతే ।

చన్ద్రో౽పి రాజతే తావద్యావత్సూర్యో న దృశ్యతే ॥౨.౫౬.30॥

న దృశ్యతే యదా రాహుస్తావత్సూర్యో౽పి రాజతే ।

న దృష్టః కాలరూపో౽హం తావద్బాలో మహానయమ్ ॥3౧॥

సకాశిరాజం తం బాలం జానీయాతాం దివం గతమ్ ।

యత్ర తే నిహతా దైత్యా గతాస్తత్ర గమిష్యతి ॥3౨॥

మునిరువాచ ।

ఏవముక్త్వా సముత్తస్థౌ జగర్జ గర్జయన్దిశః ।

చకమ్పే పృథివీ సర్వా తద్గర్జనరవాకులా ॥33॥

తత ఆజ్ఞాపయత్సర్వాన్వీరాన్సజ్జీ భవన్త్వితి ।

కాశిరాజస్య నగరీం యామి యుద్ధాయ దంశితః ॥3౪॥

తస్మిన్వదతి సేనేత్థం సన్నద్ధా సముపాగతా ।

సర్వశాన్తికరా ఘోరా చతురఙ్గధ్వజాన్వితా ॥3౫॥

సైన్యేన రజసా సర్వం వ్యాప్తమాసీద్దిగన్తరమ్ ।

ఆచ్ఛాదితే దినకరే న ప్రాజ్ఞాయత కించన ॥౩౬॥

పదాతయోఽప్యసంఖ్యేయాః సిన్దూరారుణమస్తకాః ।

ఉడ్డీయోడ్డీయ ధావన్తో మిథ్యాయుద్ధం ప్రచక్రిరే ॥౩౭॥

ముక్తకేశాః ఖడ్గహస్తా భృశుణ్డీచర్మపాణయః ।

పాషాణద్రుమఖట్వాఙ్గశక్తిపాశకరాః పరే ॥౩౮॥

తతో యయౌ గజానీకం ఘణ్టానాదవిభూషితమ్ ।

సిన్దూరారుణసద్గణ్డం దన్తావరణరాజితమ్ ॥౩౯॥

నానాధాతువిచిత్రో ను పర్వతానాం వ్రజో వ్రజన్ ।

చీత్కారేణ నదద్ధన్తైర్భిన్దన్నివ గిరివ్రజమ్ ॥౨.౫౬.౪౦॥

ఆధోరణా యదా న స్యుస్తదా సర్వే హతం భవేత్ ।

దానోదకేన తు రజః ప్రశాన్తమభవత్తదా ॥౪౧॥

అశ్వారోహాస్తయోర్జగ్ముర్ముకుటాటోపమస్తకాః ।

శస్త్రికాచర్మనిస్త్రింశధనుర్బాణవిభూషితాః ॥౪౨॥

బృంహితైర్హేషితైర్వ్యోమ కుర్వన్తః సగుణం భృశమ్ ।

కంకాలైశ్చ తనుత్రాణైస్త్రిశూలైశ్చ విరాజితాః ॥౪౩॥

గదాముద్గరపట్టీశమహాపరశుపాణయః ।

చక్రతోమరభల్లాసిపాశసృణికరాః పరే ॥౪౪॥

అశ్వా అలంకృతా నానాలంకారైశ్చామరైరపి ।

మనోజవా వాయువేగా వ్యోమ్నైవాక్రాన్తుమిచ్ఛవః ॥౪౫॥

తతః సువర్ణరజతముక్తామణివిభూషితమ్ ।

సువర్ణాక్షైర్ధ్వజైర్యుక్తం నానాలంకృతవాజిభిః ॥౪౬॥

నానాయుద్ధసమూహైశ్చ ధనుర్బాణశతైర్యుతమ్ ।

కార్తస్వరమహాచక్రం కింకిణీజాలమణ్డితమ్ ॥౪౭॥

మహారథీ మహామాత్యో రథమాస్థాయ నిర్యయౌ ।

కృష్ణదేహో మహాకాయో వీరకంకణశోభితః ॥౪౮॥

లసత్కుణ్డలసుశ్రోత్రో మహాముకుటమణ్డితః ।

ముక్తాసువర్ణమాలాఢ్యో ముద్రికాఖడ్గమండితః ॥౪౯॥

కేశరాగరుకస్తూరీకర్పూరాంగవిలేపనః ।

శుచిరస్త్రాణి సస్మార న ప్రయుక్తాని కుత్రచిత్ ॥౨.౫౬.౫౦॥

వీరావేశేన స బభౌ రోగీ శోఫాం గతో యథా ।

నానావాదిత్రనిర్ఘోషైర్నాదయన్విదిశో దిశః॥౫౧॥

వీరా వినాయకం జేతుం దృష్ట్వా గర్జన్త్యనేకశః ।

బృంహితైర్హేషితైః క్ష్వేడై రథనేమిస్వనైరపి ॥౫౨॥

నినాదం తం సమాకర్ణ్య త్రస్తా దేవా దరీం యయుః ।

ఏవం నరాన్తకః కాశీరాజస్య నగరీం యయౌ ॥౫3॥ (౨౫౧౧)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే నరాన్తకనిర్గమనం నామ షట్పంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥౫౬॥

అధ్యాయ ౫౭ ప్రారంభ-

క ఉవాచ ।

తస్మిన్ప్రయాతే దైత్యేన్ద్రే ప్రాగ్గుల్మేషు గతా నరాః ।

ధావమానా నృపం ప్రోచుర్భుక్తవన్తం నరాన్తకః ॥౧॥

ఆగతో దైత్యరాజోఽసౌ చతురంగబలాన్వితః ।

పౌరా వాదిత్రనిర్ఘోషాఞ్ఛ్రుత్వా చక్రుర్మహాస్వనాన్ ॥౨॥

కోలాహలో మహానాసీల్లోకానాం నగరే భృశమ్ ।

పలాయితా దశ దిశో లోకాః ప్రాణపరీప్సయా ॥౩॥

రాజాఽథ భోజనం త్యక్త్వా ప్రోత్తస్థౌ సప్వర్శవానివ ।

కృత్వా యుద్ధక్షమం వేషం లోకానాజ్ఞాపయత్త్వరా ॥౪॥

సజ్జీభవన్తు యుద్ధాయ భేరీశబ్దమకారయత్ ।

ఖడ్గచర్మధరో రాజా నిషంగీ చాపవాన్బలీ ॥౫॥

తనుత్రాణీ చ కంకాలీ పుపూజే తం వినాయకమ్ ।

జయపూర్వే చ తం స్మృత్వా నత్వా చాశ్వం సమారుహత్ ॥౬॥

తృతీయమానకారావం శ్రుత్వా సేనాచరా యయుః ।

సన్నద్ధాస్త్వరమాణాశ్చ పత్త్యశ్వస్యన్దనైర్గజైః ॥౭॥

అతిప్రహృష్టాస్తే యోధాస్త్రైలోక్యగ్రాససాహసాః ।

నగర్యాః పూర్వభాగే స వేదికాయాం స్థితో నృపః ॥౮॥

అమాత్యాన్సర్వవీరాంశ్చ దదౌ వస్త్రధనాని సః ।

ఉవాచ సమయోఽయం వో దర్శయన్తు పరాక్రమమ్ ॥౯॥

వినాయకానుగ్రహాన్నో న భయం విద్యతే క్వచిత్ ।

తథాపి బలవాన్దైత్యో బలాజ్జిగ్యే వసున్ధరామ్ ॥౨.౫౭.౧౦॥

జయస్య నియమో నాస్తి దైవాధీనాశ్చ పూరుషాః ।

న సేనా లక్షభాగేన విద్యతేఽతోఽబ్రవీమ్యహమ్ ॥౧౧॥

క్వ సాగరః క్వ కుమ్భోదం క్వ ఖద్యోతః క్వ వా రవిః ।

తేనైవ రక్షితాః సామ్నా స్థితా రాజ్యశ్రియా వయమ్ ॥౧౨॥

అపరాధాః సుబహవో జాతా నో మస్తకే తతః ।

కియన్తో నిహతా దైత్యా వినాయకబలేన చ ॥౧౩॥

త్యక్త్వా సామ ప్రయాతోఽసౌ విచారః క్రియతాం హితః ।

మునిరువాచ।

తత్రాబ్రవీన్మహామాత్యో రాజానం భయవిహ్వలమ్ ॥౧౪॥

చతుర్భిర్బుద్ధిమద్భిస్త్వం యాహి దైత్యం నరాన్తకమ్ ।

శరణం స్వస్వకార్యార్థే నీచానుశరణం శుభమ్ ॥౧౫॥

బృహస్పతిమతం రాజన్బ్రవీమి తే శృణుష్వ తత్ ।

శ్రుత్వా తత్కురు రాజేంద్ర తతః క్షేమం భవిష్యతి ॥౧౬॥

బృహస్పతిరువాచ।

కన్యాప్రదానసహభోజనవస్త్రదానసామాభిధాననమనప్రణయమానైః ।
తత్కీర్తికీర్తనతదాప్తజనానువాదముఖ్యైరుపాయనిచయైరహితాన్విహంస్యాత్ ॥౧౭॥

మునిరువాచ ।

స చేద్వినాయకం యాచేద్దత్త్వా రాజ్యస్య రక్షణమ్ ।

కర్తవ్యమితి మే భాతి స్వహితం తద్విచిన్త్యతామ్ ॥౧౮॥

తతః సర్వజనాః సాధు సాధ్వితి ప్రాబ్రువన్నృపమ్ ।

సమ్యగుక్తమమాత్యేన వైరచ్ఛేదాయ భో నృప ॥౧౯॥

విచారయత్సు తేష్వేవం దైత్యాస్తే బలవత్తరాః ।

రురుధుస్తాం పురీం సైన్యైః సర్వే తే శలభా ఇవ ॥౨.౫౭.౨౦॥

మధ్యే గతాన్నరాన్దృష్ట్వా దదహుస్తాం పురీం ఖలాః।

ప్రజజ్వాల మహానగ్నిశ్చతుర్దిక్షు విదిక్షు చ ॥౨౧॥

ధూమేనాచ్ఛాది తపనో న ప్రాజ్ఞాయత కించన ।

కల్పాన్త ఇవ తత్రాసీల్లోకానామతిదారుణః ॥౨౨॥

మ్రియన్తే తే పరైర్యేఽగ్నిభయాద్యాన్తి బహిర్నరాః ।

సబాలా యోషితశ్చాపి లిలింగుశ్చ చుచమ్బిరే ॥౨౩॥

పతివ్రతాస్త్యజుః ప్రాణాఁల్లజ్జయాఽతిపరిప్లుతాః ।

ఆరుహ్య గోపురం కాశ్చిద్దేహత్యాగం ప్రచక్రిరే ॥౨౪॥

అపరాస్తత్యజుః ప్రాణాం శస్త్రైః పాశైర్విషైరపి ।

అతిరమ్యా ధృతా దూతైర్నీతాస్తా స్వామినం ప్రతి ॥౨౫॥

నరాన్తకేన భుక్త్వా తాః ప్రేషితా నగరం స్వయమ్ ।

ఏవం తం ప్రలయం దృష్ట్వాఽమాత్యానూచే నృపః పునః ॥౨౬॥

అస్మత్సమక్షం యోషాశ్చేన్నీతా దుష్టైర్దురాత్మభిః ।

తదాఽయశో మహన్న స్యాత్తస్మాద్యుధ్యామహేఽసురైః ॥౨౭॥

ఏవముక్త్వా స్వమశ్వం స ప్రేరయన్యుద్ధదుర్మదః ।

సజ్యం కృత్వా ధనుః సద్యో బాణవృష్టిమథాకరోత్ ॥౨౮॥

ఆచ్ఛాదితో రశ్మిమాలీ దైత్యా మోహముపాగమన్ ।

ధారాధరా యథా ధారా విముంచన్తి తథా ధనుః ॥౨౯॥

ముంచతి స్మ శరైస్తే తే నిహతా దైత్య సంచయాః ।

కేచిన్మృతాశ్చ భగ్నాశ్చ కేచిన్నిశ్చరణాః కృతాః ॥౨.౫౭.౩౦॥

కేషాంచిదుదరం భగ్నం పరేషాం బాహవో హతాః ।

కేషాంచిత్స్ఫుటితా నేత్రాః కేషాంచిదురవోఽపి చ ॥౩౧॥

అమాత్యాః సేనయా సార్ధం కాశీరాజం సమన్వయుః ।

ఖడ్గైః పరశ్వధైస్తే తాన్పరవీరాన్నిజఘ్నిరే ॥౩౨॥

తదాఘాతైర్హతాః కేచిత్పతితా భూతలే పరే ।

తేఽపి దైత్యా మహాశస్త్రైర్నిజఘ్నుస్తాన్రణాజిరే ॥౩౩॥

అన్ధకారే మహారౌద్రే సేనాధూలికృతే పరే ।

నిజఘ్నురేవ శస్త్రైస్తే వీరాన్స్వాంశ్చ పరానపి ॥౩౪॥

మల్లయుద్ధం చ చక్రుస్తే పరస్పరజిగీషయా ।

అశ్వారూఢైర్గజారూఢై రథారూఢైః పదాతిభిః ॥౩౫॥

పదాతాశ్చ రథారూఢా యుయుధుః శస్త్రసాయకైః ।

ఏవం సంభ్రాన్తమభవత్తద్యుద్ధం తుములం పరైః ॥౩౬॥

ప్రభగ్నా దైత్యసేనా సా తదా యాతా పరాంగముఖీ।

సింహనాదం చకారోచ్చైః కాశిరాజో జయాన్వితః ॥౩౭॥

హర్షాత్సేనాన్తరం యాతో నిఘ్నన్యుద్ధే వరాన్వరాన్ ।

భిన్దన్సేనాం మహాఘోరాం యుద్ధావేశీ గజో యథా ॥౩౮॥

శతం సహస్రం వీరాణాం సేనామధ్యే జఘాన సః ।

నిఘ్నన్తం తం తథా దృష్ట్వా రురుధుః పరసైనికాః ॥౩౯॥

రాజాఽయమితి బుద్ధ్వా తే సర్వ ఏవ సమాయయుః ।

తచ్ఛరాణాం మహావృష్టిం సోఢ్వా దద్రుర్బలాదముమ్ ॥౨.౫౭.౪౦॥

అమాత్యయోస్తు పుత్రాభ్యాం సహ తే దైత్యపుంగవాః ।

సేనాచరా మహాశబ్దం ధృతో రాజేతి చక్రిరే ॥౪౧॥

తతః సేనాచరా రాజ్ఞో ధృతాః కేచిత్పలాయితాః ।

మృతాః కేచిత్క్షతాః కేచిచ్ఛరణం కేఽపి తాన్యయుః ॥౪౨॥

మహావనే మహోక్షేవ బలవద్భిర్వ్యాఘ్రైరివ ।

అమాత్యపుత్రసహితం నిన్యుర్ధూతా నరాన్తకమ ॥౪౩॥

దగ్ధా చ నగరీ సర్వా నివార్యైః సైనికైస్తు సా ।

తతో నరాన్తకః స్వీయాం జగాద వీరసత్తమాన్ ॥౪౪॥

యదర్థమాగతా వీరాస్తత్కార్యం సిద్ధమేవ నః ।

న మేఽస్తి గణనా తస్య మునిపుత్రస్య సామ్ప్రతమ్ ॥౪౫॥

జితే ప్రభౌ జితా సేనా జితే దుర్గే జితం పురమ్ ।

కాశిరాజే జితే బాలో జిత ఏవ న సంశయః ॥౪౬॥

అథానేష్యతి రాజాఽయం బాలం నిగ్రహతోఽధునా ।

ఏవముక్త్వా యయౌ వాద్యనిర్ఘోషైః స తథా పురీమ్ ॥౪౭॥

కాశిరాజం పురస్కృత్య స్తూయమానోఽథ బన్దిభిః ।

యచ్ఛన్వస్తూని బన్దిభ్యో దదౌ విప్రేభ్య ఏవ చ ॥౪౮॥ (౨౫౫౯)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే రాజనిగ్రహనామ సప్తపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥౫౭॥

అధ్యాయ ౫౮ ప్రారంభ –

క ఉవాచ ।

అర్ధమార్గం గతో యావద్ధర్షేణాసౌ నరాన్తకః ।

తావదేవ శ్రుతం కాశీరాజపత్న్యా ధృతో నృపః ॥౧॥

అత్యన్తం సా శుశోచాథ పౌరా యే చావశేషితాః ।

ఆక్రన్దః సుమహానాసీన్మత్స్యానాం నిర్జలే యథా ॥౨॥

అమ్బా సా పతితా భూమౌ ధృతే భర్త్తరి వైరిభిః ।

మూర్చ్ఛితా చ వివర్ణాఽభూద్రమ్బా వాతహతా యథా ॥౩॥

సఖీభిః సహితాఽరోదీద్రుదతీ ప్రాబ్రవీత్తదా ।

అమ్బోవాచ ।

సింహఖేలో గజానీకహన్తా యో రిపుమర్దనః ॥౪॥

సృగాలతుల్యదైత్యేన స కథం విధృతో బలాత్ ।

క్వ గతం మత్తమాతంగసహస్రబలశాలినః ॥౫॥

బలం భర్త్తుర్మదీయస్య దైత్యకోటిహరస్య హ ।

కథం రుష్టో మహేశో మే కదా ద్రక్ష్యే నిజం పతిమ్ ॥౬॥

కం దేవం శరణం యామి యస్తం శీఘ్రం విమోచయేత్ ।

కశ్యపస్యాస్య బాలస్య వరాద్యుద్ధం కృతం వరమ్ ॥౭॥

తద్ధి సర్వం వృథా జాతం రాజ్ఞి మూఢత్వమాగతమ్ ।

యో బాలవచనాచ్ఛ్రేష్ఠైర్విరోధం కృతవాన్వృథా ॥౮॥

కో జయేత్తం మహాదైత్యం భర్తృగ్రాహం నరాన్తకమ్ ।

వినా సర్వైః కథం కల్పకాలః ప్రాప్తో హతాశయా ॥౯॥

అహం చ ధరణీ చాపి కథం వైధవ్యమాగతా।

న తాదృశః క్వాపి జాతో కరుణాబ్ధిః శరణ్యదః।॥౨.౫౮.౧౦॥

మునిరువాచ ।

ఏవం తచ్ఛోకమాకర్ణ్య కశ్యపస్యాత్మజో బలీ।

శబ్దేన మహతా గర్జన్బ్రహ్మాండస్ఫోటకారిణా ॥౧౧॥

ప్రతిశబ్దేన గగనం జగర్జ చ దిశోఽపి చ ।

చకమ్పే ధరణీ సర్వా సపర్వతవనాకరా ॥౧౨॥

పక్షిణః పతితాస్తేన మృతా భ్రాన్తా జనాస్తదా ।

తతః సిద్ధిం సమాలోక్య క్రోధవ్యాకులలోచనః ॥౧౩॥

క్వ గతాఽసి మహాయుద్ధప్రసంగం ప్రాహ తామితి ।

సా తదాశయమాలక్ష్య చక్రే నానావిధాం చమూమ్ ॥౧౪॥

వికరాలముఖా వీరాః ప్రాదురాసన్సహస్రశః ।

హలదన్తాః సర్పజిహ్వా నరాః పర్వతమస్తకాః ॥౧౫॥

దారితాస్యాస్తు భూగోలమకస్మాద్గ్రసయిష్ణవః ।

ఆస్యానలం విముంచంతః శతనేత్రా మహాబలాః ॥౧౬॥

యేషాం నాసారన్ధ్రగతా న దృశ్యన్తే మహాగజాః ।

సూర్యాచన్ద్రామసౌ యేషాం శ్వాసాన్నిపతితౌ భువి ॥౧౭॥

జటాభిః పృథివీ యేషాం సర్వా సంమార్జ్యతే భృశమ్ ।

సహస్రయోజనహస్తా ద్విగుణాశ్చ తదంఘ్రయః ॥౧౮॥

తేషాం తు నాయకః క్రూరో వినాయకసమీపతః ।

ఆగతః పరిపప్రచ్ఛ కిం కార్యం వద మే ప్రభో ॥౧౯॥

దేహి మే క్షుధితస్యాదౌ భక్ష్యం తృప్తికరం ప్రభో ।

ఇత్యుక్తవన్తం పురుషమువాచ స వినాయకః ॥౨.౫౮.౨౦॥

భక్షయస్వ మహాసేనాం నరాన్తకసుపాలితామ్ ।

హత్వా తు తచ్ఛిరో మహ్యమానయస్వ త్వరాన్వితః ॥౨౧॥

తత్రైన్యేన న తృప్తిశ్చేద్దాస్యే భక్ష్యాన్తరం తవ ।

ఏవమాజ్ఞామనుప్రాప్య నత్వా తం కశ్యపాత్మజమ్ ॥౨౨॥

మహాక్ష్వేడితశబ్దం తు కృత్వా యాతో నరాన్తకమ్ ।

తస్య శ్వేడితశబ్దస్య నాదరుగ్రూపేణ సైనికాః ॥౨౩॥

నరాన్తకోఽపి భీతాస్తే దుద్రువుస్తే దిశో దశ ।

హస్తే ధృత్వా తు తాన్సర్వాన్ముఖమధ్యే సమాక్షిపత్ ॥౨౪॥

ఉద్దుధూల రజో భౌమం న ప్రాజ్ఞాయత కించన ।

అన్ధకారే మహాఘోరే దీపికాభిర్వ్యలోకయన్ ॥౨౫॥

తం దృష్ట్వా పురుషం ఘోరం కేచిత్త్రాణాన్ప్రజహిరే।

తాంశ్చాపి జీవతః సర్వాంస్త్వరయా భక్షయత్యసౌ ॥౨౬॥

నరాన్తకస్తు దృష్ట్వైవం సర్వసైన్యవినాశనమ్ ।

అతర్కయత్స్వమనసా కృతాన్తస్యాన్తకోఽపరః ॥౨౭॥

ఆగతః కిం మయా కార్యం దృశ్యతే బలవానయమ ।

ఏవం వదన్దదర్శాథ సేనామర్ధాం తు భక్షితామ్ ॥౨౮॥

ప్రలయానలవచ్చాయం పృతనాం హరతే బలాత ।

నిఃశేషామేవ కర్తాఽముమగస్త్య ఇవ వారిధిమ్ ॥౨౯॥

దైత్య సేనాచరాః సర్వే మహాశబ్దాన్ప్రచక్రిరే ।

కేచిచ్చ భక్షితాస్తేన చూర్ణితాః పాదఘాతతః ॥౨.౫౮.30॥

శ్వాసానిలాహతాః కేచిత్కేచిదీర్భిత్త్యైవ మమ్రిరే ।

పరస్పరోపరి తదా వీరా నిపతితాః పరే ॥3౧॥

యాహి యాహీహి వస్త్రాతుం చుక్రుశుస్తం నరాన్తకమ్ ।

కరాఘాతేన నిహతాన్భక్షయత్యేష తత్క్షణాత్ ॥3౨॥

అసంఖ్యభక్షణాదస్య న శాన్తో జఠరానలః ।

అశ్వారోహా గజారోహాః పదాతా రథసాదినః ॥౩౩॥

భక్షితా నిహతా వాహా గజాశ్చానేకశో మునే ।

ఏవం కోలాహలం శ్రుత్వా సజ్యం కృత్వా ధనుర్బలాత్ ॥౩౪॥

ధరణ్యాం జానునీ స్థాప్య శరానుభయతస్తథా ।

ఆదాయ ధనురాకృష్య శరవృష్టిం తదాఽకరోత్ ॥౩౫॥

తతోఽన్ధకారమభవచ్ఛరవృష్టికృతం పునః ।

పక్షిణః పతితా భూమౌ రాజ్ఞో భృత్యా అనేకశః ॥౩౬॥

స గిలయతి పురుషో బాణాన్దైత్యసమీరితాన్।

అసంఖ్యాతాః శరాస్తస్య రోమకూపేషు నిర్గతాః ॥౩౭॥

స్రవన్తో రుధిరం సర్వే న జానాత్యణు వేదనామ్ ।

ప్రాదుశ్చక్రే తతోఽస్త్రాణి పౌరుషేణ నరాన్తకః ॥౩౮॥

తాన్యస్త్రాణ్యగిలత్సర్వాణ్యణ్డాన్యాజగరీ యథా ।

కుణ్ఠితాస్త్రః క్షీణశస్త్రో నష్టసాయకసఞ్చయః ॥౩౯॥

క్షీణశక్తిః పమాలాసౌ దైత్యరాజో నరాన్తకః ।

స కాలపురుషస్తస్య పృష్ఠ ఏవాలగత్తదా ॥౨.౫౮.౪౦॥

బభ్రామ భూతలే దైత్యోఽపశ్యత్పృష్ఠే తు తం యదా ।

తదా స్వర్గం జగామాశు భయాత్తస్య నరాన్తకః ॥౪౧॥

పునః పృష్ఠే చ తం దృష్ట్వా పపాత ధరణీతలే ।

తత్రాపి తం దదర్శాథ ప్రావిశద్ధరణీతలమ్ ॥౪౨॥

స కాలపురుషః కేశే తతో దధ్రే నరాన్తకమ్ ।

బిలం విశన్తమురగం గరుడోఽతిబలం యథా ॥౪౩॥

తతో నరాన్తకం ప్రాహ పురుషః స బలాన్వితః ।
క్వ గమిష్యసి దృష్టః సన్మమాగ్రే త్వం నరాన్తక ॥౪౪॥
ఈశ్వరస్య వరాన్మత్తో వృథా దేవర్షిపీడనమ్ ।
మనుష్యాణాం చ సంహారమనన్తానాం మహాఖల ॥౪౫॥
తవ సంహరణే దుష్టావతీర్ణోఽస్తి వినాయకః ।
అహంకారం చ సకలం త్యక్త్వా తం శరణం వ్రజ ॥౪౬॥
అఘాని తే వినశ్యన్తి దృష్ట్వా తత్పాదపంకజమ్ ।
ఇత్యుక్త్వా తం బలాద్దైత్యమానినాయ నరాన్తకమ్ ॥౪౭॥
వినాయకస్య నికటే దైత్యరాజం పరం తతః ।
ఉవాచాథ ప్రణమ్యాసౌ స్వామినం తం వినాయకమ్ ॥౪౮॥
భక్షితం సర్వసైన్యం తే ఆజ్ఞాం ప్రాప్య మహత్తరమ్ ।
అత్యన్తం క్లేశితోఽనేన ధృత్వైనం త్వాం సమానయమ్ ॥౪౯॥
మమ నిద్రాస్థలం యచ్ఛ శ్రమాపనుత్తయే విభో ।
సర్వేషాం చ సుఖాయాస్య ముక్తిం యచ్ఛ వినాయక ॥౨.౫౮.౫౦॥
ఏవం తద్వాక్యమాకర్ణ్య తం విభుః ప్రత్యభాషత ।
మమ వక్త్రాన్తర్గతస్త్వం నిద్రాం ప్రాప్నుహి స్వేచ్ఛయా ॥౫౧॥
ఇత్యాకర్ణ్య మహావాక్యం వినాయకముఖోద్గతమ్।
తన్ముఖం ప్రవివేశాథ తద్రూపం సమపద్యత ॥౫౨॥
యథా గన్ధో ధరాజాతస్తత్రైవ పరిలీయతే ।
తథా వినాయకాజ్జాతస్తత్రైవ లయమాప్తవాన్ ॥౫౩॥
య ఇదం శృణుయాద్భక్త్యా మహదాఖ్యానముత్తమమ్ ।

సర్వాన్కామానవాప్యాథ ముక్తిం చ లభతే ధ్రువమ్ ॥౫౪॥ (౨౬౧౩)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే నరాన్తకనిగ్రహో నామాష్టపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥౫౮॥

అధ్యాయ ౫౯ ప్రారంభ -

మునిరువాచ ।

వినాయకేన బాలేన కుతః స పురుషః కృతః ।

యేన తద్భక్షితం సైన్యమానీతః స నరాంతకః ॥౧॥

ఏతన్మే ప్రకటం బ్రూహి సంశయోఽత్ర మహాన్మమ ।

క ఉవాచ ।

యన్నిర్గుణం పరం బ్రహ్మ తదేతత్సగుణం బభౌ ॥౨॥

వినాయకస్వరుపేణ బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకమ్ ।

భూభారహరణార్థాయ దుష్టానాం నిధనాయ చ ॥౩॥

పాలనాయ స్వధర్మస్య బిభ్రతేఽనన్తరూపతామ్ ।

స ఏవ సృజతే విశ్వం పాతి హన్తి స్వతేజసా ॥౪॥

అపేక్షతే స లోకానాం నిమిత్తం నియతిం పరామ్ ।

న చాత్ర సంశయః కార్యోఽనేకమాయామయే విభౌ ॥౫॥

తదిచ్ఛయా సర్వమిదం జగద్ధి పరివర్తతే ।

ఇదానీం తస్య మాయాం తే కథయిష్యామి విస్తరాత్ ॥౬॥

అమాత్యపుత్రసహితో నరాంతకధృతో నృపః ।

యావన్న పత్తనం ప్రాప తావత్కాలం పుమానసౌ ॥౭॥

భక్షయామాస తాం సేనాం దైత్యేన పరిపాలితామ్ ।

వినాయకేన పురుషో ముఖేఽసౌ నిహితస్తదా ॥౮॥

రాజామాత్యకుమారౌ చ సోఽపి తే సర్వ ఏవ తు ।

జఠరే తస్య దేవస్య దదృశుః సకలం జగత్ ॥౯॥

సప్తద్వీపవతీం పృథ్వీం పర్వతద్రుమసంయుతామ్ ।

సరిత్సాగరవాపీభిస్తడాగైర్మానవైః శ్రితామ్ ॥౨.౫౯.౧౦॥

దేవగన్ధర్వమునిభిః సిద్ధయక్షనిశాచరైః ।

పన్నగైరప్సరోభిశ్చ శోభితం స్వర్గమండలమ్ ॥౧౧॥

పాతాలాని చ సప్తాని భ్రమన్తో దదృశుస్తదా ।

ఏవం తే జఠరే తస్య కోష్ఠే కోష్ఠే పృథక్పృథక్ ॥౧౨॥

దదృశుర్భ్రాన్తమనసో బ్రహ్మాండనిచయాన్బహూన్ ।

ఖిన్నాస్తే శరణం జగ్ముర్దేవదేవం వినాయకమ్ ॥౧౩॥

మనసా ప్రార్థయామాసుస్తదా దేవం వినాయకమ్ ।

భ్రాన్తానాం ఖిన్నచిత్తానాం కృపాం కురు కృపానిధే ॥౧౪॥

తతస్తాన్బాలరూపేణ మార్గమాదర్శయద్విభుః ।

తతో రోమాంచమార్గేణ బహిర్యాతా యథా పురా ॥౧౫॥

దదర్శ కాశిరాజః స్వం నగరం భద్రమేవ చ ।

కశ్యపస్యాత్మజం బాలం క్రీడన్తం తం వినాయకమ్ ॥౧౬॥

తత్ప్రసాదాదాప్తబుద్ధిర్నునావ పరయా ముదా ।

జ్ఞాతా తే పరమా మాయా మయా కుక్షిగతేన చ ॥౧౭॥

త్వమేవ కర్తా దేవానాం మనుష్యాణాం దిశామపి ।

సర్గాణాం సాగరాణాం చ సరితాం బలిసద్మనామ్ ॥౧౮॥

యత స్తే రోమకూపేషు బ్రహ్మాణ్డానాం హి కోటయః ।

దృష్ట్వా భ్రాన్తేన చ మయా ప్రసాదాత్తవ నాథ భో ॥౧౯॥

ఆశ్చర్యం బహుధా దృష్టం మయా తవ చ విశ్వకృత్ ।

అహం యుద్ధాయ సంప్రాప్తో ధ్వజినీ పునరాగతా ॥౨.౫౯.౨౦॥

నరాన్తకస్య సైన్యేన సా జితా తత్క్షణాదను ।

అమాత్యపుత్రసహితో నరాన్తకముపాద్రవమ్ ॥౨౧॥

విధృత స్తేన సహసా సైన్యం జిత్వా మమ క్షణాత్ ।

దగ్ధా చ నగరీ సర్వా దృష్టః స కాలపూరుషః ॥౨౨॥

తేనాపి భక్షితా తస్య సేనా నానావిధా క్షణాత్ ।

ధృత్వా నరాన్తకం యాతః పురుషః స తవాన్తికమ్ ॥౨౩॥

సర్వే త్వదుదరం యాతాస్తత్ర దృష్టోఽసి మే ప్రభో ।

సర్వం దృష్టం చ తత్రాపి జమ్బుద్వీపం సవిస్తరమ్ ॥౨౪॥

ఏవం కోష్ఠాన్తరే దృష్టం భూతలం చ సవిస్తరమ్ ।

తతో హి ఖిన్నాస్త్వాం యాతా: శరణం జగదీశ్వర ॥౨౫॥

త్వదాజ్ఞయా తు రోమాంచదారేణ నిర్గతా బహిః ।

పునర్దృష్టోఽసి బాలస్త్వం నిజం చ భవనం మహత్ ॥౨౬॥

కిమిదం కౌతుకం దేవ మాయాజాలమిదం విభో ।

కశ్చాసౌ పురుషో దేవ యేనాభక్షి మహాచమూః ॥౨౭॥

కేనాసౌ విధృతో దైత్యో రక్షితశ్చాపి కేన చ ।

కేనాదర్శి చ రోమాంచద్వారం నిర్గమనాయ చ ॥౨౮॥

ఇతి మే సంశయం దేవ నుద భక్తస్య యత్నతః ।

క ఉవాచ ।

ఏవం తేన కృతః ప్రశ్నో మస్తకే తస్య ధీమతః ॥౨౯॥

వినాయకః కరతలం కృపయా నిదధార హ ।

దివ్యజ్ఞానోఽభవద్రాజా కాశీరాజస్తు తత్క్షణాత్ ॥౨.౫౯.30॥

తుష్టావ పరయా భక్త్యా దేవదేవం వినాయకమ్ ।

రాజోవాచ ।

త్వమేవ బ్రహ్మ విష్ణుశ్చ మహేశో భానురేవ చ ॥3౧॥

త్వమేవ పృథివి వాయురన్తరిక్షం దిశో ద్రుమాః ।

పర్వత్రైః సహితాః సిద్ధా గన్ధర్వా యక్షరాక్షసాః ॥3౨॥

మునయో మానవాశ్చాపి స్థావరం జంగమం జగత్ ।

త్వమేవ సర్వ దేవేశ సచేతనమచేతనమ్ ॥33॥

జన్మాన్తరీయపుణ్యేన దృష్టోఽసి కశ్యపాత్మజ। క ఉవాచ ।

ఏవం బ్రువతి రాజేన్ద్రే మోహయామాస తత్క్షణాత్ ॥3౪॥

తతో రాజా పుపూజైనం వినాయకమనామయమ్ ।

తతః పౌరా హర్షయుతా రాజానం ద్రష్టుమాయయుః॥3౫॥

నత్వా నత్వా దదుస్తస్మై వస్త్రాణ్యాభరణాని చ ।

రాజాఽపి దాపయామాస తేభ్యో వస్త్రాణ్యనేకశః ॥3౬॥

విసృజ్య లోకాంస్తాన్సర్వాఞ్జననీమభ్యగాత్తతః ।

తవ ప్రసాదాన్మాత స్తే దృష్టం పాదయుగం మయా ॥3౭॥

గృహీతో దైత్యరాజేన దేవదేవేన రక్షితః।

తతో హర్షయుతా మాతర్లిలింగ తం చిరాగతమ్ ॥౩౮॥

అమాత్యౌ రాజపత్నీం తాం నత్వాహతురుభౌ తదా।

తవ పుణ్యప్రభావేణ దృష్టం తే చరణామ్బుజమ్ ॥౩౯॥

వినాయకస్య మాయాభిర్మోహితా మోచితాశ్చ హ ।

తతస్తత్ర యయౌ రాజా భార్యామమ్బాం జగాద చ ॥౨.౫౯.౪౦॥

నివృతేషు చ లోకేషు హర్షగద్గదయా గిరా। రాజోవాచ ।

పరమం కష్టమాపన్నో ధృతో దైత్యేన తత్క్షణాత్ ॥౪౧॥

మోచితో మాయయాఽనేన ప్రాపితౌ నగరం నిజమ్ ।

క ఉవాచ ।

శుశుభే నగరం తచ్చ నానావాదిత్రనిస్వనైః ॥౪౨॥

పతాకాభిరనేకాభిర్వివిధైశ్చ మహోత్సవైః ।

ప్రత్యానీతైః సర్వలోకైర్వినాయకబలేన చ ॥౪౩॥

కుమారాః కన్యకాశ్చాపి యోషితః పతయోఽపి చ ।

జనకాశ్చ జనన్యశ్చ పుత్రాశ్చ భ్రాతరస్తథా ॥౪౪॥

లిలింగుశ్చ జహర్షుశ్చ దదుర్దానాన్యనేకశః ।

బుభుజుర్భోజయామాసుర్లులోకుశ్చ పపుర్జగుః ॥౪౫॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే రాజమోక్షణం నామైకోనషష్టితమోఽధ్యాయః ॥౫౯॥ (౨౬౫౮)

అధ్యాయ ౬౦ ప్రారంభ :

క ఉవాచ ।

తతో నరాన్తకో దృష్ట్వా వినాయకవిచేష్టితమ్ ।

మేధయా తర్కయామాస దృష్టమస్యాద్భుతం మహత్ ॥౧॥

కాశీరాజే ధృతే తేన నిర్మితః కాలపూరుషః ।

అఖిలా వాహినీ తేన భక్షితా మమ సర్వశః ॥౨॥

అమాత్యపుత్రసహితో రాజాఽసావుదరం గతః ।

అవ్యంగీ బహిరానీతోఽదర్శి విశ్వం నృపస్య హ॥౩॥

అస్మాద్భుక్తిశ్చ ముక్తిశ్చ భవితా మే న సంశయః ।

తస్మాదేనం హనిష్యామి మామయం వా హనిష్యతి ॥౪॥

ఇత్యేవం నిశ్చయం కృత్వా ప్రోవాచ స వినాయకమ్ ।

దైత్య ఉవాచ।

ఐన్ద్రజాలికవిద్యేయం దర్శితా బహుధా త్వయా ॥౫॥

నాహం బిభేమి తస్యాస్తు మాయావీ చ నరాన్తకః ।

యస్య నిశ్వసితేనాపి నిపతన్తి మహాద్రయః॥౬॥

భ్రూక్షేపమాత్రేణ చ మే బ్రహ్మాణ్డం కమ్పతే భృశమ్ ।

యస్య హస్తతలాఘాతాద్భూగోలోఽపి ద్విధా భవేత్॥౭॥

తేన త్వం బాలరూపః సన్కథం యుద్ధం కరిష్యసి ।

యో వ్యాఘ్రసంముఖం గచ్ఛేత్స కథం సుఖమేష్యతి ॥౮॥

క ఉవాచ ।

ఇతి బ్రాహ్మీం సమాకర్ణ్య నరాన్తకసమీరితామ్ ।

అబ్రవీత్పరమాత్మాఽసౌ బాలరూపీ వినాయకః ॥౯॥

వినాయక ఉవాచ ।

కిమర్థం వల్గసే మూఢ యదా తే పృతనాఽఖిలా ।

భక్షితా క్వ గతా శక్తిర్యదర్థం కథ్యతే ముహుః ॥౨.౬౦.౧౦॥

శూరాః శౌర్యం దర్శయన్తి న గాం పరబలారుజామ్ ।

వృశ్చికేనాల్పకాయేన మృగేన్ద్రో హన్యతే క్షణాత్ ॥౧౧॥

అల్పేన హి ప్రదీపేన నశ్యతే ప్రబలం తమః ।

యస్య సంనిహితో మృత్యుః సన్నిపాతాత్స లీయతే ॥౧౨॥

అల్పేన మృణినా మత్తమాతంగీ హి నియమ్యతే ।

క ఉవాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా తు వాక్యాని దేవప్రోక్తాని దైత్యరాట్ ॥౧౩॥

చకమ్పే పరయా భీత్యా జగర్జ ఘనవద్దృఢమ్ ॥౧౪॥

భీషయన్రోదయన్నాదైః కమ్పయన్భూమిమణ్డలమ్ ।

అధావత్పరమావేశో హన్తుకామో వినాయకమ్ ॥౧౫॥

యథా పతంగో దీపార్చిం హన్తుం యాతి త్వరాన్వితః ।

త్రివక్రాం భ్రుకుటీం బద్ధ్వా వమన్నాస్యేన పావకమ్ ॥౧౬॥

తం తథా యాన్తమాలోక్య కాశిరాజో నిజం ధనుః ।

సజ్జీచకార సహసా కర్ణమాకృష్య సాయకమ్ ॥౧౭॥

ఉవాచ సామ్నా దైత్యం తం నిర్లజ్జం బద్ధమోచితమ్ ।

మా జీవం త్యజ దైత్యేన్ద్ర జీవన్భద్రాణి పశ్యసి॥౧౮॥

పరావృత్య ప్రయాహి త్వం నో చేన్మృత్యుం ప్రయాస్యసి ।

క ఉవాచ ।

ఇతి తద్వాక్యమాకర్ణ్య ప్రాహ దైత్యో రుషా జ్వలన్ ॥౧౯॥

నరాన్తకేతి మే నామ త్వాదృశానాం హి భక్షణాత్ ।
ఇదానీం శరణం యాహి యది జీవితుమిచ్ఛసి ॥౨.౬౦.౨౦॥
పునర్నృపోఽబ్రవీద్వాక్యం ముమూర్షుం తం నరాన్తకమ్ ।
వినాశసమయే మూఢ విపరీతా మతిర్భవేత్ ॥౨౧॥
మిత్రాణి శత్రుతాం యాన్తి విపరీతేష్వనేహసి ।
త్వయాప్యాచరితం పాపం వరగర్వాదనేకశః ॥౨౨॥
వరస్యైవ ప్రభావేణ న వజం గణితం త్వయా ।
ఇదానీమవతీర్ణోఽయం త్వాదృశానాం వధాయ చ ॥౨౩॥
కశ్యపస్యాత్మజో భారం హర్తుం భూమిగతం దృఢమ్ ।
వరః పుణ్యం చ శిథిలం జాతం తే పాపసంచయాత్ ॥౨౪॥
భారతీమేవమాశ్రుత్య చకమ్పే హృది దైత్యరాట్ ।
ధావయిత్వా నృపకరాజ్జగృహే సశరం ధనుః ॥౨౫॥
బలాచ్చిక్షేప భూమౌ తచ్చతధా చ వ్యశీర్యత ।
అహనన్ముష్టిఘాతేన తం నృపం స నరాన్తకః ॥౨౬॥
పతితః స ధరాపృష్ఠే వజ్రాహత ఇవాచలః ।
దృష్ట్వా వినాయకోఽధావత్సృణిహస్తో మహాబలః ॥౨౭॥
గర్జయన్గగనం సర్వం దిశశ్చ విదిశః స్వనైః ।
చకమ్పే పృథివీ సర్వాం దిశః ప్రజ్వలితా ఇవ ॥౨౮॥
తేజసా పరశోస్తస్య సర్వదృష్టిహరేణ చ ।
తేనాహనద్దైత్యశిరో యథేన్ద్రో గిరిముత్కటమ్ ॥౨౯॥
తథా హతో దైత్యరాజో నిపపాత మహీతలే ।

మూర్ఛనాం మహతీం ప్రాప్తో మర్మభిన్నో యథాశ్మనా ॥౨.౬౦.౩౦॥

ఉదతిష్ఠత్క్షణాద్దైత్యో హస్తాభ్యాం పర్వతావుభౌ ।

ప్రగృహ్య చ ప్రచిక్షేప వినాయకజిఘాంసయా ॥౩౧॥

శతధా చూర్ణితౌ తేన ముద్రా పరశుఘాతినా ।

మాయయా దైత్యరాజోఽథ నానారూపధరోఽభవత్॥౩౨॥

యద్యద్రూపం చకారాశు తత్తద్రూపం వినాయకః ।

భగ్నదర్పం చకారాశు తేన తేన మహాసురమ్॥౩౩॥

శస్త్రైః శస్త్రాణి సంవార్య తథాఽస్త్రైరస్త్రసంచయమ్ ।

తతస్తు మల్లయుద్ధేన యుయుధాతే పరస్పరమ్ ॥౩౪॥

చరణం చరణేనైవ హస్తం హస్తేన జఘ్నతుః ।

జానుభ్యాం జానునీ చోభౌ పుష్పితావివ కింశుకౌ ॥౩౫॥

వక్షసా చైవ వక్షశ్చ పేతతుర్ధరణీతలే ।

పునరుత్థాయ బలినౌ కూర్పరాభ్యాం నిజఘ్నతుః ॥౩౬॥

పునర్దైత్యో మహాదేవం స్మృత్వా వృక్షానవాసృజత్ ।

పృష్ఠేన పృష్ఠం ధావన్తో లలాటేన లలాటకమ్ ॥౩౭॥

స్రవన్తౌ రుధిరం చోభౌ గుల్ఫాభ్యాం గుల్ఫమేవ చ ॥౩౮॥

పర్వతాంశ్చ సవృక్షాంశ్చ వినాయకజిఘాంసయా ।

అప్రాప్తానేవ తాన్సర్వాంశ్చిచ్ఛేద స వినాయకః ॥౩౯॥

పద్మపాశాఙ్కుశాఘాతైః పరశోర్దృఢకర్మణా ।

తస్యాం నివారితాయాం తు దైత్యోఽముచ్చత్తథా పరామ్ ॥౨.౬౦.౪౦॥

వృష్టిమన్యాం తథా చాన్యాం నిరస్తాం వీక్ష్య చాపరామ్ ।

కాశిరాజో యయౌ దూరం మృతం జ్ఞాత్వా వినాయకమ్ ॥౪౧॥

వినాయకోఽపి సంక్లేశాద్ధృది చిన్తామథాకరోత్ ।

అసంఖ్యాతబలో దైత్యో జయోపాయో న దృశ్యతే ॥౪౨॥

కదా దేవాః స్వనిలయం ప్రాప్స్యన్తి నిహతారయః ।

నరాన్తకోఽపి సంజాతో దేవానామప్యయాన్తకః ॥౪౩॥

ఏవం చిత్తే చిన్తయతి వారంవారం వినాతకే ।

తూణేషు పతితా బాణాః కాలదణ్డోపమా దృఢాః ॥౪౪॥

పినాకోఽష్టాపదమయః పురస్తస్య పపాత హ ।

శోభయంస్తేజసా స్వేన దిశశ్చ విదిశోఽపి చ ॥౪౫॥

కార్ముకం తు స్ఫురత్కాన్తి దృష్ట్వా సర్వం జహర్ష సః ।

మేనే జితం తం చ దైత్యం సిద్ధం చ దేవకాంక్షితమ్ ॥౪౬॥

జగ్రాహ బాణాన్కోదణ్డం కృత్వా క్ష్వేడితముచ్చకైః ।

పినాకం తోలయామాస సజ్యం చక్రే ధనుస్తదా ॥౪౭॥

పృథివ్యా జానునీ స్థాప్య తూణౌ చోభయతస్తథా ।

తద్ధనుఃశబ్దమాకర్ణ్య చకమ్పే భువనత్రయమ్ ॥౪౮॥

సవ్యదక్షిణహస్తాభ్యామాకృష్య సాయకద్వయమ్ ।

ముమోచ దైత్యమాలక్ష్య ముంచన్నగ్నికణాన్ముహుః ॥౪౯॥

పపాత దైత్యభుజయోరకస్మాత్సాయకద్వయమ్ ।

గర్జత్ప్రకాశయద్వ్యోమ సంహరజ్జీవసంచయాన్ ॥౨.౬౦.౫౦॥

ఉల్కేవ పాత్తయామాస భుజౌ వృక్షావివాస్య తత్ ।

యథేన్ద్రో వజ్రఘాతేన పర్వతస్యేవ సానునీ ॥౫౧॥

నరాన్తకద్వారదేశే మహానకోఽపతత్కరః ।

అపరస్తత్పితుర్ద్వారి చూర్ణయన్యాణి సంచయాన్ ॥౫౨॥

అన్యావాస్తాం కరౌ తస్య దదర్శ చ వినాయకః ।

అభ్యధావత్పునర్దైత్యో వ్యాదితాస్య ఇవాన్తకః ॥౫౩॥

హస్తాభ్యాం తత్ర పాదాభ్యాం చిక్షేప పాదపాన్బహూన్ ।

ద్రుమాణాం చ మహావృష్టిం ప్రక్షిపత్స వినాయకే ॥౫౪॥

అన్ధకారం మహచ్చాసీన్న ప్రాజ్ఞాయత కించన ।

తతోఽబ్రవీద్దైత్యరాజం దృష్ట్వా వీర్యం వినాయకః॥౫౫॥(౨౭౧౩)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే షష్టితమోధ్యాయః॥౬౦॥

అధ్యాయ ౬౧ ప్రారంభ :-

వినాయక ఉవాచ ।

నేదృశో దృష్టపూర్వో మే బలీ చ వీర్యవత్తరః ।

ఇదానీం పౌరుషం పశ్య మమ బాలస్య చేష్టితమ్ ॥౧॥

ఇత్యుక్త్వా పునరేవాసౌ బాణం తూణాదకర్షయత్ ।

ఆకర్ణం ధనురాకృష్య ప్రాక్షిపత్తం నరాన్తకమ్ ॥౨॥

ప్రకాశయన్వ్యోమతలం పాతయన్వృక్షసంచయమ్ ।

ఆన్దోలయన్నివ యయౌ పుష్పవత్తం నరాన్తకమ్ ॥౩॥

స బాణోఽభేదయత్తస్య చరణౌ స పపాత హ ।

అర్ధకాయే నిపతితే దైత్యేఽగర్జద్వినాయకః ॥౪॥

చరణౌ వ్యోమమార్గేణ భ్రమన్తౌ పతితౌ గృహే ।

దేవాన్తకస్య మహతి చూర్ణయన్తౌ బహూన్జనాన్ ॥౫॥

అర్ద్ధకాయః స దైత్యేన్ద్రో ముఖం కృత్వా భయానకమ్ ।

అభ్యధావద్బలేనాసౌ గ్రసన్నివ జగత్త్రయమ్ ॥౬॥

తత్రైవ చరణావస్య మాయయా సంబభూవతుః ।

వినాయకస్య నికటే బభాషేఽభ్యేత్య దైత్యరాట్ ॥౭॥

త్వయా యద్దర్శితం మహ్యం పౌరుషం కాయభేదనాత్ ।

ఛేత్స్యే తవాపి చాంగాని పశ్య మే పౌరుషం తథా ॥౮॥

శ్రుత్వా వాక్యం పునస్తస్య జగర్జాసౌ వినాయకః ।

శరవృష్టిం పునా రౌద్రమసృజద్దైత్యపుంగవే ॥౯॥

సోఽపి తాం భక్షయామాస సంఖ్యాతీతాం మహాబలః ।

తత ఏకం మహాబాణమభిమన్త్ర్య వినాయకః ॥౨.౬౧.౧౦॥

అగ్నితుణ్డం రుక్మపుంఖం గర్జమానం భయానకమ్ ।

ఆకర్ణం జ్యామపాకృష్య తత్యాజ దైత్యమస్తకే ॥౧౧॥

స యయౌ వాయువేగేన దారయన్నివ పర్వతాన్ ।

సంహరన్పక్షిసంఘాతాన్పాతయన్వృక్షసంచయాన్ ॥౧౨॥

శ్రుత్వా తదీయనినదం యయుః సేనా దిశో దశ ।

పపాత దైత్యకణ్ఠే స గిరిసానౌ యథా పవిః ॥౧౩॥

తదాఘాతాచ్ఛిరోఽప్యస్య పక్షీవ గగనం యయౌ ।

న్యపతత్పరికూజత్ పితుర్గేహే భయానకమ్ ॥౧౪॥

పునరన్యచ్ఛిరోఽస్యాభూదచ్ఛిన్నమివ పూర్వతత్ ।

తతః కోపేన దైత్యోఽకి చక్రే క్ష్వేడితముచ్చకైః ॥౧౫॥

బిభ్యుః సురాః పక్షిసంఘా సర్వే చ జనసంచయాః ।
ధర వృష్టిం పునా రౌద్రాం చక్రే తస్మిన్వినాయకే ॥౧౬॥
స సర్వాం బాణవృష్ట్యైవ మధ్యే చిచ్ఛేద లాఘవాత్ ।
అహోరాత్రమభూద్యుద్ధం గిరిబాణమయం నవమ్ ॥౧౭॥
పరిశశ్రామ దేవోఽపి సోఽపి దైత్యో మహాబలః ।
చిన్తామవాప మహతీం ప్రజజ్వాల చ తేజసా ॥౧౮॥
తతో జగ్రాహ పరశుం జ్వాలామాలాసమాకులమ్ ।
తోలయామాస బలవాంశ్చకమ్పే ధరణీ తదా ॥౧౯॥
విమానగాః సురాః సర్వే యుద్ధం ద్రష్టుముపాగతాః ।
చకమ్పిరే తదా శేషో బిభాయ చ రసాతలే ॥౨.౬౧.౨౦॥
అవాసృజద్దైత్యపతౌ స తస్యాశు శిరోఽహరత్ ।
పునరన్యదభూచ్చారుశిరోముకుటకుణ్డలమ్ ॥౨౧॥
పునస్తత్పాతయామాస శిరః క్రుద్ధో వినాయకః ।
పునరన్యదభూత్తస్య ఛిన్నే తస్మిన్పునఃపునః ॥౨౨॥
ఏవం శతసహస్రాణి శిరాంసి సోఽచ్ఛినద్విభుః ।
పునశ్చ చిన్తయామాస మృతౌ దైత్యస్య కారణమ్ ॥౨౩॥
మోహయామాస సహసా మాయయా తం నరాన్తకమ్ ।
శివస్య వరదానేన గర్వితం బలవత్తరమ్ ॥౨౪॥
నాజ్ఞాసీచ్చ తదా దైత్యోఽపరం చాత్మానమేవ చ ।
క్షణాచ్చ భాసతే రాత్రిః క్షణాచ్చ దినమేవ చ ॥౨౫॥
క్షణాచ్చ భాసతే స్వర్గం పృథ్వీ పాతాలమేవ చ ।

జాగరశ్చ సుషుప్తిశ్చ తురీయా స్వప్న ఏవ చ ॥౨౬॥

వినాయకోఽపి దేవో వా నారీ వా పురుషోఽపి వా।

గుహయకో వాథ సిద్ధో వా యక్షో రాక్షస ఏవ చ ॥౨౭॥

స్వకీయో వా పరో వాపి పితా వా జననీ తు వా ।

నిర్జీవో వా సజీవో వా భ్రమాదేవమమన్యత ॥౨౮॥

చిన్తాం చ పరమామాప తర్కయామాస చేతసి ।

ఏవం మే తు వరా దత్తాః శివేన శూలధారిణా ॥౨౯॥

అయం చ సమయః ప్రాప్తః ప్రాయో మృత్యుర్భవిష్యతి ।

క ఉవాచ । ఏవం యావచ్చిన్తయతే పురస్తావద్దదర్శ సః ॥౨.౬౧.౩౦॥

వినాయకం విరాడ్రూపం గగనోర్ధ్వగమస్తకమ్ ।

పాతాలవ్యాప్తచరణం దిక్శ్రోత్రం వృక్షరోమకమ్ ॥౩౧॥

భ్రమద్బ్రహ్మాణ్డరోమాంచ పయోంఘ్రిశ్రమబిన్దుకమ్ ।

నఖాగ్రే యస్య దేవానాం భాన్తి త్రింశత్త్రికోటయః ॥౩౧॥

ఉదరే భాన్త్యేకదశే భువనాని చతుర్దశ ।

తతో వినాయకో దైత్యం మర్దయామాస తత్క్షణాత్ ॥౩౩॥

పాదాంగుష్ఠనఖాగ్రేణ మత్కుణం బాలకో యథా ।

తతో దేవాశ్చ మునయో జయశబ్దై ముహుర్ముహుః ॥౩౪॥

తుష్టువుర్ముముచుః పుష్పవృష్టిం భక్త్యా ప్రహర్షితాః।

అన్తర్హితే తు వైరాజే రూపేఽగాద్ధరణీ విభుమ్ ॥౩౫॥

నత్వా ప్రోవాచ దేవేశమర్దభారో హృతో మమ ।

పూర్ణే హృతే పరా ప్రీతిర్మే స్యాత్తస్మాత్సదా కురు ॥౩౬॥

తస్యామన్తర్హితాయాం తు కాశీరాజః పుపూజ తమ్ ।

ఉవాచ చ ప్రసన్నాత్మా వినయావనతో నృపః ॥౩౭॥

అత్యాశ్చర్యం విభో దృష్టం మనోవాణ్యోరగోచరమ్ ।

అవతీర్ణోఽసి భూభారం హర్తుం తచ్చ కృతం త్వయా ॥౩౮॥

త్రయస్త్రింశత్కోటిదేవైరవధ్యోఽయం హతో యతః।

అతిపుణ్యేన ద్రష్టం తే విరాడ్రూపం సురేశ్వర ॥౩౯॥

క ఉవాచ ।

ఏవం బ్రువతి రాజేన్ద్రే పౌరాః సర్వేఽబ్రువంస్తదా ।

ధన్యోఽసి బాలభావేన సర్వాన్నో భ్రామయస్యహో ॥౨.౬౧.౪౦॥

యశః ప్రథయితుం సర్వం కృతమేతద్విభో త్వయా ।

పుపూజుశ్చ మహాభక్త్యా ప్రార్థయన్నితి తం విభుమ్ ॥౪౧॥

భక్తిం తే దేహి నో దేవ స్వవియోగం చ మా కురు ।

తతో రాజా చ తే లోకా దదుర్దానాన్యనేకశః ॥౪౨॥

బ్రాహ్మణాన్ప్రార్థయామాసురేవమేవ జయోఽస్తు నః ।

ఉపాయనాని చ తదా దదూ రాజ్ఞే పరస్పరమ్ ॥౪౩॥ (౨౭౫౬)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే దైత్యదమనం విరాడ్దర్శనం నామైకషష్టితమోఽధ్యాయః ॥౬౧॥

అధ్యాయ ౬౨ ప్రారంభ -

క ఉవాచ ।

రౌద్రకేతోస్తు యా భార్యా శారదాఖ్యా ద్విజస్య సా ।

విదర్భ్యాముపవిష్టా సా సఖీభిః కౌతుకాన్వితా ॥౧॥

నరాన్తకస్య చ శిరోఽకస్మాత్తాభిర్దదర్శ హ ।

పతితం ప్రాంగణే కర్ణకుణ్డలాభ్యాం విరాజితమ్ ॥౨॥

నాదయత్పత్తనం సర్వం శిఖరం పార్వతం యథా ।

శ్యామలం హిమసంస్పృష్టం విశోభం కమలం యథా ॥౩॥

బిభ్యతో రౌద్రకేతుశ్చ శారదాఘూతవిహ్వలా ।

సావధానౌ దదృశతూ రుదతః స్మ భృశం తదా ॥౪॥

లుణ్ఠతః స్మ ధరణ్యాం తౌ తాడయన్తౌ చ వక్షసి ।

మూర్చ్ఛామవాపతురుభౌ ముహూర్తాదివ చేతనామ్ ॥౫॥

మాతా శుశోచ తదా హృది స్థాప్య త తచ్ఛిరః ।

చక్రన్దే విహ్వలా సా గౌర్మృతవత్సా యథా భృశమ్ ॥౬॥

శారదోవాచ ।

వీరశ్రియా వ్యాప్తతనూ రణాయైవ సముత్సుకః ॥౭॥

ప్రోక్తవాన్న హి కిచిన్మామిదానీం గిరమాహర ॥౮॥

క్వ గతః పూర్వకాయస్తే శిరసైవ సమాగతః ।

ఏకాకీ కథమాయాతః క్వ తే సైన్యం మహత్తరమ్ ॥౯॥

క్వ తే జలధరా యాసాంశ్ఛత్రచామరధారిణః ।

యం దృష్ట్వా వరకామిన్యో మ్లాయన్తే విరహాగ్నినా ॥౨.౬౨.౧౦॥

స కథం మ్లానతాం యాతో రవిరస్తానుగో యథా।

కిం మయా హ్యపరాద్ధం తే పిత్రా వా వత్సలేన చ ॥౧౧॥

కిమర్థం వదసే నైవ రుదదశ్రు ప్రమార్జ్య నః ।

పరార్ధ్యాస్తరణోపేతే మంచకస్వాపతత్పరః ॥౧౨॥

క్వేదానీం పరిసుప్తోఽసి ఖిద్యతే మే మనో భృశమ్ ।

వినాభూతౌ త్వయా నేశావాస్యం సన్దర్శితుం సుత ॥౧౩॥

క ఉవాచ ।

శారదాయాః శుచం శ్రుత్వా రౌద్రకేతుః శుశోచ హ ।

వినా వృత్తాన్తకథనాత్క్వ గతోఽసి ప్రియాత్మజ ॥౧౪॥

ప్రత్యహం సర్వవృత్తాన్తం జాతం భావినమేవ చ ।

సంశ్రావయసి స్వప్థానమిదానీం కిన్న భాషసే ॥౧౫॥

యది త్వం సంముఖే యుధ్యన్ధారాపూతో దివం గతః ।

మామపృచ్ఛ్య చ మాం త్యక్త్వా కథం త్వం పరిజగ్మివాన్ ॥౧౬॥

కథం త్వయా కృతా పిత్రోః పుత్రతా శత్రుతాపి చ ।

యదా త్వం సేవకకరాత్ఖడ్గం గృహ్ణాసి స్వం కరే ॥౧౭॥

తదా సపర్వతవనా సస్వర్గా కమ్పతే చ భూః ।

స కేన పాతితో మహ్యం న జానే కాలపర్యయమ్ ॥౧౮॥

దైవం హి బలవల్లోకే పౌరుషం తు నిరర్థకమ్ ।

భూషణం మమ వంశస్య లోకస్య చ గతం క్వ ను ॥౧౯॥

లోకస్యాపి చ యః కాలః పంచాస్యోఽరిగజస్య యః ।

స కథం త్వం ద్విధాభూతో వాతాహత ఇవ ద్రుమః ॥౨.౬౨.౨౦॥

ప్రతాపసవితా రాజంస్తూలదాహహుతాశనః ।

క ఉవాచ ।

ఏవం నానావిధం శోకం రౌద్రకేతుచ్ఛ శారదా ॥౨౧॥

కృత్వా మూర్ధానమాదాయ దేవాన్తకమగచ్ఛతామ్ ।

భద్రాసనాత్సముత్థాయ త్వరయా తౌ తథావిధౌ ॥౨౨॥

దృష్ట్వా కణ్ఠం సమాలింగ్య రురోదావరజం తదా ।

తత్పరీవారభూతా యే దైత్యాః కాలయమోపమాః ॥౨౩॥

రురుదుః సుస్వరం తత్ర దృష్ట్వా నారాన్తకం శిరః ।

మాతుర్హస్తాచ్ఛిరో గృహయ తతేన్వ హృది నిధాయ చ ॥౨౪॥

చక్రన్ద కురరీవాసౌ భ్రాతృస్నేహేన దుఃఖితః ।

దేవాన్తక ఉవాచ ।

సమం భుక్తం సమం పీతం క్రీడితం సుప్తముత్థితమ్ ॥౨౫॥

సమం తప్తం సమం జప్తం క్వ గతోఽసి విహాయ మామ్ ।

యస్య తే దర్శనాన్మర్త్యాః సురా యాన్తి దిశో దశ ॥౨౬॥

స కథం నిహతః కేన దుష్టేన చ బలీయసా ।

రసా రసాతలం చైవ తవైవ చ నివేదితమ్ ॥౨౭॥

విహాయ మాం కథం స్వర్గం గతోఽసి భ్రాతృవత్సల !

యస్య జ్యాఘోషమాకర్ణ్య కమ్పతే స్మ చరాచరమ్ ॥౨౮॥

అసంఖ్యాతా నృపా యస్య సామ్నే ద్వారగతా బభుః ।

స కథం పితరౌ హిత్వా గతశ్చ సున్దరాం స్త్రియమ్ ॥౨౯॥

ఏవం తత్రక్రన్దనం శ్రుత్వా వీరలోకా సమాయయుః ।

హేతుభిర్వారయామాసుర్బలాద్ధృత్వా తు తత్కరైః ॥౨.౬౨.30॥

జనా ఊచుః ।

న వీరాః పరిశోచన్తి వీరే యుద్ధే హతే నృప ।

నిఘ్నన్తి తం బలాద్గత్వా యేనాసౌ నిహతో భవేత్ ॥౩౧॥

మృత్యుస్తు సర్వజన్తూనాం సహ దేహేన జాయతే ।

సోఽద్య వర్షశతేనాపి భవిష్యతి న సంశయః ॥౩౨॥

స్వస్య వాన్యస్య వా రాజస్తత్ర కా పరిదేవనా ।

శ్రుత్వా వాక్యం తు లోకానాం తదా దేవాన్తకోఽసురః ॥౩౩॥

సావధానమనా భూత్వా పితరౌ ప్రాహ ధర్మవిత్ ।

మా శోచతమహం యామి గ్రసితుం తం నిజం రిపూమ్ ॥౩౪॥

వదతం క్వ నివాసోఽస్య యేన బన్ధుహతో మమ ।

తం హత్వా సుఖమేష్యామి బన్ధుం యాస్యామి వా మృతః ॥౩౫॥

మమ భ్రూభంగమాత్రేణ కమ్పతే భువనత్రయమ్ ।

మయి క్షుబ్ధే తు కస్త్రాతా లోకానాం పితరౌ యతః ॥౩౬॥

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వా దేవాన్తకవచః ఆశ్వస్తౌ తావుభౌ తదా।

శోకసాగరమగ్నౌ తావద్ధతౌ తేన వాక్యతః ॥౩౭॥

ఊచతుః పరమం వాక్యం జ్యేష్ఠపృష్టౌ సవిస్తరమ్ ।

కాశిరాజేతి విఖ్యాతో రాజా పరమధార్మికః ॥౩౮॥

వైవాహికో మహోత్సాహస్తద్గృహే సమపద్యత ।

ఆకారితాః సర్వజనాః కశ్యపస్యాత్మజోఽపి చ ॥౩౯॥

స బాల ఏవ బలవాన్వినాయక ఇతి స్మృతః ।

తేన మార్గే హతో భ్రాతా ధూమ్రాక్షో మమ పుత్రక ॥౨.౬౨.౪౦॥

తస్య ప్రత్యామ్నాయకృతే ప్రేషితా వీరసంమతాః ।

ధావమానా యయుస్తే చ సహస్రార్ద్ధం నిశాచరాః ॥౪౧॥

సప్తవర్షేణ తే సర్వే నాశితా మునిసూనునా ।

తేషాం ప్రత్యామ్నాయకృతే స్వయం యాతో నరాన్తకః ॥౪౨॥

అనేకశస్త్రసంపన్నశ్చతురజగబలాన్వితః ।

ఏకోఽపి నాగతస్తస్మాదకస్మాద్దదృశే శిరః ॥౩౪॥

శోకం కృత్వా తవ పుర ఆనీతం తచ్చిరోఽధునా।

క ఉవాచ ।

ఇతి తద్వాక్యమాకర్ణ్య చకమ్పే రక్తలోచనః ॥౪౪॥

దేవాన్తకశ్చోదతిష్ఠద్ధసన్నివ జగత్త్రయమ్ ।

ఉవాచ గర్వమోహేన పితరం వేగవత్తరమ్ ॥౪౫॥

కాలం హనిష్యేఽఖిలఘ్నం న్యుబ్జాం పృథ్వీం విధాయ చ ।

కరిష్యే క్రోధదృష్ట్యైవ బ్రహ్మాండం భస్మసాత్క్షణాత్ ॥౪౬॥

ఇత్యుక్త్వా క్ష్వేడితం కృత్వా జగతీం కమ్పయన్నివ ।

దేవాధికారే యే దైత్యాస్తాన్సర్వానాజుహావ చ ॥౪౭॥

నత్వా తౌ పితరౌ వాక్యం ప్రోచే దేవాన్తకస్తదా ।

ఇదానీం మునిపుత్రం తమానయిష్యామి సత్వరమ్ ॥౪౮॥

సహైవ తేన దాస్యామి మూర్ధ్న్యస్య చ ధనంజయమ్ ।

ఏవముక్త్వా బలాత్సర్వే ఉడ్డీయ సహసా చ తే ॥౪౯॥

దేవాన్తకోఽప్యసంఖ్యాతా విహంగా ఇవ శీఘ్రగాః ।

కాశిరాజపురీం ప్రాప్య వేష్టయేయుః సమన్తతః ॥౨.౬౨.౫౦॥

కోలాహలో మహానాసీద్రజసాచ్ఛాదితా దిశః ।

న ప్రకాశో రవేరాసీత్పౌరాశ్చ చుక్రుశుర్భృశమ్ ॥౫౧॥

నరాన్తకే హతే ద్విత్రిదివసా నైవ యద్గతాః।

తత్కథం పునరాయాతః ప్రలయోఽత్ర జనాపహః ॥౫౨॥

కోఽయం ప్రచణ్డదేహేన దుష్ప్రేక్ష్యో వై సమాగతః ।

క్షమః కాలం కలయితుం భక్షితుం వా జగత్త్రయమ్ ॥౫౩॥

దైత్యానాం పరిఖా జాతాః ప్రేషితా దైత్యపుంగవాః ।

హతాస్తేనాథ తే సర్వే గన్తుం మార్గో న విద్యతే ॥౫౪॥

ఏవం తదస్తు పౌరేషు తావద్దూతాః సమాగతాః ।

కాశిరాజం కథయితుం దేవాన్తకసమాగమమ్ ॥౫౫॥ (౨౮౧౧)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే నగరీనిరోధో నామ ద్విషష్టితమోఽధ్యాయః ॥౬౨॥

దూతా ఊచుః ।

దేవాన్తకో మహారౌద్రో రౌద్రైర్దైత్యైః సమావృతః ।

అసంఖ్యైర్వివిధైః కాలభీతిదైర్వ్యోమమస్తకః ॥౧॥

వయం తద్దర్శనభ్రాన్తః పలాయ్య త్వాముపాగతాః ।

నగరీ వేష్టితా రాజన్యత్కరిష్యసి తత్కురు ॥౨॥

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వా దూతముఖాద్రాజా వృత్తాత్తం సమకమ్పత ।

అతిమ్లానతయా యాతో బాలకం స వినాయకమ్ ॥౩॥

క్రీడన్తం శిశుమధ్యే తం వృత్తాన్తం సర్వమబ్రవీత్।

రాజోవాచ ।

పరబ్రహ్మన్నమస్తేఽస్తు లీలామానుషవిగ్రహ ॥౪॥

చరాచరగురో నానాలీలాకర నమోఽస్తు తే।

అనేకశో వయం త్రాతాస్త్వయా బాలస్వరూపిణా ॥౫॥

ఇదానీమపి రక్షాస్మానస్మాద్దేవాన్తకాత్ప్రభో ।

క ఉవాచ ।

ఏవం సంప్రార్థితస్తేన కాశిరాజేన బాలకః । ॥౬॥

దేహం కృత్వా విశాలం స సింహారూఢో ధనుష్కరః ।

సిద్ధిబుద్ధియుతో గర్జన్నాదయన్గిరికన్దరాః ॥౭॥

తేజసా లోపయన్సూర్యం వమన్నగ్నికణాన్ముఖాత్ ।

బాణం ఖడ్గం చ పరశుం ధనుర్హస్తే విధారయత్ ॥౮॥

నభోమార్గేణ నగరాద్బహిర్యాతో వినాయకః ।

శ్వేడితేన స దైత్యానాం మనాంసి పరికమ్పయన్ ॥౯॥

దదర్శ దుష్టసైన్యం తం దేవాన్తకమమర్షణమ్ ।

అసంఖ్యాతాస్తదా దైత్యా బభ్రముః శలభా ఇవ ॥౨.౬౩.౧౦॥

దృష్ట్వా నానావిధం సైన్యం సిద్ధిం ప్రోవాచ విఘ్నరాట్ ।

ఏకాకినా న సాధ్యేయం సేనా నానా విధీయతామ్ ॥౧౧॥

స్వకీయా సాధితుం దైత్యం కురు శీఘ్రమిదం వచః ।

క ఉవాచ ।

తతః సిద్ధిర్నమస్కృత్వా పరమాత్మాంఘ్రిపంకజమ్ ॥౧౨॥

దేవాన్తకం యోధయితుం యయౌ చాథ జగర్జ చ ।

నినాదైః సర్వజన్తూనాం దైత్యానాం భయదాయినీ ॥౧౩॥

చచాల శేషో ద్యౌశ్చాపి పర్వతా వృక్షసంచయాః ।
తద్గర్జితమహారావైః ప్రతిశద్వైరనేకశః ॥౧౪॥
సస్మార చాష్టసిద్ధీః సా తాశ్చ యాతా ముదాన్వితాః ।
అణిమా ప్రథమం ప్రాప్తా గరిమా తదనన్తరమ్ ॥౧౫॥
మహిమా లఘిమా చాపి సంప్రాప్తే తదనన్తరమ్ ।
ప్రాప్తిశ్చైవ తు ప్రాకామ్యం వశిత్వం చ సమాయయౌ ॥౧౬॥
ఈశిత్వం తదను ప్రాప్తం తాసాం సైన్యమభూదను ।
గజాశ్వరథపాదాన్తం నానాయుధవిరాజితమ్ ॥౧౭॥
వర్షాకాలే యథా నద్యః సాగరం యాన్తి సర్వతః ।
తథా సైన్యం దశ దిశో యాతి స్మ యుద్ధలాలసమ్ ॥౧౮॥
అసంఖ్యవాద్యనిర్ఘోషం వీరశద్వైర్నదదృృశమ్ ।
కృతాన్తసదృశాన్వీరాన్భూగోలప్రాశనోత్సుకాన్ ॥౧౯॥
దృష్ట్వా దేవాన్తకః స్వాన్తం చిన్తయామాస చేతసి ।
బాలం క్షణేన క్షేప్స్యామీత్యేవం యుద్ధాయ చాగతః ॥౨.౬౩.౨౦॥
అకస్మాదీదృశం సైన్యం కుత ఏతద్వినిర్గతమ్ ।
దృష్టం విచిత్రసామర్థ్యం బాలస్య మాయయా కృతమ్ ॥౨౧॥
మరిష్యే మారయిష్యే వా జీవతాన్యజ్యో యశో న హి ।
ఏవం వదతి దైత్యేన్ద్రే సేనాన్యః ప్రాబ్రువన్వచః ॥౨౨॥
వయం యోత్స్యామహే సైన్యే రక్షపృష్ఠం జయో భవేత్ ।
పీత్వా వాక్యామృతం తేషాం హృష్టో దేవాన్తకోఽబ్రవీత్ ॥౨౩॥
సమ్యగుక్తం మహావీరా యాన్తు యుద్ధాయ యామి చ ।

జయోఽస్తు మమ వాక్యేన భవతాం పుణ్యకర్మణామ్ ॥౨౪॥

ఆశిషం పరిగృహ్యైవ నమస్కృత్వా సురాన్తకమ్ ।

కర్దమో నామ దైత్యోఽథ యయౌ వ్యూహం రథాకృతిమ్ ॥౨౫॥

దీర్ఘదన్తో యయౌ చక్రవ్యూహం పరమదుర్జయమ్ ।

గరిష్ణా వీరముఖ్యస్తు రచితం వీరమోహనమ్ ॥౨౬॥

ప్రథిష్ణా పాలితం వ్యూహం తాలజంఘో యయౌ ముదా।

మహిమ్నా రచితం వ్యూహం యక్ష్మనామా సమాయయౌ ॥౨౭॥

ప్రాప్త్యా విరచితం వ్యహం యయౌ ఘణ్టాసురో మహాన్ ।

ప్రాకామ్యరచితం వ్యూహ రక్తకేశో బలాన్వితమ్ ॥౨౮॥

కాలాన్తకో యయౌ వ్యూహం వశితారచితం పరమ్ ।

ఈశితారచితం వ్యూహం దుర్జయోఽభియయౌ బలీ ॥౨౯॥

ఏతేషాం వచసాఽశక్యం వక్తుం సామర్థ్యమంజసా ।

అష్టౌ వ్యూహానయుధ్యన్త దైత్యా అష్టౌ మహాబలాః ॥౨.౬3.30॥

పరస్పరం వినిఘ్నన్తః పరాన్పరమదుర్జయాన్ ।

శరధారా విముంచన్తో జలధారా యథా ఘనాః ॥3౧॥

చిచ్ఛిదురుత్తమాంగాని శస్త్రైర్నానావిధైర్భటాః ।

నిహతైశ్చ తదా వీరైర్గజైరశ్వైర్వసున్ధరా ॥3౨॥

ఊరుభిర్జానుభిర్హస్తైశ్ఛిన్నైరాసీత్సుదుర్గమా ।

ఖేటాని పురతః కృత్వా జఘ్నుః పాదాంశ్చ కేచన ॥33॥

ఉడ్డీయ గిరివత్కేచిత్పేతుర్వీరేషు చూర్ణితుమ్ ।

రజోఽన్ధకారే నాజ్ఞాసీత్స్వీయః స్వీయం పరస్పరమ్ ॥3౪॥

తతో నిపేతుః సహసా దైత్యా దేవహతా భువి ।
దేవా హతాశ్చ దైత్యాశ్చ కుర్వతే భైరవాన్రవాన్ ॥౩౫॥
కబన్ధా యుయుధుస్తత్ర ముముదుశ్చాప్సరోగణాః ।
శుశుభుః శస్త్రసంఘాతైః పుష్పితాః కింశుకా యథా ॥౩౬॥
శుక్రస్తత్ర మృతాన్దైత్యానుజ్జీవయతి విద్యయా।
అష్టౌ వ్యూహా యయుశ్చిన్తాం మృతశేషా బలాన్వితాః ॥౩౭॥
ఈశితాయై తతః ప్రోచుః సర్వే తే శుక్రచేష్టితమ్ ।
తస్యాః క్రోధవశాదేకా కృత్యా స్యాన్నిర్గతా పురః ॥౩౮॥
కటాక్షేణ తయాజ్ఞప్తా భార్గవం తు నిజే భగే।
కృత్వా తదాఽన్తర్దధే సా పశ్చాత్తత్యాజ బర్బరే ॥౩౯॥
తేన బర్బరదేశీయం యం తం వదన్తి మనీషిణః ।
తతో ముముదిరే దేవా యుయుధుశ్చ బలాన్వితాః ॥౨.౬౩.౪౦॥
నిహన్యమానా దైతేయాః పలాయనపరా యయుః ।
కేచిచ్చ శరణం ప్రాప్తా రక్ష రక్షేతి చాపరే ॥౪౧॥
ప్రత్యూచుర్దేవగన్ధర్వానణిమాదికృతాంస్తదా ।
కదా విజయినో దైత్యాః కదాచిద్దేవతాగణాః ॥౪౨॥
అభవన్యుద్ధ నిరతాః పరస్పరజయైషిణః ।
ద్వన్ద్వయుద్ధమభూద్ఘోరం తస్మిన్నుపరతే యుధి ॥౪౩॥ (౨౮౫౪)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే బాలచరితే శుక్రత్యాగో నామ త్రిషష్టితమోఽధ్యాయః ॥౬౩॥

క ఉవాచ ।

కాలాన్తకేన దైత్యేన ప్రాకామ్యేన పరస్పరమ్ ।

కాలాన్తకో విజయేతే ప్రాకామ్యం యావదేవ హి ॥౧॥

తావత్సాహాయ్యమకరోద్వశిత్వం వేగవత్తరమ్ ।

తత్యాజ గిరిశృంగం తన్మస్తకే హస్తలాఘవాత్ ॥౨॥

తేన కాలాన్తకో భూమౌ సహసా నిపపాత హ ।

రుధిరాక్తం ద్విధాభూతం దృష్ట్వా కాలాన్తకం తదా ॥౩॥

హాహాకారో మహానాసీద్దైత్యసేనాచరేశ్వథ ।

ముసలో నామ దైత్యేశో భల్లశ్చైవాపరోఽసురః ॥౪॥

మహిమా చైవ చత్వారో యయుర్యుద్ధాయ సాదరాః ।

ప్రాకామ్యేన యుయుధిరేఽనేకశస్త్రప్రహారిణః ॥౫॥

అసంఖ్యాతా హతా దేవాః పతితా భగ్నవృక్షవత్ ।

అసృగ్జలప్రవాహిన్య ఆసన్నద్యః సహస్రశః ॥౬॥

ఈశితా చ వశిత్వం చ విభూతిశ్చ యయుస్తతః ।

సాహాయ్యం చక్రిరే తస్య ప్రాకామ్యస్య తదా యుధి ॥౭॥

చత్వారః పర్వతాస్తాభిశ్చతుర్ష్వపి నిపాతితాః ।

తైశ్చ తే చూర్ణితాః సర్వే గతాః స్వర్గం సుదుర్లభమ్ ॥౮॥

అణిమా తు శిఖాం ధృత్వా కర్దమస్య రణే బలాత్ ।

అపాటి సహసా భూమౌ శతధా స వ్యశీర్యత ॥౯॥

అస్రవద్రుధిరం వక్త్రాల్లుఠన్ప్రాణాం జహౌ తదా।

మహిమా లఘిమా చైవ గరిమా వృక్షసంచయాన్ ॥౨.౬౪.౧౦॥

యక్షాసురే తాలజంఘే దీర్ఘదన్తే న్యపాతయన్ ।
తతో ఘణ్టాసురో రక్తకేశో దైత్యోఽథ దుర్జయః ॥౧౧॥
ఆయయుః సర్వసైన్యాని నిశ్వసన్తో మహాబలాః ।
తైరాహతం బలం దృష్ట్వా వశితాసిద్ధిబుద్ధయః ॥౧౨॥
ముష్టిఘాతైర్నిజఘ్నుస్తా భాలదేశే దృఢం తదా ।
తేఽపి భూమౌ నిపతితాః శతధా చూర్ణితాస్తదా ॥౧౩॥
తతో జగర్జుః సర్వాస్తా జయం లబ్ధ్వా స్వశక్తితః ।
వినాయకో విజయతే సర్వాస్తా ఏవమూచిరే ॥౧౪॥
అన్యే క్షుద్రతరా దైత్యాస్తేఽపి తాభిర్వినాశితాః।
పునః సర్వే దైత్యసింహాః సిద్ధిసేనాం వ్యనాశయన్ ॥౧౫॥
కోలాహలో మహానాసీత్సేనయోరుభయోరపి ।
హన్తు నిఘ్నన్తు బధ్నన్తు సావధానా భవన్త్వితి ॥౧౬॥
ప్రాదురాసీత్తతశ్చాగ్నిః శస్త్రసంఘదృసంభవః ।
భగ్నే శస్త్రే మల్లయుద్ధం చక్రుర్వీరా రుషాన్వితాః ॥౧౭॥
పునశ్చానియతం యుద్ధం పరస్పరవినాశనమ్ ।
అభవత్తుములం సూర్యస్తతశ్చాస్తమయం గతః ॥౧౮॥
అన్ధకారేణ మహతా దిశో వ్యాప్తాః సమన్తతః ।
తతో దివ్యౌషధీర్గృహ్య నిజఘ్నుస్తే పరస్పరమ్ ॥౧౯॥
అహోరాత్రత్రయం ఘోరం యుద్ధమాసీన్నిరన్తరమ్ ।
అసృజన్నద్యో దశదిశో యాతా వీరవహాస్తదా ॥౨.౬౪.౨౦॥
ఖేటకూర్మాః ఖడ్గఝషాః శిరఃకమలశోభితాః ।

గజగ్రాహాః ప్రేతకాష్ఠాః కేశశైవలరాజితాః ॥౨౧॥

భీరుభీతికరా వీరమహాహర్షవివర్ద్ధనాః ।

తతో జయత్సు దేవేషు సర్వదా బలశాలిషు ॥౨౨॥

దేవాన్తకో యయౌ చిన్తాం తర్కయామాస చేతసి ।

యేన సర్వే దేవగణా జితాస్తే స్వప్రభావతః ॥౨౩॥

క్వేయం తత్ర బాలమాయా సామాన్యా జనమోహినీ ।

అష్టసిద్ధీః సర్వసైన్యమిదానీం నాశయామ్యహమ్ ॥౨౪॥

ధృత్వా వినాయకం బాలం గమిష్యామి స్వమాలయమ్ ।

ఏవముక్త్వా ఖడ్గపాణిః స్వసేనాపూరయన్దిశః ॥౨౫॥

ఆయయౌ పరసైన్యాని నిఘ్నం ఖడ్గేన సర్వశః ।

భయేన మూర్చ్ఛితా దేవా నిపేతుర్ధరణీతలే ॥౨౬॥

స్మృత్వా వినాయకం దేవం జహుః ప్రాణాంస్తు కేచన ।

అసృజ్నదీవహాః కేచిత్కచిత్స్వర్గం గతాః సురాః ॥౨౭॥

కేచిద్దైత్యం విలోక్యైవ జహుర్జీవితమాత్మనః ।

తతో భగ్నా దేవసేనా పపాల చ దిశో దశ ॥౨౮॥

సోఽపి దైత్యః ఖడ్గపాణిర్నిఘ్నన్పృష్ఠే జఘాన తామ్ ।

గరిమా తన్నిరీక్ష్యాథ పర్వతం వృక్షసజకులమ్ ॥౨౯॥

తత్యాజ దైత్యాహే స ఖడ్గేన శతధాఽచ్ఛినత్ ।

తతోఽష్టసిద్ధయః క్షుబ్ధాస్తత్యజుః పర్వతాన్బహూన్ ॥౨.౬౪.30॥

చిచ్ఛేద త్వరయా తాన్స ఖడ్గాఘాతేన లాఘవాత్ ।

ఉడ్డీయ మహిమా తస్య స్కన్ధే స్థిత్వా తమాదదే ॥3౧॥

ఖడ్గం దైత్యకరాచ్ఛీఘ్రమన్తర్ధానం యయౌ తదా ।
బలాచ్చిక్షేప తం ఖడ్గం తస్య దైత్యస్య మస్తకే ॥౩౨॥
స ఏవ శతధా జాతో న తు మూర్ధ్నాం తదద్భుతమ్ ।
శరవృష్టిం తదా దైత్యో భగ్నపృష్ఠశ్చకార హ ॥౩౩॥
ఏకైకస్యాం దశదశపంచసప్తశరానసౌ ।
క్షిప్త్వా వ్యాకులయాంచక్రే తతస్తా భువి పేతిరే ॥౩౪॥
తతో దేవా యుయుధిరే పతితాస్వష్టసిద్ధిషు ।
ముహూర్తాత్సావధానాస్తా యయుర్దేవం వినాయకమ్ ॥౩౫॥
తముదన్తం పరిజ్ఞాయ బుద్ధి ప్రోచే వినాయకమ్ ।
కథం విచారస్తస్య స్యాద్యత్ర బుద్ధిర్న దృశ్యతే ॥౩౬॥
పరాజితాః సిద్ధయస్తే దేహ్యనుజ్ఞాం వ్రజామ్యహమ్ ।
యోద్ధుం దైత్యేన తేనాథ పౌరుషం చాస్య లక్షయే ॥౩౭॥
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే బాలచరితే చతుఃషష్టితమోఽధ్యాయః ॥౬౪॥ (౨౮౯౧)

క ఉవాచ ।
శ్రుత్వా బుద్ధివచో దేవో హర్షం ప్రాప్య జగాద తామ్ ।
దేవ ఉవాచ ।
గచ్ఛ యుధ్యస్వ దైత్యేన జహి తం యశ ఆప్నుహి ॥౧॥
ఏవముక్త్వా సువాసాంసి దదౌ తస్యై వినాయకః ।
సా చ నత్వా తదా దేవం యయౌ దైత్యం రణం ప్రతి ॥౨॥
తస్యాః క్ష్వేడితశబ్దేన కమ్పితం భువనత్రయమ్ ।

వదనాన్నిర్యయౌ తస్యా ఏకా శక్తిర్గరీయసీ ॥౩॥

జటిలా వికృతాస్యా చ జగద్భక్షణలాలసా ।

విశాలాభ్యాం తు నేత్రాభ్యాం త్యజన్తీ జ్వాలసంచయాన్ ॥౪॥

దహన్తీ దైత్యసేనాం సా యయౌ సా చ పపాల హ ।

దర్శనే పతితా దైత్యాస్తస్యాః కేచిద్గతాసవః ॥౫॥

అన్యే త్వతర్కయన్క్వాద్య గన్తవ్యం క్వ సుఖం భవేత్ ।

కేచిదాహుర్ధావ ధావ దేవాన్తక మృతా వయమ్ ॥౬॥

ఏవం కోలాహలం శ్రుత్వా యయౌ దేవాన్తకః పురః ।

సజ్యం కృత్వా ధనుః శీఘ్రం శరానాశీవిషోపమాన్ ॥౭॥

ససర్జ తస్యా గాత్రేషు దర్శయన్పాణిలాఘవమ్ ।

ఆచ్ఛాద్య భానుం తన్మూర్ధ్నాం బాణజాలైస్తథావిధైః ॥౮॥

సా ప్రసార్య మహద్వక్త్రం బిసవద్గిలతే శరాన్ ।

తూణీరాస్తస్య దైత్యస్య సర్వే రిక్తాస్తదాఽభవన్ ॥౯॥

న తస్యాస్తృప్తిరభవద్రాక్షసస్యేవ మానుషైః ।

దేవాన్తకం క్షీణశక్తిం దృష్ట్వా సా సైన్యమాయయౌ ॥౨.౬౫.౧౦॥

భక్షయామాస తాన్దైత్యాన్కాం శ్చిద్ధస్తాదపాతయత్ ।

కాంశ్చిద్భలే వినిక్షిప్య చూర్ణయామాస చాపరాన్॥౧౧॥

అసంఖ్యకోటీర్దైత్యానాం భక్షితాశ్చూర్ణితా హతాః ।

చూర్ణయన్తీ పదాఘాతైః కాంశ్చిద్దేవాన్తకం యయౌ ॥౧౨॥

తమువాచ తదా సా తు విశ మే భగగహ్వరమ్ ।

యత్ర తే శేరతే దైత్యా మాతుర్గర్భం గతా ఇవ ॥౧౩॥

యే భక్షితా మృతాస్తే మే జఠరే జీర్ణతాం గతాః ।
తద్భిత్యా స పపాలాశు మూత్రవిడ్గన్ధవిహ్వలః ॥౧౪॥
యత్ర యత్ర ప్రలీనోఽభూత్తత్ర తత్రాపి సా యయౌ ।
బభ్రామ స్వర్గలోకాన్స పాతాలాని దిశో దశ ॥౧౫॥
తతః శిఖాం సమాక్రమ్య ధృత్వా తం ప్రాక్షిపద్భగే ।
తయా సహ తతో బుద్ధిర్వినాయకముపాయయౌ ॥౧౬॥
ననామ తాం పురస్కృత్య మదఘూర్ణితలోచనామ్ ।
పాతయన్తీముభయతః స్తనాఘాతాద్వనస్పతీన్ ॥౧౭॥
శరధారాశ్చ ఘనవత్రస్రవన్తీ మన్దగామినీ ।
నిరాకరోత్కరాలాం తాం దృష్ట్వా దేవో వినాయకః ॥౧౮॥
నిరాకృతాయాం తస్యాం తద్భగాద్దైత్యోఽపతద్భువి ।
సోఽపి దుర్గన్ధిరిత్యేవ దూతైః సంత్యాజితో బహిః ॥౧౯॥
స తు సంజ్ఞాం సమాసాద్య స్నాత్వా తూష్ణీం గృహం యయౌ ।
వ్రీడితోఽధోముఖశ్చిన్తాం యాతో మ్లానోఽసిదుఃఖితః ॥౨.౬౫.౨౦॥
బుద్ధ్యా నివేదితా సా తు ననామ తం వినాయకమ్ ।
తాం దృష్ట్వా జహసుర్విభ్యుర్మమ్లుః పేతుశ్చ కేచన ॥౨౧॥
తతా సైనం జగాదాశు భక్షితా దైత్యవాహినీ ।
సోఽపి దేవాన్తకః పాయౌ నిక్షిప్య స్థాపితో భయా ॥౨౨॥
ఇదానీం వసతిస్థానం దేహి దేవ దయానిధే ।
దేవ ఉవాచ ।
వఞ్చయిత్వా గతో దైత్యో గృహం స్వం దైత్యనాశిని ॥౨౩॥

తవాపి పౌరుషం జ్ఞాతం శక్రాదిభ్యోఽధికం మయా ।

విశ వక్త్రం మమైవ త్వం విశ్రాన్తిం తత్ర గచ్ఛ చ ॥౨౪॥

అహం తం సాధయిష్యామి మా చిన్తాం కర్తుమర్హసి ।

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం దృష్ట్వా వక్త్రం వివేశ సా ॥౨౫॥

సుష్వాప పరమప్రీతా మాతురఙ్కే యథాఽర్భకః ।

ఉదరే దేవదేవస్య సర్వలోకనివాసిని ॥౨౬॥ (౨౯౧౭)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బుద్ధివిజయో నామ పంచషష్ఠితమోఽధ్యాయః ॥౬౫॥

క ఉవాచ ।

శారదా రౌద్రకేతుశ్చ రాత్రౌ దేవాన్తకం సుతమ్ ।

ఏకాకినం నిరీక్ష్యైనం నాలింగ్యం చ సమూచతుః ॥౧॥

ఆచ్ఛాదయన్తం వదనం వ్రీడితం భృశవిహ్వలమ్ ।

అభాషమాణం కమ్పన్తం వాతయుక్తమివ ద్రుమమ్ ॥౨॥

పితోవాచ ।

కిమర్థం వదసే నైవ స్వామవస్థాం తు మూకవత్ ।

ఈప్సితం సాధయిష్యామి యత్నాత్త్రైలోక్యదుర్లభమ్ ॥3॥

క ఉవాచ ।

పీత్వా వాగమృతం తస్య సావధానమనాః సుతః ।

ఉవాచ పితరం మాతుర్నికటే నిర్విశంకయా ॥౪॥

పుత్ర ఉవాచ ।

భవదాజ్ఞాం గృహీత్వైవ యోద్ధుం యాతో వినాయకమ్ ।

శరైరాశీవిషాకారైరసజ్జ్యైర్నాశితాః సురాః ॥౫॥

ప్రవర్తితా అసృజ్నద్యో భగ్నా సేనా తు కాశ్యపీ ।

తత ఏకా మహాకృత్యా దరీవక్త్రా నభఃస్పృశీ ॥౬॥

కరాలకేశీ పాతాల చరణా పర్వతస్తనా।

ఆగతా దేవసేనాయా రక్షణార్థం మమాన్తికమ్ ॥౭॥

ఖడ్గేన నిహతా సా తు వివ్యథే నైవ కించన ।

నిక్షిప్తా సర్వసేనా మే తయా తాత దరీభగే ॥౮॥

భక్షయన్త్యేవ సర్వాణి శస్త్రాణి శరసంచయాన్ ।

సా మాం భగే వినిక్షిప్య యాతా దేవం వినాయకమ్ । ॥౯॥

స్నిగ్ధత్వాత్తద్భగస్యాహం చలితః పతితో భువి।

మహాన్ధకారే న జ్ఞాతః పలాయ్య గృహమాగతః ॥౨.౬౬.౧౦॥

స్నాత్వా నదీజలే తాత వ్రీడితోఽధోముఖస్తతః ।

క ఉవాచ ।

ఏవం పుత్రవచః శ్రుత్వా రౌద్రకేతుర్జగాద తమ్ ॥౧౧॥

ఉపాయం తే వదామ్యేకం న చిన్తాం కర్తుమర్హసి ।

తతో ముహూర్తమాలోక్య దదౌ తస్మై మహామనుమ్ ॥౧౨॥

అఘోరస్య సబీజం తమువాచ జనకః పునః ।

శివం ధ్యాత్వా చ సంపూజ్య కుర్వనుష్ఠానముత్తమమ్ ॥౧3॥

హోమం చ తర్పణం విప్రభోజనం చ దశాంశతః ।

శివే ప్రసన్నే కుణ్డాద్ధి తురంగో నిఃసరిష్యతి ॥౧౪॥

తమారుహ్య వ్రజ రణం జయం ప్రాప్స్యసి నిశ్చితమ్ !

క ఉవాచ :

ఏవం పితుర్వచః శ్రుత్వా ప్రాహ పుత్రో ముదా చ తమ్ ॥౧౫॥

ఉపదేశః కృతః సమ్యగ్విధిమస్య బ్రవీతు మే ।

తతో లోకం నివార్యైవ జగ్మతుర్గృహమధ్యతః ॥౧౬॥

ఉభావారక్తవసనౌ రక్తపుష్పాణి సన్నీయ శివం పుపూజతుస్తదా ॥౧౭॥

అనుష్ఠానం బహుదినం చక్రతుః పరమాదరాత్ ।

అనుష్ఠానే సమాప్తే తు కుణ్డం చక్రతురాదరాత్ ॥౧౮॥

షట్కోణం లక్షణైర్యుక్తం మేఖలాయోనిసంయుతమ్ ।

తత్రాగ్నిం విధివత్స్థాప్య పాత్రాణి చ యథావిధి ॥౧౯॥

పంచప్రేతాసనగతౌ జుహువుస్తౌ హవిస్తదా।

స్వజానుభాగమాంసాని ఛిత్త్వా ఛిత్త్వా చ భక్తితః ॥౨.౬౬.౨౦॥

అసృగ్ప్లుతేన మాంసేన తృప్తోఽభూత్పావకస్తదా।

దశాంశహోమే జాతే తు పుపూజే వహ్నిదేవతామ్ ॥౨౧॥

బలిదానం చకారాశు ఛిత్త్వా పుత్రశిరస్తదా ।

తేన పూర్ణాహుతిం చక్రే విససర్జాథ పావకమ్ ॥౨౨॥

ఈశ్వరస్య ప్రసాదేన పుత్రోఽస్య పూర్వవద్బభౌ ।

బ్రాహ్మణాన్భోజయామాస తర్పణాన్తే యథావిధి ॥౨౩॥

తతో రాత్ర్యాం వ్యతీతాయాముదితే చ దివాకరే ।

దదర్శ తురగం కృష్ణం స్నిగ్ధాంగం బలవత్తరమ్ ॥౨౪॥

మనోజవం హేషితేన కమ్పయన్తం జగత్త్రయమ్ ।

పుపూజ పరయా భక్త్యా నీరాజ్యైనం యథావిధి ॥౨౫॥

అలంకృత్యాలంకరణైర్మణిముక్తామయైః శుభైః ।

నమస్కృత్య ద్విజాన్సమ్యక్పితరం పరిగృహయ చ ॥౨౬॥

ఆశిషోఽథ సమారుహయ తమశ్వం స సురాన్తకః ।

శేషసేనాం సమాదాయ యయౌ శేషం ప్రకమ్పయన్ ॥౨౭॥

శస్త్రాస్త్రైః కవచైః శూలైర్భాతి సేనా ధనుఃశరైః ।

ఆససాద రణస్తమ్భం తథా సహ సురాన్తకః ॥౨౮॥

క్రన్దత్సు సర్వసైన్యేషు సంత్రస్తా దేవవాహినీ ।

వ్యాప్తే తు రాజసా వ్యోమ్ని న ప్రాజ్ఞాయత కించన ॥౨౯॥

పునరప్యాగతో దైత్యః సద్యః సేనావిఘాతకః ।

సిద్ధిసేనాచరాశ్చైవ ప్రాద్రవన్దుఃఖితా భృశమ్ ॥౨.౬౬.30॥

దృష్ట్వా రణాగతం తం తు సిద్ధిసేనా సముత్థితా ।

హేషాభిః సింహనాదైశ్చ నాదయన్తీ దిగన్తరమ్ ॥3౧॥

తతః శస్త్రప్రహారైశ్చ విజఘ్నురితరేతరమ్ ।

సహస్వ ప్రహరామీతి ప్రబోధ్య జఘ్నురోజసా ॥3౨॥

భువి జానుం వినిక్షిప్య శరానాశీవిషోమపాన్ ।

ఆకర్ణం ధనురాకృష్య యుయధుస్తే పరస్పరమ్ ॥33॥

ఖేటాని చాన్తరే కృత్వా యుయుధుశ్చాపరే తదా ।

స్మృత్వా పూర్వప్రహారం చ పరిజఘ్నుశ్చ కేచన ॥3౪॥

పూర్వవైరమనుస్మృత్య రిపూంశ్చక్రే విరూపిణః ।

కోఽపి వీరశ్రియా యుక్తో రిపుం కేశేషు చాగ్రహీత్ ॥3౫॥

పార్ష్ణిఘాతైర్ముష్టిఘాతైః పాతయామాస భూతలే ।

కొచిన్మత్తౌ శిరోఘాతం జఘ్నతురితరేతరమ్ ॥౩౬॥

తతో భగ్నాం దైత్యసేనాం దృష్ట్వా స తు సురాన్తకః ।

అశ్వం సంప్రేషయామాస సేనాం సిద్ధివినిర్మితామ్ ॥౩౭॥

అశ్వహేషాం సమాకర్ణ్య కేచిన్మూర్చ్ఛాగతా భువి ।

పతితా అశ్వచరణైశ్చూర్ణితాశ్చాపరేసురాః। ॥౩౮॥

త్రిశూలేన హతాశ్చాన్యే ఖడ్గేన చ తథా పరే ।

బాణజాలైరనేకైశ్చ పాతయామాస వై సురాన్ ॥౩౯॥

సర్వస్మిన్హన్యమానే తు స్వసైన్యే సిద్ధయస్తదా ।

పలాయనం సమాలమ్బ్య యయుః సర్వా వినాయకమ్ ॥౨.౬౬.౪౦॥ (౨౯౫౭)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే సిద్ధిపరాజయో నామ షట్షష్టితమోఽధ్యాయః ॥౬౬॥

క ఉవాచ ।

స తజ్జ్ఞాత్వా మహాశ్చర్యం చకార నిజచేతసి ।

తతో వినాయకః క్రోధాత్సింహారూఢో రణోత్సుకః ॥౧॥

స్వగర్జితేన చ తదా గర్జయన్గగనం దిశః ।

కమ్పయన్సర్వలోకానాం మనాంసి పర్వతానపి ॥౨॥

యయౌ వేగేన మహతా దేవాన్తకసమీపతః ।

ప్రహస్య తమువాచాథ దైత్యో దేవాన్తకస్తదా ।

దైత్య ఉవాచ ।

కథం యాతః శుష్కతాలుర్నవనీతాదనక్షమః ।

యుద్ధాయ బాల న స్థేయం గచ్ఛ మాతుః స్తనం పిబ ॥౩॥

అదిత్యాం కశ్యపాజ్జాతః కథం మూఢ త్వమాగతః ।

యతో దేవాన్తకేనాద్య యోద్ధుమిచ్ఛసి బాలక ॥౪॥

కాలో బిభేతి మాం దృష్ట్వా వృథా త్వం మర్తుమిచ్ఛసి ।

అతికోమలగాత్రత్వాద్గ్రాసమాత్రం భవిష్యసి ॥౫॥

క ఉవాచ ।

ఇతి దైత్యవచః శ్రుత్వా క్రోధసంరక్తలోచనః ।

వినాయకః ప్రహస్యాహ వమన్వక్త్రాద్ధుతాశనమ్ ॥౬॥

దేవ ఉవాచ ।

క్లీబోఽసి మద్యపానేన ప్రాయో వా సన్నిపాతవాన్ ।

అసంబద్ధం యుక్తిహీనం వల్గసే మూఢభావతః ॥౭॥

వహ్నిర్దహతి సర్వం హి లఘుర్వాయుసమీరితః।

త్వద్వాక్యనున్నస్త్వాం హన్యాం దైత్యాధమ న బుధ్యసే ॥౮॥

ఇదానీం త్యజ బుద్ధిం తాం నాన్తకో విద్యతే మమ ।

త్వదర్థమవతీర్ణోఽహం బ్రహ్మభూతః సనాతనః ॥౯॥

స్థాణోర్వరస్య గర్వేణ కృతం తే సర్వపీడనమ్ ।

అవధిం తస్య సంప్రాప్తం బుద్ధిహీనే న బుధ్యసే ॥౨.౬౭.౧౦॥

త్రైలోక్యపీడయా పాపం యజ్జాతం దుర్మతే ।

అలం తే కత్థనేనాద్య దర్శయస్వ స్వపౌరుషమ్ ॥౧౧॥

శక్తిపాయోర్వినిర్గత్య కోత్వా వక్త్రకం ప్రదర్శయేత్ ।

సహస్వ ప్రహరస్వాద్య యది యుద్ధం త్వమిచ్ఛసి ॥౧౨॥

శ్వోభావినం మృత్యుమద్య మూఢభావాత్త్వమిచ్ఛసి ।

క ఉవాచ ।

ఏవమాభాష్య తం దైత్యం సజ్యం చక్రే ధనుః ప్రభుః ॥౧౩॥

నరాన్తకగతిం తస్య దాతుమిచ్ఛన్వినాయకః ।

టణత్కారేణ ధనుషశ్చకమ్పే భువనత్రయమ్ ॥౧౪॥

ఆకర్ణం జ్యామథాకృష్య బాణం దైత్యే ససర్జ హ ।

దైత్యేన శతధా భిన్నః స బాణః పతితో భువి ॥౧౫॥

తతో దైత్యో ధనుః సజ్యం కృత్వా చిక్షేప సాయకాన్ ।

ధనుషస్తస్య శబ్దేన వినేదుః పర్వతా దిశః ॥౧౬॥

హుంకారేణ చ తాన్బాణాన్పాతయామాస విఘ్నరాట్ ।

పునర్వినాయకో బాణాన్బహూంశ్చిక్షేప దైత్యపే ॥౧౭॥

ఏకేన ముకుటం తస్య శరేణ కర్ణకుణ్డలే ।

భూమౌ న్యపాతయద్దేవో బాహూ ద్వాభ్యాం బిభేద చ ॥౧౮॥

లలాటం సాయకేనైవ తతో దైత్యో రుషాన్వితః ।

చచర్వ దన్తాన్నేత్రే చ విస్ఫార్యాన్యాంశరాన్బహూన్ ॥౧౯॥

ఛాదయన్గగనం కాష్ఠా విససర్జ వినాయకమ్ ।

నిరాస్యైంకేన బాణేన ఖమధ్యే తాన్వినాయకః ॥౨.౬౭.౨౦॥

స్వయం చక్రే మణ్డపం స క్షణాద్బాణమయం విభుః ।

అన్ధకారే ఘోరతరే యుయుధాతే పరస్పరమ్ ॥౨౧॥

శరవృష్ట్యా బాణవృష్టిం నిజఘ్నతూ రుషాన్వితౌ ।

శతశస్తౌ నిరాకృత్య బాణవృష్టీ ఉభావపి ॥౨౨॥

తతో దైత్యో మహామంత్రం జప్త్వాఽష్టశతసంఖ్యయా।

మంత్రయామాస తేనాశు వారణాస్త్రేణ సాయకమ్ ॥౨౩॥

తత్యాజాథ ప్రాదురాసన్వారణాః కోటిశస్తతః ।

చతుర్దన్తా గిరినిభా మేరుమందరచూర్ణినః ॥౨౪॥

యేషాం మదవహా నద్యః ప్రాదురాసన్సమంతతః ।

యేషాం బృంహితమాత్రేణ నాదితం భువనత్రయమ్ ॥౨౫॥

యథా యథా ధనానాం వర్షాసు జితేన మహామునే ।

నాశయామాసురనిశం దేవసైన్యాని తే గజాః ॥౨౬॥

ధావతాం పృష్ఠలగ్నాస్తే గజా యాన్తి దిశో దశ ।

పాదాఘాతైశ్చ హస్తైశ్చ దన్తాగ్రైర్వ్యఘారతినః ॥౨౭॥

సేనాయాః కదనం దృష్ట్వా సింహాస్త్రం ప్రాక్షిపద్విభుః ।

తతః సింహాః ప్రాదురాసన్శతశోఽథ ॥౨౮॥

తేషాం గర్జిత శబ్దేన గజా నిపతితా భువి।

సింహా విదారయామాసుర్గజగణ్డస్థలాని తే ॥౨౯॥

సింహనాదైర్బృంహితైశ్చ దైత్యశబ్దైరనేకశః ।

త్రైలోక్యం కమ్పితమభూద్దేవాః సర్వే విసిస్మిరే ॥౨.౬౭.౩౦॥

ఉడ్డీయోడ్డీయ సింహాస్తే గజకుమ్భేషు పేతిరే ।

ఏవం తే నిహతాః సర్వే కరిణః సింహసంచయైః ॥౩౧॥

విరేజురిన్ద్రనిహతా వజ్రణేవ మహీధరాః ।

తతః సింహా యయుర్దైత్యాన్భక్షయన్తో దిశో దశ ॥౩౨॥

నిహతే సర్వసైన్యే తు చితామాప సురాంతకః ।

అయం బాలోఽపి బలవాన్దృశ్యతే కశ్యపాత్మజః ॥౩౩॥

ఇదానీం దర్శయిష్యేఽస్య యమస్య సదనం ధ్రువమ్ ।

ఏవముక్త్వా పునర్బాణం మన్త్రయామాస దైత్యరాట ॥౩౪॥

యోజయామాస ధనుషి శార్దూలప్రసవం తదా ।

ఆకర్ణ ధనురాకృష్య ముమోచ దేవవాహినీమ్ ॥౩౫॥

బాణః స చ యయౌ శీఘ్రం నాదయన్గగనం దిశః ।

యత్పుంఖవాయునా భగ్నా నిపేతుర్వృక్షసంచయాః ॥౩౬॥

ప్రాదురాసన్ననేకాశ్చ తతః శార్దూలసంచయాః ।

సింహాంస్తే భక్షయామాసు సింహాస్తేఽన్తర్హితాస్తతః॥౩౭॥(౨౯౯౪)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డేఽస్త్రయుద్ధం నామ సప్తషష్టితమోధ్యాయః ॥౬౭॥

క ఉవాచ ।

తతో దైత్యో బాణయుగం మన్త్రయామాస సాదరమ్ ।

నిద్రాస్త్రేణ తదా చైకం గన్ధర్వాస్త్రేణ చాపరమ్ ॥౧॥

వామజానుం పురః స్థాప్య జ్యామాకృష్య ససర్జ తౌ।

తయోః శబ్దేన సహసా చకమ్పే భువనత్రయమ్ ॥౨॥

ఏకః సైన్యే నిపతితోఽపరో దేవసమీపతః ।

తతస్తాలా మృదంగాశ్చ గన్ధర్వాంప్సరసస్తథా ॥౩॥

గాననృత్యాని చిత్రాణి పురోఽపశ్యద్వినాయకః ।

పతితాని చ శస్త్రాణి న బుబోధ కరాత్తదా ॥౪॥

మోహితో మఙ్గలరవైః కర్తవ్యం నాభ్యపద్యత ।

సైనికాః సుషుపుః సర్వే నిద్రాఽస్త్రేణ విమోహితాః ॥౫॥
నిశాముఖే యథా బాలా అవ్యవస్థం హి శేరతే ।
స్త్రియోఽపి చాథ తాః సర్వాః సుషుపుర్విగతత్రపాః ॥౬॥
దేవాన్తకోఽపశ్యదేవం జహర్ష చ జగర్జ చ ।
తతః సంస్థాపయామాస గుల్మాని పరితో బహు ॥౭॥
దేవసైన్యస్య మహతో బలీ వీరయుతాని చ ।
చక్రే కుణ్డం త్రికోణం చ భూమిసాధనపూర్వకమ్ ॥౮॥
అసృక్కుమ్భాన్సమానీయ శతసంఖ్యాన్ప్రయత్నతః ।
స్నాత్వా పద్మాసనం చక్రే నానాప్రేతేషు సాదరమ్ ॥౯॥
దైత్యాన్నిహత్య శతశో మాంసరాశిం మహత్తరమ్ ।
చకారాభిచరం దైత్యో వహ్నిం స్థాప్య యథావిధి ॥౨.౬౮.౧౦॥
దిగమ్బరో జహావాథ మాంసాని మన్త్రపూర్వకమ్ ।
సహస్రే తు హుతే పశ్చాద్బలి పూర్ణాహుతిం చ యః ॥౧౧॥
చకార కుణ్డమధ్యే సోఽపశ్యచ్ఛక్తిం క్షుధాతురామ్ ।
నరమాంసాని తస్యై స దదౌ పాతుం చ తాన్ఘటాన్ ॥౧౨॥
అతృప్తాం తాం పరిజ్ఞాయ ప్రేతానన్యానథార్పయత్ ।
తతః సా బహిరాయాతా వ్యోమకేశీ భయంకరా ॥౧౩॥
విశాలగర్తనేత్రాఽతికరాలవదనాఽరుణా ।
ఉవాచ పరమప్రీతా నాదయన్తీ దిశో దశ ॥౧౪॥
తృప్తాస్మి రక్తమాంసైస్తే న భయం విద్యతే క్వచిత్ ।
తాముపాచాథ దైత్యోఽపి పుపూజే భక్తిభావతః ॥౧౫॥

ఉపచారైః షోడశభిః ప్రణిపాతపురఃసరమ్ ।

తతో దివ్యామ్బరధరో నానాలంకారభూషితః ॥౧౬॥

దేవ్యా అంకం సమాసాద్య జగర్జ బలవత్తరమ్ ।

సోడ్డీయ తేన సహితా నభస్యేవ స్థితాఽభవత్ ॥౧౭॥

నానాశస్త్రధరా సోఽపి ధనుర్బాణధరో బభౌ ।

తాము వాచ రౌద్రకేతుపుత్రః పరమహర్షితః ॥౧౮॥

కశ్యపస్యాత్మజో బాలశ్ఛఇఃలో బహులం పురా ।

ఇదానీమత్ర కిం తేన కర్తవ్యం కుచరేణ మే ॥౧౯॥

ఇదానీం సర్వసైన్యాని నాశయిష్యే తవాగ్రతః ।

ఏవం బ్రువతి దైత్యేన్ద్రే కాశిరాజోఽశృణోద్వచః ॥౨.౬౮.౨౦॥

తతో వినాయకం రాజా బోధయామాస సాదరమ్ ।

కాశీరాజోవాచ ।

భూతభవ్యభవిష్యజ్ఞ కథం మాయాం న బుధ్యసే ॥౨౧॥

గాన్ధర్వీ దైత్యరచితాం కథం సక్తోఽసి తత్ర వై ।

దేవాన్తకేనాభిచరాన్నిర్మితాం రాక్షసీమివ ॥౨౨॥

సా సైన్యం నాశయిష్యతి తే సావధానమనా భవ ।

క ఉవాచ ।

ఏవం నృపవచః శ్రుత్వా సావధానమనా విభుః ॥౨౩॥

బుద్ధ్వా తజ్జ్ఞానదృష్ట్యైవ సర్వం మాయామయం తదా ।

శరద్వయం వినిష్కృష్య మన్త్రాభ్యాం పరిమన్త్ర్య చ ॥౨౪॥

ఘణ్టాస్త్రేణ ఖగాస్త్రేణ శ్రోత్రాకర్షణసంభ్రమాత్ ।

వినాయకో ముమోచాథ తౌ బాణౌ వేగవత్తరౌ ॥౨౫॥

గర్జన్తౌ ఘనవద్రుక్మపుంఖై మారుతవేగినౌ ।

సహసాచ్ఛాదయన్తౌ చ సహస్రకరమణ్డలమ్ ॥౨౬॥

ఘణ్టానాదః సమభవన్మహాన్సర్వవిమోహనః ।

తతో ఘణ్టాస్వనాచ్ఛ్రుత్వా ప్రోత్తస్థుః సర్వసైనికాః ॥౨౭॥

సిద్ధయః సర్వవీరాశ్చ యుయుధుః శస్త్రపాణయః ।

అపరస్తస్య సైన్యేషు ముక్తో బాణః ఖగాస్త్రతః ॥౨౮॥

తతః ఖగాః ప్రాదురాసన్నానారూపా మహౌజసః ।

పక్షవాతేన తేషాం తద్ధ్వాన్తర్వం లయమాగతమ్ ॥౨౯॥

అన్ధకారం యథా సూర్యసారథేరుదయాన్మునే ।

తత స్తే పక్షిణః సర్వే బభక్షుర్దైత్యసైనికాన్ ॥౨.౬౮.౩౦॥

పక్షాఘాతహతాః కేచిత్కేచిచ్చఞ్చ్వగ్రవిక్షతాః ।

కేచిదీభ్రత్యైవ పతితా దైత్యాః ప్రాణాన్విహాయ చ ॥౩౧॥

హాహాకారో మహానాసీద్దైత్యసైన్యేషు సర్వశః ।

తతో దేవాన్తకో రోషాత్ఖడ్గాస్త్రం ప్రాహిణోత్తదా ॥౩౨॥

తస్య ధ్వనిం సమాకర్ణ్య చుక్షుభే సైన్యసాగరః ।

దిగ్గజాశ్చ తతః ఖడ్గా అసంఖ్యాతా వినిఃసృతాః ॥౩౩॥

వహ్నిమన్తశ్చ సంఘట్టాత్సేనయోరుభయోరపి ।

అగ్నిదగ్ధాస్తదా దేవా నిపేతుర్ధరణీతలే ॥౩౪॥

ఖగాశ్చ నిహతాః కేచిత్కేచిద్దగ్ధాస్తథాగ్నినా ।

అపరే యయురన్తర్ద్ధి దిశశ్చాథ చకాశిరే ॥౩౫॥

అసంఖ్యఖడ్గప్రభయా సేనాచక్షుర్మహోముషా ।
ఖడ్గవృష్ట్యా వినిహతా దేవాః పేతుర్ధరాతలే ॥౩౬॥
కేషాఞ్చిద్బాహవచ్ఛిన్నాః కేషాఞ్చిన్మస్తకాః కరాః ।
జఠరే జానుభాగే చ పృష్ఠభాగేఽపరా హతాః ॥౩౭॥
నిపేతుర్దేవపుంజేషు మృతేషు చ గతాసవః ।
అష్టసిద్ధికృతాః సర్వాః సేనా ఏవం వినాశితాః ॥౩౮॥
అసృజనద్యో దశ దిశో యాతాః ప్రేతవహాస్తదా।
వినాయకస్తతో దృష్ట్వా దైత్యస్యాద్భుతవిక్రమమ్ ॥౩౯॥
బాణం నిష్కాశ్య సుదృఢం వజ్రాస్త్రేణాభిమన్త్ర్య చ ।
ఆక్రన్దనేన మహతా దైత్యసైన్యే ముమోచ తమ్ ॥౨.౬౮.౪౦॥
పర్వతాశ్చ ద్రుమాస్తస్య శబ్దేన పతితా భువి ।
తదస్త్రానలసంయోగాద్దిగ్దాహః సమజాయత ॥౪౧॥
దేదీప్యమానం సహసాచ్ఛాదయన్రవిమణ్డలమ్ ।
పక్షిణో నిహతా దగ్ధాస్తేజసా తస్య కేచన ॥౪౨॥
ఖణ్డితం తేన సహసా ఖడ్గాస్త్రం తత్సహస్రశః ।
నిర్దదాహ తదా దైత్యసేనాం వజ్రైరనేకశః ॥౪౩॥
సహస్రశో నిహన్యన్తే ఏకయా వజ్రధారయా।
యతో యతోఽగమద్దైత్యస్తత్ర తత్రాపతచ్చ తత్ ॥౪౪॥
చుచూర్ణ మస్తకాన్పాదాన్హస్తాన్స్కన్ధానురూనపి ।
ధరాం భిత్త్వా గతా దైత్యాస్తానప్యథ జఘాన తత్ ॥౪౫॥
ఏవం సర్వే హతా దైత్యా వజ్రైస్తీక్ష్ణైః సహస్రశః ।

తతో దేవాన్తకం జగ్ముస్తాని వజ్రాణి సర్వశః ॥౪౬॥

సోఽపి బాణం సమాదాయ మన్త్రయామాస యత్నతః ।

రౌద్రాస్త్రేణాథ సంయోజ్య ధనుషః కర్షణేన తమ్ ॥౪౭॥

ససర్జ పరసైన్యేషు శివనామాంకితం శుభమ్ ।

నాదయన్గగనం సోఽథ దిశశ్చ విదిశోఽపి చ ॥౪౮॥

వమన్నగ్నికణాన్దిక్షు ప్రలయానలసన్నిభః ।

భూలోకా దేవలోకాశ్చ భయాద్వ్యాతా దిశో దశ ॥౪౯॥

వినాయకస్య సైన్యేషు మహాకోలాహలో హ్యభూత్ ।

తస్మిన్నిపతితే బాణే పురుషో ఘోరదర్శనః ॥౨.౬౮.౫౦॥

నిఃసృతో భీషణముఖస్త్రైలోక్యం గ్రాసయన్నివ ।

జటిలో దీర్ఘహస్తశ్చ దీర్ఘపాదో మహోదరః ॥౫౧॥

ధరాధరో వ్యోమగోష్ఠో గిరిజిహ్వో భయానకః ।

వజ్రాస్త్రం భక్షయామాస క్షణాత్స పురుషో మహాన్ ॥౫౨॥

వినాయకం హన్తుకామో యయౌ తస్యాన్తికం క్షణాత్ ।

తతో వినాయకః శీఘ్రం బ్రహ్మాస్త్రం సమయోజయత్ ॥౫౩॥

మన్త్రేణ శతసంఖ్యేన సాయకే వేగవత్తరే ।

ఆకర్ణకర్షణాద్దేవో ముమోచ సహసా చ తమ్ ॥౫౪॥

చకమ్పే తస్య శబ్దేన తారేణ భువనత్రయమ్ ।

విస్ఫులింగైర్దిశో దగ్ధా న ప్రాజ్ఞాయత కించన ॥౫౫॥

తతోఽపి పురుషో జజ్ఞే తాదృశోఽతిభయానకః ।

తావుభౌ యుద్ధతో వ్యోమ్ని పరస్పరజయైషిణౌ ॥౫౬॥

నానావిధం మల్లయుద్ధం చక్రతుస్తౌ మహాబలౌ ।

క్షణేనాన్తర్హితో చోభౌ న దృశ్యతేఽథ కుత్రచిత్ ॥౫౭॥ (౩౦౫౧)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండేఽస్త్రయుద్ధం నామాష్టషష్టితమోఽధ్యాయః ॥౬౮॥

క ఉవాచ ।

తతో దేవాన్తకోఽతీవ విస్మితోఽతర్కయత్తదా।

యథా యథా మయా మాయా క్రియతేఽస్య నివృత్తయే ॥౧॥

తథా తథాప్యయం బాలో దర్శయత్యేవ పౌరుషమ్ ।

కదాయం నిధనం యాయాత్కదా స్వప్స్యే గతశ్రమః ॥౨॥

ఇత్యేవం చిన్తయావిష్టో ధనుః సజ్యమథాకరోత్ ।

అభిమన్త్ర్య శరం ఘోరం విససర్జ వినాయకే ॥౩॥

స సాయకో బాణవర్షమనన్తం కృతవాన్విభౌ।

శక్తిం చ నిర్మమే ఘోరాం త్రైలోక్యగ్రాససాహసామ్ ॥౪॥

దదర్శ విఘ్నరాజస్తాం తదంకే దైత్యపుంగవమ్ ।

వర్షన్తం శరజాలాని తీక్ష్ణాని సుబహూన్యపి ॥౫॥

తతోఽష్టసిద్ధయః శీఘ్రముడ్డీయ బలవత్తరమ్ ।

దధ్రుస్తాం సహసా శక్తిమానిన్యుస్తాం వినాయకమ్ ॥౬॥

ఆనీయమానా సా హస్తాన్నిఃసృత్యాథ పలాయితా ।

రోషాత్తాభిర్దైత్యపతిరానాయి స కచగ్రహాత్ ॥౭॥

అణిమానం తతో దైత్యో జఘాన ముష్టినా దృఢమ్।

ముష్టిఘాతం సమాసాద్య మూర్చ్ఛితా నిపపాత హ ॥౮॥

లఘిమా గరిమా చాథ వశిమా తం మహాసురమ్ ।

యావల్లత్త్రాప్రహారైస్తు నిజఘ్నుస్తావదేవ హి ॥౯॥

దైత్యేన విధృతాః వేగాచ్చరణేషు పృథక్పృథక్ ।

యావదాస్ఫాలయేత్పృథ్వ్యాం నిఃసృతాస్తావదేవ తాః ॥౨.౯౯.౧౦॥

ప్రాకామ్యం చైవ భూతిశ్చ జఘ్నతుస్తం తతో బలాత్ ।

పపాత భూతలే దైత్యో వమన్నగ్నిం ముఖాత్తతః ॥౧౧॥

క్షణాల్లభ్య తత సంజ్ఞామారురోహ హయం దృఢమ్ ।

శస్త్రపాణిర్వాయువేగో నిజఘాన వినాయకమ్ ॥౧౨॥

దృఢాసిఘాతాద్దేవోఽథ కించిన్మూర్చ్ఛామవాప్తవాన్ ।

నిమేషాత్సువిధానోఽభూదధావద్దైత్యనాయకమ్ ॥౧౩॥

హిరణ్యకశిపుం విష్ణుర్యథా వృత్రం శచీపతిః ।

శరం చ కమలం పాశమంకుశం చ చతుఃకరైః ॥౧౪॥

బిభ్రాణః శుశుభే వీరశ్రియా పరమయా జ్వలన్ ।

గర్జిత్వా ఘనవద్దేవో జఘాన దైత్యపుంగవమ్ ॥౧౫॥

చతుర్భిరాయుధైర్వేగాన్న చచాల తథాపి సః ।

ఆశ్చర్యం పరమం ప్రాప దృష్ట్వా శస్త్రం వృథార్థతామ్ ॥౧౬॥

వజ్రాత్సారతరం మేనే దైత్యదేహం వినాయకః ।

తతో దేవో రాక్షసస్య ధూమ్రాక్ష్యస్య మహాయుధమ్ ॥౧౭॥

వజ్రం సంచూర్ణయన్సూర్యమణ్డలాదాగతం తు యత్ ।

తదాదాయాహనత్తేన దైత్యం తచ్చతధాఽభవత్ ॥౧౮॥

న రోమాపి చచాలాస్య తదప్యాశ్చర్యముత్తమమ్ ।

తతో నానాశస్త్రఘాతైర్జఘ్నతుస్తౌ పరస్పరమ్ । ।౧౯॥
మస్తకే పృష్ఠభాగే చ హృదయే బాహుమణ్డలే ।
తతో శస్త్రవిఘాతేన జాతో వహ్నిర్వసున్ధరామ్ ॥౨.౬౯.౨౦॥
దదాహ న చ తౌ భీతౌ యుద్ధమేవాన్వపద్యతమ్ ।
నిశీథే తమసా వ్యాప్తే విరామం న సమీయతుః ॥౨౧॥
తతః కృత్రిమదీప్త్యా తౌ పరస్పరమయుధ్యతామ్ ।
తతో మాయాం రౌద్రకేతుశ్చక్రే సురవిమోహినీమ్ ॥౨౨॥
అదితిం సున్దరాం కృత్వా దైత్యహస్తే న్యవేశయత్ ।
పద్మనేత్రాం పీనకుచాం కుఙ్కుమారక్తమాలికామ్ ॥౨౩॥
ముక్తహారాం సువలయాం దివ్యాంశుకవిరాజితామ్ ।
లావణ్యలహరీం రుక్మవిలసద్దివ్యకఞ్చుకామ్ ॥౨౪॥
వినాయకం నిరీక్ష్యైవ రురోద దైత్యహస్తగా।
ధావ ధావేతి తం ప్రాహ త్రాసితాఽహం కిమీక్ష్యసే ॥౨౫॥
ఏవం బ్రువత్యా దైత్యోఽస్యాశ్చిచ్ఛేద కఞ్చుకీం బలాత్ ।
అంశుకం చ చకర్షాస్యా మదేనావిష్టచేతసా ॥౨౬॥
ఉచ్చైరువాచ దేవం సా క్వ గతా పురుషార్థతా ।
లోకలజ్జాభయాన్మాం త్వం నిఃస్నేహాశు విమోచయ ॥౨౭॥
వినాయకో నిరీక్ష్యైతాం బాష్పకణ్ఠో రుషాన్వితః।
న సస్మార విచారం స శస్త్రాణి జగలుః కరాత్ ॥౨౮॥
శుశోచ మమ మాతేయం కథమస్య కరే గతా।
ధిగ్జన్మ యస్య జనని గతాఽవస్థాం దురత్యయామ్ ॥౨౯॥

దేవానాం జననీ చైవ సంప్రాప్తా దుష్టసంగతిమ్ ।

కాశిరాజోఽపి తం దృష్ట్వా శోచన్తం గణనాయకమ్ ॥౨.౬౯.౩౦॥

స్వయం శుశోచ బహుధా లోకోఽపి నగరే స్థితః ।

తతో దేవాన్తకో దేవం జగర్జే బహుధా తదా ॥౩౧॥

ధిగ్జన్మ పౌరుషం తేఽద్య న ప్రాణం త్యజసే కథమ్ ।

నిర్లజ్జోఽసి ముఖం లోకే దర్శయస్యేవ యోఽధునా ॥౩౨॥

త్వత్సమీపం హనిష్యేఽస్యాః శిరః కాయాత్బలాధునా।

క ఉవాచ ।

ఇతి తం నిష్ఠురం వాక్యం శ్రుత్వా దేవో వినాయకః ॥౩౩॥

తర్కయామాస మనసి సత్యమేవ వదత్యయమ్ ।

ప్రాణత్యాగాయ కిం కార్యం విషం వా పాశబన్ధనమ్ ॥౩౪॥

ఉదరే శస్త్రసంఘాతః కార్యో వా మృత్యుహేతవే ।

ఇత్థం యావచ్చిన్తయతే దుఃఖశోకసమన్వితః ॥౩౫॥

తావదాకాశవాణీం స శుశ్రావ చ వినాయకః ।

సోవాచ ।

మాయేయం రచితా దేవ దైత్యేన దుష్టబుద్ధినా ॥౩౬॥

అవధేహి రణం యత్తో భూత్వా జహి నిజం రిపుమ్ ।

తతః స సావధానోఽభూజ్జ్ఞాత్వా మాయామయీం తు తామ్ ॥౩౭॥

జహర్ష చ మహాబుద్ధిర్దైత్యం హన్తుం ప్రచక్రమే ।

స్మృత్వా చ తద్వరం శమ్భుదత్తం తస్మై దురాత్మనే।।౩౮॥

ఉషఃకాలం వినా సర్వశస్త్రాస్త్రాణి వృథా త్వయి ।

ఏవం తస్య వరం జ్ఞాత్వా ప్రాతర్యుద్ధాయ నిర్యయౌ ॥౩౯॥

దైత్యోఽపి పురతోఽపశ్యద్యుద్ధాన్తే తం వినాయకమ్ ।

ఆరక్తనయనం భ్రాజన్ముకుటం కుణ్డలోజ్జ్వలమ్ ॥౨.౬౯.౪౦॥

దన్తప్రకాశరుచిరం ముక్తాదామవిభూషితమ్ ।

దివ్యామ్బరం సుధామానం వ్యోమస్పృక్పుష్కరం విభుమ్ ॥౪౧॥

దృష్ట్వా దేవాన్తకో రూపం బిభాయ చ విసస్మరే ।

అర్ద్ధం నరశరీరం కిమర్ద్ధం గజసమం పరమ్ ॥౪౨॥ (౩౦౯౩)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే ఏకోనసప్తతితమోధ్యాయః ॥౬౯॥

క ఉవాచ ।

ఏవం వదతి యావత్స భయభ్రాన్తః సురాన్తకః ।

తావద్దేవో దధారైనముత్సంగే లఘుబాలవత్ ॥౧॥

కృత్వా పద్మాసనం చారు గణేశః స్వప్రభావతః ।

ఉవాచ చైనం దైత్యేన్ద్రం వరం స్మర నిజం శుభమ్ ॥౨॥

స దైత్యో రదనం చాస్య ధృత్వా హస్తద్వయేన హ ।

దోలయామాస దేహం స్వమన్తరిక్షే ముహుర్ముహుః ॥౩॥

యావత్సపాత భూపృష్ఠే భంక్త్వా దన్తం సురాన్తకః ।

తావద్దధార తం దేవః స్వదన్తం లాఘవాద్విభుః । ॥౪॥

అహనత్తేన దన్తేన మస్తకే తం సురాన్తకమ్ ।

జగర్జ చ మహారావైర్గర్జయన్విదిశో దిశః ॥౫॥

చాలయన్పృథివీం సర్వాం పాతాలాన్యఖిలాని చ ।

ద్విజాఘాతేన శతధాఽకారి దేహోఽస్య తత్క్షణాత్ ॥౬॥

అసృగ్వృష్టిః పపాతాశు గగనాన్మేఘవృష్టివత్ ।

ఉత్పాతం మేనిరే లోకాః సర్వే భూతలవాసినః ॥౭॥

దైత్యదేహగతం జ్యోతిస్తం వివేశ వినాయకమ్ ।

పశ్యతాం సర్వదేవానాం ప్రధనాలోకితం పునః ॥౮॥

దేహస్తు నిపపాతాస్య ధరాపృష్ఠే త్రియోజనమ్ ।

చూర్ణయన్వృక్షసంఘాతాన్పర్వతాన్పాదపైర్యుతాన్ ॥౯॥

ఏవం దృష్ట్వా గతిం తస్య సైనికాశ్చ దిశో దశ ।

యాతాశ్చ కతిచిన్నాశం ప్రాప్తాస్తద్దేహపాతతః ॥౨.౭౦.౧౦॥

ముముచుః పుష్పవర్షం తే దేవాః స్వస్థానమాగతాః ।

దేవదున్దుభయో నేదుర్నృపదున్దుభినిస్వనైః॥౧౧॥

దిశశ్చ విమలా ఆసన్వవుర్వాతాః సుఖావహా ।

తేజాంసి వహ్నేర్లోకానాం ప్రసన్నాని తదాఽభవన్ ॥౧౨॥

ప్రతికూలవహా నద్య ఆసన్సన్మార్గగాస్తథా ।

తతః శక్రాదయో దేవా మునయస్తం పుపూజిరే॥౧౩॥

తుష్టువుః పరయా భక్త్యా దేవదేవం వినాయకమ్ ।

విమోచితా వయం బన్ధాద్దేవాన్తకకృతాద్విభో ॥౧౪॥

ఉపేన్ద్ర ఇవ దేవేన్ద్ర కార్యం యస్మాత్కృతం త్వయా।

ఉపేన్ద్ర ఇతి నామ్నా త్వం ఖ్యాతి లోకే గమిష్యసి ॥౧౫॥

వయం స్వస్వాధికారేషు నిరాతంకా వసామహే ।

స్వాహాస్వధావషట్కారా భవిష్యన్తి గృహే గృహే ॥౧౬॥

ఏవముక్త్వా నమస్కృత్య దేవం తే చ ప్రదక్షిణమ్ ।

అనుజ్ఞాతా యయుః సర్వం స్వం స్వం స్థానం ముదాన్వితాః ॥౧౭॥

మునయశ్చ తదా దేవైర్హృషీకేశేతి నామ చ ।

కృత్వా నత్వా యయుః స్వం స్వమాశ్రమం హర్షనిర్భరాః ॥౧౮॥

తతః సర్వే ధరాధీశాః సంపూజ్య చ ప్రణమ్య చ।

ఊచుర్వినాయకం దేవముద్ధృతా ధరణీ త్వయా ॥౧౯॥

దైత్యభార భరాక్రాంతా తస్మాత్త్వం ధరణీధరః ।

ఇత్యుక్త్వా తే గతాః స్వస్వపత్తనాని తదాజ్ఞయా ॥౨.౭౦.౨౦॥

తతః పశ్చాత్పశ్యతి స్మ కాశిరాజో వినాయకమ్ ।

సింహారూఢం బాలరూపం క్రీడన్తం బాలకైః సహ ॥౨౧॥

బాలోఽపి తం నృపం దృష్ట్వా లిలింగ పరమాదరాత్ ।

ఉభావానన్దభరితౌ ముంచతోఽశ్రూణి నేత్రతః ॥౨౨॥

తత ఊచే నృపో దేవం మహద్భాగ్యం మమోదితమ్ ।

బ్రహ్మాదీనామగమ్యం యత్పరం బ్రహ్మ సనాతనమ్ ॥౨౩॥

తన్మే దృగ్గోచరం నిత్యం పూర్వపుణ్యఫలోదయాత్ ।

విశ్వస్య కారణానాం చ కారణం తద్వివర్జితమ్ ॥౨౪॥

వేదాన్తవేద్యం సజ్జ్యోతిర్జ్యోతిషామపి భాస్వరమ్ ।

నానారూపమరూపం యద్బాలరూపేణ మే గృహే ॥౨౫॥

క్రీడతే స్వేచ్ఛయా పృథ్వీభారహారి మనోహరమ్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవం శ్రుత్వా స్తుతిం తస్య ప్రమృజ్యాశ్రూణి విఘ్నరాట్ ॥౨౬॥

ఉవాచ న క్షణం త్వత్తో యామి దూరం కదాచన ।

తతో రాజా పుపూజైనముపచారైరనేకశః ॥౨౭॥

తతో వాదిత్రనిర్ఘోషైర్బన్దిశబ్దైర్విమిశ్రితైః ।

సురాన్తకవధాద్ధర్షయుక్తైః సేనాచరైః సహ ॥౨౮॥

వినాయకం బాలరూపం స్తువద్భి స్వపురం యయౌ ।

విసృజ్య సర్వలోకాంశ్చ దత్త్వా వాసాంసి చైకశః ॥౨౯॥

తామ్బూలాని చ కేషాంచిత్పురస్కృత్య వినాయకమ్ ।

వివేశ స్వగృహం రమ్యం హర్షనిర్భరమానసః ॥౨.౭౦.౩౦॥ (౩౧౨౩)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖండే బాలచరితే పురప్రవేశో నామ సప్తతితమోఽధ్యాయః ॥౭౦॥

అధ్యాయ ౭౧ ప్రారంభ -

క ఉవాచ ।

అపరస్మిన్దినే బ్రహ్మన్రాజా భద్రాసనం గతః ।

అమాత్యాన్వీరముఖ్యాంశ్చ వృద్ధాంశ్చ సుహృదో ద్విజాన్ ॥౧॥

ఆకార్య చ నమస్కృత్య జగాద హది సంస్థితమ్ ।

రాజోవాచ ।

వివాహాయ తు పుత్రస్య సమాహూతో వినాయకః ॥౨॥

ఉత్పాతా బహవో జాతాస్తే చ తేన నిరాకృతాః ।

అదిత్యై చ మయా ప్రోక్తం శీఘ్రం తే తనయం శుభమ్ ॥౩॥

ఆనయిష్యే తత్ర బహు దివసా జగ్మురఞ్జసా ।

స్వస్థేషు త్రిషు లోకేషు వివాహోఽస్య విచిన్త్యతామ్ ॥౪॥

అమాత్యా ఊచుః ।

సమ్యగుక్తం మహారాజ విలమ్బో విఘ్నకారితః ।

జాతో వివాహకార్యేఽస్మిన్గతేఽస్మిన్స విధీయతామ్ ॥౫॥

వినాయకప్రసాదేన సర్వమవ్యాకులం జగత్ ।

దూరస్థానాం చ సుహృదాం ప్రేష్యన్తా లగ్నపత్రికః ॥౬॥

దూతాంశ్చ సర్వసంభారాన్కర్తుం గ్రామేషు యుజ్యతామ్ ।

క ఉవాచ ।

ఇతి ప్రకృతివాక్యాని శ్రుత్వా లోకాః సభాసదః ॥౭॥

సాధూక్తమితి తత్రోచుస్తతో రాజా జహర్ష చ ।

జ్యోతిర్విద్భిర్లగ్నదినం నిశ్చికాయ తదైవ సః ॥౮॥

ప్రేషయామాస సుహృదో దూతానాకారితుం శుభాన్ ।

సామగ్రీం కారయామాస దూతైరాప్తైర్యథావిధి ॥౯॥

తతో మగధరాజోఽపి సుతామాదాయ తాం పురీమ్ ।

ఆయయుః సర్వసుహృదో నానాదిగ్భ్యః సమాగతాః ॥౨.౭౧.౧౦॥

ఉపాయమాని భూరీణి దదుస్తేఽన్యోన్యమాదరాత్।

దేవతాస్థాపనం తౌ చ చక్రతుః సుమహోత్సవాన్ ॥ ౧౧॥

సాంగోపాంగవివాహం తౌ సమ్యక్సంపాద్య యత్నతః ।

తోషయామాసతుర్విప్రాన్సర్వలోకాన్ధనాదిభిః ॥౧౨॥

విసృజ్య సుహృదః సర్వాంస్తతో రాజా వినాయకమ్ ।

భూషయామాస వివిధైర్భూషణైరంశుకైర్వరైః ॥౧౩॥

అభ్యజ్య భోజయామాస స్వాద్వన్నం సహ బన్ధుభిః ।

తతో రథం సమారుహ్య సహ తేన నృసత్తమః ॥౧౪॥

యయౌ వాదిత్రనిర్ఘోషైః కశ్యపాశ్రమముత్తమమ్ ।

తతో నాగరికాః సర్వే హిత్వా కృత్యాని నిర్యయుః ॥౧౫॥

భోజనం పఠనం నిద్రా వ్యాసంగ తత్యజుస్తదా ।

అకృత్వా స్వస్వవేషం తే త్వరయా నిర్యయుః పురాత్ ॥౧౬॥

తతో బాలసహస్రాణి రురుధుస్తం వినాయకమ్ ।

అస్మాంస్త్యక్త్వా కథం యాసి కథం నిష్ఠురతాం గతః ॥౧౭॥

గమిష్య ఇతి పూర్వం నః కథం నోక్తం ప్రసంగతః।

అభుక్త్వాఽస్మద్గృహే యాసి కథం తం నిజమాశ్రమమ్ ॥౧౮॥

కశ్చిద్బాలో దధారాస్య పాదపద్మం రుదన్ముహుః ।

కశ్చిత్స్నేహాత్సమాలింగ్య దధార కరపంకజమ్ ॥౧౯॥

పౌరాంగనాస్తథైవైనం బాలా ముగ్ధాః సయౌవనాః ।

విపర్యస్య నిజా భూషా ఆయయుస్తం విలోకితుమ్ ॥౨.౭౧.౨౦॥

యథా పాథోనిధిం సర్వాం వర్షాకాలే సముద్రగాః ।

యాన్తి హంసా యథా ముక్తాసమూహం మరుతో హరిమ్ ॥౨౧॥

అతిప్రీతియుతాః ప్రోచుః కథం యాసి వినాయక ।

అకస్మాత్స్నేహముత్సృజ్య కథం నిష్ఠురతాం గతః ॥౨౨॥

క ఉవాచ ।

రథాదవతతారాసౌ దృష్ట్వా తాన్నృపసంయుతః ।

పరిశ్రాన్తాన్ధావమానాన్స్ఖలతః పతతోఽపి చ ॥౨౩॥

తానువాచ తతః సర్వాన్ముహూర్తం త్వరయా జనాః ।

నృపేణ సహితః శీఘ్రమాగతో నగరాద్బహిః ॥౨౪॥

ఇదానీం ప్రార్థయే సర్వాన్న త్యాజ్యా కరుణా మయి ।

అపరాధాస్తు క్షన్తవ్యా మయా వః సదనే కృతాః ॥౨౫॥

న చ త్యాజ్యః పరిచయో యది వో దర్శనం భవేత్ ।

ఏవం తద్వాక్యమాకర్ణ్య పౌరాః సర్వే శుచాన్వితాః ॥౨౬॥

రోమాంచాంచితమాత్రాస్తే ప్రోచుర్గదగదయా గిరా ।

జనా ఊచుః ।

న మాయా మాయినస్తేఽస్తి సర్వస్య జగతః పితుః ॥౨౭॥

న పితా త్యజతే బాలాన్సాపరాధానపి ధ్రువమ్ ।

న చన్ద్ర ఉష్ణతాం యాతి సువర్ణనీలతామపి ॥౨౮॥

కథం నిష్ఠురతాం యాతః కథం గన్తుం సముత్సుకః ।

పూర్వమేవ న చాగాశ్చేత్తదా శోకో న సంభవేత్ ॥౨౯॥

చోరయిత్వా కథం యాసి సర్వేషాం నో మనాంసి చ ।

కథం కార్యం కరిష్యామో నీతేషు నో మనస్సు చ ॥౨.౭౧.౩౦॥

జలే నష్టే జలచరాః కథం జీవన్తి తద్వద ।

ప్రాణే గతే శరీరేణ కిం ప్రయోజనమస్తి నః ॥౩౧॥

కస్తత్ర ప్రతికారః స్యాదిక్షుశ్చేత్స్రవతే విషమ్ ।

తస్మాన్నో నయ యత్ర త్వం యాసి తత్ర స్వకింకరాన్ ॥౩౨॥

తద్వచః పరికర్ణ్యాసౌ ప్రోచే గద్గదయా గిరా ।

ముంచన్నేత్రాశ్రు బహులం సర్వాన్స్త్రీవృద్ధబాలకాన్ ॥33॥

దేవ ఉవాచ ।

న ఖేదః సర్వదా కార్యో న వియోగో మమ క్వచిత్ ।

సర్వాన్తర్యామిణోఽపాయహీనస్యానన్దరూపిణః ॥3౪॥

న చిత్తస్య సమాధానం భవేద్వై చిన్తనేన మే।

మమ మూర్తి మృదా కృత్వా పూజయన్తు గృహే గృహే ॥3౫॥

సంకటం వో యదా తు స్యాత్స్మర్తవ్యోఽహం తదా జనాః ।

సాక్షాత్కారం ప్రదాస్యామి నాశయిష్యామి సంకటమ్ ॥3౬॥

క ఉవాచ ।

వచనం తత్సమాకర్ణ్య ననన్దుః సర్వనాగరాః ।

నేముః ప్రదక్షిణీకృత్య జయశబ్దై ప్రతుష్టువుః ॥3౭॥

గృహీత్వాజ్ఞాం యయుః సర్వే పౌరాః స్వం స్వం నివేశనమ్ ।

వినాయకోఽపి శీఘ్రం స రథారూఢో యయౌ పురః ॥3౮॥

కాశిరాజేన సహితో మాతృదర్శనలాలసః।

స దదర్శ పరావృత్యం ముఖం పౌరకుమారకాన్ ॥3౯॥

ఆక్రన్దతస్తానువాచ పునర్యాస్యే వజన్తు హి ।

చిన్తా న కార్యా సత్యం వో బ్రవీమి నానృతం క్వచిత్ ॥౨.౭౧.౪౦॥

ఏవం తానస పరావృత్య క్షణాత్స్వాశ్రమమాప్తవాన్ ॥౪౧॥ (౩౧౬౪)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే వినాయకాశ్రమం ప్రతిగమనం నామైకసప్తతితమోధ్యాయః ॥౭౧॥

అధ్యాయ ౭౨ ప్రారంభ -

క ఉవాచ ।

పూర్వమేవ చ దూతేన కథితోఽసౌ వినాయకః ।

అదిత్త్యై కాశిరాజేన రథస్థేన సహాగతః ॥౧॥

తతః సా తద్వియోగేన ధావమానా యయౌ పురః ।

ఔత్సుక్యత్త్వరితా వేద నాంచలం పతితం స్వకమ్ ॥౨॥

దృష్ట్వా తాం మునిపుత్రోఽపి రథాత్త్సూకన్ద్య సత్వరః ।

ఆయయౌ మాతురభ్యాశమాలిలింగ చ తాం ముదా ॥3॥

ఆనన్దాశ్రు ముమోచాసౌ సోఽపి బాష్పం చిరాగతః ।

ముహూర్తమేకభావం తౌ గచ్ఛేతాం పయసీ ఇవ ॥౪॥

దదౌ స్నేహాత్స్వస్థచిత్తా స్తనపానం ముదాఽదితిః ।

ప్రమృజ్య నేత్రే ప్రోవాచ క్రాన్తోఽసి బహువాసరమ్ । ॥౫॥

తతో ననామ తాం రాజా జగౌ గద్గదభాషయా ।

రాజోవాచ ।

నీత్వా వినాయకం దేవం యాతాస్తు బహువాసరాః ॥౬॥

అతో న మాతః కోపం త్వం మయి కర్తుమిహార్హసి ।

వియోగం నాస్య సోఢుం చ న శక్తోఽహం మునిప్రియే ॥౭॥

న తృప్తిరస్తి పీయూషే నౌదాసిన్యం నిధావపి ।

దినే దినే నవప్రేమ వర్ధయత్యేష నో గృహే ॥౮॥

ఉత్పాతా బహవోఽనేన పురే నో వినివారితాః ।

అసంఖ్యాతా హతా దైత్యా దేవాశ్చ ముదమాపితాః। ॥౯॥

బహులా చ కృతా కీర్తిః స్థాపితా ధర్మసేతవః ।

పౌరుషం చ తథాఽనేన కృతం నేన్ద్రాదిభిః కృతమ్ ॥౨.౭౨.౧౦॥

క ఉవాచ ।

ఏవం స సర్వవృత్తాన్తం కథయామాస సాదరమ్ ।

తతోఽదితిస్తు దధ్యన్నం భ్రామయిత్వాఽత్యజద్బహిః ॥౧౧॥

దుష్టదృష్టినిపాతస్య శాన్తయే బాలకోపరి ।

తతో బాలం స నృపతిం నినాయాశ్రమమణ్డలమ్ ॥౧౨॥

కశ్యపో హి బహిర్యాతో దృష్ట్వా పుత్రం స భూపతిమ్ ।

తౌ తం చ నేమతుర్భక్త్యా బద్ధాంజలిపుటావుభౌ ॥౧౩॥

ఆలిలింగ మునిస్తౌ చ మూర్ధ్న్యాఘ్రాయ ముదా తదా ।

ఉవాచ రుద్ధకణ్ఠోఽసావంకే కృత్వా వినాయకమ్ ॥౧౪॥

కాశిరాజ నోచితం తే బాలం నీత్వా విలమ్బనమ్ ।

శీఘ్రమేవానయిష్యేఽహమిత్యుక్త్వా నీతవాన్కథమ్ ॥౧౫॥

వియోగేనాస్య తప్తానామంగానాం మేఽధునా నృప ।

జాతా శీతలతా పుణ్యాద్దర్శనాదస్య సామ్ప్రతమ్ ॥౧౬॥

క ఉవాచ ।

తత ఊచే కాశిరాజో నిపీయ మునిభాషితమ్ ।

ఉపవిశ్యాసనే రమ్యే ప్రాప్యానుజ్ఞాం మునేర్నృపః ॥౧౭॥

నృప ఉవాచ ।

అస్యైవ మాయయా జాతా సత్యతా మే మునీశ్వర ।

మద్గృహం దేవ దేవేన స్వకీయమితి నిశ్చితమ్ ॥౧౮॥

అవాప్తకామో దేవోఽయం స్వకామవశగో మునే ।

సంపాద్య మమ పుత్రస్య వివాహం సముపాగతః ॥౧౯॥

క ఉవాచ ।

తస్య దైత్యవధాదీని కర్మాణ్యస్మై న్యవేదయత్ ।

తతో జహర్షతురుభౌ మునిపత్నీ మునిశ్చ సః ।

జ్ఞాత్వా పరాక్రమం తస్య స్వపుత్రస్య గుణాన్బహూన్ ।॥౨.౭౨.౨౦॥

తతస్తే భోజనం చక్రుః షడ్రసాన్నేన సాదరమ్ ।

దత్త్వాశీర్వచనం తస్మై విససర్జ నృపం మునిః ॥౨౧॥

సోఽపి తాన్ప్రణనామాథ ప్రాదక్షిణ్యేన నిర్యయౌ।

ప్రాప్యానుజ్ఞాం నేత్రయుగ్మాన్ముంచన్నశ్రు సుదుఃఖితః ॥౨౨॥

స్మరన్గుణగణం తస్య స్నేహనిర్భరమానసః ।

శీఘ్రం ప్రయాతో నగరం వాద్యఘోషసమన్వితః ॥౨౩॥

సర్వే నాగరికా బాలా వినాయకదిదృక్షయః ।

ఆగతా దదృశుస్తత్ర తతో దుఃఖితమానసాః ॥౨౪॥

నిరీక్ష్య తం కాశిరాజం యయుః స్వం స్వం నికేతనమ్ ।

అపరేద్యుః సర్వపౌరాః పప్రచ్ఛుస్తం నృపం ముదా ॥౨౫॥

యస్య ఇత్యుక్తవాన్దేవో నాగతః స కథం నృప ।

త్వం తు నిష్ఠురభావేన త్యక్త్వా తం కథమాగతః ॥౨౬॥

రాజోవాచ ।

అత్యన్తం ప్రార్థితో దేవ ఉక్తవాన్మాం మునిప్రియః।

మన్మూర్తిస్థాపనం కృత్వా సేవధ్వం సర్వ ఏవ మామ్ ॥౨౭॥

వియోగో న చ సర్వాన్తర్యామిణా వః కథంచన ।

తతస్తే కారయామాసుర్మూర్తిం ధాతుమయీం శుభామ్ ॥౨౮॥

చతుర్భుజాం త్రినయనాం సర్వభూషణభూషితామ్ ।

శూర్పకర్ణాం గజముఖీం సర్వావయవసున్దరామ్ ॥౨౯॥

ఢుణ్ఢిరాజేతి నామ్నా తా స్థాపయామాసురాదరాత్ ।

ఋత్విగ్భిర్బ్రాహ్మణైరన్యైర్వేదశాస్త్రవిశారదైః ॥౨.౭౨.౩౦॥

ప్రాసాదం పరమం కృత్వా పుపూజుస్తే దినే దినే ।

యేన యేనైవ కామేన పూజయేద్యో వినాయకమ్ ॥౩౧॥

తం తం దదాతి తస్మై స భక్త్యా సంపూజితో విభుః ।

ఏవం నానామూర్తిధరో భ్రాజతే స్మ వినాయకః ॥౩౨॥

విశ్వేశ్వరే స్వనగరం యాతే సర్వసురైః సహ ।

దివోదాసే చావిముక్తే కాశిరాజే సుఖం స్థితే ॥౩౩॥

వినాయకో మునిం ప్రాహ కశ్యపం మాతరం చ తామ్ ।

అహం తే పుత్రతాం యాతస్తపసారాధితః పురా ॥౩౪॥

భూభారశ్చ హృతః సమ్యగ్హతౌ దైత్యౌ మహాబలౌ।

త్రైలోక్యపీడకౌ దుష్టౌ దేవాన్తకనరాన్తకౌ ॥౩౫॥

దేవాశ్చ సాధవశ్చైవ రక్షితాః స్థాపితాః పరే ।

ఇదానీం తు గమిష్యామి నిజలోకం చిరన్తనమ్ ॥౩౬॥

క ఉవాచ।

శ్రుత్వా వాక్యముభౌ ఖిన్నౌ బాష్పకణ్ఠౌ తమూచతుః ।

కదా తే దర్శనం దేవ పునరావాం భవిష్యతి ॥౩౭॥

తతః స మాతరం ప్రాహ దర్శనం మే భవిష్యతి ।

భవాన్యా మన్దిరే మాతః సత్యం మే ప్రియభాషితమ్ ॥౩౮॥

ఏవం శ్రుత్వా దేవవాక్యం పునర్యావదద్వదత్యసౌ।

తావదన్తర్హితో దేవస్తతస్తౌ ఖిన్నమానసౌ ॥౩౯॥

కారయామాసతుర్మూర్తిం ప్రాసాదం చాతిశోభనమ్ ।

వినాయకేతి నామాస్య చక్రతుర్భక్తితత్పరౌ ॥౨.౭౨.౪౦॥

తస్యాం మూర్తౌ ధ్యాతమాత్రో నిత్యం దర్శయతే విభుః ।

స్వాత్మానం సర్వగం నానారూపిణం స వినాయకః ॥౪౧॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

ఏవం కీర్తే సమాఖ్యాతం చరితం తే మయా శుభమ్ ।

వినాయకస్య దేవస్య శ్రవణాత్సర్వ సిద్ధిదమ్ ॥౪౨॥

ధన్యం యశస్యమాయుష్యం సర్వోపద్రవనాశనమ్ ।

సర్వకామప్రదం సర్వపాపసంచయనాశనమ్ ॥౪౩॥

పునస్తే కథయిష్యామి సిన్ధుదైత్యవధాయ సః ।

అవతీర్ణః శివగృహే మయూరేశ్వరసంజ్ఞితః ॥౪౪॥

బాల్యాత్ప్రభృత్యద్భుతాని నానాకర్మాణి యోఽకరోత్ ॥౪౫॥ (౩౨౦౯)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే వినాయకచరిత్రకథనం నామ ద్విసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥౭౨॥

అధ్యాయ ౭౩ ప్రారంభ :-

అధ్యాయ ౭౩ ప్రారంభ :-

వ్యాస ఉవాచ ।

కథం బ్రహ్మఞ్శివగృహే మయూరేశ్వర సంజ్ఞితః ।

అవతీర్ణః కిమర్థం వా కిం చ తచ్చరితం పితః ॥ ౧॥

మయూరేశ్వరసంజ్ఞా చ కథం జాతా వినాయకే ।

ఏతన్మే సర్వమా- చక్ష్వ శృణ్వంస్తృప్యామి న క్వచిత్ ॥౨॥

క ఉవాచ ।

త్రేతాయుగే మహాదైత్యః సిన్ధునామాఽభవత్పురా ।

స హతస్తేన బలినాఽవతీర్ణేన శివాలయే ॥౩॥

అత్రాప్యుదాహరన్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।

శౌనకస్య చ సంవాదం రాజ్ఞా చ చక్రపాణినా ॥౪॥

మైథిలే విషయే రాజా గణ్డకీన- గరే శుభే ।

చక్రపాణిరితి ఖ్యాతః సాక్షాద్విష్ణురివాపరః ॥౫॥

న గుణా వర్ణితుం శక్యాః శేషేణాస్య కదాచన ॥౬॥

తేజసా లోపయన్మానం లావణ్యేన చ మన్మథమ్ ।

మత్యా బృహస్పతిం స్కన్దం విక్రమేణ బలేన చ ॥౭॥

యేనేయం సకలా పృథ్వీ క్షణేన వశవర్తినీ ।

కృతా సర్వే చ రాజానః సేవాయాం వినియోజితాః ॥౮॥

తురంగాణాం గజానాం చ పదాతినా జయైషిణామ్ ।

రథానాం చ న యస్యాస్తి సంఖ్యానం జగతీతలే ॥౯॥

సాక్షాల్లక్ష్మీ స్థిరా యస్య గృహే దర్శనగోచరా ।

రత్నకాంచనముక్తాభిరనిశం భాసయద్దిశః ॥౨.౭౩.౧౦॥

భద్రం భద్రకరం యస్య లోకనామలకోపమమ్ ।

యస్యామాత్యౌ మహాబుద్ధీ సామ్బశ్చైవ సుబోధనః ।। ౧౧।।

సేవన్తౌ స్వామికార్యార్థే తృణీకృత్య స్వజీవితమ్ ।

యస్యాసీత్ప్రమదా రమ్యా నామ్నోగ్రా చారుహాసినీ ।। ౧౨।।

కుముదాని వికాసన్తే దివా యన్ముఖచన్ద్రతః ।

అనేకభూషాదీప్త్యా యా నాశయిత్వాఽఖిలం తమః ।। ౧౩।।

పాతివ్రత్య గుణాన్ద్రష్టుం యాన్తి సర్వాః పతివ్రతాః ।

ఏవం రాజా బుధో మాన్యః సదా విష్ణుపరాయణః ।। ౧౪।।

పురాణశ్రవణే సక్తో ధర్మశాస్త్రపరాయణః ।

సన్తత్యా రహితః సోఽథ దుఃఖమాప దివానిశమ్ ।। ౧౫।।

అసత్యం జాయతే యద్యత్తత్తన్నశ్యతి తత్క్షణాత్ ।

అనేకవ్రతదానాని యజ్ఞాంశ్చ కృతవాన్బహూన్ ।। ౧౬।।

తతః స రాజా కస్మింశ్చిత్సమయే నిజభార్యయా ।

ఆకార్య ప్రకృతీః పౌరాన్విరక్తో రాజ్యసంపది ।। ౧౭।।

ఉవాచ సర్వాన్దణ్డే చ కోశం రాజ్యం త్యజేఽధునా ।

కిమపుత్రస్య రాజ్యేన స్వర్గహీనస్య మేఽధునా ।। ౧౮।।

యాని కర్మాణి చ మయా పుత్రార్థే చరితాని చ ।

ఈశ్వరార్పణబుద్ధ్యా చేత్కృతాని స్యుర్యదా తదా ।। ౧౯।।

ముక్తిః స్యాదుభయోః పూర్వజన్మకర్మక్షయోఽపి చ ।

గతమాయుర్వృథా లోకా వనం యాస్యే ముదాఽధునా ।।౨.౭౩.౨౦।।

సర్వం ప్రకృతిసాత్కృత్వా యూయం తద్వాక్యకారిణః ।

గమిష్యేఽహం వనం లోకాస్తపస్తప్తుం హితాయ వై ।।౨౧ ।।

కదాచిదిష్టసిద్ధిశ్చేత్పునర్యాస్యే నిజాం పురీమ్ ।
ధ్రువమాజ్ఞాం మమ పునః ప్రయచ్ఛతాధునా జనాః ।
ఏవం శ్రుత్వా నృపవచః సర్వే దుఃఖితమానసాః ॥౨౨॥
అశ్రుధారాః ప్రముంచంతః ప్రోచుస్తం నృపసత్తమమ్ ।
పౌరా ఊచుః ।
జననీ జనకస్త్వం నః కథం నిష్ఠురతాం గతః ।
కిమర్థం త్యజసే నస్త్వమపరాధం వినా ప్రభో ॥౨౩॥
వినా భవన్తం నో జన్మ వృథైవ మాతరం శిశోః ।
వయమప్యనుయాస్యామో యత్ర యాతి భవాన్ ప్రభో ॥౨౪॥
క ఉవాచ ।
ఏవం వదత్సు లోకేషు నృపేణాథాగతో మునిః ।
శౌనకో మునిశార్దూలో జాతవేదా ఇవాపరః ॥౨౫॥
వేదవేదాంగశాస్త్రాణాం వక్తా త్రైలోక్యవిశ్రుతః ।
శక్రాదిసురవన్ద్యో యో భూతభవ్యభవిష్యవిత్ ॥౨౬॥
తం దృష్ట్వా పురతో రాజా ననామోత్థాయ చాసనాత్ ।
స్వాసనే తముపావేశ్య పుపూజ పరయా ముదా ॥౨౭॥
భుక్తవన్తం చ విశ్రాన్తం పాదసంవాహనాదిభిః ।
చక్రపాణిరథోవాచ పుణ్యం కిం ఫలితం మమ ॥౨౮॥
యజ్జాతం దర్శనం తేఽద్య సర్వపాపహరం శుభమ్ ।
సర్వకామప్రదం నృణాం దుర్లభం పాపకర్మణామ్ ॥౨౯॥
తతః ప్రోచే మునిశ్చక్రపాణిం నృపతిసత్తమమ్ ।

సంతుష్టః పరయా భక్త్యా ప్రశ్రయేణ దమేన చ ।।౨.౨౩.౩ ౦।।

మునిరువాచ।

మా చిన్తాం కురు రాజేన్ద్ర మా చ రాజ్యం పరిత్యజ ।

పుత్ర స్తే భవితా సమ్యక్ మద్వాక్యాన్నాత్ర సంశయః ।।౩ ౧ ।।

మయా వాణీ నోక్తపూర్వాఽనృతా హాస్యేఽపి కర్హిచిత్ ।

క ఉవాచ । ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం జహృషే రాజసత్తమః ।।౩౨।।

అలంకారాన్దదౌ తస్మై రత్నకాంచననిర్మితాన్ ।

వస్త్రాణి చ మహార్హాణి న చ జగ్రాహ వై మునిః ।।౩ ౩।।

పునః ప్రోవాచ నృపతిం వయం వల్కలధారిణః? ।

నిఃస్పృహాః సర్వభోగేషు సర్వభూతహితే రతాః ।।౩౪।।

సృష్టిసంహారకరణే సమర్థాః కరుణాబ్ధయః ।

సాధూనాం దర్శనరతాః సమలోష్టాశ్మకాంచనా ।।౩౫।।

విద్వత్సు నైవ కమలా స్థానం ధత్తే కదాచన ।

తస్మాన్నేదం గ్రహీష్యామి కాంచనం వసనం శుభమ్।।౩ ౬।।

తీర్థయాత్రాప్రసంగేన త్వామహం సముపాగతః।

దినాని చ వ్యతీతాని బహూని తవ దర్శనే ।।౩౭।।

క ఉవాచ ।

పునస్తౌ నేమతుః సమ్యగ్దమ్పతీ శౌనకం మునిమ్ ।

పప్రచ్ఛతురుపాయం తం సన్తానోత్పాదనే క్షమమ్ ।।౩౮।।

సర్వవ్రతతపోయజ్ఞాన్మత్వా దానాని వై వృథా ।

తతోఽబ్రవీన్మునిః సౌరం వ్రతం సర్వార్థదం నృణామ్ ।।౩౯।।

అనేకజన్మపాపానాం శమనం పుత్రపౌత్రదమ్ ।

మునిరువాచ ।

మాసమాత్రం వ్రతం కార్యమారభ్య భానుసప్తమీ ।।౨.౭౩.౪౦।।

కృత్వాఽభ్యుదయికం శ్రాద్ధం మాతృపూజనపూర్వకమ్ ।

అభ్యర్చ్య గణనాథం చ స్వస్తివాచ్య ద్విజర్షభాన్ ।।౪౧।।

సువర్ణకలశై స్థాప్యః సౌవర్ణం రవిమణ్డలమ్ ।

ఉపచారైః షోడశభిర్భక్తిభావసమన్వితః ।।౪౨।।

రక్తచన్దనమిశ్రైశ్చ తణ్డులైః కుసుమైరపి ।

రక్తైర్నానావిధై రత్నైః ఫలైశ్చ వివిధైరపి ।।౪౩।।

అర్ఘ్యైర్ద్వాదశసంఖ్యైశ్చ నమస్కారైః పరిక్రమైః ।

స్తుతిభిః ప్రార్థనాభిశ్చ ప్రార్థయేత్పరమేశ్వరమ్ ।।౪౪।।

తతో లక్షనమస్కారాన్కుర్వీత కారయీత వా ।

ప్రత్యహం లక్షవిప్రాంస్తు భోజయేత్పరయా ముదా ।।౪౫।।

గామేకాం ప్రత్యహం దద్యాద్వేదజ్ఞాయ కుటుమ్బినే ।

బ్రహ్మచర్యేణ తిష్ఠేచ్చ సపత్నీకో నృపోత్తమ ।।౪౬।।

దీనాన్ధకృపణేభ్యశ్చ దద్యాదన్నం దయాన్వితః ।

మాసాన్తే సర్వసంభారాన్బ్రాహ్మణాయ సమర్పయేత్ ।।౪౭।।

ఏవం వ్రతే కృతే రాజన్పుత్రస్తే మత్ప్రసాదతః ।

భవిష్యతి మహాఖ్యాతః సూర్యభక్తియుతః శుచిః ।।౪౮।।

క ఉవాచ ।

ఏవం వ్రతం సమాదిశ్య శౌనకోఽన్తర్హితస్తదా ।

తతశ్చకార నృపతిర్య- థాదిష్టం వ్రతం తు తత్ ।।౪౯।।

పత్న్యా సహ వినీతాత్మా సూర్యభక్తిపరాయణః ।

బ్రాహ్మణాన్భోజయామాస యథేచ్ఛం లక్షసంఖ్యయా ।।౨.౭౩.౫౦।।

ఉపవాసయుతః పత్న్యా మాసమాత్రం బభూవ సః ।

గోదానం చ నమస్కారాంశ్చక్రే చాకారయద్ద్విజైః ।।౫౧।।

సూర్యమన్త్రం జపన్నిత్యం తన్నామస్మరణం సదా ।

తతః కదాచిత్తత్పత్నీ రాత్రౌ స్వప్నే దదర్శ తమ ।।౬౨।।

నిజభర్తృద్విజరూపం సవితారం మనోరమమ ।

చకమే కామరూపం తం మదనా- గ్నిప్రపీడితా ।।౫౩।।

ఉవాచ పరితప్తాంగీ కామో మే బాధతే భృశమ్ ।

ఋతుం మే దేహి భర్తస్త్వం నో చేన్మృత్యుర్భవేన్మమ ।।౫౪।।

సోఽపి వన్ధ్యం వినిశ్చిత్య తత్పతిం కాముకాం చ తామ్ ।

స్వప్న ఏవ భర్తృరూపీ సవితా తామృతుం దదౌ ।।౫౫।।

సా ప్రబుద్ధా తతః ప్రాహ సముత్థాప్య నిజం పతిమ్ ।

నియమస్థేన కిం బ్రహ్మంస్త్వయా మే ఋతురర్పితః ।।౫౬।।

స ఉవాచ తతస్తాం తు నాహం వ్రతమనాః శుభే ।

ఉపవాసరతః క్షీణో రరామ రవిభక్తిమాన్ ।।౫౭।।

తతః పునః ప్రాహ సతీ నాన్యం జానే కథంచన ।

త్వద్రూపేణైవ ధ్యాయామి సవితారం వ్రతే స్థితా ।।౫౮।।

ఋతుజేన చ దగ్ధాఽహం వహ్నినాఽన్తర్గతేన హ ।

తతః పునశ్చక్రపాణిరూచే తాం ప్రియభాషిణీమ్ ।।౫౯।।

నృప ఉవాచ ।

తుష్టోఽసౌ సవితా కాన్త నమస్కారైశ్చ భోజనైః ।

బ్రాహ్మణానాం గవాం దానైరుపవాసైర్జపైరపి ।।౨.౭౩.౬౦।।

ఆవాం సిద్ధిం దదౌ సమ్యక్ పుత్రస్తవ భవిష్యతి ।

క ఉవాచ ।

దినే దినే గర్భవృద్ధౌ తస్యాస్తాపోఽభివర్ద్ధతే ।।౬౧ ।।

సా ముముర్షుశ్చన్దనాని సోశీరాణి నిషేవతే ।

లిలేపాంగే చ కర్పూరం తాపో నాస్యా శశామ చ ।।౬౨।।

న చార్ద్రవస్త్రపవనైస్తతః సా సఖిభిః సహ ।

తత్యాజ సిన్ధుతీరే తం గర్భం గత్వా మహత్తరమ్ ।।౬౩ ।।

ఆయయౌ సాథ విశ్రాన్తా సఖిభిర్నిజమన్దిరమ్ ।

నివేద్య భర్త్రే త్యక్తం తం గృహకార్యరతాఽభవత్ ।।౬౪।।। (౩౨౭౩)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే సిన్ధూత్పత్తివర్ణనం నామ త్రిసప్తతితమోఽధ్యాయః ।।౭౩।।

అధ్యాయ ౭౪ ప్రారంభ –

క ఉవాచ ।

త్యక్తే గర్భే తయా సిన్ధౌ బాలోఽజని మహాబలః ।

తేజస్వీ వికరాలాస్యో దీర్ఘభాలస్త్రిలోచనః ౧

రక్తకేశజటాభారశ్చక్రపాణిస్త్రిశూలభృత్ ।

బాలశబ్దేన తస్యాథ చకమ్పే భువనత్రయమ్ ౨

ఆజానుబాహురాక్రాన్తుమియేష విష్టపత్రయమ్ ।

చుక్షుభే సాగరస్తేన యాదోభిర్మునిసత్తమ ।।౩
తత్ర స్థితస్తు బాలోఽసౌ సముద్రముపశోషయత్ ।
సముద్ర ఉవాచ ।
జీవనాయ మమ సుతం నేష్య ఏనం నృపాలయమ్ ।। ౪
క ఉవాచ ।
ఇత్యానినాయ తం బాలం సముద్రో నృపమన్దిరమ్ ।
దమ్పత్యోః పురతః స్థాప్య ప్రోచ ఏవం ద్విజస్తదా ౫
తవ పత్న్యాఽత్యాజి గర్భో దుఃసహత్వాన్మమోదరే ।
ఉగ్రో బాలస్తతో జాతోఽఖిల- లోకభయంకరః ౬
యస్య ప్రథమశబ్దేన కమ్పితం భువనత్రయమ్ ।
నేత్రాభ్యాం నేక్షితుం శక్యోఽత ఏవైనముపానయమ్ ౭
ఇత్యుక్త్వా బాలకం ముక్త్వాఽ న్తర్దధే సాగరస్తదా ।
తత ఏనం కరాభ్యాం సా కటౌ దధ్రే నృపాంగనా ౮
స్థాపయిత్వా దదౌ ప్రేమ్ణా స్తనపానం ముదాన్వితా ।
ఉభావానన్ద యుక్తౌ తౌ దమ్పతీ పుత్రదర్శనాత్ ౯
యథా చిరం యోగనిష్ఠో లబ్ధ్వా బ్రహ్మామృతం పరమ్ ।
తత ఆకారయామాస బ్రాహ్మణాన్సుహృదోఽపి చ ।।౨.౭౪.౧౦
జ్యోతిర్విద్భిర్విచార్యాస్య సిన్దురిత్యభిధాం శుభామ్ ।
రాజ్ఞీ చక్రే నృపశ్చాస్య జాతకర్మం యథావిధి ౧౧
కృత్వా దదౌ తతో దానమనేకం హర్షనిర్భరః ।
అనేకేభ్యో ద్విజాతిభ్యో వస్త్రాణి వివిధాని చ ౧౨
దాపయామాస నగరే పతాకాభిరలంకృతే ।

వాద్యతుః సర్వవాద్యేషు శర్కరాం చ గృహే గృహే ౧౩
గతేషు సర్వలోకేషు రక్తాంగ ఇతి నామ చ ।
చక్రతుర్ధమ్పతీ స్నేహాదథామాత్యై సమూచతుః ౧౪
ఉగ్రాయాస్తనయశ్చాయముగ్రముద్రాధ- రోఽపి చ ।
అయముగ్రేక్షణ ఇతి నామ్నా ఖ్యాతో భవిష్యతి ౧౫
విప్రప్రసాదన ఇతి పౌరా నామ ప్రచక్రిరే ।
తతః సర్వే పౌరజనా ఉపదా వివిధాస్తదా ౧౬
దదుర్నృపాయ సోఽప్యేతాన్గాపయామాస తత్క్షణాత్ ।
వవృధే బాలకః సోఽథ శుక్లపక్షే యథా శశీ ౧౭
యథాఽగ్నిర్వాయు- వేగేన వర్ధతే క్షణమాత్రతః ।
తథా స్వతేజసా బాలః ప్రవృద్ధో గగనం స్పృశత్ ౧౮
క్రీడన్నేవ సదా బాలో వృక్షాన్గృహగతాన్బహూన్ ।
ఉత్పాట్య పాతయామాస వామహస్తతలేన హ ౧౯
అరణ్యే క్రీడతా తేన పర్వతాంశ్చూర్ణితా ద్రుమాః ।
ఉడ్డీయ చన్ద్రహరిణం క్షణం జగ్రాహ కర్హిచిత ౨.౭౪.౨౦
జలావతారమార్గే తు రుద్ధే క్వాపి కరేణునా ।
ముష్టిఘాతేన బిభిదే గణ్డమస్యా పపాత సా ౨౧
ఏవం తస్యాద్భుతం కర్మం దృష్ట్వా లోకా విసిస్మిరే ।
జహర్ష జననీ చాస్య పితా జ్ఞాత్వాఽతిమానుషమ్ ౨౨
ఏవం ప్రవృద్ధో బాలోఽసౌ సిన్ధునామా మహాబలః ।
ఉవాచ పితరం యాస్యే తప- స్తప్తుమహం నృప ౨౩
అనుష్ఠిత్యా స్వర్గలోకం భూలోకం చ రసాతలమ్ ।

ఆక్రమిష్యే వృథాయుర్మే గచ్ఛతీతి మతిర్మమ ౨౪
ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యమూచతుః పితరౌ చ తమ్ ।
ఉత్కర్షం స్వస్య పుత్రస్య నిత్యం ప్రార్థయతే పితా ౨౫
జననీ సర్వదేవేభ్యో వ్రతదానాదినాపి చ ।
ఏవమాజ్ఞామవాప్యైవ నత్వా తౌ స యయౌ వనమ్ ౨౬
తత్ర భ్రమన్దదర్శాథ కాసారం జలజైర్యుతమ్ ।
తత్ర స్థాతుం మనశ్చక్రే వివిక్తమితి హర్షితః ౨౭
ఏకాంగుష్ఠేన భూమిష్ఠ ఊర్ధ్వబాహూ రవిం స్మరన్ ।
శుక్రోపదిష్టం తం మన్త్రం జపన్పర్వతనిశ్చలః ౨౮
దక్షిణే జానుని సదా వామపాదం నిధాయ చ ।
అంజలిం హృది విన్యస్య ధ్యాయన్దినమణిం తదా ౨౯
శీతవాతాతపజలవృష్టీనాం సహనో దృఢః ।
వాయుమాత్రాశనస్తస్థౌ వల్మీకాక్రాన్త- విగ్రహః ౨.౭౪.30
అస్థిమాత్రావశిష్టోఽపి జపత్యేవ మహామనుమ్ ।
ఏవం తస్య వ్యతీతాయ శరదాం ద్విసహస్రకమ్ 3౧
తస్య సిన్ధోః శరీరోత్థాస్తేపుర్భాసో రవిం తదా ।
ఏవముగ్రం తపో దృష్ట్వా ప్రత్యక్షోఽభూద్దివాకరః 3౨
ఉవాచ పరమప్రీతోఽనుష్ఠానేన తవాధునా ।
వరం వరయ చిత్తస్థం దాస్యామి జీవితావధి 33
సిన్ధుస్తదాకర్ణ్య వచో భాషితం భానునా స్వయమ్ ।
దేహభావం గతౌఽపశ్యత్పురతో భాస్కరం ప్రభుమ్ 3౪
నత్వా తత్పాదకమలం బద్ధాంజలిపుటోఽబ్రవీత్ ।

నమస్తే దీననాథాయ నమస్తే సర్వసాక్షిణే ౩౫

నమస్తే త్రిదశేశాయ బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మనే ।

నమస్తే విశ్వవన్ద్యాయ నమస్తే విశ్వహేతవే ౩౬

నమస్తే వృష్టిబీజాయ సస్యోత్పాదనహేతవే ।

పరబ్రహ్మస్వరూపాయ సృష్టిస్థిత్యన్తహేతవే ౩౭

గుణాతీతాయ గురవే గ్రుణక్షోభవిధాయినే ।

సర్వజ్ఞాయ జ్ఞానదాత్రే సర్వస్య పతయే నమః ౩౮

ధన్యం మే జన్మ దేవేశ వంశో మే జనకోఽపి చ ।

జననీ చ తపశ్చాపి యజ్జాతం తవ దర్శనమ్ ౩౯

వరదశ్చేద్దినేశ త్వం దేహి మే సర్వతోఽమృతిమ్ ।

తవ ప్రసాదాత్సంగ్రామే జయేయం సర్వదేవతాః ౨.౭౪.౪౦

వర్తమానాద్దేవణాన్న మే మృత్యుర్భవేదితి ।

ఏవం తస్య వరాన్రాఇశ్రుత్వా పరితుష్టో విభావసుః ।

ఉవాచ నిజభక్తం తమనుష్ఠానభృశం కృశమ ౪౧

సూర్య ఉవాచ ।

న భయం విద్యతే దేవయోనిభ్యో నృభ్య ఏవ చ ।

న తిర్యగ్భ్యో న నాగేభ్యో న దివా న నిశి క్వచిత్ ౪౨

నోషఃకాలే న సన్ధ్యాయాం మమ వాక్యాద్భవిష్యతి ।

మరణం తే నృపసుత గృహాణామృతభాజనమ్ ౪౩

ఇదం యావత్కణ్ఠగతం తావన్మృత్యుర్న తే భవేత్ ।

నిష్కాశయేదిదం యస్తే తస్మాన్మృత్యుర్భవిష్యతి ౪౪

దేవో యోఽవతరేత్కోఽపి ధున్వన్కేశాగ్రతో దివమ్ ।

యస్యాంగుష్ఠనఖాగ్రే స్యుర్బ్రహ్మాండానాం హి కోటయః ౪౫
స త్వాం హనిష్యతి విభురన్యస్మాదభయం తవ ।
మద్వరస్య ప్రసాదేన సవం తృణమయం తవ ౪౬
త్రైలోక్యరాజం తే దత్తం నాత్ర కార్యా విచారణా ।
క ఉవాచ ।
ఏవం నానావరాన్దత్త్వాన్తర్దధే సవితా తదా ౪౭
సోప్యానన్దసమాయుక్తో జగామ నిజమన్దిరమ్ ।
జననీ చ పితా తస్య మూర్ధ్న్యాఘ్రాయాపతుర్ముదమ్ ౪౮
ఊచతుస్తం తదా పుత్రం విరహార్తేఽన్నవర్జితౌ ।
చిన్తయా కృశతాం యాతౌ పశ్య పుత్రదశామిమామ్ ౪౯
తయోః పాదౌ ప్రణమ్యాహ స పుత్రౌ హర్షనిర్భరః ।
ప్రసన్నః సవితా మహ్యం త్రైలోక్యస్వామితామదాత్ ౨.౭౪.౫౦
సాధయిష్యే తద్వరాత్తాం న చిన్తాం కర్తుమర్హథ ౫౧ (33౨౪)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే వరప్రదానం నామ చతుఃసప్తతితమోఽధ్యాయః॥౭౪॥

అధ్యాయ ౭౫ ప్రారంభః
క ఉవాచ ।
బుద్ధిమన్తం సుతం జ్ఞాత్వా సవితుర్వరదర్పితమ్ ।
రాజ్యం తస్మై దదౌ సర్వం దేశకోశబలాన్వితమ్ ౧
పితా వనం యయౌ తస్య స్వాత్మసాధనలాలసః ।
స తు పిత్రాభిషిక్తః సన్రాజ్యం కర్తుం మనో దధే ౨
శ్రేణీముఖ్యాన్సమాహూయ ప్రకృతీరధికారిణః ।

ఆస్థాపయత్స్వాధికారే మానయిత్వాంశుకాదిభిః ।
డిణ్డిరవేణ స్వాజ్ఞాయా భంగే దోషమఘోషయత్ ౩
దిగ్జయార్థం తతో వీరానాజ్ఞాపయత సత్వరమ ।
తేజసాఽహేపయత్సూర్యమతిభీషణవిగ్రహః ౪
వీరా అగ్రే ప్రయాన్తి స్మ వికరాలారుణాననాః ।
నగ్ననానాశస్త్రధరా రజశ్ఛాదితభాస్కరాః ౫
తతో గజాశ్చతుర్దన్తా నానావర్ణవిభూషితాః ।
యయుర్మహాశృంగలినః కమ్పయన్తో వసున్ధరామ్ ౬
మహామాత్రసమారూఢాశ్చంచలాః పర్వతా ఇవ ।
నానావర్ణధ్వజయుతా దిగ్గజాన్భేత్తుమిచ్ఛవః ౭
ఘణ్టాఘోషేణ మహతా నాదయన్తో దిగన్తరమ్ ।
అశ్వారోహా యయుః పశ్చాన్నానాలంకరణాన్వితాః ౮
అసంఖ్యతూణధనుషాం శస్త్రాణాం మణ్డలాన్వితాః ।
సిన్ధుదైత్యశ్చమూమధ్యే రరాజ హయపృష్ఠగః ౯
ముక్తామాలాలసత్కణ్ఠో ధనుర్బాణలసత్కరః ।
ఖఢ్గఖేటధరో గచ్ఛంశ్చూర్ణయన్ద్రుమపర్వతాన్ ౨.౭౫.౧౦
యద్యన్నగరముద్దిశ్య యాతి దైత్యో మహాబలః ।
తస్య తస్యాధిపం వీరా ధృత్వా నిన్యుర్నిజాధిపమ్ ౧౧
స్వకీయం నాయకం చిహ్నం ముద్రాం తత్ర న్యవేశయన్ ।
తతోఽన్యే శరణం యాతా దాసభావముపాగతాః ౧౨
కరదాంస్తాన్స కృత్వైవ రరక్ష స్వపదే బలాత ।
ఏవం సర్వాన్వశం చక్రే దైత్యకోట్యస్తతోఽన్వయుః ౧౩

శుమ్భో నిశుమ్భో వృత్రశ్చ ప్రచణ్డః కాల ఏవ చ ।

కదమ్బాసురనామా చ శమ్బరః కమలాసురః ౧౪

కోలాసురోఽబ్రవీత్తత్ర యథా త్రిపురదైత్యరాట్ ।

విజిత్య లోకత్రితయమధికారాన్హి నో దదౌ ౧౫

తథా యచ్ఛాధికారాన్నో జిత్వా త్రైలోక్యమోజసా ।

తస్మిన్గతే శివేనాద్య దృష్టోఽసి ప్రబలోఽసురః ౧౬

న తే పరాక్రమతులాం కృతాన్తోఽపి లభేత్క్వచిత్ ।

తవాజ్ఞాం కర్తుమిచ్ఛామస్తవ సేవాం మహాబల ౧౭

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం సంతుష్టః సిన్దురైత్యరాట్ ।

దదావశ్వాన్గజాంస్తేభ్యో వస్త్రాణి భూష- ణాని చ ౧౮

సిన్దురువాచ ।

ప్రబలస్తు తదాఽహం స్యాం యదా జేష్యేఽమరావతీమ్ ।

దరవిష్ణుసత్యలోకాన్పాతాలాని చ సప్త చ ౧౯

క ఉవాచ ।

సాధు సాధ్వితి సర్వేషు బ్రువత్సు సర్వందైత్యపాః ।

జగర్జుంశ్చ జహర్షుశ్చ బ్రహ్మాణ్డం పర్యకమ్పయన్ ౨.౭౫.౨౦

న భూపయుద్ధాత్కణ్ఠుర్నో హ్యశమద్దే- వయుద్ధతః ।

శమం యాస్యత్యగతో జగ్ముః శీఘ్రమేవాప్రవజన్దివమ్ ౨౧

రురుధుస్తే శక్రపురీం బ్రాహ్మణా ఇవ విత్తదమ్ ।

మధ్యం వివిశురపరే లుణ్టన్తో రత్నసంచయాన్ ౨౨

కోలాహలో మహానాసీద్దేవానాం తత్ర గర్జతామ్ ।

తతః సభామధ్యగతో హరిర్దూతముఖాత్తతః ౨౩

శుశ్రావ దైత్యాభిగమం వేష్టికాం చ నిజాం పురీమ్ ।

శీఘ్రమైరావతారూఢో వజ్రహస్తోఽమరాన్వితః ౨౪

ఆయయౌ తేన దైత్యేన యోద్ధుకామః సురాధిపః ।

కేచిదూచుః సురాస్తత్ర నాయం యుద్ధక్షమో హరే ౨౫

వినా రమాపతిం చాస్య న సమో దృశ్యతే క్వచిత్ ।

యావద్వదత్సు తేష్వేవం తావద్దైత్యో మహాబలః ౨౬

శక్రం సురగణైర్యుక్తమవిధ్యచ్ఛరవృష్టిభిః ।

తావద్దేవగణాః కేచిత్పలాయనపరా యయుః ౨౭

తతోఽధావన్మహేన్ద్రోఽసౌ గర్జమానో రుషాన్వితః ।

గ్రసన్దైత్యగణాన్సర్వాన్వజ్రోద్యతకరోఽరిహా ౨౮

అహనద్దైత్యరాజం తం మస్తకే వజ్రతో దృఢమ్ ।

స మూర్చ్ఛాం మహతీం ప్రాయాన్ముహూర్తాత్పునరుత్థితః ౨౯

ఉవాచ చ హరిం గచ్ఛ స్వక్షయం న క్షయం వ్రజ ।

మమ ముష్టిప్రహారేణ కాలో మృత్యుం గమిష్యతి ౨.౭౫.30

తత్ర కా గణనా తేఽస్తి నాశణోత్తద్ధరిర్వచః ।

రోషావిష్టో మహాదైత్యస్తతో ముష్టిప్రహారతః 3౧

బిభేదైరావతకటం రుధిరౌఘప్రవర్షితమ్ ।

తత ఉడ్డీయ దైత్యస్తచ్చతుర్దన్తానధారయత్ 3౨

అపాతయదగజపతిమాశ్చర్యం హరిరాయయౌ ।

దధార చ హరిం పాదే పోథయద్యావదేవ తమ్ 33

తావత్సూక్ష్మేణ వపుషా నిర్గతో హస్తమధ్యతః ।

జగామ దూరదేశం స మనసా ప్రశశంస తమ్ 3౪

నైతాదృశం బలం దృష్టమతిష్ఠం చేన్మృతోఽభవమ్ ।
తతోఽమరగణైః సార్ద్ధం శరణం తం హరిం హరిః ౩౫
జగామ వపుషాఽన్యేన విసృజ్యైరావతం గజమ్ ।
సిన్ధుర్దైత్యస్తు సేన్ద్రేషు దేవేషు విద్రుతేషు చ ౩౬
ఇన్ద్రాసనమారూఢో దైత్యవృన్దేన వేష్టితః ।
దదౌ పదాని దేవానాం దైత్యేభ్యః సకలాని సః ౩౭
తతః శుమ్భాదయో దైత్యాః స్థితాస్తేషు నిరాకులాః ।
నమస్యన్తోఽసురపతిం ప్రశంసన్తో బలాధికమ్ ౩౮
నానావాదిత్రనిర్ఘోషైర్నాదయంతస్త్రివిష్టపమ్ ౩౯ (౩౩౬౩)
ఇతి శ్రీ గణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే సురపరాజయో నామ పంచసప్తతితమోఽధ్యాయః ౭౫
అధ్యాయ ౭౬ ప్రారంభ –
క ఉవాచ ।
వైకుణ్ఠే సుఖమాసీనమాగతోఽమరసంయుతః ।
హరిర్హరిం నమస్కృత్య నిజగాద ప్రయోజనమ్ ౧
ఇన్ద్ర ఉవాచ ।
కిం న జానాసి గోవిన్ద సిన్ధుదైత్యకృతామిమామ్ ।
ఆపదం నోఽమరావత్యాం దుష్టైరాక్రమణం కృతమ్ ౨
తేన సార్ద్ధం కృతం యుద్ధం యథాశక్తి సురైః సహ ।
న స జేతుం క్షమో దైత్యోఽతస్త్వాం శరణమన్వియామ్ ౩
న త్వాం వినా గతిర్నోఽస్తి సర్వదా త్వం గతిర్హి నః ।
నిర్దాలయైనం నో దేహి స్థానాని జగదీశ్వర ౪
క ఉవాచ ।

శ్రుత్వా హరివచో విష్ణుశ్చిన్తాశ్చర్యసమన్వితః ।
ఉవాచ తం న భీః కార్యా ప్రవిజేష్యేఽసురం క్షణాత్ ౫
ఏవముక్త్వా హృషీకేశో రురోహ నిజవాహనమ్ ।
తదుడ్డానేన చ తదా చకమ్పే భువనత్రయమ్ ౬
పతితా అవనౌ వృక్షాః పక్షివృన్దసమన్వితాః॥
కిరీటకుణ్డలధరో వనమాలావి- భూషితః ౭
కస్తుభార్చిర్లసద్వక్షాః కస్తూరీతిలకోజ్జ్వలః ।
శంఖచక్రగదాపద్మహస్తో యాతోఽమరావతీమ్ ౮
జ్ఞాత్వా దేవగణాన్ప్రాప్తాన్గరుడాసనసంయుతాన్ ।
యుద్ధాయాజగ్మురసురా నానాశస్త్రధరాస్తదా ౯
ధనుశ్చక్రధరో దైత్యః సతూణో హయసంగతః ।
సిన్దురప్యాగతో రోషాద్యోద్ధుకామో మహాబలః౨.౭౬.౧౦
తతః కుబేరో వరుణో వాయురగ్నిః పురన్దరః।
సోమో మిత్రశ్చ భౌమశ్చ నాసత్యౌ మదనోఽపి చ౧౧
తతోఽభవద్ ద్వన్ద్వయుద్ధం సిన్దుదైత్యే పురః స్థితే ।
ప్రచణ్డో వరుణేనాజౌ కమలేన చ యక్షరాట్ ౧౨
వృత్రేణ శతయజ్వా చ నిశుమ్భః పవనేన చ ।
శుమ్భోఽపి యుయుధే తత్ర విష్ణునా ప్రభవిష్ణునా ౧౩
వహ్నిశ్చణ్డేన ముణ్డేన సోమశ్చ యుయుధే భృశమ్ ।
కదమ్బేన చ భౌమశ్చ మదనేన చ శమ్బరః ౧౪
నాసత్యౌ కాలదైత్యేన సర్వ ఏవ చ సైనికాః।
శస్త్రైరస్త్రైః ప్రజఘ్నుస్తే మర్మస్థానాని చాసకృత ౧౫

కేచిద్ద్వయుధిరే మల్లలీలయా యుద్ధదుర్మదాః

పరస్పరం శస్త్రఘాతైః కేచిత్తత్ర ప్రపేదిరే ౧౬

మృతా ముమూషంవః కేచిద్వ్యంగాశ్చైవ వల్గిరే ।

జయం పరాజయం తేన ప్రాపుః క్వచిత్కమేవ చ ౧౭

తతో వృత్రాసురః శక్రమహనన్ముష్టిఘాతతః ।

మస్తకం మస్తకేనైవ నిజఘ్నతురథౌజసా ౧౮

ఏవం హస్తేన హస్తం చ పాదం పాదేన జఘ్నతు ।

వక్షఃస్థలేన వక్షశ్చ తతో వజ్రేణ సోఽహనత్ ౧౯

జఘాన వృత్ర శక్రం తం సోఽపతన్మూర్చ్ఛితో భువి ।

యావత్పలాయతి పురో వమన్రక్తం ముఖాద్బహు ౨.౭౬.౨౦

తతః పపాత భూపృష్ఠే హతో మూర్చ్ఛా గతో భృశమ్ ।

పునః సంజ్ఞామవాప్యైవ వజ్రకల్పేన ముష్టినా ౨౧

జఘాన వృత్రః శక్రం తం సోఽపత- న్మూర్చ్ఛితో భువి ।

యావత్పలాయతి సురో వమన్రక్తం ముఖాద్బహు ।

తావద్దైత్యా యోద్ధుకామాః సమీయుః సర్వతోదిశమ్ ।

దృష్ట్వా పరాక్రమం తేషాం మఘవాన్తర్దధే తదా ౨౨

ఏవం యే యే ద్వన్ద్వయుద్ధం కుర్వన్తో దేవతాగణాః ।

తే సర్వే భగ్నదర్పాస్తు పలాయనమకుర్వత ౨౩

ఏవం దేవేషు భగ్నేషు గరుడం ప్రాహిణోద్ధరిః ।

చక్రదీప్త్యా స్వదీప్త్యా చ భాసయన్విదిశో దిశ ౨౪

అహనచ్చక్రధారాభిర్దైత్యశ్రేణీరనేకశ ।

కేచిద్భగ్నాననా దైత్యా కేచిద్భగ్నశిరోధరా ౨౫

కేచిచ్ఛ శతధా జాతా శీర్ణజానూరుబాహవ ।
కేచిచ్చ శరణం యాతా న మమార జనార్దనః ౨౬
సర్వే మహాబలా దైత్యా ముక్తిం హరిహతా గతా. ।
మేదోమాంసవహా నద్యః సద్యస్తత్ర ప్రవర్తితాః ౨౭
తతః శంఖనినాదేన హరి సర్వం వ్యనాదయత్ ।
ఏవం జయతి గోవిందే సర్వే శుమ్భాదయోఽసురాః ౨౮
తమేవ యోద్ధుమాయాతా ద్వన్ద్వయుద్ధం విహాయ తత్ ।
విరాడ్రూపేణ భగవాన్ధృత్వా తాంశ్చతురోఽసురాన్ ౨౯
భిణ్డిపాలేన పాషాణం యథా క్షిపతి మానవః ।
తథా చణ్డం చ ముణ్డం చ నిశుమ్భం శుమ్భమేవ చ ౨.౭౬.30
భ్రామయిత్వాఽక్షిపద్దూరే మధ్యే కృత్వా సరిద్వరామ్ ।
తే మూర్చ్ఛాం పరిభూయైవ పునశ్చ వాహినీం గతాః 3౧
హృది ప్రచణ్డం పృష్ఠే తు వృత్రం ముష్టిప్రహారతః ।
జఘాన హరిరవ్యగ్రః కాలం కమలమేవ చ 3౨
భౌమాసురం చ శిరసి కదమ్బం చక్రఘాతతః ।
కోలాసురం చ గదయా వివ్యాధ హృది మాధవః 33
తతః సిన్ధురగాత్తూర్ణం కృతకోలాహలారవః ।
దిగన్తాన్నాదయన్ప్రోచే బలం తే దర్శితం హరే 3౪
మమాపి పౌరుషం పశ్య న చ గన్తుం త్వమర్హసి ।
న మే దృష్టిగతో జీవన్ రిపుర్యాతి కదాచన 3౫
భూతభవ్యభవిష్యజ్ఞ కిం పూర్వం న విచారితమ్ ।
యస్య శబ్దేన చ భృశం కమ్పతే భువనత్రయమ్ 3౬

తత్పురః కథమాయాతః ఖద్యోత ఇవ భూషణమ్ ।
తతోఽమరగణాః ప్రోచుర్వల్గన్తం సిన్ధుదైత్యపమ్ ౩౭
శూరా న హి ప్రజల్పన్తి దర్శయన్త్యేవ పౌరుషమ్ ।
అస్మాకం న హరేరాజ్ఞా నో చేత్త్వం శతధా భవేః ౩౮ (౩౪౦౧)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే షట్సప్తతితమోఽధ్యాయః ॥౭౬॥

అధ్యాయ ౭౭ ప్రారంభ –
క ఉవాచ ।
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా క్రోధాద్వహ్నికణాన్వమన్ ।
యథా సింహో గజానీకం యాతి తద్వద్యయౌ సురాన్ ౧
సిన్ధుర్ముష్టిప్రహారేణ జఘాన బలసూదనమ్ ।
పపాత స ధరాపృష్ఠే వాతాహత ఇవ ద్రుమః ౨
భాలదేశే కుబేరం చ హనౌ చ వరుణం యమమ్ ।
పృష్ఠ దేశే జఘానాసౌ చక్రాఘాతేన దైత్యరాట్ ౩
తాలుదేశే పావకం చ మన్మథం లత్తయాఽహనత్ ।
అనిలం పాదఘాతేన శనైశ్చరమపోథయత్ ౪
సోమం భౌమం భ్రామయిత్వా తత్యాజ భూతలే బలాత్ ।
పృష్ఠభాగేఽహనచ్చైవ సనకం చ సనన్దనమ్ ౫
నాసత్యౌ నారదశ్చాపి కుత్రాపి చ పలాయితాః ।
తతః పలాయితా సర్వే దృష్ట్వా వీర్యం సురాస్తదా ౬
పతితా మూర్ఛితాః కేచిద్దైత్యశ్చక్రేణ మాధవమ్।
ముష్టిదేశే జఘానాసౌ చక్రం తస్యాపతద్భువి ౭

మాధవో గదయా మూర్ధ్ని దైత్యేశం తమతాడయత్।
వంచయిత్వా చ శతధా గదాం స్వాం చ వ్యచిక్షిపత్ ౮
జ్ఞాత్వా పరాక్రమం తస్య ప్రోచే తం మధుసూదనః ।
వరయస్వ వరం దైత్య యత్తే మనసి వర్తతే ౯
నైతాదృశో మయాఽదర్శి పురుషార్థోఽసురే క్వచిత్ ।
తతోఽబ్రవీద్దైత్యపతిః పరమాహ్లాదసంయుతః ౨.౭౭.౧౦
యది తుష్టోఽసి దేవేశ యది దేయో వరో మమ ।
గణ్డకీనగరే మే త్వం పరివారయుతో హరే ౧౧
సార్వకాలం వస విభో నాన్యం యాచే వరం పరమ్ ।
తత ఊచే మహావిష్ణుః స్థాస్యామి నగరే తవ ౧౨
దత్తో వరో యతో నూనం తతోఽస్మి వశగస్తవ ।
తతః స సత్యలోకే చ కైలాసే వైష్ణవే పదే ౧౩
ఆస్థాపయద్దైత్యపతీన్స్వయం శాక్రే పదేఽవసత్ ।
తత్రాప్యన్యం స్థాపయిత్వా రమాపతియుతః స్వయమ్ ౧౪
వాద్యన్దున్దుభినిర్ఘోషైః స్వపురీం గణ్డకీం యయౌ ।
నువన్తి బన్దినస్తం తు నేదృశోఽభూత్పుమాన్క్వచిత్ ౧౫
యేన విష్ణుర్గృహం స్వీయం జిత్వాఽనాయి సురాన్బహూన్ ।
దదృశుర్నాగరాస్తస్య సమీపే వరుణం హరిమ్ ౧౬
కుబేరం దేవముఖ్యాంశ్చ తతః స్వభవనం యయుః ।
తతః ప్రోచే హరిం దైత్యో గణ్డకీనగరే సుఖమ్ ౧౭
విహరస్వామరైః సార్ధం తతః సోఽపి తథాఽకరోత్ ।
పరితో దూరతో దైత్యో దైత్యానన్యాన్న్యవేశయత్ ౧౮

తతో దేవా హరిం ప్రోచుః కిం కృతం గరుడధ్వజ ।
త్యక్త్వా స్వవిక్రమం కిం త్వం స్థితోఽత్యానన్దనిర్భరః ౧౯
కథం కారాగృహే ప్రాప్తా మృత్యులోకం గతాః కథమ్ ।
కథమన్తో భవేదస్య భోగస్య జగదీశ్వర ౨.౭౭.౨౦
తత ఊచే హరిః సర్వాన్కాలో హి దురతిక్రమః ।
కాలేన జాయతే సర్వం హ్రసతే వర్ధతేఽపి వా ౨౧
తస్మాత్కాలం ప్రతీక్షధ్వం కాల ఏనం గ్రసిష్యతి ।
ఏవం జిత్వా త్రిలోకీం స మహాబలపరాక్రమః ౨౨
తతో దైత్యో జగౌ సర్వం వృత్తాన్తం పితరౌ ముదా ।
ఆశిషం దదతుస్తౌ చ జ్ఞాత్వా పౌరుషమస్య హ ౨౩
తతో దైత్యో దుష్టమతిర్భూతలే సమఘోషయత్ ।
దేవద్విజగవామర్చా క్రియతే యేన కేనచిత్ ౨౪
స హన్తవ్యోఽథవా సాధురానేయో మమ సన్నిధౌ ।
ప్రతిమా యత్ర యత్ర స్యాత్తాం భంక్త్వా నిక్షిపేజ్జలే ౨౫
మమైవ ప్రతిమాం కృత్వా పూజయన్తు గృహే గృహే ।
ప్రాబోధయన్నిస్తద్వచో దూతా ఏవం స్థలే స్థలే ౨౬
భంక్త్వా ప్రాసాదమూర్తీశ్చ తోఽయేగాధే చ చిక్షిపుః ।
సిద్ధాశ్చ ప్రతిమాం కృత్వాఽస్థాపయన్పరమాదరాత్ ౨౭
పూజార్థం రాక్షసాశ్చాపి తతో యాతా నిజం పతిమ్ ।
ఊచుర్వైనాయకహరహరిభానురమాదికాః ౨౮
ప్రతిమాః ప్రవిభజ్యాశు క్షిప్తాః సర్వా మహాజలే ।
తవైవ ప్రతిమాస్తత్ర స్థాపితా రాక్షసా అపి ౨౯

పూజార్థం స్థాపితాః స్వామిన్నాగతాశ్చ తవాన్తికమ్ ।
ఏవం ధర్మస్య సర్వస్య విచ్ఛిత్తిః సమజాయత ౨.౭౭.౩౦
యజ్ఞదానస్వధాస్వాహావషట్కారాన్న చాకరోత్ ।
దేవద్విజగురూణాం చ పూజనం క్వ చ నాభవత్ ౩౧
మేరుం యాతా ఋషిగణాః కేచిద్ర్భంశముపాగతాః ।
ఏవం త్రైలోక్యప్రబలా దైత్యా జాతాశ్చ రాక్షసాః ౩౨
విలీనా నిధనం ప్రాప్తాః సాధవో దేవతాగణాః ।
యథా దేవగణా మోక్షం సిద్ధోః ప్రాప్తాః శృణుష్వ తత్ ౩౩ (౩౪౩౪)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే సప్తసప్తతితమోఽధ్యాయః ।।౭౭।।

త్సర్వ ప్రదాస్యతి ౧౩
దేవా ఊచుః ।
సమ్యగుక్తం గురో వాక్యే యేన తృప్తా వయం మునే ।
మహాస్రోతోవహాన్నస్త్వం కర్ణధారోఽసి సామ్ప్రతమ్ ౧౪
క ఉవాచ ।
తతస్తే శక్రవరుణకుబేరమధుసూదనాః ।
గురుభౌమశశీనాశ్చ యమాగ్న్యనిలకాదయః ౧౫
పఞ్చామృతం గన్ధమాల్యం శమీదూర్వాశ్చ పల్లవాన్ ।
ఫలాన్యరణ్యజాతాని వివిధాని చ మృత్తికాః ౧౬
అశర్కరాః సమాదాయ గణ్డకీం తాం నదీం యయుః ।
మణ్డపం విపులం కృత్వా భక్త్యా వృక్షాననేకశః ౧౭

లతాభిః కదలీస్తమ్భైః సుచ్ఛాయం చ సుశీతలమ్ ।
స్నాత్వా నిత్యక్రియాః కృత్వా మూర్తీశ్చక్రు సుశోభనా ౧౮
సింహారూఢా దశభుజా దశాయుధవిరాజితాః ।
వైనాయకీః కరికరా నానాభూషావిరాజితాః ౧౯
సిద్ధిబుద్ధియుతాః పార్శ్వే కిరీటకుణ్డలోజ్జ్వలాః ।
పీతవస్త్రపరీధానాః సర్వభూషావిరాజితాః ।
తస్మిన్మణ్డపమధ్యే తాః స్థాపయిత్వా యథావిధి ।
పుపూజుః పరయా భక్త్యా షోడశైరుపచారకైః ౨.౭౮.౨౦
పఞ్చామృతైః శుద్ధజలైర్వస్త్రగన్ధాదిదీపకైః।
నైవేద్యైర్వివిధైశ్చైవ ఫలైరారార్తికైః శుభైః ౨౧
ఏవం సంపూజ్య తే మన్త్రం జేపుః సవితృతుష్టయే ।
అస్తం యాతే సవితరి సన్ధ్యాం కృత్వాఽస్తువన్విభుమ్ ౨౨
సర్వే ఊచుః ।
దీననాథ దయాసిన్ధో యోగిహృత్పద్మసంస్థిత ।
అనాదిమధ్యరహితస్వరూపాయ నమో నమః ౨౩
జగద్భాస చిదాభాస జ్ఞానగమ్య నమో నమః ।
మునిమానసవిష్టాయ నమో దైత్యవిఘాతినే ౨౪
త్రిలోకేశ గుణాతీత గుణక్షోభ నభో నమః ।
త్రైలోక్యపాలన విభో విశ్వవ్యాపిన్నమో నమః ౨౫
మాయాతీతాయ భక్తానాం కామపూరాయ తే నమః ।
సోమసూర్యాగ్నినేత్రాయ నమో విశ్వమ్భరాయ తే ౨౬
అమేయశక్తయే తుభ్యం నమస్తే చన్ద్రమౌలయే ।

చన్ద్రగౌరాయ శుద్ధాయ శుద్ధజ్ఞానకృతే నమః ౨౭

క ఉవాచ ।

ఏవం స్తువత్సు దేవేషు తేజోరాశిరభూత్పరః।

సర్వే హతదృశో దేవా విస్మితా అభవంస్తదా ౨౮

తతస్తత్కృపయా దేవః సౌమ్యతేజా అజాయత ।

తత స్తే దదృశుర్దేవం సింహారూఢం వినాయకమ్ ౨౯

దశాయుధధరం తావద్భుజం దివ్యకిరీటినమ్ ।

నానాభూషాభిరామం చ ముక్తాదామవిభూషితమ్ ౨.౭౮.30

దివ్యగన్ధానులేపాఢ్యం వ్యాలబద్ధోదరం విభుమ్ ।

క్షుద్రఘణ్టాక్వణత్పాదం కస్తూరీతిలకోజ్జ్వలమ్ 3౧

ఏవం దృష్ట్వా సురా దేవం నమస్కృత్యోచిరే తదా।

యశ్చిన్తితో గురోర్వాక్యాత్స ఏవాయం వినాయకః 3౨

స ఏవ దృష్టః సాక్షాత్తు వాజమనోఽగోచరో విభుః ।

జన్మ ధన్యం దృశిర్ధన్యా తపో దానం చ నః సురాః 33

తత ఊచే సురాన్దేవస్తృప్తోఽహం భవతాం స్తవైః ।

పూజయా చైవ భక్త్యా చ సంకష్టీవ్రతతోఽపి చ 3౪

సంకష్టహరమేతచ్చ స్తోత్రం ఖ్యాతం భవిష్యతి ।

యః పఠేత్త్రయతో నిత్యం స మే మాన్యో భవేత్సురాః 3౫

తస్య దర్శనతః సర్వే నశ్యేయుర్యక్షరాక్షసాః ।

భోగాన్భునక్తి వివిధానన్తే మోక్షపదం లభేత్ 3౬

శణ్వన్తు మే పునర్వాక్యం సిన్ధుదైత్యేన పీడితాః ।

శరణం మే ప్రపన్నాశ్చ యజ్ఞవేదాదివర్జితాః 3౭

నిరుద్ధా గణ్డకీదేశే స్వధాస్వాహావివర్జితాః ।

తతో హ్యస్య వధం కర్తుమవతాన్తరం మమ ౩౮

గిరిజాయా గృహే దేవా భవిష్యామి చ సామ్ప్రతమ్ ।

మయూరేశ్వరనామ్నాఽహం ఖ్యాతిం యాస్యే తదా చ వః ౩౯

పదానామాశ్రమాణాం చ ప్రాప్తిః సిద్ధౌ హతే మయా।

భవిష్యతి న సందేహ యతః కృతయుగే సురాః ౨.౭౮.౪౦

సింహారూఢో దశభుజస్తేజోరూపీ వినాయకః ।

షడ్భుజః శశివర్ణశ్చ త్రేతాయాం బర్హివాహన: ౪౧

మయూరేశ్వరనామా చ ద్వాపరే రక్తవర్ణవాన్ ।

చతుర్బాహురాఖువాహో భూత్వా చాహం గజానన: ౪౨

తతః కలియుగే ప్రాప్తే శ్యామవర్ణో దృషన్మయః ।

ధూమకేతురితి ఖ్యాతో భవిష్యామి సురా అహమ్౪౩

శీఘ్రమేవ కరిష్యామి భవతాం వాఞ్ఛితం సురాః।

క ఉవాచ ।

ఏవం నివేద్య తాన్దేవస్తత్రైవాన్తర్దధే విభుః ౪౪

ఆనదత్ చ సురా ప్రాపు: స్వకార్యం కృతనిశ్చయాః।

య ఇదం పరమాఖ్యానం శణుయాచ్ఛ్రావయేచ్చ య:౪౫

పఠేచ్చ పరయా భక్త్యా ధ్యాత్వా దేవం వినాయకమ్।

సర్వాన్కామానవాప్నోతి ప్రేత్య బ్రహ్మమయో భవేత్౪౬

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే సురర్షివరప్రదానం నామాష్టసప్తతితమోఽధ్యాయః౭౮

క ఉవాచ ।

నిర్జితాన్సిన్ధునా దేవాం జ్ఞాత్వా శమ్భుర్నిజస్థలాత్।
సప్తకోటిగణాకీర్ణస్త్రిసన్ధ్యాక్షేత్రమభ్యగాత్ ౧

స్వాహాస్వధావషట్కారవేదాధ్యయనవర్జితాః ।

నివసన్తి భయాత్సిన్ధోర్గౌతమాద్యా మహర్షయః ౨

దృష్ట్వా తే త్ర్యమ్బకం దేవం పరివవ్రుః సమన్తతః ।

యథా తీర్థం విప్రవరా బాలకా జననీం యథా ౩

ప్రణమ్య తం ప్రపూజ్యైవ ప్రోచుర్ధన్యతమా వయమ్ ।

అనుష్ఠానం దృశిర్జన్మ ధన్యం జ్ఞానం యతో హరః ౪

అగోచరో దృష్టిగతో దణ్డకారణ్యమాగతః ।

దురితం విలయం యాతం పుణ్యం చ ఫలితం మహత్ ౫

ఇదానీం న చ దుఃఖ నో దృష్టే దేవే భవిష్యతి ।

యథోదితే దివానాథే న ధ్వాన్తం దృశ్యతే క్వచిత్ ౬

తతోఽబ్రవీన్మహాదేవః సర్వాంస్తాన్మునిపుంగవాన్ ।

శివ ఉవాచ ।

సిన్ధునాఽక్రామి త్రైలోక్యం కృతాం దేవవినిగ్రహాః౭

మునీనామపి కేషాంచిత్తేన ఖిన్నం మనో మమ।

విశ్రాన్తిం న లభే స్థానే తతోఽహమిహ చాగతః ౮

భవతాం దర్శనే నాహం పరితుష్టో ముదాన్వితః ।

ఇదానీమవకాశం సపరివారస్య దీయతామ్ ౯

అతిపుణ్యేన వః ప్రాప్తం దర్శనం పాపనాశనమ్ ।

యత్రస్థిత్వా పరం ధ్యానం కరిష్యే జగదీశితుః ౨.౭౯.౧౦

క ఉవాచ ।

ఇతి శూలివచః శ్రుత్వా ప్రోచుః సర్వే మహర్షయః।
సర్వేశ్వరస్య తే దేవ దాతా స్థానస్య కో భవేత్ ౧౧
కల్పద్రుమస్య కః కామః కేనాసౌ పరిపూర్యతే ।
క్షీరార్ణవతృషా కిం వా పల్లవేన గమిష్యతి ౧౨
తవైవ రూపం పృథివీ తవ వశ్యాఽత్ర సర్వదా ।
త్వమీశః సర్వలోకస్య యథేచ్ఛసి తథా కురు ౧౩
దర్శయామః సురపతే సున్దరం తవ చాశ్రమమ్ ।
నానావృక్షలతాకీర్ణం రమ్యవాపీసరోజలమ్ ౧౪
యాదోభిః పక్షిభిర్యుక్తం ఘనచ్ఛాయం సువిస్తృతమ్ ।
స్వాదుకన్దఫలోపేతం మృదుఘాససమన్వితమ్ ౧౫
యదీచ్ఛాఽత్ర వస త్ర్యక్ష పరిపాలయ నోఽఖిలాన్ ।
క ఉవాచ ।
తత్రావసన్మహాదేవో గంగౌరీగణైర్యుతః ౧౬
కైలాసాదధికం మేనే మునేరాశ్రమమణ్డలమ్ ।
తదాశ్రయేణ తే సర్వే గౌతమాద్యా మహర్షయః ౧౭
చేరుస్తపాంసి వివిధాన్యాసంస్తే విగతజ్వరాః।
శివోపి తప ఆరేభే గంగాగౌరిసహాయవాన్ ౧౮
తతో గణాశ్చ సామగ్రీం తస్య చక్రుర్మహాత్మనః।
కస్మింశ్చిత్సమయే గౌరీ పృచ్ఛతి స్మ సదాశివమ్ ౧౯
త్వమేవ కర్తా హర్తా త్వం పాతా విశ్వస్య శంకర ।
అష్టమూర్తిరమూర్తిస్త్వం సర్వశః సర్వభావతః ౨.౭౯.౨౦
సర్వశ్రేష్ఠతమస్త్వం చ సర్వేషాం సర్వకామదః ।

అష్టానాం కర్మణాం దేవ ఫలదాతాఽఖిలార్థవిత్ ౨౧
త్వత్తః శ్రేష్ఠతమః కోఽస్తి యం త్వం ధ్యాయసి తం వద ।
దేవాశ్చ మునయో నాగా హా యక్షమానుషరాక్షసాః ౨౨
యతస్త్తయాఽఖిలం విశ్వం త్వత్తః శ్రేష్ఠతమస్తు కః ।
త్రయస్త్రింశత్కోటిద్రైవేః పూజ్యసే సిద్ధసాధకైః ౨౩
క ఉవాచ ।
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా శివో వచనమబ్రవీత్।
శివ ఉవాచ।
సమ్యక్పృష్టం త్వయా దేవి తుష్టో వాక్యేన తేఽనఘే౨౪
శణుష్వావహితా దేవి విస్తరేణ బ్రవీమి తే।
అద్యాపి న కథం జ్ఞాతో యం ధ్యాయామి సురేశ్వరి౨౫
తత్స్వరూపం నిరూపిష్యే తవ ప్రీతిచికీర్షయా।
లోకానాముపకారాయ సంసారోత్తారణాయ చ ౨౬
యో దేవః సర్వభూతేషు గూఢశ్చరతి విశ్వకృత్ ।
యోఽనన్తశీర్షానన్తశ్రీరనన్తచరణః స్వరాట్౨౭
అనన్తశ్రుతినేత్రశ్చానన్తనామా గుణాతిగః।
అనన్తరూపీ యో దేవో వేదకర్తాఽఖిలార్థదః ౨౮
యోఽనన్తశక్తివిశ్వాత్మాఽనుపమేయః పురాతనః।
నోపమా శేషచన్ద్రాబ్ధివ్యోమ్నాం నారాయణస్య చ ౨౯
భారతస్య చ వేదస్య వ్యాసస్య చ మునేరపి ।
యతో జీవా అనన్తాశ్చ జాయన్తేఽమ్బుముచో యథా ౨.౨౯.౩౦
జలధారా యథాఽగ్నేర్వా విస్ఫులింగా భవన్తి హి ।

బ్రహ్మవిష్ణుశివాదీనాం గుణత్రయప్రదః ప్రభుః ౩౧
సృష్టిపాలనసంహారానాజ్ఞాపయత తైరిహ ।
తతో గుణవిభాగేన గణేశ ఇతి పప్రథే ౩౨
తమిమం పరమాత్మానం పరాత్పరతరం విభుమ్ ।
గుణేశమనిశం ధ్యాయే పరబ్రహ్మస్వరూపిణమ్ ౩౩
గౌర్యువాచ ।
తుష్టాఽహం తవ వాక్యేన ప్రత్యయో మే కథం భవేత్ ।
తం గుణేశం కథం సాక్షాత్కరోమి చ భజామి చ ౩౪
తముపాయం వద విభో యది తుష్టోఽసి శంకర ।
క ఉవాచ ।
ఇతి తస్యా వచః శ్రుత్వా పునరూచే మహేశ్వరః ౩౫
శివ ఉవాచ।
ఏకనిష్ఠతయా యావత్తపసారాధితో న తే।
తావత్ప్రత్యక్షతాం దేవి కథం యాస్యతి స ప్రభుః ౩౬
దేవ్యువాచ ।
కథం మయా తపః కార్యం కేనోపాయేన వా విభో ।
యది తుష్టోఽసి దేవేశ వద సత్యం మమానఘ ౩౭
క ఉవాచ ।
ఏవం తదాదరం బుద్ధ్వా ప్రోవాచ గిరిజాం హరః ।
యేన తస్యా భవేత్ప్రీతో గుణేశో గుణవల్లభః ౩౮
ఏకాక్షరమనుం తస్యై దదౌ సమ్యగ్వరస్తదా ।
ద్వాదశాబ్దం కురు తపస్తతస్తుష్టో భవేద్విభుః ౩౯

సాక్షాత్కారం గుణేశస్తే ప్రదాస్యతి న సంశయః।

తద్రైవ సా నమస్కృత్య గిరీశం హృష్టమానసా ౨.౭౯.౪౦

జగామ తపసే గౌరీ మన్త్రధ్యానపరాయణా ।

జీర్ణాపురాదుత్తరే తు లేఖనాది మనోహరమ ౪౧ (౩౫.౨౬)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే గౌరీమన్త్రప్రదానం నామ నవసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥౭౯॥

అధ్యాయ ౮౦ ప్రారంభః –

క ఉవాచ।

తత్ర సా కాననం దృష్ట్వా రమ్యం పుష్పజలాన్వితమ్ ।

తస్థౌ పద్మాసనగతా నాసాగ్రన్యస్తలోచనా ౧

గణేశధ్యాననిరతా ప్రాఙ్ముఖీ జపతత్పరా।

ఏకాక్షరస్య మన్త్రస్య శుష్కద్రుమ ఇవ స్థితా ౨

న ఫలం న జలం మూలం పర్ణం కన్దం న మారుతమ్ ।

అత్తి సా నిశ్చలా తత్ర నిర్వాణం పరమం శ్రితా ౩

ఏవం సా ద్వాదశాబ్దాని వ్యతీతాని తతో విభుః ।

కృపయాఽఽవిరభూత్రీత్వో గుణశో గుణవల్లభః ౪

కిరీటకుణ్డలధరో దశబాహుస్త్రిశలూభృత్ ।

భాలచన్ద్రః శంఖచక్రముక్తామాలావిభూషితః ౫

అక్షమాలా చ కమలం కస్తూరీతిలకం దధత్ ।

మధ్యే నారాయణముఖో దక్షిణే చ శివాననః ౬

వామే బ్రహ్మముఖః శేషే పద్మాసనగతో విభుః।

తత్ఫణామణ్డలచ్ఛాయః కున్దకర్పూరసన్నిభః ౭

ఉవాచ జగదమ్బాం తాం యం ధ్యాయసి దివానిశమ ।
గుణేశో గుణేశ ఇతి సోఽహం తే గతః ౮
తవ నిష్ఠాం చ భక్తిం చ తద ఉగ్రమవేక్ష్య చ ।
మమ స్వరూపం వక్ష్యామి ప్రీతస్తవ వరాననే ౯
త్రయస్త్రింశత్కోటిదేవేష్వధికో న చ మత్పరః ।
గుణత్రయవిభాగాచ్చ గుణేశ ఇతి మాం విదుః ౨.౮౦.౧౦
త్రిదేహో గుణతశ్చాహం సంతుష్టస్తపసా చ తే ।
వరం వరయ మత్తస్త్వం యత్తే మనసి వర్తతే ౧౧
అసాధ్యమపి దాస్యామి త్రైలోక్యేఽస్మిన్మహేశ్వరి ।
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా హర్షగద్గదనిఃస్వనా ౧౨
ఉన్మీల్య నయనే గౌరీ పశ్యతి స్మ పురో విభుమ ।
గుణేశం త్రిగుణేశం చ త్రితనుం ప్రణనామ సా ౧౩
ఉవాచ జన్మ నిష్ఠా చ తపో మన్త్రో హరోఽపి చ ।
అద్య ధన్యతమో జాతో దృష్టవా పదపంకజమ్ ౧౪
అద్య సిద్ధిః పరా ప్రాప్తా సాక్షాద్దృష్టో యతో భవాన ।
న కాంక్షేఽన్యవరం కచ్చిత్త్వద్వాక్యం న చ లఙ్ఘయే ౧౫
అతస్త్వం పుత్రతాం యాహి మమ ప్రీతికరో భవ ।
నిరన్తరం దర్శనం తే సేవనం పూజనం భవేత్ ౧౬
ఇతి తస్యా వచః శ్రుత్వా గుణేశో హర్షనిర్భరః ।
ఉవాచ గిరిజాం తాం స భవిష్యామి సుతస్తవ ౧౭
వాఞ్ఛితం పూరయిష్యామి లోకానాం చ తవాపి చ ।
ఏవముక్త్వా గుణేశస్తామన్తర్ధానమగాత్క్షణాత్ ౧౮

న దదర్శ యదా దేవీ గుణేశం తం క్షణాత్తదా ।
అమన్యత మయా దృష్ట: స్వప్నా సుఖదః క్షణమ్ ౧౯
ఈశ్వరస్యోపదేశేన దృష్టో దేవోఽఖిలార్థదః ।
న సోఢుం విరహం తస్య శక్తాస్మీతి వ్యథాచ్ఛివా ౨.౮౦.౨౦
గుణేశప్రతిమాం కృత్వా స్థాపయామాస సాదరమ్ ।
ప్రాసాదం కారయామాస చతుర్ద్వారం సుశోభనమ్ ౨౧
గిరిజాత్మజేతి తన్నామ స్థాపయామాస సున్దరమ్ ।
సిద్ధిక్షేత్రమితి ఖ్యాతం భవిష్యతి నృణామిహ ౨౨
అనుష్ఠానవతాం సిద్ధిర్భవిష్యతి న సంశయః ।
ఇతి దత్త్వా వరం తత్ర సంపూజ్య చ యథావిధి౨౩
ప్రదక్షిణా నమస్కారాన్కృత్వా చ ద్విజపూజనమ్ ।
దత్త్వా దానాని తేభ్యశ్చ గృహీత్వాశీర్వచో ద్విజాత్।
త్రిసంధ్యాక్షేత్రమగమద్యోగస్థం దదృశే హరమ్ ౨౪
తత్పాదపంకజే స్వీయం శిరఃపద్మం న్యధాచ్ఛివా ।
ఉవాచ నిజవృత్తాంతమాజ్ఞాం ప్రాప్య విభో తవ ౨౫
ఉపదేశం మనోశ్చాపి ద్వాదశాద్వం కృతం తపః ।
అవాయుభక్షయా స్వామింస్తతస్తుష్టో గుణేశ్వరః ౨౬
ఉవాచ పరమప్రీతో భావం జ్ఞాత్వా పరం మమ ।
తవోదరేఽవతారం తు కరిష్యామ్యచలాత్మజే ౨౭
వాంఛితే చ కరిష్యామి దేవానాం చ తవాపి చ ।
ఏవముక్త్వా క్షణేనాసౌ తత్రైవాన్తర్దధే విభుః ౨౮
తతోఽహం పరమప్రీతా మూర్తిం ప్రాసాదమేవ చ ।

విధాయ స్థాపయిత్వా తాం తవాన్తికముపాగతా ౨౯

క ఉవాచ ।

ఏవం శ్రుత్వా ప్రియావాక్యం ప్రహృష్టమానసో హరః ।

ప్రోత్ఫుల్లనయనః ప్రాహ ధన్యాఽసి గిరిజాత్మజే ౨.౮౦.30

సాక్షాద్దృష్టో గుణేశస్తే గృహే సోఽవతరిష్యతి 3౧

హనిష్యతి మహాదైత్యం భూభారం చ హరిష్యతి।

ఇంద్రాదిలోకపాలానాం స్వపదాని ప్రదాస్యతి3౨

ఏతన్మమ వచో దేవి న చ విస్మర్తుమర్హసి।

క ఉవాచ।ఏవముక్త్వా శివో దేవ ఆలిలింగ శివాం తదా33

ఆనందాశ్రూణి ముంచంతౌ రోమాంచితతనూ ఉభౌ।

తిష్ఠంతౌ పరమాహ్లాదయుతావమ్బామహేశ్వరౌ3౪ (3౫౫౫)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డేఽశీతితమోఽధ్యాయః౮౦

అధ్యాయ ౮౧ ప్రారంభః-

క ఉవాచ।

తతఃసా పార్వతీ హృష్టా సఖీజనమగాన్నిజమ్।

వృత్తాన్తం సర్వమాచఖ్యౌ హృష్టరూపోఽపి సోఽభవత్ ౧

తతత్రప్రభృతి సా దేవీ గుణేశమానసాఽభవత్।

పశ్యతి స్మాన్యబాలం సా గుణేశోఽయం భవేదితి ౨

గృహీతుం ధావతి తదా తన్మాత్రా సా నిషిధ్యతే ।

న క్వాపి విశ్రమం యాతి గుణేశధ్యానతత్పరా 3

తన్నామ జపతే నిత్యం తన్మయం లోకతే జగత్ ।

పప్రచ్ఛ చ సఖీః సర్వా గుణేశో యాస్యతే కదా ౪
పిత్రా మే కథితం పూర్వం వ్రతమీశాప్తయే శుభమ్ ।
పార్థివస్య గణేశస్య పూజనం చ యథావిధి ౫
తేన వ్రతప్రభావేణ ప్రాప్తాఽస్మి శంకరం ప్రియమ్ ।
పునస్తదాచరిష్యామి గుణేశప్రాప్తయేఽధునా ౬
తతో భాద్రచతుర్థ్యాం సా కృత్వా మూర్తిం ముదాన్వితా ।
ఉపచారైః షోడశభిః పుపూజ చ గజాననీమ్౭
షడ్భిర్ధ్యానాదికః పంచామృతర్వ్యస్త్రైరనేకశః ।
యజ్ఞోపవీతగంధైశ్చ ధూపదీపైర్యథావిధి౮
నానాపుష్పైశ్చ నైవేద్యైర్నానావిధఫలైరపి ।
తామ్బూలైరార్ద్రపూగైశ్చ లవంగాదిసమన్వితైః ౯
దూర్వాభిశ్చ శమీపత్రైర్దక్షిణాభిరనేకశః ।
ఆరార్తిక్యైర్విచిత్రైశ్చ మన్త్రపుష్పైః స్తవైరపి ౨.౮౧.౧౦
ప్రదక్షిణాప్రార్థనాభిర్బ్రాహ్మణానాం చ పూజనైః ।
పరితుష్టా మూర్తిరసౌ పార్థివీ చేతనామగాత్ ౧౧
తదైవ ప్రభయా తస్యాః కోటిసూర్యప్రభా జితా ।
కల్పానలార్చిర్విజితాఽనన్తచన్ద్రప్రభా హృతా ౧౨
హతనేత్రప్రభా గౌరీ మూర్చితా పతితా భువి ।
ముహూర్తాత్సావధానా సా ప్రోవాచ జగదీశ్వరమ్ ౧౩
కిం మయా వికృతం దేవపూజనేన చ తర్కయే।
అభిచారోఽథవా కేన ప్రయుక్తోఽయం న వేద్మి తమ్ ౧౪
కథం మే విఫలో యత్నో జాతో దేవ కృపానిధే ।

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వేత్థం వచనం తస్యాః సౌమ్యతేజా అభూత్ప్రభుః ౧౫

సా తద్రైవాభవద్ధృష్టా బాలం వీక్ష్య పురోగతమ్ ।

అసంఖ్యవక్త్రనయనమసంఖ్యాంఘ్రిశిరోధరమ్ ౧౬

అసంఖ్యముకుటం సూర్యచన్ద్రాగ్నిలోచనం విభుమ్ ।

ముక్తామణిమయీం మాలాం బిభ్రన్తం దీప్తిమత్పరమ్ ౧౭

అనేకాయుధహస్తం చ సర్వావయవసున్దరమ్ ।

దృష్ట్వా తు పార్వతీ రూపం పవిత్రం పరమాద్భుతమ్ ౧౮

అతర్క్యయచ్చేతసా సా నిమీల్య నయనే శుభే ।

కమ్పమానాంగా యష్టిః సా కర్తవ్యం నాభ్యపద్యత ౧౯

చిన్తితం కిం మయా దృష్టమరిష్టమద్భుతం ను కిమ్ ।

ఉన్మీల్య నయనేఽపశ్యద్దివ్యదృష్టిర్ధరాత్మజా ౨.౮౧.౨౦

తావచ్ఛివోపదిష్టం తదవేదీచ్చ జగాద చ ।

పార్వత్యువాచ ।

అస్యైవ మాయయా భ్రాన్తా న జానామి విభుం ప్రభుమ్ । ౨౧

పప్రచ్ఛ తం తతః కస్త్వం కుత ఆగమనం తవ ।

కిమర్చ త్వం గుణేశశ్చేద్భవితాసి వదస్వ మామ్౨౨

క ఉవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వాఽవదత్స పురుషో మహాన్ ।

స్వనేన నాదయన్సర్వా దిశో విదిశ ఏవ చ ౨౩

దేవ ఉవాచ ।

యం ధ్యాయసి దివారాత్రావనుష్ఠానవతీ శుభే ।

సోఽహం గుణేశస్తే గేహేఽవతీర్ణః పరమః పుమాన్ ౨౪

పరాత్పరతరో యస్మాదవదం త్వా వరార్థినీమ్।

యాస్యే తే పుత్రతాం దేవి యత్కృత్యం మే శృణుష్వ తత్ ౨౫

ఉభయోః సేవనం కార్యం సిన్ధుదైత్యవినాశనమ్ ।

అమరాణాం పదప్రాప్తిం కృత్వా యాస్యే నిజం పదం౨౬

క ఉవాచ।

పీత్వా వాక్యామృతం తస్య ప్రీతా సా గిరిజాత్మజా।

ఉవాచేహ పరం భాగ్యం పరమం మే తపఃఫలమ్౨౭

నాయకోఽనన్తకోటీనాం బ్రహ్మాణ్డానాం విభుర్మయా ।

దృష్టశ్చిదానన్దఘనో యస్మాత్సృష్టమనేకశః ౨౮

పంచభూతాని బ్రహ్మేశహరిశ్చన్ద్రేన్ద్ర భాస్కరాః।

నక్షత్రాణి చ గన్ధర్వా యక్షా మునిగణా ద్రుమాః ౨౯

శైలాః పక్షిగణాః సర్వే భువనాని చతుర్దశ ।

స్థావరం జంగమం యస్మాత్సచేతనమచేతనమ్ । ౨.౮౧.30

స త్వం మమ కుమారత్వం ప్రాప్తోఽసీతి విడమ్బనమ్ ।

అథ త్వాం ప్రార్థయేదేవ ప్రాకృతో భవ సామ్ప్రతమ్ 3౧

యేన తే లాలనం కుర్యాం సేవనం పరమాదరాత్। క ఉవాచ ।

యావద్వదతి సైవం తు దదర్శ పురతస్తు తమ్ 3౨

షడ్భుజం చన్ద్రసుభగం లోచనత్రయభూషితమ్ ।

సునాస సుభ్రు వదనం స్థూలవక్షసమీశ్వరమ్ 33

ధ్వజాంకుశోర్ధ్వరేఖాబ్జచిహ్నితం పాదపంకజమ్ ।

కోటిస్ఫటికసంకాశం కోటిచన్ద్రప్రభం విభుమ్ 3౪

హేమతారానిభాన్కేశాన్దధన్తం బాలరూపిణమ్ ।
కుర్వన్తం ప్రథమం శబ్దం కమ్పయన్తం వసున్ధరామ్ ౩౫
జనాః స్థానాని మర్యాదాం తత్యజుస్తస్య శబ్దతః ।
నీరసా వృక్షనిచయాః సపల్లవచయాస్తదా ౩౬
జాతా గావో బహుక్షీరాస్త్రైలోక్యం జహృషే పునః ।
దేవదున్దుభయో నేదుః పుష్పవృష్టిరథాపతత్ ౩౭
దృష్ట్వా బాలం తు గిరిజా హస్తాభ్యాం జగృహే ముదా।
స్నాపయామాస పయసా తప్తేన స్నేహభావతః ౩౮
ప్రస్నుతౌ పాయయామాస స్తనౌ పరమహర్షితా।
శివోఽపి జహృషే తేన శిశునా పరమేణ హ ౩౯ (౩౫౯౪)
ఇతి శ్రీ గణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే గణేశావిర్భావోనామైకాశీతితమోఽధ్యాయః ॥౮౧॥

అధ్యాయ ౮౨ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

తతః శివగణాః శమ్భుం వృత్తాన్తం తం న్యవేదయన్ ।
ఆశ్చర్యం పరమం దేవం శివా పుత్రసమన్వితా ౧
జాతా పుత్రావలోకార్థం తతో యాహి నిజం స్థలమ్ ।
ఏవం గణవచః శ్రుత్వా తుతోష గిరిజాపతిః ౨
ఆగత్య వీక్ష్య తం బాలమద్భుతం శశిసన్నిభమ్ ।
స్ఫటికాద్రినిభం కున్దధవలం కఞ్జలోచనమ్ ౩
ఆశ్చర్యం పరమం లేభే ప్రోవాచ చ వచస్తదా ।
శివ ఉవాచ ।

నాయం బాలో౽నాదిసిద్ధో జరాజన్మవివర్జితః ౪
లీలావిగ్రహవానేష స్వప్రకాశో గుణాతిగః ।
శుద్ధసత్త్వమయః సర్వజీవేశో భువనేశ్వరః ౫
మునిధ్యేయో౽ఖిలాధారో బ్రహ్మభూతో౽ఖిలప్రదః ।
క ఉవాచ ।
ఏవముక్త్వా కరాభ్యాం స బాలమాదత్త శంకరః ౬
లాలయిత్వా హృది స్థాప్య సర్వహృత్స్థో౽పి యః సదా ।
పునరూచే చ గిరిజాం శివో౽శివహరో విభుః ౭
పరమాత్మా గుణాతీతః పుత్రతాం తే సమాగతః ।
పరానుష్ఠానతో దేవి సాక్షాద్దృష్టో విభుస్త్వయా ౮
క ఉవాచ ।
తతో విప్రాన్సమాహూయ పూజయిత్వా గణాధిపమ్ ।
పుణ్యాహం వాచయిత్వా చ మాతృపూజనపూర్వకమ్ ౯
కృత్వా౽భ్యుదయికం శ్రాద్ధం ప్రాశయిత్వా ఘృతం మధు ।
అభిమన్త్ర్య శిశుం భూమిం గిరిజా తం స్తనం దదౌ ౨.౮౨.౧౦
గౌతమాదీన్పూజయిత్వా దదౌ దానాన్యనేకశః ।
తతస్తే తదనుజ్ఞాతా నామ ప్రోచుర్మహర్షయః ౧౧
అయం తే బాలతాం యాతో౽నాదిసిద్ధో౽ఖిలేశ్వరః।
నిర్మాతా సర్వలోకానాం చరాచరగురోర్గురుః ౧౨
మాయావీ వేదవేదాన్తాగోచరో మధ్యగే రవౌ।
అవతీర్ణః సుముహూర్తే కీర్తిమావిష్కరిష్యతి ౧౩
భాద్రశుక్లచతుర్థ్యాం తు శశివారే చ వాయుమే ।

సింహలగ్నే పచ్చశుభగ్రహయుక్తేఽభవత్సుతః ౧౪
శ్రీమాన్పరాక్రమయుతోఽద్భుతకర్మా మహాబలః ।
భవిష్యతి చ లోకానాం భక్తానామతిసౌఖ్యదః ౧౫
ఏకాదశదినే శమ్భో కురు నామాస్య సున్దరమ్ ।
క ఉవాచ ।
ఏవముక్త్వా గతాః సర్వే మునయో నిజమన్దిరమ్ ౧౬
హరో బాలం వినిక్షిప్య గిరిజాశయనే శుభే ।
విసృజ్య లోకానఖిలాన్బహిరాయాన్ముదాన్వితః ౧౭
తతః శేషో యయౌ తత్ర ఫణాచ్ఛాయామథాకరోత్ ।
నీరజస్కాం ధరాం చక్రుర్మేఘాస్తత్ర సుఖో వవౌ ౧౮
మారుతో మాలతీగన్ధో ననృతుశ్చాప్సరోగణాః ।
జగుర్గన్ధర్వసజఘాశ్చ తుష్టువుశ్చారణా విభుమ్ ౧౯
తతో మునిగణాః సర్వే మృన్మూర్తి చక్రురుత్తమామ్ ।
మణ్డపం శోభనం కృత్వా కదలీపుష్పమణ్డితమ్ ౨.౮౨.౨౦
పుపూజుః పరయా భక్త్యా పద్మాసనగతా ముదా ।
గుణేశేతి గుణేశేతి జేపుః సర్వే నిరన్తరమ్ ౨౧
అహోరాత్రోషితాః సర్వే రాత్రౌ చ జాగరాన్వితాః ।
యథాశక్తి ద్విజాన్భోజ్య చక్రుస్తే పారణం ద్విజాః ౨౨
ఏవం దశదినే విప్రాన్భోజయామాసురాదరాత్ ।
గృహే గృహే మహోత్సాహాంశ్చక్రుర్దేవస్య తుష్టయే ౨౩
ఏకాదశే తు దివసే సర్వే మునిగణాః శివమ్ ।
ఆహూతా ఆయయుర్నామ కర్తుం శివసుతస్య హ ౨౪

మానితాస్తేన తే సమ్యక్కారయామాసురుత్తమమ్ ।
సర్వేశత్వాద్గుణేశేతి సర్వవిఘ్నహరం శుభమ్ ౨౫
శివోఽపి తాన్మునీన్ప్రాహ సమ్యజనామ సమీరితమ్ ।
సర్వారమ్భేషు పూజ్యోఽయమితి తస్మై వరం దదౌ ౨౬
పూజితా మునయః సర్వే దత్త్వా దానాని సర్వశః ।
ఆజ్ఞాం గృహీత్వా శమ్భోస్తే స్వస్వాశ్రమపదం యయుః ౨౭
అన్తర్గృహగతా దేవీ పుపూజే దేవతాః స్వయమ్ ।
తదాది సా తిథిః ఖ్యాతా గుణేశస్య వరప్రదా ౨౮
తస్యాం మహోత్సవః కార్యశ్చతుర్థ్యాం స్వశుభాప్తయే ।
మృన్మయీం ప్రతిమాం కృత్వా పూజయేచ్చ యథావిధి ౨౯
కృత్వా మణ్డపికాం చారుముపోష్య జాగృయాన్నిశి ।
మోదకాపూపలడ్డూకైః పాయసైః పూజయేద్విభుమ్ ౨.౮౨.౩౦
అపరస్మిన్దినే విప్రాన్భోజయేచ్చ యథావిధి ।
ఏకవింశతిసంఖ్యాకాన్యథాశక్తి చ దక్షిణామ్ ౩౧
దత్త్వా తేభ్యో నమస్కృత్య పశ్చాద్భోజనమాచరేత్ ।
యో న పూజయతే చాస్యాం గణేశం మృన్మయం నరః ౩౨
స విఘ్నైరభిభూతః సన్నానారోగైః ప్రపీడ్యతే।
న తస్య దర్శనం కుర్యాత్పతితస్యేవ కర్హిచిత్ ౩౩
జాతే తు దర్శనే తస్య గణేశం నామ సంస్మరేత్ ।
చతుర్థ్యా మహిమానం నో న శక్యం సునిరూపితుమ్ ౩౪
కర్మాణి తు గుణేశస్య యథామతి నిరూపయే ।
గుప్తరూపాః సిన్దుదూతాః శంకరాలయసంస్థితాః ౩౫

తముదన్తం తు తే గత్వా ప్రావదన్సిన్ధవే తదా ।
సమాసీనాయ యోద్ధైశ్చ బహుభిర్వేష్టితాయ చ ౩౬
స్థాపయిత్వాఽప్సరోనృత్యం గానం గన్ధర్వసంభవమ్ ।
దూతా ఊచుః ।
దక్షిణే దణ్డకారణ్యే త్రిసన్ధ్యాక్షేత్రసంజ్ఞితే ౩౭
గత్వా తత్ర దృష్టవన్తో భగవన్తం శివాభిధమ్ ।
అష్టాశీతిసహస్రాణాం మునీనామాశ్రమాన్బహూన్ ౩౮
ఏకస్మిన్దివసే బాలం శివా ప్రాసూత షడ్భుజమ్ ।
లావణ్యకోశం త్రైలోక్యేఽనుపమం మహసోజ్జ్వలమ్ ౩౯
దశాహస్సు మహోత్సాహైర్గతేషు మునిపుంగవాః ।
చక్రుర్నామ గుణేశేతి తస్య బాలస్య శంకరః ౨.౮౨.౪౦
వయం వాదిత్రనిర్ఘోషైర్బధిరా ఇవ తస్థితమ ।
యది హన్తుం గమిష్యామః సప్తకోటిగణాస్తదా ౪౧
ఏకైకస్య బలం ఘోరం పర్వతోన్మూలనక్షమమ్ ।
నిహన్యుః సహసాఽభ్యేత్య వృత్తాన్తం కో నివేదయేత్ ౪౨
క ఉవాచ ।
ఏవ వదత్సు దూతేషు శుశ్రువే వ్యోమవాక్ తదా ।
ఉత్పన్నః క్వాపి తే హన్తా సిన్ధో సావధతాం వ్రజ ౪౩
సిన్ధురువాచ ।
వధ్యతాం వధ్యతాం కోఽయం బ్రూతే దుష్టవచోఽత్ర హ ।
క ఉవాచ ।
కేచిదుడ్డీయ పతితా ధావయిత్వాఽపరే యయుః ౪౪

తావద్దైత్యో మహామూర్చాం సంప్రాప్తః పతితో భువి ।
చిన్తామగ్నో మ్లానముఖో నిరుత్సాహో హతప్రభః ౪౫
ఉవాచ విహ్వలద్వాచో ముహూర్తాత్ప్రాప్య చేతనామ్ ।
త్రైలోక్యకణ్టకస్యాపి కణ్టకః క ఉపస్థితః ౪౬
కథం హన్యాధ్ధ్వజః సింహం మశకో వాథ వారణమ్ ।
త్రయస్త్రింశత్కోటిదేవా నిర్జితాః క్షణమాత్రతః ౪౭
తస్య మే మరణం కస్మాజ్జాయేత వ్యోమవాఙ్మృషా ।
ఋతాఽస్తు వా గమిష్యామి భక్షితుం తమహం రిపుమ్ ౪౮
ఏవముక్త్వా క్షణార్ధాత్స భద్రాసనగతోఽభవత్ ।
సర్వే వీరాస్తతో యాతాః శ్రుత్వా వార్తాం తథావిధామ్ ౪౯
త్వమేవ మృత్యోర్మృత్యుశ్చ తత్ర మృత్యుః కథం భవేత్ ।
ఇత్యూచుస్తే భవేద్వాపి తం క్వం ఘాతయామహే ౨.౮౨.౫౦
స్వర్గే భూమౌ తలే వాపి గగనే వా వసేద్యది ।
దేహ్యాజ్ఞాం నో గమిష్యామో దైత్యాస్తానబ్రవీదథ ౫౧
సఖీనాం సేవకానాం చ పీత్వా వాక్యామృతం పరమ్ ।
ప్రీతోఽహం యాన్తు శీఘ్రం తు యత్ర మే స రిపుర్భవేత్ ౫౨
అనేకమాయయా హత్వా రిపుం మమ నివేద్యతామ్ ।
క ఉవాచ । ఏవమాజ్ఞాం గృహీత్వా తే సంఖ్యాతీతా యయుస్తతః ౫౩
త్రిసన్ధ్యాక్షేత్రమాసాద్య గుప్తరూపేణ చావసన్ ।
గౌరీసుతం తత్ర కుత్ర మాయయా హన్మ ఇత్యుత ౫౪ (౩౬౪౮)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే ద్వ్యశీతితమోఽధ్యాయః ౮౨

అధ్యాయ ౮౩ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

శుక్లచన్ద్ర ఇవ బ్రహ్మన్వవృధే స దినే దినే ।

తతో హిమాలయః ప్రాయాచ్ఛ్రుత్వా గౌరీసుతం శుభమ్ ౧

అలంకారాన్సమాదాయ మూల్యరత్నసమన్వితాన్ ।

అజిరే తం నిరీక్ష్యైవ ధావయిత్వా యయౌ సుతా ౨

ఆలిలింగ ముదా గౌరో బహుకాలాగతం చ తమ్ ।

ఆనన్దాశ్రూణి సాఽముఞ్చత్సోఽపి సా తం తతోఽవదత్ ౩

గౌర్యువాచ ।

కథం నిష్ఠురతాం యాతో వృత్తాన్తం మమ కర్హిచిత్ ।

న గృహ్ణాసి న వా స్వీయం ప్రేషయస్యపి నిర్దయ ౪

హిమవానువాచ ।

సత్యం వదసి గౌరి త్వం కణ్ఠే ప్రాణా మమ స్థితాః ।

అతస్త్వద్దర్శనాకాంక్షీ ప్రాప్తోఽహం హరవల్లభే ౫

వత్సే ధేనుమనో యద్వత్తద్వత్త్వయి మనో మమ ।

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం సా దదావాసనం శుభమ్ ౬

ఉపవిష్టోఽబ్రవీద్వాక్యం పునర్గిరివరః సుతామ్ ।

శ్రుతో నారదవాక్యేన పుత్రస్తే పరమాద్భుతః ౭

తతస్తం ద్రష్టుమాయాతః సర్వవిఘ్నహరం శుభమ్।

క ఉవాచ ।

పార్వతీ బాలమాదాయ పితురంకే న్యవేశయత్ ౮

సోఽలంకారైరలఙ్కృత్య మహిమానం తతోఽబ్రవీత్ ।

స ఉవాచ ।

అయం బాలో మహామాయః కరిష్యతి మహీమిమామ్ ౯

నిష్కణ్టకాం యథా చన్ద్రః శీతలాం స్వకరైరిమామ్ ।

అయం దేవగణాన్సర్వాన్స్వస్థానే స్థాపయిష్యతి ౨.౮౩.౧౦

కరిష్యత్యఙ్ఘ్రిసేవాం తే శిశోరస్య మునీశ్వరాః ।

ఏతస్య సర్వరూపాణి స్థావరాణి చరాణి చ ౧౧

అయమేవ సదా ధ్యేయో బ్రహ్మాదీనాం సహస్రదృక్ ।

సహస్రాఙ్ఘ్రిః సర్వజగత్కారణానాం చ కారణమ్ ౧౨

సహస్రాస్యోఽనన్తమూర్తిః సమష్టివ్యష్టిరూపవాన్ ।

త్రైలోక్యే నేదృశో బాలో దృష్టః క్వాపి శుభాయవాన్ ౧౩

అహం తన్మయతాం యాతో దృష్ట్వా తత్పాదపంకజమ్ ।

యథాఽమ్భసి పయః క్షిప్తం యాతి తన్మయతాం క్షణాత్ ౧౪

అస్య యత్నం కురు శుభే నిధిరేష పురాతనః ।

క ఉవాచ ।

మస్తకే ముకుటం చాస్య స్వాంగదే భుజయోరపి ౧౫

పంకజం హృది శ్రుత్యోశ్చ కుణ్డలే రత్నభూషితే ।

కటిసూత్ర కటౌ చాండఘ్ర్యోర్మహార్ఘాః క్షుద్రఘణ్టికాః ౧౬

ఏవం దత్త్వా భూషణాని నామ చక్రే శుభం గిరిః ।

హేరమ్బేతి మహావిఘ్నహరం భక్తాభయప్రదమ్ ౧౭

తతో భుక్త్వా గృహీత్వాజ్ఞాం యయౌ స్వస్థానమాదిరాడ్ర ।

ఏకస్మిన్దివసే బాలశ్చిక్రీడ నిజమన్దిరే ౧౮

గృధ్రాసురో గృధ్రరూపీ మహాబలపరాక్రమః ।
పక్షవాతేన యస్యాద్రిచయశ్చూర్ణత్వమీయివాన్ ౧౯
గణ్డశైలాశ్చ వృక్షాశ్చ పాదాఘాతేన తస్య చ ।
సపక్షచ్ఛాయయా బాలమాచ్ఛాద్య ఖేఽభ్రమత్తదా ౨.౮౩.౨౦
నయనాని చ సర్వేషాం పక్షాఘాతరజఃకణైః ।
ఆచ్ఛాదయన్మహాశబ్దైః శ్రోత్రే బధిరతామియేత్ ౨౧
తతశ్చంచ్వా తు తం బాలం గృహీత్వా గృధ్రపుంగవః ।
వ్యోమమార్గం గతో దూరం గరుడో భుజగం యథా ౨౨
బభ్రామ గగనే దుష్టోఽజానన్బాలపరాక్రమమ్ ।
తతోఽపశ్యద్గిరిసుతా బాలః కుత్ర కుతో గతః ౨౩
నాపశ్యచ్చత్వరే తం తు తతః శోకాకులాఽభవత్ ।
కేన నీతో మమ సుతో దుష్టేన చ దురాత్మనా ౨౪
ఉపవిష్టా తతోఽపశ్యద్వ్యోమ్ని గృధ్రముఖే సుతమ్।
మూర్చ్ఛితా పతితా భూమౌ ధావ ధావేతి చాబ్రవీత్ ౨౫
మమ ప్రాణా గమిష్యన్తి వినా పుత్రం సురేశ్వర ।
కథం మమోపరి వ్యోమ పతితం శంకరః కథమ్ ౨౬
నైష్ఠుర్యం పరమం ప్రాప్తో మయ్యేవ జగదీశ్వరః ।
ద్వాదశాబ్దం తపస్తప్తం నిరాహారతయా మయా ౨౭
కరుణాబ్ధిః స్వప్రకాశోఽవతీర్ణోఽభూన్మమాలయమ్ ।
స గతో నిధిరూపో మేఽభాగ్యాయాః పాపసంచయాత ౨౮
గతే బాలే గతం సర్వం సుఖమాత్యన్తికం మమ ।
క ఉవాచ ।

ఏవం తస్యాం తు శోచన్త్యాం శుశుచుస్తత్సఖీజనాః ౨౯
తతస్తే తత్సమాధానం చక్రుర్జ్ఞానేన యుక్తిభిః ।
అనాదినిధనే బాలే న శోకం కర్తుమర్హసి ౨.౮౩.౩౦
స్వప్రకాశేఽవతీర్ణే తే బహ్వనుష్ఠానయోగతః ।
కుత్ర వా మృన్మయీ మూర్తిశ్చేతనామగమద్వద ౩౧
స్థిరా భవ క్షణేన త్వం ద్రక్ష్యసే స్వసుతం శుభే ।
అన్తకస్యాన్తకో బాలః పునరేష్యతి నిశ్చయా ౩౨
సఖీజనే వదత్యేవం తావద్బాలః స్వముష్టినా ।
దధార చఞ్చు బలవాన్యథా శ్వాసో న నిర్యయౌ ౩౩
శ్వాసరోధాద్గతాసుః స గృధ్రస్తేన సమన్వితః ।
నిపపాత మహీపృష్ఠే వజ్రాహత ఇవాచలః ౩౪
పతమానో గృధ్రదేహో దశయోజన విస్తృతః ।
చూర్ణయామాస గేహాని తచ్చిత్రమభవద్భృశమ్ ౩౫
చైత్యవృక్షేషు భగ్నేషు యయుః పక్షిగణా దిశః ।
తతో దృష్ట్వా తు తం బాలమవదత్స సఖీగణః ౩౬
అయమక్షతదేహస్తు పతితో గిరిజాసుతః ।
క ఉవాచ ।
శ్రుత్వేత్థం వచనం తస్య త్వరితా బాలమాదదే ౩౭
గౌరీ నిధాయ హృదయే పరమానన్దమాప చ ।
ఆశ్చర్యం పరమం ప్రాప్య దదౌ దానాన్యనేకశః ౩౮
గతమస్య మహారిష్టమగ్రే న స్యాదితి ద్విజా।
నమస్కృత్య ద్విజాన్నార్యాన్మన్దిరాభ్యన్తరం శివా ౩౯

దశయోజనవిస్తారః క్వాసురో బలవత్తరః ।
క్వ బాలః కోమలతనుర్లఘురూపో జఘాన తమ్ ౨.౮౩.౪౦
ఏతావతో బలమిదమగ్రే కిం వా కరిష్యతి ।
ఇత్యువాచ సఖీం గౌరీ స్తనపానం దదౌ ముదా ౪౧
అయం లఘుర్న మన్తవ్యో యథా వహ్నికణో దహేత్ ।
మహాన్తం కాష్ఠనిచయం తథాఽనేన హతోఽసురః ౪౨
తతస్తద్దేహఖణ్డాని గణా దూరే నిచిక్షిపుః ।
శృణుయాదిదమాఖ్యానం సోఽసురైర్నాభిభూయతే ౪౩ (౩౬౯౧)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే త్ర్యశీతితమోఽధ్యాయః ॥౮౩॥
అధ్యాయ ౮౪ ప్రారంభ -
క ఉవాచ ।
మాసే ద్వితీయే గౌరీ తం సాయమభ్యజ్య బాలకమ్ ।
స్థాపయామాస దోలాయాం గాయతి స్మ ముదా బహు ౧
తావదాఖూ సమాయాతౌ మాయారూపధరౌ సుతమ్ ।
తౌ క్షేమకుశలౌ దైత్యౌ తద్వధాకాంక్షిణావుభౌ ౨
నఖదంష్ట్రాయుధౌ ఘోరౌ మన్దిరాభ్యన్తరం గతౌ ।
యుధ్యన్తౌ పాలనాభ్యాశే స్ఫురదంగరుహౌ ఖలౌ ౩
యయోశ్చీత్కారశబ్దేన శ్రుతయో బధిరీకృతాః।
పాదాఘాతేన భూః సర్వా కృదక్షేత్రసమా కృతా ౪
తతో యష్టిం గృహీత్వా సా భీషయామాస తావుభౌ।
యనపరౌ చోభావుపరిష్టాద్గతౌ తదా ౫
యుధ్యన్తౌ పతితౌ ఘోరౌ బాలకోపరి తావుభౌ ।

ఉరస్థలాభిఘాతాత్స బుబుధే బాలకోత్తమః ౬
కృత్వా కర్కశశబ్దం తు సా బిభాయ తదా శివా।
బాలభావేన హస్తౌ స చాలయామాస భీతితః ౭
తదాఘాతాదుభౌ నష్టజీవితౌ పతితావధః।
వమన్తౌ రుధిరం వక్త్రాద్దృష్ట్వా భ్రాన్తా శివాఽభవత్ ౮
కిచిజ్జీవితశేషౌ తౌ బహిర్నీతౌ గణైస్తదా ।
మోక్షం జగ్మతురాఘాతాద్గణేశకరసంభవాత్ ౯
తద్దేహౌ పతితౌ ఘోరౌ దశయోజనవిస్తృతౌ ।
కోలాహలో మహానాసీద్దృష్ట్వా దేహౌ తథా గతౌ ౨.౮౪.౧౦
గణానాం చ సఖీనాం చ పార్వత్యా సుమహాంస్తదా।
విధ్వస్తా ఆశ్రమా వృక్షాః పర్వతా భువనాని చ౧౧
పతద్భ్యాం తచ్ఛరీరాభ్యాం నిర్జీయాభ్యాం మహాన్త్యపి।
ఛిత్త్వా ఛిత్త్వా తు తద్దేహౌ గణా నిన్యుర్బహిస్తదా ౧౨
పార్వతీ భయవిత్రస్తా బాలమాదాయ సత్వరమ్ ।
పాయయామాస స్నేహేన స్తన్యం బాలకవత్సలా ౧౩
ఋషిపత్న్యః సమాయాతా పార్వతీమూచిరేఽనఘాః ।
పుణ్యం మహత్తు తే గౌరి యేన విఘ్నం వినశ్యతి ౧౪
ద్విమాసికేన బాలేన హతౌ దుష్టౌ మహాసురౌ।
అగ్రే త్రిభువనేఽనేన సదృశో న భవిష్యతి ౧౫
మాతా రాక్షసభూరత్ర యత్నః కార్యః శిశావిహ ।
నేష్యన్తి రాక్షసా గుప్తా అసురా మాయినః పరే ౧౬
క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా గతా దేవ్యో గణాస్తాం తు సమూచిరే ।
అయం తు తే శివే బాలో హనిష్యతి దినే దినే ౧౭
అస్మాభిస్తు కియత్కాలం బహిఃకార్యా హతాసురాః ।
తతస్తు మునయో జగ్మూ రక్షాం చక్రురథార్భకే ౧౮
దదౌ దానాని తేభ్యః సా విససర్జ ప్రణమ్య తాన్ ।
తతస్తృతీయే మాసే తు స్వస్వకార్యరతే జనే ।
మధ్యాహ్నే పార్వతీ బాలం గృహీత్వా మంచకేఽస్వపత్ ౧౯
తత్పరీచారికాః సుప్తా కాశ్చిత్కార్యాన్తరే స్థితాః ।
చక్రుః కాశ్చిద్ద్వారి వార్తామేతస్మిన్నన్తరేఽసురః ౨.౮౪.౨౦
కూరాఖ్యశ్చోతువేషణ వివేశ గిరిజాలయమ్ ।
వంచయిత్వా లోకదృష్టిం శ్వేవ దుష్టో మహాబలః ౨౧
స నిరీక్ష్య శివాం సుప్తాం జహృషే మనసా తదా ।
యావన్నిద్రాతి గిరిజా తావన్నేష్యే శిశుం త్వహమ్ ౨౨
లాఘవాన్మంచకారూఢో బాలమాదాయ మస్తకే ।
మంచకాధః పపాతాశు చుక్రోశ బాలకస్తదా ౨౩
తతః ప్రబుద్ధా గిరిజా బిడాలాస్యగతం శిశుమ్ ।
నిరీక్ష్య ధావ ధావేతి ప్రాక్రోశద్భయవిహ్వలా ౨౪
నిమీల్య నయనే మూర్చ్ఛామగాద్దుఃఖేన భీతితః ।
కణ్ఠే దశతి యావత్స తావద్బాలో దధార తమ్ ౨౫
కర్ణయోరుభయోర్దోర్భ్యాం స్వభావాత్పాదతాడనాత్ ।
న్యపాతయచ్ఛిరోదేశే మంచకాధో మహాసురమ్ ౨౬
స భిన్నహృదయోఽధావద్బహిర్గత్వా పపాత హ।

మహావాతేన వృక్షాత్తు పక్వం కించిత్ఫలం యథా ౨౭
దుర్గన్ధం రుధిరం తస్య పతితం ధరణీతలే ।
ఆచ్ఛాదయన్నాసికాం సా గిరిజా శోకవిహ్వలా ౨౮
ఆదాయ తస్మై ప్రాదాత్స్తనపానం శిశోస్తదా ।
ఆగతా బాలశబ్దేన సర్వాస్తాః పరిచారికాః ౨౯
స్పృశన్తి స్మ తదాంగాని ప్రత్యేకం కౌతుకాన్వితాః ।
అజరామరతామస్య నిశ్చిత్య మనసా తు తాః ౨.౮౪.30
స తు దీర్ఘో బిడాలోఽభూత్తదా ద్వాదశయోజనమ్ ।
కియత్యశ్చార్చితాః సఖ్యః కియత్యః పరిచారికాః 3౧
గణాశ్చైవ సమాయాతా ఓతుం దృష్ట్వా తథావిధమ్।
ఆశ్చర్యం పరమం చక్రుర్బాలకస్య పరాక్రమే 3౨
క్వ దైత్యో మాయికో దుష్టః క్వ బాలచరణాహతిః ।
ఇన్ద్రాదీనామవధ్యా యే హన్యన్తేఽనేన లీలయా 33
ఇత్యుక్త్వాజ్ఞాం గృహీత్వా తే గణా యాతా నిజం పదమ్ ।
కేచిచ్చ బలినో దైత్యమాకృష్య తత్యజుర్బహిః 3౪
కటిదేశే గృహీత్వైనం సాఽవిశన్నిజమన్దిరమ్ ।
తతశ్చుతర్థే మాసే తు మునిపత్న్యః సమాగతాః 3౫
నానాసౌభాగ్యద్రవ్యాణి గృహీత్వోత్తరగే రవౌ ।
అబాలాశ్చ సబాలాశ్చ పార్వత్యామందిరం శుభమ్ 3౬
తాసామాసనసత్కారాన్దదౌ దాక్షాయణీ తదా ।
నమస్కరోతి తా నారీః కటౌ బాలం ప్రగృహయ చ 3౭
పరస్పరం సమర్చన్త్యాం హరిద్రాకుంకుమాదిభిః ।

భూమౌ సంస్థాప్య బాలాని గతిమన్త్యగతీని చ ౩౮
పార్వతీయస్తత స్తేషు క్రీడతే స్మాపి బాలకః ।
తేన సర్వే శుశుభిరే శశినోడుగణో యథా ౩౯
దృష్ట్వా తా మునిపత్న్యస్తమూచుర్గిరిసుతామితి ।
ధన్యాఽసి గౌరి పుత్రేణ శివదత్తేన భాస్వతా ౨.౮౪.౪౦
తవ బాలస్య సాన్నిధ్యాద్భాసన్తే నోఽపి బాలకాః ।
నిధిసంగేన హేమత్వం లోహేనాపి సమాప్యతే ౪౧
ఏవం కౌతుకయుక్తాస్తా ఆనర్చుశ్చ పరస్పరమ్ ।
హరిద్రాభిః కుంకమేక్షుఖణ్డచన్దనగృంజకైః ౪౨
తిలైర్గుడైస్తాలపత్రైర్నానాపరిమలైరపి ।
కాశ్చిదంగే హరిద్రాం చ ముఖేషు చ లిలిమ్పిరే ౪౩
ఏతస్మిన్నన్తరే దైత్యో నామ్నా బాలాసురో మహాన్ ।
బాలరూపీ సమవయాస్తన్మధ్యే క్రీడితుం యయౌ ౪౪
చిక్రీడ పార్వతీయేన యుధ్యన్నివ వినోదతః ।
యథాసింహేన క్రోష్టా తు మహిషో వా గజేన చ ౪౫
కణ్ఠేన కణ్ఠం సంఘృష్య పేతతుర్భువి దారుణౌ।
మస్తకే చరణాభ్యాం సోఽహనద్దుష్టో గజాననమ్ ౪౬
కచాదానాయ హస్తాభ్యాం విచకర్ష బలాదముమ్ ।
స్వయం చ గర్జతే దుష్టో వృద్ధః క్రోష్టా యథా నిశి ౪౭
దృష్ట్వా తథావిధౌ తౌ సా గిరిజా ప్రాహ తాః స్త్రియః ।
కస్యర్త్వేర్ద్ఢబాలోఽయం తాడయిత్వా శిశుం మమ ౪౮
క్రన్దతేఽసౌ ఖర ఇవ ప్రహరే ప్రహరే ఖలః ।

అర్భకాణాం స్వభావోఽయమిత్యుపేక్షితవత్యసౌ ౪౯
తౌ తు భూమిగతౌ బాలౌ లుణ్ఠతః స్మానువత్సలౌ ।
ధృత్వా పరస్పరం కేశానాకర్షన్తం చ సర్వశః ౨.౮౪.౫౦
హసన్తౌ హాసయన్తౌ చ బాలకాంశ్చ మునిస్త్రియః ।
జానన్నపి మహాదైత్యం ఖేలతి స్మ వినాయకః ౫౧
తతో బాలాసురో దుష్టో హస్తాభ్యాం బలవత్తరమ్ ।
జీవగ్రాహం కణ్ఠదేశే దధార గణనాయకమ్ ౫౨
తథా తం సోఽపి జగ్రాహ రుద్ధశ్వాసోఽసురోఽభవత్ ।
విహ్వలం దైత్యపుత్రం తం దృష్ట్వా దుశ్చిత్తతాం స్త్రియః ౫౩
యయుశ్చ చక్రుశుర్బాలో నిహతోఽనేన నిశ్చితమ్ ।
ధావమానా యయుః కాశ్చిన్నాశకన్మోచితుం హి తౌ ౫౪
స్త్రియశ్చ పురుషాః సర్వే తతస్తామమ్బికాం శుభామ్ ।
ఊచుర్విమోచయైనం త్వం మునిపుత్రో మరిష్యతి ౫౫
తతః సా పార్వతీ బాలం ముంచ ముంచేతి సాఽబ్రవీత ।
అస్మిన్మృతే శపిష్యన్తి మునయో నస్తపోన్వితాః ౫౬
జీవదానాత్పరం పుణ్యం నాస్తి బ్రహ్మాణ్డగోలకే ।
గమిష్యతి మహాశక్తిస్తవ తేషాం తు శాపతః ౫౭
క ఉవాచ ।
ఏవం యావత్ప్రార్థయతే గిరిజా తావదేవ హి ।
నేత్రద్వారేణ తత్ప్రాణా గతా బుద్బుదవత్క్షణాత్ ౫౮
దదృశుస్తం తతః సర్వే దశయోజనమాయతమ్ ।
కరాలవక్త్రం పతితం చూర్ణయిత్వా మహాద్రుమాన్ ౫౯

తతః స్త్రియో యయుర్భీతా బాలమాదాయ సత్వరాః ।
వృకవృన్దం హి దృష్ట్వైవ ధేనవోఽజా యథా భయాత్ ౨.౮౪.౬౦
గిరిజాపి స్వకం గృహ్య భ్రామయిత్వా సుతం ముదమ్ ।
దత్త్వా స్తనం కారయిత్వా శాన్తికం ద్విజపుంగవైః ౬౧
దదౌ దానాని తేభ్యః సా జగృహే ఆశిషో బహు ।
న జానే ఆసురీం మాయాం కియన్త్యో యాన్తి నాశితుమ్ ౬౨
తతస్తే విలయం యాన్తి మమ బాలాన్మహాఖలాః ।
ఈశ్వరే సానుకూలే కః పీడితుం క్షమతే జనమ్ ౬౩
క ఉవాచ ।
ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం మునిపత్న్యో యయుశ్చ తే ।
గణాస్తం దూరతః క్షిప్త్వా స్నాత్వా స్వం ధామ లేభిరే ౬౪ (౩౭౫౫)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే బాలాసురవధో నామ చతురశీతితమోఽధ్యాయః ౮౪
క ఉవాచ ।
శ్రుత్వా మునిముఖాత్పుత్రం గిరిజాయా మహాబలమ్ ।
పంచమే మాసి సంప్రాప్తే మరీచిర్వీక్షితుం యయౌ ౧
భూత- భవ్యభవిష్యజ్ఞః సమలోష్టాశ్మకాంచనః ।
వేదశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞో న్యస్తస్వపరవిభ్రమః ౨
సంహారే రక్షణే సృష్టౌ మనసా జగతః క్షమః ।
తం దృష్ట్వా పాదయోస్తస్య పతితా సఖిభిః సహ ౩
ఉపవేశ్యాసనే పాదౌ క్షాలయామాస భక్తితః ।
తజ్జలం పావనం పీత్వా సిషేచాన్తర్గృహం ముదా ౪
ఉపచారైః షోడశభిః పుపూజేశ్వరభావనా ।

ఉవాచ పార్వతీ తుష్టా లభ్యం దృష్టం పదం హి తే ౫

మునిరువాచ ।

అహమాత్మమనా దేవి న వ్రజామి హి కుత్రచిత్ ।

అకస్మాద్ధ్యానవిషయస్తవ పుత్రో బభూవ మే ౬

తస్య తే దర్శనాకాంక్షీ శిబస్యాప్యహమాగతః ।

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య సా వాక్యం తస్యర్షేస్తనయం స్వకమ్ ౭

అతిప్రీతిమనా గౌరీ తస్యాంకే సంన్యవేశత్ ।

ఊచే సా తం మహాభాగ్యం ఫలితం దర్శనాత్తవ ౮

పుణ్యం చ పరమం ప్రాప్తం శుభమగ్రే భవిష్యతి ।

మునిరువాచ ।

గౌరి తేఽయం సుతో బ్రహ్మస్వరూపో భాసతే మమ ౯

షట్చక్రభేదనరతా యోగనిష్ఠా మహర్షయః ।

వాయుభక్ష్యా ఉపాసన్తే యం తే సోఽయం తవాత్మజః ౨.౮౫.౧౦

గుణత్రయబిభేదేన త్రితనుస్త్రిక్రియాకరః ।

యత్సత్తయాథ శేషోఽపి వహతే మస్తకే భువమ ౧౧

అణురూపః స్థూలరూపః సప్తవింశతితత్త్వకృత్ ।

చేతనాచేతనం విశ్వం యద్రూపం సర్వకర్మకృత్ ౧౨

యుగే దశభుజః పూర్వే సింహారూఢో వినాయకః ।

ద్వితీయే షడ్భుజో బర్హివాహనః శశిసన్నిభః ౧౩

మయూరేశ ఇతి ఖ్యాతో నానాదైత్యనిబర్హణః ।

తృతీయే తు యుగే దేవో రక్తవర్ణశ్చతుర్భుజః ౧౪

గజానన ఇతి ఖ్యాతో ధూమ్రవర్ణః కలౌ యుగే।

ధూమకేతురితి ఖ్యాతో ద్విభుజః సర్వదైత్యహా ౧౫

ఏతస్య రక్షణం గౌరి దైత్యేభ్యః కురు సర్వదా ।

గౌర్యువాచ ।

ఏషోఽతిచపలో బాలో దైత్యాన్హన్తి బహూనపి ౧౬

అగ్రే కిం కర్మ కర్తేతి న జానే మునిసత్తమ ।

దైత్యా నానావిధా దుష్టాః సాధుదేవద్రుహః ఖలాః ।

అతోఽస్య కణ్ఠే కించిత్త్వం రక్షార్థం బద్ధుమర్హసి ౧౭

మునిరువాచ ।

ధ్యాయేత్సింహగతం వినాయకమముం దిగ్బాహుమాద్యే యుగే

త్రేతాయాం తు మయూరవాహనమముం షడ్బాహుకం సిద్ధిదమ్ ।

ద్వాపారే తు గజాననం యుగభుజం రక్తాంకరాగం విభుం

తుర్యేతు ద్విభుజం సితాంగరుచిరం సర్వార్థదం సర్వదా ౧౮

వినాయకః శిఖాం పాతు పరమాత్మా పరాత్పరః ।

అతిసున్దరకాయస్తు మస్తకం సుమహోత్కట: ౧౯

లలాటం కాశ్యపః పాతు భ్రూయుగం తు మహోదరః ।

నయనే భాలచన్ద్రస్తు గజాస్యత్వోష్ఠపల్లవౌ ౨.౮౫.౨౦

జిహ్వాం పాతు గణక్రీడశ్చిబుకం గిరిజాసుతః ।

వాచం వినాయకః పాతు దన్తాన్రక్షతు దుర్ముఖః ౨౧

శ్రవణౌ పాశపాణిస్తు నాసికాం చిన్తితార్థదః ।

గణేశస్తు ముఖం కణ్ఠం పాతు దేవో గణంజయః ౨౨

స్కన్ధౌ పాతు గజస్కన్ధః స్తనౌ విఘ్నవినాశనః ।

హృదయం గణనాథస్తు హేరమ్బో జఠరం మహాన్ ౨౩
ధరాధరః పాతు పార్శ్వం పృష్ఠం విఘ్నహరః శుభః ।
లింగం గుహ్యం సదాఽపాతు వక్రతుణ్డో మహాబలః ౨౪
గణక్రీడో జానుజంఘే ఊరూమంగలమూర్తిమాన్ ।
ఏకదన్తో మహాబుద్ధిః పాదౌ గుల్ఫౌ సదాఽవతు ౨౫
క్షిప్రప్రసాదనో బాహూ పాణీ ఆశాప్రపూరకః ।
అంగులీశ్చ నఖాన్పాతు పద్మహస్తోఽరినాశనః ౨౬
సర్వాగాంని మయూరేశో విశ్వవ్యాపీ సదాఽవతు ।
అనుక్తమపి యత్స్థానం ధూమ్రకేతుః సదాఽవతు ౨౭
ఆమోదస్త్వగ్రతః పాతు ప్రమోదః పృష్ఠతోఽవతు ।
ప్రాచ్యాం రక్షతు బుద్ధీశ ఆగ్నేయ్యాం సిద్ధిదాయకః ౨౮
దక్షిణస్యాముమాపుత్రో నైర్ఋత్యాం తు గణేశ్వరః ।
ప్రతీచ్యాం విఘ్నహర్తాఽవ్యాద్వాయవ్యాం గజకర్ణకః ౨౯
కౌబేర్యాం నిధిపః పాయాదీశాన్యామీశనన్దనః ।
దివాఽవ్యాదేకదన్తస్తు రాత్రౌ సన్ధ్యాసు విఘ్నహృత ౨.౮౫.30
రాక్షసాసురవేతాలగ్రహభూతపిశాచతః ।
పాశాంకుశధరః పాతు రజః సత్త్వం తమః స్మృతిమ్ 3౧
జ్ఞానం ధర్మ చ లక్ష్మీం చ లజ్జాం కీర్తిం దయాం కులమ్ ।
వపుర్ధనం చ ధాన్యం చ గృహం దారాన్సుతాన్సఖీన 3౨
సర్వాయుధధరః పౌత్రాన్మయూరేశోఽవతాత్సదా ।
కపిలోఽజావికం పాతు గవాశ్వం వికటోఽవతు 33
భూర్జపత్రే లిఖిత్వేదం యః కణ్ఠే ధారయేత్సుధీః ।

న భయం జాయతే తస్య యక్షరక్షః పిశాచతః ३४

త్రిసన్ధ్యం జపతే యస్తు వజ్రసారతనుర్భవేత్ ।

యాత్రాకాలే పఠేద్యస్తు నిర్విఘ్నేన ఫలం లభేత్ ३५

యుద్ధకాలే పఠేద్యస్తు విజయం ప్రాప్నుయాద్ధ్రువమ్ ।

మారణోచ్చాటనాకర్షస్తమ్భమోహనకర్మణి ३६

సప్తవారం పఠేద్యస్తు దిననామేకవింశతిమ్ ।

తత్తత్ఫలమవాప్నోతి సాధకో నాత్ర సంశయః ३७

ఏకవింశతివారం చ పఠేత్తావద్దినాని యః ।

కారాగృహగతం సద్యో రాజ్ఞా వధ్యం చ మోచయేత్ ३८

రాజదర్శనవేలాయాం పఠేదేతత్ త్రివారతః ।

స రాజానం వశం నీత్వా ప్రకృతిం చ సభాం జయేత్ ३९

ఇదం గణేశకవచం ముద్గలేన సమీరితమ్।

కశ్యపాయ చ తేనాథ మాణ్డవ్యాయ మహర్షయే २.८५.४०

మహ్యం స ప్రాహ కృపయా కవచం సర్వసిద్ధిదమ్ ।

న దేయం భక్తిహీనాయ దేయం శ్రద్ధావతే శుభం।

సర్వరక్షాకరం సర్వమనఃకామప్రపూరకమ్ । ४१

అనేనాస్య కృతా రక్షా న బాధాఽస్య భవేత్క్వచిత్ ।

రక్షసాసురవేతాలదైత్యదానవసంభవా ४२ (३७९७)

ఇతి శ్రీ గణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే గణేశకవచం నామ పంచాశీతితమోధ్యాయయః ॥८५॥

అధ్యాయ ८६ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

తతోఽస్యాంకాత్సుతం గౌరీ నమస్కృత్య సమాదదే ।
ఆజ్ఞాం గృహీత్వా ప్రాయాత్స్వం మన్దిరం భృషహర్షితా ౧
సోఽప్యనుజ్ఞాం తతో గృహయ శివం నత్వాశ్రమం యయౌ ।
తతో గౌరీ చకారాస్య సుముహూర్తే శుభే దినే ౨
గౌతమాదీన్సమాహూయ బ్రాహ్మణానుపవేశ్య చ।
ద్విజేభ్యో నమయా చక్రే సా ప్రణమ్య స్వయం చ తాన్ ३
సర్వే దేవగణాస్తత్ర నానోపాయనప్రాణయః ।
ఆయయుస్తం గణాశ్చాపి గన్ధర్వాప్సరసస్తథా ౪
ఉవాచ గౌరీ తాన్విప్రానుపవేశనమస్య హ ।
విచార్యం సర్వమునిభిః కుర్వన్తు ద్విజపుంగవాః ౫
త ఊచుర్మునయః సర్వే గురువారస్త్రయోదశీ।
పౌష్ణం నక్షత్రమద్యాస్తి తస్మాత్కార్యో మహోత్సవః ౬
తతో గృత్సమదః శీఘ్రం నానారత్నచయం భువి ।
నిధాయ చ చకారాశు చతుష్కం రత్ననిర్మితమ్ ౭
గణేశపూజనం కృత్వా పుణ్యాహవాచనం తథా।
దివ్యవస్త్రావృతే తస్మిన్నుపవేశ్య శివా సుతమ్ ౮
నీరాజయామాస చ తం పతివత్రీస్త్రిభిరాదరాత్ ।
రత్నప్రభాజాలగతం నానాలంకారదీపితమ్ ౯
ఉపాయనాని తే సర్వే శివాభ్యాం తత్సుతాయ చ ।
వాద్యత్సు దివ్యవాద్యేషు ప్రదదుర్భక్తితత్పరాః ౨.౮౬.౧౦
సాఽపూజయత్తతో విప్రాన్రత్నవస్త్రాదికాంచనైః ।
ఆశీర్వాదాక్షతాంస్తస్మింశ్చిక్షేప సకలార్పితాన్ ౧౧

భవాని పూజయామాస మునిపత్నీః సకన్యకాః ।

తా ఊచుర్గిరిజే ధన్యా త్వదన్యా నాస్తి కుత్రచిత ౧౨

ఏతాదృశః సుతో వాపి సర్వలక్షణమణ్డితః ।

క ఉవాచ ।

ఏవం వదత్సు సర్వేషు స్త్రీజనేషు మహాఖలః ౧౩

వ్యోమాసురో వ్యోమకర్ణో నానామాయావిశారదః ।

న బలే సదృశస్తస్య కోఽపి త్రిభువనేఽభవత్ ౧౪

స తు ద్వారిస్థితం చూతం నానాశాఖాసమన్వితమ్ ।

అభేద్యం వారణశతైః కల్పాన్తమారుతైరపి ౧౫

ప్రవివేశ తదా వ్యోమో మాయయా స తదన్తరమ్ ।

యథా దృష్టివశాద్భూతం విశతే దుష్టచేష్టితే ౧౬

దోలయామాస తం వృక్షం కల్పాన్తే మారుతో యథా ।

ద్రుమపాతభయాత్సర్వే మునయశ్చ సమాగతాః ౧౭

భీతాః ప్రోచుర్వినా వాయుం కమ్పతే కిం మహాద్రుమః ।

తావత్కటకటాశబ్దం శుశ్రువుర్వృక్షసంభవమ్ ౧౮

స్త్రియో గణాశ్చ సర్వే తే చక్రిరే తు పలాయనమ్ ।

విస్మృత్య బాలకం భ్రాన్తా గిరిజాపి పలాయితా ౧౯

ఏతస్మిన్నన్తరే వృక్షో నిపపాతార్భకే తదా ।

హస్తాభ్యాం నిహతస్తేన శతచూర్ణోఽపతద్భువి ౨.౮౬.౨౦

యథా ఘననిపాతేన క్రముకం దృషది స్థితమ్ ।

భ్రమన్తి స్మ తదా వ్యోమ్ని తచ్ఛాఖాః పల్లవాన్వితాః ౨౧

ఋషీణామాశ్రమాః కేచిద్భగ్నాః శాఖానిపాతతః ।

పలాయితే జనే పేతుః కాశ్చిచ్ఛాఖాః సపల్లవాః ౨౨
తతో వ్యోమాసురో దుష్టో గతాసుర్నిపపాత హ।
వ్యాదాయాస్యం వమన్రక్తం శతధా తేన సోఽభవత్ ౨౩
ఆయయుస్తే తతః సర్వే స్త్రియస్య బాలకం తదా।
దదృశుస్తే యథాపూర్వముపవిష్టం నిరాకులమ ౨౪
సుమేరూనిశ్చలం స్వస్థం తతః సర్వే విసిస్మిరే।
పంచమాసేన బాలేన మహాబలపరాక్రమః ౨౫
లీలయా హస్తతో దైత్యః స వృక్షః శతధా కృతః।
హాహాకారరవా గౌరో ధావతి స్మ నిజం సుతమ ౨౬
మునయస్తామథోచుస్తే హతదైత్యః సుతస్తవః।
సా దదర్శ తతో బాలం హిమవత్పర్వతోపపమ ౨౭
ఉత్థాయ కటిదేశే తం ధృత్వా స్తన్యం దదౌ ముదా।
మరీచివాక్యం సస్మార ప్రశశంస మహేశ్వరమ్ ౨౮
యమీశ్వరోఽవతి సదా తం హన్తుం యః సమీహతే।
స ఏవ విలయం యాతి పతంగ ఇవ దీపగః ౨౯
మునయో యోషితః సర్వా యయుః స్వం స్వం నివేశనమ్।
తతో గణా యయుః కేచిదక్షతం వీక్ష్య తత్సుతమ్ ౨.౮౬.30
ఊచుర్ధన్యతరా మాతా రక్షిత స్తే సుతోఽసురాత్।
దుష్టా ఏవ లయం యాన్తి సాధుర్న క్వాపి సీదతి 3౧
తతః సా శర్కరాం తేభ్యో దత్త్వాజ్ఞాం ప్రదదౌ శివా।
సర్వాభ్యశ్చ తతో యాతా దృష్టా తేన నిజం గృహమ్ 3౨
య ఇదం శణుయాత్పుణ్యమాఖ్యానం భక్తిమాన్నరః।

న స బాధాం లభేత్క్వాపి సర్వత్రనిర్భయో భవేత్ ౩౩ (౩౮౩౦)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే భూమ్యుపవేశవర్ణనం నామ షడశీతితమోఽధ్యాయః ॥౮౬॥

అధ్యాయ ౮౭ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

వ్యోమాసురస్య భగినీ తస్య దుఃఖేన దుఃఖితా।

నిశాముఖే దర్శదినే సముత్పన్నా క్షుధాతురా ౧

భక్షయామాస మహిషాఞ్శతసంఖ్యాన్మహాబలాన్ ।

కరాలకేశీ లమ్బోష్ఠీ తాలనాసా దరీముఖా । ౨

హలదన్తా కూపనేత్రా శ్రోతావరణసంయుతా ।

దీర్ఘస్తనీ మహాఘోరా భూమిస్పృక్వచకా ఖలా ౩

దీర్ఘబాహుర్నిమ్ననాభిర్గోధేవ కర్కశా త్వచి ।

నామ చక్రుస్తదా లోకాః శతమాహిష భక్షణాత్ ౪

అన్వర్థం భావదుష్టాయాః స్ఫుటం తు శతమాహిషా।

సా యయౌ బన్ధుహన్తారం హన్తుం బన్ధుప్రియంకరీ ౫

కమనీయతరా భూత్వా సర్వావయవసున్దరా ।

నానాలంకారసంయుక్తా గౌరా షోడశవార్షికీ ౬

కృత్వా షోడశశృంగారాన్మోహయన్తీ కటాక్షతః ।

సా యయౌ దుష్టభావేన గిరిజాలయముత్తమమ్ ౭

ప్రణనామ శివాం చాదౌ ప్రోవాచ పరమాదరాత్।

ధన్యాఽహం కృతకృత్యాఽహం ప్రాప్తాఽహమీప్సితం ఫలమ్ ౮

యతస్త్వం సర్వజననీ సర్వదేవమయీ శుభా ।

సర్వధ్యేయా సర్వసిద్ధిః సర్వకారణకారణమ్ ౯
జగన్మోహనదక్షా త్వం పుణ్యేన దృష్టిమాగతా ।
క ఉవాచ ।
శ్రుత్వా వాచం తదీయాం సా ప్రోవాచ గిరిజా తు తామ్ ౨.౮౭.౧౦
ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ భద్రం తే సంతుష్టాఽహం తవేక్షణాత్ ।
కస్యాసి కుత ఆయాసి కిమర్థం చ వరాంగనే ౧౧
కామం తే పూరయిష్యామి వద సత్యం మమాగ్రతః ।
సోవాచ ।
అహం చిరం వియోగార్తా శరణం త్వాముపాగతా ౧౨
శ్రుతం స్యాదమరావత్యా నాయకోఽసురవర్జితః ।
స లీనః క్వాపి గిరిజే సర్వే దేవగణా అపి ౧౩
త్వం తు భాగ్యవతీ దేవి న వియోగో హరస్య తే ।
సహ్యం భవేత్సర్వదుఃఖమసహ్యం తు వియోగజమ్ ౧౪
పార్వత్యువాచ ।
బాలోఽయం మమ సుభగే హనిష్యతి ఖలాన్బలాత్ ।
మోచయిష్యతి దేవాన్స కాలః కశ్చిత్ప్రతీక్ష్యతామ్ ౧౫
ఏతదర్థం గుణేశేన ధృతో దేహో మమాలయే ।
భూభారోత్తారణార్థాయ మునీనాం పాలనాయ చ ౧౬
క ఉవాచ ।
ఇత్యుక్త్వా పూజయామాస పాదక్షాలనపూర్వకమ్ ।
సఖీభిః కుంకుమాద్యైశ్చ భోజయామాస సాదరమ్ ౧౭
సాపి భుక్త్వా శివాతల్పే సుప్త్వాపోవాచ తత్సఖీః ।

గిరిజాబాలకం సఖ్య ఆనయన్తు మమాన్తికమ్ ౧౮
విశ్వస్తాః సర్వసఖ్యాస్తా దదుర్బాలం తు తత్కరే।
లాలయామాస సా స్నేహాన్ముఖచుమ్బనవల్గనైః ౧౯
తజ్జిఘాంసాం స విజ్ఞాయ సర్వజ్ఞః స శివాత్మజః ।
రాక్షసీమితి నిశ్చిత్య హస్తాభ్యాం శ్రోత్రయోరధాత్ ౨.౮౭.౨౦
నాసికాం చ తతో భారం మహాపర్వతసన్నిభమ్ ।
తదంగం పాతయామాస సా చ శ్వాసనిరోధతః ౨౧
విహ్వలా పరిచిక్షేప పాదాఘాతాశిశౌ భృశమ్ ।
ముంచ ముంచేతి భాషన్తీ కౌతుకం ద్రష్టుమాగతామ్ ౨౨
కథం హంసి స్త్రియం దుష్ట త్వనాగస్కాం శివాసమామ్ ।
క ఉవాచ ।
తదాక్రందనమాకర్ణ్య సఖీభిః సహ పార్వతీ ౨౩
ఆగతా మోచితుం పుత్రం నాశకత్తమువాచ సా ।
న మారయాశు ముంచైనాం శక్రస్య మహిషీం ప్రియామ్ ౨౪
శ్రుత్వా మాతృవచో బాలో దూరే చిక్షేప తాం తదా।
పపాతోపరి వ్యాజేన క్షణాత్సోఽభ్యుదతిష్ఠత ౨౫
తత్కర్ణనాసికాహస్తో దృష్టః సాసృక్స్రవోఽపి చ ।
తదంఘ్రిఘాతాత్స ప్రాణాంస్తత్యాజ క్షణమాత్రతః ౨౬
గతాసుం తాం శుశోచాథ పార్వతీ స్నేహనిర్భరా।
ఉవాచ చపలో బాలో దుర్యశో జితవానహమ్ ౨౭
శ్రుత్వా శచీ హతామిన్ద్రః కిం వాగత్య కరిష్యతి ।
దదర్శ పురతో గత్వా రాక్షసీం తాం శివాఽశివామ్ ౨౮

దశయోజనవిస్తీర్ణాం క్షతభూభూరుహాం తదా ।
తత్యాజ శోకం జహృషే ప్రశశంస నిజం సుతమ్ ౨౯
ఆదాయ సుతమవ్యంగం పార్వతీ మన్దిరం యయౌ ।
విస్మాపయత్యసౌ బాలా శంకితా బాలపౌరుషమ్ ౨.౮౭.౩౦
విస్మయం పౌరుషే తస్య సమపద్యత పార్వతీ ।
తత్సఖ్యాచ్ఛిన్నకర్ణాం తాం ఛిన్ననాసాం వ్యలోకయన్ ౩౧
కథామస్యా లాఘవం చ కథమస్య బలం శిశోః ।
అహసన్ప్రావదన్నిత్యం దత్త్వా తాలం పరస్పరమ్ ౩౨
తతస్తాం రాక్షసీం దూరాచ్చిక్షిపుః ప్రమథాస్తదా ।
అరిష్టే విహతే గౌరీ దదౌ దానాని భక్తితః ౩౩
తతస్తు సప్తమే మాసే ప్రవృత్తే నిద్రితే జనే ।
తమసా సర్వతో వ్యాప్తే దశదిగ్మణ్డలేఽఖిలే ౩౪
నిశీథేఽరణ్యపశుషు రువత్సు దర్దురేషు చ ।
పర్యంకే పరిసుప్తాయాం పార్వత్యాం దివ్యసంస్తరే ౩౫
సఖీజనే నిద్రితే చ సేవకానాం గణే తథా ।
ఏతస్మిన్నన్తరే దుష్టో నామ్నా యః కమఠాసురః ౩౬
ఆచ్ఛాదయత్స్వదేహేన శివా ప్రాంగణమద్భుతమ్ ।
యస్య స్పర్శేన సహసా శీర్యంతే వజ్రసంహతి ౩౭
అతిశీతలగాత్రః స పార్వణశ్చన్ద్రమా ఇవ ।
ఉదితే తు దివానాథే తత్పృష్ఠే విచరంజనాః ౩౮
కేచిత్స్నాత్వా స్థితా జప్తుం కేచిన్నిద్రాం ప్రచక్రిరే ।
స్ఖలిత్వా పతితాః కేచిదతికోమలదేహతః ౩౯

సిషిచుర్బాలికా వారి గోమయైరంగమాలికాః ।
చక్రుస్తతో బహిర్యాతా సబాలా గిరిజా తదా ౨.౮౭.౪౦
ఆస్వాపయతుస్సుతం గౌరీ మహార్ఘాస్తరణేఽత్ర సా ।
సఖీస్తత్ర చ సంస్థాప్య యయౌ సా సేవితుం శివమ్ ౪౧
ఏవం జ్ఞాత్వాఽసౌ కమఠః స్వస్య పృష్ఠమచాలయత్ ।
భూమికమ్పః కథమిహ కిం వారిష్టం భవిష్యతి ౪౨
ఇత్యబ్రువన్విస్మితాస్తత్ర గణాశ్చకితమానసాః ।
నిద్రితాః ప్రతిబుద్ధాస్తే కి జాతమితి చాబ్రువన్ ౪౩
తదైవ తేన బాలేన సర్వజ్ఞేన వివర్తితా।
ఉదరం తస్య పృష్ఠే తు న్యధాయి ధర్షతా భృశమ్ ౪౪
చతుర్దశభువనజం భారం నిదధతాఽత్ర చ ।
నిరుద్ధశ్వాసవాయుః సోఽగాంని స్వాని వ్యచాలయత్ ౪౫
అస్రవద్రక్తమతులమస్య దేహాత్తథావిధాత్ ।
ఉడ్డానం కర్తుమారేభే నాశకత్కమఠస్తతః ౪౬
తతో గణా యయుః సర్వే యే తత్రాసన్సుషోషితాః।
కిమరిష్టం సముత్పన్నం ముహుర్భూశ్చలతే ను కిమ్ ౪౭
సఖ్యశ్చ బాలికాః సర్వాః పార్వతీం సేవితుం యయుః ।
ఉత్తిష్ఠ మాతర్బాలస్తే నీతః స్యాద్వా మృతోఽపి వా ౪౮
త్వరయా పార్వతీ యాతా ధావమానా బహిః సుతమ్ ।
దదర్శ నిశ్చలం గౌరీ సోత్థాపయితుముద్యతా ౪౯
భూగోలభారసదృశం మత్వా తస్థౌ విమానసా ।
తతో మమర్ద సహసా బాలస్తం స మమార చ ౨.౮౭.౫౦

తతః సా దదృశే దైత్యం దశయోజనమాయతమ్ ।
ప్రసారితముఖం కూర్మం వమన్తం రుధిరం బహు ॥౧
చూర్ణయామాస సహసాఽఽశ్రమాన్నానావిధాన్ద్రుమాన్ ।
తతః సా బాలమాదాయ స్తనపానం దదౌ ముదా ॥౨
న జ్ఞాయతేఽసురాణాం హి నానామాయాం ప్రకుర్వతామ్ ।
త్రిలోచనప్రసాదేన పునర్లబ్ధః తుతో మయా ॥౩
యతః కృతాన్తాద్బలవాన్నిహతః కమఠాసురః ।
సఖ్యశ్చ తద్గణాః ప్రాపుః పప్రచ్ఛుః క్షేమమర్భకే ॥౪
క్షేమమిత్యేవ తాన్గౌరీ నిజగాద ముదాన్వితా ।
తతో గణాః ఖణ్డశస్తం కృత్వా దూరతరం జహుః ॥౫
వవర్షుః పుష్పవర్షాణి తస్మిన్దేవగణాస్తదా ।
య ఇదం పరమాఖ్యానం శృణుయాచ్ఛ్రావయేత్తథా ॥౬
సర్వారిష్టవినిర్ముక్తః సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ ॥౭ (౩౮౮౭)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే కమఠాసురవధో నామ సప్తాశీతితమోఽధ్యాయః ॥౮౭॥

అధ్యాయ ౮౮ ప్రారంభ :-
వ్యాస ఉవాచ ।
అద్భుతాని చరిత్రాణి శ్రుతాని త్వన్ముఖామ్బుజాత్ ।
బ్రహ్మన్నఘౌఘహారీణి గుణేశేన కృతాని వై ౧
తథాపి శ్రోతుమిచ్ఛా నో నాపైతి సర్వవిత్తమ ।
అతో బాలస్య చరితం పునర్మే బ్రూహి సాదరమ్ ౨
బ్రహ్మోవాచ ।

శృణుష్వావహితో బ్రహ్మన్గణేశస్య కథాం పునః ।
స్రుతిరస్య చ పాపానాం సంహర్త్రీ ధర్మమోక్షదామ్ ౩
అష్టమే మాసి మధ్యాహ్నం గ్రీష్మర్తౌ గిరిజా కిల ।
ఊష్మణా పీడితాం గేహే సా యయౌ పుష్పవాటికామ్ ౪
అశోకాశ్చన్దనా యత్ర పనసామ్రబిభీతకాః ।
మాలతీచమ్పకాజాతీచించిణీపిచుమన్దకాః ౫
పారిజాతకవృక్షాశ్చ ఘనచ్ఛాయాసమన్వితాః ।
రమ్యం శీతజలం చారు సరః కమలమణ్డితమ్ ౬
తత్ర మంచకవర్యే సా సఖ్యానీతే శుభాస్తరే ।
సుష్వాప గిరిజా బాలయుక్తా నిఃశంకచేతసా ౭
సఖీభ్యాం వీజితా బాలవ్యంజనేనాశ్మముష్టినా ।
సుషుప్తిమగమద్యావత్తావద్దైత్యో మహాబలః ౮
తల్పాసుర ఇతిఖ్యాతో వాయురూపోఽవిశత్తతః।
మంచకాన్తర్గతః సోఽథ తేజ సాకం యయౌ దివమ్ ౯
తస్య శబ్దేన సంత్రస్తే తే సఖ్యౌ పతితే భువి ।
ఆక్రన్దం పరమం చక్రే పర్యంకస్థా తదా శివా ౨.౮౮.౧౦
వ్యోమస్థా పర్యదేవత్సా ధావ ధావేతి శంకర ।
కిం మయా వికృతం దేవ కిమర్థం మాముపేక్షసే ౧౧
అయం దైత్యోఽతిబలవాన్వ్యోమాక్రమ్య ప్రధావతి ।
పరహస్తగతాం కాన్తాం శక్తః కథముపేక్షసే ౧౨
అస్య పుత్రస్య యోగేన నానాదుఃఖమభూన్మమ ।
అస్మాద్దైత్యాన్మృతిర్మే కిం సపుత్రాయా వినిర్మితా ౧౩

అయమేవ న జాతశ్చేత్కథం బన్ధనమాప్నుయామ్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవామాక్రన్దనం శ్రుత్వా ఉమాబాలో మహామనాః ౧౪

తదా ముహుర్జగర్జాసౌ ఘనవద్గర్జయన్దిశః ।

చకమ్పే ధరణీ తేన ససముద్రవనాకరా ౧౫

తామద్రష్ట్వా తు శోచత్సు గణేషు ప్రమథాదిషు ।

పాదాఘాతేన బాలోఽథ మంచకం సమతాడయత్ ౧౬

బిభ్యుర్భూతాని సహసా శతధేవాభవన్నభః ।

మంచకః ఖణ్డశస్తేన భూత్వా నిపతితో భువి ౧౭

తతస్తల్పాసురో దృశ్యో జాతో బాలో దధార తమ్ ।

హస్తేనైకేన జననీం దధారాసౌ స్వలీలయా ౧౮

ఘనముక్తం తోయబిన్దుం చఞ్చ్వేవ చాతకః క్షణాత్ ।

స్కన్ధారూఢాం తు తాం కృత్వా శిఖాం వామేన తస్య చ ౧౯

తతస్తత్యాజ భూదేశే తం బాలః సహసా బలాత్ ।

పద్మాసనం దైత్యదేహే కృత్వా యోగీవ తస్థివాన్ ౨.౮౮.౨౦

స భూమౌ పతితో దూరాన్మర్దితో బలవత్తరమ్ ।

ప్రాణాంస్తత్యాజ దైత్యోఽథ వమన్నాస్యాదసృఙ్ముహుః ౨౧

స తు దృష్టో జనైర్దైత్య ఏకవింశతియోజనః ।

చూర్ణయన్వృక్షపాషాణానాశ్రమాం శరణాన్యపి ౨౨

తతో దృష్టో బాలకోఽసౌ గణః సఖిజనైరపి ।

ఊచుస్తే గౌరి బాలోఽయం రమతే కుశలీ బలీ ౨౩

సా తు భ్రాంత్యైవ నాజానాద్గగనం ధరణీం శిశుమ్ ।

మునయస్తామథోచుస్తే సావధానమనా సతి ౨౪
భవ దైత్యో హతస్తేన ధృత్వా రూపం మహత్తరమ్ ।
ఉన్మీల్య నయనే పశ్య పునర్బాలం శివం శుభమ్ ౨౫
క ఉవాచ ।
తద్వాక్యాత్ప్రతిబుద్ధా సాఽపశ్యద్దైత్యం చ బాలకమ్ ।
గౌర్యువాచ ।
విపరీతం మయా దృష్టం మూఢో బాలేన వా కథమ్ ౨౬
హతోఽనేన మహాదైత్య ఏకవింశతియోజనః ।
మాతౄణామృణముత్తీర్ణో బాలో మే జీవితప్రదః ౨౭
ఇత్యుక్త్వా బాలమాదాయ కారయామాస శాన్తికమ్ ।
దత్త్వా దానాని చ దదౌ స్తనపానం శిశోరపి ౨౮
దృష్ట్వా తే కౌతుకం తస్య ప్రశశంసుర్ముదాన్వితః ।
ఏతస్మిన్నన్తరే ఘోరం చక్రే శబ్దం మహాసురః ౨౯
దున్దుభేః సదృశం సోఽపి ఖ్యాతో దున్దుభినామతః ।
యస్య పాణితలాఘాతాద్ధరా చూర్ణత్వమాగతా ౨.౮౮.30
ఆచ్ఛాదితో దినమణిర్దేహేన గగనస్పృశా ।
గణబాలస్వరూపేణ గౌరీబాలం జుహావ సః ౩౧
ఇత ఏహి రమావోఽద్య సోఽపి యాతస్తదేవ తమ్ ।
స్వాంకం కృత్వా తు తం బాలం హాలాహలఫలం దదౌ ౩౨
అద్ధ్యద్ధీతి ఫలం బాలం శీఘ్రమిత్యబ్రవీచ్చ సః ।
దూరదేశాత్సమానీతం జన్మమృత్యుజరాపహమ్ 33
స తు జానన్దుష్టభావం ఫలం తజ్జగృహే తతః ।

అభక్షయదదయాచతన్ ఫలాన్తరమభీః పునః ౩౪

క ఉవాచ ।

అమృతం విషతాం యాతి విషం తత్తాం శివేచ్ఛయా।

ధృత్వా వక్షః స్థలం తస్య తత్క్షణాదుదతిష్ఠత ౩౫

తజ్జానునోర్న్యస్య పాదౌ కరాభ్యాం జగృహే శిఖామ్ ।

పరాభ్యాం శ్మశ్రుణీ గృహ్య దోలయామాస లీలయా ౩౬

ననర్త జానుభాగేఽస్య భూమణ్డలభరాన్వితః ।

స పీడిత ఉవాచాథ జానుభాగాదవాతర ౩౭

తవ భారేణ నృత్యేన మమ దేహోఽతిపీడితః।

ముంచ ముంచ గమిష్యామి స్వాలయం గిరిజాసుత ౩౮

క ఉవాచ ।

ఏవం సంప్రార్థిత స్తేన న మోచయతి బాలకః ।

ఉదతిష్ఠద్బలాద్దైత్యో భగ్నదేహస్తు పూర్వతః ౩౯

బలాచ్చకర్ష బాలోఽపి మూర్ధానమస్య తత్క్షణాత్ ।

కణ్ఠనాలాత్తచ్ఛిరోఽపి బాలహస్తగతం బభౌ ౨.౮౮.౪౦

రుధిరాక్తా మహీ సర్వా తత్క్షణం సమపద్యత ।

శిరఃకమలహస్తోఽసౌ ఖేలతే గిరిజాసుతః ౪౧

శోణితేన విలిప్తాంగే గణా మాత్రే న్యవేదయన ।

సా గత్వా పశ్యతి స్మాథ పుత్రం దృష్ట్వా తథావిధమ్ ౪౨

తచ్ఛిరో దూరతః క్షిప్త్వా వస్త్రేణ చ మమార్జ తమ్ ।

స్నాపయిత్వా స్వయం స్నాత్వా దదౌ స్తన్యం తదా ముదా ౪౩

తతః సఖ్యో గణాశ్చాపుః పప్రచ్ఛుః క్షమమభకమ్ ।

సోవాచ పరమం క్షేమ బాలకే శివభక్తితః౪౪
మరీచిరక్షణాచ్చాపి కుశలం మమ బాలకే ।
తతస్తే తం నిరాసుర్వై దూరతో దుష్టదానవమ్ ౪౫
తతో హర్షయుతా జగ్ముర్గణాః సఖ్యో నిజం గృహమ్ ।
పార్వతీ హర్షసంయుక్తా సబాలా ప్రావిశద్గృహమ ౪౬ (3౯33)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే మంచకాసురవధో నామాష్టాశీతితమోఽధ్యాయః ॥౮౮॥

అధ్యాయ ౮౯ ప్రారంభ :-
క ఉవాచ ।
తతస్తు దశమే మాసే త్రిముహూర్తాగతే రవౌ ।
కించిచ్చ రింగమాణోఽసౌ రమతే చ శివాసుతః ౧
పాదాభ్యాం చాలయన్వాపి గూఢం గూఢం చ భాషతే ।
లుణ్ఠతే నర్తతే చాపి రోదనం కురుతే చ తామ ౨
దృష్ట్వా శివాం చ సహసా పృష్ఠలగ్నో వ్రజత్యపి ।
దృష్ట్వా తథావిధం బాలం జహృషే పార్వతీ తదా 3
ఏతస్మిన్నన్తరే దృష్టో దైత్య ఆజగరాభిధః ।
వమదగ్నికణాన్దృష్ట్యా వజ్రాసారతనుర్దృఢః ౪
లలజ్జిహ్వో దీర్ఘదేహో గ్రసన్నివ మహాగిరిమ్ ।
ఉపవిష్టో ద్రుమతలే ద్వే జిహ్వే లాలయన్ముహుః ౫
తం బాలో బాలభావేన రింగీత్వా విదధార హ ।
స నినాయ చ శీఘ్రమాస్యాన్తః సహ తేన చ ౬
అన్తఃప్రవిష్టే ఓష్ఠౌ స న్యమీలయత వాయుభుక్ ।

నాపశ్యదంగణే బాలం గౌరీ విహ్వలమానసా ౭
అత్ర కీడన్స్థితో బాలః కేన నీతో హతో ను వా ।
శుశోచ పరమార్తాసౌ తతాడ మస్తకం నిజమ్ ౮
తావద్గణైర్నిషిద్ధా సా మా మాతర్విమనా భవ ।
బాలప్రభావో విజ్ఞాతః శతశో బలతత్తరః ౯
బాలస్తదుదరగతో వవృధే చ నిరుధ్య చ ।
శ్వాసం తస్య తు దైత్యస్య పుచ్ఛాన్తే సోప్యచాలయత్ ౨.౮౯.౧౦
ప్రాణవాయుస్తు నేత్రాభ్యాం రుధిరేణ వినిర్యయౌ ।
విదార్య దేహమస్యాసౌ బహిర్యాతోఽమ్బికాసుతః ౧౧
చిక్రీడ రుధిరార్ద్రాంగః కిం ను పుష్పితకింశుకః ।
తతో గణాస్తం నిరీక్ష్య లిహన్తం స్వాంగులిం శిశుమ్ ౧౨
ఉచ్చైరూచుర్గిరిసుతామయం బాలో వినిర్గతః ।
అస్యాస్యాన్మారయిత్వా తం దైత్యమాజగరం ఖలమ్ ౧౩
క ఉవాచ ।
తద్వ్యధానన్నరం బాలమాదాయ సత్వరం శివా ।
స్నాపయామాస సహసా లాలయిత్వా స్తనం దదౌ ౧౪
క్వ గతోఽసి క్షణో బాల త్వాం వినాబ్దత్వమాగతః ।
తతో దదర్శాజగరం విస్తీర్ణం శతయోజనమ్ ౧౫
భయానకముఖం దుష్టం వమన్తం రుధిరం బహు ।
పతితం వృక్షజాలాని పాతయిత్వా గృహాణి చ ౧౬
గౌర్యువాచ ।
అస్మిన్స్థలే కియన్తో ను భవేయుర్దైత్యరాక్షసాః ।

కియన్తో నిధనం ప్రాప్తా అస్య బాలస్య విక్రమాత్ ౧౭
తతస్తం చిక్షిపుః సర్వే గణా దూరే మహాసురమ్ ।
తతస్త్వేకాదశే మాసే ద్వారదేశే శివా యయౌ ౧౮
సఖీభిః పశ్యతీ బాలకౌతుకాని బహూన్యపి ।
కస్యచిద్వదనం బాలశ్చుమ్బతే చుమ్బయత్యపి ౧౯
ఆచ్ఛాదతే చక్షుషీ చ కస్యచిత్పృష్ఠగః స్వయమ్ ।
పిబతే మాతురన్యస్యాః స్తన్యం గత్వా బలాదసౌ ౨.౧౯.౨౦
ముఖమాచ్ఛాద్య వస్త్రేణ బిభీషయతి చాపరాన్ ।
ముఖం కేశాన్నాసికాం చ కర్షతే భూషణాన్యపి ౨౧
వదతే స్ఖలితాం వాణీం పరందృష్ట్వా స్వకాన్యపి ।
ఏతస్మిన్నన్తరే దుష్టో దానవః శలభాసురః ౨౨
బ్రహ్మాదీనామగమ్యోఽసౌ పర్వతస్కన్ధమణ్డలః ।
వ్యోమస్ఫోటిమహామూర్ధా నీలవర్ణో యథా ఘనః ౨౩
జపాకుసుమనయనో మేఘస్పృక్శృంగమణ్డలః ।
బాలాన్తికముపాయాతో గ్రసన్నివ జగత్త్రయమ్ ౨౪
తం ధర్తుం బాలకో యాతి యత్ర యత్ర స గచ్ఛతి ।
ఏవం తౌ సుచిరం కాలం భ్రమతః స్మ మహాజవౌ ౨౫
తతః శ్రాన్తోఽభవద్బాలో రుషాఽధావత్తదన్తికమ్ ।
దధార సహసా దైత్యం శలభం బలవత్తరమ ౨౬
సపక్షౌ స్ఫాలయామాస శ్యేనో హస్తగతో యథా ।
బాధతే చరణాఘాతైస్తం బాలం శలభాసురః ౨౭
ప్రసార్య నయనే క్రూరే పశ్యతీ స్మ తదా శిశుమ ।

ముముచే తం తదా బాలో దధార చ పునఃపునః ౨౮

దర్శయామాస జననీం ధరాపృష్ఠే వ్యపోథయత్ ।

శివో వాచ దయావిష్టా తం బాలం క్రూరమానసమ్ ౨౯

జీవఘాతో న కర్తవ్యో ముంచైనం ప్రాణినం శిశో।

బలాత్పునః శిలాపృష్ఠే హఠాచ్చిక్షేప బాలకః ౨.౮౯.30

స తదా శతధా జాతో నిపపాత చ భూతలే ।

గర్జయన్గగనం వృక్షాన్పాతయన్గృహతోరణాన 3౧

వమన్రక్తం బహు ముఖాద్దశయోజనవిస్తృతః ।

చూర్ణయన్నాశ్రమాన్వృక్షాంస్తతో మాతా నినాయ తమ్ 3౨

బాలం సంస్థాపయామాస ప్రాదాత్స్తన్యం చ భోజనమ్ ।

సఖ్యో నిరీక్ష్య తం బాలం మృతం దైత్యం తథావిధమ్ 33

సాధు సాధ్వితి తాః ప్రోచుస్తాం చ పర్వతకన్యకామ్ ।

గృహం వివేశ గిరిజా తాశ్చ సఖ్యో ముదాన్వితాః 3౪

చిక్షిపుర్దూరతో దైత్యం తదాజ్ఞావశగా గణాః ।

ముముచుః పుష్పవర్షాణి బాలం దేవగణాస్తదా 3౫ (3౯౬౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే శలభాసురవధో నామైకోననవతితమోఽధ్యాయః॥ ౮౯ ॥

అధ్యాయ ౯౦ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

తతో ద్వాదశమాసే తు గిరిజా సుతమద్భుతమ్ ।

ఉపవిష్టాలిభిః సార్ధమంకే కృత్వా స్వలంకృతమ్ ౧

కోటిసూర్యనిభం కోటిభూషణైశ్చ విరాజితమ్ ।
తతస్తస్యా మహానాసీదుత్సవో నృత్యదర్శనే ౨
బాలకానాం హరస్యాథ జ్ఞాత్వా వాంఛాం శిశుస్తదా ।
థేథీథేయీతి శబ్దేన ననర్త గిరిజాసుతః ౩
శ్రుత్వా తదీయం తం శబ్దం హరో నర్తితుమాగతః ।
శివం నృత్యన్తమాలోక్య ననర్త శ్రీవరోఽపి చ ౪
తత ఇన్ద్రాదయో దేవాస్తవ నర్తితుమాగతాః ।
స యథా నర్తతే బాలస్తేఽపి నృత్యన్తి తాదృశమ్ ౫
దర్శయన్తి తథా భావం స యథా దర్శయత్యపి ।
మనుష్యాః పశవో వృక్షా యక్షరాక్షసపన్నగాః ౬
మునయో మనవో భూపా భువనాని చతుర్దశ ।
ఏకవింశతిస్వర్గస్థాః సచేతనమచేతనమ్ ౭
బాలప్రభావాన్ననృతే బాలచ్ఛన్దేన భూతలమ్ ।
మునిపత్న్యో దేవపత్న్యో ననృతుర్గిరికన్యయా ౮
నూపురాణాం సించితేన క్షుద్రఘన్టారవేణ చ ।
పాదాఘాతస్య శబ్దేన దిశో విదిశ ఏవ చ ౯
గగనం పర్వతా ఆసన్నాదయుక్తాస్తదా మునే ।
చకమ్పే ధరణీ శేషో రవిశ్చన్ద్రశ్చ తారకాః ౨.౯౦.౧౦
తతో నృత్యస్యాతిశయం జ్ఞాత్వా గౌరీ న్యషేధయత్ ।
న చక్రే బాలకో వాక్యం యదా గౌరీసమీరితమ్ ౧౧
నూపురాఖ్యో మహాదైత్యో మహాకృష్ణతనుర్దృఢః ।
పాతాలచరణో వ్యోమసంస్పర్శిదృఢమస్తకః ౧౨

నూపురాన్తర్గతో దుష్టః సూక్ష్మరూపః శిశోరసౌ ।
స బాలస్తం బబన్ధాశు మాయయా బలవత్తరమ్ ౧౩
శృఙ్ఖలాభిశ్చతుర్ధన్తం యథా మదచ్యుతం గజమ్ ।
అంకే జగ్రాహ తం బాలం పునరేవాద్రికన్యకా ౧౪
తద్భారేణ పిపీడాథ భూభారేణ సమేన సా।
ఉవాచ వచసా గౌరీ కథం గురుతరో భవాన్ ౧౫
ఇదానీమేవ జాతోఽసి తస్మాదుత్తర మేఽజతః ।
మమ ప్రాణా గమిష్యన్తి తవ భారేణ బాలక ౧౬
క ఉవాచ ।
శ్రుత్వా మాతుర్వచో బాలః పీడితా సా భృశం తదా ।
ఉత్తతార బలాదంకాదుధావాఙ్ఘ్రియుగం శిశుః ౧౭
తతో నిసృత్య దైత్యోఽసౌ వ్యోమ్ని బభ్రామ పక్షివత్ ।
తమసాఽవ్యాపి భూః సర్వా తేన సంఛాదితే రవౌ ౧౮
సోఽకస్మాన్నిపపాతోర్వ్యా శతధా చాభవత్స్థలః ।
తత స్తే మునయో దేవాః పరమానన్దనిర్వృతాః ౧౯
తుష్టువుర్బాలరూపం తం పరమాత్మానమవ్యయమ్ ।
దేవర్షయ ఊచుః ।
న జానీమో వయం దేవ రూపాణి తవ యన్మహః ౨.౯౦.౨౦
లీలామాయాశ్చ వివిధా దైత్యదానవనాశికాః ।
చరణాత్త్యాజితో దైత్యో రవిమణ్డలలోపకః ౨౧
భ్రమిత్వా వ్యోమని భృశం పతితః శతధాఽభవత్ ।
సంహృత్య జీవసంఘాతాన్వృక్షానాశ్రమపర్వతాన్ ౨౨

తవ నృత్యం తతో వీక్ష్య సర్వే నృత్యం ప్రచక్రిరే ।

క ఉవాచ ।

తతస్తే పుపుజుః సర్వే తం బాలం విశ్వరూపిణమ్ ।

నృత్యోత్సవే నివృత్తే తు గౌతమాదీన్విసృజ్య సా ౨౩

పార్వతీ బాలమాదాయ లాలయిత్వా స్తనం దదౌ।

స్త్రియ సర్వా విసృజ్యాథ వివేశ నిజమన్దిరమ్ ౨౪

తతః పునః కదాచిత్స మునిబాలైః సమన్వితః ।

గృహాద్బహిః క్రీడనార్థం యయౌ చిక్రీడ లీలయా ౨౫

మల్లయుద్ధం చ తే చకుర్ద్వన్ద్వశోఽనేకధా బహు ।

పాతయామాసురాగృహ్య శిఖాయాం తే పరస్పరమ్ ౨౬

జఘ్నుః శిరః శిరోభిశ్చ జానుభిర్జానునీ తథా ।

కూర్పరం కూర్పరేణైవ చరణం చరణేన చ ౨౭

రురుహుః పృష్ఠభాగం తే స్కన్ధభాగం పరస్పరమ్ ।

లత్తాప్రహారాన్నిర్జఘ్నురుదరే మస్తకేఽపి చ ౨౮

కేచిచ్చ పుపుజుర్బాలం గన్ధపుష్పాక్షతాదిభిః ।

కేచిన్నీత్వాశ్రమపదం భోజయామాసురన్ధసా ౨౯

నమశ్చక్రుః పదయుగం కేచిన్మాలాం దదుః శుభామ్ ।

అవిపుత్రస్వరూపేణ దైత్యః సిన్ధుప్రణోదితః ౨.౯౦.౩౦

యం దృష్ట్వా భయమభ్యేతి దణ్డపాణిర్భయానకః ।

స్వబలేన జఘానారీంస్తీక్ష్ణధారనఖో బలీ ౩౧

బిరుదం బాహుదేశే స జిత్వా సర్వాన్బబన్ధ హ ।

విశాలాక్షో బృహచ్ఛృజగో మహాగోత్రవిదారణః ౩౨

పుచ్ఛాఘాతేన జీవానాం యశ్చక్రే నాశనం ఖలః ।
ఉన్మూలయామాస ద్రుమాఞ్శృఙ్గాఘాతేన పతంతాన్ ३३
పృష్ఠలగ్నో మనుష్యాణాం బలాన్మారయతే బలీ ।
స యయౌ పార్వతీబాలం హన్తుకామో మహాసురః ३४
పృష్ఠతో ధావయిత్వా స యావన్మారయతే తు తమ్ ।
దధార శృఙ్గయోర్బాలో హస్తాభ్యాం తావదేవ హి ३५
రురోహ చ స తత్పృష్ఠే హయపృష్ఠే యథాఽర్భకః ।
తతో మునిసుతాః కేచిత్పుచ్ఛం ధృత్వా వ్యకర్షయన్ ३६
కేచిద్దణ్డైశ్చ లగుడైర్నిజఘ్నుర్దైత్యపుంగవమ్ ।
సోఽవమత్య తు తాఞ్ఘ్నే పుచ్ఛాన్తేన స సత్వరమ్ ३७
నిపేతుస్తే తదా భూమౌ పుచ్ఛాఘాతేన పీడితాః ।
దృష్ట్వా తస్య బలం బాలోఽవతరచ్చ దధార తమ్ ३८
ఆస్ఫాలయత్తదా పృష్ఠం భ్రామయిత్వా చిరం తు తమ్ ।
సహస్రధా విశీర్ణాంగో మమార సహసాఽసురః ३९
అన్త్యశబ్దేన తస్యాథ బిభాయ భువనత్రయమ్ ।
వమన్రక్తం బహు ముఖాత్ప్రసార్య వికృతం ముఖమ్ ૨.९०.४०
తతో బాలా మునీనాం తేఽకథయన్నచలోద్భవామ్ ।
అనేన నిధనం నీత అవిజేయో మహాసురైః ४१
నిహన్తుం నః సమాయాతః క్రీడతా బలశాలినా।
క ఉవాచ ।
అమ్బా నిరీక్ష్య నిహతం మహాదైత్యం సుతం చ తమ్ ४२
ఆశ్చర్యం పరమం కృత్వా నినాయ నిజమన్దిరమ్ ।

దధ్యోదనం భ్రామయిత్వా బాలోపరి జలేన హ ౪౩
తత్యాజ దూరతో గేహాత్స్నానపానం తతో దదౌ ।
తాని ఖణ్డాని దైత్యస్య తత్యజుర్దూరతో గణాః ౪౪
మునయో మునిపత్న్యశ్చ మునిబాలాః స్త్రియోఽపి చ ।
ప్రశశంసుః సుతం గౌర్యా దేవాః పుష్పాణి తత్యజుః ౪౫
ఆశిషోఽపి దదుర్విప్రా నృత్యన్తే స్మాప్సరోగణాః ౪౬ (౪౦౧౪)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డేఽవిజయవధో నామ నవతితమోఽధ్యాయః ॥౯౦॥

అధ్యాయ ౯౧ ప్రారంభ :-
క ఉవాచ ।
తతో ద్వితీయే వర్షే స బాలో బాలైరసంఖ్యకైః ।
చిక్రీడ వాటికామధ్యే నానాద్రుమలతాకులే ౧
ఫలాని భక్షయామాస ఖర్జూరీపనసాని చ ।
దదౌ తేభ్యోఽతిబలాత్స పాతయిత్వా బహూన్యపి ౨
కూటో నామ మహాదైత్యః కూటమాయాకరః ఖలః ।
తత్తృషాకాలమాజ్ఞాయ వాపికాయాం విషాణి సః ౩
లోడయామాస దుర్బుద్ధిః సర్వేషాం హి జిఘాంసయా ।
యేషాం తు స్పర్శమాత్రేణ మ్రియన్తే ప్రాణినః క్షణాత్ ౪
యదుత్థవాయునా స్పృష్టా నిపతన్తి ఖగా భువి ।
తతః కూటో గతస్తత్ర తస్థౌ నాశదిదృక్షయా ౫
తత స్తే బాలకాః పాతుమజ్ఞానాత్తు జలం యయుః ।
పపుః సర్వే స్వచులకైరఞ్జలీభిశ్చ కేచన ౬

మృతాన్మత్వాన్యనన్సమాదాయ బహిర్యాతా మృతాస్తదా ।
రక్షకో గ్రామమధ్యే తు ఘోషయామాస తన్మృతిమ్ ౭

తతో మహారవం కృత్వా తత్రాయుః సర్వనాగరాః ।
ఘ్నన్తః పాణితలైర్వక్షః పాషాణైరపరే శిరః ౮

హాహాకారో మహానాసీత్వంవధూయోషితామపి ।
తేషామాక్రన్దనం శ్రుత్వా శివాయా అపి బాలకః ౯

అజీవయద్దృష్టిపాతైః సర్వాంస్తాన్పురబాలకాన్ ।
క్రూరదృష్ట్యా కూటదైత్యం మృతం భూమౌ న్యపతయత్ ౨.౯౧.౧౦

పంచయోజనవిస్తీర్ణా చూర్ణితాం తేన వాటికామ్ ।
దదృశుర్నాగరాః సర్వే కతిచిచ్చ పలాయితాః ౧౧

సోఽజీవయజ్జలచరాన్నిర్విషాం వాపికాం వ్యధాత్।
స్వం స్వం బాలం సమాదాయ సర్వే తే స్వాలయం యయుః ౧౨

ప్రశశంసుః శివా బాలం నినిన్దుర్నాస్తికాః ఖలాః ।
అస్య సంగాదరిష్టాని నశ్యన్తీతి పరేఽబ్రువన్ ౧౩

తతస్తృతీయవర్షే తు ప్రాతఃకాలేఽద్రిజాసుతః ।
వంచయిత్వా బహిర్యాతో మునిబాలాస్తమన్వయుః ౧౪

అహోరాత్రవియోగేన పరస్పరమథాశ్లిషన్ ।
త ఊచుర్నిశి దేవ త్వా స్వప్నే పశ్యామ సర్వదా ౧౫

రాత్రిర్యుగసమా దేవ జాయతే త్వామపశ్యతామ్ ।
ఇదానీం త్వాం నిరీక్ష్యైవ ప్రసన్నాః స్మోఽఖిలా వయమ్ ౧౬

క్రీడామోఽద్య మహాసత్త్వం ద్వన్ద్వీభూయ యథాసుఖమ్ ।
తతోఽర్ధం ఏకతో భూత్వా పరేఽర్ధే పరతోఽపి చ ౧౭

అభ్యఘ్నన్పంకగోలేన నాదయన్తోఽథ రోదసీ।
ఆహ్లాదేనాథ యుధ్యన్తో వికర్షన్తః పరస్పరమ్ ౧౮
రమన్తస్తే యయుర్దూరమాశ్రమం కస్యచిన్మునేః।
సరోవరే తత్ర రేముర్యోజనాయతవిస్తరే ౧౯
సిచ్చన్తోఽఞ్జలిభిర్వారి ద్వన్ద్వీభూతా యథా పురా।
నిమజ్య స్కన్ధమారుహ్య మజ్జయన్తో బలాత్పరమ్ ౨.౯౧.౨౦
తతో దైత్యో మత్స్యరూపీ తేషు క్రీడారతోఽభవత్।
ఆస్ఫాలయన్కరాఘాతైస్తజ్జలం తేషు పుచ్ఛతః ౨౧
కలుషాత్తజ్జలాద్భంగాజ్జగ్ముస్తీరం ముహుర్ముహుః।
తీరే దృష్ట్వాఽద్రిజాపుత్రం మత్స్యస్తన్నికటం యయౌ ౨౨
వ్యాదాయ వదనం దధ్రే తదంఘ్రీ విచకర్ష చ।
నినాయ ధావ ధావేతి క్రోశయన్తం మహాజలే ౨౩
నిమజ్య స జలే తేన చిరకాలం మహాసురః।
అరోదిషుర్మునిసుతా మగ్నం వీక్ష్యాద్రిజాసుతమ్ ౨౪
హాహాకారం ప్రకుర్వన్తః కరపృష్ఠోష్ఠసంయుతమ్।
కేచిద్గత్వా సరో రమ్యం పశ్యన్తో దదృశుర్న తమ్ ౨౫
భవానీతాడనాద్భీతాః కేచిద్బాలాః పలాయితాః।
కేచిత్తే బాలకా గత్వాఽశంసన్మగ్నం శిశుం చ తమ్ ౨౬
సర్వాన్నః క్రీడతో హిత్వా నీతో మత్స్యేన బాలకః।
క ఉవాచ।
శ్రుత్వా తద్వచనం గౌరీ మూర్చ్ఛితా పతితా భువి ౨౭
ముహూర్తాచ్చేతనాం లబ్ధ్వా రోదమానా యయౌ బహిః।।

ముంచన్తీ నేత్రజం వారి మస్తకాత్పతితాంచలా ౨౮
స్ఖలన్తీ నిఃశ్వసన్తీ చ పతన్తీ ధరణీతలే ।
సఖ్యస్తామన్వయుః కాశ్చిద్ధిత్వా కార్యాణి సత్వరాః ౨౯
సరస్తీరం శీఘ్రతరమాగతా సఖిభిః సహ।
మునయస్తముదన్తం చ శ్రుత్వా యాతాః సరః ప్రతి ౨.౯౧.30
అగాధేఽమ్భసి తే కేచిన్మగ్నా నాపురుమాసుతమ్ ।
తామూచుర్జననీం కేచిన్మగ్నా నో బాలకా జలే 3౧
తైః పునర్న చ దృష్టశ్చ మత్స్యోదరగతః సుతః ।
రోదనం పునరారేభే గౌరీ శ్రుత్వా తు తద్వచః 3౨
ఉమోవాచ ।
మమ ప్రాణా గమిష్యన్తి వినా తం సర్వసున్దరమ్ ।
అతిక్లేశేన సంలబ్ధమతిపౌరుషమీశ్వరమ్ 33
చరాచరగురుం మాయాతీతం మాయావినం పరమ్ ।
అనన్తకోటిబ్రహ్మాణ్డనాయకం విశ్వసంభవమ్ 3౪
లలాటం నిజఘానోరో వారంవారం కరేణ సా ।
రురుదుర్మునయో వీక్ష్య రుదతీం తాం తథావిధామ్ 3౫
తతః కారుణికో దేవో నిశమ్య కరుణం వచః ।
స్వయమణ్డజరూపోఽభూద్యుయుధాతే పరస్పరమ్ 3౬
తదాఘాతేన జలజా మృతాస్తీరే నిపేతిరే।
దంష్ట్రాభ్యాం దంశతః స్మోభౌ ఘ్నతః స్మ పుచ్ఛఘాతతః 3౭
ఉదరం స్వోదరేణైవ పృష్ఠం పృష్ఠేన జఘ్నతుః ।
ఏవం చిరతరం యుద్ధం కృత్వా దారుణమోజసా 3౮

మత్స్యరూపం గుణేశోఽథ బలాజ్జఘ్నే ముఖే ముఖమ్ ।
భగ్నాస్యో భగ్నదర్పోఽసౌ భగ్ననేత్రోఽభవచ్చ సః ౩౯

పపాల జలమధ్యే స పృష్ఠేఽగాత్స ఉమాసుతః ।
యత్ర యత్ర యయౌ సోఽథ తత్ర తత్రాప్యసౌ యయౌ ౨.౯౧.౪౦

క్వచిల్లీనం తు తం దృష్ట్వా పుచ్ఛాఘాతైరతాడయత్ ।
తత్పుచ్ఛం తు ముఖే ధృత్వా గుణేశో బహిరానయత్ ౪౧

చుచూర్ణ నిజభారేణ గతాసుం విససర్జ సః ।
త్యజన్తం రుధిరం వక్త్రాన్నదన్తం బలవత్తరమ్ ౪౨

తేన శబ్దేన మహతా చకమ్పే భువనత్రయమ్ ।
నిర్యయౌ జలమధ్యాత్స లిలింగం పార్వతీం తదా ౪౩

ఆనన్దమగ్నా గౌరీ తం స్తనపానం ముదా దదౌ ।
మామపృష్ట్వాథ కుత్ర త్వం గతోఽసి బాలకైః సహ ౪౪

యద్యదాయాతి విఘ్నం తే తత్తద్దైవాద్వినశ్యతి ।
మరీచే రక్షణాచ్ఛమ్భోః కృపయా జగదీశితుః ౪౫

కురుషే కిం చపలతాం రక్షితవ్యః కథం మయా ।
త్వద్వియోగాన్మమ ప్రాణా గమిష్యన్తి ప్రియార్భక ౪౬

క ఉవాచ ।

తతో మునిగణాః ప్రోచుస్త్వాం వినా దుఃఖితా వయమ ।
ఇదానీం పునరానన్దం ప్రాప్తాస్త్వద్దర్శనాద్విభో ౪౭

పూపూజుర్మునయో నానాద్రవ్యైః సఖ్యః స్త్రియోఽపి చ ।
నమస్కృత్య గుణేశం తం ప్రార్థయన్సర్వ ఏవ తమ్ ౪౮

వయం త్వదీయా దేవేశ న నస్త్యక్తుం త్వమర్హసి ।

తతోమా బాలమాదాయ యయౌ స్వస్థానముత్తమమ్ ౪౯
అనన్తరం గణాః సఖ్యో మునయో హర్షనిర్భరాః ।
మార్గమధ్యే పరః శైలనామా దైత్యో మహాబలః ౨.౯౧.౫౦
సర్వశత్రుహరో నక్రదృఢాంగో ఽశనినాశనః ।
గిరీణాం యస్య శబ్దేన దారణం జాయతే క్షణాత్ ౫౧
మార్గం నిరుధ్య సహసా సంస్థిరో రోదసీ స్పృశత్ ।
ద్వియోజనమస్తకోఽసావధో ద్వాదశయోజనః ౫౨
సరస్తడాగా వృక్షాశ్చ లతా యత్ర విభాన్తి చ ।
క్రీడన్తి సింహశార్దూలా వారణా యక్షరాక్షసాః ౫౩
సర్వే తే విహ్వలాః ప్రోచుః కిమిదం విఘ్నముత్థితమ్ ।
తదన్తికే స్థితా గౌరీ తేఽపి సర్వే స్థితాస్తదా ౫౪
తత స్తే మునయః ప్రోచుః కదా ద్రక్ష్యామ యోషితః ।
అపత్యాని గుణేశస్య కదా స్యాదత్ర విక్రమః ౫౫
గమిష్యతి వథా హోమకాలోఽయం నః స్వధాక్రియాః ।
గౌరీ జగాద తాన్సర్వాన్మా ఖేదం కర్తుమర్హథ ౫౬
మమాపి చిన్తా సంప్రాప్తా శంకరస్య హి జాయతే ।
క ఉవాచ ।
శ్రుత్వా వాక్యాని తాన్యాశు గుణేశో బుద్ధిమత్తరః ౫౭
ప్రగృహ్య తు విరాడ్రూపం శ్వాసమాత్రానిరాకరోత్ ।
దదృశుర్న చ తద్రూపం మోహితా మునయోఽపి తే౫౮
తచ్ఛ్వాసయోగాత్స గిరిర్బభ్రామ గగనే తదా ।
ఆశ్చర్య పరమం ప్రాప్తాః సర్వే తే తం ప్రశంసిరే ౫౯

వాత్యాగతం యథా పత్రం తతోఽసౌ పనితో భువి ।
సహస్రధాఽభవచ్చైలః పునర్వృక్షానచూర్ణయత్ ౨.౯౧.౬౦
తతస్తే మునయః ప్రోచుః సాధు సాధు గుణేశ్వర ।
దూరికృతమరిష్టం నః స్వాశ్రమస్థా వయం సుఖమ్ ౬౧
వసామస్త్వత్ప్రసాదేన స్వస్వకర్మరతా భృశమ్ ।
క ఉవాచ ।
ఏవముక్త్వా చ నత్వా చ పృష్ట్వా సంపూజ్య తం యయుః ౬౨
పార్వతీ చ తమాదాయ వివేశ నిజమన్దిరమ్ ।
సఖ్యశ్చ మునిపత్న్యశ్చ పృష్ట్వా తాం స్వగృహం యయుః ౬3
ఇదం యః శృణుయాన్మర్త్యః సర్వత్ర సుఖమాప్నుయాత్ ।
ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం సర్వత్ర విజయం తథా ౬౪ (౪౦౭౮)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే వత్సశైలాసురవధో నామైకనవతితమోఽధ్యాయః ॥౯౧॥

అధ్యాయ ౯౨ ప్రారంభ :-
క ఉవాచ ।
తతః కదాచిద్గిరిజా ప్రాతః స్నాత్వా త్వరాన్వితా।
సుప్తే బాలే చతుర్వర్షే లింగపూజాం చకార సా ౧
వామహస్తే నిధాయైవ పార్థివీం మూర్తిముత్తమామ్ ।
స ఉత్థాయ రుదన్స్తన్యం యయాచే హఠతత్పరః ౨
క్షణం తిష్ఠ క్షణం తిష్ఠేత్యేవం మాతా న్యషేధయత్ ।
స రుషాఽపాతయన్మూర్తిం తద్ధస్తాద్ధస్తఘాతతః । 3
తం చ సా హస్తఘాతేన జఘాన దృఢ రోషతః ।

స రుషా పునరాగత్య దదంశాంగులిముల్బణమ్ ౪
ముంచ ముంచ మమ ప్రాణా గమిష్యన్తీతి సాఽబ్రవీత్ ।
దష్టామంగులిముత్సృజ్య పపాల దూరతోఽర్భకః ౫
అస్రవద్రుధిరం తస్యా అంగులేర్బహులం భువి ।
యథా క్షీరకర్మవృక్షాదృఢాఘాతేన పీడితాత్ ౬
తతో యష్టిం సమాదాయ తాడితుం సా సుతం యయౌ ।
ధావయిత్వా దధారైనం దదర్శ శివరూపిణమ్ ౭
పంచవక్త్రం దశభుజం త్రినేత్రం శేషశోభితమ్ ।
త్రిశూలం డమరుం భస్మరుణ్డమాలాం చ బిభ్రతమ్ ౮
వసానం చర్మణీ హస్తివ్యాఘ్రయోః శశిశేఖరమ్ ।
దృష్ట్వేత్థం లజ్జితా యష్టిం తత్యాజాధోముఖీ శివా ౯
పురో వా మన్దిరం వాపి గన్తుం సా నాశకత్తదా ।
తచ్చిన్తాం స పరిజ్ఞాయ బభూవార్భకరూపవాన్ ౨.౯౨.౧౦
క్రీడతే మునిపుత్రేషు మునిబాలస్వరూపవాన్ ।
అన్వయాద్గిరిజా బాలం నాపశ్యత్తేషు తం సుతమ ౧౧
పప్రచ్ఛ తాన్మునిసుతాన్మమ బాలః కుతో గతః ।
దష్ట్వాంగులీం మదియాం తు పపాల చపలోఽర్భకః ౧౨
త ఊచుర్మునిపుత్రాస్తామితో యాతోఽర్భకస్తవ ।
తతో జగామ గిరిజా పురతః పురతోఽపి చ ౧౩
విశీర్ణకబరీభారా శ్రమఘర్మసమన్వితా ।
ఇతస్తతో ధావమానా స్రస్తవస్త్రాంచలా శివా ।
తస్యాః శ్రమం స విజ్ఞాయ యయౌ పూర్వస్వరూపవాన్ ౧౪

తదన్తికం దధారైనం హస్తాభ్యాం గిరిజా దృఢమ్ ।
స్వీయాంచలేన త బద్ధ్వా యయౌ హృష్టా స్వమన్దిరమ ౧౫
ఉవాచ రోషాత్సమ్యక్త్వం మమ హస్తే సమాగతః ।
అపస్మారాతిచపల మారయిష్యేఽధునా భృశమ్ ౧౬
శమ్భవే వా నివేదిష్యే స త్వాం వా తాడయిష్యతి ।
శ్రుత్వేత్థం వచనం మాతుర్లులుణ్ఠ ధరణీతలే ౧౭
నిఃసృతం బన్ధనం జ్ఞాత్వా పపాల త్వరయా పునః ।
పునర్ధావతి సా పృష్ఠే దుఃఖితా భృశవిహ్వలా ౧౮
ఏతస్మిన్నన్తరే దుష్టో దానవః కర్దమాసురః।
ద్విజరూపధరో మాలాం దధానో దక్షిణే కరే ౧౯
కమణ్డలుం వారిపూర్ణం భస్మోద్ధూలితవిగ్రహః ।
అరుణార్కనిభే వస్త్రే వసానో మాయికో భృశమ్ ౨.౯౨.౨౦
స ఊచే వచనం బాలం కిమర్థం త్వం పలాయసే ।
త్వద్భీతేర్వారణం సద్యః కరిష్యేఽహం న సంశయః ౨౧
నేష్యే త్వాం యత్ర తే మాతా న జానీయాత్కథంచన ।
న చ కాలభయం తత్ర న చాన్యద్భయమణ్వపి ౨౨
క ఉవాచ ।
తమువాచార్భకో భీతస్తథా కురు యథా మమ ।
న పశ్యేజ్జననీ తాతః శరణం త్వాముపాగతః ౨౩
ఏవం వదతి యావత్తు యయౌ బాలస్వభావతః ।
గిగీల తావదేవాసౌ తం దుష్టః కర్దమాసురః ౨౪
రమ్భాఫలస్య పక్వస్య ఖణ్డం కోమలమర్భకమ్ ।

తత్పాదపద్మచిహ్నాని భమౌ దృష్ట్వా యయౌ శివా ౨౫
ద్విజం దదర్శ పురతోఽపృచ్ఛత్తం చ తతోఽర్భకమ్ ।
స్వామింస్త్వయా మమ సుత ఇతో గచ్ఛన్నిరీక్షితః ౨౬
ఇమాని పదపద్మాని చిహ్నయుక్తాని పశ్య భోః ।
ఇదానీం ధావమానః స కుత్ర గుప్తోఽభ వద్ద్విజ ౨౭
తతస్తామబ్రవీద్విప్రో దుఖితాం తద్వియోగతః।
ద్విజ ఉవాచ ।
కిం నః ప్రయోజనం మాతస్తనయేన తవానఘే ౨౮
ఉదాసీనతయా మాతస్తిష్ఠతామీశచేతసామ్ ।
తథాపి నైవ దృష్టస్తే తనయః క్వాపి శైలజే ౨౯
తనయః కిం త్వయా దేవి మదధీనః కృతోఽభవత్।
క ఉవాచ ।
ఏవం వదతి తస్మింస్తు దుఃఖితాం వీక్ష్య శైలజామ్ ౨.౯౨.30
ఆవిరాసీన్నిర్వికారస్తన్ముఖాత్ స గుణేశ్వరః ।
సా ప్రాహ తనయం దృష్ట్వా కథం మిథ్యా బ్రవీషి రే 3౧
తవైవ నికటే పుత్రో దృష్టోఽయం గోపితస్త్వయా।
సన్తః ప్రాణాత్యయే ప్రాప్తే న భాషన్తేఽనృతం క్వచిత 3౨
క ఉవాచ ।
ఇతి తస్యా వచః శ్రుత్వా స దైత్యో దీర్ఘదేహవాన్ ।
వ్యోమస్పృజమస్తకో బాలమాదాయ నిర్యయౌ తతః 33
తతః సా పృష్ఠతో లగ్నా క్రన్దన్తీ తనయం శివా ।
గుణేశోఽపి తతో దధ్రే తస్మాద్దీర్ఘంతరం వపుః 3౪

దృష్ట్వా దుఃఖం జనన్యాస్తు ప్రశోచన్త్యా ముహుర్ముహుః ।
తద్దేహం శతధా కృత్వా చుచూర్ణాఙ్ఘ్రివిఘాతతః ౩౫
పతమానోఽపి తద్దేహశ్చూర్ణయామాస శాఖినః ।
జనన్యా అగ్రతస్తస్థౌ సంహృత్యైవం తు దానవమ్ ౩౬
గుణేశో మునయో దేవాస్తత్రాన్యేఽథ సమాగతాః।
ఊచుస్తాం పార్వతీం విఘ్నాః కియన్తోఽస్య భవన్తి హి ౩౭
త ఏవ నాశమాయాన్తి తవ పుణ్యాత్సురేశ్వరి ।
సర్వైస్తైః పూజితం బాలం గృహీత్వా స్వకటౌ శివా ౩౮
గృహం జగామ తైస్తాభిర్హర్షనిర్భరమానసా ।
పురామరగణాంజ్జిత్వా గరుత్మానమృతం యథా ౩౯
ఉత్తతార శివా బాలం స్వాంగణే కటిదేశతః ।
స తు మూర్చ్ఛాగతో లుంఠన్ధరణ్యాం చ పునః పునః ౨.౯౨.౪౦
వారం వారం దదౌ జృమ్భాం ప్రసార్య ముఖపంకజమ్ ।
కిం జాతమధునైవాస్య ధావయిత్వా యయౌ శివా ౪౧
ముఖమధ్యే దదర్శాస్య విశ్వం విశ్వస్వరూపిణః ।
సప్తద్వీపాం వసుమతీం పురగ్రామవనాకరాన్ ౪౨
బ్రహ్మాణం భాస్కరం శేషం విష్ణుం పర్వతసాగరాన్ ।
గన్ధర్వాన్యక్షరక్షాంసి మునిపక్షిగణానపి ।
నదీవాపీతడాగాని మనూనష్టౌ వసూనపి ౪౩
శశిసూర్యానలోడూని సచేతనమచేతనమ్ ।
పాతాలాన్యపి సప్తాని స్వర్గానప్యేకవింశతీన్ ౪౪
ఏవం త్రిభువనం దృష్ట్వా ముమూర్చ్ఛ గిరిజా తదా ।

నిమీల్య నయనే భ్రాన్తా ముహూర్తద్వయమాస్థితా ౪౫

శివం సస్మార మనసా సావధానా తతోఽభవత ।

యథా పూర్వస్థితం బాలం పశ్యతి స్మ పురఃస్థితమ్ ౪౬

తతస్తం పరితుష్టావ తత్ప్రసాదప్రసన్నధీః ।

పార్వత్యువాచ ।

పరమాత్మా త్వమేవాసి చరాచరగురుర్భవాన్ ౪౭

చిదానన్దఘనో నిత్యో నిత్యానిత్యస్వరూపవాన్ ।

త్వత్కుక్షౌ పరిదుష్టాని భువనాని చతుర్దశ ౪౮

దేవా యక్షాశ్చ రక్షాంసి సరితో వృక్షసంచయాః ।

సర్వం చరాచరం దృష్టం మయా వక్తుం న శక్యతే ౪౯

భ్రాన్తాఽహం పతితం భూమౌ సావధానా శివస్మృతేః ।

జాతాఽహం బాలరూపేణాపశ్యం త్వాం ప్రాకృతం శిశుమ ౨.౯౨.౫౦

క ఉవాచ ।

ఏవం స్తువత్యాం తస్యాం తు మాయామావిశ్చకార సః ।

లాలయిత్వా కటౌ గృహ్య స్తనపానం దదౌ శివా ౫౧

గృహం ప్రవిష్టా గిరిజా గృహకార్యరతాఽభవత్ ।

మునయో మునిపత్న్యశ్చ యయుః స్వం స్వం నివేశనమ్ ౫౨

ఇదమాఖ్యానకం శ్రుత్వా సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ౫౩ (౪౧౩౧)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే విశ్వరూపదర్శనం నామ ద్వినవతితమోఽధ్యాయః ॥౯౨॥

అధ్యాయ ౯౩ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

తతస్తు పంచమే వర్షే ప్రవృత్తే మునిబాలకాః ।
ఉషఃకాలే గుణేశస్య సమాగమ్య గృహం ప్రతి ౧
ప్రాతఃకాలే కథం శేషే ప్రోత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ హే సఖే ।
ఉత్థాపయ నిజం బాలమిత్యూచుస్తే శివామపి ౨
తానువాచ శివా వాక్యం నిద్రా మే న సమాగతా ।
క్రీడాయామేవ సక్తానాం చపలానాం దివానిశమ్ ౩
కథం యాహీత్యనుదితే నిర్లజ్జా మూఢభావత ।
త ఊచుః ।
మాతర్న తవ వాక్యేన కోపో నో జాయతే క్వచిత్ ౪
వయం తే బాలకాః కిం న త్వం వా నో జననీ న కిమ్ ।
అస్మింస్తవ శిశౌ సక్తం సర్వేషాం మానసం సదా ౫
ఏనం పశ్యామ పురతో దివానక్తం నిరన్తరమ్ ।
వినైనం చ సమాధానం న నశ్చేతసి జాయతే ౬
శ్రుత్వా వాక్యాని తేషాం తు ప్రోదతిష్ఠత్తదా శిశుః ।
లిలింగ బహిరాగత్య గుణేశస్తైః పరస్పరమ్ ౭
యయుర్బహిర్ముదా యుక్తా ధృత్వా హస్తాన్పరస్పరమ్ ।
ద్విభాగీభూయ చిక్రీడుర్నానాయుద్ధవిచేష్టితైః ౮
మస్తకం మస్తకేనైవ వక్షసా వక్ష ఏవ చ ।
బాహుభ్యాం చైవ బాహూ చ నిజఘ్ను స్తే పరస్పరమ్ ౯
జలేన రజసా చైవ కన్దుకైర్ముష్టిభిస్తథా।
కర్దమైర్గోమయైః కేచిదాన్దోలనవికర్షణైః ౨.౯౩.౧౦
కోలాహలం ప్రకుర్వన్తః శృంగవంశరవానపి ।

దైత్యభూతా జయం ప్రాపుర్దేవభూతాః పరాజయమ్ ౧౧
ఏవం యుధ్యత్సు తేష్వేవం ఖడ్గనామా మహాసురః ।
ఆయయావుష్టరూపేణ విశాలేన నభస్పృశా ౧౨
పుచ్ఛవాతేన మహతా పతితా వృక్షసంచయాః ।
శూలదన్తో లలజ్జిహ్వః పాదేనామర్దయన్దిశః ౧౩
స మహాన్తం రవం కృత్వా తమధావద్గుణేశ్వరమ్ ।
ప్రతిశబ్దేన సహసా నాదయన్విదిశో దిశః ౧౪
తం దృష్ట్వా విద్రుతాః సర్వే మునిపుత్రా భయాతురాః ।
ధావ ధావేతి తం బాలం చుక్రుశుః కేచిదర్భకాః ౧౫
తేషామాక్రన్దితం శ్రుత్వా సహసా స గుణేశ్వరః ।
కృత్వా మహత్తరం రూపముడ్డీయ తం జఘాన హ ౧౬
ముష్టిఘాతేన శిరసి వజ్రేణేవ మహాచలమ్ ।
స భిన్నహృదయో దుష్టో వమన్రక్తం ముఖాద్బహు ౧౭
కృత్వా ఘోరం మహాశబ్దం పతితో ధరణీతలే ।
విచాల్య చరణగ్రీవామాక్రన్ద్య చ పునః పునః ౧౮
స్వీయం దేహం సమాస్థాయ తత్యాజ జీవితం క్షణాత్ ।
దశాష్టయోజనాయామః పాతయన్వృక్షసంచయాన్ ౧౯
ఉదుద్ధూల రజో భౌమం గగనం ప్రావృతం క్షణాత్ ।
తద్దేహపాతాత్పతితా జన్తవోఽథ పతత్రిణః ౨.౯౩.౨౦
తం తథా పతితం దృష్ట్వా సర్వ ఏవ కుమారకాః ।
సాధు సాధు శివాపుత్ర మహాదైత్యో నిపాతితః ౨౧
దృష్ట్వా మహాన్తం తం దైత్యం వయం భీత్యా పలాయితాః ।

కథం త్వయా మహాదైత్యః పౌరుషేణ కనీయసా ౨౨
హతోఽయం విస్మితాః సర్వే పునస్తే సముపాగతాః ।
ఇత్యుక్త్వా తే పునః క్రీడాం చక్రుః సర్వే యథా పురా ౨౩
కషంయన్తోఽజఘ్రికమలే ధృత్వా కేచిత్పరస్పరమ్ ।
తతస్తస్య సఖా ప్రాయాన్మృతప్రతికృతీచ్ఛయా ౨౪
ఛాయారూపం సమాస్థాయ మహాబలపరాక్రమః ।
పాదాఘాతేన తస్యాశు చకమ్పే శేషవిగ్రహః ౨౫
వ్యోమస్పృఙ్మస్తకో దుష్టో గుణేశపృష్ఠతో యయౌ ।
ఛాయాం తదీయామావిశ్య పాతయామాస తం తదా ౨౬
ఇతరేషామదృశ్యోఽసౌ మాయావీ బలవత్తరః ।
యథా యథా నృత్యతే స తథా దైత్యోఽపి నృత్యతి ౨౭
తం పతన్తం గుణేశం తే నిరీక్ష్య మునిబాలకాః ।
ఊచుస్తం ధావితాః కేచిత్కేచిచ్చ దుఃఖితా భృశమ్ ౨౮
కథం వా పతసే నాథ క్వ సామర్థ్యం గతం తవ।
వారంవారం స్ఖలసి కిం ప్రియేషు చ సఖిష్వపి ౨౯
తతో బాలో దదర్శాశు దశదిక్షు సమన్తతః :
సామర్థ్యాదగ్రతో యాతుమియేష నాశకచ్చ సః ౨.౯3.30
పునశ్చ ప్రణిధానేన సమన్తాదవలోకయన్ ।
ఛాయాప్రవిష్టం తం దైత్యం జ్ఞాతవాన్స గుణేశ్వరః 3౧
గణ్డశైలం సమాదాయ ప్రాక్షిపచ్చోదరేఽస్య హ ।
ఉపరిష్టాన్ననర్తాసౌ స మృతశ్చూర్ణతాం గతః 3౨
అన్తకాలే మహద్రూపం సమాస్థాయ నిజం ఖలః ।

చూర్ణయామాస వృక్షాన్సపర్వతాన్ప్రాణిసంచయాన్ ౩౩
తన్మేదసా చ రక్తేన ధరణీ చ గుణేశ్వరః ।
రక్తతాం సమనుప్రాప్తౌ వసన్తే కింశుకావివ ౩౪
ఏవం తం వినిహత్యాశు గుణేశో లీలయాఽరమత్ ।
తత ఏకో వృషస్కన్ధః సూకరాస్యో గజోదరః ౩౫
గణ్డశైలా రజ ఇవ శ్వాసాదస్య చలన్తి చ ।
చంచలాఖ్యో మహాదైత్యో బాలరూపధరోఽవిశత్ ౩౬
తేషు నానావిధాః క్రీడా దర్శయామాస లాఘవాత్ ।
మహాబలో మహామాయః పోథయామాస కాంశ్చన ౩౭
చరణం కస్యచిద్ధృత్వా చకర్ష మునిబాలకమ్ ।
ఉభౌ కరౌ విధృత్యైవ కస్యచిన్మస్తకేఽహనత్ ౩౮
యస్య నృత్యే ధరా సర్వా కమ్పతే స్మ సపర్వతా ।
తే ధర్మే మృత్తికాం సర్వే చర్చయన్తి స్వవిగ్రహే ౩౯
సోఽపి చర్చయతే స్వాంగం చన్దనేనేవ భాగ్యవాన్ ।
తతస్తే కన్దుకం కృత్వా తేన క్రీడామథారభన్ ౨.౯౩.౪౦
కన్దుకో వ్యోమమార్గస్యో బాలత్యక్తోఽస్పృశత్కరమ్ ।
కృత్వా శ్వవచ్చ తం బాలమారోహేత్స స కన్దుకః ౪౧
ఆరోహకో బలాద్భూమౌ నిక్షిపేత్తం చ కన్దకమ్ ।
అపరో ధాస్యేదూర్ధ్వమాగతం సోఽపి వా పునః ౪౨
యద్ధస్తే కన్దుక: సోఽథ బాలమారుహ్య తం త్యజేత్ ।
భూమౌ నిపతితం బాలమాదాయ తేన తాడయేత్ ౪౩
తేషు మధ్యే పలాయత్సు యస్య లగ్నః స కన్దుకః ।

తేనాపి వ్యోమమార్గస్థః కార్యో యస్య కరం స్పృశేత్ ౪౪
హస్తే నాయాతి చేత్సోఽపి వ్యోమగం తం తు కారయేత్ ।
యేన హస్తే ధృతః సోఽముమారుహయ పూర్వవత్క్షిపేత్ ౪౫
కదాచిత్కన్దుకః క్షిప్తో గుణేశేన చ వ్యోమని ।
చంచలేన ధృతో హస్తే తమారూఢస్తదాఽసురా ౪౬
భారేణాక్రమ్య తం దేవమువాచ దుష్టదానవః ।
సహస్వ భారం మే దుష్ట వల్గసేఽర్భకసంచయే ౪౭
త్యక్తం త్యక్తం కన్దుకం స గృహ్ణాతి స్వకరే పునః ।
ముహుర్తద్వయమేవం హి చిక్రీడే దుష్టదానవః౪౮
ప్రాహసన్మునిబాలాస్తే గుణేశం తం తథాగతమ్ ।
తతో గుణేశో దైత్యం తమారూఢో దృఢవిక్రమః ౪౯
చంచలశ్చంచలో జాతో నేతుం దూరే ముదాన్వితః।
వ్యోమమార్గేణ సహసా బాలా భూమిగతా యయుః౨.౯౩.౫౦
విమానవత్పక్షివచ్చ స జగామ త్వరాన్వితః।
తతో నివృత్తాస్తే బాలాః శోచమానా యయుర్గ్ృహాన్ ౫౧
స్థితాస్తత్రైవ కేచిచ్చ ప్రతీక్షన్తో గుణేశ్వరమ్ ।
తతో గుణేశస్తం జ్ఞాత్వా మనసా దుష్టదానవమ్ ౫౨
హిమవత్సదృశం భారం చకార సహసా విభుః ।
భారేణ పతితో దైత్యః ప్రావదత్తం గుణేశ్వరమ్ ౫౩
ఉత్తరస్వ మహాభారం గమిష్యన్తి మమాసవః ।
దయాం కురుశ్వ దీనే త్వం ప్రపన్నే శరణం తవ ౫౪
ఏవం వదన్మమూర్చ్ఛాసౌ తతో బాలో దధార తమ్ ।

భ్రామయామాస బహుశో గరుడో భుజగం యథా ౫౫
తత్యాజ దూరదేశే తం చంచలం దుష్టదానవమ్ ౫౬ (౪౧౮౭)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే చంచలవధో నామ త్రినవతితమోఽధ్యాయః ॥౯౩॥

అధ్యాయ ౯౪ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

తతో మునిసుతా యాతాః ప్రతీక్షన్తః స్థితాశ్చ యే।
తేషాం జయరవైర్వ్యోమ గర్జితం చ దిగన్తరమ్ ౧
చిక్రీడుస్తే పునస్తత్ర నానానృత్యైశ్చ గాయనైః ।
ఏవం రమత్సు బాలేషు సార్ధయామే దివాకరే ౨
పితరౌ తానదృష్ట్వైవ గ్రామమధ్యే క్వచిద్గృహే।
ప్రత్యేకం యష్టిమాదాయ యయుః సర్వే శిశూన్ప్రతి ౩
రమన్తో వివిధాః క్రీడా మధ్యే కృత్వా గుణేశ్వరమ్ ।
నృత్యన్తం నర్తయన్తంచ తం చ తే నిరభర్త్సయన్ ౪

పితర ఊచుః ।

త్వయా వినా నో బాలాశ్చ నాచరన్స్నానభోజనే ।
ఆచారాధ్యయనే చాపి బ్రాహ్మణ్యం వినయం తథా౫
తతః పరస్పరం ప్రాహుర్గతక్రోధా నిరీక్ష్య తమ్ ।
ఏతస్య తాడనే బుద్ధిర్గత్త్రైనం వీక్ష్య నః కుతః ౬
కథయామో యది శివౌ తావస్య కిం కరిష్యతః ।
అనేకే నిహతా దైత్యా బాలేనైవ మహాబలాః ౭
వయం దేశాన్తరం యామో భీత్యా తవ గుణేశ్వర ।

క ఉవాచ ।

ఏవం వదత్సు లోకేషు పిదధే స గుణేశ్వరః ।

ఆవిరాసీద్ద్వారదేశే తతో బాలా వ్యలోకయన్ ౮

ధావయిత్వా పితౄంస్త్యక్త్వా గుణేశం తే యయుః పునః ।

క్రీడన్తస్తే యయుః శీఘ్రం గౌతమాశ్రమముత్తమమ్ ౯

ధ్యానస్థం తం మునిం వీక్ష్య పచన్తీం తత్స్త్రియం చ తే ।

గుణేశోఽగాన్మధ్యదేశం జగ్రాహౌదనపాత్రకమ్ ౨.౯౪.౧౦

దదౌ తేభ్యో విభజ్యాన్నం ప్రార్థయామాస సాదరమ్ ౧౧

మత్సంగేన చిరం కాలం యూయం సర్వే బుభుక్షితాః ।

సావకాశం ప్రభుంజధ్వం తతః క్రీడామహే పునః ౧౨

అహల్యా తం చుకోపాశు మమాన్నం స్పృష్టవాన్కథమ్ ।

న కృతో వైశ్వదేవో వా నైవేద్యశ్చపలార్భకాః । ౧౩

విసృజ్య ధ్యానం కిం కుర్యాద్గౌతమో మునిసత్తమః।

ఉత్థాపయామాస తదా ధ్యానస్థం మునిసత్తమమ్ ౧౪

స ఉత్థాయ దదర్శాథ గౌతమః సకలార్భకాన్ ।

జక్షతోఽన్నం క్షుధాయుక్తానభాషే చ గుణేశ్వరమ్ ౧౫

గౌతమ ఉవాచ ।

మహతోః పుత్రతాం ప్రాప్య కథమన్యాయకృద్భవాన్ ।

అత్యద్భుతాని కర్మాణి శ్రుత్వా తే త్వాం వయం పురా ౧౬

పరాత్పరతరం దేవం పరబ్రహ్మస్వరూపిణమ్ ।

మన్యామహే బాలభావం కురుషే త్వం గుణేశ్వర ౧౭

క ఉవాచ ।

ధృత్వా కరం స చ మునిః పార్వత్యా గృహమాగమత్ ।
కరే ధృత్వాఽన్నసహితం తత్పాత్రం నిజమన్దిరాత ౧౮
ఉవాచ మాత స్తే బాలో నిత్యమన్యాయకృన్మమ ।
అద్య త్వాం కథితుం యాతః కిం కార్యం గౌర్యతః పరమ్ ౧౯
ఇతో వా గమనం దూరే మన్యసే యది తద్వద ।
క ఉవాచ ।
తతో రుషో సమాయుక్తా శ్రుత్వా వాక్యం మునీరితమ్ ౨.౯౪.౨౦
తాడయామాస యష్ట్యా తం వమన్తీ నేత్రతోఽనలమ్ ।
ఉవాచ చ మునిం గౌరీ ప్రణతా క్రోధసంయుతా ౨౧
మమాపి చ మునే త్రాసో జాయతో జన్మతోఽస్య హ ।
ద్రష్టవ్యా రాక్షసకృతాం కియన్తో విఘ్నసంచయాః ౨౨
స్త్రియః ప్రవక్తుం కుత్రాపి నాయాన్తి మునిపుంగవాః ।
అయం తు సర్వతో దుష్టో మునిపుత్రావిభేదకః ౨౩
మమాత్మజ ఇతి జనో నైనం శాపం ప్రయచ్ఛతి ।
బద్ధ్వైనం హస్తపాదేషు తత్సమక్షం శివా సుతమ్ ౨౪
గృహమధ్యే తు సంస్థాప్య తద్గృహం పిదధే దృఢమ్ ।
మైవం మైవం వదన్యాతో గౌతమః స్వాశ్రమం ప్రతి ౨౫
తత స్తే బాలకాః సర్వే శోచన్తస్తం గుణేశ్వరమ్ ।
కథం నో దర్శనం చాస్య భవిష్యతి కదా న వా ౨౬
ద్వారం దత్త్వా దృఢం మధ్యే స్థాపితో గిరికన్యయా ।
ఏవం తేషు వదత్స్వేవ తన్మధ్యే స యయౌ క్షణాత్ ౨౭
జనన్యాః కటిదేశేఽపి దృశ్యతే తద్గృహేఽపి చ ।

ఊచుస్తాం గౌరి పుత్రస్తే నిఃసృతో గృహమధ్యతః ౨౮

పశ్యతి స్మ గేహమధ్యే బద్ధమేవ గుణేశ్వరమ్ ।

బహిస్తన్మునిపుత్రాన్సా తత్స్వరూపానపశ్యత ౨౯

యం కంచిత్స్నానపానాయ జుహావ విహ్వలా శివా ।

నిషిద్ధా సా సుతైస్తైస్తు గృహమధ్యే శివే స్థితః ౨.౯౪.30

ఉద్ఘాటయ ద్వారం సా బాలం ముక్త్వా స్తన్యం దదౌ ముదా ।

గౌతమః స్వాశ్రమం యాతో దేవతార్చనమారభత్ 3౧
గుణేశరూపాన్సోఽపశ్యత్తృప్తాన్దేవాంస్తథాఽఖిలాన్ ।

పురః ప్రకీర్ణమన్నం చ తతో విస్మితమానసః 3౨

చిన్తయామాస మనసి దుర్బుద్ధిస్తు కృతా మయా।

ఉమాయై కథితం సర్వమన్నపాత్రం ప్రదర్శితమ్ 33

తయా స తాడితో బద్ధోఽవ్యక్తో వ్యక్తస్య కారణమ్ ।

పరాత్పరతరో దేవో యస్మింస్తృప్తే మహాఫలమ్ 3౪

ఆగత్య బుభుజే బాలైః సార్ధం తు మునిసంభవైః ।

మోహితో మాయయా చాస్య పూర్వమజ్ఞాసిషం న తమ్ 3౫

క ఉవాచ ।

అహల్యాపి పునః పాక చకారాద్భుతమానసా ।

సోఽపి ధ్యానస్థితో భూత్వా నిత్యకర్మ సమాపయత్ । 3౬ (౪౨౨3)

ఇతి శ్రీ గణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే చతుర్నవతితమోఽధ్యాయః ॥౯౪॥

అధ్యాయ ౯౫ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

షష్ఠే వర్షే ప్రవృత్తే తు క్వచిద్యాతో బహిః శిశుః ।
ఉమాయా బాలకైః సార్ద్ధం చిక్రీడానేకధా పునః ౧
తం దిదృక్షుర్విశ్వకర్మా యయావన్తర్గృహం ప్రతి ।
పార్వతీ బహిరాగత్య మానయామాస తం బహు ౨
చిత్రాసనే సమావేశ్య పూజయామాస సాదరమ్ ।
ప్రక్షాల్య చరణౌ ప్రాదాద్గన్ధం తామ్బూలమేవ చ ౩
తతస్తదాదరం దృష్ట్వా విశ్వకర్మా తుతోష హ ।
తుష్టావ పరయా భక్త్యా ప్రణిపత్య శివాం ముదా ౪
విశ్వకర్మోవాచ ।
నమామి విశ్వేశ్వరి విశ్వరూపే బ్రహ్మేన్ద్రరుద్రార్యమవిష్ణురూపే ।
త్వయా తతం విశ్వమనన్తశక్తే బ్రహ్మాదిదేవైరభినన్ద్యరూపే ౫
త్వమేవ విశ్వం రజసా విధత్సే సత్త్వేన మాతః పరి పాసి తచ్చ ।
త్వమేవ సర్వం తమసాథ హంసి త్రైగుణ్యమేతత్తవ నిత్యరూపమ్ ౬
త్వయా హతా దైత్యగణా విముక్తిం బ్రహ్మర్షయో జ్ఞానబలాత్ప్రపన్నాః।
త్వమేవ విష్ణోరతులాఽసి శక్తిః సర్వస్య హేతుః పరమాఽసి మాయా ౭
సతోఽసతో యాపి పరాసి శక్తిశ్చరాచరం త్వం విదధాసి విశ్వమ్। సంమోహ్య లోకాన్సకలాన్సురేశాన్కాష్ఠాకలాభిశ్చ దదాసి భోగమ్ ౮
యే త్వాం ప్రపన్నా న భయం తు తేషాం మృత్యోస్తథా దైత్యకృతం కదాచిత ౯
త్వమేవ లక్ష్మీః సుకృతామలక్ష్మీర్దుష్టాత్మనాం త్వం ప్రమదాస్వరూపా।
విద్యాస్వరూపాసి జగత్త్రయే త్వం ప్రభాస్వరూపా శశిసూర్యయోత్స్త్వమ్ ౨.౯౫.౧౦
య ఆశ్రితాస్తే జగదాశ్రయాస్తే విపత్తిలేశో న చ తేషు మాతః ।
త్వమేవ విశ్వేశ్వరి విశ్వమేతద్ధరస్యథాప్యాయసి వారిరూపా ౧౧
అనాదిమధ్యానిధనాప్యగమ్యా హరీశలోకేశసురేశ్వరాణామ్ ।

తేఽనుగ్రహాత్త్వా ప్రభజన్తి భక్తా ఆనన్దరూపా నివసన్తి నాకే ౧౨ అభక్తికామాన్వినిహంసి రుష్టా త్వామేవ మాతః శరణం ప్రపన్నాః ।

ధన్యే మమైతే నయనేఽథ విద్యా జనుశ్చ మాతా పితృవంశ ఏవ ౧౩

కులం చ ధన్యం చరణౌ త్వదీయౌ దృష్టౌ యత స్తే జగదమ్బికే మయా ।

క ఉవాచ ।

ఏవం స్తుతా జగన్మాతా వరమస్మై న్యవేదయత్ ౧౪

సం వవ్రే పరమా భక్తిం సా తథేతి తమబ్రవీత్ ।

ఇదం స్తోత్రం పఠేద్యస్తు సర్వాన్కామాంల్లభేచ్చ సః ౧౫

సర్వత్ర విజయం పుష్టిం విద్యామాయుః సుఖం శివమ్ ।

శివో వాచ ।

విశ్వకర్మన్మహాబుద్ధే జ్ఞానవానసి సర్వత: ౧౬

యచ్చ తం శివవాక్యేన దృష్టం తత్సకలం త్వయి ।

సిన్ధునా పీడితా దేవాః సర్వే కారాగృహే స్థితాః ౧౭

శివశ్చాత్ర సమాయాతః కైలాసే తు హృతే సతి ।

దణ్డకారణ్యదేశేఽత్ర కోఽప్యాప్తో న హి దృశ్యతే ౧౮

త్వం తు సమ్యక్ సమాయాతో బహుకాలేన దర్శనమ్ ।

విశ్వకర్మోవాచ ।

కిమాశ్చర్యం జగన్మాతర్బాలో మాతరమావ్రజేత్ ౧౯

ద్రష్టుం దేవం మహాభక్తో విద్యాకామో గురుం శివే ।

పుత్రస్య తే శ్రుతో మాతర్మహిమా పరమాద్భుతః ౨.౯౫.౨౦

తమహం ద్రష్టుమాయాతో యువయోర్దర్శనోత్సుకః ।

క ఉవాచ ।

ఏవం తయోస్తు వదతోరాగతోఽసౌ వినాయకః ౨౧

అసంఖ్యశశిసంకాశో రజసాఽరుణవిగ్రహః ।

ప్రసన్నవదనో బాలసమూహపరివారితః ౨౨

తన్మధ్య శోభతే స్మాసౌ మరున్మధ్యే యథా హరిః ।

తం దృష్ట్వా ప్రణిపత్యాసౌ కృతాంజలిపుటః స్థితః ౨౩

తుష్టావ పరమాత్మానం జ్ఞాత్వా తం గిరిజాసుతమ్ ।

విశ్వకర్మోవాచ ।

నమామి పరమాత్మానం సచ్చిదానన్దవిగ్రహమ ౨౪

చరాచరగురుం సర్వకారణానాం చ కారణమ్ ।

గుణేశం చ గుణాతీతం సృష్టిస్థిత్యన్తకారిణమ్ ౨౫

సర్వవ్యాపినమీశానం వ్యక్తావ్యక్తస్వరూపిణమ ।

అగమ్యం సర్వదేవానాం మునిహృత్పద్మవాసినమ్ ౨౬

సిద్ధిబుద్ధిపతిం నానాభక్తసిద్ధిప్రదం విభుమ్ ।

అభక్తకామదహనం సహస్రరవిసన్నిభమ్ ౨౭

అనేకశక్తిసంయుక్తం దైత్యదానవమర్దనమ్ ।

అనాదిమవ్యయం శాన్తం జరామరణవర్జితమ్ ౨౮

త్రితనుం చ త్రయీమూలం బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకమ్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవం స్తుతిం సమాకర్ణ్య సన్తుష్ట: స గుణేశ్వరః ౨౯

స్వాసనే తముపావిశ్య పూజయామాస సాదరమ్ ।

ప్రక్షాల్య చరణౌ గన్ధమక్షతాన్పుష్పమేవ చ ౨.౯౫.౩౦

ధూపం దీపం చ నైవేద్యం నివేద్య తమథాబ్రవీత్ ।

గుణేశ ఉవాచ ।

విశ్వకర్మన్నాగతోఽసి మమ దర్శనకాంక్షయా ౩౧

కిమానీతం మమ ముదే హయుపాయనమనుత్తమమ్।

విశ్వకర్మోవాచ ।

నిజస్వానన్దపూర్ణానాం పరవాంఛావిధాయినామ్ ౩౨

నిస్పృహాణాం సర్వకృతాం సర్వశక్తిమతామపి ।

సమలోష్టాశ్మహేమ్నాం చ కల్పవృక్షాధరీకృతామ్ ।

కర్తుమకర్తుం శక్తానామన్యథాకర్తుమేవ చ ౩౩

స్వాధీనానాం చ తుష్టానాం స్వసత్తావర్తినామపి ।

పరాధీనైరశక్తైశ్చాకించనైర్మర్త్యధర్మభిః ౩౪

కిం దేయం పరితోషాయ స్వశక్త్యా కించిదాహృతమ్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా విశ్వకర్మాఽస్థాపయత్పురతః సృణిమ్ ౩౫

పద్మం చ పరశుం పాశం సహస్రాదిత్యసన్నిభమ్ ।

సర్వశత్రుహరం తీక్ష్ణం దధార స గుణేశ్వరః ౩౬

ఉవాచ విశ్వకర్మాణం కుత ఏతాని విశ్వకృత్।

ఆనీతాని మమ ప్రీత్యై తద్వదస్వాధునాఽనఘ ౩౭

విశ్వకర్మోవాచ ।

సంజ్ఞా నామేతి నామ్నా మే కన్యా చారుస్వరూపిణీ ౩౮

లజ్జితో యన్ముఖం వీక్ష్య సహసా శశలాంఛనః ।

రమా శచీ చ సావిత్రీ శారదాఽరున్ధతీ రతిః ౩౯

త్రిలోక్యాం న సమా కాపి పరా యస్యా గుణేశ్వర ।

సా మయా త్వయే దత్తా త్రివేదాయ త్రిరూపిణే ౨.౯౫.౪౦
ఆగతేషు త్రిలోకేషు సాంగోపాంగేషు సర్వశః ।
మహోత్సవో మహానాసీద్దినాష్టకమహర్నిశమ్ ౪౧
యాం దృష్ట్వా స్ఖలితా దేవా లజ్జయాఽధోముఖా గతాః।
సవితా తామథాదాయ యయౌ స్వస్థానముత్తమమ్ ౪౨
తేజసా తస్య తప్తా మే కన్యకా కృశతామగాత్ ।
సా తతో నిర్మమే ఛాయాం సంజ్ఞా తు స్వప్రభావతః ౪౩
సర్వం తస్యై నివేద్యైవ సద్యో మమ గృహం గతా ।
గతే కియతి కాలే సా ఛాయా జ్ఞాతా తు భానునా ౪౪
నేయం సంజ్ఞేతి స ప్రాయాద్గృహం సద్యో మమార్యమా ।
తతో భీతా పునః సంజ్ఞా మామువాచ న మాం పితః ౪౫
నివేదయ రవేర్హస్తే తేజోఽహం న క్షమేఽస్య చ తతః।
పిత్రా ధిక్కృతా సా బహిరేవ యయౌ కిల ౪౬
అశ్వినీరూపమాస్థాయ గుప్తరూపా వనేఽవసత్ ।
తతస్తు విశ్వకర్మా తామనవేక్ష్య క్వచిద్గృహే ౪౭
ప్రోవాచార్యమణం సోఽథ తేజస్తే సోఢుమక్షమా ।
క్వ గతా న చ జానే తాముపాయం తే బ్రవీమి చ ౪౮
యది తే తేజసో భాగో న్యూనః కించిద్భవిష్యతి ।
తదా సా ప్రకటీభూయాద్విహరస్వ తతస్తయా ౪౯
రవిరువాచ ।
యథా తవ భవేచ్ఛేతస్తథా కర్తుం త్వమర్హసి ।
క ఉవాచ ।

విశ్వకర్మా తతశ్చైనం యన్త్రే స్థాప్యోల్లిలేఖ హ ౨.౯౫.౫౦
తేజీర్ణ్ణాసం చకారాశు కించిత్సౌమ్యోఽభవచ్చ సః ।
యత్ర గుప్తాఽభవత్సంజ్ఞా తత్ర యాతోఽర్యమా విభుః ౫౧
అశ్వో భూత్వా తయా రేమే సా నాసత్యావసూత చ ।
తామాదాయార్యమా లోకం నిజం హర్షయుతోఽగమత్ ౫౨
విశ్వకర్మోవాచ ।
తేజఃశేషేణ తస్యాథ ప్రబలేన గుణేశ్వర ।
నిర్మితాన్యాయుధాన్యాశు త్వదర్థే జగదీశ్వర ౫౩
అతితీక్ష్ణాని కాలస్య సదా జయకరాణ్యపి ।
చత్వారి తే ప్రదత్తాని దత్తే చక్రగదే హరేః ౫౪
త్రిశూలః శమ్భవే దత్తః సర్వశత్రునిబహర్ణః ।
గుణేశ ఉవాచ ।
సమ్యక్కృతం విశ్వకర్మన్నాయుధాని శుభాని మే ౫౫
దత్తాని దైత్యనాశాయ పరోపకృతయే సతామ్ ।
క ఉవాచ ।
ఏవముక్త్వాయుధాన్యాశు దధార చ దుధావ చ ౫౬
తదా చకమ్పే పృథివీ పర్వతాశ్చ వనాని చ ।
శుశుభే సోఽపి తైః శస్త్రైః కోటిసూర్యనిభైర్విభుః ౫౭
విశ్వకర్మా నమస్కృత్య యయౌ స్వస్థానమాజ్ఞయా ।
ఉమాత్మజోఽపి చిక్రీడ మునిబాలైర్వృతః పునః ౫౮
తత్రాయయౌ వృకో నామ మహాన్దుష్టతమోఽసురః ।
భయంకరాననో మత్తో గ్రసన్నివ మహాబలీ ౫౯

పుచ్ఛాఘాతేన చ భువం కమ్పయన్షలదన్తవాన్ ।

దృష్ట్వా భయంకరం దైత్యం మునిపుత్రాః పలాయితాః ౨.౯౫.౬౦

స ఆయుధాని గృహ్యాశు తం వృకం సమతాడయత్ ।

అజకుశా ఘాతమాత్రేణ పతితో భువి సోఽసురః ౬౧

వమన్రక్తం నిజం రూపమాస్థితశ్చూర్ణయన్ద్రుమాన్ ।

సంహరం జీవసంఘాతాన్దశయోజనవిస్తృతః ౬౨

స తతోఽస్తమితే సూర్యే యయౌ బాలయుతో గృహమ్ ।

బాలాః ప్రాహురుమాయై తేఽనేనాద్య నిహతోఽసురః ౬౩

వృకో నామాంకుశాఘాతాద్దశయోజనమాయతః ।

తానువాచాద్రిజా రోషాద్వ్రజన్తు నిజమన్దిరమ్ ౬౪

తతస్తద్వాక్యమాకర్ణ్య తే బాలాః స్వాలయాన్యయుః ౬౫ (౪౧౮౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే బకాసురవధో నామ పంచనవతితమోధ్యాయః ॥౯౫॥

అధ్యాయ ౯౬ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

తతః కదాచిద్గిరిజా ప్రసన్నం ప్రాహ శంకరమ్ ।

శివోవాచ ।

దేవేశ సప్తమం వర్షం ప్రవృత్తం సాంప్రతం శిశోః ౧

క్రియతాం వ్రతబన్ధోఽస్య సుముహూర్తే మహోత్సవాత్ ।

శివ ఉవాచ ।

సమ్యగుక్తం త్వయా భద్రే జ్ఞాత్వా చేతోగతం మమ ౨

సంపాదయిష్యే సాధ్వస్య వ్రతబన్ధం యథావిధి ।

క ఉవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా గిరిజాం దేవః సమాకార్య చ గౌతమమ్ ౩

విచార్య సుదినే లగ్నం సామగ్రీః సమపాదయత్ ।

మణ్డపం చ సువిస్తీర్ణం సర్వానృషిగణాన్మునీన్ ౪

ఆకార్య పరిపూజ్యైతాంస్తదాజ్ఞావశగో హరః ।

యథావిధి చకారాస్య వ్రతబన్ధం ముదా తదా ౫

ఉపాయనాని సర్వే తే శివయోర్బాలకస్య చ ।

అష్టాశీతిసహస్రేభ్యో నమస్కృత్య హరోఽపి చ ౬

సంపూజ్య విధివత్రాద్యాదాన్నానోపాయనసంచయాన్ ।

త్రింశత్త్రికోటిదేవేభ్యో యక్షేభ్యోఽపి తథైవ చ ।

కిన్నరేభ్యశ్చారణేభ్యో వాద్యఘోషే నదత్యపి ౭

గాయత్సు కిన్నరేష్వాశు నర్తకీనాం గణేషు చ ।

నృత్యత్సు సర్వలోకేషు పశ్యత్సు సుమహోత్సవమ్ ౮

ఉపాయనాని దానాని దదౌ హర్షాత్సదాశివః ।

దేవతాస్థాపనం కృత్వా భోజయామాస చాఖిలాన్ ౯

ప్రాతఃకాలే బటుం స్నాప్య చౌలకర్మ సమాప్య చ ।

చతుర్భిర్బ్రాహ్మణైః సార్ధం తం భోజ్య సంస్నాప్య వై పునః ౨.౯౬.౧౦

వేదికాయామన్తరా దు ధృత్వా పటమనుత్తమమ్ ।

ముహూర్తం సాధయామాస మునిభిర్మన్త్రవాదిభిః ౧౧

ఏతస్మిన్నన్తరే దైత్యౌ కృతాన్తకాలసంజ్ఞకౌ ।

గజరూపధరౌ మత్తౌ మదోదస్రావిణౌ దృఢౌ ౧౨

తీక్ష్ణదన్తౌ దీర్ఘశుణ్డౌ గగనస్పర్ధిపుష్కరౌ ।

చీత్కారభీషితజనౌ సిన్దూరారుణమస్తకౌ ౧౩

కమ్పతే పాదఘాతేన యయోరాశు వసున్ధరా ।

దన్తాఘాతేన యుధ్యన్తౌ రజసాచ్ఛాద్య రోదసీ ౧౪

సభాద్వారగతం శక్రకారిణం సముపాగతౌ ।

దన్తప్రహారైస్తద్గణ్డం భిన్దన్తౌ బలవత్తరమ్ ౧౫

స్రవద్రక్తః పపాతోర్వ్యాం మూర్చ్ఛితో గజరాట్ క్షణాత్ ।

ఐరావతః పపాలాశు ముహూర్తాత్ప్రాప్య చేతనామ్ ౧౬

కరిణౌ పృష్ఠలగ్నౌ తౌ దన్తాఘాతైర్నిజఘ్నతుః ।

తతస్తౌ మత్తమాతంగౌ సభామధ్యం సమీయతుః ౧౭

శుణ్డాభ్యాం మణ్డపం తౌ తు తాడయామాసతుస్తదా ।

ఉత్తస్థుః సర్వలోకాస్తే శ్రుత్వా కోలాహలం తయోః ౧౮

యతో యతో గచ్ఛతః స్మ తతో దేవాః పలాయితాః ।

మునయశ్చ తయోర్భీత్యా దశదిక్షు పలాయితాః ౧౯

శివం తత్ర సమాచఖ్యుర్విఘ్నమేతదుపస్థితమ్ ।

గణా ఊచుః ।

సేన్ద్రా సభా మునియుతా విధ్వస్తా గజభీతితః ౨.౯౬.౨౦

తతః పలాయితా గౌరీ సఖీభిర్గృహమాగతా ।

బాలస్తతో నిరీక్ష్యైతౌ దన్తినౌ బలవత్తరౌ ౨౧

జగర్జ ఘనవచ్ఛీఘ్రం తయోః శుణ్డే దధార హ ।

ఉభాభ్యామపి హస్తాభ్యాం చీత్కారం తౌ ప్రచక్రతుః ౨౨

భ్రామయిత్వాస్ఫాలయత్స ఏకస్మిన్నపరం గజమ్ ।

ఉభౌ తౌ శతధా జాతౌ పతితౌ ధరణీతలే ౨౩

ధరా చకమ్పే వృక్షాశ్చ నిపేతుశ్చూర్ణితా భువి ।
తతః ఖణ్డాని తాన్యాశూ దూరతశ్చిక్షిపుర్గణాః ౨౪
బటుం జగ్రాహ జననీ శీఘ్రమాగత్య స్వే కటౌ ।
సర్వే పలాయితా దేవా మునయోఽనేన దానవౌ ౨౫
బాలేన నిహతౌ శీఘ్రమిత్యువాచ శివాం సఖీ ।
తతస్తే మీలితా దేవా ఇన్ద్రాద్యా మునయోఽపి చ ౨౬
ఊచుర్గణేశం తే సర్వే స్వామిన్సర్వంగుణాకర ।
సర్వప్రాణహరౌ దైత్యౌ కాపట్యాద్గజరూపిణౌ ౨౭
నిహతౌ లీలయా దేవమాయినౌ బలవత్తరౌ ।
ఇత్యుక్త్వా శక్రమునయో దేవాశ్చ వివిశు సభామ్ ౨౮
ఉపవిష్టేషు సర్వేషు ననృతుశ్చాప్సరోగణాః ।
తతో వాద్యాన్యవాదయన్త బ్రహ్మ రుద్రసమీపగః ౨౯
దత్త్వా పరస్పరం ప్రైషం బబన్ధ మేఖలాం శిశోః ।
యజ్ఞోపవీతమజినం హోమం చ సమిధామపి ౨.౯౬.౩౦
కారయామాస విధివత్సావిత్రీవాచనం తతః ।
తతో మాతా దదౌ భిక్షామంశుకే భూషణాని చ ౩౧
ఉత్తరీయం చ రత్నాని ముక్తాఫలయుతాని చ ।
లడ్డూకాన్భక్ష్యఖాద్యాని త్రిశూలం శశినం శివః ౩౨
దదౌ నామ చకారాస్య భాలచన్ద్ర ఇతి స్ఫుటమ్ ।
శూలపాణిరితి పరం తతశ్చక్రం హరిర్దదౌ ౩౩
శోచిష్కేశేతి నామాస్య చక్రే సమ్యఙ్మహాత్మనః ।
తతః పురన్దరః పూజ్య కణ్ఠే చిన్తామణిం దదౌ ౩౪

నామ చిన్తామణిరితి చక్రే సర్వార్థదం శుభమ్ ।
దదౌ తత్రైవ కమలమభ్యర్చ్య కమలాసనః ३५
విధాతేతి చ నామాస్య స్థాపయామాస సంసది ।
తతః సర్వే సురగణాః సమభ్యర్చ్య గుణేశ్వరమ్ ३६
నానావిధాని నామాని చక్రుః స్వస్వేచ్ఛయా సురాః ।
అదితిః కశ్యపశ్చాథ తం పుపూజతురాదరాత్ ३७
దర్శయామాస దేవోఽపి పూర్వరూపం తయోశ్శుభమ్ ।
భాలచన్ద్రం దశభుజం ముకుటేన విరాజితమ్ ३८
దివ్యామ్బరం దివ్యగన్ధం దివ్యాభరణభూషితమ్ ।
సింహారూఢం విరాజన్తమురగోదరబన్ధనమ్ ३९
దృష్ట్వేత్థమదితిర్హృష్టా లిలిగం స్నేహనిర్భరా ।
రోమాంచితశరీరా సా ప్రేమగద్గదనిఃస్వనా ౨.౯౬.౪౦
విస్మయం పరమం ప్రాప్తా స్రవదశ్రుజలావిలా।
పరమానన్దమగ్నాఽభూత్స్నేహస్నుతపయోధరా ౪౧
తథైవ కశ్యపో దేహభావం తత్యాజ తత్క్షణాత్ ।
ఊచతుస్తౌ సుతస్నేహాద్వత్సావాం తే వియోగతః ౪౨
కృశతాం గమితౌ తేఽద్య దర్శనాత్పుష్టతాం గతౌ ।
నావాం త్యజ సుతేదానీం జనౌ త్వచ్చరణే రతౌ ౪३
గజానన ఉవాచ ।
ప్రతిశ్రుతం మయా మాతర్దాస్యే దర్శనమేకదా ।
తదిదానీం మయా దత్తం న శోకం కర్తుమర్హసి ౪౪
సర్వాన్తర్యామిణో మే వై వియోగో న కదాచన ।

క ఉవాచ ।

ఏవం తు వదతోరేవం పార్వతీ సముపాగతా ౪౫

ఉవాచ పరమప్రీతా దృష్ట్వా స్నేహం తయోః శిశౌ ।

అదితే దేహి మే పుత్రం గృహీతం చిరకాలతః ౪౬

నాయం తవ సుతః సుభ్రు సమ్యక్పశ్య శుచిస్మితే ।

సాఽపశ్యత్పునరేవైనం స్వస్యైవ తనయం విభుమ్ ౪౭

అదితిరువాచ ।

త్వమేవ గౌరి పశ్యాశు తనయం మే పురః స్థితమ్ ।

సాఽపశ్యత్పునరేవైనం గుణేశం తనయం స్వకమ్ ౪౮

అదితిస్తాం మమేత్యాహ పార్వతీ తాం మమేతి చ ।

ఏవం వివదమానే తు ప్రాహుర్దేవాః సువిస్మితాః ౪౯

అనాదినిధనో దేవః సృష్టిస్థిత్యన్తకారకః ।

అనన్తరూపోఽనన్తశ్రీరనేకశక్తిసంయుతః ౨.౯౬.౫౦

కస్యా అయం భవేత్పుత్ర ఉభే భ్రాన్తేఽస్య మాయయా ।

తే ఊచతుః ।

యస్యా అయం భవేత్పుత్రస్తస్యా హస్తే ప్రదీయతామ్ ౫౧

క ఉవాచ।

తతో దేవా నిరీక్ష్యైనం నానారూపిణమీశ్వరమ్ ।

కశ్చిదాహ విధాతాఽయం కశ్చిద్విష్ణుం చతుర్భుజమ్ ౫౨

కశ్చిత్త్రిలోచనం ప్రాహ వరుణం విస్మితాః సురాః।

ఊచుస్తే నిశ్చయోఽస్మాభిర్విధాతుం నైవ శక్యతే ౫౩

భవతీభ్యాం వివేకేన గ్రాహయోఽయం పరమః పుమాన్ ।

తతో గౌరీ గృహాణాశు తం విభుం తనయం స్వకమ్ ౫౪

స్తనపానం దదౌ స్నేహాదదితిర్నిరసాఽభవత్ ।

మమచేద్బాలకోఽయం స్యాత్కథం యాయాత్పరం ప్రతి ౫౫

అహం భ్రాన్త్యాఽభవం సక్తా పరస్య తనయే వృథా।

మునయః కశ్యపశ్చైనం పుపూజుస్తే గుణేశ్వరమ్ ౫౬

నమస్కృత్యాభ్యనుజ్ఞాప్య యయుః స్వం స్వం నివేశనమ్ ।

భవానీ చ గృహం యాతా పుత్రమాదాయ హర్షితా ౫౭

తతః సమాగతాః సర్వే ప్రాగమన్నిలయాన్స్వకాన్ ౫౮ (౪౩౪౬)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే గౌర్యాదితివివాదో నామ షణ్ణవతితమోఽధ్యాయః ॥౯౬॥

అధ్యాయ ౯౭ ప్రారంభ :-

మునిరువాచ ।

త్వయా వినాయకో దేవో మయూరేశ్వరసంజితః ।

తతో గుణేశనామ్నా మే మహిమాఽయం నిరుపితః ౧

స కథం ప్రాప తన్నామ కిం చ తేన కృతం మహత్ ।

కర్మ తన్మే సమాచక్ష్వ సామ్ప్రతం విశ్వసృగ్విభో ౨

క ఉవాచ ।

యథా తేన కృతం కర్మ మయూరేశ్వరనామ చ ।

ప్రాపద్వినాయకో దేవో నిరూపిష్యేఽఖిలం తవ ౩

పాతాలభవనే శేషః సభామధ్యగతోఽభవత్ ।

వాసుకిప్రముఖైః సర్వైః సమన్తాత్పరివారితః ౪

తతః కద్రూః సమాయాతా తేజోరూపా సురూపిణీ ।

ముక్తామణియుతం చారు బిభ్రతీ కంచుకం శుభమ్ ౫
బిమ్బోష్ఠీ చన్ద్రవదనా దివ్యభూషామ్బరావృతా ।
తాం దృష్ట్వా జననీం శేషో వాసుకిప్రముఖాశ్చ యే ౬
నేముర్మాతర్బహుదినైరభవద్దర్శనం తవ ।
కాంక్షన్తే దర్శనం సర్వే త్వం తు నిష్ఠురతాం గతా ౭
ఇత్యూచుస్తాం కరే ధృత్వాఽస్థాపయన్నైఋత్య ఆసనే ।
పుపూజుః పరయా భక్త్యా తతః శేషోఽబ్రవీత్తు తామ్ ౮
శేష ఉవాచ ।
త్వం మాతః కశ్యపస్యాపి పత్నీ చారుతరా సతీ।
సర్వవిద్యానిధానస్య సష్టిస్థిత్యన్తకారిణః ౯
బ్రహ్మాదయో దేవగణాస్తత్త్వం యస్య న వై విదుః ।
త్వం చాపి సహసా శాపానుగ్రహే చ క్షమా హ్యసి ౨.౯౭.౧౦
తవ పుత్రా వయం మాతస్త్రైలోక్యగ్రాససాహసాః ।
సా కథం త్వమిహాయాతా కిముద్దిశ్య ప్రయోజనమ్ ౧౧
కద్రూరువాచ ।
వినా ప్రయోజనం పుత్ర కోపి నాయాతి కించన ।
తచ్చ తే కథయిష్యేఽహం శృణు సాదరమాత్మజ ౧౨
వినతా మే సపత్నీ యా జననీ పుత్ర పక్షిణామ్ ।
తస్యా దర్శనకాంక్షా మే కదాచిత్సంబభూవ హ ౧౩
అనాదృతా తయాఽహం తు తద్గృహం సహసా గతా।
నాసనం న చ సత్కారం స్వాగతం న చ సాఽకరోత్ ౧౪
పూర్వవైరం స్మరన్తీ సా జటాయుం పుత్రమాదిశత్ ।

తేన చాకర్షితా వేణీ వివస్త్రాఽహం కృతా క్షణాత్ ।
మాముచాచ మహాదుష్టే నావలోక్యం ముఖం తవ ౧౫
మమ మాతుస్తు దాసీత్వం పూర్వమాసీః కృతం త్వయా ।
తదా న కరుణాలేశో ధూతో మనసి కర్హిచిత్ ౧౬
ఇతో గచ్ఛ న చేత్ప్రాణాన్గృహీష్యామి మహాఖలే ।
శ్రుత్వా తదీయవాక్యాని దుఃఖితాఽహం ఫణీశ్వర ౧౭
ఆక్రన్దం పరమం ప్రాప్తా ప్రణత్యాగే తు నిశ్చితా।
ఆగతాఽహం తతో యుష్మద్దర్శనార్థం సుదుఃఖితాః ౧౮
యది వో మయి భక్తిః స్యాత్సాహాయ్యం క్రియతాం మమ ।
సత్పుత్రా యది మాన్యాఽహం తదా తస్యా వినాశనమ ౧౯
కర్తవ్యం చ సపత్న్యా మే తతో హృది సుఖం భవేత్ ।
క ఉవాచ ।
ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం శేషో రోషసమన్వితాః ౨.౯౭.౨౦
జజ్వాల సహసా వహ్నిర్ఘృతేనేవ ప్రదీపితః ।
మమ మాతుః కృతా పీడా వినతాతనయైర్యది ౨౧
తదాఽహం తత్ప్రతీకారం కరిష్యామి న సంశయః ।
ఏవముక్త్వా స శేషోఽథ వాసుకిప్రముఖైర్యుతః ౨౨
తత్ర గన్తుం మనశ్చక్రే యత్ర సా వినతాఽభవత్ ।
వాసుకిరువాచ ।
అహమేవ గమిష్యామి కోటినాగైర్యుతోఽనఘ । ౨౩
వినతామానయిష్యామి తిష్ఠ త్వం భుజగాధిప ।
క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా యయౌ శీఘ్రం వాసుకిర్వినతాశ్రమమ్ । ౨౪
అసంఖ్యానురగాన్దృష్ట్వా బిభాయ వినతా తదా ।
తదైవ వేష్టితా సర్పైః క్రూరైర్దుష్టస్వభావకైః ౨౫
నిన్యుస్తే శేష నికటం సా చ తానబ్రవీత్తదా ।
వినతోవాచ ।
కిమర్థం బన్ధనం కృత్వా మమ నేతుం సముద్యతాః ౨౬
అపరాధవిహీనాయాః పాపిష్ఠా గదతాశు మే।
మమ పుత్రస్యానుభవో జ్ఞాతోఽస్తి సర్వపన్నగైః ౨౭
అతో ముంచన్తు మాం నో చేత్స సంహారం కరిష్యతి ।
క ఉవాచ ।
ధార్ష్ట్యం తేషాం సమీక్ష్యైవ సస్మార గరుడం తు సా ౨౮
సోఽపి జ్ఞాత్వా స్మృతిం తస్యా ఆగతః పక్షిభిః సహ ।
శ్యేనః సమ్పాతిరథ చ జటాయుః పక్షిపుంగవః ౨౯
యేషాం పక్షసమీరేణ చకమ్పే భువనత్రయమ్ ।
భుజగాస్తే తు సర్వేఽపి వమద్విషకణాభవన్ ౨.౯౭.౩౦
యుద్ధమాసీన్మహాఘోరం భుజగేన్ద్రపతత్త్రిణామ్ ।
తతో జటాయుం సమ్పాతిం శ్యేనం బద్ధ్వానయంస్తు తే ౩౧
మాతుః స్మృతే తు సంప్రాప్తో గరుడః పక్షవాతతాః ।
కమ్పయంజగతీం సర్వాం పాతయన్ద్రుమపర్వతాన్ । ౩౨
తద్గన్ధం భుజగా ఘ్రాత్వా పలాయనపరా యయుః ।
పక్షవాతేన గగనే బభ్రముర్భుజగాః పరే ౩౩
ముక్తా తు వినతా బన్ధాత్స్వస్థానం గన్తుముద్యతా ।

తాం దృష్ట్వా వాసుకిః క్రుద్ధో దహన్వ్యోమ వమన్విషమ్ ౩౪
పక్షాఘాతేన గరుడోఽపాతయద్భూతలే చ తమ్ ।
వినతా తు గతా వేగాత్స్వస్థా స్వస్థానముత్తమమ్ । ౩౫
ప్రతాపం వాసుకేర్దృష్ట్వా గరుడః సూక్ష్మరూపధృక్ ।
వినతాం రక్షితుం యాతో యాతే తస్మింశ్చుకోప హ ౩౬
వాసుకిర్విషమత్యన్తమసృజజ్జగతీం దహన్ ।
నాగలోకం నినాయాశు బద్ధ్వా తాన్వివరేఽక్షిపత్ ౩౭
పిధాయ ద్వారం శిలయా తతో మాతరమభ్యగాత్।
ఉదన్తం సర్వమాచఖ్యౌ మాత్రే శేషాయ చారుధిః ౩౮
శుశోచ వినతా శ్రుత్వా బద్ధ్వా నీతాన్సుతాంస్తు తాన్ ।
ప్రయయౌ కశ్యపం శీఘ్రం నమస్కృత్యాబ్రవీదిదమ్ ౩౯
విపరీతమిదం జాతం ప్రత్యక్ సూర్యోదయో యథా।
గృహే స్థితాం మామనయత్సహసా వాసుకీ రిపుః ౨.౯౭.౪౦
పృష్ఠతోఽనుయయౌ శ్యేనో జటాయుర్మోచితుం చ మామ్ ।
సమ్పాతిః సర్పసఙ్ఘాంస్తే మారయామాసురోజసా ౪౧
పరాజితేషు తేష్వాశు భుజగైర్బహుభిర్మునే ।
గరుడం చాస్మరం తేన జిత్వా సర్పగణాంస్తు తాన్ ౪౨
మోచితా చాణురూపేణ తేనాప్యాగమనం కృతమ ।
జటాయుస్తేన సమ్పాతిః శ్యేనో వాసుకినా బలాత్ ౪౩
నీతాః పాతాలవివరే పిధాయ స్థాపితా దృఢమ్ ।
గమిష్యన్తి మమ ప్రాణాంస్తాన్వినా నిశ్చితం మునే ౪౪
ఏతావద్దుఃఖచాప్తాఽహం త్వయి నాథే సతి ప్రభో ।

క ఉవాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా ప్రియా వాక్యం ప్రాహ తాం కశ్యపో మునిః ౪౫

మునిరువాచ ।

మా చిన్తాం కురు భద్రే త్వం వ్యేతు తే మానసో జ్వరః ।

ఋతుం తేఽహం ప్రదాస్యామి పుత్ర స్తేఽన్యో భవిష్యతి ౪౬

అభేద్యమణ్డం వజ్రేణ పార్వత్యా యది బాలకః ।

క్రీడన్భేత్స్యతి పాదాభ్యాం తతః పుత్రో భవేత్తవ ౪౭

స నీలకణ్ఠో బలవాన్నీలకణ్ఠ ఇవాపరః ।

శ్రవణాత్తస్య శబ్దస్య భుజగాస్తే పరాభవమ్ । ౪౮

యాస్యన్తి చ గుణేశోఽపి తమారుహ్య భువో భరమ్ ।

హరిష్యతి తదా పుత్రా మోక్ష్యన్తే నాగబన్ధనాత ౪౯

ఏవముక్త్వా మునిస్తస్యై రహో నీత్వా ఋతుం దదౌ ।

వినతాథ యయౌ హర్షాత్కాననం జన్తువర్జితమ్ ౨.౯౭.౫౦

కాలేన సుషువే చాణ్డమభేద్యం వజ్రపర్వతైః।

మృదాచ్ఛాద్యే వల్కలైర్వేష్ట్య నిక్షిప్యాణ్డం స్థిరాఽభవత ౫౧

యథా భూమిగతం ద్రవ్యం భుజగో బలవత్తరః ౫౨(౪౩౯౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే సప్తనవతితమోఽధ్యాయః ॥౯౭॥

అధ్యాయ ౯౮ ప్రారంభః-

క ఉవాచ।

ఏవం గతం సప్తమేఽబ్దే త్వష్టమే స గుణేశ్వరః ।

ఉషః స్నాత్వా స్థితో బ్రహ్మ జపన్వేదచతుష్టయమ్ ౧

కస్తూరీతిలకో నానాభూషణః సువిరాజితః ।

దివ్యామ్బరధరో దివ్యగన్ధమాలావిభూషితః ౨
తత స్తే తాపససుతా ఆగతాస్తం గుణేశ్వరమ్ ।
తద్దీప్త్యా భాసితాః సర్వేఽరుణదీప్త్యా యథా ఘనాః ౩
తాన్దృష్ట్వాఽధ్యయనే బుద్ధిర్జాతా తస్యార్భకైః సహ ।
సర్వేషాం మస్తకే హస్తం న్యధాత్తత్సమయే విభుః ౪
త్రిచతుః పంచవర్షాంణాం వేదస్ఫూర్తిస్తతోఽభవన్ ।
వినా తు చేతనాం శబ్దో నభోవాణ్యా హి శ్రూయతే ౫
చతుర్ణామపి వేదానాం సర్వే పారాయణం వ్యధుః ।
నాభక్షయన్పశుగణా గ్రాసం ముఖగతం తదా ౬
శ్రవణే తత్పరా జాతాః శబ్దానాం వేదచారిణామ్ ।
సమాప్తే వేదద్వితయే సామగానమథారభన్ ౭
హరిణాః సింహశార్దూలా భుజగాః పక్షిజాతయః ।
గానస్య శ్రవణే సక్తా అశ్రుపాతాన్ప్రసుస్రువః ౮
అష్టాశీతిసహస్రాణి మునయః శ్రవణే రతాః ।
ఆనన్దహ్రదసంమగ్నాః శేరతే స్మ యథా నిశి ౯
ప్రమథాద్యా గణాః సర్వే శివాయా హర్షనిర్భరాః ।
అస్రవచ్చామృతం చన్ద్ర శివభాలస్థితస్తదా ౨.౯౮.౧౦
తత్సంసర్గాద్రుణ్డమాలారుణ్డాని పురూషా బభుః ।
లజ్జితాః కిన్నరాః సర్వే గన్ధర్వాశ్చాస్య గానతః ౧౧
స్మరతప్తాః స్త్రియః శాన్తా ఆరార్తిక్యం వ్యధుస్తదా ।
తత్రాజగామ సహసా దైత్యశ్చాభినవాకృతిః ౧౨
యస్య శబ్దేన దీర్ణాస్తా మన్దరాద్రిగుహాస్తదా।

హలదస్తో వాపినాసస్తడాగనయనోఽరిహా ౧౩
స తు శ్వాపదరూపేణ బభ్రామ తత్ర తత్ర హ ।
పంచనేత్రశ్చతుఃశృంగో వసుపాదశ్చతుఃశ్రుతిః ౧౪
త్రిముఖశ్చ ద్విపుచ్ఛోఽసౌ జహాసోచ్చైర్నిరీక్ష్య తమ్ ।
పశ్యన్తు కౌతుకం బాలాః ప్రోవాచేతి శిశూన్విభుః ౧౫
అత్యద్భుతం దృష్టమిదమిత్యూచుస్తే గుణేశ్వరమ్ ।
తతో దైత్యో ననర్తోచ్చైరుడ్డీయ న్యపతద్భువి ౧౬
క్షణం లీనః క్షణం తిష్ఠన్దృశ్యాదృశ్యస్వరూపధృక్ ।
ధ్రియతాం ధ్రియతామేష ఇత్యువాచ శిశూన్విభుః ౧౭
ఇత్యుక్త్వా దైత్యమగమద్వేగేన చ గుణేశ్వరః ।
పలాయతి మహాదైత్యో యాతి పృష్ఠే స బాలకైః ౧౮
మహారణ్యం గతాః సర్వే యత్ర వాయుర్న సర్పతి ।
గర్జన్తి సింహశార్దూలా గజసూకరవానరాః ౧౯
తం ధర్తుం తత్ర యాతోఽసావుడ్డీయ దైత్యపుంగవః ।
క్వాపి యాతో దూరదేశం తతః ఖిన్నో గజాననః ౨.౯౮.౨౦
క్రోధసంరక్తనయనో ముమోచ పాశముల్బణమ్ ।
చకమ్పే ధరణీ వ్యోమ భ్రమన్మేఘమభూత్తదా ౨౧
న్యపతన్భాని ఖాత్పృథ్వీం కకుభో వ్యనదన్స్వనాత్ ।
స పాశో దైత్యమాక్రమ్య క్షణేనాయాద్గుణేశ్వరమ్ ౨౨
శ్వాసరోధాత్పపాతోర్వ్యాం లుణ్ఠన్పాదౌ భుజౌ ముఖమ్ ।
నేత్రద్వారా గతాః ప్రాణాః పశ్యత్సు బాలకేష్వపి ౨౩
పతితో రూపమాస్థాయ చతుర్వింశతియోజనమ్ ।

సపాశకణ్ఠం తం కేచిద్విచకర్షురితస్తతః ౨౪
గుదే కాష్ఠం ముఖే ధూలిం ప్రాక్షిపన్నపరేఽర్భకాః ।
కేచిన్మూత్రం పురీషం చ చక్రుస్తన్మస్తకేఽర్భకాః ౨౫
గుణేశనికటే యాతాః సర్వే బాలాః క్షుధాతురాః ।
రసాలాని బభక్షుస్తే కేచిత్తన్మస్తకే గతాః ౨౬
ఆజఘ్నుః ఫలఘాతేన భూమిస్థా ఉపరిస్థితాన్ ।
పతితాన్యపరే ఖాదన్దదృశుర్వినతాం తతః ౨౭
అణ్డమాచ్ఛాద్య తిష్ఠన్తీ సాఽధావద్బాలకాన్ప్రతి ।
పలాయమానాంస్తాన్దృష్ట్వా వినతా పృష్ఠతో యయౌ ౨౮
నిఘ్నతీ పక్షవాతేన శ్వాపదాని ద్రుమానపి ।
గుణేశస్తత్సమాలోక్య లీనో వృక్షస్య కోటరే ౨౯
దదర్శాణ్డం శ్వేతతరం మణ్డలం శశినో యథా ।
దధార హస్తే సహసా గుణేశో బలవత్తరమ్ ౨.౯౮.30
అస్ఫుటత్తత్ర దదృశే పతత్రీ నీలకణ్ఠవాన్।
దీర్ఘపక్షో విశాలాక్షో వమజ్జ్వాలాకణాన్ముఖాత్ 3౧
వ్యాధూనయదుభౌ పక్షౌ కమ్పయంజగతీతలమ్ ।
చేలువేలామతిక్రమ్య సముద్రాస్తస్య శబ్దతః 3౨
చచాల మణ్డలం భానోరర్భకాస్తే పలాయితాః ।
పృష్ఠతోఽనుయయౌ సోఽథ పక్షఘాతేన తాడయన్ 33
తదదృష్ట్వా కదనం తేషాం యోద్ధుకామో గుణేశ్వరః ।
జగ్రాహ పక్షే తం క్రూరం తతో యుద్ధమవర్తత 3౪
పక్షఘాతైశ్చఞ్చుపుటైర్జఘాన పక్షిపుంగవః ।

ఆరక్తనయనః సోఽపి తం జఘ్నే ముష్టిఘాతతః ౩౫

అతిదార్ఢ్యం తస్య దృష్ట్వా చతుర్భిరపృథాయుధైః ।

గుణేశస్తం జఘానాశు తాని పేతుర్ధరాతలే ౩౬

ఉడ్డీయ స పపాలాశు బాలానాదాయ సత్వరః ।

గుణేశస్తాన్సమున్మోచ్య సమారూఢోఽణ్డజే తతః ౩౭

వశే తమణ్డజం కృత్వా చారురోహ గుణేశ్వరః ।

తతస్తమాయయుర్బాలా వినతాపి సమాయయౌ ౩౮

తుష్టావ పరమాత్మానం గుణేశం తం ధియా స్వయా ।

త్వం సృష్టికర్తా రజసా బ్రహ్మే సత్త్వేన పాలకః ౩౯

విష్ణుస్త్వమసి తమసా సంహరఞ్శంకరోఽపి చ ।

న దేవా నర్షయస్తత్త్వం విదుస్తే సగుణస్య హ ౨.౯౮.౪౦

నిర్గుణస్య తు కో వేద చరాచరగురోరపి ।

ఏవం స్తుత్వాఽవదీత్సా తం ప్రణతా భక్తితత్పరా ౪౧

కశ్యపస్య మునేర్భార్యా వినతాం విద్ధి మామిహ ।

తస్య పుత్రః శిఖణ్డీ చ సేవకస్తే భవిష్యతి ౪౨

మునినా పూర్వముక్తం మే యోఽణ్డమేతద్భినత్తి చ ।

సోఽస్య స్వామీ న సందేహో మోచయిష్యతి తే సుతాన్ ౪౩

ప్రతీక్షన్త్యా మయా దృష్టం పాదపద్మం చిరం తవ ।

జటాయుః శ్యేనసంపాతీ నీతా కద్రూసుతైస్త్రయః ౪౪

తాన్మోచయ జగన్నాథ శీఘ్రం దర్శయ మే సుతాన్ ।

గణేశ ఉవాచ ।

మా చిన్తాం కురు మాతస్త్వం దర్శయిష్యే సుతాంస్తవ ౪౫

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా తు వినతాం బహుహర్షసమన్వితః ।

శిఖినం చ తతః ప్రాహ వరం మత్తో వృణీష్వ హ॥౪౬ .

మయూర ఉవాచ ।

యది మే త్వం ప్రసన్నోఽసి యది దేయో వరో మమ ।

తదా మన్నామపూర్వం తే నామాఖ్యాతం భవేద్భువి ౪౭

ఏతన్మే దేహి సర్వేశ తవ భక్తి దృఢాం తథా ।

దేవ ఉవాచ ।

సాధు సాధు త్వయా ప్రోక్తం నిర్లోభేనాన్తరాత్మనా ౪౮

త్వన్నామపూర్వ మన్నామ మయూరేశ్వర ఇత్యథ ।

విఖ్యాతం త్రిషు లోకేషు భక్తిర్మయి దృఢా భవేత్ ౪౯

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య సా సర్వం వినతా స్వాశ్రమం యయౌ ।

శిఖణ్డినం సమారూఢో మయూరేశో నిజం గృహమ్ ౨.౯౮.౫౦

మయూరేశ మయూరేశ మయూరేశేతి చాసకృత్ ।

గృణద్భిర్మునిబాలైస్తైరన్వితః శోభయన్దిశః ౫౧

మాతరం ప్రణిపత్యాహ వృత్తాన్తం సర్వమంజసా ।

వర్ణయన్తో మయూరేశం మునిపుత్రా గృహాన్యయుః ౫౨

ఇత్థం మయూరేశనామ ప్రాప చాసౌ గుణేశ్వరః ౫౩ (౪౪౫౧)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే శిఖణ్డివరప్రదానం నామాష్టనవతితమోఽధ్యాయః ॥౯౮॥

అధ్యాయ ౯౯ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

అద్భుతం కృతవాన్వర్షే నవమేఽసౌ గుణేశ్వరః ।

శిఖణ్డినం సమారుహ్య చతురాయుధభూషితః ౧

నానాలంకారసంయుక్తో నృగనాభిజశోభితః ।

దివ్యామ్బరధరో బాలః క్రీడితుం సముపాయయౌ ౨

పూర్ణచన్ద్రనిభః శ్రీమాంజయశబ్దైరభిష్టుతః ।

కేచిన్నమన్తి తం బాలాః కేచిచ్ఛత్రం ధ్వజం పరే ౩

దధ్రుః కేచిద్వీజయన్తస్తద్దర్శనమహోత్సవాః ।

క్రీడన్తః సరసీం యాతాః పంచయోజనవిస్తృతామ్ ౪

అగాధోదాం నక్రఝషకూర్మమణ్డూకసంయుతామ్ ।

లతాతరుపరీవారాం నానాపక్షిగణైర్యుతామ్ ౫

ఉడ్డీయ పతితాః కేచిత్తస్యాం కేచిచ్ఛనైర్యయుః ।

చూతం తత్తీరగం దృష్ట్వా విశాలం ఫలసంయుతమ్ ౬

ఆరురోహ మయూరేశో బాలాః ఫలజిఘుత్సయా।

రసాలైస్తే నిజఘ్నుస్తానభిన్నాంగాంన్పలాయితాః ౭

బాలాః స్కన్ధాన్ధారయన్తో నిపేతుః కేఽపి తజ్జలే ।

ఏవం క్రీడత్సు బాలేషు దైత్యోఽగాదశ్వరూపవాన్ ౮

యస్య పాదప్రహారేణ చూర్ణతాం యాన్తి పర్వతాః ।

యస్య హ్రేషితశబ్దేన కమ్పతే భువనత్రయమ్ ౯

పుచ్ఛచాంచల్యతో జీవాన్హన్తి స్కన్ధం జఘర్ష హ ।

యస్మింశ్చూతేఽస్య శబ్దేన కమ్పితే పతితేఽర్భకే ౨.౯౯.౧౦

కేచిత్పలాయితా బాలాః కేచిద్భగ్నాశ్చ మస్తకే ।

కేచిన్నిపతితాశ్చాశు గుణేశో పతితో జలే ౧౧

నిమగ్నే ద్విముహూర్తేస్మిన్ప్రారుదన్మునిబాలకాః ।

కిం వక్తవ్యముమాయై చ దర్శనీయం ముఖం కథమ్ ౧౨

శంకరోఽపి రుషావిష్టో భస్మసాన్న: కరిష్యతి ।

అగాధేస్మింజ్జలే మగ్నం ప్రవేష్టుం చ న శక్నుమః ౧౩

మాతా పితా పాలయితా భ్రాతా త్రాతా సఖా చ నః ।

క ఉవాచ ।

ఏవం శోచత్సు బాలేషు మయూరేశో దధార తమ్ ౧౪

కర్ణయోర్జలమధ్యే తు చకర్ష బలవాన్విభుః ।

ఆరురోహ బలాద్దైత్యం భారేణామజ్జయన్ముహుః ౧౫

స దైత్యో నిర్వమన్నేత్రాన్ముఖాద్బహు జలం ముహుః ।

జలపూర్ణశ్రుతిశ్వాసోఽత్యజన్ప్రాణాన్మహారవః ౧౬

ఏకహస్తేన ధృత్వా తం దోలయిత్వా జలాద్బహిః ।

మయూరేశస్తతో బాలా జహృషుర్ననృతుర్భృశమ్ ౧౭

భువి తే శతధా జాతం దదృశుర్దైత్యపుంగవమ్ ।

ప్రశశంసుర్మయూరేశం మహాబలపరాక్రమమ్ ౧౮

త ఊచుస్తం తదా దేవం మృతం మత్వా రుదామహే ।

తావదేవ హి దృష్టోఽసి హతదైత్యో బహిర్గతః ౧౯

పునస్తే జలమావిశ్య ప్రాసించన్నంజలీన్మిథః ।

ఏకమత్యా చ సర్వే తే ప్రాసించన్గణనాయకమ్ ౨.౯౯.౨౦

వర్షాకాలే యథా మేఘా ధరణీం పర్వతానపి ।

షడ్భుజైః పరిషించనన్ననుపర్యాప్తోఽభవద్యదా ౨౧
తదాసంఖ్యభుజైర్వారీ చిక్షేప బాలకేషు సః ।
తదాశ్చర్యం తు తే దృష్ట్వా పరస్పరమథాబ్రువన్ ౨౨
షడ్భుజోఽయం కథమభూదనన్తభుజమణ్డితః ।
మన్దీభూతా మునిసుతాః క్వ ద్విహస్తా వయం విభో ౨౩
అసంఖ్యభుజవీర్యోజాః క్వ చ త్వం భువనేశ్వర ।
పునః సర్వే సిషిచుస్తే మయూరేశం రుషాన్వితాః ౨౪
సోఽనన్తరూపస్తాన్సర్వాన్సిషేచే గణనాయకః ।
ఏకైకస్యాగ్రతో భూత్వా షడ్భుజో నిజతేజసా ౨౫
తావచ్ఛిఖణ్డినిష్ఠోఽసౌ చతురాయుధభూషితః ।
ప్రణేముస్తేఽఞ్జలిపుటం బద్ధ్వా దేవమ్ గుణేశ్వరమ్ ౨౬
పశ్యన్తస్తన్ముఖే విశ్వం సర్వస్వర్గాన్వితం తు తే ।
గన్ధర్వయక్షరక్షాంసి సరిదబ్ధిద్రుమానపి ౨౭
సర్వం చరాచరం విశ్వం సదేవాసురమానుషమ్।
ప్రార్థయామాసురథ తే దృష్ట్వేత్థం తే భయాతురాః ౨౮
బాలా ఊచుః ।
న విదామః స్వమాత్మానం పరం వా నాపి కించన ।
ఏకరూపో భవ విభో కృపాం కృత్వాఽఖిలేశ్వర ౨౯
క ఉవాచ ।
ఇతి తత్రాప్రార్థనాం శ్రుత్వా జాతోఽసౌ పూర్వవద్విభుః ।
ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర చిక్రీడుర్నాగకన్యకాః ౨.౯౯.౩౦
యా నిరీక్ష్యాభవచ్చాష్టనాయికానాం త్రపా భృశమ్ ।

నేత్రే నిరీక్ష్య హ్రీమన్త్యః ప్రాపలన్హరిణస్త్రియః ౩౧

అతిసున్దరగాత్రాస్తాః సర్వాలంకారభూషితాః ।

తా నిరీక్ష్య మయూరేశం విహ్వలా మదనాగ్నినా ౩౨

తా ఊచుశ్చ మిథః సర్వా అయం భర్తా భవేద్యతి ।

సఫలం నస్తదా జన్మ జీవితం చ వయోఽపి చ ౩౩

ధైర్యాత్తమూచుస్తాః సర్వాః కుత ఆగమనం తవ ।

దృష్ట్వా తే వదనం చేతో విహ్వలం నోఽభిజాయతే ౩౪

విశ్రాన్తం కురు చేతో నః స్వాంగసంగాన్నృషూత్తమ ।

దేవ ఉవాచ ।

అహం శివసుతో నామ్నా మయూరేశ ఇతి స్ఫుటమ్ ౩౫

విఖ్యాతో మునిపుత్రైస్తు మజ్జితా బలవత్తరైః ।

దృష్టవాన్పాదకమలం భవతీనాం ప్రసంగతః ౩౬

తా ఊచుః ।

అస్మద్గృహే క్షణం స్థిత్వా విశ్రామం కర్తుమర్హసి ।

దేవ ఉవాచ ।

పార్వతీ మద్వియోగేన పరితప్యేద్భృశం యతః ౩౭

అతో నాయామి వః స్థానం గచ్ఛన్తు నాగకన్యకాః ।

క ఉవాచ ।

ఏవం వదతి తస్మింస్తు ధృత్వా నిన్యుర్గృహం తు తాః ౩౮

తమదృష్ట్వా పునః శోకం వ్యధుర్మునిసుతాస్తదా ।

బాలా ఊచుః ।

కథం కఠినతాం యాతో దయాలుః స గుణేశ్వరః ౩౯

అమృతస్రావికిరణో న చన్ద్ర ఉష్ణతాం వ్రజేత్ ।
న పితా త్యజతే బాలానపరాధాయుతే సతి ౨.౯౯.౪౦
క్వ గతోఽసి వినా త్వాం హి గమిష్యన్తి హి నోఽసవః ।
క ఉవాచ ।
కేచిన్నిపతితా భూమౌ కేచిద్భాలం నిజఘ్నిరే ౪౧
కేచిద్యయుః స్వాశ్రమం తే పథి తస్య పదామ్బుజే।।
దృష్ట్వా నేమూ రుదన్తస్తే దదృశుస్తే భగాసురమ్ ౪౨
మూర్ధజాఘాతతో యస్య భాని భూమౌ నిపేతిరే ।
శతయోజనపాదాబ్జో భూమావాస్యం ప్రసార్య సః ౪౩
తేషాం మార్గే ప్రసుష్వాప తత స్తే శిశవో యయుః ।
ధ్యాయన్తస్తం మయూరేశం శోచన్తః పథివిహ్వలాః ౪౪
ఉదరే తస్య తే యాతా ఆపగా జలధీనివ ।
భ్రాన్తాః పరస్పరం చక్రుర్వార్తా నానావిధాస్తతః ౪౫
మయూరేశో గతః క్వాపి వయం కుత్ర వ్రజామహే ।
న జానీమో దిశం సర్వే నో దృశ్యన్తే గృహాణి చ । ౪౬
ఇన్ద్రియాణామధిపతిర్మనో నీతం తు తేన నః ।
వినా నో మనసా జ్ఞానం కథముత్పత్స్యతేఽర్భకాః ౪౭
క్వ మాతరో భ్రాతరో వా పితరః క్వ గుణేశ్వరః ।
ఏవం వదత్సు బాలేషు మయూరేశోఽఖిలార్థకృత్ ౪౮
ఆవిరాసీత్తత్పురతశ్చతురాయుధభూషితః ।
గుణేశ ఉవాచ ।
మా శోచన్తు భవద్దుఃఖం జ్ఞాత్వాఽహం శీఘ్రమాగతః ౪౯

భగాసురోదరగతా నాత్మానం విదురర్భకాః ।

క ఉవాచ ।

నిద్రయా మోహయామాస మునిపుత్రాన్గుణేశ్వరః ౨.౯౯.౫౦

దైత్యదేహాన్తరగతో వవృధే వామనౌ యథా ।

విపాట్య దేహం తస్యాశు శకలే ద్వే వ్యధాద్విభుః ౫౧

తతోఽస్తమిత ఆదిత్యే నాగతేష్వర్భకేషు చ ।

మాతరః పితరశ్చైవ చిన్తామాపుః శుచాన్వితాః ౫౨

ఊచుః పరస్పరం తే తు శివాపుత్రో మహాబలః ।

బాలాన్నీత్వా గతః కుత్ర మృతో వా శిశుభిః సహ ౫౩

జీవంశ్చేదాగతః స స్యాత్సాయంకాలే బుభుక్షితః ।

కేచిత్ప్రాణాన్వినా తైస్తు తత్యజుర్మాతరోఽపి చ ౫౪

కేచిదూచురుమాయైతత్వృత్తం సర్వం నివేద్యతామ్ ।

కేచిత్తేషు వనం యాతా బభ్రముర్వనపర్వతాన్ ౫౫

నాపుస్తం చ స్వకాన్బాలాన్ఖిన్నాః ప్రాపుర్గృహాన్పునః ।

నానాకోలాహలం చక్రుర్జనన్యః పిదృసోదరాః ౫౬

తేషామాక్రన్దితం శ్రుత్వా కృపాలుః స మయూరరాట్ ।

తత్తద్రూపం స్వమాత్మానం తత్తద్భూషాసమన్వితమ్ ౫౭

తత్తద్వాసఃపరీధానం తత్తచ్ఛీలగుణాన్వితమ్ ।

తత్తదంగం చకారాశు వివేశాసౌ గృహే తతః ౫౮ ।।

కృత్వా తత్తద్వయోవేషం తత్తన్నామయుతం శుభమ్ ।

జనన్యస్తాః సముత్థాయ బాలానాదాయ సత్వరాః ౫౯

స్తనపానం దదుః ప్రీత్యా పరమానన్దనిర్భరాః।

తతో దదృశిరే బాలాః పితృభిర్మాతృభిస్తదా ౨.౯౯.౬౦

తా ఊచుః క్వ స్థితా రోషాదుషఃకాలే గతాః కుతః।

న స్నానం న చ భుక్తం వా న చాన్యద్వాపి భక్షితమ్ ౬౧

మయూరేశ్వరసంగేన నేదానీం గన్తుమర్హథ ।

క ఉవాచ ।

ఏవం శిక్షాప్య తాన్బాలానాలింగ్య బుభుజుః సుఖమ్ ౬౨

శివాపి పురతోఽపశ్యన్మయూరేశం సమాగతమ్ ।

ఆలింగ్య పరిపప్రచ్ఛ కి భుక్తం వనగోచరే ౬౩

త్వద్వియోగజదుఃఖేన మయా కించిన్న భక్షితమ్ ।

స్తనౌ పిబ పయోవృద్ధ్యౌ భోజనం చ సమాచర ।

తతః సర్వం చకారాసౌ మాతృవాక్యం గుణేశ్వరః ౬౪ (౪౫౧౫)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే నవనవతితమోఽధ్యాయః ॥౯౯॥

అధ్యాయ ౧౦౦ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

అనేకరూపవాన్దేవో మయూరేశోఽఖిలేశ్వరః ।

అతిసున్దరదేహః సన్నాగకన్యాభిరాహృతః ౧

గృహం స్వకీయం క్రీడార్థం పూజితో బహువిస్తరాత్ ।

సుగన్ధతైలోద్వర్తనైః స్నాపితోష్ణైరపి తం జలైః ౨

దివ్యవస్త్రైరలంకారైశ్చన్దనైరపి పూజ్య చ ।

ధూపదీపైశ్చ నైవేద్యైః ఫలతాంబూలకాంచనైః ౩
ఊచుః కరపుటం బద్ధ్వా వయం ధన్యతమా విభో ।
యద్ దృష్టం తే పదం దేవ బ్రహ్మాద్యైరపి కాంక్షితమ్ । ౪
నాగలోకో ధన్యతమో జీవితం నః సుజీవితమ్ ।
ఆనందహ్రదమగ్నం నో మానసం తాపమప్యజత్ ౫
యద్యత్తే ఈప్సితం దేవ తత్తదత్రాపి గృహ్యతామ్ ।
అత్ర స్థిత్వా కతి దినం పశ్చాత్త్వం గన్తుమర్హసి. ౬.
మయూరేశ ఉవాచ।
వాంచ్ఛితం వో విధాస్యేఽహం గిరిజా మాం ప్రతీక్షతే ।
మద్వియోగేన తప్తా సా న భక్షయతి కించన ౭
యూయం కస్యాత్మజాస్తస్య దర్శనం చేద్భవేన్మమ ।
క ఉవాచ ।
తత ఊచుర్నాగకన్యా వాసుకేః పుత్రికా వయమ్ । ౮
బ్రహ్మాద్యా మునయో దేవా యాన్తి యస్య గృహం సదా ।
యస్య విషభవా జ్వాలా దహేత్త్రిభువనం విభో ౯
క ఉవాచ ।
ఇత్యుక్త్వా తం పురస్కృత్య పితరం ప్రాపురంగనాః ।
రత్నసింహాసనే దీప్తే తిష్ఠన్తం పన్నగైర్యుతమ్ ౨.౧౦౦.౧౦
సూర్యకోటినిభం రత్నమాలయా శోభితం తదా ।
మూర్ధస్థరత్నకిరణైర్భాసయన్తం దిశోఽఖిలాః ।
తం దృష్ట్వా వాసుకిం దేవో గర్వితం బలవత్తరమ్ ౧౧
ఉడ్డీయ తత్ఫణాసంస్థం మణిం జగ్రాహ సత్వరమ్ ।

యేన పాతాలవివరే నాన్ధకారోఽభవత్కిల ౧౨
ఆన్దోలయామాస శిరః కమ్పయన్సప్తపర్వతాన్ ।
ఉదధీన్సప్తస్వర్గాంశ్చ పాతాలాని రసాతలమ ౧౩
హస్తేనైకేన తం గృహ్య మయూరేశః స్వలీలయా।
వాసుకిం నిజకణ్ఠం తం బబన్ధ సర్పభూషణః ౧౪
విఖ్యాతః స్వర్గలోకేఽభూన్జగర్జానన్దతో విభుః ।
తద్గర్జితం సమాకర్ణ్య చుక్షుభే భువనత్రయమ్ ౧౫
తతః సర్పగణాః శేషం నీతుం వాసుకిమబ్రువన్ ।
స చ క్రోధసమావిష్టో విస్తార్య నిఖిలాన్ఫణాన్ ౧౬
విషాగ్నిముత్సృజన్దగ్ధుం త్రైలోక్యముపచక్రమే ।
ఉవాచ కః క్షమో జేతుం మమ బన్ధుం తు వాసుకిమ్ ౧౭
ఆవేశేన యయౌ రోషాద్దావానల ఇవ జ్వలన్ ।
శీఘ్రం యాతో మయూరేశం తిష్ఠ తిష్ఠేతి చాబ్రవీత్ ౧౮
తతో నాగకులాన్యాశు తం శేషమన్వయుస్తదా ।
తతః పన్నగవృన్దం తం దృష్ట్వా దేవో వ్యతిష్ఠత ౧౯
శిఖణ్డిమస్తకే హస్తం న్యధాద్వ్యుద్ధాయ పన్నగైః।
స యయౌ తం నమస్కృత్య గ్రసన్నివ మహాద్భుతః ౨.౧౦౦.౨౦
దుధావ పక్షౌ తద్వాతాద్భ్రామయన్భుజగోత్తమాన్ ।
కాంశ్చిత్స భక్షయామాస చుచూర్ణ చాపరానపి ౨౧
మారయామాస కాంశ్చిత్స భుజగాన్బలవత్తరాన్ ।
నిరీక్ష్య తం మృతాః కేచిత్పన్నగా భయవిహ్వలాః ౨౨
దృష్ట్వా పరాక్రమం తస్య శేషః శ్వాసమపాస్రజత్ ।

శిఖణ్డీ పతితస్తేన మూర్చితో ధరణీతలే ౨౩
మయూరేశం తతః శేషో యయౌ క్రోధద్ధహన్నివ ।
త్రైలోక్య విషవహ్నిస్థం సమాలోక్య గుణేశ్వరః ౨౪
విరాటరూపం సమాస్థాయ రురోహ తత్ఫణోపరి ।
ఉడ్డీయ బాలభావేన గర్జన్మేఘ ఇవాపరః ౨౫
ననర్త కరతాలేన పాదాఘాతేన మర్దయన్ ।
అనన్తకోటిబ్రహ్మణ్డభారేణ పరిపీడితః ౨౬
ఏకబ్రహ్మణ్డవాహీ స కథం తద్భారమావహేత్ ।
బబన్ధ శేషం హి కటౌ రజ్జుం బాలో యథా రమన్ ౨౭
తతస్తే భుజగాః సర్వే యోద్ధు కామాస్తమన్వయుః ।
హుంకారేణైవ తాన్సర్వాన్పాతయామాస విఘ్నరాట్ ౨౮
అబధ్నాన్మస్తకే కాంశ్చిత్కాంశ్చిచ్చ కర్ణయోర్విభుః ।
పరిశ్రాన్తస్తదా శేషస్తం నునావ గుణేశ్వరమ్ ౨౯
న స్వరూపం విదుర్దేవా బ్రహ్మాద్యా మునయోఽపి చ ।
త్వమేవ సృజసే విశ్వం పాసి హంసి త్వమేవ హి ౨.౧౦౦.౩౦
నానావతారకర్తా త్వం నానాదైత్యవిమర్దనః ।
త్వమేవ సాక్షీ సర్వస్య సర్వాన్తర్యామితాం దధత్ ౩౧
సర్వత్ర కారణం త్వం హి కారణానాం చ కారణమ్ ।
అజ్ఞానాదభిమానేన యోద్ధుకామాన్క్షమస్వ నః ౩౨
క ఉవాచ ।
సమ్పాతిం చ జటాయుం చ శ్యేనమానీయ సర్పరాట్ ।
నివేద్య చ నమస్కృత్య శేషస్తూష్ణీం బభూవ హ ౩౩

తేఽపి తం ప్రణిపత్యాహుర్దీననాథ ప్రసాదతః ।

బద్ధా ముక్తాః సర్వకృతాన్నమస్తే పరమేశ్వర ౩౪

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా మయూరేశ బన్ధం తం శిఖినం త్రయః ।

ఆలిలింగుర్ముదా యుక్తాస్తదా గద్గదభాషిణః ౩౫

పప్రచ్ఛుః కుశలం మాత్రే తే చ క్షేమమథాబ్రువన్ ।

తతః శిఖణ్డినం సోఽథ రురోహ గణనాయకః ౩౬

పాతాలాద్ధరణీం ప్రాయాత్త్రైస్త్రిభిః సంయుతో వశీ।

భగాసురం దదర్శార్ద్ధమార్గే శిశుహరం చ తమ్ ౩౭

ఉద్యమ్య పరశుం దీప్తం శశిసూర్యనిభం విభు ।

తత్యాజ కణ్ఠే తం తస్య పశుమారమమారయత్ ౩౮

తచ్ఛిరః పరిబభ్రామ శృంగవజ్రాహతం యథా ।

తతస్తదుత్థితా బాలా యోగమాయావిమోహితాః ౩౯

మయూరేశః క్వ చాస్తీతి ప్రాక్రోశన్సర్వ ఏవ తే।

ఆసనే క్రీడనే స్వాపే జాగృతౌ భోజనేఽపి చ ౨.౧౦౦.౪౦

తమేవ ధ్యాయమానాస్తే తన్ముఖాద్బహిరాయయుః ।

గర్భవాసాదివోత్తీర్ణా దదృశుస్తం గుణేశ్వరమ్ ౪౧

దృష్ట్వా తే రురుదుః స్నేహాదాలిలింగుర్ముదాఖిలా ।

తే ఊచు ।

త్యక్త్వాఽస్మాన్దైత్యజఠరే మృతాన్క్వాస్తి గతో భవాన్ ౪౨

త్వత్స్మృతేస్తస్య జఠరే జీవితా నిర్గతాస్తతః ।

మయూరేశ ఉవాచ ।

సర్వవ్యాపీ సర్వగతః సర్వవేత్తాఽఖిలేశ్వరః ౪౩
న త్యక్తవాన్కదాచిద్వో మా చిన్తాం కర్తుమర్హథ ।
క ఉవాచ ।
తతో యయౌ మయూరేశో బాలకైః పరివేష్టితః ౪౪
కేచిద్ధావన్తి పురతో నానాశబ్దకరా భృశమ్ ।
కేచిచ్ఛత్రధరాః కేచిద్దణ్డచామరధారిణః ౪౫
ధూలిధ్వజం సమాలోక్య యయుర్మునిగణా బహి ।
శిఖ్యారూఢం మయూరేశం బాలకై పరివేష్టితమ్ ౪౬
ఊచుః పరస్పరం సర్వే మునయో విస్మయాన్వితాః।
గృహేఽస్మిన్నిశవశ్చామీ కుతోఽన్యేఽస్య సమీపతః ౪౭
తాంశ్చ తాన్మీలితాః సర్వేఽపశ్యంతే దేవరూపిణః ।
విచారేణ చ తాన్సర్వే పరబ్రహ్మస్వరూపిణః ౪౮
ఆనన్దహ్రదమగ్నా స్తే న విదుః స్వపరం పునః ।
నాపశ్యంస్తే పునస్తాంస్తాన్భ్రాన్తా ఇవ వ్యలోకయన్ ౪౯
మాయయా మోహితాః సర్వే స్వాన్స్వాన్బాలాన్వ్యలోకయన్ ।
కశ్చిత్పితరమాసాద్య పతతి స్మ యథా పురా ౨.౧౦౦.౫౦
కశ్చిన్మాతరమాసాద్య పిబతి స్మ స్తనం ముదా।
ఆలిలింగాథ జననీం పితరం వాపి కశ్చన ౫౧
భ్రాతరం తాడయిత్వాఽన్యో రురోద తాడనాదివ ।
ఉమాపి తనయం దృష్ట్వాలింగ్య ప్రాదాత్స్తనం ముదా ౫౨
కథం చిరతరం యాత ఇతి క్రోధాదభాషత ।
ఆదాయ హస్తే గిరిజా మయూరేశం గృహం యయౌ ౫౩

సర్వే తే మునయో జగ్ముః శిశుభిః స్వం స్వమాశ్రమమ్ ౫౪ (౪౫౬౯)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే భగాసురవధో నామ శతతమోఽధ్యాయః ॥౧౦౦॥

అధ్యాయ ౧౦౧ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

తతస్తు దశమే వర్షే సుఖాసీనం మహేశ్వరమ్ ।

గిరిజాసహితం వామే సప్తకోటిగణాన్వితమ్ ౧

నృత్యన్తం తం మయూరేశం పశ్యన్తం స్వాంగణే శిశుమ్ ।

ఆయయుర్మునయః సర్వే గౌతమాద్యాః ప్రణమ్య తమ్ ౨

ఊచుః ప్రబుద్ధమతయో మహాదేవం మహౌజసమ్ ।

యావత్కాలం శివాత్ర త్వం మయూరేశసమన్వితః ౩

స్థితోఽసి తావద్దైత్యానామనన్తానాం సమాగమః ।

వయం తేన ప్రపీడ్యామోఽన్యత్ర యాహి శివాధునా ౪

వయం వాన్యత్ర గచ్ఛామో యద్యాజ్ఞా తే భవేద్ధర ।

శివ ఉవాచ ।

భవత్సంగేన చ మయా నవవర్షాణి సౌఖ్యతః ౫

అతిక్రాన్తాని విఘ్నాని మయూరేశేన తాని చ ।

భవతాం గమనేఽస్మాకం స్థిత్వా కిన్ను ప్రయోజనమ్ ౬

అహమేవ ప్రయాస్యామి స్థలమన్యన్నిరాకులమ్ ।

క ఉవాచ ।

ఇతి శమ్భువచః శ్రుత్వా మునయస్తం ప్రణమ్య తే ౭

జయ దేవ మయూరేశేత్యుక్త్వా స్వస్థానమాయయుః ।
శివోఽపి గణసంయుక్తో వృషారూఢోఽమ్బికాయుతః ౮
బర్హ్యారూఢం మయూరేశం పురస్కృత్వా ముదాన్వితః ।
నానావాదిత్రనిర్ఘోషైర్నాదయన్విష్టపం తతః ౯
అన్వయుర్మునయః సర్వే మయూరేశం శివాన్వితమ్ ।
పత్న్యోఽపి బాలకై సార్ధం స్నేహగద్గదభాషిభిః ౨.౧౦౧.౧౦
రజసా వ్యోమని తతే న ప్రాజ్ఞాయత కించన।
పరావృత్య శివః సర్వాన్దక్షిణాభిముఖో యయౌ ౧౧
దదృశుర్మార్గమధ్యే తం ద్వాదశాక్షౌహిణీయుతమ్ ।
కమలాసురమాయాన్తం ధూలిధూసరితామ్బరమ్
౧౨ గజాశ్చ పురతో యాన్తి రథాశ్వపాదచారిణః ।
న జ్ఞాయతే రవేస్తేజః శస్త్రదీప్త్యాథ కించన ౧౩
కోలాహలో మహానాసీద్గజాశ్వరథపత్తినః ।
నానావిధానాం శస్త్రాణాం సంఘట్టస్వనమిశ్రితః ౧౪
దదృశుస్తం మహాదైత్యం శివచారాః పురో గతాః ।
శంకాసురస్య తం బన్ధుం నానాభూషావిరాజితమ్ ౧౫
నానాయుధధరం ప్రోచురాగత్య తు శివం గణాః ।
పాదాఘాతేన తస్యాశు కమ్పతే కమఠాదయః ౧౬
మునయోఽగ్రేచరాః పేతుర్భయభీతాస్తమబ్రువన్ ।
మయూరేశ మహాభాగ కథం రక్షసి నోఽఖిలాన్ ౧౭
క ఉవాచ ।
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రావదత్స గుణేశ్వరః ।

విద్యమానే శివే చిన్తా న కార్యా మునిపుంగవా ౧౮
మయూరేశో హరం ప్రాహ నమస్కృత్య తతః పునః ।
దేవ ఉవాచ ।
మహాసేనాయుతో దైత్యో నామ్నాఽసౌ కమలాసురః ౧౯
యది తేఽనుగ్రహో మే స్యాద్యుద్ధాయాశు వ్రజామ్యహమ్ ।
శివ ఉవాచ ।
సమ్యగుక్తం త్వయా పుత్ర హృదయానన్దనం వచః ౨.౧౧౧.౨౦
ద్వాదశాక్షౌహిణీసేనాయుతోఽసౌ దైత్యపుంగవ ।
ఏకాకీ కథమాయాసి సప్తకోటిగణైర్యుతః ౨౧
వజ్ర్యాప్నుహి జయం శీఘ్రం జహి శత్రుం మహాబలమ్ ।
దేవ ఉవాచ ।
తవ ప్రసాదాత్త్రైలోక్యం దహేయమితి మే మతిః ౨౨
కియన్తో న హతా దైత్యా న జ్ఞాతాస్తే త్వయా ను కిమ్ ।
అస్య కా గణనా స్వామిన్నాయాస్యే జయవానహమ్ ౨౩
క ఉవాచ ।
ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం శమ్భురాలింగ్య తం దదౌ ।
త్రిశూలం పుత్రహస్తే తన్మూర్ధ్ని న్యస్య కరం శుభమ్ ౨౪
ఆజ్ఞాం దదౌ స్వపుత్రాయ గణయుక్తాయ శంకరః ।
క్ష్వేడితైర్జయశబ్దైశ్చ నాదయన్స దిశో దశ ౨౫
ప్రయయౌ ప్రమథైర్యుక్తో విఘ్నహా యుద్ధలాలసః ।
వృషారూఢః శివాయుక్తో హరోఽపి ద్రష్టుమన్వగాత్ ౨౬
దృష్ట్వాఽపారాం దైత్యసేనాం మయూరేశః శరీరతః ।

నిర్మమే బహులాం సేనాం తతో యుద్ధమవర్తత ౨౭

కాలానురూపాస్తే వీరా బ్రహ్మాణ్డాశనతత్పరాః ।

మేరోరధికమానాస్తే శబ్దతః శృంగపాతినః ౨౮

పరస్పరం నిజఘ్నుస్తే తుములే సంయుగే తతః ।

అన్ధకారో మహానాసీద్రజసాచ్ఛాదితా దిశః ౨౯

విస్మయం చక్రిరే దైత్యా ఇదానీమయమేకలః ।

అనేకతాం కథం యాతస్తస్మాదేష పరః పుమాన్ ౨.౧౦౧.౩౦

భూభారం హర్తుకామోఽయమవతీర్ణః శివాలయే ।

సోఽపి దీర్ఘతరం రూపం దధార సహసా విభుః ౩౧

దృష్ట్వా దీర్ఘం దైత్యరూపం యోగమాయాసమావృతః ।

దశాయుధధరో దేవో దశహస్తో మహాబలః ౩౨

మయూరేశశ్చ దైత్యశ్చ యుధ్యమానౌ విరేజతుః।

నానాశస్త్రప్రహరణైర్నానాయుద్ధవిశారదైః ౩౩

వ్యస్తావ్యస్తమయుధ్యన్త గణా: సేనాచరాశ్చ తే।

ముష్టిప్రహారైర్దన్తైశ్చ శస్త్రాస్త్రైరితరేతరమ్౩౪

కేషాంచిన్మస్తకా భగ్నా అపరేషాం ముఖాని చ ।

జానుజంఘావిరహితా నిపేతురపరే రణే౩౫

గర్జయన్తో దశదిశః శస్త్రాస్త్రఘాతనిస్వనైః ।

స్వామిస్వనామతో జఘ్నురన్ధకారే రజస్కృతే౩౬

కబన్ధామారయంస్తత్ర పరాన్స్వానపి సంముఖమ్ ।

దైత్యసేనాచరా భగ్నా దైత్యమేవాన్వయుస్తదా ౩౭

అసంఖ్యాతాన్మృతాన్ప్రాహుర్నద్యుస్తు రక్తసంభవాః ।

దైత్య ఉవాచ ।

ఇన్ద్రాదయో లోకపాలా బ్రహ్మాద్యా దేవతాగణాః ३८

నిర్జితా యేన తేనేహ కో యుద్ధం కుర్తుముత్సహేత్ ।

భూగోలం న్యుబ్జతాం నేతుం కోఽన్యః శక్తో భవిష్యతి ३९

క ఉవాచ ।

ఇత్యుక్త్వాన్దోలయామాస శస్త్రాన్దోలనతో జగత్ ।

క్రోధసంరక్తనయనో మారయామాస దైత్యరాట్ ౨.౧౦౧.౪౦

మయూరేశగణాన్సర్వాన్నానావాహనహేతికాన్।

శిరఃపాదాన్కృతీ హస్తాన్ఛిత్త్వాఽపాతయదాహవే ౪౧

ఉత్కర్షం తస్య తం దృష్ట్వా మయూరేషో యయు పురః ।

స్వర్గం చ గర్జయన్వ్యోమ దశశస్త్రైర్ద్విషోఽహనత్ ౪౨

అసంఖ్యాతా హతా దైత్యా ముక్తిం ప్రాపుః సుదుర్లభామ్ ४३ (౪౬౧౨)

ఇతి శ్రీ గణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే దైత్యసేనావధో నామైకశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౦౧॥

అధ్యాయ ౧౦౨ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

వినష్టే బహుధా సైన్యే రురోహాశ్వం స దైత్యరాట్ ।

ఖడ్గపాణిర్యయౌ యోద్ధుం మయూరేశం రుషాన్వితః ౧

తం దృష్ట్వా తు మయూరేశో రురోహ స్వం శిఖణ్డినమ్ ।

తం దృష్ట్వా శీఘ్రమాయాన్తం పన్నగాస్త్రం స దైత్యరాట్ ౨

జప్త్వా మన్త్రం చ శతధా భార్గవాదిష్టమాదరాత్ ।

ససర్జ పన్నగాస్త్రం తత్తేజసా జజ్వలుర్దిశః ३

సర్వసైన్యైరవేష్ట్యన్త దేవసేనాచరా నరాః ।
మృతాః కేచిద్గతాః కేచిత్పాతితాశ్చాపరేఽవనౌ ౪
ననన్ద దేవస్తం దైత్యమతివీర్య పరాక్రమమ్ ।
సాధు యుధ్యసి దైత్యేన్ద్ర నేదృశః కోఽపి వీక్షితః ౫
ఏవముక్త్వా రిపుం దేవో గరుడాస్త్రమవాసృజత్ ।
తతః పలాయితాః సర్వాః ప్రోత్తిష్ఠంశ్చ చమూచరాః ౬
చక్రాస్త్రమసృజద్దేవో దైత్య సేనానిబర్హణమ్ ।
తేన కేచిన్మృతా దైత్యాః కేచిచ్ఛిన్నాఙ్ఘ్రిమస్తకాః ౭
విభిన్న జానుజఙ్ఘాశ్చ ఛిన్నగుల్ఫాః పరేఽపతన్ ।
గర్జన్తి ధావ ధావేతి పితర్మాతః సుతేతి చ । ౮
ముక్తిం యాతా మయూరేశం దృష్ట్వా ప్రాణాం జహుశ్చ యే ।
ఏవం సేనా నిరస్తాఽస్య తతో దైత్యో రుషాఽద్రవత్ ౯
ఖడ్గపాణీ రుషా గర్జన్వేగేనాయాద్గజాననమ్ ।
తథావిధం రిపుం దృష్ట్వా పరశుం జగృహే విభుః ౨.౧౦౨.౧౦
యయౌ దైత్యం మహావేగమసృజత్పరశుం చ తమ్ ।
స దహంస్తేజసా వ్యోమ దిశః పక్షిగణానపి ౧౧
అచ్ఛినద్దైత్యహస్తం చ ఖడ్గం చ శతధా జవాత్ ।
స చాపం సహసా గృహ్య సజ్యం కృత్వా శరాన్బహూన్ ౧౨
అసంఖ్యాతాన్బలాద్విధ్యంశ్ఛాదయామాస సైనికాన్ ।
గగనం చ దిశః సర్వా జగర్జ ఘననిస్వనః ౧౩
శరాఘాతేన బలవాన్నివార్య శరపంజరమ్ ।
అన్ధకారే బాణమయే నాజ్ఞాసీత్కోఽపి కంచన ౧౪

మయూరేశోఽథ శీఘ్రం తదాశ్వం భూమావపాతయత్ ।
తతోఽన్తరిక్షే తిష్ఠన్తన్స ప్రోచే చ గణనాయకమ్ ౧౫
అశ్వో నిపాతితస్తస్య పశ్య మే కౌతుకం మహత్ ।
శిఖణ్డినం హనిష్యామి పశ్యత స్తే గుణేశ్వర ౧౬
ఉభయత్ర నిషంగస్థాఞ్ఛరాన్భూమౌ వ్యచిక్షిపత్ ।
చాపమాకృష్య కర్ణాన్తం చిక్షేప శరసంచయాన్ ౧౭
మయూరేశస్య సేనాయాం మారయన్సర్వసైనికాన్ ।
వవర్ష శరజాలాని వర్షాకాలే ఘనా యథా ౧౮
కియన్తో భిన్నసర్వాగాం కేచిత్ప్రాణాం జహుః సురాః ।
ఏవం నశ్యత్సు వీరేషు మయూరేషో రుషాన్వితః ౧౯
కమలాసురబాణైస్తు విద్ధం త్యక్త్వా శిఖణ్డినమ్ ।
పాశం కరేణ జగ్రాహ తోలయిత్వా స సాదరమ్ ౨.౧౦౨.౨౦
జగర్జ నాదయన్వ్యోమ తత్యాజ మహసా యుతమ్ ।
స పాతయన్దైత్యగణాన్దదాహ రిపుసైనికాన్ ౨౧
కణ్ఠే చ న్యపతత్తస్య దైత్యసేనాధిపస్య హ ।
రురోధ శ్వాసమస్యాసౌ దైత్యో రూపాన్తరం శ్రితః ౨౨
మూర్ధ్నా సంఛాదయామాస తత్క్షణాద్రవిమణ్డలమ్ ।
అన్ధకారే ఘోరతమే న ప్రజ్ఞాయత కించన ౨౩
ఉవాచ సముఖో భూత్వా మయూరేశం రుషాన్వితః।
మయా కి యుధ్యసే బాల గచ్ఛ మాతః స్తనం పిబ ౨౪
రమస్వ బాలకైర్నో చేన్మరిష్యసి మమాగ్రతః ।
మమ చాక్రన్దనేనైవ కమ్పతే భువనత్రయమ్ ౨౫

పాదే భూమౌ స్థాప్యమానే శేషోఽపి చలతే హ్యధః ।

మమ ముష్టిప్రహారేణ చూర్ణీభూతా మహాచలాః । ౨౬

నఖాగ్రేణ శిరస్తేఽహం గమయిష్యే రసాతలమ।

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య దుబుద్ధేర్వాక్యం ప్రోచే గజాననః ।

పిశాచవన్మద్యపవత్కిం వల్గసి మమాగ్రతః ౨౭

న జయం ప్రాప్నుతే క్వాపి దేవద్విజవినిన్దకః ।

మమ చేద్భవితా క్రోధో జ్వాలయేద్భువనత్రయమ్ ౨౮

యశస్తే ఖ్యాపితుం లోకే యుద్ధ్యాపి హర్షనిర్భరః ।

నో చేద్ధుంకరమాత్రేణ నీతః స్యాద్యమసాదనమ్ ౨౯

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం దైత్యః క్రోధానలాకులః ।

శ్వేడితం ప్రతిశబ్దేన నాదయన్విదిశో దిశః ౨.౧౦౨.30

తదా గర్భా నిపతితాస్తస్య శబ్దేన తత్క్షణాత్ ।

ప్రమథాద్యా గణాః కేచిన్మూర్చ్ఛితా ధరణీం గతాః 3౧

ఆకర్ణం ధనురాకృష్య ముమోచ కమలాసురః ।

శరవృష్టిం పునా రౌద్రాం మయూరేషే బలేఽపి చ 3౨ (౪౬౪౪)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే కమలాసురసంగ్రామో నామ
ద్వ్యుత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౦౨॥

అధ్యాయ ౧౦3 ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

ఉత్కర్షం తస్య దైత్యస్య దృష్ట్వా దేవస్త్వరాన్వితః ।

ఆయయౌ పురతో దైత్యం జఘాన శరవృష్టిభిః ౧

న్యవారయత దైత్యోఽపి స్వశరైరతివేగితైః ।

తతస్తుతోష భగవాన్మయూరేశో గుణాగ్రణీ ౨

దర్శయామాస తస్మై స విశ్వరూపమనన్తకమ్ ।

దశదిక్షు మయూరేశం దదర్శ కమలాసురః ౩

విస్మితశ్చాద్య నయనే హృది తం పరిదృష్టవాన్ ।

తతః పలాయనపరో యావద్గచ్ఛతి దైత్యరాట్ ౪ .

శిఖామాక్రమ్య దేవోఽపి ధృత్వా ప్రోవాచ తం పునః ।

తిష్ఠ యుధ్యస్వ దైత్యేన్ద్ర స్మర వాక్యాని తాని చ ౫

పునర్దదర్శ దైత్యస్తమేకమేవ పురః స్థితమ్ ।

అధావత్సహసా యోద్ధుం జగర్జ చ మహాబలీ ౬

దశాయుధధరో దేవో బోధయామాస తం తదా ।

బిభేదాస్య శరీరం స విఘ్నరాట్ శస్త్రఘాతతః ౭

యత్రాస్య న్యపతద్రక్తబిన్దుస్తత్రాసురోఽభవత్ ।

తద్రూపస్తద్బలశ్చైవమసంఖ్యాతాస్తదాఽసురాః ౮

నానాశస్త్రైరథాస్త్రైస్తే తం జఘ్నుః శరవృష్టిభిః ।

తతః పరావృతో దేవో మయూరేశో రుషా జ్వలన్ ౯

సార్ధకోటిత్రయమితైః సిద్ధిబుద్ధీ తదా బలైః ।

ఈయతుః పరమక్రుద్ధే తతో యుద్ధమవర్తతత ౨.౧౦౩.౧౦

ఊచతుర్గణరాజం తే దేహి భక్ష్యం క్షుధాపహమ్ ।

త ఊచే భక్షతం దేవో దైత్యాసృగ్గనితాన్బహూన్ ౧౧

ఇత్యుక్తే తే తదా తేన మయూరేశేన సత్వరమ్ ।
బభక్షతుర్భూతగణైస్తాన్దైత్యానఖిలానపి ౧౨
దేవో జఘాన ఖడ్గేన తం దైత్యం కమలాసురమ్ ।
పునశ్చ శతశో జాతా దైత్యాస్తద్రక్తసంభవాః ౧౩
బభక్షుస్తానపి తతో పిబన్రక్తం సమన్తతః ।
తతః ఖిన్నో మయూరేశః శూలముద్యమ్య వేగవాన్ ౧౪
తత్యాజ సహసా దైత్యే యయౌ స ప్రదహన్దిశః।
చూర్ణయన్పర్వతాన్వ్యోమ నాదయన్భాని పాతయన్ ౧౫
వేగేన పతితో దైత్యదేహం భిత్త్వా ద్విధాఽకరోత్ ।
మస్తకస్తస్య పతితో భీమాయ దక్షిణే తటే ౧౬
కృష్ణాయా ఉత్తరే తీరే తస్థౌ తత్ర గుణేశ్వరః ।
సర్వే సన్తుష్టమనసో జయశబ్దైస్తమబ్రువన్ ౧౭
జయ దేవ మయూరేశ కురు దుష్టవినాశనమ్ ।
తతస్తత్రాయయౌ గౌరీపతిర్గణపరీవృతః ౧౮
గౌతమాద్యైశ్చ మునిభిః పార్వత్యా చ సమాయుతః ।
వాద్యత్సు సర్వవాద్యేషు పుష్పవృష్టిః పపాత ఖాత్ ౧౯
ఆలింగ్య పార్వతీ ప్రాదాత్స్తనపానం ముదా తదా ।
మునయస్తుష్టువుశ్చైనం మయూరేశం సురేశ్వరమ్ ౨.౧౦౩.౨౦
కమలాకాన్తహృదయహృద్దయానన్దవర్ధన ।
కమలాకాన్తనమిత కమలాసురనాశన ౨౧
కమలాసేవితపద జయ త్వం కమలాప్రద।
కమలాసనవన్ద్యేశ కమలాకరశీతల ౨౨

కమలాంకసుపాదాబ్జ కమలాంకితసత్కర ।
కమలాబన్ధుతిలక భక్తానాం కమలాప్రద ౨౩
కమలాసూనురిపుజ కమలాసూనుసున్దర ।
కమలాపితృరత్నానాం మాలయా జయ శోభిత ౨౪
కమలాసురబాణానాం కమలేన నివారక ।
కమలాక్రాన్తకమలకోశజిత్కరపంకజ ౨౫
కమలాపతిహస్తస్థపద్మకోశనిభేక్షణ।
సర్వహృత్కమలానన్ద జయ సర్వాఘనాశన ౨౬
కమలాజకుశహస్తాబ్జ జయవిఘ్నహరావ్యయ ।
త్వయా వినిహతః పాపః శక్రాదిభయదో రిపుః ౨౭
వజ్రచక్రాద్యభేద్యో యో మునీనామపి భీతిదః ।
ఏవం స్తుత్వా పుపూజస్తే గౌతమాద్యా మహర్షయః ౨౮
దశభిర్దోర్భిరాలింగ్య పుపూజ గిరిశోఽపి తమ్ ।
తతస్తే మునయః ప్రోచుర్మయూరేశం చ శంకరమ్ ౨౯
అత్రత్వం సర్వదా తిష్ఠ సర్వదేవగణైర్యుతః।
పూరయన్భక్తకార్యాణి వారయన్విఘ్నసంచయాన ౨.౧౦౩.౩౦
క ఉవాచ ।
ఏవం తైః ప్రార్థితౌ దేవౌ సర్వదేవగణైయుతౌ ।
పూరయన్తౌ భక్తకామాన్హరన్తౌ విఘ్నసంచయాన ౩౧
స్థితౌ తత్ర మయూరేశశంకరౌ లోకశంకరౌ।
విశ్వకర్మా వ్యధాత్తత్ర మన్దిరం సున్దరం తతః ౩౨
అసంఖ్యశిఖరద్వారమసంఖ్యాశ్చర్యసంయుతమ్ ।

తత్రాభూన్నగరం చారు సర్వలోకసమన్వితమ్ ౩౩

మయూరేశపురం తస్య నామ చక్రుర్మహర్షయః ।

తపస్తేపుర్మునిగణా నానాభరణసంశ్రితాః ౩౪

హరోఽపి చ తపస్తేపే గిరిజాగణసంయుతః ।

తస్య ధ్యానం పూజనం చ స్మరణం తే వ్యధుర్ద్విజాః ౩౫

మయూరేశః పునర్బాలైః క్రీడతి స్మ యథా పురా ౩౬ (౪౬౮౦)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే కమలాసురవధోనామ త్ర్యుత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౦౩॥

అధ్యాయ ౧౦౪ ప్రారంభః-

క ఉవాచ ।

అహం ప్రయాతస్తం ద్రష్టుం గుప్తరూపో ద్విజోత్తమ ।

అదర్శ తత్ర తం దేవముమయా సహితం ప్రభుమ్ ౧

స్నాత్వాసీనం జపన్తం చ పరంబ్రహ్మసనాతనమ్ ।

అహం తమస్తువం దేవం మయూరేశ్వరసంజ్ఞకమ్ । ౨

పురాణపురుషం దేవం నానాక్రీడాకరం ముదా ।

మాయావినం దుర్విభావ్యం మయూరేశం నమామ్యహమ్ ౩

పరాత్పరం చిదానన్దం నిర్వికారం హృదిస్థితమ్ ।

గుణాతీతం గుణమయం మయూరేశం౦ ౪

సృజన్తం పాలయన్తం చ సంహరన్తం నిజేచ్ఛయా।

సర్వవిఘ్నహరం దేవం మయూరేశం౦౫ ఇన్ద్రాదిదేవతావృన్దైరభిష్టుతమహర్నిశమ్ ।
సదసదవ్యక్తమవ్యక్తం మయూరేశం౦ ౬

నానాదైత్యనిహన్తారం నానారూపాణి బిభ్రతమ్ ।

నానాయుధధరం భక్త్యా మం౭

సర్వశక్తిమయం దేవం సర్వరుపధరం విభుమ్ ।

సర్వవిద్యాప్రవక్తారం మయూరేం ౮

పార్వతీనన్దనం శమ్భోరానన్దపరివర్ధనమ్ ।

భక్తానన్దకరం నిత్యం మం ౯

మునిధ్యేయం మునీనుతం మునికామప్రపూరకమ్ ।

సమష్టివ్యష్టిరూపం త్వాం మం ౨.౧౦౪.౧౦

సర్వాజ్ఞాననిహన్తారం సర్వజ్ఞానకరం శుచిమ్।

సత్యజ్ఞానమయం సత్యం మం౧౧

అనేకకోటిబ్రహ్మాణ్డనాయకం జగదీశ్వరమ్ ।

అనన్తవిభవం విష్ణుం ం ౧౨

త్వద్దర్శనేన పూతోఽహం పరమానన్దనిర్భరః ।

ఆశ్చర్యం పరమం ప్రాప్తస్తస్య దైత్యస్య మారణాత్ ౧౩

యేన శక్రోఽన్తకో దేవా లోకపాలా జితా బలాత్ ।

సహస్రశతయోధీ యోఽసంఖ్యదేహో రణే హతః ౧౪

త్రిధాభూతస్త్రిస్థలేషు పతిత: కమలాసురః ।

తం సమాపూజయమహం సర్వతీర్థజలైః శుభైః ౧౫

కమణ్డలుగతైరేనోనాశకైరభిషేచయమ్ ।

దివ్యవస్త్రే దివ్యగన్ధం దివ్యపుష్పమయీం శుభామ్ ౧౬

వనమాలామస్య కణ్ఠే దత్త్వా నామ వ్యధామహమ్ ।

వనమాలీతి లోకేషు విఖ్యాతం సర్వమంగలమ్ ౧౭

పూజావిధిం సమాప్యైనం ప్రదక్షిణామథో వ్యధామ్ ।

పాదాఘాతేన మే తత్ర న్యుబ్జతాం గమితః క్షణాత్ ౧౮
నానాతీర్థజలైర్యుక్తః స్థాపితో మే కమణ్డలుః ।
యతేఽహం తజ్జలం భర్తుం తతో మామబ్రవీద్విభుః ౧౯
మయూరేశ ఉవాచ ।
ఇదం బ్రహ్మకృతం స్తోత్రం సర్వపాపప్రణాశనమ్ ।
సర్వకామప్రదం నృణాం సర్వోపద్రవనాశనమ్ ౨.౧౦౪.౨౦
కారాగృహగతానాం చ మోచనం దినసప్తకాత్ ।
ఆధివ్యాధిహరం చైవ భుక్తిముక్తిప్రదం విధే ౨౧
స్థిరో భవ విరించే త్వం నదీయం సర్వపావనీ ।
కమణ్డలుభవా నామ్నా ఖ్యాతా లోకే భవిష్యతి ౨౨
దర్శనాద్వాచికం పాపం స్పర్శనాచ్చ మనోమయమ్ ।
స్నానాచ్చ కాయికం సర్వం నాశయిష్యతి నిమ్నగా ౨౩
నిరన్తరం సేవనాచ్చ మోక్షమేషా ప్రదాస్యతి ।
క ఉవాచ ।
ఏవం దత్తే వరే తేన సస్నుస్తత్ర మునీశ్వరాః ౨౪
సదారాః సపరీవారాః సప్తకోటిగణా అహమ్ ।
తపస్తేపుస్తదా తత్ర మునయస్తే మయా సహ ౨౫
తతోఽహం మాయయా తస్య మోహితః ప్రాబ్రువం బహూన్ ।
జగత్కర్తా జగద్వన్ద్యః శక్రాదిసురపూజితః ౨౬
బాలమేకాదశాబ్దం తత్కథం ప్రణతవానహమ్ ।
అర్భకైః క్రీడమానం తమాచారరహితం శిశుమ్ ౨౭
ధిఙ్మే జ్ఞానం మహత్వం చ పైతామహపదం చ ధిక్ ।

ఇమాం సృష్టిం విధాయాహం స్థాస్యామి గుప్తరూపధృక్ ౨౮

అయం చేత్పరమాత్మా స్యాదపరాం నిర్మమేత్పునః ।

ఏవం నిశ్చిత్య మనసా సృష్టిమాత్మానమేవ చ ।

అన్తర్ధాయ స్థితో యావత్తావద్దేవో గజాననః ౨౯

న దదర్శ సఖీన్బాలాంస్తత స్తేషాం గృహానగాత్ ।

శూన్యాన్దృష్ట్వా గృహాన్సర్వాన్ఖిన్నో వృక్షానలోకయత్ ౨.౧౦౪.30

న దదర్శ ద్రుమాంజన్తూన్పశుపక్షిగణాన్యదా ।

తదా స్వర్గం గతో దేవో నాపశ్యత్తత్ర తాన్సురాన్ 3౧

గన్ధర్వాన్కిన్నరాన్యక్షాన్పితౄఞ్శశిరవీ న చ।

అన్ధకారే గాఢతమే న ప్రాజ్ఞాయత కించన 3౨

తతోఽసౌ ప్రణిధానేన జ్ఞాత్వా బ్రహ్మకృతం చ యత్ ।

సామర్థ్యం నిజమాయాం చ ఆవిశ్చక్రేఽఖిలాత్మకః 33

బ్రహ్మాణ్డం నిర్మమే దేవో మయూరేశః స్వలీలయా।

విశ్వం చరాజరం తత్ర మయూరేశపురీమపి 3౪

యథాపూర్వం పశ్యతి స్మ సర్వం త్రిభువనం విభుః ।

స్వం చ బాలైః పరివృతం బ్రహ్మాణ్డం చ తథావిధమ్ 3౫

శంకరం చ భవానీం తామనుష్ఠానగతాన్మునీన్ ।

తపనం శశినం భాని స్వర్గాన్దేవగణానపి 3౬

పృథివీం సర్వవృక్షాంశ్చ సముద్రాన్సరితోఽపి చ ।

పాతాలాని మయూరేశో దదర్శ పూర్వవద్విభుః 3౭

క ఉవాచ ।

తతోఽహం స్మృతిమాపన్నోఽపశ్యన్దేవం చిదాత్మకమ్ ।

కలాకాష్ఠాముహూర్తాదిదినపక్షస్వరూపిణమ్ ౩౮
దృష్ట్వేత్థం తమహం నత్వా క్షమాపయముదారధీః ।
మాసర్తువర్షకల్పాదిచరాచరస్వరూపిణమ్ ౩౯
అసంఖ్యబ్రహ్మాణ్డయుతరోమాంచైరుపశోభితమ్ ।
దేవర్షియక్షగన్ధర్వసరిత్సాగరరూపిణమ్ ౨.౧౦౪.౪౦
మనుష్యకిన్నరలతావృక్షపన్నగరూపిణమ్ ।
దృష్ట్వేత్థం తమహం నత్వా క్షమాపముదారధీః ౪౧
పునః పునరపశ్యం తం మయూరేశం కిరీటినమ్ ।
కుణ్డలాభ్యాం నూపురాభ్యామంగదాభ్యాం విరాజితమ్ ౪౨
శేషనాభిం సర్పకణ్ఠం దివ్యమాలామ్బరావృతమ్ ।
దివ్యసింహాసనగతం సర్వదేవైరభిష్టుతమ్ ౪౩
సిద్ధిబుద్ధిసమాయుక్తం విభూతిభిరుపాసితమ్ ।
చరాచరమయం సర్వనమస్యం తత్స్వరూపిణమ్ ౪౪
ప్రత్యేకం తత్ర చాత్మానం తద్రూపం స్వం వ్యలోకయమ్ ।
తతస్తం స్తుతవాన్నత్వా ప్రార్థయం చ పునః పునః ౪౫
క్షమాపరాధం మే దేవ త్వన్మాయాగర్వితస్య మే ।
ప్రభావం ద్రష్టుకామస్య దీనస్య శరణార్థినః ౪౬
క్షణేనానన్తబ్రహ్మాణ్డకారిణే తే నమో నమః ।
ఏవం వదన్తం మాం నాసాపవనాత్స్వోదరేఽనయత్ ౪౭
తత్రాపశ్యం సర్వలోకం యథా బహిః ప్రదృష్టవాన్ ।
దేవం తథావిధం చాపి కోటిబ్రహ్మాణ్డరోమకమ్ ౪౮
సర్వం చరాచరం విశ్వం యథా భూమౌ యథా దివి ।
ఏకస్మాదణ్డతశ్చాన్యద్బ్రహ్మాణ్డాన్తరమాశిశమ్ ౪౯

తత్రైవ దృష్టవాన్సర్వానేవం నానాణ్డమధ్యగః ।

అపశ్యం విశ్వమఖిలం స్వాత్మానం దేవమేవ చ ౨.౧౦౪.౫౦

తతఖిన్నో౽బ్రువం దేవం నాన్తం పశ్యామి తే క్వచిత్ ।

కృపాం కురు మమ విభో మాయామేతాం నివారయ ౫౧

తతః స కరుణావిష్టః సర్వమన్తర్దధే క్షణాత్ ।

పునరేవ మయూరేశమపశ్యం బాలకైర్వృతమ్ ౫౨

క్రీడన్తం పూర్వవన్నత్వా౽బ్రువం మాయాం న తే౽విదమ్ ।

అపరాధసహస్రం మే మాతృవత్త్వం క్షమస్వ చ ౫౩

మయూరేశో౽బ్రవీన్మాం హి మూర్ధ్ని హస్తం నివేశ్య హ ।

దేవ ఉవాచ ।

న మే క్రోధో న భిన్నా ధీః స్వీయః పర ఇతి భ్రమః ౫౪

కస్మాదపి భయం మే న న మత్తో భయమణ్వపి ।

శ్రుత్వేయం వచనం తస్య మయూరేశపురం శివమ్ ౫౫

భవానీమపి తత్రానుమద్రాక్షం మునిబాలకైః ।

గృహీత్వాజ్ఞాం స్వకం స్థానమగమం హర్షనిర్భరః ౫౬

భవానీ బాలకైనాయాన్మన్దిరం స్వ చ బాలకాః ౫౭ (౪౭౩౭)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే విశ్వరూపదర్శనం నామ చతురధికశతతమో౽ధ్యాయః ॥౧౦౪॥

అధ్యాయ ౧౦౫ ప్రారంభ –

క ఉవాచ ।

తతో భాద్రచతుర్థ్యాం తు తే సర్వే మునిబాలకాః ।

మృదమాహర్తుమాయాతా విమలాం తామథానయన్ ౧

స్వస్వబుద్ధ్యా విధాయాశు మూర్తీర్నానావిధాః శుభాః ।
సింహారూఢా మయూరస్థాః కాశ్చిన్మూషకసంస్థితాః ౨
నానాయుధధరా నానాదివ్యాలంకారసంయుతాః ।
చతుర్భుజా గణేశస్య దివ్యగన్ధామ్బరాః శుభాః ౩
భక్త్యా పరమయాఽపూజన్నుపచారైః పృథక్పృథక్।
మణ్డపే తాః ప్రతిష్ఠాప్య పుష్పాదర్శప్రభాయుజి ౪
పద్మపుష్పయుతా మాలా దదుస్తాః సుమనోహరాః ।
వాద్యత్సు తూర్యఘోషేషు నగరీ హర్షమాప సా ౫
గౌరీ తస్యాం జన్మతిథౌ ద్వాదశాబ్దికమర్భకమ్ ।
స్నాపయామాస చ దదౌ వాయనాని సువాసినీః ౬
సంపూజ్య విధివద్భక్త్యా హరిద్రాకుంకుమాదిభిః ।
ఏతస్మిన్నన్తరే ద్రైత్యో విశ్వదేవ ఇతి శ్రుతః ౭
భగవద్రూపమాస్థాయ శ్రీముద్రాంకితమాయయౌ ।
శంఖచక్ర గదాపద్మవనమాలాలసత్తనుః ౮
తులసీదామరుచిరో దివ్యవస్త్రానులేపనః ।
కమణ్డలు వారిపూర్ణం వేణుదణ్డం దధత్కరే ౯
గౌరీ తమతిథిం ద్వారి తిష్ఠన్తం ప్రాహ భక్తితః ।
కుత ఆగమ్యతే బ్రహ్మంస్తుష్టాఽహం తవ తేజసా ౨.౧౦౫.౧౦
ఇత్యుక్తః ప్రాహ తాం విప్రః శ్రుతవానస్మి యత్పురా ।
తద్దృష్ట్వా నయనాభ్యాం తే పరితుష్టం మనో మమ ౧౧
క్షుధయా పీడితశ్చాహం భవతీగృహమాగతః ।
పార్వత్యువాచ ।

ఆస్యతాం భుజ్యతాం స్వస్థం స చ తత్రాసనే స్థితః ౧౨
ఆసీనస్య మయూరేశో విప్టరేఽక్షాలయత్తదా ।
చరణౌ తత్తీర్థజలైః సిషేచ సర్వతోఽమలైః ౧౩
సంపూజ్య భోజయామాస పక్వాన్నైః పాయసైరపి।
అపోశానకరస్తూష్ణీమాసీచ్చిన్తాతురో ద్విజః ౧౪
ఉమోవాచ ద్విజం పశ్చాద్భుజ్యతాం భుజ్యతామితి ।
యది నాన్నం మనోయోగ్యం తదా దాస్యేఽతివాఞ్ఛితమ్ ।
వద తచ్ఛీఘ్రమాన్యేష్యే శంకరస్య ప్రభావతః ౧౫
ద్విజ ఉవాచ ।
క్షీరార్ణవస్థితం దేవం దృష్ట్వా నిత్యం భునజ్మ్యహమ్।
జలం పిబామి తచ్చాద్య విస్మృతం మోహతో మయా ౧౬
ఉమోవాచ ।
పూర్వమేవ కథం నోక్తో నియమస్తే ద్విజోత్తమ ।
పాత్రాదుత్థాయ గన్తాసి కథం సత్త్వవిలుమ్పక ౧౭
శంకరః క్షోభమాపన్నో న జానే కిం కరిష్యతి ౧౮
మయూరేశోఽబ్రవీత్తత్ర యది భావో దృఢో హృది ।
తదాత్రైవ భవేత్పద్మనాభేర్దర్శనమాశు తే ౧౯
ప్రాయోఽభాగ్య మహద్దృష్టం యత్పక్వాన్నం చ పాయసమ్ ।
త్యక్త్వా వ్రజసి కుత్ర త్వం మూఢభావేన వా ద్విజ ౨.౧౦౫.౨౦
బహుజన్మతపోభిర్యత్కటాక్షో భువి లభ్యతే ।
తయా తే పరివిష్టాన్న కథం త్యజసి సువ్రత ౨౧
బ్రహ్మాదీనాం న గమ్యా యా దృష్టా సాక్షాత్త్వయా శివా ।

సర్వలోకస్య జననీ సర్వయోషిద్వరా హి సా ౨౨

సర్వేషామేవ దేవానాం శక్తిః సా పరమాద్భుతా ।

తద్దర్శనేన దేవస్య విష్ణోర్జాతం హి దర్శనమ్ ౨౩

చకోరస్యేవాగ్నిభుజో మిష్టాన్నం నైవ రోచతే ।

తథా కిం తే న రోచేత దేవాన్నమమృతోపమమ్ ।

మమ వా సర్వరూపస్య దర్శనేఽస్య దృశిర్భవేత్ ౨౪

ద్విజ ఉవాచ ।

రమాపతేరహం దాసో న నమస్యామి కించన ।

యది త్వం సర్వరూపోఽసి యది సామర్థ్యమస్తి తే ౨౫

తదా దర్శయ విశ్వేశం నారాయణమనామయమ్ ।

ఏవం బుద్ధ్వా దృఢం తస్య నిశ్చయం స మయూరరాట్ ౨౬

అన్తర్ధాయ ప్రాదురాసీన్నారాయణస్వరూపవాన్ ।

పీతామ్బరః శంఖచక్రగదాపద్మధరో విభుః ౨౭

నానాలంకారరుచిరః సర్వాలంకారసున్దరః ।

కౌస్తుభేన లసద్వక్షా వనమాలావిభూషితః ౨౮

శేషశాయీ మహాలక్ష్మ్యా సంవాహితపదామ్బుజః ।

విశ్వదేవశ్చ తం దృష్ట్వా ననామ పరిపూజ్య చ ౨౯

యాతస్తన్మయతాం భక్త్యా విస్మృత్య చ శరీరతామ్ ।

ఉవాచ చ చిదానన్దపరిపూర్ణో ద్విజోత్తమః ౨.౧౦౫.౩౦

అద్య ధన్యం జనుర్మేఽద్య జీవితం చ సుజీవితమ్ ।

అద్యేయం నగరీ ధన్యా ధన్యౌ తౌ పితరౌ మమ ౩౧

మయూరేశోపదేశేన భవాన్యా దర్శనేన చ ।

పరాత్పరస్య విష్ణోస్తే చరాచరస్వరూపిణః ౩౨
లబ్ధం దర్శనమత్రైవ సర్వాన్తర్యామిణో విభోః ।
నారాయణోఽపి తం భక్తం బాహుభిః పరిషస్వజే ౩౩
ఉవాచ చ ప్రసన్నాత్మా బాష్పగద్గదయా గిరా।
మదర్థం త్యక్తవాన్ముక్తిం క్షీరాబ్ధేరహమాగతః ౩౪
దృష్ట్వా తే నిశ్చయం భక్తిం దృఢామవ్యభిచారిణీమ్ ।
భక్తమార్గం ప్రసించామి మారుతోద్ధతకణ్టకమ్ ౩౫
భక్తతృషానివృత్త్యర్థం జాతోఽహం జలరూపధృక్ ।
నానారూపధరో జాతో భక్తానామార్తినాశనః ౩౬
యథా భక్తః ప్రియో నిత్యమితి తే దర్శయామ్యహమ్ ।
అభూదాభ్రదచతుర్థ్యాం హి మయూరేశమహోత్సవః ౩౭
మూర్తిం మహీమయీం కృత్వా బర్హ్యాఖుసింహగాం పృథక్ ।
నానాలంకారశోభాఢ్యాం నానారంగైః సుశోభితామ్ ౩౮
అనేకైః పూజ్య తాం సమ్యగ్బాలకైర్మునిసంచయైః ।
కేచిదగ్రే ప్రగాయన్తి కేచిన్నృత్యన్తి భక్తితః ౩౯
వాచయన్తి పురాణాని ప్రదక్షిణపరాః పరే ।
ఏతస్మిన్నన్తరే పౌత్రో వసిష్ఠస్య మహాత్మనః ౨.౧౦౫.౪౦
పరాశర ఇతిఖ్యాత ఆయయౌ స్వేచ్ఛయా మునిః ।
స చతుర్వార్షికో మూర్తిం విదధే భక్తితత్పరః ౪౧
శుష్కపర్ణకృతాం మాలాం కృత్వా తస్మై న్యవేదయత్ ।
గన్ధబుద్ధ్యా కర్దమేన తాం వ్యలేపయదాదరాత్ ౪౨
మిష్టాన్నాని చ లడ్డూకాన్దక్షిణాం చ ఫలాని చ ।

న్యవేదయత్తదా పత్రైరనేకైః కర్దమైరపి ౪౩
షంకల్పం లీలయా చక్రం జజ్ఞావాద్యం శనైః శనైః ।
ముహూర్తం నర్తనం కృత్వా రురోద భక్షయేతి చ ౪౪
సంప్రార్థ్య మూర్తిం బహుధా తతః సా చేతనాం యయౌ ।
యద్యత్తేన యదుద్దేశాత్స్థాపితం పురతోఽభవత్ ౪౫
తత్తథైవ చ సంజాతం తతః సాఽభక్షయత్తదా ।
లడ్డుకాన్మోదకాన్నానాపక్వాన్నం పాయసాన్వితమ్ ౪౬
విశ్వదేవశ్చ తం దృష్ట్వా మిథ్యాభూతం యథార్థవత్ ।
మృత్తికాన్నాని సత్యాని సర్వం పుష్పఫలాదికమ్ ౪౭
సచేతనాం చ తాం మూర్తిం షడ్భుజాం చ పునః పునః ।
వ్యలోకయద్విష్ణురూపాం చతుర్బాహువిరాజితామ్ ౪౮
ఉవాచ సతతం దేవం కిమిదం మృత్తికాశనమ్ ।
మూర్తిరువాచ ।
భక్త్యా యదర్పితం మహ్యం సుధారససమం భవేత్ ౪౯
అభక్తార్పితమమృతం విషమేవ భవేన్మమ ।
క ఉవాచ ।
ఏవం తద్వచనం శ్రుత్వా విశ్వదేవోఽబ్రవీత్పునః ౨.౧౦౫.౫౦
కస్తే భక్తో మమ చ తం దర్శయస్వ సురేశ్వర ।
తతస్తస్య కరం ధృత్వా బహిరాయాన్మయూరరాట్ ౫౧
గృహే గృహే పూజ్యమానం దేవం తస్మై వ్యదర్శయత్ ।
శిఖినం సుసమారూఢం మయూరేశమలోకయత్ ౫౨
తత్రాపి పర్యపశ్యత్స విశ్వదేవయుతం చ తమ్ ।

నాయం మమ భవత్స్వామీత్యేవం బుద్ధిం విసృజ్య తామ్ ౫౩
గృహే గృహే విశ్వదేవో నారాయణమలోకయత్ ।
సర్వత్ర స దదర్శాథ పూజ్యమానం గుణేశ్వరమ్ ౫౪
క్వాపి క్వాపి మయూరేశం దదర్శ విష్ణురూపిణమ్ ।
పునరాలోకయంస్తత్రన్మయూరేశమలోకయత్ ౫౫
భుజం స్వం పరిగృహ్యేవ బహిర్యాతం స్వలీలయా।
ఆక్షిప్య హస్తం స ప్రాయాన్నాయం స్వామీ మమేతి చ ౫౬
అటద్గృహే గృహే సోఽథ పూజ్యమానం దదర్శ హ ।
మయూరేశం వాద్యఘోషైర్నృత్యగీతైరనేకధా ౫౭
క్వాపి దృష్ట్వా విష్ణురూపం నమస్కర్తుం యథావధ।
పునర్మయూరేశరూపం దదర్శ స శిఖిస్థితమ్ । ౫౮
గరుడారూఢమన్యత్ర శేషారూఢం తథా క్వచిత ।
నమస్కర్తుం యదా యాతి విశ్వదేవో ముదా యతః ౫౯
తావద్బర్హిసమారూఢం పశ్యతి స్మ పునః పునః।
భుంజన్తం చ రమన్తం చ స్వపన్తం చ దదర్శ సః౨.౧౦౫.౬౦
తతః ఖిన్నో విశ్వదేవో వసిష్ఠద్వారమాగమత్।
తతోఽబ్రవీన్మయూరేశః పశ్య మే భక్తముత్తమమ్ ౬౧
తతః పరాశరం సోఽథ దదర్శ పురతః స్థితమ్ ।
మృన్మయైరుపచారైస్తం పూజయన్తం గుణేశ్వరమ్ ౬౨
భక్షయన్తం చ లడ్డూకాన్మృన్మయాన్దేవమేవ చ ।
పశ్యతి స్మ పునర్వ్యోమ్ని జలే భూమౌ తమేవ సః ౬౩
క్షణం నారాయణం దేవం మయూరేశం క్షణాదపి ।

తతః స్వభేదబుద్ధిం స్వాం తత్యాజ భ్రాన్తిమేవ చ ౬౪

సర్వభావేన తం నత్వా స్తుత్వాఽభేదధియా పునః ।

అనుజ్ఞాతో ముదా ప్రాయాద్విశ్వదేవః స్వమాశ్రమమ్ ౬౫ (౪౮౦౨)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే విశ్వదేవభేదబుద్ధినిరాసో
నామపంచాధికశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౦౫॥

అధ్యాయ ౧౦౬ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

తతస్త్రయోదశే వర్షే నమస్కృత్య మహేశ్వరమ్ ।

భస్మాంగరాగరుచిరం పంచాస్యం దిగ్భుజం శుభమ్ । ౧

రుణ్డమాలాధరం సుప్తం చన్ద్రశేఖరమచ్యుతమ్ ।

మయూరేశోఽథ జగ్రాహ శశినం తచ్ఛిరోగతమ్ ౨

క్రీడన్నృషిః సమాయాతో బాలకైః పరివారితః ।

సుహృద్భిః పరినృత్యద్భిర్వదద్భిశ్చ పరస్పరమ్ ౩

ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర దైత్యో మంగలసంజకః ।

కరాలవదనః క్రోడీవిజేతా మరమాద్భుతః ౪

వరాహరూపో బలవాన్దన్తచ్ఛిన్నమహీరుహః ।

వజ్రసారసటాభిః స భిన్దన్వ్యోమ పదైర్ధరామ్౫

అంజనాద్రిరివ శ్యామో వహ్నికుణ్డనిభేక్షణః ।

దృష్ట్వా తం విద్రుతా బాలా వర్షాఘననిభస్వనః ౬

న దృష్టః సూకరః క్వాపీదృశ ఇత్యబ్రువంశ్చ తే ।

యావన్మారయతే బాలాంస్తావద్దేవో మయూరరాట్ ౭

దధార దన్తయోర్దుష్టం తదా సూకరదానవమ్ ।

అథాపరేణ హస్తేన దధారాధరపోత్రకమ్ ౮
పాటయామాస సహసా వంశఖణ్డమివార్భకః ।
పూర్వదేహం సమాస్థాయ దశయోజనవిస్తృతమ్ ౯
పతితశ్చూర్ణయన్వృక్షాన్దారయన్ధరణీతలమ్ ।
తతస్తమబ్రువన్బాలా ధన్యోఽయం పార్వతీసుతః ౨.౧౦౬.౧౦
క్షణేన నాశితో దైత్యో లీలయాఽసౌ మహాబలః ।
అస్య దర్శనతస్త్రస్తా వయం యాతా దిశో దశ ౧౧
పతమానేన యేనేహ చూర్ణితాని గృహాణి చ ।

క ఉవాచ ।

తతః శివో లలాటే స్వే నాపశ్యచ్ఛశినం యదా ౧౨
క్రోధాసంరక్తనయనో విష్టపం ప్రదహన్నివ ।
గణానూచే రుషావిష్టో రక్షణం క్రియతే కథమ్ ౧౩
కేన దైత్యేన నీతో మే లలాటస్థోఽమలః శశీ।

క ఉవాచ ।

తతో లీనా గణాః సర్వే కమ్పమానా భయాతురాః ౧౪
అపరే ధైర్యమాలమ్బ్య వదన్తి స్మ శివం ప్రతి ।
ఉమాకాన్త భవత్పుత్రో మయూరేశ్వరసంజ్ఞక: ౧౫
క్రీడితుం బహిరాయాతస్తస్య హస్తే విలోకితః ।
చన్ద్రస్తేన కదా నీతో న జానీమో వయం విభో ౧౬
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రోచే రుష్టో మహేశ్వరః ।
కథం ను క్రియతే రక్షా భవద్భిర్భక్ష్యతత్పరైః ౧౭
చన్ద్రో వా చన్ద్రహర్తా వా యద్యానీతస్తదా శుభమ్ ।

నో చేద్భస్మీకరిష్యామి సర్వేషాం నాత్ర సంశయః ౧౮

తత స్తే క్షుబ్ధమనసో ధావమానాస్త్వరాన్వితాః।

మయూరేశం సమభేత్య ప్రాభణన్రుష్టచేతసః ౧౯

యాహి దుష్టం శివం దేవం చన్ద్రం వా యచ్ఛ తస్కర ।

గణవాక్యం పరిశ్రుత్య చుకోప గణనాయక: ౨.౧౦౬.౨౦

న మేఽస్తి గణనా కాపి భవతాం తస్య వా గణాః ।

జగత్త్రయజనన్యా మే తనయస్య ప్రభావిణః । ౨౧

క ఉవాచ ।

తస్య శ్వాసేన సర్వే తే వాత్యా పత్రమివోద్ధృతాః ।

పేతుః శివస్య పురతో గణా దీనాస్తదాఽఖిలాః ౨౨

అతిరోషాన్మహాదేవః ప్రమథాదీనథాబ్రవీత్ ।

ఆనీయతాం స దుష్టాత్మా బద్ధ్వామాతనయో లఘుః ౨౩

తే తు శీఘ్రతరం యాతా యత్ర క్రీడారతః శిశుః ।

దదృశుస్తం శిశుగతం క్రీడన్తమకుతోభయమ్ ౨౪

వేష్టితుం తాన్సమాయాతాన్మోహయిత్వా వినాయకః ।

అన్తర్హితశ్చతుర్దిక్షు గణా స్తే తం వ్యలోకయన్ ౨౫

గృహే గృహే కాననేషు నాపశ్య స్తే వినాయకమ్ ।

క్వచిదృష్ట్వా తు తం ప్రాహురస్మదగ్రే కథం భవాన్ ౨౬

గన్తుం శక్తో బ్రహ్మలోకే స్థితం నేష్యామ తం శివమ్ ।

ఏవమన్తర్హితో దృశ్యో వారంవారం బభూవ సః ౨౭

తతః ఖిన్నాన్గణాన్దృష్ట్వా పరమాత్మా కృపాన్వితః ।

తస్థౌ తత్పురతః సమ్యగ్దృష్ట్వా తం హర్షనిర్భరాః ౨౮

బబన్ధుర్గిరిజాసూనుం నిన్యుస్తే శంకరం ప్రతి ।

పృథివీభారసదృశముపవిష్టం తు తే గణాః ౨౯

న శేకురుత్థాపయితుం తతో విస్మితమానసాః ।

హతోద్యమా గణాః సర్వే శివమేత్య సమూచిరే ౨.౧౦౬.౩౦

సర్వే వయం సమానేతుమేకం శక్తా న శంకర ।

ఆజ్ఞాపయామాస శివో నన్దినం పురతః స్థితమ్ ౩౧

ఝటిత్యానయ గచ్ఛ త్వం మయూరేశం తు తస్కరమ్ ।

నన్ద్యువాచ ।

శేషం సూర్యం శశాంకం చ హనిష్యేఽహం తవాజ్ఞయా ౩౨

కనీయసో న మే కాచిద్ఘృణనాస్తి మహేశ్వర ।

క ఉవాచ ।

ఇత్యుక్త్వాఽగాద్వాయువేగో భంజన్వృక్షాంశ్చ పర్వతాన్ ౩౩
క్రోధసంరక్తనయనస్తీక్ష్ణశృంగోగ్రసన్నిభమ్ ।

ఉవాచ తం మయూరేశం యాహి రే త్వం శివం ప్రతి ౩౪

నో చేదధ నయిష్యామి న సమో హి గణైరహమ్।

ఏవం వదతి తస్మింస్తు మయూరేశో రుషాన్వితః ౩౫

శవాసచక్రేఽక్షిపత్తం తు గమనాగమసంకులే।

తత్యాజ తం దృఢం శ్వాసాదతిఖిన్నం శివాన్తికే ౩౬

వమన్తం ధిరం వక్త్రాత్పృథివ్యాం పతితం తు తమ్ ।

బ్రువన్తం పౌరుషం నానా మూర్చ్ఛితం ద్విముహూర్తతః౩౭

అపశ్యచ్చ మయూరేశం జానుభాగే స్థితం శివః ।

దేదీప్యమానం వపుషా దివ్యభూషాసమన్వితమ్ ౩౮

గణా ఊచుః శివం దృష్ట్వా భాలచన్ద్రం యథా పురా।

లలాటే తే శశీ దేవ వృథాజ్ఞప్తా వయం శివ ౩౯

మయూరేశం గణాంశ్చాహ శశినం వీక్ష్య మస్తకే ।

శివ ఉవాచ ।

శ్రాన్తాస్తే చ గణాస్త్వం చ నన్దీ చాపి మమాజ్ఞయా ౨.౧౦౬.౪౦

చన్ద్ర స్థితే లలాటే మే వృథా యుద్ధమభూద్ధి వః ।

ప్రమథా ఊచుః ।

అద్యప్రభృతి దేవేశ స్వామీ నోఽస్తు మయూరరాట్ ౪౧

క ఉవాచ ।

తథేతి శివ ఊచే తాన్గణరాజోఽభవత్తు సః :

నత్వా శివం గణేశం చ గణేశజననీమపి ౪౨

ప్రశంసయిత్వా దేవేశం మయూరేశం తథావిధమ్ ।

గర్జన్తోఽథ గణా జగ్ముర్ముదా స్వం స్వం నివేశనమ్ ౪౩ (౪౮౪౫)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే షడధికశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౦౬॥

అధ్యాయ ౧౦౭ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

తతశ్చతుర్దశే వర్షే గౌతమాద్యాః సురర్షయః ।

ఆయయుర్గిరిజాగేహం నానాగణయుతం శివమ్ ౧

నమస్కృత్య చ తానమ్బా నానాసనగతాన్పరః ।

పూజయిత్వా విధానేన ప్రోవాచ హృద్గతం వచః ౨

విఘ్నభీత్యా పరిత్యక్తం త్రిసన్ధ్యాక్షేత్రముత్తమమ్ ।

అస్య బాలస్య మే విఘ్నా అత్రాపి బహవోఽభవన్ ౩
దిశన్తు విఘ్నరహితం కర్మ వా స్థానముత్తమమ్ ।
మునయ ఊచుః ।
ఇన్ద్రయాగే కృతే దేవి సర్వవిఘ్నం హరిష్యతి ౪
క ఉవాచ ।
తదేవ కారయామాస మణ్డపం బహువిస్తరమ్ ।
సంభారాన్కారయామాస శక్రసంతోషకారకాన్ ౫
ఆజ్ఞాం గృహీత్వా శమ్భోః సా పార్వతీ హర్షనిర్భరా।
కారయామాస విధివదిన్ద్రయాగం మహర్షిభిః ౬
ధ్యానమావాహనం చక్రురిన్ద్రస్యైతే మహర్షయః ।
పూపూజుర్గిరిజాదేశాత్సాంగమిన్ద్రం గణానపి ౭
కుణ్డే వహ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య మన్త్రైరేవ ద్విజర్షభాః ।
జపానాం తద్దశాంశేన జుహువుస్తిలపాయసమ్ ౮
ప్రణవాద్యైర్నమోన్తైశ్చ స్వాహాన్తైర్మన్త్రసంచయైః ।
శాన్తిపాఠాన్పఠన్తి స్మ చతుర్వేదభవాన్ద్విజాః ౯
ఏతస్మిన్నన్తరే బాలః క్రీడిత్వా బాలకైః సహ।
యజ్ఞవాటముఖో యాతి దైత్యౌ తు కలవింకలౌ ౨.౧౦౭.౧౦
తావత్సంముఖతాం యాతౌ మాహిషం రూపమాస్థితౌ ।
మహారవౌ మహాశృంగౌ భీషయన్తౌ జగత్త్రయమ్ ౧౧
సటాభిన్నఘనౌ పుచ్ఛాద్ధారయన్తౌ గిరీనథ ।
నాసానిరోధపవనాచ్చూర్ణయన్తౌ ద్రుమానపి ౧౨
ఉమాసుతం హన్తుకామౌ యాతౌ శీఘ్రం తదన్తికమ్ ।

ప్రాయుధ్యేతాం తదా ద్వౌ తౌ మత్తావివ మహాగజౌ ౧౩
తయోః శబ్దేన గగనం గర్జతి స్మ యథా ఘనః ।
జయం భంగం క్రమేణోభౌ ప్రాపతూ రుధిరోక్షితౌ౧౪
విద్రుతా మునిబాలాస్తే తాభ్యాం భీతా వృకాదివ ।
దూరాద్దదర్శ గిరిజాసుతస్తౌ దైత్యపుంగవౌ ౧౫
కథమేతౌ మహాదుష్టౌ హనిష్యామీతి చిన్తయన్ ।
పశ్యత్సు తేషు బాలేషు చిక్షేప గగనే చ తౌ ౧౬
పుచ్ఛే గృహీత్వాఽతిబలౌ భ్రామయిత్వా పునః పునః ।
ముహూర్తాత్పతితౌ పృథ్వ్యాం తాన్విదార్య ద్రుమానపి ౧౭
శతధా దేహఖణ్డాని తయోరాదన్వృకాదయః ।
తతస్తే మునిబాలాస్తం యయుర్భక్త్యా ప్రతుష్టువుః ౧౮
యస్య తత్త్వం న జానన్తి బ్రహ్మాద్యా మునయోపి చ ।
సర్వాన్తర్యామిణస్తే తు కథం విద్యామహే వయమ్ ౧౯
బాల్యాత్యభృతి దైత్యాస్తే నాశితాః కోటిశస్త్వయా ।
ఏతౌ మహిషరూపేణ హన్తుం త్వాం సముపాగతౌ ౨.౧౦౭.౨౦
మూషకావివ సంత్యక్తౌ పుచ్ఛే ధృత్వా స్వలీలయా।
యయోః శ్వాసేన చలితాః పర్వతాశ్చ ద్రుమాధరాః ౨౧
క ఉవాచ ।
మయూరేశస్తతః ప్రాయాద్యజ్ఞవాటం రమన్రమన్ ।
దదర్శేన్ద్రమఖం రుష్టో ధ్వంసయామాస తత్క్షణాత్ ౨౨
దూరే క్షిప్త్వా శక్రమూర్తిం ప్రోచే సర్వాన్మునీశ్వరాన్ ।
వృతో మునిసుతైః సర్వైః కిం కర్మ క్రియతేఽమలా: ౨౩

కిం తుష్టేన ప్రదాతవ్యం వాసవేనాఖిలార్థినా ।

అజాప్రార్థనయా కిం ను కామధేనుఫలం లభేత్ ౨౪

స ఆదచ్ఛేషసామగ్రీ కృత్వా శాన్త హుతాశనమ్ ।

మునయో విస్మితహృదో వీక్ష్య చాపల్యమస్య తత్ ౨౫

ఉమానివిష్టహృదయా నాశకత్తం గుణేశ్వరమ్ ।

ఉపాలబ్ధుం శిక్షితుం వా వక్తుం క్రోధేన కించన ౨౬

ఉమాయై సర్వమాఖ్యాయ జగ్ముః స్వం స్వం నివేశనమ్ ।

శ్రుత్వేన్ద్రే క్షుబ్ధహృదయే యత్నాన్యత్తచ్చ భవత్విేతి ౨౭

స్వాపమానే పరిజ్ఞాతే శక్రశ్చుక్రోధ వై భృశమ్ ।

క్రోధసంరక్తనయనో దహన్నివ జగత్త్రయమ్ ౨౮

ఆకార్య దేవనిచయానువాచ వాక్యముత్తమమ్ ।

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

మమ యాగో మునిగణైరారబ్ధ పరమాదరాత్ ౨౯

స విధ్వస్తో గుణేశేన తస్య ద్రక్ష్యేఽద్య పౌరుషమ్ ।

రుష్టే మయి భవేన్నష్టం త్రైలోక్యం సచరాచరమ్ ౨.౧౦౭.౩౦

దేవా ఊచుః ।

తవాజ్ఞా చేన్మయూరేశం బద్ధ్వానీమః క్షణేన హ ।

శక్ర ఉవాచ !

మయూరేశపురే వహ్నేః స్థానం మాస్తు క్వచిత్తవ ౩౧

సర్వేషాం జాఠరోఽపి త్వం లీనో భవ మమాజ్ఞయా ।

క ఉవాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్య శక్రస్య రుషితాత్మనః ౩౨

వహ్నిరన్తర్హితస్త్వత్ర పురేఽపి జఠరేఽపి చ ।
నాపశ్యన్మునయో వహ్నిం మమన్థుర్హోమహేతవే ౩౩
నాయాతీతి పరిజ్ఞాయ తేఽప్రక్ష్వం జక్షురాదరాత్ ।
న చ తత్ప్రచ్యుతే తేన వ్యథా భవతి దుర్ధరా ౩౪
తత స్తే మునయో జగ్ముర్మయూరేశం కృపాకరమ్ ।
నమస్కృత్యాబ్రువన్సర్వే శక్రాహూతో గతోఽనలః ౩౫
జాఠరోఽపి గతో వహ్నిరిన్ద్రయాగే హతే త్వయా ।
ఇత్యాకర్ణ్య వచ స్తేషాం ప్రత్యేకం జఠరేఽనలః ౩౬
సోఽభవత్క్షుధయావిష్టాః సర్వే జాతాస్తు తత్క్షణాత్ ।
మహానసేషు కుణ్డేషు తత్రైవ జ్వలితోఽభవత్ ౩౭
తతో వాయుం నినాయాశు శక్రః క్రుద్ధో మహాబలః ।
ప్రేతభూతా పురీ సర్వా పంచప్రాణే గతేఽభవత్ ౩౮
పంచప్రాణమయో దేవస్తతస్తాన్సమజీవయత్ ।
తత ఇన్ద్రోఽబ్రవీత్సూర్యం తాపయైనాం పురీం బహు ౩౯
తతః సూర్యోఽతపత్సర్వం ద్వాదశాదిత్యరూపవాన్ ।
వాపీకూపతడాగేషు నద్యాం జలమశోషయత్ ౨.౧౦౭.౪౦
జజ్వాల పృథివీ సర్వా పురగ్రామవనాకరా ।
తతః శీఘ్రం మయూరేశో మేఘో భూత్వా వవర్ష హ ౪౧
శమయామాస తం వహ్నిం మృతాంశ్చ సమజీవయత్ ।
తతో హర్షయుతా లోకాః సాధు సాధ్వీత్యపూజయన్ ౪౨
క ఉవాచ ।
ప్రతికూలం కృతం యద్యత్తతత్సర్వం నిరాకృతమ్ ।

జ్ఞాత్వా శక్రో యయౌ దేవం మయూరేశం ననామ చ ౪౩
బద్ధాంజలిపుటో భూత్వా స్తోతుం సవేశ్వరం విభుమ్ ।
శక్ర ఉవాచ ।
న వేదా నర్షయో జగ్ముర్బ్రహ్మాద్యాస్తే గతిం విభో ౪౪
సర్వాన్తర్యామిణః సర్వరూపస్య బ్రహ్మరూపిణః।
బ్రహ్మాదీనాం విశ్వసృజాం కారణానాం చ కారణమ్ ౪౫
అపరాధాన్క్షమస్వాద్య త్వామహం శరణం గతః ।
మస్తకం పాదయోర్న్యస్య ప్రార్థయామాస సాదరమ్ ౪౬
క ఉవాచ ।
నిర్వికల్పం మనస్తస్య జ్ఞాత్వా ప్రాహ గుణేశ్వరః ।
ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ భద్రం తే పదే తిష్ఠ సుఖం స్వకే ౪౭
తతః సంపూజ్య తం దేవం నమస్కృత్య శచీపతిః ।
ప్రదక్షిణీకృత్య యయౌ హృష్టః సన్నమరావతీమ్ ౪౮ (౪౮౯౩)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే సప్తాధికశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౦౭॥

అధ్యాయ ౧౦౮ ప్రారంభః-
క ఉవాచ । తతః పంచదశే వర్షే మయూరేశోఽర్భకైః సహ।
గతః స్నాతుం నదీం పుణ్యాం నామ్నా ద్రృహ్మకమణ్డలుమ్ ౧
స్నాత్వా నిత్యం సమాప్యాశు మానసైః షోడశైః పృథక్ ।
ఉపచారైః పుపూజస్తే హృదిస్థం గణనాయకమ్ ౨
కేచిత్పద్మాసనగతం కేచిదర్భవిష్టరగతం చ తమ్ ।
దివ్యగన్ధైర్దివ్యవస్త్రైర్దివ్యైః పుష్పైరపూజయన్ ౩

గార్గ్యో మునిర్మన్దిరే తం ధ్యాత్వా రత్నాన్వితేఽర్చయత్ ।
ఏతస్మిన్నన్తరేఽకస్మాత్పిదధే ద్వారమస్య తత్ ४
యావదుద్ఘాటయత్యేవ తావత్తద్దృఢతామగాత్ ।
తత్ర ఆక్రన్దనం చక్రే స చ తే వాలకా అపి ౫
బాలకా ఊచుః
త్వమేవ జననీ తాతః కథమభ్యన్తరే స్థితః ।
దత్త్వా కపాటం దేవేశ నోఽపరాధాన్క్షమస్వ చ ౬
క ఉవాచ ।
ఏతస్మిన్నన్తరే దైత్యో మహాబలపరాక్రమః ।
యస్య శబ్దేన మహతా కమ్పతే భువనత్రయమ్ ౭
సటాభిన్నఘనో దుష్టో వ్యాఘ్రరూపీ సమభ్యగాత్ ।
వ్యాదాయం వదనం ఘోరం గ్రసన్నివ జగత్త్రయమ్ ౮
దృష్టవా తం దుద్రువుర్బాలాః క్రన్దన్తస్తే దిశో దశ ।
స తు ద్వారం వినిర్భిద్య మయూరేశం తమాయయౌ ౯
శార్దూలసదృశం రూపం కృత్వాఽయాతోఽపి తం క్షణాత్ ।
పపాల సహసా వ్యాఘ్రః పృష్ఠే లగ్నో యయౌ చ సః ౨.౧౦౮.౧౦
భ్రమన్స తు వనం యాతో నికుంజే లీయ తస్థివాన్ ।
దేవో వృక్షం సమారుహ్య కుంజమధ్యే పపాత హ ౧౧
ఉభాభ్యాం వదనం తస్య కరాభ్యాం జగృహే దృఢమ్ ।
అన్యాభ్యాం బహిరానీయ తతః పరశునాఽచ్ఛినత్ ౧౨
నాసికాం శ్రవణే పాదౌ పుచ్ఛమగ్రభవావుభౌ ।
న ముఖం దర్శయేత్యుక్త్వా విససర్జ గుణేశ్వర ౧౩

నిజం రూపం సమాస్థాయ తత్రైవ వికృతోఽభవత్ ।
ఏవమేవ కరిష్యామి త్వద్దేహమిత్యువాచ తమ్ ౧౪
యయౌ నిజాలయం దైత్యో దేవః స్వం ధామ చాయయౌ ।
తతో మునిసుతా భ్రేముః క్రన్దన్తః క్వ మయూరరాట్ ౧౫
అతిశ్రాన్తా ద్రుమతలే సుచ్ఛాయే ప్రాస్వపంస్తదా ।
అనేన యాస్యతి పథా ద్రక్ష్యామస్తత్పదామ్బుజమ్ ౧౬
పాదౌ దక్షిణతస్తేషాం దృష్ట్వా చుక్రోధ భానుజః ।
అత్యారక్తదృశీ రోషాద్బ్రహ్మాణ్డగ్రాససాహసః ౧౭
బద్ధ్వా తాన్స్వస్థలం యాతో మయూరేశస్తతోఽగమత్ ।
నాపశ్యత్తత్ర తే బాలాన్విస్మయం పరమం యయౌ ౧౮
చిన్తాం పరమికాం ప్రాప్తో వినా తైః స మయూరరాట్ ।
న సుఖం క్వాపి సంప్రాయాత్తతో మునిగణా యయుః ౧౯
మునయ ఊచుః ।
క్వాస్మాకం బాలకా దేవ ప్రాతర్నీతాస్త్వయాఽఖిలాః ।
వినా తైర్నో గమిష్యన్తి ప్రాణాస్త్వయ్యాగతేఽధునా ౨.౧౦౮.౨౦
క ఉవాచ ।
న కించిదూచే తాన్దేవో ముంచన్నశ్రు ముహుర్ముహుః ।
విచార్య భాస్కరీం యాతః పురీం దూతైర్నివేదితః ౨౧
దూతా ఊచుః ।
కోఽపి యాతో యోద్ధుకామో లోకత్రయవినాశకృత్ ।
ఉగ్రారావో మహాబాహుర్వార్యమాణో బలాద్యమః ౨౨
యమ ఉవాచ ।

బ్రహ్మాణ్డం చూర్ణతాం యాతి దణ్డాఘాతేన యస్య మే ।
తస్య మే పురతో యుద్ధం కథం బాలో విధాస్యసి ౨౩
దేవ ఉవాచ ।
త్వమాత్మానం వర్ణయసే రంకవద్భాంసి మే యమ ।
మమ వక్రభువా సర్వం బ్రహ్మాణ్డం చ వినశ్యతి ౨౪
ఏవముక్త్వా మయూరేశో యమస్కన్ధం రురోహ సః।
పాతయామాస మహిషాత్సపాతోపరి తత్క్షణాత్ ౨౫
పరాక్రమం తస్య బుద్ధ్వా బద్ధాఞ్జలిపుటో యమః ।
తుష్టావ పరయా భక్త్యా మయూరేశం సురేశ్వరమ ౨౬
యమ ఉవాచ ।
న తే రూప విదుర్దేవా బ్రహ్మాద్యాః సనకాదయః ।
నేతి నేతి చ వేదాస్త్వాం వదన్తి పరమేశ్వరమ్ ౨౭
స్రష్టారం పాలకం సృష్టేః సంహర్తారం నిజేచ్ఛయా ।
దైత్యానాం సర్వదుష్టానాం నాశకం సర్వరూపిణమ్ ౨౮
అకస్మాదపరాధం నః కృతం క్షన్తు త్వమర్హసి ।
క ఉవాచ ।
ఏవముక్త్వా పుపూజాసౌ వస్త్రై రత్నైః ఫలైరముమ్ ౨౯
బాలానానీయ తద్ధస్తే నివేద్య పురతః స్థితః ।
ఆలిలింగుర్ముదా సర్వే పరస్పరమథాబ్రువన ౨.౧౦౮.౩౦
బాలా ఊచుః ।
శ్రాన్తాస్త్వద్దర్శనార్థాయ బద్ధ్వా నీతా యమేన హ ।
త్వద్దర్శనాద్బన్ధముక్తా యాస్యామో నిజమన్దిరమ్ ౩౧

క ఉవాచ ।

తతస్తే స్వాశ్రమం ప్రాప్తా మయూరేశపురస్కృతాః ।

మయూరేశపూరం యాతా నానావాదిత్రసంకులమ్ ౩౨

నానాధ్వజపతాకాఢ్యం పుష్పమాలావిభూషితమ।

యమోఽపి పృష్ఠతో యాతి ద్రష్టుం తత్కౌతుకం మహత్ ౩౩

సంముఖం తస్య తే సర్వే మునయోఽపి యయుస్తదా ।

పుపూజుస్తుష్టువుర్దేవ లిలింగుర్బాలకానపి ౩౪

ఉవాచ దేవతాన్సర్వాన్మునీన్పూర్వం ప్రకుప్యతః।

ఆనీతా బాలకా లోకాద్యమస్య క్షణమాత్రతః ౩౫

మునయ ఊచుః ।

సర్వత్ర రక్షసే త్వం హి సర్వశక్తిః సదా చ నః ।

క ఉవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా తమనుజ్ఞాప్య స్వాశ్రమాన్మునయో యయుః౩౬

యమోఽపి తం నమస్కృత్య స్వాలయం ముదితోఽగమత్ ।

దేవోఽపి స్వాలయం ప్రాప్య హర్షయామాస సాదరమ్ ౩౭ (౪౯౩౦)

ఇతి శ్రీ గణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే రవిజగర్వపరిహారో నామాష్టాధికశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౦౮॥

అధ్యాయ ౧౦౯ ప్రారంభ :-

కదాచిత్పార్వతీ ప్రాహ సుఖాసీనం మహేశ్వరమ్ ।

గతాని తు మహాదేవ వర్షాణి దశ పంచ చ ౧

వివాహశ్చిన్త్యతామస్య మయూరేశస్య సామ్ప్రతమ్ ।

సుశీలా సుముఖీ బాలా మృగాక్షీ హంసగామినీ ౨
పికవాక్ సునసా తన్వీ వధూః క్వాపి విచార్యతామ్ ।
మన్మథాతులదేహస్య సర్వాంగసున్దరస్య హ ౩
క ఉవాచ ।
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా సాధు సాధ్వీత్యభాషత ।
సోఽచిన్తయచ్ఛుభా కన్యాం మనసా నాపకుత్రచిత్ ౪
తతశ్చిన్తాం పరాం ప్రాప తావన్నారద ఆగతః ।
సంపూజ్య చోపవేశ్యైనమాసనే శమ్భురబ్రవీత్ ౫
శమ్భురువాచ ।
ఆహ్లాదం పరమం ప్రాప్తస్త్వాగమనతో మునే ।
చిరాగతోఽసి చ మునే దినం స్థాతుం త్వమర్హసి ౬
అతిసున్దరకాయస్య తనయస్య మమానఘ ।
గవేషయ వధూ విప్ర యత్రస్త్రైలోక్యగో భవాన్ ౭
క ఉవాచ ।
తథైవ పార్వతీ ప్రాహ వధూం శీఘ్రం విచారయ ।
నారద ఉవాచ ।
న స్థాతుం శక్యతే స్వామిన్కర్మణా ద్విముహూర్తకమ్ ౮
ఏతదర్థమహం ప్రాప్తో బ్రహ్మణా ప్రేషితః శివ ।
తవ పుత్రప్రభావశ్చ లావణ్యం వయ ఏవ చ। ౯
జ్ఞాతం ధాత్రా సిద్ధిబుద్ధీ తస్మై దాతుమభీప్సతా ।
అనసూయా శచీ చాపి తయో రూపేణ లజ్జితే ౨.౧౦౯.౧౦
సంజ్ఞాఽభూద్దణ్డకారణ్యే శిలాఽహల్యాపి సా హ్యభూత్ ।

జాలన్ధరస్య యా పత్నీ వృన్దా మాధవమోహినీ ౧౧
సాపి వృక్షత్వమాపన్నా యద్రూపదర్శనాద్ధర ।
అన్యే నానావరా గౌరి నాగతా బ్రహ్మణో హృది ౧౨
నైతాదృశం క్వాపి దేవి సౌన్దర్యం శౌర్యమేవ చ ।
తయోర్యోగేన చ తవః సుతః శోభామవాప్నుయాత్ । ౧౩
రత్నకాంచనయోర్యద్వద్యథా ముక్తాప్రవాలయోః ।
క ఉవాచ ।
ఏవం నారదవాక్యేన స తుతోష హరః శివా ౧౪
శివ ఉవాచ ।
సమ్యగుక్తం మునే వాక్యం వాంఛితార్థకరం శుభమ్ ।
క ఉవాచ ।
శివోఽపి తత్క్షణాదేవ వృషారూఢః సమాహ్వయత్ ౧౫
ఇన్ద్రాదిదేవనిచయాన్గౌతమాదీన్మునీనపి ।
అర్ధాంగే పార్వతీం గృహయ యయౌ హర్షసమన్వితః ౧౬
శిఖణ్డినం సమారుహ్య మయూరేశః పురో యయౌ ।
నారదస్తు తపోయోగాదన్తరిక్షచరో యయౌ ౧౭
సప్తకోటిగణాః క్రీడాం కుర్వన్తోఽభియయుస్తదా ।
నానాయుధధరా హర్షాద్గర్జయన్తో దిశోదశ ౧౮
వాద్యత్సు సర్వవాద్యేషు రజసాచ్ఛాదితే రవౌ ।
అష్టాశీతిసహస్రాణి మునయోఽపి యయుర్ముదా ౧౯
గణ్డకీనగరం సర్వే గన్తుకామా వ్యలోకయన్ ।
గుల్వం మార్గే రక్షసాం తే సప్తకోటిగణాన్వితమ్ ౨.౧౯.౨౦

నభస్పర్శి ముఖానాం చ సర్వదా కాలధిక్కృతామ్ ।
నిశాచరాః శుశ్రువుస్తే సేనాయాస్తు రవం దృఢమ్ ౨౧
సుప్తోత్థితాశ్చ సన్నద్ధా యయూ రణవిధిత్సయా।
రాక్షసా ఊచుః ।
కస్య యూయం కుతో యాథ కృత ఆగమనం చ వః ౨౨
విఙ్ఞానాం న పురే గన్తుం దాస్యామః స్వామినశ్చ నః ।
మయూరేశ ఉవాచ ।
స్వతన్త్రా అన్తకా దైత్యరక్షసాం సాధుపాలకాః ౨౩
అతో యచ్ఛన్తు నో మార్గం నో చేన్నాశం వ్రజిష్యథ ।
క ఉవాచ ।
ఏతస్మిన్నన్తరే ప్రాప్తో వికృతో హేమనామకః ౨౪
అసురోఽథాబ్రవీద్దేవమేకాకి ప్రహితః పురా ।
ఇదానీం రాక్షసైః సార్ద్ధమాదాస్యే జీవితం తవ ౨౫
ఉవాచ రాక్షసాన్సోఽథ నానాదైత్యా హతా బలాత్ ।
అహం చ వికృతోఽనేన యతోఽహం హన్యతే జవాత్ ౨౬
క ఉవాచ ।
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా చుక్రోధ స మయూరరాట్ ।
మునిపుత్రాన్సమాజ్ఞాప్య యుధ్యధ్వం మే హ్యనుగ్రహాత్ ౨౭
కుశానుద్యమ్య తే హర్షాద్ యుద్ధం కర్తుం సముద్యతాః।
ఉవాచ పృష్ఠతో దేవో ఘ్నన్తుం బాలాః కుశైరిమాన ౨౮
మన్త్రితాస్తే కుషాస్తేషాం మస్తకానచ్ఛినన్బహూన్ ।
తేషాం శస్త్రాణి కుణ్ఠాని జాతాని తదనుగ్రహాత్ ౨౯

జాయన్తే తావదేతే తాన్కుశైర్జఘ్నుస్తు రాక్షసాన్ ।

ఖణ్డశస్తే నిపేతుర్వై ఛిన్నబాహురుజానవః ౨.౧౦౯.౩౦

వ్యస్మయన్త చ రక్షాంసి తృణైర్మృత్యుం వ్రజన్తి కిమ్।

ఏవం సర్వే హతా బాలైరఖిలా రాక్షసాస్తథా ౩౧

జగర్జుస్తే మయూరేశం ప్రాపుర్నత్వాప్యపూజయన్।

బాలా ఊచుః।

ఆజ్ఞయా నిహతాః సర్వే రాక్షసాస్త్వత్ప్రసాదతః ।

పునరాజ్ఞాం నః ప్రయచ్ఛ కరిష్యామో గుణేశ్వర ౩౨

ఆశ్చర్యం పరమం జగ్ముర్మునయో యే సమాగతాః।

దృష్ట్వా బాలహతాన్సర్వాన్రాక్షసాన్కుశసంచయైః ౩౩

పార్వతీ వృషభాత్తస్మాదవరుహ్యాలిలింగ తమ్ ।

శివోఽపి ప్రాబ్రవీద్దేవం దృష్టస్తేఽద్య పరాక్రమః ౩౪

తవ శస్త్రహతాః పూర్వం నిహతా బాలకైః కుశైః ।

బ్రహ్మాదీనామగమ్యస్తే ప్రభావో గిరిజాసుత ౩౫

న జ్ఞాయతే మయా వాపి కిం కిమగ్రే కరిష్యసి ౩౬ (౪౯౬౬)

ఇతి శ్రీ గణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే రాక్షసవధో నామ నవాధికశతతమోధ్యాయః ॥౧౦౯॥

క ఉవాచ ।

జయశాలీ మయూరేశో యాత్యగ్రే హర్షనిర్భరః ।

పృష్ఠతో యాన్తి బాలాస్తే తతో వృషగతః శివః ౧

గౌతమాద్యా మునిగణా లగ్నసిద్ధ్యై యయుస్తతః ।

గర్జన్తో గర్జయన్తశ్చ దిశశ్చ విదిశోఽపి చ ౨

యోజనావధి గణ్డక్యా అవరుహ్య శిఖ- ణ్డినః ।
అతిష్ఠత్స మయూరేశో మహార్ఘాసనముత్తమమ్ ३
తతః సర్వానుపావేశ్య శివం గణమునిశ్వరాన్ ।
వాద్యత్సు సర్వవాద్యేషు తానాహ స మయూరరాట్ ౪
సిన్ధునా నిహితా కారాగృహే శక్రాదిదేవతా ।
వినా తన్మోచనం లగ్నసిద్ధిర్నైవ భవిష్యతి ౫
అతస్తన్మోచనార్థాయ ప్రేష్యాతాం సిన్ధవే మహాన్ ।
బుద్ధిమాన్స గృహీత్వా చేదాగచ్ఛేత్తాన్సురానథ ౬
తదా సామ్నైవ సర్వేషాం కుశలం హి భవిష్యతి ।
నో చేద్యుద్ధేన జేష్యామో రణే సిన్ధుం మహాబలమ్ ౭
మోచయిష్యామ తాన్దేవాంస్తతో లగ్నం భవిష్యతి ।
క ఉవాచ।
ఏవం తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రాహుః సర్వే గుణేశ్వరమ్ ౮
సమ్యగుక్తం మయూరేశ సుధియా సదృశం వచః
బాలభావేపి తే బుద్ధిర్బృహస్పతిసమా శుభా ౯
పుష్పదన్తం మహాబుద్ధిం నీతిశాస్త్రవిశారదమ్ ।
ప్రేష్యతాం సిన్ధునికటే దేవమోచనహేతవే ౨.౧౧౦.౧౦
వక్తారం బలినం శ్రేష్ఠం స్తోత్రసంతోషితేశ్వరమ్ ।
క ఉవాచ ।
తత ఊచే పుష్పదన్తో మయూరేశం సురేశ్వరమ్ ౧౧
మహిమా తే మయూరేశ మనోవాచామగోచరః ।
జానన్తి న జనా మాయామోహితాస్తవ నిత్యదృక్ ౧౨

భూభారహరణార్థ త్వమవతీర్ణః శివాలయే ।

న మాం ప్రేషయ తత్ర త్వమన్యం ప్రేషయ సామ్ప్రతమ్ ౧౩

అపారసేనయా యుక్తం సిన్ధుదైత్యం మహాబలమ్ ।

ఉద్ధతం బలినం ద్రష్టుమహం శక్యామి న క్వచిత్ ౧౪

యుద్ధమేవ కరిష్యామి తతో దోర్దణ్డతేజసా ।

యది సామ్నా భవేత్కార్యం యుద్ధం తత్ర వృథా మతమ్ ౧౫

దానం భేదో వృథా దణ్డో నీతిరేషా సనాతనీ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యమువాచ పార్వతీపతిః ౧౬

సమ్యగుక్తః పుష్పదన్త నీతిమార్గః పురాతనః ।

క్రోధవాన్న క్షమః సామ్ని కేవలం బలవాన్పరః ౧౭

ధరిష్యతి మహాదుష్టం ప్రేషితశ్చేత్షడాననః ।

ప్రేషితో వీరభద్రశ్చేత్క్రోధమేవ కరిష్యతి ౧౮

శృంగీ చేత్ప్రేషితస్తత్ర సంహారం స విధాస్యతి ।

ప్రమథః ప్రేషితో మత్తో న జానే కిం కరిష్యతి ౧౯

ప్రేషితశ్చేద్భూతరాజో మేషయిష్యతి తాం సభామ్ ।

స్త్రీసంభోగరతః స్యాత్తు ప్రేషితో రక్త- లోచనః ౨.౧౧౦.౨౦

తతోఽబ్రవీన్మయూరేశో నిరస్తేషు చ తేషు చ ।

నన్దీ సముద్రగమ్భీరో ధైర్యే పర్వతసన్నిభః ౨౧

బుద్ధ్యా బృహస్పతిసమో జమ్భా- రిసదృశో బలం ।

ధూర్తః పరాశయజ్ఞాతా ప్రేష్యతాం సామహేతవే ౨౨

శివ ఉవాచ ।

సమ్యగుక్తం మయూరేశ జ్ఞాతాసి గుణదోషయోః ।

నన్దినే దీయతాం వస్త్రం రత్నాని వివిధాని చ ౨౩
తతో దదౌ మయూరేశస్తాని తస్య శివాజ్ఞయా ।
ఆజ్ఞాపయామాస చ తం గచ్ఛ సిన్ధుం మహాబలమ్ ౨౪
యథా దేవా విముచ్యంతే తథా నీతిర్విధీయతామ్ ।
స తు నత్వా మయూరేశం స శివాం శివమేవ చ ౨౫
గణాన్సర్వాన్మహావాక్యైః స్తుత్వా తం చ శివం శివామ్ ।
ఉవాచ బుద్ధిసంపన్నో దిష్ట్యోచితమిదం వచః ౨౬
నన్ద్యువాచ ।
స మహాం జాయతే లోకే యస్య వః స్యాదనుగ్రహః ।
అతోఽహం శ్రేష్ఠతాం నీతః సాధయిష్యే ప్రయోజనమ్ ౨౭
వః ప్రసాదేన భూగోలం విధాస్యే న్యుబ్జమంజసా ।
శేషం సూర్యం వో నికటే ఆనయిష్యే న సంశయః ౨౮
క ఉవాచ ।
ఏవముక్త్వా యయౌ నన్దీ సిన్ధుదైత్యం బలాన్వితః ।
గతః స నగరద్వారం మనోవేగేన ధైర్యవాన్ ౨౯
ధ్యాయన్గణేశం శమ్భుం చ శివాం సర్వార్థసాధికామ్ ।
ఋతాం కర్తుం ప్రతిజ్ఞాం తాం ప్రార్థయామాస చేతసి ౨.౧౧౦.30 (౪౯౯౬)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే దశాధికశతతమోఽధ్యాయః ।। ౧౧ ౦।।

క ఉవాచ ।
ప్రాయాత్సభాం మహారమ్యాం ద్వారపాలనివేదితః ।
నన్దీ ననన్ద తం దృష్ట్వా దైత్యం సిన్ధుం సభాగతమ్ ౧

మహావీరైః పరివృతం నానాశస్త్రేషు పాణిభిః ।
వారాంగనానృత్యరతం వీజ్యమానం నృభిర్ముదా ౨
వాద్యత్సు సర్వవాద్యేషు నాదనాదిత దిక్షు చ।
దృష్ట్వా తం నన్దినం కేచిన్మేనిరే రవిమాగతమ్ ౩
మహాకాయం మహావీరం వీక్ష్య కేచిచ్చకమ్పిరే ।
జగర్జురపరే తత్ర భీషయన్తో బలాదముమ్ ౪
న బిభేతి మహాధైర్యాన్నన్దీ స్వబలగర్వితః ।
కరసంజ్ఞార్పితం నన్దీ భేజే ఆసనముత్తమమ్ ౫
సర్వే తటస్థతా యాతాశ్చిత్రమా ఇవ పుత్తలా ।
బుద్ధ్వా తదింగితం ప్రాహ నన్దీ వాచస్పతిః పరః ౬
నానాసభా దృష్టపూర్వాం నేదృశాస్తాసు మూఢకాః ।
యూయం సర్వేతిబలినః శ్రియా పరమశోభితాః ౭
సున్దరాః కామసదృశా బుద్ధ్యా హీనా వృకా ఇవ ।
సభాయామాగతః సాధురసాధు- ర్దుర్బలో బలీ ౮
ప్రష్టవ్యో మాననీయశ్చ నీతిరేషా సనాతనీ ।
న సా దృష్టా సభామధ్యే అతో మే విస్మితం మనః ౯
వృథా సభాసదః సర్వే వృథాఽమాత్యాశ్చ నాగరాః ।
నాయం ధర్మో రాజ్ఞ ఏవ సభ్యానాం కృత్యమేవ తత్ ౨.౧౧౧.౧౦
క ఉవాచ ।
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా సిన్దుః ప్రోవాచ నన్దినమ్ ।
పద్మయోనేరివ తవ మతిర్దృష్టా గుణాకర ౧౧
కస్య త్వం కుత ఆయాతః కిమర్థం వా వృషేశ్వర ।

తేజసా వహ్నిసదృశః పంచాస్య ఇవ విక్రమే ౧౨

నన్ద్యువాచ ।

సురభేః కామరూపాయా అపత్యం నన్దినామకమ్ ।

విద్ధి మాం గిరిజానాథవాహం బ్రహ్మాణ్డభేదినమ్ ౧౩

మయూరేశో ధరాభారహరో దుష్టనిబర్హణ ।

అవతీర్ణః శివగృహే బాల్యాత్రప్రభృతి దైత్యహా ౧౪

శేషో మూకోఽభవత్తస్య ప్రతాపవర్ణనేఽబ్జజః ।

సముద్రమథనాద్యద్వద్రత్నజాతం బహిర్యయౌ ౧౫

తద్వన్నీతిం విమథ్యాద్య కార్యసిద్ధిం విచారయ ।

ఆజ్ఞాం శృణు మయూరేశప్రేషితాం బలవత్తరామ్ ౧౬

ఆజ్ఞాభంగే తస్య భవేద్వినాశో యస్య కస్యచిత్ ।

యతః స సృజతే విశ్వం పాతి హన్తి చరాచరమ్ ౧౭

త్వయా వినిహితా కారాగృహే దేవగణా బలాత్ ।

పదాని తేషాం లబ్ధాని భాగ్యం స్యాత్కిమతః పరమ్ ౧౮

ఇదానీం వైరనిర్మోకం విచార్య కర్తుమర్హసి ।

మోచయాశు సురాన్సర్వానాజ్ఞయా స్వామినో మమ ౧౯

త్రిపురేణ కృతం వైరం శివేన సహ తత్క్షణాత్ ।

హిరణ్యకశిపుం స్తమ్భేఽవతీర్య హతవాన్హరిః ౨.౧౧౧.౨౦

తారకేణ జితా దేవా అతిష్ఠత్తత్పదే స్వయమ్ ।

స్కన్దేన నిహతో యుద్ధే క్షణేన తారకో బలాత్ ౨౧

అతో దత్త్వా సురాన్మర్త్యం? తిష్ఠ స్థానే సుఖం చిరమ్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవం నన్దివచః శ్రుత్వా చుక్రోధ సిన్దుదైత్యరాట్ ౨౨
ఉవాచ రక్తనయనో వమన్నివ హుతాశనమ్ ।

సిన్దురువాచ ।

చాతుర్యం బహుధా దృష్టం త్వదీయం వృషనన్దన ౨౨
ప్రసంగం నైవ జానాసి యతో వాచస్పతేరపి ।
అజ్ఞానాత్త్రకృతార్థస్య వచో యాతి వృథార్థతామ్ ౨౪
బాలస్య తవ వాక్యేన స్వామినస్తేఽపి వాక్యతః ।
మోచయేయం కథం దేవాన్యావతోస్నఽపి న నిర్జితః ౨౫
ప్రమాణం కిన్తు తే వాక్యం తృణాదవనచారిణ ।
క్వ తే గిరీశస్తత్పుత్రో వృథా భీతిః ప్రవర్తతే ౨౬
లాంగలే యోజయామ్యద్య దౌత్యేన నాగతో యది ।
యది మే వక్రతాం యాయాద్భ్రుకుటీ క్రోధతో వృష ౨౭
తదా త్రిభువనం నశ్యేత్కా తత్ర గణనా తయోః ।
రుష్టః సృగాలః కిం కుర్యాదప్రియం సింహనాగయోః ౨౮
క ఉవాచ । ఏవం శబ్దశరైర్విద్ధో నన్దీ క్రోధాదథాబ్రవీత్ ।

నన్ద్యువాచ ।

విపరీతాం మతిం తేఽద్య లక్షయామ్య సురాధమ ౨౯
సన్నిపాతీవ వికలం వల్గసే మరణోన్ముఖః ।
పూర్వం సామ ప్రయోక్తవ్యమితి తేనాహమీరితః౨.౧౧౧.౩౦
త్వయి నీతిర్వృథా జాతా ఉపదేశో యథా ఖలే ।
యది నిన్దా ప్రయుక్తా తే మయూరేశే శివేఽపి చ ౩౧
క్షీయమాయుస్తయా తేఽద్య న యుద్ధే జయమేష్యసి ।

ఇదానీం హన్మి త్వాం మూఢ నాజ్ఞాస్తి స్వామినో మమ ౩౨
నాయకేన న హన్తవ్యో దూత స్తేనాపి నాయకః ।
ఇత్యుక్త్వా పాతయన్దైత్యాన్నన్దీ నిశ్వాసవాయునా ౩౩
క్రోధేన తమపృష్ట్వైవ ప్రత స్థే హర్షనిర్భరః ।
సాన్నిధ్యం ప్రాప్య దేవస్య మయూరేశస్య తత్క్షణాత్ ౩౪
దూరాద్దదర్శ దేవోఽపి ప్రాహ నన్దీ సమాగతః ।
ప్రణిపత్యాబ్రవీద్దేవం వృత్తాన్తం సర్వమాదితః ౩౫
నన్ద్యువాచ ।
బహుధా బోధితో దైత్యో న స్వీచక్రే వచో మమ ।
నిర్భర్త్సితో బహువిధం తేనాహం చ మయా చ సః ౩౬
న్యుబ్జే ఘటే యథా బిన్దుస్తస్మిన్సర్వం వృథా భవేత్ ।
క ఉవాచ ।
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రయాతస్య యథాగతమ్ ౩౭
జహర్ష స మయూరేశో దైత్యమర్దనలాలసః ।
ఆజ్ఞాపయత్స యుద్ధాయ ప్రమథాదీన్గణాంస్తథా ౩౮
ఇదానీం సిన్ధునగరే యుద్ధం కర్తుం సముత్సుకాః ।
గర్జన్తు వీరశబ్దైశ్చ మోచితుం బన్ధనాత్సురాన్ ౩౯
హత్వా సిన్ధుం చ సబలం మోచితుం చాఖిలాన్సురాన్ ।
మునీనాం త్వరమాణానాం గన్తుం స్వాశ్రమమణ్డలమ్ ౨.౧౧౧.౪౦ (౫౦౩౬)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే విచారవర్ణనం నామైకాదశాధికశతతమోఽధ్యాయః ॥ ౧౧౧॥

అధ్యాయ ౧౧౨ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

శిఖణ్డినం సమారుహ్య మయూరేశః పరే దినే ।

ఆయుధాని చ చత్వారి ప్రగృహ్య కరపంకజే ౧

జగర్జ ఘనవద్ఘోరం యయౌ రణచికీర్షయా ।

శివోఽపి గర్జయన్సహసా వృషారూఢో యయౌ తదా ౨

సప్తకోటిగణాః పశ్చాత్సన్నద్ధా యయురోజసా ।

తతో నన్దీ ప్రాహ తత్ర న గన్తుం సహసాఽర్హథ ౩

గణానాం నాయకే వీరభద్రే చ మయి తిష్ఠతి ।

ప్రమథ వా విద్యమానే శక్తే హన్తుం సురద్విషామ్ ౪

పశ్యన్తు సేవకమహస్తతో యాన్తు సుసంయుగమ్ ।

క ఉవాచ ।

భారతీమేవమాకర్ణ్య దేవో నన్దీరితాం తదా ౫

ఉవాచ పరమప్రీతః సాధు సాధు త్వయోదితమ్ ।

పరాక్రమవతః సిద్ధోర్ద్రష్టవస్తు పరాక్రమః ౬

ఇతి యామి పురో నన్దిన్యూయం యాన్తు సహైవ నః ।

తతస్తు భూతరాజోఽథ పుష్పదన్తోఽపి వీర్యవాన్ ౭

ఈయతుః పురతస్తస్య కోటిసంఖ్యాయుతా గణాః ।

వీర్యశ్రియా దీప్యమానాః సర్వే వీరా మదాన్వితాః ౮

ఆక్రమన్తో దిగన్తాన్వై గర్జన్తో ధనవద్భృశమ్ ।

భారేణ శేషశీర్షాణి నామయన్తో ధరామపి ౯

క్రోధానలం వమన్తస్తే ప్రాపుస్తాం గణ్డకీం పురీమ్ ।

ద్వైత్యగుల్మే నిపేతుస్తే దశకోట్యసురైర్యుతే ౨.౧౧౨.౧౦
తతస్తత్రాభవద్యుద్ధం తుములం రోమహర్షణమ్ ।
శస్త్రాస్త్రైర్బాణనిచయైర్భిణ్డిపాలపరశ్వధైః ౧౧
కేషాంచిన్మస్తకా భిన్నాః పాదా హస్తాస్తథోరవః ।
జానుజంఘాశ్చ గుల్ఫాశ్చ భగ్నాః కేఽపి గతాసవః ౧౨
నిపత్య పునరుత్థాయ ప్రాయుధ్యన్స్వపరైః సహ ।
ఏవం నిపతితా ద్వైత్యా అసంఖ్యాతా గతాసవః ౧౩
పలాయ్య నిర్గతాః కేచిదాచఖ్యుః సిన్ధవేఽఖిలమ్ ।
సభామధ్యే వీరగణైరుపవిష్టాయ కేచన ౧౪
శస్త్రాఘాతైః స్రవద్రక్తాః పుష్పితా ఇవ కింశుకాః ।
తత్రాగత్య మృతాః కేచిత్కేచిద్ధైర్యాత్తమబ్రువన్ ౧౫
నగరద్వారగుల్మే తు దశకోటినిశాచరాః ।
నివృత్తాః శస్త్రసంఘాతైర్యుద్ధం కృత్వా పరస్పరమ్౧౬
యదా శైలభిదో యుద్ధమభూత్తత్ర జయోఽభవత్ ।
ఉపవిష్టోఽసి కిం తూష్ణీం సిన్ధో స్వహితమాచర ౧౭
ఆరామా రిపుభిర్దగ్ధా గృహాణి చ ప్రతోలికాః ।
అన్ధకారే ధూలికృతే ప్రాపలన్వహ్నితేజసా ౧౮
భుంజన్తో నిద్రితాః కేచిన్నిర్యయుర్నగరాద్బహిః ।
బాలానాదాయ పపలుస్త్యక్త్వా భోగం చ కేచన ౧౯
విస్రస్తవసనాః కేచిద్ధ్యానస్థా వహ్నినా హుతాః ।
తత్రాపి నిధనం జగ్మూర్నానాశస్త్రప్రహారతః ౨.౧౧౨.౨౦
ధనంజయం సర్వదిక్షు వీక్ష్య పౌరా భయాతురాః ।

మేనిరే ప్రలయం ప్రాప్తం దహ్యతే సకలా పురీ ౨౧

క ఉవాచ।

ఏవం దూతముఖాచ్ఛ్రుత్వా సిన్ధుర్గృమ్భామథాకరోత్ ।

ఖాదన్నివ మృగాన్సింహః పర్వతేన్ద్రవినిర్గతః ౨౨

ఉవాచ దుర్ధరా సేనా దృశ్యతే కిం భవిష్యతి ।

దిదీపే క్రోధానలతో గ్రసన్నివ త్రివిష్టపమ ౨౩

సింహస్యాగ్రే కిం శశకః కరిష్యతి పరాక్రమమ్ ।

మేరోః కిం శలభః కుర్యాచ్చలనం జమ్బుకోఽపి వా ౨౪

కాలస్య మమ కిం కుర్యాద్బాలోఽయం మయూరరాట్ ।

ఇత్యుక్త్వా శ్వేడితేనాసౌ నాదయన్విదిశో దిశః ౨౫

చిన్తాతురః క్షణం తస్థౌ మునిర్మౌనమివాస్థితః ।

తతో వీరా సిన్ధుదైత్యం ప్రాబ్రువన్క్రోధమూర్చితాః ౨౬

ఆజ్ఞాం దేహి మయూరేశం జేష్యామః క్షణమాత్రతః ।

తవ ప్రతాపాత్త్రైలోక్యం వశం నేష్యామ సామ్ప్రతమ ౨౭

సిన్ధురువాచ ।

సమ్యగుక్తం మహావీరా మమాపి రిపుదర్శనే ।

మన ఉత్కణ్ఠితం యస్మాత్సైన్యేన యుద్ధ్యతామిహ ౨౮

తతః సర్వే పురో యాతా గర్జన్తో వీరసత్తమాః ।

అసంఖ్యాతాః శస్త్రధరాశ్చతురంగబలాన్వితాః ౨౯

హయారూఢః సిన్ధుదైత్యః క్రోధహర్షసమన్వితః ।

వమన్క్రోధానలం వక్త్రాన్నేత్రాభ్యాం రణదుర్మదః ౨.౧౧౨.౩౦

యయావశ్వం పురోధాయ మనోవేగం మహాధనమ్ ౩౧ (౫౦౬౭)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే ద్వాదశాధికశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౧౨॥

అధ్యాయ ౧౧౩ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

పదాతయః పురో యాన్తి కమ్పయన్తో వసున్ధరామ్ ।

వికరాలముఖా వీరాః సిన్దూరారుణమస్తకాః ౧

కేచిన్నిబద్ధకవచా ముక్తకేశాః సుదారుణాః ।

కేచిన్నిబద్ధకటయః కేచిచ్చన్దనచర్చితాః ౨

నానాశస్త్రప్రహరణా నానాయుద్ధవిశారదాః ।

పురో యాన్తి గజా మత్తా ధాతుచిత్రా ఇవాద్రయః ౩

దీర్ఘదన్తా విభాన్తి స్మ భూషణైర్వివిధైరపి ।

ఘణ్టానాదైర్జనం సర్వం బధిరం చక్రురంజసా౪

చూర్ణయన్తో గిరీన్వృక్షాన్యయుః శుణ్డాగనంప్రహారతః ।

లసత్కుమ్భాః పతాకాఢ్యాశ్చిత్రధ్వజవిరాజితాః౫

తతోఽశ్వాశ్చ ఖురాఘాతైశ్చూర్ణయన్తో వసున్ధరామ్ ।

హేషితైర్నాదయన్తో వై గగనం చ దిశో దశ ౬

సువర్ణరత్నముక్తాభిర్భూషితా వ్యోమచారిణః ।

అధిష్ఠితా మహాయోద్ధైస్తనుత్రాణప్రశోభిభిః ౭

నానాశస్త్రధరైర్వీరైః పరసేనావిమర్దిభిః ।

తతస్తు రథినో జగ్మః శస్త్రాస్త్రై రిపుఘాతినః ౮

సహితా యుద్ధమార్గజ్ఞైర్వరైః సారథిభిర్మృధే ।

ముక్తామణిమయా మాలా వహన్తో గన్ధమాలినః ౯

ధనుస్కన్ధాస్తూణభృతో భల్లహస్తాః సఖడ్గకాః ।
శస్త్రప్రభాభిర్నేత్రాణి ఛాన్దయన్తో జనస్య హ ౨.౧౧౩.౧౦
ఏవం సేనా సమాయాతా గర్జయన్తీ దిశో దశ ।
భూతరాజేన సా దృష్టా పుష్పదన్తేన వాహినీ ౧౧
మయూరేశముఖౌ యాతౌ తతో భీత్యా పలాయితౌ ।
తావూచతుః ।
తవాజ్ఞయా పురో యాతావావాభ్యాం నిహతా చమూ: ౧౨
గుల్మస్థా నగరద్వారి దగ్ధం చ నగరం బహు ।
ప్రతాపం నౌ సమాకర్ణ్య సిన్ధుః స్వయముపాగతః ౧౩
చతురంగాం చమూం గృహ్య నానాశస్త్రాస్త్రధారిణీమ్ ।
తతో భీత్యా భవన్తం చ సమాయాతౌ మహాబల ౧౪
క ఉవాచ ।
సిన్ధుసైన్యసముద్రోఽథ వదతోరేవమేతయోః ।
దదృశే పూర్వాదిగ్భాగే దుస్తరః శస్త్రయోధిభిః ౧౫
తతో హర్షయుతో జ్ఞాత్వా దైత్యవృత్తం సమాసతః ।
నీలకణ్ఠం సమారుహ్య మయూరేశో యయౌ పురః ౧౬
ఆయుధాని చ చత్వారి చతుర్దోఃషు ప్రగృహ్య సః ।
సన్నద్ధా గణకోట్యస్తా ధనుర్బాణాసిపాణయః ౧౭
పరివార్య స్థితా దేవం నీలకణ్ఠం వృషస్థితమ్ ।
మునీశ్వరాః స్తువన్తి స్మ దదురాశీర్వచోఽపి తమ్ ౧౮
ఉభయోః సేనయోర్వాద్యఘోషకోలాహలో మహాన్ ।
పరస్పరం సంపదం తాం వీక్ష్య సేనే సువిస్మితే

౧౯ అసంఖ్యాతం బలం వీక్ష్య తుతోష స మయూరరాట్ ।
యదుక్తం నన్దినా పూర్వం తద్దృష్టం సర్వమేవ హి ౨.౧౧౩.౨౦
తతో నన్దీ మయూరేశం నత్వా గర్జన్ముహుర్ముహుర్యయౌ ।
నభోమార్గేణ సైన్యేషు చిచ్ఛేద వీరమస్తకాన్ ౨౧
శృంగాఘాతేన మహతా హయమస్యాహనద్దృఢమ్ ।
శీఘ్రముడ్డీయ చ యయౌ మయూరేశం యథాఽక్షతః ౨౨
ఆశ్చర్యం చక్రిరే సర్వే గణాః సాధ్వితి శంసిరే ।
ఛత్రం చ పాతయామాస నన్దీ శృంగప్రహారతః ౨౩
పతితేఽశ్వే చ ఛత్రే చ సిన్ధురశ్వాన్తరే గతః ।
ధారయామాస చ తదా ఛత్రమన్యన్మహాధనమ్ ౨౪
ఆశ్చర్యం పరమం మేనే నన్దినః కర్మణాఽసురః ।
చుక్రోధ స మహావీరాన్క్వ గతో వః పరాక్రమః ౨౫
ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం కౌస్తుభో మైత్ర ఏవ చ ।
అమాత్యౌ తం నమస్కృత్య సేనయా చతురంగయా ౨౬
మా చిన్తాం కురు సిన్ధో త్వం విఘ్నస్యావో రిపూక్షయమ్ ।
అన్యథా న ముఖం నాథ దర్శయావః కథంచన ౨౭
ఏవముక్త్వా ప్రచలితౌ పరసైన్యనిబర్హణౌ ।
పదాతీనాం గణా యాతా బ్రహ్మాణ్డస్ఫోటతత్పరాః ౨౮
న్యుబ్జతామిచ్ఛవో నేతుం భూగోలం రణదుర్మదాః ।
కౌస్తుభోఽథ మయూరేశం యాతో మైత్రశ్చ పాతితుమ ౨౯
శరవర్షైః పరిచ్ఛాద్య యాతావస్యాన్తికం యదా।
వీరభద్రస్తదాయాతో యోద్ధుం స చ షడాననః ౨.౧౧౩.౩౦

అసంఖ్యసేనయా యుక్తౌ గర్జయన్తౌ దిశో దశ ।
నిజఘ్నతురుభౌ రోషాత్సైన్యం నానాప్రహారతః ३౧
కౌస్తుభోఽప్యథ మైత్రశ్చ జఘ్నతుస్తౌ పరస్పరమ్ ।
సహస్వ మారయస్వేతి వ్యాహరన్తః పరస్పరమ్ ३౨
శస్త్రైరస్త్రైరనేకైశ్చ తాభ్యాం యుద్ధమకుర్వతామ్ ।
శరవ్రాతైర్భిణ్డిపాలైః పరిఘైర్ముసలైరపి ३३
నానాసేనాచరా జఘ్నుః పరస్పరవధేప్సవః ।
నష్టేషు సర్వశస్త్రేషు శరేషు చ పరస్పరమ్ ३४
మల్లయుద్ధం ప్రచక్రుస్తే జీవగ్రాహమమారయన్ ।
వ్యసవః పతితాః కేచిద్వేముః రక్తం ముఖాద్బహు ३५
పాదం పాదేన జఘ్నుస్తే స్కన్ధం స్కన్ధేన చాపరే ।
పృష్ఠం పృష్ఠేన కేచిచ్చ హస్తం హస్తేన చాపరే ३६
మస్తకం మస్తకేనైవ కూర్పరం కూర్పరేణ చ ।
పతితాః పాత్యమానశ్చ మృతా భగ్నాశ్చ చూర్ణితాః ३७
ఛిన్నకణ్ఠా భిన్నభుజా భగ్నజఙ్ఘోరుబాహవః ।
ఏవం నష్టేషు సైన్యేషు సిన్ధుసేనా జయం యయౌ ३८
జయశబ్దైః స్తూయమానైర్బన్దిభిర్వాద్యనిస్వనైః ।
సిన్ధుదైత్యేశ్వరం యాతౌ అమాత్యౌ మిత్రకౌస్తుభౌ ३९
మయూరేశం సమాయాతౌ వీరభద్రషడాననౌ।
తతోఽస్తమగమత్సూర్యస్తతో యుద్ధముపారమత్ ౨.౧౧३.४०
అపరే నిశ్చయుధ్యన్త దేవసైన్యేన దానవాః।
పలాయమానాం తాం సేనాం నిజఘ్నుః శరసంచయైః ४౧

పునరావేశమాపన్నౌ వీరభద్రషడాననౌ।
గర్జన్తౌ గర్జయన్తౌ చ గగనం చ దిశో దశ ౪౨
నిఘ్నన్తౌ రిపుసేనాం తాం నిదర్శన్తౌ కృతాన్తవత్ ।
అన్ధకారే మహాఘోరే న ప్రాజ్ఞాయత కించన ౪౩
స్వానప్యరానపి జఘ్ను స్తే యుధ్యమానా మహాబలాః ।
భగ్నాయాం సిన్ధుసేనాయాం చక్రతుర్జయనిస్వనమ్ ౪౪
దైత్యామాత్యౌ పునర్యాతౌ మరణే కృతనిశ్చయౌ ।
ప్రేరయామాసతురుభౌ నిజాశ్వౌ పరవాహినీమ్ ౪౫
కిరన్తౌ శరజాలాని జఘ్నతుః కరవాలతః ।
తతః షడాననో దృష్ట్వా తయోరతిపరాక్రమమ్ ।
ముష్టిఘాతేన తౌ హత్వా నిజసేనామగాజ్జవాత ౪౬
మిత్రస్తు భూమిమగమద్వమన్రక్తం ముఖాద్బహు ।
తథావిధం చ తం దృష్ట్వా కౌస్తుభో యోద్ధుమాగతః ౪౭
షడాననమథో రోషాన్నిజఘ్నే కరవాలతః ।
తస్మిన్మూర్చ్ఛామవాప్తే తు వీరభద్రోఽప్యయుధ్యత ౪౮
కౌస్తుభః ప్రాహనద్రోషాచ్చరాఘాతైరనకశః।
సోఽపి తం ప్రాహనద్ముష్ట్యా భూమౌ చైనమఘాతయత్ ౪౯
హతే తస్మిన్ననందాసౌ వీరభద్రో మహాబలః ।
పపాల దైత్యసేనా సా హతే మిత్రే చ కౌస్తుభే ౨.౧౧౩.౫౦
తముదంతం శస్త్రహతాః స్రవంతో రుధిరం బహూ ।
న్యవేదయన్దైత్యరాజసింధవే దేవశత్రవే ౫౧
వాచా విస్పష్టయా దుఃఖాచ్ఛస్త్రాఘాతకృతాద్భృశమ్ ।

జయమాకాంక్షతే నిత్యం మిత్రకౌస్తుభయోర్భృశమ్ ౫౨ (౫౧౧౯)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే మిత్రకౌస్తుభవధో నామ త్రయోదశాధికశతతమోఽధ్యాయః । ౧౧౩॥

అధ్యాయ ౧౧౪ ప్రారంభ :-

వీరా ఊచుః ।

నానాశస్త్రప్రహరణౌ మృతౌ తౌ మిత్రకౌస్తుభౌ ।

అసంఖ్యాతా హతా సేనా తాభ్యాం నిశి దివాపి చ ౧

తతో రిపుబలాద్దృష్టౌ వీరౌ ద్వౌ సముపస్థితౌ ।

తాభ్యాం బలిభ్యాం నిహతా నిజసేనా విమర్దితా ౨

యయోః కరప్రహారాభ్యాం గతౌ సౌ యమసాదనమ్ ।

దృష్టా నానావిధా సేనా న దృష్టౌ తాదృశౌ సురౌ ౩

సిన్దురువాచ ।

యౌ దృష్ట్వా స బిభేతి స్మ కృతాన్తో భూతహారకః ।

తౌ కథం శరఘాతేన మృతౌ శంసథ సైనికాః ౪

పరాక్రమమిదానీం మే పశ్యన్తు సర్వసైనికాః ।

రణభూమౌ నర్తయిష్యే శిరః శత్రోర్న సంశయః ౫

చక్రయుద్ధం కరిష్యామి చక్రపాణేర్యతః సుతః।।

ఇత్యుక్త్వా హయమారుహ్య మయూరేశం యయౌ ఖలః ౬

అసంఖ్యకోట్యో దైత్యానాం పురో యాతా మహాబలాః ।

యోద్ధుకామాః సురేన్ద్రేణ శివపుత్రేణ దుర్ధరాః ౭

తతో నన్దీపుష్పదన్తౌ యోద్ధుం యాతౌ మహాబలౌ ।

భూతరాజశ్చ వికటో దశలక్షైశ్చ యోధిభిః ౮

చపలోప్యర్ధలక్షేణ యోద్ధుకామోఽభినిర్యయౌ ।
షడాననో వీరభద్రోఽసంఖ్యసేనాసమాయుతౌ ౯
ఈయతుర్యుద్ధబలినౌ నానాశస్త్రధరావుభౌ ।
సప్తవ్యూహాన్సమాలోక్య ప్రావ్యూహన్దైత్యసైనికాః ౨.౧౧౪.౧౦
గన్ధాసురోఽథ మదనకాన్తో వీహో ధ్వజస్తథా ।
మహాకాయశ్చ శార్దూలో ధూర్తనామాథ సప్తమః ౧౧
సప్తవ్యూహాన్పురస్కృత్య యుయుధుస్తాన్సమాగతాన్ ।
బాణవృష్ట్యా సమాచ్ఛాద్య భల్లాగ్రైస్తాన్నిజఘ్నిరే ౧౨
భిణ్డిపాలహతాః కేచిన్నిపేతుర్ధరణీతలే ।
షడాననేన యుయుధే బలాద్గన్ధాసురో బలీ ౧౩
వీరభద్రేణ మదనకాన్తోఽపి యుయుధే రణే ।
నన్దీ చ వీరరాజశ్చ యుయుధాతే పరస్పరమ్ ౧౪
ధ్వజాసురపుష్పదన్తౌ శస్త్రాస్త్రైర్బాణసంచయైః ।
భూతరాజో మహాకాయో యుయుధాతే పరస్పరమ్ ౧౫
ధూర్తశ్చ వికటశ్చైవ ద్వన్ద్వయుద్ధమకుర్వతామ్ ।
చపలేన హతో రోషాచ్ఛార్దూలో న్యపతద్భువి ౧౬
పునః సంజ్ఞామవాప్యైనం సోపి ఖడ్గేన చాహనత్।
మూర్ఛామవాప మహతీం చపలశ్చపలో యుధి ౧౭
ప్రవృత్తే ద్వన్ద్వయుద్ధే తు యుయుధాతే బలే ఉభే ।
జఘ్నతుః శస్త్రసంఘాతైర్బాణజాలైః పరస్పరమ్ ౧౮
సహస్వ జహి మా భైస్త్వం హతః స్వర్గం సమేష్యసి ।
క్షీణేషు శస్త్రబాణేషు లత్తాభిర్ముష్టిభిః పునః ౧౯

యుయుధుః సర్వసైన్యాని నాశయన్తి పరస్పరమ్ ।

కశ్చిచ్చ చరణౌ ధృత్వా పోథయామాస వైరిణమ్ ౨.౧౧౪.౨౦

కశ్చిదుడ్డీయ న్యపతచ్చూర్ణయామాస వై పరమ్ ।

కశ్చిచ్చిచ్ఛేద చ శిరః కశ్చిద్బాహుం రిపో రణే ౨౧

కశ్చిత్పాదౌ జానునీ చ గుల్ఫౌ చిచ్ఛేద చాపరః।

శరవృష్టిం పరే కేచిత్పరస్పరమవాసృజన్ ౨౨

స్రవద్రక్తః శస్త్రహతో మరణావధ్యయుధ్యత ।

కబన్ధా యుయుధుస్తత్ర జఘ్నుః స్వాంశ్చ పరానపి ౨౩

అపరే సహసా పేతుర్వీదీర్ణవక్షసో నరాః ।

పరస్పరాఘాతహతౌ మృతౌ కేచిద్రణాజిరే ౨౪

ఏకాప్సరః ప్రాప్తికృతే స్వర్గం యుద్ధమకుర్వతామ్ ।

అసృగ్నద్యభవత్తత్ర కేశశైవలసంయుతా ౨౫

ఖడ్గ మత్స్యవతీ ఖేటమహాకూర్మా దురత్యయా ।

ప్రేతకాష్ఠవహా ఘోరా చామరతూణసంయుతా ౨౬

కఞ్చుకగ్రాహశోభాఢ్యా మహాకటకభేకికా।

శూరమోదకరా భీరూమహాభయవివర్ధినీ ౨౭

మేదోజలా దుఃఖతరా మాంసకర్దమశాలినీ ।

తతోఽస్తమిత ఆదిత్యే న ప్రాజ్ఞాయత కించన ౨౮

న హన్తవ్యా వయం దైత్యవాహినీచారిణః సురాః।

న హన్తవ్యా వయం దేవవాహినీచారిణోఽసురాః ౨౯

ఏవం కోలాహలైస్తత్ర ప్రాయుధ్యన్త పరస్పరమ్ ।

ఆశిషోఽథ దదుస్తత్ర శ్వాపదా భూతరాక్షసాః ౨.౧౧౪.౩౦

సృగాలాః పతగాః శ్యేనాస్తృప్తా పార్వతినన్దనమ్ ।
దినత్రయమభూదేవం దివారాత్రౌ మహారణః ౩౧
వాద్యశబ్దైర్జయం రాత్రౌ ఘోషయన్తః పరస్పరమ్ ।
ఏవం గన్ధాసురోఽయుధ్యత్సేనాన్యా బహువిస్తరమ్ ౩౨
మద్యపానేన మత్తోఽసౌ త్యక్త్వా శస్త్రాణి వేగవాన్ ।
అహనన్ముష్టిఘాతేన సహసా తం షడాననమ్ ౩౩
న్యపతత్స తదా భూమౌ వజ్రాహత ఇవాచలః ।
అధావత్సోఽపి లబ్ధ్వాశు సపక్ష ఇవ పర్వతః ౩౪
సంజ్ఞాం ద్వాదశభిర్హస్తైరవిధ్యత్తం మహాసురమ్ ।
శరజాలాన్యనేకాని విసృజన్ధనుర్వరైః ౩౫
నివార్య శరజాలాని ఛాదయామాస తం శరైః ।
గన్ధాసురో మహావేగాత్షడాననమనామయమ్ ౩౬
తన్నివార్య దధారైనం చరణే స షడాననః ।
అకస్మాద్భ్రామయిత్వైనం పాతయామాస భూతలే ౩౭
తస్యాంగ శతధా జాతం గతాసోర్దృఢఘాతతః ।
తస్మిన్హతే తస్య సేనా యయౌ వ్యగ్రా దిశో దశ ౩౮
పృష్ఠలగ్నో నిన్దతి స్మ సేనాం తాం స షడాననః ।
సేనశ్చ క్రోధనశ్చైవ శతఘ్నీం యోద్ధుమాయయుః ౩౯
యేషాం శబ్దో మహానాసీద్ఘనానామివ గర్జతామ్ ।
ఊచుః షడాననం దుష్ట సేనా నో నిహనా బహు ౨.౧౧౪.౪౦
ఇదానీం యాహి భవనం హతో రవిసుతస్య హ ।
తత ఆచ్ఛాదయామాసుర్యుగపత్తే షడాననమ్ ౪౧

గ్రామసింహా యథా సింహం బహవో బలవత్తరాః ।
షడ్ధనుర్మోచిత్రైర్బాణైర్న్యహనత్తాన్షడాననః ౪౨
తత స్తే మూర్చితాః పేతుర్ముహూర్తాదుత్థితా పునః ।
పాశం క్షిప్త్వా స్కన్దగలే నిన్యుస్తం పశువత్త్రయః ౪౩
జ్ఞాత్వా నీతం షణ్ముఖం తమాధావంస్తే త్రయో జవాత్ ।
హిరణ్యగర్భో బలవాంశ్యామలో రక్తలోచనః ౪౪
త్రిభి స్తే ముష్టిఘాతేన హతాః పేతుర్ధరాతలే।
తతో మదనకాన్తోఽపి వీరభద్రో మహాబలమ్ ౪౫
న్యహనచ్ఛస్త్రఘాతేన స మూర్చా మహతీం యయౌ।
త్యక్త్వా మూర్చా వీరభద్రో దణ్డఘాతాన్న్యపాయయత్ ౪౬
మృతం మదనకాన్తం తం వీరరాజో మహాబలః ।
జ్ఞాత్వా ప్రాయాన్నిహన్తుం తాంస్త్రీన్సురాన్బలవత్తరాన్ ౪౭
తతస్తాన్న్యహనద్రోషాచ్ఛృంగాభ్యాం నన్దికేశ్వరః ।
అస్రవద్రుధిరం వక్త్రాచ్చతధా భూతలేఽపతత్ ౪౮
తం హతం తు విలోక్యాశు చత్వారోఽసురసత్తమాః ।
ఆయయుర్నన్దినం హన్తుం శార్దూలోఽథ ధ్వజాసురః ౪౯
మహాకాయో ధృతశ్చైవ సర్వదేవజితో రణే ।
నానాశస్త్రైర్నిజఘ్ను స్తే నన్దినం బలవత్తరమ్ ౨.౧౧౪.౫౦
పతితే నన్దిని తతశ్చత్వారో యుద్ధదుర్మదాః ।
పుష్పదన్తో భూతరాజో వికటశ్చపలోఽపి చ ౫౧
తే తు శైలాన్సమాదాయ తోలయిత్వా నిచిక్షిపుః ।
సర్వేషాం మస్తకా భిన్నా శ్చూర్ణీభూతాశ్చ కేచన ౫౨

శరాఘాతేన తే సర్వే ధరాయాం పతితా రణే ।

కేచిచ్చ సిన్ధుమగమంశ్రస్త్రఘాతప్రపీడితాః ౫౩

పరాజయం స్వసైన్యానాం ప్రాహుర్దేవజయం తథా ।

జయం ప్రాప్తా దేవసేనా బహువాద్యాన్యవాదయత్ ౫౪

మయూరేశ మయూరేశ జయ త్వం జయ సర్వదా ।

ఇత్యబ్రవీద్ధర్షయుతా స్వానన్దేన ననర్త చ ౫౫ (౫౧౭౪)

ఇతి శ్రీ గణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే చతుర్దశోత్తరశతతమోధ్యాయః ॥౧౧౪॥

అధ్యాయ ౧౧౫ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వా సేనాజయం దైత్యో యయౌ చిన్తాం మహత్తరామ్ ।

అత్యన్తమ్లానవదనో నిమగ్నో దుఃఖసాగరే ౧

మనసా పరితుష్టేన చిన్తయామాస దైత్యరాట్ ।

సిన్ధురువాచ ।

విపరీతమిదం కస్మాజ్జాతం న జ్ఞాయతే మయా ౨

పిపీలికా గ్రసేత్కిం న బ్రహ్మాండం లోకసంకులమ్ ।

యస్యాగ్రే మశకా దేవా ఆసన్నిన్ద్రాదయో మమ ౩

శివార్చకేన తస్యాద్య కథం సేనా వినిర్జితా ।

క ఉవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా హయమారుహ్య ధనుర్బాణాసిచర్మభృత్ ౪

అహత్వా తం మయూరేశం దర్శయిష్యే ముఖం న చ ।

ఇత్యుక్త్వాఽభియయౌ సిన్ధూ రణభూమౌ పతంగవత్ ౫

సజ్జం చకార చ ధనుర్నాదయన్గగనం దిశః ।
వ్యసృజద్బాణజాలాని తీక్ష్ణాన్యగ్నిముఖాని సః ౬
చకమ్పే పృథివీ సర్వా మూర్చితా జన్తవోఽఖిలాః ।
ప్రాక్షిపద్దేవసేనాయామసంఖ్యాతాశ్చ పత్రిణః ౭
ఛిన్నా భిన్నాః సురాః పేతుస్తచ్ఛస్త్రాఘాతపీడితాః ।
పలాయన్తః సురాః పేతుస్తేఽపి పృష్ఠే శరైర్హతాః ౮
తతః సర్వా మయూరేశవాహినీ వ్యగ్రతామియాత్ ।
ద్విధాభూతా జానుపాదాః కేషాంచిన్మస్తకా అపి ౯
శరవృష్ట్యా సిన్ధుహస్తముక్తయా రణమూర్ధని ।
అభవత్తుములం యుద్ధమనివార్య భయావహమ్ ౨.౧౧౫.౧౦
సిన్ధోశ్చైవ గణేశస్య సేనయోరుభయోరపి ।
కోలాహలే మహాఘోరే ధ్వాన్తే గాఢే రజఃకృతే ౧౧
పురోగాం జఘ్నిరే సర్వే పరాన్స్వానపి తే తదా।
శస్త్రాఘాతైర్హతా సేనా దేవసేనాచరైః పరా. ౧౬
తతః సిన్ధుర్హయాత్తస్మాదవరుహ్య పదేఽగ్రహీత్ ।
పాతయామాస సహసా వీరభద్రం చ వేగతః ౧౩
అహనన్మస్తకే సోఽథ నన్దినం బలవత్తరమ ।
భూతరాజం చ ఖడ్గేన మారయన్సహసా కటౌ ౧౪
పుష్పదన్తస్యోదరం చ బిభేద బలవత్తరమ్ ।
శిఖామాక్రమ్య ప్రాకర్షద్ధిరణ్యగర్భమోజసా ౧౫
శ్యామలస్య లలాటం స బిభేద శరఘాతతః ।
చపలస్య హనూ రోషాజ్జఘాన వికటం రణే ౧౬

లమ్బకర్ణస్య కణ్ఠం స బిభేద బాణసంచయైః ।
ధృత్వా తు చరణౌ రక్తలోచనం చ న్యపాతయత్ ౧౭
హస్తాన్నిస్త్రీర్య సహసా సముఖః ప్రాపలజ్జవాత్ ।
సోమం లత్తాప్రహారేణ రణభూమావపాతయత్ ౧౮
జఠరం దారయామాస భృంగిణోఽసిప్రహారతః ।
దానవానలస్య చ శిరో భేదయామాస సాయకైః ౧౯
పంచాననస్య పృష్ఠే సోఽవధీచ్చ చపలో యుధి ।
ఏవం సర్వే మహావీరా నిహతా రణమూర్ధని ౨.౧౧౫.౨౦
ద్రుతం పలాయితాశ్చాన్యే తతః సిన్ధుః పురో యరౌ ।
జగర్జ ఘనవద్ఘోరం నాదయన్భువనత్రయమ్ ౨౧
స వివ్యాధ మయూరేశం శరజాలైరనేకధా ।
తస్య దేహం సమాలోక్య వికరాలం భయానకమ్ ౨౨
విరూపాక్షాదయః సర్వే పలాయనమకుర్వత ।
మునియుక్తో గణేశశ్చ యుయుధే సంయుగే తదా ౨౩
స చకమ్పే కరిశిశుః సింహస్యేవాస్య దర్శనాత్ ।
తతోఽబ్రవీద్రోషవశాత్సిన్ధుస్తం తు గుణేశ్వరమ్ ౨౪
సిన్ధురువాచ।
దూరాత్తేఽశ్రావి బహుశః పురుషార్థః శివార్భక ।
ప్రత్యక్షం దృశ్యసే రే త్వం జమ్బూక ఇవ దుర్బలః ౨౫
కథం మే సహసే మూఢ తలాఘాతం శిలాభిదమ్।
త్వయా మాతుః స్తనం పీత్వా నర్తవ్యం హి గృహాంగణే ౨౬
శక్రాదయో జితా యేన తస్య తే గణనాఽత్ర కా।

నివారయతి మాం మూఢ కృపా త్వాం హన్తుముత్సుకమ్ ౨౭
కథం తే కోమలాంగేషు విధ్యే తీక్ష్ణతరాఞ్శరాన్ ।
దేవ ఉవాచ ।
కిమర్థం వల్గసే మూఢభావేనాధమ పామర ౨౮
నావతారం గృహీష్యేఽహం యది జానేఽల్పకం వపుః।
తవేదానీం హనిష్యామి క్షణేన దేహమల్పకమ్ ౨౯
సూర్యదత్తాద్వరాద్దుష్ట దుష్కర్మనిరతో భవాన్।
ఇదానీం స గతః కాలో మృత్యుకాల ఉపస్థితే ౨.౧౧౫.30
వల్గనాకుశలస్త్వం కిం యుద్ధమద్య కరిష్యసి ।
త్వా హన్తుం మోచితుం దేవాన్ధృతం రూపమిదం మయా 3౧
అన్తకాలే సన్నిహితే పురుషార్థో వృథా భవేత్ ।
మయా హతే మహాస్థానం మమ ప్రాప్స్యసి దుర్లభమ్ 3౨
సిన్దురువాచ ।
యావన్న చ్ఛేద్మి తే మూఢ కోమలం దేహముత్తమమ్ ।
తావద్వల్గసి యో యస్య భక్తః స్యాత్స మృతో వ్రజేత్ 33
తస్య లోకం వృథా హి త్వం న ప్రశంసాం వదాత్మనః ।
క ఉవాచ ।
ఏవముక్త్వా మహాదైత్యః సాయకం పరభేదినమ్ 3౪
న కదాచిత్ప్రకటితమతితీక్ష్ణం జయావహమ।
స్మృత్వా సూర్యం ధనుర్గృహ్య సజ్జం కృత్వా న్యయోజయత్ 3౫
టణత్కారేణ ధనుషో నాదితం భువనత్రయమ్ ।
ముమోచ బాణం తం దేవే మయూరేశే బలాత్ఖలః 3౬

స జజ్వాల దిశః సర్వా గగనం విదిశోఽపి చ ।
తం దృష్ట్వా స మయూరేశస్తత్యాజ పరశుం నిజమ్ ౩౭
వజ్రాత్సారతరం సర్వవైరిదర్పహరం పరమ్ ।
అదహత్సోపి త్రీంల్లోకాన్ప్రలయానలసన్నిభః ౩౮
పరశుః ఖణ్డయామాస నభస్యేవ చ తం శరమ్ ।
ధరాయాం పాత్య శతధా దైత్యహస్తమథాచ్ఛినత్ ౩౯
ధనుర్భారసహం ఘోరం నభస్యైవ గతం కరాత్ ।
తతః క్రోధేన దైత్యః స చక్రం తత్యాజ శత్రవే ౨.౧౧౫.౪౦
శతహూదేవ తచ్ఛబ్దం చకార గర్జయన్దిశః ।
దృష్ట్వా తత్ర మయూరేశః శూలముగ్రం ముమోచ హ ౪౧
దదాహ భువనం తచ్చ పపాత దైత్యమస్తకే ।
ముకుటం కుణ్డలే కర్ణౌ ఖణ్డయిత్వా యయౌ పునః ౪౨
మయూరేశకరం శీఘ్రం యథా న త్యాజితం తథా ।
తతః క్రోధాదువాచైనం ఛిన్నకర్ణో మహాసురః ౪౩
పౌరుషం దర్శితం తేఽద్య దర్శయిష్యే తవాపి చ ।
ఇదానీం శరఘాతేన ఛినద్మి నాసికాం తవ ౪౪
ఇత్యుక్త్వా ఖడ్గహస్తోఽసౌ తం జగామ గుణేశ్వరమ్ ।
మయూరేశస్తదా చక్రే నానారూపాణి సర్వతః ౪౫
ఆయుధాని చ చత్వారి బిభ్రన్కరచతుష్టయే ।
తతః స విస్మయావిష్టో దశదిక్షు వ్యలోకయత్ ౪౬
దదర్శ తత్ర తం దేవం చతురాయుధభూషితమ్ ।
తతః స లజ్జితో గేహం నిజం గన్తుం మనోదధే ౪౭

తథాపి పురతోఽపశ్యన్మయూరేశం తథావిధమ్ ।

ఆచ్ఛాద్య నేత్రే స యయౌ హృద్యేనం సమలోకయన్ ४८

ఉన్మీల్య నేత్రే సోఽపశ్యత్పుర ఏనం శిఖణ్డిని ।

తతో దైత్యో బుబోధైనం స్వాన్తే రవిప్రసాదత। ४९

రణస్థలాతత్పురీం యాత ఆచ్ఛాద్య వదనామ్బుజమ్।

హతశేషైశ్చ వీరైశ్చ తాదృశైః పరివారితః२.११५.५०

పర్యంకే న్యపతచ్చిన్తాపర్యాకులితమానసః ।

విరాస్తే స్వగృహయాతాశ్చిన్తావ్యాకులచేతసః५१ (५२२५)

ఇతి శ్రీ గణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే సిన్ధువైరూప్యకరణంనామ
పంచదశాధికశతతమోఽధ్యాయః॥११५॥

అధ్యాయ ११६ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

జయం ప్రాప్తే మయూరేశే యయుస్తత్ర మునీశ్వరాః ।

శివోఽపి గిరిజాయుక్తో యయౌ తం చ నిరీక్షితుమ్१

ఔత్సుక్యాత్పార్వతీ చైనం సమాలింగ్యాబ్రవీత్తదా ।

పార్వత్యువాచ ।

అతిశ్రాన్తోఽసి దైత్యస్య కఠినస్య రణం సుత २

కోమలాని తవాంగాని కథం శస్త్రాణి సేహిరే ।

కృతాన్తసదృశో దైత్యో మాయావీ బలవత్తరః 3

స కథం కోమలాంగేన త్వయా యుధి వినిర్జితః ।

పారుదత్కరుణం దేవీ ధృత్వాంగం నిజబాలకమ్ ४

తతో మునిగణాః శమ్భుర్వారయామాస తాం శివామ్ ।

శివ ఉవాచ ।

న జానీషే మయూరేశం సర్వకారణకారణమ్ ।

అనాదినిధనం దేవం వేదాన్తాగోచరం విభుమ్ ।

త్రయస్త్రింశత్కోటిదేవైర్నుతం దేవారిదారణమ్ ६

సృష్టిస్థితిజ్ఞానహేతుం లయహేతుమనామయమ్ ।

భూభారోత్తారణార్థాయ నానారూపధరం పరమ్ ౭

బ్రహ్మాణ్డవ్యాప్తరోమాంకమేకానేకస్వరూపిణమ్ ।

తపోబలసమాయుక్తం యోగశాస్త్రసమన్వితమ్ ౮

మాయావిభేదకం దేవం మాయినామపి మాయినమ్ ।

బాలభావేఽపి దైత్యానాం హన్తారం కిం న వేత్సి తమ్ ౯

క ఉవాచ ।

ఏవం స్తుతిం సమాకర్ణ్య దృష్ట్వా సా పార్వతీ తదా ।

తతో దృష్టో మయూరేశో మునీన్ప్రాహ శివం శివామ ౨.౧౧౬.౧౦

మయూరేశ ఉవాచ ।

న భయం వజ్రహస్తాన్మే అన్యస్మాత్తత్కథం భవేత్ ।

సర్వేషాం నమనాన్మాతర్మునీనామాశిషోఽపి చ ౧౧

శివస్య వరదానేన సిన్ధుదైత్యో జితో మయా ।

స్కన్దాదయో జితా యేన యుధ్యన్తే న హి తేన తే ౧౨

అసంఖ్యాతా హతా దేవా దైత్యసేనాచరైర్నరైః ।

అసృగ్నద్యః సంప్రవృత్తా వీరహర్షకరా బహు ౧౩

రణే నిపతితాన్దేవాన్విచిన్వామో మునీశ్వరాః ।

క ఉవాచ ।

ఏవం మయూరేశవచో నిశమ్య ప్రాహ ధర్మవిత్ ౧౪

వసిష్ఠో మునివర్యస్తం యామః సర్వే చలన్తు వై ।

తతో యయౌ రణే ద్రష్టుం మునిభిస్తైర్మయూరరాట ౧౫

మజ్జారక్తవసాగన్ధో ఘ్రాతుం యత్ర న శక్యతే ।

అతిభీషణకాయాం స్తాంశ్ఛిన్నభిన్నాననేకశః ౧౬

దృష్ట్వా బీభత్సరూపాంస్తాన్ప్రఫుల్లాన్కింశుకానివ ।

వికృతిం పరియాతాని మనాంసి దానవద్విషామ్ ౧౭

పశ్యతాం వీరరాశీంస్తాన్వీరోపరి ప్రతిష్ఠితాన్ ।

కాంశ్చిచ్చ జీవతః కాంశ్చిన్మూర్ఛితాఞ్శస్త్రవాతతః ౧౮

కాంశ్చిచ్చ ప్రవిశీర్ణాంగాన్దేవాన్దేవా వ్యకర్షయన్ ।

సహసా న విదుర్దేవా దేవాన్వా దానవానపి ౧౯

అబ్రువంస్తత్ర కేచిచ్చ త్వదర్థం మృత్యుమాగతాః ।

అన్తే తే దర్శనం ప్రాప్తమిత్యుక్త్వా వ్యసృజన్నసూన్ ౨.౧౧౬.౨౦

క ఉవాచ ।

ఏవం శ్రుత్వా తు తద్వాక్యం సాశ్రుకణ్ఠో మయూరరాట్ ।

భ్రమన్ప్రమన్దదర్శాగ్రే మూర్ఛితం తు షడాననమ్ ౨౧

పతదశ్రుర్మయూరేశః స్నేహాత్తం చాబ్రవీదితి ।

ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ భద్రం తే కిం శేషే ప్రాకృతో యథా ౨౨

శ్రాన్తోఽసి దైత్యహననాద్యచ్చాలింగనమద్య మే ।

ప్రమార్జితస్తు హస్తేన తతః స ప్రోదతిష్ఠత ౨౩

అపశ్యన్నికటే దేవపాదపద్మం భయాపహమ్ ।

ఉవాచ చ మయూరేశం దర్శనాత్తే గతం మమ ౨౪
సర్వదుఃఖం శ్రమశ్చైవ విశ్రాన్తశ్చాస్మి సామ్ప్రతమ్ ।
ఆలిలింగ మయూరేశం దోర్భిర్ద్వాశభిస్తదా ౨౫
ఉభౌ యాతౌ రణం ద్రష్టుం గృహీత్వా చ పరస్పరమ్ ।
అపశ్యతాం పురః సుప్తం వీరభద్రమిషుక్షతమ్ ౨౬
నన్దినం చ శరాఘాతైః పీడితం బలవత్తరమ్ ।
భూతరాజం చ పురతో విభిన్నమస్తకం తదా ౨౭
క్రన్దన్తం వికటం చైవ పుష్పదన్తం భృశార్దితమ్ ।
లలాటే దృఢవిద్ధం చ హిరణ్యగర్భమేవ చ ౨౮
మృతప్రాయం చ చపలం మృతం శ్యామలమేవ చ ।
లమ్బకర్ణో న చాజ్ఞాసీద్భ్రాన్త్యా కంచన సంగరే ౨౯
ఉదానవాయునాక్రాన్తః సుముఖస్తత్ర చాభవత్ ।
పరమం ఖేదమాపన్నః సోమశ్చ రక్తలోచనః ౨.౧౧౬.30
శేతే స్మ మూర్ఛయాః భృంగీ పంచాస్యశ్చ ముమూర్ఛయా ।
శంఖః ప్రేతత్వమాపన్నో భయకృత్సర్వయోధినామ్ 3౧
ఏవం దృష్ట్వా సర్వవీరాన్హతప్రాయాన్హతానపి ।
చిన్తయా పరయావిష్టో పప్రచ్ఛ తం షడాననమ్ 3౨
మయూరేశ ఉవాచ ।
అసురాశ్చ స్వకీయాశ్చ మహావీరా హతా మృధే।
నిజధామగతాః సర్వే జీవతామత్ర కా గతిః 33
స్కన్ద ఉవాచ ।
అనన్తకోటిబ్రహ్మాణ్డనాయకస్త్వం గుణేశ్వర ।

చతుర్దశానాం విద్యానాం సర్వాసాం చ స్వయం నిధిః ౩౪

కలానాం తత్ర కి ప్రశ్నం కరోషి త్వం మమాన్తికే ।

నాహం మన్త్రం విజానామి వేత్థ త్వం హి న వై సురాః ౩౫

వివర్ధయసి కీర్తిం త్వం నానాదైత్యవిభంజనాత్ ।

యథామతి బ్రవీమి త్వామాజ్ఞయా చ స్మృతేర్బలాత్ ౩౬

పూర్వం తు త్రిపురవధే శివేన యుద్ధమద్భుతం ।

కృతం తత్ర మృతాన్దేవాన్ద్రోణాద్రివల్లిజం రసమ్ ౩౭

దేవక్షతేషు సంయోజ్య జీవయామాస తత్క్షణాత్ ।

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వేత్థం వచనం దేవో జగాద తం షడానమ్ ౩౮

ఇదానీం దైత్యకోట్యస్తు యుద్ధార్థం బలవత్తరాః ।

ఆయాస్యన్తి తదా కోఽత్ర యుద్ధేత్త్వాభిః షడానన ౩౯

కశ్చానేతుం వ్రజేదద్రిం వల్లీరసమనుత్తమమ్ ।

ఏవం బ్రువన్మయూరేశో మాయామావిశ్చకార హ ౨.౧౧౬.౪౦

ఉజ్జీవయామాస తదా నిజాంగవాయుమంగతః ।

తత స్తే హర్షసంపన్నాః ప్రణేముస్తం గుణేశ్వరమ్ ౪౧

ఆలిలింగుః పునరుయుద్ధం కర్తుం తం చ విజిజ్ఞపుః ।

త్వద్దృష్టివినిపాతేన తేజో నో ద్విగుణీకృతమ్ ౪౨

గుణేశ్వర ఉవాచ ।

బ్రహ్మాదయో దేవగణాః స్తువన్తి వః పరాక్రమమ ।

తారకాసురముఖ్యాశ్చ నిహతా దైత్యదానవాః ౪౩

క ఉవాచ ।

తతస్తైః సహితా దేవైర్మయూరేశః శివం యయౌ ।
నమస్కృత్య శివం గౌరీం యుద్ధాయ గన్తుముద్యతః ౪౪
ఆలిలింగ ముదా గౌరీ శివస్తం చ గుణేశ్వరమ్ ।
తతః షడాననాద్యాస్తే శివమాలింగిరే ముదా ౪౫
వయం రణే నిపతితాః పునః సంజీవితా హర ।
మయూరేశాంగ సంభూతవాయునాఽద్భూతకారిణా ౪౬
పునర్యుద్ధాయ యాస్యామోఽనేన సార్ద్ధం శివాధునా ।
ప్రసాదాత్తవ జేష్యామః సర్వానేవాసురాన్యుధి ౪౭ (౫౨౭౨)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణ క్రీడాఖణ్డే రణశోధనం నామ షోడశాధిక శతతమోఽధ్యాయః ॥౧౧౬॥

అధ్యాయ ౧౧౭ ప్రారంభ :---
క ఉవాచ ।
సిన్ధుస్తల్పగతశ్చిన్తామవాప మహతీం తదా ।
అగ్నిసంతప్తహృదయో విచార నాన్వపద్యత ౧
నిర్హర్షో మ్లానవదనో నిస్తేజః నిష్కలోఽపి సః ।
తత ఉగ్రాత్మజా దుర్గా లావణ్యలహరీ శుభా ౨
చిన్తాశావిషదగ్ధం తం శ్రుత్వాఽగాన్మంచకస్థితమ్ ।
అసంఖ్యభూషణం ర్యాస్స్యాః కబరీ భాతి మస్తకే 3
కస్తూరీతిలకం యస్యా లలాటే భాతి సున్దరమ్ ।
కణ్ఠే హారం కటౌ కాంఞ్చీ బిభ్రతీం రత్నసంయుతామ్ ౪
సర్వాలంకారసంయుక్తాం సర్వావయవ సున్దరామ్ ।
ఆగతాం తు నిరీక్ష్యైవ మంచకాభ్యాశముత్సుకామ్ ౫

బహిస్తత్సేవకా యాతాస్తతః సా పతిమబ్రవీత్ ।

దుర్గోవాచ ।

కిం చిన్తాం కురుషే స్వామిన్యద్భావ్యం తద్భవిష్యతి ౬

ఈశ్వరస్య వశే లోకో న స్వతన్త్రః కదాచన ।

సర్వేషాం మానసం త్వం కిముద్వేజయసి మేఽపి చ ౭

కో హేతుస్తే వద విభో తతో యుక్తిం వదామి తే।

క ఉవాచ ।

ప్రియా వాక్యం సమాకర్ణ్య గణ్డకీనాయకస్తదా ।

సావధానమనా భూత్వా వృత్తాన్తం తామథాబ్రవీత్ ।

సిన్దురువాచ ।

కిం వదామి ప్రియే శ్లాఘ్యే మనఃఖేదకరం పరమ్ ౯

యుద్ధతో మే రణే కర్ణౌ మయూరేశేన సాదితౌ ।

సప్తకోటిమితా సేనా నిహతా పౌరుషేణ హ ౨.౧౧౭.౧౦

స్కన్దాదయో మహావీరాః పతితాః శరవృష్టిభిః ।

అకస్మాన్మే హతౌ కర్ణౌ త్రిశూలం ప్రేష్య శత్రుణా ౧౧

ఆచ్ఛాద్య ముఖమాయాతో వాససా నిజమన్దిరమ్ ।

యేనోపాయేన మే శత్రువధః స్యాత్తం వదస్వ మే ౧౨

దుర్గోవాచ ।

వీరధర్మః కృతః సమ్యఙ్నిహతాః సర్వసైనికాః ।

న యశః ప్రాప్యతే స్వామిన్గోబ్రాహ్మణసురద్విషామ్ ౧౩

తద్ద్వేషాచ్చైవ కల్యాణం కస్యాపి హి న జాయతే ।
సేవనాద్వన్దనాద్ధ్యానాత్స్మరణాత్పూజనాదపి ౧౪

దేవైరిన్ద్రాదిభిః స్థానాన్యాప్తాని చ స్థిరాణి చ।

యః సమః సర్వభూతేషు శుభాశుభఫలప్రదః ౧౫

తత్సేవయాఽభీష్టసిద్ధిః కామధేనోరివాభవత్ ।

అఙ్కురో జాయతే తాదృగ్యాదృగ్బీజం హి ఉప్యతే ౧౬

అశుభాత్కర్మణో దుఃఖం సుఖం స్యాచ్ఛుభకర్మణః ।

అతః సన్తః ప్రకుర్వన్తి శుభమ్ కర్మం సదాదరాత్ ౧౭

హితం చ సర్వజన్తూనాం కాయేన మనసా గిరా।

భవతా పురుషార్థేన పీడితాస్తే సురర్షయః ౧౮

పురుషార్థః స విజ్ఞేయో యశ్చతుర్ణాం హి సాధకః ।

యన్మనో నార్థలుబ్ధం స్యాత్పరదారేషు న క్వచిత్ ౧౯

స ఏవ పురుషార్థః స్యాద్యశ్చానిన్ద్యం న నిన్దతి ।

శరణాగతరక్షాయాం దృఢో ధర్మపరాయణః ౨.౧౧౭.౨౦

సమః సర్వేషు భూతేషు పురుషార్థః స గమ్యతే ।

స్వామిన్మే పరమం వాక్యం శృణు తే హితకారకమ్ ౨౧

అదుష్టవాక్సత్యశీలః స్వగుణానామకీర్తకః ।

పరోపకరణే సక్తః పరపైశూన్యవర్జితః ౨౨

తత్కురుశ్వ మహాభాగ మమ ప్రీతిం యదీచ్ఛసి ।

మోచయస్వ సురాన్సర్వాన్నబద్ధాఞ్శృఙ్ఖలసంయుతాన్ ౨౩

ప్రయాస్యతి మయూశోఽఖిలలోకప్రపాలకః ।

వత్స్యావః సుసుఖం స్వామిన్నాన్యథా తు సుఖం భవేత్ ౨౪

క ఉవాచ ।

ఏవం వాక్యామృతం తస్యాస్తదభూద్విషసన్నిభమ్ ।

ముమూర్షోరౌషధం యద్వద్గ్రహరోగాప్లుతస్య హ ౨౫

క్రోధసంరక్తనయనో దుర్గాం తాం సిన్దురబ్రవీత్ ।

న దధ్రే హృది తస్యాః స ఉపదేశం హితావహమ్ ౨౬

సిన్దురువాచ ।

సమ్యగుక్తం త్వయా భద్రే లోకనిన్దాకరం వచః ।

చాతుర్యం తవ విజ్ఞాతం కార్యాకార్యంవిదా మయా ౨౭

న శత్రుం భజతే కోఽపి రిపుర్మానపరాయణః ।

నారభేత్కృత్యమన్యాయ్యమారబ్ధం చేన్న తత్త్యజేత్ ౨౮

తతో దుఃఖం సుఖం వా స్యాదయశో యశ ఏవ చ ।

లాభో వాప్యథవాఽలాభో జీవనం మృత్యురేవ వా ౨౯

పూర్వం భద్రే మయా సన్ధిః సామ్నా తేన న వై కృతః ।

ఇదానీం భవితా యద్యత్తద్భవత్యేవ సర్వథా ౨.౧౧౭.30

పూర్వమేవ హి యజ్జన్తోర్లిఖితం సాధ్వసాధు వా ।

కశ్చిన్న పురుషార్థేన కర్తుం శక్తోఽన్యథా సతి 3౧

రణే మృతస్య స్వర్గోథ ఖ్యాతిః స్యాద్విష్టపత్రయే ।

యాతస్య శరణం శత్రారేయశో నరకేఽపి చ 3౨

పూర్వజైః సహితస్యాశు జాయతే నాత్ర సంశయః।

జానామి తం మయూరేశం దేవదేవం జగద్గురుమ్ 33

సంభూతం మమ నాశాయ రావణే రాఘవం యథా।

పాతయిష్యే శిరోఽస్యాహమితి మే నిశ్చితా మతి 3౪ ।

త్యజన్తి జీవితం శూరా నాభిమానం కదాచన ।

న మేఽస్తి గణనా సుభ్రు కృతాన్తస్యాపి కర్హిచిత్ 3౫

తత్ర కా గణనాఽన్యేషాం లజ్జా మే కర్ణతః కృతా ।

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా భూషణాని వస్త్రాణి చ దధార సః ౩౬

కేయూరం ముకుటం రత్నయుక్తం హారం చ కుణ్డలే ।

తూణౌ ఖడ్గం చ ఖేటం చ చాపం సజ్జం చ శస్త్రికామ్ ౩౭

ఆచ్ఛాద్య కర్ణౌ రౌక్మేయవస్త్రేణోష్ణీషగేన చ ।

ఆయయావుపవిష్ట: స భద్రాసనముత్తమమ్ ౩౮ (౫౩౧౦)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే దుర్గావాక్యం నామ సప్తదశాధికశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౧౭॥

అధ్యాయ ౧౧౮ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

యుద్ధావేశదురాధర్షః ఉపవిష్టో మహాసనే ।

స తదా వీరముఖ్యాంస్తానుపవిష్టానథాబ్రవీత్ ౧

సిన్దురువాచ ।

గతౌ మమ ప్రధానౌ తౌ త్రైలోక్యాకర్షణక్షమౌ ।

న తాదృశోఽస్తి వీరోఽత్ర యో మే హన్యాద్రిపుం బలాత్ ౨

నైతాదృశౌ బుద్ధిమన్తౌ పరాక్రమజయైషిణౌ ।

వీరా ఊచుస్తతః సిన్దుం మా చిన్తాం కురు సర్వథా ౩

యావద్వయం ప్రాణవన్తో లఘుకృత్య ఉపస్థితే ।

కిమర్థం చిన్తాకులతాం తావద్వ్రజసి దైత్యరాట్ ౪

స్వాపం కురు మహాభాగ పర్యంకే పుష్పసంస్తరే ।

కృతాన్తస్తాడితో యాభ్యాం తయోః కస్మాద్భయం భవేత్౫

ఏవముక్త్వా కలః సిన్ధుం వికలశ్చ మహాబలౌ ।

శాలకౌ తస్య దైత్యస్య నిర్యాతౌ యుద్ధదుర్మదౌ ౬

నానాయుద్ధేషు కుశలౌ నానాయుధధరావుభౌ ।

నానాభూషణవస్త్రాఢ్యౌ నానాసేనాసమన్వితౌ ౭

నానాగర్జనతో వ్యోమ చక్రతుర్నాదసంయుతమ్ ।

దేవకోటినిహన్తారౌ అసంఖ్యవాహినీయుతౌ౮

యయుస్తత్పురతో వీరాః సిన్దూరారుణమస్తకాః ।

అగ్నిశస్త్రధరా ముక్తకేశపాశాః సచన్దనాః ౯

లసచ్ఛస్త్రధరాః సర్వే యమమత్తుమివోద్యతాః।

తతః కరిఘటా యాతా నానాధాతువిచిత్రితాః ౨.౧౧౮.౧౦

అధిష్ఠాతా మహామాత్రైర్నానాభూషావిరాజితాః ।

తీక్ష్ణదన్తాః సిన్దురితా ఘణ్టానాదనినాదితాః ౧౧

తతోఽశ్వసాదినో యాతాస్తనుత్రాణవిరాజితా ।

ధనుర్బాణధరాః సర్వే లసచ్ఛత్రవిభూషితాః ౧౨

అనేకయుద్ధసమ్భార రథా యాతాస్తతః పరమ్ ।

అనేకవీరసంయుక్తా నానాసూతవిరాజితాః ౧౩

ఏవం తౌ శాలకౌ యాతౌ రణస్థానం రుషాన్వితౌ ।

దదృశాతే * మయూరేశమాశీవిషభుజిఃస్థితమ్ ౧౪

షడాననాదిభిర్వీరైరన్యైన్యశ్చ పరివారితమ్ ।

దృష్ట్వా తైస్తు తయోః సేనా ఘోరా సా చతురంగిణీ ౧౫

అసంఖ్యాతం బలం తస్య సమాయాతం విచిత్రితామ్ ।

ప్రేషితో దేవప్రవరైర్దూతో నీతివిశారదః ౧౬
జ్ఞాత్వా వృత్తాన్తమాయాతః స జగాద సురాన్ప్రతి ।
దూత ఉవాచ ।
కలశ్చ వికలశ్చైవ నానాసేనాసమాయుతౌ ౧౭
జేతుం సురాన్సమాయాతౌ నానాయుద్ధవిశారదౌ ।
తాభ్యాం యుద్ధాయ సంప్రాప్తౌ పుష్పదన్తవృషావుభౌ ౧౮
ధనుషీ సజ్జతాం నీత్వా షష్ట్యా బాణైరవిధ్యతామ్ ।
దైత్యౌ బాణాన్నివార్యైవ తావుభౌ బాణవృష్టిభిః ౧౯
ఛాదితౌ శరఘాతేన ఘ్నతః స్మ దేవసైనికాన్ ।
కలస్య ఖడ్గం ఖడ్గేన బిభేద స మహావృషః ౨.౧౧౮.౨౦
సైన్యమాదాయ తస్యాశు ఖడ్గం ఛిత్త్వా న్యపాతయత్ ।
వికలస్య పుష్పదన్తో ధనుశ్చిచ్ఛేద సాయకైః ౨౧
తతస్తౌ మల్లయుద్ధేన పరస్పరమయుధ్యతామ్ ।
తే సేనే యుద్ధతాం తత్ర నానాశస్త్రాస్త్రపత్రిభిః ౨౨
మాయాభిర్వివిధాభిశ్చ పరస్పరజయేచ్ఛయా।
తతః పపాల దైత్యానాం సేనాశస్త్రార్దితం భృశమ్ ౨౩
కేఽపి దేవాః పృష్ఠలగ్నా మారయన్త్యసురాంశ్చ తాన్ ।
పాదాఘాతేన నిహతా దైత్యసేనాచరా నరాః ౨౪
మృతాసృక్ప్రవహా తత్ర వాహినీ భీరుభీతిదా ।
సంప్రవృత్తా మహాఘోరా భూతపక్షిప్రమోదినీ ౨౫
తతో వేగాత్సముడ్డీయ కలశ్చ వికలశ్చ హ ।
శస్త్రవృష్టిం మహోగ్రాం తౌ చక్రతుర్యుద్ధదుర్మదౌ ౨౬

తయా హతా దేవసేనా స్రవద్రక్తా పపాల హ ।
తతో వృషోఽహనత్సేనాం శృంగాభ్యాం చ తయోర్భృశమ్ ౨౭
లత్తాభిశ్చ జఘానాశు ఫూత్కారేణ న్యపాతయత్ ।
పుచ్ఛాఘాతేన కాంశ్చిచ్చ చూర్ణయామాస దైత్యపాన ౨౮
ఏవం తేన హతా సేనా నానాదైత్యసమాకులా ।
హాహాకారో మహానాసీద్దైత్యానాం తత్ర నశ్యతామ్ ౨౯
తతోఽతిబలినౌ వీరౌ కలశ్చ వికలశ్చ హ ।
జగర్జతురుభౌ రోషాద్ గర్జయన్తౌ దిశో దశ ౨.౧౧౮.30
నినిన్దతుస్తౌ వృషభం కిం త్వం యుధ్యసి నౌ పురః ।
తృణాదనేషు శక్తస్త్వం తృణరూపోఽసి సామ్ప్రతమ్ 3౧
దధ్రాత ఏవముక్త్వా తౌ తస్య శృంగే మహాబలౌ ।
వికృష్య నిన్యతురుభౌ స్వసేనాం చతురంగిణీమ్ 3౨
తం మోచితుం పుష్పదన్తోఽభియయౌ సహసా జవాత్ ।
తతస్తం వికలో లత్తాప్రహారైః పాతయన్భువి 33
ననర్ద వాద్యఘోషేణ హర్షనిర్భరమానసః ।
స మూర్ఛితో ముహూర్తాత్తు సంజ్ఞాం ప్రాపదనాతురః 3౪
తతో యోద్ధుం సమాయాతౌ వీరభద్రషడాననౌ ।
కలః పర్వతఘాతేన శతధా న్యపతద్భువి 3౫
వీరభద్రస్తు వికలం తలఘాతాదపాతయత్ ।
దృష్ట్వా స్కన్దేన నిహతం కలం దైత్యం మహాద్రిణా 3౬
తతో యయుః స్వశిబిరం గణాస్తే జయశాలినః ।
తతః శస్త్రహతాః కేచిజ్జీవన్తో గణ్డకీం యయుః 3౭

శశంసుర్దైత్యరాజాయ నానాసేనాయుతః కలః ।

వికలశ్చ హతో రోషాద్వీరభద్రాదిభిర్గణైః ౩౮

గతాస్తే శిబిరం దేవగణాస్తు జయశాలినః ౩౯ (౫౩౪౯)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే కలవికలవధో నామాష్టాదశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౧౮॥

అధ్యాయ ౧౧౯ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

కలం చ వికలం శ్యాలం దేవసేనావిఘాతినమ ।

నిహతం వీరభద్రేణ పర్వతేన మహాసురమ్ ౧

షడాననేన వికలం హతం తలప్రహారతః ।

శ్రుత్వా భద్రాసనగతో నానావీరసమన్వితః ౨

ప్రాప సిన్దుర్మహాచిన్తాం స్మరఞ్శివసుతం తదా ।

కిం కరిష్యతి దేవోఽసౌ నాశమిత్థం సురద్విషామ్ ౩

ఇత్యేవం చింతయావిష్టో మూర్చామాప మహత్తరామ్ ।

తావదాజగ్మతురుభౌ పుత్రావస్య మహాబలౌ ౪

ధర్మాధర్మౌ భద్రపీఠే జనకం వాక్యమాహతుః ।

కథం బిభేషి జనక శివాయా అర్భకాల్లఘోః ౫

నావాజ్ఞాం దేహి దైత్యేంద్ర హనిష్యావ: క్షణాదముమ్ ।

సంముఖే తౌ హతౌ వీరౌ మాతులౌ నౌ దివం గతౌ ౬

ఉత్తీర్ణౌ తౌ స్వామికార్యే కీర్తిం కృత్వా మహత్తరామ్ ।

హత్వాఽనేకవిధాం సేనాం నానావీరైః ప్రపాలితామ్ ౭

ఆవామపి ప్రయుధ్యావో యావో హత్వా రిపుం బలాత్ ।

అథవా మోక్షమాయావో నిహతౌ తేన చేద్రణేౘ

యావదావాం హి జీవావశ్చిన్తాం తావచ్ఛ మా కురు।

ఇంద్రాదయ సురగణాః కారాగారేఽధునా తర్వ

యదా త్వం విజితాః పూర్వం పితరస్తత్ర కేఽభవన్ ।

ఆనీవో మస్తకం తస్య రిపోస్తవ న సంశయః౨.౧౧౯.౧౦

అన్యథా దర్శయిష్యావో ముఖ లోకేషు న క్వచిత్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవం తయోః సమాకర్ణ్య వచనం హర్షమాప్తవాన్౧౧

తావూచే పరమం యుద్ధం ప్రాప్నుతం యశ ఉత్తమమ్ ।

నాశయిత్వా రిపుం ఘోరం యాతం శీఘ్రం మమాన్తికమ్ ౧౨

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యమీయతుర్యుద్ధలాలసౌ।

నమస్కృత్య పితుః పాదౌ మాతుర్గృహ్య తదాశిషః ౧౩

దశకోటిమితాం సేనా ప్రత్యేకం గృహ్య సత్వరౌ।

రథాశ్వహస్తిపాదాత్తైర్నానాశస్త్రధరైర్యుతామ్ ౧౪

పత్తయోఽపి యయుర్హృష్టాః సిన్దూరారుణమస్తకాః ।

గజా నానాగిరినిభా నానాధాతుధ్వజాన్వితా: ౧౫

అశ్వాః సాదిభిరారూఢా నానాశస్త్రాసిపాణిభిః ।

గర్జద్భిర్మేఘసదృశం గర్జయద్భిర్దిశో దశ ౧౬

తతః సేనామధ్యగతౌ రేజతుర్భ్రాతరావుభౌ।

నానాలంకారసంయుక్తౌ నానాయుధధరావుభౌ౧౭

రత్నకాంచనసంయుక్తకుణ్డలాభ్యాం విరాజితౌ।

కిరీటాభ్యాం సుతేజోభ్యాం భ్రాజమానౌ మహాబలౌ౧౮

ముక్తామణిమయౌ హారౌ బిభ్రన్తౌ యుద్ధదుర్మదౌ।

ప్రాపతూ రణభూమిం తౌ నానావాదిత్రనిస్వనైః ౧౯
దదృశుర్వీరభద్రాద్యాస్తౌ చ తాం వాహినీమపి ।
నికటే తౌ సమాలోక్య మయూరేశప్రచోదితాః ౨.౧౧౯.౨౦
ఆజ్ఞయాఽభియయుర్వీరభద్రోఽసౌ చ షడాననః ।
హిరణ్యగర్భః సంక్రుద్ధో భూతరాజో విశాలదృక్ ౨౧
అసంఖ్యసేనయా సార్ద్ధం తతో యుద్ధమవర్తత ।
పరస్పరమయుధ్యన్త తతః సేనాచరా భృశమ్ ౨౨
ఘ్నన్తః శిరాంసి పాదాంశ్చ బాహూరూదరకన్ధరాః ।
నిహతాశ్చ నిహన్యన్తే తమసాచ్ఛాదితే రవౌ ౨౩
కేచిచ్చక్రాణి ముముచుర్భిణ్డిపాలాంస్తథాఽపరే ।
బాణవృష్టిం పరే చాపి నానాశస్త్రాణి కేచన ౨౪
మల్లయుద్ధం చ తత్రాసీత్సైనికానాం పరస్పరమ్ ।
ఏవం సా సంహృతా సేనా మయూరేశప్రపాలితా ౨౫
పపాల తత్ర శేషా యా విహ్వలా తు దిశో దశ ।
తతః షడాననః క్రుద్ధో ద్వాదశాయుధభూషితః ౨౬
తైరాయుధైర్జఘానాశు సేనాం తాం దైత్యపాలితామ్ ।
కేషాచ్ఛిద్బాహవో భిన్నాః కేఽపి మధ్యే ద్విధాకృతాః ౨౭
కేషాచిన్మస్తకా భిన్నాః కేషాంచిచ్చరణా రణే ।
ఏవం సా నాశితా సేనా హస్త్యశ్వరథసంకులా ౨౮
కేఽపి స్వర్గం గతాః కేచిద్రూపం ప్రాపుః షడాననమ్ ।
నిరీక్ష్య యే మయూరేశం జహుః ప్రాణాన్ప్రహారితాః ౨౯
జగ్ముస్తే తత్ప్రసాదేన నిజధామ మహాబలాః ।

తద్దృష్టిపాతాత్తదధం నష్టం సర్వం జనుఃకృతమ్ ౨.౧౧౯.౩౦

దృష్ట్వా విశాఖవిశిఖైః సశిఖైర్నిహతాం స్వకామ్ ।

సేనాం తస్య సుతౌ వీరావధర్మో ధర్మ ఏవ చ ౩౧

యుయుధాతే బహువిధం శస్త్రైరస్త్రైః శరవ్రజైః ।

చక్రతుర్మల్లయుద్ధం తౌ మహాసేనేన తత్క్షణాత్ ౩౨

తయోర్బలం నిరీక్ష్యైవ కార్తికేయో మహాబలః ।

శిఖయోస్తౌ దధారాశు షడ్బాహుః షట్కరైర్బలాత్ ౩౩

భ్రామయామాస బహుధా పోథయామాస భూతలే ।

శతఖణ్డాని జాతాని తయోస్తు పతతోర్భువి ౩౪

జయం ప్రాప్తే శివసుతే నేదుర్వాద్యాని సర్వశః।

జయ త్వం హి మయూరేశ జగుః సర్వేఽపి సైనికాః ౩౫

చత్వారస్తే యయుర్దేవం మయూరేశం నిజం ప్రభుమ్ ।

ఆలిలింగుర్ముదా తే తు పరస్పరమథాబ్రువన ౩౬

ప్రాప్తా ఇవ పునర్జన్మ ముముదుస్తే పరస్పరమ్ ।

శశంసుః సర్వవృత్తాన్తం శివాయై చ శివాయ చ ౩౭

సేనాం చ నిహతాం సిన్ధోః పుత్రౌ చ బలవత్తరౌ ౩౮ (౫౩౮౭)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే ఏకోనవింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౧౯॥

అధ్యాయ ౧౨౦ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

హతశిష్టాః కేఽపి వీరా: స్రవద్రక్తా సుదుఃఖితా ।

సిన్ధుం సభాగతం చేత్థం భీత భీతా అథాబ్రువన ౧

వీరా ఊచుః ।

ధనుర్ధర నిబోధేదమతిదుఃఖకరం వచః ।

ధర్మాధర్మౌ తవ సుతౌ కృత్వా యుద్ధం మహత్తరమ్ ౨

నిన్యతుర్దేవసేనాం తౌ హత్వా హత్వా యమక్షయమ్ ।

తతః కోఽపి మహావీరో ముఖైః షడ్భిర్విరాజితః ౩

సోఽపి తాభ్యాం రణే ఘోరే పాతితో ధరణీతలే ।

పునస్తేన ధృతౌ వీరౌ శిఖాయాం తావుభావపి ౪

భ్రామయిత్వా బహుతరం పాతితౌ తౌ ధరాతలే ।

శతధా శీర్ణదేహౌ తౌ గతౌ తౌ స్వర్గముత్తమమ్ ౫

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం నృపతద్దైత్యపుంగవః ।

శోకసాగరమగ్నోఽభూద్వజ్రాహత ఇవాచలః ౬

ధావమానైః సుహృద్వర్గైః స ఆశూత్థాపితో బలాత్ ।

ముహూర్తాత్ప్రకృతిం యాతః శుశోచ బహుదుఃఖితః ౭

సిన్దురువాచ ।

శక్రాదయో లోకపాలా జితా యాభ్యాం రణే పురా ।

తౌ హతౌ న కథం వీరౌ షడాస్యేన మహాబలౌ ౮

విహాయ మృత్యులోకే మాం కథం స్వర్గం గతావుభౌ ।

సురసేనానిహన్తారౌ కృతాన్తస్యాన్తకావుభౌ ౯

నానేష్యే శత్రుమూర్ధానం తదాఽస్యం దర్శయే న చ ।

గమనావసరే ప్రోక్తం తత్సత్యం కి కృతం త్వయా ౨.౧౨౦.౧౦

అథ దుర్గా సఖీభిస్తు వృత్తాన్తోఽన్తపురే తదా ।

కథితో విస్తరేణైవ రుదతీభిః సుదుఃఖతః ౧౧

సఖ్యువాచ ।

భర్తా రోదితి తే సుభ్రు ధర్మాధర్మౌ మృతావితి ।

సాథ పర్యంకసుగతా న్యపతత్పృథివీతలే ౧౨

రమ్భేవ వాతనిహతా కోమలారుణపల్లవా।

సఖీదుష్టవచోభిః సా బాణైరివ హృది క్షతా ।

విస్రస్తకేశాభరణా సాప్యరోదీత్తదా భృశమ్ ౧౩

విస్రస్తవస్త్రా వికసద్బిల్వచారుపయోధరా ।

అశ్రుశ్యామలగణ్డా సా శోకానలహతప్రభా ౧౪

జఘ్నే ముఖం సా పాణిభ్యాం దన్తాసృక్సిక్తభూతలా ।

నిరస్తదేహభావా సా వికలా విగతత్రపా ౧౫

సభాంగణగతా లుణ్ఠద్ధరకృద్బాలకో యథా।

సర్వే తతః సభ్యవరా రురుదుర్దుఃఖకర్షితాః ౧౬

ప్రస్రవన్నేత్రసలిలాః ప్రాబ్రవీత్తాన్సభాసదః ।

రాజ్ఞీ ఉవాచ।

కథం సర్వేషు వీరేషు జీవత్సుతౌ సుతౌ మమ ౧౭

ప్రేషితౌ రణభూమిం తౌ మామపృష్ట్వా తు కోమలౌ ।

మయాశీశ్చేన్నియుక్తా స్యాన్న తయోర్మరణం భవేత్ ౧౮

న హి మే వచనం ధాతా మిథ్యా కర్తుం సమీహతే ।

యాభ్యాం జితా దేవగణాస్తౌ కథం నిధనం గతౌ ౧౯

క్వ ద్రక్ష్యామ్యహమేతౌ యౌ జిగ్యతుర్మదనం రుచా।

బుద్ధినా యౌ సరస్వన్తౌ తౌ మాం త్యక్త్వా కథం గతౌ ౨.౧౨౦.౨౦

తయోః శోకాగ్నినా దగ్ధా మరిష్యామ్యహమద్య వై ।
ఇత్యుక్త్వా న్యపతద్భూమౌ నిఘ్నతీ హృదయే ముహుః ౨౧
తతః సఖ్యో నాగరాశ్చ బోధయామాసురంజసా ।
న మాతః కోఽపి శోకేన యో మృతః పునరాగతః ౨౨
మృత్యులోకే చిరం స్థాతా నేక్షితో న శ్రుతోఽపి చ ।
విహాయ హనుమన్తం చ కృపం శారద్వతం బలిమ్ ౨౩
వ్యాసం పరశురామం చ విభీషణమథాపి చ ।
ద్రౌణిం నాన్యశ్చిరం స్థాయీ న భూతో న భవిష్యతి ౨౪
బ్రహ్మాదీనాం భవేన్మృత్యుః కా తత్ర గణనాత్మనః ।
రోదనం తేన కర్తవ్యం న స్యాన్మృత్యుః కదాఽస్య చేత్ ౨౫
క్షీణే ఋణానుబన్ధే చ స్త్రీ పుత్రః పశురేవ చ ।
న తిష్ఠతి ధ్రువం తత్ర కృతః శోకో వృథా భవేత్ ౨౬
యథా కాష్ఠం కాష్ఠగతం పురే స్యాచ్చ వియుజ్యతే ।
తద్వజ్జన్తుర్వియోగం చ యోగం చ ప్రాప్నుతే వశః ౨౭
నానాపక్షిగణా రాత్రావేకవృక్షాగతా యథా ।
ప్రాతర్దశదిశో యాన్తి తత్ర కి పరివేదనమ్ ।
క ఉవాచ ।
ఏవం ప్రబోధితా దుర్గా సిన్ధుశ్చ జన ఏవ చ ౨౮
హఠాచ్ఛోకం నిగృహ్యాసావాసనే సంవివేశ హ ।
ఉపహాసం కరిష్యన్తి సపత్న్యా రుదతామితి ౨౯
దుర్గా ధృత్వా బలాల్లోకా నిన్యురన్తఃపురం హి తామ్ ।
నిశ్వసన్తీ పపాతాసౌ పర్యఙ్కే శోకకర్శితా ౨.౧౨౦.30

స సిన్ధుః క్రోధసంయుక్తో జగ్రాహ శస్త్రసంచయమ్ ।
పుత్రయోర్నిష్కృతిం కర్తుం హయారూఢో యయౌ రణమ్ ౩౧
యాతే తస్మిన్మహాసైన్యం చతురంగ రణోత్సుకమ్ ।
ఉడ్డీయోడ్డీయ ధావన్తో యయుః పూర్వం పదాతయః ౩౨
నానావర్ణా ఏకరూపా నానాశస్త్రాస్త్రపాణయః ।
తతో వారణసఙ్ఘాతా నానాధాతువిచిత్రితాః ౩౩
ఘణ్టాభరణశోభాఢ్యా దానోదకప్రవర్షిణః ।
చీత్కారభీషితపరా మహారావభయంకరాః ౩౪
తతోఽశ్వా ప్రాగమన్నాదియుక్తా వాయుజవా రణమ్ ।
ఖురాఘాతాద్విస్ఫులింగా నిపతన్తో ధరాతలే ౩౫
శుశుభుః సాదినస్తత్ర ఖేటకున్తాసిపాణయః।
చన్దనాగరులిప్తాంగా నానామాలావిభూషితాః ౩౬
తనుత్రాణభృతః సర్వే కంటభ్రాజిమస్తకాః।
గ్రసన్త ఇవ చాకాశం నాదయన్తో దిశో దశ ౩౭
రథాస్తతోఽగమన్నానామహావీరైరధిష్ఠితాః ।
నానాశస్త్రాస్త్రసంపూర్ణా ధనుస్తూణీరసంయుతాః ౩౮
తన్మధ్యే శుశుభే సిన్ధుర్మహాముకుటకుణ్డలః ।
నానాశస్త్రధనుష్పాణిస్తూణీరకృతభూషణః ౩౯
వీరకంకణశోభాఢ్యః కటిసూత్రాంగదప్రభః ।
క్రోధసంరక్తనయనో లోకత్రయబుభుక్షయా ౨.౧౨౦.౪౦
వాద్యస్తు సర్వవాద్యేషు బన్దిషు చ స్తువత్సు చ ।
యావద్యాతి మహావేగాత్తావద్దూతస్తమబ్రవీత్ ౪౧

పితా తే యాతి దైత్యేశ తం ప్రతీక్షస్వ సువ్రత ।
పరావృత్యేక్షతే యావత్తావదశ్వగతం సుతమ్ ౪౨
అపశ్యదభ్యాశగతం నమశ్చక్రే స చాపి తమ్ ।
దదౌ పితా తత్ర సుతం దుర్గం కృత్వా చమూచరైః ౪౩
ఉపదేశం చ కృతవాన్సుఖాయాముత్ర చేహ చ ।
చక్రపాణిరువాచ ।
గర్వేణ వర్తసే పుత్ర శ్రియా మత్తో న బుధ్యసే ౪౪
అర్థజ్ఞానే మహావృద్ధాః ప్రష్టవ్యా భూతిమిచ్ఛతా ।
అగ్రే శుభేచ్ఛయా పూర్వమశుభం న సమాచరేత్ ౪౫
అల్పేన కర్మణా నాశం పుణ్యమేత్య శుభేన హ ।
అణురగ్నిర్దహేత్సర్వం పుణ్యం దోషస్తథా సుత ౪౬
న లాభో దృశ్యతే పుత్ర బద్ధేషు తేషు తే క్వచిత్ ।
స ఏవ పుత్రో యో మాతృపితృవాక్యకరోఽనిశమ్ ౪౭
తస్య చోల్లఙ్ఘనే పుణ్యం నాశమేతి చ జాయతే ।
దోషజాలం మోహజాలం నానానిరయదం సుత ౪౮
అతః శృణు హితం వాక్యం మోచయాశు సురాన్సుత ।
ముక్తేషు తు భవేన్మిత్రం మయూరేశోఽఖిలార్థదః ౪౯
న చేహ ద్వేషతః కశ్చిత్సుఖం ప్రాప్తో ధరాతలే।
వినాశం ప్రాపితా దేవైర్హిరణ్యాక్షాదయోఽసురాః ౨.౧౨౦.౫౦
క ఉవాచ ।
ఇతి పితృవచః శ్రుత్వా చుకోపాతితరాం సుతః ।
ధిక్కృత్య పితరం ప్రాహ మమ భ్రాన్తిరభూత్పురా ౫౧

చతురస్త్వం పితా మే వై జ్ఞానం సమ్యక్ప్రకాశితమ్ ।

భాషసే మూఢవత్తాత కృత్వా శ్యామం

ముఖం వ్రజ ॥౨ యేన మే నిహతా సేనా పరార్ధగణితా పితః ।

తేనేదానీం కథం సామ కర్తవ్యమయశస్కరమ్ ॥3

కుశాక్షమాలాధరణం రాజధర్మే హి నేష్యతే।

తస్మాద్దయా నరేన్ద్రేణ న కార్యా శత్రుసంచయే ॥౪

నిర్దయత్వమరావేవ స్మృతం నీత్యామయే యథా ।

ఏవముక్త్వా నమస్కృత్య పితరం సిన్ధుదైత్యరాట్ ॥॥

పరావృత్య బలాత్తం స యయౌ యోద్ధుం రణోత్సుకః ॥౬ (॥౪౪౨)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే పితృసిన్ధుసంవాదో నామ
వింశత్యధికశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౨౦॥

అధ్యాయ ౧౨౧ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

వీరభద్రాదిభిర్వీరైః సుఖాసీనం గణేశ్వరమ్।

ఆయయుర్వేగతో దేవా భీతాః శ్వాసమాకులాః ౧

న్యవేదయన్త వృత్తాన్తం స్వయం సిన్ధుః సమాగతః ।

మేనిరే తే పునః ప్రాప్తం కాలం సంహర్తుమాత్మనః ౨

తతో హర్షాన్మయూరేశో రురోహ శిఖనం తదా ।

ఆయుధాని చ చత్వారి ప్రగృహయ చ జగర్జ చ 3

నమస్కృత్య శివం వేగాద్యయౌ ప్రద్యోతయన్దిశః ।

తదాశీఃకవచో వీరసహితో వాహినీయుతః ౪

యావత్స పురతో యాతి సింధుం హన్తుం సముద్యతః।

తావత్షడాననః ప్రాహ యామి యుద్ధాయ విఘ్నరాట్ ४

తిష్ఠతు బహువీరేషు కథం యుద్ధాయ యాస్యసి ।

పౌరుషం పశ్య సర్వేషాం తస్మిన్క్షీణే రణం కురు ౬

ఏవముక్త్వా నమస్కృత్య యయౌ యుద్ధాయ షణ్ముఖః ।

చతురంగబలం గృహాయ సింధుసేనామథావధీత్ ౭

సోఽపి తాం వ్యహనత్సేనాం నానాశస్త్రైః శరవ్రజైః ।

సహస్వ ప్రహరస్వాద్య హన్మి సంముఖతాం వ్రజ ౮

ఏవం కోలహలోఽప్యాసీద్వీరాణాం తత్ర యుద్ధయతామ్ ।

పేతుర్వీరాః శస్త్రహతాః శరజాలగతాసవః ౯

ఛిన్నాంగా భిన్నపాదాశ్చ ఛిన్నబాహూరుమస్తకాః।

అసిభిర్భిణ్డిపాలైశ్చ కున్తైర్ముద్గరసంచయైః ౨.౧౨౧.౧౦

మారయన్మిశ్రితా వీరాస్తాన్పరాన్యుద్ధదుర్మదాన్ ।

కోలాహలో మహానాసీత్క్ష్వేడితైర్గర్జితైరపి ౧౧

వాద్యధ్వనిప్రతిధ్వానైర్బృంహితైః రథనేమిభిః ।

అసంబద్ధమభూద్యుద్ధం సేనయోరుభయోరపి ౧౨

యథాప్రతిజ్ఞం వీరాస్తే నిజఘ్నుర్మస్తకం ముఖమ్ ।

నేత్రే బాహూదరం నాభిం పాదౌ గుల్ఫౌ చ జానునీ ౧౩

కోఽపి హస్తేన పాదేన కోఽపి ఖడ్గేన నాశయన్ ।

అసినా కేఽప్యరిగణానన్ధకారే మహత్యపి ౧౪

అస్తం యాతే దినకరే దృష్ట్వా పృష్ట్వా నిజఘ్నిరే ।

దేవాఙ్జ్ఞాత్వాఽసురా జఘ్నురితరానితరేఽపి చ ౧౫

అసృక్ప్రవాహస్తత్రాసీత్ప్రధనే తుములే తదా ।

వహ్నేప్తానిషజ్జీవా హుంకారేణ చ తాన్పరే ౧౬
బలాన్నిష్కాశయామాసుర్విశల్యాంశ్చక్రిరే యథా ।
ఇతో న సేనే పంచాహవిరామ యుద్ధలంపటే ।
ఏవం పదాతాః సిద్ధోస్తే కోటిశోఽథ హతాః సురైః ౧౭
తతోఽగాత్తద్గజానీకమసంఖ్యం శస్త్రసంయుతమ్ ।
ధిష్ఠితం సాదిభిర్వీరైర్నానాయుద్ధవిశారదైః ౧౮
వీరభద్రాదయో జఘ్నుర్గజసేనాం దురత్యయామ్ ।
కేషాంచిన్మస్తకా భిన్నాః కేషాచిచ్చ కరా ద్విజాః ౧౯
అగ్నిశస్త్రధరైః కేచిత్పాతితా వీరసంయుతాః ।
వీరభద్రోఽతివీర్యేణ గజేనైవాహనద్గజమ ౨.౧౨౧.౨౦
పేతతురష్టధా భిన్నావుభావపి తదా గజౌ।
తతః షడాననోనిఘ్నన్గజానీకే వ్యరోచత ౨౧
వీరైస్తు సహితాన్మత్తాననన్తాన్కరిసంచయాన్ ।
శక్త్యా శరైరనేకైః సోఽనాశయత్షడ్ధనుష్చ్యుతైః ౨౨
హిరణ్యగర్భోఽనేకవీరయుతాంస్తానప్యపాతయత్ ।
భూతరాజోఽపి శస్త్రైస్తాన్గజాన్నానావిధాన్రణే ౨౩
న్యపాతయద్వీరయుక్తాన్నారాచక్షతజీవితాన్ ।
సింహో భూత్వా పుష్పదన్తో దారయామాస తాన్గజాన్ ౨౪
నన్దీ తు గజరూపేణ బభంజ తాన్గజాన్బహూన్ ।
అన్యైశ్చ శరసంఘాతైః సర్వే తే వినిపాతితాః ౨౫
కంచిత్పుచ్ఛే గృహీత్వేభ భ్రామయిత్వా పరోఽక్షిపత్ ।
ఉభావపి లయం యాతౌ దృఢాఘాతేన చూర్ణితౌ ౨౬
తతోఽశ్వచారా యుయుధుర్గజానీకే నివారితే।

అసంఖ్యాతాన్నిజఘ్నుస్తాన్సురాన్నానాయుద్ధై రణే ౨౭

పతితా మూర్ఛితా దేవాః పునః సంజ్ఞాం చ లేభిరే ।

తతో వివిధురశ్వస్థాన్వీరానశ్వానథో రుషా ౨౮

క్రోధేన దేవాన్ఘ్నన్తి స్మ హయారూఢా మహాసురాః ।

సురాంస్తాన్నిన్యురన్తం తే శస్త్రాస్త్రశరవృష్టిభిః ౨౯

షడ్వీరాః పునరాయాతాః శ్రుత్వా దేవాన్హతాన్యుధి ।

తతస్తే పునరాజఘ్నుర్దైతేయానశ్వసాదినః ౨.౧౨౧.30

చత్వారస్తే చతుర్దిక్షు ప్రాయుధ్యన్బలవత్తరమ్ ।

రరక్షతురుభౌ సైన్యం స్వీయం దేవగణైర్యుతమ్3౧

మారయామాసురశ్వాంస్తానశ్వస్థాన్వీరసంయుతాన్ ।

అయుధ్యన్పాదచారేణ నిఘ్నన్తోఽరిగణాన్బహూన్ 3౨

కోటికోటిమితాస్తత్ర పేతుస్తే తు శరార్దితాః ।

నన్దీ భృంగీ హతానశ్వాన్పతితాన్వీక్ష్య సాదినః 33

పాదాఘాతేన తేనాశు పాతయన్నన్దికేశ్వరః ।

వీరభద్రోఽప్యసంఖ్యాతానశ్వయోధాన్న్యపాతయత్ 3౪

హతేషు ముఖ్యవీరేషు చతుర్భిః సర్వతో దిశమ్ ।

కల్పాన్త ఇవ తత్రాసీద్దైత్యానాం రణకర్మణామ్ 3౫

తతః కేచిత్సురగణాన్వేదిరే శరణం తదా ।

హాహాకారో మహానాసీద్దైత్యసైన్యాశ్వసాదిషు 3౬

ఏవం హత్వాఽఖిలాం సేనాం షడ్వీరాస్తే ముదం యయు ।

వాద్యత్సు సర్వవాద్యేషు జగర్జుస్తుష్టువుర్విభుమ్ 3౭

జయః ప్రాప్తో మయూరేశప్రభావాత్స్మరణాన్నతేః ।

తతః సిన్ధుః సమాకర్ణ్య శరణామతవాక్యతః ౩౮

వృత్తాంతం హత సేనాయా హస్త్యశ్వరథసంయుతః ।

అమాత్యాన్సర్వవీరాంశ్చ ప్రోవాచ యుద్ధలాలసః ౩౯

సిన్ధురువాచ ।

యే యే గచ్ఛన్తి యోద్ధారస్తాఞ్ఛృణోమి హతాన్పరైః ।

ఇదానీం యామి తం హన్తుం గుణేశం చ స్వయం బలాత్ ౨.౧౨౧.౪౦

క ఉవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా క్ష్వేడితేనాసౌ గగనం చ దిశో దశ ।

నాదయామాస త్రీంల్లోకాన్గసన్భూస్వర్గమణ్డలమ్ ౪౧
యోజయిత్వాఽక్షిపద్బాణమాకర్ణకర్షణాజ్జవాత్ ।

సేనాయాం వీరభద్రాదిపాలితాయాం మహాబలైః ౪౨

నిరీక్ష్య సర్వవీరాన్స బాణం ధనుషి సందధే ।

అస్త్రమన్త్రేణ సహసా శతజప్తేన దైత్యరాట్ ౪౩

కృపీటయోనిః సహసా తస్మాజ్జాతో దదాహ తామ్ ।

దేవసేనాం చ పృథివీం సవనాం చ సపర్వతామ్ ౪౪

తతోఽపశ్యన్సైనికాస్తే దహయమానాన్కృశానునా ।

పురుషం వహ్నిసంభూతం జటిలం దీప్తతేజసమ్ ౪౫

విద్యుజ్జిహ్వం కరాలాస్యం గిలన్తం దేవసైనికాన్ ।

షడానాదయో భీతా దుద్రువుస్తే దిశో దశ ౪౬

యం యం స భక్షతి స్మాజౌ స స ప్రాప స్మరన్ముదా ।

నిజధామ మయూరేశమేవ మత్తాఽఖిలా చమూః ౪౭

యతో యతో యాతి సేనా తవస్తద్వక్త్రసంభవః ।

తనూనపాద్దహత్యేనాం ప్రలయాగ్నిరివ జ్వలన్ ౪౮
ఏవం సా వహ్నినా దగ్ధా మయూరేశస్య వాహినీ।
ధూమాన్ధకారే మహతి న ప్రాజ్ఞాయత కించన ౪౯
తతః సర్వే మయూరేశపృష్ఠభాగం సమాశ్రితాః ।
త్రాహి త్రాహీతి జల్పన్తో దగ్ధాస్తే జాతవేదసా ౨.౧౨౧.౫౦
అనివార్య మహాస్త్రం తద్ దృష్ట్వా దేవో మయూరరాట్ ।
నిస్తేజాశ్చిన్తయామాస భీతో లోకే లఘుత్వతః ౫౧
శివః ప్రసాదం చేత్కుర్యాత్తదైవాత్ర జయో భవేత్ ।
ఇత్యుక్త్వా పరశుం గృహ్య మన్త్రయిత్వాఽక్షిపన్బలాత్ ౫౨
మహసా జితసూర్యః స గర్జయనగగనం దిశః ।
యాతో దహన్వైరిసేనాం జగత్కల్పానలో యథా ౫౩
తస్మాదపి మహానేకః పురుషః సమజాయత ।
యస్యాస్యే సర్వభూగోలః కిన్ను మాస్యతి సామ్బరః ౫౪
పురుషః పురుషేణాసావస్త్రమస్త్రేణ వై తదా।
అయుధ్యతాం తతో జగ్ముర్ద్రష్టుం దేవర్షయస్తదా ౫౫
దైత్యాస్త్రం భక్షితం తేన కృతాన్తాస్త్రేణ సత్వరమ్ ।
యయౌ సేనాం చ నిర్దగ్ధుం జ్వాలామాలివ హవ్యభుక్ ౫౬
దైత్యరాజోఽపి తం దృష్ట్వా బాణవృష్టిమవాసృజత్ ।
ఏకస్మాన్మన్త్రితాద్బాణాదనన్తా నిఃసృతాః శరాః ౫౭
దేవసేనాచరాస్తేషు నిమగ్నా వేగశాలినః।
మయూరేశః క్రోధవశాన్నానాఽస్త్రాణి తదాఽసృజత్ ౫౮
తైరస్త్రైర్దైత్యరాజస్య నిరస్యాస్త్రాణి సర్వశః ।

అభక్షయద్దైత్యసేనాం స కాలపురుషః పునః ౫౯

యతో యతః పలాయన్తేఽసురాస్తత్ర చ యాతి సః ।

చిన్తాక్రాన్తస్తతో దైత్యః కర్తవ్యం నాభ్యపద్యత ౨.౧౨౧.౬౦

కిం కర్తవ్యం వ గన్తవ్యం క్వ చ స్థేయమచిన్తయత్ ।

అస్తం యాతే దినకరే స్వధామప్రత్యపద్యత ౬౧

గచ్ఛన్స్ఖలన్పతన్భూమౌ నష్టకుణ్డలభూషణః ।

నగరం ప్రావిశదసౌ తతః శమ్భురివాపరః ౬౨

గుప్త ఏవావసత్క్వాపి స్త్రీణాం చైవానుజీవినామ్ ।

జగర్జ సగణో దేవో జ్ఞాత్వా తద్వృత్తమాశు సః ౬౩

తేన నాదేన సహసా నాదితం భువనత్రయమ్ ।

సంజహార కృతాన్తాస్త్రం మన్త్రవిద్భుజగం యథా ౬౪

స్వనివేశం జగామాశు మయూరేశో గణైర్వృతాః ౬౫ (౫౫౦౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే ఏకవింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౨౧॥

అధ్యాయ ౧౨౨ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

సింహాసనస్థే దేవేశ మయూరేశే గణైర్వృతే ।

గౌతమాద్యా మునిగణాః ప్రశశంసుర్గణేశ్వరమ్ ౧

ఋషయ ఊచుః ।

యేన శక్రో జితః సంఖ్యే నాగైః శేషో ధరాతలే ।

తస్య కా గణనాన్యేషాం సోఽపి యుద్ధ జితస్త్వయా ౨

రక్షితా బహవస్తస్మాత్సిన్ధోర్దుష్టాత్సురేశ్వర ।

గణానాం సర్వలోకానామన్యథా జీవనం కథమ్ ౩

క ఉవాచ ।

ఇత్థం తేషు వదత్స్వేవ తత్కీర్తిం గిరిజా యయౌ ।

ఆలింగ్య ప్రాహ పుత్రం సా శ్రాన్తోఽసి యుద్ధలాలసః ౪

తతః శీఘ్రం సమాయాతో భర్గో దేవం స సస్వజే ।

ఉవాచేన్ద్రాదిభిర్దేవైరసాధ్యం కృతవానసి ౫

పరబ్రహ్మస్వరూపస్య చరాచరగురోరపి ।

సర్వజ్ఞస్య ధరాభారోద్ధరణే నిరతస్య తే ౬

మహిమానం స్వరూపాణి బ్రహ్మాద్యా న విదుః సురాః ।

గౌతమాద్యాశ్చ మునయః శక్తిః కా తత్ర నో భవేత్ ౭

క ఉవాచ ।

ఇత్థం వదతి దేవేశే శివేఽథ పార్వతీ జగౌ ।

నారదో మునివర్యోఽసౌ మాతః శృణు వచో మమ ౮

బహవో వాసరా జాతా అత్ర స్థానే కదా శివే ।

మోక్షమేష్యతి దైత్యోఽసౌ సిన్ధుర్నష్టతమోఽనఘే ౯

కదా వివాహో భవితా మయూరేశస్య సువ్రతే ।

వాసవాద్యా జితా యేన నాశం స కథమేష్యతి ౨.౧౨౨.౧౦

ఆజ్ఞాం దేహి గమిష్యామః పునరేష్యామ సత్వరమ్ ।

కదా స్యుః సిన్ధుదైత్యాత్తే దేవాశ్చ ముక్తబన్ధనాః ౧౧

దైత్యస్య మరణం మాతరసాధ్యం దృశ్యతే మయా ।

క ఉవాచ ।

సురర్షేర్వాక్యమాకర్ణ్య ప్రోచుస్తం తే గణాస్తదా ౧౨

షడాననాదయో వీరా నారదం దేవదర్శనమ్ ।

ఉద్దీపయన్తం తం దేవం మయూరేశం సురేశ్వరమ్ ౧౩
ఆశ్చర్యం నారదమునే సర్వజ్ఞస్యాపి తేఽనఘ ।
ఏతదర్థం సమాయాతో నిజధామ్నో భువం విభుః ౧౪
అవాప్తసకలార్థోఽసౌ మయూరేశోఽఖిలార్థకృత్ ।
అగుణస్య గుణేశస్య గుణక్షోభవిధాయినః ౧౫
స్వరూపం కిం న జానాసి బ్రహ్మాద్యైరనిరూపితమ్ ।
మయూరేశస్య వీర్యం చ భూభారోత్తారణైషిణః ౧౬
ఇన్ద్రాద్యవధ్యానసురాన్నిఘ్నతో బలశాలినః ।
అనన్తకోటిబ్రహ్మాణ్డనాయకస్యాఖిలాత్మనః ౧౭
ఉత్పత్తిస్థితిసంహారకారిణో జగతామపి ।
క ఉవాచ ।
ఇతి తద్భారతీం శ్రుత్వా పునః ప్రోవాచ నారదః ౧౮
యదా ద్రక్ష్యామి తం దైత్యం నిహతం ముక్తిమాగతమ్ ।
తదా సర్వం వచః సత్యం మన్యేఽహం నాన్యథా క్వచిత్ ౧౯
నిశమ్యేత్థం వచస్తస్య చుక్రోధ స మయూరరాట్ ।
జగర్జ క్రోధదీప్తోఽసౌ నాదయన్భువనత్రయమ్ ౨.౧౨౨.౨౦
దహన్నివ త్రిలోకీం స శీర్ణయన్పృథివీమపి ।
మేఘగమ్భీరయా వాచా బభాణ తం ముని తదా ౨౧
మయూరేశ ఉవాచ ।
మాన్యోఽసి బ్రహ్మపుత్రత్వాత్సర్వజ్ఞత్వాన్మునీశ్వర ।
అతస్త్వాం ప్రబ్రవీమ్యద్య మర్యాదాం పరిపాలయన్ ౨౨
తవ ప్రసాదాద్బ్రహ్మాణ్డం ప్రాశయిష్యేఽన్తకం క్షణాత్ ।

భూగోలం న్యుబ్జతాం నేష్యే శోషయిష్యేఽమ్బుధీనపి ౨౩
చాలయిష్యే తథా మేరుం మునే నిశ్వాసవాయునా ।
శృణు నారద సత్యాం మే ప్రతిజ్ఞామద్య సర్వగ ౨౪
హనిష్యే సిన్దుదైత్యం తం నాత్ర కార్యా విచారణా ।
క ఉవాచ ।
ఇత్యుక్త్వా ప్రయయౌ యోద్ధుం బర్హ్యారూఢో వినాయకః ౨౫
ఆహతుస్తం తదా నన్దీ భృంగ చౌభౌ వినాయకమ్ ।
ఆవాం యుద్ధం కరిష్యావో పశ్య నౌ రణకౌశలమ్ ౨౬
ఇత్యుక్త్వా వాయువేగేన గతౌ తౌ గణ్డకీం పురీమ్ ।
వీరభద్రో భూతరాజో యయౌ శ్రుత్వా తయోర్గతిమ్ ౨౭
తదా చకమ్పే ధరణీ శేషో విహ్వలతాం యయౌ।
దదృశుస్తే చ చత్వారో దుర్గం దుర్గం సురేశ్వరైః ౨౮
పర్యంకే సుఖమాసీనం సిన్దుం చారా న్యవేదయన్ ।
చత్వారః పర్వతాకారా గర్జయన్తో దిశో నభః ౨౯
వీరాస్తవ పురీం యాతాః కిం స్థితోఽసి మహాసుర ।
శ్రుత్వేత్థం వచనం సిన్దుర్మగ్నశ్చిన్తార్ణవే క్షణాత్ ।
దుర్గాపి చిన్తయావిష్టా సా సోఽపి శ్యామతామియాత్ ౨.౧౨౨.౩౦
అధోముఖతయా చోభౌ దుఃఖం ప్రాపతురంజసా ।
దుర్గా ప్రోచే మహారాజ మయోక్తం న కృతం త్వయా ౩౧
తస్యేదం హి ఫలం ప్రాప్తమిదానీం కిం ను చిన్తయా।
ఏవం వదతి సా వాక్యం తావత్తే వీరసత్తమాః ౩౨
నానాశ్చర్యయుతం నానారత్నకాంచననిర్మితమ్ ।

అనేకశిఖరం తస్య సభామణ్డపమాయయుః ౩౩
ఉడ్డీయ సహసా భృంగీ తస్థౌ క్రుద్ధస్తు మణ్డపే ।
బభంజ మణ్డపం సద్యః స బలేన మహాబలః ౩౪
అంగణే తస్య ఖణ్డాని పతితాని సమన్తతః ।
తత్త్రస్త్రయోఽపి తే వీరా భృంగిణం సముపాగతః ౩౫
యుద్ధావేశారుణముఖాః ససైన్యం తం గ్రసిష్ణవః ।
దృష్ట్వా తత్కర్మ తేషాం తు సిన్ధుసేనా యయౌ పురః ౩౬
ఖడ్గచర్మధనుర్బాణకున్తముద్గరధారిణీ ।
ఘ్నన్తు ఘ్నన్తు మహావేగాంశ్చతురో వీరపుంగవాన్ ౩౭
ఇత్యుక్త్వా చతురో హన్తుమాగతా దైత్యసైనికాః ।
అసంఖ్యాతాశ్చతుభిస్తైర్యుయుధుర్జాతసంభ్రమాః ౩౮
హన్మి త్వాం జహి మహ్యం చేత్యత్ర కోలాహలోఽభవత్ ।
తతోఽభూత్తుములం యుద్ధం చతుర్భిర్దైత్యసేనయా ౩౯
రజోన్ధకారే శస్త్రాణాం ప్రకాశేనావలోకయన్ ।
శతకోటి హతా దైత్యాశ్చతుర్భిః సంయుగే తదా ౨.౧౨౨.౪౦
అసంఖ్యాతాన్మహావీరాన్ప్రోథయామాసురోజసా ।
గృహీత్వా పాదయోస్తే తాన్భ్రామయిత్వా పునః పునః ౪౧
నభోఽక్షిపన్మహావీరాస్తే భూమౌ శతధాఽపతన ।
శరైరస్త్రైశ్చ శస్త్రైశ్చ పాదేన కరఘాతతః ౪౨
నాశితా సర్వసేనా సా దైతేయీ రణమణ్డలే ।
తతస్తే తద్గృహం గత్వా సిన్ధుం పర్యఙ్కసంస్థితమ్ ౪౩
రణస్తమ్భం సమానిన్యుర్ధృత్వా కేశేషు వేగతః ।

తతః సిన్ధుర్మహాస్త్రైః స చక్రే యుద్ధం తు తైః సహ ౪౪
వ్యసృజత్పన్నగాస్త్రం స భుజగైర్వేష్టితాస్త్రయః ।
గరుడాస్త్రం చ సహసా భృంగిణాఽమోచి తత్క్షణాత్ ౪౫
అగ్న్యస్త్రే మోచితే తేన పర్జన్యాస్త్రం చ సోఽసృజత్ ।
వాయ్వస్త్రే మోచితే తేన పర్వతాస్త్రం చ తేఽసృజన్ ౪౬
తతస్తే మల్లయుద్ధేన యోధయామాసురాదరాత్ ।
నన్దీ తు పాతయామాస ముకుటం దైత్యమస్తకాత్ ౪౭
భృంగీ తు తాడయామాస పృష్ఠే దైత్యం మహారుషా ।
వీరభద్రోఽగ్రహీద్బాహ్వోః కచే తస్యాథ పశ్యతః ౪౮
భూతరాజో జఘానైనం లత్తయా వైరభావతః ।
దుర్గా నేత్రే నిమీల్యైవ నాపశ్యత్తం తథావిధమ్ ౪౯
నిన్దన్తీ తస్య కర్మాణి పపాల నిజమన్దిరమ్ ।
ఆవేశాత్సిన్ధుదైత్యోఽపి వీరభద్రం పదేఽగ్రహీత్ ౨.౧౨౨.౫౦
ముష్టినా నన్దినం హత్వా శిఖామాక్రమ్య భృంగిణః ।
అపాతయద్ భూమితలే భూతరాజో ముమూర్ఛ హ ౫౧
ముకుటం మస్తకే న్యస్య ముక్తాహారం గలే తథా ।
తురంగవరమారుహ్య శేషానాహూయ సైనికాన్ ౫౨
హనిష్యేఽద్య మయూరేశమిత్యుక్త్వా యుయుధే పునః ।
జగర్జ సహసా దైత్యో గర్జయన్విదిశో దిశః ౫౩
గతేషు తేషు వీరేషు చతుర్షు గణనాయకమ్ ।
వదత్సు దైత్యసేనాయాం సర్వేషాం నాశనం కృతమ్ ౫౪
ఆనీతః సిన్ధుదైత్యోఽపి రణభూమిం గణేశ్వర ।

అల్పసేనాచరైర్యుక్తం మోచయైనం భవార్ణవాత్ ౫౫
వయమేవ హనిష్యామో నాజ్ఞాసీత్తవ విఘ్నరాట్ ౫౬ (౫౫౬౨)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే ద్వావింశోత్తరశతతమోధ్యాయః ॥౧౨౨॥

అధ్యాయ ౧౨౩ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

ఆగతం సిన్ధుమాకర్ణ్య జహృషే స మయూరరాట్ ।
నీలకణ్ఠం సమారుహ్య యయౌ యుద్ధాయ సత్వరః ౧
చతుర్భిరాయుధైః సర్వా భాసన్విదిశో దిశః ।
కల్పాన్తమేఘసదృశనాదేన నాదయన్నభః ౨
దదర్శ పురతః సిన్ధుం యుద్ధాయ కృతనిశ్చయమ్ ।
సోఽప్యేనం సమరే దృష్ట్వా పశ్యతి స్మ పునః పునః ౩
యథా సింహం నాగరాజో గరుడం చాథ వాయుభుక్ ।
మధుకైటభౌ యథా విష్ణుం త్రిపురో వా శివాపతిమ్ ౪
శుమ్భో వాపి నిశుమ్భో వా జగదమ్బాం మహాబలామ్ ।
తతో యుద్ధం ప్రకుర్వాతే నానాశస్త్రైః పరస్పరమ్ ౫
జపాకుసుమసంకాశౌ దేహౌ జాతౌ తదా తయోః ।
దదాహ పృథివీం సాద్రిం శస్త్రసంఘదృజోఽనలః ౬
చకమ్పే పృథివీ సర్వా సాబ్ధిద్వీపా సపర్వతా।
బాణమాదాయ సిన్ధుః స వహ్న్యస్త్రేణ నిమన్త్ర్య చ ౭
ససర్జ దగ్ధుం తం దేవం మయూరేశం రణాంగణే ।
స దహన్దేవసేనాం తాం దశదిక్షు ససర్ప హ ౮

తతః పాశం మయూరేశో మేఘాస్త్రేణ సుయోజ్య చ ।
న్యక్షిపద్దైత్యసేనాయాం కమ్పయన్భువనత్రయమ్ ౯
అశమచ్చ తతో వహ్నిర్జలధారాభివృష్టిభిః।
ప్రభూతేనాథ తమసా దిశో వ్యాప్తా దశాపి చ ౨.౧౨౩.౧౦
విశీర్ణాః పర్వతాస్తాభిః పతితా వృక్షసంచయాః ।
అయం కి ప్రలయః ప్రాప్త ఇత్యశోచత్స దైత్యరాట్ ౧౧
పవనాస్త్రేణ తాన్మేఘాంస్తదా సిన్దుర్న్యవాదయత్ ।
స వాయుః కమ్పయామాస గగనం చ దిశో దశ ౧౨
తతో దేవోఽమన్త్రయత్స కమలం నిజహస్తకే ।
పర్వతాస్త్రేణ సహసా తత్యాజ దైత్యపుంగవే ౧౩
ఉన్మూల్య తద్రుమాన్వ్యోమ ద్యోతయచ్చ దిశో దశ ।
అగచ్ఛద్దైత్యసేనాయాం ప్రాసువత్పర్వతాన్బహూన్ ౧౪
అసంఖ్యాతైర్గిరివరైశ్చాదితం పృథివీతలమ్ ।
న స్థాతుమవకాశోఽభూన్న చ గన్తుమథాపి చ ౧౫
పవనం కుణ్ఠితం దృష్ట్వా పర్వతాన్సర్వతోఽపి చ।
వజ్రాస్త్రం ప్రేరయామాస తతో వజ్రాణి నిర్యయుః ౧౬
అసంఖ్యాతైశ్చ వజ్రైశ్చ పర్వతాశ్చూర్ణితాస్తదా ।
తతోంఽకుశం మయూరేశో వజ్రాస్త్రేణ న్యమన్త్రయత ౧౭
ససర్జ తేషు వజ్రేషు వజ్రయుద్ధమభూత్తదా ।
తచ్ఛబ్దేన చకమ్పే భూః పాతాలాని దిశో నభః ౧౮
న్యపదద్వజ్రఘాతేన వహ్నిర్లోకాన్దదాహ సః ।
పరస్పరం నిరస్తాని వజ్రాణ్యన్తర్దధుస్తదా ౧౯

తతోఽవదన్మహాదైత్యోఽమాత్యాన్ప్రతి మహారుషా।

కిమనేన ప్రయోగేణ భస్మ కుర్యా క్షణాదముమ్ ౨.౧౨౩.౨౦

శివబాలం శివాస్తన్యపానదక్షం శివోచితమ ।

ఇత్యుక్త్వాఽభిద్రవద్దైత్యో హంతుం తం స గుణేశ్వరమ్ ౨౧

దధార తం నిరీక్ష్యైవమాయాన్తం దైత్యపుంగవమ ।

విరాడ్రూపో మయూరేశో బిభేద సహసా నభః ౨౨

చరణాక్రాన్త పాతాలః శ్రోత్రవ్యాప్త దిగన్తరః ౨౩

సహస్రపాదం సహసా నిరీక్ష్య సహస్రనేత్రం చ సహస్రశీర్షమ్ ।

ఖం రోదసీ వ్యాప్య చ తిష్ఠమానం సిన్దుర్మమూర్చ్ఛాథాపతచ్చ భూమౌ ౨౪

ఆచ్ఛాదయన్తం హస్తేన వ్యోమ సవై సురేశ్వరమ్ ।

సావధానమనాః కించిత్సస్మార రవిజం వరమ ౨౫

సిన్దురువాచ ।

రవిణా పూర్వముక్తోఽహం వరదానే మహౌజసా ।

ఆచ్ఛాదయేద్యో గగనమేకహస్తేన రేఽసుర ౨౬

స తే ముక్తిపదం సద్యో నేష్యతే బహుకాలతః।

అతోనేన రణేనాలం యద్భావ్యం తద్భవిష్యతి ౨౭

పునర్నిరీక్ష్యమాణోఽసౌ హ్రస్వకాయం దదర్శ తమ ।

షడ్భుజం తు మయూరేశం పరం విస్మయమాయయౌ ౨౮

తతోఽవరుహ్య దేవేశో మయూరేశః శిఖణ్డినః ।

ఉపస్పృశ్య జలం శుద్ధం జజాప పరమం మనుమ ౨౯

పరశుం మన్త్రయామాస మహావ్యాప్తం దిగన్తరమ్।

లక్షీకృత్య రిపోర్నాభిం సుధామన్త్రేణ సంయుతమ్ ౨.౧౨౩.౩౦

స్ఫోటయన్నివ బ్రహ్మాణ్డం క్రోధరక్తలోచనః ।

జ్వాలామాలాకులం తం స ముమోచ గిరిజాసుతః ౩౧

స మోచ్యమానో గగనం నాదయన్విదిశో దిశః ।

భాసయన్మహసా పృథ్వీం సపర్వతవనాకరామ్ ౩౨

దృష్ట్వా దైత్యః సమాయాన్తం పరశుం కాలసన్నిభమ్ ।

శీఘ్రం చక్రే ధనుర్ఘోరం శరం యావద్ధి యోజ్యతే ౩౩

తావత్స బిభిదే నాభిమమృతాభియుతం లఘు ।

అమృతే నిఃసృతే దైత్యో వాతాహత ఇవ ద్రుమః ౩౪

పపాత సహసా భూమౌ వజ్రాహత ఇవాచలః ।

ప్రసార్య వక్త్రం రుధిరం వమన్ప్రాణాన్విసృజ్య సః ౩౫

మయూరేశప్రతాపేన ముక్తిం ప్రాప సుదుర్లభామ్ ।

పశ్యతాం సర్వలోకానాం తదద్భుతమివాభవత్ ౩౬

అవతేరుర్విమానాని యుద్ధం ద్రష్టుం స్థితాని హ ।

పపాత పుష్పవృష్టిశ్చ శనైర్మేఘా జగర్జిరే ౩౭

అశీశమద్రజో భౌమం వవౌ వాతః సుఖావహః ।

ప్రసేదుశ్చ దిశః సర్వా గన్ధర్వా మధురం జగుః ౩౮

ననృతుశ్చాప్సరః సజఘాస్తుష్టువుర్మునిదేవతాః ।

షడాననాదయో వీరా మయూరేశం ముదా యుతాః ౩౯

సర్వే ఊచుః ।

పరబ్రహ్మరూపం చిదానన్దరూపం సదానన్దరూపం సురేశం పరేశమ్ ।

గుణాబ్ధిం గుణేశం గుణాతీతమీశం మయూరేశమాద్యం నతాః స్మో నతాః స్మః
౨.౧౨౩.౪౦ జగద్వన్ద్యమేకం పరోంకారమేకం గుణానాం పరంకారణం నిర్వికల్పమ్ ।

జగత్పాలకం హారకం తారకం తం మయూరేశమాద్యం నతాః స్మో నతాః స్మః ౪౧

మహాదేవసూనుం మహాదైత్యనాశం మహాపూరుషం సర్వదా విఘ్ననాశమ్ ।

సదా భక్తపోషం పరం జ్ఞానకోశం మయూరేం ౪౨

అనాదిం గుణాదిం సురాదిం శివాయా మహాతోషదం సర్వదా సర్వవన్ద్యమ్ ।

సురార్యన్తకం భుక్తిముక్తిప్రదం తం మయూరేం, ౪౩

పరం మాయినం మాయినామప్యగమ్యం మునిధ్యేయమాకాశకల్పం జనేశమ్ ।

అసంఖ్యావతారం నిజాజ్ఞాననాశం మయూరేశమాం ౪౪

అనేకక్రియాకారణం శ్రుత్యగమ్యం త్రయీబోధితానేకకర్మాదిబీజమ్ ।

క్రియాసిద్ధిహేతుం సురేన్ద్రాదిసేవ్యం మయూరేం ౪౫

మహాకాలరూపం నిమేషాదిరూపం కలాకల్పరూపం సదాగమ్యరూపమ్ ।

జనజ్ఞానహేతుం నృణాం సిద్ధిదం తం మయూం ౪౬

మహేశాదిదేవైః సదా సేవ్యపాదం సదా రక్షకం యోగినాం చిత్స్వరూపమ్ ।

సదాకామరూపం కృపామ్బోనిధిం తం మయూం ౪౭

సదా భక్తానాం త్వం ప్రసభపరమానన్దసుఖదో యతస్త్వం లోకానాం
పరమకరుణామాశు తనుషే । షడూర్మీణాం వేగం సురవర సదా నాశయ విభో తతోఽ
ముక్తిః శ్లాఘ్యా తవ భజనతోఽనన్తసుఖదాత్ ౪౮

కిమస్మాభిః స్తోత్రం గజవదన తే శక్యమతులం విధాతుం వా రమ్యం గుణనిధిరసి
ప్రేమ జగతామ్ ।

న చాస్మాకం శక్తిస్తవ గుణగణం వర్ణితమహో త్వదీయోఽయం వారాం నిధిరివ
జగత్సర్జనవిధిః ౪౯

క ఉవాచ ।

ఏవం స్తుత్వా పునస్తేఽముం ప్రార్థయామాసురాదరాత్ ।

యదుక్తం తే మయూరేశ తత్కృతం పరమం వచః౨.౧౨౩.౫౦

సర్వేషాం సురసఙ్ఘానామవధ్యోఽయం హతోఽసురః।

తతోఽగాత్పార్వతీ తత్ర జహృషే చాలిలింగ తమ్ ॥౧
శివోఽపి ప్రియయా తత్ర సమాలింగ్య తమబ్రవీత్ ।
సమ్యక్కృతం త్వయా వత్స త్రైలోక్యం హర్ష నిర్భరమ్ ॥౨ ।
సిన్ధోర్వధః సర్వసురైరసాధ్యో న చ తే శ్రమః ।
పరాక్రమవతః సర్వలోకరక్షారతస్య చ ॥౩
చతుర్వేదానిరుప్యస్య సర్వవిద్యానిధేరపి ।
ఏవముక్త్వా గతాస్తే తు సర్వే స్వస్థానమాదృతాః ॥౪
మయూరేశం నమస్కృత్య తతో దేవాబ్రువంశ్చ తమ్ ।
ఇదం యః పఠతే స్తోత్రం స కామాఁల్లభతేఽఖిలాన్ ॥౫
సహస్రావర్తనాత్కారాగృహస్థం మోచయేజ్జనమ్ ।
అయుతావర్తనాన్మర్త్యోఽసాధ్యం యత్సాధయేత్క్షణాత్ ॥౬
సర్వత్ర జయమాప్నోతి శ్రియం పరమదుర్లభామ్ ।
పుత్రవాన్ధనవాంశ్చైవ వశతామఖిలం నయేత్ ॥౭
క ఉవాచ ।
ఏవముక్త్వా హ్యనుజ్ఞాతాః సాధ్విత్యుక్త్వా యయుః సురాః ।
మయూరేశో గణైర్యుక్తః స్వధామ ప్రత్యపద్యత ॥౮ (॥౬౨౦)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే త్రయోవింశత్యుత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౨౩॥
అధ్యాయ ౧౨౪ ప్రారంభః-
క ఉవాచ ।
పతితే సిన్ధుదైత్యే తు హతశేషా రణే స్థితాః ।
ఆయయుర్గణ్డకీం యావత్తావత్తే చిన్తయా యుతాః ౧
ఉగ్రా దుర్గా చక్రపాణిరతిష్ఠన్విహ్వలా భృశమ్ ।

తావత్తేషాం దుష్టచిహ్నం బభూవ వివిధం తదా ।౨

ఉదక్శిరాః ప్రసుష్వాప కాశ్చిత్తత్రాశుభావహాః ।

జానునోర్మస్తకం న్యస్య తస్థౌ తూష్ణీం చలన్నివ ౩

హనౌ పాణితలం న్యస్య తస్థౌ కాచిన్ముదం వినా ।

ఏతస్మిన్నన్తరే దూతా యమదూతా ఇవాయయుః ౪

అతిమ్లానముఖా దీనా నాబ్రువన్మూకతాం గతాః ।

పృష్టాస్తే ప్రాహుర- పరే వృత్తాన్తం రణభూగతమ్ ౫

దూతా ఊచుః ।

అసంఖ్యాతాన్మహావీరాన్హత్వా సిన్ధుర్దివం గతః ।

బాలానస్మాన్పరిత్యజ్య తేన హీనా రుదామహే ౬

నిరీక్ష్య దేవాన్నిహతాన్క్రుద్ధోఽగాద్గిరిజాసుతః।

అస్త్రైరస్త్రాణి సంవార్య ముమోచ పరశుం శితమ్ ౭

తేన సిన్ధుర్మృతస్తత్ర పతితో ధరణీతలే ।

ముమూర్ఛుస్తత్ర సర్వేఽపి తదీయా నాగరాశ్చ హ ౮

శ్రుత్వా వార్తాం దూతముఖాద్రురుదుః సర్వ ఏవ తే।

విలలాపాథ దుర్గా సా జఘాన శిర ఉత్కటమ్ ౯

ముక్తకేశా ముహుర్వక్త్రం నిఘ్నతీ గతభూషణా ।

ఉగ్రా చ జననీ చాస్య చక్రపాణిః పితా తదా ౨.౧౨౪.౧౦

పౌరాశ్చ రురుదుస్తత్ర నిఘ్నన్తః పాణినా ముఖమ్ ।

అవనౌ శిర ఆస్ఫాల్య లులణ్ఠుర్ఘోరనిస్వనాః ౧౧

కశ్చిద్ధూలిం నిచిక్షేప ముఖే శిరసి దుఃఖితః ।

హస్తపృష్ఠం దదంశాన్యాస్తాభ్యాం భూమిమథాహనత్ ౧౨

అశపన్గిరిజాపుత్రం స్త్రియో భజ్క్వా కరాంగులీః ।

ఉగ్రోవాచ ।

నానాయత్నైస్తపసా సూర్యతుష్ట్యా నత్యా స్తుత్యా లజఘనైః సర్వదానైః ।

ప్రాతఃకాలాన్మహతస్త్వం కథంచిచ్ఛూరో మానీ కేన నీతోఽసి రే త్వమ్ ౧౩

త్రిలోకనాయకేనాహం శ్లాఘ్యా త్రైలో- క్యమండలే ।

శపిష్యన్తి చ మాం లోకా హతభాగ్యాసి సాంప్రతమ్ ౧౪

జితాః కృతాన్తః పూర్వం తే కథం తేన సమాగమః ।

ప్రాప్తస్త్వయా కథం పుత్ర న జితః పునరేవ సః ౧౫

సకామో గిరిజాపుత్రస్త్వయి యాతే దివం సుత ।

మామపృష్ట్వా కథం యాతః స్వర్గ లోకం సుఖావహమ్ ౧౬

దుఃఖితాయాం మయి సుత కథం సన్తోషమేష్యసి ।

గర్జన్తి నైవ జీమూతాస్త్వయి గర్జతి పుత్రక ౧౭

నిఃశబ్దః స కథం పుత్ర పతితస్త్వం రణాంగణే ।

దుర్గోవాచ ।

దేహైక్యం కృతవాన్ధాతా దమ్పత్యోర్వేదదర్శనాత్ ౧౮

ప్రాణైక్యం న కృతం తస్మాద్బ్రహ్మణా మూఢబుద్ధినా ।

నాహం శచీం చ సావిత్రీం సౌభాగ్యమదగర్వితా ౧౯

గణయామి న చాన్యాశ్చ సా కథం విధవాఽభవమ్ ।

స్వహస్తేన చ కస్తూరీం చన్దనం చ యదా భవాన్ ౨.౧౨౪.౨౦

చర్చతి స్మ తదాంగాని శీతలాని మమాభవన్ ।

ఇదానీం దహ్యమానాని శోకేన తాని నిర్వప ౨౧

న భక్షయసి పూర్వం త్వం మద్వినా విషమణ్వపి ।

స కథం మాం వినా స్వర్గసుఖం భోక్ష్యసి తాదృశమ్ ౨౨
అపరాధం వినా భృత్యే నోదాసీనా భవన్తి హి ।
సాధవః సమశీలాశ్చ తత్కథం మాముపేక్షసే ౨౩
ఉపాధిరహితం ప్రేమ కృతం నానావిధం పురా ।
అనిర్వాచ్యం కథం త్యక్త్వా తద్గతోఽసి సురాన్తక ౨౪
క ఉవాచ ।
తపోవృద్ధా జ్ఞానవృద్ధాః ప్రాబ్రువన్నిష్ఠురం వచః ।
న రోదనం ప్రశంసన్తి ధర్మశాస్త్రవిదో జనాః ౨౫
యదశ్రు సుహృదామాస్యే ప్రేతస్య తత్పతేద్ధ్రు --
తస్మాత్తస్య హితం యత్స్యాత్తత్కర్తవ్యం దయావతా ౨౬
విచార్యమాణే తస్యాపి మోక్షోఽదాయి కృపావతా ।
నిర్గుణేన చిదానన్దఘనేన బ్రహ్మరూపిణా ౨౭
దయాపరవశాజ్జన్మబిభ్రతా లోకశంకృతా ।
మయూరేశేన సంగ్రామే నిఘ్నతా సంముఖం చ తమ్ ౨౮
ఆత్మనో నైవ మరణం నోత్పత్తిః క్వాపి విద్యతే ।
అనాదిత్వాన్నిర్గుణత్వాన్నిత్యత్వాద్వేదనిశ్చయాత్ ౨౯
స్వార్థే హి రోదతే జన్తుర్హితం ప్రేతస్య నేహతే ।
అసఖ్య భారవాడ్దేవీ న భారం సహతే ధరా ౨.౧౨౪.౩౦
ప్రేతస్య శేషః కమఠో వరాహోఽసౌ ధరాధరః ।
ఇత్యుక్త్వా తే తదా శోకం విజహరుర్బుద్ధవాక్యతః ౩౧
ఉగ్రా చ చక్రపాణిశ్చ దుర్గా చ సఖిభిః సహ ।
నాగరాశ్చాపి శోచన్తో యయుః సంగ్రామమణ్డలమ్ ౩౨

దదృశుః సేవకైః సిన్ధుం వీజ్యమానం రణాంగణే ।
పతితం వక్త్రకమలం వ్యాదాయ సితలోచనమ్ ౩౩
అసృక్స్రవన్తం దుర్గన్ధం పక్షిశ్వాపదసఙ్కులమ్ ।
ఉపవిష్టాస్తు పరితః శోచన్తో భృశదుఃఖితాః ౩౪
అంకే కృత్వా శిరస్తస్య దుర్గాఽశోచత్ఖరస్వనా ।
పాదసంవాహనం నాథ హస్తాభ్యాం పూర్వమాచరభ్ ౩౫
జనమధ్యే న తచ్ఛక్యముత్తిష్ఠ ప్రాణనాయక ।
శత్రౌ జీవతి నిద్రాం త్వం కథం విరాధిగచ్ఛసి ౩౬
తన్ముఖే స్థాపయిత్వాస్యం హాహాకారం చ సాఽకరోత్ ।
న్యషేధన్వృద్ధవిజ్ఞాస్తాం తత ఉగ్రాఽబ్రవీద్వచః ౩౭
చక్రపాణిః పితా చాస్యం క్షాలయన్తౌ శుశోచ తమ్ ।
ఉత్తిష్ఠ వత్స కిం శేషే శేషే రిపుగణే సతి ౩౮
వజ్రీ వజ్రాహత ఇవ పతితో ధరణీతలే ।
ఇదానీం బాలయుద్ధే త్వం కథం నిపతితో భువి ౩౯
జితః కృతాన్తో భ్రూక్షేపాత్తద్వశం కథమాగతః ।
కించిద్వాక్యం వద విభో హృదయానన్దకారకమ్ ౨.౧౨౪.౪౦
యస్య శబ్దేన త్రైలోక్యం కమ్పతే స్మ పురాఽనఘ ।
కథం స్వవచనం నాద్య వదసే మన్దవిక్రమ ౪౧
నావాభ్యామపరాద్ధం తే యేన మౌనం త్వమాశ్రితః ।
న భాషసే రోషవశాత్సేనాశేషసమన్వితః ౪౨
కథం విహ్వలతాం యాత కామేభ్యో జితవాన్శుచా ।
తతో విజ్ఞాశ్చ వృద్ధాశ్చ నానాదృష్టాన్తదర్శనైః ౪౩

సమాదధ్యుః ప్రరుదతో మృతానుమరణం న హి ।
రామో దాశరథి కిం ను లోకాన్తరగతో న హి ౪౪
విక్రమేణ రిపూం జిత్వా గతః కిం న రఘూత్తమః ।
అన్యేఽపి శతశో భూపాస్త్వత్కృతే మరణం గతాః ।
కీర్తిం నానావిధాం కృత్వా స్వర్గస్థా సుఖమశ్నుతే ౪౫
క ఉవాచ ।
తతస్తే సంస్కృతిం చక్రుర్బిల్వచన్దనదారుభిః ।
దుర్గా సహైవ సయాతా పాతివ్రత్యగుణాన్వితా ౪౬
తతో యయౌ మయూరేశం చక్రపాణిః సనాగర ।
నమస్కృత్య ప్రతుష్టావ బద్ధాంజలిపుటః శనైః ౭
రాజోవాచ ।
నిర్గుణత్వం పరాత్మాసి చరాచరగతిర్విభో ।
త్రయీగమ్యో గుణాధ్యక్షో విరజో విశ్వనాయక ౪౮
తవైవ మాయయా దేవా మోహితస్త్వాం న తే విదుః ।
అహం ధన్యో నాగరికా ధన్యాస్త్వద్దర్శనాద్విభో ౪౯
క ఉవాచ ।
ఏవం తేన స్తుతో దేవః కరుణాబ్ధిర్మయూరరాట్ ।
ఉవాచ పరమప్రీతః సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వవిత్ ౨.౧౨౪.౫౦
దేవ ఉవాచ ।
వరం వరయ మత్తస్త్వం చక్రపాణే హతార్భక ।
రాజోవాచ ।
యది తుష్టోఽసి దేవేశ యది దేయో వరో మమ ౫౧

తదా గృహానుపాగచ్ఛ పునీహి నగరీమిమాం।

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం బర్హిణం స సమారుహత్ ౪౨

యయౌ స నగరం పశ్చాత్త్ర్యమ్బకో గిరిజాయుత ।

అగ్రతస్తే గణాః సర్వే మునయో హర్షనిర్భరాః ౪౩

వాదయన్తః సర్వవాద్యేషు యుయుస్తే గణ్డకీం పురీమ్ ।

నానాధ్వజపతాకాభిర్యుతాం సంసిక్తపద్ధతిమ్ ౪౪ (౪౬౭౪)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే చతుర్వింశత్యుత్తరశతతమోఽధ్యాయః ।। ౧౨౪।।

అధ్యాయ ౧౨౫ ప్రారంభ -

త ఉవాచ।

సభాం సంవారయామాస చక్రపాణిః పురో గతః ।

పరార్ధ్యాస్తరణైర్వస్త్రైః పతాకాధ్వజచామరైః ౧

నానారత్నేషు దీప్తేషు భూమిస్తమ్భగతేషు చ ।

అనన్తో దృశ్యతే యత్ర సంక్రాన్తప్రతిమో నరః ౨

దదర్శ నగరీం దేవో నానాధ్వజవిరాజితామ్ ।

ప్రాసాదశిఖరారూఢాః పశ్యన్తి స్మాసురస్త్రియః ౩

తతో ముక్తాః సురాస్తే తం సంముఖం చక్రపాణినా ।

ఆయయుర్మాధవః శక్రోఽనల ఐలవిలోఽపి చ ౪

మరుద్రవిః శచీ చాన్యే వాద్యఘోషేణ సత్వరమ్ ।

స్వస్వవాహాత్సముత్తీర్య ప్రణేముః సర్వ ఏవ తమ్ ౫

ఆలిలింగుర్మయూరేశం దేవాః పౌరాశ్చ సాదరమ్ ।
మాధవశ్చ మయూరేశం దృష్ట్వా హర్షసమన్వితః ౬
ప్రశశంసుః సిన్ధువధాత్సర్వే హర్యాదయః సురాః ।
దేవా ఊచుః ।
ఆక్రాన్తం విష్టపం యేన సహితః క్షణమాత్రతః ౭
దత్తాని స్వపదాన్యాశు నేదృగ్దృష్టో న వా శ్రుతః ।
అత్ర యే వైష్ణవాః శైవాః శాక్తాః సౌరాశ్చ తేఽప్యముమ్ ౮
తత్తద్రూపం నిరీక్ష్యైవ పుపూజుః పరయా ముదా ।
మయూరేశ జయస్వేతి శ్రుత్వా వాచః సువిస్మితాః ౯
బాలకాశ్చ సుసంపన్నా ముగ్ధాః ప్రౌఢాశ్చ యోషితః ।
పుపూజుర్మనసా దేవం వృద్ధాశ్చ తరుణాస్తదా ౨.౧౨౫.౧౦
చక్రపాణిగృహే దేవో మధ్యే సింహాసనే శుభే ౧౧
ఉపవిష్టో మయూరేశో విబుధాశ్చ సమన్తతః ।
మునయశ్చ గణాః సర్వే సప్తకోటిమితా మునే ౧౨
నునువుర్బందినః సర్వే ధన్యా దేవా నృపాస్తథా ।
ననృతుశ్చాప్సరఃసఙ్ఘా జగుస్తే నారదాదయః ౧౩
చక్రపాణిస్తతః సర్వాన్సంపూజ్య విధివత్తదా ।
ఉవాచ చ సభామధ్యే ధన్యం మే జన్మ కర్మ చ ౧౪
ఇన్ద్రాదయో లోకపాలాః సమితౌ యస్య మేఽధునా ।
శతజన్మార్జితైః పుణ్యైర్మయూరేశో నిరీక్షితః ౧౫
క ఉవాచ ।
ఇన్ద్రో దృష్ట్వా మయూరేశం ప్రథమం పూజితం రుషా ।

అబ్రవీత్సహసా భ్రాన్తో మాయయా జగదీశితుః ౧౬

శక్ర ఉవాచ ।।

చతుర్ముఖోఽపి లక్ష్మీశో జగదుత్పత్తికారకః ।

మూఢోఽసి చక్రపాణే త్వమర్భకస్య ప్రపూజనాత్ ౧౭

అస్మాన్ధిక్కృత్య యన్మోహాత్పూజితో బాలకస్త్వయా ।

జనకం సర్వలోకానాం త్యజ్య సంహారకారకమ్ ౧౮

త్రైలోక్యజననీమమ్బాం సృష్టిస్థిత్యన్తకారిణీమ్ ।

రవిం త్రైలోక్యనేతారం త్రయీకర్మప్రవర్తకమ్ ౧౯

హిత్వా సంపూజితో బాలో నేదం సమ్యక్కృతం త్వయా ౨.౧౨౫.౨౦

క ఉవాచ ।

ఏవం వదతి దేవేన్ద్రే చక్రపాణిస్తదాఽబ్రవీత్ ।

రుద్రాత్సూర్యాత్కుబేరాచ్చ శకాచ్చ మరుతోనలాత్ ౨౧

దృష్టః పరాక్రమోఽతీవ సిన్ధుదైత్యవినాశనాత్ ।

మోక్షాత్సర్వసురాణాం చ కారాగారాద్గణేశ్వర ౨౨

యోఽవతీర్ణో భువో భారం హర్తుం శివనివేశనే ।

పరమాత్మానన్తశక్తిర్నానాదైత్యవిభంజనః ౨౩

క ఉవాచ ।

ఏవం వదతి తస్మింస్తు శ్రుతః శబ్దః సురైర్మహాన్ ।

మూర్చ్ఛితాః పతితాః కేచిదబ్రహ్మాణ్డస్ఫోటశంకయా ౨౪

చకమ్పే ధరణీ సర్వా న ప్రాజ్ఞాయత కించన ।

కోటిసూర్యప్రకాశేన సహసాచ్ఛాదితం జగత్ ౨౫

తతస్తైస్త్రిదశైస్తత్ర దృష్టో దేవోఽతిసున్దరః ।

నానాలంకారసంయుక్తో దశబాహుర్గజాననః ౨౬

ఏవం దృష్ట్వా స్వరూపం తే విస్మితాస్త్రిదశాస్తదా ।

పునస్తమేవ దదృశుః పంచరూపిణమీశ్వరమ్ ౨౭

పద్మాసనగతం మధ్యం వక్రతుణ్డం శివం పునః ।

ఆగ్నేయ్యాం నైర్ఋతే సూర్యం పార్వతీం మారుతేఽపి చ ౨౮

నారాయణం తథేశానే తతో భ్రమమితాః సురాః।

తత స్తే శుశ్రువుర్వ్యోమవాణీం భ్రమనివారికామ్ ౨౯

ఆరాధ్యోఽయంసర్వజనైరేకో జాతః స పంచధా ।

అనాదినిధనో దేవో జగద్వ్యాపీ గజాననః ౨.౧౨౫.౩౦

అయమేవ సదా పూజ్యః సర్వవిఘ్నవినాశనః ।

దేవైర్మనుష్యైర్యక్షైశ్చ నాగై రక్షోభిరేవ చ ౩౧

ఏతాస్మిన్పూజితే పంచపూజనం చ భవిష్యతి ।

న బుద్ధిభేదం తనుయాదేతస్మిన్నరకాయ సా ౩౨

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వైవం తే మయూరేశం శుణ్డాదణ్డవిరాజితమ్ ।

దదృశుర్వజ్రిముఖ్యాస్తే ఆద్యమోంకారరూపిణమ్ ౩౩

తతః ప్రబుద్ధాస్తే దేవాస్త్యక్త్వా భ్రాన్తిం స్మయం చ తమ్।

పుపూజుర్జయశబ్దైస్తం సర్వాన్తర్యామిణం విభుమ్ ౩౪

తతః పుపూజే హర్షేణ చక్రపాణిర్గుణేశ్వరమ్ ।

పంచామృతైః శుద్ధజలైర్దివ్యవస్త్రైశ్చ భూషణైః ౩౫

పుష్పైర్ధూపైశ్చ దీపైశ్చ నైవేద్యైర్వివిధైరపి ।

ఫలతామ్బూలనిచయైర్దక్షిణాభిరనేకశః ౩౬

నీరాజనైర్మన్త్రపుష్పైర్నతిభిః స్తుతిభిస్తదా ।
తత్రైవ పూజయామాస భక్త్యా సర్వసురానపి ౩౭
ఉవాచ తాన్నృపవరో ధన్యోఽహం చ ప్రపూజనాత్ ।
యతో నైతాదృశః క్వాపి జాతః సర్వసమాగమః ౩౮
తతస్తత్రాబ్రవీద్ధృష్టో నారదశ్చతురాననమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

సిద్ధబుద్ధిర్వివాహార్థమాజ్ఞయా తేఽబ్జసంభవ ౩౯
శివం శివాం చ విజ్ఞాప్య నిశ్చయః ప్రాజ్ఞయా కృతః ।
మయూరేశాయ సమ్యక్తే దాతవ్యే బహులక్షణే ౨.౧౨౪.౪౦
తతః సర్వే సురా దేవం బ్రహ్మాణం మన్మథాతురాః ।
ప్రత్యేకం తే అయాచన్త మమ దేహీతి సాదరమ్ ౪౧
తతో బ్రహ్మా తయోర్హస్తే మాలాం దత్త్వాఽబ్రవీదిదమ్ ।

క ఉవాచ ।

త్రయస్త్రింశత్కోటిసురేష్వేకో యో భాసతే హృది ౪౨
తమేవ వృణుతం దేవ్యౌ మాలాభ్యాం మత్సమక్షతః ।
త్యక్త్వా సర్వాన్సురాంస్తే తు సిద్ధిబుద్ధీ ఉభే అపి ౪౩
మయూరేశగలే మాలే నిక్షిపేతాం ముదా తదా ।
విమనస్కాస్తతో దేవా అసృజన్నిశ్వాసమారుతమ్
తాభ్యాం జానుగతాభ్యాం తు శుశుభే స మయూరరాట్ ।
బ్రహ్మా యథావిధి తయోర్వివాహమకరోత్తదా ౪౪
ఉవాచ చ సభామధ్యే మయా లబ్ధం హృది స్థితమ్ ।
న్యవేదయత్తం దేవేశం మయూరేశం విధానతః ౪౬

అద్యయావన్మయైతే వై పాలితే బహుయత్నతః ।
ఇదానీం తే మయా దత్తే రక్షస్వ బహుయత్నతః ౪౭
తత ఇన్ద్రాదయో దేవా మయూరేశం వ్యజిజ్ఞపుః ।
తవ ప్రసాదాద్దేవేశ ముక్తాః కారాగృహాత్తతః ౪౮
తతః సిన్దుర్గతో మోక్షం స్వస్థానం కృపయా తవ ।
యాస్యామో దేహ్యనుజ్ఞాం నో మునిభిర్గోతమాదిభిః ౪౯
క ఉవాచ ।
దదావాజ్ఞాం మయూరేశో యాతుకామాన్ముదా తదా।
పార్వతీ చ స్నుషే చోభే స్వాంకమారోప్య సాదరమ్ ౨.౧౨౫.౫౦
మయూరేశం చ పరమం హర్షమాప శివాన్వితా ।
దదౌ దానాన్యనేకాని వాసాంస్యాభరణాని చ ౫౧
య ఇదం శృణుతాన్మర్త్యో వివాహం చ వధం శుభమ్ ।
సింధోర్జయం గణేశస్య సర్వకామాఁల్లభేన్నరః ౫౨ (౫౭౨౬)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే పంచవింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౨౫॥

అధ్యాయ ౧౨౬ ప్రారంభ :-
క ఉవాచ ।
సిద్ధే వివాహే చ తతో మయూరేశః శిఖణ్డినమ్ ।
ఆరుహ్య సహసా గన్తుం నగరీం స్వామియేష సః ౧
స్వం స్వం వాహనమారుఢా గీర్వాణాస్తత్క్షణేన చ ।
యాన్తి స్మ పురతస్తస్య మునయః పృష్ఠతో యయుః ౨
అన్వయుర్నాగరాః సర్వే స్త్రియశ్చ బాలకాని చ ।

ఆనన్దయుక్తా నగరాత్సహసా చక్రపాణినా ౩
వాద్యతుస్స సర్వవాద్యేషు ననృతుశ్చాప్సరోగణాః ।
రణభూమిం గతో యావన్మయూరేశోఽఖిలైర్వృతః ౪
తావత్స్కన్దాదయో వీరాః ప్రార్థయాంచక్రిరే విభుమ్ ।
వీరా ఊచుః ।
సేనాచరా దైత్యగణైర్నిహతా యుద్ధసంభ్రమాత్ ౫
ఉత్తస్థుః సర్వ ఏవైతే త్వత్కటాక్షామృతోక్షితాః ।
తాన్దృష్ట్వా జీవితాంస్తేన సర్వే దేవాశ్చ నాగరాః ౬
విస్మయం పరమం ప్రాప్తాః సాధు సాధ్వబ్రువంస్తదా ।
తతో యోజనమాత్రం చ దత్త్వా మార్గమవస్థితః ౭
దేవోఽబ్రవీచ్చక్రపాణిం మూర్ధ్ని దత్త్వా కరం శుభమ్ ।
ఆలింగ్య దశదోర్దణ్డైః శత్రుపక్షభయంకరైః ౮
దేవ ఉవాచ ।
త్వం యాహి గణ్డకీం శీఘ్రం నాగరైర్మమ వాక్యతః ।
క ఉవాచ ।
ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం ముమోచాశ్రూణి సత్వరమ్ ౯
నాగరాశ్చ ప్రణమ్యోచ్చైరూచుర్వాక్యం శుచాన్వితాః।
యత్ర యాసి నయాస్మాంస్త్వమత్ర త్యక్తుం న చార్హసి ౨.౧౨౬.౧౦
నాగతః స్యాత్పూర్వమేవ తదా దుఃఖం న నో భవేత్ ।
ఏవముక్త్వా నమస్కృత్య యయుః సర్వే తదాజ్ఞయా ౧౧
చక్రపాణిరపి తదా నమస్కృత్య యయౌ పురః ।
వర్ణయన్తో గుణగణాంస్తదీయానద్భుతాన్బహూన్ ౧౨

క్షణేన నగరీం ప్రాప్య చక్రపాణ్యనుమోదితాః ।
నాగరాః స్వగృహం ప్రాప్తాశ్చక్రపాణిర్నిజాలయమ ౧౩
పంచానామపి దేవానాం ప్రాసాదానప్యకారయత్ ।
పంచాయతనమూర్తిం చ స్థాపయామాస తేషు చ ౧౪
ప్రత్యహం పూజయామాస భక్తిభావసమన్వితః ।
మయూరేశపురీం ప్రాప్తో మయూరేశోఽపి తత్క్షణాత్ ౧౫
ఆశ్చర్యం పరమం ప్రాప్తా గణాః సర్వే నిరీక్ష్య తామ్ ।
యస్యాం రత్నమయా స్తమ్భా భిత్తయోఽష్టాపదాన్వితాః ౧౬
ఏకో నా దృశ్యతే తత్రాసంఖ్యాతజనసంయుతః ।
ప్రవిశ్య స సభాం రమ్యాం బ్రహ్మాదీనుపవేశ్య చ ౧౭
మధ్యే వివేశ చ తతో లోకయన్సర్వతః స్వయమ్ ।
దదర్శ పూర్వేభాగే స మన్మథం రతి సంయుతమ ౧౮
దేవీం మార్జారనామ్నీం తా లోకే ఖ్యాతాం సుఖప్రదామ ।
దక్షిణస్యాం దిశి తదా లోకయత్పార్వతీ శివౌ ౧౯
తత్పురో విరజాం దేవీ భక్తకామప్రపూరికామ్ ।
పశ్చిమాయాం దిశి తతో వారాహం ధరణీయుతమ ౨.౧౨౬.౨౦
ఆశ్రయాం నామ దేవీం చ సర్వవిఘ్నహరాం శుభామ్ ।
ఉత్తరస్యాం దిశి తదా శ్రీహరిం సమలోకయత్ ౨౧
ముక్తాదేవీం చ విఖ్యాతాం సర్వముక్తిప్రదాం తతః ।
త్రయస్త్రింశత్కోటిసురాః స్థితాస్తద్దర్శనేచ్ఛయా ౨౨
భాద్రశుద్ధప్రతిపది స్నాత్వాఽభ్యర్చ్య గజాననమ్ ।
గత్వా తు పూర్వదిగ్భాగే మార్జారీం పూజయేత్తతః ౨౩

దత్త్వా దానాని విప్రేభ్యః స్మృత్వా ధ్యాత్వా గజాననమ్ ।
మౌనం వ్రతం సమాస్థాయ న శ్రుత్వా పాదజధ్వనిమ్ ౨౪
కృమికీటపతంగాదీన్న హింసేత్ప్రయతః శుచిః ।
పునః స్నాత్వా సమభ్యర్చేద్దేవదేవం గజాననమ్ ౨౫
పూర్వవత్తు ద్వితీయేఽహ్ని తృతీయే చ తతః క్రమాత్ ।
తత్రైవ దక్షిణద్వారి విరజాం ద్వితయేఽహని ౨౬
తృతీయే పశ్చిమద్వారి తత్రైవాశ్రమసంజ్ఞితామ।
నత్వాఽర్చయేచ్చతుర్థ్యాం తు తద్వదుత్తరతో నరః ౨౭
ముక్తాం దేవీం సమభ్యర్చ్య మయూరేశం చ తద్దినే ।
పూజామహోత్సవం కుర్యాద్రాత్రౌ జాగరణం చరేత్ ౨౮
ఏవం యః కురుతే భక్త్యా ద్వారాణి చోపవాసతః ।
స సర్వాంల్లభతే కామాన్మయూరేశప్రసాదతః ౨౯
చతుర్థ్యామేవ చత్వారి శక్తో ద్వారాణి పూర్వవత్ ।
ఆద్యన్తమజ్జనాదేవదర్శనం చ కరోతి యః ౨.౧౨౬.30
తస్య సద్యః ఫలం దద్యాత్పరితుష్టో గజాననః ।
తస్మాచ్ఛుద్ధప్రతిపదమారభ్య బ్రహ్మచర్యవాన్ 3౧
తతశ్చతుర్థ్యాముషసి స్నానం కృత్వా విధానతః ।
నిత్యం సంపాద్య విధివన్మయూరేశం సమర్చయేత్ 3౨
ప్రదక్షిణా నమస్కారాన్కుర్యాదేవైకవింశతిమ్ ।
పూర్వద్వారే నమస్కృత్య మార్జారీం త్వరయాన్వితః 33
ఏవం శివావాశ్రయాం చ ముక్తాదేవీం నమేత్పరామ్ ।
ప్రారభేద్దినశేషే తు మయూరేశ్వరపూజనమ్ 3౪

షోడశైరుపచారైస్తు పూజయేత్తుస్సమాహితః ।
రాత్రౌ జాగరణం కుర్యాద్గీతవాదిత్రనిస్వనైః ౩౫
ప్రభాతే విమలే స్నాత్వా పునర్దేవం సమర్చయేత్ ।
బ్రాహ్మణైః సహ కుర్వీత పారణం స్వస్య శక్తితః ౩౬
తేభ్యో దద్యాద్ధిరణ్యం చ వాసోధాన్యం గవాదికమ్ ।
ఏవం యః కురుతే మర్త్యో దుఃసాధ్యమపి సాధయేత్ ౩౭
పుత్రపౌత్రయుతో భోగాన్భుక్త్వా చాన్తే వ్రజేద్దివమ్ ।
ఇన్ద్రాదయో లోకపాలాః పూజయిష్యన్తి తం నరమ్ ౩౮
సేవన్తే పాదకమలం తస్య యా అష్టౌనాయికాః ।
అన్ధస్తు లభతే దృష్టిం మూకో వాచం లభేద్ధ్రువమ్ ౩౯
బధిరః శ్రుతిమాప్నోతి పఙ్గుశ్చ చరణావపి ।
భార్యార్థీ లభతే భార్యాం విద్యార్థీ లభతే మతిమ్ ౨.౧౨౬.౪౦
ఏతదేవ ఫలం ప్రోక్తం ద్వారేషు చోపవాసతః ।
తతః కదాచిద్దేవేశో మయూరేశోఽఖిలాన్సురాన్ ౪౧
ఉవాచ శ్లక్ష్ణయా వాచా హరిబ్రహ్మశివాదికాన్ ।
మయూరేశ ఉవాచ ।
యదర్థమవతీర్ణోహం తత్కార్యం కృతం సురాః ౪౨
నిహతా బహవో దైత్యా భూభారశ్చ కృతో లఘుః ।
సిన్ధోః కారాగృహాత్సర్వే మోచితా అమృతాన్ధసః ౪౩
స్వాహాస్వధావషట్కారా భవిష్యన్తి యథాపురా ।
భవతామాజ్ఞయా దేవా యాస్యే స్వం ధామ సాంప్రతమ్ ౪౪
ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం దేవాః సర్వే శుచాన్వితాః ।

త్యజన్తోఽశ్రూణి సంప్రోచుః పరస్పరముఖేక్షణాః ౪౫

అస్మాంస్త్యక్త్వా మయూరేశ క్వ వా గన్తుం సమీహసే ।

కథం స్నేహం పరిత్యజ్య నైష్ఠుర్యం పరమం గతః ౪౬

తతస్తత్పార్వతీ శ్రుత్వా సహసా శోకకర్షితా ।

పపాత మూర్చ్ఛితా భూమౌ ముహూర్తాదవదచ్చ సా ౪౭

పార్వత్యువాచ ।

దీననాథ దయాసిన్ధో సిన్ధుదైత్యవిమర్దన ।

క్వ యాస్యతి జగన్నాథ హిత్వా మాం జననీం తవ ౪౮

న స్థాస్యన్తి మమ ప్రాణాస్త్వయి యాతే సురేశ్వర ।

దేవ ఉవాచ ।

ద్వాపరే పునరేవాహం యాస్యే త్వత్పుత్రతాం శుభే ౪౯

న మిథ్యా వచనం మే స్యాన్న చిన్తాం కర్తుమర్హసి ।

మమాపి దుఃఖమతులం వియోగాత్తవ జాయతే ౨.౧౨౬.౫౦

నైకత్ర సర్వదా మాతః సుప్రహ వసతిర్భవేత్ ।

సిన్దూరో నామ దైత్యోఽపి భవిష్యతి సుదారుణః ౫౧

అవధ్యః సర్వదేవానాం తదాఽహం స్యాం తవార్భకః ।

స్మృతమాత్రః తవాగ్రేఽహం స్థాస్యామి శివనందిని ౫౨

తతః షడాననః ప్రాహ నయ మాం యత్ర యాస్యసి ।

బాలకే కృపణే దీనే నౌదాసిన్యం హి యుజ్యతే ౫3

దేవ ఉవాచ ।

న చిన్తాం కురు బన్ధో త్వమత్రాయాస్యామ్యహం పునః ।

భవతో న వియోగో మే సర్వాన్తర్యామిణః ఖలు ౫౪

తస్మై దదౌ మయూరం తం మయూరేశః స్వబన్ధవే ।
మయూరధ్వజ ఇత్యేవ నామచక్రేఽస్య తత్క్షణాత్ ౫౫
ఆరురోహ మయూరం తం స్కన్దో బన్ధోరథాజ్ఞయా ।
తస్మిన్నేవ క్షణే దేవోఽన్తర్దధే స మయూరరాట్ ౫౬
తస్మిన్నన్తర్హితే కేశా అపశ్యన్త్స్వదితం సదా ।
తతో బ్రహ్మా వాలుకాభిః కృత్వా మూర్తిం గజాననీమ్ ౫౭
స్థాపయామాస విధివత్ప్రాసాదే సుమనోహరే ।
పుపూజుః సర్వలోకాస్తముపచారైర్యథావిధి ౫౮
వసిష్ఠాద్యా మునిగణాః సస్నుర్బ్రహ్మకమణ్డలౌ ।
సర్వే నిత్యవిధిం కృత్వా యయుర్మూర్తిం సుశోభనీమ్ ౫౯
ఉపోష్య కేచిద్విదధుర్ద్వారాణి ధామలబ్ధయే ।
స్నాత్వా నత్వా మయూరేశం ధావమానాస్తథాఽపరే ౨.౧౨౬.౬౦
ఊచుః పరస్పరం దేవా మునయోఽపి ముదా తదా ।
నైతాదృశం పుణ్యక్షేత్రం యత్ర దేవః స్థితః స్వయమ్ ౬౧
మయూరేశో విఘ్నహరో భక్తానాం కామపూరకః ।
పూజాయిత్త్యేవముక్త్వా తు జగ్ముస్తే స్వం స్వమాశ్రమమ్ ౬౨
బ్రహ్మాదయః సురాః స్వం స్వం పదమభ్యాగమంస్తదా ।
శంకరః సపరీవారః కైలాసమగమన్ముదా ౬౩
స్వధాస్వాహావషట్కారైరిన్ద్రాద్యా ముముదుస్తదా ।
క ఉవాచ ।
ఏవం తే సర్వమాఖ్యాతం త్రేతాయుగకృతం మునే ౬౪
మయూరేశస్య చరితం శ్రవణాత్సర్వకామదమ్ ।

ధన్యం యశస్యమాయుష్యం సర్వపాపహరం నృణామ్ ౬౫

పుత్రదం ధనదం విద్యాప్రదం దుఃఖనివారణమ్ ।

ఆధివ్యాధిహరం కుష్ఠదుష్టరోగాదినాశనమ్ ౬౬

పఠతాం శృణ్వతాం పుంసాం భుక్తిముక్తిప్రదం శుభమ్ ।

విజయశ్రీపదనృణాం క్షత్రియాణాం విశామపి ౬౭

శూద్రాణామపి సర్వేషాం శ్రీప్రదం పుష్టివర్ధనమ్।

యద్యత్తే పరిపృష్ఠం మే తత్తత్తే కథితం మునే ౬౮

గజాననస్య చరితం పునః శ్రోష్యసి మన్ముఖాత్ ౬౯ (౫౭౯౫)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే షడ్వింశత్యుత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౨౬॥

అథ గజాననచరితం-ద్వాపర యుగ

అధ్యాయ ౧౨౭ ప్రారంభ :-

వ్యాస ఉవాచ ।

చతురానన దేవేశ గుణేశచరితం శుభమ్ ।

కథితం విస్తరాద్దేవ నాహం తృప్తోఽస్మి తచ్ఛ్రవాత్౧

సుధయా తు విరక్తః స్యాన్న కథా శ్రవణాన్నరః ।

త్రేతాయుగకథా సర్వా గుణేశస్య శ్రుతా మయా ౨

గజాననేతి నామాస్య ద్వాపరే తు కుతోఽభవత్ ।

మూషకో వాహనం చాస్య కథం యాతో మహావిభో ३

కృపయా సంశయమముం ఛిన్ధి త్వం కమలాసన ।

క ఉవాచ ।

సమ్యక్పృష్టం త్వయా వత్స మమ చిత్తగతం మునే ౪

యతః శ్రోతా చ వక్తా చ పృచ్ఛకః సిద్ధిమాప్నుయాత్ ।
తాం కథాం కథయిష్యామి వినాయకకృతాం మునే। ౫
ద్వాపరే యత్కృతం తేన చరితం శృణు సామ్ప్రతమ్ ।
యథా గజాననో దేవో రక్తవర్ణశ్చతుర్భుజః ౬
గజాననశ్చాఖువాహస్తత్సర్వం కథయామి తే ।
కదాచిద్ బ్రహ్మభువనం యాతః శంభుర్యదృచ్ఛయా ౭
ఉత్థాపయామాస తదా ప్రసుప్తం కమలాసనమ్ ।
స ఉత్థితో మహాజృమ్భాం చకార క్రోధసంయుతః ౮
తత ఏకో మహాఘోరః పురుషః సమపద్యత ।
స చ చక్రే మహాఘోరం శబ్దం సర్వభయంకరమ్ ౯
చకమ్పే పృథివీ తేన సాబ్ధిద్వీపా సపర్వతా।
దిక్పాలాశ్చకితాః సర్వే శేషః క్షుబ్ధోఽసృజద్విషమ్ ౨.౧౨౭.౧౦
విశీర్ణా గిరయః సర్వే భూతాన్యాకులతాం యయుః ।
కల్పాన్త ఇవ తత్రాసీత్త్రైలోక్యవాసినాం నృణామ్ ౧౧
బ్రహ్మాణ్డం మస్తకేనాసౌ స్ఫోటయన్నివ తస్థివాన్ ।
యద్దేహతశ్చారుగన్ధో వ్యానశే భువనత్రయమ్ ౧౨
జపాకుసుమదేహస్య ప్రభయారుణితా దిశః ।
అయం కిం మదనో జాతో ద్వితీయో బ్రహ్మసంభవః ౧౩
కామస్తు లజ్జితస్తస్య సద్యో రూపనిరీక్షణాత్ ।
పురస్తం సన్నిరీక్ష్యైనం విస్మితః కమలాసనః ౧౪
కస్య త్వం కుత ఉత్పన్నః కిం చికీర్షసి తద్వద ।
పురుష ఉవాచ ।

అనేకాని సురేశ త్వం బ్రహ్మాణ్డాని సృజస్యపి ౧౫
విభ్రాన్త ఇవ కస్మాన్మాం సర్వజ్ఞః సన్హి పృచ్ఛసి ।
జమ్భాయాస్తే సముత్పన్నం కథం మాం నావబుధ్యసే ౧౬
అనుగృహ్ణీష్వ పుత్రం మా దేహి నామ యథామతి ।
స్థానం చ దేహి మే నాథ భక్ష్యం కార్యం చ మే వద ౧౭
ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య ప్రోవాచ చతురాననః।
రక్తం వపుర్యతస్తేఽస్తి సిన్దూరాఖ్యో భవిష్యసి ౧౮
సామర్థ్యం చ మహత్తే స్యాత్త్రైలోక్యాకర్షణక్షమమ్ ।
క్రోధాదాలింగసే యం త్వం శతధా స భవిష్యతి ౧౯
పంచభ్యోఽపి చ భూతేఽభ్యో న భయం తే కదాచన ।
దేవదానవయక్షేభ్యో మానుషేభ్యో భయం న తే ౨.౧౨౭.౨౦
ఇన్ద్రాదిలోకపాలేభ్యః కాలాదపి భయం న తే ।
న నాగేభ్యో న రక్షోభ్యో నాహోరాత్రే భయం న తే ౨౧
సజీవాన్న చ నిర్జీవాద్భయం సిన్దూర తే భవేత్ ।
వస యత్ర మనస్తే స్యాత్స్థాతుం త్రిభువనేష్వపి ౨౨
తతః స వరదానేన తుతోష చతురాస్యజః ।
చక్రన్ద కమ్పయఞ్ఛబ్దైస్త్రైలోక్యం సచరాచరమ్ ౨౩
చుక్షుభుః సాగరాః సర్వే లోకపాలాశ్చ దుద్రువుః ।
ఉవాచ స తదా దేవం నమస్కృత్య పితామహమ్ ౨౪
సిన్దూర ఉవాచ ।
తవ వాక్యామృతేనాహం ప్రీతో బ్రహ్మాణ్డనాయక ।
త్వమేవ విశ్వం సృజసి పాసి హంసి గుణైస్త్రిధా ౨౫

త్వయి సుప్తే జగత్సుప్తమన్ధకారశ్చ జాయతే ।

మహత్భాగ్యం మమ విభో తపోదానవ్రతైర్వినా ౨౬

పుత్రస్నేహాత్ప్రసన్నస్త్వం నాన్యథా తే ప్రసన్నతా ।

కల్పకోటితతోభిస్త్వం ప్రసన్నో జాయసే విభౌ ౨౭

క ఉవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా తం ప్రణమ్యాసౌ కృత్వాపి చ ప్రదక్షిణమ్ ।

జగామ మనసా భూమిం మార్గే తర్కమథాకరోత్ ౨౮

న మే తపో వా ధ్యానం వా జపః స్వాధ్యాయ ఏవ చ ।

కథం తేన వరా దత్తాః సత్యా ఉత వృథా ను తే ౨౯

గత్వా ద్రక్ష్యామి పితరమిత్యుక్త్వాఽగాత్పితామహమ్ ।

తులయిత్వా తు దోర్దణ్డౌ జగర్జ స భయానకః ౨.౧౨౭.30

తమేవాలింగితుం చైచ్ఛత్తత ఊచే పితామహః ।

పుత్రస్నేహాన్మయా దత్తా వరా అన్యస్య దుర్లభాః 3౧

దుష్టభావాన్మమైవ త్వమపకర్తుమిహాగతః 3౨

భుజగస్య పయో దత్తం విషమేవ హి జాయతే ।

దుష్టభావం గతో యస్మాత్తస్మాద్దైత్యో భవిష్యసి 33

పరమాత్మాఽవతీర్యాశు హనిష్యతి గజాననః ।

తవాంగం సురభిం జ్ఞాత్వా స్వాంగే తన్మర్దయిష్యతి 3౪

సిన్దూరారుణదేహశ్చ సిన్దూరప్రియ ఏవ చ ।

భవిష్యతి స దేవోఽపి సిన్దూరవధ ఏవ చ 3౫

ఏవముక్త్వా పపాలాశు భయేన కమలాసనః ।

మనోవాయుమహావేగా నిశ్వాసశ్వాససఙ్కులః 3౬

దైత్యోఽపి పృష్ఠతో యాతి శాపమాకర్ణ్య మన్యుమాన్ ।

స్వేదేనార్ద్రం తనుర్దుష్టో దృష్ట్వా దృష్ట్వా పురో వ్రజన్ ౩౭

ధరిష్యామి పదేన్యస్మిన్నితి దైత్యోఽభ్యధావత ।

వైకుణ్ఠమగమద్బ్రహ్మా కమ్పమానస్త్వరాన్వితః ౩౮ (౫౮౩౩)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే సిన్దూరోత్పత్తివర్ణనం నామ సప్తవింశత్యుత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౨౭॥

అధ్యాయ ౧౨౮ ప్రారంభః-

క ఉవాచ ।

స దదర్శ సమాసీనం నారాయణమనామయమ్ ।

రత్నకాఞ్చనవిలసత్పద్మాసనగతం విభుమ్ ౧

సోఽపి తం పురతో వీక్ష్య వివర్ణవదనం తదా ।

తత్పృష్ఠతో మహాదైత్యం గగనస్పర్ధిమస్తకమ్ ౨

ఉదతిష్ఠత వేగేన దయాలుః కమలాపతిః ।

ధృత్వా కరం సమాలిఙ్గ్య స్వాసనే కం న్యవేశయత్ ౩

సంపూజ్య పరిపప్రచ్ఛ కిం తే కార్యముపస్థితమ్ ।

కథం చ మ్లానవదనః శ్వాసవాంశ్చ హతప్రభః ౪

మమ ఖేదః సముత్పన్నో ద్రష్ట్వైవ త్వాం పితామహ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా జగాద కమలాసనః ౫

క ఉవాచ ।

ప్రబోధితః శివేనాహం ప్రతిసుప్తో నిజాలయే।

తతో మే జృమ్భతో వక్త్రాన్నిర్గతః పురుషో మహాన్ ౬

పతన్తి భూతలే భాని యన్మస్తకవిధానతః ।

తస్య సౌరభగన్ధేన సర్వ దేవా విసిస్మిరే ౭
యస్య లావణ్యమీక్ష్యైవ లజ్జితో మదనోఽభవత్ ।
యస్య క్రన్దితశబ్దేన చకమ్పే భువనత్రయమ్ ౮
స నమస్కృత్య మాం దేవ వినీతః పురతః స్థితః ।
తతస్తస్మై వరా దత్తాః పుత్ర స్నేహేన మాధవ ౯
యం యం త్వమాలిఙ్గ్యసీ స స మృత్యుముపైష్యతి ।
కాలోఽపి న రణే స్థాతుం తవ శక్తో భవిష్యతి ౨.౧౨౮.౧౦
స్థానం చ స్వేచ్ఛయా తస్య దత్తం దేవ మయా తతః ।
నమస్కృత్య గతో దూరం వితర్కాత్పునరాగతః ౧౧
మామేవాలిఙ్గితుం యాతోఽపలమస్మాద్భయాదహమ।
హంసమారుహ్య సహసా వేగేన త్వాముపాగతః ౧౨
దృష్ట్వా దృష్ట్వా పృష్ఠగతం కమ్పః శ్వాసశ్చ మేఽభవత్।
వినా త్వాం శరణం కం వా యామి సర్వేశ్వరేశ్వర ౧౩
తతోఽబ్రవీన్మహావిష్ణుర్బ్రహ్మాణం శరణాగతమ్ ।
దేవ ఉవాచ ।
పూర్వం దత్వా వరాన్దేవ సఙ్కటం ప్రాప్య బుద్ధితః౧౪
ఇదానీం చిన్తయా కిం స్యాద్యద్భావ్యం తద్భవిష్యతి ।
స పీడాం త్రిషు లోకేషు విధాతుముద్యతోఽభవత్ ౧౫
క ఉవాచ।
యావత్తౌ చిన్తయావిష్టౌ స్థితౌ బ్రహ్మహరీ తదా ।
తావత్స పురతోఽతిష్ఠద్దృష్ట్వా తాభ్యాం మహాసురః ౧౬
జగర్జ గర్జయామాస త్రైలోక్యం బలవత్తరమ్ ।

బ్రహ్మాండం కమ్పయామాస బ్రహ్మాణం చ తదా ఖలః ౧౭

సోఽవదద్రక్ష రక్షేతి విష్ణుం త్రైలోక్యరక్షకమ్ ।

తతో విష్ణుర్జగౌ దైత్యం వాచా మధురయా తదా ౧౮

హరిరువాచ ।

న త్వయా వరదానేన మత్తేన యోద్ధుముత్సహే ।

అహం సత్త్వగుణోపేతః పాలనే నిరతః సదా ౧౯

అయం చ బ్రాహ్మణో బ్రహ్మ తేన యోద్ధుం న చార్హసి ।

తవ యుద్ధప్రదో దేవః ఖ్యాతోఽసౌ మదనాన్తకః ౨.౧౨౮.౨౦

తేన యుద్ధ్యస్వ తే కీర్తిర్మహతీ స్యాత్త్రిలోకగా।

క ఉవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య జహృషే దైత్యపుఙ్గవః ౨౧

ఉడ్డీయ ప్రయయౌ సద్యః కమ్పయన్భువనత్రయమ్ ।

పాతయన్పర్వతాన్వృక్షాంశ్చూర్ణయన్సహసా బహూన్ ౨౨

దిగ్గజాశ్చలితా సర్వే సంజగ్ముర్విదిశో దిశః ।

ఏవముపత్యకాం యాతః కైలాసస్య మహాగిరేః ౨౩

దదర్శాధిత్యకాయాం స ధ్యానస్థం గిరిశం ఖలః ।

నన్దిభృఙ్గిగణాకీర్ణం పార్వత్యా సేవితం విభుమ్ ౨౪

వ్యాఘ్రచర్మపరీధానమర్ధచన్ద్రవిభూషణమ్ ।

భస్మాఙ్గరాగశోభాఢ్యం కరిచర్మోత్తరీయకమ్ ౨౫

దృష్ట్వా దేవం తదా దైత్యో నినిన్ద్ర సహసా హరమ్ ।

అనేన కిం మయా యుద్ధం కర్తవ్యం తాపసేన హ ౨౬

ఏతస్య సున్దరీ భార్యాం నీత్వా యామి యదృచ్ఛయా।

ఏవం నిశ్చిత్య మనసా గౌరీమన్తికమాయయౌ ౨౭

తదా చకమ్పే గిరిజా కల్పాన్తే జగతీ యథా।

నిమీల్య నయనే మూర్చామాపాశు భయవిహ్వలా ౨౮

దధార తాం కేశపాశే స దైత్యో దుష్టమానసః ।

ఉడ్డీయ చలితో వేగాచ్చుశోచ గిరిజా తదా౨౯

రావణేన నీయమానా యథా సా ధరణీసుతా। గిరిజోవాచ ।

ఔదాసీన్యం కథం యాతో మయి దేవోఽఖిలార్థవిత్ ౨.౧౨౮.30

ధ్యానం కథం గతోఽస్యర్థే హీయమాణే త్వదఙ్గకే ।

నాకారి దాస్యం న్యూనం తే యేన కాఠిన్యమాగతః ౩౧

కః సఖా మోచయేన్మాం హి ప్రాణదాతా భవేచ్చ కః।

పునర్మే శంకరం కో ను దర్శయేద్బలవత్తరః ౩౨

క ఉవాచ ।

తతః శోకాకులాం వీక్ష్య తాం గణాః ప్రాబ్రువంస్తదా ।

అనేన యోద్ధుం శక్తిర్నో త్రైలోక్యనాశినాఽధునా ౩౩

శివశ్చ ధ్యాననిష్ఠోభూద్దైవాదస్యానుకూలతా।

నీతా నో జననీ విశ్వసృష్టిస్థిత్యన్తకారిణీ ౩౪

మోహినీ సర్వదేవానాం సర్వదుఃఖవినాశనీ।

లావణ్యలహరీ నీతా సర్వయోషిద్వరా శుభా౩౫

రత్నభూతా కథం నీతా కథం సా పునరేష్యతి ।

ధ్యానస్థే శంకరే సర్వనాశనే నేత్రవహ్నితః ౩౬

తస్మిన్న్యాస్యతి లోభేన పుత్రానివ జనన్యథ ।

ఏవం శోకం ప్రకుర్వత్సు హాహాకారై రుదత్సు చ.౩౭

గణేషు విససర్జాశు ధ్యానం క్రోధాన్మహేశ్వరః ।
క్రోధానలేన బ్రహ్మాణ్డం దహన్నివ దిశో దశ ౩౮
పప్రచ్ఛ తాన్గణాఞ్శమ్భుః సఙ్కటం కిముపస్థితమ్ ।
భస్మసాత్తం కరిష్యామి యేన వః కదనం కృతమ్ ౩౯
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రోచుస్తం తే గణాస్తదా।
త్వయి ధ్యానస్థితే దేవ మన్దరాచలసన్నిభః ౨.౧౨౮.౪౦
కృతాన్తసమరూపః సన్నాగతో దైత్యపుఙ్గవః ।
యస్య శ్వాసానిలహతా అచలాశ్చలతాం గతాః ౪౧
సంమోహం ప్రాపితా దేవా దర్శనాదేవ శంకర।
తతః స గిరిజాం ధృత్వా కేశాపాశే మహాబలః ౪౨
నినాయ సత్వరం వ్యోమమార్గేణ జననీం హి నః।
నీయమానా శివా ప్రాహ ధావధావేతి సత్వరమ్ ౪౩
మూర్చ్ఛితాః పతితా భూమౌ వయం సర్వే విమూర్చ్ఛితాః ।
తథావిధాం సమాదాయ యయౌ స దుష్టమానసః ౪౪
శ్రుత్వా తేషాం వచః శంభుర్జజ్వాల పరమం రుషా ।
కుర్వన్భస్మేవ లోకానామారురోహ వృషం నిజమ్ ౪౫
త్రిశూలాదీని శస్త్రాణి దధానో దశభిర్భుజైః ।
నభోమార్గేణ ప్రయయౌ గర్జయన్విదిశో దిశః ౪౬
యత్రాసీత్సిన్దురో దైత్యస్తం దేశమగమత్క్షణాత్।
అహనత్పృష్ఠదేశే తం తస్థౌ స సంముఖం తదా ౪౭
ముంచ భార్యాం మహాదుష్ట హ్రష్టః సన్క్వ గమిష్యసి ।
ఇత్యుక్తః స రుషావిష్టస్త్రిలోకీం భస్మతాం నయన్ ౪౮

బాహుభ్యాం మారయన్నేవ ప్రయయౌ శివసన్నిధౌ ।
ఉవాచ చ మహాదైత్యో గర్వేణ పరిమోహితః ४८
నాహం మశకవాక్యేన బిభేమి భువనాధిపః ।
యస్య శ్వాసానిలేనాశు కమ్పతే మేరుపర్వతః ౨.౧౨౮.౫౦
తస్య మే గణనా నాస్తి ముఖం మాం మా ప్రదర్శయ ।
యది శక్తిర్మయా సార్ధం యుద్ధం కర్తుం తదా కురు ౫౧
నో చేదన్యాం పాణియ తతః సౌఖ్యమవాప్స్యసి ।
కిం మయా సహ యౌద్ధవ్యం మశకేన త్వయా లఘో ౫౨
ఏవముక్త్వా బాహుయుద్ధం కర్తుం శంకరమాయయౌ ।
దుర్గా దేవీ తు సస్మార మయూరేశం స్వచేతసి ౫౩
ద్విజరూపధరో దేవో మయూరేశస్తతస్తయోః ।
అన్తరాలే ప్రాదురాసీత్కోటిసూర్యనిభః క్షణాత్ ౫౪
సర్వాఙ్గసున్దరో నానాభూషణైరుపశోభితః ।
పరశుం మధ్యతః కృత్వా వారయామాస దైత్యపమ్ ౫౫
ఉవాచ శ్లక్ష్ణయా వాచా సిన్దూరం తం ద్విజోత్తమః ।
త్రైలోక్యజననీం గౌరీం స్థాపయాశు మమాన్తికే ౫౬
యుధ్యస్వ శంకరేణ త్వం యావజ్జయపరాజయౌ ।
జయో యస్య భవేత్తేన గ్రాహ్యేతి నాన్యథా వచః ౫౭
క ఉవాచ ।
ద్విజవాక్యం సమాకర్ణ్య సిన్దూరో హ్రష్టమానసః ।
స్థాపయామాస గిరిజాం యుద్ధాయ బహులాలసః౫౮
తయోస్తు పశ్యతోరేవ తావుభావప్య యుధ్యతామ।

సిన్దూరశ్చ మహేశశ్చ నానాయుద్ధవిశారదౌ ౪౯

క్రోధసంరక్తనయనౌ తుల్యతేజఃపరాక్రమౌ ।

బాహుభ్యాం వేష్టితుం యావదియేష సోఽసురో హరమ్ ౨.౧౨౮.౬౦

అదృశ్య ఏవం పరశురస్య జఘ్నే బలాదురః।

క్షీణశక్తిం తతో దైత్యం త్రిశూలేనాహనద్ధరః ౬౧

తతోఽశక్తం ద్విజవరో వదతి స్మ హితం వచః।

త్రైలోక్యనాయకేన త్వం న యుద్ధం కర్తుమర్హసి ౬౨

గిరిజాశాం విహాయాశు వ్రజస్వ నిజమన్దిరమ్ ।

నో చేదయం శివో భస్మ కరిష్యతి తవాధునా ౬౩

ఏవముక్తో ద్విజేనాఽసౌ వాఞ్ఛాం త్యక్త్వా భువం యయౌ।

తతః సా పార్వతీ ప్రాహ ద్విజం ప్రాప్తే జయం శివే౬౪

కోఽసి త్వం మునిశార్దూల యేనాహం మోచితా ఖలాత ।

నిజం మే దర్శయ స్వీయం రూపం నేదం స్వభావజమ్౬౫

మమప్రాణాధికోఽసి త్వం సఖా ప్రాణప్రదో యతః।

న భవేదుపకారస్తే ప్రాణే త్యక్తే ద్విజోత్తమ ౬౬

ఏవమాశ్రుత్య తాం వాచమువాచ స మునీశ్వరః।

న చ మాతర్మయాఽకారి కిఞ్చిదత్ర మహేశ్వరః ౬౭

అజయత్సిన్దురం దైత్యం మోచితా త్వం శివేన హ ।

ఇత్యుక్త్వా పూర్వరూపం స ఆవిష్చక్రే వినాయకః ౬౮

దశదోర్దణ్డరుచిరం కర్ణకుణ్డలమణ్డితమ్ ।

కస్తూరీతిలకం రత్నముక్తామావిభూషితమ్ ౬౯

నానాలంకార రుచిరం శేషకణ్ఠమణిప్రభమ్ ।

దృష్ట్వైవం పరమాత్మానం ననన్ద గిరిజా తదా ౨.౧౨౮.౨౦

ననామ పాదయోస్తస్య స ఉత్థాప్య చ తాం జగౌ ।

వినాయక ఉవాచ ।

త్రేతాయుగే ప్రాబ్రువం త్వాం దాస్యామి దర్శనం పునః ౨౧

అవతీర్య ద్వాపరే తే గృహే నామ్నా గజాననః ।

భవిష్యామి హనిష్యామి సిన్దూరం దైత్యమోజసా ।

క ఉవాచ ।

మునిరూపధరో దేవ ఉక్త్వావాన్తరధీయత ।

తతః శుశోచ గిరిజా మూర్ఛాం సా పరమాం యయౌ ౨౩

తత ఊచే విశ్వనాథో మనః స్వస్థం కురు ప్రియే।

పశ్య త్వం హృది తం దేవం వినాయకమనామయమ్ ౨౪

న మిథ్యా భాషితమ్ తస్య యదుక్తం తత్కరిష్యతి ।

ఏవముక్త్వా మహాదేవో వృషారూఢస్తయా సహ ౨౫

ఆయయౌ పరమం ప్రీతః కైలాసం పర్వతేశ్వరమ్ ౨౬ (౯౦౯)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డేఽష్టావింశత్యుత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౨౮॥

అధ్యాయ ౧౨౯ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

తతో దైత్యో మృత్యులోకం గతో గర్వాదగర్జత।

కమ్పితః పర్వతాః సర్వే వృక్షా నిపతితా భువి౧

పక్షిసింహాః శ్వాపదాని బభ్రముః కాననే తదా ।

తతో జిగాయ నృపతీన్సర్వాన్వీరాంశ్చ దానవః ౨

బ్రహ్మాదయో జితా యేన తేనాయుధ్యన్కథం నృపాః।
కేచిద్ద్విధా కృతాస్తేన కేచిన్నభసి బభ్రముః ౩
కేచిచ్చ సమ్ముఖే యుద్ధం కృత్వా స్వర్గం గతా నృపాః ।
కేచిచ్చ శరణం యాతా: సేవకత్వముపాగతాః౪
కేచిద్రభ్రష్టపదా జగ్మురభిమానేన కాననమ్।
ఏవం జిత్వా నృపాన్సర్వాన్మునీనామాక్రమే మతిమ౫
అకరోద్దుష్ట బుద్ధిఃస బబన్ధ సహసా చ తాన్ ।
తదా కేచిన్మునిగణాస్త్యక్త్వా దేహం దివం గతాః ౬
కేచిచ్చ మేరుకన్దర్యాం న్యవసన్విగతజ్వరాః ।
కేచిచ్చ నిహతాస్తేన కేచిచ్చ తాడితా భృశమ్ ౭
ప్రాసాదాః సకలాస్తేన విధ్వస్తా దేవతా అపి ।
ఏవం తు ప్రలయే జాతే లుప్యన్క్రియాశ్చ వైదికాః ౮
స్వాహాస్వధావషట్కారా హాహాకారోఽప్యజాయత ।
దేవా గిరిగుహాస్థాస్తే మునయో యక్షకిన్నరాః ౯
న్యమన్త్రయన్త కార్యార్థం తత్ర ప్రాహ బృహస్పతిః ।
విద్యమానేభ్యో దేవేభ్యస్తేభ్యః సర్వేభ్య ఏవ చ ౨.౧౨౯.౧౦
న భయం విద్యతే తస్య తస్మాద్దేవం వినాయకమ్ ।
ప్రార్థయధ్వం యదా విప్రాః ప్రాదుర్భావం శివాలయే ౧౧
గజాననేతి నామ్నా స కరిష్యతి చ సామ్ప్రతమ్ ।
హనిష్యతి బలాద్దైత్యం సిన్దూరం నాత్ర సంశయః ౧౨
నిరాబాధం జగత్సర్వం భవిష్యతి తదా సురాః ।
ఏవముక్తాస్తు జీవేన తం తు దేవాదయోఽఖిలా ।

భక్త్యా పరమయా యుక్తాస్తుష్టువుస్తం వినాయకమ్ ౧౩

దేవా ఊచుః ।

జగతః కారణం యోఽసౌ రవినక్షత్రసంభవః ।

సిద్ధసాధ్యగణాః సర్వే యత ఏవ చ సిన్ధవః ౧౪

గన్ధర్వాః కిన్నరా యక్షా మనుష్యోరగరాక్షసాః ।

యతశ్చరాచరం విశ్వం తం నమామి వినాయకమ్ ౧౫

యతో బ్రహ్మాదయో దేవా మునయశ్చ మహర్షయః ।

యతో గుణాస్త్రయో జాతాస్తం నమామి వినాయకమ్ ౧౬

యతో నానావతారాశ్చ యశ్చ సర్వహృది స్థితః ।

యం స్తోతుం నైవ శక్నోతి శేషస్తం గణపం భజేత్ ౧౭

సిన్దూరో నిర్మితః కేన విశ్వసంహారకారకః ।

తేనాతిప్రాపితం విశ్వం త్వయి స్వామిని జాగ్రతి ౧౮

అన్యం కం శరణం యామః కో ను పాస్యతి నోఽఖిలాన్ ।

జహ్యేనం దుష్టబుద్ధిం త్వమవతీర్య శివాలయే ౧౯

ఇత్యుక్త్వా పరితేపుస్తే నానానుష్ఠానతత్పరా: ।

నిరాహారా యతాహారాః ప్రాణాయామపరాయణాః ౨.౧౨౯.౨౦

ఏకపాదస్థితాః కేచిజ్జలమధ్యే స్థితాః పరే ౨౧

ఊర్ధ్వబాహుతయా కేచిత్కేచిచ్చ యోగమాస్థితాః ।

కేచిచ్చకర్తుఃస్వాన్దేహాన్కేచిచ్చ మస్తకానపి ౨౨

ఏవం తేషాం నిరీక్ష్యైవ తపాంసి గణరాట్తదా ।

ఆవిరాసీత్కోటిసూర్యప్రలయానలసన్నిభః ౨౩

దృష్ట్వా తేజోమయం రూపం జహ్రుషుస్తే సురాస్తదా ।

యశ్చిన్తితః స ఏవాయమావిర్భూతోఽఖిలేశ్వరః ౨౪

అపనేష్యతి నో దుఃఖం నాత్ర కార్యా విచారణా ।

తత ఊచే స భగవాంస్తాన్సురాంశ్చిన్తయా యుతాన్ ౨౫

హనిష్యే సిన్దురం దేవా మా చిన్తాం కర్తుమర్హథ ।

దుఃఖప్రశమనం నామ స్తోత్రం వః ఖ్యాతిమేష్యతి ౨౬

అతో దుఃఖవినాశో వా జాతోఽస్మాన్మదనుగ్రహాత్ ।

ఏకకాలం ద్వికాలం వా త్రికాలం వాపి యః పఠేత్ ౨౭

కదాచిన్న భవేదస్య దుఃఖం త్రివిధమణ్వపి।

అహం తు సాంప్రతం దేవా అవతీర్య శివాలయే ౨౮

నామ్నా గజానన ఇతి ఖ్యాతః సర్వార్థసాధకః ।

భవిష్యామి హనిష్యామి సిన్దూరాదీన్మహాసురాన్ ౨౯

కరిష్యామి శివాదాస్యం కౌతుకాని ప్రదర్శయన్।

క ఉవాచ।

ఏవముక్త్వా తతో దేవాంస్తత్రైవాన్తర ధీయత ౨.౧౨౯.30

తతోఽకస్మాద్ధైమవతీ శివానుగ్రహతో దధౌ ।

గర్భం స వవృధేఽత్యన్తం దినే దినే యథాశశీ3౧

తతస్తత్తేజసా తప్తా నానాదోహదకాంక్షిణీ।

ఉవాచ శంకరం గౌరీ సంతప్తా గర్భతేజసా3౨

అతిశీతస్థలం యత్ర తత్ర మాం నయ శంకర।

తత్రోఽసౌ వృషభారూఢః పృష్ఠే తాముపవేశ్య హ33

భాసయన్తీం మహాతేజఃపుంజేన విదిశో దిశః ।

వాద్యత్సు సర్వవాద్యేషు యయౌ స క్షితిమణ్డలమ్ 3౪

నానాగణైః సమాయుక్తో బభ్రామ కాననాని సః ।

భ్రమతా తేన దృష్టం హి పర్యలీకాననం మహత్ ౩౫

తత్ర విశ్రాన్తిమకరోత్పార్వత్యానుమతే తదా ।

నానాపుష్పసమాకీర్ణం నానాద్రుమఫలాన్వితమ్ ౩౬

సరోవాపీయుతం సాన్ద్రతరుచ్ఛాయం మనోరమమ్ ।

యత్రోస్రాణాం న ప్రవేశః కైలాసశిఖరోపమమ్ ౩౭

నన్దనాదధిశోభం తద్వనం చైత్రరథాదపి ।

తదీక్ష్య గిరిజా ప్రోచ ఇచ్ఛయా సదృశం శివ ౩౮

వనం ప్రాప్తం మహాదేవ క్రీడావోఽత్ర చిరం విభో ।

గణానామపి సర్వేషాం ప్రీతిస్తత్ర హ్యభూత్తదా ౩౯

తతో గణా మణ్డపం తే చక్రుస్తత్ప్రియకామ్యయా ।

నానావేదీగృహయుతం నానోపస్కరసంయుతమ్ ౨.౧౨౯.౪౦

తత ఊచే శివో దేవీం వసాత్ర త్వం గణైర్యుతా ।

యద్యత్తే ప్రార్థితం తత్తే దాస్యన్తి మదనుగ్రహాత్ ౪౧

తతః స్వయం జగామాశు ధ్యానస్థోఽభూద్ధిమాలయే।

సఖీభిః పార్వతీ తత్ర చిక్రీడే సా యథారుచి ౪౨

అరక్షంస్తాం కోటిగణాః సమన్తాదావృతస్తదా ।

తదాజ్ఞావశగాః సర్వే కన్దమూలఫలాశినః ౪౩ (౫౯౫౨)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే గౌరీదోహదవర్ణనం
నామైకోనవింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౨౯॥

అధ్యాయ ౧౩౦ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ।

తతస్తు నవమే మాసి పూర్ణే సాఽసూత బాలకమ।
చారుచన్ద్రాననం పద్మశోభాజిన్నయనం శుభమ్౧
కిరీటకేయూరధరం కోటిసూర్యసమప్రభమ్ ।
ప్రవాలాధరశోభాఢ్యం చతుర్బాహువిరాజితమ్ ౨
ముక్తాహారధరం చారుకంకణైరుపశోభితమ్ ।
పరశుం కమలం మాలా మోదకాంశ్చ కరైర్దధత్ ౩
ధ్వజాంకుశాబ్జవిలసత్పాదపద్మసమన్వితమ్ ।
కింకిణీజాలవిలసచ్చారుగుల్ఫయుతం శుభమ్ ౪
భాలచన్ద్రం కోటిచన్ద్రనిభం వహ్నిసమప్రభమ్ ।
ఏవం దృష్ట్వా స్వరూపం సా చకమ్పే హర్షనిర్భరా ౫
కిమిదం తేజ ఉదితం నయనాచ్ఛాదకం మహత్ ।
కోఽసి త్వం వద మే చేతో నన్దయస్వ కృపాం కురు ౬
ఇత్యుక్త్వా తం నమశ్చక్రే స్మరన్తీ పూర్వకం వచః ।
తత ఊచే మహామూర్తిర్మా మాతర్విమనా భవ ౭
గుణేశోఽహమనేకానాం బ్రహ్మణ్డానాం విధాయకః ।
అసంఖ్యాతా మేఽవతారా న జ్ఞాయంతే ఽమరైరపి ౮
ఇచ్ఛయా సృష్టిసంహారపాలనాని కరోమ్యహమ్।
త్రిధా రూపం విధాయాహం విశ్వస్య శివనన్దిని ౯
త్రేతాయుగేఽవతీర్యాహం త్వద్గృహే లీలయా పురా ।
అనేకాని చరిత్రాణి కృతాని సిన్ధునాశనమ్ ౨.౧౩౦.౧౦
మయూరేశ్వరనామాహం షడ్భుజోఽర్జునవర్ణకః ।
తదా మయా వచో దత్తం ద్వాపరే తే సుతః పునః ౧౧

భవేయం సేవకశ్చాహం సిన్దూరాన్మోచితా మయా ।
ద్విజరూపేణ సహసా స్మర సర్వం శుచిస్మితే ౧౨
తదాపి తనయస్తేఽహం భవిష్యామీత్యథాబ్రువమ్ ।
తదిదం సత్యవచనం మయా సంపాది పార్వతి ౧౩
భూభారం చ హరిష్యామి సిన్దూరం చ మహాబలమ్ ।
సేవనం చ కరిష్యామి తవ మాతర్గజాననః ౧౪
విఖ్యాతోఽహం భవిష్యామి భక్తానాం కామపూరకః ।
క ఉవాచ ।
ఏవం శ్రుత్వా వచో గౌరీ స్మృత్వా సర్వం పురాతనమ్ ౧౫
నత్వా తుష్టావ దేవేశం విశ్వేశం విఘ్ననాశకమ్ ।
గౌర్యువాచ ।
నిర్వికల్పచిదానన్దఘనం బ్రహ్మస్వరూపిణమ్ ౧౬
భక్తప్రియం నిరాకారం సాకారం గుణభేదత ।
నమామ్యహమతిస్థూలమణుభ్యోఽణుతరం విభుమ్ ౧౭
అవ్యక్తం వ్యక్తిమాపన్నం రజఃసత్త్వతమోగుణమ్ ।
మాయావినం మాయినం చ సర్వమాయావిదం ప్రభుమ్ ౧౮
సర్వాన్తర్యామిణం నిత్యం సర్వాధారం పరాత్పరమ్ ।
చతుర్ణామపి దేవానాం మానసస్యాప్యగోచరమ్ ౧౯
మహద్భాగ్యం మమ విభో స త్వం మే పుత్రతాం గతః।
ప్రతీక్షన్త్యా మమ విభో ప్రత్యక్షం దర్శనం గతః ।
ఇదానీం త్వద్వియోగో మే న స్యాద్దేవ తథా కురు ౨.౧౩౦.౨౦
ఏవం వదన్త్యా తస్యాం తు దేవో రూపాన్తరం దధౌ ।

చతుర్భుజం భాలచన్ద్రం శుణ్డాదణ్డవిరాజితమ్ ౨౧
అనేకభూషణయుతం చిన్తామణియుతం హ్రది ।
దివ్యామ్బరం దివ్యగన్ధం సిద్ధిబుద్ధియుతం తదా ౨౨
రురోద బాలవచ్చాఙ్గో దదృశే గిరిజా తు తమ్ ।
శుశోచ బహుధా తన్వీ నిధిః కేన హృతో మమ ౨౩
న బాలస్త్రిషు లోకేషు దృష్టః శుణ్డావిరాజితః ।
బ్రహ్మాదయో హసిష్యన్తి లోకాశ్చేక్ష్యేదృశం శిశుమ్ ౨౪
ఏవం బహువిధం శోకం శ్రుత్వాఽగాచ్ఛంకరో గృహమ్ ।
సగణస్తం శిశుం గృహయ ప్రాహ తాం శృణు మే ప్రియే ౨౫
అనాదినిధనో దేవః శుణ్డాదణ్డ విరాజితః ।
యత్ర కుణ్డాశ్చతుర్వేదాః శాస్త్రాణి మునయోఽవరాః ౨౬
ప్రపఞ్చో గుమ్ఫితా యేన నానా కార్యవతా ప్రియే ।
సర్వాన్తర్యామ్యనేకానాం బ్రహ్మణ్డానాం చ కారకః ౨౭
చత్వార్యస్య చ రూపాణి చతుర్షు చ యుగేషు చ ।
కృతే దశభుజో నామ్నా వినాయక ఇతి శ్రుతః ౨౮
త్రేతాయుగే శుక్లవర్ణః షడ్భుజో ఽసౌ మయూరరాట్ ।
సిన్ధుం హత్వాఽపాలయత్సోఽవతీర్య స్వాలయే ప్రియే ౨౯
స ఏవాయం రక్తవర్ణశ్చతుర్బాహువిరాజితః ।
అవతీర్ణో గృహే నౌ హి సిన్దూరం నిహనిష్యతి ౨.౧౩౦.౩౦
ఆరుహ్య మూషకం దేవో భూభారం చ హరిష్యతి ।
నామ్నా గజానన ఇతి త్రైలోక్యే ఖ్యాతిమేష్యతి ౩౧
అయం కలియుగే దేవి ధూమ్రకేతురితి ప్రథామ్ ।

చతుర్బాహుశ్చారునేత్రో యాస్యతే రుచిరాం భువి ౩౨
నిశమ్య శివవాక్యం స ఉవాచ బాలకః స్ఫుటమ్ ।
బాల ఉవాచ ।
సమ్యగ్బుద్ధం స్వరూపం మే సమ్యగుక్తం త్వయా శివ ౩౩
అవతీర్ణస్తవ గృహే సేవా కర్తుం చ సిన్దురమ్ ।
నిహన్తుం చ నిహంతారం దేవానాం సర్వభుభూజామ్ ౩౪
మర్దనం భూధరాణాం చ త్రైలోక్యజయశాలినమ్ ।
హత్వా తం విశ్వసంతోషం కరిష్యామి చ శంకర ౩౫
భక్తానాం కామపూరశ్చ వేదకర్మప్రవర్తకః ।
భవిష్యామి వరేణ్యస్య వరదో జ్ఞానదాయకః ౩౬
అయి భక్తిర్భవేత్తస్య మమ ధ్యానపరాయణః ।
దేవద్విజాతిథీనాం చ పూజకః పంచయజ్ఞకృత్ ౩౭
పురాణశ్రవణే సక్తః స్వాచారః సత్యవాంశుచిః ।
పుష్పికా నామ యస్యాపి పత్నీ ధర్మపరాయణా ౩౮
పతివ్రతా పతిప్రాణా పతివాక్యపరాయణా ।
తాభ్యాం ద్వాదశవర్షాణి తపస్తప్తం సుదారుణమ్ ౩౯
తయోర్మయా వరో దత్త ఏష్యే వాం పుత్రతాం ధ్రువమ్ ।
పుష్పికాయాం ప్రసూతాయామద్యైవ రాక్షసైః శిశుః ౨.౧౩౦.౪౦
నీతశ్చ త్యక్ష్యతే ప్రాణాంస్తస్మాన్మాం నయ తత్ర హ ।
ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం శివో హర్షసమన్వితః ౪౧
నానావాఙ్మయపుష్పైస్తం పూజయామాస భక్తితః ౪౨ (౫౯౯౪)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే గజాననావిర్భావో నామ త్రింశాధికశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౩౦॥

అధ్యాయ ౧౩౧ వా :-

క ఉవాచ ।

తతశ్చిన్తాం చకారాసౌ తత్ర నేతుం తు బాలకమ్ ।

తజ్జ్ఞాత్వా ప్రాహ తం నన్దీ స్వామిన్యుష్మత్ప్రసాదతః ౧

శోషయిష్యే సముద్రాంస్తు చూర్ణయిష్యే గిరీనపి ।

ఆజ్ఞాపయ తతో మహ్యం భవాన్కార్యం హృది స్థితమ్ ౨

క ఉవాచ ।

భణితం తస్య తచ్ఛ్రుత్వా తుష్టః ప్రాహ హరః స తమ్ ।

హర ఉవాచ ।

సాధు సాధు త్వయా ప్రోక్తమాశయం మే వివృణ్వతా ౩

పౌరుషం తే మయా జ్ఞాతం శతశో నన్దికేశ్వర ।

ఇదానీమథ యత్కార్యం వదామి తత్కురుష్వ భోః ౪

మాహిష్మత్యాం మహాపుర్యామాస్తే రాజా మహాబలః ।

వరేణ్య ఇతి విఖ్యాతో నానాధర్మపరాయణః ౫

యస్య పత్నీ మహాభాగా పుష్పికా నామ నామతః ।

తస్యాం సద్యః ప్రసూతాయాం సుప్తాయాం కాపి రాక్షసీ ౬

నిన్యే బాలం తత్పురతో నేయో బాలస్త్వయా లఘు ।

నీత్వా స్థాప్యస్తత్పురతో యావన్నిద్రాతి సా శుభా ౭

క ఉవాచ ।

ఏవమాజ్ఞాం సమాకర్ణ్య శంకరేణ సమీరితామ।

శీఘ్రం బాలం సమాదాయ నభోమార్గేణ సత్వరః ౮

ప్రాక్షిపత్త్వరతో బాలం సా న సుప్తా బుబోధ తమ్ ।
శీఘ్రముడ్డీయ స ప్రాయాన్నన్దికేశో మహేశ్వరమ్ ౯
ఉవాచ నిజవృత్తాన్తం మార్గే స్వయమనుష్ఠితమ్ ।
అకస్మాద్గగనాదేవ రాక్షసీ ఘోరదర్శనా ౨.౧౩౧.౧౦
భక్షయన్తీ బాలమాంసం మామాశ్రిత్య స్థితా విభో ।
తవ ప్రసాదాత్పుచ్ఛేన వేష్టితా రాక్షసీ మయా ౧౧
భ్రామయిత్వా వినిక్షిప్తా మహాపర్వతమస్తకే ।
శతధా ఖణ్డితా సా తు త్వన్నామోచ్చారణాత్ప్రభో౧౨
తతోఽపశ్యం మహావ్రాతం గన్ధర్వాణాం దురాత్మనామ్ ।
కథం మయా తైర్యోద్ధవ్యం రక్షితవ్యః కథం శిశుః ౧౩
ఇతి చిన్తాకులతయా స్మృతస్త్వం హృది శంకర ।
తతః పుచ్ఛేన శృఙ్గాభ్యాం క్రోధోచ్చ్వాసైశ్చ లత్తయా ౧౪
హుంకారేణ చ తాన్సర్వాన్నివార్య బలవత్తరాన్ ।
మృతః కేచిద్భుతాః కేచిత్కేచిద్భగ్నశిరోఽఙ్ఘ్రయః ౧౫
పతితాః శతధా భూమౌ పుష్పవృష్టిస్తతోఽపతత్ ।
తతోహమగమద్దేవ కృత్వా కార్యం త్వయేరితమ్ ౧౬
తవేచ్ఛావిషయం కో ను హన్యాత్త్రైలోక్యమణ్డలే।
అస్త్వన్నామతో దేవ జయం ప్రాప్తః స బాలకః ౧౭
తతః శివో హర్షయుతో లిలిఙ్గ నన్దికేశ్వరమ్ ।
ఉవాచ ప్రసన్నాత్మా జ్ఞాతం తే పౌరుషం దృఢమ్ ౧౮
నాస్తి త్రిభువనే కోఽపి త్వత్సమో నన్దికేశ్వర ।
క ఉవాచ ।

తతః ప్రణమ్య విశ్వేశం పార్వతీమగమచ్చ సః ౧౯

ప్రణమ్య తాం యోజ్యహస్తో ప్రోచే మధురయా గిరా।

మాతః శివాజ్ఞయా బాలో నీతో మాహిష్మతీం పురీమ ౨.౧౩౧.౨౦

వరేణ్యపత్న్యాః పురతః పుష్పికాయా న్యధాయి సః ।

యతస్తేన పునరాదత్తో వరస్తస్య బభూవ హ ౨౧

అహం పుత్రత్వమేష్యామి బ్రహ్మజ్ఞానప్రకాశకః ।

నిశమ్య వచనం తస్య సర్వజ్ఞా పార్వతీ తదా ౨౨

జహర్ష జననీ తస్య శిశోర్వీర్యమనన్తకమ్ ।

ఉవాచ పరయా భక్త్యా జ్ఞాతం తే పౌరుషం సుత ౨౩

హతా త్వయా మహాఘోరా రాక్షసీ ఘోరనిస్వనా ।

గన్ధర్వాశ్చ హతా దుష్టా రక్షితశ్చైవ బాలకః ౨౪

అజ్ఞాతస్థాపితస్తత్ర మహాకార్యమిదం కృతమ ।

ఇత్యుక్త్వా విససర్జాముం విశ్రాన్తిం చాకరోత్తదా ౨౫ (౬౦౧౪)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే గన్ధర్వజయో
నామైకత్రింశదుత్తరశతతమోఽధ్యాయః౧౩౧

అధ్యాయ ౧౩౨వా

క ఉవాచ ।

తతః కదాచిద్దైత్యేన్ద్రః సిన్దూరో మదగర్వితః ।

సభాసనగతః ప్రాహ వృథా మే పౌరుషం కృతం౧

ఇన్ద్రాఽదయో న మే యుద్ధం దదుర్బ్రహ్మాదయో హరిః ।

రాజ్ఞాం తు గణనా నైవ మృత్యులోకనివాసినామ్ ౨

కులీనాయా యథా నార్యాం యౌవనం హి పతిం వినా ।

తథా మే పౌరుషం వ్యర్థం యోద్ధృభిర్వినాఽభవత్ ౩

తతోఽన్తరిక్షే వాణీం స శుశ్రావ పరమాద్భుతామ్ ।

వాణ్యువాచ ।

కిమర్థం వల్గసే మూఢ జాతోఽస్తి తవ యుద్ధదః ౪

పార్వత్యా ఉదరాద్గర్భో వరేణ్యగృహగోఽధునా।

వర్ద్ధతేఽనన్తలీలోఽసౌ యథేన్దుః శుక్లపక్షగః౫

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వేత్థం సహసా వాణీం ముమూర్చ్ఛ సిన్దురస్తదా ।

విహర్షశ్చిన్తయామాస కిమిదం కేన భాషితమ్ ౬

యది దృశ్యో భవేన్మహ్యం ఖాదేయం తం సమస్తకమ్ ।

కాలస్య మే కథం మృత్యుః పశ్చాత్పూర్వోదయో యథా ౭

ఏవముక్త్వోదతిష్ఠత్స గర్జయన్విదిశో దిశః ।

ఉడ్డీయ సహసా ప్రాయాత్కైలాసం గిరిజాలయమ్ ౮

చూర్ణయత్పర్వతాన్వృక్షాన్పాతయన్స్వాఙ్ఘమారుతాత్ ।

చేలతుః కూర్మశేషౌ చ చకమ్పే చ వసున్ధరా ౯

న దదర్శ శివం తత్ర పునః సర్వం సహం యయౌ ।

బభ్రామ వసుధాం సర్వాం శివం వేగాద్గవేషయన్ ౨.౧౩౨.౧౦

పర్యల్యాఖ్యం మహారణ్యమాజగామ రుషాన్వితః ।

దదర్శ దూరతో గౌరీసహితం శంకరం తదా ౧౧

మణ్డపం చ గణాంశ్చైవ సరాంసి చోత్పలాని చ ।

తతో జగామ సహసారిష్టం గౌర్యై ప్రకల్పితమ్ ౧౨

అదృష్ట్వా తత్ర బాలం స చుకోపాగ్నిరివ జ్వలన్ ।

తతః స తర్కయామాస న వాణీ నభసో మృషా ౧౩
అస్యాః సుతో మాం హి హన్యాన్న జాతశ్చేద్భవిష్యతి ।
తస్మాదేనాం నిహన్మ్యద్య మూలచ్ఛేదస్తతో భవేత్ ౧౪
క ఉవాచ ।
ఏవం నిశ్చిత్య మనసా తతః శస్త్రముపాదదే ।
యావదుమాం హన్తి దుష్టస్తావద్దృష్టః శిశుః పురః ౧౫
చతుర్భుజోఽతిరుచిరో ముకుటాఙ్గదభూషితః ।
పరశుం కమలం మాలాం దధన్తం చ తదద్భుతమ్ ౧౬
కటౌ శేషం గలే హారం నూపురౌ చాఙ్ఘ్రియుగ్మయోః ।
నివృత్తస్తద్వధాత్సద్యస్తాం చ సుప్తామమన్యత ౧౭
దధార బాలకం హస్తేఽకాఙ్క్షన్నేము మహోదధౌ ।
ఏవం నిశ్చితసంకల్పస్తతోఽసౌ చలితః పురా ౧౮
తతః స బాలో వవృధే హిమాచల ఇవాపరః ।
సిన్దూరోఽపి చకమ్పేఽసౌ మదాభారాతురః క్షణాత్ ౧౯
శ్వాసాకులః పురో గన్తుం న శశాక స్వశక్తితః ।
తతస్తత్యాజ తం బాలం దైత్యో విహ్వలతాం గతః ౨.౧౩౨.౨౦
బాలే తు పతితే భూమౌ మహారావవిరావిణః ।
చేలుశ్చ పర్వతా నాద్రైశ్చకమ్పే చ వసున్ధరా ౨౧
బభ్రముర్విహగా వ్యోమ్ని నానారావవిరావిణః ।
అర్ణవాః క్షోభితాః సప్త బ్రహ్మాణ్డమపి పుస్ఫుటే ౨౨
స బాలః పతితో రేవాజలాన్తే మునిసన్నిధౌ।
తత్ర తీర్థమభూచ్ఛ్రేష్ఠం గణేశకుణ్డమిత్యుత ౨౩

అస్యా ఆజన్మతః పాపం నాశమేతి స్మృతేః క్షణాత్ ।
దర్శనాద్ధశజన్మీయం స్నానాచ్చ శతజన్మజమ్ ౨౪
సేవనం మోక్షదం యస్యా అనుష్ఠానవతాం నృణామ్ ।
తద్దేహరుధిరాత్తత్ర ప్రస్తరా రక్తతాం మహాః ౨౫
త ఏవ నార్మదాః ఖ్యాతా గణేశాః పాపనాశనాః ।
దర్శనాత్పూజనాత్సర్వకామదా భక్తికారిణామ్ ౨౬
నర్మదామహిమా సర్వో వర్ణితుం నైవ శక్యతే ।
తతః స జహృషే దైత్యో రిపుర్మే నాశతాం గతః ౨౭
తావత్కుణ్ఠాత్సముద్భూతో భీషణః పురుషో మహాన్ ।
జటాభారేణ సంఛన్నో వల్లీఛత్రోద్ధరో యథా ౨౮
దంష్ట్రాకరాలవదనో జిహ్వావ్యాలీ సమావృతః।
దీర్ఘపాణ్యఙ్ఘ్రియుగలః శ్వాసవ్యాకులలోచనః ౨౯
దృష్ట్వా తథావిధం తం తు క్రోధవ్యాకులలోచనః ।
ఉవాచ దైత్యః సిన్దూరో న చాస్య గణనా మమ ౨.౧౩౨.30
ఏవముక్త్వా ఖడ్గహస్తో యయౌ హన్తుం తు తం రుషా ।
ఖడ్గేన హన్తి తం యావత్తావత్స దదృశేమ్బరే 3౧
ఉవాచ దైత్యం రే దైత్య వృథా మాం త్యక్తవాన్హితో।
తవాన్తకస్తు రే మూఢ వర్ధితః క్వచిదేవ హి 3౨
హనిష్యత్యేవ నూనం త్వా
సాధురక్షణతత్పరః ।
అన్తర్దధే తతో భీమ ఏవముక్త్వా స పూరుషః 33
తతో దైత్యో మహారోషాదువాచ నిజసేవకాన్ ।

ధ్రియతాం ధ్రియతామేష యేనోక్తం పరుష వచః ౩౪

యదా తం క్వాఽపి నాపశ్యత్తదా స్వస్థానమాగమత్ ।

ద్రక్ష్యామి తం యదా శత్రుం జయిష్యే ఇత్యమన్యత ౩౫

ఏతావచ్చరితం తస్య పావత్యాఽజ్ఞాయి నైవ తత్ ।

తస్యైవ మాయామోహేన ప్రాప్తయా మోహముత్తమమ ౩౬

తతః ప్రోవాచ గిరిశం పార్వతీ వినయాన్వితా।

అత్ర పీడా దైత్యకృతా ప్రారబ్ధా జగదీశ్వర ౩౭

కైలాసం గన్తుమిచ్ఛామి తవేచ్ఛా చేన్నయస్వ మామ్ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం జహ్రషే శకరోఽపి చ ౩౮

ఆరుహ్య నన్దినం సద్యః పార్వత్యా సహ శంకరః ।

సప్తకోటిగణాకీర్ణః కైలాసం ప్రాప తత్క్షణాత్ ౩౯

ప్రవిశ్య స్వాలయం గౌరీ పరమం హర్షమాయయౌ ౨.౧౩౨.౪౦ (౬౦౫౪)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే కైలాసాభిగమనం నామ
ద్వాత్రింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః ।౧౩౨।।

అధ్యాయ ౧౩౩ వా :-

వ్యాస ఉవాచ ।

పుష్పికానికటే త్యక్తో వరేణ్యస్య గృహే స కిమ్ ।

చకార తన్మమాచక్ష్వ కార్యం విస్తరతోఽబ్జజ ౧

క ఉవాచ ।

సమ్యక్పృష్టం త్వయా వత్స హృదయానన్దకారకమ్ ।

కథయిష్యే విధానేన తత్సర్వం పాపనాశనమ్ ౨

తస్యాం నిశాయాం వ్యుష్టాయాం దదర్శ పుష్పికా సుతమ్ ।

చతుర్బాహుం రక్తవర్ణం గజవక్త్రమలఙ్కృతమ్ ౩
కస్తురీతిలకం ముక్తామాలయా సువిరాజితమ్ ।
పీతవస్త్రపరీధానం చారుచన్దనచర్చితమ్ ౪
దేదీప్యమానం వపుషా నానాలంకారసంయుతమ్ ।
తతః సా పుష్పికా దృష్ట్వా బాలకం తు తథావిధమ్ ౫
విస్మితా దుఃఖితా చాపి భయభీతాఽభవత్తదా।
ఘ్నతీ వక్షో బహిర్యాతా పాణిభ్యాం శోకకర్శితా ౬
తదాక్రన్దితమాకర్ణ్య మీలితాః పరిచారికాః ।
తాభిరత్యద్భుతం దృష్ట్వా బాలకం తం తథావిధమ్౭
నృపోఽపి జ్ఞాతవృత్తాన్తః సగణోఽభియయౌ గృహే।
తతస్తేఽపి భయోద్విగ్నా దృష్టవా బాలం తథావిధమ్ ౮
అధీరాః పపలుస్తస్య కేచిన్మూర్ఛాముపాయయుః।
కేచిచ్చ నృపతిం ప్రాహుర్న జాతో న భవిష్యతి ౯
న దృష్టో న శ్రుతః క్వాపి బాల ఏతాదృశో నృణామ ।
నైవాయం స్థాపనీయస్తే వంశచ్ఛేదకరో గృహే ౨.౧౩౩.౧౦
ఏవమాకర్ణ్య సర్వేషాం వాక్యం మేనే స భూపతిః ।
దూతానువాచ బాలోఽయం త్యజ్యతాం గహనే వనే ౧౧
తతో దూతా గతా మధ్యే గృహీత్వా బాలకం తు తత్ ।
గహనం కాననం దృష్టవా వాయుస్పర్శవివర్జితమ్ ౧౨
తీరే తు సరసస్తత్ర క్షిప్త్వా తే పర్ణసంచయైః ।
ఆచ్ఛాద్య ప్రయయుః శీఘ్రం వరేణ్యం నృపతిం పునః ౧౩
సభామధ్యే నృపం దృష్ట్వా నమస్కృత్వాఽబ్రువంస్తదా ।

ఆజ్ఞయా తవ రాజేన్ద్ర సింహవ్యాఘ్రనిషేవితే ౧౪
త్యక్త్వా బాలం సమాయాతా భక్షితస్స్యాద్వనేచరైః।
క ఉవాచ ।
యావచ్చ భక్షితుం యాతా జమ్బుకాస్తావదేవ తమ్ ౧౫
పరాశరో మునివరో దదర్శ కరుణానిధిః ।
చతుర్భుజం గజాస్యం తం కోటిసూర్యనిభం శిశుమ్ ౧౬
నానాలంకారసంయుక్తం దివ్యామ్బరవిభూషితమ్ ।
సర్పవేష్టితసన్నాభిం చిన్తామణివిభూషితమ్ ౧౭
ముమోహ మాయయా తస్మై సర్వజ్ఞాననిధిర్మునిః ।
శుశోచ కిమిదం విఘ్నం మమ నాశాయ నిర్మితమ్ ౧౮
ఇన్ద్రేణ మే తపోనాశం కాంక్షతా స్వార్థసాధనమ్ ।
అకారి న మయా కించిద్దుష్కృతం పాపభీరుణా ౧౯
దీననాథ చన్ద్రచూడ రక్ష మాం మహతో భయాత్ ।
ఏవం శోచన్తమాలోక్య గజాస్యః కరుణాయుతః ౨.౧౩౩.౨౦
నిరాకరోన్మోహజాలం తం తతోఽలక్షయత్పరః ।
తమేవ పరమాత్మానం పరబ్రహ్మస్వరూపిణమ్ ౨౧
భక్తానాం రక్షణం కర్తుమీదృశం వేషమాస్థితమ్ ।
ధన్యం మేఽద్య జనుర్మాతాపితరౌ చ తపో మహత్ ౨౨
నిరస్తౌ జన్మమృత్యూ మే ప్రాప్తం వాంఛితముత్తమమ్ ।
కేనాయం హతభాగ్యేన బాలస్త్యక్తో వనాన్తరే ౨౩
క ఉవాచ ।
ఏవముక్త్వా మునిః సోఽథ నిన్యే బాలం స్వమాశ్రమమ్ ।

వత్సలాఽస్య తతః పత్నీ దృష్ట్వా బాలం తథావిధమ్ ౨౪

ఆనీతం స్వామినా జ్ఞాత్వా ననన్ద స్నేహనిర్భరా ।

హృదయే వినివేశ్యైనం ప్రాహ ప్రాణపతిం తదా ౨౫

బహుకాలకృతం స్వామింస్తపస్తే ఫలితం గురు ।

యస్య స్వరూపం న బ్రహ్మా న హరో న శ్రియః పతిః ౨౬

మునయో న విదుః సాక్షాద్దర్శనం జాతమద్య నౌ ।

యః కర్తా రక్షితా హన్తా సర్వస్య జగతః ప్రభుః ౨౭

అవతీర్ణో భువో భారం హర్తుం నానావతారకృత్ ।

మహద్భాగ్యం హి నౌ స్వామిన్ననాయాసేన విశ్వభృత్ ౨౮

అక్షిగోచరతాం యాతో మనోవాచామగోచరః ।

క ఉవాచ ।

తస్య బాలస్య స్పర్శేన స్తనౌ పీనపయోధరౌ ౨౯

జాతౌ పపౌ తతో బాలః సా చానన్దమవాప హ।

తతః శుశ్రావ రాజాఽసౌ వరేణ్యో బాలకం తు తమ్ ౨.౧33.30

పరాశరేణ మునినా పాలితం దివ్యచక్షుషా ।

వాద్యఘోషేణ మహతా శర్కరాం చ గృహే గృహే 3౧

దాపయామాస హర్షేణ బ్రాహ్మణాన్సుహృదోఽపి చ ।

తోషయామాస వస్త్రాద్యైః కాంచనై రత్నసంచయైః 3౨

గావః కామదుఘా జాతాః శుష్కవాప్యో జలాన్వితాః ।

ఆశ్రమే తు మునేస్తస్య శుష్కవృక్షాః ఫలాన్వితాః 33

య ఇదం శృణుయాన్మర్త్యః పుత్రవాన్ధనవాన్భవేత్ 3౪ (౬౦౮౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే పరాశరదర్శనం నామ త్రయస్త్రింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥౧33॥

అధ్యాయ ౧౩౪ ప్రారంభః –

క ఉవాచ ।

బాలః స వవృధే తత్ర దివసే దివసే శశీ ।

ఆనన్దం జనయన్మాతుః పితుశ్చ చరిత్రైః స్వకైః ౧

వ్యాస ఉవాచ ।

వద బ్రహ్మన్గణేశస్య చరితం ద్వాపరోద్భవమ్ ।

శ్రుత్వా పూర్వచరిత్రాణి న తృప్తిర్మేఽభవత్ప్రభో ౨

గజాననేతి నామాస్య వాహనం మూషకః కథమ్ ।

ఏతత్సర్వం సవిస్తారం వద మే చతురానన ౩

క ఉవాచ ।

అత్రైవోదాహరన్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।

ప్రహ్లాదస్య చ సంవాదం భార్గవస్య కవేరపి ౪

ఏవమేవ పురా పృష్టః ప్రహ్లాదేన మహామునిః ।

తస్మై ప్రోవాచ భగవాన్కవిస్తచ్ఛృణు సాంప్రతమ్ ౫

శృణు ప్రహ్లాద యేనాస్య వాహనం మూషకోఽభవత్ ।

తదహం సంప్రవక్ష్యామి శ్రవణాత్సర్వకామదమ్ ౬

పురా శక్రసభామధ్యే క్రౌఞ్చో గన్ధర్వసత్తమః ।

వామదేవమునిం సోఽథ త్వరావాన్ప్రపదాఽహనత్ ౭

స శశాప చ గన్ధర్వం మూషకస్త్వం భవిష్యసి ।

కల్పయిష్యతి వాహత్వే త్వామాక్రమ్య గుణేశ్వరః ౮

స ఏవ కరుణాయుక్తో మోక్షం నేష్యతి విశ్వకృత్ ।

పరాశరాశ్రమే సోఽథ పపాత మూషకాకృతిః ౯

గిరిశృంగనిభో ఘోరో మహారోమా మహానస్వః ।

మహావీర్యో మహాదంష్ట్రో మహాస్వనవిరాజితః ౨.౧౩౪.౧౦

తస్యాశ్రమే మహాఘోరముపద్రవమథాకరోత్ ।

భక్షయామాస ధాన్యాని భజక్త్వా మృత్పాత్ర- సంచయాన్ ౧౧

పుస్తకాని చ వస్త్రాణి వల్కలాని మహాన్త్యపి ।

స సారభూతం యత్సర్వం భక్షయామాస మూషకః ౧౨

పుచ్ఛాఘాతేన వృక్షాన్స పాతయామాస భూతలే ।

చుఞ్చుకారేణ శబ్దేన గర్జయామాస విష్టపమ్ ౧౩

జ్ఞాత్వా తథావిధం తం తు చిన్తామాప మునీశ్వరః ।

దుర్జనస్య బలాత్కారైః స్థానం త్యాజ్యం న సంశయః ౧౪

అధునా క్వానుగన్తవ్యం కస్మిన్స్థానే సుఖం భవేత్ ।

ప్రాణత్యాగే మహద్దోషం వదన్తి శాస్త్రచి- న్తకాః ౧౫

కథం ముఖాశ్రమే దుఃఖే ప్రాప్తం కమప్రసంగతః ।

కస్య వా స్మరణం కార్యం కో వా దుఃఖాత్ప్రమోక్ష్యతి ౧౬

క ఏనం నాశయేదత్ర కః సమర్థో భవేద్ వధే ।

కమద్య శరణం యాయాం కో నస్త్రాతా భవిష్యతి ౧౭

ఏవం పితృవచః శ్రుత్వా బాలకోఽనన్తవిక్రమః ।

ఉవాజ మధురం వాక్యం చిన్తాం మా కురు సర్వథా ౧౮

మయి తిష్ఠతి దుష్టానాం సంహారిణి మహాప్రభౌ ।

పుత్రతాం తే ప్రయాతోఽస్మి విధాస్యే తే ప్రియం తు యత్ ౧౯

యస్య మే క్రన్దితేనేయం పృథివీ శీర్ణతామియాత్ ।

పర్వతాశ్చూర్ణంతామాపుః పాదాఘాతేన మే మునే ౨.౧౩౪.౨౦
పశ్య మే కౌతుకం తాత నయామ్యేనం తు వాహతామ్ ।
ఏవముక్త్వాఽసృజత్పాశం కోటిసూర్యనిభం శిశుః ౨౧
మేఘేష్వివ తడిత్పుఞ్జః శుశుభే సోఽన్తరిక్షగః ।
తత్యజుర్భయతో దేవా స్వాని ధిష్ణ్యాని తత్క్షణాత్ ౨౨
స యయౌ వహ్నివదనో దశదిగ్భ్రమణే రతః ।
పాతాలే మూషకం కణ్ఠే బద్ధ్వా బహిరకాశయత్ ౨౩
మూర్చ్ఛామవాప మహతీమాఖుః పాశబలార్దితః ।
శుశోచ పరమక్రుద్ధో నిరుద్ధశ్వాసమారుతః ౨౪
కథం కాలస్య మరణమాగతం దైవనిర్మితమ్. ।
భవితవ్యం భవత్యేవ పురుషార్థో నిరర్థకః ౨౫
యేన దంష్ట్రాగ్రమాత్రేణ దారితాః పర్వతా బహు ।
న మయా గణితా దేవా నాసురా రాక్షసా నరాః ౨౬
తస్య మే కేన పాశేన కణ్ఠోఽక్రామి గతాయుషః
క ఉవాచ ।
మూషకే ప్రబ్రువత్యేవం యావత్తావద్గజాననః ౨౭
చకర్ష మనసా తం స సోఽగాన్మూషకసంయుతః ।
యథా గారూడశాస్త్రజ్ఞః సర్పం కర్షతి తత్క్షణాత్ ౨౮
స తం దృష్టవా పాశకణ్ఠో మూషకో లబ్ధధీః క్షణాత్ ।
నమస్కృత్య విభుం దేవం గజాననమనామయమ్ ౨౯
తుష్టావ పరయా భక్త్యా చిదానన్దఘనం ప్రభుమ్ ।
త్వమేవ జగతాం నాథః కర్తా హర్తా ప్రపాలకః ౨.౧౩౪.౩౦

గుణత్రయవిహీనశ్చ గుణత్రయసహాయకృత్ ।

మాయాతీతోఽపి మాయావీ మాయినామపి మోహకృత ౩౧

బ్రహ్మాదీనామగమ్యస్త్వం మునిహృత్పద్మసంస్థితః ।

కరణ కరణం కర్తా కారణానాం చ కారణమ్ ౩౨

సోఽద్య దృష్టః స్వచక్షుర్భ్యాంమతో ధన్యం జనుర్మమ ।

ధన్యా మే పితరౌ నేత్రే తపో విద్యా వ్రతం జపః ౩౩

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం ప్రీతోఽసౌ ద్విరదాననః ।

ప్రాహ భక్తిం దృఢాం జ్ఞాత్వా భక్తం తం మూషకం విభుః ౩౪

తవైవ పురుషార్థేన దేవద్విజద్రుహోఽనఘ ।

నిర్గుణోఽహం గుణీ జాతో దుష్టనాశనహేతవే ౩౫

సాధూనాం రక్షణార్థాయ యతస్త్వం శరణం గతః ।

అతస్తే దత్తమభయం వరం శృణు యమిచ్ఛసి ౩౬

మూషక ఉవాచ ।

నాహం వృణే గజాస్య త్వాం త్వమేవ వృణు వాంఛితమ్ ।

క ఉవాచ ।

ఇత్యుక్తో మూషకేనాసౌ గర్వితేన గజాననః ౩౭

వాహతాం మమ యాహి త్వం యది సత్యం వచస్తవ ।

తథేత్యుక్తే స పిగాక్షో రురోహాక్రమ్య తత్క్షణాత్ ౩౮

భారేణ చూర్ణయంస్త్వం తు పునర్దేవ స యాచత ।

అహం తే వాహనం జాతో లఘుభూతో భవ ప్రభో ౩౯

యాచతస్తస్య వచసా లఘుభారోఽభవద్విభుః ।

ఏతద్దృష్ట్వా మహాశ్చర్యం ప్రణమ్య మునిరబ్రవీత్ ౨.౧౩౪.౪౦
నా బాలే పౌరుషం క్వాపి మయా దృష్టం జగత్రయే।
యచ్ఛబ్దాత్పర్వతాః శీర్ణా లోకపాలాశ్చ్యుతస్థలాః ౪౧
స త్వయా క్షణమాత్రేణ నీతో వాహనతాం బలాత్ ।
తత ఆగత్య మాతాఽస్య వత్సలా గృహ్య తం శిశుమ్ ౪౨
ప్రస్నుతౌ పాయయామాస స్తనౌ మాతా ముదా యుతా ।
ఉవాచ న చ జానే తే స్వరూపం చ పరాక్రమమ్ ౪౩
జన్మజన్మాన్తరీయేణ పుణ్యేన నౌ గృహం గతః ।
తతః స మూషకం బద్ధ్వా చిక్రీడే ప్రాకృతో యథా ౪౪
ఏవం తే కథితా చాస్య యథా మూషకవాహతా ౪౫ (౬౧౩౩)
ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే చతుస్త్రింశాధికశతతమోఽధ్యాయః ।। ౧ ౩౪।।

అధ్యాయ ౧౩౫ ప్రారంభః-
వ్యాస ఉవాచ ।
కిమనేన కృతం పూర్వం పుణ్యం పాపం చ పద్మజ ।
యేనాయం మౌషకం జన్మ పాప దేవస్య వాహతామ్ ౧
క ఉవాచ ।
సమ్యక్పృష్టం త్వయా వత్స మమాపి మనసః ప్రియమ్ ।
బ్రవీమి సకలం తచ్చ తదిహైకమనాః శృణు ౨
సుమేరుశిఖరే రమ్యః సౌభరేరాశ్రమో మహాన ।
అభూద్వృక్షసమాకీర్ణో నానాపక్షిగణాన్వితః ౩
వసిష్ఠాద్యా మునిగణా దేవా ఇన్ద్రపురోగమాః ।

ఆయన్తి సౌభరస్తస్య దర్శనార్థం దినే దినే౪
మహత్తపోవృద్ధిదీప్తేరత్యగ్నిరవితేజసః ।
ఖ్యాతస్య సర్వలోకేషు ధ్యాననిష్ఠస్య చేశ్వరే ౫
తస్య పత్నీ మహాభాగా మనోమయీతి విశ్రుతా ।
పతివ్రతాసు సర్వాసు విఖ్యాతా భర్తృవల్లభా ౬
రమ్యతా తు రతేస్తస్యా జితా రమ్యతయాఽఖిలా।
శచీప్రభృతయః సర్వా న ప్రాపుః సమతాలవమ్ ౭
కదాచిత్సౌభరిర్హోమశాలాయాం ప్రాతరుత్థితః ।
కృత్వా హోమం వనం యాతః సమిదర్థం గృహే స్థితా ౮
మనోమయీ సుశీలా సా గృహకార్యరతాఽభవత్ ।
తదా దుష్టస్తు గన్ధర్వః క్రౌంచనామా సమాగతః ౯
విశ్రాన్తిరభవత్తస్య దృష్ట్వాశ్రమమనుత్తమమ్ ।
నానాశాలాసమాకీర్ణం బహుచ్ఛాయం సుశీతలమ్ ౨.౧౩౫.౧౦
ఏతాదృశో రమ్యతర ఆశ్రమో యస్య స ప్రభుః ।
ధన్యం జపస్తపస్తస్య క్షణేనాయం సుఖప్రదః ౧౧
చిరస్థానాన్ముక్తిదః స్యాదిత్యుక్త్వా తద్గృహం యయౌ ।
దదర్శ ముఖచన్ద్రం స మనోమయ్యా మనోరమమ్ ౧౨
యస్యా దర్శనమాత్రేణ హరోఽపి స్మరసాద్భవేత్ ।
తస్యాః కటాక్షపాతేన మదనానిలవిహ్వలః ౧౩
స బభూవ తదాసక్తో దధార సహసా కరే।
తత్కరస్పర్శమాత్రేణ చకమ్పే సా ముమూర్ఛ చ ౧౪
మనోమయీ న శశాప భర్తృస్మరణతత్పరా ।

మ్లానా చ శుష్కకణ్ఠా చ సస్వేదాక్షిస్రవజ్జలా ౧౫

బభూవ పరమోద్విగ్నా ముమోహ చ శుశోచ చ ।

కమద్య శరణం యామి కోఽస్మాద్దుష్టాత్ప్రమోక్ష్యతే ౧౬

న కృతం దుష్కృతం కించిదిహజన్మని సంస్మరే ।

జన్మాన్తరీయపాపేన సుఖదుఃఖముపస్థితమ్ । ౧౭

దుష్టభావం తు తం జ్ఞాత్వా సాన్త్వయన్త్యబ్రవీదిదమ్।

అహం దుహితృతుల్యా తే జనకేన సమోఽసి మే ౧౮

జ్ఞానవానసి పాపే త్వం మా వర్తస్వ గతత్రప।

పాపినో యాన్తి నరకం వర్షకోటిగణాన్బహూన్ ౧౯

తస్మాన్ముంచ మహాభాగ కృపణాం పుత్రికోపమా।

నో చేదహం కరిష్యామి ప్రాణత్యాగం న సంశయః ౨.౧౩౫.౨౦

స్త్రీహత్యాదోషసంభూతం పాపం తే స్యాన్మహత్తరమ్ ।

మమ భర్తా మహాభాగో వనాదాయాస్యతేఽధునా ౨౧

తస్య క్రోధానలస్త్వాం హి భస్మత్వం నేష్యతే క్షణాత్ ।

విజ్ఞానాం తస్య నో కించిత్కార్యం కార్య మయా లఘు ౨౨

నో చేత్త్వాం భస్మసాత్కుర్యా సృష్టిం చ బ్రహ్మణోఽపి చ ।

ఏవం వదన్త్యాం తస్యాం తు సౌభరిః సముపాగతః ౨౩

తం దృష్ట్వా స్వాంగణగత మధ్యాహ్నరవిసన్నిభమ్ ।

ముమోచ తేజసా తత్ర ధర్షితోఽసౌ కరం తదా ౨౪

అధోఽపశ్యచ్చకమ్పే చ మమ్లాయ చ విభాయ చ ।

మునిః ప్రోవాచ సహసా ప్రలయాగ్నిరివ జ్వలన్ ౨౫

ఉత్ససర్జ తదా శాపం గన్ధర్వం ప్రతి దుఃసహమ్ ।

మునిరువాచ ।

అసమక్షం యతో మే త్వం పత్నీం ధర్షితవానసి ౨౬

అసమక్షచరో మూఢ మూషకస్త్వం భవిష్యసి ।

చౌరవత్పృథివీ దార్యం స్వోదరం పూరయిష్యసి ౨౭

క్రౌంచ ఉవాచ ।

న మయా బుద్ధిపూర్వం తే ధర్షితేయం మనోమయీ ।

ప్రసంగాదభవత్సంగో దృష్ట్వేమాం చారరూపిణమ్ ౨౮

కరమాత్రధృతా చేయం తావత్త్వమపి దృష్టవాన్।

తేజసా తే ప్రభీతేన మయా ముక్తాఽనఘా మునే ౨౯

అతోఽపరాధం మే క్షన్తుమర్హసి త్వం కృపానిధే ।

కురుష్వానుగ్రహం మహ్యం శరణాగతవత్సల ౨.౧౩౫.౩౦

అహం త్వాం శరణం యామి కృపాం కురు మమోపరి ।

త్రైలోక్యే నేదృశీ దృష్టా పతివ్రత్యగుణాన్వితా ౩౧

మునిరువాచ ।

ప్లవతే సాగరే మేరురుదియాత్పశ్చిమే రవిః।

న మే వచోఽన్యథా భూయాద్వహ్నిః శీతత్వమాప్నుయాత్ ౩౨

అథాపి ప్రబ్రవీమ్యద్య దుష్ట తచ్ఛృణు సాదరమ్ ।

పరాశరగృహే దేవీ ద్వాపరేఽవతరిష్యతి ౩౩

గజానన ఇతి ఖ్యాతస్తస్య వాహత్వమేష్యసి ।

తదా బ్రహ్మాదయో దేవా మానయిష్యన్తి సాదరమ్ ౩౪

తస్య హస్తగతః స్వర్గం పునరేష్యసి సత్వరమ్ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం దుఃఖహర్షసమన్వితః ౩౫

క ఉవాచ ।

పపాత పృథివీపృష్ఠే మహామూషకరూపధృక్ ।

పరాశరస్యాశ్రమే తు ద్వాపరే సముపస్థితే ౩౬

మహాబలో మహావీర్యో మహాపర్వతసన్నిభః ।

మునేరాశీర్బలేనాసౌ గజాననసమీపగః ౩౭

అభవద్వాహరూపేణ మూషకోఽసౌ మహాబలః ।

ఏతత్తే కథితం సర్వం యన్మే పృష్టం త్వయాఽనఘ ౩౮

గజాననస్య వాహత్వం మూషకస్య యథాఽభవత్ ।

మునిరువాచ ।

సిన్దూరస్య వధం బ్రహ్మన్కథం స కృతవాన్విభుః ౩౯

గణేశస్తన్మమాచక్ష్వ విస్తారాచ్చతురానన ।

శ్రుత్వా వాచో న మే తృప్తిర్జాయతేఽమృతపానవత్ ౨.౧౩౫.౪౦

భక్త్యా శృణోమి దేవేశ సర్వజ్ఞస్త్వం వదస్వ మే ౪౧ (౬౧౭౪)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే క్రౌఞ్చశాపవర్ణనం నామ
పంచత్రిశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౩౫॥

అధ్యాయ ౧౩౬ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

ఏకస్మిన్దివసే దేవో జగాద మునిసత్తమమ్ ।

పరాశరం మహాభాగ్యం పరదుఃఖప్రపీడితః ౧

గజానన ఉవాచ।

సిన్దూరేణ తు దుష్టేన పీడితం సకలం జగత్ ।

స్వాహాస్వధావషట్కారైర్వర్జితం వేదఘోషతః ౨
స్థానభ్రష్టా దేవగణా భ్రష్టా ఋషిగణాస్తథా ।
గజాననస్వరూపేణ కరిష్యే దుష్టనాశనమ్ ౩
సాధూనాం పాలనం చైవ భూభారహరణం తథా ।
స్థాపనం సర్వదేవానామానన్దం జగతోఽపి చ ౪
నిధేహి మస్తకే తాత పాణిం మేఽభయదం శుభమ్ ।
అనుగ్రహప్రసాదాత్తే హనిష్యే దుష్టదానవాన్ ౫
మునిరువాచ ।
ఆశ్చర్యం పరమం బాల బాలభావాత్ప్రభాషసే ।
బాలకః కౌతుకావిష్టో యాచతే చన్ద్రమణ్డలమ్ ౬
అసాధ్యం త్రిదశైః సర్వైః కర్మ కర్తుం తథేచ్ఛసి ।
యస్య శ్వాసేన గిరయః పతన్తి శతశో భువి ౭
పాదాఘాతేన యస్యాశు కమ్పతే భువనత్రయమ్।
కథం త్వం యుధ్యసే తేన బిసతన్తుశరీరవాన్ ౮
చరిత్వా నవవర్షాణి పూర్ణాని తవ సాంప్రతమ్ ।
మమానుగ్రహమాత్రేణ త్వం చేచ్ఛక్తో భవిష్యసి ౯
తదాఽయం నిహితో హస్తో మస్తకేఽభయదాయకః ।
క ఉవాచ ।
తతో హర్షయుతో దేవో నమస్కృత్య మునిం తదా ౨.౧౩౬.౧౦
జననీమపి దుర్గాం చ శ్రీహరిం హరమేవ చ।
యయౌ యోద్ధుం మూషకం తమారుహ్య స గజాననః ౧౧
అఙ్కుశం పరశుం పాశం కమలం చ చతుర్భుజైః।

దధానో గర్జనేనాశు కమ్పయన్భువనత్రయమ్ ౧౨
ప్రజ్వలంస్తేజసా స్వేన ప్రలయానలసన్నిభః ।
క్షణేన ప్రాప సిన్దూరనగరం స గజాననః ౧౩
ఘూసృణేశ్వరసాన్నిధ్యాత్సిద్ధసిన్దూరవాడకమ్ ।
తత్రస్థః ప్రశశాసాసౌ సిన్దూరో భువనత్రయమ్ ౧౪
తదుత్తరే స్థితో దేవో జగర్జ గర్జయన్దిశః ।
చుక్షుభుః సాగరాః సప్త విశీర్ణా గిరయోఽపి చ ౧౫
శ్రుత్వా నినాదం తస్యాశు సర్వదైత్యాశ్చకమ్పిరే ।
ముమూర్చ్ఛుర్భైరవాః సర్వే కేచిన్మృత్యుముపాయయుః ౧౬
సిన్దూరోఽపి ముమూర్చ్ఛాశు క్షణేన ప్రకృతిం యయౌ ।
ఉవాచ సేవకాన్సర్వాన్కోఽయం గర్జతి దృశ్యతామ్ ౧౭
మూర్చ్ఛా ప్రాప్తా మయా కస్మాద్యచ్ఛబ్దేన పురః కథమ్ ।
స్థాస్యామి తత్పరః స్థాతుం కస్య శక్తిర్భవిష్యతి ౧౮
తతస్తే సేవకా జగ్ముస్తదా బాలసమీపతః ।
తద్రూపం తే నిరీక్ష్యైవ సింహస్య కరిణో యథా ౧౯
బిభ్యుశ్చైవ చకమ్పుశ్చ కేచిద్ధైర్యాత్తమబ్రువన్ ।
కస్య త్వం కుత ఆయాతః కిమర్థం తవ నామ కిమ్ ౨.౧౩౬.౨౦
సిన్దూరో విశ్వసంహారరసికః క్రోధసంయుతః।
శ్రుత్వా తే క్రన్దితం సర్వం కమ్పితం చ ససిన్దురమ్ ౨౧
బాలోఽపి బలవాన్భాసి చతుఃపంచాద్వికోఽపి చ ।
దృశ్యసే సర్వసంహారకారణాయ క్షమః క్షణాత్ ౨౨
ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం ప్రోవాచ స చ తాన్విభుః ।

అహం శివసుతః ఖ్యాతః పరాశరగృహే వసన్ ౨౩

దుష్టసంహారరసికో భక్తపాలనతత్పరః।

నానావతారకుశలో బ్రహ్మాదీనామగోచరః ౨౪

గజాననేతి మే నామ యుద్ధం కర్తుం సమాగతః।

స్వామినం వోఽథ గచ్ఛన్తు తస్మై సర్వం బ్రువన్తు చ ౨౫

తస్మిన్హతే మానసం మే తోషమేష్యతి దుర్జయే।

క ఉవాచ।

తతస్తే నిర్యయుః శీఘ్రం సిన్దూరం ప్రాబ్రువన్వచః ౨౬

దూతా ఊచుః।

వయం శీఘ్రతరం యాతాః పురుష భవదాజ్ఞయా।

కృతాన్తసదృశం తం తు దృష్ట్వా సర్వే చ కమ్పితా ౨౭

తతోఽభవత్ప్రతాపేన తదగ్రే ప్రాబ్రువామ చ।

తతస్తేన సమాఖ్యాతం నిజం సర్వం సమాసతః ౨౮

గజాననేతి నామాస్య శివపుత్రత్వమేవ చ।

దుష్టదైత్యవినాశాయ సాధూనాం పాలనాయ చ ౨౯

సాంప్రతమ్ తు త్వయా సార్ధం యుద్ధాయ సముపాగతః।

స చతుర్వార్షికో బాలో వల్గతే బహువిస్తరమ్ ౨.౧౩౬.30

ఇదానీం స్వస్వభావేన జహి శత్రుం నిజం లఘుం।

తవ తు శ్వాసమాత్రేణ దూరే గచ్ఛేదయం శిశుః 3౧

యస్య తే దర్శనాత్స్వామింశ్చకంపః శివకాదయః।

తస్య తే గణనా కాస్తి బాలకస్యాల్పమేధసః 3౨

క ఉవాచ।

ఏవం దూతవచః శ్రుత్వా సిందూరశ్చిన్తయాతురః।
బభూవ మ్లానతుణ్డశ్చ క్రోధారుణవిలోచనః ౩౩
ఉద్వమన్నయనాద్వహ్నిం ప్రలయానలసన్నిభమ్ ।
ఉవాచ దూతాన్క్రోధేన హర్షేణ చ సమన్వితః ౩౪
స ఉవాచ ।
ఆశ్చర్యం పరమం దూతా భవద్వచసి మేఽభవత ।
సింహేన సహ యోద్ధుం వై మశకః కథమేష్యతి ౩౫
చతుర్వర్షేణ బాలేన యోద్ధవ్యం కిం మయా సహ ।
యూయం తతః కథం భీతా న జానే తత్ర కారణమ్ ౩౬
మయి క్రుద్ధే జగన్నశ్యేత్తత్ర కా గణనాఽస్య హ ।
జగర్జ గర్జయన్వ్యోమ దిశోఽపి విదిశోఽపి చ ౩౭
ధృత్వా శస్త్రాణి చాస్త్రాణి నిర్యయౌ యుద్ధలాలసః।
తత ఊచురమాత్యాస్తం నమస్కృత్యాసురాధిపమ్ ౩౮
సత్సు బలేష్వమాత్యేషు కథం గ్రాసి స్వయం రణమ్ ।
వయం తం హి హనిష్యామః ప్రతాపాత్తవ దైత్యప ౩౯
సమయార్థం మహత్సైన్యం పాల్యతే సోఽయమాగతః ।
ప్రాణాంస్త్యక్ష్యామహే సర్వే తవ హేతోర్మహాప్రభో ౨.౧౩౬.౪౦
అనుజానీహి యాస్యామో హన్తుం బాలం రిపుం తవ ।
సిన్దూర ఉవాచ ।
యామి సర్వే ప్రపశ్యన్తు పౌరుషం మమ సైనికా ౪౧
ఇత్యుక్త్వా ప్రయయౌ శీఘ్రం బాలం హన్తుం సముత్సుకః ।
స ప్రాప క్షణమాత్రేణ యత్ర బాలః స్థితోఽభవత్ ౪౨ (౬౨౧౬)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే బాం సిన్దూరనిర్గమో నామ షట్త్రింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౩౬॥

అధ్యాయ ౧౩౭ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

తం దృష్ట్వా బాలకం ప్రాహ సిన్దూరో మదగర్వితః ।

లజ్జా మే జాయతే మన్ద యుధ్యతో బాలకేన హ ౧

యాహి శీఘ్రం గృహం బాల పిబ మాతుః స్తనం ముదా ।

వృథా మచ్ఛరపాతేన సద్యో మృత్యుముపైష్యసి ౨

పలాయన్తే హి మాం దృష్ట్వా కేశాద్యాస్త్రి దివౌకసః।

మృతే త్వయి తవ స్నేహాత్పితరౌ తే మరిష్యతః ౩

అతో గచ్ఛ న మే స్వాస్యం దర్శయస్వ కిశోరక।

యస్య మే తలఘాతేన బ్రహ్మాణ్డం శతధా భవేత్ ౪

దేవ ఉవాచ ।

సత్యముక్తం త్వయా దుష్ట న చేతసి విచారితమ్ ।

న జ్ఞాతం మమ సామర్థ్యం రూపం వా వివిధం త్వయా ౫

యస్య మే క్రోధదృష్ట్యైవ భ్రష్టాః స్యుః సురనాయకాః ।

స్వేచ్ఛయాఽహం సృజే భావైస్త్రిభిరేవ హరామి చ ౬

విశ్వం చరాచరం నానారూపవాంస్తు యుగే యుగే।

భూమి భారం మహాఘోరం హరామి దుష్టనాశనాత్ ౭

న లఘుర్లఘుతామేతి పరాక్రమయుతోఽపి చేత ।

అణుమాత్రో దహేద్వహ్నిః సకలం నగరం మహత్ ౮

జిజీవిషుశ్చేద్గచ్ఛ త్వం నత్వా మాం నిజమన్దిరమ్।

మానినో నైవ నిఘ్నన్తి నతం చ శరణాగతమ్ ౯
నో చేన్మచ్ఛస్త్రపాతేన స్వర్గలోకం గమిష్యసి।
హతే త్వయి సుఖం యాస్యే త్వయా యత్పీడితం జగత్ ౨.౧౩౭.౧౦
బ్రహ్మణో వరదానేన మా గర్వం కురు దైత్యరాట్।
విపరీతం భవేత్సర్వం విపరీతం యథా పురా ౧౧
స్తమ్భాఽవతీర్ణ నృహనద్ధిరణ్యకశిపుం విభుః।
సుగ్రీవేణ హతో బన్ధూ రామమాశ్రిత్య కాలతః ౧౨
విపరీతా మతిర్జాతా తవాపి కాలయోగతః।
అతిస్థూలో లఘుతరో భాససే మమ సాంప్రతమ్ ౧౩
ధృత్వా ధైర్యం చ లజ్జాం చ యుద్ధం కురు మయా సహ।
క ఉవాచ।
ఏవముక్త్వా దధారాశు విరాడ్రూపం గజాననః ౧౪
బ్రహ్మణ్డాదూర్ధ్వమగమన్మస్తకశ్చరణౌ తథా।
పాతాలాని చ సప్తాని భిత్త్వా యాతౌ శ్రుతీ దిశః ౧౫
పశ్యతి స్మ యదా దైత్యో బాలం తం విశ్వరూపిణమ్।
సహస్రశిరసం దేవం సహస్రాక్షం దివో భువమ్ ౧౬
సహస్రపాదం వ్యాప్యాశు స్థితం వ్యాప్య దిశో దశ।
దివ్యామ్బరం దివ్యగన్ధం దివ్యాలంకారభూషితమ్ ౧౭
అసంఖ్యసూర్యసదృశమసంఖ్యరూపిణం విభుమ్।
ఏవం దృష్ట్వా విరాడ్రూపం చకమ్పే దైత్యమానసమ్ ౧౮
ధృత్వా ధైర్యం పునర్దైత్యో యయౌ దేవస్య సన్నిధౌ।
జగర్జ గర్జయన్వ్యోమ దిశోఽపి విదిశోఽపి చ ౧౯

ఉద్యమ్య ఖడ్గం సహసా దేవం హన్తుమియేష సః ।
యయౌ తత్పురతః క్రోధాత్పతంగో జ్వలనం యథా ౨.౧౩౭.౨౦
దేవ ఉవాచ ।
నాయం మూఢో విజానీతే స్వరూపం మమ దుర్లభమ్ ।
అహమేవ విమోక్ష్యామీత్యుక్త్వా కణ్ఠే దధార తమ్ ౨౧
మమర్ద సిన్దురం తం స కరాభ్యాం బలవత్తరమ్ ।
తతస్తదసృజాంగాని విలిలిమ్పారుణేన స జః౨౨
తతః సిన్దూరవదనసిన్దూరప్రియ ఏవ చ।
అభవజ్జగతీఖ్యాతో భక్తకామప్రపూరకః౨౩
సిన్దూరే నిహతే దేవా ముదా పుష్పాణ్యవాకిరన్ ।
అవాద్యఞ్యవాద్యాని ననృతుశ్చాప్సరోగణాః ౨౪
ఆయయుస్తత్ర మునయో వసిష్ఠప్రముఖాః సురాః ।
బ్రహ్మాద్యాః సకలాః శక్రపురోగా వస్తుపాణయః ౨౫
జయశబ్దైర్నమః శబ్దైః పూరయన్తో దిశో దశ ।
తతః సర్వే భూమిపాలా యయుస్తత్ర ముదాన్వితాః ౨౬
షోడశైరుపచారైస్తమానర్చుః పరమేశ్వరమ్ ।
గజాననం చతుర్బాహుం సర్వాభరణభూషితమ్ ౨౭
దివ్యామ్బరం దివ్యగన్ధమాఖువాహనమీశ్వరమ్ ।
ప్రార్థయామాసురిన్ద్రాద్యాః స్తోతుం త్వాం న హి శక్నుమః ౨౮
యత్ర కుణ్ఠాశ్చతుర్వేదా బ్రహ్మాద్యాశ్చ మునీశ్వరాః ।
త్వం కర్తా కారణం కార్యం రక్షకః పోషకోఽపి చ ౨౯
సంహర్తా మోహనశ్చాస్య విశ్వస్య జ్ఞానదః క్వచిత్ ।

సరితః సాగరా వృక్షాః పర్వతాః పశవోఽఖిలాః ౨.౧౩౭.౩౦

వాయురాకాశ పృథివీ వహ్నిర్వారి త్వమేవ చ।

బ్రహ్మా విష్ణుః శివః శక్రో మరుతో మునయోఽపి చ ౩౧

గన్ధర్వాశ్చారణాః సిద్ధా యక్షరాక్షసపన్నగా।

అప్సరఃకిన్నరా దేవ త్వమేవ స చరాచరమ్ ౩౨

వయం ధన్యాయతో దృష్టః ప్రత్యక్షం మోక్షసాధనః ।

సిన్దూరే తు హతే దేవ సుఖం ప్రాప్తాః సురోత్తమాః ౩౩

రాజానో మునయో లోకాః స్వస్వకార్యే ముదారతాః ।

భవిష్యన్తి స్వధాస్వాహావషట్కారాశ్రితాః క్రియాః ౩౪

నానావతారైః కురుషే పాలనం త్వం విశేషతః।

దుష్టానాం నాశనం సద్యో భక్తానాం కామపూరకః ౩౫

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా సురాస్తం తు వ్యదధుః సర్వ ఏవ తే ।

ప్రాసాదం రమ్యశిఖరం స్థాపయిత్వా గజాననమ్ ౩౬

యస్య దర్శనమాత్రేణ ముచ్యతే పాతకాజ్జనః ।

కులాని తారయేత్సప్త స్మరణాదస్య మానవః ౩౭

పూజయిత్వా ప్రణమ్యైనం పరితృప్తిం యయుః సురాః ।

తతస్తం మునయః సర్వే పుపూజుః పరమాదరాత్ ౩౮

సిన్దూరహేతి నామాస్య చక్రుః సిన్దూరనాశనాత్ ।।

అతిసంతుష్టమనసో నత్వా జగ్మః స్వమాశ్రమమ్ ౩౯

తతః సర్వే మునివరా నత్వా దేవం సభక్తితః ।

పుపూజుః పరమాత్మానం నానాద్రవ్యైరనేకశః ౨.౧౩౭.౪౦

రాజసదనమితి తే క్షేత్రం ఖ్యాతిముపైష్యతి ।

వరేణ్యస్తం విలోక్యైవ నిజపుత్రమబుధ్యత ౪౧

యతో రాజ్ఞాం పదాన్యాశు హత్వా దైత్యం సుదారుణమ్ ।

దత్తాని భవతా నాథ సిన్దూరం లోకకణ్టకమ్ ౪౨

దైత్యవిమర్దన ఇతి నామ ఖ్యాతిముపైష్యతి ।

పుపూజ తనయం స్నేహాత్తదా దృష్టపరాక్రమమ్ ౪౩

ముమోచ స్నేహజం చాశ్రు న శశాక ప్రభాషితుమ్ ।

అతిగద్గదకణ్ఠత్వాద్రురోద భృశదుఃఖితః ౪౪

వరేణ్య ఉవాచ ।

మూఢభావేన సంత్యక్తో విఘ్నభీతేన పాపినా ।

యం త్వాం పూజయితుం యాతా బ్రహ్మశక్రపురోగమాః ౪౫

అనన్తకోటిబ్రహ్మాణ్డనాయకం త్వాం న విద్మహే ।

కామధేనుం నిధింకల్పవృక్షం మూఢో యథా త్యజేత్ ౪౬

మాయయా మోహితస్తేఽహమత్యజం త్వాం తథా గృహాత్ ।

క ఉవాచ ।

ఇతి తచ్చ్వచమాకర్ణ్య కృపయా పరమేశ్వరః ౪౭

ఆలిలింగ వరేణ్యం తం చతుర్బాహుభిరాదరాత్ ।

ఉవాచ పరయా భక్త్యా వరేణ్యనృపతిం విభుః ౪౮

దేవ ఉవాచ ।

పురాకల్పే మహారణ్యే తపస్తప్తం సుదారుణమ్ ।

ఉభాభ్యాం పక్వపర్ణాని భక్షయిత్వా వటస్య హ ౪౯

దివ్యవర్షసహస్రేణ ప్రసన్నోఽహం తదాఽభవమ్ ।

భవద్వాక్యం హి వృతః పుత్రో న మోక్షో మూఢభావతః ౨.౧౩౭.౫౦
సోఽహం పుత్రత్వమాపన్నో భూభారహరణాయ చ ।
సిన్దూరస్య వధం కర్తుం సాధూనాం పాలనం తథా ౫౧
అన్యథా న శరీరం మే నిరాకారస్య సాక్షిణః ।
వచనం తు కృతం సత్యం త్రైలోక్యస్యాపి తోషణమ్ ౫౨
యాస్యేఽధునా నిజం ధామ న త్వం శోకే మనః కృథాః ।
వరేణ్య ఉవాచ ।
సంసారే బహుదుఃఖాని దృష్టాని దుఃసహాని చ ౫౩
ఇదానీం మోక్షమార్గం మే కృపయా దిశ దుఃఖహన్ ।
సాక్షాత్కారే కథం బన్ధస్తవ స్యాద్ద్విరదానన ౫౪
యేనోపదేశేన ముక్తిం యాస్యామి తద్వదస్వ మే ।
యోగం తం యేన సంత్యక్షే కామం క్రోధం మృతేర్భయమ్ ౫౫
క ఉవాచ ।
ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం కృపయా స గజాననః ।
ఉపవేశ్య స్వాసనే తం హస్తం శిరసి చాదధత్ ౫౬
గణేశగీతాం తస్మై స ఉపదేష్టుం ప్రచక్రమే ।
నిరస్య సర్వసందేహాన్విశ్వరూపం ప్రదర్శ్య చ ౫౭
గీతాసారం స యుద్ధ్వైవః గణేశస్యోపదేశతః ।
స్థాప్య రాజ్యమమాత్యేషు తపసే వనమాయయౌ ౫౮
అతివైరాగ్యసంయుక్తో దధ్యౌ తం చ గజాననమ్ ।
ఆవర్తయత్సదా గీతామనన్యవిషయకృతీ ౫౯
యథా జలం జలే క్షిప్తం జలమేవ హి జాయతే ।

తథా తద్ధ్యానతః సోఽపి తన్మయత్వముపాయయౌ ౭.౧౩౭.౬౦

మునిరువాచ ।

చతురానన దేవేశ కృపయా పరయా వద ।

గీతాం తాం తు గణేశస్య సర్వాజ్ఞానవినాశనీమ్ ౬౧ (౬౨౭౭)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే వరేణ్యోపదేశో నామ
సప్తత్రింశదధికశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౩౭॥

అధ్యాయ ౧౩౮ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

ఏవమేవ పురా పృష్టః శౌనకేన మహాత్మనా ।

స సూతః కథయామాస గీతాం వ్యాసముఖాచ్ఛ్రుతామ్ ౧

సూత ఉవాచ ।

అష్టాదశపురాణోక్తమమృతం ప్రాశితం మయా ।

తతోఽతిరసవత్పాతుమిచ్ఛామ్యమృతముత్తమమ్ ౨

యేనామృతమయో భూత్వా పుమాన్బ్రహ్మామృతం యతః ।

యోగామృతం మహాభాగ తన్మే కరుణయా వద ౩

వ్యాస ఉవాచ ।

అథ గీతాం ప్రవక్ష్యామి యోగమార్గప్రకాశినీమ్ ।

నియుక్తా పృచ్ఛతే సూత రాజ్ఞే గజముఖేన యా ౪

వరేణ్య ఉవాచ ।

విఘ్నేశ్వర మహాబాహో సర్వవిద్యావిశారద ।

సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞ యోగం మే వక్తుమర్హసి ౫

గజానన ఉవాచ ।

సమ్యగ్వ్యవసితా రాజన్మతిస్తేఽనుగ్రహాన్మమ ।

శృణు గీతాం ప్రవక్ష్యామి యోగామృతమయీం నృప ౬

న యోగం యోగమిత్యాహుర్యోగో యోగో న చ శ్రియః ।

న యోగో విషయైర్యోగో న చ మాత్రాదిభిస్తథా ౭

యోగో యః పితృమాత్రాదేర్న స యోగో నరాధిప।

యో యోగో బన్ధుపుత్రాదేర్యశ్చాష్ట భూతిభిః సహ ౮

న స యోగః స్త్రియా యోగో జగదుద్భూతరూపయా।

రాజ్యయోగశ్చ నో యోగో న యోగో గజవాజిభిః ౯

యోగో నేన్ద్రపదస్యాపి యోగో యోగార్థినః ప్రియః ।

యోగో యః సత్యలోకస్య న స యోగో మతో మమ ౨.౧౩౮.౧౦

శైవస్య యోగో నో యోగో వైష్ణవస్య పదస్య చ ।

న యోగో భూప సూర్యత్వం చన్ద్రత్వం న కుబేరతా ౧౧

నానిలత్వం నానలత్వం నామరత్వం న కాలతా ।

వారుణ్యం న నైరృత్యం యోగో న సార్వభౌమతా ౧౨

యోగం నానావిధం భూప యుఞ్జన్తి జ్ఞానినస్తు తమ్ ।

భవన్తి వితృషా లోకే జితాహారా విరేతసః ౧౩

పానయన్త్యఖిలాల్లోకాన్వశీకృతజగత్త్రయాః ।

కరుణాపూర్ణహృదయా బోధయన్తి చ కాంశ్చన ౧౪

జీవన్ముక్తా హృదే మగ్నాః పరమానన్దరూపిణి ।

నిమీల్యాక్షిణి పశ్యన్తః పరం బ్రహ్మ హృది స్థితమ్ ౧౫

ధ్యాయన్తః పరమం బ్రహ్మ చిత్తే యోగవశీకృతమ్।

భూతాని స్వాత్మనా తుల్యం సర్వాణి గణయన్తి తే ౧౬

యేన కేనచిదాచ్ఛిన్నా యేన కేన చిదాహతాః ।

యేన కేన చిదాకృష్టా యేన కేనాచిదాశితాః ౧౭

కరుణాపూర్ణహృదయా భ్రమన్తి ధరణీతలే ।

అనుగ్రహాయ భూతానాం జితక్రోధా జితేన్ద్రియాః ౧౮

దేహమాత్రభృతో భూప సమలోష్టాశ్మకాంచనా ।

ఏతాదృశా మహాభాగాః స్యుశ్చక్షుర్గోచరాః ప్రియ౧౯

తమిదానీమహం వక్ష్యే శృణు యోగమనుత్తమమ్ ।

శ్రుత్వా యం ముచ్యతే జన్తుః పాపేభ్యో భవసాగరాత్ ౨.౧౩౮.౨౦

శివే విష్ణౌ చ శక్తౌ చ సూర్యే మయి నరాధిప ।

యాఽభేదబుద్ధిర్యోగః స సమ్యగ్యోగో మతో మమ ౨౧

అహమేవ జగద్యస్మాత్సృజామి పాలయామి చ ।

కృత్వా నానావిధం వేషం సంహరామి స్వలీలయా ౨౨

అహమేవ మహావిష్ణురహమేవ సదాశివః ।

అహమేవ మహాశక్తిరహమేవార్యమా ప్రియ ౨౩

అహమేకో నృణాం నాథో జాతః పంచవిధః పురా ।

అజ్ఞానాన్మాం న జానన్తి జగత్కారణకారణమ్ ౨౪

మత్తోఽగ్నిరాపో ధరణీ మత్త ఆకాశమారుతౌ ।

బ్రహ్మా విష్ణుశ్చ రుద్రశ్చ లోకపాలా దిశో దశ ౨౫

వసవో మనవో గావో మునయః పశవోఽపి చ ।

సరితః సాగరా యక్షా వృక్షాః పక్షిగణా అపి ౨౬

తథైకవింశతిస్వర్గా నాగాః సప్తవనాని చ ।

మనుష్యాః పర్వతాః సాధ్యాః సిద్ధా రక్షోగణాస్తథా ౨౭

అహం సాక్షీ జగచ్చక్షురలిప్తః సర్వకర్మభిః ।

అవికారోఽప్రమేయోఽహమవ్యక్తో విశ్వగోఽవ్యయః ౨౮

అహమేవ పరం బ్రహ్మావ్యయానన్దాత్మకం నృప ।

మోహయత్యఖిలాన్మాయా శ్రేష్ఠాన్మన నరానమూన్ ౨౯

సర్వదా షడ్రవికారేషు తాని యం యోజయేద్భృశమ్।

హిత్వాజాపటలం జన్తురనేకైర్జన్మభిః శనైః ౨.౧౩౮.౩౦

విరజ్య విన్దతి బ్రహ్మ విషయేషు సుబోధతః ।

అచ్ఛేద్యం శస్త్రసజఘాతైరదాహ్యమనలేన చ ౩౧

అక్లేద్యం ప చ వన్తైరశోష్యం మారుతేన చ ।

అవధ్యం వధ్యమానేఽపి శరీరేఽస్మిన్నరాధిప ౩౨

యామిమాం పుష్పితాం వాచం ప్రశంసన్తి శ్రుతీరితామ్ ।

త్రయీవాదరతా మూఢాస్తతోఽన్యన్మన్వతోఽపి న ౩౩

కుర్వన్తి సతతం కర్మ జన్మమృత్యుఫలప్రదమ్ ।

స్వర్గైశ్వర్యరతా ధ్వస్తచేతనా భోగబుద్ధయః ౩౪

సంపాదయన్తి తే భూయః స్వాత్మనా నిజబన్ధనమ్ ।

సంసారచక్రం యుంజన్తి జడాః కర్మపరా నరాః ౩౫

యస్య యద్విహితం కర్మ తత్కర్తవ్యం మదర్పణమ్ ।

తతోఽస్య కర్మబీజానాముచ్ఛిన్నాః స్యుర్మహాంకురాః ౩౬

చిత్తశుద్ధిశ్చ మహతీ విజ్ఞానసాధకా భవేత్ ।

విజ్ఞానే న హి విజ్ఞాతం పరం బ్రహ్మ మునీశ్వరైః ౩౭

తస్మాత్కర్మాణి కుర్వీత బుద్ధియుక్తో నరాధిప ।

న త్వకర్మా భవేత్కోఽపి స్వధర్మత్యాగవాంస్తథా ౩౮
జహాతి యది కర్మాణి తతః సిద్ధిం న విన్దతి ।
ఆదౌ జ్ఞానే నాధికారః కర్మణ్యేవ స యుజ్యతే ౩౯
కర్మణా శుద్ధహృదయోఽభేదబుద్ధిముపైష్యతి ।
స చ యోగ: సమాఖ్యాతోఽమృతత్వాయ హి కల్పతే ౨.౧౩౮.౪౦
యోగమన్యం ప్రవక్ష్యామి శృణు భూప తముత్తమమ్ ।
పశౌ పుత్రే తథా మిత్రే శత్రౌ బన్ధౌ సుహృజ్జనే ౪౧
బహిర్దృష్ట్యా చ సమయా హృత్స్థయా లోకయేత్పుమాన్ ।
సుఖే దుఃఖే తథామర్షే హర్షే భీతౌ సమో భవేత్ ౪౨
రోగాప్తౌ చైవ భోగాప్తౌ జయే వా విజయేఽపి చ ।
శ్రియోఽయోగే చ యోగే చ లాభాలాభే మృతావపి ౪౩
సమో మాం వస్తుజాతేషు పశ్యన్నన్తర్బహిస్థితమ్।
సూర్యే సోమే జలే వహ్నౌ శివే శక్తౌ తథాఽనిలే ౪౪
ద్విజే హృదే మహానద్యాం తీర్థే క్షేత్రేఽఘనాశిని।
విష్ణౌ చ సర్వదేవేషు తథా యక్షోరగేషు చ ౪౫
గన్ధర్వేషు మనుష్యేషు తథా తిర్యగ్భవేషు చ।
సతతం మాం హి యః పశ్యేత్సోఽయం యోగవిదుచ్యతే ౪౬
సంపరీహృత్య స్వార్థేభ్య ఇన్ద్రియాణి వివేకతః ।
సర్వత్ర సమతాబుద్ధిః స యోగో భూప మే మతః ౪౭
ఆత్మనాత్మవివేకేన యా బుద్ధిర్దైవయోగతః ।
స్వధర్మాసక్తచిత్తస్య తద్యోగో యోగ ఉచ్యతే ౪౮
ధర్మాధర్మౌ జహాతీహ తథా త్యక్త ఉభావపి ।

అతో యోగాయ యుఞ్జీత యోగో వైధేషు కౌశలమ్ ౪౯

ధర్మాధర్మఫలే త్యక్త్వా మనీషీ విజితేన్ద్రియః।

జన్మబన్ధవినిర్ముక్తః స్థానం సంయాత్యనామయమ్ ౨.౧౩౮.౫౦

యదా హ్యజ్ఞానకాలుష్యం జన్తోర్బుద్ధిః క్రమిష్యతి ।

తదాఽసౌ యాతి వైరాగ్యం వేదవాక్యాదిషు క్రమాత ౫౧

త్రయీవిప్రతిపన్నస్య స్థాణుత్వం యాస్యతే యదా।

పరాత్మన్యచలా బుద్ధిస్తదా స యోగమాప్నుయాత్ ౫౨

మానసానఖిలాన్కామాన్యదా ధీమాంస్త్యజేత్త్రిప్రియ ।

స్వాత్మని స్వేన సంతుష్టః స్థిరబుద్ధిస్తదోచ్యతే ౫౩

వితృష్ణః సర్వసౌఖ్యేషు నోద్విగ్నో దుఃఖసంగమే ।

గతసాధ్వసరుద్రాగః స్థిరబుద్ధిస్తదోచ్యతే ౫౪

యథాఽయం కమఠోఽఙ్గాని సంకోచయతి సర్వతః ।

విషయేభ్యస్తథా ఖాని సంకర్షేద్యోగతత్పరః ౫౫

వ్యావర్తన్తేఽస్య విషయాస్త్యక్తాహారస్య వర్ష్మిణః।

వినా రాగం చ రాగోఽపి దృష్ట్వా బ్రహ్మ వినశ్యతి ౫౬

విపశ్చిద్యతతే భూప స్థితిమాస్థాయ యోగినః ।

మన్థయిత్వేన్ద్రియాణ్యస్య హరన్తి బలతో మనః ౫౭

యుక్తస్తాని వశే కృత్వా సర్వదా మత్పరో భవేత ।

సంయతానీన్ద్రియాణీహ యస్య స కృతధీమతః ౫౮

చిన్తయానస్య విషయాన్సంగస్తేషూపజాయతే।

కామః సంవర్ధతే తస్మాత్తతః క్రోధోఽభివర్ద్ధతే ౫౯

క్రోధాదజ్ఞానసంభూతిర్విభ్రమస్తు తతః స్మృతేః ।

భ్రంశాత్స్మృతేర్మతేర్ధ్వంసస్తద్ధ్వంసాత్సోఽపి నశ్యతి ౨.౧౩౮.౬౦

వినా ద్వేషం చ రాగం చ గోచరాన్యస్తు ఖైశ్చరేత్ ।

స్వాధీనహృదయో వశ్యైః సంతోషం స సమృచ్ఛతి ౬౧

త్రివిధస్యాపి దుఃఖస్య సంతోషే క్షేపణం భవేత్ ।

ప్రజ్ఞయా సంస్థితశ్చాయం ప్రసన్నహృదయో భవేత్ ౬౨

వినా ప్రసాదం న మతిర్వినా మత్యా న భావనా ।

వినా తాం న శమో భూప వినా తేన కుతః సుఖమ్ ౬౩

ఇన్ద్రియాశ్వాన్విచరతో విషయాననువర్తతే।

యన్మనస్తన్మతిం హన్యాదశ్వ నావం మరుద్యథా ౬౪

యా రాత్రిః సర్వభూతానాం తస్యాం నిద్రాతి నైవ సః ।

న స్వపన్తీహ తే యత్ర సా రాత్రిస్తస్య భూమిప ౬౫

సరితాం పతిమాయాన్తి వనాని సర్వతో యథా ।

ఆయాన్తి తం తథా కామాః స నా శాన్తిం సదా లభేత్ ౬౬

అతస్తానీహ సంరుద్ధ్య సర్వతః ఖాని మానవః ।

స్వస్వార్థేభ్యః ప్రధావన్తి బుద్ధిరస్య స్థిరా తదా ౬౭

మమతాఽహంకృతీ త్యక్త్వా సర్వాన్కామాంశ్చ యస్త్యజేత్ ।

నిత్యం జ్ఞానరతో భూయాజ్జ్ఞానాన్ముక్తిం ప్రయాస్యతి ౬౮

ఏనాం బ్రహ్మధియం భూప యో విజానాతి దైవతః ।

తురీయావస్థాం ప్రాప్యాపి శీలాన్ముక్తిం స ఋచ్ఛతి౬౯ (౬౩౪౬)

ఓంతతత్సదితి శ్రీమద్ గణేశగీతాసూపనిషదర్థగర్భాసు యోగామృతార్థం శాస్త్రే శ్రీమదాది శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖండే బాలచరితే శ్రీగజాననవరేణ్యసంవాదే 'సాంఖ్యయోగసారార్థం' యోగోనామ ప్రథమోధ్యాయ ॥౧॥

॥౧౩౮॥

అధ్యాయ ౧౩౯ ప్రారంభ :-

వరేణ్య ఉవాచ ।

జ్ఞాననిష్ఠా కర్మనిష్ఠా ద్వయం ప్రోక్తం త్వయా విభో ।

అవధార్య వదైకం మే నిశ్రేయసకరం ను కిమ్ ౧

గజానన ఉవాచ ।

అస్మింశ్చరాచరే స్థిత్యౌ పురోక్తే ద్వే మయా ప్రియ ।

సాంఖ్యానాం బుద్ధియోగేన వైధయోగేన కర్మణామ్ ౨

అనారభ్భేణ వైధానాం నిష్క్రియః పురుషో భవేత్ ।

న సిద్ధిం యాతి సంత్యాగాత్కేవలాత్కర్మణాన్ నృప ౩

కదాచిదక్రియః కోఽపి క్షణం నైవావతిష్ఠతే ।

అస్వతన్త్రః ప్రకృతిజైర్గుణైః కర్మ చ కార్యతే ౪

కర్మకారీన్ద్రియగ్రామం నియమ్యాస్తే స్మరన్పుమాన్ ।

తద్గోచరాన్మన్దచిత్తో ధిగాచారః స భణ్యతే ౫

తద్గ్రామం సంనియమ్యాదౌ మనసా కర్మ చారభేత్ ।

ఇన్ద్రియైః కర్మయోగం యో వితృష్ణః స పరో నృప ౬

అకర్మణః శ్రేష్ఠతమం కర్మానీచ్ఛాకృతం తు యత్ ।

వర్ష్మణః స్థితిరప్యస్యాకర్మణో నైవ సేత్స్యతి ౭

అసమర్ప్య నిబధ్యన్తే కర్మ తేన జనా మయి ।

కుర్వీత సతతం కర్మాంనాశోఽసంగో మదర్పణమ్ ౮

మదర్థం యాని కర్మాణి తాని బధ్నన్తి న క్వచిత్ ।

సవాసనమిదం కర్మ బధ్నాతి దేహినం బలాత్ ౯

వర్ణాన్సృష్ట్వాఽవదం చాహం సయజ్ఞాంస్తాన్పురా ప్రియ ।
యజ్ఞేన బుధ్యతామేష కామదః కల్పవృక్షవత్ ౨.౧౩౮.౧౦
సురాంశ్చానేన ప్రీణధ్వం సురాస్తే ప్రీణయన్తు నః ।
లభధ్వం పరమం స్థానన్యోన్యప్రీణనాత్స్థిరమ్ ౧౧
ఇష్టా దేవాః ప్రదాస్యన్తి భోగానిష్టాన్సుతర్పితాః।
తైర్దత్తాంస్తాన్నర
స్తేభ్యోఽదత్త్వా భుంక్తే స తస్కరః ౧౨
హుతావశిష్ట భోక్తారో ముక్తాః స్యుః సర్వపాతకైః ।
అదన్త్యేనో మహాపాపా ఆత్మహేతోః పచన్తి యే ౧౩
ఊర్జా భవన్తి భూతాని దేవాదన్నస్య సంభవః ।
యజ్ఞాంచ్చ దేవసంభూతిస్తదుత్పత్తిశ్చ వైధతః ౧౪
బ్రహ్మణో వైధముత్పన్నం మత్తో బ్రహ్మసముద్భవః ।
అతో యజ్ఞే చ విశ్వస్మిన్స్థితం మాం విద్ధి భూమిప ౧౫
సంసృతీనాం మహాచక్రం క్రామితవ్యం విచక్షణైః ।
స ముదా ప్రాణితి భూపేన్ద్రియక్రీడోఽధమో జన: ౧౬
అన్తరాత్మని యః ప్రీత ఆత్మారామోఽఖిలప్రియః ।
ఆత్మతృప్తో నరో యః స్యాత్తస్యార్థో నైవ విద్యతే ౧౭
కార్యాకార్యకృతీనాం స నైవాప్నోతి శుభాశుభే।
కించిదస్య న సాధ్యం స్యాత్సర్వజన్తుషు సర్వదా ౧౮
అతోఽసక్తనయా భూప కర్తవ్యం కర్మ జన్తుభిః ।
సక్తోఽగతిమవాప్నోతి మామవాప్నోతి తాదృశః ౧౯
పరమాం సిద్ధిమాపన్నాః పురా రాజర్షయో ద్విజాః ।

సంగ్రహాయ హి లోకానాం తాదృశం కర్మ చారభేత్ ౨.౧౩౮.౨౦

శ్రేయాన్యత్కురుతే కర్మ తత్కరోత్యఖిలో జనః।

మనుతే యత్ప్రమాణం స తదేవానుసరత్యసౌ ౨౧

విష్టపే మే న సాధ్యోఽస్తి కశ్చిదర్థో నరాధిప।

అనాలబ్ధశ్చ లబ్ధవ్యః కుర్వే కర్మ తథాప్యహమ్ ౨౨

న కుర్వేఽహం యదా కర్మ స్వతన్త్రోఽలసభావితః।

కరిష్యన్తి మమ ధ్యానం సర్వే వర్ణా మహామతే ౨౩

భవిష్యన్తి తతో లోకా ఉచ్ఛిన్నాః సంప్రదాయినః।

హన్తా స్యామస్య లోకస్య విధాతా సంకరస్య చ ౨౪

కామినో హి సదా కామైరజ్ఞానాత్కర్మకారిణః।

లోకానాం సంగ్రహాయైతద్విద్వాన్కుర్యాదసక్తధీః ౨౫

విభిన్నత్వమతిం జహ్యాదజ్ఞానాం కర్మచారిణామ్।

యోగయుక్తః సర్వకర్మాణ్యర్పయేన్మయి కర్మకృత ౨౬
అవిద్యాగుణసాచివ్యాత్కుర్వకర్మాణ్యతన్ద్రితః।

అహంకారాన్మన్దబుద్ధిరహం కర్తేతి యోఽబ్రవీత్ ౨౭

యస్తు వేత్త్యాత్మనస్తత్త్వం విభాగాద్ గుణకర్మణోః।

కరణం విషయే వృత్తమితి మత్వా న సజ్జతే ౨౮

కువన్తి సఫలం కర్మ గుణైస్త్రిభిర్విమోహితాః।

అవిశ్వజ్ఞాస్వాత్మద్రుహో విశ్వవిన్నైవ లజఘయేత ౨౯

నిత్యం నైమిత్తికం తస్మాన్మయి కర్మార్పయేద్బుధః।

త్యక్త్వాఽహంమమతాబుద్ధిం పరాం గతిమవాప్నుయాత్ ౨.౧౩౮.౩౦

అనీర్ష్యన్తో యే మయోక్తమిదం శుభమ్।

అనుతిష్ఠన్తి యే సర్వే ముక్తాస్తేఽఖిలకర్మభిః ౩౧

యే చైవ నానుతిష్ఠన్తి అశుభా హతచేతసః ।
ఈర్ష్యమాణాన్మహామూఢాన్నష్టాంస్తాన్విద్ధి మే రిపూన్ ౩౨
తుల్యం ప్రకృత్యా కురుతే కర్మ యజ్జ్ఞానవానపి ।
అనుయాతి చ తామేవ గ్రహస్తత్ర ముధా మతః ౩౩
కామశ్చైవ తథా క్రోధః ఖానామర్థేషు జాయతే।
నైతయోర్వశ్యతాం యాయాదస్య విధ్వంసకౌ యతః ౩౪
శస్తోఽగుణో నిజో ధర్మః సాంగదాన్యస్య ధర్మతః ।
నిజే తస్మిన్మృతిః శ్రేయః పరత్ర భయదః పరః ౩౫
వరేణ్య ఉవాచ ।
పుమాన్యత్కురుతే పాపం స హి కేన నియుజ్యతే ।
అకాంక్షన్నపి హేరమ్బ ప్రేరితః ప్రబలాదివ ౩౬
శ్రీగజానన ఉవాచ ।
కామక్రోధౌ మహాపాపౌ గుణద్వయసముద్భవౌ ।
నయన్తౌ వశ్యతాం లోకాన్విద్ధ్యేతౌ ద్వేషిణౌ వరౌ ౩౭
ఆవృణోతి యథా మాయా జగద్వాష్పో జలం యథా ।
వర్షామేఘో యథా భానుం తద్వత్కామోఽఖిలాంశ్చ రుట్ ౩౮
ప్రతిపత్తిమతో జ్ఞాన ఛాదితం సతతం ద్విషా ।
ఇచ్ఛాత్మకేన తరసా దుష్పూరేణ చ శుష్మిణా ౩౯
ఆశ్రిత్య బుద్ధిమనసీ ఇన్ద్రియాణి స తిష్ఠతి ।
తైరేవాచ్ఛాదితప్రజ్ఞో జ్ఞానినం మోహయత్యసౌ ౨.౧౩౯.౪౦
తస్మాన్నియమ్య తాన్యాదౌ సమనాంసి నరో జయేత్ ।
జ్ఞానవిజ్ఞానయోః శాన్తికరం పాపం మనోభవమ్ ౪౧

అంతస్తాని పరాణ్యాహుస్తేభ్యశ్చ పరమం మనః ।

తతోఽపి హి పరా బుద్ధిరాత్మా బుద్ధేః పరో మతః ౪౨

బుద్ధ్వైవమాత్మనాత్మానం సంస్తభ్యాత్మానమాత్మనా ।

హత్వా శత్రుం కామరూపం పరం పదమవాప్నుయాత్ ౪౩ (౬౩౮౯)

ఓంతత్సదితి శ్రీమద్గణేశగీతాసూపనిషదర్థగర్భాసు యోగామృతార్థ శాస్త్రే శ్రీమదాది శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖణ్డే బాలచరితే శ్రీగజాననవరేణ్యసంవాదే 'కర్మయోగో' నామ ద్వితీయోధ్యాయః ॥౧॥౧౩౯॥

అధ్యాయ ౧౪౦ ప్రారంభ :-

శ్రీగజానన ఉవాచ ।

పురా సర్గాదిసమయే త్రైగుణ్యం త్రితనూరహమ్ ।

నిర్మాయ చైనమవదం విష్ణవే యోగముత్తమమ్ ౧

అర్యమ్ణే సోఽబ్రవీత్సోఽపి మనవే నిజసూనవే ।

తతః పరమ్పరాయాతం విదురేనం మహర్షయః ౨

కాలేన బహునా చాయం నష్టః స్యాచ్చరమే యుగే।

అశ్రద్ధేయో హ్యవిశ్వాస్యో విగీతవ్యశ్చ భూమిప ౩

ఏనం పురాభవం యోగం శ్రుతవానసి మన్ముఖాత్ ।

గుహయాద్గుహయతమం వేదహరస్యం పరమం శుభమ్ ౪

వరేణ్య ఉవాచ ।

సాంప్రతం చావతీర్ణోఽసి గర్భతస్త్వం గజానన ।

ప్రోక్తవాన్కథమేనం త్వం విష్ణవే యోగముత్తమమ ౫

శ్రీగజానన ఉవాచ।

అనేకాని చ తే జన్మాన్యతీతాని మమాపి చ।

సంస్మరే తాని సర్వాణి న స్మృతిస్తవ వర్తతే ౬

మత్త ఏవ మహాబాహో జాతా విష్ణ్వాదయః సురాః ।
మయ్యేవ చ లయం యాన్తి ప్రలయేషు యుగే యుగే ౭
అహమేవ పరో బ్రహ్మ మహారుద్రోఽహమేవ చ ।
అహమేవ జగత్సర్వం స్థావరం జంగమం చ యత్ ౮
అజోఽవ్యయోఽహం భూతాత్మాఽనాదిరీశ్వర ఏవ చ ।
ఆస్థాయ త్రిగుణాం మాయాం భవామి బహుయోనిషు ౯
అధర్మోపచయో ధర్మాపచయో హి యదా భవేత్ ।
సాధూన్సంరక్షితుం దుష్టాంస్తదాత్తుం సంభవామ్యహమ్ ౨.౧౪౦.౧౦
ఉచ్ఛిద్యాధర్మనిచయం ధర్మసంస్థాపయామ్యహమ్ ।
హన్మి దుష్టాంశ్చ దైత్యాంశ్చ నానాలీలాకరో ముదా ౧౧
వర్ణాశ్రమాన్మునీన్సాధూన్పాలయే బహురూపధృక్ ।
ఏవం యో వేత్తి సంభూతీమ్మమ దివ్యాం యుగే యుగే ౧౨
తత్తత్కర్మ చ వీర్యం చ మమ రూపం సమాసతః ।
త్యక్త్వాహం మమతాబుద్ధిం న పునర్భూః స జాయతే ౧౩
నిరీహా నిర్భయారోషా మత్పరా మద్వ్యపాశ్రయాః ।
విజ్ఞాన తపసా శుద్ధా అనేకే మాముపాగతాః ౧౪
యేన యేన హి భావేన సంసేవన్తే నరోత్తమాః ।
తథా తథా ఫలం తేభ్యః ప్రయచ్ఛామ్యవ్యయః స్ఫుటమ్ ౧౫
జనాః స్యురితరే రాజన్మమ మార్గానుయాయినః ।
తథైవ వ్యవహారం తే స్వేషు చాన్యేషు కుర్వతే ౧౬
కుర్వన్తి దేవతాప్రీతిం వాఞ్ఛన్తః కర్మణాం ఫలమ్ ।
ప్రాప్నువన్తీహ తే లోకే శీఘ్రం సిద్ధిం హి కర్మజామ్ ౧౭

చత్వారో హి మయా వర్ణా రజఃసత్త్వతమోంశతః ।
కర్మాంశతశ్చ సంసృష్టా మృత్యులోకే మయా నృప ౧౮
కర్తారమపి మాం తేషామకర్తారం విదుర్బుధాః ।
అనాదిమీశ్వరం నిత్యమలిప్తం కర్మజైర్గుణైః ౧౯
నిరీహం యోఽభిజానాతి కర్మ బధ్నాతి నైవ తమ్।
చక్రుః కర్మాణి బుద్ధ్వైవం పూర్వం పూర్వం ముముక్షవః ౨.౧౪౦.౨౦
వాసనాసహితాదాద్యాత్సంసారకారణాద్దృఢాత్ ।
అజ్ఞానబన్ధనాజ్జన్తుర్బుద్ధ్వాయం ముచ్యతేఽఖిలాత్ ౨౧
తదకర్మం చ కర్మాపి కథయామ్యధునా తవ।
యత్రదా మౌనం గతా మోహాదృషయో బుద్ధిశాలినః ౨౨
తత్త్వం ముముక్షుణా జ్ఞేయం కర్మాకర్మవికర్మణామ్ ।
త్రివిధానీహ కర్మాణి సునిన్నైషాం గతిప్రియ ౨౩
క్రియాయామక్రియాజ్ఞానమక్రియాయాం క్రియామతిః ।
యస్య స్యాత్స హి మర్త్యేఽస్మింల్లోకే ముక్తోఽఖిలార్థదృక్ ౨౪
కర్మాంకురవియోగేన యః కర్మాణ్యారభేన్నరః ।
తత్త్వదర్శననిర్దగ్ధక్రియమాహుర్బుధా బుధమ్ ౨౫
ఫలతృష్ణావిహాయస్యాత్సదా తృప్తో విసాధనః।
ఉద్యుక్తోఽపి క్రియాం కర్తుం కించిన్నైవ కరోతి సః ౨౬
నిరీహో నిగృహీతాత్మా పరిత్యక్తపరిగ్రహః ।
కేవలం వై గృహం కర్మాచరన్నాయాతి పాతకమ్ ౨౭
అద్వన్ద్వోఽమత్సరో భూత్వా సిద్ధౌసిద్ధ్యోః సమశ్చ యః ।
యథాప్రాప్త్యేహ సంతుష్టః కుర్వన్కర్మ న బధ్యతే ౨౮

అఖిలైర్విషయైర్ముక్తో జ్ఞానవిజ్ఞానవానపి ।
యజ్ఞార్థం
తస్య సకలం కృతం కర్మ విలీయతే౨౯
అహమగ్నిర్హవిర్హోతా హుతం యన్మయి చార్పితమ్ ।
బ్రహ్మప్తవ్యం చ తేనాథ బ్రహ్మణ్యేవ యతో రతః౨.౧౪౦.౩౦
యోగినః కేచిదపరే దిష్టం యజ్ఞం వదన్తి చ ।
బ్రహ్మాగ్నిరేవ యజ్ఞో వై ఇతి కేచన మేనిరే ౩౧
సంయమాగ్నౌ పరం భూప ఇన్ద్రియాణ్యుపజుహ్వతి ।
ఖాగ్నిష్వన్యే తద్విషయాఞ్శబ్దాదీనుపజుహ్వతి ౩౨
ప్రాణానామిన్ద్రియాణాం చ పరే కర్మాణి కృతతస్నశః।
నిజాత్మరసిరూపేఽగ్నౌ జ్ఞానదీప్తే ప్రజుహ్వతి౩౩
ద్రవ్యేణ తపసా వాపి స్వాధ్యాయే నాపి కేచన ।
తీవ్రవ్రతేన యతినో జ్ఞానేనాపి యజన్తి మామ్ ౩౪
ప్రాణేఽపానం తథా ప్రాణమపానే ప్రక్షిపన్తి యే ।
రుద్ధ్వా గతీంశ్చోభయోస్తే ప్రాణాయామపరాయణాః ౩౫
జిత్వా ప్రాణాన్ప్రాణగతీరుపజుహ్వతి తేషు చ ।
ఏవం నానా యజ్ఞరతా యజ్ఞధ్వంసితపాతకాః ౩౬
నిత్యం బ్రహ్మ ప్రయాన్త్యేతే యజ్ఞాశేషామృతాశినః ।
అయజ్ఞకారిణో లోకో నాయమన్యః కుతో భవేత్ ౩౭
కాయికాదిత్రిధాభూతాన్యజ్ఞాన్వేదే ప్రతిష్ఠితాన్ ।
జ్ఞాత్వా తానఖిలాన్భూప మోక్షసేఽఖిలబన్ధనాత్ ౩౮
సర్వేషాం భూప యజ్ఞానాం జ్ఞానయజ్ఞః పరో మతః ।

అఖిలం లీయతే కర్మ జ్ఞానే మోక్షస్య సాధనే ౩౯

తజ్జ్ఞేయం పురుషవ్యాఘ్రప్రశ్నేన నతితః సతామ్ ।

శుశ్రూషయా వదిష్యన్తి సన్తస్తత్త్వవిశారదాః ౨.౧౪౦.౪౦

నానాసంగాఞ్జనః కుర్వన్నైకం సాధుసమాగమమ్ ।

కరోతి తేన సంసారే బన్ధనం సముపైతి సః ౪౧

సత్సంగాద్గుణసంభూతిరాపదాం లయ ఏవ చ ।

స్వహితం ప్రాప్యతే సర్వైరిహ లోకే పరత్ర చ ౪౨

ఇతరత్సులభం రాజన్సత్సంగోఽతీవదుర్లభః ।

యజ్జ్ఞాత్వా న పునర్బన్ధమేతి జ్ఞేయం తతో యతః ౪౩

తతః సర్వాణి భూతాని స్వాత్మన్యేవాభిపశ్యతి ।

అతిపాపరతో జన్తుస్తతస్తస్మాత్ప్రముచ్యతే ౪౪

వివిధాన్యపి కర్మాణి జ్ఞానాగ్నిర్దహతి క్షణాత్ ।

ప్రసిద్ధోఽగ్నిర్యథా సర్వం భస్మతాం నయతి క్షణాత్ ౪౫

న జ్ఞానం సమతామేతి పవిత్రమితరన్నృప ।

ఆత్మన్యేవావగచ్ఛన్తి యోగాత్కాలేన యోగినః ౪౬

భక్తిమానిన్ద్రియజయీ తత్పరో జ్ఞానమాప్నుయాత్ ।

లబ్ధ్వా తత్పరమం మోక్షం స్వల్పకాలేన యాత్యసౌ ౪౭

భక్తిహీనో ఽశ్రద్దధానః సర్వత్రసంశయీ తు యః।

తస్య శం నాపి విజ్ఞాతమిహ లోకే న చాపరే ౪౮

ఆత్మజ్ఞానరతం జ్ఞాననాశితాఖిలసంశయమ ।

యోగాస్తాఖిలకర్మాణం బధ్నన్తి భూప తాని న ౪౯

జ్ఞానఖడ్గప్రహారేణ సంభూతామజ్ఞతాం బలాత్।

ఛిత్త్వాఽన్తసంశయం తస్మాద్యోగయుక్తో భవేన్నరః ౨.౧౪౦.౫౦ (౬౪౩౮)

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్గణేశగీతాసూపనిషదర్థగర్భాసు యోగామృతార్థం శాస్త్రే శ్రీమదాది శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖండే బాలచరితే శ్రీగజాననవరేణ్యసంవాదే బ్రహ్మార్పణయోగో నామ తృతీయోధ్యాయః ॥3॥౧౪౦॥

అధ్యాయ ౧౪౧ ప్రారంభ :-

వరేణ్య ఉవాచ ।

సంన్యస్తిశ్చైవ యోగశ్చ కర్మణాం వర్ణ్యతే త్వయా ।

ఉభయోర్నిశ్చితం త్వేకం శ్రేయో యద్వద మే ప్రభో ౧

శ్రీగజానన ఉవాచ ।

క్రియాయోగో వియోగశ్చాప్యుభౌ మోక్షస్య సాధనే ।

తయోర్మధ్యే క్రియాయోగస్త్యాగాత్తస్య విశిష్యతే ౨

ద్వన్ద్వదుఃఖసహోఽద్వేష్టా యో న కాంక్షతి కించన।

ముచ్యతే బన్ధనాత్సద్యో నిత్యం సంన్యాసవాన్సుఖమ్।

వదన్తి భిన్నఫలకౌ కర్మణస్త్యాగసంగ్రహౌ ।

మూఢాల్పజ్ఞాస్తయోరేకం సంయుజీత విచక్షణః ౪

యదేవ ప్రాప్యతే త్యాగాత్తదేవ యోగతః ఫలమ్ ।

సంగ్రహం కర్మణో యోగం యో విన్దతి స విన్దతి ౫

కేవలం కర్మణాం న్యాసం సంన్యాసం న విదుర్బుధాః ।

కుర్వన్ననిచ్ఛయా కర్మ యోగీ బ్రహ్మైవ జాయతే ౬

నిర్మలో యతచిత్తాత్మా జితస్వో యోగతత్పరః।

ఆత్మానం సర్వభూతస్థం పశ్యన్కుర్వన్న లిప్యతే ౭

తత్త్వవిద్యోగయుక్తాత్మా కరోమీతి న మన్యతే ।

ఏకాదశానీన్ద్రియాణి కుర్వన్తి కర్మసంఖ్యయా ౮

తత్సర్వమర్పయేద్బ్రహ్మణ్యపి కర్మ కరోతి యః ।

న లిప్యతే పుణ్యపాపైర్భానుర్యథార్ధగః ౯

కాయికం వాచికం బౌద్ధమైన్ద్రియం మానసం తథా ।

త్యక్త్వాశాం కర్మ కుర్వన్తి యోగజ్ఞాశ్చిత్తశుద్ధయే ౨.౧౪౧.౧౦

యోగహీనో నరః కర్మ ఫలేహయా కరోత్యలమ్ ।

బద్ధ్యతే కర్మబీజైః స తతో దుఃఖం సమశ్నుతే ౧౧

మనసా సకలం కర్మ త్యక్త్వా యోగీ సుఖం వసేత్ ।

న కుర్వన్కారయన్నాపి నవద్వారపురే సుపత్తనే ౧౨

న క్రియా న చ కర్తృత్వం కస్యచిత్సృజ్యతే మయా ।

న క్రియాబీజసంపర్కః శక్త్యా తత్క్రియతేఽఖిలమ ౧౩

కస్యచిత్పుణ్యపాపాని న స్పృశామి విభుర్నృప ।

జ్ఞానమూఢా విముహయన్తి మోహేనావృతబుద్ధయః ౧౪

వివేకేనాత్మనో జ్ఞానం యేషాం నాశితమాత్మనా ।

తేషాం వికాశమాయాతి జ్ఞానమాదిత్యవత్పరమ్ ౧౫

మన్నిష్ఠా మద్ధియోఽత్యన్తం మచ్చిత్తా మయి తత్పరాః ।

అపునర్భవమాయాన్తి విజ్ఞాననాశితైనసః ౧౬

జ్ఞానవిజ్ఞానసమ్పన్నం ద్విజే గవి గజాదిషు ।

సమేక్షణా మహాత్మానః పణ్డితాః శ్వపచే శుని ౧౭

వశ్యః స్వర్గో జగత్తేషాం జీవన్ముక్తాః సమేక్షణాః ।

యతోఽదోషం బ్రహ్మసమం తస్మాత్తైస్తద్వశీకృతమ్ ౧౮

ప్రియాప్రియే ప్రాప్య హర్షద్వేషౌ యే ప్రాప్నువన్తి న।

బ్రహ్మాశ్రితా అసంమూఢా బ్రహ్మజ్ఞాః సమబుద్ధయః ౧౯

వరేణ్య ఉవాచ ।

కిం సుఖం త్రిషు లోకేషు దేవగన్ధర్వయోనిషు ।

భగవన్కృపయా తన్మే వద విద్యావిశారద ౨.౧౪౧.౨౦

గణేశ ఉవాచ ।

ఆనన్దమశ్నుతే సక్తః స్వాత్మారామో నిజాత్మని ।

అవినాశ్యం సుఖం తద్ధి న సుఖం విషయాదిషు ౨౧

విషయోత్థాని సౌఖ్యాని దుఃఖానాం తాని హేతవః ।

ఉత్పత్తినాశయుక్తాని తత్రాసక్తో న తత్త్వవిత్ ౨౨

కారణే సతి కామస్య క్రోధస్య సహతే చ యః ।

తౌ జేతుం వర్ష్మవిరహాత్స సుఖం చిరమశ్నుతే ౨౩

అన్తర్నిష్ఠోఽన్తఃప్రకాశోఽన్తఃసుఖోఽన్తోరతిర్లభేత్ ।

అసందిగ్ధోఽక్షయం బ్రహ్మ సర్వభూతహితార్థకృత్ ౨౪

జేతారః షడరీణాం యే శమినో దమినస్తథా ।

తేషాం సమం తతో బ్రహ్మ స్వాత్మజ్ఞానాం విభాత్యహో ౨౫

ఆసనేషు సమాసీనస్త్యక్త్వేమాన్విషయాన్బహిః ।

సంస్తభ్య భృకుటీమాస్తే ప్రాణాయామపరాయణః ౨౬

ప్రాణాయామం తు సంరోధం ప్రాణాపానసముద్భవమ్ ।

వదన్తి మునయస్తం చ త్రిధాభూతం విపశ్చితః ౨౭

ప్రమాణం భేదతో విద్ధి లఘుమధ్యమముత్తమమ ।

దశభిద్వ్యయంధికైర్వర్ణైః ప్రాణాయామో లఘుః స్మృతః ౨౮

చతుర్వింశత్యక్షరో యో మధ్యమః స ఉదాహృతః ।

షట్త్రింశల్లఘువర్ణో య ఉత్తమః సోఽభిధీయతే ౨౯

సింహం శార్దూలకం వాపి మత్తేభం మృదుతాం యథా ।

నయన్తి ప్రాణినస్తద్వత్ప్రాణాపానౌ సుసాధయేత్ ౨.౧౪౧.౩౦

పీడయన్తి మృగాంస్తే న లోకాన్వశ్యం గతా నృప ।

దహత్యేనస్తథా వాయుః సంస్తబ్ధో న చ తత్తనుమ్ ౩౧

యథా యథా నరః కశ్చిత్సోపానావలిమాక్రమేత్ ।

తథా తథా వశీకుర్యాత్ప్రాణాపానౌ హి యోగవిత్ ౩౨

పూరకం కుమ్భకం చైవ రేచకం చ తతోభ్యసేత్ ।

అతీతానాగతజ్ఞానీ తతః స్యాజ్జగతీతలే ౩౩

ప్రాణాయామైర్ద్వాదశభిరుత్తమైర్ధారణా మతా ।

యోగస్తు ధారణే ద్వే స్యాద్యోగీశస్త సదాఽభ్యసేత్ ౩౪

ఏవం యః కురుతే రాజంస్త్రికాలజ్ఞః స జాయతే ।

అనాయాసేన తస్య స్యాద్వశ్యం లోకత్రయం నృప ౩౫

బ్రహ్మరూపం జగత్సర్వం పశ్యతి స్వాన్తరాత్మని ।

ఏవం యోగశ్చ సంన్యాసః సమానఫలదాయినౌ ౩౬

జన్తూనాం హితకర్తారం కర్మణాం ఫలదాయిమ్।

మాం జ్ఞాత్వా ముక్తిమాప్నోతి త్రైలోక్యస్యేశ్వరం విభుమ్ ౩౭ (౬౪౭౬)

ఓంతత్సదితి జీమద్గణేశగీతాసూపనిషదర్థగర్భాసు యోగామృతార్థ శాస్త్రే శ్రీమదాది శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖండే బాలచరితే శ్రీగజాననవరేణ్యసంవాదే కర్మసంన్యాస' యోగో నామ చతుర్థోఽధ్యాయః ॥౪॥ ॥౧౪౧॥

అధ్యాయ ౧౪౨ ప్రారంభ :-

శ్రీ గజానన ఉవాచ।

శ్రౌతస్మార్తాని కర్మాణి ఫలం నేచ్ఛన్సమాచరేత ।

శస్తః స యోగీ రాజేన్ద్ర అక్రియాద్యోగమాశ్రితాత్ ౧

యోగప్రాప్త్యై మహాబాహో హేతుః కర్మైవ మే మతమ్ ।

సిద్ధయోగస్య సంసిద్ధ్యై హేతూ శమదమౌ మతౌ ౨

ఇన్ద్రియార్థాశ్చ సంకల్ప్య కుర్వన్నప్యస్య రిపుర్భవేత్ ।

ఏతాననిచ్ఛన్యః కుర్వన్సిద్ధిం యోగీ స సిద్ధతి 3

సుహృత్త్వే చ రిపుత్వే చ ఉద్ధారే చైవ బన్ధనే ।

ఆత్మనైవాత్మనో హ్యాత్మాऽనాత్మా భవతి కశ్చన ౪

మానేऽపమానే దుఃఖే చ సుఖే సుహృది సాధుషు ।

మిత్రేऽమిత్రేऽప్యుదాసీనే ద్వేష్యే లోష్ఠే చ కాంచనే ౫

సమో జితాత్మా విజ్ఞానీ జ్ఞానీన్ద్రియజయావహః ।

అభ్యసేత్సతతం యోగం తదా యుక్తతమో హి సః ౬

తప్తః శ్రాన్తో వ్యాకులో వా క్షుధితోऽవ్యగ్రచిత్తకః ।

కాలేऽనిశీతేత్యుష్ణే వానిలాగ్న్యమ్బుసమాకులే ౭

సధ్వనావతిజీర్ణే గోస్థానే సాగ్నౌ జలాన్తికే।

కూపకూలే శ్మశానే చ నద్యాం భిత్తౌ చ మర్మరే ౮

చైత్యే సవల్మికే దేశే పిశాచాదిసమావృతే।

నాభ్యసేద్యోగవిద్యోగం యోగీధ్యానపరాయణః ౯

స్మృతిలోపశ్చ మూకత్వం బాధిర్యమన్ధతా జ్వరః ।

జడతా జాయతే సద్యో దోషాజ్ఞానాద్ధి యోగినః ౨.౧౪౨.౧౦

ఏతే దోషాః పరిత్యాజ్యా యోగాభ్యాసేనశాలినా।

అనాదరే హి చైతేషాం స్మృతిలోపాదయో ధ్రువమ్ ౧౧

నాతిభుఞ్జన్సదా యోగో నాభుం జన్నాతినిద్రితః ।

నాతిజాగ్రత్సిద్ధిమేతి భూప యోగం సదాఽభ్యసన్ ౧౨
సంకల్పజాంస్త్యజేత్కామాన్నియతాహారజాగరః।

నియమ్య ఖగణం బుద్ధ్యా విరమేత శనైః శనైః ౧౩

తతస్తతః కృషేదేతద్యత్ర యత్రానుగచ్ఛతి ।

ధృత్యాత్మవశగం కుర్యాచ్చిత్తం చంచలమాదృతః ౧౪

ఏవం కుర్వన్సదా యోగీ పరాం నిర్వృతిమృచ్ఛతి ।

విశ్వస్మిన్నిజమాత్మానం విశ్వం చ స్వాత్మనీక్షతే ౧౫

యోగేన యో మాముపైతి తముపైమ్యహమాదరాత్ ।

మోచయామి న ముంచామి తమహం మాం స న త్యజేత్ ౧౬

సుఖే దుఃఖే తరే ద్వేషే క్షుధి తోషే సమస్తృషి ।

ఆత్మసామ్యేన భూతాని సర్వగం మాం చ వేత్తి యః ౧౭

జీవన్ముక్తః స యోగీన్ద్రః కేవలం మయి సంశ్రితః ।

బ్రహ్మాదీనాం చ దేవానాం స వన్ద్యః స్యాజ్జగత్త్రయే ౧౮

వరేణ్య ఉవాచ ।

ద్వివిధోఽపి హి యోగోఽయమసంభావ్యో హి మే మతః ।

యతోఽన్తఃకరణం దుష్టం చంచలం దుర్గ్రహం విభో ౧౯

శ్రీ గజానన ఉవాచ ।

యో నిగ్రహం దుర్గ్రహస్య మనసాః సంప్రకల్పయేత్।

ఘటీయన్త్రసమాదస్మాన్ముక్తః సంసృతిచక్రకాత్ ౨.౧౪౨.౨౦

విషయైః క్రకచైరేతత్సంసృష్టం చక్రకం దృఢమ్ ।

జనశ్ఛేత్తుం న శక్నోతి కర్మకీలైః సుసంవృతమ్ ౨౧

అతిదుఃఖం చ వైరాగ్యం భోగాద్వైతృష్ణ్యమేవ చ ।

గురుప్రసాదః సత్సంగ ఉపాయాస్తజ్జయే అమీ ౨౨

అభ్యాసాద్వా వశీకుర్యాన్మనో యోగస్య సిద్ధయే।

వరేణ్య దుర్లభో యోగో వినాఽస్య మనసో జయాత్ ౨౩

వరేణ్య ఉవాచ ।

యోగభ్రష్టస్య కో లోకః కా గతిః కిం ఫలం భవేత్ ।

విభో సర్వజ్ఞ మే ఛిన్ధి సంశయం బుద్ధిచక్రభృత్ ౨౪

శ్రీ గజానన ఉవాచ ।

దివ్యదేహధరో యోగాద్భ్రష్టః స్వర్భోగముత్తమమ్।

భుక్త్వా యోగికులే జన్మ లభేద్బుద్ధిమతాం కులే ౨౫

పునర్యోగీ భవత్యేష సంస్కారాత్పూర్వజన్మజాత్ ।

న హి పుణ్యకృతాం కశ్చిన్నరకం ప్రతిపద్యతే ౨౬
జ్ఞాననిష్ఠాత్తపోనిష్ఠాకర్మనిష్ఠాన్నరాధిప ।

శ్రేష్ఠో యోగీ శ్రేష్ఠతమో భక్తిమాన్మయి తేషు యః౨౭ (౬౫౦౩)

ఓంతత్సదితిం శ్రీమద్గణేశగీతాసూపనిషదర్థగర్భాసు యోగామృతార్థ శాస్త్రే శ్రీమదాది శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖండే బాలచరితే శ్రీగజాననవరేణ్యసంవాదే 'యోగావృత్తి ప్రశంసనో' యోగోనామ పంచమోధ్యాయ ॥౫॥ ॥౧౪౨॥

అధ్యాయ ౧౪౩ ప్రారంభ :-

గజానన ఉవాచ ।

ఈదృశం విద్ధి మే తత్త్వం మద్గతేనాన్తరాత్మనా ।

యజ్జ్ఞాత్వా మామసందిగ్ధం వేత్సి మోక్ష్యసి సర్వగమ్ ౧

తత్తేఽహం శృణు వక్ష్యామి లోకానాం హితకామ్యయా।

అస్తి జ్ఞేయం యతో నాన్యన్ముక్తేశ్చ సాధనం నృప ౨
జ్ఞేయా మత్ప్రకృతిః పూర్వం తతః స్యాజ్జ్ఞానగోచరః ।
తతో విజ్ఞానసంపత్తిర్మయి జ్ఞాతే నృణాం భవేత్ ३
క్ష్వనలో ఖమహంకారః కం చిత్తం ధీసమీరణః ।
రవీన్దూ యాగకృచ్చైకా దశధా ప్రకృతిర్మమ ౪
అన్యాం మత్ప్రకృతిం వృద్ధాం మునయః సంగిరన్తి చ ।
తథా త్రివిష్టపం వ్యాప్తం జీవత్వం గతయాఽనయా ౫
ఆభ్యాముత్పాద్యతే సర్వం చరాచరమయం జగత్ ।
సంగాద్విశ్వస్య సంభూతిః పరిత్రాణం లయోప్యహమ్ ౬
తత్త్వమేతన్నిబోద్ధుం మే యతతే కశ్చిదేవ హి ।
వర్ణాశ్రమవతాం పుసాం పురా చీర్ణేన కర్మణా ౭
సాక్షాత్కరోతి మాం కశ్చిద్యత్నవత్స్వపి తేషు చ।
మత్తోఽన్యన్నేక్షతే కించిన్మయి సర్వం చ వీక్షతే ౮
శ్రితౌ సుగన్ధరూపేణ తేజోరూపేణ చాగ్నిషు।
ప్రభారూపేణ పుణ్యభ్జే రసరూపేణ చాప్సు చ ౯
ధీతపో బలినాం చాహం ధీస్తపో బలమేవ చ ।
త్రివిధేషు వికారేషు మదుత్పన్నేష్వహం స్థితః ౨.౧౪३.౧౦
న మాం విన్దన్తి పాపీయాన్ మాయామోహితచేతసః ।
త్రివికారా మోహయతి ప్రకృతిర్మే జగత్త్రయమ్ ౧౧
యో మే తత్త్వం విజానాతి మోహం త్యజతి సోఽఖిలమ్ ।
అనేకైర్జన్మభిశ్చైవం జ్ఞాత్వా మాం ముచ్యతే తతః ౧౨
అన్యే నానావిధాన్దేవాన్భజన్తే తాన్వ్రజన్తి తే ।

యథా యథా మతిం కృత్వా భజతే మాం జనోఽఖిలః ౧౩

తథా తథాఽస్య తం భావం పూరయామ్యహమేవ తమ్ ।

అహం సర్వం విజానామి మాం న కశ్చిద్విబుధ్యతే ౧౪

అవ్యక్తం వ్యక్తిమాపన్నం న విదుః కామమోహితాః ।

నాహం ప్రకాశతాం యామి అజ్ఞానాం పాపకర్మణామ్ ౧౫

యః స్మృత్వా త్యజతి ప్రాణమన్తే మాం శ్రద్ధయాన్వితః ।

స యాత్యపునరావృత్తిం ప్రసాదాన్మమ భూభుజ ౧౬

యం యం దేవం స్మరన్భక్త్యా త్యజతి స్వం కలేవరమ్ ।

తత్తత్సాలోక్యమాయాతి తత్తద్భక్త్యా నరాధిప ౧౭

అతశ్చాహర్నిశం భూప స్మర్తవ్యోఽనేకరూపవాన్ ।

సర్వేషామప్యహం గమ్యః స్రోతసామర్ణవో యథా ౧౮

బ్రహ్మవిష్ణుశివేన్ద్రాద్యాంల్లోకాన్ప్రాప్య పునః పతేత్ ।

యో మాముపైత్య సందిగ్ధః పతనం తస్య న క్వచిత్ ౧౯

అనన్యశరణో యో మాం భక్త్యా భజతి భూమిప ।

యోగక్షేమౌ చ తస్యాహం సర్వదా ప్రతిపాదయే ౨.౧౪౩.౨౦

ద్వివిధా గతిరుద్దిష్టా శుక్లా కృష్ణా నృణాం నృప ।

ఏకయా పరమం బ్రహ్మ పరయా యాతి సంసృతిమ్ ౨౧ (౬౫౨౪)

ఓంతత్సదితి శ్రీమద్గణేశగీతాసూపనిషదర్థగర్భాసు యోగామృతార్థ శాస్త్రే శ్రీమదాది శ్రీన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖణ్డే బాలచరితే శ్రీగజానవరేణ్యసంవాదే 'యోగావృత్తిబుద్ధియోగో నామ షష్ఠోఽధ్యాయః।

అధ్యాయ ౧౪౪ ప్రారంభ :-

వరేణ్య ఉవాచ ।

కా శుక్లా గతిరుద్దిష్టా కా చ కృష్ణా గజానన ।

కిం బ్రహ్మసంసృతిః కా మే వక్తుమర్హస్యనుగ్రహాత్ ౧
గజానన ఉవాచ ।
అగ్నిర్జ్యోతిరహఃశుక్లా కర్మార్హమయనం గతిః ।
చాన్ద్రం జ్యోతిస్తథా ధూమో రాత్రిశ్చ దక్షిణాయనమ్ ౨
కృష్ణైతే బ్రహ్మసంసృత్యోరవాప్తైః కారణం గతిః।
దృశ్యాదృశ్యమిదం సర్వం బ్రహ్మైవేత్యవధారయ ౩
క్షరం పంచాత్మకం విద్ధి తదన్తరక్షరం స్మృతమ్ ।
ఉభాభ్యాం యదతిక్రాన్తం శుద్ధం విద్ధి సనాతనమ్ ౪
అనేకజన్మసంభూతిః సంసృతిః పరికీర్తితా।
సంసృతిం ప్రాప్నువన్త్యేతే యే తు మాం గణయన్తి న ౫
యే మాం సమ్యగుపాసన్తే పరం బ్రహ్మ ప్రయాన్తి తే ।
ధ్యానాద్యైరుపచారైర్మాం తథా పంచామృతాదిభిః ౬
స్నానవస్త్రాద్యలంకారసుగన్ధధూపదీపకైః ।
నైవేద్యైః ఫలతామ్బూలదక్షిణాభిశ్చ యోర్చయేత్ ౭
భక్త్యైకచేతసా చైవ తస్యేష్టం పూరయామ్యహమ్ ।
ఏవం ప్రతిదినం భక్త్యా మద్భక్తో మాం సమర్పయేత్ ౮
అథవా మానసీం పూజాం కుర్వీత స్థిరచేతసా ।
అథవా ఫలపత్రాద్యైః పుష్పమూలజలాదిభిః ।
పూజయేన్మాం ప్రయత్నేన తత్తదిష్టఫలం లభేత్ ౯
త్రివిధాస్వపి పూజాసు శ్రేయసీ మానసీ మతా ।
సాప్యుత్తమా మతా పూజాఽనిచ్ఛయా యా కృతా మమ ౨.౧౪౪.౧౦
బ్రహ్మచారీ గృహస్థో వా వానప్రస్థో యతిశ్చ యః ।

ఏకాం పూజాం ప్రకుర్వాణోప్యనో వా సిద్ధిమృచ్ఛతి ౧౧

మదన్యం దేవం యో భక్త్యా ద్విషన్మామన్యదేవతామ్ ।

సోఽపి మామేవ యజతే పరంత్వవిధితో నృప । ౧౨

యో హ్యన్యదేవతాం మాం చ ద్విషన్నన్యాం సమర్చయేత్ ।

యాతి కల్పసహస్రం స నిరయాన్దుఃఖభాక్ సదా ౧౩

భూతశుద్ధిం విధాయాదౌ ప్రాణానాం స్థాపనం తథా ।

ఆకృష్య చేతసో వృత్తిం తతో న్యాసముపక్రమేత్ ౧౪

కృత్వాన్తర్మాతృకాన్యాసం బహిశ్చాథ షడఙ్గకమ్ ।

న్యాసం చ మూలమన్త్రస్య తతో ధ్యాత్వా జపేన్మనుమ్ ౧౫

స్థిరచిత్తో జపేన్మన్త్రం యథా గురుముఖోద్గతమ్ ।

జపం నివేద్య దేవాయ స్తుత్వా స్తోత్రైరనేకధా ౧౬

ఏవం మాం య ఉపాసీత స లభేన్మోక్షమవ్యయమ్ ।

య ఉపాసనయా హీనో ధిజనరో వ్యర్థజన్మభాక్ ౧౭

యజ్ఞోఽహమౌషధం మన్త్రోఽగ్నిరాజ్యం చ హవిర్హుతమ్ ।

ధ్యానం ధ్యేయః స్తుతిః స్తోత్రం నతిర్భక్తిరుపాసనా ౧౮

త్రయీజ్ఞేయం పవిత్రం చ పితామహ పితామహః ।

ఓంకారః పావనః సాక్షీప్రభుర్మిత్రం గతిర్లయః ౧౯

ఉత్పత్తిః పోషకో బీజం శరణం వాస ఏవ చ ।

అసన్మృత్యుః సదమృతమాత్మా బ్రహ్మాహమేవ చ ౨.౧౪౪.౨౦

దానం హోమస్తపో భక్తిర్జపః స్వాధ్యాయ. ఏవ చ ।

యద్యత్కరోతి తత్సర్వం స మే మయి నివేదయేత్ ౨౧

యోషితోఽథ దురాచారాః పాపాస్త్రైవర్ణికాస్తథా ।

మదాశ్రయా విముచ్యన్తే కి మద్భక్త్యా ద్విజాదయః ౨౨

న వినశ్యతి మద్భక్తో జ్ఞాత్వేమా మద్విభూతయః ।

ప్రభవం మే విభూతీశ్చ న దేవా ఋషయో విదుః ౨౩

నానావిభూతిభిరహం వ్యాప్య విశ్వం ప్రతిష్ఠితమ్ ।

యద్యచ్ఛ్రేష్ఠతమం లోకే సా విభూతిర్నిబోధ మే ౨౪ (౬౫౪౮)

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్గణేశగీతాసూపనిషదర్థగర్భాసు యోగామృతార్థ శాస్త్రే శ్రీమదాది శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖండే బాలచరితే శ్రీగజాననవరేణ్యసంవాదే ' ఉపాసనా యోగో' నామ సప్తమోధ్యాయ ॥౭॥ ॥౧౪౪॥

అధ్యాయ ౧౪౫ ప్రారంభ :-

వరేణ్య ఉవాచ ।

భగవన్నారదో మహయం తవ నానావిభూతయః ।

ఉక్తవాంస్తా అహం వేద న సర్వాః సోఽపి వేత్తి తాః ౧

త్వమేవ తత్త్వతః సర్వా వేత్సి తా ద్విరదానన ।

నిజం రూపమిదానీం మే వ్యాపకం చారు దర్శయ ౨

శ్రీగజానన ఉవాచ ।

ఏకస్మిన్మయి పశ్య త్వం విశ్వమేతచ్చరాచరమ్ ।

నానాశ్చర్యాణి దివ్యాని పురా దృష్టాని కేనచిత్ ౩

జ్ఞానచక్షురహం తేఽద్య సృజామి స్వప్రభావతః ।

చర్మచక్షుః కథం పశ్యేన్మాం విభుం అజమవ్యయమ్ ౪

వ్యాస ఉవాచ ।

తతో రాజా వరేణ్యః స దివ్యచక్షురవైక్షత ।

ఈశితుః పరమం రూపం గజాస్యస్య మహాద్భుతమ్ ౫

అసంఖ్యవక్త్రం లలితమసంఖ్యాంఘ్రికరం మహత్ ।
అనులిప్తం సుగన్ధేన దివ్యభూషామ్బరస్రజమ్ ౬
అసంఖ్యనయనం కోటిసూర్యరశ్మిధృతాయుధమ్ ।
తద్వర్ష్మాణి త్రయో లోకా ద్రష్టాస్తేన పృథగ్విధాః । ౭
దృష్ట్వేశ్వరం పరం రూపం ప్రణమ్య స నృపోऽబ్రవీత్ ।
వరేణ్య ఉవాచ ।
వీక్షేऽహం తవ దేహేऽస్మిన్దేవానృషిగణాన్పితౄన్ ౮
పాతాలానాం సముద్రాణాం ద్వీపానాం చైవ భూభృతామ్।
వనర్షీణాం సప్తకం చ నానార్థైః సంకులం విభో ౯
భువోऽన్తరిక్షం స్వర్గాశ్చ మనుష్యోరగరాక్షసాన్ ।
బ్రహ్మవిష్ణుమహేశేన్ద్రాన్దేవాంజన్తూననేకధా ౨.౧౪౫.౧౦
అనాద్యనన్తం లోకాదిమనన్తభుజశీర్షకమ్ ।
ప్రదీప్తానలసంకాశమప్రమేయం పురాతనమ్ ౧౧
కిరీటకుణ్డలధరం దుర్నిరీక్ష్యం ముదావహమ్ ।
ఏతాదృశం చ వీక్షే త్వాం విశాలవక్షసం ప్రభుమ్ ౧౨
సురవిద్యాధరైర్యక్షైః కిన్నరైర్మునిమానుషైః ।
నృత్యద్భిరప్సరోభిశ్చ గన్ధర్వైర్గానతత్పరైః ౧౩
వసురుద్రాదిత్యగణైః సిద్ధైః సాధ్యైర్ముదా యుతైః ।
సేవ్యమానం మహాభక్త్యా వీక్ష్యమాణం సువిస్మితైః ౧౪
వేత్తారమక్షరం వేద్యం ధర్మగోప్తారమీశ్వరమ్ ।
పాతాలాని దిశః స్వర్గాన్భువం వ్యాప్యాఖిలం స్థితమ్ ౧౫
భీతా లోకాస్తథా చాహమేవం త్వాం వీక్ష్య రూపిణమ్ ।

నానాదంష్ట్రాకరాలం చ నానావిద్యావిశారదమ్ ౧౬

ప్రలయానలదీప్తాస్యం జటిలం చ నభఃస్పృశమ్ ।

దృష్ట్వా గణేశ తే రూపమహం భ్రాన్త ఇవాభవమ్ ౧౭

దేవా మనుష్యా నాగాద్యాఃఖిలాస్త్వదుదరేశయాః ।

నానాయోనిభుజశ్చాన్తే త్వయ్యేవ ప్రవిశన్తి చ ౧౮

అబ్దేరుత్పద్యమానాస్తే యథా జీమూతబిన్దవః ।

త్వమిన్ద్రోఽగ్నిర్యమశ్చైవ నిర్ఋతిర్వరుణో మరుత ౧౯

గుహ్యకేశస్తథేశానః సోమః సూర్యోఽఖిలం జగత్।

నమామి త్వామతః స్వామిన్ప్రసాదం కురు మేఽధునా ౨.౧౪౫.౨౦

దర్శయస్వ నిజం రూపం సౌమ్యం యత్పూర్వమీక్షితమ్ ।

కో వేద లీలాస్తే భూమన్క్రియమాణా నిజేచ్ఛయా ౨౧

అనుగ్రహాన్మయా దృష్టమైశ్వరం రూపమీదృశమ్ ।

జ్ఞానచక్షుర్యతో దత్తం ప్రసన్నేన త్వయా మమ ౨౨

శ్రీగజానన ఉవాచ ।

నేదం రూపం మహాబాహో మమ పశ్యన్త్యయోగినః ।

సనకాద్యా నారదాద్యాః పశ్యన్తి మదనుగ్రహాన్ ౨౩
చతుర్వేదార్థతత్త్వజ్ఞాశ్చతుఃశాస్త్రవిశారదాః ।

యజ్ఞదానతపోనిష్ఠా న మే రూపం విదన్తి తే ౨౪

శక్యోఽహం వీక్షితుం జ్ఞాతుం ప్రవేష్టుం భక్తిభావతః ।

త్యజ భీతిం చ మోహం చ పశ్య మాం సౌమ్యరూపిణమ్ ౨౫

మద్భక్తో మత్పరః సర్వసంగహీనో మదర్థకృత్ ।

నిష్క్రోధః సర్వభూతేషు సమో మామేతి భూభుజ ౨౬ (౬౫౭౩)

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్గణేశగీతాసూపనిషదర్థగర్భాసు యోగామృతార్థ శాస్త్రే శ్రీమదాది శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖండే బాలచరితే శ్రీగజాననవరేణ్యసంవాదే 'విశ్వరూపవీక్షణయోగో' యోగో నామ అష్టమోఽధ్యాయః ॥౮॥ ॥౧౪౫॥

అధ్యాయ ౧౪౬ ప్రారంభ :-

వరేణ్య ఉవాచ ।

అనన్యభావస్త్వాం సమ్యఙ్మతిమన్తముపాసతే ।

యోఽక్షరం పరమం వ్యక్తం తయోః కస్తే మతోఽధికః ౧

అసి త్వం సర్వవిత్సాక్షీ భూతభావన ఈశ్వరః ।

అతస్త్వాం పరిపృచ్ఛామి వద మే కృపయా విభో ౨

శ్రీగజానన ఉవాచ ।

యో మాం మూర్తిధరం భక్త్యా మద్భక్తః పరిసేవతే ।

స మే మాన్యోఽనన్యభక్తిర్నియుజ్య హృదయం మయి 3

ఖగణం స్వవశం కృత్వాఽఖిలభూతహితార్థకృత్ ।

మధ్యేయమక్షరావ్యక్తం సర్వగం కూటగం స్థిరమ్ ౪

సోఽపి మామేత్య నిర్దేశ్యం మత్పరో య ఉపాసతే ।

సంసారసాగరాదస్మాదుద్ధరామి తమప్యహమ్ ౫

అవ్యక్తోపాసనాదుఃఖమధికం తేన లభ్యతే ।

వ్యక్తస్యోపాసనాసాధ్యం తదేవావ్యక్తభక్తితః ౬

భక్తిశ్చైవాదరశ్చాత్ర కారణం పరమం మతమ్ ।

సర్వేషాం విదుషాం శ్రేష్ఠో హ్యకించిజ్ఞోఽపి భక్తిమాన్।

భజన్భక్త్యా విహీనో యః స చాణ్డాలోఽభిధీయతే।

చాణ్డాలోఽపి భజన్భక్త్యా బ్రాహ్మణేభ్యోఽధికో మమ ౮

శుకాద్యాః సనకాద్యాశ్చ పురా ముక్తా హి భక్తితః ।
భక్త్యైవ మామనుప్రాప్తా నారదాద్యాశ్చిరాయుషః ౯
అతో భక్త్యా మయి మనో నిధేహి బుద్ధిమేవ చ ।
భక్త్యా యజస్వ మాం రాజంస్తతో మామేవ యాస్యసి ౨.౧౪౬.౧౦
అసమర్థోఽర్పితుం స్వాన్తం ధ్రువం మయి నరాధిప ।
అభ్యాసేన చ యోగేన తతో గన్తుం యజస్వ మామ్ ౧౧
తత్రాపి త్వమశక్తశ్చేత్కురు కర్మ మదర్పణమ్ ।
మమానుగ్రహతశ్చైవ పరాం నిర్వృతిమేష్యసి ౧౨
అథైతదప్యనుష్ఠాతుం న శక్నోషి తదా కురు ।
ప్రయత్నతః ఫలత్యాగం త్రివిధానాం హి కర్మణామ్ ౧౩
శ్రేయసీ బుద్ధిరావృత్తేస్తతో ధ్యానం వరం మతమ్ ।
తతోఽఖిలపరిత్యాగస్తతః శాన్తిర్గరీయసీ ౧౪
నిరహంమమతాబుద్ధిరద్వేషః కరుణఃసమః ।
లాభాలాభే సుఖేదుఃఖే మానామానే స మే ప్రియః ౧౫
యం వీక్ష్య న భయం యాతి జనస్తస్మాన్న చ స్వయమ్ ।
ఉద్వేగభీః కోపమదీఛ రహితో యః స మే ప్రియః । ౧౬
రిపౌ మిత్రేఽథ గర్హాయాం స్తుతౌ శోకే సమః సముత్ ।
మౌనీ నిశ్చలధీభక్తిరసంగః స చ మే ప్రియః ౧౭
సంశీలయతి యశ్చైనముపదేశం మయా కృతమ్ ।
స వన్ద్యః సర్వలోకేషు ముక్తాత్మా మే ప్రియః సదా ౧౮
అనిష్టాప్తౌ చ న ద్వేష్టీష్టప్రాప్తౌ న చ తుష్యతి ।
క్షేత్రతజ్జ్ఞౌ చ యో వేత్తి స మే ప్రియతరో భవేత్ ౧౯

వరేణ్య ఉవాచ ।

కిం క్షేత్రం కశ్చ తద్వేత్తి కి తజ్జ్ఞానం గజానన ।

ఏతదాచక్ష్వ మహ్యం త్వం పృచ్ఛతే కరుణామ్బుధే ౨.౧౪౬.౨౦

శ్రీగజానన ఉవాచ।

పంచభూతాని తన్మాత్రాః పంచకర్మేన్ద్రియాణి చ ।

అహంకారో మనో బుద్ధిః పంచజ్ఞానేన్ద్రియాణి చ౨౧

ఇచ్ఛావ్యక్తం ధృతిద్వేషౌ సుఖదుఃఖే తథైవ చ।

చేతనాసహితశ్చాయం సమూహః క్షేత్రముచ్యతే ౨౨

తజ్జ్ఞం త్వం విద్ధి మాం భూప సర్వాన్తర్యామిణం విభుమ్ ।

అయం సమూహోఽహం చాపి యజ్జ్ఞానవిషయౌ నృప ౨౩

ఆర్జవం గురుశుశ్రూషా విరక్తిశ్చేన్ద్రియార్థతః ।

శౌచం క్షాన్తిరదమ్భశ్చ జన్మాదిదోషవీక్షణమ్ ౨౪

సమదృష్టిఇర్దృఢా భక్తిరేకాన్తిత్వం శమో దమః ।

ఏతైర్యచ్చ యుతం జ్ఞానం తజ్జ్ఞానం విద్ధి బాహుజ ౨౫

తజ్జ్ఞానవిషయం రాజన్బ్రవీమి త్వం శణుష్వ మే ।

యజ్జ్ఞాత్వైతి చ నిర్వాణం ముక్త్వా సంసృతిసాగరమ్ ౨౬

యదనాదీన్ద్రియైర్హీనం గుణభుగ్గుణవర్జితమ్ ।

అవ్యక్తం సదసద్భిన్నమిన్ద్రియార్థావభాసకమ్ ౨౭

విష్వభృచ్చాఖిలవ్యాపి ఏకం నానేవ భాసతే ।

బాహ్యాభ్యన్తరతః పూర్ణమసంగం తమసః పరమ్ ౨౮

దుర్జ్ఞేయం చాతిసూక్ష్మత్వాద్దీప్తీనామపి భాసకమ్ ।

జ్ఞేయమేతాదృశం విద్ధి జ్ఞానగమ్యం పురాతనమ్ ౨౯

ఏతదేవ పరం బ్రహ్మ జ్ఞేయమాత్మా పరోఽవ్యయః।
గుణాన్ప్రకృతిజాన్భుఙ్క్తే పురుషః ప్రకృతేః పరః ౨.౧౪౬.౩౦
గుణైస్త్రిభిరియం దేహే బధ్నాతి పురుషం దృఢమ్ ।
యదా ప్రకాశః క్షాన్తిశ్చ విద్ధిః సత్త్వం తదాధికమ్ ౩౧
లోభోఽశమః స్పృహారమ్భః కర్మణాం రజసోగుణః ।
మోహోఽప్రవృత్తిశ్చాజ్ఞానం ప్రమాదస్తమసో గుణాః ౩౨
సత్త్వాధికః సుఖం జ్ఞానం కర్మసంగో రజోధికః ।
తమోధికశ్చ లభతే నిద్రాలస్యం సుఖేతరత్ ౩౩
ఏషు త్రిషు ప్రవృద్ధేషు ముక్తిసంసృతిదుర్గతిః ।
ప్రయాన్తి మానవా రాజంస్తస్మాత్సత్త్వయుతో భవ ౩౪
తతశ్చ సర్వభావేన భజ త్వం మాం నరేశ్వర ।
భక్త్యా చావ్యభిచారిణ్యా సర్వత్రైవ చ సంస్థితమ్౩౫
అగ్నౌ సూర్యే తథా సోమే యచ్చ తారాసు సంస్థితమ్ ।
విదుషి బ్రాహ్మణే తేజే విద్ధి తన్మామకం నృప౩౬
అహమేవాఖిలం విశ్వం సృజామి విసృజామి చ ।
ఓషధీస్తేజసా సర్వా విశ్వం చాప్యాయయామ్యహమ్ ౩౭
సర్వేన్ద్రియాణ్యధిష్ఠాయ జాఠరం చ ధనఞ్జయమ్ ।
భునజ్మి చాఖిలాన్భోగాన్పుణ్యపాపావివర్జితః ౩౮
అహం విష్ణుశ్చ రుద్రశ్చ బ్రహ్మా గౌరీ గుణేశ్వరః ।
ఇన్ద్రాద్యా లోకపాలాశ్చ మమైవాంశసముద్భవాః ౩౯
యేన యేన హి రూపేణ జనో మాం పర్యుపాసతే ।
తథా తథా దర్శయామి తస్మై రూపం సుభక్తితః ౨.౧౪౬.౪౦

ఇతి క్షేత్రం తథా జ్ఞాతా జ్ఞానం జ్ఞేయం మయేరితమ్ ।

అఖిలం భూపతే సమ్యగుపపన్నాయ పృచ్ఛతే ४१ (६६१४)

ఓంతత్సదితి శ్రీమద్గణేశగీతాసూపనిషదర్థగర్భాసు యోగామృతర్థ శాస్త్రే శ్రీమదాది శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే ఉత్తరఖణ్డే బాలచరితే శ్రీగజాననవరేణ్యసంవాదే 'క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞవివేకయోగో' నవమోధ్యాయః । ॥९॥१४६॥

అధ్యాయ १४२ ప్రారంభ :-

శ్రీగజానన ఉవాచ ।

దైవ్యాసురీ రాక్షసీ చ ప్రకృతిస్త్రివిధా నృణామ్ ।

తాసాం ఫలాని చిహ్నాని సంక్షేపాత్తేఽధునా బ్రువే १

ఆద్యా సంసాధయేన్ముక్తిం ద్వే పరే బన్ధనం నృప ।

చిహ్నం బ్రవీమి చాద్యాయాస్తన్మే నిగదతః శృణు २

అపైశున్యం దయా క్రోధశ్చాపలం ధృతిరార్జవమ్ ।

తేజోఽభయహింసా చ క్షమా శౌచమమానితా 3

ఇత్యాదిచిహ్నమాద్యాయా ఆసుర్యాః శృణు సాంప్రతమ్ ।

అతివాదోఽభిమానశ్చ దర్పోఽజ్ఞానం సకోపతా ४

ఆసుర్యా ఏవమాద్యాని చిహ్నాని ప్రకృతేర్నృప ।

నిష్ఠురత్వం మదో మోహోఽహంకారో గర్వ ఏవ చ ५

ద్వేషో హింసా దయా క్రోధ ఔద్ధత్యం దుర్వినీతతా ।

ఆభిచారికకర్తృత్వం క్రూరకర్మరతిస్తథా ६

అవిశ్వాసః సతాం వాక్యేఽశుచిత్వే కర్మహీనతా।

నిన్దకత్వం చ వేదానాం భక్తానామసురద్విషామ్ ७

మునిశ్రోత్రియవిప్రాణాం తథా స్మృతిపురాణయోః ।

పాఖణ్డవాక్యే విశ్వాసః సంగతిర్మలినాత్మనామ్ ౮
సదమ్భే కర్మకర్తృత్వం స్పృహా చ పరవస్తుషు ।
అనేకకామనావత్త్వం సర్వదాఽనృతభాషణమ్ ౯
పరోత్కర్షాసహిష్ణుత్వం పరకృత్యపరాహతిః ।
ఇత్యాద్యా బహవశ్చాన్యే రాక్షస్యాః ప్రకృతేర్గుణాః ౨.౧౪౭.౧౦
పృథివ్యా స్వర్గలోకే చ పరివృత్య వసన్తి తే।
మద్భక్తిరహితా లోకా రాక్షసీం ప్రకృతిం శ్రితాః ౧౧
తామసీం యే శ్రితా రాజన్యాన్తి తే రౌరవం ధ్రువమ్ ।
అనిర్వాచ్యం చ తే దుఃఖం భుఞ్జతే తత్ర సంస్థితా: ౧౨
దైవాన్నిఃసృత్య నరకాజ్జాయన్తే భువి కుబ్జకాః ।
జాత్యన్ధాః పంగవో దీనాహీనజాతిషు తే నృప ౧౩
పునః పాపసమాచారా మయ్యభక్తాః పతన్తి తే ।
ఉత్పతన్తి హి మద్భక్తా యాం కాంచిద్యోనిమాశ్రితాః ౧౪
లభన్తే స్వర్గతిం యజ్ఞైరన్యైర్ధర్మైశ్చ భూమిప ।
సులభా సా సకామానాం మయి భక్తిః సుదుర్లభా ౧౫
విమూఢా మోహజాలేన బద్ధాః స్వేన చ కర్మణా।
అహం హర్తా అహం కర్తా అహం భోక్తేతి వాదినః ౧౬
అహమేవేశ్వరః శాస్తా అహం వేత్తా అహం సుఖీ ।
ఏతాదృశీ మతిర్నౄణామధఃపాతయతీహ తాన్ ౧౭
తస్మాదేతత్సముత్సృజ్య దైవీం ప్రకృతిమాశ్రయ ।
భక్తిం కురు మదీయాం త్వమనిశం దృఢచేతసా ౧౮
సాపి భక్తిస్త్రిధా రాజన్సాత్త్వికీ రాజసీతరా ।

యద్దేవాన్పూజతే భక్త్యా సాత్త్వికీ సా మతా శుభా ౧౯

రాజసీ సా తు విజ్ఞేయా భక్తిర్జన్మమృతిప్రదా ।

యద్యక్షాంశ్చైవ రక్షాంసి యజన్తే సర్వభావతః ౨.౧౪౭.౨౦

వేదేనావిహితం క్రూరం సాహంకారం సదమ్భకమ్ ।

భజన్తే ప్రేతభూతాదీన్కర్మ కుర్వన్తి కామికమ్ ౨౧

శోషయన్తో నిజం దేహమన్తస్థం మాం దృఢా గ్రహాః ।

తామస్యేతాదృశీ భక్తిర్నృణాం సా నిరయప్రదా ౨౨

కామో లోభస్తథా క్రోధో దమ్భశ్చత్వార ఇత్యమి ।

మహాద్వారాణి వీచీనాం తస్మాదేతాంస్తు వర్జయేత్ ౨౩ (౬౬౩౭)

ఓంతత్సదితి శ్రీమద్గణేశగీతాసూపనిషదర్థగర్భాసు యోగామృతార్థ శాస్త్రే శ్రీమదాది శ్రీన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖండే బాలచరితే శ్రీగజాననవరేణ్యసంవాదే ' ఉపదేశయోగో' నామ దశమోఽధ్యాయః ॥౧౦॥౧౪౭॥

అధ్యాయ ౧౪౮ ప్రారంభః -

శ్రీగజానన ఉవాచ ।

తపోఽపి త్రివిధం రాజన్కాయికాదిప్రభేదతః।

ఋజుతార్జవశౌచాశ్చ బ్రహ్మచర్యమహింసనమ్ ౧

గురువిజ్ఞద్విజాతీనాం పూజనం చాసురద్విషామ్ ।

స్వధర్మపాలనం నిత్యం కాయికం తపఈదృశమ్ ౨

మర్మాంస్పృక్చ ప్రియం వాక్యమనుద్వేగం హితం ఋతమ్ ।

అధీతిర్వేదశాస్త్రాణాం వాచికం తప ఈదశమ్ ౩

అన్తఃప్రసాదః శాన్తత్వం మౌనమిన్ద్రియనిగ్రహః ।

నిర్మలాశయతా నిత్యం మానసం తప ఈదృశమ్ ౪

అకామతః శ్రద్ధయా చ యత్తపః సాత్త్వికం తు తత్ ।
సత్కారపూజార్థం సదమ్భం రాజసం తపః ౫
తదస్థిరం జన్మమృతీ ప్రయచ్ఛతి న సంశయః ।
పరాత్మపీడకం యచ్చ తపస్తామసముచ్యతే ౬
విధివాక్యప్రమాణార్థం సత్పాత్రే దేశకాలతః ।
శ్రద్ధయా దీయమానం యద్దానం తత్సాత్త్వికం మతమ్ ౭
ఉపకారం ఫలం వాపి కాంక్షద్భిర్దీయతే నరైః ।
క్లేశతోఽదీయమానం వా భక్త్యా రాజసముచ్యతే ౮
అకాలదేశతోఽపాత్రేవజ్ఞయా దీయతే తు యత్ ।
అసత్కారాచ్చ యద్దత్తం తద్దానం తామసం స్మృతమ్ ౯
జ్ఞానం చ త్రివిధం రాజన్శృణుష్వ స్థిరచేతసా ।
త్రిధా కర్మ చ కర్తారం బ్రవీమి తే ప్రసంగతః ౨.౧౪౮.౧౦
నానావిధేషు భూతేషు మామేకం వీక్ష్యతే తు యః ।
నాశవత్సు చ నిత్యం మాం తజ్జ్ఞానం సాత్త్వికం నృప ౧౧
తేషు వేత్తి పృథగ్భూతం వివిధం భావమాశ్రితః ।
మామవ్యయం చ తజ్జ్ఞానం రాజసం పరికీర్తితమ్ ౧౨
హేతుహీనమసత్యం చ దేహాత్మవిషయం చ యత్ ।
అసదల్పార్థవిషయం తామసం జ్ఞానముచ్యతే ౧౩
భేదతస్త్రివిధం కర్మ విద్ధి రాజన్మయేరితమ్ ।
కామనాద్వేషదమ్భైర్యద్రహితం నిత్యకర్మ యత ౧౪
కృతం వినా ఫలేచ్ఛాం యత్కర్మ సాత్త్వికముచ్యతే ।
యద్బహుక్లేశతః కర్మ కృతం యచ్చ ఫలేచ్ఛయా ౧౫

క్రియమాణం నృభిర్ధమ్మాత్కర్మ రాజసముచ్యతే ।
అనపేక్ష్య స్వశక్తిం యదర్థక్షయకరం చ యత్ ౧౬
అజ్ఞానాత్క్రియమాణం యత్కర్మ తామసమీరితమ్ ।
కర్తారం త్రివిధం విద్ధి కథ్యమానం మయా నృప ౧౭
ధైర్యోత్సాహీ సమోఽసిద్ధౌ సిద్ధౌ చావిక్రియస్తు యః ।
అహంకారవిముక్తో యః స కర్తా సాత్త్వికో నృప ౧౮
కుర్వన్హర్షం చ శోకం చ హింసా ఫలస్పృశమ్ చ యః ।
అశుచిర్లుబ్ధకో యస్తు రాజసోఽసౌ నిగద్యతే ౧౯
ప్రమాదాజ్ఞానసహితః పరీచ్ఛేదపరః శఠః ।
అలసస్తర్కవాన్యస్తు కర్తాఽసౌ తామసో మతః ౨.౧౪౮.౨౦
సుఖం చ త్రివిధం రాజన్దుఃఖం చ క్రమతః శృణు ।
సాత్త్వికం రాజసం చైవ తామసం చ మయోచ్యతే ౨౧
విషవద్భాసతే పూర్వం దుఃఖస్యాన్తకరం చ యత ।
ఇచ్ఛ్యమానం తథా వృత్త్యా వదన్తే మృతవద్భవేత్ ౨౨
ప్రసాదాత్స్వస్య బుద్ధేర్యత్సాత్త్వికం సుఖమీరితమ్ ।
విషయాణాం తు యో భోగో భాసతేఽమృతవత్పురా ౨౩
హాలాహలమివాన్తే యద్రాజసం సుఖమీరితమ్ ।
తన్ద్రిప్రమాదసంభూతమాలస్యప్రభవం చ యత్ ౨౪
సర్వదా మోహకం స్వస్య సుఖం తామసమీదృశమ్ ।
న తదస్తి యదేతైర్యముక్తం స్యాత్త్రివిధైర్గుణైః ౨౫
రాజన్నృహ్మాపి త్రివిధమోంతత్సదితి భేదతః ।
త్రిలోకేషు త్రిధాభూతమఖిలం భూప వర్తతే ౨౬

బ్రహ్మక్షత్రియవిట్శూద్రాః స్వభావాద్భిన్నకర్మిణః ।

తాని తేషాం తు కర్మాణి సంక్షేపాత్తేఽధునా వదే ౨౭

అన్తర్బాహ్యేన్ద్రియాణాం చ వశత్వమార్జవం క్షమా।

నానాతపాంసి శౌచం చ ద్వివిధం జ్ఞానమాత్మనః ౨౮

వేదశాస్త్రపురాణానాం స్మృతినాం జ్ఞానమేవ చ ।

అనుష్ఠానం తదర్థానాం కర్మ బ్రాహ్మముదాహృతమ్ । ౨౯

దార్ఢ్యం శౌర్యం చ దాక్ష్యం చ యుద్ధే పృష్ఠప్రదర్శనమ్ ।

శరణ్యపాలనం దానం ధృతిస్తేజః స్వభావజమ్ ౨.౧౪౮.30

ప్రభుతా మనఔన్నత్యం సునీతిర్లోకపాలనమ్ ।

పంచకర్మాధికారిత్వం క్షాత్రకర్మ సమీరితమ్ 3౧

నానావస్తుక్రయో భూమేః కర్షణం రక్షణం గవామ్ ।

త్రిధాకర్మాధికారిత్వం వైశ్యానాం కర్మ ఈదృశమ్ 3౨

దానం ద్విజానాం శుశ్రూషా సర్వదా శివసేవనమ్ ।

ఏతాదృశం నరవ్యాఘ్ర కర్మ శౌద్రముదీరితమ్ 33

స్వస్వకర్మరతా ఏతే మయ్యర్పాఖిలకారిణః ।

మత్ప్రసాదాత్స్థిరం స్థానం యాన్తి తే పరమం నృప 3౪

ఇతి తే కథితో రాజన్ప్రసాదాద్యోగ ఉత్తమః ।

సాగోపాంగ సవిస్తారోఽనాదిసిద్ధో మయా ప్రియ 3౫

యుఙ్క్ష్వ యోగం మయాఖ్యాతం నాఖ్యాతం కస్యచిన్నృప।

గోపయైనం తతః సిద్ధిం పరాం యాస్యస్యనుత్తమామ్ 3౬

క ఉవాచ ।

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా ప్రసన్నస్య మహాత్మనః ।

గణేశస్య వరేణ్యః స చకార చ యథోదితమ్ ౩౭
త్యక్త్వా రాజ్యం కుటుంబం చ కాన్తారం ప్రయయౌ స్యాత్ ।
ఉపదిష్టం యథాయోగమాస్థాయ ముక్తిమాప్నుయాత్ ౩౮
ఇమం యోప్యుత్తమం యోగం శృణోతి శ్రద్ధయా తు యః ।
సోఽపి కైవల్యమాప్నోతి యథా యోగీ తత్రైవ సః ౩౯
య ఇమం శ్రావయేద్యోగం కృత్వాఽస్యార్థం సుబుద్ధిమాన్ ।
యథా యోగీ తథా సోఽపి పరం నిర్వాణమృచ్ఛతి ౨.౧౪౮.౪౦
యో గీతాం సమ్యగభ్యస్య జ్ఞాత్వాచార్థం గురోర్ముఖాత।
కృత్వా పూజాం గణేశస్య ప్రత్యహం పఠతే తు యః ౪౧
ఏకకాలం ద్వికాలం వా త్రికాలం వాపి యః పఠేత్ ।
బ్రహ్మీభూతస్య తస్యాపి దర్శనాన్ముచ్యతేతరః ౪౨
న యజ్ఞైర్న వ్రతైర్దానైరాగ్నిహోత్రైర్మహాధనైః।
న వేదైః సమ్యగభ్యస్తైః సమ్యగ్జ్ఞాతైః సహాంగకైః ౪౩
పురాణశ్రవణైర్నైవ న శాస్త్రైః సాధు చిన్తనైః।
ప్రాప్యతే బ్రహ్మ పరమమనయా ప్రాప్యతే నరైః౪౪
బ్రహ్మఘ్నో మద్యపః స్తేనో గురుతల్పగమోఽపి యః।
చతుర్ణాం యస్తు సంసర్గీ మహాపాతకకారిణామ్౪౫
స్త్రీహింసా గోవధాదీనాం కర్తారో యే చ పాపినః ।
తే సర్వే ప్రతిముచ్యన్తే గీతామేతాం పఠన్తి చేత్ ౪౬
యః పఠేత్ప్రయతో నిత్యం స గణేశో న సంశయః ।
చతుర్థ్యాం యః పఠేద్భక్త్యా సోఽపి మోక్షాయ కల్పతే ౪౭
తతఃక్షేత్రం సమాసాద్య స్నాత్వాఽభ్యర్చ్య గజాననమ్ ।

సకృద్గీతాం పఠేద్భక్త్యా బ్రహ్మభూయాయ జాయతే ౪౮

భాద్రమాసే సితే పక్షే చతుర్థ్యాం భక్తిమాన్నరః ।

కృత్వా మహీమయీం మూర్తిం గణేశస్య చతుర్భుజామ్ ౪౯

సవాహనాం సాయుధాం చ సమభ్యర్చ్య యథావిధి ।

యః పఠేత్సప్తకృత్వస్తు గీతామేతాం ప్రయత్నతః ౨.౧౪౮.౫౦

దదాతి తస్య తుష్టోసౌ గణేశో భోగముత్తమమ్ ।

పుత్రాన్పౌత్రాన్ధనం ధాన్యం పశురత్నాదిసంపదః ౫౧

విద్యార్థినో లభేద్విద్యా సుఖార్థీ సుఖమాప్నుయాత్ ।

కామానన్యాఽల్లభేత్కామీ ముక్తిమన్తే ప్రయాన్తి తే ౫౨ (౬౬౮౯)

ఓంతత్సదితి శ్రీమద్గణేశగీతాసూపనిషదర్థగర్భాసు యోగామృతార్థ శాస్త్రే శ్రీమదాది శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖణ్డే బాలచరితే శ్రీగజాననవరేణ్యసంవాదే

'గుణత్రయకృతియోగో' నామైకాదశోఽధ్యాయః ॥౧౧॥ ॥౧౪౮॥

అధ్యాయ ౧౪౯ ప్రారంభ :-

క ఉవాచ ।

ఏవం పూజాం సంప్రగృహ్య తత్రైవ న్యవసద్విభుః ।

భక్తానాం పూరయన్కామాన్సదనే రాజపూజితే ౧

మునిరువాచ ।

వినాయకస్య మాహాత్మ్యే కథా భిన్నా నిరూపితాః ।

అవతీర్య వరేణ్యస్య గృహే విఘ్నాసురో హతః ౨

గజాసురముఖప్రాప్తిర్వర్ణితా చతురానన ।

అత్రైవ పార్వతీ గర్భాదావిర్భావో నిరూపితః 3

గజాననతయా దేవ సంశయోఽతో మమాభవత్ ।

త్వదన్యః సంశయేచ్ఛేత్తా నాస్త్యేవ భువనత్రయే ౪

క ఉవాచ ।

న కార్యః సంశయో వ్యాస నానాశక్తియుతే విభౌ।

నిజేచ్ఛావశతోఽనేకరూపకః కల్పభేదతః ౫

శమ్భువక్త్రాచ్చ క్రోధాచ్చ ప్రాదుర్భూతో గజాననః ।

గౌర్యాశ్చ తేజసో జాత ఉదరాచ్చ క్వచిన్మునే ౬

క్వచిద్గౌరీమలాచ్చాపి ద్విముఖో ద్వికరః క్వచిత్ ।

క్వచిత్పంచముఖః క్వాపి షణ్ముఖో దశబాహుకః ౭

క్వచిద్ద్వాదశహస్తశ్చ సహస్రభుజమణ్డితః ।

ఆగమేషు సమస్తేషు నానాధ్యానాని సన్తి హి ౮

న చాత్ర సంశయః కార్యో విస్మయో వా మునే ప్రభౌ ।

శివాద్బ్రహ్మా చ విష్ణుశ్చ లైంగే జాతౌ నిరూపితౌ ౯

స్కాన్దే విధాతుర్నేత్రాచ్చ శివోత్పత్తిర్నిరూపితా ।

విష్ణుః శివం ధ్యాయతి చ శివోఽపి విష్ణుమేవ చ ౨.౧౪౯.౧౦

పంచాక్షరం సమన్త్రం చ తారకం వదతి ప్రభుః ।

శతకోటిమితం రామచరితం చ త్రిధాకృతమ్ ౧౧

మర్త్యలోకే తారకం స స్థాపయామాస శంకరః ।

క్వచిచ్ఛివాత్సృష్టిరుక్తా బ్రహ్మణశ్చ క్వచిద్ధరేః ౧౨

భగవత్యాః క్వచిత్ప్రోక్తా క్వచిత్సూర్యాద్గజాననాత్ ।

క్వచిచ్చ బ్రహ్మణః ప్రోక్తా సర్వం తచ్ఛాస్త్రసంమతమ్ ౧౩

సంశయం కురుతే యస్తు స యాతి నరకం ధ్రువమ్ ।

క ఉవాచ ॥

ఏవం త్రేతాయుగకథా ప్రోక్తా సర్వా మునే తవ ౧౪
ఇదానీమభిధాస్యాని కథాం కలియుగాశ్రితామ్ ।
కలిప్రాప్తే మునే లోకా భ్రష్టాచారాస్తథానృతాః ౧౫
బ్రాహ్మణా వేదరహితాః స్నానసన్ధ్యావివర్జితాః ।
యజనం యాజనం దానం న కరిష్యన్తి కర్హిచిత్ ౧౬
ప్రతిగ్రహం చ దుష్టానాం కరిష్యన్తి సుదుర్లభమ్ ।
పరాపవాదం తన్నిన్దాం పరస్త్రీధర్షణం తథా ౧౭
కరిష్యన్తి జనాః సర్వే విధిలోపం చ సర్వశః।
విశ్వాసఘాతం సర్వత్ర కుర్వన్తి చ జనా ధ్రువమ్ ౧౮
విధిలోపే చ శపథం కరిష్యన్తి ధరాతలే।
న కరిష్యన్తి మేఘాశ్చ వృష్టిం క్వాపి మునీశ్వర ౧౯
మహానదీతీరదేశే కరిష్యన్తి కృషిం జనాః ।
యో బలి సోప్యబలినో హరిష్యన్తి ధనం బలాత్ ౨.౧౪౯.౨౦
హరిష్యతస్తతో ద్వౌ చ త్రయస్తాభ్యాం బలాత్పునః ।
శూద్రా వేదం పఠిష్యన్తి బ్రాహ్మణాః శూద్రకర్మిణః ౨౧
క్షత్రియా వైశ్యకర్మాణో వైశ్యాశ్చ శూద్రకర్మిణః।
ప్రతిగ్రహం కరిష్యన్తి చాణ్డాలస్య ద్విజాతయః ౨౨
దరిద్రాశ్చ భవిష్యన్తి హాహాభూతా విచేతసః ।
వదిష్యన్తి చ న మయా గృహీతం ధనమణ్వపి ౨౩
గృహీత్వాపి చ కృత్యాయ యాచితారో ధనం పరాత్ ।
ఉత్కోచం చ గృహీత్వైవ వృథా సాక్ష్యం బ్రువన్తి చ ౨౪
సతాం నిన్దా కరిష్యన్తి మైత్రీం చాసద్భిరేవ చ ।

వృథా మాంసస్య భక్ష్యం చ కరిష్యన్తి ద్విజాతయః ౨౫
ఉచ్ఛేదః సజ్జనానాం స్యాదితరేషాం చ వైభవమ్ ।
హిత్వా దేవాన్భవిష్యన్తి జనాః సర్వే తథైన్ద్రికాన్ ౨౬
భూతప్రేతపిశాచానాం భజనే సక్త మానసాః ।
వేషాన్నానావిధాన్కృత్వా భక్షయిష్యన్తి వాడవాః ౨౭
కేచిచ్ఛక్షత్రియా భిక్షాం చరిష్యన్త్యకులోచితామ్ ।
వ్రతాని నిర్మమాంశ్చాపి నాచరిష్యన్తి కర్హిచిత్ ౨౮
వర్ణసంకరకారీణి కర్తా కర్మాణి భూజనః ।
పతివ్రతా భ్రష్టవ్రతా భవిష్యన్తి కలౌ యుగే ౨౯
మ్లేచ్ఛప్రాయాః సర్వలోకాః పరద్రవ్యాపహారిణః ।
నిర్దయాః కుపథాసక్తాః సర్వదా సత్యవర్జితాః ౨.౧౪౯.30
ధరిత్రీ సస్యహీనా చ రసహీనా మహీరుహాః।
పంచమే వాథ షష్ఠే వా వర్షే కన్యాం ప్రసూయతే 3౧
షోడశాబ్దపరం చాయుర్భవిష్యతి తదా యుగే।
తీర్థాని గుప్తరూపాణి దేవతాయతనాని చ 3౨
ఏవం పాపే ప్రవృద్ధే తు ధర్మే విశ్వార్థమాత్రకః ।
భవిష్యన్తి తదా దేవా ఉపవాసపరాయణాః 33
స్వధాస్వాహావషట్కారైర్వజితాభయవిహ్వలాః ।
యాస్యన్తి శరణం దేవం గజాననమనామయమ్ 3౪
స్తుతిం నానావిధాం తస్య కరిష్యన్తి నతిం బహు ।
ప్రార్థయిష్యన్తి దేవేశం సర్వవిఘ్నవినాశనమ్ 3౫
ఏవం సర్వం విచార్యాసౌ ఆవిర్భావం కరిష్యతి ।

గజాననః శూర్పకర్ణో ధూమ్రవర్ణోఽపి నామతః ౩౬

నీలమశ్వం సమారుహ్య ఖడ్గహస్తో రుషా జ్వలన్ ।

కల్పయిష్యతి సేనాం స నానారూపాం నిజేచ్ఛయా ౩౭

శస్త్రాణి చ మహాస్త్రాణి కల్పయిష్యత్యయత్నతః ।

వధిష్యతి మహామ్లేఛాన్సేనయా స్వేన తేజసా ౩౮

మ్లేచ్ఛభూతాంస్తథా లోకాన్వధిష్యతి తదాఽఖిలాన్ ।

లీలాన్కన్దరదేశేషు బ్రాహ్మణాన్వన్యభక్షిణః ౩౯

సమానాయ్య ప్రపూజ్యైతాన్భూమిం దాస్యతి దేవరాట్ ।

సత్కర్మకారిణః సర్వాన్విచాల్యతి చ సజ్జనాన్ ౨.౧౪౯.౪౦

తదా ధర్మమయం విశ్వం భవిష్యతి కృతే యుగే।

ఏవం కృత్వా ధూమ్రవర్ణస్తతోన్తర్ధానమేష్యతి ౪౧

ఏవం చతుర్యుగే వ్యాస విఘ్నేశస్య మహాత్మనః ।

కథితాని చ నామాని రూపాణి చ తవానఘ ౪౨

కర్మాణ్యద్భుతరూపాణి తస్య చోక్తాని సర్వశః ।

యేషాం శ్రవణమాత్రేణ ముచ్యన్తే సర్వజన్తవః ౪౩

అనన్యస్యాణి రూపాణి న వక్తుం శక్తిరస్తి మే ।

యత్ర వేదాశ్చ చత్వారో వికుణ్ఠాస్తత్ర కా కథా ౪౪

మమ వా మద్విధస్యాపి మహిమ్నస్తస్య వర్ణనే ।

అనుష్ఠానాయ గచ్ఛ త్వం వ్యవసాయం కరోమ్యహమ్ ౪౫

భృగురువాచ ।

ఏవం శ్రుత్వా సోమకాన్త వ్యాసో బ్రహ్మముఖాత్కథామ్ ।

అతిప్రీతమనాః ప్రాహ సర్వపాపప్రణాశినీమ్ ౪౬

మునిరువాచ ।

న తృప్తిమధిగచ్ఛామి । శ్రుత్వాఖ్యానం మహాద్భుతమ్ ।

ధన్యోఽస్మ్యనుగృహీతోఽస్మి యత్త్వయా సర్వసంశయాః ౪౭

దూరీకృతాః కథాసంగాద్గణేశచరితా శ్రయాత్ ।

అమృతస్యేవ మే తృప్తిః శ్రుత్వా శ్రుత్వా న జాయతే ౪౮

అస్య శ్రవణమాత్రేణ జన్మజన్మాన్తరార్జితమ్ ।

వృజినం నాశమాయాతి సర్వే కామా భవన్తి చ ౪౯

పూర్వపుణ్యబలాదస్య శ్రవణం జాయతే నృణామ్ ।

న శ్రావ్యం దుర్జనాయేదం పురాణం సర్వసిద్ధిదమ్ ౨.౧౪౯.౫౦

ఏవముక్త్వా నమస్కృత్య పరిక్రమ్య స్వయం భువమ్ ।

గృహీత్వాజ్ఞాం యయౌ వ్యాసస్తపసే వనముత్తమమ్ ౫౧

యత్ర కన్దఫలాన్యాసన్నుత్తమాని జలాని చ ।

న వాయుః ప్రబలో యత్ర నాతపో నాగ్నిరేవ చ ౫౨

తత్రోపవిష్టైకనిష్ఠో జపన్నేకాక్షరం మనుమ్ ।

వ్యతీయుర్ద్వాదశాబ్దాని మునేస్తస్య తపస్యతః ॥

తతః ప్రాదురభూత్తస్య పురతస్తు గజాననః ౫3 (౬౭౪౨)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే మునివిసర్జనం
నామైకోనపంచాశదుత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥ ౧౪౯ ॥

అధ్యాయ ౧౫౦ ప్రారంభ :-

సోమకాన్త ఉవాచ ।

కథం ప్రాదురభూద్దేవః పురస్తస్య మహాత్మనః ।

భృగో తత్సర్వమాఖ్యాహి శ్రుత్వా పాపక్షయో యతః ౧

భృగురువాచ ।

యథా తత్పురతః ప్రాదురాసీద్దేవో గజాననః ।

తత్సర్వం కథయిష్యేఽహం సాదరం శృణు భూమిప ౨

రక్తమాల్యామ్బరధరో రక్తగన్ధానులేపనః ।

గజాననోఽబ్జనయనః సిన్దూరారుణమస్తకః ౩

అనేకసూర్యసంకాశో దివ్యకుణ్డలమణ్డితః ।

అంగదే ముకుటం బిభ్రత్కంకణే శేషమేవ చ ౪

మునిరిత్థం నిరీక్ష్యైనం నిమీల్య నయనే పునః ।

చకమ్పే భయసంత్రస్తః స్మృత్వా మన్త్రం ముమూర్చ చ ౫

తతోఽబ్రవీన్నాగముఖో మా భైస్త్వం మునిసత్తమ ।

యం ధ్యాయసి దివారాత్రౌ సోఽహం త్వాం సముపాగతః ౬

బ్రహ్మాదీనామగమ్యో యో వరం దాతుం మునే తవ ।

భృగురువాచ ।

శ్రుత్వేత్థం మధురాం వాణీం జహర్ష మునిపుంగవః ౭

మూర్ధానం న్యస్య తత్పాదే ధన్యోఽహం పితరౌ తపః ।

ధన్యోఽహం ధరణీ వృక్షాః పునః పునరవీవదత్ ౮

యతో దృష్టః సర్వరూపో గుణాతీతోఽఖిలాశ్రయః।

చిదానన్దఘనోఽనన్తోఽఖిలకారణకారణమ్ ౯

ఏవం స్తుత్వా ప్రార్థయన్స వరదం తం గజాననమ్ ।

మునిరువాచ ।

నిరస్య భ్రాన్తిం సర్వాం మే యచ్ఛ భక్తిం దృఢాం త్వయి ౨.౧౫౦.౧౦

అష్టాదశపురాణానాం యథా స్యాం కరణే క్షమః ।
తవాపి స్తవనే శక్తిః స్యాద్యథా తత్కురుష్వ భోః ౧౧
హృదయే వస దేవేశ ప్రసన్నశ్చేన్మమానఘ ।
గజానన ఉవాచ ।
త్వయా యత్ప్రార్థితం వత్స సర్వమద్య భవిష్యతి ౧౨
సర్వమాన్యో వ్యాస నామా సర్వపావనపావనః ।
అపరోక్షజ్ఞానవాంశ్చ భవిష్యసి గురోర్గురుః ౧౩
నారాయణపరః ఖ్యాత్యా గుణైః కీర్త్యా శ్రియాపి చ ।
అష్టాదశపురాణానాం కర్తా త్వం హి భవిష్యసి ౧౪
తథైవోపపురాణానాం తావతాం చ మునీశ్వర ।
త్వయా పూర్వం దమ్భవశాన్న కృతం మమ పూజనమ్ ౧౫
స్మరణం వా తతః స్తమ్భో జాతో వాణ్యా మహాద్భుతః ।
ధాతుర్ముఖాచ్చ్యుతో యస్మాన్మహిమా తేన మేఽనఘ ౧౬
విలీనం సర్వమధునా ప్రవిశామి తవోదరమ్ ।
భృగురువాచ ।
ఏవముక్త్వా ప్రావిశత్స తన్మనేరుదరం విభుః ౧౭
ప్రకాశమతులం లేభే సూర్యకోటిసమం మునిః ।
దీపయామాస కకుభస్తతో మూర్తిం విధాయ సః౧౮
గజాననస్య మహతీం ప్రాసాదేఽస్థాపయచ్చ సః ।
పూజయామాస వివిధైరుపచారైః పృథక్పృథక్ ౧౯
సిద్ధిక్షేత్రమిదం సర్వలోకానాం పావనం దృశోః।
అనుష్ఠానవతాం మన్త్రనానాసిద్ధిప్రదం శుభమ్ ౨.౧౫౦.౨౦

ఏవముక్త్వాప్యనుజ్ఞాప్య వ్యాసో నారాయణస్తదా ।

పురాణం తద్గణేశస్య యచ్ఛ్రుతం బ్రహ్మణోముఖాత్ ౨౧

ప్రాహ వైశమ్పాయనాయ తతస్తద్భువి పప్రథే ।

తదేతదఖిలం తేఽద్య మయాపి కథితం నృప ౨౨

నానేన సదృశం కించిత్పావనం త్రిషు విద్యతే ।

లోకేషు పరమానన్దదాయకం నృపసత్తమ ౨౩

సోమకాన్త న చాఖ్యేమమిదం దుష్టజనే త్వయా।

వినీతేషు చ భక్తేషు త్వయాఖ్యేయం ప్రయత్నతః ౨౪

మయా నిరన్తరమిదం జప్యతే స్మర్యతేఽపి చ ।

తవాపి కరుణాయోగాత్కథితం రాజసత్తమ ౨౫

గజాననధ్యానపరో నిత్యం జపపరోభవ ౨౬ (౬౭౬౮)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే వ్యాసానుగ్రహసిద్ధిక్షేత్రవర్ణనం నామ పంచాశదుత్తరశతతమోఽధ్యాయః॥౧౫౦॥

అధ్యాయ ౧౫౧ ప్రారంభ :-

సూత ఉవాచ ।

ఏవం శ్రుత్వా కథాం నిత్యం సోమకాన్తో మునీశ్వరాత్ ।

శుష్కాగ్రస్తమూలే తత్పుణ్యం న్యక్షిపజ్జలతో నృపః ౧

గతే సంవత్సరే చూతః పల్లవైః కుసుమైః ఫలైః ।

శుశుభేఽతీవరుచిరః పురాణశ్రుతిపుణ్యతః ౨

సోమకాన్తో దివ్యకాన్తిస్త్యక్త్వా కుష్ఠభవాం రుజమ్ ।

అక్షతశ్చాభవత్పూతిగన్ధం త్యక్త్వా సుగన్ధవాన్ ౩

నిఃఖేదః సురభేర్గన్ధాద్దశదిక్షు ప్రసారిణః ।

దివ్యదేహం సూర్యకాన్తిం కోటిచన్ద్రనిభం నృపమ్ ౪

దృష్ట్వా విసిస్మిరే లోకాః కథమీదృక్ చ తాదృశః ।

గణేశాఖ్యపురాణస్య మహిమ్నా దోషహారిణా ౫

భృగురువాచ।

సిద్ధిస్తే నృపశార్దూల పురాణశ్రవణాదభూత్ ।

వ్రజేదానీం నిజం పుత్ర సామాత్యం జనమేవ చ ౬

చిరోత్కణ్ఠం వర్షమధ్యే దృష్ట్వా హర్షమవాప్స్యసి।

సూత ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం పాదయోర్న్యపతన్మునేః ౭

ఆనన్దార్ణవమగ్నః స సోమకాన్తోఽవదద్భృగుమ్ ।

రాజోవాచ ।

అద్భుతస్తపసస్తేఽద్య మహిమైక్షి మయా మునే ౮

పురాణశ్రవణస్యాపి యేనాహం పతితోఽపి చ ।

గలత్కుష్ఠో దివ్యదేహో జాతో మాతా పితా మమ ౯

అస్యదేహస్య నిర్మాతా త్వమేవ మునిసత్తమ।

నీరసశ్చూతవృక్షోఽపి ఫలపుష్పయుతోఽభవత్ ౨.౧౫౧.౧౦

త్యక్తుం నేచ్ఛామ్యతోఽహం త్వాం కిం మే పుత్రజనైర్భవేత్।

ఏవం నిశమ్య తద్వాక్యం భృగుః పునరథాబ్రవీత్ ౧౧

భృగురువాచ ।

జన్మాన్తరీయపుణ్యేన పురాణశ్రవణం తవ ।

సంజాతం మన్ముఖాద్ధన్యం దురితం యేన తేఽనశత్ ౧౨

గణేశస్య పురాణస్య మహిమా కేన వర్ణ్యతే ।

న మావిస్మర గచ్ఛ త్వం జనేశ నగరం నిజమ్ ౧౩
ఏవం తయోః సంవదతోస్తేజసోజ్వలదద్భుతమ్ ।
విమానం దదృశే తాభ్యాం సూర్యకోటినిభం మహత్ ౧౪
భృగురువాచ ।
త్వదర్థం యానమాయాతమిదం నృప మహాద్భుతమ్ ।
ఇదమారుహయ గచ్ఛ త్వం గణనాథస్య సన్నిధిమ్ ౧౫
న ప్రాప్నువన్త్యనుష్ఠానాద్విమానం యన్మునీశ్వరాః।
తత్పురాణశ్రవాద్రాజంస్త్వయా ప్రాప్తం గణేశ్వరాత్ ౧౬
విమానం వదతోరేవం భూమణ్డలమగాత్క్షణాత్ ।
వినాయకగణైర్యుక్తం చతుర్బాహువిరాజితైః ౧౭
ముకుటాంగదహారాది భూషణైరుపశోభితైః ।
దివ్యచన్దనవస్త్రాదిపద్మపరశుశోభిభిః ౧౮
నృత్యత్కిన్నరకన్యాభిర్మృదంగనాలపాణిభిః ।
కిన్నరైర్గాయనైర్యుక్తం దృష్ట్వా రాజాఽబ్రవీత్పునః ౧౯
రాజోవాచ ।
శ్రుతాసీద్బహుధా వార్తా విమానానాం మునీశ్వర ।
తద్దృష్టం పురతో బ్రహ్మంస్తపోవీర్యబలాత్తవ ౨.౧౫౧.౨౦
మహిమా శ్రూయతే కర్ణైర్బహుధా బహువక్త్రతః ।
అనుభూతో మయా సోఽపి పురాణశ్రవణాత్తవ ౨౧
ఏవం బ్రువతి భూపే తు దూతా ఉత్తీర్య యానతః ।
ప్రణిపత్యాఖిలాః ప్రోచుః సోమకాన్తం నృపం తదా ౨౨
పరాత్పరేణ దేవేన తవ పుణ్యాత్స్మృతిః కృతా ।

గజాననేన శుద్ధాత్మన్పురాణశ్రవణాదినా ౨౩
వయం దూతా ఆజ్ఞయాఽస్య విమానేన సమాగతాః ।
నేతుం త్వాం పుణ్యకీర్తిం చ యాహి లోకమనుత్తమమ్ ౨౪
తద్దర్శనాజ్జన్మమృతేర్ముక్తస్తత్సన్నిధిం గతః ।
సుఖమాత్యన్తికం తత్ర ప్రాప్స్యసే తత్ప్రసాదతః ౨౫
నిశమ్య దూతవాక్యం తద్దేహాతీత ఇవాభవత్ ।
రోమాంచాంచితసర్వాంగ ప్రాహ గద్గదయా గిరా ౨౬
పరాత్పరేణ దేవేన చరాచరకృతాఽమునా।
నిర్గుణేన గుణక్షోభకారిణా విశ్వయోనినా ౨౭
దీననాథేన భో దూతాః. స్మృతోఽహం కృపయాఽనఘాః ।
బ్రహ్మాద్యా న విదుర్యం హి ధ్యాత్వా చ సనకాదయః ౨౮
అనన్తగణపూర్ణః సోఽప్రేషయద్యానముత్తమమ్ ।
నానావతారవాన్నానారూపీ పరమమాయికః ౨౯
తేన మే స్మరణం కస్మాత్కృతమాశ్చర్యకారకమ ।
ఏవముక్త్వా నమస్కృత్య భృగుం తం ప్రాహ భూమిపః ౨.౧౫౧.30
ఆజ్ఞయా తే గమిష్యామి దూతైః సహ విమానగః ।
ప్రసాదాత్తే చ దేవస్య న మాం విస్మర్తుమర్హసి 3౧
సూత ఉవాచ ।
నిశమ్య గదితం తస్య భృగుః సంభ్రమవిహ్వలః ।
ఆనన్దాశ్రుః సరోమాంచః కణ్ఠే ధృత్వా నృపస్య సః 3౨
ప్రాహాహం నృపతే విప్రోఽభాగ్యవాంస్త్వం మహాఫలః।
గణేశపురగో భూత్వా న మాం విస్మర కర్హిచిత్ 33

ఏవముకత్వా బహిర్యాతౌ ధృత్వా హస్తావుభావపి ।

నమస్కృత్య విమానం తన్నృపో మునివరం చ తమ్ ౩౪

ఆరుహత్పరమప్రీతో దూతవాక్యాత్త్వరాన్వితః ।

ద్వావమాత్యౌ సుధర్మా చ రురుహుర్యానముత్తమమ్ ౩౫

తతో దూతాశ్చ వాద్యానాం ఘోషైర్వ్యాప్తం దిగన్తరమ్ ।

విమానశోభాం వీక్ష్యైవ సోమకాన్తో ననన్ద హ ౩౬

జన్మాన్తరీయపుణ్యేన ప్రాప్తమేతదమన్యత।

తతోఽస్మిన్పశ్యతి భృగౌ విమానం యానమమ్బరే ౩౭

సర్వోత్తమపదం ప్రాప్తం మర్త్యదేహేన వీక్ష్య చ ।

విస్మయం పరమం ప్రాప నత్వా దూతాన్యయౌ పదం ౩౮ (౬౮౦౬)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే సోమకాన్తవిమానప్రాప్తివర్ణనం
నామైకపంచాశదధికశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౫౧॥

అధ్యాయ ౧౫౨ ప్రారంభః-

సూత ఉవాచ ।

ఉపరిష్టాద్దదర్శాథ నృపో దైవపురం నిజమ్ ।

జహర్ష గోపురాదాలశోభాం దృష్ట్వాథ కాఞ్చనీమ్ ౧

తతః సుధర్మా సస్మార సభాం రమ్యాం సమీక్ష్య హ ।

నిజం పుత్రం స్నేహవశాత్ప్రాహ గద్గదభాషిణీ ౨

హేమకణ్ఠో మమ సుతో భద్రాసనగతో భవేత్।

పిత్రోర్మార్గం ప్రతీక్షన్స జాతే సంవత్సరేఽధునా ౩

స్వామిన్కృపానిధే తస్య దర్శనం దాతుమర్హసి।

స్త్రియో వాక్యం నిశమ్యైవం శుశోచ నృపతిస్తదా ౪

నృప ఉవాచ ।

హేమకణ్ఠో మమ సుతో జీవనాన్స్యాద్వా మృతో భవేత్ ।

ఉక్తమాసీన్మయా చాస్మై వత్సరాద్దర్శనం భవేత్ ॥

అనృతాత్కుత్ర గచ్ఛేయం నోక్తమాసీత్కదాచన ।

న తత్ర గన్తుం నో హాతుం శక్తోఽహం పరమం పదమ్ ౬

విరుద్ధం కథమేతద్ధి ఘటేతేత్యరుదద్భృశమ్ ।

దృష్ట్వా దూతాస్తయోః శోకమబ్రువన్రాజసత్తమమ్ ౭

యువయో రోదనం శ్రుత్వా కృపా నః సముపాగతా।

క్షణముత్తారయామోఽత్ర దృష్ట్వా తం యాత సత్వరమ్ ౮

జాతే భవత్సమాధానే సంతోషో నః పరో భవేత్ ।

తత ఉత్తారయామాసుర్దూతా దేవపురాదుదక్ ౯

విమానం తద్గణేశస్య పురాణశ్రవణాగతమ్ ।

నగరం ప్రభయా వ్యాప్తం వాద్యఘోషైశ్చ నాదితమ్ ౨.౧౫.౨.౧౦

సుబలో జ్ఞానగమ్యశ్చ నమస్కృత్య నృపం గణాన్ ।

ఊయతుర్హేమకణ్ఠం తం సర్వవృత్తాన్తమీరితుమ ౧౧

క్షణాద్భద్రాసనగతం హేమకణ్ఠమపశ్యతామ్ ।

సన్నద్ధైర్వీరముఖ్యైశ్చ పరివీతం మహాబలైః ౧౨

అమాత్యనాగరైర్యుక్తమీక్షన్తం నృత్యముత్తమమ్ ।

తదమాత్యౌ జ్ఞానగమ్యం సుబలం సమపశ్యతామ్ ౧౩

ఉత్తస్థుః సర్వవీరాశ్చ సామాత్యో హేమకణ్ఠకః ।

ఆలింగనాయ తే సర్వే తయోః ప్రాపుః ససంభ్రమమ ౧౪

తేషామాలింగనే జాతే తతో నృపసుతో యయౌ ।

హర్షేణ మహతా యుక్తః సరోమాంచోఽబ్రవీచ్చ తౌ ౧౫

మమ మాతా పితాఽమాత్యౌ క్షేమయుక్తౌ న వా క్వచిత్ ।

త్యక్త్వా తౌ పితరౌ యాతో యువామేకాకినౌ కథమ్ ౧౬

ఏవముక్త్వా స్వాసనే తావుపవేశ్య ప్రపూజ్య చ ।

వస్త్రచన్దనభూషాదిఫలతామ్బూలకాంచనైః ౧౭

తయోర్వినా మమ ప్రాణాః కణ్ఠమాత్రావలమ్బినః ।

అహర్నిశం తయోర్ధ్యానం నాన్యస్య మమ మానసే ౧౮

పితా మే ప్రావదత్పూర్వమేకదా దర్శనం పునః ।

దాస్యామీతి కథం తచ్చానృతం వాక్యం కరిష్యతి ౧౯

తావూచతుః ।

మా కురుష్వ వృథా చిన్తాం పిత్రోస్తే కుశలం నృప ।

తయోః పుణ్యప్రభావం కో జానాతి భువనత్రయే ౨.౧౫౨.౨౦

అనుజ్ఞాం భవతో గృహయ నిర్గతా నగరాద్వయమ్ ।

చత్వారోఽపి పితుస్తేఽభూత్సౌకుమార్యాదికం మహత్ ౨౧

క్షుధయా పీడితోఽత్యన్తం రక్తస్రావి పదామ్బుజమ్ ।

కన్దమూలైః ఫలైస్తృప్తిర్న చాసీత్తస్య భూపతేః ౨౨

మాతుస్తేఽపి తథావస్థా చేలతుర్న పదం తదా ।

భ్రమద్భిర్బహుధా పశ్చాద్దృష్టం చారు సరో మహత్ ౨౩

శీతలం వృక్షవల్లీభిస్తత్ర సుష్వాప భూమిపః।

సుధర్మా పాదసంవాహం చకార శ్రమకర్షితా ౨౪

ఆవాం తు కన్దమూలార్థే యాతస్తత్రాయయౌ మునిః।

చ్యవనో మునిశార్దూలో జలార్థే తౌ దదర్శ హ ౨౫

తయోర్హార్దం స గృహ్యైవ నిజమాశ్రమమాయయౌ ।
తత ఆవాం సమాయాతౌ గృహ్య మూలఫలం బహు ౨౬
సర్వే తదాశ్రమే యాతా మునినా పూజితా భృశమ్ ।
భోజితాః షడ్రసైశ్చాన్నైర్విశ్రాన్తిం పరమాం గతాః ౨౭
తతఃకథాప్రసంగోఽభూన్మునినా చ నృపేణ చ ।
సర్వం చాకథయద్రాజా వృత్తాన్తం మునయే తదా ౨౮
తతో మునిర్ధ్యానబలాత్పూర్వ జన్మాస్య సంజగౌ।
దురితం తచ్చమోపాయమబ్రవీత్కరుణాయుతః ౨౯
దురితశ్రవణే చాస్య సంత్రాసో నౌ నృపాభవత్ ।
స సందిగ్ధమనా యావత్తావద్దేహాద్వినిర్గతాః ౨.౧౫.౨.30
పక్షిణః శ్వేతవర్ణాస్తమారబ్దా భక్షితుం నృపమ్ ।
తేషాం చంచుప్రహారేణ విహ్వలః పతితో నృపః ౩౧
రక్ష రక్షేతి కారుణ్యాత్ప్రోక్తః ప్రార్తనయా మునిః ।
తస్య ప్రేక్షణమాత్రేణ పక్షిణోఽన్తర్దధుః క్షణాత్ ౩౨
స తు హస్తయుగం బద్ధ్వా తస్థౌ మునిముఖో నృపః ।
మహజ్జ్ఞాత్వా నృపైనః స శ్రావయామాస భక్తితః 33
గణేశస్య పురాణం యద్వర్షమాత్రం కృపానిధిః ।
అష్టోత్తరశతేనాదౌ దేవనామ్నా ప్రసిచ్య చ ౩౪
తదంగాత్పురుషం ఘోరం నిష్కాశ్యతపసో బలాత్ ।
వ్యోమకేశో లలజ్జిహ్వో వ్యాకులః క్షుధయా భృశమ్ ౩౫
భక్ష్యం యయాచే స భృగుం సోఽవదత్తం పురస్థితమ్ ।
భక్షయస్వాశ్రమవృక్షం త్వం మహాన్తం శుష్కమేవ చ ౩౬

తేన స్పృష్టో ఆమ్రవృక్షో భస్మసాదభవత్క్షణాత్ ।
తతస్తం ధీవరం ప్రాహ భక్షయస్వేత్యసౌ మునిః ౩౭
తతో నృపం మునిః ప్రాహ పురాణశ్రవణం మహత్ ।
శ్రేయో నిక్షిప నిత్యం త్వమస్మిన్భస్మని భూమిప ౩౮
యావచ్చూతస్య వృక్షోఽత్ర భవేదన్యో యథా పురా ।
తతస్త్వమపి రాజేన్ద్ర దివ్యదేహో భవిష్యసి ౩౯
తత్రైవ స నృపశ్చక్రే స్నాత్వా శ్రుత్వా కథాం బహు ।
న్యక్షిపత్త్యహం శ్రేయస్తస్మిన్భస్మని భక్తితః ౨.౧౫౨.౪౦
సంవత్సరాన్తే వృక్షోఽసౌ భవన్నృప యథా పురా ।
గణేశస్య పురాణే తు సమాప్తే ఫలపుష్పవాన్ ౪౧
నృపోఽపి దివ్యకాన్తిః స శశిసూర్యనిభోఽభవత్ ।
యావన్నృపో మునిం స్తౌతి విమానం తావదాగతమ్ ౪౨
నృత్యగీతసమాయుక్తం వాద్యఘోషనినాదితమ్ ।
గణేశదూతసంయుక్తమాశ్రమాన్తికమాస్థితమ్ ౪౩
యచ్ఛోభాం పశ్యతోర్నాథ దృశో నౌ సఫలాభవన్ ।
అతిపుణ్యాత్పితుస్తే తే దూతా దేవాజ్ఞయా నృపమ్ ౪౪
న్యక్షిపన్యానమధ్యే నౌ నృపేక్షణప్రణోదితాః ।
సుధర్మా చ మునేరాజ్ఞాం గృహ్య యాతా విమానగా ౪౫
దృష్టం దేవపురం యావత్తావత్త్వత్స్మృతిరాగతా।
అత ఉత్తారితం యానం ఉత్తరే నగరాన్నృప ౪౬
దిదృక్షయా పితృభ్యాం తే తౌ యాతౌ త్వాం నివేదితుమ్ ।
తయోః శీఘ్రం దర్శనాయ యాహి నో చేద్గమిష్యతి ౪౭

తయోర్వాక్యం నిశమ్యేత్థం హేమకణ్ఠత్వరాన్వితః ।

రోమాంచాశ్రుసమాయుక్తో ధావమానః శ్రుతాఖిలః ౪౮

యయౌ తద్దర్శనోత్సుక్యాత్పురస్కృత్య తదా తు తౌ।

విశీర్ణభూషణగణో నాగరైః సేవకైర్వృతః ౪౯

గలదశ్రుః క్షణాత్ప్రాప విమానం గణసంకులమ్ ౨.౧౫౨.౫౦ (౬౮౫౬)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే హేమకణ్ఠదర్శనం నామ
ద్విపంచాశదుత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౫౨॥

అధ్యాయ ౧౫౩ ప్రారంభః-

సూత ఉవాచ ।

తదమాత్యాశ్చ చత్వారః సోమకాన్తం పురో యయుః ।

ప్రణిపత్యాఖిలాన్ప్రోచురాగతస్తే సుతో నృప ౧

సర్వవీరైర్నాగరికైరిన్ద్రః సురగణైరివ ।

వృతో హర్షేణ శోకేన దృష్ట్వాన్యానమేవ చ ౨

ఏవం నివేదితోఽమాత్యైః సోఽపి శీఘ్రం సమాగతః ।

ఆబాలవనితావృద్ధైః సేవకైశ్చ సమన్వితః ౩

దృష్ట్వా శోభాం విమానస్య సర్వ ఆనన్దనిర్భరాః।

తన్మధ్యే సోమకాన్తం తే దృష్ట్వా నేముర్ధరాతలే ౪

యుక్తం దూతైర్గణేశస్య కాన్తయాప్యతికాన్తయా ।

తత ఉత్తీర్య యానాత్స ఆలిలింగ సుతం ముదా ౫

ఆనన్దాశ్రూణి ముంచంతౌ సరోమాంచావుభావపి ।

విదేహావివ సంజాతౌ న కించిదూచతుః క్షణమ్ ౬

తత ఊచే పితా పుత్రం స్నేహేన వత్సరాగతమ్ ।

త్వామేవ నిత్యం ధ్యాయామి సత్పుత్రం వంశభూషణమ్ ।
న త్వయా సదృశం పశ్యే పుత్రేషూర్ధ్వనవర్తిషు ।
తతః సుధర్మా సస్నేహా ధావమానా సుతం యయౌ ।
ఆలిలింగ ముదా యుక్తా గలదశ్రూ ఉభావపి ।
తత ఊచే సుతం మాతా చిరదృష్టోఽసి బాలక ।
న మే సుఖం కించిదభూత్త్వాదుత్కణ్ఠితచేతసః ।
ఇదానీం తే ముఖం దృష్ట్వా సానన్దం మే మనోఽభవత్ ।
వియోగేన చ తే దేహో మమ జాతః కృశో భృశమ్ ।
తత ఆలింగనం చక్రుర్నాగరా నామధారకాః ।
కేచిత్ప్రదక్షిణాం చక్రుః కేచిత్పాదౌ తదాఽస్పృశన్ ।
కేచిచ్చ దర్శనాదేవ ప్రతియాతాః పురం ప్రతి ।
తత ఊచే నృపః సర్వాన్భృగుణాఽనుగ్రహాన్మమ ।
గణేశస్య పురాణం యచ్ఛ్రావితం పాపనాశనమ్ ౭
అభవం తేన నిష్పాపో దివ్యదేహో విమానగః।
సర్వేషాం దర్శనం జాతం పునర్యాస్యామి యానగః ౮
కృపావతా గణేశేన యానం మే ప్రేషితం భువి ।
రాజ్యం చ పరిభుక్తం మే స్వేచ్ఛయా సంపదః సుత ౯
ధామ యాస్యామి పరమం ప్రసాదాద్భృగుసంభవాత్ ।
ఏవం తే శుశ్రువుర్వాణీం సోమకాన్తసమీరితామ్ ౨.౧౫౩.౧౦
రురుదుః సుస్వరం సర్వే పతితా భువి కేచన ।
శ్రేణీముఖ్యాస్తతః ప్రోచుః సోమకాన్తం కృపానిధిమ్ ౧౧

నో వినా జగతీపాల కథం యాస్యసి ధామ తత్ ।
ప్రాణాంస్త్యక్త్వా వయం సర్వే యాస్యామోఽప్యను తే నృప ౧౨
హత్వా త్వన్మస్తకే రాజన్సర్వేషాం నో భవిష్యతి ।
ననః పుణ్యం తథా యేన ద్రక్ష్యామస్తం గుణేశ్వరమ్ ౧౩
తవ ప్రసాదాద్దేవస్య యాస్యామో లోకముత్తమమ్ ।
న సంసారే సుఖం కించిదాయునాశో వృథాఽత్ర హి ౧౪
అస్మాకం న భవేత్కించిత్సాధనం ధామసాధనమ్ ।
తతోఽవదద్ధేమకణ్ఠో జనకం వాక్యమాదృతః ౧౫
కథం త్యక్త్వాఽర్భకం తాత యాసి ద్రష్టుం గజాననమ్ ।
మమ రాజ్యేన కో హేతురాజ్ఞయా తవ వత్సరమ్ ౧౬
పాలితం రాజ్యమఖిలం నేచ్ఛేదానీం మమాపి చ ।
శపథస్త తథా రాజన్నతో నేతుం మమార్హసి ౧౭
సోమకాన్త ఉవాచ ।
సర్వేషామేవ సంద్రష్టుమిచ్ఛా దేవపదామ్బుజమ్ ।
అహం చ పరవానత్ర కథం కార్యం మయా జనాః ౧౮
భవత్స్నేహేన శోచామి పుత్రస్నేహాద్విశేషతః ।
అతఏవోర్ధ్వగం యానముత్తార్య ద్రష్టుమాగతః ౧౯
సూత ఉవాచ ।
తతః శోచత్సు లోకేషు సోమకాన్తే రుదత్యపి ।
పుత్రే చ దేవదూతానాం దయా ప్రాదురభూత్తదా ౨.౧౫౩.౨౦
తే ఊచుః సోమకాన్తం తం ధన్యో రాజన్యతో జనాః ।
త్వయి సంకల్పితప్రాణా యథా త్వం జగదీశ్వరే ౨౧

అతః సర్వాన్గృహీత్వైవ యామః శీఘ్రం గజాననమ్।

రాజోవాచ ।

యది సర్వా పురీ నీతా తదా కీర్తిర్ధృఢా మమ ౨౨

భవిష్యతి రసాయాం మే నాన్యథా తు భవిష్యతి ।

సూత ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా పురాణస్య గణేశస్య శ్రవోద్భవమ్ ౨౩

పూజ్యం హస్తే జలే నైషాం దదౌ రాజా తదాజ్ఞయా ।

తోయే హస్తే గతే లోకా నిష్పాపాః పుణ్యమూర్తయః ౨౪

ఆబాలవనితావృద్ధా రురుహుర్యానముత్తమమ్ ।

గణేశస్య తు యే దూతాస్తతోఽగురూర్ధ్వమార్గతః ౨౫

తతః కేచిన్నరాః పాపా యైర్నాపి చ జలం కరే ।

తే పునర్నగరే యాతాః శశంసుః శేషితం జనమ్ ౨౬

తతో దదృశిరే సర్వే ఉర్ధ్వగం నగరం బహు ।

ఊచుః పరస్పరం శేషా ద్రవ్యలాభేన తోషిణః ౨౭

నానావ్యవసాయరతా బభూవుర్హృష్టమానసాః ।

కాంశ్చిత్పలాయనపరాన్దూతా దణ్డప్రహారిణః ౨౮

బలాద్గృహీత్వా ప్రాక్షిపన్యానమధ్యేతికౌతుకాత్ ।

నానామిషేణ జగ్మురన్యే తాంస్తత్రైవ నిచిక్షిపుః ౨౯

ఉపవిష్టా మధ్యదేశే రాజపత్నీసుతాదయః ।

అమాత్యాః పరితో లోకా నాగరా వివిశుః సుఖమ్ ౨.౧౫౩.౩౦

మయూరేశమయూరేశ జయ త్వమితి ఘోషిణః ।

వాద్యత్సు దేవవాద్యేషు నృత్యత్యప్సరసాం గణే ౩౧

ప్రతినాదేన గర్జన్తి మణ్డలాని దిశామపి ।

అతివేగేన తే ప్రాప్తా గణేశస్య పదం శుభమ్ ౩౨

సుషమాం పరిపశ్యన్తో విస్మయేనాబ్రువన్నితి ।

అహో మహత్పుణ్యమస్య యేన దృష్టో గజాననః ౩౩

సమీపతాం యయుః సర్వే రాజా సాయుజ్యమాప చ।

సూత ఉవాచ ।

ఏవం వః కథితా విప్రా గణేశస్య పురాణనా ౩౪

కథా సర్వజనస్యాపి శ్రవణాత్పాపనాశని ।

శృణుధ్వం దేవదూతేభ్యో విమానే పృష్టవాన్నృపః ।

తత్సర్వం భవతాం విప్రాః కథయామి కథానకమ్ ౩౫ (౬౮౯౧)

ఇతి శ్రీ గణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే సోమకాన్తస్య దేవపదప్రాప్తివర్ణనం నామ త్రిపంచాశదుత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౫౩॥

అధ్యాయ ౧౫౪ ప్రారంభ :-

ఋషయ ఊచుః ।

కిం పృష్టం సోమకాన్తేన విమానవర్తినాఽనఘ ।

తద్వయం శ్రోతుమిచ్ఛామో వద సర్వమశేషతః ౧

సూత ఉవాచ ।

గచ్ఛతా వ్యోమమార్గేణ పృష్టా దూతా మహాత్మనా ।

వారాణసీస్థితానాం తు గణేశానాం మహాత్మనామ్ ౨

నామాని పరివారాణాం తాని నః శృణుతానఘాః ।

రాజోవాచ ।

దూతా వదన్తు కృపయా విశ్వేశపరివారగాన్ ౩
గణేశాన్మమ కార్త్స్న్యేన స్మరణాత్సర్వసిద్ధిదాన్ ।
దూతా ఊచుః ।
కథయామః సమాసేన విశ్వేశావరణే గతాన్ ౪
గణేశాన్క్రమశో రాజఞ్శృణు సర్వభయాపహాన్ ।
దుర్గా వినాయకోఽథార్క భీమచణ్డీ వినాయకః ౫
దేహలీగణపశ్చాథ తథోద్దణ్డవినాయకః ।
పాశపాణిః సర్వవిఘ్న హరణోఽథ వినాయకః ౬
ప్రథమావరణే సిద్ధసిద్ధిరూపో వినాయకః ।
లమ్బోదరః కూటదన్తః శూలటంక వినాయకః ౭
కూష్మాణ్డాఖ్యశ్చతుర్థశ్చ పంచమో ముణ్డసంజ్ఞకః।
వికటద్విజసంజ్ఞస్తు రాజపుత్రవినాయకః ౮
ప్రణవాఖ్యోఽథాపరశ్చ ద్వితీయావరణే స్థితాః ।
వక్రతుణ్డ ఏకదన్తస్త్రిముఖశ్చ వినాయకః ౯
పంచాస్యశ్చాపరశ్చాత్ర హేరమ్బశ్చ వినాయకః ౨.౧౫౪.౧౦
మోదకప్రియ ఇత్యేవ తృతీయావరణే స్థితాః ।
వినాయకోఽభయప్రదః సింహతుణ్డవినాయకః ౧౧
కుణితాక్షశ్చాపరశ్చ క్షిప్రప్రసాదసంజ్ఞకః ।
చిన్తామణిరితి ఖ్యాతో దన్తహస్తవినాయకః ౧౨
ప్రచండశ్చాప్యపరశ్చోద్దణ్డముణ్డవినాయకౌ ।
చతుర్థావరణే జ్ఞేయా అష్టావేతే వినాయకాః ౧౩
స్థూలదన్తో ద్వితీయస్తు కలిప్రియవినాయకః ।

చతుర్దస్తో ద్వితుణ్డాఖ్యో జ్యేష్ఠో గజవినాయకః ౧౪
కాలాఖ్యశ్చ తథా జ్ఞేయో మార్గేశాలయోపరోఽపి చ ।
పంచమావరణే జ్ఞేయా అష్టావేతే వినాయకాః ౧౫
మణికర్ణివినాయక ఆశాసృష్టివినాయకః ।
యక్షాఖ్యో గజకర్ణాఖ్యశ్చిత్రఘణ్టవినాయకః ౧౬
సుమంగలశ్చ మిత్రాఖ్య ఏతే షష్ఠే వినాయకాః ।
మోదః ప్రమోదః సుముఖో దుర్ముఖశ్చ వినాయకః ౧౭
గణపాఖ్యోథాపరశ్చ తథా జ్ఞాన వినాయకః ।
సప్తమావరణే జ్ఞేయా తస్థా ద్వారవినాయకాః ౧౮
అవిముక్తోఽష్టమో యత్ర మోక్షదోఽథ వినాయకః ।
అన్యో భగీరథాఖ్యో హి హరిశ్చన్ద్రవినాయకః ౧౯
కపర్దీతి పరో జ్ఞేయస్తథా బిన్దువినాయకః ।
ఏతేషాం స్మరణం నిత్యం సర్వకామఫలప్రదమ్ ౨.౧౫౪.౨౦
ప్రాతరుత్థాయ యశ్చైతాన్పఠతే శుద్ధమానసః ।
న తస్య విఘ్నా విఘ్నం హి కుర్వన్తి సర్వకర్మసు ౨౧
ఏకైకనామ్నా రాజేన్ద్ర దూర్వాభిస్తన్దులైరపి ।
తిలైః శమీదలైశ్చైతాన్పూజయేద్భక్తిమాన్నరః ౨౨
అసాధ్యం సాధయేత్కార్యం సర్వత్ర విజయీ భవేత్ ।
ఆయుష్యం పుష్టిమారోగ్యం ప్రాప్నుయాద్ధనముత్తమమ్ ౨౩
ఇదం తే కథితం సర్వం యద్ధి పృష్టం త్వయా నృప ।
తూష్ణీం యయుర్దేవదూతాస్తతో ధామ నిజం ముదా ౨౪
సూత ఉవాచ ।

ఇదం తత్కథితం విప్రా విశ్వేశావరణం మయా।

ఇదానీం కథయిష్యామి పురాణస్య ఫలశ్రుతిమ్ ౨౫ (౬౯౧౬)

ఇతి శ్రీ గణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే షట్పంచాశద్వినాయకవర్ణనం నామ చతుఃపంచాశదుత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౫౪॥

అధ్యాయ ౧౫౫ ప్రారంభః -

సూత ఉవాచ ।

జన్మమృతిః న చ స్యాతాం పురాణస్యాస్య సంశ్రయాత్ ।

ఏకశోబహుశశ్చేత్తాన్యద్యద్యస్య శ్రవణం ద్విజాః ౧

న శక్నుతామలం వక్తుం శేషపద్మాసనావపి ।

యో దదాతి కురుక్షేత్రే సోమసూర్యగ్రహే నరః ౨

హేమభారసహస్రాణి విప్రేభ్యో భక్తిభావతః ।

తదస్య శ్రవణాత్పుణ్యం ప్రాప్నుయాద్భక్తిమాన్నరః ౩

యజ్ఞానాం సాంగజాతానాం సర్వేషాం దక్షిణావతామ్।

ఫలం కస్తులయామాస పురాణశ్రవణస్య చ ౪

పురాణశ్రణస్యాస్య పుణ్యం తస్మాద్విశేషవత్।

వ్రతానాం జలదానానాం తత్ర కా గణనా మతా ౫

కోటికన్యాప్రదానానాం గోదానానాం సహస్రశః ।

తత్పుణ్యం కోటిగుణితం శ్రవణాదస్య జాయతే ౬

చతుర్ణామపి వేదానాం సాంగానాం పఠనాత్సదా ।

శాస్త్రాణాం వ్యాకృతేర్వాపి సదా సత్సేవనాదపి ౭

తత్పుణ్యం కోటిగుణితం తదస్య శ్రవణాద్భవేత్ ।

భారతస్య పురాణస్య సంపూర్ణస్య శ్రవాదపి ।

యత్పుణ్యం కోటిగుణితం తదస్య శ్రవణాద్భవేత్ ౮
యస్య గేహే గణేశస్య పురాణం లిఖితం భవేత్ ।
న తత్ర రాక్షసా భూతాః ప్రేతాశ్చ పూతనాదయః ౯
గ్రహా బాలగ్రహా నైవ పీడాం కుర్వన్తి కర్హిచిత్ ।
తద్గృహం హి గణేశేన రక్ష్యతే సర్వదా స్వయమ్ ౨.౧౫౫.౧౦
ఇదం పురాణం శృణుయాత్పూజయేద్వా సమాహితః ।
తస్య దర్శనతః పూతా భవన్తి పతితా నరాః ౧౧
బ్రహ్మాదీనాం మునీనాం స మాన్యో భవతి మానవః।
క్రుద్ధో దహేత్స భువనం తుష్టశ్చేన్ద్రపదం దదేత్ ౧౨
అష్టసిద్ధీః సమాప్నోతి శ్రవణాత్ప్రత్యహం నరః ।
న దారిద్ర్యం సమాప్నోతి న సంకష్టం నరః క్వచిత్ ౧౩
ఈప్సితం సమవాప్నోతీ పద్మాదీంశ్చ నిధీనపి ।
కల్పద్రుమః కామధేనుర్నిధిశ్చిన్తామణిస్తథా ౧౪
తస్య వశ్యత్వమభ్యేతి సోఽపి వన్ద్యో భవత్యపి ।
జారణం మారణం స్తమ్భం ఉచ్చాటనమథాపి చ ౧౫
అస్య స్మరణమాత్రేణ నిరస్తం స్యాత్క్షణేన హ।
గణేశనికటం స్థిత్వా పురాణం శృణుయాన్నరః ౧౬
మహాపాపాద్వినిర్ముక్తః స్త్రీబాలహత్యయాపి చ ।
సాన్నిధ్యమాప్నుయాదన్తే గణేశస్య న సంశయః ౧౭
శూద్రోఽపి మధ్యే సంస్థాప్య బ్రాహ్మణాన్శృణుయాదిదమ్ ।
క్రమేణ లభతే వర్ణాన్వైశ్యక్షత్రద్విజాహ్వయమ్ ౧౮
నిత్యనైమిత్తికర్మభ్యశ్చ్యుతో యః శృణుయాదిదమ్ ।

కర్మసాద్గుణ్యమాప్నోతి గణేశస్య ప్రసాదతః ౧౯

భాద్రే శుక్లచతుర్థ్యాం యః కృత్వా మూర్తిం మహీమయీమ్ ।

మణ్డపే తోరణే రమ్యే సంపూజ్య పరమాదరాత్ ౨.౧౫౫..౨౦

పురాణం శృణుయాత్సద్యస్తస్య తుష్టో వినాయకః ।

దదాతి నిఖిలాన్కామానన్తే మోక్షం చ విఘ్నపః ౨౧

స్తోత్రాణ్యత్ర చ ఖ్యా యావన్తి తావన్తి ప్రత్యహం నరః।

పఠతే యది యో భవత్యా స సిద్ధః స్యాన్న సంశయః ౨౨

అసాధ్యమపి యత్కించిత్తేషాం పాఠాల్లభేన్నరః ।

అనుష్ఠానవిధానేన మాసమాత్రం జపేత్తు యః ౨౩

బ్రాహ్మణాన్పూజయేద్భక్త్యా సోఽపి తన్మయతామియాత్ ।

ఋషయ ఊచుః ।

కథమస్య శ్రవాత్పుణ్యం కేన ప్రాప్తం పురాఽనఘ ౨౪

తన్నః శంస మహాభాగ పృచ్ఛతాం సూతనన్దన ।

సూత ఉవాచ ।

శృణ్వన్తు మునయః పూర్వం కశ్చిన్మౌకోఽభవన్మునిః ౨౫

బ్రహ్మలోకం గతోఽకస్మాల్లోమశోఽపి యదృచ్ఛయా।

నమస్కృత్య చ లోకేశముపవిష్టస్తదాజ్ఞయా ౨౬ ।

పూజితః పరయా భక్త్యా లోమశోఽథాబ్రవీద్విధిమ ।

లోమశ ఉవాచ ।

వ్యాసాయ కథితం దేవ పురాణం పుణ్యవర్ద్ధనమ్ ౨౭

గణేశస్య మహాభాగ తన్మే వక్తుమిహార్హసి ।

బ్రహ్మోవాచ ।

శృణు లోమశ యత్నేన సర్వపాపహరం శుభమ్ ౨౮
పురాణం హి గణేశస్య కామమోక్షప్రదం నృణామ్।
సూత ఉవాచ ।
తతః స కథయామాస బ్రహ్మ స్వీయేన యామతః ౨౯
లోమశాయ గణేశస్య పురాణం కామమోక్షదమ్ ।
మూకేన నాదలుబ్ధేన శ్రుతం భక్త్యాఽఖిలం తు తత్ ౨.౧౫౫.౩౦
తతః స వాగీశ్వరవక్త్రో ప్రోవాచ భారతీం మునిః ।
అధీత్య పాఠతః కృత్వా శ్రావయామాస చేతరామ్ ౩౧
భుక్త్వా భోగాన్యథా కామాన్పుత్రాన్పౌత్రానవాప్య చ।
అన్తే జగామ పరమం ధామ గాణేశ్వరం శుభమ్ ౩౨
పునః శృణ్వన్తు మునయ ఇతిహాసం పురాతనమ్ ।
ఇక్ష్వాకుకులసంభూతో రాజా శుద్ధాత్మకః శుచిః ౩౩
యజ్వా దానప్రదో నిత్యం స్వాధ్యాయపరమోరిహా ।
ఆఖ్యాతా సర్వధర్మాణాం ప్రజానాం పాలనే రతః ।
షష్ఠాంశభాగీ లోకానాం మాన్యః ప్రియతరోపి చ ౩౪
విఖ్యాతస్త్రిషు లోకేష గోప్తా సంవరణాభిధః।
అనపత్యః స పుత్రార్థే పుత్రీయామిష్టిమాహరత్ ౩౫
సాంగా సదక్షిణామన్నదానైః సువిహితాం తతః ।
న లేభే సంతతిం రాజా హరివంశమథాశృణోత్ ౩౬
పూజయిత్వా ద్విజానన్తే వాచకం పరితోష్య చ ।
వస్త్రధేనుహిరణ్యాద్యై రత్నమూలఫలాదిభిః ౩౭
తతోఽపి నాభవత్పుత్రో దైవాన్మూకస్తు తద్గృహమ్ ।

సమాయాతస్తు విఖ్యాతో గణేశాఖ్యపురాణవిత ౩౮
స్థాపితం ప్రార్థయిత్వా చ రాజ్ఞా సంవరణేన సః।
శ్రుత్వా పురాణం తద్వక్త్రాద్గణేశాఖ్యం ముదా నృపః ౩౯
తదన్తే తోషయామాస మూకం తం ద్విజపుంగవమ్ ।
రత్నముక్తాఫలైర్వస్త్రైర్భూషణైర్హేమనిర్మితైః ౨.౧౫౫.౪౦
లేభే తతః కుమారం స గణేశే తత్పరోఽభవత్ ।
భుక్త్వానేకసుఖాన్యాప గాణేశం పదముత్తమమ్ ౪౧
భగినీ తస్య వన్ధ్యాసీత్త్రింశద్వర్షా రజస్వలా ।
యథాకాలం భవత్యేవ శ్రుత్వా తస్యాథ సంతతిమ్ ౪౨
గణేశాఖ్యపురాణస్య శ్రవాజ్జాతాం చ తం మునిమ్ ।
ఆకార్యం పరిశుశ్రావ పురాణం తన్ముఖాచ్ఛుభమ్ ౪౩
లేభే పుత్రం మహాశూరం గణేశభజనే రతా ।
పుత్రాన్పౌత్రాన్సమావాప్య భుక్త్వా భోగాన్మనోహరాన్ ౪౪
జగామ సా గణేశస్య నిజధామోవసానతః ।
సగరస్య తు పుత్రాణామేకః పజగురభూత్సుతః ౪౫
తేనాపీదం శ్రుతం పుణ్యం పురాణం లోమశాత్పురా।
భక్త్యా ద్వాదశవర్షేణ వినీతేనాథ భక్తిత: ౪౬
సంతోష్య లోమశం ద్రవ్యైస్తతో౽ష్టి సమవాప స: ।
విజయం పుష్టిమాయుష్యం ప్రాణాన్తే ధామతత్పరః ౪౭
అష్టాదశపురాణానాం శ్రవణే యత్ఫలం లభేత్।
తదేకస్య పురాణస్య గణేశస్య శ్రుతేర్భవేత్౪౮
కాకవన్ధ్యా బహుసుతా శ్రవణాదస్య జాయతే।

స్రవద్గర్భా భవేద్విప్రా దృఢగర్భా భవత్యపి ౪౯
మూకో వాగీశతాం యాతి శ్రవణాన్మునిపుంగవాః ।
వేదాధ్యయనసంపన్నో మాన్యోఽపి ద్విజపుంగవః ౨.౧౫౫.౫౦
శూద్రో వైశ్యత్వమాప్నోతి వైశ్యః క్షత్రియతామియాత్ ।
క్షత్రియో ద్విజతాం యాతి స్మరణాదప్యముష్య హ ౫౧
కన్యాం తు లభతే చాస్యాప్యేకాధ్యాయస్య సంశ్రవాత్ ।
గుణవన్తం కులీనం చ పతిం సాధుం ధనాన్వితమ్ ౫౨
జాత్యన్ధో లభతే దృష్టిం పురాణస్యాస్య సంశ్రయాత్ ।
సర్వతీర్థేషు యః స్నాయాద్దద్యాద్దానాని సర్వశః ౫౩
తత్ఫలం సమవాప్నోతి భక్త్యా యః శృణుయాదిదమ్ ।
పంచాగ్నిసాధనం గ్రీష్మే హేమన్తే జలవాసనమ్ ౫౪
వర్షాస్వాకాశవాసం యః కురుతే బహువత్సరమ్ ।
తత్ఫలం ప్రాప్నుయాన్మర్త్య సంశ్రుతేఽధ్యాయపంచకే ౫౫
అగ్నిహోత్రం సదా యస్తు సేవతే భక్తిమాన్నరః ।
తత్ఫలం హి పురాణస్య శ్రవణాదస్య జాయతే ౫౬
ఏకాంగుష్ఠేన యస్తిష్ఠేద్వర్షాణామయుతం నరః ।
దశాధ్యాయశ్రుతేరస్య పురాణస్య తథా ఫలమ్ ౫౭
లభతే మానవో భక్త్యా నిశ్చితం నాత్ర సంశయః ।
ఆజన్మమరణాన్నిత్యం శృణుయాన్మానవో భువి ౫౮
పురాణం తు గణేశస్య చక్రవర్తీ భవేత్తు సః ।
ఆజన్మమరణాద్యస్తు కాశీవాసం కరోతి యః ౫౯
తత్పుణ్యం లభతే మర్త్యో గణేశస్య పురాణతః ।

సహస్రం మాఘమాసాన్యః ప్రయాగే స్నాతి మానవః ౨.౧౫౫.౬౦

తత్ఫలం లభతే మర్త్యః పురాణస్యాస్య సంశ్రవాత్ ।

గోమతీసంగమే తద్వత్స్నానం భక్త్యా కరోతి యః ౬౧

తత్ఫలం కోటిగుణితం లభతే చాస్య సంశ్రవాత్ ।

గణేశస్య పురాణం యః శృణుయాద్భక్తిమాన్నరః ౬౨

న భయం తస్య శూలాత్తు వజ్రాచ్చ చక్రిచక్రతః ।

ఇదం వః కథితం సర్వం పురాణం చ సవిస్తరమ్ ౬౩

సంపూర్ణో మహిమా వక్తుం న శక్యో వర్షకోటిభిః ।

బ్రాహ్మణా షణ్ముఖేనాపి శేషేణాపి మునీశ్వరాః ౬౪

యుష్మాభిః పరిపృష్టం యత్సర్వపాపప్రణాశనమ్ ।

సర్వం కామప్రదం భుక్తిముక్తిదం పుణ్యవర్ధనమ్ ౬౫

గణేశస్య పరేశస్య నానాలీలాధరస్య వ ।

వక్తృశ్రోత్రోరఘహరం కిమన్యచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛథ ౬౬ (౬౯౮౬) (౧౧౦౭౯)

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే ఫలశ్రుతినిరూపణం నామ
పంచపంచాశదుత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥౧౫౫॥

॥ శ్రీగజాననార్పణమస్తు ॥

॥ శుభం భవతు ॥